Национална библиотека
Црне Горе "Ђурђе Црнојевић"
Цетиње
Бр. III 47315/V/2/6

Monumenta Montenegrina

V

2

ID= 1288240

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА ЦРНЕ ГОРЕ
„ЊЕГОШЕВ ЦРНОЈЕВИЋ"
ЦЕТИЊЕ
Сигн бр. _____

ISTORIJSKI INSTITUT CRNE GORE

Monumenta Montenegrina

Knjiga V

tom 2

BARSKA ARHIEPISKOPIJA DO 1400. GODINE

Pripremio i predgovor napisao
Vojislav D. Nikčević

Preveli:
sa latinskog - Mile Bogeski
sa grčkog - Ana Klikovac

Podgorica 2008.

ISTORIJSKI INSTITUT CRNE GORE

Monumenta Montenegrina

knjiga V

tom 2

BARSKA ARHIEPISKOPIJA DO 1400. GODINE

IZ PROŠLOSTI CRNE GORE

POSEBNA IZDANJA

Urednik
Prof. dr Božidar Šekularac

Recezent
Prof. dr Đorđe Borozan

L`INSTITUT HISTORIQUE DE LA MONTÉNÉGRO

Monumenta Montenegrina

volume V

livre 2

L'Archevêché de Bar (Antivari) jusqu'à 1400

Podgorica 2008.

ИСТОРИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ ЧЕРНОГОРИИ

Monumenta Montenegrina

том V

книга 2

Барский (Antivari) архиепископат до 1400-ого года

Подгорица 2008.

PROSTORI NEKADAŠNJE PREVALITANE DO 1400. GODINE: SAMOSTALNI GRADOVI POD JEDINSTVENOM VJERSKOM UPRAVOM

"Kada je bog stvorio anđele bijahu tako lijepi, tako čarobni da su se pažljivo razgledali diveći se sebi, sve dok im se čula ne raspališe. Nakon njihovog i pada njihovog nesrećnog i zlog gospodara po zemlji rasuše raskoš kojoj bijahu podlegli u svojim božanskim obitavalištima..." (Viviane élève de l'enchanteur: "La naissance de Merlin", I)

Kada je tokom prve polovine XI vijeka moć slovenske države počela da se kloni zalasku, u epohi nakon sloma kratkovjekog Samuilovog carstva, nestanka Ohridskog patrijarhata i autonomnog Kraljevstva Dalmacije koje je suvereno vladalo prostorima vizantijske južne Italije, počinje preuređenje prostora nekadašnje helenističko-rimsko-vizantijske Prevalitane – veliki prevalitanski gradovi, od stare ere sjedišta od izuzetnog uticaja u mediteranskom i svijetu koji je gradio Italikum na prostorima obnovljenog Zapadnog rimskog carstva, gube prestiž i njihova ekonomska moć počinje da kopni. Njihov značaj mjeri se značajem Epira i Duklje u novom strateškom rasporedu snaga koji grade posljednji vizantijski vladari makedonske dinastije i države na prostorima Zapadnog rimskog carstva, najviše Njemačka i Francuska. Karlo Veliki i njegovi nasljednici sklopili su niz mirovnih ugovora sa Slovenima, trudeći se da ne stupaju u jalove religijske sporove sa njihovom državom čija je prijestonica bila na Balkanu, iz prevalitanskih i donjepanonskih gradova koliko-toliko objedinjavajući slovenski svijet[1]*. Nikada utvrđenih granica, uvijek u unutrašnjim previranjima oko podjele teritorija, slovenska ilirička država svoju je moć zasnivala na tradicionalnoj "skitskoj prijetnji sa Istoka", baštini nekadašnjih skitskih bazileusa: Rusi i Poljaci, predvodnici slovenskih naroda sa Istoka i iz Evropske Sarmatije, bili su uvijek spremni da stanu na čelo lavine koja bi hitala ka žarištu mogućeg sukoba, ne da bi štitili interese Vizantije već zadobili roblje i blago, domogli se teritorija na koje su se naseljavali Sloveni i nesloveni iz kaspijskih i kavkaskih predjela. Konstantinopolj i Istok koristili su "slovenski savez" kao najmoćnije "sredstvo političkog ubjeđivanja" u razgovorima sa mladim srednjovjekovnim državama na nekadašnjim keltskim prostorima Zapadne Evrope; Konstantinopolj je stoljećima gradio sistem "ravnoteže straha" podržavajući slovenske vođe u njihovim nerijetko na neuspjeh osuđenim poduhvatima, iz svakog njihovog promašaja crpeći političku korist - kao i Konstantinopolj i*

[1] Po do sada dostupnoj građi koja pripada poznoantičkom korpusu izvjesno je da su Skiti-Sarmati-Sloveni imali prijestonice na Ilirikumu u sljedećim gradovima: Sirmijumu, Duklji, Skadru, Ohridu i današnjem Paraćinu. Činjenica da su Panonija, Dalmacija, Mezija, Prevalitana, Dardanija, Makedonija, Epir, sjeverna Ahaja i dio Tesalije "skitizovani" ("sarmatizovani-slovenizovani" i "gotizovani") tokom prva tri stoljeća nove ere nameće niz pitanja na koja u ovom času nema potpunijeg odgovora. Početkom VI stoljeća počeo je rat za oslobađanje Sirmijuma - "koji je bio razrušen od strane Huna 448. godine, obnovljen od Teodoriha nakon jedne velike pobjede nad Bugarima 504. godine" – oni su nakon Huna jedno kratko vrijeme držali ovaj grad (*H. Leclercq: "Illyricum", DACL, vol. VII, Paris 1926, p.* 131). Dokumenti iz epohe ranog srednjeg vijeka navode kao prijestonice Kraljevstva Dalmacije Duklju ili Salonu, zavisno od vladara - u kratkim periodima, prijestonice su bile u Raguzi, tada utvrđenju Lau (Λαυ, potom Ραγος) i to krajem VII, krajem XI stoljeća i u prve dvije decenije XII vijeka, i u dva-tri navrata u Kotoru u IX i X vijeku.

Karlo Veliki se uzdao u dobrobiti mira sa Slovenima, a takvu su politiku nastavili i njegovi nesložni nasljednici[2]. Vrijeme će ipak pokazati, i na prostorima Zapadne Evrope, i Ilirikuma, Bliskog i Srednjeg Istoka, da su Sloveni samo ratoborni ali politički nesposobni za velika djela - međusobna surevnjivost potomaka drevnih Skita i Sarmata, neuspjeh hristijanizacije u njihovim sredinama, neskrivena želja da se odupru tehnološkom napretku koji je dolazio sa Istoka – predodredili su slovenski svijet na civilizacijsko zamiranje. Posljedica, ako može da se kaže "slovenskog autizma", najviše Slovena sa Ilirikuma, je stvaranje, tačnije "obnova", Zapadnog rimskog carstva - podjela hrišćanske imperije ipak nije ništa promijenila u svijesti dotadašnjih "gospodara svijeta" u Konstantinopolju. Smatralo se i dalje da je Vizantija "suverena" na prostorima Zapadne Evrope i da zapadni carevi, po insignacijama moći dobijenim od ponitifikalne kancelarije ravnopravni bazileusima, moraju odavati dužno poštovanje Konstantinopolju prihvatajući primat Istoka[3]. Vjera je jedna i jedinstvena, kliče vizantijska teološka, filozofska i politička misao u okrilju carskog dvora i patrijaršijskih sjedišta, trudeći se da preko institucije "antipapstva" zadrži Rim "u sferi sopstvenih interesa" i ograniči političke i religijske aktivnosti kurije na franačkom dvoru; po posrednim naznakama u izvornoj građi tokom VIII, IX i X stoljeća Konstantinopolj zdušno potpomaže obnovu "slovenskog sna" o kontroli nad zemljama u bazenu Mediterana koji se zasnivao na skitsko-gotskoj tradiciji utemeljenoj prvo Konstantinovim i Konstancijevim političkim programom a potom Justinijanovom rekonkvistom. Zamah te ideje bio je toliko snažan da je izgledalo da Sloveni priželjkuju tron "gospodara svijeta" čija je prijestonica na Istoku. Da ovakva tvrdnja nije bez osnova ukazuje i dolazak makedonske dinastije na vlast u Vizantiji.

Nesloga zapadnoevropskih dvorova i međusobno zavidljivih potomaka Karla Velikog čiji je cilj da utvrde ili prošire granice svojih država, hajući za znamenja Zapadnog rimskog carstva u mjeri sopstvenih potreba, slabi "monolitnost" jedinstvenog evropskog "religijskog prostora" za koji kurija misli da je njeno "vjersko dobro". Ambicije kraljeva i velikih gospodara uzrok su prvih velikih podjela Zapadne Evrope i to, uslovno rečeno, po "etničkom principu" - na jednoj strani Francuska, oslanjajući se na Burgundiju i nasljednike Gota u Oksitaniji i Langdoku, na drugoj Njemačka koja se konstituiše na pangermanskim tradicijama, pokušavajući da pridobije nordijske narode na sjeveru i dio nezadovoljnih slovenskih velmoža na prostorima Evropske Sarmatije, poglavito u Pomeraniji i današnjim zapadnoj Poljskoj i Češkoj. Pod okriljem misionara i učenih latinista, povjerenika kurije, nezadovoljnih oklijevanjem papske kancelarije koja se pribojava osionih Slovena, Arapa, Huna

[2] Zbog neproučene izvorne građe istoriografija i dalje zanemaruje postojanje Kraljevstva Dalmacije i Kraljevstva Slovena na Ilirikumu, vezujući nastanak slovenske države za prostore Evropske Sarmatije u VII vijeku - ne sagledavajući da je slovenska samo "dio" skitske i sarmatske istorije. Ipak istoričari uočavaju da je ta država bila "poluga" Vizantije kojom je održavan "bedem" prema nemirnim nasljednicima Kelta na prostorima Zapadne Evrope. "Samo je konstituisao prvo poznato slovensko kraljevstvo od austrijskih Alpa do Baltika, kraljevstvo u kome su Česi, Moravci i Slovaci bili centralni konstitutivni element. Što se Sjevernih Slovena tiče, njihovo je rodovsko ime *Vendes* i pod njime su poznati još od antičkih vremena, to je gotovo jedino što se o njima zna - zna se za njihove borbe protiv Franaka i Saksonaca. Uostalom razlike između Sjevernih i Južnih Slovena još nijesu velike. Samo su Južni Sloveni daleko. Tama prekriva epohu od gotovo dva vijeka i proces prelaska "Romejskog Balkana" u prve poznate slovenske principate. Raspravlja se o širenju (Slovena), čak i o "slovenskom talasu"; grčki istoričari minimalizuju a slovenski pretjeruju o uticaju slovenske krvi na grčku zemlju..." (*Edouard Peroy: "Le Moyen Age", Paris 1993, p. 48*)

[3] "...Obnovio se sukob u domenu teorijskog koji se pojavio još od stvaranja Zapadnog carstva a nanovo se ukazao u Otonovoj i Nikiforovoj epohi. Kako je bazileus uložio svu svoju revnost (govori se o Vasiliju I Makedoncu - *primj*.) da ostvari religijsko jedinstvo ne može da se pretpostavi nikakvo odstupanje od principa jedinstva carstva: ukoliko je carstvo samo jedno, može da ima samo jednog cara i jedino suveren u Konstantinopolju ima pravo da nosi ovu titulu..." (*Jules Gay: "L'Italie méridionale et l'Empire byzantin", New York 1959, vol. I, p. 99*).

i Langobarda koji su prostor Italikuma pretvorili u "živi pijesak" u kome se gubi svaki pokušaj institucionalizacije rimskog kanona "prave vjere", u nizu crkava i manastira koje podižu nasljednici Karla Velikog širom Franačke i Njemačke, počinje dugotrajni i postepeni proces "institucionalizacije istorijskih tradicija" Zapadnog rimskog carstva. Gotske i kratkovjeke sarmatske državne tvorevine stvorene Anastazijevim, Justinovim i Justinijanovim velikim vojnama i preuređenjem Rimsko-Romejskog carstva oglašavaju se za "franačke" ili "germanske", za osnov "hrišćanske imperijalne tradicije Zapada", potvrda insignija moći koje su nosili antički rimski vladari, gospodari evropskog dijela svijeta. Vizantija nema pravi odgovor za novonastali "nacionalni pokret" hrišćanskih države Zapadne Evrope - slovenska vojna prijetnja ne može da se suprotstavi talasu "hrišćanskog nacionalizma" Franačke i Njemačke, ispostavlja se da Istok nema moćno političko sredstvo da institucionalizuje i "istorijski obrazloži" sopstvenu državu. Sloveni i Huni koji stvaraju relativno moćnu ugarsku državu na prostorima Panonije i juga Evropske Sarmatije ne vole politiku pontifikalne kancelarije; imperijalni Konstantinopolj im nikada nije nametao religijsku politiku, pragmatično sagledavajući svoje strateške interese, ne baveći se kanonskim hrišćanstvom, smatrajući da je kao "ideologija carstva" ono samo sebi dovoljno i u pravoj mjeri predstavlja odbranu institucija i tradicija Vizantije. Ispostavlja se da to nije tačno: "hrišćanski nacionalizam" Francuske i Njemačke, osmišljen na političkom programu kurije o "neophodnosti prosvjetljavanja (civilizovanja) pagana" i "okupljanju hrišćana jednog pogleda na vjeru u jedinstvenu državu" počinje da gradi novu sliku ne samo "Rimsko-Romejske imperije" već i tada poznatog svijeta – stvara se poredak "pravovjernih", katolika, i njemu suprotstavljen "vjerujućih", ortodoksnih, budućih pravoslavnih. Prvi poredak gradi kurija sa državama Zapadne Evrope, sljedbenicama insignija moći Karla Velikog, drugom je na čelu Konstantinopolj. Rim traži obnovu Zapadnog carstva u njegovim antičkim granicama, to je njegov politički program, dok se Konstantinopolj, još bezgranično moćan, uljuljkuje iluzijom o "jedinstvenom hrišćanstvu" iako mu kurija neprekidno stavlja do znanja da ideologija nije jedinstvena i da je nedovoljno samo ugovorima o savezništvu držati uz sebe "zemlje varvara", Slovena i Huna, podrazumijevajući i langobardske italičke principate. Rim proklamuje političku teoriju o "hrišćanskom carstvu" jedinstvenog vjerskog zakona, Konstantinopolj, namjeran da zadrži primat u gospodarenju "poznatim svijetom", filozofski osmišljen program o "nebeskom carstvu na zemlji" koji nema ambiciju da "unificira" religiju, već da sve zemlje i narode "zakonom vjere" uključi u teritorijalnu cjelinu imperije: svakom narodu pa i dijecezi jemči se sloboda shvatanja i ispovijedanja hrišćanstva, poštovanje sopstvenih tradicija, preko vjerske i "državna autonomija" u federaciji kojoj je na čelu βασιλευς[4]*. Rim, razvlašćen i unižen nakon pada antičkog*

[4] Za vrijeme Justinijanove rekonkiste i u epohi vladara koji su ga slijedili na tronu poštovano je pravo "granica" između hrišćanskog i "drugog svijeta", približno onako kako ga je vidio pratilac velikog Justinijanovog vojskovođe Belizara (Velizara), jedan od najplodnijih hroničara Istočnog rimskog carstva, Prokopije: "Prokopijeva svjedočenja dozvoljavaju da se procijeni predstava građana carstva o granicama, često su to predstave koje o njima imaju ljudi na višim dužnostima. (...) Prije svega ukažimo na granice istočnog dijela carstva, to jest na teritoriju koja je poslije podjele imperije na dva dijela potčinjena upravi u Konstantinopolju. Izvjesno je da se ta teritorija protezala od Ilirikuma i Tripolitanije na zapadu, do prostora Kavkaza i Eufrata na istoku. Vladajuća elita, ako ne i veći dio stanovništva, bili su redom sa grčkog govornog područja. Ipak ovaj autor iz VI vijeka, iako i sam piše na grčkom jeziku, čitavu ovu teritoriju naziva rimskom. Prokopije neprekidno suprotstavlja zemljama koje se nalaze izvan granica carstva "rimsku zemlju", Ῥωμαιων γη. Ovaj izraz po svemu sudeći označava carske provincije koje se nalaze u neposrednioj blizini istočnih i sjeveroistočnih granica. On se primjenjuje na regione koji se nalaze u susjedstvu Huna, a koji su izloženi udarima ovog nemirnog naroda. Prokopije sa Ῥωμαιων γη naziva brojne provincije koje su na udaru Persijanaca: Eufratisiju, koju je 527. godine napao Kavad, oblast Martiropolisa koji je bio izložen persijskom udaru 531. godine, oblast Kirkesiju u koju je 540. upao Hosrav. U nekim slučajevima izraz Ῥωμαιων γη primjenjuje se za čitavu teritoriju Istočnog rimskog

Zapadnog rimskog carstva, podozriv prema "Novom Rimu" i zaviseći od njegove novčane i vojne pomoći, nakon propasti gotskog Kraljevstva Italije stvara drugačiju političku doktrinu - ne postoje "hrišćanska učenja" jer je hrišćanstvo Bogom samo jedno i ono je zakon. Po Vizantincima "nebesko carstvo na zemlji" je skup, prosti zbir, svih viđenja i tumačenja Boga u okviru jedne i jedinstvene vjere, i to ne dovodi u pitanje ispravnost hrišćanskog bića pojedinca, građanina carstva. Konstantinopolj hoće svijet, on želi da vlada i nema takmaca u gospodarenju, želi da u svom okrilju zadrži arapske zemlje koje počinju da se priklanjaju islamu, da imperiju organizuje po pravu "božanskog nasljeđa" jer je Bog stvorio svijet a to je tradicija Istoka i Vizantije: uvažavajući slobodu naroda i njihovog izbora "pogleda na vjeru" Konstantinopolj stvara predstavu sopstvene "božanske moći". Sukob dvije koncepcije, pragmatično političke i filozofske koja bi htjela na platonovski način da bude i "politika", omogućava raspad Rimsko-Romejskog carstva. Ono se neopozivo dijeli na dva bloka, istočni i zapadni, koji svaki na svoj način slijedi tradicije antičkog Rima.

Počinje bitka između dva svijeta, dvije tradicije, koju započinje i vodi pontifikalna kancelarija – Konstantinopolj i stari patrijarhati samo su sudionici prinudom događaja, više posmatrači nego učesnici. Kada puč u Konstantinopolju pod vođstvom Vasilija I Makedonca u IX stoljeću označi kraj Amorejske dinastije i utemelji vladavinu careva porijeklom iliričkih Skita iz provincija Makedonije i Bugarske, te kada Fotija, nezadovoljan aktivnostima konstantinopoljskog prvosveštenog sjedišta, upravo Vasilije iz izgnanstva drugi put dovede na tron ekumenskog prvosveštenika, počinje novo doba u istoriji Vizantije i njenih odnosa sa Zapadnim rimskim carstvom i pontifikalnom kancelarijom[5]*. Počinje velika i ako se može reći "iznuđena" reorganizacija države: Italikum postaje poprište političkog i ideološkog ali ne i vojnog obračuna Istočnog i Zapadnog rimskog carstva – kurija postaje centar političkih*

carstva. (....) Prokopije upotrebljava još jedan karakterističan termin, εσχα - τιαι, što je kod ovog autora blisko terminu ορια koji označava "krajnje predjele" imperije čija je prijestonica Konstantinopolj, granične predjele izvan kojih počinje "drugi svijet"...(... Prokopijevi tekstovi) dozvoljavaju da se prouče njegove predstave o granicama carstva i prirodi carske vlasti u nekadašnjoj *pars occidentis* (...) Za Prokopija je poznata granica u dolini Rajne, koja je predstavljala granicu carstva u epohi njegovog najvećeg širenja. U uvodu "Ratova s Gotima" (ruski naučnik ne upotrebljava od većine istraživača prihvaćen naslov Gotski ratovi - *primj*.) vizantijski istoričar govori o Rajni koju upoređuje sa Ronom (...) Prokopije uočava značaj provincije Galije kada se ta zemlja u cjelini nalazila pod vlašću Rima. Germane, tamošnje starosjedioce, naziva 'Αρβορυχοι, pošto su prvobitno bili podanici imperije. Na taj način Prokopije napominje da je do doba velikih potresa koji su prethodili smještanju Gota u oblasti bliske Sredozemnom moru, Rajna bila granica koju je štitila rimska vojska. Liniju Rajne označava sa εσχατιαι, to jest terminom koji Prokopije, kako smo vidjeli, upotrebljava da označi istočne granice carstva..." (*Ж. Ф. Дюно, Ж. П. Ариньон: "Понятие "граница" у Прокопия Кесарийского и Константина Багрянородного", ВВ н^{o} 43, Москва 1982, p. 65-66*)

[5] "Novi bazileus (Vasilije I Makedonac) koji je ubio Mihaila III prinudio je patrijarha (Fotija) da se zatvori u manastir i ponovo je na patrijaršijski tron vratio Ignjatija učinivši tako da u konstantinopoljskoj crkvi trijumfuje strana koja se oslanjala na Svetu Stolicu. Takođe je pohitao da u Rim pošalje oficira iz svoje palate, spatarija Eutimija (*Euthymius*) da objavi povratak (prethodnog patrijarha) Ignjatija. Nekoliko sedmica kasnije, pred kraj 867. godine, iz Konstantinopolja su pošla u pratnji sapatarija Vasilija dva grčka mitropolita kao predstavnici, jedan Ignjatijev drugi Fotijev, koji će u njihovo ime tražiti arbitražu Svete Stolice..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 82*). Vasilije I Makedonac, da li nehotice ili iznuđen slijedom događaja, prvi je vizantijski imperator koji obnavlja do tog časa od Konstantinopolja nepriznatu odluku sabora u Sardici iz 343. godine, kojom se rimskom pontifeksu priznaje pravo vrhovne arbitraže (predsjednika apelacionog suda) u crkvenim pitanjima? U iznudici kada se zaoštri politička situacija sa Rimom i u samom Konstantinopolju ("...Na jednom saboru rimskog klera na kome su prisustvovali u velikom broju izbjegli grčki sveštenici, Fotijevi protivnici, novi papa Hadrijan II izuzetno se angažovao da nastavi putem svog prethodnika, pape Nikole I..." na taj način podržavajući politički program grčkih sveštenika - izbjeglica), Vasilije I smjenjuje Ignjatija i ponovo dovodi Fotija na tron konstantinopoljskog prvosveštenika. Vidjeti tom I-2 edicije i odluke sabora u Sardici koje je potpisao kao Konstancijev zastupnik dukljanski mitropolit Basus, među kojima je i odluka o "apelacionom pravu" pontifikalne kancelarije.

zbivanja, u njenim kuloarima i kancelarijama su Grci i uz njih predstavnici Franaka i Germana. Drugi se bore da na papsko prvosvešteno sjedište dovedu svog pristalicu ili povjerenika nekog od zapadnoevropskih vladarskih kuća, dok Grci, podijeljeni na Fotijeve pristalice i protivnike, prijete imenovanjem "svog antipape", težeći da zadrže vjerski uticaj na prostorima nekada jedinstvene imperije; pod njihovom komandom su Sloveni i veći dio Langobarda koji u rukama drže srednji i južni Italikum. Veneto i Pentapolis su konstantinopoljski vazali koji teže da sačuvaju insignije moći Akvilejskog patrijarhata u rukama Istoka ne ustičući pred politikom germanskog dvora; političku i vojnu situaciju čine još složenijom aglabitski Arapi na Siciliji koji stalno pregovaraju sa Kraljevstvom Slovena o mogućem savezništvu i zajedničkoj objavi rata Konstantinopolju i Zapadnom rimskom carstvu. Ipak, "slovenska federacija" je još uvijek spemna da pokrene exercitus-e na mig vizantijskih bazileusa, dok Aglabiti čekaju dozvolu slovenskih dukseva da slobodno pređu preko slovenskih i langobardskih južno i srednjoitalskih teritorija i, uz prećutnu saglasnost Konstantinopolja, krenu na Rim[6]*. Tu su i Ugri čije je nejako gospodarstvo na prostorima Evropske Sarmatije, u prijateljskim i rodbinskim vezama sa slovenskim nobilima oslonjeno na tradicije nekadašnje episcopia prima u Sirmijumu, još pod presudnim uticajem Istoka; ugarski vladari sprovode politiku vizantijskih careva, preko tradicija kraljevstava Gota i Slovena ostaju vezani za Konstantinopolj, smatraju se njegovim vazalima, i u Germanima i njihovom nejakom carstvu vide najvećeg neprijatelja - spremni su, ukoliko to narede vizantijski carevi, da krenu na Italikum i Rim, poput nekada Gota, Slovena i Langobarda, kako bi stekli neke od privilegija imperijalne kancelarije, najviše u trgovini sa aglabitskom sjevernom Afrikom i ostacima nekadašnjih gotskih država na jugu Francuske i istoku Iberijskog poluostrva čiji je najveći dio već postao Kordovski emirat.*

Reorganizacija Ilirikuma u X vijeku: Provincija Prevalitana preimenuje se u provinciju Novi Epir

Sa dolaskom Vasilija I Makedonca na vlast 867. godine (mada je bio imenovan za "savladara" Mihaila III nakon Vardine smrti godinu dana ranije) i ponovnim stupanjem Fotija na tron ekumenskog patrijarha 877. počinje velika reorganizacija "provincijske" administracije na Ilirikumu. Novi vizantijski bazileus je pobjednik u političkim previranjima u Konstantinopolju, jedini sposoban da uguši nezadovoljstvo svetine i izazove masovnu katarzu i uzdahe olakšanja - na talasu slovenskog uticaja, prijestoni grad imperije bio je pun slovenskih najamnika u elitnim jedinicama pod komandom samog imperatora. Vasilija I slave redom svi ali najviše grčki tradicionalisti, pristalice vizantijskog prvenstva na prostorima antičkog Rimskog carstva, računajući da ponovo dolazi doba u kome će "slovenski svijet" biti "poslušna ruka" konstantinopoljske vlasti i oružani izvršitelj svih vizantijskih ambicija. Amorejska dinastija zbačena je zbog pretjerano pomirljive politike prema Zapadnom rimskom carstvu, kao i gubitka velikih ostrva na Mediteranu, nesposobnosti da vodi politiku prema Arapima i slovenskom svijetu. Fotije, koga je prvi put na vlast doveo upravo Mihailo III[7]*, kao laik i ne obazirući se na uticajne krugove visokog konstantinopoljskog sveštenstva, podstaknut*

[6] "Sa pojavom Arapa na Mediteranu preoblikuju se pomorske granice zbog kojih Vizantija postupno stvara tri teme čiji stratioti (mobilisana vojska) služe na moru: to su Kibireote, Samos i Egej. Kada je Krit pao u ruke Arapa 827. godine Vizantija počinje da osjeća potrebu da nanovo zauzme ostrvo, dakle da vodi pomorsku ofanzivu sa centralnom flotom..." (*A. Ducellier, M. Kaplan, B. Martin: "Le Moyen Age en Orient", Paris 1990, p. 113*) "Aglabiti su svoje napore usmjerili na Mediteran u operaciju osvajanja Sicilije uključivši pisanu saglasnost Amalfija i Gaete o trgovinskim poslovima..." (*ibid. p. 122*)

[7] Prva Fotijeva vladavina trajala je od 858. do 867. godine.

od vladara nesposobnog da pragmatično rješava probleme na vojnom planu ("posljednji Amorejac" se nerealno zanosio mišlju da nanovo "integriše imperiju" preko saveza sa germanskim vladarima nosiocima insignacija moći Karla Velikog, po cijenu da Rimu i kuriji prizna pravo da budu stegonoše "kanonskog" hrišćanstva), ponudio je franačkom kralju Luju II dio insignija moći bazileusa Romejskog-Rimskog carstva, onaj koji je zapadnim rimskim carevima nedostajao da budu predstavljeni kao gospodari oikoumene. Bio je prvi ekumenski patrijarh koji je, uz pomoć najviših institucija crkvenog okupljanja, što znači kanonski, jednom zadnoevropskom vladaru dodijelio titulu augustus[8], insigniju moći koju je nosio "prvi hrišćanski car" i "trinaesti apostol" Konstantin Veliki a koju su baštinili istočnorimski bazileusi. Mihailo III je smatrao da će na taj način, u složenoj i zakulisnoj političkoj igri, prinuditi pontifikalnu kancelariju da se okane političkog liderstva na Zapadu[9]. Namjera vizantijskog bazileusa bila je dobro zamišljena ali strateški neodmjerena i u toj mjeri politički loše vođena da je izazvala bijes na prostorima Istočnog rimskog carstva. Na prostorima Zapadne Evrope i na dvorovima potomaka Karla Velikog to je samo "dolilo ulje na vatru" i ojačalo mržnju prema Vizantiji: papske institucije dobile su podršku odakle su se najmanje nadale i to u vrijeme kada je bila najneophodnija. Franački vladar i germanski gospodari procijenili su da Mihailo III namjerava da izazove rat među najmoćnijim državama Zapadne Evrope - još "853. godine Luj II bio je vjeren sa vizantijskom princezom" i pripremalo se ozakonjenje te veze, to je tebalo da bude vrhunac čina stvaranja "političke i vojne unije Istoka i Zapada", ali

[8] "Car Luj II veoma raspoložen da podrži razloge (bunta) lorenskih arhiepiskopa i svog brata protiv Svete Stolice, priželjkivao je da se poveže sa svim protivnicima pape Nikole I. Događaji su počeli brzo da se odvijaju kada je Fotije, koga je osudio rimski sabor 863. godine, poželio da za svoju stvar zadobije cara Zapada. Da bi odgovorio na protokolarni akt lorenskih arhiepiskopa poslao je kleru Zapada neku vrstu manifesta protiv pape, posebno se obraćajući Luju II ne bi li ga privolio da uz pomoć sabora smijeni Nikolu I. Fotije je bio odlučan da se suprotstavi Svetoj Stolici po cijenu da se od nje odvoji, ne razmišljajući, da se pravo kaže, o potpunom raskidu između crkava Istoka i Zapada. Uprkos preziru koji ga je nadahnjivao u politici protiv Latina, a naročito zbog osrednjosti njihove nauke i kulture, čak je i bazileus u jednom od pisama papi Nikoli I nazvao latinski "jezikom varvara", i u Vizantiji i u Rimu još je postojalo dosta živo osjećanje jedinstva hrišćanskog svijeta..." Fotijevi bijes i prezir, nepovjerenje prema pontifikalnoj kancelariji i samom papi, rezultirali su radikalnim odlukama u času kada je saznao da je kurija poslala legate u Bugarsku da pregovoraju o pravu rimske jurisdikcije nad dijelom slovenskih crkvenih sjedišta. Fotije je u tome vidio "uzurpaciju njegovih prava patrijarha i odlučio se za krajnje mjere: sabor održan u Konstantinopolju proglasio je smjenu pape Nikole I. Ogorčen na Svetu Stolicu Fotije je želio da se dodvori franačkom caru: sabor u Konstantinopolju priznao je Luju II i carici Engleberti titule *augustus* i *augusta* koje su ih izjednačavale sa vizantijskim suverenima. Patrijarhovi izaslanici pošli su k Luju II tokom posljednjih mjeseci 867. godine. U međuvremenu papa Nikola I umire a Fotija ruši revolucija koja na vlast dovodi Vasilija I..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 81-82*)

[9] Mihailo III Amorejski ponudio je pontifikalnoj kancelariji "novu teritorijalnu podjelu" Romejskog-Rimskog carstva: "Rimska podjela zapadnih provincija po pismu koje je 25. septembra 860. godine papa Nikola uputio imperatoru Mihajlu III bila je sljedeća: "*Thessalonicensem, qui Romanae sedis vicem per Epirum veterem* (Nikopolj), *Epirumque novum* (Drač) *atque Illiricum, Macedoniam* (Filipopolj), *Thessaliam* (Larisa), *Achaiam* (Korint), *Daciam ripensem* (Ratiaria), *Daciam mediterraneam* (Sardika), *Misiam* (Marcijanopolj), *Dardaniam* (Skoplje), *Praevalim* (Dioklea-Duklja)". Ova nomenklatura, koju je pisar (radi se o analizi vizantijskih sinodalnih i lista crkvene uprave koje su sačuvane u poznijim prepisima - primj.) mogao da nađe u "koncilijarnim (saborskim) listama" nije se našla u vizaantijskim dokumentima. Čak se sastavlja ime jedne provincije, *Nesos*, za Krit i Siciliju, to je termin koji noticija 1,55 upotrebljava za *Prokonesos* koji pripada Helespontu, ili se slijedi civilna nomenklatura tema: Peloponez, Kalabrija, Helada..." (*Jean Darrouzès: "Notitiae episcopatuum Ecclesiae Constantinopolitanae", Paris 1981, p. 18-19*). Mihailo III je očito pokušao da južne provincije izdvoji iz Kraljevstva Slovena po granicama nekadašnjeg Iliričkog egzarhata, "grupiše" ih po vikarijalnom pravu Duklje i prepusti Rimu; ta podjela trebalo je da bude "vjerska", ne civilna a kamoli vojna. Mihailo III namjeravao je da zadrži Kalabriju i jug Italije pod jurisdikcijom Konstantinopolja i, najvjerovatnije, poveže ih sa "arapskim teritorijama" sjeverne Afrike, te tako podijeli Slovene - po svemu sudeći ovo je bio razlog bunta slovenskih "bazileona" što je rezultiralo pučem i dolaskom Vasilija I Makedonca na vlast.

se pretvorilo u "zamrzavanje svih odnosa"[10]. Da situacija bude još složenija i da se Konstantinopolj nađe u nezavidnom položaju doprinosili si i "kanonski sukobi" unutar istočnog hrišćanstva, i dalje je nesmanjenom žestinom bjesnio rat između ikonoklasta i njihovih protivnika ikonodula koji su uživali podršku moćnog kruga Grka u kuloarima papske administracije.

U konstantinopoljskoj i administraciji starih patrijaršijskih sjedišta, u Antiohiji, Aleksandriji i Akvileji na vlasti su bili ikonoklasti monofiziti koji su u pontifikalnoj kancelariji vidjeli najvećeg neprijatelja: za njih su papa i političke aktivnosti njegovih izaslanika na zapadnoevropskim dvorovima bili vinovnik tihog slamanja krhkog "vjerskog" mira koji je Vizantiji još garantovao prvenstvo na prostorima nekadašnjeg Rimskog-Romejskog carstva. Monofizitski patrijarsi na stolicama Antiohije i Aleksandrije dijelili su vlast sa islamskim prvosveštenicima, podstičući sukobe između šiita i sunita, garantujući jednoj od najstarijih islamskih sekti, haridžitima, pomoć hrišćana u zaštiti starih hrišćanskih ikonoklastičkih dogmata, najviše manihejstva. To Slovene čini saveznicima haridžita; kada se ovaj veliki ranoislamski gnostički pokret sa crkvama organizovanim uz hrišćanske ili zajedno sa njima raspadne i povuče na marginu političkih događaja, jer je dovodio u pitanje autokratsku vlast kalifa koji su po haridžitskim teolozima bili "blijede podražavaoci bazileusa Istoka", dijelom se, upravo zahvaljujući Slovenima, povlači na Ilirikum, u dolinu Vardara i na jugozapadne granice Unutrašnje Mezije[11]. Druga polovina IX i X vijek su doba kada ovi događaji omogućavaju Vizantiji da na iliričke prostore, koje su napustili Sloveni iselivši se na Italikum i u langobardske principate, dovede uz slovenske skupine iz Evropske Sarmatije neke turske etničke grupe i naseli ih u nekadašnje moćne avarske enklave u tom času na izdisaju. Vizantijska politika omogućava, nakon nestanka Iličkog (u nekim dokumentima "Makedonskog") egzarhata koji je obuhvatao tri stare južnoslovenske βασιληιη Travuniju, Zahumlje i Srbiju kojima je bila pridodata βασιληιη Dalmacija sa južnoitaličkim temama i drevnim slovenskim pravima na upravljanje Sicilijom, da se obnovi Kraljevstvo Slovena u granicama iz Anastazijevog, Justinijanovog i Heraklijevog (Iraklijevog) doba. Počinje velika

[10] *Ibid. p. 80*. "Projekat (braka Luja II sa vizantijskom princezom) nije se ostvario, ne može tačno da se vidi što je dovelo do raskida (vjeridbe), a dva dvora su povodom toga bila u zategnutim odnosima. Nakon Lotarove smrti 855. godine, kada je Luj II postao jedini imperator i kralj Italije (titula koju je kurija darovala Karlu Velikom ali koja je u toj epohi bila samo simbol - *primj*.), zategnutost se nastavila i tokom dvanaest godina nije bilo nijednog izaslanstva između Vizantije i Franaka. Kakve god da su bile slabosti Vizantijskog carstva, Luj II se brinuo da obnovi carski autoritet u Rimu, pokazujući neskriveno veliku ljubomoru zbog uticaja i prestiža koji je bazileus još imao u prijestonici hrišćanskog svijeta. Vojna aristokratija i porodice starih administratora stvorile su vizantijsku stranku kojom se po potrebi služila Sveta Stolica da bi neutralisala pretenzije Franaka. Carska franačka stranka optužila je svoje protivnike da pripremaju, uz tajne spletke pape Lava IV, pobunu u korist Grka. Rimska politika karolinškog cara nesumnjivo je doprinijela da se ponovo pojavi nepovjerenje prema Vizantiji. Bitka između Fotija i Svete Stolice promijenila je uzajamna raspoloženja vizantijskog dvora i franačkog cara..."

[11] Vizantijski hroničar Nikifor u nizu poglavlja u svojoj "Istoriji" navodi primjere saveza Slovena u vizantijskim korpusima sa arapskim emirima za Heraklijeve (Iraklijeve) vladavine (korpusi su odbili poslušnost Heraklijevom kancelaru Teodoru a "vojnici pobunivši se u Gabiti prešli su na stranu Saracena"); vizantijski dvor je pokušao da "nacionalno probuđene Arape" privoli da ostanu u "federaciji" sa Istočnim rimskim carstvom nudeći brak Heraklijeve kćeri i arapskog zapovjednika Amra pod uslovom da ovaj primi hrišćanstvo - Amr je odbacio ponudu, vizantijsku vojsku u pohodu protiv njega vodio je čuveni slovenski zapovjednik Marijan. Taj poduhvat završio se katastrofalno po Konstantinopolj: u bici između Slovena na arapskoj i vizantijskoj strani poginuo je i duks Marijan. Osam godina nakon smrti imperatora Heraklija (imperator je umro 641. godine) arapski emiri polaze sa svojom slovenskom vojskom na Balkan - neki od ovih najamnika sa svojim arapskim prijateljima nakon ovog pohoda naselili su se na balkanske prostore; Nikifor navodi - "6140. godina. Pohod Muavije na Kipar. Zauzeo je Konstanciju ali je saznavši da dolazi kuvikularije Kakorizos sa vojskom (takođe Slovenima-primj.) odstupio ka Aradu. Pošto nije uspio da zauzme Arad vratio se u Damask. 6141. godina. Muavija je zauzeo Arad..." (*М. В. Кривов: "Феофан и Никифор о начале арабских завоеваний", ВВ н^{o} 43, Москва 1982, p. 223*).

preraspodjela moći na Balkanu. Ako su vladari Amorejske dinastije, priznajući Zapadno rimsko carstvo i ozvaničavajući podjelu imperije, nametnuli novu podjelu svijeta, oslanjajući se na ikonofobični islam u previranju i traženju kanona ne bi li arapski i svijet persijske tradicije zadržali pod paskom pohodnih kontigenata uglavnom popunjavanih iz redova Slovena, pritom ograničavajući prava makedonskim, prevalitanskim, epirskim i potomcima Skita sa prostora današnje Bugarske, onda je puč Vasilija I Makedonca bio erupcija nezadovoljstva slovenskih vojnih komandanata i velmoža, njihovo ponovno stupanje na veliku scenu borbe za prostore sjevernog Mediterana[12].

Sa prvom smjenom patrijarha Fotija koji u crkvi nije vidio "ideološku silu" već činovnički aparat kadar da administrira u ekonomiji i politici ali ne i vojnim pitanjima, udovoljeno je "tradicionalističkoj" struji u prijestonom gradu koja je okupljala teologe i dio nobila koji su moć i ugled zasnivali na porijeklu, bogatstvu i tradiciji učešća u vojnoj administraciji. Paradoksalno je, ali je ovoj aristokratiji uvijek bio bliži Rim nego ekumenski patrijarh; u svakom političkom obračunu ona je tražila papsku podršku, darujući ogroman novac za izgradnju crkava i manastira širom imperije, smatrajući sebe "političkom" i "vladarskom" elitom kanonskog hrišćanstva. Teolozi, potomci slavnih porodica, organizovani u "savez" sa istomišljenicima, neprekidno su se sukobljavali sa pragmatičnom politikom bazileusa, izazivajući svaki čas sporove sa "jeretičkim" crkvama i nasljeđem hrišćanstva "apostolskog perioda", nerijetko dovodeći u pitanje pravo vojnih komandanata, administratora u provincijama, da postupaju shodno potrebama - zalažući se za kanon tražili su da se hrišćanstvo "vaseljenskih sabora" nameće silom, što je dovodilo do bijesa lokalne vojne zapovjednike i primoravalo vrhovni štab vizantijske sile u Konstantinopolju da im se otvoreno surotstavlja, nerijetko po cijenu krvavih sukoba u prijestonom gradu. Ti nobili su bili najveći protivnici patrijarha Fotija. Fotija je na ekumensko prvosvešteno sjedište dovela ne vojska, već nemoć imperatora Mihaila da među pristalicama kanona nađe vičnog i sposobnog administratora, sposobnog da reorganizuje i osavremeni činovnički aparat, koji se neće baviti teološkim i pitanjima vjere već praksom upravljanja državom. Ako je Fotijeva smjena bila iznuđena, mačevi slovenskih vojnika, podrška konstantinopoljske svetine i otvoreni poziv na pobunu nobila ikonoklasta, kojima je dojadilo stalno sukobljavanje sa protivnicima koji su bili "politička manjina", bili su snaga koja je "konsenzusom" dozvolila Vasiliju I da stupi na tron "porfirogeneta". Na tron je došao vojnik od ugleda, vjernik ali ne pristalica kanonske crkve, osvjedočeni administrator koji je u sveštenstvu i crkvenom aparatu vidio birokrate kojima treba oduzeti pravo na javno ispoljavanje nezadovoljstva i podvrgnuti ih vojničkoj disciplini kako bi obavljali poslove za koje su zaduženi. Vasilije je poslije dužeg vremena ponovo proklamovao političku doktrinu velikih careva ikonoklasta: "sveštena lica se obraćaju bogu a ne caru" i "svaki sveštenik je carski činovnik dok mu bog ne dozvoli drugačije". Vasilje nije volio ljude na dužnostima u ekumenskoj patrijaršijskoj kancelariji, pokazujući prezir prema patrijarhu i otvorenu netrpeljivost prema rimskom pontifeksu. Bio mu je potreban vičan i uman administrator pa je Fotija

[12] "Osvajanje Italije i kontrola Rima od Karolinga u prvi plan su istakli politička pitanja. Carska znamenja Karla Velikog i njegovo stupanje na sjever Balkana (vidi dokumente u prvom tomu *Miscellanea Slavorum* - primj.) stvorili su "teritorijalnu i ideološku prijetnju" koja je osporavala suštinsku univerzalnost (u pravima) Vizantijskog carstva. Sve veća nezavisnost papstva, koja će ubuduće počivati na političkoj suverenosti neprijateljskoj prema Vizantincima, kao i pontifikalna vjerska politika koja se povinovala sopstvenoj logici što je dovelo do toga da se na Zapadu pojavi sa sopstvenim i nezavisnim pravilima političke igre, uvrijedila je Vizantiju. Odatle prvi sukob papstva i patrijarhata u epohi Fotija i Nikole I, od 859. do 867. godine, koji je imao dva povoda: kontrolu nad novim hrišćanima, Moravcima i Bugarima, i rimsko prvenstvo, i to u času kada se Carstvo (Vizantija), koje se latilo nanovnog osvajanja južne Italije, manje nego ikad lišavalo kontrole nad Starim Rimom..." (*Michel Kaplan: "Byzance et l'Occident", Dictionnaire du Moyen Age, Paris 2002, p. 202*).

doveo iz izgnanstva i ponovo ga ustoličio na tronu ekumenskog patrijarha. Istraživanja ukazuju da između vladara i patrijarha nijesu vladali ljubav, razumijevanje, sloga, čak ni uvažavanje. Fotije je Vasilija smatrao "nasilnikom" i "neporfirogenim" ali u tom času najboljim političkim rješenjem za imperiju; Vasilije je u Fotiju vidio patrijarha, čelnu ličnost crkve kojoj se zbog prevrtljivosti ne može vjerovati, po caru ekumenske kancelarije, konstantinopoljska i rimska, bile su vinovnik svih sukoba i krivac za teškoće sa kojima se Vizantija suočavala na spoljnjem i unutrašnjem planu - to je odredilo odnose bazileusa i patrijarha.

Makedonski i ostali Sloveni sa Ilirikuma, najviše na prostorima Bugarske, Prevalitane i Epira, u Vasilijevom dolasku na vlast vidjeli su mogućnost ponovnog sticanja najvećeg uticaja u konstantinopoljskoj administraciji; takođe, sa novim imperatorom Sloveni postaju nazaobilazan faktor odlučivanja u carstvu, trupe sa njihovim komandantima raspoređuju se u Pentapolisu, zapućujući se sjeverno od Akvileje kako bi uspostavile novi limes - granicu razgraničenja Zapadnog i Istočnog carstva[13]*. Vasilije se obraća rimskom pontifeksu tražeći da prekine sa religijsko-političkim aktivnostima na Ilirikumu, prijeteći mu Langobardima. Sloveni na jugu Italikuma "propuštali" su još za vlade Mihaila III Arape na teritorije pod svojom kontrolom i odbijali da im se suprotstave, stvorivši sa njima neku vrstu "saveza u posredništvu", omogućavajući srednje i sjevernoitalskim gradovima da dobiju beneficije u trgovini sa Afrikom*[14]*. Papa nema drugog izlaza do da moli za pomoć i obraća se francuskom dvoru - tog časa vizantijski bazileus i njegova administracija donose odluku da se Arapi povuku, ali da zadrže uporišta na ušću Tibra i budu stalna prijetnja pontifikalnoj kancelariji*[15]*. Kurija*

[13] Nakon sabora u Konstantinopolju koji je trajao tri dana a na koji su bili pozvani čelnici Bugara i Slovena, "saborske odluke bile su potpisane i pohranjene u crkvu Svete Sofije pošto je imperator Vasilije sazvao na tajni sastanak papske legate, konstantinopoljskog patrijaha Ignjatija, sa izaslanicima patrijarhata u Antiohiji, Aleksandriji i Jerusalimu. Izaslanici Bugara bili su saslušani: oni su izjavili da je njihovom zemljom u času najezde (naseljavanja-primj.) administrirao grčki sveštenik i da je bio podređen Vizantijskom carstvu. Papski legati su odgovorili da raznovrsnost jezika nije u saglasju sa crkvenim zakonom; da se radi ne o podjeli imperije već o pravu prvosveštenih sjedišta - takođe su rekli da su pape neosporno upravljale tom zemljom i da Bugari, dobrovoljno se potčinjavajući Rimskoj crkvi, treba Svetoj Stolici da se vrate u posjed po drevnim pravima koja ne zastarijevaju (riječ je o pravu Duklje koja je bila sjedište vikarijata za Italiju i dukljanskim mitropolitima koji su kao papski "savladari" upravljali Ilirikumom južno Save i Dunava - primj.). Papski izaslanici na kraju nijesu priznali "autoritet" skupa - stavili su tačku na pitanje na koje nijesu bili ovlašćeni da odgovore jer je bilo u jurisdikciji Svete Stolice. Čak su unaprijed oglasili da je zaključak skupa ništavan..." U raspravi koja je uslijedila Bugari su prihvatili prvenstvo Konstantinopolja, podređujući se njegovom patrijarhatu. Druga Fotijeva vladavina takođe se završila njegovom smjenom - ipak uspio je da ozvaniči Crkvu Slovensku. "Njegovi nasljednici Stevan i Antonije bili su u zajednici sa papom, *Ecclesiae romanae conjunctissimi*..." (*"Bulgarie chrétienne", ROC, vol. II, Paris 1897, p. 15-16*)

[14] "Od početka IX vijeka Arapi koje tekstovi izvornika konfuzno nazivaju Berberima, Agarjanima (Agarinim sinovima), Ismailićanima, Mavrima ili Saracenima, svojim osvjanjima dodali su bezmalo čitav Mediteran. Dolazeći sa Krita, iz Tunisa (*Ifrikia*), Španije, sa Sicilije gdje su se iskrcali 827. godine, (...) 838. godine su zauzeli Brindizi, 840. godine okupirali Tarent, 841. razrušili Kapuu. (...) 846. godine doprli su do Rima gdje su opustošili baziliku Svetog Petra koja se tada nalazila izvan zidova. (...) Bari je pao u njihove ruke 847. godine. Napulj i Amalfi oslobodili su 849. godine u Ostiji ušće Tibra..." (*Jean Décarreaux: "Normands - papes et moines en Italie méridionale et en Sicile XI-XII siècle", Paris 1974, p. 15*).

[15] "Bazileusu (Vasiliju I) postalo je jasno da će Jadransko more i vizantijski Ilirikum uvijek biti izloženi upadima muslimana, sve dok Arapi na italijanskoj obali nalaze pribježište i tačku oslonca. Flota nije bila dovoljna: valjalo je Saracene napasti na kopnu sa brojčano velikim snagama. Kako je vizantijska vojska bila angažovana u Maloj Aziji, Vasilije I je odlučio da se dogovori sa Francima o zajedničkoj akciji na glavni saracenski grad u južnoj Italiji, Bari. Vjerovatno je brzo saznao za prve pobjede imperatora Luja II (u čijim su trupama takođe bili Sloveni - primj.) nad muslimanima u Apuliji. Nekako u isto doba venecijanska je flota pošla da napadne Saracene u Tarentu, kao 840. godine, i pošlo joj je za rukom da im nanese više poraza..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 91*) Istraživači su u proučavanjima ove epohe suočeni sa nizom navoda u dokumentima koji mijenjaju

prvi put u istoriji vizantijske epohe šalje emisare na dvorove zapadnih velmoža, potomaka Karla Velikog, i moli za pomoć. Traži se legalizacija podjele imperije, ozakonjenje postojanja dva hrišćanska carstva, Zapadnog i Istočnog, utvrđivanje granica među njima. Ilirikum nije "sporni prostor" na kome se prelamaju pitanja granica, već Italikum, do tog časa tradicionalno romejski (rimski), vizantijski. Autonomni a "saveznici" Konstantinopolja, langobardski principati drže srednji Italikum, razgraničavajući se sa slovenskim jugom Apenina, prećutno se sporazumijevajući sa Aglabitima na Siciliji i preko Napulja[16] *se povezujući sa vizantijskom "sferom uticaja", njenim, kako će se poznije ispostaviti, "najpouzdanijim prijateljima na Zapadu", nasljednicima gotskih državnih tvorevina nastalih Justinijanovom rekonkistom. To je "nezavisna" Oksitanija čiji vladari, jedini u Zapadnom rimskom carstvu, ne nose prestižno zvanje "rex" već tradicionalnu titulu vizantijskih visokih vojnih administratora - "komes". Na sjeveru Italikuma na prostorima Poa i krajnjeg sjeverozapada Ilirikuma, obuhvatajući prostore Cisalpijske Galije, današnje Austrije i zapadne Mađarske, suvereno gospodari ikonoklastički monofizitski patrijarhat u Akvileji sa najpouzdanijim konstantinopoljskim saveznikom na tim prostorima, autonomnim Venetom, u kome je sjedište vizantijske komande za sjever - u garnizonima u velikim gradovima na tom prostoru, počev od Bononije (Bolonje) do Arla, smješteni su korpusi slovensko-hunskih najamnika, čiji je cilj da zaštite i održe tekovine Justinijanove rekonkviste, ukažu nasljednicima Karla Velikog da je Konstantinopolj još suvereni gospodar romejsko-rimskog svijeta.*

Druga polovina IX vijeka je doba kada se posljednji put spominje Prevalitana sa svoje tri "prijestonice" u Duklji i njoj podložnim arhiepiskopatima u Ohridu i Skadru. Kurija i pape žale se vizantijskom caru Mihailu III da su na prevalitanskim prostorima našli utočište "rimski neprijatelji" i da se u tri arhiepiskopska sjedišta "obračunavaju" sa papskim legatima ne dozvoljavajući im da obave misiju, utvrđivanje dogmata Filioque u nevelikom krugu rimskih pristalica koji su priželjkivali tijesnu saradnju sa kurijom. Prevalitana je u tom času posrednik između Bugara i Rima - iz nje hitaju glasnici na dvor u Konstantinopolju kako bi predupredili aktivnosti pontifeksa. Dukljanski mitropolit, kome nije utvrđeno ime poziva se na svoja vikarijalna prava na Italikumu i traži da ekumenski patrijarhat prizna Crkvu Slovensku jer je to jedini način da se spriječi "romanizacija" prostora Dobrudže i uskog pojasa današnje Bugarske prema Crnom moru gdje se naseljava pozni talas Slovena iz Azijske Sarmatije a na poziv posljednjeg bazileusa Amorejske dinastije i prvog Makedonske koji su zajedno vladali tokom jedne godine. Vizantiji su zbog otvaranja frontova na jugu carstva neophodni novi vojnici za popunu sve manje brojnih kontigenata na arapskim prostorima. Gnjevna poslanica rimskog pontifeksa ukazuje da je i na prostorima Prevalitane, Makedonije i Epira počela "polarizacija" među crkvenim dostojnicima, administratorima i visokim oficirima. Tri provincije su u metežu, Prevalitana je još od izuzetnog uticaja na Ilirikumu, i zajedno sa

---

dosadašnju predstavu o zbivanjima na Ilirikumu i jugu Italije. Sloveni su u sve tri najveće vojske tog vremena: u franačkoj su u manjini, sačinjavajući korpus oklopne konjice, dok su činili apsolutnu većinu u arapskoj i vizantijskoj vojnoj sili. Takođe, Kraljevstvo Slovena, po dosadašnjim istraživanjima, opremalo je jedinstvenu vizantijsku flotu koja je po nekim navodima brojala 2 000 a po drugim 4 000 brodova, od kojih je najveći broj služio za transport žive sile. Podaci koji zbunjuju ukazuju da je ova flota ratovala čas na strani Vizantinaca čas Arapa, i da su krajem IX i u prvoj polovini X vijeka njome komandovali slovenski bazileoni!

[16] "Od tri pohoda koje je vodio Luj II samo je posljednji dao neki rezultat: Bari je oslobođen 871. godine ali ta pobjeda nije iskorišćena. Liga langobardskih principata, Kapue, Beneventa, Salerna i Spoleta, potukla je Saracene na Vulturni. Papa Jovan VIII (umro 882. godine) nastavo je politiku Luja II protiv islama. Počeo je sa ekskomunikacijom Napulja, Gaete i Amalfija koji su zbog pomorskih interesa plaćali porez i u povoljnim prilikama bili saveznici muslimanskih pirata. (...) Od 883. godine Saraceni su na ušću Gariljano (*Garigliano*) organizovali odvojeni logor (*ribât*) koji je bio izuzetno opasan jer su iz njega gotovo trideset godina terorisali čitavu centralnu Italiju između dva mora..." (*Jean Décarreaux, op. cit. p. 15*).

Mezijom, Epirom i Dalmacijom ne želi da ostane po strani u političkim sukobima koji potresaju prijestonicu carstva - zajedno sa Epirom i Makedonijom kao i mnogo puta do tada želi da istakne svog kandidata koji će biti uz skut novom bazileusu. Po dolasku na tron Vasilije I ukida dotadašnju teritorijalnu organizaciju Ilirikuma. Očito na mig vojnih zapovjednika, poučen organizacijom Ilirikuma iz vremena Mavrikijeve vladavine, spaja Prevalitanu i Epir i od novonastale provincije, kojoj priključuje Makedoniju, stvara "strateški blok" čiji je cilj da postane "slovenski bedem" pred prijestonicom Istočnog rimskog carstva. Mezija se dijeli, Gornja se sa obnovljenom Mediteranskom Dakijom i Dalmacijom sjedinjuje u jedinstvenu "vojnu provinciju" sa italičkim Pentapolisom[17]*. Novonastala oblast administrativno ipak nije jedinstvena, njen ilirički dio ima svog a italički drugog zapovjednika: duks Veneta upravlja Pentapolisom, uz saradnju Langobarda, ali Dalmacijom upravljaju duksevi Sloveni podložni svom βασιλεον-u čija je prijestonica na prostorima Kraljevstva Travunije, najvjerovatnije u Diokleji ili Skadru. Duks Slovena, ili "Travunije i Zahumlja", kako ga nazivaju latinski izvori (βασιλειον rijetki administrativni konstantinopoljski akti) preko Dalmacije popunjava kontigente u još "vizantijskim gradovima" blizu doline Poa. Bugari su na margini događaja, vezuju se za Slovene u vojnim kontigentima i garnizonskim gradovima na prostorima jugozapadnog Crnomorja, traže način da stupe u vezu sa sunarodnicima na Siciliji i italičkom jugu u službi arapskih muslimanskih emira*[18]*. O velikim reformama koje sprovodi Vasilije I svjedoči relativno mali korpus dokumenata koji se odnose na spor patrijarha Fotija i pontifikalne kancelarije, kao i njihova kratka zajednička aktivnost na Ilirikumu i maloazijskim vizantijskim prostorima na granici prema Antiohiji. Fotijeve aktivnosti tokom njegove druge vladavine bile su usmjerene na potiskivanje ikonoklasta i ozakonjenje ikonodulstva kao "zvanične religije" imperije Istoka. Po svemu sudeći u dogovoru sa slovenskim bazileonima Fotije 879. godine organizuje sabor u Konstantinopolju sa naumom da bude ekumenski, da bi zadovoljio i umirio razvlašćene ikonoklaste kojima prepušta Crkvu Slovensku - sabor koji*

[17] Od kraja VIII vijeka postoje dva Pentapolisa: "Primorski ili Anonarijski (*Annonaria pentapolensis est super ipsam Pentapolim, id est provincia Castellorum*) i Mediteranski koji se još naziva *provincia Castellorum*. Ponekad se zajednica ova dva regiona označavala nazivom *Decapolis*. Svaki od ovih regiona dobio je naziv zato što je obuhvatao po samo pet *civitates*. U primorskom Pentapolisu gradovi su bili: Rimini (*Ariminus*) koji je bio glavni grad duksata, Pezaro (*Pisaurium*), Fano (*Fanum*), Sinigalja (*Senogallia*), Ankona (*Ancona*), i svi su bili episkopska sjedišta. U Anonarijskom Pentapolisu u podnožju Apenina bili su Urbino (*civitates Urbinum*), Fosombrone (*Forum Sempronii*), Jezi (*Aesium*), Kalji (*Calles*), Gubio (*Eugubium*), takođe svi episkopska sjedišta. Na ovom se dijelu provincije između ostalog nalazio, radi odbrane prolaza preko Apenina ili zaštite puta između Ravene i Rima, dosta veliki broj jako utvrđenih fortifikacija čije postojanje možda objašnjava naziv provincije - *provincia Castellorum*..." (*Charles Diehl: "Etudes sur l'administration byzantine", New York 1958, p. 61-62*).

[18] Najnovija istraživanja, nakon revnog proučavanja izvora, ukazuju da se Bugari kao *etnonim* javljaju tek u epohi uoči Krstaških ratova, krajem X i početkom XI vijeka. "Postoje brojni valjano dokumentovani primjeri o velikim zajednicama nomada koje su objedinjavale različite narode - ime turkofonih Proto-Bugara iz epohe ranog srednjeg vijeka čak možda znači "smiješani (mješavine)"! Ali svaka od ovih zajednica bila je organizovana oko vladajućeg jezgra koje joj je davalo dinastiju, ime, mit o porijeklu, katkad i jezik..." (*Iaroslav Lebedinsky: "Les Cimmériens", Paris 2004, p. 140*). Po svemu sudeći, nakon raspada slovensko-avarskog egzarhata na prostorima Ilirikuma južno od Sava i Dunava sve do Tesalije i Ahaje, krajem VIII ili polovinom IX stoljeća dio slovensko-avarskih saveznika na teritoriji današnje sjeverne i srednje Bugarske uspio je da se organizuje kao zasebna teritorijalna cjelina, uključujući u svoju zajednicu slovenske i neslovenske pridošlice iz Azijske Sarmatije. Na tu teritoriju vizantijski bazileusi su poznije naselili Moravce (dosadašnja istraživanja nijesu uspjela da daju odgovor da li su Moravci preseljeni da izvrše "slovenizaciju" - pouzdano je utvrđeno da se tek nakon naseljavanja Moravaca u "zemljama Bugara govori slovenskim jezikom"), stvarajući državu Bugara koja se razgraničavala sa Kraljevstvom Slovena na potezu od donjeg toka Dunava do istočnog Bosfora. Svi izvori teritoriju Bugara ("mješavine naroda") nazivaju *vizantijskom zemljom*, za razliku od ostalog dijela Ilirikuma koji pripada Kraljevstvu Slovena - sporadično on se naziva *skitskim prostorom*.

obznanjuje slovensko pismo kao ravnopravno latinskom i grčkom, uvodi proskribovanu "jeres trilingvizma" u kanonsku crkvu, pa ovaj sabor postaje poprište spora sa Rimom i uzrokuje šizmu koja će trajati nekoliko decenija.

Posljedica "Fotijevog sabora" koji je ozakonio Crkvu Slovensku, priznajući ravnopravnost njena dva krila, bogumilskog Bugara i manihejskog Dragovita, pri čemu su bogumili dobili status "kanonske crkve" jer je bugarski arhiepiskop od Fotija primio "osveštani palijum svetog Petra" koji kanonskim crkvama dodjeljuju samo papa i ekumenski patrijarh, doveo je do spora sa Rimom. Sloveni su dobili svoje "kanonsko pismo", ćirilicu, i Fotije je nasilno uveo trilingvizam u hrišćanstvo - slovenski svijet postao je ravnopravan "po vjeri" Rimu i Konstantinopolju, Fotije je posredno priznao apostolate Andrije i Tome kao "skitsko nasljeđe", sa njima Ulfilinu i skitsko-sarmatsko-gotsku Bibliju iz IV stoljeća, tim potezom odvajajući Slovene, prije svega na Ilirikumu, od mogućeg uticaja Rima i predupređujući sve papske aktivnosti koje su se ticale mogućih sporova pred crkvenim tribunalom. Crkveni tribunal je mogao da zasijeda samo u Rimu, to su bile odredbe sabora u Sardici, ali u njegov sastav sada su ulazili i predstavnici Crkve Slovenske. Konstantinopolj je, u slučaju preglasavanja, u sveštenstvu Crkve Slovenske imao svoje povjerljive ljude, vršeći na taj način pritisak na pontifeksa, prinuđujući ga da se povinuje volji onih koji glasaju - papa nije bio više "vrhovni sudija" već "predsjedavajući tribunalom" a rimska politika bila je predodređena na neuspjeh. Odluke sabora u Sardici iz 343. godine koje su papi garantovale prvenstvo u sudskom postupku dovedene su u pitanje. Vasilije I i Fotije počeli su obračun sa kurijom, njenim pontifeksom, posredno i sa politikom koju su vodili prema slovenskom svijetu. Konstantinopolj je poručio - Italikum je vizantijski koliko i Ilirikum, pontifeks može da bude politički lider Zapadnog rimskog carstva ali tu funkciju vrši sa vizantijske teritorije. Prevalitana, Makedonija i Epir, kao jedinstveni "blok" preuzimaju južnu Italiju. Ona je i do tada bila u sastavu Kraljevstva Slovena, ali u novoj organizaciji imperije južni Italikum postaje mjesto razgraničenja Slovena i Langobarda. Langobardima je prepušten središnji dio Apenina, dok krajnjim zaljeđem Jadrana suvereno upravlja Veneto kome je pripao i krajnji sjever Dalmacije, Istra. Time je upućena jasna poruka vladarima Zapadnog rimskog carstva - granice Istoka su u nekadašnjoj Cisalpijskoj Galiji i na prostorima gdje se Oksitanija razgraničava sa Franačkom, a na sjeveroistoku na "konstantinopoljskoj teritoriji" Evropske Sarmatije. Odbacujući akte "Fotijevog sabora", obznanivši šizmu, pontifikalna kancelarija je potražila oslonac u Akvilejskom patrijarhatu, onom njegovom dijelu koji nije pripadao Venetu. Nakon dugog odmjeravanja snaga sa Konstantinopoljem i Slovenima sa Ilirikuma i iz Evropske Sarmatije zapadni rimski carevi su prihvatili papski zahtjev i počev od sredine X stoljeća patrijarha koji ima stolicu u Akvileji a ne u Gradou, zajednički će birati kurija i zapadni vladari. Patrijarha će imenovati pontifeks, a zaštitu će mu pružati Germani[19].

[19] "Od epohe Karla Velikog nema više ograničenja pretenzija da se vrši vlast u sjevernoj Italiji, na raskršću Istoka, Zapada i centralne Evrope koja je (tada bila, nazivala se - *primj*.) Ilirija, neka vrsta primata koja je (taj region) činila manje više nezavisnim od Rima. Već su počeli poduhvati za sticanje feudalnog suvereniteta u tom regionu, to jest na čitavoj sjevernoj jadranskoj obali i na južnim Alpima. Istovremeno su tu vladali takmaci iz susjedstva, patrijarh u Gradou, arhiepiskop Salcburga. Ali suprotstavljanje Venecije zatvaralo je (put prema) Italiji i moru, put prema Zapadu i Istoku preko Istre. To je sigurno bio razlog da se (Germani) otarase susjeda koji se ispriječio, pa je Engelfred zatražio intervenciju moćnog zaštitnika, stajući na stranu politike germanskog kralja Otona I Velikog kada se radilo o Italiji. (...) Ovaj se princeps okrunio imperijalnim znamenjima u Rimu (2. februara 962. godine po starom kalendaru) iz ruku pape Jovana XII, i učestvovao je na saboru koji je potom regulisao prve odnose između papstva i novog carstva, i preminuo je nešto kasnije u Vječnom gradu. Rodoald (patrijarh Akvileje od 963. do 984. godine - primj.) se odlučio za cara a protiv svog posvetitelja i primio je palijum od antipape Lava VIII, pošto je radio na njegovom ustoličenju. Tada su potvrđena osvajanja njegovih

Kada na konstantinopoljski vladarski tron stupi Lav Mudri, za razliku od prethodnika pragmatičar okrenut rješavanju pitanja odnosa Istočnog i Zapadnog carstva i stvaranju uslova za koegzistenciju islamskog arapskog i religijski raznorodnog svijeta Istoka unutar granica Vizantije, na udaru reorganizacije prvi su se našli prostori "saveznika" sa Ilirikuma. Umni samodržac, za koga istraživanja navode da je bio politički najprobitačniji vizantijski bazileus nakon Heraklijeve epohe, ne želi sporove sa pontifikalnom kancelarijom - okončava šizmu koju je započeo Fotije sklapajući sa pontifikalnom kancelarijom niz sporazuma kojima joj je priznao pravo političkog i vjerskog liderstva na prostorima Zapadnog rimskog carstva. U isti mah Lav VI ograničava aktivnosti ekumenskog patrijarhata na granice Vizantije i marginalizuje Crkvu Slovensku: u njoj vidi uzrok svađa Konstantinopolja i Rima, teži da je potisne i za razliku od Vasilija I, po stavovima "vizantijsko-skitskog nacionaliste", obnavlja od Konstantinopolja proskribovanu doktrinu o bilingvizmu hrišćanskog svijeta. Lav Mudri, nanovo stvarajući "osovinu" političke moći Konstantinopolj-Rim, marginalizuje ne samo slovensku "nacionalnu" crkvu već i Kraljevstvo Slovena, nalažući imperijalnoj administraciji da preuzme sve poslove sa Italikumom, do tog časa pod suverenom jurisdikcijom skitsko-sarmatsko-slovenskih dukseva i bazileona. Ako je Vasilije I "ukinuo" Prevalitanu preimenujući je u Novi Epir, potom je pripojivši Makedoniji koja je bila "porfirogena provincija" kao otadžbina nove dinastije bazileusa, Lav Mudri to ozakonjuje povezavši Dalmaciju sa vizantijskom Italijom - odvaja slovensku primorsku iličku provinciju od zaljeđa i države kojoj je pripadala. U novoj političkoj doktrini posebnu ulogu dobija Veneto sa Venecijom i patrijarhatom u Gradou - Venecija nije samo komandant Pentapolisa već dobija patrijaršijsko-administrativnu jurisdikciju nad Donjom Dalmacijom do južno od Zadra i gotovo čitavu zapadnu Panoniju u njenim granicama iz IV vijeka. Takođe Veneto, Venecija i patrijarhat u Gradou, pošto je Akvileja već postala "rimski sufragan", dobija pravo da bude "tampon - provincija" između Zapadnog i Istočnog rimskog carstva. To je slobodna teritorija pod zajedničkom vjerskom upravom Rima i Konstantinopolja koja administrativno zavisi od prijestonice Istoka čije je oružje brani. Njen je zadatak da vjerski "pacifikuje" prostore Donje Dalmacije i Panonije Prime, potisne Crkvu Slovensku i proskribuje "jeretički trilingvizam" koji se odomaćio u svešteničkim krugovima tamošnjih Slovena koji su prihvatali kanon odbacujući bogumilsko-manihejski dogmat Crkve Slovenske. Lav Mudri stvara osnov za početak velike latinizacije slovenskog svijeta na granici Ilirikuma i Evropske Sarmatije.[20]

---

prethodnika u Friulu; Rodoald je ostvario i druge dobitke u Istri kao što su utvrđenje Fara i odgovarajuća zemlja između Licence (*Isonza*) i puta poznatog po nazivu *Strata Hungarorum*..." (*P. Richard: "Aquilée", DHGE, vol. 3, Paris 1924, p. 1124-1125*).

[20] "Imperator Lav VI obaviješten o pobuni Barija i neuspjehu svojih stratega u Beneventu (nakon 872. godine Saraceni i njihovi odredi slovenskih najamnika latili su se "ofanzive na svim pravcima", zaauzeli su prostore nadomak Barija, Kanose, počeli da pljačkaju dijelove Beneventa, a nakon pobune Barija protiv vizantijske uprave digao se i Benevento - primj.) nije težio, ako se uzme u obzir njegova miroljubiva politika, da uspostavi trajne mirovne odnose sa langobardskim princepsima i duksevima Spoleta. Zanimljivo poglavlje iz Τακτικα (djelo Lava Mudrog - primj) gdje se razmatraju pitanja o "Francima i Langobardima" otkriva nam bitno mišljenje sina Vasilija I o novim vazalima, saveznicima Vizantije u Italiji. (...) Autor podsjeća, nudeći pouku svojim stratezima, kakav je način ratovanja Franaka i Langobarda i koje su osobitosti ovih naroda, ali odbacuje moguću pomisao na rat sa njima. Kako razmišljati o ratu "sa onima koji su u miru sa carstvom, svojim saveznicima, ljudima koji dijele našu vjeru i koji su nam potčinjeni?" On pravi jasnu razliku između Franaka koji su samo saveznici i Langobarda koji su podanici, υπηκοοι. Možda je Lav VI govoreći o Francima aludirao na karolinške princepse sa kojima je između 890. i 900. godine razmjenjivao izaslanstva. (...) Poslije pada franačke dinastije Gij i Lamber mirovne veze uspostavile su se između novog markgrafa i vizantijskog dvora; to objašnjava kratku aluziju jednog vizantijskog hroničara o pomoći koju dobijaju Franci u času kada Bugari pustoše Makedoniju i kada Saraceni prijete Solunu. Miroljubiva politika Lava VI, kada se radi o langobardskim

Nekadašnji prevalitanski gradovi postaju epirski:
Podjela Dalmacije na prostor od Akvileje do Raguze i od Raguze do Nikopolja - status Skadra

Prvi put u šestovjekovnoj istoriji jedan vizantijski car, i to porijeklom Sloven, razvlašćuje "tri mitropolije" Prevalitane: Skadar se kao "laička" arhiepiskopija pretvara u prijestono sjedište Kraljevstva Slovena, tačnije određuje se za prijestonicu na tradicijama gotsko-slovenskog Kraljevstva Dalmacije, dok se uvijek nemirna Duklja, baštinik vikarijalnih prava na upravljanje Italijom i oslonac moćnog neomanihejskog dragovitskog krila Crkve Slovenske, zajedno sa Ohridom, stavlja pod vjersku i administrativnu upravu Drača koji je već više bugarski nego autonomna avarsko-vizantijska arhiepiskopija kakav je bio u epohi od sredine VII do kraja VIII stoljeća[21]. Lav Mudri na taj način utvrđuje granice između bugarskih i prostora Kraljevstva Slovena - dvije države, bugarska pod Konstantinopoljem a Kraljevstvo Slovena "saveznik i podanik", zajednički upravljaju nad dva grada, Lihnidom (Ohridom) i Dračem. Prvi je centar Crkve Slovenske, njenog kanonskog i bogumilskog krila, drugi je kanonski arhiepiskopat pod suverenom vlašću Konstantinopoljskog patrijarhata - arhiepiskop Drača smatra se za jednog od visokih činovnika imperijalne kancelarije. Diokleja je sjedište Dragovitskog krila Crkve Slovenske i posrednik između kanonskih ekumenskih sjedišta Rima i Konstantinopolja, njena vikarijalna prava obuhvataju i jurisdikciju nad slovenskim življem u Italiji (po svemu sudeći i na prostorima arapske Italije, ali posredne naznake nijesu sasvim jasne). Lav VI Mudri od čitavog juga Ilirikuma i Italikuma stvara jedinstvenu teritorijalnu, vojno-stratešku cjelinu[22], nalik onoj koju je svojevremeno stvorio Mavrikije sa Kritom kao nosiocem pomorske moći teme Makedonije. Za razliku od Mavrikijeve organizacije makedonski vizantijski bazileus od obala Starog i Novog Epira, vjerski dijeleći Prevalitanu po liniji razdvajanja jurisdikcije Ohrida i Diokleje, stvara stratešku tačku pomorske odbrane Vizantije u slučaju rata između sicilijanskih Arapa i italičkih Slovena - cilj je da slovenskom Italikumu u pomoć priteknu sunarodnici sa Ilirikuma. Veneto se vezuje za Donju Dalmaciju: vizantijski imperator, tvorac "strategikona", priprema imperiju za rat na dva fronta. Zadatak Veneta je da se sa Slovenima iz Donje Dalmacije i Evropske Sarmatije suprotstavi osiljenim germanskim nosiocima insignija moći Zapadnog rimskog carstva jer langobardski principati gube snagu, iscrpljujući se u međusobnim ratovima, neki od njih čak pristupajući savezu sa kurijom i prihvatajući njenu lidersku supremaciju u vjeri. Vizantija zna da gubi moć, stoga je reorganizuje sin Vasilija I. Cilj vojnih planera je da stvore moćno zaljeđe sposobno da izdrži udar vojske germanskih predstavnika Zapadnog rimskog carstva na Italikum, jer su svjesni da ne mogu vjerovati kuriji ni sve slabijoj sili Langobarda - dio Langobarda već stupa u pregovore sa Francima i Germanima zbog beneficija u trgovini, spremni su čak da prvi put započnu lokalne ratove sa italičkim susjedima Slovenima i Arapima kako bi zadobili neke od značajnijih luka i uspostavili kakvu takvu kontrolu na putnim pravcima između Jadranskog i Tirenskog mora[23].

---

princepsima i ostalim italijanskim gospodarima, nastavila se i nakon njega i njen najveći trijumf bio je veliki savez sklopljen 915. godine između stratega Lombardije (Langobardije), langobardskih princepsa, duksa Napulja, pape i markgrafa Spoleta..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 180-181*)

[21] Vidjeti Noticiju 10 u tomu I edicije (*p. 40*) : pod Dračem su sljedeći gradovi, arhiepiskopska i episkopska sjedišta - Stefanijak, Hunavija (Kanovija, Herceg Novi), Kron, Elis (Lješ ili Ulcinj, čak možda oba grada kao jedna episkopija pošto je Ulcinj imao status "slobodne luke"), Diokleja, Skadar, Drivast, Polat, Glavinica ili Akrokeraunija, Aulonija (Valona), Likinid (Ohrid), Antibar (Bar), Tzerenik, Poliherepolis (Pulheriopolis) i Gradic.

[22] "Populaciju Apulije u najvećem dijelu čine starosjedioci, Langobardi i Latini - nadmoć latinskog jezika i langobardskog prava je dovoljan dokaz..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 183*)

[23] Vizantinci su u Italiji stvorili temu Langobardiju. Već pola stoljeća istraživači pokušavaju da odgovore na pitanje "da li je nakon osvajanja od strane vizantijske vojske u nju počelo veliko doseljavanje iz ostalih krajeva

U novonastaloj situaciji nema vremena za jalove političke sporove između tri slovenske βασιληιη među kojima Srbija teži da ograniči vlast Bugara u istočnim dijelovima Makedonije i arhiepiskopsko sjedište u Ohridu stavi pod svoju kontrolu kako bi prestala da bude episkopija i "vazal" mitropolije u Solunu. Lav Mudri nije spreman da dozvoli ostrašćenost religijskih sporova, najviše između bogumila koje štite Bugari i Dragovita koje štite vladari Travunije i Dalmacije, i tako naruši jedinstvo teme koje je za posljednjih godina vladavine uspio da postigne Vasilije I. Svjestan da se granice na prostorima Evropske Sarmatije prosto "tope" jer slovenske velmože stupaju u pregovore sa germanskim vladarima i puštaju katoličke misionare da "unificiraju" vjeru na njihovim teritorijama, pronicljivo uviđajući da nema načina da se patrijarhat u Akvileji u dogledno vrijeme ujedini i ponovo "konstantinopolizuje", traži pomoć od ugarskih princepsa uočavajući da njihovo nezadovoljstvo prijeti odmazdom: da pristanu na savez sa Zapadnim rimskim carstvom. Lav Mudri uviđa da je, makar kratkoročno, jedini način da se Ugri zadrže pod paskom Konstantinopolja mogućnost da im se ponudi rat za interese Vizantije - Ugri i njihovi saveznici Sloveni iz Panonije i Evropske Sarmatije dobijaju dozvolu da krenu u pohod na Italikum[24]. Cilj je sputati rimskog pontifeksa, zastrašiti Langobarde sa svih strana opkoljene Slovenima, primorati pontifikalnu kancelariju da prekine sa politikom poziva zapadnim vladarima da preuzmu upravljanje Italikumom, konačno stvaranje "ugarsko-slovenske alijanse" koja će eventualnom pobjedom i zauzimanjem Rima suzbiti osiljene germanske vladare koji teže da granice svoje države "pomjere" što više na istok. Sa makedonskom dinastijom Konstantinopolj se prvi put javno obraća i slovenskom svijetu na Istoku, na prostorima nekadašnjih Skitije i Sarmatije, ruskim duksevima, nudeći im sporazum o "teritorijalnom jedinstvu" slovenskih prostora, podrazumijevajući Ilirikum. Cilj vizantijskih stratega i bazileusa je da se sputa bugarska moć, da se preduprede stalne međuslovenske čarke i ratovi na Ilirikumu koji narušavaju jedinstvo odbrane

---

Vizantije, neka vrsta kolonizacije?" Uprkos obimnoj ali sporadično proučenoj građi o langobardsko-slovensko-arapskoj epohi Italije cjelovit odgovor se još ne nazire. "Istinu govoreći treba razlikovati dva načina kolonizacije koji su jedini direktno djelo države. Nekada se (u dokumentima) vide Grci, preseljeni i rasijani u sredine gdje su Sloveni, tu pristigli da ih malo pomalo helenizuju. To je ono što se događa na Peloponezu u epohi cara Nikifora (802-811); s vremena na vrijeme i najčešće ljudstvo za vojne kolonije vrbuje se u nemirnim populacijama Libana i Jermenije i šalje se gotovo na sve strane, daleko od rodnog kraja. Takve su brojne kolonije Mardaita iz Libana, koje su "kantonizovane" u Maloj Aziji, temama Kefalonije i Nikopolja (na jugu Starog Epira i zapadu Tesalije - *primj*.). Takve su i jermenske kolonije koje se rasijavaju na Siciliji, u Trakiji, Makedoniji (i Prevalitani - *primj*.), ne bi li se istočne i južne granice carstva oslobodile opasnog elementa i on osposobio da bude instrument koristan za napad i odbranu. U južnoj Italiji srijećemo za vladavine Vasilija I i Lava VI neke rijetke primjere ove dvostruke kolonizacije. Jedna bezmjerno bogata udovica sa Peloponeza koja posjeduje enormno bogatstvo, zemlje, stada, roblje, najveći dio svog dobra zavještava imperatoru. Po naređenju Lava VI oslobođeno je 3 000 njenih robova (među njima su i Sloveni i Arapi - primj.) i od njih je stvorena kolonija koja je nedugo nakon osvajanja poslana u temu Langobardiju..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 181-182*). Istraživači uočavaju da je u duksatu Kalabrije, koji je bio uglavnom naseljen kolonizovanim Slovenima, a "koji obuhvata jug Kalabrije i Zemlju Otranta", sve do vizantijskog osvajanja bilo izuzetno malo crkava i samo jedno mitropolitsko sjedište u Ređu. Lav VI je u Kalabriji osnovao još jednu mitropoliju: pored stare u Ređu sa dvanaest gradova-crkava-podložnica, nova je bila u Santa Severini koja je dobila četiri grada-episkopska sjedišta. U Zemlji Otranta nije bilo gradova sa episkopskim dostojanstvom. Postojalo je jedno "autokefalno" sjedište u Otrantu sa insignijama nekanonske arhiepiskopske moći, po svemu sudeći slovensko mada se ova tvrdnja može osporiti jer nije nađen dokument koji to potvrđuje, a episkopija u Galipolju bila je novom organizacijom podređena Santa Severini - to zapućuje da je Otrant bio sjedište Crkve Slovenske Dragovita (*ibid. p. 186*).

[24] "Ugri su tri puta zauzimali Pulju. Čak su došli do Otranta 947. godine. (...) Tokom X vijeka bilo je još saracenskih upada u Kalabriju - u Amante, Tropeu, Skvilače, a 983. godina opljačkana je Vibo Valancia. Tri godine nakon nje na red je došla Kozenca..." (*Jean Décarreaux, op. cit. p. 16*). Po dosadašnjim proučavanjima Ugri, praćeni svojim slovenskim "saveznicima", nikada nijesu ratovali protiv italičkih Slovena, udarajući isključivo na slabo naseljene krajeve Langobardije ili neslovenske vojne kolonije, prijeteći rimskom pontifeksu.

imperije. Da li su stalni sukobi Bugara i Srba (kraljevstva Travunije i Zahumlja, sudeći po malo dostupnoj i slabo proučenoj građi, nikada nijesu u sporu sa Bugarima, niti Bugari pokušavaju da prigrabe znamenja starog slovensko-gotskog Kraljevstva Dalmacije) bitka za prevlast ili otpor grupacije takozvanih "ahajskih i tesalijskih Slovena" namjerama Bugara da prošire vlast i na dvije grčke provincije, za sada nema naznaka u proučenoj građi: činjenica je da svi sukobi počinju i okončavaju se bitkama za vlast nad Ohridom i Dračom. Bugari pokušavaju da u Lihnidi institucionalizaciju svoju "vjersku prijestonicu" težeći da steknu neka od drevnih prava koja su baštinile arhiepiskopije-podložnice Dukljanske mitropolije: njihov cilj je "automna država" a ne "vazal" Konstantinopolja. Napadi na Drač u IX vijeku imaju isti povod, ali se svaki bugarski pohod na "čeone gradove" juga Ilirikuma završava bezuspješno[25].

"Gaseći" Prevalitanu Lav Mudri je Duklju i Ohrid stavio pod jurisdikciju Drača, tako prekidajući sukobe Bugara i Srba - Konstantinopolj i Grci su ohridsku mitropoliju stavili pod vlast svojih ljudi, zabranjujući da na tron dolaze sveštenici Crkve Slovenske. Time su bili zadovoljni Dragoviti, ali ne i bogumili. Ipak, morali su da ustuknu jer je pohod na Ohrid mogao da izazove bijes Kraljevstva Slovena i opšteslovenski rat u koji bi se umiješale vođe iz Evropske Sarmatije i naročito ruski duksevi, što bi značilo zatiranje bugarske autonomije. To nije odgovaralo ni vizantijskim dinastima koji su vjekovima gradili politiku na izazivanju i podržavanju "lokalnih slovenskih sukoba", pojavljujući se kao sudije u sporovima i pokrovitelji koliko poraženih toliko i pobjednika. U ovom času Vizantiji je na Ilirikumu bio neophodan mir: Bugari, vidjevši da nema načina da prošire uticaj i teritorije na središnji Ilirikum i Ohrid, još bez arhiepiskopskog sjedišta sa tradicijom jer je Sardika bila konstantinopoljska a ne bogumilska i slovenska, pošto na Balkanu nikada nijesu stekli primat, okrenuli su se jedinoj "crkvenoj" tradiciji koja je mogla da bude neka vrsta jemstva za probitačnost priželjkivane suverene vlasti na Ilirikumu. Bugari su za vladavine Anastazija bili "gospodari Sirmijuma" (iako ih je vizantijski samodržac smatrao za "neprijatelje Carstva"), "čelne" episkopije Panonije. Namjerni da postanu "gospodari" istočnog Ilirikuma, podržani od Fotijevog "kanonskog arhiepiskopata" i vođa bogumilskog krila Crkve slovenske, pošto su već u razdoblju od 873. do 879. godine ponovo zauzeli Sirmijum[26] *potiskujući franačku vojsku, priželjkivali su da svojim teritorijama prisajedine i onaj dio Panonije Sekunde koji je pripadao Moravcima i Ugrima. To je značilo objavu rata slovenskim duksevima u Ugarskoj i Evropskoj Sarmatiji. Da li je ovaj sukob bio posljedica neuspješnih pregovora o "diobi vlasti" između bugarskog "cara" Simeona i kraljeva Slovena nema naznake u do sada proučenoj izvornoj građi, mada činjenica da Simeon nije zaratio sa najbližim susjedima upravo na to zapućuje. Bugarski pohod na Donju Panoniju (Sekundu), u tom času pod jurisdikcijom Rima, imao je za cilj da se makar vjerska prijestonica prenese u sirmijumsku episcopia prima, te da bugarski vladari steknu pravo na učešće u vlasti u slovenskoj "federaciji" kraljevstava - Sirmijum je trebalo da bude zamjena za Ohrid*[27]*. Znalo se da ruski i duksevi iz istočnih*

[25] "Bugari su zauzeli Drač za vladavine Mihaila III" (*R. Janin: "Dyrrachium", DHGE, vol. 14, Paris 1960, p. 1248*), ali su se iz grada povukli nakon dolaska Vasilija I na prijesto. Od vladavine Lava VI Mudrog Drač nije glavni grad IX vizantijske teme, već postaje sjedište duksa - Kraljevstvo Slovena potpuno preuzima prava jurisdikcije nad "vizantijskom Italijom". Oko 912-923. godine drački arhiepiskop nepoznatog imena pokušao je da se izdvoji iz crkve - po svemu sudeći pod uticajem Duklje i Ohrida koje su željele da institucionalizuju svoja vjerska prava i potpuno prepuste Dragovitima čitavu Dalmaciju, od Salone (Splita) do Nikopolja. Istraživači ovo uočavaju ali u isti mah ukazuju da je čitav korpus dokumenata vezan za ovo razdoblje neproučen (*ibid. p. 1250*).

[26] "Sirmijum su izgubili Franci i ponovo je postao bugarski između 873. i 879. godine..." (*Fr. Dvornik: "Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance", Prague 1933, p. 275*)

[27] "Papa Jovan VIII (872-882) trudio se svim silama da bude vjerni sljedbenik pape Nikole. Bio je prvi koji je za Svetu Stolicu vezao dvije mlade države (Hrvate i Moravce na čelu sa njihovim princepsom Svetoplukom o čemu svjedoči jedno višeznačno pismo iz juna 880. godine koje je papa uputio ovom slovenskom princepsu. Svetopluk

krajeva Evropske kao i Azijske Sarmatije neće intervenisati jer Panonija nije bila u njihovoj "sferi interesa", da neće intervenisati ni Ugri nezadovoljni pontifikalnom politikom, pripremajući se za pohod na Italikum[28]. U iznudici, germanski carevi, nakon savjetovanja sa vizantijskim bazileusima i uz saglasnost kurije, pristali su da se njihovi susjedi iz Evropske Sarmatije, najviše Hrvati, angažuju kao "vizantijska vojska" u ratu protiv Bugara. To je bio početak epohe polakog raspada najmoćnijeg dotadašnjeg vizantijskog saveznika, Kraljevstva Slovena - Sloveni iz Evropske Sarmatije stupili su u rat protiv jedne od država nekadašnje "skitsko-sarmatske federacije".

Oko 900. godine, povezujući Duklju sa Dračem i ukidajući Prevalitanu, Lav Mudri je pravo na nasljeđe insignacija moći nekadašnje "skitsko-sarmatske federacije" prenio na makedonsko-prevalitansko-dalmatinske "bazileone" tražeći da potpuno kontrolišu južnu Italiju. Kada duks Hrvata Tomislav savlada bugarsku silu u pohodu iz Panonije Sekunde prema Panoniji Primi i područjima Dalmacije pod jurisdikcijom Akvilejskog patrijarhata, ne dozvoljavajući joj da centar vjere organizuje u Sirmijumu i njegovim "područnim episkopijama", niti da tradiciju Crkve Slovenske bogumila veže za nasljeđe drevne "episcopia prima", počinje sukob između slovenskih "bazileona" sa Ilrikuma, baštinika moći Kraljevstva Dalmacije, koji su prijestonicu imali u prevalitanskim gradovima, Diokleji, Kotoru i Raguzi (Ραγος), i dukseva iz Evropske Sarmatije. Tomislav, dobivši od Konstantinopolja titulu prokonzula, smatrao je da ima vlast nad Donjom Dalmacijom (Liburnia), od Omiša do Akvileje, koja je sporadično tokom vjekova, od IV do VII, sa organizacijom Kraljevstva Slovena i njemu podređenih vizantijskih provincija, bila u sastavu Panonije (takozvana Panonnia Superior), te da po tom osnovu stiče legitimitet da istakne svoje pravo na znamenja Kraljevstva Dalmacije i sljedstveno tome Kraljevstva Slovena. Nakon dva neuspjela sabora u Splitu, iako u prvi mah podržan od kurije ali uz protivljenje patrijarhata u Akvileji, Tomislav nije uspio da stekne legitimitet kraljevskih moći: one su pripadale Diokleji i Lihnidi, bile su vezane za nekadašnju Prevalitanu - Bugari su nakon gubitka Drača izgubili i Sirmijum a duksevi iz Evropske Sarmatije, kao u VIII i IX vijeku, postali su sudionici borbe za insignacije moći Kraljevstva Slovena. Zahvaljujući uspješnoj "rekonkisti" koju je vodio duks Zahumlja i Slovena, "bazileon" Mihailo Višević, kada je do temelja razrušen apulijski grad Siponto i utvrđen "novi savez" sa Fatimidima, njegovi nasljednici zadržali su prava da zajedno sa vizantijskim bazileusima sudjeluju u upravljanju južnom Italijom. Bugari, smatrajući da je vinovnik

---

se u drugim dokumentima naziva "kraljem Slovena" i jedno vrijeme svoju vlast vršio je iz Diokleje što nameće brojna pitanja u ovom času bez odgovora, od kojih je najvažnije: da li su Moravci naseljeni u Bugarsku bili pod jurisdikcijom Kraljevstva Slovena i u njegovoj "federaciji" ili ne - primj.) i važno je istaći da su to bile *dvije slovenske države*. Politika papa Nikole i Jovana pala je u zaborav tokom X stoljeća, i biće ponovo nastavljena samo od pape Gregorija VII (1073-1085, u epohi kada se Mihailu kralju Slovena priznaju sva prava nasljeđa ranosrednjevjekovne slovenske βασιληιη i Dukljanskog arhiepiskopata - primj.) koji je imao zadovoljstvo da primi u posjed samih ruku Svetog Stevana Ugarsku a Rusiju u posjed ruku Svetog Dimitrija, dok su slične aktivnosti vođene i sa Danskom..." (*Fr. Dvornik: "Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance", Prague 1933, p. 281*).

[28] "Prvi ugarski odredi pojavili su se u Italiji, u Kampaniji 922. godine. U isto doba muslimani ponovo započinju svoje napade na kalabrijsku obalu i zauzimaju gradić Sveta Agata kod Ređa; ali opasnost se uvećala napadom novih gusara - Afrikanci (muslimani sa prostora nekadašnjeg Aglabitskog a u tom času Fatimidskog emirata-kalifata - primj.) našli su strašne pomoćnike u Slovenima sa jadranske obale od kojih je većina stupila u Mehdijevu službu (prvi fatimidski kalif, tvorac "šiitske šizme", koji je vladao od 910. ili 297. godine hidžre - primj.). Od vremena kada je Nikitina flota u isti mah ratovala sa Saracenima iz Barija i paganskim piratima sa Neretve (nakon napada Saracena na Kotor i Budvu; vidjeti predgovor toma VI-2 - primj.), mnogi su Sloveni postali, dragovoljno ili silom, najamnici ili sluge arapskih emira. Uostalom još su na ostrvima iliričke jadranske obale postojale vođe nezavisnih piratskih odreda koji su plovili za račun Arapa sa Sicilije ili iz Afrike..." (*Jules Gay, op. et vol. cit. p. 207*) Jedan od najnaseljenijih kvartova u Palermu po Slovenima je dobio naziv *Schiavonia*.

njihovog neuspjeha Vizantija, tada pokušavaju da se dogovore sa slovenskim vezirima u kalifatu Fatimida namjerni da stvore alijansu koja će započeti rat protiv Konstantinopolja. O ovim zbivanjima svjedoči nekoliko fragmentarnih i iz velikih korpusa neproučene građe nasumično istrgnutih dokumenata: sudeći po njima najvjerovatnije su kraljevi Slovena, sa insignacijama moći Kraljevstva Dalmacije i uz saglasnost vizantijskih vladara makedonske dinastije, onemogućili pregovore Bugara i Fatimida. Tomislavove pobjede nad Simeonom i politika Kraljevstva Slovena oslabili su bugarski pritisak na Konstantinopolj; vizantijski bazileusi zahvaljujući tome uspjeli su da tokom nekoliko narednih decenija izgrade čvrstu politiku prema Fatimidima i ostalom muslimanskom svijetu. Pred kraj X vijeka, zahvaljujući slovenskim vezirima, najviše "gospodaru" Judharu (Džuharu), Fatimidi su zaustavljeni na prostorima današnjeg Egipta i "usmjereni" na rat protiv Bagdada i Damaska. Tako je započela epoha duga gotovo dva stoljeća sukoba i ratova između fatimitskih šiita i bagdadskih i sunita iz Damaska koja će Vizantiju lišiti velikih briga o nadzoru južnih granica carstva. U tom razdoblju pojavljuje se nova opasnost na dverima imperija - Sloveni iz Azijske Sarmatije koji traže dio znamenja careva Istoka.

Reorganizacija provincija Lava Mudrog utemeljuje nova pravila na Ilirikumu: provincija Gornja Dalmacije (Duklja) sa nekadašnjom Prevalitanom, pod novim nazivom Epir, dobija primorske gradove od ahajskog Nikopolja do Raguze. Ova velika vizantijska luka koju je krajem VII stoljeća kao tvrđavu, na bedemima i temeljima nekadašnjeg strateškog vojnog konstantinopoljskog centra Lau (Λαυ), izgradio slovenski "bazileon" Pavlimir povukavši po naređenju Mavrikijevih nasljednika svoje trupe sa Sicilije i iz sicilijanske Raguze, za njegove vlasti kratko je bila "pomoćna (vojna?) prijestonica" Kraljevstva Slovena. Pavlimirovi nasljednici uspijevaju da utvrde granice prema Bugarima i prinude ih da sklope "savez" sa njihovom državom pod uslovom da u slučaju izdvajanja iz "saveza" budu pod jurisdikcijom Konstantinopolja - taj poredak stvari ne mijenja se ni za vlade Sedeslava i njegovih nasljednika. Nekadašnje prevalitanske "male episkopije", Budva, Ulcinj, Svač, Lješ, Sarda, Sapatia, sjedišta Crkve Slovenske od kojih su najznačajnija bila u Prespi (ili nekom od još neutvrđenih gradova sjeverno od nje) i još neubiciranom gradu Savi, postale su crkve-podložnice Drača. Duklja je zadržala pravo administriranja nad Crkvom Slovenskom i vikarijalna prava na Italikum. To je značilo da su pored duksata Kalabrije[29] *i gradovi Pentapolisa bili*

[29] Duksat Kalabrije formiran je u VI vijeku, najvjerovatnije za vrijeme Justinijanove vladavine. "Langobardi koji su do kraja VI vijeka napredovali do Ofanta (*Aufidus*) i zaprijetili Kanosi (*Canusium*) izgleda nijesu uopšte prešli rijeku. Iako su na zapadu od Apulije duksevi Beneventa oružjem zaposjeli sve krajeve do Tarentskog zaliva i pošto je Akerenca (*Agerentia*) postala jedna od njihovih najznačajnijih utvrda, izgleda da uopšte nijesu prešli tok Bradana (*Bradanus*). Između ove rijeke na zapadu i Ofanta na sjeveru, Grci su na zapadnoj obali sačuvali strateško mjesto Terent i utvrđenje Galipolje (*castrum Galipolitanum*), na Jadranskom moru grad Otrant (*civitas Hydruntum*), Brindizi (*Brundusium*), Bari (*Barium*) i na sjeveru od Ofanta, izolovan na obali, grad Sveta Marija de Siponto (*Sipontum* - njega je do temelja 923-924. godine razrušio βασιλειον Kraljevstva Slovena, koga izvori nazivaju i duksom Travunije i Zahumlja, Mihailo Višević - primj.) kod Manfredonije; u unutrašnjosti između Tarenta i Brindizija zna se za Oriju (*Uria*) i na jugu Leće (*Lippiae*). (... U VII vijeku, nakon 663. godine) Vizantinci su sačuvali samo jedno usamljeno mjesto na obali u Lukaniji, Agropolj (*Acropolis*), dok je ostatak provincije pripao duksevima Beneventa..." (*Charles Diehl, op. cit. p. 74-75*) "U VII vijeku se u ovom regionu koji dobija naziv Kalabrija susreće veliki broj značajnih gradova..." među kojima i dva velika sjedišta Crkve Slovenske: Savuto (*Sabatus*), koji je imao zajednička svetilišta sa prevalitanskimm gradom Savom, i Rosano (*Russianum*) koji je bio vojna kolonija Slovena iz Azijske Sarmatije koga dosadašnja proučavanja najčešće miješaju sa Risnom. Nizu velikih utvrđenih gradova pripadala je i Kozenca u kojoj je je zabilježeno posljednje veliko slovensko vojno uporište, *Castrum Slavorum*, u posljednjim godinama XII vijeka. Ovoj oblasti povremeno, i to u dugim periodima, pripadala je i Sicilija koja je imala status "autonomne oblasti" u slovensko-avarskom egzarhatu. Još nije utvrđeno kome su pripadala ostrva Sardinija i Korzika koje su do kraja VII vijeka pripadala takozvanom "egzarhatu Afrike" koji su, takođe, vojno držali Sloveni.

pod njenom, makar simboličnom, upravom, kao i gradovi u dolini Poa sa slovenskim garnizonskim posadama. Taktička zamisao Lava Mudrog, čiji je "politički projekat" okončao Vasilije II sa novom "reorganizacijom" Ilirikuma i Kraljevstva Slovena, bila je da Diokleju u potpunosti odvoji od Antiohije i veže za Akvileju: podjela Dalmacije na Donju ili "akvilejsku" i Gornju ili dukljansko-prevalitansku pod nadzorom Konstantinopolja trebalo je da stvori čvrsto zaljeđe Venetu i njegovom patrijarhatu u Gradou[30]. Male episkopije nekadašnje Prevalitane, sada epirske, trebalo je da budu "posrednik", veza sa "malim" langobardskim srednjeitaličkim episkopskim sjedištima ali i pentapoliskim koje je Rim pokušavao da objedini pod svojom jurisdikcijom, najviše sa tradionalnim "prijateljem" Slovena Ankonom. Nesložni Langobardi i ništa više složni Sloveni rimskoj pontifikalnoj kancelariji ponudili su mogućnost da počne kriomice da organizuje "katoličke" italičke dijeceze "okupljajući" mala italička episkopska sjedišta, nezadovoljna torturom arijanskih langobardskih gospodara i krutim i netrpeljivim maniheizmom Crkve Slovenske Dragovita. Počelo je "cijepanje" vizantijske Italije po "pravu vjere": katolicizam je krenuo u veliku misiju okupljanja malih i nezadovoljnih gradova, nudeći im preko kurije posredovanje sa dvorovima zapadnoevropskih vladara i njihovu zaštitu u odbrani Filioque. Nespremne i nesposobne za takvu vrstu borbe Crkva Slovenska i arijanska langobardska povlačile su se u enklave garnizonskih gradova. Konstantinopolj je u rimskoj politici vidio mogućnost učvršćivanja sopstvene vlasti jer su polovinu administracije pontifikalne kancelarije činili Grci ili učeni istočnjaci nezadovoljni politikom langobardskih princepsa i slovenskih vojnih zapovjednika sklonih samovolji i zanemarivanju, čak i otvorenom prenebregavanju, institucija zvanične crkve. Čitav X vijek proteći će u polaganom "okupljanju" malih italskih gradova-episkopija, njihovom povezivanju sa kurijom a preko nje sa franačkim i germanskim dvorom. Mala epirsko-prevalitanska episkopska sjedišta nijesu imala snagu da nametnu uticaj - vezana za Crkvu Slovensku ili nasljeđe "apostolskog perioda" i gnostičke zajednice koje su predvodili katari, bila su predodređena da svoju sudbinu vezuju za Ilirikum. Rim nijesu interesovali Drivast, Budva[31], Ulcinj[32], Sava, Sarda, Sapatija,

[30] "Noticije 7 i 9 koje prati redakcija **bd** daju kratku listu koja obuhvata episkopska sjedišta sa prostora sjeverno od Novog Epira plus jednu od episkopija Prevalitane, Elisos- Lješ. Prepisi **ac** donose jedanaest (episkopskih) sjedišta više, njihovo nabrajanje slijedi izvjesna pravilnost: najprije (su navedeni) gradovi regiona na sjeveru, stare Prevalitane, zatim obalski počev od juga prema sjeveru, na kraju tri grada u zaljeđu južnih područja..." (*Jean Darrouzès, op. cit. p. 113*). Ukazujući na gradove koji su navedeni u hrisovulji koju je Vasilije II dao Bugarima francuski vizantolog ističe: "Nije se vodilo računa o starim pravima i politički prilagođavajući prilike na štetu principa imperator (Vasilije II) stavio je pod jurisdikciju arhiepiskopije u Ohridu jedan broj episkopskih sjedišta koja su po noticiji 7 pod jurisdikcijom pograničnih (susjednih) mitropolija (Diokleje - primj.): Srbiju i Berou pod (jurisdikciju) Soluna, Stagoj pod Larisu, Janjinu, Adrijanopolj i Butrotos (najvjerovatnije je riječ o Budvi, što mijenja čitavu predstavu o reorganizaciji koju vrši imperator - primj.) pod Naupakt...." (*ibid. p. 114*) Vasilije II je mitropolitu Drača čak zabranio "da stavlja nogu na bugarske teritorije" - prvi put razgraničavajući prostore Kraljevstva Slovena i Bugarske. Prvo je bilo "saveznik", drugo "u sastavu vizantijske federacije"!

[31] "*Budua, Butua* (Plinije), *Batua* (Pojtingerova tablica), Βουθοη (Skilaks), Βουδουα (Ptolomej), gradić na dalmatinskim obalama (Jugoslavija), staro episkopsko sjedište. Prvi spomen ove episkopije srijeće se na saboru koji je održan, po anonimnom Dukljaninu (*Potthast, Bibl. Hist. Medii Aevi, p. 378*), 877. godine u Dalmiumu (*Delminium?*), odmah nakon pokrštavanja Srba..." (*E. Van Cauwenbergh: "Budva", DHGE, vol. IX, Paris 1960, p. 1051*).

[32] "*Olchinium, Ulcinium, Olcigno, Dolcigno, 'Ελκυνιον*; na albanskom *Ulkin*, na slovenskom *Ulcinj*, stari grad na jugu Jadranskog mora. Navode ga Tit Livije, Ptolomej, Plinije i Konstantin Porfirogenet. Po Pliniju izgradile su ga izbjeglice iz Kolhide. (...) Od diobe carstva koju je izvršio Dioklecijan Ulcinj je u sastavu provincije Prevalis a od podjele Rimske imperije na Istočnu i Zapadnu nalazi se u Istočnom carstvu. U VII vijeku Sloveni su njegovi susjedi. Grad je imao autonomnu upravu sa sopstvenim statutom, sopstvene sudije (*iudici et conselieri*) i upravitelja (*comes*) koji je bio zastupnik vladara. Ulcinj se nije uvijek nalazio pod vlašću slovenskih vladara već je prelazio iz ruke u ruku pod vlast onih koji su imali vlast u zaljeđu. (...) Episkopija Ulcinj spominje se u IX i X vijeku...." (*J. Lučić: "Dulcigno", DHGE, vol. XXIX, Paris !960, p. 1013-1014*).

ne ni moćne mitropolije poput Duklje, Ohrida i Drača, njegov cilj bio je "objediniti Italikum" i stvoriti uslove za vojnu akciju Zapadnog rimskog carstva i prisajedinjenje Apenina po pravu znamenja Karla Velikog. Kada početkom XI stoljeća patrijarhat u Akvileji bude germanizovan, a venetsko-slovenski u Gradou ostane bez uticaja na najveći broj malih episkopskih sjedišta na teritorijama Langobarda i Pentapolisa, kada sa padom Diokleje budu ugašena njena vikarijalna prava na Italikum, mala prevalitanska episkopska sjedišta bivaju ostavljena sama sebi - prvi put u svojoj relativno dugoj istoriji neka od njih upućuju emisare u pontifikalnu kancelariju tražeći "vjerski protektorat" u zamjenu za beneficije u trgovini sa gradovima Zapadnog rimskog carstva, nudeći posredničke usluge za trgovinu sa gradovima u Zemlji Slovena i Pontom. Kurija zdušno izlazi u susret molbama primorskih gradova, u njih smještajući predstavnike i zastupnike, često bez saglasnosti Konstantinopolja ali uz podršku lokalnih slovenskih vođa. Prvi put se na prostorima dalmatinskog Ilirikuma stvarajaju dvije relativno moćne "katoličke dijeceze": donjedalmatinska sa arhiepiskopskim sjedištima u Splitu i Dubrovniku (Absor-Rijeka i Zadar pripali su germanskim vladarima kao "vjersko leno" germanizovanog akvilejskog patrijarhata) i gornjedalmatinska sa Avarom (Barom)[33] i njemu podređenim nekadašnjim dukljansko-prevalitanskim gradovima, dok se u Draču institucionalizuje slabašna enklava "katoličke misije", više politička nego institucija vjere[34]. Kurija se tada prvi put poziva na dukljanska vikarijalna prava na Italikum; Kotor postaje sastavni dio prvo konstantinopoljske pa katoličke dijeceze Bari pod jurisdikcijom benediktinskog centra u Monte Kasinu, a za vladavine kralja Mihaila Bar nasljeđuje prava dukljanskog arhiepiskopata - ovaj grad sa svojim episkopijama postaje sjedište "katoličkog vikarijata" na slovensko-avarskom Ilirikumu.

Kraljevstvo Slovena sve do nestanka tokom druge polovine XII vijeka uspijeva da održi jedinstvenom nekadašnju vizantijsku "vojnu provinciju" Italikum-Ilrikum u čiji su sastav ulazili provincija Langobardija i nekadašnji Pentapolis, prihvatajući da Normani vladaju Sicilijom. Sa ovim italskim prostorima bili su "objedinjeni" gornjedalmatinski gradovi od Drača do Dubrovnika (tačnije granica je bila sjeverno od Pelješca), provincije Pulja, Kozenca i Zemlje Otranta, dok je Langobardija imala autonomiju, kao i gradovi u savezu sa Napuljom. Slovenski duksevi koji upravljaju na tim teritorijama prihvataju suverenost pontifikalne kancelarije u pitanjima vjere ali ne i administriranja vojskom i trgovinsko-bankarskim poslovima - tu je Konstantinopolj gospodar[35]. Kakvo takvo zajedništvo Gornje

[33] "Da bi prekinuo dalja avarska pustošenja imperator Mavrikije ustupio je ovo područje slovenskom plemenu Srbi čije je pokrštavanje u katoličanstvo slabo poznato; po Farlatiju ono je počelo sa županom Svatopl(ukom) ili Budimirom, čija vladavina počinje 670. godine. Preuzeli su ga konstantinopoljski patrijarsi, ali su ga izbliza nadzirale pape..." (*P. Richard: "Antivari", DHGE vol. I, Paris 1960, p. 717*)

[34] "Dok je do 1204. godine arhiepiskopsko sjedište u Draču bilo isključivo grčko, ujedinjeno u Rimsku crkvu do oko polovine VIII vijeka, počev od IV krstaškog rata postalo je latinsko arhiepiskopsko sjedište..." (*R. Janin, op. cit. p. 1249*).

[35] "U Duklji koja se u XI vijeku sve više naziva Zeta i koja će se nazvati Crna Gora počev od XV vijeka, zajednici stvorenoj oko Skadarskog jezera i zaliva Kotor koja se prostirala duž obale do poluostrva Pelješac i u unutrašnjost prema albanskim i crnogorskim planinama, protivvizantijske pobune imale su drugačiji tok. Poslije prvog neuspjeha 1034-1035. godine, Stefan Vojislav postao je nezavisan od Vizantije i proširio svoju moć na susjedne krajeve Travunije i Zahumlja. Dvije kaznene ekspedicije koje su preduzeli stratezi Drača 1040. i 1042. godine završile su se porazom u divljim klancima Duklje i vizantijska je uprava morala da prihvati postojanje nezavisne južnoslovenske države u središtu Balkana. Nasljednik Stefana Vojislava Mihajlo (oko 1050-1082) dobio je kao "prijatelj i saveznik" Vizantije titulu "protospatar" - Vizantija je tada i zvanično priznala nezavisnost Duklje. U posljednjim godinama vladavine izgleda da je Mihailo, vjerovatno od Rima, takođe dobio kraljevsku krunu. U Tesaliji je 1066. godine izbila pobuna Grka, Vlaha i Slovena preopterećenih vizantijskim nametima; kratko je trajala ali je zanimljivo da su mase u njoj bile radikalnije od svojih vođa, proces

Dalmacije i italičkog juga održava se do 1198. godine i proglasa rimske carice i kraljice Sicilije Konstancije koja Slovenima "ukida" prava na vojno prisustvo na teritorijama pod svojom vlašću. Oskudna i fragmentarno navedena građa iz tog perioda, daleko više latinska nego grčka, ne dozvoljava da se makar ovlaš predstavi situacija na tom jedinstvenom "slovenskom prostoru" koji će se iz svjedočenja savremenika i dokumenata "izgubiti" za vladavine Vukana Nemanjića, kralja Dalmacije i Duklje. Vukan se pojavljuje kao nosilac ove titule u času kada rimska carica i kraljica Sicilije Konstancija obznani odluku o "ukidanju" slovenskog vojnog prisustva na prostorima koji će, zahvaljujući njenom braku za Hohenštaufenima, postati dobro germanskih careva. Latinska izvorna građa nudi pokoji fragment o novonastalim odnosima: tu su povelja velikog župana Dese, duksa Zahumlja i Duklje, benediktinskom centru u Monte Kasinu o koju se gotovo stoljeće od njenog objavljivanja oglušuju istraživanja, jedna sačuvana poslanica antipape Anakleta koju je poslao episkopu Drivasta tražeći njegovu podršku u pokušaju da se zadrži uticaj Konstantinopolja u predvorjima kurije, do koje priređivač nije uspio da dođe[36]*, i nekoliko dokumenata koji ukazuju na veze Ulcinja sa španskom vladarskom kućom Aragona. Aragoni su, po pravu starog gotskog kraljevstva iz doba nakon Justinijanove "rekonkiste", tražili pravo učešća u vlasti nad gornjedalmatinskim teritorijama, zauzvrat nudeći slovenskim duksevima i komesima isto takvo nad još od islama "neoslobođenim" iberijskim i sjevernoafričkim teritorijama. Fragmentarnost i oskudnost latinske i grčke građe o zbivanjima na prostorima provincije Gornja Dalmacija - južna Italija, potom Kraljevstva Sicilije i juga Italije posljedica je sukoba papske kancelarije prvo sa Normanima pa sa dvorom germanskih (zapadnih rimskih) careva koji je počeo u XI stoljeću; pomogavši zapadnim rimskim carevima da germanizuju i "prisvoje" patrijaršijsko sjedište u Akvileji kurija im je omogućila da steknu "kanonski oslonac" za ostvarenje izuzetno ambicioznih političkih ciljeva. Najznačajniji je bio objedinjenje prostora antičkog Rimskog carstva pod krunom germanskih samodržaca, njihov dvor se neprekidno pozivao na Fotijeve odluke i imperijalna znamenja moći koja je dobio Luj II.*

Sa "germanizacijom" stolice u Akvileji, kada su zapadni rimski carevi počeli da imenuju svoje ljude pa i članove porodice za patrijarhe, oglašeno je "pravo Zapadne imperije od iskona" na vlast nad svim crkvama hrišćanskog svijeta. Kuriji je u tom času to odgovaralo: postajala je "prva među crkvama", njen pontifeks bio je suveren a svi ostali, podrazumijevajući i ekumenskog patrijarha, njemu podređeni, Konstantinopolj je bio "Drugi Rim" (Altera Roma) a ostala patrijaršijska sjedišta trebalo je da postanu "rimske episkopije" koje će nad sebi podređenim crkvama ostvarivati vlast u ime i po naređenju rimskog prvosvještenika. Rim i njegov pontifeks postajali su vjerski "gospodari oikoumene"; po zamisli kurije trebalo je da počne osmišljavanje velikog projekta "jedinstvenog hrišćanskog carstva". Tu političku doktrinu stvorili su i proklamovali veliki vizantijski teolozi IV stoljeća, osmislio je

---

feudalizacije se u međuvremenu produbio. Unutrašnja kriza Vizantijskog carstva ubrzavala se nakon 1070. godine zbog pritiska koji je dolazio spolja: 1071. godine gotovo je potpuno izgubljena Mala Azije, a Italija neopozivo..." (*Alain Ducellier: "Byzance et le monde ortodoxe", Paris 1986, p. 149*).

[36] "Anaklet II (1130 - 1138). Izabrala ga je stranka pristalica Pjerleonija protiv Inokentija II. Teško je prosuditi o ovom izboru: više je riječ o pravoj šizmi nego o bespravnom imenovanju jednog nasuprot drugom papi. Ali, pod uticajem svetog Bernara crkva je brzo prihvatila legitimitet Inokentija II - Anaklet se održao, iako bez velike moći, do svoje smrti..." (*Olivier Guyotjeannin: "Antipape - Liste des antipapes", Dictionnaire historique de la papauté, Paris 1994, p. 121*). Antipapa Anaklet II je prije svoje smrti predložio i za novog antipapu izabran je Viktor IV 1138. godine: on se potčinio, maja naredne godine, prvenstvu vlasti Inokentija II. Ipak konstantinopoljski dvor oglasio je Viktora IV za "papu" i kao takav, takmac papi Aleksandru III, vladao je od 1159. do 1164. godine; naslijedio ga je antipapa Paskal III (1164-1168), njega Kalikst III (1168-1178), potom je za antipapu izabran Inokentije III (1179-1180). Sa njime prestao je sukob Konstantinopolja i Rima za papski tron - Vizantija će tek u prvoj polovini XIV vijeka smoći snage da imenuje novog antipapu, Nikolu V (1328-1330).

atinski episkop Dionisije Areopagita, ali je pontifikalna kancelarija u vrijeme pape Zaharija počela da je nadograđuje, uvodeći pravilo "hrišćanstvo je jednobrazno i ono je zakon". Tokom IX i u X stoljeću na osnovu Filioque stvoren je ambiciozan politički program - osnov za izdvajanje Zapadnog rimskog iz Vizantijskog carstva. Krajem XI stoljeća, nakon prvih uspjeha i početne opijenosti političkom pobjedom i "germanizacijom" Akvilejskog patrijarhata, tokom promišljanja kako da se Konstantinopolj i stari patrijarhati podrede papskoj vlasti ("carstva mogu da se dijele, ali je oikoumena jedna i nedjeljiva"), na prostorima zemalja-država pod islamskom ili islamsko-hrišćanskom vlašću, gdje su "otvorena" predstavništva pontifikalne kancelarije, kurija se suočila sa istinom: Konstantinopolj je još predstavljao moć! Stari patrijarhati nijesu priznavali vlast rimske kancelarije. Radije prihvatajući saradnju i koegzistenciju sa islamom, Langobardi i Sloveni, arijanci i maniheji, držali su najveći dio Italije a islamski svijet Siciliju, dok su germanski vladari nakon "germanizacije" akvilejskog prvosveštenog sjedišta pokazivali namjeru da isto učine i sa pontifikalnim. Osiljeni germanski carevi tražili su niz neprihvatljivih ustupaka od kojih su najznačajniji: priznavanje prvenstva njemačkih nad francuskim vladarima i povinovanje drugih volji prvih - oglašavanje da su sizereni! Zbog takve politike germanskog dvora Zapadnu Evropu zahvatio je talas nasilja koji je prijetio da se izrodi u veliki rat koji će potpuno iscrpjeti Zapadno rimsko carstvo; pape su "zamrzle" svaku saradnju sa germanskim carevima, u otporu se oslanjajući na francuski dvor i na slovenske "prijetelje" na Ilirikumu, u Dalmaciji i Epiru, i Evropskoj Sarmatiji. Krajem XI i početkom XII stoljeća odnosi između kurije i zapadnih rimskih careva prijetili su javnom obznanom neprijateljstva: krstaški ratovi bili su jedina mogućnost da se to izbjegne - da se Rim oslobodi pritiska i prijetnji nezajažljivih germanskih vladara i da hrišćanskom svijetu postavi pitanje legitimiteta svoje i hrišćanske kanonske vlasti na prostorima starih patrijarhata koji su bili "u krajevima pod jeretičkom islamskom vlašću". U pokušaju da se kloni otvorenog sukoba sa germanskim carevima Rim je prihvatio podršku onih kojima je najmanje vjerovao - Konstantinopolja koji je po svaku cijenu želio da zadrži Italikum, čak prihvatajući da prizna rimsko prvenstvo u pitanjima vjere.

U haotičnoj situaciji koja se politički i vojno mijenjala iz godine u godinu, ne nudeći mogućnost da se stvori cjelishodnija i promišljenija politička i strateška doktrina, jug Ilirikuma i Italikuma postali su posljednje uporište Vizantije. Kada je uoči Prvog krstaškog rata Aleksije I Komnen, kao znak prijateljstva i cijenu da bi je zadržao u vizantijskom okrilju, prepustio Veneciji prava ekskluzivne trgovine sa maloazijskim gradovima-lukama do tog časa pod fiskalnim nadzorom Antiohije i Jerusalima, ustupajući joj i koncesije u trgovini sa kalifatima, jedino su luke na gornjedalmatinskoj obali ostale pod nadzorom, tačnije "povjereništvom", konstantinopoljskih administratora. To je predodredilo Gornju Dalmaciju (Duklju) i Epir da postanu posljednje "utočište" vizantijske flote: Kotor sa Barijem, Bar, Ulcinj, Budva, Lješ, Valona, imali su u zaljeđu gradove poput Drivasta, Sarde, Sapatije, Svača, iz kojih su im slovenski komandanti u slučaju napada priticali u pomoć, pružajući podršku i venecijanskoj floti. U tom času, krajem XI i u prvoj polovini XII vijeka, Konstantinopolj i Rim imali su zajedničkog protivnika: zapadne rimske careve koji su, bez flote, gledali da na svoju stranu privuku manje lučke italijanske gradove, nudeći im povlastice u trgovini[37]*. Kako su Hohenštaufeni*

[37] "U razdobljima najozbiljnijih kriza, kada su germanski carevi dolazi do pred Bari, vizantijski je bazileus uvijek imao stalnu tačku oslonca u vjernosti jednog dijela stanovništva i u revnosnoj podršci visokog klera. Od Maniakove pobune kada su Normani već odnijeli više pobjeda nad vizantijskim trupama, italijanski su gradovi odbacili i pomisao da podrže pobunjenog stratega svesrdno prihvatajući predstavnike zakonitog (carskog) autoriteta. Najzad, tokom dugog otpora koji su gradovi dvije teme (Langobardija i Italija) pružali normanskom osvajanju ne uočava se nikakva razlika u lojalnosti i jednih i drugih: Langobardi u Bariju, kao i Grci u Gerasiji (Geruziji) ili Rađu, u carskom vizantijskom režimu imali su najsigurniju garanciju sopstvene nezavisnosti. Zaista

krajem XII stoljeća, zahvaljujući braku sa Konstancijom, posljednjim predstavnikom moćne francuske kuće Otevil, stekli "pravo na nadzor" nad jugom Italije i Sicilijom, prestalo je da postoji jedinstvo gornjedalmatinskog i južnoitaličkog prostora. Više nije bilo Kraljevstva Slovena da vojno podrži svaku vizantijsku akciju na tlu južne Italije, Konstantinopolj je bio prinuđen da se veže samo za Gornju Dalmaciju i njene luke. Skadar, prijestonica posljednje dinastije kraljeva Slovena, postaje najmoćnije vizantijsko uporište prema neprijateljski raspoloženim gospodarima južne Italije koje, nakon nestanka dinastija koje su utemeljili normanski duskevi, imenuju ili dovode zapadni rimski carevi. O "zlatnom dobu" Skadra kao prijestonice Kraljevstva Slovena i mitropolije-podložnice Duklje, njenom "prijestonom sjedištu" u slučaju ratova, sačuvano je veoma malo dokumenata; rijetki grčki i relativno brojniji latinski uglavnom su svjedočenja iz epohe nakon stvaranja države Nemanjića. Oni ukazuju na relativno moćan slovenski ekonomski i trgovački centar, praktično nezainteresovan za uspostavljanje bližih odnosa sa kurijom - po svemu sudeći, nakon "razdvajanja" Gornje Dalmacije i juga Italikuma Skadar koristi tradiciju "prijestonog grada Kraljevstva Slovena" kako bi postao jezgro okupljanja nekadašnjih prevalitanskih Slovena i Avara, administrativni centar zaljeđa gornjedalmatinskih i epirskih luka, neka vrsta jemca njihove "teritorijalne autonomije" u novom poretku stvari koji stvaraju nemanjićka i bugarska kraljevina. Njegovo bogatstvo i raskošne građevine, među kojima se isticala grobna crkva posljednje dinastije Kraljevstva Slovena, spominju se u brojnim dokumentima do epohe početaka turske vladavine - i sa njom Skadar ne gubi ništa od prestiža i moći. Rijetka svjedočenja o ćirilskim skriptorijama u ovom gradu ukazuju da je Skadar, poput Ohrida, bio neka vrsta "pozno helenističkog centra" u kome su se čuvale tradicije gnosticizma i nasljeđa Crkve Slovenske, te da je takav opstao i nakon "latinizacije" koju su izvršili vladavina Jelene Anžujske i njene sestre Marije de Hau, kraljice Zete. Sestre su pored dvora u Skadru svoja "rezidencijalna zdanja" imale u Baru i Ulcinju.

Episkopija Albanija: dijeceza i teritorija bez glavnog episkopskog grada

U najstarijim dokumentima vezanim za institucionalizaciju moći Barskog arhiepiskopata, od 1062. godine, spominje se "episkopija Albanija". Do sada proučeni dokumenti pružaju posrednu naznaku o postojanju jednog, još nije utvrđeno da li se radi o južno ili srednjeitaličkom ili iliričkom, grada s tim imenom. Pošto se zna da istorija srednjovjekovne crkve isključivo navodi grad na određenoj teritoriji, koji je nakon misije hristijanizacije "varvara" oglašen za episkopsko sjedište, to se nerijetko pod njegovim nazivom "krije" oblast kojom administrira - grad sa episkopijom po pravilu je "oblasni centar". Rijetko i sporadično, i to tokom prvih vjekova hristijanizacije, do kraja VII stoljeća, imenuju se episkopi "varvarskih naroda"; u dokumentima se ne navodi sjedište njihove episkopije već njihov "nacionalni atribut", a istraživanja ovu uistinu rijetku pojavu objašnjavaju migracijama kojima su najčešće rukovodili imperijalni Rim, potom i Konstantinopolj - raspoređivanje skitskih i azijskih naroda na vitalne tačke Rimskog carstva i stvaranje "vojnih kolonija" koje se u administraciji nazivaju statusom i brojem[38], u fortifikacijama koje je država namjenski gradila, a koje kasnije, zavuisno od vojnog značaja, postaju "episkopije". Novostvorena episkopska sjedišta se u

se supremacija Vizantije u Italiji održavala veoma jednostavnim sredstvima. Stratezi Langobardije, potom katepani Italije, u ime bazileusa nijesu štedjeli dostojanstva i titule u zvaničnoj hijerarhiji, dodjeljivali su ih starim langobardskim administratorima, velikim posjednicima, uvaženim građanima. (...) Stari običaji su poštovani, langobardsko je pravo bilo na snazi. Ukoliko se polako radilo na vezivanju latinskih episkopa iz Apulije za vizantijski patrijarhat, to je rađeno bez uslovljavanja da se raskinu veze sa Svetom Stolicom koja je od Jovana VIII do Stevana IX u više navrata saveznik Vizantije u južnoj Italiji..." (*Jules Gay, op. cit. vol. II, p. 604*).

[38] Poput *Municipium S* nedaleko od Pljevalja, koji je bio "kolonija veterana" bez prava glasa u donošenju odluka na takozvanim "oblasnim skupštinama" i u rimskom Senatu.

dokumentima navode "imenom" tek kada se institucionalizuju crkvena i imperijalna administracija a nakon ugovora o "ropstvu", "savezništvu" ili "pridruživanju" određenog naroda carstvu. Istraživanja za sada nijesu uspjela da utvrde šta uslovljava gubljenje "nacionalnog atributa" crkve kolonizovanih naroda ili etničkih skupina. Oblasti, poput provincia Langobardia, provincia Sclavonia, provincia Anglia, itd, označavaju teme, područja pod nadzorom patrijarhata ili konstantinopoljskog glavnog štaba, i one podrazumijevaju organizovanu mrežu episkopskih na čelu sa arhiepiskopskim-mitropolitskim sjedištem. Kako najveći dio građe nije detaljno proučen, istraživači su prihvatili geografski naziv oblasti kao odrednicu za episkopsko sjedište kada se radi o neubiciranim gradovima još neutvrđenog poznoantičkog ili ranosrednjovjekovnog imena. To je razlog što se govori o "episkopiji Albaniji"[39]*. Na prostorima Ilirikuma taj se naziv upotrebljava i za episkopije Bosnu i Travuniju (episkopiju Prebaleja-Trebaleja) u dokumentima sa samog početka VI stoljeća. To je prihvaćeno i kada je riječ o episkopiji Konavlje za koju se smatralo da obuhvata oblast između Herceg Novog i Dubrovnika a čije sjedište nije bilo u Epidaurusu koga su početkom V stoljeća do temelja razrušili Goti. Danas je već izvjesno da je antički naziv Herceg Novog Canovia (Κανοβια, Κανονια) i da je to, zajedno sa Risnom i Kotorom, jedna od najstarijih skitsko-sarmato-slovenskih episkopija na slovenskoj obali Dalmacije. Sintagma "episcopatus Albanensis", "episcopia Albania(e)", koju navode uglavnom latinski dokumenti*[40]*, prihvaćena je kao oznaka za jedinstvenu teritorijalnu cjelinu koja se nalazila u sastavu prvo provincije Prevalitane, potom Novi i dijelom Stari Epir, u kojoj su etnički prevladavali kavkasko-kaspijski Albani (Αλβαννοι, Αρναυται), "pridružnici" ili "saveznici" neke od slovenskih etničkih grupacija, tačnije članovi nekadašnje Skitsko-Sarmatske federacije, koji su se sa sličnim etničkim skupina pojavili na prostorima Balkana krajem IV i početkom V stoljeća (za vladavine Teodosija II). Te skupine, koje dobar dio istraživača naziva "nomadskim", bile su najava velikog talasa Avara čijem su narodonosnom supstratu pripadale - iz njihovih redova popunjavane su takozvane "pomoćne trupe" (milites auxilliares) koje su u slučajevima rata upućivane za podršku eksercitusima.*

Zabunu u istraživanja unosile su interpretacije ranosrednjovjekovnih izvora, među kojima je najuticajnije bilo višetomno djelo baroknog istoričara Farlatija i njegovog saradnika Koletija, koji su pojam Albania vezivali isključivo za krajnji jugozapad Ilirikuma, krajeve koji su arhiepiskopsko sjedište imali u Draču. Zajedno sa Ohridom-Lihnidom i Dioklejom taj

[39] U jednom dokumentu sa sabora u Rimu koji je održan za vladavine Teodoriha kada je papa bio Simahija, 500, 501. ili 502. godine, a čiji je spisak učesnika poznat zahvaljujući radu učenog Skita-Slovena Dionisija Malog, po svemu sudeći oko 520. godine dalmatinskog, prevalitanskog ili "skitskog episkopa za Ilirikum", navode se tri grada čiji je naziv "nacionalni atribut": *Albano (Albana), Picinansium* i *Cumana* - posljednji nije antičko pagansko vjersko italičko sjedište Kuma koje su utemeljili, po do sada proučenim izvorima, proto-Skiti. Kako su Kumani i Pi(n)cinati dio avarske populacije, i kako ih na prevalitansko-makedonsko-dalmatinskim prostorima spominju dokumenti iz prve polovine X i sa kraja XI vijeka (*Monumenta Montenegrina, vol. VI, knj.2, p. 370* - "***dux Cumas"***), to se postavljaju mnoga pitanja u ovom času bez odgovora, od kojih su bez sumnje najznačajnija: kada je stvorena slovensko-avarska federacija na Ilirikumu pošto se dio Avara spominje već 500-501-502. godine i da li su Avari zaista napali Vizantiju ili su ih "kolonizovali" imperatori počev od Teodosija II do Anastazija? Takođe je izuzetno značajno da li su slovenski narod Prebaleji-Trebale(j)i-Tribali, čiji se episkop spominje na saboru pape Simahija, već bili u "federaciji" sa Avarima na prostorima Epira, Makedonije, Dardanije, Mezije i Prevalitane?! "...Coelius Misenus Episcopus civitatis Cumanae subscripsi....***Laurentius Episcopus Ecclesiae Trebensis suscripsi***... Valentinus Episcopus Ecclesiae Amiterninae pro Romano Episcopo Ecclesiae Picinansium (pontifikalna kancelarija je imenovala episkopa Pincinata a ne Konstantinopolj - primj.)....Lampadius Episcopus ***Ecclesiae urbis Albensis subscripsi***..." (*Mansi, vol. VIII, col. 233-235*).

[40] Ta sintagma se prvi put javlja na listi učesnika još jednog sabora u Rimu koji nosi oznaku "Treći sabor pod rukovodstvom pape Simahija" - nije utvrđena godina njegovog održavanja, istraživači se spore oko razdoblja 500 - sam početak 503. godine: "..."Chrysogonus Albanensis..." (*ibid. col. 252*) Isti episkop pojavljuje se na još jednom nešto poznijem saborskom spisku (*ibid. col. 269*), itd.

prostor još od najstarijih antičkih vremena bio je "most za Italikum" a u doba hrišćanstva sa provincijom Makedonijom i Dalmacijom poprište odbrane ranohrišćanske misli, baštineći djela apostola Pavla, Andrije i, sudeći po rijetkim ali pouzdanim naznakama u korpusu grčkih i latinskih apokrifa, i apostola Tome. Proučavanja tokom posljednjih decenija XX stoljeća utvrdila su da su u epohi poznog Rimskog carstva postojale četiri Albanije: najznačajnija na jugoistočnom Kavkazu i krajevima zapada zaljeđa Kaspijskog jezera u sastavu Skitije-Sarmatije[41], druga na Britanskom ostrvlju o kojoj je pouzdane i precizne naznake ostavio rimski hroničar Nenije koga su podražavali i prepisivali srednjovjekovni hroničari sa tog prostora[42], treća, relativno malo područje, na jugu Iberije[43], i, konačno četvrta koja se javlja relativno kasno, nakon X stoljeća, na prostorima Starog i Novog Epira. Postojala je još jedna Albania i to da li nevelika oblast (?) ili grad na Apeninskom poluostrvu: nju, kao grad u Lacijumu, bilježi Strabon, poznorimski i rijetki gotski hroničari u epohi uoči i nakon Justinijanove "rekonkiste". Najnoviji zaključci, koji su pošli od rezultata toponomastičkih i lingvističkih istraživanja, ukazuju da se u antičkim izvorima javljaju dvije "Iberije", kavkasko-kaspijska i zapadnomediteranska; o tome svjedoče pouzdani tragovi u dokumentima o velikim migracijama u epohi sa kraja II i početka I milenijuma prije naše ere (kada se Grci pojavljuju u istočnom Mediteranu i na Ilirikumu) i stvaranju jedne "pozno kavkaske", uslovno rečeno "hibridne civilizacije" na prostorima današnjeg Iberijskog poluostrva - koja nije dugo trajala ali se njen odjek sačuvao u ranim punskim i helenskim spisima koji pripadaju nevelikim, tako-zvanim "južnoitalskim" i "helenokritskim", korpusima izvorne građe koji sadrža uglavnom natpise[44]. O civilizacijama koje su na prostorima mediteranskog zaljeđa stvorili proto-Skiti ili narodi koje je, po brojnim hipotezama za sada bez ozbiljnijeg osnova, primorala na "seobu" "Skitska federacija" progoneći ih sa njihovih ognjišta na Istoku, nema pouzdanih podataka; jedno je izvjesno - Pelazgi i Dardan(c)i su dvije relativno značajnije prijehelenske civilizacije koje su uporište imale na prostorima Male Azije i Ilirikuma. Prva se u dokumentima pominje do kraja IV i početka V stoljeća naše ere[45], druga se okončava sa Trojanskim ratom ali mit o njoj čuva rimska državna tradicija koja baštini Eneju i njegova djela. Činjenica da Istočno rimsko carstvo sporadično do X stoleća jednoj balkanskoj provinciji daje naziv Dardania a jednoj maloazijskoj, u Anadoliji i na granici prema današnjoj Jermeniji, provincia Pelazgorum, ukazuje da je epoha ranog srednjeg vijeka uvažavala tradiciju, poznavala hronike i geografske spise danas nama nepoznate, te da su te nazive kao svoje prihvatali narodi poznije naseljeni na ove prostore, među njima skitski Sloveni i avarski Albanci.

---

[41] "...Sed quas Sauromatidas adpellant, ad Hyrcanium Albani et Moschi et Hyrcani..." (*Pomponii Melae: "Chorographia", Lipsiae 1880, p. 64*).

[42] "Albion (Albanija) - jedan od najstarijih naziva Britanije (ili njenog dijela) koji se nalazi u antičkim izvorima..." (*Гальфрид Монмутский: "История Бриттов - Жизнь Мерлина", Москва 1984, p. 232*)

[43] "O tome da je Irska bila naseljena od strane došljaka iz Španije saopštavaju mnogi izvori irskog porijekla. Moguće je da se ova verzija pojavila zbog sličnosti riječi *Ibernia*=Irska i *iberi*=stari naseljenici Pirinejskog poluostrva, Korzike, Sardinije, u tim se krajevima do danas sačuvao geografski naziv koji u sebi sadrži riječ "*iber*". Na koji način i odakle je naseljena Irska nije poznato. Možda se u irskim predanjima koja pripovijedaju o dolasku ljudi iz Španije (tačnije "Iberije" - primj.) nalazi i nešto istine..." navode A. S. i M. A. Bobovič u komentarima za Nenijevu "Istoriju Brita", ukazujujući na opšteprihvaćen navod u staroirskim i poznolatinskim izvorima da su sjever Britanije (Škotsku i Irsku) u helenističkoj epohi zapljusnuli "talasi" Skita i naroda iz njihove "federacije" (*ibid. p. 271-272*). Do ovog časa nijesu vršene lingvističke analize irskih "dijalekata" keltskog i danas poznatih skitskih jezika.

[44] Riječ je o civilizaciji koju je na Iberijskom poluostrvu stvorila carstvo Tartes (*Tartess*, "Taršiš" u najstarijem korpusu takozvanih "Biblijskih izvora", u Knjizi proroka Jone, što se srijeće i na malo poznijim asirskim natpisima iz VII vijeka prije nove ere).

[45] *Monumenta Montenegrina, vol. I, knjiga 2, p. 116*.

Teritorija ili područje Albania javlja se kao dio nekada prevalitanskih i epirskih a u tom času prostora Kraljevstva Slovena i to kada moćna slovenska država počinje da se kloni zalasku, polovinom XI stoljeća. U toj se epohi ovaj naziv gubi iz latinskih dokumenata vezanih za Italikum, a umjesto njega kao episkopsko sjedište od značaja javlja se grad Albano (on se sporadično spominje na lokalnim crkvenim zasijedanjima koje tokom ranog srednjeg vijeka organizuje kurija pokušavajući da okupi neke od predstavnika arijanskih Langobarda i privoli ih da prihvate Filioque). To nameće mnoga pitanja u ovom času zbog neproučene građe bez suvislijeg odgovora. Bez sumnje je najznačajnije - da li su prvi kavkasko-kaspijski Albani kolonizovani u nekim garnizonima južnog i srednjeg Italikuma zajedno sa nekim od posljednjih "talasa" Gota i Slovena tokom III i IV stoljeća? Ovo pitanje nameće novo: da li su prostor koji na Ilirikumu nosi "nacionalnu (teritorijalnu) odrednicu" iberokaspijskih Albana naselili "povratnici iz Italije" u epohi kada je na vlast došla makedonska dinastija, a nakon raspada slovensko-avarskog egzarhata Ilirikum-Panonija, zbog strateških potreba Vizantije da Drač zadrži pod sopstvenom kontrolom i ne prepusti ga slovenskim duksevima i stratezima? Ovo razmišljanje oslanja se na relativno veliki korpus latinskih i grčkih akata iz epohe kraja IX i X stoljeća i činjenicu da su Sloveni, stupajući u savez sa Arapima, s vremena na vrijeme, radilo se o "Bugarima" ili slovenskom duksu (strategu, bazileonu?) Domagoju, da bi objedinili prevalitansko-epirske ili prostore antičke i ranosrednjovjekovne Makedonije i organizovali vlast na "odvajkada svojoj teritoriji" koju Konstantinopolj nikako nije htio potpuno da im prepusti, napadali Drač kao čeonu "utvrdu" na strateškom putu Via Egnatia koji je povezivao dvije njihove stare prijestonice i arhiepiskopska sjedišta od prestiža, Ohrid i Solun sa njihovim "posjedima" na Italikumu? Da li je nemirni slovenski jug neprekidno "otvarajući pitanje" religijskog prvenstva na svojim prostorima, ne ustičući Konstantinopolju i Rimu, po svaku cijenu štiteći svoje stare mitropolije, preko Drača štitio interese i Crkve Slovenske? Narod Alban(c)e ili Arnaute prvi put spominje Konstantin Porfirogenet, a nakon njega krstaški hroničari, učesnici Prvog krstaškog rata. Sa stvaranjem Latinskog carstva i preuređenjem prostora nekadašnje Vizantije, formiranjem država Nemanjića i Bugara na prostorima nekadašnjeg Kraljevstva Slovena, u dokumentima počinje da se navodi teritorijalno područje Albania - ono se nerijetko naziva Donja Zeta (X(Z)enta Inferior) ali već u dokumentima nakon okončanja vladavine Jelene Anžujske i njene sestre Marije de Hau, rijetko se sreće geografski pojam "Zeta". Namjesto njega, najviše u zvaničnim dokumentima papske kancelarije, srijeće se geografsko određenje "Albanija"; naziv "Zeta", po svemu sudeći, označava "savez" (po jednom dokumentu sa kraja XII stoljeća "zajednicu") koji su, nakon raspada Kraljevstva Slovena, sklopili potomci Avara, nekadašnji kavkasko-kaspijski Albani i makedonsko-prevalitansko-epirski Sloveni kako bi teritoriju koju su naseljavali vjekovima izdvojili od novostvorenih država Nemanjića i Bugara, te tako sačuvali autonomiju i čvrsto zaposjeli početke strateških puteva preko juga Ilirikuma[46]. Radilo se o kontroli nad najvećim lukama Dračem, Avalonom, Lješom, Ulcinjem, Barom i Kotorom pod jurisdikcijom Barskog arhiepiskopata, što je bio čin "održavanja" nekih od drevnih prava iz epohe kada su Diokleja i Slovensko kraljevstvo gospodarili iliričkim i teritorijama italičkog juga.

Albanija kojom upravlja Barska arhiepiskopija nije dijeceza; to je prostor na kome se ostvaruje "savez" potomaka starih Skita-Sarmata i njihovih kavkasko-kaspijskih susjeda i "pridružnika" azijskoiberijskih Albana, po drevnim pravima koja je baštinila Crkva Slovenska

[46] Dokument o "Zajednici (Uniji) Zete" nalazi se u korpusu akata patrijarha Nikole III Gramatika (1084-1111), tačnije jedan je od prvih koje je potpisao nakon stupanja na tron ekumenskog konstantinopoljskog prvosveštenika. Akt je naslovljen "Kanonski odgovori patrijarha episkopu Unije Zete" (*V. Grumel: "Les regestes des actes du patriarcat de Constantinople de 381 à 1206", Socii assumptionistae Chalcedonenses 1932-1947, p. 57*).

Dragovita. Na to upućuje konstantinopoljski dokument koji "Zajednicu Zete" zapućuje u dio vršenja kanonskih obreda, čime se dragovitski maniheizam koliko-toliko usklađuje sa kanonskim hrišćanstvom. Grad Albano u Italiji, od Prvog krstaškog pohoda pod jurisdikcijom pontifikalne kancelarije, po svemu sudeći, zahvaljujući prerogativima moći Barskog arhiepiskopata koji je u ime Rima "gospodar" latinske, grčke i slovenske crkve na Ilirikumu, postaje zastupnik "potomaka Avara", među kojima su najbrojniji Albanci i Kumani, i ranosarmatskih etničkih grupa, poput Asa koje spominju krstaški hroničari. Pontifikalna kancelarija im u epohi kada nestaje Kraljevstvo Slovena garantuje pravo na "etničku samostalnost" - slijedeći tradiciju Duklje ovaj "savez" pridružuje Barskoj arhiepiskopiji, koja preko Crkve Slovenske i gnostičkih grčkih crkvenih zajednica pod nadzorom Konstantinopolja, mora da mu obezbijedi "političku zaštitu". Episkopija Albanija je, ako se može reći, "protektorat Rima", pravoslavna mitropolija u Draču je njen "vjerski posrednik sa Konstantinopoljem" a "izaslanstvo papske kancelarije" pod zaštitom Venecije u ovom gradu tokom XIV stoljeća stvara uslove da se stvori, nezavisno od kraljevstava Srbije i Bugarske, Kraljevstvo Albanije čiji će prvi vladari biti velikaši u srodstvu sa francuskom vladarskom kućom. Kako bi se održalo razdvajanje juga Italikuma i Ilirikuma i kako bi se Slovenima ukazalo da ne uživaju nikakva prava na "Kraljevstvo Italije", kurija poziva predstavnike iliričkog saveza Albana(ca) i Sarmato-Slovena na lokalne italičke sabore ili ih okuplja pod zaštitom vladara Zapadnog rimskog carstva, na taj način poručujući da je preko venecijanskih znamenja Akvilejskog patrijarhata, Barske mitropolije i drevnih vikarijalnih prava Diokleje, ona jedini garant očuvanja najstarijih crkvenih tradicija, u ovom slučaju onih koje su utemeljene Justinijanovom rekonkistom i njegovim dogovorima sa kurijom.

Vojislav D. Nikčević

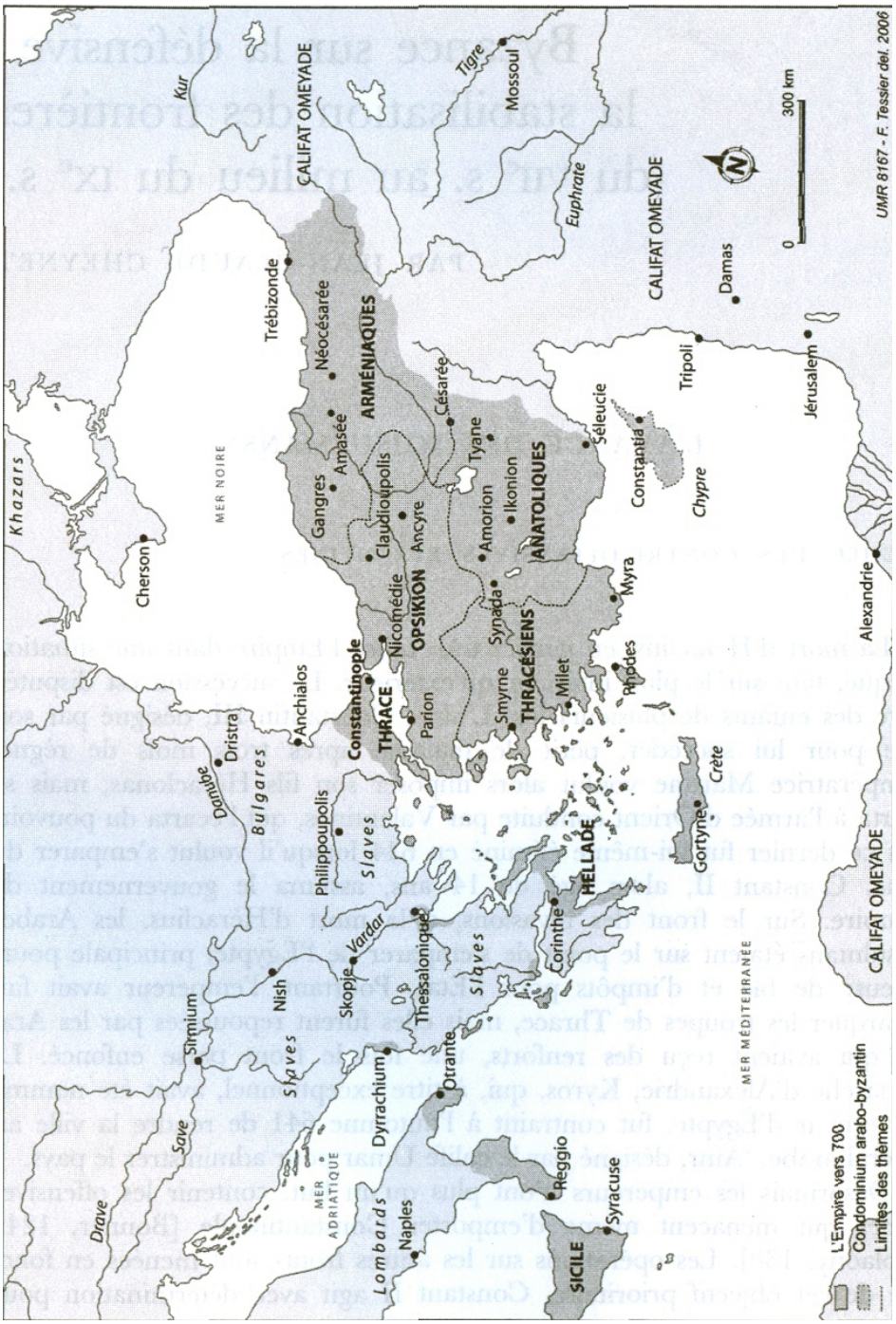
MER NOIRE
MER MÉDITERRANÉE
MER ADRIATIQUE
CALIFAT OMEYADE
CALIFAT OMEYADE
CALIFAT OMEYADE
ARMÉNIAQUES
ANATOLIQUES
OPSIKION
THRACE
THRACESIENS
HELLADE
SICILE
Khazars
Bulgares
Slaves
Slaves
Slaves
Lombards
Kur
Tigre
Euphrate
Danube
Drave
Save
Trébizonde
Néocésarée
Amasée
Gangres
Claudioupolis
Ancyre
Césarée
Tyane
Amorion
Ikonion
Séleucie
Constantia
Chypre
Tripoli
Damas
Jérusalem
Alexandrie
Myra
Rhodes
Milet
Smyrne
Synada
Parion
Nicomédie
Constantinople
Anchialos
Dristra
Philippoupolis
Cherson
Mossoul
Crète
Gortyne
Corinthe
Thessalonique
Skopje
Vardar
Nish
Sirmium
Dyrrachium
Otrante
Reggio
Syracuse
Naples
0
300 km
UMR 8167 - F. Tessier del. 2006
L'Empire vers 700
Condominium arabo-byzantin
Limites des thèmes

Ulcinj

Oko 925. godine:
Zaključci Prvog sabora u Splitu o granicama između Dukljanskog i Solinskog arhiepiskopata, vršenju vlasti u zajedničkoj episkopiji Kotora i Dubrovnika, obavezama kraljeva i plemića Hrvata koji štite pontifikalne interese na svojoj teritoriji i o episkopu slobodnog grada Ulcinja – zabrana korišćenja slovenskog jezika i odluke koje se odnose na sveštenstvo Crkve slovenske[1]

23.

Oko 925.

Zaključci prvog crkvenog sabora u Splitu:

[2] I. Da je blaženi Domnije još ranije poslan i određen od apostola Petra da propovijeda u Splitu, da sama crkva i grad gdje počivaju njegove kosti imaju primat među svim crkvama ove provincije i da povrh svih episkopata zakonski dobije mitropolitsko ime, što podrazumjeva da se po naređenju episkopa, pošto će oni putem božje milosti držati episkopsku stolicu, održava sinod i vrši posvećivanje episkopa, jer kako je Bog rekao: ”tamo gdje će biti (tijelo), tamo će se skupljati i orlovi rimskih legija”.

II. Da se u svim crkvama u kojima su odvajkada obično prebivali episkopi, sada kleru, staležu i narodu unutar granica dijeceze gdje nedostaju, odredi episkop, jer prema odlukama otaca ne treba da se u malenim gradovima i selima određuju episkopi, niti da se omalovažava episkopsko ime, a da slobodni episkop prima upražnjenu dijecezu po mitropolitskoj odluci i saglasnošću ostalih episkopa.

III. Pošto smiju da se premještaju samo u granicama određenim od otaca, svaki pojedini episkop da posjeduje njemu opredijeljenu oblast i nikako da ne ide u tuđu dijecezu kako bi po sopstvenom nahođenju služio u obnavljanjima i posvećivanjima crkava ili pri uvođenju u dužnost sveštenika, a krizma da se prima od svog episkopa.

IV. Da se posjedi crkava koje su zbog grijehova utemeljitelja posvećene svecima nikako ne daju u vlasništvo svjetovnjacima, jer nešto što je jednom posvećeno bogu ne smije potpasti pod ljudsku vlast.

V. Ako neka crkva ili posjed preko privilegije od strane vjernika budu u glavnoj crkvi blaženog apostola Petra podvrgnute anatemi da se nikako ne opiru, kako bi se i za podnositelje i za zaštitnike istinski odbranile odlukama Hristovog ključonoše Petra.

---

[1] *Marko Kostrenčić, Jakov Stipišić, Miljen Šamšalović: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", svezak 1, Zagreb 1967, p. 30*.

[2] Ispred teksta saborskih zaključaka nalazi se ova zabilješka: ”U vrijeme najsvetijeg pape Jovana, pošto se dovršilo konzulstvo u provinciji Hrvata i Dalmata u oblastima kralja Tomislava i Mihaila (!), vladajućeg duksa u svojim granicama, blaženom Jovanu, koji je upravljao svetom stolicom Rimske crkve, pomenuti kralj Hrvata i Mihailo, sa svojim plemićima, takođe i episkopima Dalmacije, kako i arhiepiskop Jovan primas Splita, Forminije, Gregorije sa svojim episkopima, promišljeno su zamolili pomenutog, velepoštovanog papu da se udostoji da im naznači svoje episkope i monitorij koji sadrži načela hrišćanske vjere. Odobravajući njihove zahtjeve, često pominjani pontifeks, preko svog pisma koje obiluje slatkorječivošću, odredio je Jovana, velepoštovanog episkopa ankonitanske crkve, i Leona, palestrinskog episkopa, da, pošto se sa dušebrižnicima i nekim od episkopa sinodski okupe, pomenute ličnosti prinude da iskorijene nepravilnosti i da se posvete bogu milom kanonskom učenju.” (Ovaj odlomak donosi Rački ispred pisma pape Jovana nadbiskupu Ivanu – br. 22).

“Pošto su pomenuti episkopi prešli u Dalmaciju i proputovali kroz gradove Hrvata i Urbora (- tako stoji u sva tri rimska rukopisa – Rački prema Kukuljeviću i Farlatiju čita “*Serborum*”, što je i najvjerovatnije, ako se pogreška protumači pogrešnim i krivim čitanjem početnog kurzivnog slova *s*, koje je bilo prekriženo kosom crticom – znakom za kraticu “ser”), skupili su se sa plemićima i zajedno sa episkopima i duhovnicima održali su slavni koncil, gdje su uz božju pomoć utvrdili ove glavne stvari koje treba da se razmatraju, a koje slijede...”

23.

Oko 925.

Zaključci prvog crkvenog sabora u Splitu.

Ovi zaključci se nalaze u t.zv.* »Historia Salonitana maior«. *O sačuvanim prijepisima v. br. 22.

Tekst donosimo prema rukopisu arhiva Kongregacije de propaganda fide, fol. 628r–630r.

VI. Ako prilikom narodne pobune božjom odlukom pogine princeps provincije, a po-što to djelo, u koje su umiješani mnogi, ostane nekažnjeno i ne optuži se niko, onda (episkopi) moraju biti zaduženi da za pomen duše čine milostinje, a ako je (poginuli) posvetio neku crkvu ili proglasio slobodnjake, da štite njegovu ženu i milostivo brinu o djeci.

VII. Ako bi neki zločinac, podstaknut đavoljim duhom, po svom nahođenju kao Juda ubio svog gospodara da se protjera sa kamenom o vratu i u okovima na tijelu.

VIII. O dubrovačkim i kotorskim episkopima, čija je stolica, kako je poznato, očigledno jedinstvena, da samu dijecezu podijele među sobom tako da ako jedan pastor pomenute crkve umre, dok se ne odredi drugi episkop, crkvenu dužnost da obavlja preostali iz te crkve.

IX. O episkopu Luciniju (ulcinjskom episkopu): da u crkvi u kojoj je određen prebiva zadovoljan i da se ne drži nikakva misa od strane episkopa ili sveštenika, dok je sam episkop kanonski ne osveti. A ako se neko zatim usudi da se suprostavi donijetoj odluci, da se isključi iz našeg kolegijuma. Ako, pak, pomenuti Lucinije (ulcinjski episkop) ne želi da u svojoj crkvi zakonski ostane kao nasljednik, već se dogodi da joj pristupi kao stranac i više želi da se drži svoje prve crkve, da ostane sveštenik.

X. Da se nijedan episkop naše provincije ne usudi da u bilo kojoj situaciji upotrebljava slovenski jezik kada u klerikatu i monahatu služi bogu. Da se ne dozvoli da u svojoj crkvi drži mise, osim kada je to neophodno sveštenicima: da (mu) se za dan pokore dodijeli dozvola od strane rimskog pontifeksa za sveštenička službu.

XI. Da episkop Hrvata zna, kao i svi mi, da je podložan našoj mitropolitskoj crkvi.

XII. Da, ako kralj i plemići Hrvata žele da sve dijeceze episkopa u granici naše mitropolije priklone svom pontifeksu, niko od naših kroz čitavu njihovu provinciju neka ne vrši obnove, niti posvećuje crkve ili sveštenike, već neka samo ostaju u svojim sjedištima radi djela milosrđa. Neka svaki koji bude pristupio nama i zatraži da se posveti (dužnost) obnovi i dobije krizmu; bez ikakvog oklijevanja kroz čitavu provinciju da mu se ispunjava želja. Uostalom, i oni sami sa svojim pontifeksom treba da polažu račun bogu o svemu što njima nedostaje u dogmi hrišćanske vjere, dok je naše povjerenje kod Boga apsolutno.

XIII. Neka u crkvi gdje je sveštenik ubijen, prije satisfakcije za njega ili za narod, kako samom episkopu bude izgledalo prikladno, niko ne drži misu, neka se sveštenikove stvari ne upropašćavaju i neka se bez razloga ne napušta prihvaćena crkva. A ako učini drugačije, dok se upropašćena crkva ne obnovi i primi sopstvena, neka se ekskomunicira.

XIV. Zatim, da se ne ostavljaju sopstvene žene, osim u slučaju bludničenja; a ako ju je neko ostavio tako i da ostane; i da svoje nasljednike i sluge tjeraju da se posvećuju pismenosti. I sve koji žele da dobiju potpuno hrišćanstvo da ih čvrsto prihvataju i da ih saslušavaju ne kao strance već kao svoje.

XV. Ako sveštenik neobuzdano hrli prvoj ženi koja mu je pripala, da se u cilju obuzdavanja odvoji od zajednice u ćeliju.

Ostali prijepisi kojih varijante se nalaze u bilješkama:
2. Barb. lat. 3218, fol. 180v–183r.
3. Barb. lat. 828, fol. 131r–133v.
O literaturi i datiranju v. br. 22.
Ove zaključke donose sa svojim ispravcima Farlati· Illyr. sacr. III, 96, Cod.-dipl. CSD I, 78, Rački: Doc. br. 149/2.

[1]I. Quoniam[2] antiquitus beatus Domnius ab apostolo Petro predicare Salonam missus est constituitque,[3] ut ecclesia ipsa et ciuitas, ubi sancta eius membra requiescunt, inter omnes ecclesias prouintie huius primatis[4] habeant (!) et metropolis nomine[5] super omnes episcopatus legitime sorciatur, ita dumtaxat, ut ad eius iussionem episcopi, qui per diuinam gratiam cathedram ipsam retinuerint,[6] et sinodus celebretur et consecratio episcoporum;[7] quia dicente domino: »ubi fuerit (corpus),[8] illuc congregabuntur et aquile«.

II. Ut in cunctis ecclesiis, in quibus supra[9] recolitur episcopos habitasse, nunc autem clero, ordine et populis[10] sufficiens adest infra[11] dioceseos limites, episcopus habeatur; quia iuxta decreta patrum[12] non licet in modicis ciuitatibus uel villis episcopos statui,[13] ne nomen episcopi uilescat, et ut episcopus uacans uacantem diocesim cum consilio metropolitani et ceterorum episcoporum commune[14] accipiat.

III. Quoniam minime terminis a patribus statutis[15] transferri debent, unusquisque episcopus descriptos sibi terminos possideat et alienam diocesim nullatenus inuadat iure proprio seruato in regenerandis,[16] consecrandis[17] ecclesiis uel sacerdotibus promouendis atque a suo episcopo chrisma accipiendi[18]

IV. Ut possessione(s) ecclesiarum, que pro peccatis conditorum oblate sunt ad honorem sanctorum, secularibus minime mancipentur;[19] quia res deo semel dedicata humano dominio subdi non debet.

V. Ut si qua ecclesia uel possessio per priuilegium a fidelibus sub anathemate in principali ecclesia beati Petri apostol subdite sunt, minime substantur,[20] quatenus et offerentibus[21] et res ipsa tuentibus Chrysti clauigeri[22] Petri tueantur suffragiis.

VI. Ut si diuino iuditio[23] in tumultu plebis princeps prouincie occidatur, quia quod a multis committitur inultum manet uel[24] pro ipso reatu quis ignoscunt,[25] obnoxii debent esse pro ipsa anima helemosinas fecere, et si quam ecclesiam dedicauit, vel libertos fecit, defendere uxorem aut filios fouere benigne.

VII. Ut si quis malignus diaboli spiritu affato (!)[26] singulari consilio sicut Iudas dominum suum occiderit, lapideo collo[27] suspenso fer(r)o corpore precinctus exul peniteat.

VIII. De episcopis Ragusitano et Catharitano, quorum mani(fe)ste una sedis (!) dignoscitur, ipsam diocesim equa lance[28] inter[29] se diuidant ita, ut si unus dicte ecclesie pastor obierit, donec ordinetur episcopus residens[30] ipsius ecclesie ecclesiasticam curam gerat.

IX. De Licinio episcopo: ut in ecclesia, in qua ordinatus est, contentus permaneat et nullus deinceps in ea episcoporum uel presbiterorum mis-

eam celebret, donec proprius episcopus eam consecret canonice. Si quis postmodum presumptor in ea contra premisa fuerit,[31] a nostro collegio excludatur.[32] Quod si dictus Licinius nec legaliter in sua ecclesia perstiterit[33] heres, sed euentatus ut extraneus accedens et in sua malet prima adherere ecclesia, ut presbiter permaneat.

X. Ut nullus[34] episcopus nostre prouintie audeat in quolibet gradu Slauinica lingua promouere,[35] tantum[36] in clericatu et monachato deo deseruire. Nec[37] in sua ecclesia sinat eum missas facere, preter si necessitatem sacerdotum haberent,[38] per supplicationem a Romano pontifice licentiam eis sacerdotalis ministerii tribuatur.[39]

XI. Ut episcopus Croatorum, sicut nos omnes, nostre ecclesie metropolitane subesse se sciat.

XII. Quod si rex et proceres Croatorum omnes dioceseos[40] episcoporum infra[41] limite nostre metropolis[42] suo cupiunt uindicare pontifici, nullus ex nostris per omnem prouinciam eorum neque regenerationes faciat neque ecclesias uel presbiteros consecret, tam[43] in suis sedibus commorantibus pro misericordie [44] opus. Quisquis ad nos accesserit consecrari, regenerari, crismam sibi dari poposcerit, absque scropulo omni per totam prouintiam ipsam[45] tribuat.[46] De cetero autem ipsi[47] cum suo pontifice deo reddant rationem de his omnibus, que in eis christiane religionis dogma deffuerit,[48] nostra coram deo conscientia est (a)bsoluta.

XIII. Ut in ecclesia, ubi presbiter occisus est, ante satisfactionem ipsius uel plebi,[49] ut congruum ipsi episcopo uidetur, nullus missam faciat; et ut a presbiteris tres[50] ecclesie non destruantur neque semel suscepta ecclesia sine causa relinquatur. Quod si aliter fecerit, donec perdita restituat et ecclesia propria recipiat, excommunicentur.[51]

XIV. Ut uxores proprie deinceps non dimittantur, nisi propter fornicationem; quod si quis dimiserit, sic permaneat; et ut heredes suos,[52] seruos suos litterate[53] studiis tradant. Quicumque christianitatem perfectam habere cupiunt, ut illi eos instanter corripiant et ipsi eos libenter exaudiant, non ut peregrinos, sed ut proprios.

XV. Quod si sacerdotes incontinenter propter ipsam continentiam primam, quam sortitus est, separati a consortio celle, teneat uxorem;[54] si uero aliam duxerit, excommunicetur.

[1] Pred samim tekstom saborskih zaključaka nalazi se ova zabilježba: *»Tempore Ioannis pape sanctissimo(!), consulatu peragente in prouintia Croatorum et Dalmatiarum finibus Tamisclao rege et Michaelo (!) in suis finibus presidente duce, beatissimo igitur Ioanne Romane ecclesie presidente cathedra, dictus Croatorum rex et Michaelo cum suis proceribus simulque episcopis Dalmatiarum, idem Ioannes archiepiscopus primas Spaleto, Forminus, Gregorius ceterisque episcopis consulenter poposcerunt dictum uenerabilem papam, ut ad eos destinare dignaretur episcopos suos et monitorium christiane religionis dogma continentem. Quorum postulationibus sepefatus pontifex assensum prebens Ioannem, uenerabilem episcopum Anchonitane ecclesie, Leonem uero Pelestrinensem episcopum, cum suis epistolis melifluе ructantibus eloquia destinanuit, ut cum prefatas personas, iudicibus et episcoporum sinodaliter congregatis et perpera extirpare et deo placita canonice sancire deberent.* (Ovaj odlomak donosi Rački pred pismom pape Ivana nadbiskupu Ivanu – br 22.).

***Quique** peruenientes dicti episcopi Dalmatiarum peragrantes ciuitates et Croatorum atque Vrborum* (– tako stoji u svim trim rimskim rukopisima – Rački prema Kukuljević i Farlatiju čita »*Serborum*«, što je i najvjerojatnije, ako se pogreška protumači krivim čitanjem početnog kursivnog slova *s*, koje je bilo prekriženo kosom crticom – znakom za kraticu »*ser*«) *proceribus conuenientes congregati in Spalato episcopis et iudicibus celleberrimum concilium peregere, ubi diuino iuuamine freti hec, que sequuntur, capitula obseruare censuere.*« – [2] Rački čita: »*Quum*«. – [3] Rački ispravlja u »*constituitur*«. – [4] Rački ispravlja u »*primatum*«. – [5] Rački čita: »*nomen*«. – [6] Rački ispravlja u »*obtinuerint*«. – [7] Rački dodaje: »*(fiat)*«. – [8] U rkp. 2 se nalazi iza »*fuerit*« riječ »*corpus*«. U rkp. 3 ta riječ je naknadno dodana, a nalazi se i kod Farlatija, Kukuljevića i Račkoga. – [9] Rački ispravlja u »*semper*«. – [10] Rački ispravlja u »*cleri ordo et populus*«. – [11] Farlati, Kukuljević, Rački čitaju: »*intra*«. – [12] Ovu riječ Rački ispušta. – [13] Barberinski rukopisi imaju, očito uslijed pogrešnog čitanja, mjesto »*statui*« – »*presertim*«. Rački prema Farlatiju čita: »*statuere*«. – [14] Kratica »*coe*«, koju Rački čita »*co(ns)e(nsu)*«. – [15] *Kukuljević i Rački:* »*termini a patribus statuti*«. – [16] Rački dodaje: *(catechumenis)*«. – [17] Barberinski rukopisi: »*consecrationis*«. – [18] Izdavači prema Barberinskim rukopisima: »*accipiendum*«. – [19] Rački dodaje: »*(seruitiis)*«. – [20] Barberinski rukopisi imaju neki nejasan znak kraćenja nad »*substantur*«, koji nas upućuje na to, da je zaista prvotno stajalo »*subtrahantur*«, kako i Rački tu riječ ispravlja. – [21] Rački ispravlja u »*offerentibus*«. – [22] U Propagandinom rukopisu zapravo stoji »*claui generi*«, dok u Barberinskim samo »*claui*«. Svi izdavači donose »*clauigeri*«. – [23] Rački dodaje »*permittente*«. – [24] Rački ispušta »*uel*«. – [25] Farlati: »*quis cognoscunt*«, Rački: »*qui cognoscuntur*«. – [26] Rački: »*afflatus*«. – [27] Rački ispravlja: »*lapide a collo*«. – [28] Barberinski rukopisi izostavljaju »*lance*« i točkicama označuju nepročitani tekst. – [29] Barberinski rukopisi: »*mater*«. – [30] Rački ispravlja u »*residuus*«. – [31] Izdavači prema Barberinskim rukopisima čitaju »*fecerit*«. – [32] Rački stavlja od »*et nullus*« do »*collegio excludatur*« na kraj devetog zaključka. – [33] Rački dodaje: »*(ut)*«. – [34] Kukuljević i Rački: »*nullum*«. – [35] Barberinski rukopisi: »*promoueri*«. – [36] Barberinski rukopisi ne razrješuju kraticu »*tm*«, Farlati i Kukuljević: »*tam*«, a Rački: »*(poterit) tam(en)*«. – [37] Barberinski rukopis »*hec*«. – [38] Barberinski rukopisi i izdavači: »*haberet*«. – [39] U Barberinskim rukopisima »*tribuat*«. – [40] Rački ispravlja u »*dioceses*«. – [41] Ova je riječ u Propagandinom rukopisu nejasno pisana i ispravljana, a Barberinski je rukopisi ostavljaju nepročitanom. Farlati: »*infra*«, Rački ispravlja u »*intra*«. – [42] Najprije je bilo napisano »*metropolitan*«, a zatim drugom rukom ispravljeno u »*metropolis*«. U Barberinskim prijepisima stoji »*metropolitane*«. – [43] U svim rukopisima tako stoji. Rački misli da treba čitati »*tam(en)*«, ali je najvjerojatnije da je prvobitno stajala kratica »*tm*« za »*tantum*«. – [44] U svim rukopisima stoji kratica »*mie*«, što se jedino može razriješiti sa »*misericordie*«, a nikako sa »*anime*«, kao što to čine Kukuljević i Rački. – [45] Rački prema Barberinskim rukopisima: »*ipsa*«. – [46] Rački uklapa od »*tam(en)*« do »*tribuat*« (kod njega »*tribuant*«) u jednu rečenicu. –.[47] Rački ovu riječ ispušta. – [48] Rački ispravlja u: »*dogma(ti) defueri(n)t*«. – [49] Rački: »*ipsius (occisoris) uel plebis*«. – [50] Rački: »*res*«, što odgovara smislu. – [51] U Barberinskim rukopisima: »*excomunicetur*«. – [52] Rački dodaje: »*(et)*«. – [53] Rački ispravlja u »*litterarum*«. – [45] *Rački* mijenja redoslijed riječi: *Quod si sacerdos incontinenter primam, quam sortitus est, teneat uxorem, propter ipsam continentiam separetur a consortio cellae.*«

Godine 1189. maja 13. u Dubrovniku: Ulcinjski episkop priznaje pravo vlasti Dubrovačke mitropolije nad Gornjom Dalmacijom[3]

218.

Pavao ulcinjski biskup priznaje Dubrovačku mitropoliju

✝ Godine hiljadu sto (osamdeset devete) od božje inkarnacije, dana trinaestog mjeseca maja, kod Dubrovnika …. pred Bernardom, dubrovačkim arhiepiskopom, i Gervasijom (komesom a takođe i) sudijama Sglabom i Drizgimirom, takođe i vikarom Mihacijem i Lukarom Pudisijem i opatom Firminom. Ja Pavle, ulcinjski episkop, prema kazivanju starijih ljudi a saznavši i sam da je Dubrovačka mitropolitska crkva majka i go-spodarica svih crkava Gornje Dalmacije, a otkako sam pregledao privilegije svete Rimske crkve koje su mi bile dostavljene i pošto sam čuo i vidio, potvrđujem to, pa na presveta božja jevanđelja i po svojoj sopstvenoj volji zaklinjem se da ću tokom svih dana moga života bez kolebanja biti vjeran i pokoran Dubrovačkoj crkvi, tako mi bog pomogao i četiri sveta jevanđelja, a svojom sam rukom zapisao.

✝ Pošto sam bio prisutan ovome sa gore pomenutim …. notar po naređenju i molbi pomenutog episkopa ….

Original u arhivu u Dubrovniku (vek. XII). Jedan dio gornje strane listine i nešto veći pri kraju otkinuti.

[3] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 2, Zagreb 1904, p. 235.*

218.

1189[1], 13. maja. Dubrovnik.

Pavao ulčinjski biskup priznaje metropoliju dubrovačku.

† In anno dominice incarnationis milesimo centesimo (octuagesimo nono), mensis madii die decima tercia intrante, apud Ragusium . . . . . coram Bernardo Ragusino archiepiscopo et Gervasio (comite atque) iudicibus Sglaba et Drisgimiro, vicario quoque Michatio et Lucaro Pudisii atque abbate Firmino. Ego Paulus Dulcinii episcopus relatione et antiquorum hominum et idem per me sciens, Ragusinam metropolitanam ecclesiam fore matrem et dominam cunctarum ecclesiarum superioris Dalmatie, et inspectis privilegiis a sancta romana ecclesia sibi traditis, quid audivi et vidi confirmo, et (ad) sacrosancta dei evangelia bona ac spontanea mea voluntate iuro fidelitatem et obedientiam omnibus diebus vite mee Ragusine ecclesie stricte tenere, sic me deus at(iuvet et) sancta quatuor dei evangelia et manu mea scrips(i).

† Quia interfui in hoc cum supradictis . . . . . notarius iussione et rogatione dicti episcopi . . . . .

Original u arkivu u Dubrovniku (saec. XII.). Jedan dio gornje strane listine i nešto veći pri kraju otkinuti.

Godine 1193. aprila 23. u Monopoliju: Ulcinjski episkop Nikola ponovo prima dio posjeda svojih crkve i manastira u južnoj Italiji[4]

Br. 143

1193, 23. aprila:

Monopolitanac Parisio predaje Nikoli, episkopu iz Ulcinja, Tankredovog starješine u manastiru Svetog Benedikta iz Konverzana, zemljište koje je primio od opata Lorenca.

Original: [A], bez oznake. Na pozadini se čita zapisano rukom iz XVIII v.: ”U Monopoliju /B/ 1193. /Dokument o vraćanju nekog zemljišta/ manastir crkve Svetog Nikolaja u Portu Asperu/ unutar grada Monopolija, milošću iste crkve.” Slijede napomena od 10 pre-brisanih redova i dvije sigle upisane od arhivara. Na margini dolje lijevo za-pisano rukom iz XVIII v.: ”Manc(iniu)s.” Ed.: CC., 139, pp 270-72.

Za računanje godina kraljevanja Tankreda vidi napomenu unijetu u dokument br. 141.

Pergament je na margini desno u stanju raspadanja, a na gornjem dijelu je oštećenje od vlage. Na lijevoj margini primjećuju se brojne mrlje - neko razjedanje. Pocijepani su redovi 21 i 22.

† U godini hiljadu sto devedeset i trećoj od spasonosne inkarnacije gospoda našeg Isusa Hrista, u godini četvrtoj kraljevanja gospodara našeg Tankreda, Božjom milošću veličanstvenog kralja, i u drugoj godini njegovog suvladara, sina Rožera, slavnoga kralja, dvadeset i trećeg u mjesecu aprilu, indiktu jedanaestom. Ja Parisije, komes i brodovlasnik, sin pokojnog Tankreda učitelja u gradu Monopoliju, izjavljujem da mi je gospodar Lorencije, ranije opat manastira Svetog Benedikta u Kupersanu, poodavno predao kao nadoknadu i ustupio za tamjan jedno zemljište ograđeno zidovima, koje svojom dobrom voljom dajem u posjed Svetom Nikalaju u Portu Asperu, jer ono po pravu pripada pomenutom svetom manastiru, sa uslovima koji su zapisani u samom dokumentu koncesije, da je ta zemlja, smještena u granicama kako stoji u dokumentu koncesije, bila sa izgrađenim zidovima od juga prema sjeveru, u dužini od dvadeset i četiri i širini od vrha do mora sedamnaest stopa, kako je izneseno u pomenutom dokumentu koncesije. Uistinu, budući da je to dosuđeno zemljište bilo veoma korisno crkvi Svetog Nikole i neophodno, posebno što je bilo unutar manastira same crkve, za što do sada nije dobila nikakvu beneficiju, prihvatili smo se ovoga, dijelom zbog ukora, dijelom zbog silne molbe gospodara Nikole, poštovanog ulcinjskog episkopa, i sada po nalogu našeg gopspodara, veličanstvenog kralja, upravnik pomenutog manastira i čuvar … za nadoknadu, kako je običaj, u ruke pomenutog gospodara episkopa i upravnika svetog manastira, prisutnim sa njim a među svim potpisanima, magistra Majonea, sina advokata Đerolima, mojom dobrom voljom rado sam dao, predao i ustupio pomenuto cenzualno zemljište te crkve, a takođe sam moj dokument ustupaka, sa svom vrlinom i ugledom koji je u njemu, stavio u ruke gospodara presula i upravnika, da može raditi što god želi za dobrobit same crkve. Zato pred Rikardom, sinom Petra Longe, i Melom, magistrom pismenosti, dolje potpisanim svjedocima, kojima je sve što je prethodno zapisano i dolje potpisano poznato, dobrovoljno sam gospodaru episkopu i upravniku, čuvaru, i samog sebe odredio za posrednika, s tim da ja i moji nasljednici u ovom predatom darivanju tog zemljišta i koncesiji možemo uvijek, kako je prethodno zaključeno, da

[4] *Giuseppe Coniglio: "Le pergamene di Conversano", vol. 1, Bari 1975, p. 298*.

N. 143

1193 aprile 23.

Il monopolitano Parisio consegna a Nicola, vescovo di Dulcigno, preposto da Tancredi al monastero di san Benedetto di Conversano, un terreno che aveva ricevuto in enfituesi dall'abate Lorenzo.

Originale: [A], senza segn. Al verso si legge, di mano del sec. XVIII: « Monopoli / B / 1193 / Instrumentum remissionis cuiusdam terre intra / claustra ecclesiae s. Nicolai de Portu Aspero / civ(itatis) Monopoli favore eiusdem ecclesiae ». Segue un'annotazione cancellata di 10 righi e si notano due sigle di archivisti. Sul recto al margine inferiore sinistro si legge di mano del sec. XVIII: « Manc(inu)s ». Ed.: *CC.*, 139, pp. 270-72.

Per il computo degli anni di regno di Tancredi, v. nota introduttiva al documento n. 141.

La pergamena ha il margine destro ampiamente eroso e la parte superiore superstite molto guasta dall'umidità. Si notano inoltre numerose macchie e qualche erosione al margine sinistro. Vi è una lacerazione tra i righi 21 e 22.

[† Salutifere incarnationis domini] [a] nostri Iesu Christi anno mill(esim)o cent(esimo) nonag(esimo) tertio regnante [domino nostro Tancredi Dei gratia regis magnifici / anno quarto et cum] [a] eo regnante domino Roger(io) glorioso rege filio suo anno secundo, mense aprilis [vicesimo tertio eiusdem, / undecima indictione.] [a] Ego Parisius quondam comitus et nauclerius filius Tancredi doctoris civit(atis) Monopoli [declaro quod dominus Laurentius olim / abbas monasterii] [a] sancti Benedicti de Cupersano dudum m(ich)i per fustem tradidit et concessit ad [incensum aliquantam terram parietibus / circumdatam set sua] [a] bona voluntate gratuita de tenimento sancti Nicolai de Portu Aspero ecclesie que [subiacet iuri

prebivamo i ostajemo, a dogovorili smo se i da moja žena Sterna, njeni nasljednici i srodnici ubuduće mogu uvijek da prebivaju i budu spokojni, te da se nikada na tom zemljištu nećemo usuditi da protiv pomenutog gospodara episkopa i upravnika, kako i njegovih budućih opata i upravnika, podignemo tužbu, već ćemo ih sa naše strane braniti od svih ljudi koji bi se usudili da na bilo koji način naštete tom manastiru, pa ćemo protiv toga učiniti to da ćemo ih pozivajući se na lažnu zakletvu ili zakon otjerati odande, obavezujući se da ću u moje ime i u ime mojih nasljednika dati pomenutom dijelu manastira deset validnih kraljevskih zlatnika, sasvim javno protiv prekršioca svega što je pomenuto, isključujući sebe kao posrednika i moje nasljednike od onih kojima smo dozvolili da daju jemstvo za sve naše dozvoljene i nedozvoljene postupke, bez optužbe i poziva na sud sve dok ne ispunimo sve ono kako je gore jezgrovito izneseno. Ovo je napisao notar Gofrid koji je bio prisutan.

† Ja Rikardo, svjedok sam.

† Ja magistar Meli, svjedok sam.

predicti sancti ceno][a]/bii cum condicionibus in ipso instrumento concessionis inscriptis, que quidem terra, [per fines in eodem instrumento concessionis] [a] / insitos, erat cum parietibus facturis ab austro in boream, per longit[udinem pedes viginti quatuor et latitudinem a monte] [a] / in mari pedes decem et septem, sicut idem declarat instrumentum concessionis; ve[rum quia per nimium terra ipsa affata] [a] / sancti Nicolai ecclesie utilis erat et necessaria presertim cum intus in claustra erat [ipsius ecclesie quod eo quod in terra ipsa nondum aliquid] [a] / benefitium edificare inceperamus partim ammonitione, partim rogatione [non] [a] modica domini Nicolai [reverendi Dulcimni episcopi] [a] / et nunc de mandato domini nostri magnificentissimi regis rector predicti monasterii et custos [... [b] per fustem] [a] / ut mos est in manibus predicti domini ep(iscop)i et rectoris ipsius sancti cenobii, stantibus cum eo in subscriptis om[nibus Maione magistro] [a] / filio Gerolimi advocato, bona mea voluntate gratuita dedi tradidi et remissi predictam terram [ipsius ecclesie censualem et ipsum] [a] / instrumentum meum concessionis cum omni virtute et auctoritate que in eo [erat] [a] in manibus [ipsius domini presulis et rectoris] [a] / posui ad faciendum inde quicquid voluerit ad ipsius ecclesie p(ropri)etatem. Quocirca coram [Riccardo filio Petri Longi et Mele ma][a]/gistro lecterario testibus subscriptis, quibus omnia prescripta et subscripta sunt not[ificata, voluntarie ipsi domino episcopo et rectori] [a] / guad(iam) et meipsum med(iato)rem dedi, eo tenor(e) quatinus ego meique heredes senper [c] in hac datione tradition(e) et [ipsius terre pariter et conce][a]/ssionis remissione, senper qualiter prelegitur stemus et maneamus et stare et tacere faciamus Stern[am uxorem meam here][a]/des et mundoaldos eius omni te(m)pore futuro et nunquam de ipsa terra versus eundem dominum episcopum et rectorem et [eius posteriores abbates] [a] / et rectores ipsius monasterii movere presumamus questionem, sed defensores eis [exinde fiamus ab omnibus hominibus qui pro parte] [a] / nostra ipsum sanctum cenobium kalu(m)pniari presu(m)pserit [quomodocumque, contra quod si fecerimus et per avisationem vel per legem eos inde] [a] / miserimus obligo me meosque heredes dare [pena parti predicti] [a] monasterii decem bonos au[reos regales, totidemque in] [a] / publico, invitis omnia predicta perficientibus, districto me ipso med(iato)re meisque heredibus ab eis quibus licen[tiam dedimus pignerandi] [a] / nos per omnes res nostras licitas et illic(itas) sine kalu(m)p(nia) et appell(atione), donec omnia fecerimus ut hoc bre[be continet supra. Quod] [a] / scripsit notarius Goffridus qui interfuit. (S)

† Ego Riccardus testis sum.

† Ego Melis magister q(ui) s(upra) testis sum.

Godine 1193. maj: Tankred kralj Sicilije, duks Apulije i princeps Kapue daruje Ulcinjanima pravo da napasaju stoku u južnoj Italiji[5]

Br. 144

Godine 1193 u maju, kod Svetog Apolinarija:

Tankred koji je već ranije upravu manastira Svetog Benedikta u Konversanu povjerio ulcinjskom episkopu Nikoli, potvrđuje mu u cijelosti i vjerodostojno dozvolu i povlasticu da može napasati stoku na čitavoj teritoriji kraljevstva.

II Morel je obradio ovaj dokument sa jedne kopije iz XVIII v. koju sam posjeduje (str. 269). Original i jedna notarska kopija iz 1288. nijesu se više nalazili u arhivu manastira kada je on vodio brigu o njima. Ed.: CC., 138, str. 268-70 Bibl. Mongelli., "Le abadess mitrate", str. 30; Lanera, "Beleške", str. 381.

† U ime vječnoga Boga i apostola našeg Isusa Hrista. Tankred naklonošću božje milosti kralj Sicilije, duks Apulije i princeps Kapue. Sa božjom providnošću koja nikad ne griješi u svojoj odluci, mi koji smo na pradjedovskom tronu, znajući uzvišene postupke uz pomoć čije se milosrdnosti staramo o presvetim crkvama i obožavanim mjestima posvećenim božanskom kultu, odlučili smo da ih čuvamo prema sopstvenim pravima i da se našom marljivošću brinemo za njihove dobrobiti. Zbog toga si ti, Nikola, voljeni ulcinjski episkope, došavši našoj preuzvišenosti, brižno i ponizno zamolio da milostivo potvrdimo manastiru Svetog Benedikta u Kupresanu, čije je upravljanje našom voljom i odlukom poštovanog u Hristu, oca našeg, vrhovnog pontifeksa tebi povjerena, privilegije i prinadležnosti istog manastira, i to ljude, posjede i imanja, za koje se zna da ih manastir ima i s pravom posjeduje, i da milostivo odlučimo da ti dozvolimo da manastirska stoka svugdje kroz naše kraljevstvo neprekidno i slobodno i bez ikakvog zakonskog ograničenja koristi pašu i tekuću vodu u šumama, na livadama i u gajevima našeg pomenutog kraljevstva u skladu sa našim dogovorima za zemljišta i mjesta. A mi, podstaknuti postojanom pobožnošću, rado prihvatamo tvoje molbe i zato, sa našom urođenom milosrdnošću, sve privilegije i prinadležnosti samog manastira, koje je manastir do sada mirno koristio, svakako ljude, posjede i imanja, za koje se zna da ih manastir u ovaj čas s pravom posjeduje, ovom privilegijom utvrđujemo i kraljevskim dostojanstvom zauvijek potvrđujemo. Takođe tebi i tvojim budućim nasljednicima u pomenutom manastiru dozvoljavamo da manastirska stoka gdje god da se nalazi može da koristi pašu i tekuću vodu u šumama, na livadama i u gajevima kroz naše kraljevstvo, a osobito na zemljištima i u mjestima koja su pod ugovorima vašeg manastira, odnosno Barija, Rutiliana, Kazamasime, Akvavive, Johe, Mutule, Celariuma, Hostuna, Monopolija i Tarenta neprekidno i slobodno i bez ikakvog zakonskog ograničenja; nikakva neprijatnost, nikakvo uznemiravanje samoj stoci i njenim čuvarima ni i kom slučaju ne smiju da se učine od strane bajula, šumara ili naših službenika. A radi sjećanja na ovu našu koncesiju i potvrdu i nepovredivu čvrstinu ove privilegije, naredili smo da se ona napiše rukom našeg notara i podanika Sasona, kao i da se ozvaniči našom utisnutom sa kraljevskim znakom olovnom bulom, u godini, mjesecu i indiktu koji su

[5] *Giuseppe Coniglio: "Le pergamene di Conversano", vol. 1, Bari 1975, p. 300*.

N. 144

1193 maggio, apud s. Apollinarem.

Tancredi, che ha già affidato l'amministrazione del monastero di san Benedetto di Conversano a Nicola, vescovo di Dulcigno, gli conferma tutti i diritti precedenti ed aggiunge quello di far pascolare il bestiame del monastero in tutto il territorio del regno.

Il Morea ha tratto questo documento da una copia del sec. XVIII in suo possesso (p. 269). L'originale ed una copia notarile del 1288 non si trovavano già più nell'archivio del monastero quando egli curò il suo lavoro. Ed.: *CC.*, 138, pp. 268-70. Bibl.: MONGELLI, *Le abbadesse mitrate*, p. 30; LANERA, *Appunti*, p. 381.

† In nomine dei eterni et salvatoris nostri Iesu Christi. Tancredus divina favente clementia rex Sicilie ducatus Apulie et principatus Capue. Ex divina providentia que in sui dispositione non fallitur. Nos aviti solii coscendisse fastigia cognoscentes eius intuitu cuius clementie presidio gubernamus sacrosanctis ecclesiis et locis venerabilibus divino cultui dedicatis propria iura conservare disposuimus et earum utilitatibus nostra sollecitudine providere. Inde est quod Tu Nicolas venerabilis dulcinensis episcopus fidelis noster veniens in presentia maiestatis nostre supplicasti attentius ut de gratia confirmaremus monasterio sancti Benedicti de Cupersano cuius administratio tibi auctoritate nostra et confirmatione reverendi in Christo patris nostri summi pontificis concessa privilegia et instrumenta ipsius monasterii nec non homines possessiones et tenimenta que monasterium ipsum habere et iuste possidere dignoscitur et ut tibi de gratia concedere deberemus ut animalia ipsius monasterii ubique per regnum nostrum francum et liberum et sine aliquo iure affidature sumat pascua et aquam iacentem in silvis pratis et nemoribus ipsius predicti nostri regni maxime terrarum et locorum convinciniorum nostrorum. Nos autem solita pietate commoti preces tuas clementer admittimus et hoc de innata nostri solii clementia privilegia omnia et instrumenta ipsius monasterii quibus monasterium pacifice hactenus usum est, nec non homines possessiones et tenimenta que monasterium ipsum iuste in presentiarum possidere dignoscitur presenti privi-

dolje zapisani. Kod S. Apolinara, rukom Rikarda komesa Agela, sina Mateje, kraljevskog kancelara, pošto je sam naš kancelar bio odsutan. U godini hiljadu sto devedeset i trećoj od božanske inkarnacije, u mjesecu maju, jedanaestog indikta, a za kraljevanje gospodara našeg Tankreda, Božjom milošću kralja Sicilije, duksa Apulije i princepsa Kapue, u godini četvrtoj, srećno amen, kako i kraljevanja gospodara Rožera, Božjom milošću najslavnijeg kralja, sina njegovog, koji je sa pomenutim slavnim kraljem zajedno uspješno vladao u godini drugoj; srećno amen.

legio communimus et authoritate regia perpetuo confirmamus. Concedimus etiam tibi tuisque in dicto monasterio successoribus in futurum ut animalia ipsius monasterii quecumque sint sumant pascua et aquam iacentem in silvis pratis et nemoribus quibuscumque per regnum nostrum et specialiter terrarum et locorum conviciniorum ipsius monasterii vestri videlicet Bari Rutiliani Casamassime Acquavive Iohe Mutule Celiarum Hostuni Monopolis et Tarenti franche et libere et sine aliquo iure affidature nulloque gravamine nullaque molestia ipsis animalibus et eorum custodibus occasione aliqua per baiulos foresterios seu nostros officiales quoslibet facienda. Ad huius autem concessionis et confirmationis nostre memoriam et inviolabile firmamentum presens privilegium per manum Sassonis notarii et fidelis nostri scribi et bulla plumbea nostro typario impressa iussimus roborare anno mense et indictione subscriptis. Datum apud S. Apollinarem per manus Riccardi comitis Agelli filii Matthei regii cancellarii quia ipse cancellarius noster absens erat. Anno dominice Incarnationis millesimo centesimo nonagesimo tertio, mense madio undecime indictionis regni vero domini nostri Tancredi Dei gratia magnifici et gloriosissimi regis Sicilie ducatus Apulie et principatus Capue anno quarto feliciter amen regisque domini Rogerii Dei gratia ill(ustrissi)mi regis filii eius una cum eodem domino glorioso rege regnantis anno secundo prospere amen.

Godine 1194. juna 2. u Rimu:
Papa Celestin III traži imenovanje novog episkopa pošto je ulcinjski Nikola sa svim crkvenim i manastirskim blagom iz svoje benediktinske opatije prebjegao pod zaštitu Henrika VI Njemačkog[6]

Br. 145

1194, 2. juna, u Rimu:

II Papa Celestin III nalaže Arpinu, episkopu iz Polinjana, i Giljeljmu, episkopu iz Konversana (Kupresanu), da požure sa izborom jednog opata ili upravnika za manastir Svetog Benedikta u Konversanu, zamjene za Nikolu, ulcinjskog episkopa koji je sa blagom prebjegao kod Henrika VI.

Episkop Celestin, rob robova Božjih. Voljenoj braći A. polinjanskom episkopu i V. kupersanskom episkopu, pozdrav i apostolski blagoslov. Premda smo dužni da vodimo pastirsku brigu za sve crkve, ipak posebnu pažnju obraćamo na one koje su bez ikakvog posredovanja u nadležnosti Rimske crkve. Dakle, doznali smo da je manastir Svetog Benedikta u Kupersanu, koji je obilovao posjedima i sredstvima i u kome je ranije četrdeset monaha, boraveći u njemu, služilo Bogu prema načelu blaženog Benedikta, kako kažu došao u takvu oskudicu zbog nemarnosti prelata da se tamo sada jedva mogu naći tri ili četiri monaha koja postojano i pobožno veličaju božansku tajnu. A premda smo vjerovali da će se posredstvom ulcinjskog episkopa, kome je apostolskom voljom bilo povjereno upravljanje tim manastirom, isti uzdići, ipak se očigledno dogodilo sasvim suprotno, pošto je on uzevši sve blago iz pomenutog manastira pobjegao i tako opljačkani manastir lišio svih njegovih stvari, pa zato, ne želeći da taj manastir, koji bez ikakvog posredstva pripada nadležnosti Rimske crkve, zbog odsustva pastora zapadne u još veću bijedu, vašem bratstvu, poručujući preko apostolskog pisma, nalažemo da zajedno obratite pažnju na pomenuti manastir tako da se našom voljom između monaha izabere opat iz manastirskog zbora, a kada se u njemu pronađe odgovarajuća ličnost da mu dodijelite dozvolu. Osim toga, da se (svi) pobrinu da se izvana izabere takav prelat sa kim će taj manastir moći slobodno da napreduje kako u duhovnim, tako i u svjetovnim stvarima, a kako bi se pomenuti manastir vašim nastojanjem što brže oporavio, želimo i nalažemo da se pobrinete da se bez ikakvog odlaganja izvrši ono što smo prethodno iznijeli. Sastavljeno **** u Rimu ****** kod Svetog *** Petra **** IIII *** nona **** juna ****** pontifikata ******** našeg ******** godine ********četvrte.

[6] *Giuseppe Coniglio: "Le pergamene di Conversano", vol. 1, Bari 1975, p. 301*.

N. 145

1194 giugno 2, Roma.

Il papa Celestino III incarica Arpino, vescovo di Polignano, e Guglielmo, vescovo di Conversano [1], di procedere alla nomina di un abate o rettore del monastero di san Benedetto di Conversano, in sostituzione di Nicola, vescovo di Dulcigno, fuggito con l'avvento di Enrico VI.

Originale: [A], senza segn. Al verso si leggono, di mano alquanto più tarda e con l'aiuto della lampada di Wood, due righe in parte delete: « Instrum(entum) qualiter de negligentia prelatorum / [p]apa in [.....] se[de] mon(asterio) sancti [Benedicti] »; del sec. XVIII: « Celestinus III dat facultatem / episcopis Conversani et Polign(ani) pro / elect(ione) abbatis. / 1186 / XIIII / P ». Ed.: *CC.*, 140, pp. 273-74. Bibl.: SIMONE, *Il mostro di Puglia*, p. 14, n. 46; KEHR, *Italia Pontificia*, IX, pp. 361, n. 8; 364, n. 5; LANERA, *Appunti*, p. 382; MONGELLI, *Le abbadesse mitrate*, pp. 30, 31, 67; UGHELLI, *Italia Sacra*, VII, col. 705.

Si notano nelle pieghe della pergamena tracce di usura ed alcune macchie e piccole erosioni ai margini destro e sinistro, dovute all'umidità. Al margine inferiore vi sono quattro fori attraverso cui passava il cordoncino che reggeva il suggello, già sparito al tempo del Morea (p. 273).

Celestinus ep(iscopu)s servus servorum Dei. Venerabilibus f(rat)ribus A. polinianensi et W. cupersanensi episcopis salutem et apostolicam ben(edictionem). Cum / omnium ecclesiarum curam debeamus gerere pastoralem, illarum tamen provisioni specialius nos convenit providere que ad roma/nam ecclesiam nullo pertinent mediante. Pervenit siquidem ad audientiam nostram quod monasterium sancti Benedicti de / Cupersano, quod possessionibus et facultatibus multis ditatum fuerat et in quo quadraginta monachi sub regula beati Bene-/ dicti quondam in eo morantes suum i(m)pendebant Domino famulatum, ad tantam dicitur penuriam devenisse per incuri/am prelatorum quod vix ibi tres vel quatuor monachi qui divina ibi misteria celebrent tam assidue quam devote pos/sunt aliquatenus inveniri; cumque per ** dulcinen(sem) episcopum cui administratio ipsius monasterii de apostolica fuerat / auctoritate commissa, crederemus idem monasterium sublevandum, evenerunt in contrarium universa vide/[batur] quod ablatis bonis omnibus monasterii antedicti fugam petiit et monasterium rebus suis omnibus taliter / deseruit spoliatum, nolentes igitur ut monasterium ipsum quod ad romanam ecclesiam nullo [pertinet median][a]/te amplius propter pastoris absentiam incurrere valeat detrimentum, fraternitati vestre per apostolica scripta precipien/do mandamus quatinus ad prefatum monasterium pariter accedentes, monachis auctoritate nostra eligendi ab/batem de corpore monasterii si in eodem fuerit idonea persona inventa licentiam tribuatis; alioquin talem sibi / aliunde curent eligere in prelatum, per quem idem monasterium tam in spiritualibus quam in te(m)poralibus / grata suscipere valeat incrementa, ut autem eidem monasterio auctoritate vestra citius conso[latur, volumus] [a] / nichilominus et mandamus ut que prediximus sine dilationis dispendio exeq(ui) procuretis. Datum **** Rom(e) ****** apud / sanctum *** Petrum **** IIII *** nonas **** iunii ****** pontificatus ******** nostri ******** anno ******** quarto.

(a) *Trascrizione del Morea.*

(1) I nomi dei due vescovi non figurano nel GAMS, *Serie Episcoporum Ecclesiae catholicae*, 1957, Graz (riproduzione anastatica). Il 2 gennaio 1182 entrambi appaiono tra i firmatari di un documento pontificio datato da Velletri, cfr. A. DE LEO, *Codice diplomatico brindisino*, I (492-1299), Trani, 1940, n. 21, pp. 40-42

Oko 1240-1243 u Ulcinju: Ulcinjski episkop Marko traži jemstvo za svoju bezbjednost na putu za Dubrovnik[7]

114.

1240-1243. U Ulcinju.

Marko biskup ulcinjski došao bi morem u Dubrovnik, ako dobije sigurnost za svoju osobu.

Plemenitom i slavnom mužu Stefanu Justinijanu, po naređenju gospodara duksa Venecije, komesu Dubrovnika, sudijama, konsilijarima i čitavom narodu. Ja Marko, ne po svojim zaslugama ulcinjski episkop, sa svojim saborom i čitavim narodom, pozdrav sa najdubljim poštovanjem. Sve ono što je svemogućem Bogu milo ni na koji način se ne može pokvariti. Pravedno je i dolikuje da majka zabludjelog sina koji joj se vratio prihvati i hrani svojim mlijekom. Zato smo mi odlučili i utvrdili, što se uostalom veoma dopalo našem kralju i što je u potpunosti odobrio, a što ćete i vi uz Božju pomoć uvidjeti da smo veoma skloni da vam pošaljemo gospodara episkopa, ali niti imamo odgovarajuću lađu, niti bilo kakvu sigurnost da ga tamo pošaljemo. Zbog toga se najponiznije obraćamo vašoj dobroj volji da se potrudite, ako želite da on dođe kod vas morem u potpunoj sigurnosti i da sa vama odredi i utvrdi sve ono što će i nama i vama biti od koristi.

Original u Dubrovačkom arhivu. Na poleđini adresa: gospodaru Stefanu Justinijanu dubrovačkom komesu, sudijama, konsilijarima i narodu. Prema kneževanju Justinijanovu datiramo od g. 1240-1243. (Zbirka vijek XIII.)

[7] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol 4, Zagreb 1906, p. 125*.

114.

1240—1243. U Ulčinju.

Marko biskup ulčinjski došao bi po moru u Dubrovnik, ako dobije sigurnost za svoju osobu.

Nobili et egregio viro domino Stefano Justiniano ex iussione domini ducis Venetie comiti Ragusii, iudicibus, consiliariis et populo uniuerso. Marcus non suis meritis Dulcinensis episcopus cum suo capitulo et populo uniuerso, salutem cum intime dilectionis affectu. Ea que omnipotenti deo placent, nullo modo corrumpi possunt. Filius qui usque nunc errauit, modo ad matrem suam est reuersus, iustum et congruum est, ut mater illum suscipiat et cum suo lacte nutriat eum. Quidquid uero ordinauimus et stabiliuimus, insimul ualde placuit regi nostro et bene omnia affirmauit, sicuti uos ipsi deo auxiliante uidebitis et nos multum optamus mittere dominum episcopum usque ad uos, sed neque lignum habemus, nec securum illum possumus illuc dirigere. Quapropter humili prece uestram imploramus beniuolentiam, quatinus, si uobis placet, ita studeatis, ut ueniat usque ad uos per mare securus et ordinet et coroboret uobiscum ea que uobis et nobis erunt utilia.

Original u dubrovačkom arkivu. Na ledjima adresa: domino Stefano Justiniano comiti Ragusii, iudicibus, consiliariis et populo. Prema kneževanju Justinianovu datiramo od g. 1240—1243. (Zbirka saec. XIII.)

Godina 1242. aprila 22. u Dubrovniku: Po zapovijesti Đorđa princepsa Duklje i ulcinjskog komesa Miroslava Ulcinj i Dubrovnik sklapaju mir[8]

134.

1242, 22. aprila. U Dubrovniku.

Prijateljstvo između Ulcinjana i Dubrovčana.

† Godine hiljadu dvjesta četrdeset i druge od božje inkarnacije, u mjesecu aprilu, na izmaku devetog dana, u indiktu petnaestom, u gradu Dubrovniku, u prisustvu plemenitog muža, dubrovačkog komesa Stefana Justinijana i pred vama potpisanim svjedocima. Mi, Marko božjom milošću ulcinjski episkop zajedno sa našim kanonicima, đakonom Teodorom de Lampridio, đakonom Andrejom de Maria, podđakonom Grobeom komesa Petra ulcinjskog i sa plemenitim ulcinjskim muževima Berišom komesa Valentina i Petrom de Gojislavo, kunemo se na ova sveta jevanđelja, pošto smo sve to što smo dogovorili i zakletvom na sveta božja jevanđelja potvrdili sa pomenutim komesom Dubrovnika Stefanom i sa kautulom i opštinom Dubrovnik, onako kako nam je bilo naloženo od plemenitog muža, gospodara Georgija, princepsa Duklje, sina župana Vukana i takođe sve to što nam je od ulcinjskog komesa Miroslava(!), cijelog kapitula i opštine Ulcinj zakletvom na sveta jevanđelja bilo naloženo i što se svima njima sasvim dopada, a takođe je i nama i svima pomenutima po volji, da ćemo bez prevare savjetovati, štititi i pomagati ljude iz Dubrovnika kao da su u pitanju Ulcinjani, što su svi u potpunosti zakletvom potvrdili, no ipak uz sigurno dopuštenje gospodara kralja Srbije. Zbog trajnosti, postojanosti i vjernosti sadašnjima i budućima ovo smo sopstvenim pečatom zapečatili. A radi sigurnosti da postoje dva ista spisa, ovaj i drugi. Ovaj, pak, spis i ova privilegija ne može nikakvim svjedočenjem da se ospori. Ja, episkop Marko, svojom sopstvenom rukom znak †

Ja prezviter Mauro de Predi, vikar gospodara Jovana dubrovačkog svjedok sam. Ja prezviter Mateo Luke, vikar istog gospodara arhiepiskopa, svjedok. Ja prezviter Blazio Jovani, vikar istog gospodara arhiepiskopa, svjedok. Ja podđakon Gervasije Petri, vikar istog gospodara dubrovačkog arhiepiskopa, svjedok. Ja prezviter Viviani svjedok. Ja đakon Mateo Teofili, svjedok. Ja klerik Ursatij Matej svjedok. Ja pomenuti đakon Teodor svjedok. Ja pomenuti đakon Andreja svjedok. Ja pomenuti podđakon Grobe svjedok. Ja Klemens Sersij zakleti dubrovački sudija svjedok. Ja Gojislav Teodora Krosija zakleti dubrovački sudija svjedok. Ja Andreja Renane zakleti dubrovački sudija svjedok. Ja Petar Balislave svjedok. Ja Ulkije Vladimira svjedok. Ja Bubana Petra svjedok. Ja Grubeša Gundule svjedok. Ja Bonardito Kavalkabon Venet svjedok. Ja Puolo Bocinoli svjedok. Ja Cerne Vitane svjedok. Ja Jakov Andreja Gojislava svjedok. Ja Marin Kalende svjedok i mnogu drugi dubrovački svjedoci. Ja pomenuti Beriša svjedok. Lazar brat Korpokata svjedok. Ja pomenuti Petar de Gojislavo ulcinjski svjedok i drugu ulcinjski svjedoci. I ja prezviter Paskale i zakleti notar Dubrovnika pisar sam ovoga i svjedok i mojim uobičajenim znakom ispunio sam i potvrdio.

(Znak notara)

[8] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 4, Zagreb 1906, p. 149*.

134.

1242, 22. aprila. U Dubrovniku.

Prijateljstvo izmedju Ulcinjana i Dubrovčana.

† Anno incarnationis domini millesimo ducentesimo quadragesimo secundo, mensis aprilis, nono die exeunte, indictionis quinte decime, in ciuitate Ragusii, in presentia nobilis uiri domini Stefani Justiniani comitis Ragusii et coram uobis subscriptis testibus. Nos quidem Marcus dei gratia Dulcinensis ecclesie episcopus una cum canonicis nostris diacano Theodoro de Lampridio, diacono Andrea de Maria, subdiacano Grobe comitis Petri Dulcinensis et cum nobilibus uiris Dulcinensibus Berissa comitis Valentini, Petro de Goyslauo iuramus ad hec sacrosancta dei euangelia, quoniam totum illud quod tractauimus et per sacramentum sancti dei euangelii confirmauimus cum prenominato domino Stefano comite Ragusii et cum capitulo et comuni Ragusii, sic nobis fuit comissum a nobili uiro domino Georgio principe Dioclie, filio uidelicet iupani Vlcanni et etiam totum illud quod cum prenominatis tractauimus et per sacramentum confirmauimus, a nobili uiro domino Miraslauo (!) comite Dulcinensi et a toto capitulo et toto comuni Dulcinensi per sacramentum sancti euangelii fuit nobis comissum, et omnibus eis illud totum placet, et insuper nos et omnes prenominati bona fide, sine fraude consiliabimus et saluabimus et adiuuabimus homines Ragusii, sicut homines Dulcinenses; et hoc per sacramentum omnibus predictis placet totum, salua tamen pace domini regis Seruie. Ad perpetuam autem firmitatem et credulitatem presentium et uenturorum hec proprio nostro sigillo sigillauimus. De hac autem firmitate sint due carte similes, hec et alia. Hec autem carta et hoc breuilegium nullo testimonio rumpi possit. Ego Marcus episcopus propria mea manu signum †

Ego presbyter Maurus de Predi uicarius domini Johannis Ragusini archiepiscopi testis sum. Ego presbyter Matheus Luce uicarius eiusdem domini archiepiscopi testis. Ego presbyter Blasius Johannis uicarius eiusdem domini archiepiscopi testis. Ego subdiaconus Geruasius Petri uicarius eiusdem domini archiepiscopi Ragusini testis. Ego presbyter Helias Viuiani testis. Ego diaconus Matheus Theophili testis. Ego clericus Ursatius Mathei testis. Ego prenominatus Theodorus diaconus testis. Ego prenominatus diaconus Andreas testis. Ego prenominatus subdiaconus Grobe testis. Ego Clemens Sersii iuratus iudex Ragusinus testis. Ego Goyslauus Theodori Crosii iuratus iudex Ragusinus testis. Ego Andreas Ranane iuratus iudex Ragusinus testis. Ego Petrus Ballislaue testis. Ego Vlcius

Original u dubrovačkom arhivu sa dva pečata kaptolska prilično sačuvana. Na dnu listine slova na polovicu presječena. (Zbirka vijek XIII.)

Rad jugosl. Akad. I. 131-133.

Kukuljević: Reg. br. 415.

Bladimiri testis. Ego Bubanna Petri testis. Ego Grubessa Gundule testis. Ego Bonarditus Caualcabon Venetus testis. Ego Paulus Bocinoli testis. Ego Cerne Vitane testis. Ego Jacobus Andree Goislaui testis. Ego Marinus Calende testis et alii plures Ragusini testes. Ego prenominatus Berissa testis. Lazarus frater Corpolati testis. Ego prenominatus Petrus de Goislauo Dulcinensis testis et alii Dulcinenses testes. Et ego presbyter Pascalis et comunis Ragusii notarius iuratus scriptor sum et testis solitoque meo signo compleui et coroboraui.

(Signum notarii.)

Original u dubrovačkom arkivu sa dva pečata kaptolska prilično sačuvana. Na dnu listine slova na polovicu presječena. (Zbirka saec. XIII.)

Rad jugosl. akad. I. 131—133.

Kukuljević: Reg. br. 415.

Godine 1242. aprila 22. u Dubrovniku:
Ulcinjski episkop u ime svog grada, princepsa Duklje Đorđa i komesa Miroslava, prihvata vrhovnu vjersku vlast dubrovačkog arhiepiskopa[9]

135.

1242, 22, aprila. U Dubrovniku.

Ulcinjski biskup pokorava se Metropoliji dubrovačkoj.

† Godine hiljadu dvjesta četrdeset i druge od božje inkarnacije, u mjesecu aprilu, na izmaku devetog dana, u Dubrovniku, u prisustvu plemenitog gospodara Stefana Justinijana komesa Dubrovnika i pred nama dolje potpisanim svjedocima. Mi, Marko božjom milošću ulcinjski episkop zajedno sa našim kanonicima Teodorom de Lampredio, đakonom Andrejom de Marija, podđakonom Grobeom komesa Petra, kunemo se na sveta božja jevanđelja, tako da mi za nas i za cijeli kapitul naše Ulcinjske crkve i za Georgija, princepsa Duklje, sina Vukana, i za Miroslava ulcinjskog komesa i za cijelu opštinu te zemlje obećavamo da ćemo se vjerno pokoravati i uvijek pružati pokornost ovoj našoj mitropolitskoj Dubrovačkoj crkvi i gospodaru Jovanu, božjom milošću dubrovačkom arhiepiskopu, i njegovim nasljednicima i kapitulu te Dubrovačke crkve zanavijek, uz to da ……. priivilegijama i takođe pošto isti gospodar arhiepiskop Jovan …… bez … na štetu za njega samog ili za njegove sljedbenike koji dolazeći u Dubrovnik …….. kapitul naše ulcinjske crkve i preko komesa i preko cijelog komitata …… i čuvati zanavijek. Zbog trajnosti, postojanosti vjernosti naredili smo da se zapečati našim sopstvenim pečatom. A ovaj spis ne može nikakvim svjedočenjem da se pokvari. Ovi su svjedoci …… dubrovačkog arhiepiskopa. Prezviter Vlazio Jovani, prezviter Mateo Luke, podđakon Gervazije Petri …… Jovani Viviani, đakon Meteo Tefili, klerik Ursatij Mateo i mnogi drugi …….. Gojislav Teodori Krosija zakleti dubrovački sudije, Petar Balislav, Bubana Pecane … Kavalkabonm, Cerne Vitane, Paulo Damjani … Cindi, Jakov Andreja Gojislava, M …… mnogi drugi i Beriša komesa Valentina i Petar de Gojslavo ulcinjski.

Original u Dubrovačkom arhivu; gotovo treći deo manjka. Pečat na svilenoj vrvci polomljeno sačuvan. (Zbirka vijek XIII.)

[9] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 4, Zagreb 1906, p. 150*.

135.

1242, 22. aprila. U Dubrovniku.

Ulčinjski biskup pokorava se metropoliji dubrovačkoj.

† Anno incarnationis domini millesimo ducentesimo quadragesimo secundo, mensis aprilis, nono die exeunte, Ragusii, in presentia nobilis uiri domini Stefani Justiniani comitis Ragusii et coram nobis subscriptis testibus. Nos quidem Marcus dei gratia Dulcinensis episcopus una cum canonicis nostris diacono Teodoro de Lampredio, diacono Andrea de Maria, subdiacono Grobbe comitis Petri iuramus ad sacrosancta dei euangelia, quoniam nos per nos et per totum capitulum nostre Dulcinensis ecclesie et per Georgium principem Dioclie filiium Ulcanni et per Miroslauum comitem Dulcinensem et per totum commune eiusdem terre promitimus fideliter obedire et perpetuam obedientiam facere huic nostre metropolitane ecclesie Ragusine et domino Johanni dei gratia Ragusino archiepiscopo et successoribus eius et capitulo eiusdem ecclesie Ragusine in perpetuum, secundum quod . . . . . priuilegiis et etiam cum idem dominus Johannes archiepiscopus . . . . . sine . . . impedimento ad ipsum uel ad successores eius Ragusium uenientes . . . . . um capitulum nostre Dulcinensis ecclesie et per comitem et per totum comitatum . . . . . et conseruare in perpetuum. Ad perpetuam autem firmitatem et credulitatem sigillo proprio nostro fecimus insigniri. Hec autem carta nullo testimonio rumpi possit. Hii sunt testes . . . . . archiepiscopi Ragusini. Presbyter Blasius Johannis, presbyter Matheus Luce, subdiaconus Geruasius Petri . . . . . as Johannis Uiuiani, diaconus Matheus Theophili, clericus Ursatius Mathei et alii plures p . . . . . Goyslauus Teodori Crosii iurati iudices Ragusii, Petrus Ballislaue, Bubanna Pezane . . . Caualcabon, Cerne Uitanne, Paulus Damiani . . . Cindi, Jacobus Andree Goyslaui, M . . . . . alii plures et Berissa comitis Ualentini et Petrus de Goyslauo Dulcinenses.

Original u dubrovačkom arkivu; gotovo treći dio manjka. Pečat na svilenoj vrvci polomljeno sačuvan. (Zbirka saec. XIII.)

Godine 1242. avgusta 10: Ulcinjska se crkva, ali ne i grad i njegovo stanovništvo, pokoravaju Dubrovačkom arhiepiskopatu[10]

141.

1242, 10. avgusta. U Dubrovniku.

Ulcinjska crkva pokorava se metropoliji dubrovačkoj.

† Godine hiljadu dvjesta četrdeset druge od božje inkarnacije, u mjesecu avgustu, dana uspenja svetog Laurencija, u indiktu petom, za vrijeme gospodara Jovana, poštovanog arhiepiskopa Dubrovačke crkve, u arhiepiskopskoj palati Ulcinjske crkve. Mi, Marko božjom milošću ulcinjski episkop zajedno sa našim kanonicima, prezviterom Marinom, đakonom Grobeom komesa Miroslava, đakonom Teodorom de Lampridio, đakonom Andrejom de Maria, podđakonom Grobeom komesa Petra, priznajemo da mi, sa našom dobrom i sopstvenom voljom i dobrom i iskrenom saglasnošću gospodara Georgija, arhiprezvitera naše crkve, i naših sveštenika, đakona, podđakona i klerika, čija imena su ova: prezviter Sergije de Bono, prezviter Stefan Zuzne, prezviter Rujan, prezviter Vacmir, prezviter Petar, prezviter Filip, prezviter Nikolaj, prezviter Benedikt, đakon Grobe komesa Miroslava, podđakon Grobe komesa Petra, đakon Mus, đakon Andreja, đakon Mauro, podđakon Zuprano, podđakon Marko, podđakon Jovan, podđakon Jovan de Kastreka, klerik Bartolomej, klerik Sergije, klerik Dominik, klerik Gerdo, klerik Nikolaj, klerik Sergije, klerik Velkota, klerik Kvirin, klerik Zon i od naših kapela prezviter Masij, prezviter Marko, prezviter Marin, đakon Zan, podđakon Brates, klerik Zano de Slav, klerik Martin, klerik Marin, klerik Stefan, klerik Laurencije, klerik Petar, klerik Desina, prezviter Siri, đakon Stauni, podđakon Dominik, klerik Helija, klerik Zan, klerik Vinćencije, klerik Bilza, klerik Dras, klerik Beraldo i preko saglasnosti čitavog kapitula naše crkve i preko zakletve na presveta božja jevanđelja učinjene od nas i od svih pomenutih pojedinačno i zajednički i preko te zakletve koja nam je od njih povjerena, došli smo kod naše drevne majke i mitropolitske Dubrovačke crkve i tamo smo sa marljivošću i sa velikom pažnjom proučili, našim očima jasno pregledali i vidjeli i u našim rukama držali mnoge stare i nove privilegije koje je presveta Rimska crkva neprestano slala i dozvoljavala toj Dubrovačkoj crkvi. Zato mi uvjereni u izvještaj naših prezvitera i sa naše strane, a najviše od strane pomenutih najistinitije i bez sumnje ubijeđeni u istinitost starih i novih privilegija Dubrovačke crkve, istinski i bez dvoumljenja ubijeđeni smo da je ova Dubrovačka crkva bila stara i jeste majka i metropolitana naše ulcinjske crkve. Zbog toga potvrđujemo ono što smo čuli i vidjeli, i mi u naše ime i u ime svih naših pomenutih sveštenika, đakona, podđakona, klerika i cijelog našeg kapitula i u ime naših nasljednika obećavamo i čistim i iskrenim srcem zaklinjemo se na ova presveta božja jevanđelja da ćemo se vjerno pokoravati i uvijek pružati poštovanje i pokornost ovoj našoj majci i mitropolitskoj Dubrovačkoj crkvi, gospodaru Jovanu, poštovanom arhiepiskopu te crkve, kako i njegovim nasljednicima zanavijek, prema onome kako je sadržano u starim i novim privilegijama te Dubrovačke crkve. A radi trajnosti, postojanosti i vjernosti, kako kod sadašnjih tako i budućih, označili smo je našim sopstvenim pečatom.

† Ja episkop Marko sopstvenom rukom označio sam.

[10] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 4, Zagreb 1906, p. 155*.

141.

1242, 10. augusta. U Dubrovniku.

Ulčinjska crkva pokorava se metropoliji dubrovačkoj.

† Anno incarnacionis domini millesimo ducentesimo quadragesimo secundo, mensis augusti, die sancti Laurencii leuite, indiccionis quinte decime, tempore domini Joannis venerabilis Ragusine ecclesie archiepiscopi, in archiepiscopali palacio Ragusine ecclesie. Nos quidem Marcus dei gracia Dulcinensis ecclesie episcopus una cum canonicis nostris, presbitero Marino, diacono Grobe comitis Miroslaui, diacono Theodoro de Lampridio, diacono Andrea de Maria, subdiacono Grobe comitis Petri, confitemur, quoniam nos bona et spontanea nostra voluntate bonoque et sincero consensu domini Georgii nostre ecclesie archipresbiteri nostrorumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum et clericorum, quorum nomina sunt hec: presbiter Sergius de Bono, presbiter Stephanus Zuzne, presbiter Ruynus, presbiter Vacmirus, presbiter Petrus, presbiter Philippus, presbiter Nicolaus, presbiter Benedictus, diaconus Grobe comitis Miroslaui, subdiaconus Grobe comitis Petri, diaconus Mus, diaconus Andreas, diaconus Maurus, subdiaconus Zupranus, subdiaconus Marcus, subdiaconus Joannes, subdiaconus Joannes de Castreca, clericus Bartholomeus, clericus Sergius, clericus Dominicus, clericus Gerdus, clericus Nicolaus, clericus Sergius, clericus Velcota, clericus Quirinus, clericus Zon et de capellis nostris presbiter Masius, presbiter Marcus, presbiter Marinus, diaconus Zan, subdiaconus Brates, clericus Zanus de Slav, clericus Martinus, clericus Marinus, clericus Stephanus, clericus Laurencius, clericus Petrus, clericus Desinna, presbiter Syri, diaconus Stauni, subdiaconus Dominicus, clericus Helias, clericus Zan, clericus Vincencius, clericus Bilza, clericus Dras, clericus Beraldus et per consensum tocius nostre ecclesie capituli et per sacramentum sacrosancti dei euangelii a nobis et ab omnibus predictis singulariter et communiter pactum et per illud sacramentum nobis ab ipsis commissum venimus ad hanc antiquam matrem et metropolitanam nostram ecclesiam Ragusinam et ibi diligenter magnoque studio inquisiuimus nostrisque oculis perspicue prospeximus et vidimus manibusque nostris tenuimus multa antiqua et nova priuilegia a sacrosancta Romana ecclesia perpetualiter eidem Ragusine ecclesie data et concessa. Unde nos relacione nostrorum presbiterorum fidedigni et per nos maximeque prenominatis eiusdem ecclesie Ragusine veteris et nouis priuilegiis verissime et sine scrupulo certificati veraciter et sine dubio scimus, hanc Ragusinam ecclesiam antiquam fuisse et esse matrem et metropolitanam nostre Dulcinensis ecclesie. Quapropter que audiuimus et uidimus confirmamus et nos per nos et per omnes nostros prenominatos sacerdotes, diaconos, subdiaconos, clericos et per totum nostrum capitulum et per successores nostros promittimus et puro et deuoto corde ad hec sacrosancta dei euangelia iuramus fideliter obedire et perpetuam reuerenciam et obedienciam facere huic nostre matri et metropolitane Ragusine ecclesie et domino Johanni venerabili archiepiscopo eiusdem ecclesie et successoribus eius et capitulo eorum in perpetuum, secundum quod continetur in antiquis et nouis eiusdem ecclesie Ragusine priuilegiis. Ad perpetuam autem firmitatem et creduli-

Ja Domno Slavije, opat lakromonenskog (lokrumskog) manastira svjedok sam.

Ja prezviter Mauro de Predi umjesto gospodara arhiepiskopa Jovana svjedok sam

Ja prezviter Mateo Luke umjesto istog gospodara arhiepiskopa svjedok sam.

Ja prezviter Blazije Joani umjesto istog gospodara arhiepiskopa svjedok sam.

Ja podđakon Gervazije Petra Teodora umjesto istog gospodara arhiepiskopa svjedok sam.

Ja pomenuti prezviter Marin svjedok sam.

Ja pomenuti đakon Grobe svjedok sam.

Ja pomenuti đakon Teodor svjedok sam.

Ja pomenuti podđakon Grobe svjedok sam.

Ja đakon Mateo Teofili kanonik Dubrovačke crkve svjedok sam.

I ja prezviter Paskal Petri, kanonik Dubrovačke crkve i zakleti notar Dubrovačke opštine pisac ovoga i svjedok mojim uobičajenim znakom završio sam i označio.

(Znak notara.)

Original u Dubrovačkom arhivu. Žuto - svilena vrpca, ali pečat otpao. U rukopisu "Dubrovačke bularije" str. 379-381. u kr. Zem. Arhivu u Zagrebu ima ova ista listina s opaskom :"Sa pergamenta visi olovni pečat".

Kukuljević: Regesta no. 421.

tatem tam presencium quam eciam futurorum proprio nostro sigillo hec sigillauimus.

† Ego Marcus episcopus propria mea manu signaui.

Ego Domnus Slauius abbas Lacromonensis monasterii testis sum.

Ego presbiter Maurus de Predi vice domini Joannis Ragusini archiepiscopi testis sum.

Ego presbiter Mattheus Luce vice eiusdem domini archiepiscopi testis sum.

Ego presbiter Blasius Joannis, vice eiusdem domini archiepiscopi testis sum.

Ego subdiaconus Geruasius Petri Theodori vice eiusdem domin archiepiscopi testis sum.

Ego prenominatus presbiter Marinus testis sum.

Ego prenominatus diaconus Grobe testis sum.

Ego prenominatus diaconus Theodorus testis sum.

Ego prenominatus subdiaconus Grobe testis sum.

Ego diaconus Mattheus Theophili canonicus Ragusine ecclesie testis sum.

Et ego presbiter Paschalis Petri, canonicus Ragusine ecclesie et communis Ragusii notarius iuratus scriptor sum et testis, solitoque meo signo compleui et corroboraui.

(Signum notarii.)

Original u dubrovačkom arkivu. Žuto-svilena vrvca, ali pečat otpao. U rukopisu »Bullarium Ragusinum« pag. 379—381. u kr. zem. arkivu u Zagrebu ima ova ista listina s opaskom »Pendet ex membrana sigillum cereum«.

Kukuljević: Regesta no. 421.

Godine 1252. aprila 22. u Peruđi: Fragmenti pisma pape Inokentija IV u vezi sudskog procesa između Bara i Dubrovnika[11]

Inokentije IV.

1252, 22. aprila, u Peruđi 242.

Poštovanom bratu … ankonitanskom episkopu s.e.a.b.

Da je u parnici koja se vodila između naše braće …dubrovačkog arhiepiskopa sa jedne strane i …barskog arhiepiskopa i .. guduanenskih, .. ulcinjskih .. drivastskih .. skodrienskih .. svačkih i .. polatskih episkopa sa druge strane, moraš da pružiš dokaz istini.

U Peruđi X kal. maja p.n.a. devete.

[11] *Wolfganf Hilger: "Verzeichnis der originale Spätmittelalterlicher Papsturkunden in Ősterreich", Wien 1991, p. 144.*

1252 April 22, Perugia **242**

— beauftragt den Bischof (Johannes Bonus) von Ancona, innerhalb von sechs Monaten die vom (Kardinal)bischof (Petrus de Bar) von Sabina als Auditor eingeholten Zeugenaussagen im Rechtsstreit des Erzbischofs von Dubrovnik gegen die Bischöfe von Bar, Budva, Ulcinj, Drišti, Shkodër, Svăc und Pulti entweder selbst oder durch Vertreter zu prüfen und gleichfalls versiegelt an den Papst zu senden. Innerhalb weiterer zwei Monate wird, wenn die Parteien oder deren Prokuratoren vor dem Papst erscheinen, die Entscheidung getroffen. Kein Hindernis bildet eine päpstliche Indulgenz, die vom Auftrag zu gerichtlicher Untersuchung befreit. — Der Erzbischof (Johannes III.) von Dubrovnik hatte den Rang des Bischofs (Johannes II.) von Bar als Erzbischof bestritten und das Metropolitanrecht über diesen und die anderen Bischöfe beansprucht.

— Venerabili fratri .. episcopo Anconitano s. e. a. b.
— Cum in causa, que inter venerabiles fratres nostros .. Ragusinum archiepiscopum ex parte una et .. Antibarensem archiepiscopum ac .. Guduanensem, .. Dulcinensem, .. Driuariastensem, .. Scodiensem, .. Suanensem et .. Polatensem episcopos ex altera || compellas veritati testimonium perhibere.
— Dat. Perusii X kal. maii p. n. a. nono.

Recto: SV: cp(er). g. *(?); oben, rechte Ecke:* St. *(?) zweimal schräg durchstrichen.*

Verso: PV: **Hermanus;** ***links unten längerer unlesbarer Vermerk. Littera cum filo canapis — 34,5 × 28 — Bulle.***
SALZBURG, Erzbischöfliches Konsistorialarchiv (A 1401).
Druck: Farlatus 6, 104 und 7, 40.
Regest: Potthast 2, n. 14565.

Godine 1261. marta 6. kod Ulcinja: Ulcinjski episkop ustupa dubrovačkim dominikancima crkvu Svetog Maura[12]

251.

1261, 6. marta. "Kod Ulcinja u katedralnoj crkvi."

Ulcinjski episkop Grobina u godini prvoj svog episkopata, uz saglasnost kapitula ustupio je dubrovačkoj dominikanskoj braći crkvu S. Maura "sa njenim vrtom pokraj nje i kućom." – " Ja Anastasije, notar ulcinjske opštine, pošto sam čuo ovo od poštovanog oca našeg episkopa Grobine i od cijelog kapitula tog grada, zapisao sam i označio svojim znakom."

Iz kod. MS. "Spomenici kongregacije s. Dominika u Dubrovniku" ed. Farlatus, Illyr. sacrum VII, 252 B.

Na pitanje kako je bilo moguće iz donacije crkve S. Maura da se odredi nova prinadležnost (v. br. 243), autor citiranog manuskripta daje odgovor da je episkop Marko možda označio prvu donaciju bez konsultacije sa kapitulom. Ovom mišljenju se pridružujemo i mi.

[12] *Dr Ludovicus de Thalloszy, Dr Constantinus Jireček et Dr Emilianus de Sufflay: "Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, vol. 1, p. 72*.

251.

1261, 6. martii. „Apud Dulcinium in ecclesia cathedrali.“

G(robina) episcopus Dulcinensis episcopatus sui anno primo[1]) fratribus Dominicanis Ragusinis de consensu capituli ecclesiam s. Mauri „cum suo horto iuxta se et domo“ concedit. — „Ego Anastasius comunis Dulcinii notarius haec audiens a venerabili patre nostro episcopo G(robina) et ab universo capitulo eiusdem civitatis scripsi et signo proprio signavi“.

E cod. MS. „Monumenta congregationis s. Dominici de Ragusio“ ed. Farlatus, Illyr. sacrum VII, 252 B.

Quaestionem, cur oportuerit, ut de donatione ecclesiae s. Mauri novum (v. n° 243) ederetur instrumentum, auctor manuscripti citati eo definit, quod inconsulto forte capitulo episcopus Marcus primam donationem signaverit. Cui opinioni nos quoque suffragamur.

---

[1]) Cf. n° 250.

Godine 1278. oktobra 14: Dubrovčanin tuži Ulcinjanina Slavka zbog duga[13]

2.

14. OKTOBRA 1278.

Dva ročišta u tužbi Lovre de Zajme protiv Slavka iz Ulcinja zbog neisplaćenog duga.

Dana petka, XIIII oktobra [1278]. Pred gospodarem komesom i zakletim sudijama (sc. Sersio Klementi, Vitale Binkole i Grubeša de Ranjina).

Laurencije de Zajme tražio je preko notarskog akta s. dr. groša LXX od Slava iz Ulcinja. Na to je pomenuti Slavo odgovorio time što je zatražio rok odlaganja od VIII dana, koji mu je bio odobren.

Dana XXI oktobra. Pomenuti Slavo tražio je ["za svog advokata" ispušteno] u pomenutoj parnici Picinega de Picinego. Dat mu je rok odlaganja od dva mjeseca, za vrijeme koje da ne odlazi iz Dubrovnika, osim ako prema odredbi zakona ostavi savjetodavca i isplatioca.

Odredbe rektora I fol. 1[a].

[13] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", Beograd 1932, p. 17.*

2

14. ОКТОБРА 1278.

Два рочишта у тужби Ловре де Зајме против Славка из Улциња због неисплаћеног дуга.

Die veneris, XIIII. octubris [1278]. Coram domino comite et iuratis iudicibus istis [sc. Sersio Clementis, Vitale Binçole et Grubessa de Ragnana].

Laurencius de Zaime petiit Slauo de Vlcinio s. dr. gross. LXX per cartam notarii. Ad que respondit dictus Slaus, quod petebat inducium VIII dierum, cui datum fuit dictum inducium.

Die XXI. octubris. Dictus Slaus petiit [»pro suo aduocato« *испуштено*] in dicta questione Piçinegum de Piçinego. Et datum fuit inducium duorum mensium, infra quos non discedat de Ragusio, nisi dimittat responsorem et solutorem secundum formam statuti.

Praecepta rectoris I fol. 1ª.

Godine 1278. decembra 7:
Ročište u parnici povodom broda koga su uzaptili Ulcinjani[14]

6.

7. DECEMBRA 1278.

Ročište po prvoj tužbi Povergena Kave protiv Paske Pikurarevića zbog podjele odšte-te za neki brod, otet od Ulcinjana.

Dana VII. Decembra [1278]. Pred gospodarem komesom i zakletim sudijama Palmom de Gaco, Sersijom Klementi i Grubešom de Ranjina.

Povergeno Kava je preko svog advokata Gaukola zahtijevao od Paske de Pekorario da je dužan da mu dostavi pismena akta o zalogu (!) koji se odnosi na njega, a koji (!) ima prema ljudima iz Ulcinja. A ako pomenuti Paska želi da traži pomenuti zalog, onda je i sam Povergeno spreman da traži pomenuti (!) zalog (!). Na to je pomenuti Paska odgovorio tako što je zatražio rok odlaganja od VIII dana, koji mu je bio odobren od strane gospodara komesa i pomenutih sudija.

Odredbe rektora I f. 5[a]. Sr. br. 11 i 19!

[14] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 20.*

6

7. ДЕЦЕМБРА 1278.

Рочиште у првој тужби Повергена Каве против Паске Пикураревића због поделе отштете за неки брод, отет од Улцињана.

Die VII. decembris [1278]. Coram domino comite et iuratis iudicibus Palma de Gaço, Sersio Clementis et Grubessia de Ragnana.

Pouergenus Caua, per suum advocatum Gauçolum petiit Pasque de Pecorario, quod ipse debeat dare ei cartas de pignora(!), que pertinet ad eum, quam(!) habet supra homines de Vlcinio, quod ipse vult petere iura sua contra homines de Vlcinio. Et si dictus Pasqua vult petere dicta pignora, ipse Pouergenus [est] paratus petere dictam(!) pignoram(!). Ad que respondit dictus Pasqua, quod petebat inducium VIII dierum, cui datum fuit dictum inducium per dominum comitem et iudices istos.

Praecepta rectoris I f. 5ª. Ср. бр. 11 и 19!

Godine 1279. januara 9 – aprila 19: Marko de Viliariko tuži Ulcinjanina Slavka zbog duga[15]

7.

9. JANUARA 1279.

Tri ročišta u tužbi Marka Guljarevića protiv Slavka iz Ulcinja zbog neisplaćenog duga.

Dana VIII januara [1279]. Pred gospodarem komesom i tim zakletim sudujama.

Marko de Viliariko tražio je preko notarskog spisa LXVIIII iperpera od Slava iz Ulcinja. Na to je pomenuti Slavo odgovorio tako što je tražio rok odlaganja od VIII dana, koji mu je bio odobren s tim da ga koristi u Dubrovniku.

Dana XVI januara. Pred gospodarem komesom i određenim sudijama.

Pomenuti Slavo tražio je u pomenutoj parnici da mu advokat bude Dobroslav de Binkola i dat mu je rok odlaganja od dva mjeseca s tim da ih koristi u Dubrovniku i određeno mu je da ne odlazi na put osim ako prema odredbi zakona ostavi savjetodavca i isplatioca.

Dana XVIIII aprila. Pred gospodarem komesom i određenim sudijama.

Pomenuti Slavo tražio je u pomenutoj parnici rok odlaganja od VIII dana, koji mu je odobren.

Odredbe rektora I f. 7[a].

[15] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 21.*

7
9. ЈАНУАРА 1279.

Три рочишта у тужби Марка Гуљеревића против Славка из Улциња због неисплаћеног дуга.

Die VIII. ianuarii [1279]. Coram domino comite et iuratis iudicibus istis.

Marcus de Viliarico petiit Slauo de Vlcinio yperperos LXVIIII per cartam notarii. Ad que respondit dictus Slaus, quod petebat inducium VIII dierum, cui datum fuit dictum inducium cum usu Ragusii.

Die XVI ianuarii. Coram domino comite et iudicibus istis.

Dictus Slaus petiit in dicta questione pro suo advocato Dobrosclauum de Binçola, cui datum fuit inducium duorum mensium secundum usum Ragusii et preceptum fuit, ut non vadat in viagium, nisi dimittat responssorem et procuratorem secundum formam statuti.

Die XVIIII. aprilis. Coram domino comite et iudicibus istis.

Dictus Slaus petiit in dicta questione inducium VIII dierum ultimorum, cui datum fuit dictum inducium.

Praecepta rectoris I f. 7ª.

Godine 1279. juna 26: Nastavak spora povodom broda koga su oteli Ulcinjani[16]

11.

26. JUNA 1279.

Ročište u drugoj tužbi Povergena Kave protiv Paske Pikurarevića zbog podjele odštete za brod otet od Ulcinjana.

Dana XXVI juna [1279]. Pred gospodarem komesom i zakletim sudijama.

Paskvale, sin Marinela, prokurator Povergena Kave, tražio je od Paske de Pekorario tvrdeći da je imenovani Povergeno dobio dio za jedan barkusij sa ocem tog Paske. Taj barkusij bio je otet od ljudi iz Ulcinja i zbog toga bio je (!) dat zavjet protiv ljudi iz Ulcinja. Zato, pošto je imenovani Paska uzeo od pomenutog novca i on je tražio dio za sebe. Na to je imenovani Paska odgovorio da traži rok odlaganja od VIII dana, koji mu je odobren.

Odredbe rektora I fol. 20^{b}. Sr. br. 6 i 19. Štampano od K. Jiričeka u "Acta Albaniae" c. 114, br. 393. Naših brojeva 6 i 19 s obzirom na isti predmet nema. Umjesto Pasqualis u Acta Albaniae rukopis ima Pascalis.

[16] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 22.*

11

26. ЈУНА 1279.

Рочиште у другој тужби Повергена Каве против Паске Пикураревића због поделе отштете за брод, отет од Улцињана.

Die XXVI. iunii [1279]. Coram domino comite et iuratis iudicibus omnibus quinque.

Pascalis, filius Marinelli, procurator Pouergeni Caue, petiit Pasque de Pecorario dicens, quod dictus Pouergenus habuit partem de uno barcusio cum patre ipsius Pasque. Qui barcusius fuit acceptus per homines de Vlcinio et propter hoc fuit(!) data pignora contra homines de Vlcinio. Unde cum dictus Pasqua traxerit de dicta pecunia, petiit, quod det sibi partem suam. Ad que respondit dictus Pasque, quod petebat inducium VIII dierum, cui datum fuit dictum inducium.

Praecepta rectoris I fol. 20б. Ср. бр. 6 и 19! Штампано од К. Јиречека у «Acta Albaniae« с. 114 бр. 393. Наших бројева 6 и 19 обзиром на исти предмет нема. Место Pasqualis у Acta Albaniae рукопис има Pascalis.

Godine 1280. marta 26:
Dubrovčani se međusobno tuže zbog broda koji su im oteli Ulcinjani[17]

19.

26. MARTA 1280.

Ročište u trećoj tužbi Povergena Kave zbog podjele odštete za brod otet od Ulcinjana.

Dana XXVI marta [1280]. Pred gospodarem komesom i zakletim sudijama Dimitrijem de Mence, Andrejom de Benisa, Mihaelom de Kluno i Martolom de Zereva.

Paskale, sin Marina de Prikoto, prokurator svog ujaka Povergena de Kava, tražio je od Paska de Pekorarija da mu isplati njegov dio od XXVII iperpera koje je taj Paska uzeo u Ulcinju kao neku utvrđenu odštetu. Na to je Paska odgovorio time što je zatražio rok odlaganja od VIII dana koji mu je bio odobren.

Odredbe rektora I fol. 29^{b}. Sr. br. 6 i 11!

[17] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 27.*

19

26. МАРТА 1280.

Рочиште у трећој тужби Повергена Каве због поделе отштете за брод, отет од Улцињана.

Die XXVI. marcii [1280]. Coram domino comite et iuratis iudicibus Dimitrio de Mençe, Andrea de Benissa, Michaele de Cluno et Martolo de Zereua.

Pascalis, filius Marini de Pricoto, procurator avi sui Pouergeni de Caua, petiit Pasque de Pecorario, ut det ei partem suam de yperperis XXVII, quos ipse Pasqua traxit de Vlcinio de quadam societate habita adinvicem. Ad que respondit dictus Pasqua, quod petebat inducium VIII dierum, cui datum fuit dictum inducium.

Praecepta rectoris I fol. 29[6]*. Ср. бр. 6 и 11!*

Godine 1280. avgusta 23:
Bajul kraljice Srbije oteo stvari ulcinjskog zuparija Draginje[18]

421.

(1280,) 23. avgusta. (U Dubrovniku)

Svjedočanstvo onih koji su došli iz Ulcinja.

Dana XXIII avgusta, u prisustvu gospodara komesa i svih pet zakletih sudija. Bogdan de Budica, svjedok doveden od strane zuparija Draginje, pošto se zakleo da će govoriti istinu, ispitan preko zakletve izjavio je: ja sam bio u Ulcinju sa bankarem Markom Gripom iz Venecije i Draginja je stajao ispred kuće gospodara Marka Polana, komesa Ulcinja i rekao je bajulu kraljice koji je stajao kod kapije Svetog Sergija: ”Odgovori mi zašto si uzeo moje stvari”; a taj bajul: ”Ja sam uzeo tebi trideset iperpera za Marinela, a Marinelo je bio tamo prisutan.” Pomenuti Draginja je zatražio račun od pomenutog bajula, a bajul je odgovorio: ”Ja ti ne dajem račun, niti ti bilo šta vraćam, jer sam od tebe uzeo za Marinela i to treba da tražiš od Marinela.”

Arch. Reg., Liber securitatem etc. (Kodeks Geno deo II), fol. 87.

(Jireček, *Handelsstrasen 65.)*

[18] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, p. 126*.

421.

⟨1280,⟩ 23. augusti. ⟨Ragusii.⟩

Testimonium de iis, quae Ulcinii evenerunt.

Die XXIII augusti coram domino comite et iuratis iudicibus omnibus quinque. Bogdanus de Budiça, productus testis per Draginnam zupparium, iuravit de ueritate dicenda, interrogatus per sacramentum dixit: ego eram in Vlcinio cum bançono Marci Griti de Venezia et Draginna stabat ante dominum Marcum Pollanum, comitem Vlcinii,[2] et dicebat baiulo regine, qui stat ad portum Sancti Sergii: ‚tu volasti me, quare accepisti mihi res meas'; et ipse baiulus: ‚ego accepi tibi triginta yperpyros pro Marinello, et Marinellus erat ibi presens'; et dictus Draginna petebat rationem dicto baiulo, et ipse baiulus dixit: ‚ego non facio tibi rationem nec reddo tibi aliquid, quod accepi tibi pro Marinello et tu petas super Marinellum'.

Arch. Rag., Liber securitatum etc. (Codex Geno pars II), *fol. 87.*

(Jireček, Handelsstraßen 65.)

---

[2]) ⟨1280,⟩ mense augusto (*Cod. Geno ib.*) Dobrorat erat in Ulcinio „ante presentiam domini Marci Pollani, comitis Ulcinii".

Godine 1283. aprila 5:
U prisustvu gospodarice Ulcinja, kraljice Zete Marije de Hau,
Ulcinjanin Dimitrije prodaje svoj jedrenjak[19]

292.

5. APRILA 1283.

Ulcinjanin Dimitrije Soacin prodaje, u prisustvu gospodarice Ulcinja Marije de Chau, svoju jedrenjaču Valteru de Lafrosara iz Barula.

Dana petog aprila [1283]. U Dubrovniku itd. Ja Dimitrije Soacin, građanin Ulcinja, potvrđujem da sam jednu lađu po imenu Lafrasara sa jedrima, katarkama, sidrima i cijelom njenom opremom prodao u Ulcinju, u prisustvu gospodarice Marije de Chau, Gvalteriju de Lafrasara (!) iz Barula za CXX iperpera i takođe u prisustvu pomenute gospodarice primio sam od imenovanog Gvalterija dvadeset iperpera kao dio isplate i garanciju. Ostatak od sto iperpera primio sam od pomenutog Gvalterija u Dubrovniku radi kompletiranja isplate za pomenutu lađu sa svom njenom opremom. Tu lađu sa jedrima, katarkama, sidrima i svom opremom predao sam u Dubrovniku pomenutom Gvalteriju, da sam Gvalterije ima itd. A obavezujem se u svoje ime i u ime svih svojih dobara da ću pomenutu lađu itd. braniti itd. A ovo itd. Svjedok Vitalij Binkole, sudija, i Staniša, brodovlasnik iz Dubrovnika. [// f^{ca}.]

Div. Canc. I f. 123^{b} . Sadržaj štampan od K. Jiričeka u Acta Albaniae I, c. 140, br. 470. Jiriček je čitao "in curia", ja "in presentia".

[19] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 102.*

292

5. АПРИЛА 1283.

Улцињанин Димитрије Соацин продаје, у присуству госпо-дарице Улциња Марије де Chau, својој једрењачу Валтеру де Лафрасара из Барула.

Die quinto aprilis [1283]. Ragusii etc. Ego quidem Dimitrius Soacinus, civis Vlcinii, confiteor, quod unam barcam nomine Lafrasara cum velibus, temonibus, ancoris et omnibus coredis suis vendidi Gualterio de Lafrasara (!) de Barulo in Vlcinio in presentia domine Marie de Cau, domine Vlcinii, pro yperperis CXX et ibidem in presentia dicte domine recepi a dicto Gualterio yperperos viginti pro parte solutionis et pro ara. Residuos vero centum yperperos recepi in Ragusio a dicto Gualterio pro complemento solutionis dicte barce cum omnibus suis coredis. Quam barcam predictam cum velis, temonibus, ancoris et omnibus coredis suis assignavi in Ragusio dicto Gualterio, ut ipse Gualterius habeat etc. Et obligo me super me et super omnia mea bona dictam barcam etc. defendere etc. Hec autem etc. Testis Vitalis Binçole, iudex, et Stanissa, nauclerius de Ragusio. [// f$\overline{ca}$.]

Div. Canc. I f. 123^{6}. Садржај штампан од К. Јиречека у Acta Albaniae I, с. 140, бр. 470. Јиречек је читао »in curia«, ја »in presentia«.

Godine 1283. maja 8: Venecijanski trgovac preprodaje drvenu građu kupljenu u Ulcinju[20]

298.

8. MAJA 1283.

Mlečanin Marko Kapuini prodaje Ivanu iz Tranija daske, koje će kupiti na Drimu.

Dana VII. Maja [1283]. U Dubrovniku itd. Gospodar Marko Kapuano, Venet, načinio je takav dogovor sa trgovcem Jovanom iz Trane, da lično obojica treba da idu do Ulcinja ili Drima i ako će pomenuti Marko moći da dobavi drvenu građu od dasaka za prodaju, po cijeni od dvadeset i šest iperpera za svaku hiljadu, i to u količini od osam hiljada, onda je pomenuti Jovan dužan da uzme pomenutu drvenu građu kod obale, gdje se uobičajeno tovari drvena građa, a sam Marko treba da se drži cijene za tu građu prema cijeni soli koju je Jovan prodao ovlašćenim trgovcima soli Dubrovačke opštine. I ako tokom sljedećih sedam dana imenovani Marko ne pošalje u Dubrovnik odgovor Jakovu Grapiliju iz Klugija, gazdi lađe u kojoj je navedena so, da može uzeti pomenutu građu, onda da se potvrdi navedena trgovina solju sa pomenutim ovlašćenim trgovcima prema formi dogovora o utvrđenoj prodaji te soli. No ako u roku od osam dana Marko pošalje odgovor da može uzeti pomenutu drvenu građu, onda da se potvrdi zaključeni dogovor sa imenovanim Jovanom pod takvim uslovom, da ako onaj koji je obećao da će dati navedenu građu ne održi obećanje prema Marku, onda da Marko ne bude ništa dužan Jovanu, niti pak Jovan njemu, već da je svako od njih slobodan da vrši svoje poslove. O ovome postoje dva ista spisa. A ako itd. Svjedok Grubeša de Ragnjana, sudija.

[*Na rubu*: Poništene po volji stranaka].

Deb. Canc. I f. 126^{b}.

[20] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 104.*

298

8. MAJA 1283.

Млечанин Марко Капуини продаје Ивану из Транија даске. које ће купити на Дриму.

Die VIII. madii [1283]. Ragusii etc. Dominus Marcus Capuynus Venetus fecit talem conventionem cum Johanne de Trano, mercatore, quod ipsi ambo debent ire ad Vlcinium vel ad Drinum, et si dictus Marcus poterit habere lignamen de dogis mercadante, que valeant yperperos viginti sex pro quolibet miliario, videlicet ad quantitatem miliariorum octo, dictus Johannes tenetur recipere dictum lignamen apud ripam, ubi consuevit caricari lignamen et pretium dicti lignaminis ipse Marcus debet habere de pretio salis, quem dictus Johannes vendidit comerclariis salis communis Ragusii. Et si usque ad septem dies proxime venturos dictus Marcus non mitteret dicendo Ragusium Jacobo Grapillio de Clugia, patrono ligni, in quo est dictus sal, quod potest habere dictum lignamen, dictum mercatum de sale predicto factum cum dictis comerclariis sit firmum et dictus Marcus teneatur dare totum pretium dicti salis ipsi Johanni et ipse Marcus debeat illud pretium salis recipere a comerclariis predictis secundum formam conventionis habite de venditione dicti salis. Et si usque ad dictum terminum septem dierum ipse Marcus mittet dicendo, quod potest habere dictum lignamen, dicta conventio facta cum dicto Johanne sit firma cum ista conditione, quod si ille, qui promitteret dare dictum lignamen, ipsi Marco non observaret promissa, dictus Marcus nichil teneatur dicto Johanni, nec dictus Johannes ei, sed unusquisque sit liber ad faciendum facta sua. Et de hoc sunt due carte similes. Hec autem etc. Testis Grubessia de Ragnana, iudex. [*На рубу:* Cancellata de voluntate partium].

Div. Canc. I f. 126^{6}.

Godine 1285. aprila 6:
Kraljica Zete i gospodarica Ulcinja Marija de Hau globi trgovca uljem[21]

380

6. APRILA 1285.

Viljem Grdoš prijavljuje da mu je Marija de Chau, u Ulcinju, dala oteti ulja,odela i novca.

Dana VI aprila [1285]. Pred gospodarom komesom i zakletim sudijama Vitalom Binkoleom i Marinom de Pesenja.

Giljeljmino Gerdusije zakleo se da govori istinu kada je bio zapitan, govoreći: ”Ja sam bio u Ulcinju i gospodarica Marija de Chau naredila je da mi se oduzme butilja puna ulja koja je vrijeđela trideset iperpera, od kog ulja je vratila meni dva dijela a treći dio je zadržala za sebe i tako me oštetila za deset iperpera. Pomenuta gospodarica Marija mi je, takođe, oduzela tri trube sukna koje su vrijeđele trideset denarija i u denarijima dva iperpera. Ukupno XIIII iperpera.

Div. Canc. II f. 50[b]. Štampano od K. Jirečeka u Acta Albaniae I, c. 149 br. 498.

[21] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 143.*

380

6. АПРИЛА 1285.

Виљем Грдош пријављује да му је Марија de Chau, у Улцињу, дала отети уља, одела и новца.

Die VI. aprilis [1285]. Coram domino comite et iuratis iudicibus Vitale Binçole et Marino de Pesegna.

Guilielminus Gerdusii iuravit de veritate dicenda, qui conquestus fuit dicens: »Ego eram in Vlcinio et domina Maria de Chau fecit accipi mihi unam botam plenam oleo, que valuit yperperos triginta, de quo oleo dicta domina Maria fecit restituti mihi duas partes et terciam partem dicti olei ipsa tenuit pro se et dampnificavit me in yperperis decem. Item dicta domina Maria accepit mihi tres gonellas de xocna, que valuerunt denarios grossos triginta et in denariis yperperos duos. Sunt yperperi XIIII.

Div. Canc. II f. 50⁵. Штампано од К. Јиречека у Acta Albaniae I, с. 149 бр. 498.

Godina 1302. avgusta 3-4:
Ovlašćenje Stefanu iz Ponta, Ulcinjaninu Slavu i Paski Pincinatu da tokom avgusta mogu prevoziti žito od i do Ulcinja i Bara[22]

G. 1302.

POČETKOM III DANA AVGUSTA. Stefan iz Ponta dobio je dozvolu za LX iperpera i za dovoz žita i prevoz do Ulcinja i Bara tokom čitavog avgusta, a za dovoz žita prema trgovačkoj vrijednosti, i to za onoliko iperpera prema tome koliko ima starija žita.

POČETKOM IIII DANA AVGUSTA. Slavo iz Ulcinja dobio je dozvolu da za C iperpera donosi i prevozi žito do Ulcinja tokom čitavog avgusta, u vrijednosti od C iperpera, i to jedan modij za jedan iperper.

POČETKOM IIII DANA AVGUSTA. Paska de Picinego dobio je dozvolu da za C iperpera nosi i prevozi žito do Ulcinja tokom čitavog mjeseca avgusta, uz naknadu od četvrtinu i to za svaki iperper po stariju žita.

[22] *"Josephus Gelcich: "Monumenta Ragusina", vol 5, Zagrabiae 1897, p. 35*.

Die iii intrante augusti. Stefanus de Ponte habuit licenciam de yperperis lx et ducendi furmentum, ad eundum ad Ulçignum et Anthibarum per totum Augustum, et ducendi furmentum ad valorem mercacionum, scilicet yperperum pro quolibet stario frumenti.

Die iiii intrante augusti. Sclavi de Dulcigno habuit licenciam de yperperis c portandi ad Dulçignum et ducendi furmentum per totum Augustum, ad valorem yperperorum c scilicet modium unum pro uno quoque yperpero.

Die iiii intrante augusti. Pasqua de Piçenego habet licenciam portandi ad Dulçignum perperos l et ducere furmentum per totum mensem Augusti, sub pena quarti et dimidii, pro quolibet yperpero starium furmenti.

Godine 1304. januara 21-maja 26:
Dubrovačka vlast poziva jednog Ulcinjanina na sud
i pokreće spor sa Ulcinjanima zbog voska[23]

G. 1304.

DANA XXI JANUARA. Bilo je poslano pismo od strane gospodara komesa Vitalija de Kataldo, da u roku od jednog mjeseca od prijema ovog pisma Martolo de Teodosio treba da dođe u Dubrovnik na ispitivanje, ili da pošalje svog zastupnika, jer ako ne dođe postupiće se protiv njega kako je zakon odredio. (Pervosklo de Lubica i Krane de Kreva potvrdili su da su preko notara Rutarda dostavili pomenuto pismo navedenom Vitaliju u Ulcinj prvog febru-ara; i treba da se pojave dana XVIII marta).

DANA XXIII MAJA. U savjetu predlagača …prihvaćeno … da se hitno pošalje pismo ljudima u Ulcinj, da moraju nadomjestiti onaj vosak koji su dobili od naših ljudi u Dubrovniku i bilo bi veoma dobro da to učine, u protivnom neka sigurno znaju da će se na svaki način nastojati da se naplati šteta koju su ljudi iz Ulcinja nanijeli našim građanima.

POČETKOM XXVI MAJA. U savjetu predlagača koji se uobičajeno skupio na zvuk zvona, bilo je prihvaćeno i potvrđeno da se hitno pošalje pismo ljudima u Ulcinj, da moraju nadomjestiti onaj vosak koji su dobili od naših ljudi u Dubrovniku, jer dopašće nam se veoma ako tako urade, u protivnom neka sigurno znaju da će se na svaki način učiniti da se naši građani obeštete od strane ljudi iz Ulcinja.

[23] *"Monumenta Ragisina", vol. 5, Zagrabiae 1897, p. 71 et sqq.*

Die xxi januarii. Missa fuit lictera ex parte domini comitis Vitali de Cataldo, quod infra unum mensem a recepcione presentium licterarum debeat Ragusium accedere responsurus Martholi de Thedoysio, vel per suum ydoneum responsorem, quia si non venerit quod procedetur contra ipsum secundum quod racio postularet. (Pervosclao de Lubiça et Crane de Creva testificaverunt modo Ruttardo notario presentasse dictam licteram dicto Vitali in Dulçinio, die primo Februarii; et presentaverunt se die xviii Marcii. —

Die xxiii. madii. In consilio rogatorum . . . captum . . . quod mittantur littere expresse hominibus de Dulcinio, quod debeant restituere illam ceram acceptam nostris hominibus de Ragusio; quod si fecerint, plurimum complacebit; alioquin cognoscent certissime, quod per omnem modum supra homines de Dulcinio (erga) nostros cives curabitur observare dapnum.

Die xxvi intrante madio. In conscilio rogatorum congregato sonitu campane ut moris est, captum fuit et firmatum, quod mictantur lictere expresse hominibus de Dulcinio, quod debeant restituere illam ceram acceptam nostris hominibus de Ragusio, quod si fecerint plurimum complacebit, alioque cagnoscant certissime quod per omnem modum homines de Dulçinio nostros cives curabitur observare indempnes.

Godine 1313. januara 22:
Odluka dubrovačkih brodara da njihova plovila za Romejske zemlje imaju pratnju[24]

G. 1313.

DANA XXII JANUARA. Od strane gospodara komesa i njegovih savjetnika bilo je prihvaćeno da sve lađe koje sada plove uz Drinu u Romaniju moraju da idu zajedno u skupini, a ako idu dalje, onda sa sopstvenom pomoći. A Martinusije de Martinusio da bude njihov kapetan. Osim toga i druge lađe koje plove u Romaniju moraju da idu zajedno u sku-pini sve do Romanije, uz naknadu od sto perpera za svaku lađu od pomenutih.

Pave de Katena da se postavi za kapetana lađa koje plove u Romaniju.

[24] *"Monumenta Ragusina", vol. 5, p. 22*.

Die xxii januarii. Per dominum comitem et suos consiliarios captum fuit et ordinatum, quod omnes barce, que modo vadunt ad Drinum et in Romaniam, debeant ire simul in conservam usque Dulcinum et plus ultra si irent cum suo dextro. Et Martinusius de Martinussio sit eorum capitaneus. Et deinde ulterius alie barce, que vadunt in Romaniam, debeant ire simul in conserva usque in Romaniam, in pena de p̃p̃ σ pro qualibet omnium predictarum barcarum.

Et Paue de Cathena factus fuit capitaneus barcarum, que vadunt in Romaniam.

Godine 1326. septembra 23: Dubrovčani organizuju potjeru za ulcinjskim gusarima[25]

G. 1326.

DANA XXIII SEPTEMBRA. U savjetu predlagača koji se uobičajeno skupio na zvuk zvona, a kome je prisustvovalo XXX poslanika, prihvaćeno je i odlučeno s njihove strane XXVIII da se odmah naoruža jedna galija opštine i da se pošalje da goni gusarsku lađu, za koju se tvrdi da je viđena u vodama Ulcinja. Odluka o izboru kapetana za tu galiju prepuštena je gospodaru komesu i njegovom malom vijeću.

- - Feliče de Feliče je u Malom vijeću, koje se skupilo na uobičajen način, izabran za kapetana pomenute galije.

- - Takođe je u pomenutom Malom vijeću prihvaćeno i odlučeno da se za naoružanje pomenute galije uzme sto ljudi sa ostrva, i to sedamdeset sa Župana, dvadeset sa Delafota, deset iz Kalamata, a ostali da budu iz grada.

[25] *"Monumenta Ragusina", vol. 5, p. 220*.

Die xxiii septembris. In consilio rogatorum sono campane more solito congregato, in quo quidem consilio interfuerunt xxx consiliarii, captum fuit et deliberatum per xxvii ipsorum consiliariorum, quod de presenti armetur una de galeis comunis, que micti debeat ad persecucionem unius ligni piratarum, quod dicitur visum fuisse in aquis Dulcinii, cum illa commissione que videbitur domino comiti et suo minori consilio danda capitaneo, qui eligetur supra dicta galea.

— — Feliçe de Feliçe in minori consilio more solito congregato, electus fuit capitaneus dicte galée.

— — Item in dicto minori consilio captum fuit et deliberatum, quod pro armanda dicta galea accipiantur c homines de ysulis, videlicet lxx de Jupana, xx de Dalafota, x de Calamota et ceteri de civitate.

Godine 1329, 13. marta – 26. aprila:
Dubrovčani traže od Ulcinjana naknadu za zaplijenjene im ječam i so[26]

G. 1329.

DANA XIII MARTA. Na Velikom vijeću koje se po običaju okupilo na zvuk zvona i kome su prisustvovala LXXXXIII poslanika prihvaćeno je i odlučeno od strane njih LXXVIIII da se od strane gospodara komesa i Dubrovačke opštine napiše i pošalje pismo opštini i ljudima u Ulcinju sa molbom i zahtjevom, da od dana kada ga prime, pa u roku od idućeg mjeseca, bezuslovno isplate nadoknadu Blaksiju de Kaboga za njegov ječam koji su mu oduzeli u Ulcinju, kao i za gubitke, troškove i štete koje i kakve je tamo pretrpio. Takođe i Peku de Saruba za so i druge njegove stvari, barku, opremu i druge gubitke koje su mu učinili u njihovoj luci i gradu, kao i za gubitke, troškove i štete koje i kakve je tamo pretrpio. Da bi sve bilo kako valja, kako za sve što se desilo tako i za sve što se dešava, a da dobiju zadovoljenje i da se sprovedu kaznene mjere protiv opštine i ljudi iz Ulcinja, u Dubrovniku i njegovom srezu biće od strane gospodara komesa i njegovog Malog vijeća, koliko toliko, određena i objavljena šteta koju su Ulcinjani učinili, pošto su mnogo puta moljeni i opominjani, kako preko pisa-ma tako i preko njihovih poslanika da za nanijete štete ispune pravdu i pruže nadoknadu, što nijesu htjeli da učine.

DANA XV MARTA. Poslana su pisma od strane gospodara komesa i opštine Dubrovnik komesu, sudijama, savjetu i ulcinjskoj opštini na pomenuti način.

- - Pomenuti kuratori Bosen i Morgan zakleli su se na na sveta Božja jevanđelja da će otići i predati pomenuta pisma navedenim komesu, sudijama, savjetu i opštini.

(Napomena: DANA XXV MARTA. Pomenuti *kuriri* Bosen i Morgan, u odnosu na njihovu zakletvu izjavili su pred zakletim sudijama Marinom de Mence i Juniom de Georgio da su navedena pisma dostavili komesu, sudijama i konsilijarima Ulcinja, dana XX mjeseca marta.)

(Napomena: DANA XXVI APRILA. Potvrđene su kaznene mjere donijete zbog imenovanih Blaksija i Peka, jer nijesu dobili nadoknadu, i to CXXXIIII iperpera venecijanskih groša za pomenutog Blaksija de Kaboga, a za štetu imenovanog Peka CCL iperpera za sve njegove gubitke i gubitke njegovih mornara od kojih se LXXXII odnose na so i od kojih treba da vrati XL iperpera koje je uzeo u Ulcinju.)

(Poništeno po želji imenovanog Blaksija koji je dobio nadoknadu.)

[26] *"Monumenta Ragusina", vol. 5, p. 262*.

Die xiiii marcii In maiori consilio sono campane more solito congregato, in quo quidem consilio interfuerunt lxxxxiii *(consiliarii)* captum fuit et deliberatum per lxxviiii ipsorum consiliariorum, quod ex parte domini comitis et comunis Ragusii, scribantur et mictantur lictere comuni et hominibus de Dulcinio rogando et requirendo eos quod a die presentacionis harum, ad unum mensem subsequentem et perhemtorie debeant satisfacere Blaxio de Caboga, de ordeo suo, quod sibi abstulerunt in Dulcino, et de dampnis, expensis ac interesse, quod et quas inde substinuit. Et Pecho de Saruba de sale et aliis suis rebus. barcusio, corredis et aliis dampnis per eos sibi ablatis et factis in portu et civitate eorum, et de dampnis, expensis ac interesse quae et quas inde substinuit. Quod si fecerit bene quidem, alias ex nunc prout ex tunc habeant salvamentum et represalias in avere et personis contra comune et homines Dulcinei, in Ragusio et suo districtu, de tanto quanto determinatum et declaritum erit dampnum eorum per dominum comitem et suum parvum consilium; et hoc quia multocies fuerunt rogati et requisiti tam per licteras quam per ambaxatores. quod deberent predictis de dictis eorum dampnis facere iusticie complimentum et satisfacionem eisdem; quod facere recusaverunt.

Die xv marcii. Misse fuerunt lictere ex parte domini comitis et comunis Ragusii comiti, iudicibus, consilio et comuni Dulcinensi, sub predicta forma.

— — Bosen et Mergan corratores predicti iuraverunt ad sancta Dei Evangelia ire et presentare dictas literas comiti, iudicibus, consilio et comuni predictis.

(Nota: Die xxv marcii. Bosen et Mergan correrii predicti, eorum sacramento, retulerunt coram iuratis iudicibus Marino de Mençe et Junio de Georgio se dictas licteras presentasse comiti, iudicibus et consiliariis Dulcinii die lune xx Marcii.)

(Nota: Die xxvi aprilis. Confirmate fuerunt dicte represalie predictis Blaxio et Peco, quia non fuit eis satisfactum videlicet dicto Blaxio de Caboga pro yperperis cxxxiiii venetorum grossorum, et dampnum dicti Pechi yperperorum ccl pro omnibus suis dampnis et marinariorum suorum de quibus ccl yperperis sunt pro sale yperp. lxxxii de quibus debet batti yperp. xl quos recepit Dulcinii.)

(Cassum de voluntate dicti Blaxii quia fuit sibi satisfactum.)

Godine 1329. marta 14:
Dubrovčani pokušavaju da se dogovore sa Ulcinjanima oko nadoknade štete njihovim građanima.
Ulcinjanima u Dubrovniku oduzimaju brod i prodaju ga na licitaciji[27]

735.

1329, 14. marta. U Dubrovniku.

Malo vijeće je odlučilo da "se napišu pisma opštini i žiteljima Ulcinja" u kojima će se tražiti nadoknada za ječam Blasija de Kaboga i so Peka de Saruba, dubrovačkih građana, koji su im oduzeti, inače će slijediti kaznene mjere.

*M. Ragusina** 5, 262 i (iz primjerka Mateja) 2,322. Sjećanje na ovo savjetovanje u zapisniku od 7. marta 1348 (v. niže).

Po zahtjevu Petra de Saruba već je 1. februara odlučeno da se "kao poslanik opštine kod Ulcinja" pošalje ugledni čovjek koji će tražiti nadoknadu za oduzetu so. (M. Rag. V, 262).

26. aprila potvrđene su kaznene mjere zbog pomenutih Blasija i Peka a zatim poništene "po želji imenovanog Blasija jer je dobio nadoknadu" (o. c. 262). Dana 22. februara 1330. u Dubrovniku prodavale su se na licitaciji radi kaznenih mjera "od dobrih ljudi iz Ulcinja" u korist Blasija de Kaboga: barka sa jarbolom, jedrima itd. (*Div. Canc. 1328).*

[27] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, p. 218*.

735.

1329, 14. martii. Ragusii.

Consilium minus statuit, ut „scribantur littere*) communi et hominibus de Dulcinio“ restitutionem ordei Blasio de Caboga et salis Pecho de Saruba civibus Ragusinis ablatorum exposcentes, alias dabuntur repressalia.

M. Ragusina * 5, 262 et (e Mattei exceptis) 2, 322. Memoria huius deliberationis in deliberatione 7. martii 1348 (v. infra).

Iam die 1. februarii statuitur in consilio minore ad petitionemPetri de Saruba, ut mittatur nobilis homo „in ambaxatorem comunis apud Dulcinum“ satisfactionem salis ablati petiturus (M. Rag. V, 262).

26. aprilis confirmantur repressalia praedictis Blasio et Pecho et postea cassantur „de voluntate dicti Blasii, quia fuit sibi satisfactum“ (o. c. 262). Die 22. februarii *1330* Ragusii venduntur ad incantum repressalia „de bonis hominum de Dulcino“ pro Blaxio de Caboga: barcusius cum arbore, vela etc. (*Div. Canc. 1328*).

Godine 1331. septembra 24. u Avinjonu:
Dominikanac Toma, nakon smrti ulcinjskog episkopa Miroslava,
dobija njegovo mjesto[28]

754.

(1331) 24. septembra. U Avinjonu.

Papa Jovan XXII je odredio Tomu, uglednika iz reda braće predikatora (dominikanaca) za episkopa Ulcinjske crkve, koja je "zbog smrti blaženo upokojenog Miroslava, ulcinjskog episkopa, koji se izvan Rimske kurije oslobodio ovozemaljske dužnosti", ostala upražnjena, tako da je (Giljeljmo) arhiepiskop Barske mitropolije – s obzirom na to da je zbog nemarnosti ulcinjskog kapitula oko mogućnosti izbora, koji "su složno izabrali za njihovog episkopa barskog arhiđakona Petra", a poslije njegovog odbijanja nijesu u dužno vrijeme izvršili drugi izbor, ona sasvim razumljivo propala – "određen kod apostolske stolice" zamolio pontifeksa da se pobrine o pastoru Ulcinjske crkve.

[28] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, p. 224*.

754.

(1331,) 24. septembris. Avenione.

Johannes XXII. papa Thomam ordinis fratrum Praedicatorum professum ecclesiae Dulcinensi „per obitum bone memorie Mirosla [1]) episcopi Dulcinensis, qui extra Romanam curiam debitum nature persolvit", vacanti episcopum praeficit eo, quod (Guillelmus) archiepiscopus Antibarensis metropolita, — ad quem potestas eligendi per negligentiam capituli Dulcinensis, qui „Petrum archidiaconum Antibarensem in eorum episcopum concorditer elegerunt" et ipso renuente, aliam electionem intra tempus debitum non celebraverunt, legitime devoluta est, — „apud apostolicam sedem constitutus" pontifici supplicavit, ut ecclesiae Dulcinensi de pastore provideret.

„*Inter cetera que*".

Reg. Vat. 103 (an. XVI) ep. 3; Reg. Av. (teste Farlato) *rubricam tantum habent.*

Ed. Theiner, M. slav. I, 186 (Farlatus 7, 252 B hanc epistolam e foliis cardinalis Garampi noverat et 7, 253 A rubricam ex actis consistorialibus adducit; Eubel, Hier. cath. I, 238).

Godine 1331. oktobra 3. u Avinjonu:
Ulcinjski episkop Toma nakon imenovanja se povlači
jer se suočio sa gnjevnim Ulcinjanima[29]

755.

(1331), 3. oktobra. (U Avinjonu.)

Toma, ulcinjski episkop, uz naknadu opštine oslobođen službe.

U istoj godini, indiktu, pontifikatu, danu, mjestu i sa svjedocima prema običaju (t.j. godine gospodove hiljadu trista trideset i prve, šesnaeste godine pontifikata gospodara našeg, dana trećeg oktobra) gospodar, brat Toma, ulcinjski episkop, suočio se sa prigovorom: da je došao u crkvu kako bi se obilno obogatio, a bez prethodne saglasnosti vladarske kancelarije, uz naknadu opštine oslobođen je službe.

(*Na margini na lijevoj strani)*: liberationes.

Arch. Vat. Obl. Et Sol. 6 fol. CVII.

Farlati, Ill. Sacrum VII, 253 A (fragment greškom za g. 1332). – Cf. niže 1334. septembra 9.

[29] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, p. 224*.

755.

⟨1331⟩, 3. octobris. ⟨Avenione.⟩

Thomas episcopus Dulcinensis a praestatione communis servitii liberatur.

Eisdem anno indictione pontificatu die loco et testibus consuetis ⟨i. e. anno domini millesimo trecentesimo tricesimo primo pontificatus domini nostri anno sextodecimo die tercio octobris⟩ dominus frater Thomas episcopus Dulcinen(sis) fuit cum protestatione: quod si ad pinguiorem fortunam ecclesia veniret non fieret preiudicium camere, a prestacione comunis servitii hac vice liberatus. —

(In margine ad sinistram): liberationes.

Arch. Vat. Obl. et Sol. 6 fol. CVII.

Farlati, Ill. sacrum VII, 253 A (fragmentum, erronee ad a. 1332). — Cf. infra 1334, 9. septembris.

---

[1]) Sic (teste Farlato) in reg. Av.; in editione et in reg Vat. (teste Iosepho Garampo apud Farlatum) perperam: *Mirosligi.*

Godine 1337. maja 9. u Dubrovniku: Ulcinjski episkop Gracije svojim potpisom jemči odluku dubrovačkog arhiepiskopa[30]

246.

1337, 9. maja. U Dubrovniku.

Toma vikar nadbiskupa dubrovačkoga namješta upravitelja crkve Sv. Mihalja.

U ime Boga, amen. Toma de Ripatransona, poštovanog u Hristu oca i gospodara, milošću božjom i Apostolske stolice kapelan gospodara Tome, dubrovačkog arhiepiskopa i gospodara pape, a od samog arhiepiskopa određen za glavnog vikara u duhovnim i svjetovnim, zajedničkim i pojedinačnim stvarima. Ovaj javni dokument pokazaće jasno da za crkve kojima naša blagonaklona milostivost nije odredila izbavitelje, nastojimo dužnom marljivošću, proizašlom iz naše službe, da pružimo posebnu pažnju, a najviše usmjeravamo pogled našeg razmišljanja na crkve koje su upražnjene i neumorno bdimo nad njihovim očuvanjem, trudeći se brižno oko preduzetog djela, kako bi im ta briga o njima donijela spasonosnu korist i božjom voljom uzdigla ih do hvale vrijednih blagostanja. Zato, vidjeći da je crkva Svetog Mihajla na ostrvu Kalamude upražnjena zbog smrti blaženo upokojenog Oktavijana Monulema de Eskulo, višeg kanonika Dubrovačke crkve, nekada opata i rektora pomenute crkve Svetog Mihajla u dubrovačkoj dijecezi, a da ne bi zbog dugotrajne upražnjenosti, a najviše zbog ove skorašnje od pomenutog Oktavijana … želeći i nastojeći da se pobrinemo za pogodnu ličnost za pomenutu crkvu kako ne bi i dalje trpjela velike gubitke zbog duže upražnjenosti, dubrovačkog kanonika, đakona Nikolaja de Ranena, dostojnog pohvale zbog mudrosti, vrline i časti, u svakom slučaju čovjeka odgovarajuće dobi, sa običajima i vrlinom koje ga očigledno prate, upravo ovdje prisutnog, kao klerika pogodnog i korisnog odredili smo za rektora crkve Svetog Mihajla u duhovnim i svjetovnim stvarima, pa ga postavljamo i potvrđujemo i predajom našeg prstena lično mu je predajemo sa svim zakonskim posjedima koji se odnose na nju, posebno sa svim vinogradima i zemljištima koji su na ostrvu Kalamude i sa vinogradom Breni i prilog (!) koji godišnje plaća Tripe de Stalo, dajući i prepuštajući samom gospodaru Nikolaju dozvolu i slobodu da može da ulazi i uzima poljsko imanje i imovinu, kao i sve što se po svim pravima gore pomenute crkve odnosi na nju da treba da koristi i uživa, i dohotke i priloge, primajući ih kao istinski korisnik i uživalac u pomenutoj crkvi Svetog Mihajla, sa svim njenim knjigama, zvonima, svečanim odorama, decimama, premituncijama, darohranilnicama i svim onim čime ga voljom našeg vikarijata i običajnim i kanonskim punim ovlašćenjem snabdijevamo, a kako bi se svemu što je ranije izneseno pružila veća vjerodostojnost sadašnjim odredbama, naređujemo da se ovaj dokument učvrsti zaštitom našeg vikarskog, olovnog visećeg pečata. Sastavljeno i napisano u arhiepiskopskoj palati u Dubrovniku, u prisustvu plemenitih muževa gospodara, brata Gracija ulcinjskog episkopa, brata Nikolaja iz Reate, opata svetog Jakova u Visinici i gospodara Marina, sakrista više Dubrovačke crkve i svjedocima koji su za pomenuto bili posebno pozvani i predloženi, godine gospodove hiljadu trista trideset i sedme, u petom indiktu, devetog dana mjeseca maja.

[30] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol 10, p. 323*.

246.

1337, 9. maja. U Dubrovniku.

Toma vikar nadbiskupa dubrovačkoga namješta upravitelja crkve sv. Mihalja.

In nomine domini amen. Thomas de Ripatransona reuerendi in Christo patris et domini, domini Thome dei et apostolice sedis gracia archiepiscopi Ragusini et domini pape capellanus, per ipsum archiepiscopum in spiritualibus et temporalibus generalis vicarius constitutus vniuersis et singulis presens publicum institucionis instrumentum inspecturis pateat manifeste, quod si ad ecclesias, quibus nos benigna pretulit clemencia saluatoris ex officii nostri debito auctoritate premissa specialis diligencie studium impendimus, circa ecclesias precipue vacantes nostre consideracionis retorquemus intuitum et pro ipsarum conseruacione intente vigilamus, operam adhibendo cum solicitudine procurantes, ut illarum sollicitudo fructum in eis adferat salutarem et laudabilibus auctore domino proficiat incrementis. Sane considerantes, quod ecclesia sancti Michaelis de insula Calamude vacans per obitum bone memorie Octauiani Monulemi de Esculo, canonici maioris ecclesie Ragusine, olim abbatis et rectoris predicte ecclesie sancti Michaelis diocesis Ragusine, et ne per diutinam vacacionem et maxime per proximam vacacionem dicti Octauiani[1] . . . volentes et intendentes predicte ecclesie de persona idonea prouidere, ne diucius dispendia prolixioris vacacionis incurrat, commendabilis prudencie virtutis et honestatis diaconum Nicolaum de Ranena canonicum Ragusinum, virum utique idoneum etate, moribus et virtute, que lucide suffragantur eidem, ibidem presentem ipsi ecclesie sancti Michaelis prefecimus in spiritualibus et temporalibus rectorem et clericum prebendatum et beneficiatum, ac ipsum instituimus et confirmamus et per anuli nostri tradicionem presencialiter inuestimus de eadem cum omnibus iuris ipsius possessionibus ad eandem spectantibus, specialiter cum vineis omnibus et terris sitis in insula Calamude et cum vinea Breni seu adfictum(!), quem soluit annuatim Tripe de Stallo, dantes et concedentes ipsi domino Nicole licenciam et liberam potestatem intrandi et recipiendi tenutam et corporalem possessionem vel quasi supradicte ecclesie omnium iurium ad eandem spectancium ad vsufructandum atque fruendum omnes et redditus et adfictus et percipiendum tanquam verus beneficiatus et prebendatus in dicta ecclesia sancti Michaelis et cum omnibus ipsius ecclesie libris, campanis, paramentis, decimis, premitunciis(!) et monstranciis, de quibus omnibus auctoritate vicariatus nostri et pote-

[1] Za cijelo manjka nekoliko riječi.

I ja Jovan de Fini, dubrovački klerik i zakleti notar, prisustvovao sam svemu ovome i pozvan da zapišem zapisao sam i objavio i mojim uobičajenim znakom sa imenom, potvrdio.

Iz rukopisa Dubrovačke bularije str. 396.-397. u kr. Zemaljskom arhivu u Zagrebu. Bilješka:"Visi olovni pečat."

statis plenitudine rite et canonice inuestimus, et ut premissis omnibus maior fides adhibeatur presentis institucionis instrumento nostri sigilli vicariatus cere pendentis fecimus munimine roborari. Datum et actum Ragusii in archiepiscopali palacio, presentibus venerabilibus viris dominis fratre Gracia episcopo Dulcinensi, et fratre Nicolao de Reate abbate sancti Jacobi de Visiniza et domino Marino sacrista maioris ecclesie Ragusine, testibus ad predicta vocatis specialiter et rogatis, sub anno domini millesimo tercentesimo tricesimo septimo, indiccione quinta, die nono intraute mensis madii.

Et ego Joannes de Finis clericus Ragusinus iuratus notarius hys omnibus interfui et rogatus scribere scripsi et publicaui meoque solito signo cum nomine roboraui.

Iz rukopisa Bullarium Ragusinum p. 396.—397. u kr. zemaljskom arkivu u Zagrebu

Bilješka: »Pendet sigillum cereum.«

Godine 1337. decembra 11:
Ulcinjski episkop Gracija izabran je za dubrovačkog arhiepiskopa[31]

(126)

1337. XII. 11 *Sen., Mix., Rubr. I, c. 98(96) (tit. L)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 17
da se napišu pisma gospodaru papi u prilog gospodara Gracija, izabranog dubrovačkog arhiepiskopa. – [c.] 90

Ibid., R^0 17, c. 90

1337 – dana XI decembra, u šestom indiktu (*ispušteno)*
prihvaćeno
Da se odmah nakon obavljenog molepstvija preko pisama .. komesa, sudija, konsili-jara i opštine Dubrovnika piše gospodaru vrhovnom pontifeksu u prilog gospodara Gracija, ulcinjskog episkopa i izabranog arhiepiskopa Dubrovnika. Ova pisma naklonosti da se preda-ju njegovom glasniku.
((AD I 813))

[31] *"Acta Albaniae Veneta", München 1967, vol. 1, p. 103.*

(126)

1337 XII 11 *Sen., Mix., Rubr. I, c. 98(96) (tit. L)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 17
fiant litere domino pape in fauorem domini *Gracie* electi Archiepiscopi *Ragus.* — [c.] 90

Ibid., R° 17, c. 90

1337 - die .xj°. decembris .vj^e^ Indictionis *(omissis)*
capta
Quod iuxta Supplicationem factam per litteras .. Comitis, Judicum, consiliariorum et comunis *Ragusij* scribatur domino Summo Pontifici in fauorem domini *Gratie,* Episcopi *dulcignensis,* electi Archiepscopi *Ragus.* que fauoris littere, suo nuncio concedantur. ((AD I 813))

Godine 1342. maja 31: Papa Kliment VI ulcinjskog episkopa i nesuđenog dubrovačkog arhiepiskopa Graciju prebacuje za episkopa Pule[32]

831.

(1342) 31. maja. U Avinjonu.

Papa Klemens VI. prebacuje ulcinjskog episkopa Gracija u Polensku crkvu.

Velečasnom bratu Graciju, polenskom episkopu itd.

Rimska crkva koja božanskim uređenjem drži prvenstvo među svim drugim crkvama svijeta, motreći majčinskom brižljivošću iz svog sjedišta na njihove pojedinačne potrebe, umješno se brine oko njihovog napredovanja trudeći se za blagodati samih crkava, a posebno katedralnih, ponekad preko dužnosti jednostavnog izbora, a ponekad, kada stanje to nalaže, preko obaveze prinudnog premještanja, što je u interesu ljudi, mjesta i prilika, a i u korist samih crkava da se tako postupi. Tako je još ranije naš prethodnik, u blaženoj uspomeni, papa Benedikt XII, iz određenih razumnih razloga posebno obezbijedio za sebe i u svoje ime brige oko raspoređivanja u svim katedralnim crkvama koje su tada, iz bilo kog razloga, stajale upražnjene kod Apostolske stolice, ili će možda biti upražnjene, odlučujući još tada da je jalovo i uzaludno da se ovome bilo ko, bilo kakvom moći, znajući ili ne znajući, pokuša suprotstaviti. A pošto je zatim Polenska crkva zbog smrti blaženo počivšeg polenskog episkopa Sergija, koji je posljednji dan završio kod Apostolske stolice, ostala lišena pastorske brige, a zatim kada je naš prethodnik napustio ovaj svijet, mi, otkako smo prihvatili apostolsku vlast u brizi za Polensku crkvu koja sada stoji upražnjena, a za koju pomenuti prethodnik preduhitren smrću nije uradio skoro ništa, podstaknuti očinskim i brižnim nastojanjima, poslije korisnog i uspješnog savjetovanja sa našom braćom koju korisnu i plodotvornu ličnost da postavimo na čelo Polenske crkve kako ne bi zbog dugotrajne upražnjenosti trpjela štete, na kraju smo pažnju našeg razmišljanja usmjerili na tebe, ulcinjskog episkopa, koga je svevišnji obilježio promišljenim zaslugama velikih vrlina, a pošto si ti, kako tvrde najvjerodostojniji, do sada pohvalno upravljao Ulcinjskom crkvom, pa želeći da se isto tako mudro i korisno brineš kako za pomenutu Polensku crkvu, tako i za njeno božje stado, oslobađajući te po savjetu naše braće i punoćom apostolske moći od veze u kojoj si bio sa pomenutom Ulcinjskom crkvom, prebacili smo te ... (*ostalo ispušteno*). U Avinjonu II kalenda juna, u godini prvoj.

Na isti način "voljenim sinovima u kapitulu Polenske crkve" – "voljenim sinovima u kleru grada i polenske dijeceze" – "svim voljenim sinovima, podanicima Polenske crkve" – "velepoštovanom bratu … akvilejskom patrijarhu."

Reg. Avin. 62 (Clemens VI. t. 7) fol. 210 ep. VI (sa određenih 20 zabilježaka za svako od šest pisama) = *Reg. vat. 155 (Cl. VI com. An. I lib. VI) fol. 120 v ep. VI.*

Reg. pruža Ughellus, Italia Sacra V, 481; Farlati, Illyr. sacrum VII, 254 A (Eubel, Hierarchia I, 424).

[32] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, p. 252*.

831.

(1342,) 31. maii. Avenione.

Clemens VI. papa Gratiam episcopum Dulcinensem ad ecclesiam transfert Polensem.

Venerabili fratri Gratie episcopo Polensi salutem *etc.*

Romana ecclesia que super universas alias orbis ecclesias obtinet divina institutione primatum circa singulas materne diligentie curas sedulo vigilans earum profectibus solerter intendit, studens ecclesiarum ipsarum presertim cathedralium commoda interdum per simplicis provisionis officium, quandoque vero per ministerium translationis accomode prout personarum locorum et temporum qualitas exigit ac ipsarum ecclesiarum persuadet utilitas procurare. Dudum siquidem felicis recordationis Benedictus papa XII predecessor noster ex certis rationabilibus causis provisiones omnium ecclesiarum cathedralium tunc apud apostolicam sedem quocumque modo vacantium et vacaturarum in antea apud eam dispositioni sue ea vice specialiter reservavit, decernentes (!) extunc irritum et inane si secus super hiis per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingere [1] attemptari. Postmodum vero ecclesia Polensis per obitum bone memorie Sergii episcopi Polensis, qui apud dictam sedem diem clausit extremum, pastoris solatio destituta ac deinde dicto predecessore sublato de medio, nos ad apicem summi apostolatus assumpti ad provisionem ipsius ecclesie Polensis adhuc premisso modo vacantis, de qua idem predecessor morte preventus minime ordinavit, utilem et felicem paternis et solicitis studiis cogitantes post deliberationem, quam ad preficiendum ipsi Polensi ecclesie, ne prolixioris vacationis incommoda pateretur, personam utilem ac etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te tunc episcopum Dulcinensem, consideratis grandium virtutum meritis quibus personam tuam altissimus insignivit et quod tu sicut fidedignorum habet assertio regimini Dulcinensis ecclesie hactenus laudabiliter prefuisti, convertimus oculos nostre mentis, Intendentes itaque tam dicte Polensi ecclesie quam gregi dominico eiusdem salubriter et utiliter providere, te a vinculo quo eidem Dulcinensi ecclesie cui tunc preeras tenebaris de dictorum fratrum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes te ad dictam Polensem ecclesiam transferimus (*aliis ommissis*). Datum Avinione II kalendas iunii anno primo.

In e. m. „dilectis filiis capitulo ecclesie Polensis“ — „dilectis filiis clero civitatis et diocesis Polensis“ — „dilectis filiis populo civitatis et diocesis Polensis“ — „dilectis filiis universis vassallis ecclesie Polensis“ — „venerabili fratri . . patriarche Aquilegensi“.

Reg. Avin. 62 (Clemens VI. t. 7) fol. 210 ep. VI (cum taxationis nota 20 pro qualibet sex epistolarum) = *Reg. Vat. 155 (Cl. VI com. an. I lib. VI) fol. 120 v ep. VI.*

Reg. praebet Ughellus Italia Sacra V, 481; Farlati, Illyr. sacrum VII, 254 A (Eubel, Hierarchia I, 424).

[1]) *Vat.* contingerit (!)

Godine 1343. februara 9. u Avinjonu: Papa Kliment VI postavlja za ulcinjskog episkopa benediktinskog monaha Antonija[33]

832.

(1343) 9. februara. U Avinjonu.

Papa Klemens VI, pošto je ulcinjski episkop Gracija prebačen u Polensku crkvu, postavlja monaha Antonija i prezvitera u kavenskom manastiru iz reda Sv. Benedikta za episkopa Ulcinjske crkve.

Velepoštovanom bratu Antoniju, ulcinjskom episkopu, pozdrav itd. Pošto smo božanskim uređenjem pozvani da upravljamo svim crkvama svijeta, između ostalih dužnosti naše obaveze koje počivaju na našim ramenima posebno podstiču, prinuđuju i najviše doimaju naše razmišljanje da se u upražnjenim crkvama, kako ne bi bile izložene neprijatnostima zbog duge upražnjenosti trpjele štete i da ne bi njihova dobra i prinadležnosti, ostavljene bez pomoći zaštitnika, osvojila bezočna drskost pokvarenjaka i oduzela pohlepna ruka zločinaca, dakle postave na čelo prikladni pastori i svakako razumni rektori, kako bi one vođene njihovim uspješnim vladanjima i pomognute zaštitom i pohvalnim rukovođenjem koje im je Bog tvorac bez oklijevanja dao, duhovno i svjetovno napredovale. Tako, budući da je nedavno Ulcinjska crkva ostala upražnjena zbog toga što smo mi našeg velečasnog brata Gracija, polenskog episkopa, tada ulcinjskog, izabranog lično kod Apostolske stolice, uz savjet naše braće i punoćom apostolske moći oslobodili od veze u kojoj je bio sa Ulcinjskom crkvom kojom je tada upravljao i odredili da se prebaci u Polensku crkvu koja je tada bila upražnjena, postavljajući ga istoj toj Polenskoj crkvi za episkopa i pastora, uz izričit zahtjev da se niko osim nas ili u naše ime ne smije miješati u uređivanje te Ulcinjske crkve, jer smo mi još prije ove upražnjenosti Ulcinjske crkve odredili da se sve katedralne crkve koje su iz bilo kog razloga bile upražnjene kod Apostolske stolice, ili će se, možda, ubuduće pojaviti kod nje kao takve, podrede našem uređivanju, proglašavajući još od tada da je nepotrebno i uzaludno da se bilo ko, sa bilo kakvom moći, znajući ili ne, pokuša da se miješa u ovo; a radi brzog i uspješnog izbora za samu Ulcinjsku crkvu, kako ne bi zbog duge upražnjenosti bila podložna neprijatnostima, nastojeći i želeći očinskim i brižnim nastojanjima da se na čelo Ulcinjske crkve postavi takva ličnost koja zna, želi i može da je sačuva od šteta i nevolja i čvrsto drži u njenim nadležnostima i još ih povećava, poslije marljivog savjetovanja sa našom braćom o takvoj ličnosti, na kraju smo pažnju našeg razmišljanja usmjerili na tebe, monaha u kavenskom manastiru iz reda Svetog Benedikta postavljenog za sveštenika u dijecezi Salerna, za koga smo dobili vjerodostojna svjedočenja o poznavanju pisanih djela, predanosti vjeri, dostojanstvenosti u odnosima, razumnosti u duhovnim pitanjima, kao i zbog drugih zasluga. Poslije dužnog razmišljanja o svemu tome i procjenjivanja tvoje ličnosti, savjetujući se sa našom braćom o tome i prihvatajući njihov savjet, sa moći Apostolske stolice pobrinuli smo se za Ulcinjsku crkvu i postavljamo te istoj za episkopa i pastora, povjeravajući ti u potpunosti staranje i upravljanje njom kako u duhovnim tako u svjetovnim pitanjima, zbog čega smo odredili da ti pripadne dar posvećivanja; i da bi, u onome koji daje milosti i obilno pruža nagrade vjernicima, pomenuta crkva preko tvoje marljivosti i sveukupnog plodotvornog nastojanja, uz pomoć koju će ti Bog pružiti, napredovala u duhovnim i svjetovnim blagostanjima. Zbog toga tvojoj bratskoj odanosti preko apostolskog pisma naređujemo da pomenutoj

[33] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", Vindobonae 1913, p. 252-253.*

832.

(1343,) 9. februarii. Avenione.

Clemens VI. papa Antonium monachum et presbyterum monasterii Cavensis ord. S. Benedicti, Gratia episcopo Dulcinensi ad ecclesiam Polensem translato, episcopum praeficit ecclesiae Dulcinensi.

Venerabili fratri Antonio episcopo Dulcinensi salutem *etc.* Ad universalis ecclesie regimen excercendum nos divina dispositione vocatos illud inter ceteras solicitudinis nostre curas que nostris incumbunt humeris specialiter excitat et inducit ac augit potissime pulsatque propensius mentem nostram, ut viduatis ecclesiis, ne prolixe vacationis exponantur incomodis paciantur dispendia ac earum bona et iura protectoris destituta presidio pravorum presumptuosa temeritas occupet avidaque manus diripiat malignorum, pastores preficiantur ydonei et rectores providi deputentur, quorum salubri ducte regimine circumfulte munimine ac laudabili gubernatione directe auctore domino spiritualiter et temporaliter augeantur. Nuper siquidem vacante ecclesia Dulcinensi pro eo, quod nos venerabilem fratrem nostrum Graciam Polensem tunc Dulcinensem episcopum apud sedem apostolicam personaliter constitutum a vinculo quo dicte Dulcinensi ecclesie cui tunc preerat tenebatur de fratrum nostrorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes ipsum ad Polensem ecclesiam tunc vacantem duximus transferendum preficiendo eum eidem Polensi ecclesie in episcopum et pastorem[1] nos attendentes, quod nullus preter nos de ipsius ecclesie Dulcinensis ordinatione se ea[2] vice intromittere poterat pro eo quod nos ante vacationem huiusmodi ipsius ecclesie Dulcinensis omnes cathedrales ecclesias tunc apud dictam sedem quocunque modo vacantes et imposterum vacaturas apud eam ordinationi et dispositioni nostre duximus specialiter reservandas, decernendo ex tunc irritum et inane si secus super hiis per quoscunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari; ac de provisione ipsius Dulcinensis ecclesie celeri et felici, ne longe vacationis subiaceret incomodis, paternis et solicitis studiis cogitantes et cupientes talem eidem Dulcinensi ecclesie preesse personam, que sciret vellet et posset eam preservare a noxiis et adversis ac in suis manutenere iuribus et etiam adaugere, post deliberacionem, quam ad preficiendum eidem ecclesie Dulcinensi personam huiusmodi cum dictis fratribus habuimus diligentem, demum ad te monachum monasterii Cavensis ordinis sancti Benedicti Salernitan(e) diocesis in sacerdocio constitutum, cui de litterarum scientia religionis zelo vite mundicia honestate morum prudencia spiritualium aliisque virtutum meritis testimonia fidedigna apud nos perhibentur, direximus oculos nostre mentis. Quibus omnibus debita meditacione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus ob huiusmodi tuorum exigenciam meritorum accepta de ipsorum fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica eidem Dulcinensi ecclesie providimus teque illi preficimus in episcopum et pastorem, curam et administracionem ipsius tibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie commictendo ac subsequenter tibi consecrationis munus nostris manibus duximus impendendum; in illo qui dat gracias et largitur premia confidentes, quod prefata ecclesia per tue industrie et circumspectionis fructuosum studium dextera tibi domini assistente propicia spiritualiter et temporaliter votivis proficiet incrementis. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatinus ad predictam Dulcinensem ecclesiam cum gratia nostre benedictionis accedens geras solicite curam eius gregem dominicum in ea tue commissum fidei doctrina verbi et operis informando, ita quod pre-

[1]) V. nº 831.
[2]) *Vat.* hac.

Ulcinjskoj crkvi pristupiš sa milošću našeg blagoslova, da vodiš brigu o njenom božjem stadu, tako da se Ulcinjska crkva sa tvojim istinskim učenjem o vjeri u riječima i djelima, raduje, prepuštena razumnom i plodotvornom vođi, a ti da zaslugom koju će ti uzvratiti to isto stado da zaslužiš da na dan najstrožeg ispita dospješ do kraljevstva vječnoga oca koje je od početka svijeta pripremljeno za njegove izabranike i da zbog izdašnih zasluga dovedeš to stado do blagostanja i vrhunca najveće retribucije. U Avinjonu, V. ida februara, u godini prvoj.

Na isti način voljenim sinovima … kapitulu Ulcinjske crkve pozdrav itd. Pošto smo božanskim uređenjem itd. Zato vašoj uviđavnosti preko apostolskog pisma naređujemo da tom episkopu, kao ocu i gospodaru vaših duša, nastojite i pružite pokornost, da se pobrinete da se korisni savjeti odano prihvataju i uspješno ispunjavaju. U protivnom odluku koju će taj episkop zakonski donijeti, prihvatićemo kao nepobitnu i uz božju volju naredićemo da se nepovredivo poštuje sve do njenog dostojnog izvršenja. Datum kao gore.

Na isti način voljenim sinovima u kleru grada i ulcinjske dijeceze, pozdrav, itd.... Pošto smo božanskim uređenjem, itd... Zato vašoj uviđavnosti preko apostolskog pisma naređujemo da tom episkopu, kao ocu i gospodaru vaših duša, nastojite da pružite pokornost, da se pobrinete da se korisni savjeti odano prihvataju i uspješno ispunjavaju. U protivnom odluku koju će taj episkop zakonski donijeti, prihvatićemo kao nepobitnu i uz božju volju naredićemo da se nepovredivo poštuje sve do njenog dostojnog izvršenja. Datum kao gore.

Na isti način voljenim sinovima u narodu grada i ulcinjske dijeceze pozdrav, itd. Pošto smo božanskim uređenjem, itd... Zato vašoj uviđavnosti preko apostolskog pisma naređujemo da tog episkopa, kao oca i gospodara vaših duša, prihvatite odano, ukazujući mu dužno poštovanje i slušajući njegove korisne savjete, tako da on u vama nađe odane sinove a vi sljedeći ga nađete u njemu oca i radujete mu se blagonaklonom. Datum kao gore.

Na isti način velečasnom bratu (Jovanu), barskom arhiepiskopu, pozdrav, itd. Do vrhunca tvog spasenja i slave doći ćeš ako crkvene ljude, posebno one koji su darivani pontifikalnim dostojanstvom, u pogledu blagonaklonosti zapućuješ pogodnom zahvalnošću okrilja i milosrdnosti. Tako, pošto je nedavno Ulcinjska crkva bila upražnjena, itd... Dakle, da bi pomenuti episkop mogao lakše da se brine o pomenutoj Ulcinjskoj crkvi koja mu je prepuštena, jer je poznata tvoja velika blagonaklonost prema njoj, tvoju bratsku ljubav molimo i podstičemo, pomno ti naređujući preko apostolskog pisma da pomenutog episkopa i crkvu, smatrajući ih kao naše i smjernošću Apostolske stolice od srca povjerene tebi, pomogneš zaštitom tvoje naklonosti da održe svoja prava, da bi novi episkop uz tvoju pomoć mogao uspješnije da upravlja pomenutom povjerenom mu crkvom a ti da možeš izdašnije da zaslužiš božansku blagonaklonost. Datum kao gore.

Reg. Avin. 62 (Clem. VI t. 7) fol. 350-351 ep. CXVI (zabilješka: milost u bogu) = *Reg. Vat. 152 (Clem. VI. comm. An. I lit. VI) fol. 186-186 v. ep. CXVI.*

Argument pruža Farlatus, Illyr. sacrum VII, 254 (Eubel., Hierarchia I, 238).

fata Dulcinensis ecclesia gubernatori provido ac fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque laudabili de grege ipso reddita in die districti examinis ratione regnum patris eterni electis suis a mundi origine preparatam accipere merearis et gregem eundem ad uberioris[1]) meriti fructum et retributionis maioris cumulum introducas. Datum Avinione V idus februarii anno primo.

In eodem modo dilectis filiis . . capitulo ecclesie Dulcinensis salutem *etc.* Ad universalis ecclesie regimen *etc. usque* proficiet incrementis. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus eidem episcopo tanquam patri et pastori animarum vestrarum humiliter intendentes ac axhibentes ei obedienciam et mandata salubria curetis devote suscipere et efficaciter adimplere. Alioquin sententiam quam idem episcopus rite tulerit in rebelles ratam habebimus et faciemus auctore domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum ut supra.

In eodem modo dilectis filiis clero civitatis et diocesis Dulcinensis salutem *etc.* Ad universalis ecclesie regimen *etc. usque* proficiet incrementis. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus eidem episcopo tanquam patri et pastori animarum vestrarum humiliter intendentes ac exhibentes ei obedientiam et reverentiam debitam et devotam ipsius monita et mandata salubria curetis devote suscipere et efficatiter adimplere. Alioquin sententiam quam idem episcopus rite tulerit in rebelles ratam habebimus et faciemus auctore domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum ut supra.

In eodem modo dilectis filiis populo civitatis et diocesis Dulcinensis salutem *etc.* Ad universalis ecclesie regimen *etc. usque* proficiet incrementis. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus eundem episcopum tanquam patrem et pastorem animarum vestrarum devote suscipientes ac debita honorificencia prosequentes eius monitis et mandatis salubribus intendatis, ita quod ipse in vobis devotionis filios et vos in eo per consequens patrem invenisse benivolum gaudeatis. Datum ut supra.

In eodem modo venerabili fratri (Johanni) archiepiscopo Antibarensi salutem *etc.* Ad cumulum tue cedit salutis et fame, si personas ecclesiasticas presertim pontificali dignitate preditas divine propiciationis intuitu oportuna presidii et favoris gracia prosequaris. Nuper siquidem vacante ecclesia Dulcinen(si) *etc. usque* proficiet incrementis. Cum igitur, ut idem episcopus in commissa predicte Dulcinensis ecclesie sibi cura facilius proficere valeat, tuus favor eidem fore noscatur quam plurimum oportunus, fraternitatem tuam rogamus et hortamur attente per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus prefatos episcopum et ecclesiam habens pro nostra et dicte sedis reverencia propensius commendatos in ampliandis et conservandis iuribus suis et ipsius ecclesie sic eum tui favoris presidio prosequaris, quod ipse tuo fultus auxilio in commisso sibi ecclesie prefate regimine se possit utilius exercere tuque dominicam misericordiam valeas uberius promereri. Datum ut supra.

Reg. Avin. 62 (Clem. VI t. 7) fol. 350—351 ep. CXVI (nota: Gratis pro deo) = *Reg. Vat. 152 (Clem. VI. comm. an. 1 lit. VI) fol. 186—186 v. ep. CXVI.*

Argumentum praebet Farlatus, Illyr. sacrum VII, 254 (Eubel, Hierarchia I, 238).

[1]) *Vat.* uberiores.

Godine 1347. jula 6: Dubrovnik zabranjuje uvoz roba iz Ulcinja[34]

G. 1347.

DANA ŠESTOG JULA. XV INDIKTA. Goci de Poka od strane gospodara komesa, ženi Marina iz Preslica od strane Nisa de Saraka, Leni, ženi Prisna de Ranjina od strane Petra de Ranjina, ženi Give de Marinusija od strane Petra de Pikurario, date su povlastice u trgovini solju od strane gospodara komesa i njegovog Malog vijeća.

POMENUTOG DANA. U Malom vijeću na zvuk zvona kako je običaj, bilo je prihvaćeno da svaki Vlah, Sloven ili bilo koja druga osoba koja želi da dovozi u Dubrovnik novo i dobro žito sve do praznika svetog Martina, treba da dobije od opštine Dubrovnik četiri salme soli za jednu salmu žita i ovo da traje sve do pomenutog praznika s. Martina.

NAVEDENOG DANA. U pomenutom Malom vijeću, na upornu molbu nekih iz Ulcinja koji su željeli da dođu u Dubrovnik sa robom i svojim žitom, a koji nijesu mogli da dolaze zbog određenih kaznenih mjera koje ljudi iz Dubrovnika sprovode protiv opšti-ne i ljudi iz Ulcinja, bilo je odobreno da svaka osoba iz grada i sreza može da dolazi u Dubrovnik sa robom ako plati po dva centenarija za svaku pojedinu robu, kako su je i ra-nije dovozili u Dubrovnik, sve dok pomenute kaznene mjere ne budu ukinute i zadovolje-ne, no pod ovim uslovom: da se prvi denariji koji treba da se naplate u ime pomenutih kazne-nih mjera, kao cijeli dobijeni iznos isplati gospodaru Dardi Kontarenu u ime navedenih kaznenih mjera a zatim da se plaćaju i zadovoljavaju kaznene mjere za ljude iz Dubrovnika.

[34] *"Monumenta Ragusina", vol. 1, p. 267*.

Die sexto julii. xv ind. Gauce de de Pocca per dominum comitem, Vxor Marini de Preslica per Nissam de Saracha, Lena vxor Priasni de Ragnina per Petrum de Ragnina, Vxor Give de Martinusio per Petrum de Picurario, sallinarii dati per dominum comitem et suum parvum consilium.

Die predicto. In minori consillio, sono campane ut moris est, captum fuit, quod quilibet Vlacus slavus et quelibet alia persona, que voluerit conducere Ragusium furmentum novum et bonum usque ad festum sancti Martini proximum, habeat a comuni Ragusii salmas quatuor salis pro una salma furmenti, et hoc durare debeat usque ad dictum festum S. Martini.

Die predicto. In dicto minori consillio captum fuit ad instantiam quorundam de Dulcigno volentium venire cum eorum mercationibus et cum blado Ragusium, qui venire non poterant propter certas represalias, quas homines de Ragusio habent supra comune et homines Dulcigni, quod quelibet persona dicte civitatis et districtus Dolcigni possint venire Ragusium cum omnibus eorum merchationibus solvendo duo pro centenario de omnibus mercacionibus, que ammodo in antea conducent Ragusium donec dicte represallie fuerint solute et satisfacte cum hac tamen conditione: quod primi denarii qui exigentur de represalliis predictis soluatur totta racio quam habere (debet) dominus Dardi Contareno ocasione dictarum represalliarum et ab inde in antea solvantur et satisfiant represallie hominum Ragusinorum.

Godine 1356. o novembarskim nonama:
Papa Inokentije dozvoljava ulcinjskom benediktincu
da se slobodno kreće između Dubrovnika i Ulcinja[35]

CCCXXI.
g. 1356.

Opatu manastira S. Nikolaja na Drimu iz reda S. Benedikta u ulcinjskoj dijecezi, data je dozvola od strane Rimske kurije da može da odlazi i da se vraća u svoj manastir. Reg. An. IV. Cod. Chart. Tom.12. fol. 504.

Episkop Inokentije itd. Voljenom sinu Paulu, opatu manastira Svetog Nikolaja na Drimu, iz reda Svetog Benedikta u ulcinjskoj dijecezi, pozdrav. itd. Još ranije usmjera-vajući oštricu našeg razmišljanja na tvoju ličnost poznatu po časnim vrlinama, po savjetu naše braće postavljamo te za opata u manastiru Svetog Nikolaja na Drimu iz reda Svetog Benedikta u ulcinjskoj dijecezi koji je bio bez opata, povjeravajući ti u potpunosti duhov-no i svjetovno staranje i upravljanje, što u potpunosti sadrži naše pismo koje je zbog toga napisano. A pošto ćemo ti, zatim, preko našeg poštovanog brata Petra, palestrinskog epi-skopa u Apostolskoj stolici dodijeliti dar blagosiljanja, preko apostolskog spisa naređuje-mo tvojoj smjernosti da pošto pristupiš sa milošću našeg blagoslova u pomenuti manastir, nastojiš da brižljivo i razumno vodiš upravu istog, kako bi se sasvim zasluženo radovao prepušten korisnoj marljivosti svog upravitelja, a ti zbog toga, osim nagrade vječne nado-knade izdašnije da stekneš ljubav i milost naše blagonaklonosti. U Avinjonu, IIII nona novembra, u četvrtoj godini našeg pontifikata.

[35] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum Meridionalium", vol I, p. 251.*

CCCXXI.

Abbati monasterii s. Nicolai de Drino ordinis s. Benedicti Dulcinensis dioecesis datur licentia a curia Romana recedendi et ad suum eundi monasterium. Reg. An. IV. cod. chart. Tom. 12. fol. 504.

Innocentius episcopus etc. Dilecto filio Paulo Abbati monasterii sancti Nicolai de Drino ordinis sancti Benedicti Dulcinensis diocesis, salutem etc. Pridem nos ad personam tuam claris virtutum titulis insignitam nostre mentis aciem dirigentes, te monasterio sancti Nicolai de Drino ordinis sancti Benedicti Dulcinensis diocesis, tunc carenti Abbate, de fratrum nostrorum consilio prefecimus in Abbatem, curam et administrationem ipsius tibi spiritualiter et temporaliter plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Cum autem postmodum per Venerabilem fratrem nostrum Petrum Episcopum Penestrinum tibi fecerimus apud sedem apostolicam munus benedictionis impendi, discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus ad predictum monasterium cum gratia nostre benedictionis accedens, sic te in administratione ipsius monasterii diligenter et solicite gerere studeas, quod utilis administratoris industrie non immerito gaudeat se commissum, tuque preter retributionis eterne premium nostre benivolencie gratiam et favorem exinde uberius consequaris. Datum Avinione III. Nonas Novembris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Godine 1356. jula 21: Ulcinjanin Luka de Klimo plijeni robu venecijanskih trgovaca[36]

(160)

1356. VII 21. *Sen., Mix., R.^{o} 27, c. 89*

1356. u indiktu 9. dana 21. jula

gospodari
ser francisko landi (?)
ser Jakov moro konsilijari

ser nikolaj valareso
ser daniel trevizano starješine XL-ta konsilijarija

(*propušteno*)
prihvaćen

Pošto su se naši trgovci i podanici koji su se kretali u oblastima Avalone potužili na nepravdu vlasti od nekog ser Luke de Klimo iz Ulcinja, koji je preko nekog njegovog izvršioca po imenu Kerce iz navedenog mjesta, u ime danaka silom tamo uzeo njima tkanine u vrijednosti od oko CC zlatnih dukata, izgovarajući se da je tkanine oduzeo na ovaj način zbog carine za trgovce koji su ih donijeli u Avalonu i odande izvezli (*sic*), nasuprot starom običaju koji je do sada uvijek važio u ovim krajevima, da su oslobođeni carine i u ovakvim slučajevima ne plaćaju ništa, kakvo je bilo i jeste nastojanje gospodara cara, pa su protestovali o pomenutom nasilju i legitimno ga dokazali, što je u potpunosti poznato našim provizorima opštine, zaključeno je da se piše našem kapetanu zaliva u njihovu korist na onaj način koji će našoj vlasti izgledati pogodan.
((AD II 118))

[36] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 147.*

(160)

1356 VII 21 *Sen., Mix., R.° 27, c. 89*

1356 Jndictione 9. die 21 Julij

dominus

ser *franciscus landj (?)*
ser *Jacobus moro* } consiliarij

ser *nicolaus valaresso*
ser *daniel treuisano* } capita xl.ta consiliariorum

(omissis)

capta

Cum mercatores et fideles nostri in partibus *Aualone* conuersantes conquesti fuerint nouiter dominationi de quodam ser *lucha* de *climo* de *dolcegno*, qui per quendam eius factorem nomine *cerze* de dicto loco nomine doaneriorum deinde, accepiset *(sic)* eisdem per violenciam tot pannos, quot ualere poterant ducatos CC. auri, fingendo se. quod huiusmodi pannos accipi faciebat, occasione doane mercationum quas portauerant *Aualonam* et inde extraserant *(sic)* contra antiquam consuetudinem si hactenus semper fuerunt in dictis partibus franchi, et nichil soluunt occasione predicta, et sicut fuit et est intencio domini Jmperatoris (1), et de predicta violencia fecerunt protestationem, et probauerunt hoc legittime, sicut plene constat prouisoribus nostri comunis, Vadit pars Quod scribatur nostro capitaneo Culfi in eorum fauorem in illa forma, que videbitur dominacioni non sinistrando armatam.

((AD II 118))

(1) Stephani Dusciani Urosii.

Godine 1357. maja 14: Ulcinjani pišu venecijanskom duždu povodom optužbi da su opljačkali mletačkog trgovca Paula Kvirina[37]

(163)

1357, prije V 14. *Commemoriali, L. V, c. 97t (N° 223)*

Slavni gospodaru, dana osmoga maja primili smo jedno pismo od strane vaše vla-sti u kome se iznosi kako se neki vaš plemić, građanin, gospodar Paulo Kvirini, poža-lio vašoj vlasti da ga je neki naš građanin, pokojni ser Luka de Klimo, zarobio i naredio da se drži u zatvoru, pa je od njega zatražio iiij^{c} dukata ako želi da bude oslobođen odatle, o čemu smo dužni da odgovorimo vašoj vlasti. Jamačno, slavni gospodaru, u našem pismu koje smo poslali ponizno smo se priklonili tome, da smo uvijek spremni da se pokorava-mo ne samo ovim već svim vašim odlukama i naredbama, a najviše onima koje ne nanose štetu i gubitak vlasti naše gospodarice carice Sklavonije[38]. Zato smo odmah sazvali savjet čitavog našeg grada i pošto smo marljivo ispitali tu stvar otkrili smo da pomenuti ser Luka za navedene štete imenovanom gospodaru Paulu ne snosi nikakvu krivicu, niti je bilo šta uzeo, već je tada bolestan ležao u krevetu, pa tako uopšte nije mogao da radi u ca-rinarnici na rijeci Drim, ali je sasvim sigurno, slavni gospodaru, ako smo našli ili budemo pronašli da je istina što je pomenuti gospodar Paulo iznio vašoj vlasti, spremni smo da postupimo po pravdi u odnosu na nasljednike i imovinu pomenutog ser Luke de Klimo, kao i prema svakom drugom koji učini nešto što šteti bilo kom venecijanskom građaninu, kao vaše sluge i podanici. No ipak, pošto želimo da se pokorimo našoj odredbi, imenova-ni gospodar Paulo treba da dođe ili pošalje svog zakonskog zastupnika, kako bi se jasnije otkrila istina, jer bi to za nas bilo dobro, a njega ćemo prihvatiti milostivo, no štogod da se po pravu otkrije mi ćemo to objelodaniti i proslijediti vašoj vlasti.

U Ulcinju, božjeg dana XIIII mjeseca maja.

((AD II 125))

[37] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 149*.

[38] Jelene, udovice Stefana Dušana.

(163)

1357 V 14 *Commemoriali, L. V, c. 97t (N° 223)*

Exemplum literarum, Judicum et Ciuium Ciuitatis *dulcigni*, pro facto ser *Pauli quirino*.

Egregie domine Recepimus, octauo die madij, vnam literam, a dominacione uestra, in qua continebatur, quod quidam nobilis ciuis uester, dominus *Paulus quirini*, conquestus est dominationi uestre, qualiter quidam ciuis noster, condam ser *luce de chimo*, derobauit eum, et fecit eum in custodia detineri, et exegit ab eo, si uolebat inde liberari, ducatos iiij^{c}, et quod de hijs debemus dominacioni uestre respondere, Certe egregie domine, missis nostris literis, humiliter inclinauimus, parati semper non solum in hijs obedire sed omnibus preceptis et mandatis uestris, et maxime in hijs que non cederent, in detrimentum et dannum dominacionis nostre domine imperatricis *sclauonie* (1), Congregauimus statim consilium, totius nostre ciuitatis, et diligenti examinatione habita, Jnuenimus quod prefatus ser *luce* in predictis dannis, dicti domini *pauli*, nullam culpam habuit, nec de predictis rebus aliquid percepit, ymo tunc grauiter Jacebat in lecto nec tunc aliquid habebat facere in doana fluminis *drini (?)*, et pro certo domine egregie, si inuenissemus, uel quoque *(?)* inueniremus, esse uera que dictus dominus *paulus*, dominationi, uestre retullit, iusticiam parati essemus facere, de heredibus et rebus prefati ser *luce de chimo*, Et de omnibus alijs, qui aliquod displicere inferrent alicui, ciui *veneto*, sicut uestri seruitores et fideles, Verum tamen uolentes seruare statuta nostra *(*uestra*?)* ueniat dictus dominus *paulus*, uel suum legiptimum procuratorem mittat, ut clarius inueniatur ueritas, quia bene secundum nostrum posse, benigne recipiemus eum, sed etiam quicquid de Jurè pertinet fatiendo et per consequens *(?)* contemtabimus *(sic)* dominationem uestram. Data dulcigni die dominico, xiiij° mensis madij -

((AD II 125))

(1) Helenae, Stephani Dusciani Urosii viduae.

Godina 1359. januar – decembar:
Ulcinjanin Luka de Klimo uzrok spora Dubrovčana i Ulcinjana pošto je oteo so dubrovačkom trgovcu – dominikanski sveštenik Ulcinjanin Lazar lektor dubrovačke skupštine – Ulcinjanin Junio de Sevasto kupuje brod u Dubrovniku[39]

G. 1359.

POSLJEDNJEG DANA JANUARA. U Malom vijeću, koje se uobičajeno okupilo na zvuk zvona, prihvaćeno je i potvrđeno da se može udovoljiti zahtjevu Male braće od kojih je uzeta određena količina kreča i dasaka za potrebe opštine, da treba da prime od carine u mjesecu aprilu pedeset iperpera i L iperpera u mjesecu maju koji treba da se daju našim radnicima koji će biti u radionicama iznad Stona kako bi se napravila jedna krečana kod Stona zbog obnavljanja kreča pomenute braće.

Takođe je u istom Malom vijeću prihvaćeno i potvrđeno da se Vitu de Georgiju, na njegov potpuni zahtjev, dodijeli izaslanik koji treba da se pošalje u Ulcinj a u vezi soli koju mu je uzeo Luke de Kimo. I da je opština dužna da pokrije troškove pomenutog izaslanika, dajući Vitu zalog u srebru; prema odredbi neka se opštini pokriju troškovi od prvih denarija koje će primiti od pomenute soli.

Stefan Dobroslavić, kaluđer iz Budve, u Malom vijeću koje se uobičajeno okupilo na zvuk zvona, bio je prihvaćen za građanina Dubrovnika.

DANA XXVII MAJA. Od strane vlasti i njene kurije, na zahtjev ser Paula Kvirina, poslano je pismo Misu de Babaliju sa preporukom da, pošto pregleda navedeno pismo, mora u roku od mjesec i po da dođe u Dubrovnik ili da pošalje svog zakonskog zastup-nika, kako bi branio svoja prava protiv ser Paula koji je silom neke odluke dobio u posjed jednu kuću Petra de Buhija, koju posjeduje i sam Mise. A ako ti ne dođeš ili ne pošalješ prokuratora, izvršiće se to što se po zakonu mora izvršiti a što tvoje odsustvo neće sprije-čiti. O donošenju pisma daće se puno povjerenje ovdašnjim donosiocima.

Od strane g. rektora ser Nikole de Grede i Malog vijeća bilo je poslano pismo sa dolje navedenom sadržinom: Voljeni prijatelji i braćo. Kako je vašoj plemenitosti pozna-to, naš građanin Kivko de Deseno je u parnici koju ima odabrao za svog sudiju voljenog u Hristu, oca i gospodara, brata Dominika, božjom milošću korčulanskog episkopa, koji ovoj parnici ne može da prisustvuje jer je sam i već dugo boravi u oblastima Albanije i, kako smo saznali, neće za duže vrijeme doći ovdje. Zato, uviđajući da pomenuti episkop neće doći poručili smo Kivku da umjesto imenovanog gospodara korčulanskog episkopa, treba da odabere nekog drugog sudiju, pa je on umjesto njega odabrao odanog vjeri brata Lazara iz Ulcinja, lektora Dubrovačke skupštine iz reda dominikanaca. Zbog toga vam određujemo rok od jednog mjeseca da po prijemu ovog pisma pošaljete vaše sudije oda-brane za samu parnicu, kod mjesta Prevlake, radi načina dogovora kako da se riješi i okonča pomenuta parnica, pošto ćemo i mi na određeno mjesto i vrijeme poslati naše su-dije za tu parnicu. Molimo vas po vašoj želji i volji da nam odgovorite.

DANA XXVIII MJESECA DECEMBRA. U Velikom vijeću na zvuk, itd. okupljenom, a kome su prisustvovala LXIII poslanika, prihvaćeno je i potvrđeno da kovač kome stra-žar da da mu napravi šlem istom tom kovaču mora dati za gvožđe jedan groš; ovaj ne može

[39] *"Monumenta Ragusina", vol. 2, p. 263*.

Die ultima januarii. In minori consilio, sono campane more solito congregato, captum fuit et firmatum, quod ad peticionem fratrum minorum de Stagno, quibus accepta fuit certa quantitas calcine et lignaminis pro servicio communis, ut possit eis satisfacere, accipi debeant de doanis in mense Aprilis yp̃p̃. quinquaginta, et in mense Madii yp̃p̃. l qui dari debeant officialibus, qui fient supra laborerium Stagni, ut faciant fieri i calcinam iuxta Stagnum pro restitucione calcine dictorum fratrum.

Item, in eodem minori consilio captum fuit et firmatum quod detur Vite de Georgio ad omnem eius voluntatem ambaxiatam ad mittendum Dolcignum super facto salis, quem sibi accepit Luche de Chimo. Et quod commune teneatur facere expensas ambaxiate predicte, dante Vita pignus argenti secundum consvetudinem de solvendo communi expensas de primis denariis, quos recuperabit de dicto sale.

Stephanus Dobroslauich, calegar de Budva, in minori consilio, sono compane more solito congregato, factus fuit civis Ragusinus.

Die xxvii. madii. Ex parte dominationis et sue curie misse fuerunt littere Misse de Babalio ad peticionem ser Pauli Quirino eidem precipiendo, quatenus visis dictis litteris infra unum mensem et dimidium debeat venire Ragusium, vel mittere eius legiptimum procuratorem, ad deffendendum iura sua contra dictum ser Paulum, qui vigore cuiusdam sentencie positus est in possessione unius domus Petri de Buchia in qua eciam ipse Misse positus. Et si tu non veneris vel non mittes, fiet illud, quod fieri debebit de iure, tua absentia non obstante. Et de harum presentatione latoribus presentium dabitur plena fides.

Ex parte d. rectoris ser Nicole de Grede et parvi consilii misse fuerunt littere tenoris et continencie infrascripte: Amici charissimi velud fratres. Prout vestre nobilitati notum est, cum in questione, quam Ciucus de Deseno civis noster ellegerit in judicem suum reverendum in Christo patrem, dominum fratrem Dominicum, dei gracia episcopum curzolensem, qui huic questioni interesse non potest, quia ipse est et stetit iam diu in partibus Albanie, nec est venturus ad partes istas longi temporis spacio, prout habuimus. Et idcirco nos videntes, quod prefatus dominus episcopus non venturus est, diximus eidem Ciuco, ne eius ius amplius dilatetur, quod elligere deberet unum alium judicem loco dicti domini episcopi curcolensis; et ipse elegit loco ipsius religiosum virum fratrem Lazarum de Dulcigno, lectorem conventus Ragusini, ordinis Predicatorum. Quapropter vobis assignamus terminum unius mensis, receptis presentibus litteris, ut mittatis vestros judices ad ipsam questionem ellectos ad locum Preulache secundum formam pactorum ad determinandum et diffiniendum questionem antedictam, quoniam nostros judices ad dictam questionem ellectos ad ipsum locum et terminum transmittemus; vosque rogantes, quatenus velitis et vobis placeat vestram nobis dare responsivam superinde.

da uzme od istog stražara više od dva groša za urađeno i sav njegov rad. A ako stražar da dva groša za gvožđe koje treba da se doda šlemu, onda treba da plati IIII groša za posao. Pa tako, više ili manje, prema tome kako ispadne račun. I da nijedan kovač ne smije da odbije da izvrši pomenute poslove, pod prijetnjom kazne od šest groša za bilo koga, ili prestankom rada od jedne nedjelje.

Isto tako nijedan kovač ne smije da uzme za jedan kozerij za urezivanje zavrtanja više od tri groša. Ako ga, pak, samo popravi, da uzme jedan groš manje, a onaj koji uradi suprotno da snosi kaznu kako je gore navedeno.

Takođe, nijedan kovač ne smije da prodaje novi šlem za više od fol. XXXVI livri gvožđa. I da se drži samo te cijene, pod prijetnjom kazne od šest groša za šlem.

Takođe, ako neko da šlem na popravku, a ne bude neophodno da se dodaje gvo-žđe, kovač je dužan da to uradi i popravi za jedan groš ili za nešto manje, prema tome ka-ko se dogovore.

Ovo se redom odnosi na one kovače koji su ovlašćeni i mogu da izrađuju i popravljaju šlemove i kozerije za urezivanje zavrtanja, a ne na druge kovače koji nijesu ovlašćeni da vrše ove poslove.

U Malom vijeću koje se uobičajeno skupilo na zvuk zvona data je dozvola da Junio de Sevasto iz Ulcinja može da dođe da kupi veliku lađu magistra Nikole.

Ser Marino de Mence, Anđelo de Maksi, Stojko Cekario u malom vijeću okuplje-nom itd. određeni su za tutore nasljedniku Radoslava Cerenčića.

Grube de Ranjina u Malom vijeću itd. određen je za kapetana na moru u Stonu.

Die xxviii mensis decembris. In maiori consilio sono *etc.* congregato, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii lxiiii, captum fuit et firmatum per lx ipsorum consiliariorum, quod faber cui çapator dare voluerit ad faciendum sibi aptari çapam, et dabit eidem fabro grossum unum de ferro, non possit accipere eidem çapatori plus grossos duobus de factura, et de omni eius laborerio. Et si çapator dabit grossos duos de ferro ad addendum çape, solvere debeatur grossos iiii pro laborerio. Et sic plures et pauciores, secundum quod venit per racionem. Et quod nullus faber possit refutare de faciendo dicta laboreria, sub pena grossorum sex pro quolibet, aut de stando una septimana de non laborando.

Item quod quilibet faber non possit accipere de uno choserio ad incidendum vites, novo plus gross. tribus. Et si ipsum reaptabit, accipiat a grosso uno infra; et qui contra fecerit solvat pro pena sicut dictum est supra.

Item quod nullus faber possit vendere çapam novam plus foll. xxxvi libra de ferro. Et pro illo precio teneatur ipsam dare sub pena gross. sex pro çapa.

Item quod si aliquis dabit çapam ad aptandum, et non erit necesse addere ferrum, quod faber teneatur facere et aptare pro grosso uno, et ab inde inferius, secundum quod se concordabunt.

Et ordo iste se extendat ad illos fabros, qui usi sunt facere et aponere çapas et choseria ad incidendum vites, et non alios fabros, qui non sunt usi facere talia laboreria.

In minori consilio sono campane more solito congregato data fuit licencia, quod Junius de Sevasto de Dolcigno venire possit emere barcham maiorem magistri Nicole fatoris.

Ser Marinus de Mençe, Angelus de Maxi, Stoychus Cecharius in minori consilio sono *ecc.* congregato, facti fuerunt tutores heredi Radosclavi Çerençich.

Grube de Ragnina in minori consilio *etc.* factus fuit capitaneus illius maris de Stagno.

Godine 1359. decembra 29: Dubrovčani šalju izaslanika u Ulcinj[40]

G. 1359.

DANA XXIX DECEMBRA. U Malom vijeću, uz prisustvo LXXI poslanika (prihva-ćeno je) da se odobri d. rektoru i Malom vijeću da pozajme Vitu de Georgiju iz zajednič-kih denarija za učinjeni trošak za solanu i onom izaslaniku koga nađe sam i koji je voljan ići u Ulcinj radi nasilja koje mu je učinjeno, da toliko denarija više nego što određuje statut, koliko će procijeniti pomenuto vijeće a uz dato jemstvo. A taj izaslanik, koga sam Vito nađe da je voljan da ide, treba da se potvrdi po volji pomenutog Malog vijeća.

[40] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 23*.

Die xxix. decembris. In m i n o r i c o n s i l i o, in quo consiliarii lxxi, (captum) de dando arbitrium d. rectori et parvo consilio posse mutuare Vite de Georgio de denariis communis ad dandum pro salario expens. illi ambaxiatori, quem ipse inveniet, volentem ire de voluntate Dolcignum pro robaria sibi facta, tot denarios, quot videbitur dicto consilio, plures quam dicat statutum, dando pignus. Et ipsum ambaxiatorem, quem ipse Vita inveniet volentem ire de voluntate dicti parvi consilii, possit confirmare.
Ibid.

Godine 1360. februara 1: Ulcinjanin Junije kupuje lađe u Dubrovniku[41]

G. 1360.

DANA PRVOG FEBRUARA. Milce de Lepro, Marin de Mauresa,Vlahota de Bratoe (ispušteno), Domanja Justinja od strane Malog vijeća okupljenog na zvuk zvona itd, odre-đeni su za tutore nasljedniku Cive de Maresa i dali su zakletvu.

U istom Malom vijeću učinjena je milost Juniju iz Ulcinja da može povesti sa so-bom u Ulcinj dva kafalata iz Dubrovnika. Po želji za dvije svoje barkuse, pod ovim uslo-vom, da je dužan otkako kompletira svoje pomenute barkuse da vrati kalafate u Dubrovnik.

[41] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 23.*

Die primo februarii. Milçe de Lepro, Marinus de Mauressa, Vlachotta de Bratoe *(cassus)*, Domagna Juctigna per minus consilium sono campane *etc.* congregato, facti fuerunt tutores heredi Çive de Maressa, qui iuraverunt

In eodem minori consilio Junio de Dulcigno facta fuit gratia quod possit portare secum Dulcignum duos calefatos de Ragusio, ad optandum duos suos barchosios cum hac condictione, quod completis dictis barchosiis suis, quod teneatur ipsos calefatos reducere Ragusium.

Godine 1360 (1359?), januara 8:
Venecijanci se spremaju da od Ulcinjana namire štetu za dubrovačke trgovce – objava rata Ulcinju[42]

(177)

1360. I 8. *Sen., Mix., Rubr. I, c. 91(89)t (tit. H)*

Da je bilo povjereno kapetanu zaliva (Boke kotorske) za štetu ser Paula Kvirina i Nikoleta Kontarena od strane onih iz Ulcinja itd. – (c.) 38

Ibid., R^{o} 29, c. 38

1359. U indiktu XIII – dana 8. januara.

konsilijari
i starješine
Prihvaćeno

Otkako su plemeniti muževi Paulo Kvirino i Nikolaj Kontareno, pokojnog ser Petra, bili oštećeni od strane onih iz Ulcinja za velike sume novca već im je dugo i često pisano u vezi obeštećenja ovih, pa sada, na kraju, kapetan zaliva je, po naređenju ovog savjeta, za-tražio da se izjasne o pomenutom obeštećenju, određujući im rok tokom čitavog mjeseca avgusta. Međutim, nikakvo obeštećenje nije bilo proslijeđeno, već su oni poslali svog gla-snika ovdje, poručujući kako su spremni da našim građanima, ako odu tamo, ispostave ra-čun prema njihovim odredbama i statutu. No, provizori opštine koji su bili određeni da ispitaju ovo, izjavili su da to ne znači ništa drugo nego da naši građani neće nikada povra-titi svoje, pa savjetuju da se sama vlast pobrine za njihovo obeštećenje, pa je zaključeno da se više nikako ne smije podnositi da naši građani ostanu u šteti od strane pomenutih. Zato da se odgovori njihovom glasniku i napiše njima kako se čudimo i negodujemo, ko-liko možemo, njihovom odgovoru, i da u svakom slučaju nastojimo da naši vjernici, čije su nam štete sasvim poznate, budu u potpunosti zadovoljeni i zato tražimo da pruže to nepobitno obeštećenje i da se dogovore sa njima u roku od četiri mjeseca, u njihovom pri-sustvu, kako će to učiniti. Dovoljno. Osim toga, da se od sada povjeri, a tako se i povje-rava, našem kapetanu zaliva, svim našim starješinama i službenicima u Veneciji i vani, da otkako protekne utvrđeni rok mogu bilo gdje da stiču osobe i dobra ljudi iz Ulcinja, uzi-maju i čine da se uzimaju, sve do njihovog potpunog obeštećenja, a ako savjet itd.

O ovome su obaviješteni službenici državnih spisa, gospoda notari, starješine seksterija i načelnici pošta, pošto je vlast preko pisma izvijestila kapetana zaliva da je na pomenuti način naznačen rok ljudima iz Ulcinja i da je taj rok prošao.

[42] "*Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 165*.

(177)

1360 I 8 *Sen., Mix., Rubr. I, c. 91(89)t (tit. H)*

Quid commissum fuit Capitaneo culfi pro dano ser *paulj quirini,* et *nicoleti contareno,* per illos de *dolcigno* etc — [c.] 38

Ibid., R° 29, c. 38

1359. Jndictione xiij - de .8. Januarij

consiliarij
et capita
Capta

Cum nobiles viri *Paulus quirino* et *Nicolaus contareno* quondam ser *petri,* dampnificati fuerint per illos de *dulcigno* iam est diu in magnis pecuniarum summis et pluries scriptum sit eis, pro satisfactione eorum, Et nunc vltimo capitaneus culfi de mandato huius consilij requisiuerit eos de dicta satisfactione, assignando eis terminum per totum mensem augusti proximi Et cum nulla satisfacio sit secuta, sed miserunt nuntium suum huc, concludentes quod parati sunt dictis nostris Ciuibus, si illuc miserint, facere rationem secundum ordines et statuta sua, Et prouisores comunis quibus hoc commissum fuit examinandum dicant quod istud non est aliud dicere, nisi quod nostri Ciues, nunquam Rehabeant suum, et consulant quod dominatio prouideat super hoc pro satisfacione eorum, Vadit pars, cum non sit tolerandum quod Ciues nostri in danno remaneant cum predictis. Quod Respondeatur dicto eorum nuntio et Scribatur eis quod miramur et grauamur, sicut possumus, de eorum responsione, et quod omnino intendimus, quod nostri fideles, de quorum dannis, nobis plene constat, integre satisfiat, et requirimus, quod ipsam satisfacionem fecisse debeant, uel esse concordes cum eis infra quatuor menses a presentatione presentium Quam si fecerint. Bene quidem. Alioquin, ex nunc committendum et sic committatur Capitaneo nostro culfi et omnibus rectoribus et officialibus nostris in *venetijs* et extra, quod elapso dicto dicto termino, personas et bona dictorum hominum de *dulcigno,* ubicumque ex eis poterunt reperiri, Jntromittant et intromitti faciant, usque ad Jntegram satisfationem eorum. et si consilium etc.

Nota quod hec pars missa fuit officialibus tabule. dominis de nocte capitibus Sexteriorum et capit. postarum, quia dominio innotuit per literas capitanei Culphy, quod cum assignatus fuisset terminus dictis de *Dulcigno* iuxta formam dicte partis, et quod dictus terminus est elapsus

Godine 1360. decembra 29:
Opština pozajmljuje novac Dubrovčaninu
kako bi poslao izaslanika u Ulcinj da namiri dug[43]

G. 1360.

DANA XXVIIII DECEMBRA. U Velikom vijeću, okupljenom itd, kome je prisustvo-vao LXXI poslanik, od strane svih je prihvaćeno i potvrđeno davanje odluke gospodaru rektoru i Malom vijeću da se Vitu de Georgiju može izvršiti pozajmica od opštinskog novca za troškove u solani, koju bi dao onom poslaniku koga sam pronađe da je voljan da ide u Ulcinj zbog nasilja koja su mu učinjena, dajući jemstvo da bi onog poslanika, koga sam Vito bude pronašao da je svojevoljno spreman ići, naše Vijeće moglo potvrditi.

[43] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 20*.

Die xxviiii decembris. In maiori consilio sono *etc.* congregato, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii lxxi, captum fuit et firmatum per lxxi ipsorum consiliariorum, de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio, posse mutuare Vite de Georgio de denariis comunis ad dandum pro salario expense illi ambaxiatori, quem ipse inveniet volentem ire de voluntate Dolcignum pro robaria sibi facta, tot denari quot videbuntur dicto consilio plures quam dicat statutum, dando pignus et illum ambaxiatorem, quem ipse Vita invenerit volentem ire de voluntate, dictum consilium possit confirmare.

Godine 1361. jula 3:
Dubrovnik obavještava kralja Srbije o sporovima sa Prizrenom i sklapa jednomjesečno primirje sa Ulcinjem[44]

G. 1361.

DANA III MJESECA JULA. U Velikom vijeću okupljenom itd. na zvuk zvona, kome su prisustvovala LXIIII poslanika prihvaćeno je i potvrđeno od strane LXIII poslanika slanje jednog odabranog čovjeka iz naroda sa jednim slugom na konjima kod gospodara našeg, gospodara kralja, da mu usmeno i u pismima iznese naše muke i nedaće.

Takođe je u navedenom Velikom vijeću prihvaćeno da onaj ko bude izabran da ide kod gospodara kralja to ne može da odbije, pod prijetnjom kazne od C perpera.

Takođe je u Velikom vijeću prihvaćeno i potvrđeno od strane LXIII poslanika da gospodar rektor sa Malim vijećem treba da sastavi pismo koje treba da se dostavi našem gospodaru kralju i drugima po potrebi, o mukama i nevoljama koje su nam nanijete od strane Vojislava, a sastavljeno pismo treba da se dostavi Velikom vijeću.

Takođe je u Velikom vijeću prihvaćeno i potvrđeno od strane XVIII poslanika o uzimanju njihovih stvari i ljudi iz Prizrena.

Takođe je data sloboda gospodaru rektoru i malom vijeću da odrede tri službena lica u vezi sa stvarima i ljudima iz Prizrena.

Takođe je na istom Velikom vijeću prihvaćena i potvrđena od strane LVXIIII poslanika zabrana da nijedna mala ili velika lađa ne plovi do Levanta, Ponenta ili neke druge oblasti ako ispred nje ne plovi galija.

Takođe je prihvaćeno i potvrđeno od strane LX poslanika da rektor i Malo vijeće mogu da odlučuju o isplati najmanje C perpera radi suzbijanja neprijatelja.

Takođe je u navedenom Velikom vijeću prihvaćeno od strane svih poslanika da se pošalje jedna lađa u Zadar ili Senj radi popravke streljiva.

Takođe je u istom Velikom vijeću prihvaćeno i potvrđeno od strane svih poslani-ka o davanju povjerenja Ulcinjanima koji su došli u Dubrovnik, odnosno ljudima i njiho-vim brodovima, a ovo povjerenje treba da traje čitav mjesec juli.

[44] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 88*.

Die iii mensis julii. In maiori consilio sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii lxiiii, captum fuit et firmatum per lxiii ipsorum consiliariorum de mictendo unum bonum hominem de populo cum uno famulo ad equos, ad dominum nostrum dominum regem, significando tribulaciones et afflictiones nostras oretenus et in scriptis.

Item in dicto maiori consilio captum fuit, quod ille qui fuerit electus ad eundum ad dominum regem, non possit refutare sub pena de perperis C.

Item in dicto maiori consilio captum fuit et firmatum per consiliarios lviiii, quod dominus rector cum parvo consilio debeat formare literam destinandam domino nostro regi et aliis quibus videbitur de tribulacionibus et augustiis nobis illatis per Voyslavum, et formata dicta litera aduci debeat ad istud maius consilium.

Item in dicto maiori consilio captum fuit et firmatum per consiliarios xviii de intromictendo res illorum de Presreno et personas.

Item de dando libertatem domino rectori et parvo consilio, faciendi tres officiales super facto rerum et personarum illorum de Presreno.

Item in eodem maiori consilio captum fuit et firmatum per consiliarios lvxiiii, de prohibendo quod aliquid navigium parvum nec magnum non vadat ad Levantem nec ad Ponentem nec ad aliam partem, donec non exiverit galea.

Item de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio, fuit captum et firmatum per consiliarios lx posse expendere a perperis C inferius causa offendendi inimicos.

Item in dicto maiori consilio captum fuit per omnes consiliarios, de mictendo unam barcham Jadram vel Segnam ad emendum sagittamentum.

Item in eodem maiori consilio captum fuit et firmatum per omnes consiliarios, de affidando Dulcignatos venientes Ragusinum, videlicet personas et navigia eorum; et hec fidancia durare debeat per totum hunc mensem Julii.

Godina 1361. avgusta 23-24: Glasanje u dubrovačkom velikom vijeću o odnosima sa Ulcinjem[45]

G. 1361.

DANA XXIII AVGUSTA. U Velikom vijeću glasačkih kuglica LXIII.

Prva stranka - da se dozvoli opštini Ulcinja (*nedostaje*)...

Druga stranka - da se ne dozvoli. *Prihvaćeno* od LXI.

Prva stranka - da se dozvoli onima iz Ulcinja koji su sada u Dubrovniku da mogu za sebe i za Pervosija kupovati za svoje odijevanje neke kavecije tkanina najmanje od I pecije /komada/ (*nedostaje)...*

Druga stranka je protiv. *Prihvaćeno* od strane L.

Prva stranka je da se onima iz Prizrena koji su među prvima došli u Dubrovnik za njihove potrebe dodijeli do XX perpera za svakog, kao i onima koji su došli radi zaštite. *Prihvaćeno* od strane LXVII.

Prva stranka je da se potvrdi magistru Tadeu Kirojku za jednu godinu sa solanom, po dogovorima i uslovima koje je imao u prošlom roku. *Prihvaćeno* od strane LVIIII.

DANA XXIV AVGUSTA. *Glasačkih kuglica* LXIII.

Prva stranka je da se dozvoli onima iz Ulcinja koji su sada u Dubrovniku da mogu da kupe za sebe i za Pervazija radi njihovog odijevanja neke kavecije tkanina za najmanje pola pecije.

Druga stranka je protiv. *Prihvaćeno* od strane L.

Prva stranka je da se onima iz Prizrena koji su među prvima došli u Dubrovnik radi njihovih potreba da XX iperpera za svakog, kao i onima koji su došli radi zaštite. *Prihvaćeno* od strane LVII.

[45] *"Monummenta Ragusina", vol. 3, p. 113.*

Die xxiii augusti. In maiori consilio *ball.* lxiii.
Prima pars est, de dimittendo comuni Dolcigni illud *(cassum).*
Secunda pars est de non dimittendo. *Capt.* p. lxi.

Prima pars est, de concedendo, quod illi de Dolcigno, qui sunt ad presens Ragusii, pro se et pro Pervosio posse emere pro eorum vestire aliqua cavecia pannorum a petia i inferius *(cassum.)*
Secunda pars est de non. *Capt.* per l.

Prima pars est de dando illis de Prisreno qui in primis venerunt Ragusium, de rebus suis ad pp. xx pro quolibet, sicut illis qui venerunt ad fidem. *Capt.* per lxvii.

Prima pars est de confirmando magistrum Tadeum ciroycum pro uno anno cum salario, pactis et condicionibus quibus stetit tempore preterito. *Capt.* per lviii.

Die xxiv augusti *ballotte* lxiii.

Prima pars est de concedendo, quod illi de Dolcigno, qui sunt ad presens Ragusii pro se et pro Pervasio posse emere pro eorum vestire aliqua cavetia pannorum a petia dimidia inferius.
Secunda pars est de non. *Capt.* per l.

Prima pars est de dando illis de Prisreno, qui in primis venerunt Ragusium de rebus suis ad ypperperos xx pro quolibet, sic illis qui venerunt ad fidem. *Capt.* per lvii.

Godina 1362. maj - septembar: Zabrana izvoza dubrovačke soli u Ulcinj, pokušaji mirenja sa Ulcinjanima i spor sa Kotorom[46]

G. 1362.

DANA XVIIII MAJA. U Velikom vijeću glasačkih kuglica LXIII. Prva stranka je da se Rusko iz Sorenta otjera iz službe u solanama bez ikakve plate za proteklo vrijeme zbog svoje pokvarenosti. I da se na njegovo mjesto odabere drugi. *Prihvaćeno* od strane LXXXI.

Prva stranka je da se potvrdi magistar Kobelo Kirojko za jednu godinu, sa solanom koju je držao sve minule godine, prema uobičajenim dogovorima i uslovima. *Prihvaćeno* od LXXXII.

Prva stranka je da se Juniju de Slavce ne dozvoli da ide u Ston sa onom lađicom pod uslovom da može ići kada bude slobodna. *Prihvaćeno* od strane LXXVIIII.

Prva stranka je da nijedan Dubrovčanin ili neko koji se naziva Dubrovčaninom, ne smije na bilo koji način ili bilo kakvim postupkom, da se osmjeli ili usudi da nosi ili učini da se nosi so za drugog iz Ulcinja, pod pretnjom kazne od VC perpera i gubljenja pome-nute soli. A onaj ko optuži drugoga za zloupotrebu, dobiće polovinu navedene kazne ako se preko njegove optužbe dokaže istina. *Prihvaćeno* od strane LXXVIII.

Prva stranka, da oni koji su pretrpjeli štetu u svojim vinogradima i treba da se oporezuju zbog dovoza vina, od količine vina koju dovezu i skladište u konobi za njego-vo ispijanje da budu oslobođeni carine, no za cijelu drugu količinu vina koju prodaju, kako na veliko tako i na malo, na punti ili u konobi ili bilo gdje im bude po volji, moraju da plate carinu carinicima vina. Oni oštećeni koji prodaju vino ne moraju da plate ništa u ime carine, no oni koji kupuju od njih moraju da plate carinu za vino koje donesu u Dubrovnik prema količini vina koja će se procijeniti od pet carinika kada bude istovarena. Ako se zatim to vino proda u većoj količini od procijenjene, onda moraju da plate carinu za više carinarnica koje su postojale kada se pomenuto vino prodavalo. Ako se proda manja količina od one koja će biti oporezovana, onda to da se uračuna gazdama. *Prihvaćeno* od strane LXXX.

DANA X SEPTEMBRA. U Velikom vijeću glasačkih kuglica LXIIII. Prva stranka je da se da sloboda gospodaru rektoru i Malom vijeću da mogu uzeti jednog magistra pismenosti na trošak opštine po cijeni i plati, dogovorima i uslovima i za toliko vremena koliko će se gospodaru rektoru i Malom vijeću činiti da je potrebno, dajući mu za platu do XXX dukata i kuću. *Prihvaćeno* od strane svih.

Prva stranka je da se za sada ne traži dozvola od gospodara kralja protiv činjenice što se ćerke, unuke i sestre ne udaju i odlaze van granica njegovog kraljevstva i slično, da se ne mogu uzimati žene izvan granica našeg kraljevstva (*izgubljeno*)...

Druga je da se zahtjeva dopuštenje našeg gospodara kralja da se naše ćerke, sestre i unuke mogu udavati i odlaziti izvan granice njegovog kraljevstva i slično, da se mogu uzimati žene izvan granica našeg kraljevstva.

Prva stranka je da se odredi poslanstvo onima u Ulcinju radi sprovođenja mira između njih i onih Balšinih.

Prva stranka je za odlazak poslanika koji želi da svojevoljno ode onima u Ulcinj, no čovjeka pobožnog i plemenitog, na trošak opštine i da dobije XX perpera za platu, lađu, konja i II slugu, a za svakodnevne troškove da dobija VIIII groša. *Prihvaćeno* od strane svih.

[46] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 190*.

Die xviiii may. In consilio maiori *ball.* lxiii. Prima pars est de habendo excusatum Ruscum de Sorento ab officio salinarum non habendo aliquid de salario de tempore preterito, propter infirmitatem suam. Et quod alius loco sui possit elligi. *Capt. per* lxxxi.

Prima pars est de confirmandum magistrum Cobellum ciroycum pro i anno cum salario quod habuit hoc anno preterito, et cum pactis et condictionibus consuetis. *Capt.* lxxxii.

Prima pars est de habendo excusatum Junium de Slavçe de eundo Stagnum cum ista muda cum hac condictione quod quum fuerit libera quod teneatur ire. *Capt. per* lxxviiii.

Prima pars est quod nullus Raguseus, vel qui pro Raguseo se appellat, andeat, vel presumat portare, vel facere portari pro alio sale a Dulcigno citra neque Dolcignum, modo aliquo vel ingenio, sub pena perperorum vc et perdendi dictum salem. Et qui accusabit aliquem contrafacientem, habere debeat medietatem dicte pene si per ejus acusacionem veritas poterit reperiri, et tenebitur de credencia *Captum per* lxxviii

Prima pars, quod illi qui sunt dampnificati in suis vineis et extimadi pro aducendo vinum, de quanto vino aducent et incanapabunt, pro bibere ipsorum, sint franci, set de toto alio vino, quod vendent, tam ad grossum quam ad minutum in ponte, vel in canipa, vel ubicumque eis placebit, solvere debeant dohanam dohaneriis vini. Et illi dampnificati, qui vendent vinum, non debeant solvere aliquid pro dohana, set illi qui ement ipsorum racionem debeant solvere dohanam de vino, quod aportabunt Ragusium pro quanto extimabitur vinum, quando discarcabitur a quinque officialibus. Et si postea illud vinum vendentur plus quam extimabitur, debeant solvere dohanam de pluri dohaneriis, qui erunt tempore, quo vendetur dictum vinum. Et si minus venderetur eo quod extimabitur imputetur patronis. *Captum per* lxxx.

Die x septembris. In maiori consilio *ball.* lxiiii. Prima pars est de dando libertatem domino rectori et parvo consilio posse assumere unum magistrum grammatice ad salarium comunis pro illo precio et salario et pactis et condictionibus et pro illo tempore quod videbitur dicto domino rectori et parvo consilio, dando sibi de salario a ducatis xxx et domo, inferius. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de tacendo pro modo de petendo de gratia domino nostro domino regi supra facto non maritandi nostras filias nepotes et sorores et ambitas extra terminos regni sui. Et similiter non accipiendi. *Capt. per* lxii.

Secunda est de petendo de gracia domino nostro domino regi posse maritare nostras filias, sorores, et nepotes et ambitas extra terminos regni sui, et similiter accipere posse uxores extra terminos regni *(cassum).*

Prima pars est de concedendo ambaxiatam illis de Dolçigno ad tractandum pacem intra ipsos et illos de Balsa. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de concedendo ambaxiatorem illis de Dolcigno volentem ire de voluntate, aut nobilem hominem aut religiosum ad expensas comunis, et habeat perperos xx de salario, et barcham, et equum et ii famulos; et pro expensis habeat omni die grossos viiii. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de concedendo Milteno Dobrich mercatori posse portare de Narento ad Poncutem bestiaminis, cum hac condicione, quod solvat ius doane et obliget se conducendi tot quot portabit vel portari faciet Ragusium infra ii menses; et si non faciet apportari Ragusium tot et ad dictum terminum, quod cadat ad penam grossorum iii pro quolibet bestiamine *(cassum).*

Secunda est de non.

Prva stranka je da se dozvoli trgovcu Miltonu Dobriću da može da prevozi stoku od Narenta do Ponkute pod ovim uslovom: da plaća zakonsku carinu i da se obaveže da u roku od II mjeseca doveze u Dubrovnik onoliko koliko će prevoziti ili odrediti da se prevozi, a ako ne učini da se u Dubrovnik donese sve i u određenom roku, onda da plati kaznu od III groša za svaku životinju (*izgubljeno*)...

Druga je protiv.

DANA XIII SEPTEMBRA. U savjetu predlagača glasačkih kuglica XXX. Prva stran-ka je da se odgovori Balšinim ljudima, uz naše opravdanje da o tome što su nam pisali da podržavamo ljude iz Ulcinja, imaju loše obavještenje i da ne misle da je to istina. Takođe, da nećemo njima činiti to što ne želimo da se čini nama. I dalje sa drugim ugodnim rije-čima koje izgledaju da su pogodne. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da se napiše onima u Ulcinju da ne smiju da ometaju naše brodove, trgovce i trgovačke poslove naših podanika. Budući da ne možemo tako brzo da utvrdimo koji su naši dužnici u Prizrenu, naredićemo da se pozovu naši trgovci koji su dužni da naplate od Prizrenaca prema aktima i dokumentima i daćemo im u zavjet koliko moraju da naplate. A nabrojaćemo im sve po redu kako bi u samom Ulcinju znali koji su dužnici našim građanima. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je za to da se obavijesti Cive de Buhija (Buća) da piše u Kotor, da se oslobodi ćerka Poverića zajedno sa ljudima Poverića. I da ćemo očekivati odgovor do kraja mjeseca. A ako do kraja mjeseca ne dobijemo odgovor da je ćerka Poverića sa njenim ljudima koji su zarobljeni oslobođena, da se sazove ovo vijeće dana *martis*. A ako glasnici dođu ranije, ranije i da se sazove ovo vijeće. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da se Poveriću da I skator koga je u Kroaciji imao Jake de Mence, III površine frekara i da se da dozvola Bjelakapi da radi kod njega. *Prihvaćeno od strane* XXVIIII.

Die xiii septembris. In consilio rogatorum *ball.* xxx. Prima pars est de respondendo illis de Balsa excusando nos de eo, quod scripserunt nobis, quod fulcimus illos de Dolcigno, quod de hoc habuerunt malam informacionem, et quod non invenient hoc esse verum. Et non faceremus illud eis, quod non velemus nobis fieri. Et cum aliis pulcris verbis, que videbuntur convenire. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de scribendo illis de Dulcigno, quod non debeant impredire nostra navigia, nec nostros mercatores, nec mercaciones nostras nec nostrorum subditorum. Sed quia non possumus ita cito notificare qui sunt de Prisreno debitores nostri, vocari faciemus nostros mercatores debentes habere a Prisranis cum cartis vel scripturis, et dabimus eis sacramentum quantum habere debent. Et scribemus eis omnes per ordinem, ut ipse de Dolcigno sciant, qui sunt debitores nostrorum civium. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de dicendo Çive de Buchia, ut scribat Catharum, quod dimittatur filia Povereschi cum aliis suis hominibus Povereschi. Et quod expectabimus responsivam usque ad diem lune proximam. Et si non habebimus, quod liberata fuerit filia. Povereschi cum aliis suis hominibus captis per ipsos usque ad diem lune proximam, quod vocetur hoc consilium die martis. Et si cursores prius venient, prius vocetur hoc consilium. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de dando Povereschо Scatorem i, quem habuit in Croacia Jache de Menҫe, iii facios freҫarum et concedere licenciam Bielachape ut laboret ei. *Capt. per* xxviii.

Godina 1364. septembra 19: Dubrovčani pišu Ulcinjanima u vezi sa zalogama[47]

G. 1364.

DANA XVIIII SEPTEMBRA. U indiktu drugom. Od strane gospodara rektora ser Marina de Goce i njegovih sudija, na zahtjev Luke de Bona, epitropa i povjerenika pokoj-nog Vita de Tuidisija, bilo je preko dolje navedenog poslano jedno pismo sa sljedećom sadržinom.

Marin de Goce, rektor opštine Dubrovnik i sudija tog grada, plemenitim i razum-nim muževima, sudijama i konsilijarima grada Ulcinja, pozdrav i iskrena ljubav. Luka de Bona, kao epitrop i povjerenik pokojnog Vita de Tuidisija, pojavio se pred nama tvrdeći da ima određene zaloge koji su bili ostavljeni od strane pokojnog Petra Marina, vašeg građanina pomenutom Vitu, a za koje Luka traži rješenje, odnosno želi da se prodaju i za njih je zatražio da se odredi po ovlašćenju CXXVIII zlatnih dukata i I groš. Zato, kako bi se zaštitila prava nasljednika i sljedbenika pomenutog pokojnog Petra, srdačno vas molimo, da po vašoj volji o ovome obavijestite gore pomenute nasljednike i odredite da u roku od XX dana otkako će primiti ovu odluku moraju da dođu, ili pošalju nekog drugog u Dubrovnik radi otkupljivanja pomenutih ovlašćenja i zaloga, jer će se po isteku nave-denog roka prodati prema odredbama naše zemlje. I, ako vam je po volji, da nam pišete i u pismu date odgovor o odluci tih nasljednika. Radi sigurnosti pomenutog Luke naredili smo da se ovo pismo registruje, a povjerićemo ga da ga dostavi lađaru Bratoslavu, dono-siocu istog.

[47] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 26*.

Die xviiii septembris. Indictione secunda. Ex parte domini rectoris ser Marini de Goçe et suorum iudicum, ad peticionem Luce de Bona epitropi et comessarii quondam Vite de Tuidisio missa fuit una littera per infrascriptum, tenoris infrascripti.

Marinus de Goçe rector comunis Ragusii et iudices civitatis eiusdem, nobilibus et sapientibus viris iudicibus et consiliariis civitatis Dulcinii salutem et dilectionem sinceram. Quia Lucas de Bona tamquam epitropus et comissarius quondam Vite de Tuidisio comparuit coram nobis asserendo, quia habet certa pignora, que fuerunt inpignorata a quondam Petro Marini cive vestro eidem Vite, pro quibus ipse Lucas petit solucionem, alioquin vellet, quod venderentur pignora supradicta, que ipse Lucas asserit habere pro signo ducatorum auri cxxviii et grossi i. Idcirco pro conservacione iurium heredum et successorum dicti quondam Petri vos intime deprecamur, quatenus vobis placeat hoc intimare heredibus suprascriptis et ipsi precipere, ut infra dies xx a die fiendi ipsis huius precepti, in antea numerandorum, venire debeant vel mittere Ragusium pro redemptioni signorum et pignorum predictorum, aliter, elapso termino supradicto, vendentur secundum ordines nostre terre. Et scribatis nobis, si placeat, per vestras litteras et responsionem ipsorum heredum ordinate; hanc autem litteram ad cautelam dicti Luce fecimus registrari, de cuius presentacione dabimus fidem Bratoslavo barcarolo portatori ipsius.

Godine 1364. oktobra-decembra: Dubrovački glasnici idu u Ulcinj i plijene se dobra Ulcinjana u Dubrovniku[48]

G. 1364.

DANA XVIII OKTOBRA. U Velikom vijeću okupljenom itd. na zvuk zvona, kome su prisustvovala LXII poslanika, prihvaćeno je i potvrđeno od strane LX konsilijara da zbog nekih trgovačkih poslova koje je ser Grube de Mence preduzeo u Ulcinju treba da se pošalje jedan poslanik za L iperpera za platu i troškove, kao i da mu se od sredstava opšti-ne pozajmi onoliko koliko će mu biti neophodno za pomenuto poslanstvo, uz dato jemstvo.

U pomenutom Velikom vijeću, na zvuk zvona itd., bilo je prihvaćeno i potvrđeno da se Marku de Baseju oprosti zbog toga što se nije pokoravao naredbama Dubrovnika u vezi rata kojeg smo imali sa Kotorom i zbog onoga što je učinio Silvestru de Macedauru.

DANA V NOVEMBRA. U Velikom vijeću na zvuk zvona itd. okupljenom, u prisus-tvu LXVI poslanika, prihvaćeno je i potvrđeno od strane njih LVI da nijedan vlasnik lađe ne smije da na njoj prevozi niti sir, niti sipu bez dozvole Malog vijeća, uz kaznu od C perpera za svakog i u ime svakog, a za skribana L perpera i svakog mornara XXV. A ako neko pokuša da uradi suprotno, onda da plati polovinu kazne ako se za njegov pokušaj može utvrditi da je istinski i bude u potpunosti dokazan; ipak da se može prevoziti sir za jedan mjesec.

Takođe je u Velikom vijeću prihvaćeno i potvrđeno da se dozvoli gospodaru rektoru i Malom vijeću da na opštinsku platu uzmu jednog slovenskog skribana (pisara) sa platom kako im bude odgovaralo.

Savino de Bonda u Malom vijeću na zvuk zvona itd. određen je za tutora nasljednika Petra de Poka.

U savjetu predlagača na zvuk zvona itd. okupljenom, kome je prisustvovalo XXXVI poslanika, prihvaćeno je i potvrđeno od strane svih poslanika da se gospodaru rektoru u Malom vijeću dozvoli da mogu da napišu pismo Karlu Pervosiju i Juniju de Sabasto i opštini Ulcinj u vezi primanja soli od strane ser Grubea de Mence na onaj način koji njima bude odgovarao, a pismo da se pošalje po jednom glasniku.

Niko Draganić je u Malom vijeću koje se uobičajeno skupilo na zvuk zvona, određen za slovenskog skribana (pisara) sa platom koju je imao njegov brat. O skribanu (pisaru) male kurije odlučivaće takođe u malom vijeću poslije podne.

DANA XXV NOVEMBRA. U Savjetu predlagača, na zvuk zvona itd. okupljenom, kome su prisustvovala XXXXII poslanika, prihvaćeno je i potvrđeno da se odgovori gospodaru Jakovu de Cezani (iz Ćezene) koji je bio izaslani zakupnik i to da smo ono što smo obećali našem istin-skom gospodaru, kralju Ungarije, o galijama ispunili i njih, kako znate, već imate u Zadru.

U Malom vijeću na zvuk zvona itd. okupljenom, prihvaćeno je da se gospodaru Jakovu de Cezani dozvoli onaj nadzorni ljekar tijela (hirurg) koji bi svojevoljno želio da za određenu platu dođe u Dubrovnik, no tako da ne može ostajati kod imenovanog gospo-dara Jakova izvan Dubrovnika više od XV dana bez opravdanog razloga.

U pomenutom Malom vijeću, na zvuk zvona itd. okupljenom, na molbu Grubea de Mence prihvaćeno je i potvrđeno da se dobra Ulcinjana u Dubrovniku zaplijene, dok savjet predlagača ne odluči o odnosima sa ovim gradom.

[48] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 32*.

Die xviii octobris. In maiori consilio sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii lxii, captum fuit et firmatum per lx dictorum consiliariorum quod propter aliquas mercaciones ser Grube de Menče acceptas in Dolcinio mitti possit unus ambaxiator cum salario yperperorum l et expensis, et quod mutuentur de denariis comunis quot fuerint necessarii ei pro dicta ambaxiata, dando pignus secundum consuetudinem.

Marco de Baseyo qui fuit inobediens mandatis Ragusii propter guerram quam habebamus cum Catharo, in dicto maiori consilio sono campane *etc.* congregato captum fuit et firmatum per omnes consiliarios, de faciendo graciam et modo quo facta fuit Silvestro de Macedauro.

Die v novembris. In maiori consilio sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii lxvi captum fuit et firmatum per lvi ipsorum consiliariorum, quod aliquis patronus navigii non audeat portare in eius navigio caseum neque sepum sine licencia parvi consilii, sub pena de perperis c pro quolibet et qualibet vice; et scribanus sub pena de perperis l, et quilibet marinariorum de perperis xxv. Et si quis accusabit aliquem contrafacientem, habeat medietatem pene si per eius accusam veritas poterit reperiri, et tenebitur de credencia; salvo quod possit portare pro mensa de caseo.

Item in dicto maiori consilio, captum fuit et firmatum per consiliarios lxiiii, de dando libertatem domino rectori et parvo consilio de accipiendo ad salarium comunis unum scribanum sclavonicum cum illo salario quod videbitur eis.

Savinus de Bonda in minori consilio sono campane *etc.* factus fuit tutor heredum Petri de Poça.

In consilio rogatorum sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii xxxvi, captum fuit et firmatum per omnes consiliarios, de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio, possendi scribere literas Karlo Pervossio et Junio de Sabasto, et comunitati Dulcinii super facto salis accepti ser Grube de Menče per illum modum, qui videbitur eis, et ipsas mittere per unum cursorem.

Nicus Dragani in minori consilio sono campane more solito congregato, assumptus fuit pro scribano Sclavonico, cum illo salario quod habebat frater eius. Et pro scribano parve curie similiter in minori consilio die predicto post prandium celebrato.

Ser Blasio de Babalio u Velikom vijeću, na zvuk zvona itd. okupljenom, došla su LXII poslanika izuzev onih koji nijesu smjeli, niti mogli da prisustvuju zbog rodbinskih veza, izabran je za rektora Dubrovačke opštine za naredni mjesec decembar.

DANA VIIII DECEMBRA. U savjetu predlagača, na zvuk zvona itd. okupljenom, u prisustvu XXXII poslanika, od strane svih je prihvaćeno da se pošalje glasnik kod onih iz Ulcinja, sa optužujućim pismom od naše strane o nevolji koju su učinili lađaru Bratislavu i da se pomenutima pošalje jedno isto tako optužujuće pismo o soli.

Die xxv novembris. In consilio rogatorum, sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii xxxxii captum fuit et firmatum, de respondendo domino Jacobo de Cesanis, prout arrengatum fuit, videlicet quod illud quod promisimus domino nostro naturali, domino regi Hungarie de galeis, adimplevimus et ipsas habetis Jadre prout scitis.

In minori consilio sono campane *etc.* congregato, captum fuit de concedendo domino Jacobo de Cesanis, illum medicum de physica, qui de sua voluntate ire voluerit deliberando salarium in Ragusio, ita quod non possit stare pro dicto domino Jacobo extra Ragusium ultra dies xv sine iusto impedimento.

In dicto minori consilio sono campane *etc.* congregato, captum fuit et firmatum ad peticionem Grube de Mençe, quod debeant sequestrari bona Dulcinensium existencia in Ragusio, quousque consilium rogatorum determinet de premissis.

Ser Blasius de Babalio in maiori consilio sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii lxii exclusis omnibus, qui non debuerunt nec potuerunt interesse occasione parentele, factus fuit rector comunis Ragusii pro mense decembris proxime futuro.

Die viiii decembris. In consilio rogatorum sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii xxxii, captum fuit per omnes consiliarios, de mictendo unum cursorem ad illos de Dulcinio cum una littera adgravando nos de novitate quam fecerunt Bratoslavo barcharolo, et mittere unam literam similiter adgravando de predictis et de sale.

Godine 1365. oktobra – godine 1366. februara: Dubrovčani pišu Ulcinjanima tražeći da njihovi građani vrate dugove[49]

146.

OKTOBRA 1365.

Vlada moli opštinu Ulcinj da naredi nasljednicima pok. Petra Marinova iz Ulcinja da povrate dug nasljednicima Vita Tudizića, Dubrovčanina.

Ovo je kopija pisma upućenog opštini Ulcinj, čija je sadržina ovakva:

Najdraži prijatelji, šaljemo vam dužan pozdrav. Sadržinom ovog pisma dajemo na znanje vašem prijateljstvu da su se plemeniti muževi ser Jovan de Tudisio i Luka de Bona, naši građani, pojavili kod nas kao epitropi Vita de Tudisija, tvrdeći kako je Petre Marini iz Ulcinja bio dužan tom Vitu CXXVIII zlatnih dukata, za koje je sam Petre dao u zalog XX livri srebrnih laborerija, tražeći u ime pomenutog epitropa da smo dužni da se pobrinemo za njih, kako bi mogli da povrate svoje navedene stvari i prodaju ih. Zbog toga, uviđajući da je njihov zahtjev pravedan, tražimo da vi potvrdite nasljednicima samog Petra da ste dužni da, pošto primite ovo pismo, vratite pomenutih XX livri laborerija srebra u roku od II iduća mjeseca. Inače ćemo narediti da se tih pomenutih XX livri laborerija srebra, prema običaju, prinudno i brzo prodaju poslije isteka gore navedenog roka. A dostavljanje ovog pisma sa punom vjerom povjerićemo II donosioca.

(*Prebrisano*: Milut Vidajković – Bogdan Osiljević, donosioci.

Sramko lađar – Radoslav, njegov … - Dobroslav, njegov mornar, donosioci).

MIIIILXVI, dana XXV avgusta, pisano je pomenutoj opštini da su u roku od VIII dana po prijemu pomenutog pisma dužni da pošalju pomenute zaloge.

Dana X februara.

Milatko Celadinić – Radoslav mornar – Pribil mornar, nosioci pomenutog pisma, pred gospodarem rektorom ser Nifiko de Galokom i zakletim (*sudijama*) ser Andrejom de Benesa i ser Nikolajem de Kavarnigo potvrdili su pod zakletvom da su dana XXIIII prošlog mjeseca oktobra dostavili u Ulcinj pomenuto pismo Juniju, sevastu opštine Ulcinj.

Reform. XXII, $4^{/}$.

[49] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 144*.

146

ОКТОБРА 1365

Влада моли општину Улциња да нареди наследницима пок. Петра Маринова, из Улциња, да врате дуг наследницима Вита Тудизића, Дубровчанина.

Hec est copia unius littere destinate comuni Olcigni, cuius tenor talis est:

Amici karissimi, debita salutatione premissa. Vestre amicicie tenore presentium facimus manifestum, quod nobiles viri ser Johannes de Tudisio et Lucas de Bona, cives nostri, comparuerunt coram nobis tamquam pitropi Vite de Tudisio, dicentes quod Petre Marini de Olçigno fuit debitor eidem Vite de ducatis auri CXXVIII, pro quibus ducatis ipse Petre dedit eidem Vite pro signo libras XX laborerii argenti, petentes nomine dicte pitropie quod deberemus eis providere ut possent suum recuperare et dictas res vendere. Quapropter considerantes quod ipsorum petitio iusta erat, vos requirimus quatenus velitis denunciare successoribus ipsius Petre, quatenus receptis presentibus litteris debeant dictas libras XX laborerii argenti exigisse usque ad II menses proximos. Alias dictas libras XX laborerii argenti, secundum consuetudinem, vendi faciemus ad incantum ellapso termino supradicto. Et de presentatione huius littere istis II latoribus dabimus plenam fidem.

(*Cancellatum*: Milut Vidaicouich—Bochdan Osileuich, portatores.

Sramcus barcarolus — Radosclauus, eius... — Dobrosclauus, marinarius eius, portatores).

MIIICLXVI, die XXV augusti, scriptum fuit dicto comuni, quatenus infra VIII dies receptis dictis litteris debeant mississe dicta pignora.

Die X februarii.

Milatcus Çeladinich — Radosclauus marinarius — Pribil marinarius, portatores littere suprascripte, co am domino rectore ser Niffico de Galoç et juratis (*judicibus*) ser Andrea de Benessa et ser Nicola de Çauarnigo per sacramentum testifficaverunt, quod die XXIIII mensis octobris proxime preteriti quod in Dolçigno presentaverunt dictas litteras Junio, sevasti comunis Dolcigni.

Reform. XXII, 4′.

Godine 1366. jula 28:
Dubrovčani učestvuju u sklapanju mira između Karla Topije i Đurđa Balšića moleći Topiju da interveniše da im Ulcinjani vrate uzapćenu so[50]

156

28. JULA 1366.

Dubrovčani šalju svog poslanika da poradi na sklapanju mira između Karla Tobije i Đurđa Balšića. Poslanik će moliti Tobiju da povrati so koju su njegovi oduzeli u Ulcinju Grubi Menčetiću.

Dana XXVIII mjeseca jula.

Mi, Jakov de Georgio, rektor Dubrovnika, sudije i konsilijari navedene zemlje, poručujemo tebi Mateju de Bodaca, našem građaninu, da u ime Boga treba da odeš do Karla Tobije, koga treba da pozdraviš sa naše strane i čitave zemlje onim lijepim riječima za koje ti se čini da odgovaraju.

A kada ga pozdraviš treba da mu predaš pismo koje smo ti dali i da mu kažeš ka-ko smo primili jedno njegovo pismo, u kome iznosi da on sam želi da mi posredujemo oko sloge i mira, koje bi želio da sklopi sa Jurom de Balsa /Đurđem Balšićem/. "Zbog tog mira i sloge mi smo veoma zadovoljni i radosni, kako za jednog tako i za drugog, jer kada ste vi među sobom u dobrim odnosima, onda ste složniji i niko neće moći da vam naudi." Da kažeš i mnoge druge riječi za koje smatraš da ih treba reći radi potvrđivanja te sloge i mira.

A o soli koja je oduzeta ser Grubi de Mence u Ulcinju, treba da ga sa naše strane podsjetiš da, kako je obećao, nastoji da mu se ta so vrati ili plati.

A kada se ostvare mir i sloga između Karla i Jura (Đurđa), treba da se vratiš u Dubrovnik.

Lettere Lev. II, 59. – Mon. Rag. IV, 49; Codex Dipl. XIII, 551-552.

[50] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 157*.

156

28 ЈУЛА 1366

Дубровчани шаљу свог посланика да поради на склапању мира између Карла Тобије и Ђурђа Балшића. Посланик ће молити Тобију да поврати со коју су његови људи одузели у Улцињу Груби Менчетићу.

Die XXVIII mensis julii.

Nos Jacobus de Georgio, rector Ragusii, judices et consiliarii dicte terre: Comittimus tibi Mateo de Bodaça, civi nostro dilecto, quod in nomine Domini ire debeas usque ad Karlum Tobia, quem debeas salutare pro parte nostra et tocius terre cum illis pulcris verbis que tibi videbuntur convenire.

Et facta salutatione debeas presentare ei litteram quam tibi dedimus et dicere debeas quomodo nos recepimus 1 eius litteram continentem, quod ipse volebat quod nos intercedemus ad concordium et ad pacem quod et quam faciebat cum Jura de Balsa. Et propterea te missimus ad videndum istud concordium et pacem. „De qua pace et concordio multum sumus allacres et consolati tam pro una parte, quam pro alia, quia quando vos bene statis ad invicem, vos estis fortiores, et nemo poterit vos offendere. Et propter pacem quilibet crescit et vadit de bono ad melius". Et omnia alia verba que tibi videbuntur dicenda pro confirmatione istius concordii et pacis dicere debeas.

De facto autem salis accepto ser Grube de Mençe in Dolcigno debeas recordari pro parte nostra dicendo quod sibi placeat facere restituere vel solvi, sicut promissit.

Et completa pace et concordio inter Karlum et Jura debeas venire Ragusium.

Lettere Lev. II, 59. — Mon. Rag. IV, 49; Codex Dipl. XIII, 551—552.

Godine 1368. septembra 28: Pismo Ulcinjaninu da vrati brodsku opremu dubrovačkom brodovlasniku[51]

186

28. SEPTEMBRA 1368.

Naređenje Pasku Kolanoviću da pošalje opremu broda Grube Menčetića.

MIIICLXVIII, u indiktu VI, dana XXVIII u mjesecu septembru.
Ovo je kopija pisma poslatog Paki de Kolane na zahtjev ser Grube de Mence.
.....
(*tekst na italijansko-španskom jeziku, praktično neprevodiv*)

Dana VIII° mjeseca oktobra.

Mornar Pripko – Pervoslav, njegov drug, pred gospodarem rektorom ser Jakovom de Sorgo i zakletim sudijama ser Jovanom de Bona, ser Jovanom de Gondola i ser Mihajlom de Babalio, pošto su zakleli izjavili su da su pismo gorepomenute sadržine koje je bilo dato imenovanom Pripku od strane Marina de Benesa, dali i dostavili Pasku de Kolane u Ulcinju, ponedeljka II^{0} pomenutog mjeseca oktobra, koji je imenovanom Pripku dao V komada brodske užadi, II sidra, jedno veslo, jedno jedro i XVIII talija.

Jedro je bilo veoma oštećeno zbog defekta pomenutog Paske, kako je rekao imenovani Grube, za XII zlatnih dukata kako su procijenili Marin de Sagot, Maroe Kancarela i Petar iz Hvara, kojima je od strane gospodara bio dat zavjet za legalno procjenjivanje.

Pomenuti Grube takođe je rekao da su potrošili XII perpera za jednu lađu koja je za pomenute potrebe bila poslana kod imenovanog Paske, a to isto su potvrdili mornari pomenute lađe.

MIIICLXX, dana VIII decembra.

Ser Blazije …

Reform. XXII, 31,

[51] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 189*.

186

28 СЕПТЕМБРА 1368

Наређење Паску Колановићу да пошаље опрему брода Грубе Менчетића.

MIIICLXVIII, indictione VI, die XXVIII mensis septembris.

Hec est copia littere transmisse Pasche de Colane ad petitionem ser Grube de Menče.

Nicola de Çrieua, luogotenente de ser Grube de Menče, rectore de Ragusa, Piero de Prodanello, Jachomo de Menče et Blasio de Sorgo, iurati judessi dela ditta terra: Allo discreto et savio Pasche de Colane, nostro çetadino de Ragusa, salute cum sincero amore. Ca Grube de Menče se lamento dananty de nu ca mando lo corredo delo suo barchoso per Nixa Larsa per adure un tuo navile et de tuo frar, lo qual vu prometissi de mandare a Ragusa che se debia vendere, et che lo ditto Grube debia reçevere lo debito chi vuy li devi dare. Et commese lo ditto Grube al ditto Nixa che se vuy li dessi lo navil ad adure a Ragusa, sicho li scrivessi, ello lo devesse adure, altramente lo ditto corredo devesse tornare lo ditto Nixa ad Ragusa. Et ca tu tollisti per força lo ditto corredo al ditto Nixa, sicho dise lo ditto Grube, ni lo navile ni lo corredo li volisti dare, de che lo ditto Nixa dise ca fe lo protesto contra de ti. Et sença quello corredo lo barchoso delo ditto Grube, chi e nauliçado in Pullya per dextro et util dela nostra terra, non po andare. Perço volemo et chomandemo che de presente reçevando questo nostro chomandamento debie assignare lo ditto corredo allo aportador de questa letera, et se hay alguna rason sovra lo ditto corredo infra di XV primi chi die vignir da quando ti sera data questa letera, personalmente over per tuo legitimo procurador debi vignir a Ragusa ad usare la tua rason. Altramente pagaray omne dampno et interesse chi sostingnira lo ditto Grube per lo tollere chi tu li hay fatto delo ditto suo corredo.

Die VIII° mensis octubris.

Pripcus marenarius — Peruoslauus, eius socius, coram domino rectore ser Jacobo de Sorgo et juratis judicibus ser Johanne de Bona, ser Johanne de Gondola et ser Michaele de Babalio jurati suo sacramento dixerunt, quod litteram supradicti tenoris dicto Pripco datam a Marino de Benessa dederunt et assignaverunt Pasche de Colane in Dulcinio, die lune II° dicti mensis octubris, qui Pasche dedit dicto Pripco capita V sartie, anchoras II, restum unum, velum unum et talias XVIII.

Quod quidem velum fuit deterioratum per defectum dicti Pasche, ut dixit dictus Grube, ducatorum auri XII, prout extimaverunt Marinus de Sagot, Maroe Çançarella et Petrus de Fara, quibus fuit datum sacramentum per dominium ad extimandum legaliter.

Item dictus Grube dixit se expendidisse pro una barcha missa pro premissis ad dictum Pasche perperis XII, et hoc iddem testificati fuerunt marenarii dicte barce.

MIIICLXX, die VIII decembris.

Ser Blasius...

Reform. XXII, 31,

Godine 1374. januara 24:
Ulcinjanin Bartolomej postaje građanin Venecije na petnaest godina[52]

(246)

1374. I 24. *Sen., mix., Rubr. II, c. 111(110) (tit. V)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 34
Bartolomej de Bobaventura pankogol koji je u Ulcinju određen za njegovog građanina na XV godina itd. – [c.] 75

Ibid., R^0 34. c. 74^t

dana xxiiij januara (*ispušteno)*

prihvaćeno
Da se Bartolomeju de Bonaventura, pankogolu, koji je bio iz Ulcinja, a sada stanovnik Venecije u srezu Svetog Barnabea da građanska privilegija na XV godina, pošto je u potpunosti dokazao kod provizora opštine da je toliko vremena boravio i djelovao, zbog čega su se tako dogovorili pomenuti provizori.

[52] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 221*.

CXXI

N. L.

1373

litera *(?)* ipsa *(?)* habeat Jus sentenciarum
[*Ludo*]*uicus de Nauarra* n 50
(magnum sigillum cerae rubrae adhaerens)

(246)

1374 I 24 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 111(110) (tit. V)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 34
Bartholomeus de *bonauentura* pancogolus qui fuit de *dulcigno* factus ciuis Annorum .xv. etc. — [c.] 75
Ibid., R° 34, c. 74t

die xxiiij Januarij *(omissis)*

capta
Quod *Bartholomeo* de *bonauentura* pancogolo qui fuit de *dulcigno*, et nunc habitatori *venetiarum*, in contrata *sancti Barnabe* fiat priuilegium ciuilitatis de annis .xv. secundum vsum, cum plene probauerit apud prouisores comunis habitationem predictam de tanto tempore et factiones fecisse, Et sic consulunt prouisores predicti.

Godine 1374. januara 24: Privilegija Ulcinjaninu Bartolomeju koju izdaje venecijanski dužd[53]

(247)

1374. I 24. *Commemoriali*, L. 7, c. 183(178)rt (n° 768)

Privilegija građanstva Bartolomeju de Bonaventura, pankogolu koji je bio iz Ulcinja, za korišćenje u roku od XV godina.
Andreja Kontareno, božjom milošću duks *Venecije* itd. Svim i pojedinim prijateljima i podanicima, kako sadašnjim tako budućim, koji će gledati ovu privilegiju, pozdrav i izraz iskrene ljubavi. Želimo da vam preko ove stranice bude poznato da, pored ostalih stvari na koje smo često obraćali pažnju, posebnu brigu vodimo da se našim podanicima i odanim vjernicima marljivo pružaju koristi i marljivo čine blagougodnosti, što je ukras naše preuzvišenosti, i da se odanost podanika korisnije povećava i plodonosnije utvrdi u našoj vjernosti i odanosti, naredili smo da se beneficije određuju prema zaslugama. Zato, da svako koji je neprekidno živio izvršavajući zadatke i dužnosti naše opštine i našeg grada *Venecije* da bude isključivo naš građanin i *Venet*, jer je u samom gradu dobio privilegiju naših *Veneta*. Zbog toga, pošto je razumni muž, pakongolo *bartolomej de bonaventura* koji je bio u Ulcinju, a sada živi u *Veneciji*, u srezu Svetog Barnabea, i kako smo preko zakonskih i javnih provjera, izvršenih od strane provizora naše opštine, jasno utvrdili da je XV godina neprestano živio u *Veneciji*, izvršavajući poslove i dužnosti naše opštine, njega za *Veneta* i našeg građanina u našem gradu *Veneciji* primamo i potvrđujemo, a pošto on sam živi i radi u *Veneciji*, želimo da se primi i prihvati kao *Venet* i naš građanin, pod uslovom da u u Fontiku *teutonika* ili sa *teutonicima* ne smije da trguje, prema odluci savjeta. Pa tako imajući punu vjeru i sigurnost u njega, naredili smo da mu se sačini ova privilegija, koja je učvršćena našom na vrpci olovnom bulom. Sastavljeno u našoj duždevskoj palati. Godine hiljadu trista sedamdeset i četvrte od božanske inkarnacije, dana (*posljednje dvije riječi izbrisane u ms*) trećeg, dana dvadeset i četvrtog januara, u XII indiktu.
((AD II 316))

[53] *"Acta Albaniae Veneta", vil. I, p. 222*.

(247)

1374 I 24 *Commemoriali, L. 7, c. 183(178)rt (nº 768)*

Priuilegium Ciuilitatis *Bartholomei* de *bonauenthura* pancuogolus qui fuit de *dulcigno,* Annorum, xv. p usum
Andreas Contareno, dei gratia dux *Venetiarum* et cetera. Uniuersis et Singulis tam Amicis quam fidelibus et tam praesentibus quam futuris, presens priuilegium inspecturis Salutem et Sincere dilectionis affectum. Notum vobis fieri volumus per presentem paginam. Quod cum inter alia que in mente nostra reuoluimus, attendamus precipue nostrorum subditorum. et fidelium deuotorum tractare propensius comoda, et utilia salubriter procurare, Cum hoc magnificentie nostre decus aspiciat. et fidelium deuotio utilius percrebrescat *(?),* in nostre fidelitatis et deuotionis constantia fructuosius solidetur, duximus volentes beneficia recompensare pro meritis statuendum. Quod quicumque. Annis .xv. continuam habitationem habuerit cum supportatione factionum et onerum nostri Comunis, in Ciuitate nostra *Venetiarum* solum. Ciuis et *Venetus* noster esset, Et in eadem Ciuitate nostrorum *Venetorum* priuilegio potirent[ur], Quare cum prouidus vir *bartholomeus de bonauenthura* pancogolus, qui fuit de *Dulcigno,* et nunc habitat *Venetiis* in contrata Sancti *barnabe,* sicut legitimis et manifestis probationibus per prouisores nostri Comunis examinatis nobis innotuit. Annis xv. *Venetiis* continue habitauerit, subeundo onera et factiones nostri Comunis. Ipsum in *Venetum* et Ciuem nostrum in Ciuitate nostra *Venetiarum* recepimus atque recepimus, Et pro *Veneto* et ciue nostro

tergo

hic solum in *venetijs* habere et tractare, et haberi volumus et tractari. Cum conditione quod in Fontico *theutonicorum,* seu cum *theutonicis* mercari non possit secundum formam consilij. Jn cuius uero fidem et euidentiam pleniorem, presens, priuilegium fieri iussimus, bulla que nostra pendente plumbea communiri. datum in nostro ducali Palatio. Anno dominice Jncarnationis Millesimo trecentesimo septuagesimo quarto, die *(ult. 2 verba cancell. in ms)* tercio, die vigesimo quarto Januarij. xijᵉ. Indictionis. ((AD II 316))

Godine 1374. marta 9:
Ulcinjani plijene dubrovačke brodove za račun Karla Topije[54]

(248)

1374. III 9. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 82 (tit. D)*

[Sen. Delib. Mix. R[0]] 34
Da je bilo pisano *karlu topiji* o tovaru tkanina i buradima komposta ser *franciska georgija*, koji su mu oduzeti itd. – [c.] 89

Ibid., R[0] 34, c. 88t

(1373, dana Nona Marta)
Savjetnici stranaka
Prihvaćeno
Da je plemeniti muž *francisko georgije*, prema odredbama naše zemlje poslao u krajeve Ulcinja jedan svoj tovar tkanina i šest buradi komposta, a iz *ulcinja* je taj tovar sa pomenutim buradima komposta, u svoje ime preko *filipa barela* na jednoj barketi poslao u *drač* na ruke svog poslovođe *Andriola kontarena*. Međutim, kada je ta barketa uplovila u luku *S. Anastazije* u distriktu *Karla Topije*, gospodara tog mjesta, dogodilo se da je u to mjesto došao kapetan pomenutog mjesta po imenu *Gimbarali*, naoružao jedan monoksul i doplovio do pomenute barkete i iz same barkete, na moru, uzeo taj tovar zajedno sa tih šest buradi komposta, pa je taj tovar i burad donio i predao pomenutom *Karlu*, što se redom otkrilo preko pisma koje je poslao pomenuti ser *Andriolo kontareno*, i što se zbog časti naše vlasti ne smije dozvoljavati. Zaključeno je da se piše pomenutom *Karlu*, optu-žujući to djelo kako treba i zatraži da se on pobrine za zadovoljenje i nadoknadu našem pomenutom građaninu, kako je pravedno, a one koji su to preduzeli i učinili tako kao pirati, neka kazni tako da i mi budemo zadovoljni, a i njihova kazna da služi drugima za primjer, o čemu ćemo se mi u svakom pogledu pobrinuti odgovarajućim sredstvima kako dolikuje našoj časti, kao i o obeštećenju našeg pomenutog građanina. Da se o pomenutoj žalbi napiše našem kapetanu zaliva (Boke kotorske) i naredi, budući da se nalazi u tim krajevima, da, pošto je utvrđen nepobitan dokaz o istinitosti izvršenih nasilja, da se sa potpunom odlučnošću pobrine da naš građanin dobije zadovoljenje i nadoknadu za svoj gubitak, kako je pravedno.
(AD II 317)

[54] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 223*.

(248)

1374 III 9 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 82 (tit. D)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 34
Quid scriptum fuit *karolo topie* pro balla pannorum et barilibus compostarum ser *francisci georgio*, sibi ablatis etc. — [c.] 89

Ibid., R° 34, c. 88t

(1373, die Nono Martij)
Sapientes ordinum
Capta
Cum nobilis Vir *franciscus georgio*, miserit ad partes *dolcigni*, cum ordinibus terre nostre, vnam suam ballam pannorum, et barilia, sex compostarum, et de *dulcigno* ipsam ballam, per *philippum barelli* nomine suo, cum dictis barilibus compostarum ; mittebat cum vna barcheta ad *duratium*, in manibus ser *Andrioli contareno* factoris sui. Et occurrerit, quod ipsa barcheta iuerit in portu *S. Anastaxie* sub districtu *Caroli de Topia*, domini dicti loci, ad quem locum uenit quidam capitaneus dicti loci nomine *Gimbaralli* et armauit unum monoxulum, et uenit ad barchetam predictam, et de ipsa barcheta, in mari accepit ballam ipsam, cum dictis barilibus compostarum, et conduxit et presentauit ipsam ballam et barilia, dicto *Karolo*, que nouitas ordinate apparet per literas missas per ser *Andriolum contareno* predictum, Et talia non sunt toleranda, pro honore nostri dominij. Vadit pars, quod scribatur dicto *Karolo*, aggrauando istud factum, sicut conuenit, et requiratur, quod prouideat, de satisfactione et emenda ciuis nostri predicti, ut iustum est, et puniat taliter illos qui talia fecerunt et presumpserunt tamquam pirate, quod remaneamus, ex hoc contenti et quod pena istorum transeat alijs ad exemplum, Alioquin prouideremus super hoc remedijs opportunis, sicut conueniet pro honore nostro, et emenda danni nostri ciuis predicti. Capitaneo nostro culphi scribatur de querela predicta, et mandetur sibi, quod reperiendo se in dictis partibus, et habita sufficienti probatione, que sit ueritas de dicta robaria, debeat procurare cum omni instantia apud ipsum *Karolum de Topia*, ita quod ciui nostro fiat emenda et satisfactio de danno suo, ut Justum est.
(AD II 317)

Godine 1375. jula 9:
Venecijanci pišu svom konzulu u Ulcinju da preda njihovo pismo Đurđu Balšiću[55]

(254)

1375. VII 9. *Sen., Mih., Rubt. II, c. 82 (tit. D)*

Sen. Delib. Mix. R$^{0]}$ 35
I da je bilo pisano našem konzulu u Ulcinju – [c.] 30

Ibid., R^{0} 35, c. 32

pomenutog dana

poslano pismo]
Prihvaćeno
Da se piše našem konzulu u *ulcinju* i našim trgovcima koji se tamo nalaze, da moraju da predaju i da se pobrinu da se ostvari pismo koje smo napisali gospodaru *Đurđu balšiću* na način koji je prethodno naznačen, a čiju smo im zatvorenu kopiju poslali u našim pismi-ma, s tim da nam što je moguće prije pošalju odgovor koji će nam dati gospodar *Đurđe*.
((AD II 325))

[55] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 228*.

(254)

1375 VII 9 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 82 (tit. D)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 35
Et quid scriptum fuit Consuli nostro *dulcigni* — [c.] 30

Ibid., R° 35, c. 32

die suprascripto

litera missa]
Capta
Quod scribatur consuli nostro in *dulcigno,* et mercatoribus nostris Jbidem existentibus, quod presentare debeant et procurare effectum literarum quas scribimus domino *Jure de balsce,* in forma superius annotata, quarum copiam sibi misimus in nostris literis interclusam Remittendo nobis, ad quam cicius poterit, Responsionem, quam nobis faciet dominus *Jura*
((AD II 325))

Godine 1375. avgusta 11-19: Dubrovčani sudski pozivaju Marina Ulcinjanina da vrati dug njihovom trgovcu[56]

291

11. AVGUSTA 1375.

Sudski poziv Marinu Nikole, iz Ulcinja, da povrati dug Jakući, udovi Lone Držića.

M^{0}IIICLXXV, dana XI avgusta

Kopija sudskog poziva za Marina Nikole iz Ulcinja.

Martolo de Todosio, rektor Dubrovnika, sa zakletim sudijama ser Marinom de Mence i ser Andrejom de Benkola: Mudrom i uviđavnom mužu Marinu, pokojnog Nikole iz Ulcinja, pozdrav i sve najbolje. Nedavno se pred nama pojavila Jakuća, žena pokojnog Lone de Dersa, dostavljajući preko svog prokuratora jedan dokument o tvom dugu, napisan dana XXVIII septembra MIIICLXXII godine rukom Frančeskina, ranijeg zakletog notara opštine Dubrovnik, pa je pomenuti prokurator Jakuće zatražio da te opomenemo da si po pravu Jakuće dužan da odgovoriš pomenutoj Jakući ili njenom prokuratoru u vezi sa pomenutim dokumentom o dugu. Zato te mi … požurujemo da u roku od dva naredna mjeseca, koji će ti se računati od dana kada ti ovo pismo bude dostavljeno, moraš zakonski da se pojaviš pred nama i našom kurijom, po pravu odgovarajući pomenutoj Jakući ili njenom prokuratoru o njenom zahtjevu. Inače … O dostavljanju ovog pisma daćemo punu vjeru našim zakletim glasnicima Utesenu Medoševiću i Radovanu Bogdašiću.

Dana XXVIIII^{0} avgusta.

Utesen Medošević i Radovan Bogdašić, gore navedeni zakleti svjedoci, pred gospodarem rektorom ser Martolom de Todosio i zakletim sudijama ser Marinom de Mence i ser Jovanom de Grede, zakleti da će govoriti istinu o dostavljanju pomenutog sudskog poziva, izjavili su da su pomenuti sudski poziv dostavili ser Marinu u Prizrenu, dana XX ovog mjeseca avgusta.

Lettere Lev. II, 93.

[56] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 313*.

291

11 АУГУСТА 1375

Судски позив Марину Николе, из Улциња, да поврати дуг Јакуши удови Лоне Држића.

M°IIICLXXV, die XI augusti.

Copia lictere citatorie facte Marino Niccole de Dolcingno.

Martolus de Thodisio, rector Ragusij, cum juratis judicibus ser Marino Junij de Mençe et ser Andrea de Bençola: Sapienti et discreto viro Marino, quondam Niccole de Dolcineo, salutem et omne bonum. Comparuit coram nobis Jacussa, uxor quondam Lone de Dersa, per eius procuratorem, producentem unum instrumentum debiti supra te, manu Franceschini, olim jurati notarii comunis Ragusii, in M°IIICLXXII, die XXVIII mensis septembris, et petiit dictus procurator dicte Jacusse, quod ex parte nostra citari deberes ad respondendum de jure dicte Jacusse seu eius procuratori super dicto instrumento debiti. Unde nos... te citamus, quatenus in duos menses proxime futuros et secuturos a die presentacionis presencium licterarum tibi facte conputandos, comparere debeas legiptime coram nobis et nostra curia responsurus de jure dicte Jacusse seu eius procuratori super eius peticionem. Alias... De quarum presentacione Vtesseno Medosseuich et Radouano Bogdassich, nostris juratis nunciis, dabimus plenam fidem.

Die XXVIIII° augusti.

Vtessen Medosseuich et Radouanus Bogdassich, nuncii jurati suprascripti, coram domino rectore ser Martolo de Todisio et juratis judicibus ser Marino de Mençe et ser Johanne de Grede, jurati dicere veritatem de presentacione dictarum licterarum, eorum sacramento dixerunt, quod presentaverunt dictas licteras dicto ser Marino in Preserino, die XX presentis mensis augusti.

Godine 1376. maja 3:
Venecijanci traže da se roba njihovog preminulog građanina iz Ulcinja i Dubrovnika vrati u Veneciju[57]

(260)

1376. V 3. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 123(122)t (tit.X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 35

Dozvola starješinama povjerilaca ser *lodovika kornarija* da se mogu vratiti u *veneciju iz ulcinja* neki komadi tkanina – [c.] 96

Ibid., R^0 35, c. 107(95, 108)t

MCCCLXXVI. u indiktu XIIII (*ispušteno*) dana trećeg maja

Prihvaćeno

Da se dozvoli starješinama povjerilaca plemenitog muža pokojnog *Lodovika kornarija*, našeg građanina, da se dolje navedeni komadi tkanina, za koje je pomenuti ser *lodoviko* naredio da se odvezu u *ulcinj* i *Dubrovnik*, pošto nijesu mogli da se pošalju, kako zbog njegove smrti, tako i iz drugih razloga, mogu da se vrate u Veneciju bez plaćanja danka, od kojeg je u potpunosti bio oslobođen do smrti, kako određuju odredbe namjesnika *lombarda*.

Poslano službenicima spisa]

komada XXV divisata de digesta	komada	1 ad planam de 1 *modoetia* morella
komada ij schashate de digesta	komada	1 de blancheta ad 1 planam
komada iij de *mediolano* ad planum	komada	iiij medielane

komada vij scametorum longorum

komada xiij 1 mesclorum
1

[57] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 232.*

(260)

1376 V 3 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 123(122)t (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 35
Concessum Capitibus Creditorum ser *lodouici cornario* posse facere reduci *venecias* de *dulcigno* quasdam pecias pannorum — [c.] 96

Ibid., R° 35, c. 107(95, 108)t

M°ccc°lxxvj°. Jndictione xiiij^{a} *(omissis)* die tercio Maij
Capta.
Quod concedatur capitibus creditorum viri nobilis, quondam *Lodouici cornario,* ciuis nostri quod infrascriptas pecias pannorum, quas dictus ser *lodouicus* conduci fecit *dolçignum* et *Ragusium* vbi non possunt expediri, tam propter mortem suam quam propter aliam causam, possint reduci facere *venetias* sine solutione datij quod solutum integraliter fuit ad exitum, sicut consulunt vicedomini tabule *lombardorum.*
missa officialibus tabule]

pecie xxv diuisata de digesta.
pecie ij schachate de digesta.
pecie iij de *mediolano* ad planum.
pecie vij scametorum longorum.
pecie xiij $\frac{1}{1}$ mesclorum

pecia $\frac{1}{1}$ ad planam de *modoetia* morella
pecia $\frac{1}{1}$ de blancheta ad planam
pecie .iiij. medielane

Godine 1377. aprila 9:
Venecija dozvoljava svom trgovcu da izveze tkanine u Ulcinj[58]

(263)

1377. IV 9. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 124(123) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 36
Đakobelo moco moli da iznese iz *venecije* XXX komada fustana i truba svile u vrijednosti od XXV dukata koje je donio u *ulcinj* itd. – [c.] 3

Ibid., R^0 36, c. 4(3)

prihvaćeno
Da se milostivo dozvoli ser *Đakobelu mocu* da XXX komada fustana i truba svile, koje je donio u *ulcinj* sa već urednom isplatom o njima, može izvesti iz *venecije* bez plaćanja danka pošto lično potvrdi i pruži jemstvo o njima, kako određuju državne uredbe.

[58] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 235*.

(263)

1377 IV 9 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 124(123) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 36
Jacobellus mozo possit extrahere de *venetijs* pecias .xxx fustagni et sericum valoris ducatorum xxv. quas conducebat *dulzignum*, etc. — [c.] 3

Ibid., R° 36, c. 4(3)

capta
Quod concedatur de gratia *Jacobello moço* quod xxx. pecias fustagni et siricij ualoris ducatorum xxv. quas conducebat *dulcignum* de ipsis solucione iam ordinata, possit Eas extrahere de *venecijs* sine soluere dacium, affirmante ipso pro sacramento quod sunt illemet, et sic consulunt officiales tabule.

Godine 1378. septembra 12:
Ulcinjanima se dozvoljava da njihov glasnik u Zemlju Slovena i Apuliju putuje na venecijanskom trgovačkom brodu[59]

135.

Godine MCCCLXXVIII, u indiktu prvom, dana XII septembra. Prihvaćeno: da trgovci Ulcinja mogu na tim galijama da pošalju jednog svog glasnika koji treba da ostane u onim krajevima gdje se našem kapetanu Petru Gradoniku čini da je bolje, i to u krajevima Sklavonije ili Apulije, kako bi obezbijedio da se ostvari odbrana unutar zemlje zbog opasnosti od đenovljanskih i dubrovačkih galija.

("Misti" XXXVI, 1201.)

[59] *Wenzel Gusztav: "Codex diplomaticus Arpadianus continuatus", Pest 1867, vol 3, p. 155*.

135.

A velenczi kormánytanácsnak rendelete, hogy Dulcignóban lévő kereskedőinek vagyona a genuai és dalmatiai gályák elől biztos helyekre vittessék. 1378.

Anno MCCCLXXVIII. indictione prima die XII. Septembris. Capta: quod mercatores Dulcigni possint mittere vnum nuncium suum super istis galeis, qui deponatur in partibus, ubi melius videbitur ser Petro Gradonico Capitaneo nostro, vel in partibus Sclavonie vel Apulee, pro faciendo tutari havere suum infra terram pro dubio galearum Januensium et Ragusеorum.

(A »Misti« czimű velenczei államkönyvből XXXVI. köt. 120. l.)

Godina 1378. septembar 12: Ulcinjski glasnik za Zemlju Slovena i Apuliju na venecijanskom ratnom brodu[60]

(267)

1378. IX 12. *Sen., mix., Rubr. C. 76 (tit. C) i c. 116 (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 36
Trgovci *Ulcinja* mogu da pošalju jednog svog glasnika sa prisutnim galijama itd. – [c.] 67
Ibid., R^0 36, c. 68(67)

MCCCLXXVIII (*ispušteno*) dana xij^o septembra

Prihvaćeno
Da trgovci *ulcinja* mogu poslati jednog svog glasnika na tim galijama, koji treba da ostane u onim krajevima gdje se našem kapetanu *petru gradoniku* čini da je bolje, ili u krajevima *sklavonije* ili *Apulije*, kako bi učinio da se zaštiti njegova granica, zbog opasnosti od *đenovljanskih* i *dubrovačkih* galija.
((AD II 349))

[60] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 242*.

(267)

1378 IX 12 — *Sen., Mix., Rubr. II, c. 76 (tit. C) et c. 116 (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 36
Mercatores *Dulcigni* possint mittere unum nuntium cum presentibus galeis etc. — [c.] 67

Ibid., R° 36, c. 68(67)

Mccclxxviij. *(omissis)* die .xij°. septembris
Capta
Quod mercatores *dulcigni* possint mittere vnum nuntium suum super istis galeis, qui deponatur Jn partibus, ubi melius uidebitur ser *petro gradonico* capitaneo nostro, vel in partibus *sclauonie* uel *Apulee,* pro faciendo tirari hauere suum infra terminum, pro dubio galearum *Januensium* et *Raguseorum.*
((AD II 349))

Godine 1379. januara 15: Dubrovčani šalju naoružani brod ka Ulcinju[61]

G. 1379.

DANA XV JANUARA. U savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XXI. Prva stranka je da se za sada oslobode dužnosti i puste stranci i ljudi iz Punte koji su u zaštiti Stona. *Prihvaćeno od strane* XX.

Prva stranka je da Bogdan Okrugli može istjerati iz kuće ostrvljane koji stanuju u njoj ne kršeći zakon, pošto želi da se u njoj nastani njegova vjerena kći. *Prihvaćeno od strane* XVIII.

Prva stranka je da se pošalje naš naoružani brod na plovidbu sve do Ulcinja. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da pomenuti brod mora da plovi do granica uticaja Kotora. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da se odredi jedan naš plemić za zapovjednika pomenutog broda. *Prihvaćeno od strane* XIIII.

U Malom vijeću ser Jakov de Prodanelo izabran je za zapovjednika broda.

[61] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 190*.

Die xv januarii. In consilio rogatorum *ball.* xxi. Prima pars est de affrancando et licenciando per nunc forenses et homines Punte, qui sunt ad custodiam Stagni. *Capt. per* xx.

Prima pars est, quod Bogdanus Ochrugli possit expellere de sua domo insulanos qui stant in illa non obstante ordine, ex eo quod vult dare illam pro habitacione sue filie desponsande. *Capt. per* xviii.

Prima pars est de mictendo nostrum lignum armatum ad discurrendum usque in Dulcinium. *Capt. per omnes.*

Prima pars est, quod dictum lignum debeat discurrere usque ad perigium Cathari. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de mictendo unum nostrum nobilem supracomitum dicti ligni. *Capt per* xiii.

In minori consilio. Ser Jacobus de Prodanello fuit electus supracomitus ligni.

Godine 1379. marta 2: Naređenje zapovjedniku naoružanog dubrovačkog broda koji plovi prema Ulcinju[62]

344.

2. MARTA 1379

Naređenje Pokru Benešiću, zapovjedniku naoružane lađe, da pođe do Ulcinja, pohvata sve brodove dubrovačkih neprijatelja i pošalje ih u Dubrovnik, a ostale brodove samo ako prenose hranu.

MIIICLXXVIIII, u indiktu II[a], dana II[0] marta.

Ja Đakomo Sorgić, upravnik Dubrovnika, zajedno sa Malim vijećem: Poručujemo tebi, Pokro Benešiću, našem plemenitom i voljenom građaninu, da si u ime Boga i uzvi-šenog mučenika svetog Vlaha našeg zaštinika, kao zapovjednik (nadkomes) naše naoru-žane lađe dužan da otploviš sa njom.

Takođe si dužan da sa pomenutom naoružanom lađom ploviš duž cijele obale prema Istoku (Levantu) sve do Ulcinja, a i dalje ako ti se čini potrebno. A sve neprija-teljske brodove koje tamo nađeš moraš da pohvataš i bezuslovno narediš da sa ljudima doplove u Dubrovnik.

Isto tako ako pronađeš da i drugi brodovi, pored brodova naših neprijatelja, pre-nose hranu, moraš takođe da ih pohvataš i narediš im da doplove u Dubrovnik.

Određujem i da se na cijelom putu ne možeš i ne smiješ zadržati više od deset dana.

Lettere Lev. II, 117′. – Diplom. 77.

[62] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 373.*

344

2 МАРТА 1379

Наређење Покру Бенешићу, заповеднику наоружане лађе, да пође до Улциња и похвата све бродове дубровачких непријатеља и пошаље у Дубровник, а остале бродове само ако преносе храну.

MIIICLXXVIIII, indictione II[a], die II° marcii.

Nuy Jachomo de Sorgo, rectore de Ragusa, cum lo Consello Picolo: Cometemo a ty Pocre de Benessa, nostro nobile et amado zitadino, che al nomme de Dio et de misser San Blasio, nostro defensor, debie andar sovracomito delo nostro legno armado.

Et debie dischorrer cum lo ditto legno armado per tuta la rivera dela via de Levant fin ad Dulçigno, et pluy se ti parera. Et tuti li navili chi trovaray deli nostri inimisi li debi pillare et mandar over condur cum li homeni in Ragusa.

Et se altri navili ca de nostri inimisi tu trovaray chi portasse alguna vituaria, et tu per lo simile li debi pillar et mandare over condur in Ragusa.

Et volemo che in tuto questo viaço non possi ni debi stare pluy de di diese.

Lettere Lev. II, 117′. — Diplom., 77.

Godine 1379. aprila 23:
Dubrovčani naređuju zapovjednicima svojih ratnih brodova da plove do Ulcinja u potjeri za dračkim lađama[63]

G. 1379.

DANA XXIII APRILA. U savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XX. Prva stranka je da se izda nalog ser Mihajlu Babaliju i ser Valku de Resti, kapetanima naše armade, da preko prava kurije koje imaju zarobe lađe Dračana o kojima je pisao pomenuti Valko i da sa njima doplove u Dubrovnik. Takođe, ako naiđu na neprijateljske brodove sa grasijom tu grasiju treba da dovedu u Dubrovnik. No da ne plove izvan Ulcinja kako bi uhvatili pomenute lađe, a sa onima koje su zarobili da doplove u Dubrovnik. *Prihvaćeno od svih*.

[63] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 208*.

Die xxiii aprilis In consilio rogatorum *ball.* xx. Prima pars est de faciendo commissionem ser Michaeli de Babalio et ser Valcho de Resti capitaneis nostre armate, quod per curialem modum quem poterunt debeant capere barchas Duracenorum de quibus dictus Valchus scripsit, et debeat illas conducere in Ragusium; et si invenirent navigia inimicorum cum grassia, debeant illam grassiam adducere in Ragusium. Et non vadant ultra Dulcinium pro capiendis barchis predictis; et ipsis captis veniant in Ragusium cum eis. *Capt. per omnes.*

Godine 1379. maja 6: Zapovijest kapetanu dubrovačkog ratnog broda da progoni kotorske i mletačke brodove do ulcinjskih voda[64]

347

6. MAJA 1379.

Vlada naređuje Dživu Puciću, zapovjedniku naoružane lađe, da, krstareći do Ulcinja, progoni mletačke i kotorske brodove.

MIIICLXXVIIII, dana VI maja.

Nalog ser Dživi Puciću, zapovjedniku naše naoružane lađe.

Ja, Marin Bodacić, upravnik Dubrovnika, sudije i savjetnici pomenute zemlje, sa moći koju nam je dao savjet molilaca a slobodno odlučujući jer su tu slobodu molioci dobili od Velikog vijeća: naređujemo tebi, Dživi Puciću, naašem uglednom građaninu da u ime Boga i mučenika svetog Vlaha, našeg zaštitnika, moraš kao zapovjednik ploviti sa našom lađom uz naš kraj i našu zemlju.

Takođe moraš sa pomenutom naoružanom lađom da krstariš ovom obalom sve do Ulcinja i to ako smatraš da je potrebno i do VI milja, progoneći Venecijance i Kotorane, naše neprijatelje, otimajući njihove brodove, robu, posadu i stvari.

One brodove koje otmeš treba da staviš u tvoju službu ili sa njima doploviš u Dubrovnik, svakako ako to možeš da učiniš. A ako to ne možeš – onda moraš da ih uništiš.

Određujemo da na plovidbi možeš da se zadržiš najviše osam dana, a najmanje pet, onako kako ti odgovara radi tvoje i sigurnosti tvoje posade.

Isto tako moraš da ploviš raspitujući se kako bi bio obaviješten, ali i kloneći se neočekivane nevolje zbog tvoje i sigurnosti posade, onako kako ti najbolje odgovara, jer ako si dobro obaviješten bolje ćeš stvariti ciljeve na svom putu.

Lettere Lev. II, 119. – Mon. Rag. IV, 213; Diplom., 81.

[64] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 377*.

347

6 MAJA 1379

Влада наређује Џиву Пуцићу, заповеднику наоружане лађе, да, крстарећи до Улциња, прогони млетачке и которске бродове.

MIIICLXXVIIII, die VI maii.

Comissio ser Ziue de Poça, supracomiti nostri ligni armati.

Nuy Marin de Bodaça, rector de Ragusa, judesi et consilieri dela ditta terra, per autoritade a nuy data dalo Consello deli Pregadi, per libertade alli ditti Pregadi data dal Gran Consello: Cometemo a ty Ziue de Poça, nostro honorado çitadino, che al nomme de Dio et de misser San Blasio, nostro defensor, debi andar per parte nostra et de tuta la terra sovracomito delo nostro ligno armato.

E debi discorrer cum lo ditto ligno armado questa rivera infin a Dulçigno, et in la, se te parera, circha milli VI, dampnificando li Viniciani et li Catharini, nostri inimisi, pillando le lor barche, merchadantie, homeni et chose.

E quelle barche chi pillaray debile mandar in tua força o condur a Ragusa, se lo poray fare. E se non le poray mandar ni condur, e tu le debi brusar.

Et in tuto lo ditto viaço volemo che debi star lo pluy tardi die otto, e mancho quanto a ty parera per tuo salvamento e dela tua compania.

E debi andar domandando e spiando de novelle destramente per tuo avisamento e per salvamento tuo et dela brigada, chomo mello te parera, aço che si mello avisado a far li servisii per li quali tu vay.

Lettere Lev. II, 119. — Mon. Rag. IV, 213; Diplom., 81.

Godine 1379. juna 4: Dubrovčani naređuju svom naoružanom brodu da plovi do Drača[65]

G. 1379.

DANA IIII JUNA. U Savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XXI. Prva stranka je da se da nalog kapetanu naše naoružane lađe da mora ići sve do Ulcinja i ako mu se čini da je potrebno od Ulcinja do Drača, zbog novog napada koji će se zbiti od strane naših neprijatelja i zbog toga će, izgleda, morati da plovi izvan Ulcinja, a na toj plovidbi da se zadrži oko XV dana. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da se oslobodi slikar, magistar Augustin, da može da obilazi gradove, no pod tim uslovom da na zvono za Ave Marija mora da ode odmah u kuću i ostane tamo, pod prijetnjom kazne ostankom u zatvoru. *Prihvaćeno od strane* XX.

[65] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 218*.

Die iii junii. In consilio rogatorum *ball.* xxi. Prima pars est de dando in commissione capitaneo nostri ligni armati ituri, quod debeat ire usque in Dulcinium, et a Dulcinio usque in Durachium, si sibi videbitur, pro offensione nostrorum inimicorum prout habebit nova propterque videbitur ei debere ire ultra Dulcinium, et stet in toto itinere per dies xv. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de affrancando magistrum Augustinum pictorem, quod possit ambulare per civitatem cum ista condictione, quod ad sonum Ave Marie statim debeat ire ad suam domum, et ibi stare sub pena standi in carcere. *Capt. per* xx.

Godina 1379. juna 28: Naređenje kapetanu naoružanog dubrovačkog broda da plovi do Barskog mora (i Ulcinja) i plijeni kotorske i venecijanske brodove koji prevoze so[66]

355.

28. JUNA 1379.

Vlada naređuje zapovjednicima naoružane lađe da spriječe uvoz soli u Kotor i da hvataju sve brodove Mlečana, dubrovačkih neprijatelja.

MCCCLXXVIIII, dana XXVIII juna.

Ovo je kopija naloga datog ser Mihajlu de Resti, kapetanu naše naoružane lađe.

Ja, Džakomo Mencetić, upravnik Dubrovnika, zajedno sa Malim vijećem, sa moći koja nam je data od savjeta molilaca, naređujemo tebi Mihajlu Restiću, našem voljenom građaninu, da u ime Boga i mučenika svetog Vlaha, našeg zaštitnika, moraš kao kapetan naše naoružane lađe da kreneš na plovidbu.

I moraš u ime Boga da ploviš sa pomenutom naoružanom lađom do ulaza Kotorskog zaliva i od pomenutog ulaza sve do Budve, neprekidno se starajući i pazeći na brodove natovarene solju koji se nalaze na tom području od ulaza u Kotorski zaliv pa sve do Budve i sve ih zarobiš na odgovarajući način i uz dobru stražu sa njima doploviš u Dubrovnik.

A ako imaš sreće i u ruke ti padnu brodovi ili tovari Venecijanaca, naših neprija-telja, onda moraš lično da plijeniš njih i njihovu imovinu i da postupaš prema njima kao što se postupa sa neprijateljima.

Takođe ako saznaš da se izvan Budve sve do Barskog mora nalazi neki brod koji prevozi so ili bilo kakav brod naših neprijatelja, dajemo ti slobodu da možeš, ako ti odgovara, da ploviš do granice Barskog mora, prođeš iza nje i opljačkaš pomenute brodove.

Dužan si isto tako da dobro i smotreno paziš da se ni na koji način ne unese so u Kotor i nadamo se da ćeš tako postupati kako bi te zasluženo uvažavali.

Isto tako ne smiješ da zaboraviš na naprestane brigu i nadzor od ulaza u Kotorski zaliv do Budve i od Budve do zaliva bez naše posebne naredbe.

Sličan nalog je dat ser Nikolaju de Georgiju, kapetanu pomenute lađe, dana XXVI jula.

Sličan nalog je dat ser Rafaelu de Goce, kapetanu pomenute lađe, dana XVII avgusta.

Sličan nalog je dat ser Bakoju pokojnog Marka de Baselija, kapetanu pomenute lađe, dana XI septembra.

Sličan nalog je dat Perfcu Marinoviću, poslanom da se stavi na raspolaganje Givku Longu za odlazak do Ulcinja ili Drača.

Sličan nalog je dat Maroju Mojstroviću, dana XVII novembra.

Sličan nalog je dat Obradu Milojeviću posljednjeg dana septembra.

Skrećemo ti pažnju da neke barke mogu da kriju na dnu veliku i plavu so ne bi li je skrovito unijele u Kotor, pa ti zato najljubaznije skrećemo pažnju da si dužan i da moraš da zaplijeniš te barke i brodove kako ne bi so prevozili na takav tajni način. Sve te

[66] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 387.*

355

28 ЈУНА 1379

Влада наређује заповедницима наоружане лађе да спрече увоз соли у Котор и да хватају све бродове Млечана, дубровачких непријатеља.

MCCCLXXVIIII, die XXVIII junii.

Hec est copia commissionis facte ser Michaeli de Resti, capitaneo nostri ligni armati.

Nu Jachomo de Menҫe, rectore de Ragusa, cum lo Piҫolo Chonsello, per autoritade a nu data dalo Chonsello deli Pregati: Commetemo a ti Michel de Resti, nostro amado zetadino, che al nome de Dio et de misser San Blasio, nostro defensor, debie andare capetanio delo nostro lengno armado.

Et debie andare al nome de Dio cum lo detto legno armado alla boccha delo gulfo de Catharo et dala ditta boccha fin a Budua, et discurrando et guardando de continuo per tutti questi luogi scomenzando dala boccha delo gulfo de Catharo fin ad Budua quanti navili trovaray cum sale, tanto se fosse cargadi tutti de sale, quanto se habesse parte alguna de sale in lor gargo, siando li navili de chi lor piase, debieli pillare per lo piu curtese muodo chi porray, et debieli mandare cum bona guardia in man nostra a Ragusa.

Et se per aventura ti incapasse in man navili o chose de Venesiani, nostri inimisi, et tu li debi pil are in persone et in havere, et trattare sicho chose de inimisi.

Et se habissi novella che ultra Budua fin alla ponta de Antibari fosse alguno navile cum sale o qualuncha altro navile de nostri inimisi, nu ti damo arbitrio che possi andare, se ti parera, fin alla ponta de Antibari ad intromettere et pillare li ditti navili.

Et debi fare cussi bona et solliҫita guardia che per nessuno muodo se possa portare de sale in Catharo, et cussi speramo ca tu faray, che te habiamo per merito recomandato.

Et non te debi partire dala ditta guardia discorrando de continuo dala boccha delo gulfo de Caharo fin ad Budua, et da Budua al gulfo senҫa nostro speҫial chomandamento.

Et similis comissio facta fuit ser Nicolao de Georgio, capitanio dicti ligni, die XXVI julii.

Et similis comissio facta fuit ser Raphaeli de Goҫe, capitaneo dicti ligni, die XVII augusti.

Et similis comissio facta fuit ser Bachoe quondam Marchi de Basello, capitanio dicti ligni, die XI septembris.

Et similis commissio facta fuit Perfce Marinouich, adito quod obediat Giucho Longo ad eundum in Dolҫinium vel Durachium.

Et similis comissio facta fuit Maroe Moystrouich, die XVII° novembris.

barke i brodove koji kriomice nose so treba uz stražu da sprovedeš u Dubrovnik. A ako ne nose so onda neka legalno produže plovidbu i put.

Sličan nalog je dat Dobroslavu Bogojeviću, dana XXII februara.

Lettere Lev. II, 124. – Mon. Rag. IV, 226-227.

Et similis comissio facta fuit Obrado Miloeuich, die ultimo decembris.

Et perche alla nostra audiencia e vignuto che le barche che se fa portar gran et biava a Catharo aschonde sotto lo ditto gran et biava sale, et portalo per questo muodo choverto a Catharo, fraudando la nostra intencion, perço te chometemo che per lo piu chortese che se po et sa debi çerchar le ditte barche et navili, che non habia sale per questo muodo choverto. Et tute quelle barche et navili che trovaray haver sal per questo muodo choverto, tute le debi mandar in guardia in man nostra a Ragusa. Et le altre che non havesse sal, lagale andar la sua via.

Et similis comissio facta fuit Dobroslauo Bogoeuich, die XXII februarii.

Lettere Lev. II, 124. — Mon. Rag. IV, 226—227.

Godine 1379. septembra 25:
Dozvola da se jedan naoružani dubrovački brod zaputi ka Ulcinju kao pratnja trgovačkom brodu koji plovi za Đenovu[67]

G. 1379.

DANA XXV SEPTEMBRA. U Savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XXIII. Prva stranka je da se pošalje brigantin kod Đenovljana. *Prihvaćeno od strane* XX.

Prva stranka je da se pošalje jedna naoružana lađa. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da pomenuta lađa treba da plovi sve do Ulcinja, kako bi stigla pomenuti brigantin. *Prihvaćeno od svih*.

[67] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 241*.

Die xxv septembris. In consilio rogatorum *ball.* xxiii. Prima pars est de mittendo ad bergantinum Januensium. *Capt. per* xx.

Prima pars est de mittendo unam barcham armatam. *Capt. per omnes.*

Prima pars est, quod dicta barcha possit ire usque in Dulcinium pro inveniendo dictum bergantinum. *Capt. per omnes.*

Godine 1379. novembra 4: Dubrovčani traže da Ulcinjani predaju srebro preminulog dubrovačkog građanina[68]

359.

4. NOVEMBRA 1379.

Vlada traži da joj opština Ulcinj preda sve srebro pok. Tripa Suselke, dužnika Mateje Đorđića.

MIIICLXXVIIII, dana IIII^{0} novembra.

Najdraži prijatelji, srdačan pozdrav. Kao što vam je poznato, po pitanju srebra onog Suselke, dužnika Mateja de Georgija, našeg građanina plemića Dubrovnika, koje vi posjedujete, preko naših mnogobrojnih pisama tražili smo od vas da ga kao svojinu pomenutog pokojnog Suselke, ranije našeg građanina, morate predati pomenutom Mateji, njegovom zajmodavcu, pošto mu po zakonu pripada. Međutim, vi ste nam poslali samo jedan dio srebra, dok ste veći zadržali, navodeći kako želite da o toj stvari ispitate svjedoke i, takođe, želite da prema vašoj naklonosti uzmete sudiju po tom pitanju, što se ne tiče vas već nas, jer je gazda tog srebra, dužnik, bio naš građanin, a i zajmodavac koji ga traži je naš građanin, pa se zato to tiče nas i mi, kako dobro znate, treba da presuđujemo o našim građanima, a ako neki žele da traže nekakvo pravo protiv njih moraju da se obrate našem sudu. Prošlo je već veoma dugo kako nijeste ispitali svjedoke, a i ako ste ih ispitali ne znamo šta je odlučeno, niti ste željeli da pomenuto srebro pošaljete nama na ruke. Zato, molimo vaše prijateljstvo i tražimo da pomenuto srebro bez oklijevanja, kako po zakonu morate, pošaljete nama na ruke po nekom našem trgovcu ili gazdi naše lađe koji će iz vaših krajeva krenuti k nama, kako bi mi odlučili i postupili sa njim onako kako nalaže zakonska odredba. Dakle, ako budete učinili to, jer je po zakonu dužnost da se držite pravde, uradili ste na zadovoljstvo naše i vaše časti. U protivnom slučaju, što nije dobro, ako učinite suprotno, u što ne vjerujemo, bićemo prinuđeni da se pomenuti Mateja, naš građanin, obešteti za pomenuto srebro prema našim zakonima.

Ovo pismo sa gore navedenom sadržinom poslano je upravi Ulcinja po Bogolinu Živkoviću iz Kalamota.

Lettere Lev. II, 125/.

[68] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 393*.

359

4 НОВЕМБРА 1379

Влада тражи да јој општина Улциња преда све сребро пок. Трипа Суселке, дужника Матеја Ђорђића.

MIIICLXXVIIII, die IIII° novembris.

Amici carissimi, grata salutatione premissa. Pro facto argenti filii illius Suselcha, debitoris Mathei de Georgio, nostri civis nobilis Ragusini, quod vos habetis, per diversas nostras litteras, prout scitis, vos requisivimus, ut illud tamquam rem dicti Suselcha, quondam civis nostri defuncti, et ad dictum Matheum, eius creditorem, de iure pertinentem mittere debuissetis. Et vos pariem illius nobis misistis et maiorem partem penes vos retinetis, asserendo quod vos vultis testes examinare super isto negocio, et vultis assumere judicium cum vestra reverencia in ista causa, quod non spectat ad vos, sed ad nos, ex eo quod patronus dicti argenti debitor fuit civis noster, et creditor qui petit illud similiter est civis noster, et ad nos spectat et pertinet judicare de civibus nostris, prout scitis, et si qui habent petere ius aliquid contra illos, debent ad nostrum judicium advenire. Et vos, est tam longum tempus elapsum, nec testes examinare, et si examinastis nescimus ad quod vestra interest, nec argentum predictum ad manus nostras mittere voluistis. Quare vestram amiciciam requirimus et rogamus, quatenus dictum argentum sine mora, prout de iure debetis, per aliquem nostrum mercatorem vel patronum nostre barche de vestris partibus ad nos venturum ad manus nostras mittere debeatis, ut nos faciamus et diffiniamus de illo quicquid postulat ordo iuris. Quod si feceritis, prout de iure tenemini debitum justicie, honorem vestrum et nostrum placere facietis. Alioquin, quod absit, si contrarium facietis, quod non credimus, prefatum Matheum, nostrum civem, secundum nostros ordines, conpellemur conservare indempnem pro argento predicto.

Que quidem littera supradicti tenoris missa fuit regimini Dulcinii per Bogulinum Ziuchouich de Calamota.

Lettere Lev. II, 125′.

Godine 1380. aprila 6: Dubrovčani nanovo traže od Ulcinjana srebro svog preminulog građanina[69]

368

6. APRILA 1380

Vlada ponovno traži da opština Ulcinj preda sve srebro pok. Tripa Suselke, dužnika Mateja Đorđića.

MIIICLXXX, dana VI aprila.

Kopija pisma koje je na zahtjev ser Mateja de Georgija upućeno upravi i opštini Ulcinja.

Najvoljeniji prijatelji, srdačan pozdrav. Iako smo više puta, preko mnogih pisama koje smo slali vašem prijateljstvu, postojano napominjali da shvatite kako ste dužni da pošaljete na naše ruke, a na rizik i sreću Mateja de Georgija, našeg građanina, sve srebro koje ste primili od zvonara Marince, vašeg građanina, koji je to srebro primio od Tripe Nikole Suselke, našeg građanina u Dubrovniku dužnika pomenutog Mateja de Georgija, te, iako ste na kraju napisali kako vam je po volji da to srebro dostavite Rajnaldu de Stamberti ili Dimku Kalende, našim građanima, koji će nam ga prenijeti u Dubrovnik, na rizik i sreću samog Mateje de Georgija, do sada se uopšte nijeste pobrinuli da se to ostvari. Zbog toga smo istom vašem prijateljstvu ponovo pomno uputili molbu da tokom ovog mjeseca aprila riješite i odlučite da ste dužni da pomenuto srebro ili pošaljete na naše ruke u Dubrovnik, na rizik i sreću pomenutog Mateje, kako bi mi u vezi s njim postupili i odlučili prema uredbi zakona, ili da riješite da to srebro doznačite Rajnaldu ili Dimku, našim gore pomenutim građanima, koji će nam ga poslati na rizik i sreću imenovanog Mateje. A, ako to učinite, na što ste po zakonu obavezni i morate, onda to činite na vašu čast. No, ako se ne potrudite da pošaljete srebro ili ga dostavite našim navedenim građanima, onda nam, barem, u vašem pismu do naznačenog roka otkrijte razlog, kako bi mogli da nastojimo da se pobrinemo za obeštećenje imenovanog Mateje, našeg građanina, u vezi pomenutog srebra i o tome mu pružimo odgovarajuću pomoć.

Lettere Lev. II, 130.

[69] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 406*.

368

6 АПРИЛА 1380

Влада поновно тражи да општина Улцињ преда све сребро пок. Трипа Суселке, дужника Матеја Ђорђића.

MIIICLXXX, die VI aprilis.

Copia littere destinate, ad petitionem ser Mathei de Georgio, regimini et comuni Dulcinii.

Amici carissimi, debita salutatione premissa. Quia alias per plures litteras vestre amicicie recolimus nos scripsisse quod vobis placere debuisset mittere ad manus nostras ad risicum et fortunam Mathei de Georgio, civis nostri, totum argentum quod recepistis a Marinze campanario, cive vestro, quod argentum ipse receperat a Trippe Nichole Suselcha, cive nostro de Ragusio, et debitore dicti Mathei de Georgio, et finaliter vobis scripsimus quod ipsum argentum vobis placeret assignare Raynaldo de Stambertis vel Dymcho Calende, nostris civibus, nobis per eos transmittendum Ragusium ad risicum et fortunam ipsius Mathei de Georgio, quod hactenus minime facere curastis. Idcirco eandem vestram amiciciam itera'o duximus presentibus attente deprecandum, quatenus per totum mensem aprilis presentis velitis et vobis placere debeat vel Ragusium ad manus nostras dictum argentum transmittere ad risicum et fortunam dicti Mathei, ut nos faciamus et diffiniamus id quod postulat ordo iuris, vel velitis ipsum argentum assignare Raynaldo vel Dimcho, nostris civibus supradictis, qui nobis illud mitterent ad risicum d cti Mathei. Quod si feceritis, prout de iure tenemini et debetis, ves'rum honorem facietis. Et si ipsum argentum nobis mittere vel assignare ibi dictis nostris civibus non intenditis, saltem nobis causam vestris litteris infra dictum terminum denotetis, cum nostre intentionis sit providere de indempnitate dicti Mathei de Georgio, civis nostri, pro argento predicto et adhibere ei remedium super talibus oportunum.

Hoc est exemplum littere infrascripte misse per comune Dulcinii.

Lettere Lev. II, 130.

Godina 1380. maja 25 u Ulcinju:
Ulcinjani odgovaraju Dubrovčanima – srebro su predali dubrovačkom izaslaniku[70]

Ulcinj, 25. maja 1380.

Opština Ulcinj odgovara da je srebro predala Dimku Vetranoviću.

MCCCLXXX, u indiktu III[a].

Ovo je primjerak povratnog pisma poslanog od strane Ulcinjske opštine uravniku, sudijama i savjetnicima Dubrovnika u odgovor na zvanični dokument koji je, napisan rukom notara, poslan istoj ulcinjskoj opštini od strane Mateja Georgijevića o tome da je na dan XXV mjeseca maja, u indiktu III, MCCCLXXX, primljeno deset livri srebra, čija je sadržina od riječi do riječi, takva kakve su, zapisana u ovom registru i zavedena lično rukom Arkutija, carskom voljom državnog notara, sina pokojnog Dominika Rivinjanića iz dijeceze Akvileje, sada zvaničnog notara Dubrovačke opštine.

Plemeniti i uvaženi rektore, sudije i savjetnici Dubrovnika, naši najdraži prijatelji: plemenite i uvažene sudije i savjetnici Ulcinja šalju pozdrav upravniku, sudijama i savjetnicima Dubrovnika. Primili smo vaše pismo i dobro ga razmotrili; u njemu stoji da mora-mo da predamo Rinaldu ili Dimku Vetranoviću VIIII livri srebra koje smo dobili u posjed od Mača, sina ser Vita Zogića, a posredstvom Mestroja Nuaberda, što je u potpunosti tač-no. Potvrđujemo da ćemo to srebro vratiti pomenutom Dimku, premda to nije sigurno. Ipak, mi smo mu u potpunosti predali VIIII livara srebra. Zato vas i obavještavamo da znate da smo ga predali njemu onako kako ste vi u svom pismu tražili.

Napisano u Ulcinju dana XXV maja.

Lettere Lev. II, 135.

[70] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 407*.

Улцињ, 25 маја 1380

Општина Улциња одговара да је сребро предала Димку Ветрановићу.

MCCCLXXX, indictione III[a].

Hec est exemplum littere responsive misse per comune Dulcinii rectori, judicibus et consiliariis comunis Ragusii, respondendo cuidam publico instrumento scripto manu notarii misso eidem comuni Dulcinii per ser Matheum de Georgio, super facto novem librarum argenti, recepte die XXVII° mensis maii, indictione III[a], MCCCLXXX, cuius littere tenor de verbo ad verbum talis est, scripte in hoc registro et registrate manu mei Artichutii, publici imperiali auctoritate notarii, filii olim Dominici di Rivignano, dyocesis Aquilegensis, nunc jurati cancelarii comunis Ragusii.

Nobili et savii rector, judiçi et consilieri di Raguxa, amici nostri carissimi: Ali nobeli et savii misser lo rector et judici et conseglieri di Raguxa, judici et consieleri de Dulçigno salute. Litera vostra recevissimo et ben intendissemo, in la quale letera conteneva che nuy devessemo dar a Rinaldo vel a Dimcho deli Vetran li livre VIIII d arçe to, lo qual arçento avessemo nuy in tenuda per Matcho, fioli de ser Vita de Zogi, et per man de Mestroie de Nouaberda, infina raxon cognossuda. Dache nuy clamassemo lo dito Dimcho e si ne de la securitade. E nuy li dessemo livre VIIII d arçento in una peça. E perzo femo a vuy assaver (=a saver) che nuy li avemo dado a chi vuy scrivevi.

Data in Dulçigno, a di XXV de maço.

Lettere Lev. II, 135.

Godina 1380. jula 29: Dubrovački posrednik putuje u Ulcinj kako bi izdejstvovao da Ulcinjani vrate brod koji su zaplijenili Đenovljanina[71]

388

29. JULA 1380.

Uputstvo popu Marinu koji ide u Ulcinj da traži da povrati brigantin što su ga Ulcinjani oduzeli đenovljanskoj mornarici.

MCCCLXXX, u indiktu III[a], dana XXVIIII mjeseca jula.
Nalog dat gospodaru Marinu koji je otišao u Ulcinj.
U ime Hrista, amen.

Ja Andreja Dobrić iz Bincole, upravnik Dubrovnika, zajedno sa našim Savjetom predlagača iz pomenute zemlje: Poručujemo vama don Marine da ste uz milost Božju i blagoslov svetog mučenika Vlaha, našeg zaštitnika i pokrovitelja, dužni da pođete za Ulcinj i u potpunosti obavite posao koji vam je povjeren na način i postupak kako je niže sadržano.

Najprije želimo i nalažemo vam - kada dođete u Ulcinj i lično predate sudijama i vladi u Ulcinju naše pismo povjerenja, predajući ga treba da ih pozdravite sa naše strane na način i riječima koji vam se čine pogodnim.

A kada ih pozdravite dužni ste da kažete pomenutoj vlasti kako je gospodin vrhovni kapetan đenovljanske mornarice otpremio jedan brigantin, te da su ovaj brod neki iz Ulcinja oteli u Peri zbog svojih određenih potreba. I da se pomenuti kapetan, kada je saznao da je pomenuti brigantin otet od nekih iz Ulcinja, jako naljutio jer su pomenuti iz Ulcinja trebalo da znaju kako brigantin nije dolazio u taj kraj da nanese štetu nekome iz Ulcinja već stoga što je u Ulcinju bilo mnogo Venecijanaca, te što su neki iz Ulcinja naklonjeni Venecijancima.

Potom, kada sve izložite vlastima u Ulcinju treba da ih zamolite sa naše strane, kao naše prijatelje i srodnike, dajući na znanje pomenutoj vlasti da smo spremni da im stavimo na raspolaganje jedan brigantin i da ćemo se još potruditi da niko od onih iz Ulcinja ne bude zasluženo kažnjen ili oštećen, budući da se zna da je flota Đenove vrlo velika i veoma moćna, pa stoga za našu ljubav i na našu molbu Ulcinjani treba da budu voljni i spremni da vrate pomenuti brigantin sa cijelim naoružanjem i opremom otetim od strane onih iz Ulcinja.

Takođe vam poručujemo i nalažemo - ukoliko se oni iz Ulcinja odobrovolje da vrate pomenuti brigantin vi morate da nađete X ljudi od onih iz pomenutg brigantina i da se potrudite da pomenuti brigantin doplovi u Dubrovnik.

Lettere Lev. II, 147.

[71] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 445*.

388

29 ЈУЛА 1380

Упутство попу Марину који иде у Улцињ да тражи да се поврати бригентин што су га Улцињани одузели ђеновљанској морнарици.

MCCCLXXX, indictione III[a], die XXVIIII° mensis julii.
Comissio facta dompno Marino qui ivit Dulcinium.

In nome di X̂po (=Christo) amen.

Nuy Andrea de Dobre de Binçola, rector di Raguxa, cum lo nostro Conseglo deli Pregadi dela dicta terra: Cometemo a voy don Marino che cum la gracia di Dio et di misser Sancto Blasio, protector et patrono nostro, voy debia andar a Dolcigno et far tute cosse per modo et forma che de soto se contene.

Prima volemo e cometemove che quando voy seri zonto a Dolcigno voy presente ali zudesi et al rezemento di Dulcigno la nostra letera di credença et presentada quella letera che voy li debia saludare da nostra parte cum quello modo e parole che a voy parera.

E facta la salutatione che voy debia dire al dicto rezemento, como messer lo capitanio generale dela armada di Zenoesi mandava quello brigentino, lo quale quelli di Dolcigno prese a Pera per alquanti soy servisii. E che quando lo dicto capitanio intese che lo dicto brigentino era preso da quelli di Dolcigno, fo molto turbado, sapiando li dicti di Dolcigno che quello brigentino non vene in quelle parte per ofender ad algun di Dolcigno, ma perche quello brigentino intese che in Dolcigno era molti Veneciani et che quelli di Dolcigno dava favor ali Veneciani. Pero lo dicto brigentino se mete a stare datorno Dolcigno et tolse quello che tolse.

E che dete le predicte parole al reçemento di Dolcigno, voy li debia pregare da parte nostra como amisi et parenti nostri, significando al dicto rezemento che noy semo volontiera fatigadi in lor servisio per caxon di questo brigentino, et che anchora noy se fatigaremo azo che quelli di Dolcigno non porti in tempo che debia vegnire algun dampno ne sinestro, cum zo sia che la armada di Zenoesi sia molto grande et forte, che per nostro amor et per nostre preghere elli vogla et debia rendere lo dicto brigentino cum le arme et cum tute le cosse le quale fo tolte per quelli di Dolcigno.

E volemo e cometemove che se quelli di Dolcigno ve volesse rendere lo dicto brigentino, che voy debia trovare infina X homeni a spexe di quello del quale ẽ lo dicto brigentino, et che voy fe menare lo dicto brigentino infina a Raguxa.

Lettere Lev. II, 147.

Godine 1380. juna 4:
Fragment jednog dokumenta[72]

(268)

1380. VI 4.

(*v. niže, v. II, n° 440, s. d. 1392 V 10*: spis sudije Forensekora u Veneciji o Martinu iz *Ulcinja*).

[72] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 243*.

(268)

1380 VI 4

(v. infra, v. II, n° 440, s. d. 1392 V 10: charta Iudicum Forinsecorum *Venetiis* de *Martino* de *Dulcigno).*

Godine 1381. januara 13: Venecijanci dozvoljavaju svojim trgovcima da izvezu tkanine u Ulcinj[73]

(269)

1381. I 13. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 125(124) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 36
Dozvola o dopuštenju ser *Anđelu kondolmariju* i *filipu bareliju* da mogu poslati u krajeve Ulcinja određenu količinu tkanina itd. – [c.] 110

Ibid., R^0 36, c. 109(108)t

MCCCLXXX u indiktu IIII (*ispušteno*) Dana XIII januara
Prihvaćeno u Vijeću ratnih savjetnika.
Da su razumni muževi *Anđelo kondelmario* i *filip bareli* u svoje i u ime drugih trgovaca koji se kreću u oblastima *ulcinja* i *drača* izložili i ponizno zamolili da se udostojimo da im dozvolimo da mogu da natovare na prisutne velike galije, koje su spremne da isplove, iiij i više tkanina koje su već tri godine pripremljene, pošto treba da se uskladište i odnesu u *ulcinj* ili okolne krajeve, kako bi mogle da se odgovarajuće sklone. Zaključeno je da se pomogne pomenutim trgovcima da mogu da natovare na pomenute galije svoje tkanine, uz naplatu pomorske takse koju namiruju za tkanine koje će biti natovarene na pomenute galije. A određuje se i prepušta kapetanu naših galija da na svakom mjestu u oblasti *ulcinja*, gdje bude moguće, da se te tkanine pohrane i istovare, ili u drugim mjestima, kako budu odlučili naši trgovci, neka omogući da se te tkanine istovare. No, ako pome-nute tkanine ne mogu da se povoljno i sigurno istovare iz galija u pomenutim mjestima, onda, ako bude moguće, neka učini da se istovare u *draču* ili na *krfu*. No ako ne bude moguće da se istovare ni u *draču* ni na *krfu*, onda da se omogući da se istovare u *Motonu* ili *Koronu (?)*, prema tome kako žele naši trgovci, da ne bi zbog ovog njihove tkanine skrenule sa ovog puta, no i da se zauvijek sačuva ugled i sigurnost galija. A pomenuti trgovci moraju ovdje u *veneciji* da plate svoje takse kao što plaćaju drugi.

[73] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 243*.

(269)

1381 I 13 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 125(124) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 36
Concessum de gratia, ser *Angelo condolmario* et *phylippo barellj* posse mittere ad partes *dulzigni*, certam quantitatem pannorum, etc. — [c.] 110

Ibid., R° 36, c. 109(108)t

Mccclxxx° Jndictione iiij[a] *(omissis)* Die xiij Januarij
Capta in consilio sapientum guerre.
Cum prouidi viri *Angelus condelmario* et *philippus barelli* pro se et alijs mercatoribus conuersantibus in partibus *dulcigni* et *durachij* exponant et supplicent humiliter quatenus dignemur eis concedere quod possint caricare super presentibus galeis grossis exituris pannos .iiij[c]. et ultra qui sunt parati iam tribus annis quod debeant deponi et conduci *dulcignum* uel ad illas partes circumstantes sicut habiliter poni poterunt. Vadit pars Quod subueniatur dictis mercatoribus Quod possint Caricare super galeis predictis pannos suos predictos, soluendo illud nabulum, quod soluunt panni qui caricabuntur super dictis galeis. Et ordinetur et committatur capitaneo galearum nostrarum. Quod in omni parte qua poterit ipsos pannos deponere et discaricare ad partes *dulcignj* uel circa illas partes secundum quod Juerint *(?)* nostri mercatores, faciat ipsos pannos discaricari. Quando uero non possent cum comodo et securitate galearum ipsos panos facere discaricarj circa partes predictas. faciat illos discaricarj in *durachio* uel *corphu* si poterit. Et non possendo etiam hoc facere in *durachio* uel *corphu* uel circa illas partes, faciat ipsos discaricarj in *Mothono* uel in *Corono (?)* sicut volent mercatores nostri, quorum erunt panni non deuiando pro hac causa a via sua. et habendo semper respectum ad securitatem galearum. Et debeant dicti mercatores soluere hic in *venetijs* sua nabula sicut soluunt alij.

Godine 1384. januara 15: Venecijanski trgovci koji dovoze tekstil iz Ulcinja oslobađaju se pomorskih i uvoznih taksa[74]

(287)

1384. I 15. *Sen., mix., Rubr. II, c. 147(145)t (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 38
Dozvola ser *petru gauro* i ser *anđelu kondolmario*, našim građanima, da mogu donijeti iz ob-lasti *ulcinja* u *veneciju* određene tkanine i odjeću bez plaćanja bilo kakvog danka – [c.] 93.
Ibid., R^0 38, c. 93(92)t

1383. (*Ispušteno*) U indiktu 7[a]. (*Ispušteno*) dana XV januara
Prihvaćeno
Da se dozvoli plemenitom mužu *petru gauru* i razumnom mužu *Anđelu kondolmariju*, našim građanima koji su to ponizno zatražili, da mogu donijeti u Veneciju bez ikakvog plaćanja danka trideset komada tkanina od pomenutog Petra, među kojima su neke iz *Modoecije*, druge iz *venecije*, za koje se *venetima* ne naplaćuje nikakav danak, a od pomenutog *Anđela* četrdeset komada tkanina, takođe od pomenutog Petra sto komada odjeće. Tkanine i odjeća su poslani u oblasti *ulcinja* pa, iako je brod potonuo, spaseni su, premda veoma nakvašeni i oštećeni, pa je zato trebalo da se dovedu u red, kako bi pomenute tkanine i odjeća mogli da se odvezu u *veneciju* bez plaćanja ikakvog danka. Sami će potvrditi zakletvom, kada roba bude donijeta u *veneciju*, da je ona ista koju su izvezli iz *venecije* a za koju je plaćen danak na izlasku iz naših voda.

[74] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 265*.

(287)

1384 I 15 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 147(145)t (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 38
Concessum ser *petro gauro* et ser *angelo condolmario* quod possint facere reduci *venecias* de partibus *dulcigni* certos pannos et fustaneos absque alia solucione dacij — [c.] 93

Ibid., R° 38, c. 93(92)t

.1383. *(Omissis)* Indictione 7ª. *(Omissis)* die xv° Januarij
Capta
Quod fiat gratia Nobili viro *petro gauro* et prouido viro *Angelo condolmario* ciuibus nostris, hoc suppliciter requirentibus, quod ipsi possint facere reduci *venecias* absque alia dacij solutione, pecias, pannorum triginta dicti *petri* inter quos sunt aliqui de *Modoecia,* aliqui de *venecijs* de quibus *venetis* non soluitur aliquod dacium, et dictus *Angelus* petias quatuordecim pannorum, Jtem, suprascripti *petri* pecias centum fustanorum, quos omnes pannos et fustaneos mittebant ad partes *dulcigni,* sed nauigium periclitauit, tamen, omnia predicta recuperata fuerunt, multum balneata et guasta, itaque indigent aptari, possendo dictos pannos et fustaneos, postea extrahere de *venecijs* absque dacij solutione. Affirmantibus ipsis pro sacramento, quando erunt conducti *venecias,* quod sunt illi met qui per eos extracti fuerunt de *venecijs,* et de quibus dacium fuit solutum ad exitum

Godine 1385. avgusta 28:
Venecijanskom trgovcu se dozvoljava da ponovo izveze robu u Ulcinj[75]

(302)

1385. VIII 28. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 148(146) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 40
Da se dozvoli [ser *anđelu kondolmariu* da] može preuzeti xvj tkanina poslanih u *ulcinj* i nakvašenih [……..]
bez danka, jer itd. - - - [c.] 3

Ibid. $R^0$40, c. 4(2)t

MCCCLXXXV. U indiktu viij[a] – dana xxviij Avgusta.

Prihvaćeno
Pošto je ser *Anđelo kondolmario* poslao u *ulcinj* xvj tkanina koje su slučajno nakvašene, zaključeno je da ih može preuzeti a zatim da ih izveze bez ponovnog plaćanja danka, jer je, uostalom, dobro platio račune za te tkanine.

[75] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 17.*

(302)

1385 VIII 28 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 148(146) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 40
Fiat gratia [ser *angelo condolmario* quod] possit facere Aptari xvj pannos, qui fuerant missi *dulcignum* et balnearunt [. . . . . .] sine dacio, quia etc. - - - [c.] 3

Ibid. R° 40, c. 4(2)t

Mccclxxxv. Jndictione viij[a] - die xxviij Augusti.

Capta
Cum ser *Angelus condolmario* miserit *dulcignum* pannos xvj. qui casualiter se balnearunt, Vadit pars, quod possit ipsos facere aptari, et postea extrahi absque soluendo, Jterato, dacium, quia, alias, bene soluit, Jn ratione ipsa, qua sunt idem panni.

Godine 1391. maja 22: Antoniju iz Ulcinja zaplijenjen brod kojim je prevozio Albance[76]

(418)

1391. V 22. *Sen., Mix., R^0 41, c. 141(138)t*

Mccclxxxxj. U indiktu xiiij, dana xxij Maja (*ispušteno*)
Prihvaćeno
Kada je *Antonije iz ulcinja*, naš podanik, ima tome tri godine ili približno toliko, sa svo-jom lađom u kojoj je bilo sto *albanaca* u *draču* prispio u luku *pensauri*, od strane gospo-dara Pensaura naloženo mu je da bez ikakvog zadržavanja isplovi iz pomenute luke. Po-što taj *Antonije* nije želio da to učini, kako zbog nevremena na moru i velike bure koja je tada bjesnela dok se nalazio u tom kraju, tako i zbog nabavke hljeba i drugih stvari po-trebnih za život ljudi, pa sa namjerom da onda isplovi, ipak kada je nevrijeme prestalo bio je nasilno otjeran uz velike batine koje su istrpjeli i svi ljudi na lađi od strane službenih lica i namještenika gospodara *pensaura*. Od tih batina se pomenuti Antonije nikada nije mogao oporaviti, a osim toga i njegov brat je nasilnički pretučen do smrti. Pomenuti *Antonije* pretrpio je veliku štetu, pošto je dva mjeseca i više snosio velike troškove za ljude i plaćao pomorsku taksu za prevoz istih morem koja je iznosila tri i po dukata za svakoga, tako da je ukupna šteta pomenutog *Antonija* iznosila iiij M dukata i više, koja je, prema pismu našeg konzula u *draču* i potvrdama mnogih vjerodostojnih svjedoka a posli-je ozbiljnog i marljivog razmatranja utvrđena, sa sigurnošću smo zaključili i zaključuje-mo da je istinita. Zbog toga smo napisali službeno pismo gospodaru *pensaura*, tražeći od njega da pomenutom *Antoniju* nadoknadi gubitak koji mu je nanio do iznosa od ij M l du-kata, sumu koju smo odredili kako bi se sačuvalo sve dostojanstvo u odnosu na pomenu-tog gospodara *pensaura*, pošto nije imao obzira prema gubitku i osiromašenju pomenutog *Antonija*. Pa tako, nedavno su se pred našim gospodarem pojavila dvojica izaslanika na-vedenog gospodara, tvrdeći i navodeći nekakve razloge i govoreći kako pomenuti gospo-dar nije obavezan na pomenutu nadoknadu. Otkako se razmotrilo sve prethodno gore navedeno, zaključeno je da se odgovori glasnicima već pomenutog gospodara da smo saslušali i marljivo proučili sve što su u odbranu prava svog gospodara željeli da navedu i kažu, no i suprotno, mnogo više svjedočanstava, a sada smo još više saznali o žalbi od svjedoka i pisama našeg podanika *Antonija*, pa pošto smo sve to razmotrili i utvrdili isti-nu, pisali smo ponovo tom gospodaru da sada tražimo i odlučno nastojimo kod njegovog visočanstva da se udostoji i svakako naredi da se izvrši nadoknada za gubitak pomenutog našeg podanika u iznosu od II M l dukata, kako je pravo i dolikuje, u protivnom pobri-nućemo se da naš pomenuti podanik dobije potpunu nadoknadu za gubitak koji mu je na-nijet a iz dobara podanika njegovog visočanstva, a pošto je ovo očevidno, više nećemo o tome upućivati nikakav zahtjev njegovom visočanstvu.
bili su za - - - - - - - - - - - - 83
bili su protiv - - - - - - - - - 2
bili su uzdržani - - - - - - - 8
(AD II 469)

[76] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 120*.

(418)

1391 V 22 *Sen. Mix., R° 41, c. 141(138)t*

Mccclxxxxj°. Jndictione xiiij^a^, die xxij° Maij - *(omissis)*
sapientes ordinum.
Capta.
Cum *Anthonius de dulcigno* subditus noster, nunc sunt anni tres, uel circa, cum quadam sua barcha, carichata centum animabus *albanensium* in *durachio*, deuenisset in portum *pensaurj*, et eidem preceptum fuisset, pro parte domini *pensaurj* (1), quod cum dictis animabus, deberet sine mora recedere, de dicto portu quod idem *Anthonius*, non uolens facere, propter maris intemperiem, et magnam fortunam, tunc existentem, dum esset in terra, pro emendo panem et alias res, pro vitu animarum, cum intencione recedendi, deinde, cessata fortuna, fuerunt expulse violenter et cum magnis verberibus de dicta barcha, per officiales, seu stipendiarios dicti domini *pensauri*, omnis *(sic)* dicte anime, quarum nullam dictus *Antonius* unquam rehabere potuit, et ultra hoc frater suus fuit turpiter verberatus, quasi ad mortem, cum maximo damno, et interesse dicti *Anthonij*, quia ammisit expensas quas eisdem animabus fecerat, duobus mensibus, uel circha, et nabulum ipsarum, quod erat, ducati tres cum dimidio pro qualibet, quod damnum Jdem *Anthonius* asserit esse ducatorum iiij M. et ultra que omnia literis consulis nostri *durachij*, et attestationibus quam plurium testium fidedignorum, matura et diligenti deliberatione facta, liquido nobis constiterunt, et constant esse vera. Et publicas literas scripsimus prefato domino *pensauri*, in effectu requirendu eum, quod satisfactio fiat dicto *Anthonio* de damno sibi illato usque ad summam ducatorum ij M. l., quam quantitatem taxauimus pro seruando omnem honestatem contra dictum dominum *pensauri*, non habendo respectum ad damnum, et paupertatem dicti *Anthonij*. Et nuper comparuerint coram domino nostro, duo pro parte dicti domini, substinentes, et deffendentes, cum aliquibus rationibus, et verbis, quod dictus dominus non tenetur, ad dictam satisfactionem, Vadit pars, predictis omnibus consideratis, quod Respondeatur nuntijs prefati domini, quod audiuimus et diligenter Intelleximus, omnia, que oretenus, Ipsi pro fauore Jurium domini sui, alligare, et dicere uoluerunt, Et ex aduerso, pluries, et nunc de nouo, audiuimus querelam, depositiones testium et scripturarum *Antonii* subditi nostri predicti, Quibus omnibus consideratis, vt cognouimus, et scripsimus alias dicto domino, sic nunc requirimus et rogamus instanter Magnitudinem suam, quatenus uelit, et placeat mandare satisfieri, dicto subdito nostro, pro damno suo, usque ad summam ducatorum ij. M.l. ut est conueniens, atque iustum, alioquin prouidebimus taliter, quod dictus subditus noster in bonis subditorum Magnitudinis sue percipiat integram satisfactionem damni sibi illati, ut euidenter apparet, nec amplius de cetero faciemus sue Magnificientie, aliquam requisitionem super hoc.
fuerunt de parte - - - - - - - - - 83
fuerunt de non - - - - - - - - - - 2
fuerunt non sinceri - - - - - - - 8
(AD II 469)

Godine 1391. jula 20:
Venecijanskim trgovcima se dozvoljava da vrate oštećenu robu iz Ulcinja[77]

(422)

1391. VII 20. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 104(103) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Dozvola plemenitom mužu ser *Petru gauru*, svakako i ser *Anđelu kondolmariu* i *Mateju* de *sviko*, da mogu vratiti iz krajeva *ulcinja* u *veneciju* 22 komada tkanina nakvašenih … [c.} 11

Ibid., R^0 42, c. 12(10)t

xx Juli.

Konsilijari
Prihvaćeno
Da, kada su plemeniti muževi ser *Petar gauro*, ser *Anđelo kandelmario* i *Mafeo* de *sviko*, naši građani, poslali u krajeve *ulcinja* dvadeset i dvije bale tkanina, dogodio se je lađama nesrećan slučaj, tako da su tkanine bile nakvašene i zato prevezene u *parentij*, pa sada žele da se izvrši njihovo vraćanje u *Veneciju* zbog osposobljavanja istih, bez plaćanja ikakvog danka. Odlučeno je da se pomogne našim pomenutim građanima da mogu da obave vraćanje robe u *Veneciju* bez plaćanja ikakvog danka. A naši izvršitelji zakona treba da imaju na umu da su to tkanine koje su izvezene iz *Venecije* i za koje je plaćen danak našoj opštini. Zato, kada budu obnovljene mogu da ih izvezu bez plaćanja nekak-vog danka. No, naši izvršitelji zakona da imaju na umu i to da druge tkanine ne mogu da se izvoze pod istim uslovom.

[77] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 124*.

(422)

1391 VII 20 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 104(103) (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Concessum Nobili viro ser *Petro gauro* necnon ser *Angelo condolmario* et *Maffeo* de *suico* posse facere reduci de partibus *dulcigni venecias* ballas 22 pannorum balneatas - - - [c.] 11

Ibid., R° 42, c. 12(10)t

.xx. Julij.

Consiliarij
Capta
Cum nobilis uir ser *Petrus gauro*, ser *Angelus condelmario*, et *Mafeus* de *suico*, ciues nostri, misissent ad partes *dulcigni* ballas vigintiduas pannorum, et casus sinister euenerit barchis, que fuerunt a mare submerse ita quod dicti pani sunt balneati, et ducti sint *parentium*, et uellent ipsos conduci facere *Venecias* pro ipsis aptandis. Vadit pars Quod subueniatur dictis nostris ciuibus, quod possint facere eos conduci *Venetias* ut aptentur, sine solutione alicuius dacij. Verum officiales nostri tabulle, apponant mentem quod sint illi met pani, quos extraxerunt de *Venetijs*, et pro quibus solutum fuit dacium nostro comuni. Quibus reaptatis possint facere illos extrahi absque alia solutione dacij. Et ad hoc ponant officiales nostri mentem quod alij pani sub pretextu istorum non extrahantur.

Godine 1391. decembra 19:
Dozvola venecijanskom trgovcu da vrati oštećene tkanine koje je izvezao u Ulcinj[78]

(434)

1391. XII 19. *Sen., mix., Rubr. III, c. 104(103)t (tit. X)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Dozvola *Mateju* de *sviku* /Sujku/ da može vratiti u *veneciju* određenu količinu tkanina poslanih u *ulcinj*, jer su se pokvasile itd. … [c.] 35.

Ibid., R^0 42, c. 36(34)t

dana xviiij decembra.

Prihvaćeno kod predlagača.
Da je, kako je izložio razumni muž *Matej Sviko*, naš građanin, lično poslao u krajeve *ulcinja* oko četrdeset i pet tkanina po lađi *Bartolomeja franciska* iz *Venecije*, koja je zbog nevremena i bure pretrpjela brodolom u blizini *ulcinja*, tako da su sve tkanine pokvašene na njegovu veliku štetu. Tkanine su bile izvezene iz *venecije* i za njih je bio uredno pla-ćen danak našoj opštini. Zato nas je zamolio da mu naša duždevska vlast dozvoli da može vratiti u *Veneciju* pomenute tkanine, kako bi se potrudio da se obnove, a poslije da ih po-novo izveze i pošalje u pomenute krajeve *ulcinja*, a da ne plaća drugi danak, jer je za njih, kako je rečeno, već uredno platio danak našoj opštini. Zaključeno je da bude kako on tra-ži i kako savjetuju službenici pomorskog ureda, no da, ipak, zakletvom potvrdi da su to iste tkanine koje je izvezao iz *Venecije* i za koje je platio danak opštini.

[78] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 134*.

(434)

1391 XII 19 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 104(103)t (tit. X).*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Concessum *Mapheo* de *suyco* quod possit facere reduci *Venecias* certam quantitatem pannorum missorum *dulcineum* quia balneati sunt etc. - - - [c.] 35

Ibid., R° 42, c. 36(34)t

die .xviiij. decembris.

Capta in Rogatis.
Cum sicut exponit prouidus uir *Maphèus de Suyco* ciuis noster ipse misit ad partes *dulcinei* circa panos quadragintaquinque cum barcha *Bartholomei francisci* de *Venetijs*, que barcha prope *dulcineum* propter fortunam et tempestatem maris passa est naufragium. Jta quod omnes dicti panni sint balneati cum eius maximo detrimento, Qui pani extracti fuerunt de *venetijs*, et soluit ordinate pro eis dacium nostri comunis. Vnde supplicat quod dignetur ducale nostrum dominium concedere quod possit facere conduci *Venetias* dictos pannos. ut ipsos aptari fatiat. Ipsosque postea extrahere et mittere ad dictas partes *dulcigni* absque solutione alterius datij quia pro eis soluit ordinate ut est dictum, dacia comunis. Vadit pars. Quod fiat sibi sicut petit et sicut consulunt officiales tabule maris, Jpso tamen affirmante per sacramentum quod illi sunt illi met panni quos extracsit de *Venetijs*, et de quibus soluit dacium comunis.

Godine 1392. oktobra 7:
Turski sultan Bajazit zarobljava upravnika Ulcinja
Đurđa Stracimira i njegovog rođaka

(455)

1392. X 7. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 23(21)t (tit. H)*
[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Da je bilo dozvoljeno kapetanu zaliva (Boke kotorske) da u vezi sa događajima u *Ulcinju*, zbog zadržavanja gospodara pomenutog mjesta od strane *bajazita, turskog* …. [c.] 79

Ib., c. 97 (tit. C)
[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Da je bilo dozvoljeno i pisano (*itd. kao gore)*

Ibid., R^0. 42, c. 82(81)t

Mccclxxxxij, u indiktu prvom, dana VII oktobra.
ser *Nikolaj vikturi*
ser *Remigij superancio* konsilijari
i Savjetnici svih vijeća
i Savjetnici svih stranaka
Prihvaćeno.
U vezi sa novostima koje raznim putevima i mnogim načinima dobijamo o zarobljavanju gospodara *ulcinja* i nekog njegovog rodaka od strane *turčina Bajazita*, kao i o sporazu-mima sklopljenim sa turskim gospodarem, i to oko stavljanja *ulcinja* i *Skadra*, kao i dru-gih njihovih mjesta, pod vlast i moć pomenutog Bajazita, radi njihovog oslobođenja i pra-štanja kazne. Pošto se za to svakako treba pobrinuti, zaključeno je vijećanjem da ukoliko dođe do opasnosti i nevolje za naš položaj i za odlazak i povratak naših brodova preko zaliva (Boka kotorska), ako pomenuta mjesta pređu u ruke i pod vlast *turaka*, onda da se naredi kapetanu našeg zaliva (Boke kotorske), da se što može brže uputi u *Ulcinj*. I, sva-kako, da se potrudi da stupi u pregovore sa pomenutom gospodaricom. Odgovorio nam je da je još prije toga, kada je na zahtjev njenog veličanstva trebalo lično da razgovara s njom i bez našeg znanja ode tamo, bio veoma opterećen drugim važnim poslovima naše vlasti, te nije mogao ranije da ode kod nje, no pobrinuo se da pošalje k njoj plemenitog muža, ser *Nikolaja belenja*, tada vicekapetana, sa kojim bi ona mogla da se dogovori o svemu isto kao i sa njim samim, no da ima namjeru da je lično posjeti prije nego što dođe u *Veneciju*. Pomenuto dogovaranje nije moglo da ima nikakav efekat, niti je naša vlast mogla ranije da dobije nekakvu informaciju, i pored toga što je znala da su njen muž *georgije stracimir* i neki njegov rođak zarobljeni i da su se složili i dogovorili da zbog svog oslobođenja daju i stave pod vlast i moć tog *turčina* neka svoja mjesta. No, otišao je kod nje. Hrabrio ju je i savjetovao da je sigurnije i bezbjednije da zadrži u svojim rukama i čuva svoje zemlje i mjesta da ne pređu u ruke *turaka*, jer ako bi prešla u njihove ruke onda bi u potpunosti bio uništen njen i položaj njene djece. Takođe, da je sada došao k njoj da bi čuo šta ona ima da mu kaže, kao i šta traži od njega. I obrnuto, da ona čuje sve što on želi da joj kaže. I po potrebi, prema kapetanu, da pomenuta gospodarica zatraži po-moć u balistarijima. Zatim, prema zaključcima same gospodarice i međusobnom dogovara-nju uvidjelo se, budući da su pomenuta mjesta izvrgnuta opasnosti, da, kako je rečeno, pome-nuti kapetan može, ističući da govori isključivo u svoje ime, da odredi i da

(455)

1392 X 7 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 23(21)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42

Quid commissum fuit Capitaneo culphy, super factis *Dulcigni*, propter retentionem domini dicti loci, factam per dominum *baysith turcum* - - - [c.] 79

ib., c. 97 (tit. C)

[Sen. Delib. Mix. R°] 42

Quid commissum et scriptum fuit *(etc., ut supra)*

Ibid., R°. 42, c. 82(81)t

Mccclxxxxij° Jndictione prima die vij° octubris

ser *Nicolaus victurj*
ser *Remigius superantio* } Consiliarij

et Sapientes consilij omnes
et Sapientes ordinum omnes
Capta.

Cum per noua que habentur, multis modis et vijs, de Retentione domini *dulcignj* et cuiusdam consanguinei sui, facta per *Baysit tur-*

pomenutoj gospodarici, ako ona želi, dvadeset do trideset balistara na trošak pomenute gospodarice, za zaštitu ovog ili drugih mjesta, za koje ili za koja pomenuti kapetan smatra da će ti balistari biti više potrebni.
Međutim, ako pomenuta gospodarica ne zatraži pomenutu pomoć od kapetana, onda ka-petan nije dužan da održi pomenuto obećanje. U svakom slučaju u potpunosti se informi-rao o namjeri i želji pomenute gospodarice. No, sa navedenim riječima i drugim obećanji-ma koja se pomenutom kapetanu čine prikladnim, neka i dalje nastoji, kako je gore istak-nuto, da ohrabri pomenutu gospodaricu, kako bi bila ubijeđena da treba da štiti sebe i svo-ja mjesta. A, svakako, da prihvati i ima sigurno i čvrsto povjerenje u našu vlast.
((AD II 485))

chum, Et de conuentionibus factis jnter dominum *turchum*, et dictos dominos, videlicet de dando et ponendo *dulcignum* et *Scutarj* ac alia loca sua, sub potentia et dominio dicti *baysit*, pro liberatione et relaxatione eorum. Omnino sit prouidendum super hoc. Vadit pars Considerato, quantum redundaret in preiudicium et dannum statui nostro et nostris nauigijs euntibus et redeuntibus per culphum, si dicta loca peruenirent ad manus et sub potentia *turchorum*, Quod mandetur Capitaneo nostro culphy Quod Quantocius poterit debeat Jre *Dulcignum*. Et omnino det sibi operam de essendo in coloquio cum dicta domina (1). Et ostendendo dicere a se, et se mouere sine aliqua conscientia nostra, dicat quod Juxta requisitionem magnificentie sue, licet usque tunc, fuerit pro multis alijs negotijs nostri dominij ualde Jmpeditus, non potuit cicius Jre ad presentiam suam, Sed prouidit mittere ad eam Virum nobilem ser *Nicolaum bellegno* tunc vicecapitaneum cum quo ipsa poterat omnia conferre, tamquam cum ipsomet, quem ipse sensit decessisse antequam applicuerit *Venetias*, Jtaque dictum colloquium, non potuit habere aliquem effectum, nec de ipso nostrum dominium potuit Jnformatum fuisse. propter quod, et quia sensit virum suum dominum *georgium strazimirj* et quendam eius consanguineum, retentos fuisse a *baysit* bey. et ipsos cum eodem conuenisse et pactum fecisse, pro eorum liberatione, de dando et ponendo loca sua, sub potentia et dominio ipsius *turchi*. Accessit ad eam. Ad hortandum et suadendum, quod sit Constans et fortis ad manutenendum et conseruandum terras et loca sua, ne peruenient ad manus *turchorum*, quia si peruenirent esset totalis destructio status sui et suorum filiorum. Et etiam juit ad presentiam suam, pro audiendo quid sibi uelit dicere, prout eum requiri fecit. Audiendo prorsus omnia que ipsi dicere uolet. Et Jn casu, quo dictus Capitaneus, Requireretur a dicta domina de subuentione ballistariorum. Et per verba dicte domine, et conditionem Jllarum partium Videret, quod dicta loca sua subiacerent illj periculo, quod dicitur, debeat dictus capitaneus, ostendendo dicere pur a se. offerre et dare dicte domine si uoluerit viginti usque triginta ballistarios nostros, ad expensas dicte domine, pro custodia illius uel illorum suorum locorum, pro quo uel quibus dicto capitaneo videbitur ipsos ballistarios fore magis necessarios.

Si uero dicta domina, non requireret capitaneum de dicta subuentione, tunc capitaneus non faciat dictam oblationem. Sed in omni casu Jnformet se plenarie de Jntentione et uolluntate dicte domine. Et cum predictis verbis et alijs oblationibus generalibus, que dicto capitaneo videbuntur, procuret ut supra dictum est, taliter hortarj dictam dominam, quod sit constans ad substinendum se et loca sua. Ac habeat et capiat bonam et confidentem spem in nostro dominio. ((AD II 485))

Godine 1393-1394. februara 3: Poslaniku gospodara Ulcinja odgovara se da Venecijanci odbijaju da preuzmu Skadar koji je već u rukama Turaka[79]

CCCCLX

Odgovara se poslaniku gospodara Ulcinjskoga, koji nuđaše Mletčanom grad Skadar.

1393. u indiktu drugom, dana 3. februara. Savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto se već više dana pojavljivao kod ove vlasti poštovani otac, gospodar skadarski episkop, kao izaslanik gospodara Ulcinja, nudeći da nam se u ime pomenutog gospodara daju mjesto Skadar i neka druga njegova mjesta unutar zemlje, želeći da se mi odmah pobri-nemo za to onako kako će biti razumno i pravedno, i tražeći naš odgovor, zaključeno je, poslije vijećanja, da pomenuta mjesta nijesu na moru već veoma udaljena i mogu da nam budu više na štetu nego na korist. Također je zaključeno da je pomenuto mjesto Skadar sada u rukama Turaka, tako da se ne može uzeti bez velikog skandala, no i zbog mnogih drugih razloga, kako i sa tim i drugim korisnim i biranim riječima, koje su se činile po-godne vlasti, bilo je odgovoreno gospodaru episkopu, poričući raniju izjavu da je to u ko-rist naših potreba.

Secreta Can. Rog. R. 91, u mlet. arhivu.

[79] *Šime Ljubić: "Listine", vol. 4, Zagreb 1874, p. 324.*

CCCCLX. 1394. 3 veljače, u Mletcih.

Odgovara se poslaniku gospodara Ulcinskoga, koj nudjaše Mletčanom grad Skadar.

1393. indictione secunda, die 3 februarii. Sapientes ordinum. Capta: cum iam multis diebus comparuerit ad presentiam dominii reverendus pater dominus episcopus Scutarensis tamquam ambasiator domini Dulcigni, ɋfferens dare nobis nomine dicti domini locum Scutari et aliqua alia sua loca infra terram, volentibus nobis providere de eo secundum quod erit rationabile atque iustum, ac requirens superinde nostram resposionem; vadit pars, considerato, quod dicta loca non sint ad marinam, ymo valde remota, et forent pocius damnosa nobis quam utilia; considerato etiam, quod dictus locus Scutari presentialiter est in manibus Turchorum, ita quod male sine scandalo intromitti posset, et quampluribus aliis rationibus, quod cum istis et aliis utilibus et bonis verbis et rationibus, que dominio videbuntur, fiat responsio ipsi domino episcopo, lutanando se a facto pro utilitate agendorum nostrorum. De parte omnes alii, de non 6, non sinceri 2.

Secreta Cons. Rog. R. 91, u mlet. arkivu.

Budva

Godina 1324. januara 21: Dubrovčani šalju naoružani brod ka Budvi[80]

G. 1324

DANA XXI JANUARA. U Malom vijeću koje se uobičajeno okupilo na zvuk zvona, data je dozvola Mihu de Dersa da može izvesti iz grada Dubrovnika dvjesta starija opštinskog žita i da ih preveze brodom u krajeve Romanie (Romejska zemlja), ako se složi da plati opštini za svaki starij žita XVIII venecijanskih groša u roku od dva mjeseca i da da garanciju da će u navedenom roku isplatiti novac za pomenutih CC starija opštinskog žita.

Bone de Gundola je jemac i isplatilac u ime pomenutog Mihe.

Takođe je na pomenutom Malom vijeću prihvaćeno i izglasano da se u opštinski pariskalm ukrca XXVIII naoružanih ljudi koji treba da otplove do Budve, kako bi pronašli neki naoružani batelum koji se, kako se priča, nalazi u pomenutim vodama, a kada ga pronađu treba da ga zajedno sa ljudima koji se nalaze na njemu, ako žele milom, dovede u Dubrovnik, no ako ne žele da dođu milom onda da ih dovede silom a da se za svakog od pomenutih XXVIII ljudi, izuzev njihovog kapetana, dobija svakog dana od opštine određena količina groša, hrana i piće.

[80] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 105*.

Die xxi januarii. In minori consilio, sono campane more solito congregato, facta fuit gratia Micho de Dersa, posse extrahere de civitate Raugusii ducentos starios de frumento communis, et ipsum navigare versus partes de Romania, ubi sibi placuerit solvendo communi pro unoquoque stario gross. xviii venet. hinc ad duos menses et de hoc dare debeat securitatem de solvendum precium dictorum cc stariorum frumenti ad dictum terminum.

Bone de Gundola est plaz et pagator pro dicto Micho.

Item in dicto minori consilio, captum fuit et deliberatum, quod pariscalmus communis armetur de xxviii hominibus, qui vada(n)t usque Buduam, ad inveniendum quodam batellum armatum, qui dicitur esse in dictis aquis, quem si invenerint debeant eum cum gente, quem invenient super eo ducere Raugusium amore si voluerint, qui si venire nolent amore, ducant eos vi, et unusquisque dictorum xxviii hominum, excepto capitaneo ipsorum, habeat omni die a communi, de quanto steterint gross. unum et bisscotum.

Godine 1350:
Stefan Dušan car Bugarske i kralj Srbije dodjeljuje Budvanima dva kaštela u Paštrovićima[81]

(151)

1350.

Dok. Arald. Iz privatne i javne kolekcije, B 26 (Zbirka starih javnih privilegija gospodara plemića Paštrovića, str. 4) (1)

1350. Ja *Stefan*, Car *Bugarske* i kralj *Srbije* i još dalje s one strane *Primorja*, potvrđujem, povjeravam i darujem im dva kastela na teritoriji *Paštrovića*, i to Kastel *Montekado* i, s druge strane, kastel *Valade*, dodjeljujući im pored toga Građansko i Krivično pravo.

(1) Kolekcija iz XVIII vijeka.

[81] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 140*.

(151)

1350 *Docc. Arald. di Priv. e Comunità, B[a] 26 (Raccolta delli antichi pubblici privilegj de' Signori Nobili Pastrovichi, pg 4)* (1)

1350. *Steffano* Imperator di *Bulgaria,* e Rè di *Servia,* et oltre la *Marina,* confirmò, ed ampliò, e donò a loro doi Castelli nel Territorio di *Pastrovichio,* videlicet Castello di *Montenado,* l'altro verso le *Valade,* concedendo a loro, oltre il Civile, il Criminale.

(1) Collectio saec. XVIII.

Godine 1359. maj – oktobar: Dubrovčani vode rat sa Budvanima – traže od Venecijanaca da sruše budvansku tvrđavu[82]

G. 1359.

DANA XIV. MJESECA MAJA. U Savjetu predlagača okupljenom uobičajeno na zvuk zvona, kome su prisustvovala XXXIV konsilijara, prihvaćeno je i potvrđeno od strane XXVI konsilijara da se piše kastelanu iz Budve da nadoknadi i isplati gubitke koji su nam nanijeti, kao i da mu se uputi jedna osoba koja, što može marljivije, da utvrdi gdje se nalaze njihove lađe u Budvi i u kakvom su stanju.

Takođe je u Savjetu predlagača prihvaćeno i potvrđeno od strane XVIII konsili-jara da se odmah naoruža mala lađa i pošalje da se, ako bude moguće, pridruži onima u Budvi na moru ili trupama na kopnu .

Takođe je na istom Savjetu predlagača prihvaćeno i potvrđeno od strane XXXII konsilijara da se da dozvola g. rektoru i Malom vijeću da mogu poslati i potpomognuti malu lađu sa svime što je neophodno.

Takođe je u istom Savjetu prihvaćeno i potvrđeno od strane svih da se da nalog kapetanu lađe koja treba da zaplovi, da ako uhvati nekoga iz Budve ili njenog sreza, da može da ih muči, a ako otkrije da je neko ubio bilo kog Dubrovčanina ili iz okruga Dubrovnika, treba njega da udavi u moru. No ako otkrije da oni koje je zarobio nijesu krivi, treba da ih pošalje u dubrovački zatvor.

Takođe je u istom Savjetu prihvaćeno i potvrđeno od strane XXXIV konsilijara da se odrede III plemenita muža koji treba da organizuju da se napadnu oni iz Budve, na bilo koji način, bilo kojim sredstvom i sa koliko god mogu ljudi, A za to da se potroši najviše do L pp.

Marin Junio de Mence, Jakov de Georgio, Nikola de Zavarnjigo bili su određeni za izvršavanje onog što je sadržano u reformaciji gornjeg zapisa.

U Malom vijeću, koje se uobičajeno okupilo na zvuk zvona, prihvaćeno je i potvrđeno da zapovjednik lađe treba da dobije za put iperpera VI.

Junio de Slavce bio je izabran za zapovjednika lađe.

Takođe je prihvaćeno da se desetorici ljudi da za put XII groša za svakog.

DANA PRVOG JULA. U savjetu predlagača u kome je bilo XXXVI konsilijara, o davanju dozvole gospodaru rektoru i Malom vijeću za oslobađanje Bratiča Spadarija iz Bara koji je zarobljen zajedno sa onima iz Budve.

Primjeri P. Mateja iz knjige reformacija g. MCCCLIX. Cod. Miscell.

DANA III JULA. U Savjetu predlagača, u kome je bilo XXX konsilijara, o davanju CC perpera onima sa Luštice zbog usluga koje su učinili opštini Dubrovnika.

Takođe o potvrđivanju III službenika u vezi sa djelom onih iz Budve, i da im se može isplatiti pp. L.

Ibid.

DANA XII. JULA. U Velikom vijeću, u kome je bilo LXXVI poslanika od strane XXXVI, da se iskopaju oči onoj trojici iz Budve koji se sada nalaze u opštinskim zatvo-rima, u ime onih protiv kojih su radili i šta su učinili protiv ljudi iz Dubrovnika.

Ibid.

[82] *"Monumenta Ragusina", vol. 2, p. 273*.

Die xiv. mensis madii. In consilio rogatorum, sono campane more solito congregato, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii xxxiv, captum fuit et firmatum per xxvi ipsorum consiliariorum de scribendo castellano de Budva, ut faciat satisfactionem et vindictam de dampno illato nostris; et committatur illi persone, que mittetur, ut diligenter videat, ubi sunt ligna illorum de Budua et quomodo stant.

Item, in eodem consilio rogatorum captum fuit et firmatum per xviii ipsorum consiliariorum de armando illico lignum parvum et mittatur ad capiendum de illis de Budua in mari vel in scolio, si fieri poterit.

Item, in eodem consilio rogatorum captum fuit et firmatum per xxxii ipsorum consiliariorum, de dando arbitrium d. rectori et parvo consilio posse expedire istud lignum parvum omnibus opportunis et fulcire.

Item, in eodem consilio captum fuit et firmatum per omnes de dando commissionem comiti ligni, qui ire debet, quod si ipse capiet aliquem de Budua vel de eius districtu, quod possit ipsos martorizare; et si inveniet offendisse aliquem de Raguseis vel de eius districtu in mari, debeat ipsum vel ipsos suffocari in mari taliter, quod moriantur. Et si illos captos non inveniet culpabiles, debeat illos ducere in carceres Ragusinos.

Item in eodem consilio captum fuit et firmatum per xxxiv ipsorum consiliariorum, quod fiant iii nobiles homines, qui debeant facere offendi illos de Budua omni modo et via, quibus potuerint; et quod possint expendere de denariis communis circa predicta usque ad p̃p̃. l.

Marinus Junii de Mence, Jacobus de Georgio, Nicola de Zauarnigo ellecti fuerunt ad faciendum, quod continetur in reformacione supra proxime scripta.

In minori consilio, sono campane more sollito congregato, captum fuit et firmatum, quod comitus ligni habere debeat pro viagio yp̃p̃. vi.

Junius de Slauce, factus fuit comitus ligni.

Item, captum fuit, quod dentur x hominibus de pede gross. xii pro quolibet.

Die primo julii. In consilio rogatorum, in quo xxxvi consiliarii, de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio dimittendi Bratich spadarium de Antibaro, qui captus fuit cum illis de Budua.

P. Mattei excerpta ex libro reformationum a. MCCCLIX. Cod. miscell.

Die iii. julii. In consilio rogatorum, in quo xxx consiliarii de donando illis de Liustica pro merito servitiorum, que fecerunt communi Ragusii, pp. cc.

Item de confirmando iii officiales super factum illorum de Budua, et possint expendere pp. l.

Ibid.

Die xii. julii. In maiori consilio, in quo consiliarii lxxvi per xxxvi, quod eruantur oculi illis tribus de Budua, qui sunt ad presens in carceribus communis pro eis, que habentur contra ipsos commissa et perpetrata contra homines de Ragusio per ipsos tres.

Ibid.

TREĆEG DANA MJESECA JULA[83]. U Velikom vijeću na zvuk itd. okupljenom, kome je prisustvovao LXXXI poslanik, prihvaćeno je i potvrđeno od strane LXX posla-nika da Petranja Savini de Bonda može da se odrekne svog prava koje ima u oblasti Stona i Punkte u svim pravima i prinadležnostima svog brata Marina Klime Tome de Dersa, ko-je je dosuđeno pomenutom Petranji.

POMENUTOG DANA. U Savjetu predlagača na zvuk itd. okupljenom, kome je prisustvovalo XXX konsilijara, prihvaćeno je i potvrđeno od strane XXVII konsilijara da se onima sa Luštice daju IIC perpera zbog zasluga za usluge koje su pružili opštini Dubrovnik, koji treba da se podijele kako je navedeno.

POMENUTOG DANA. U gore pomenutom Savjetu predlagača koji se okupio kako je rečeno, a kome je prisustvovalo XXX konsilijara, prihvaćeno je i potvrđeno od strane svih konsilijara da se Jakov de Georgije, Nikola de Zavarnjiga i Marin de Mence potvrde u vezi djela onih iz Budve i da se može potrošiti L perpera.

XII DANA NAVEDENOG MJESECA /jula/. Paulo i Kanko, unuci Paska de Goce, u Malom vijeću itd., kome je prisustvovalo VIIII poslanika, oslobođeni su podložnog tutorstva, kako bi od sada pa dalje mogli da postupaju kao ljudi sa svojim pravom.

Nikola de Kerpa, Blaksij de Mence, Drago de Bingola, Anica žena pokojnog Nikole Albanca, u Malom vijeću itd. Bili su određeni za tutore sinu pomenutog Nikole Albanca i njegovom nasljedniku.

Vita de Goce u Malom vijeću itd. bio je postavljen za tutora Petru de Bukia (Buća) nasljedniku pokojnog Nikole, uz Laurika de Volkoso.

U Malom vijeću itd. okupljenom, kome je prisustvovalo LXXVI poslanika, od strane njih XXXVI prihvaćeno je i ponovo potvrđeno da se iskopaju oči onoj trojici iz Budve, da se prema njima postupi isto kao što su ta trojica postupila i učinila sa ljudima iz Dubrovnika. XXII poslanika bila su za prvu odluku da se zadrže u zatvoru, dok je XXVII bilo da se sprovede treća odluka, odnosno da se obese na furke (raspnu na račve). Stoga što je za drugu odluku da im se izvade oči bilo više glasačkih kuglica, XIIII dana pomenutog mjeseca voljom pomenutog vijeća, odnosno većinskom odlukom, od strane vojnika Mateja de Mence i dželata odabranog za to, sva trojica su oslijepljeni na utvrđenom mjestu, tako što su sasvim izgubili očinji vid, a u prisustvu Franciska de Plažencija, notara i vikara kurije, kao i velikog mnoštva ljudi.

MCCCLIX, XXX AVGUSTA[84]. *Dubrovačka opština duksu Venecije protiv Budvana.*

Presvijetli gospodaru. Izvijestili smo vaše pomenuto vladarstvo i pobrinuli se da vas, radi predostrožnosti, ponovo obavijestimo, da su oni iz Budve, prošlo je od tada već više dana, oteli jedan čamac nekom brodu, za koji ne možemo da doznamo da li je iz Venecije ili nekog drugog mjesta. Zatim su pomenuti iz Budve, kao gusari i razbojnici, na svakoj svojoj plovidbi sa tim batelumom činili pogrom, hvatajući naše ljude i ubijajući ih. Zato smo se mi istinski potrudili i zarobili smo taj batelum zajedno sa nekim ljudima iz pomenutog sreza Budve, kojima smo iskopali oči za opomenu njihovima, a spremni smo da batelum vratimo onome kome pripada, pa ako je pripadao nekom vašem građaninu, da se potrudite da ga obavijestite, tako što će vaša vlast njemu lično poslati pismo. Pored ovoga, vašu duždevsku vlast obavještavamo i o sljedećem: da je dana XIX ovog mjeseca neka naša lađa, čije ime nijesmo mogli da saznamo, pošto je uplovila u luku Budve poslala

[83] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 1*.
[84] *"Monumenta Ragusina", vol. 2, p. 285*.

Die tercio mensis julii. In maiori consilio sono *ecc.* congregato, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii LXXXI, captum fuit et firmatum per LXX ipsorum consiliariorum, quod Petragna Savini de Bonda possit refutare totum suum ius, quod habet in parte Stagni et Puncte in omnibus suis iuribus et pertinentiis Marini fratris sui Clime Thome de Dersa, que fuit dicto Petragne sentenciata.

Die predicto. In consilio Rogatorum sono ecc. congregato in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii XXX, captum fuit et firmatum per XXVII ipsorum consiliariorum, de dando illis de Liustiza pro merito servitiorum, qui fecerunt comuni Ragusii perperos IIC, qui dividi debeant secundum quod dictum est.

Die predicto. In supradicto consilio Rogatorum ut predictum est congregato, in quo fuerunt consiliarii XXX, captum fuit et firmatum per omnes ipsos consiliarios de confirmando Jacobum de Georgio, Nicolam de Zavarnigo et Marinum de Menče supra factum illorum de Budoa; et possint expendere perperos L.

Die XII dicti mensis. Paulus, Çancus nepotes Pasche de Goče in minori consilio *ecc*, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii VIIII. absoluti fuerunt a subiectione tutelle, ut possint a modo in antea facere tamquam homines sui iuris.

Nicola de Chrpa, Blaxius de Menče, Dragus de Bingola, Aniza uxor quondam Nicole Arbanensis, in minori consilio ecc. dati fuerunt tutores filio dicti Nicole Arbanensis et eius heredi.

Vita de Goče in minori consilio ecc. factus fuit tutor heredum Petri de Buchia, quondam Nicole iuxta Lauriçam de Volcasso.

In maiori consilio *ecc.* congregato, in quo fuerunt consiliarii LXXVI, captum et reformatum fuit per XXXVI ipsorum consiliariorum, quod eruantur oculi illis tribus de Budua, qui sunt ad presens in carceribus comunis, propter ea que habentur contra ipsos commissa et perpetrata contra homines de Ragusio per ipsos tres Et consiliarii fuerunt XXII qui volebant primam partem, scilicet quod deberent in carceribus retineri, et XXVII fuerunt volentes servare terciam partem positam in dicto consilio, quod deberent furcis suspendi. Et propterea secundum dictam partem de erruendo eis oculos, que habuit plures balotas die XIIII dicti mensis, de auctoritate dicti Consilii, seu maioris partis, per Mathe de Menze militem fuit mandatum et per manigoldum ad hoc electum, dicti tres in loco solito fuerunt accecati, ita quod lucem oculorum totaliter amiserunt presente me Francisco de Placencia notario et Çure vicario, et multitudine hominum copiosa.

Item in dicto maiori consilio captum et reformatum fuit per LX de dicto consilio quod fiat gracia Orse de Bodacia, posse conducere versus ponentem medietatem mille castratorum, quos conducet Ragusium vel in districtum solvendo doanam consuetam. Et alia medietas remaneat Ragusii, caricando ad Slanum.

na kopno svoj veliki batelum sa XII ljudi da uzmu neki provijant. No, oni iz pomenutog sreza, kao ljudi navikli da čine zlo, zarobili su te ljude i batelum. Ljude su oslobodili za određenu sumu novca, no batelum nijesu htjeli ni za kakve pare da vrate, jer su imali namjeru da čine štete ploveći s njim. Takođe i o ovome, da smo se pobrinuli da naš kapetan galija dobije zaštitu prilikom odlaska u trgovinu i da se to isto odredi i za kapetana zaliva (Boke kotorske), kao i da se pobrine za odgovarajuću pomoć. Smatramo, ako bude potrebno, neka se sruši kastrum pomenutog sreza Budve, premda se do sada niko nije usudio da to učini; kastrum može lako da se sruši. I to treba da se učini, ali ne usuđujemo se da diramo podanike kralja Raške, pošto su, kao što znate, naši trgovci sa robom uvijek u njihovim rukama. Zbog toga treba da obratite pažnju i da se pobrinete da uz odgovarajuću zaštitu naši i vaši brodovi koji plove tamo ne trpe gubitke. Napisano posljednjeg dana avgusta.

Pisma i odluke iz Levanta, Vol, 1361 – 89 p. 10 b.

DANA III OKTOBRA. U Velikom vijeću, u prisustvu LXV poslanika, dato je pravo g. rektoru i Malom vijeću da određuju kazne za ljude iz Budve i za sve druge koji su povrijedili ili će povrijediti Dubrovačku zemlju, i o isplaćivanju iz opštinskog prihoda.

MCCCLIX, XXX. AUGUSTI. *Commune Ragusinum duci Venetorum contra Buduenses.*

Serenissime domine. Predicte vestre dominationi denotavimus et iterum ad cautelam curavimus explicare, quod illi de Budua acceperunt jam pluribus diebus elapsis cuidam navi unum batelum, quam non potuimus scire si fuit de Venetiis vel aliunde; cum quo battelo predicti de Budua tamquam pirate et avidi inferre damnum unicuique suo posse cursum tenebant derrobantes nostros homines interficientes. Nos vero sic et taliter providimus, quod ipsum batelum cepimus cum aliquibus hominibus de dicta contrata Budue, quibus oculos erui fecimus ad aliorum suorum documentum, batelum vero parati sumus restituere, cujus est; et si fuisset alicujus vestri civis, dignemini eidem denunciari facere, ut mittere debeat pro ipso cum litteris dominationis vestre. Insuper vestro ducali dominio significamus: quod die XIX. mensis hujus quedam nostra navis, cujus nomen scire non valuimus, dum applicuisset in illo portu Budue, misit quemdam ejus batellum magnum in terram cum hominibus XII accipiendum aliquod refriscamentum; et illi de dicta contrata, tamquam homines assueti ad malum, ceperunt homines et batelum; homines relaxarunt pro certa quantitate pecunie, et batellum pro nullo denario restituere voluerunt, quia intendunt dapnificare omnes illac transeuntes cum ipso. Et de hoc nostrum capitaneum galearum euntium ad mercatum curavimus facere provisum, et quod hoc etiam denotaret capitaneo Chulfi, et de remedio provideret conpetenti. Putamus, quod si castrum dicte contrate Budue ruynaretur, quod nullus auderet talia perpetrare; quod de facili ruinari posset. Et hoc nos fecissemus; sed non audemus tangere (subditos) regis Raxie, quando nostri mercatores cum mercationibus semper in manibus ipsius sunt, prout scitis; quapropter dignemeni et velitis, ut navigia nostra et vestra illac transeuntia damnifieri non valeant cum remedio competenti providendo. Data ultima Augusti.

Lettere e commissioni di Levante. Vol. 1361—80 p. 10 b.

DIE III. OCTOBRIS. In maiori consilio, in quo LXV. consiliarii, de dando arbitrium d. rectori et parvo consilio faciendi fieri vindictam super illos de Budua et super omnes alios, qui offendissent vel offenderint terram Rag. et expendere de avere communis sicut maj. cons.

Item de accipiendo de doana majori omni mense yp̃p̃. c usque in yp̃p̃. M pro fortificatione Stagni in complendo laboreria incepta.

Ibid.

Godine 1360. april – maj: Dubrovčani nude mir Budvanima[85]

G. 1360.

DANA II MJESECA APRILA. U Velikom vijeću na zvuk zvona itd. okupljenom, kome su prisustvovala LXXXIIII poslanika, prihvaćeno je i potvrđeno od LXI poslanika da se objavi upućivanje sindika kod Vreguma.

Takođe je u istom vijeću prihvaćeno i potvrđeno od strane svih poslanika da se odredi svakome ko dovozi žito u Dubrovnik za prodaju na veliko sve do cijelog idućeg mjeseca maja, jedan groš za svaki starij.

Takođe je u istom vijeću prihvaćeno i potvrđeno od strane LXXX poslanika, da se da dozvola gospodaru rektoru i Malom vijeću da odaberu trojicu plemenitih muževa koji treba da postupaju i rade onako kako znaju i mogu protiv onih iz Budve i bilo kojih drugih koji su naštetili ili žele da naštete gradu Dubrovniku. Isto tako, da mogu da isplaćuju iz prihoda opštine, kao što je ranije pomenuto, kako se njima čini i misle da je bolje, a ova dozvola da traje sve do praznika Svetog Mihajla u mjesecu septembru.

Takođe je u istom vijeću potvrđeno i prihvaćeno od strane XLI poslanika da se daju dva dijela od pomorske dažbine lađama iz Drača koje su bile rastovarene.

A.D. M. IIIC. LX, DANA X MJESECA APRILA. U malom vijeću, na zvuk zvona itd. okupljenom, Anđelo de Beringerio je postavljen za skribana (pisara) u barkosiji Marina Kancarela, i zakleo se.

ISTOG DANA. U Malom vijeću Nikola de Kavarnigo, Marin de Mence i Jovan de Cereva bili su određeni da rade i postupaju onako kako znaju i umiju protiv onih iz Budve i protiv bilo kojih drugih koji su naštetili ili žele da naštete gradu Dubrovniku.

ISTOG DANA. U pomenutom Malom vijeću data je dozvola Paulu de Gondula i Laurenciju de Volkaso, tutorima nasljednika Mateja Junija de Mence da izvrše pozajmicu iz dobara pomenutog Mateja zbog udaje Maruše, ćerke tog Mateja.

DANA VI, MJESECA MAJA. U Velikom vijeću na zvuk zvona itd. okupljenom, prisustvovao je LXXXI poslanik, prihvaćeno je i potvrđeno od XLIIII poslanika da od sada pa nadalje episkop Dominik Tobija ne smije više da se zadržava u Dubrovniku, niti u srezu i da mu se odredi da u roku od VIII dana mora da ode odavde, zbog razloga i zaključaka koji su doneseni o njemu u ovom vijeću.

Takođe je u Velikom vijeću potvrđeno i prihvaćeno od LXXVIIII poslanika da se da dozvola gospodaru rektoru i savjetu predlagača da se mogu dogovarati sa onima iz Budve onako kako će njima odgovarati.

Takođe je u istom Velikom vijeću prihvaćeno i potvrđeno od LXX poslanika da se da dozvola gospodaru rektoru i Savjetu predlagača u vezi Teodora iz Drivasta koji nam je napisao pismo za službu episkopa iz Korčule suprotno časti i odredbe Dubrovnika.

[85] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 29-35.*

Die ii mensis aprilis. In maiori consilio sono campane *etc.* congregato, in quo interfuerunt consiliarii lxxxiiii, captum fuit et firmatum per lxi ipsorum consiliariorum, de differendo ad mictendum syndicum ad Vregum.

Item in eodem maiori consilio captum et firmatum per omnes consiliarios, de dando arbitrium cuilibet apportaturo frumentum Ragusium ad vendendum in fundigo, usque per totum mensem may proximum, grossum unum pro quolibet stario.

Item in eodem maiori consilio captum et firmatum fuit per lxxx ipsorum consiliariorum, de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio, faciendi tres nobiles homines ad tractandum et faciendum quicquid scient et poterunt contra illos de Budoa et contra quoslibet alios, qui offendissent vel offendere vellent civitatem Ragusii; et possendi expendere de havere comunis circa predicta, prout eis melius videbitur et placuerit, et hoc arbitrium durare debeat usque ad festum sancti Michaelis de mense septembris proximor..

Item in eodem maiori consilio captum fuit et firmatum per xli ipsorum consiliariorum, de dando duas partes nauli barchis de Durachio que fuerunt descarecate.

A. d. m. iiic. lx die x mensis aprilis. In minori consilio sono campane *etc.* congregato Angelus de Beringerio factus fuit scribanus in barchosio Marini Çançarella; qui iuravit.

Eodem die. In dicto minori consilio Nichola de Çavarnigo, Marinus de Mençe, Johannes de Çereva fuerunt confirmati ad cogitandum et tractandum, quicquid scient et poterunt contra illos de Budoa, et contra quoslibet alios qui offendissent vel offendere vellent civitatem Ragusii.

Eodem die. In dicto minori consilio Iohanni Pauli de Gondula, Laurençio de Volcasso tutoribus heredum Matei Junii de Mençe data fuit licencia, posse obligare de bonis dicti Mathei pro maritacione Marusse filie dicti Mathei.

DANA VIII MJESECA MAJA. U Savjetu predlagača na zvuk zvona itd. okupljenom, prihvaćeno je i potvrđeno od XXVII poslanika protjerivanje iz Dubrovnika Teodora iz Drivasta, uz davanje odgovarajućeg roka i to po volji Velikog vijeća.

Takođe je u istom savjetu predlagača prihvaćeno i potvrđeno od XXV konsilijara da se tom Teodoru da rok od I mjeseca da ode iz Dubrovnika.

DANA XXI MJESECA MAJA. U Savjetu predlagača, koji se je uobičajeno okupio na zvuk zvona, prisustvovalo je XXX konsilijara, prihvaćeno je i potvrđeno, na osnovu moći koju je Veliko vijeće dodijelilo svima, da se sklopi mir sa onima iz Budve ako se slože da vrate lađu i narede svima iz sreza da ne napadaju nikoga iz Dubrovnika. A ako napadnu, da se obavežu da nam predaju zločince. I da upute pismo patrijarhu da se i on sam složi i obeća da će pomenuta sloga biti čvrsta.

Die vi mensis madii. In maiori consilio sono campane *etc.* congregato, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii lxxxi, captum fuit et firmatum per xliiii ipsorum consiliariorum, quod a modo in antea episcopus Dominicus Tobia non debeat morari Ragusium, nec in districtu; et quod licencietur, ut debeat recedere hinc usque ad viii dies, racionibus et causis raciocinatis de ipso in isto consilio.

Item in eodem maiori consilio captum fuit et firmatum per lxxviiii ipsorum consiliariorum, de dando arbitrium domino rectori et consilio rogatorum posse se concordare cum illis de Budua, per illum modum qui videbitur eis.

Item in eodem maiori consilio captum fuit et firmatum per lxx ipsorum consiliariorum, de dando licencia domino rectori et consilio rogatorum supra facto Tuodori de Drivasto, qui scripsit literas pro servicio episcopi de Curçola contra honorem et ordinem Ragusii.

Die viii mensis madii. In consilio rogatorum sono campane *etc.* congregato captum fuit et firmatum per xxvii ipsorum consiliariorum de expellendo de Ragusio Tuodorum de Drivasto, dando sibi terminum competentem, et hoc ex auctoritate maioris consilii.

Item in eodem consilio rogatorum captum fuit et firmatum per xxv ipsorum consiliariorum, de dando eidem Tuodoro terminum i mensis, ad exeundum de Ragusio.

Die xxi mensis madii. In consilio rogatorum sono campane more solito congregato, in quo quidem consilio interfuerunt consiliarii xxx, captum fuit et firmatum ex auctoritate eis data a maiori consilio per omnes, de componendo pacem cum illis de Budua, si consentient non tenere barcham, et quod iurent pro omnibus de contrata non offendere aliquem de Ragusio. Et si offenderent, quod teneantur dare nobis malefactores. Et quod faciant venire literam a patriarcha, quod ipse consentit et promittit habere firmam dictam concordiam.

Godine 1361. septembar – novembar u Dubrovniku: Dubrovačka opština dozvoljava budvanskom trgovcu da izveze tkanine[86]

G. 1361.

DANA III SEPTEMBRA. U Velikom vijeću glasačkih kuglica LXVII.

Prva stranka je da se dozvoli Poveresku iz Budve da može iznijeti iz Dubrovnika neku opremu i tkanine za svoju porodicu i da treba da se postara za magistra marangona koji će mu, po nahođenju gospodara rektora i njegovog Malog vijeća, biti poslan. *Prihvaćeno od* LX.

Prva stranka je da se uzme iz novca prikupljenog u gospodarstvu toliko denarija koliko je potrebno da se pošalje poslanstvo u Veneciju, kako bi se opremilo za put. *Prihvaćeno od strane* LXV.

DANA XIIII NOVEMBRA. U savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XXXV. Prva stranka je da se pošalje saglasnost Civi de Bukiji (Bući) pod uslovom koji je u svom pismu naveo Poveresko iz Budve. *Prihvaćeno preko glasačkih kuglica* XXX.

Prva stranka je da se pošalje lađa da imenovanog Cive de Bukija (Bća) doveze u Dubrovnik. *Prihvaćeno glasačkih kuglica* XXX.

Prva stranka je da se pošalje jedan plemić iz Dubrovnika sa pomenutom lađom.

Paske de Bonda je izabran i potvrđen da se pošalje sa pomenutom lađom.

U Malom vijeću, na zvuk zvona *itd*. prihvaćeno je da se svima koji budu pozvani da namire porez na gazdinstva odredi da ne odlaze iz kasteluma dok ne plate, pod prijetnjom kazne od četvrtine (iznosa poreza).

[86] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 117, 140*.

Die iii septembris. In maiori consilio ball. lxvii.

Prima pars est, de concedendo Poveresco de Budoa, posse extrahere de Ragusio aliqua arma et aliqua cavecia pannorum pro sua familia, et posse providere magistro marangono, qui mittetur ei prout videbitur domino rectori et parvo suo consilio. *Capt. p.* lxvi.

Prima pars est de accipiendo de denaris affictorum domorum tot denaris quot fuerint necessarii pro ambaxiata mittenda Venetias, propter expedire ipsam via via. *Capt. p.* lxv.

Die xiiii novembris. In consilio rogatorum *ball.* xxxv. Prima pars est, de mittendo acceptum Çive de Bucchia cum illa condicione, quam Poverescus de Budua scripsit in littera sua. *Capt. per ball.* xxx.

Prima pars est de mittendo lignum pro dicto Çive de Buchia aducendo Ragusium. *Capt. per ball.* xxx.

Prima pars est de mittendo unum nobilem de Ragusio cum dicto ligno. *Capt. per ball.* xviiii.

Pasche de Bonda fuit electus et confirmatus ad mittendum cum dicto ligno.

In minori consilio, sono campane *etc.*, captum fuit quod omnibus illis qui fuerunt vocati pro affictu domorum, debeant percipi quod non descedant de castello donec non solvunt sub pena quarti.

Godine 1362. marta – avgusta:
Budvanskom trgovcu se na ime pomoći odobrava da uzme žito iz rezervi Dubrovačke opštine jer su ga opljačkali Kotorani[87]

G. 1362.

DANA XXX MARTA, *glasača* XXXI. U Savjetu predlagača. Prva stranka je da se dozvoli gospodaru rektoru i Malom vijeću da odaberu I, II ili III (čovjeka) po svom nahođenju, za brigu oko časti i dobrog statusa Dubrovačke opštine, ne birajući ili potvrđujući nikoga bez savjeta predlagača. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da se Poveresku iz Budve da L starija ječma u znak sažaljenja zbog gubitka koji je pretrpio od naših neprijatelja Katarena (Kotorana) i da taj ječam uzme sa opštinskog majura, a da ga plati od prvih denarija koji će prispjeti u opštinu (*ispušteno).*

Druga stranka je da se istom Poveresku da C perpera za ono što mu je potrebno. *Prihvaćeno preko* XXI *glasačke kuglice*.

Prva stranka je da se ti perperi daju Poveresku za ječam. *Prihvaćeno, glasačkih kuglica* XXX.

DANA XXVI AVGUSTA. U Savjetu predlagača glasačkih kuglica XXXI. Prva stranka je da se Poveresku odredi naša naoružana galija da ga odveze u Budvu kući ako bude želio da krene odmah, i da se pomenuta galija odmah vrati u Dubrovnik. *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je da se odredi nadoknada od C perpera za kapetana, savjetnika i zapovjednika galije i to za svakog i od XXV perpera za bilo kog drugog na pomenutoj galiji, jer treba da odvezu pomenutog Povereska u Budvu. *Prihvaćeno od svih*.

Pale de Sorgio, Marince de Pabora (određeni) su za čuvanje i držanje ključeva zatvora za Cive de Bukija (Buća).

U Malom vijeću, na zvuk zvona itd. okupljenom, prihvaćeno je da se uzme pozajmica u iznosu od IICL perpera od novca iz prihoda imanja i odredi za rad solana.

Antonije de Bonda bio je od strane Malog vijeća određen za skribana (pisara) u Perfceovoj barkusiji.

Bositchus (Boči) od strane Malog vijeća određen je za skribana u barkusiji Perfcea.

U Savjetu predlagača glasačkih kuglica XXXIII. Prva stranka je da Vratoe de Litomila svira na kordi u martirijumu (*ispušteno*).

Druga stranka je protiv (*ispušteno*).

Prva stranka je da se piše komesu Stona da ispita Sule de la Ponta, koji je pobjegao uz pomoć onih koji drže zatvor, uz njihovu pomoć ili pomoć drugih. A ako se utvrdi da je pobjegao bez njihove pomoći, da se oslobode i puste, no, ako se pronađe da je pobjegao uz njihovu pomoć i imajući njihovu zaštitu, da se pošalje u Dubrovnik. A ako on nije kriv, onda da piše ko su krivci za njegovo bjekstvo. *Prihvaćeno od svih*.

[87] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 173*.

Die xxx marcii *ball.* xxxi. In consilio rogatorum. Prima pars est de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio posse eligere i vel ii vel iii, prout eis videbitur, ad tractandum honorem et bonum statum comunis Ragusii non expendendo aliquid, nec firmando sine isto consilio rogatorum. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de donando Poverescho de Budua stara l de ordeo, habendo compassionem ad dampnum, quod ipse recepit a Catarinis nostris inimicis, quod ordeum accipi debeat de massaria comunis et solvere ipsum de primis danaris qui venient in comune *(cassum).*

Secunda pars est de donando eidem Poverescho usque in c perperos in illis rebus, que videbuntur, *Capt. per ball.* xxi.

Prima pars est de donando istos perperos c Poveresco in ordeo. *Capt. per ball.* xxx.

Die xxvi augusti. In consilio rogatorum *ball.* xxxi. Prima pars est de concedendo nostram galeam armatam Poverscho, ut portet illum in Budoa ad domum suam, si voluerit ire statim, et quod revertatur statim Ragusium dicta galea. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de ponendo penam de perperis c. capitaneo, consiliario et comitis galee pro quolibet, et de perperis xxv cuilibitet alteri dicte galee, quod debeant portare Budoam dictum Poverscum. *Capt. per omnes.*

Pale de Sorgo, Marinçe de Pabora ad custodiendum et tenendum claves carceris Çive de Buchia.

In minori consilio sono campane *etc.* congregato captum fuit, quod accipiantur mutuo de denariis affictuum domorum perp. nch. et mittere ipsos ad laborerium salinarium.

Antonius de Bonda factus fuit scribanus supra barcosio Perfce per minus consilium.

Bositchus ...[2] factus fuit scribanus supra barcosio Climçe de Calamota per minus consilium.

In consilio rogatorum *ball.* xxxiii. Prima pars est de tangendo cum corda in martirio Vratoe de Litomilla *(cassum).*

Secunda est de non (cassum).

Prima pars est de scribendo comiti Stagni, ut examinet Sulle de la Ponta, qui aufugit de manibus illorum, quos habet in carceribus, ente sua custodia, vel de manibus aliorum. Et si inveniet quod aufugerit non ente custodia sua, quod liberet ipsos et dimittat, et si inveniet quod aufugerit de manibus ipsorum ente custodia sua, quod mittat ipsos Ragusium. Et si non fuerit culpabilis, quod scribat, qui fuerunt culpabiles de fuga illius. *Capt. per omnes.*

---

[1] [2] Nomina desiderantur.

Godina 1363:
Budvani vraćaju u posjed svoje nekadašnje a sada dubrovačko imanje u Lastvi[88]

G. 1363.

U Konketu u mjestu koje se zove Lastva.

Radoslav Metiljavić je uz zakletvu izjavio da je iz prikrajka Lastve vidio ka dolaze Slavi i prisvajaju zemljište sve do I drveta prema Ponentu, za koje tvrde da pripada opatu Krome. Na tom terenu bila su III imanja seljaka Vladimira koji je obrađivao pomenuto zemljište, i III parcele ispod pomenutog zemljišta koje je posjedovala Unukika de Georgio.

Dobronja Draksijević iz Konketa rekao je isto kao Radoslav.

Mateja Masnci de Mence, svjedok zaklevši se da će govoriti istinu, upitan šta on zna o zemljištu koje se naziva Lastva u Konketi, pred X sudija uz zakletvu je rekao: Sjećam se da je Martolo de Skatić postavljen za gazdu tog zemljišta i da ga je sijao.

Jovan de Grede pred X sudija uz zakletvu je rekao: Ja sam od mnogih čuo da je to zemljište pripadalo Sklavima, ali ne znam dokle se prostiralo.

[88] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 312*.

In Çoncheto in loco, qui dicitur Lastua.

Radosclauus Metiglavich per sacramentum dixit, quod a patago Lastue vidit Sclavos stare, et se extendebat illud terrenum usque ad I arborem versus Ponentem, qui dicitur esse abbatis Crome; in quo terreno stabant III domus vilanorum Vladimiri, qui dictum terrenum laborabant, et III planeselos, qui sunt sub dicto terreno, possidebat Unuciça de Georgio.

Dobrochna Draxieuich de Çoncheto dixit sicut Radosclavus.

Mateus Mençy de Mènçe testis iuratus de veritate dicenda, et interrogatus quod ipse scit de terris, que vocantur Lastue in Çoncheto coram X iudicibus suo sacramento dixit: Ego recordor, quod Martolus de Scatich faciebat se patronum dictarum terrarum et seminabat ipsas.

Johannes de Grede coram dictis X iudicibus per sacramentum dixit: Ego audivi dici a multis, quod iste terre de Lastua erant Sclavorum, sed nescio quousque se extendebant.

Godine 1364. novembra 30:
Dubrovčani sa naoružanom galijom šalju izaslanike u Budvu namjerni da izvuku porodicu lokalnog trgovca, sluge Balše Balšića, koji je sa njima sarađivao[89]

G. 1364.

POSLJEDNJEG DANA NOVEMBRA. Kopija naloga za ser Jakova de Georgija kapetana galije koja je plovila za majku, ženu i sina pokojnog Povereska sa njegovom porodicom je ova:

Ja Nikolaj Gredić upravnik Dubrovnika, zajedno sa malim vijećem, sa moći koja nam je data od strane Savjeta predlagača, poručujemo vama ser Đakomu Georgiju, kapetanu naše galije, i Paulu Sorgiću i Dobru Kalikiću tvojim konsilijerima, da ste u ime Boga i mučenika svetog Vlaha dužni da sa našom galijom otplovite do granice kastela Budva. Ne iskrcavajući se na kopno u pomenuti kastel treba da se pošalju jedan ili dvojica razumnih ljudi kako bi se pokušalo sa izbavljenjem Povereskovih majke, žene i sina, na taj način što bi jedan od njih požurio da ih obavijesti kako je grad Dubrovnik poslao naoružanu galiju da ih ukrca zajedno sa njihovim stvarima i ljudima, ako žele bezbjedno da stignu u Dubrovnik.

Ako Povereskovi majka, žena i sin sa pratnjom, ljudima i stvarima žele da pođu našom galijom za Dubrovnik, onda ste dužni da ih prihvatite i dovezete u Dubrovnik zajedno sa njihovim stvarima, pokućstvom, oružjem i ljudima, kao i svime drugim što treba da stigne u Dubrovnik.

Ako, pak, naiđete na armadu kotorskih brodova koja je tamo predstraža kastela, dužni ste da ih pozdravite kao naše prijatelje. A ako ne odgovore na pozdrav dužni ste da im kažete: Gospodo iz Kotora. Došli smo da pružimo pomoć i zaštitimo naše građane kao što vi isto činite za svoje. Stoga vas molimo kao srodnike i prijatelje da ne prezirete naše riječi i da pokažete razumijevanje. A ako, kako mislimo, ne dobijete njihovo razumijevanje, morate da se vratite (povučete) na galiju. Ako Kotorani pokušaju da vas napadnu dužni ste da se branite.

A ako se Povereskovi majka, žena i sin ne nalaze u kastelu Budva onda sa galijom treba da otplovite blizu sidrišta ako galija bude oštećena od strane onih iz kastela, produžavajući potom plovidbu do Svetog Nikole iz Oldrina prema Dubrovniku. Treba da pošaljete na kopno jednog ili dvojicu ljudi da im se (Kotoranima i Budvanima) obrate onako kako je navedeno u prvom dijelu zapovijesti, prije svega izražavajući pred njima sažaljenje i riječima žaleći Povereska kao našeg najvjernijeg prijatelja i brata, govoreći da je njegova smrt izazvala veliku tugu u gradu Dubrovniku. Nijedan čovjek ne smije da se iskrca na kopno izuzev jednog ili dvojice što moraju da pođu kod Povereskovih majke i žene, kako je već rečeno. A ako one ne žele da pođu sa galijom u Dubrovnik vi, kada od njih dobijete takav odgovor, treba da se vratite u Dubrovnik.

U slučaju da se Balša Balšić nalazi u nekom dijelu tog primorja treba sa galijom da odete tamo i pošaljete kod njega jednog našeg valjanog, diskretnog i iskusnog čovjeka koji vam je po volji. On obavezno treba da ga pozdravi sa naše i od strane naše zemlje, da izrazi duboko saučešće koliko zbog onoga što se dogodilo njegovom bratu toliko i žaljenje zbog Povereskove smrti, jer je Poveresko bio njegov sluga a naš vjerni prijatelj i građanin, ističući kako je naš grad u velikoj žalosti zbog (smrti) njih dvojice. Takođe, neka se ugodnim riječima potvrdi naša naklonost i neka to bude na čast i korist nošoj zemlji.

Lett. Comm. Lev. 1361-80. fol. 55.

[89] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 23.*

Die ultimo novembris. Copia commissionis fatte ser Jacobo de Georgio capetaneo gallee que ivit pro matre, uxore et filio quondam Poveresci cum sua familia, est haec:

Nuy Nicola de Grede rectore de Ragusa cum lo piçolo consello, per auctoritate a nuy data dal consello de li pregati, chomettemo a vuy ser Jachomo de Çorçi, capitanio de la nostra galia, et a Pale de Sorgo et Dobre de Calichi, tuoi conselieri, che al nome de Dio et de messer santo Blasio, debie gire cum la nostra galia fin al castello de Budoa, non pognando scala in terra; et siando a provo lo dito castello debie mandare cum lor salvamento uno over duy boni homeni de puovolo cum la barcha nostra al dito castello, dando a saver a la matre, a la uxor et a lo fio de Poverescho, ca segondo la requesta, chi fo fatta da lor parte al comune de Ragusa, per uno lor correro, la citade de Ragusa de presente armo questa gallea, et mandala per tollere la matre, la uxor et lo fio de Povrescho cum le loro chose et loro homeni in salvamento che volono vignire a Ragusa.

Et se la matre, la uxor et lo fio de Povrescho, cum la lor familla et lor homeni et lor chose, volono vignire cum la galia nostra a Ragusa, et vuy li debie reçevere et adure a Ragusa cum le loro chose et maserie et cum le armi de le lor persone, çoe de tutti quelli che vegnera cum la galia. Et ordenati dextramente, et façati tollere le nose de la spingarda che e al Castello.

Et se trovari l armada de li navili de Catharo a lo assedio del castello, et vuy li debie saludare chomo amisi nostri. Et se elli ni volesse dare alguno impaçamento de parole o de fatto, et vuy lor debie dire: Signori de Catharo. Nuy semo vegnudi per tollere et dare salvamento a li nostri çetadini, chomo vuy faressi lo simili per li vostri. Et per ço ve pregiemo, chomo parenti et amisi, che ne lage far li fatti nostri, et non ne de inpaçamento. Et tanto cum lo lor inpaçamento, quanto sença, debie reçevere li sovraditi in galea, sicho e sovradeto. Et se li Catharini vi fesse alguna offensione, et vuy ve debie defendere.

Et se vuy presenteri ca lo castello deve vignire in mano de Catharini, et vuy ordene cum li homeni de Poverscho et façe poner fuogo al mangano, che e al Castello et felo abrusare.

Et se la matre, la uxor, lo fio de Poverscho vuy non trovare al castello de Budoa, et vuy debie gere cum la galia fin al lugo, dove havareti novella de quelli del castello, ch elle fosse, extendandove fin a san Nicola de Oldrini in qua verso Ragusa, et debie mandar uno homo over ii de povolo cum la barcha in terra fin ad esse digando lor sicho o deto de sovra in lo primo capitolo. Et condollando avanti tuto et agravandove assa del contrario che venne a Povrescho nostro amigo fidelissimo et fradello, et chomo de la sua morte ha grande dollo tuta la çetade de Ragusa. Et non debie lagare nessuno homo in terra, salvo quello uno over ii de povolo che mandaray a la matre et a la uxor de Povreschi sicho e deto. Et se ello non volesse vignire cum la galia a Ragusa, et vuy habiando la lor resposta, debie tornar a Ragusa.

Et se Balsa de Balsa fosse alla marina in quelle parti, dovo vuy andareti cum la nostra galia, et vuy li debie mandare uno nostro bono homo de povolo discreto et experto chi vi parera. Et mandalo salutando da parte de tuta la terra et da parte nostra, condollandoli assa, tanto del contrario che adevene a Çura suo frare, quanto del contrario de la morte de Povrescho, suo servidore et nostro fidel amigo et çetadino, chomo la nostra çetade de questi ii contrary e assa dolorosa; cum quello parole dulci de firmar amestade, chè sia ad honore et acrescimonto de la nostra terra. Et feli fare lo presento da parte nostra.

Lett. Comm. Lev. 1361—80. fol. 55.

Godina 1368. marta 29:
Budvani sa brodovljem štite Zetsko primorje ne dozvoljavajući prolaz venecijanskim lađama – Venecija im objavljuje rat[90]

(216)

1368. III 29. *Sen., Mix., Rubr. I, c. 228(223)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 32
Šta je naloženo kapetanu zaliva (Boke kotorske) ser *marinu veneriju* u vezi ser *Andrea lauredana* zbog štete koju mu je nanio kastelan *Budve* – [c.] 116.

Ibid., R^0 32, c. 119(117, 120)

Pomenuti savjetnici (*t. j.*):
Pošto smo jasno saznali da kastelan *budve* drži na moru određene lađe na štetu svih, sa kojima je već naštetio nekim našim građanima, odlučeno je da se naloži kapetanu zaliva (Boke kotorske) da svakim sredstvom i načinom kojim bude mogao, radeći to sa potpunom sigurnošću, stavi sebi u zadatak da se uputi tamo i uhvati pomenute lađe, koje treba da spali i time u potpunosti otkloni opasnost, poručujući pomenutom kastelanu da ubuduće ne drži na moru lađe ili brodove na štetu drugih, inače ćemo krenuti protiv njega, naroda i njegovih mjesta, kako to priliči našoj časti. ☐ za – drugi ☐ protiv – 0 ☐ uzdržanih – 2.

[90] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 196*.

(216)

1368 III 29 *Sen., Mix., Rubr. I, c. 228(233)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 32
Quid commissum fuit Capitaneo culfi ser *marino venerio* pro facto ser *Andree lauredano*. dannum eius a Castellano *Budue* — [c.] 116

Ibid., R° 32, c. 119(117, 120)

Sapientes predicti *(i. e.:* sapientes ordinum*)*
Capta
Cum habeamus clare, Quod per castellanum *bude* tenentur in mari certe barche, ad dannum omnium, cum quibus iam dannificauit aliquos ex nostris ciuibus, Vadit pars, Quod committatur capitaneo culfi, Quod per omnem viam, et modum quo poterit, faciendo id cum securitate armate, det sibi operam, de Jntromittendo et capiendo dictas barchas, quas comburi faciat, omni causa remota, dicendo dicto castellano, Quod decetero non teneat aliquas barchas uel nauigia armata in mari, ad dannum aliquorum, Alioquin procedemus contra eum, gentem et loca sua, pro ut honori nostro conueniet. ☐ de parte — alij ☐ de non — 0 ☐ non sinceri — 2
facta litera,]

Godina 1370:
Na vijest da je venecijanska flota pod zapovjedništvom jednog Paštrovića krenula da zauzme Kotor ugarski kralj Ludovik
šalje vojsku da zauzme dva paštrovićka kastela[91]

(226)

Dok. Arald. iz privatne i javne kolekcija, B[a] 26 (Zbirka starih javnih privilegija gospodara plemića Paštrovića, str. 4-5[92]

1370. *Ludovik* kralj *Ungarije*[93] kada je saznao da je venecijanska armada krenula da zauzme *Kotor* i da je za svog predvodnika odredila *Paštrovića* odlučio je da se u pomoć protiv *Paštovića* pošalje armada pomenutog kralja *Ungarije* i da se otmu dva kastela koje je dobio na dar od cara *Bugarske* i kralja *Srbije*, da opustoši, zapali i spali njegov zavičaj ne štedjeći nikoga osim dječaka kako bi se oni našli kod (u službi) vaše preuzvišenosti.

[91] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 206*.
[92] Kolekcija iz XVIII vijeka.
[93] Rat protiv Kotorana Venecijanci su pokrenuli 1378. godine.

(226)

1370 *Docc. Arald. di Priv. e Comunità, Bª 26 (Racc. d. antichi pubb. privil. d. Sign. Nob. Pastrovichi, pgg 4-5)* (1)

(1) Collectio saec. XVIII.

1370. (2) *Lodouico* Rè d'*Ongaria,* intendendo, che l'

Armata

5

Armata de' *Veneziani* era andata all'Impresa di *Cataro,* e che il Provveditor dell' Armata aveva chiamato *Pastrovichi* in suo ajuto, si mosse l' essercito del detto Rè d'*Ongaria* contro *Pastrovichi,* e spolioli di due Castelli li aveva donato l'Imperator di *Bulgaria,* e Rè di *Servia* (3), e messe a Sacco, e foco, e fiamma il suo Paese, non restando altri se non li Putti, dai quali son discesi questi, che al presente s'attrovano davanti la vostra Sublimità.

(2) Bellum contra Catarum a Venetis motum est anno 1378 (v. infra n° 262 et 263).
(3) v. s. n° 151, ad a. 1350.

Godine 1371:
Povjerljivo pismo koje su Dubrovčani poslali Andriji Paštroviću i kefaliji Radiču o boravku Vukašina Mrnjavčevića i njegovog sina Marka Kraljevića u Skadru, Kotoru i Onogoštu gdje su tražili pomoć pred bitku na Marici[94]

G. 1371.

Nalog Paulu de Georgiju.

Ja Nikola Đorđević iz Kaboge, upravnik Dubrovnika, zajedno sa Malim vijećem i odlukom njegovih X savjetnika, nalažemo tebi Paule de Georgije (Pavle Đorđeviću), našem građaninu, da u ime Boga i sa naše strane u ime cijele zemlje odeš kod Andrije Paštrovića i kefalije Radiča, ljudi sa Balšinog dvora, kod Svetog Mihajla u Kotorskom zalivu, pa kada ih pozdraviš sa naše strane biranim riječima da im predaš naše povjerljivo pismo.

Njima treba da se kaže: Plemeniti ljudi iz Dubrovnika i Dubrovačka opština primili su pismo koje si poslao ti, Andrija Paštroviću, dajući nam na znanje da su Đurađ, sa uzvišenim kraljem Vukašinom i njegovim sinom Markom, vaši gosti dolje kod Skadra i da namjeravaju da idu gore kod župana Nikole u Onogošt ili tamo gdje budu mogli da ga nađu, te da uvaženi ljudi iz Dubrovnika valja da budu pripravni da omoguće prolaz gostima pomenutog dvora. Zbog toga vas i šaljem da im kažete - kad god gosti žele mogu da pređu na Nikolinu teritoriju. Stavite im do znanja kako su plemeniti ljudi iz Dubrovnika u potpunosti spremni da izađu u susret pomenutom Đurđu i da će se postarati da njegovi prođu i stignu do Nikole, da će čuvati i obezbjeđivati njihov prolazak a radi njihove sigurnosti i nastojati da pomenuti Đurđevi gosti bezbjedno prođu od Đurđeve do Nikoline teritorije. Pored toga treba da me obavijestite kada će se to dogoditi kako bi dubrovačka flota isplovila a zbog prolaska ovih ljudi. A da ljudi iz Dubrovnika ne bi pretrpjeli neku kaznu od strane našeg gospodara kralja Ungarije, zamolite pomenutog Đurđa da ne izaziva nikakvu nevolju Kotoranima na tom mjestu, kako Kotoranima ne bi bio pružen povod da se žale pomenutom kralju Ungarije.

Ako pomenuti Andrija i Radič ne budu kod Svetog Mihajla onda treba da ih obavijestiš o našem povjerljivom pismu i poručiš im da dođu kod tebe kod Svetog Mihajla. Tek kada dođu kod Svetog Mihajla da im predaš pomenutu poruku.

Još si dužan da se obavijestiš i saznaš koji su vladari i vlastela sa pomenutim Đurđem, koliko ima gostiju, koji gosti treba da prođu, koliko će ih krenuti na put i kada. Takođe si dužan da se obavijestiš i o svemu drugome i saznaš sve druge novosti kako bi nas o tome izvijestio u Dubrovniku.

Lett. Comm. Lev. 1361-80. fol. 71.

[94] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 127.*

Commissio Pauli de Georgio.

Nuy Nicola de Georgi di Caboga, rectore de Ragusa, cum lo piçolo chonsello et cum la çonta de li x savii, cometemo a te Pale de Georgi, nostro çetadino, che al nome de Dio debie andar per parte nostra et de tuta la terra, ad Andrea Pastrovich et a Radiç chefalia, homini de Çura de Balsa, ad san Michel in lo gulfo de Catharo; et façando lor lo saludo da parte nostra cum quelle parole, che se convien, lor debi presentare le nostre littere de credença.

Et debi lor dire: Li çintili homini et lo comun di Ragusa reçevi una littera, la qual lor mandasti tu Andrea Pastrovich, dando lor a savere, ca Jura cum misser lo re Volchassin et cum Marco suo fio, cum le lor hoste son suta Scutari, et va sovra çuppan Nicola o in Anagast, over dove lo pora trovar, et che li diti çentili homini di Ragusa debia esser aparichiadi a dare lo pereço alla hoste de lo dito Çura.

Et perço io son mandato da lor a vuy a saver da vuy lo di, quando sera la hoste per voler se periçar allo terreno de Nicola, et darvi a saver, ca li çentili homeni di Ragusa so aparichiadi ad omne voler de lo dito Jura far li periçar la sua hoste al tegnir di Nicola et star et guardar lo pereço per lor securitade et aspectar la dita hoste de Jura se fara besogno de periçarla da lo terreno de Nicola allo terreno di Jura. Adonque vuy me debie informar, quando sara luogo, che sia la armada di Ragusa, qua apariada, per periçar questa gente. Veramente a ço che li homeni de Ragusa non habia reprension da lo re de Ungaria nostro signor, priega lo dito Jura che non faça nessuna novitade contro li Catharini in questo tratto, aço che li diti Catharini non habia materia de lamentarse a lo re di Ungaria, ca per la armada de Ragusa Jura ne guasto le nostre chose et despuo una altra fiada lo dito Jura porà proceder contra li Catharini chomo li piasera.

Et se li diti Andrea et Radiç non fosse a san Michel, et tu lor manda le nostre littere de credença et manda li clamando, che debia vignir a ti a san Michel. Et quando vignera lor, debi fare la dita ambassada.

Et debi spiar et saver da lor che signori et chaporali son cum lo dito Jura, et quanta hoste ha, et che hoste se debi periçar, et qual hoste andara la via di su, et quando andara; et di tuto questo et di ogne altre novelle te debi informar che ni sapi dir a Ragusa.

Lett. Comm. Lev. 1361—80. fol. 71.

Godine 1379, februar – mart: Dubrovčani traže dobrovoljca koji bi brodom plovio do Budve[95]

G. 1379.

DANA XIIII FEBRUARA. U Savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XXI. Prva stranka je da se protjera ser Vita de Goce. *Prihvaćeno od strane* XVIIII.

Prva stranka je da se postupi protiv ser Vita de Goce. *Prihvaćeno od strane* XX.

Prva stranka je da se služba Vita prenese kod advokata opštine. *Prihvaćeno od strane* XIII.

Prva stranka je da se dozvoli Nikolaju Sahatu da njegov čovjek koji je došao u Dubrovnik može, što bolje umije, da nađe jednu lađu i čovjeka koji bi dragovoljno pošao u Budvu. – *Prihvaćeno od strane* XV.

Prva stranka se izjasnila o sklapanju mira sa Manardom iz Frankavila. *Prihvaćeno od strane* XVII.

Prva stranka je da se uputi trgovac sa slugom u Hungariju, kako bi povratio konje oduzete od Nenada i da se vrati najkasnije za mjesec dana, pod prijetnjom kazne od C dukata. *Prihvaćeno od svih*.

DANA V MARTA. U Savjetu predlagača *glasačkih kuglica* XXII. Prva stranka je da se dopusti izvoz XII starija ulja za braću Bosine (Bosance). *Prihvaćeno od svih*.

Prva stranka je (potvrdila) da je jemstvo koje su dali Ankonjani dobro i da treba da se obnovi trgovina sa njima, odajući im priznanje, krajnje i opšte zadovoljenje. *Prihvaćeno od strane* XXI.

Prva stranka je da se Majnardu iz Frankavila da onaj tercariol koji posjeduje naša opština i da mu se naplati onoliko koliko manje vrijedi ovaj tercairol od njegovog koji je u Apuliji; a ako želi može da čeka svoj tercairol. *Prihvaćeno od strane* XII.

Prva stranka je da mu se isplati cijena ili vrijednost njegovog tercairola koji je u Apuliji (*ispušteno*).

Prva stranka je da se naplati poštarina Franku de Manfredoniju sa njegovom lađom i pismima. *Prihvaćeno od strane* XX.

Prva stranka je da se sa dobrom stražom pusti Markucije kako bi našao jemstvo za sebe. *Prihvaćeno od strane* XXI.

Prva stranka je da se pripremi naša naoružana lađa za plovidbu u istočne krajeve. *Prihvaćeno od strane* XX.

Prva stranka je da na povratku iz Budve naša lađa uplovi u Kotorski zaliv. *Prihvaćeno od strane* XV.

U Malom vijeću. Prva stranka je da naša opština treba da namiri troškove za istovar bombica (đuladi pujenih barutom sa fitiljem) sa navete i za čuvanje pomenute navete. A za utovar pomenutih bombica i zbog toga što su zarđale one koje se nalaze na pomenutoj naveti, naša opština ne treba da plati ništa.

[95] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 195*.

Die xiiii februarii. In consilio rogatorum *ball.* xxi. Prima pars est de mictendo per ser Vita de Goçe. *Capt. per* xviiii.

Prima pars est de procedendo contra ser Vita de Goçe. — *Captum per* xx.

Prima pars est de ponendo servicium Vite penes advocatores comunis. *Capt. per* xiii.

Prima pars est de concedendo Nicolao Sachat, quod suus homo qui venit in Ragusium, possit invenire prout melius poterit unam barcham cum uno homino, qui de voluntate volet ire in Budoam. — *Captum per* xv.

Prima pars est de induciando super facto Manardi de Francavilla. *Capt. per* xvii.

Prima pars est de dimictendo unum mercatorem Hungarie cum uno famulo ad recuperandum equos ablatos a Nenada, et quod debeat redire ad tardius infra unum mensem sub pena ducat c. *Capt. per omnes.*

Die v marcii. In consilio rogatorum *ball.* xxii. Prima pars est de dimictendo extrahi staria xii olei pro fratribus Bossine. *Capt. per omnes.*

Prima pars est, quod fideiussio facta ab Anchonitanis stat bene, et quod restituantur eis mercaciones, facendo nobis quietacionem, finem et remissionem generalem de omnibus. *Capt. per* xxi.

Prima pars est de dando Mainardo de Francavilla istud terciarolum, quod habet nostrum comune, et de solvendo sibi illud, quod minus valet istud terciarolum quare suum, quod est in Apulia; et si voluerit, quod debeat expectare suum terciarolum. *Capt. per* xii.

Prima pars est de solvendo ei precium seu valorem sui terciaroli, quod est in Apulia *(cassum).*

Prima pars est de affrancando Franchum de Manfredonia cum barcha sua et suis litteris. *Capt. per* xx.

Prima pars est dimictendo Marcutium cum bona custodia ut inveniat sibi fideiussionem. *Capt. per* xxi.

Prima pars est de expediendo lignum nostrum armatum pro mictendo ipsum ad partes Orientis. *Capt. per* xx.

Prima pars est de mictendo nostrum lignum intro ad culphum Cathari in reditu de Budua. *Capt. per* xv.

In minori consilio. Prima pars est, quod nostrum comune solvere debeat expensas factas pro exhonerando bombice navette, et pro custodiendo dictam navettam. Et quod pro honerando dictam bombicem et pro eo, quod sunt corrosa coria, que sunt in dicta navetta, nichil solvere debeat nostrum comune.

Skadar

Godine 1073. u avgustu, u Rivoaltu: Laurencije Skadranin svjedok kod sklapanja trgovačkog ugovora o ortakluku[96]

13. *Đovani Lisado da Luprio i Sevasto Orefice ugovaraju trgovački savez za prevoz roba u Tebu*. U Rialtu, 1073. u avgustu.

S. Zacc., B.24 - Buona – 125 x 311 – Att. I.B.: *1073 u avgustu zaključen savez između Zuan Lissado i Sebasto Orefice*. Edita dal Sacerdoti, op. cit. pag. 21.

+ U ime Gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine hiljadu sedamdeset i treće od inkarnacije stvoritelja našeg, u avgustu, indiktu jedanaestom, u Rivoaltu. Ja Jovan Lisado de Luprio, sa mojim nasljednicima, stupio sam u savez (ortakluk) sa tobom Sevastom Aurificeom, sinom gospodara Tridimunda, i sa tvojim nasljednicima, i to za dvjesta livri denarija i već sam položio sto livri denarija, tako da možemo imati dvije vrste robe na brodu čiji je vlasnik Gozmir da Molino. Njih moram sa mnom da prevezem u trgovište de Stives na pomenutom brodu, tamo gdje plovi gore pomenuti brodovlasnik Gozmir da Molino. A sa takvom namjerom i našim uvjerenjem da ću se što mogu bolje pobrinuti za sve i izvršiti preduzeto, na pozdrav kapetanu pregnuća; što god nam Bog iz toga bude dao moramo da podijelimo na utvrđene polovine, bez prevare i zle namjere. Ako budem mogao bilo gdje da nabavim nešto drugo, to moram da priložim istom savezu. No ako, ne dogodilo se, sve što se posjeduje bude propalo na moru ili bude uništeno od ljudi, onda niko ne smije da traži nikakav dio. Ovaj savez da traje među nama sve dok nam zajednički odgovara. A ako ne budem izvršio sve onako kako je gore izneseno, onda obećavam da ću sa mojim nasljednicima tebi i tvojim nasljednicima dati i nadoknaditi u dvostrukoj cijeni i vrijednosti od moje zemlje i imanja, ili od svega što ću u ovom vijeku steći. Ručni pečat gore navedenog Jovana koji je zamolio da se ovo sačini.

+ Ja Petar dolje potpisani svjedok.
+ Ja Laurencije dolje potpisani svjedok.
+ Ja Kozmir dolje potpisani svjedok.

Noticija svjedoka, odnosno Petar Gosoni.
Laurencije Skadranin.
Gozmir da Molino.

S. T. Ja, klerik i notar Dominik, ispunio sam i potvrdio.

[96] *R.. Morozzo della Rocca – A. Lombardo: "Regesta Chartarum Italiae – Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", Roma 1940, vol. 1, p. 12*.

13. *Giovanni Lissado da Luprio e Sevasto Orefice stipulano una colleganza per traffici da svolgere a Tebe.* Rialto, 1073 agosto.

S. Zacc., B. 24 - Buona - 125×311 - Att. I.B.: *1073 de avosto, compagnia fata tra Zuan Lissado et Sebasto Orefice.* Edita dal Sacerdoti, op. cit., pag. 21.

+ In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Ihesu Christi. Anno incarnacionis eiusdem Redemptoris nostri millesimo septuagesimo tercio, mense augusti, indictione undecima, Rivoalto. Accepi ego quidem Iohannes Lissado de Luprio cum meis heredibus in collegancia de te Sevasto Aurifice filio domini Tridimundo et tuis heredibus hoc est libras denariorum ducentas et ego ibidem iactavi libras denariorum centum, et de isto habere habemus sortes duas in nave ubi nauclerus (1) est Gosmirus da Molino. Quae omnia mecum portare debeo in taxegio de Stives in iamdicta nave ubi suprascriptus Gosmirus da Molino nauclerus vadit. In tali vero placito nostraque stancia ut hoc totum laborare et procertare promitto in quo melius potuero, capetanea salva prode vero quod inde Dominus dederit per fictam medietatem inter nos dividere debeamus sine fraude et malo ingenio, et undecumque aliquid aquirere potuero cum toto isto habere totum in istam collegancia iactare debeam. Et si, quid absit, a mare vel a gente supertotum istud habere perditum fuerit et fuerit clarefactum, nichil inde pars parti inquirere debeamus. Si autem aliquid inde remanserit sicut iactavimus ita participemus. Ista collegancia sit inter nos usque dum nostre in unum conveniunt volumptates. Quod si non observavero omnia sicut superius legitur tunc omnia duplo caput et prode cum meis heredibus tibi et tuis heredibus dare et reddere promitto de terra et casa mea vel de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo. Signum manus suprascripti Ihoannis qui hec rogavit fieri.

+ Ego Petrus testis subscripsi.

+ Ego Laurencius testis subscripsi.

+ Ego Cosmiro testis subscripsi.

Notitia testium id est Petrus Gossoni.

Laurencius Scutarius.

Gosmirus da Molino.

S.T. Ego Dominicus clericus et notarius complevi et roboravi

(1) nauclerus *in sopralinea.*

Godine 1088. marta u Konstantinopolju: Venecijanski trgovac jemči imovinu rođacima koji su u Skadru[97]

17.

Konstantinopolj, 1088. u martu.

U Paleografskom muzeju (prov. S. Giorgio Magg.) – Oštećena – 119 x 203 – Att. XVII: *U Konstantinopolju 1088.*

+ U ime Gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine hiljadu osamdeset osme od inkarnacije našeg stvoritelja, u mjesecu martu, indiktu jedanaestom, u Konstantinopolju. Ja Dominik, sin Dominika Teupola de Matemauko, sa mojim nasljednicima, preko akta obećanja šaljem vama, Dominiku i Ursonu, obojica moji bratučedi, sinovi pokojnog Ursona Teupola iz susjedne oblasti Svetog Augustina, i vašim nasljednicima, punu i neopozivu garanciju za ono što ste tražili da se u Konstantinopolju nađe i preda: jedan dokument o garanciji vašeg brata Vitala, uz dokument o jemstvu koji sam mu dao, a sadrži ugovorenu glavnicu između mene i njega od šezdeset livri denarija sa kojima je trebalo da pođem u trgovinu u Sklavoniju na jednom brodu čiji je brodovlasnik bio Dedo Kalbani. Akt o jemstvu zajedno sa aktom o garanciji vratili ste mi u određenom roku na koji ste se obavezali, kako stoji u već pomenutom aktu o jemstvu, tako da vas niti za jedan dan, niti za neko određeno vrijeme, ne moram prisiljivati ili tražiti to od vas, a onaj spis o jemstvu vratio sam vama kako bi u slučaju da se pojave neki primjerci kod mene ili nekog drugog čovjeka, bio ništavan i nevažan, bez bilo kakve valjanosti i značaja. Ako se bilo kada usudimo da od pomenutog novca uzmemo nešto, obećavam zajedno sa mojim nasljednicima, da ću vama i vašim nasljednicima (isplatiti) nadoknadu od pet livri zlata, tako da ovaj dokument o garanciji traje u svojoj postojanosti.

+ Ručni pečat doljepotpisanog Dominika koji je zamolio da se ovo sačini.

+ Ja Jovan dolje potpisani svjedok.

+ Ja Stefan dolje potpisani svjedok.

+ Ja Vilio dolje potpisani svjedok.

Noticija svjedoka, odnosno Jovan Pantaleo
Stefan Faletro
Vilio Akotanto

S. T. – Ja Jovan, prezviter i notar, ispunio sam i potvrdio.

[97] *R. Morozzo della Rocca – A. Lombardo: "Regesta Chartarum Italiae – Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", Roma 1940, vol. 1, p. 19*..

17. *Domenico Tiepolo dichiara a Domenico ed Ursone Tiepolo di aver ricevuto la quietanza d'una colleganza da lui stipulata col loro fratello Vitale per commerciare in Schiavonia.* Costantinopoli, 1088 marzo.

Museo di Paleografia (prov. S. Giorgio Magg.) - Cattiva - 119×203 - Alt. XVII: *Costantinopoli 1088.*

+ In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Ihesu Christi. Anno ab incarnacione eiusdem Redemptoris nostri millesimo octuagesimo octavo, mense marcii, indicione undecima, Constantinopoli. Plenam et inrevocabilem securitatem mitto ego quidem Dominicus filius Dominici Teupulo de Metemauco cum meis heredibus vobis quidem Dominico et Ursoni ambobus meis consanguineis filiis quondam Ursonis Teupulo de confinio Sancti Augustini et vestris heredibus de una cartula promissionis quod michi in Constantinopoli fecistis inveniendi et dandi unam securitatis cartulam de Vitale fratri vestro de unam cartulam memorialis quod ego sibi feci, continente de capite inter suum et meum libras denariorum sexaginta, cum quo habere ambulavi in taxegio de Sclavinia in unum platum ubi nauclerus fuit Dedo Calbani. Qua cartula memorialis cum sua iamdicta securitatis cartula michi reddidistis in eodem termine quod nobis alligati fuistis, ut continet in iamdictam cartulam promissionis, ita ut nullis diebus nullisque temporibus vos inde amplius requirere aut compellere debeamus per nullum ingenium non parvum neque magnum, et eam cartulam promissionis vobis reddidi, si exempla de ea apparuerint apud me vel in aliqua persona hominum inanis et vacua persistat sine omni vigore et robore. Quod si quocumque tempore de suprascriptis capitulis aliquid requirere temptaverimus, componere promitto cum meis heredibus vobis et vestris heredibus auri libras quinque et hec securitatis cartula maneat in sua firmitate.

+ Signum manus suprascripti Dominici qui hec fieri rogavit.
+ Ego Iohannes testis subscripsi.
+ Ego Stephanus testis subscripsi.
+ Ego Vilio testis subscripsi.

Notitia testium id est Iohannes Pantaleo.
Stephanus Faletro.
Vilio Acotanto.

S. T. - Ego Iohannes presbiter et notarius complevi et roboravi.

Godine 1122. u maju:
Dužd Mihail Dominik jemči bezbjednost građanima i trgovcima Barija na prostorima Venecije – u ime Skadra tu obavezu prihvata vođa najamnika iz ovog grada Petar a svojim potpisima to potvrđuju
gastald Herceg Novog Dominik i novljanski trgovci i plaćenici[98]

N. 68. A. D. 1122. (u maju, indiktu XV)

U Rialtu, marta 1204. godine (prepis i prevod latinskog teksta na italijanski).

(Tekst na latinskom)

Ja Dominik Mihail duks Venecije i ugledni Venecijanac, od ovog časa pa ubuduće neću uistinski[99] dozvoliti, niti se složiti da neki Barijac[100] izgubi život ili neki dio tijela ili svoju imovinu, niti da na svoju štetu bude rđavo prevaren. Ako se nešto od ovoga dogodi mimo moje volje ili bez mog znanja ili uprkos mom znanju, kada bude saslušana tužba o tome da je onaj[101] ko je bio u Veneciji uzrokovao štetu ili nepravdu, narediću da se to u roku od XV dana ispravi, ili putem zakona ili preko nesebične saglasnosti (svih građana Venecije). A sve ovo održavaću pošteno[102], bez prevare i zle namjere. Tako mi Bog pomogao i ova jevanđelja.

Napisano hiljadu CXXII godine od božje inkarnacije, u mjesecu maju, petnaestom indiktu.

Ja Dominik Mihail duks Venecije[103]

Dominik Mihail	Urso Teupolo	Vitalij Vilari
Stefan Stornat	Stefan da Ponte	Leo Bonoaldo
Vitalij Mihail	Marko Taleriko	Dominik Faletro
Protasij Kajsolo	Petar Gatulo	Petar Paskali
Martin Bajeso	Aleksij da Tumba	Majnfred Strano
Vitalij Baroci	Jovan Milano	Jovan Damjan
Petar Bonaldo	Jovan Kalbani	Petar Buldu
Bono stariji Augustin	Simeon Geno	Benedikt Longo
Stefan Polani	Petar Superus	Dominik Spisolo
Vitalij Pantaleo	Dominik Dono	Dominik Tino
Dominik Greko	Petar Da Salario	Jovan Mihail
Jovan Kajsolo	Petar Faletro	Mihail Matuno
Bono Mihail	Stefan Fuskareni	Henrik Viliono
Ronaldo Kantareni	Stefan Bonaldo	Dominik Badovario
Dominik Dandulo	Faleto Faletro	Petar Marcelij
Dominik Maureceno	Bazilij Bazilio	Dominik Mihail
Henrik Fradelo	Jovan Mauro	Vitalij Mihail
Petar Polani	Jovan Kontareno	Dominik Mauro

[98] *"Codice diplomatico Barese", Bari 1902, vol. 5, p. 116*.
[99] Sve u majuskuli.
[100] Slova *ensium* v. u rasuri.
[101] ∗ *koji*.
[102] Od *haec* do *fide* oštećeno.
[103] Sve u majuskuli.

N. 68. A. D. 1122. (maggio, Indiz. XV).

Data di luogo Bari (?).

Rogatario (*manca*).

Descrizione e scrittura Taglio rettang.: alt. 0,62, largh. 0,39. Il doc., che è una copia, consta di due parti: I. la dicitura iniziale, che comprende il giuramento del Doge; questa è in scrittura minuscola ingrandita con molta fisonomia del corsivo, specie di quello delle bolle pontificie; II. le sottoscrizioni che presentano una scrittura minuscola perfetta e molto chiara. — Le due parti sono state scritte quasi certamente da due mani diverse, ma tutt'e due della prima metà del sec. XII; quindi la copia è coeva all'originale. Il suggello, che doveva essere di piombo, è staccato e restano soltanto i fori. Le sottoscrizioni sono divise in quattro colonne, ciascuna delle quali è suddivisa alla sua volta in due parti; la prima colonna ha in cima il nome del Doge, ciascuna delle altre tre quello di un giudice.

Contenuto Convenzione giurata da *Dominicus Michael Venetie dux* di difendere i cittadini di Bari nelle loro persone e nelle loro cose.

Bibliografia Pubblicata da Muratori, *Rerum Italicarum Scriptores*, XXII, 964-966 — De Blasiis, *La insurrezione Pugliese e la conquista Normanna nel secolo XI* (Napoli, 1873), III, 456-461 — Zambler e Carabellese, *Le relazioni commerciali fra la Puglia e la Repubblica di Venezia dal sec. V al XV* (Trani, 1898), vol. II,

Dominik Kapelo
Jovan Lupareni
Dominik Damjano
Vitalij Kelso
Dominik Matuno
Petar Kanpanarij
Dominik Karavelo
Petar Badovarije
Martin Gorio
Jovan Grancairolo
Eustahije Julijano
Jordan Maliamzuko
Angel Dono Dei
Laurencij Minoto
Jovan Kalbani

Jovan De Sukukulo
Urso Goriano
Stefan Mihail
Vitalij Pantaleo
Jovan Georgije
Stefan D'Arbore
Bono Encije
Jakov Da Fucina
Petar Da Kanale
Dominik Vasano
Petar Encij
Jovan Encij
Petar Fuskaro
Jovan Vitalijano
Askojino

Taselegardo Gricioso
Jovan Paulino
Dominik Paradizo
Dominik Longo
Valentin Kalbo
Dominik Bilongo
Dominik Arimondo
Jovan Bazilije
Andrea Menzulo
Dominik Encie
Don Georgij
Leo Saponarij
Petar Superancij
Jovan Lauretano
Jovan Longo C.

Sudija Dominik Basedelo
Jovan Businiako
Petar Georgij
Henrik Martinacij
Jovan Bradani
Uberto Falerto
Jovan Kaukanino
Urso Kurzi
Fulko Da Kanale
Fuskaro Mengulo
Marko Adam
Petar Marcelo
Dominik Mengulo
Dominik Murianesiko
Jovan Viadro
Adam Bono Judeo
Jovan Citino
Bono sin Da Molina
Aurij Macijolani
Henrik De Ponte
Martin Kazilarij
Adalardo
Paskal Vitulino
Martin Kauko
Fuskaro Gatulo
Petar Magno

Stefan Fuskaro
Vitalio Dandulo
Marin Trundoniko
Dominik Encij
Aurij Valereso
Stefan Geno
Centraniko
Henrik De Gajbo
Marin Trun Jane
Petar Gricioso
Stefan Ardolo
Panhracij Premarko
Ahil Pantaleo
Oto Da Kanale
Adam Mucijaniko
Jovan Dulko
Petar Majrano
Petar Dedo
Dominik Vala
Rajno Adriano
Adam Mano
Jovan Judemeso
Jozep
Marin Finiensis gastald
Jubano Kalfone

Mateo Da Kanale
Bono sin Trunov
Aurij Haldujno
Petar Megino
Kostantin Majrano
Petar Marino
Petar Tinolendi
Jovan Dodulo
Jovan Mauro
Aurij Megino
Jovan Marino
Jovan Justo
Martin Jakob
Jovan Dedo
Dominik Aurij
Petar Rujbolo
Aurij Bosio
Marko Bafo
Bono sin Sanbatina
Jovan Marino
Jovan Badriko
Angel Forencio
Jovan Liuni
Augustin Pampulo
Beninkaza Steniarini

Dominik gastald Novog grada
Vitalij Bono
Petar Paskali
Petar Sufi

Petar Badriko
Petar Korado
Justo Vitaliato

Vitalij Navigaioso
Vitalij Skandolario
Kontarij Kontareno

126-129 — G. Monticolo, *Il Patto giurato dal doge Domenico Michiel alla comunità di Bari* (da' *Rendiconti de' Lincei*, 23 aprile 1899), pg. 158-183 — Id., *Il testo del Patto giurato dal doge Domenico Michiel al Comune di Bari* (Venezia, 1899) — Citata da Petroni, *Op. cit.*, pag. 240 — Romanin, *Storia documentata di Venezia* (Venezia, 1854), vol. II, pg. 37-38 — Heinemann, *Zur Entstehung der Stadtverfassung in Italien* (Leipzig, 1896), pg. 59.

Ego Dominicus Michael Venetie dux. et talis Veneticus ab hac hora in antea non ero in facto (1) neque in consilio neque in consensu ut aliquis Barensium (2) vitam aut menbrum sui corporis vel res suas perdat. vel mala captione capiatur ad suum dampnum. Quod si me nolente. vel nesciente. seu sciente aliquid horum fieri contigerit, post auditam inde querimoniam si is (3) qui damnum. vel iniuriam fecerit in Ve⟨ne⟩tia fuerit, infra XV dies sive per iustitiam. sive per gratuitam concordiam emendari faciam. Hec omnia observabo recta fide (4) sine fraude. et malo ingenio. Sic me Deus adiuvet. et haec evangelia.

Actum anno incarnationis domini Millesimo CXXII. mense maio indictione quintadecima.

Ego Dominicus Michael Venetiae dux (5).

Dominicus Michael (*).	Urso Teupolus.	Vitalis Willàri.
Stephanus Stornatus.	Stephanus Da Ponte.	Leo Bonoaldus.
Vitalis Michael.	Marcus Talericus.	Dominicus Faletrus.
Protasius Caysolus.	Petrus Gatulus.	Petrus Pascalis.
Martinus Baiessus.	Alexius Da Tumba.	Mainfredus Stranus.
Vitalis Baroci.	Iohannes Milianus.	Iohannes Damianus.
Petrus Bonoaldus.	Iohannes Calbani.	Petrus Buldù.
Bonus senior Augustinus.	Simeon Geno.	Benedictus Longo.
Stephanus Polani.	Petrus Superus.	Dominicus Spissolus.
Vitalis Pantaleo.	Dominicus Donno.	Dominicus Tinus.
Dominicus Grecus.	Petrus Da Salario.	Iohannes Michael.
Iohannes Caysolus.	Petrus Faletrus.	Michael Matunno.
Bonus Michael.	Stephanus Fuscareni.	Henricus Vilionus.
Rolandus Contareni.	Stefanus Bonoaldus.	Dominicus Badowarius.
Dominicus Dandulus.	Faletrus Faletro.	Petrus Marcellus.
Dominicus Maurecenus.	Basilius Basilio.	Dominicus Michael.
Henricus Fradello.	Iohannes Maurus.	Vitalis Michael.

(1) Tutto in maiuscola.

(2) Le lettere *ensium v* in rasura.

(3) * *quis*.

(4) Da *Hec* a *fide* in rasura.

(5) Tutto in maiuscola.

(*) Per le correzioni che vanno fatte qua e là in pochissimi punti a' seguenti nomi, si vedano gl' importanti lavori del Monticolo, citati nella *Bibliografia*.

Petar Gatelo	Bonus sin Buculov	Bonus senior Geno
Dominik Fabro	Dominik Mauro	Belone
Petar Kampulo	Adam Geno	Petar Mihail
Marin Gimani. CC.	Klemento Adrijano	Laurencije Grotulo
Mauro Albini	Dominik Urso	

Sudija Dominik Stornato

Stefan Stanijarije	Jovan Kalbo gastald	Jovan Senatori
Jovan Urso	Baldo Apolenarij	Dominik Da Molino
Jovan Mihail	Fuskaro Tino	Teonisto Mihail
Samuel Serzi	Henrik Gorio	Stefan Ardulo
Vitalij Anđelo	Bono sin Bazilija	Marko Fuskari
Dominik Greko	Gregorij Incinopo	Dominik Franko
Petar Bonoaldo	Jovan Madroni	Dominik Floriano
Aurij Kipriano	Apolonij Barbo	Marko Ziani
Bono sin Gilelma	Bazilij Barastro	Henrik Mandukakaseo
Petar Gorio	Marko Betani	Jovan Kupo
Sulmo Fuskaro	Vitalij Barastro	Jovan Navagaioso
Mateo Da Kararija	Jovan Akotanto	Stefan Murulo
Marko Bono	Tiberij Steno	Petar Magnus
Dominik De Puteo	Jovan Gorio	Leo Kusparij
Henrik Vilari	Gabriel Barbo	Jovan Fuskaro
Jovan Valero	Aurij Trundoniko	Marko Riko
Pankracij	Marko Kolumpna	Leo Totulo
Jovan Kalbo	Urso Murianesiko	Angel Kipriano
Jovan Da Puteo	Bono sin Kupoa	Justus Ledi
Baldoino	Tribuno Minio	Dominik Valterij
Stefan Da Molina	Dominik Barbo	Henrik Dandulo
Dominik Tuskano	Stefan Urso	Romano Gandonicij
Petar Fuskelo	Marko Urso	Adalelmo Mihael
Benedikt Maruino	Mihael Mihael	Stefan Ziano
Marin Mihael	Grauso Grosoni	Dominik Fradelo
Marin Truno	Petar Paulo	Marin Vitalij
Garino	Marko Ziani	Vitalij De Grifo
Marko Bembo	Redulfo	Dominik Encij
Petar Gatilezo	Marko Ungaro	Dominik Kalbo
Jovan Da Ponte	Jovan Lupareno	Gandulfo
Jovan Venetiko	Marko Mantelfo	Venerij Da Mare
Siksto Suparniko	Travaliano	**Petar Skutarij**
Jovan Staupo	**Jovan Da Kanale**	Dominik Sulmolo CCC

Sudija Dominik Bazilio

Martin De Bonauda	Stefan Mauro	Marko Grimani
Jovan Alberiko	Oliver Bosij	Floriano
Jovan Bertaldo	**Gislero Da Kanale**	Adam Patavino
Benedikt Kalbo	Jovan Berengo	Marin Lupulo
Marko Baldo	Sambatino Balbo	Dominik Lupulo

Petrus Polani.
Dominicus Capello.
Iohannes Lupareni.
Dominicus Damianus.
Vitalis Celsus.
Dominicus Matunno.
Petrus Campanarius.
Dominicus Caravellus.
Petrus Badowarius.
Martinus Gorius.
Iohannes Grancayrolus.
Eustachius Iulianus.
Iordanus Maliamzuco.
Angelus Donus Dei.
Laurencius Minoto.
Iohannes Calbani.
Iohannes Contarenus.
Iohannes De Sucucullo.
Urso Gorianus.
Stephanus Michael.
Vitalis Pantaleo.
Iohannnes Georgius.
Stephanus D'Arbore.
Bonus Encius.
Iacobus Da Fucina.
Petrus Da Canale.
Dominicus Vassanno.
Petrus Encius.
Iohanne Encius.
Petrus Fuscarus.
Iohannes Vitalianus.
Ascoynus.
Dominicus Maurus.
Tasselegardus Griciosus.
Iohannes Paulinus.
Dominicus Paradisus.
Dominicus Longo.
Valentinus Calbo.
Dominicus Bilongo.
Dominicus Arimondus.
Iohannes Basilius.
Andreas Menzulo.
Dominicus Encius.
Don Georgius.
Leo Saponarius.
Petrus Superancius.
Iohannes Lauretanus.
Iohannes Longus. C.

Dominicus Bassedellus iudex.

Iohannes Businiacus.
Petrus Georgius.
Henricus Martinacius.
Iohannes Bradani.
Ubertus Faletrus.
Iohannes Caucaninus.
Urso Curzi.
Fulco Da Canale.
Fuscarus Mengulo.
Marcus Adam.
Petrus Marcello.
Dominicus Mengulo.
Dominicus Murianesicus.
Iohannes Viadro.
Adam Bonus Iudeus.
Iohannes Citinus.
Bonus filius Da Molinus.
Aurius Maciolani.
Henricus Da Ponte.
Stephanus Fuscarus.
Vitalis Dandulus.
Marinus Trundonicus.
Dominicus Encius.
Aurius Valeressus.
Stephanus Geno.
Centranicus.
Henricus De Gaybo.
Marinus Trun Ianne.
Petrus Griciosus.
Stephanus Ardolus.
Panchracius Premarco.
Achillis Pantaleo.
Oto Da Canale.
Adam Mucianicus.
Iohannes Dulcis.
Petrus Mayranus.
Petrus Dedo.
Dominicus Walla.
Matheus Da Canale.
Bonus filius Trunus.
Aurius Halduynus.
Petrus Meginus
Constantinus Mayranus.
Petrus Marinus.
Petrus Tinolendi.
Iohannes Dodulus.
Iohannes Maurus.
Aurius Meginus.
Iohannes Marinus.
Iohannes Iustus.
Martinus Iacobus.
Iohannes Dedo.
Dominicus Aurius.
Petrus Ruybolus.
Aurius Bosius.
Marcus Baffo.
Bonus filius Sambatinus.

Jovan Apolenarij
- Bonućomo
- Klemento
- Jovan gastald
- Petar Urso
- Laurencije gastald
- Stefan Albo
- Dominik Balbo
- Jovan Enrikulo
- Marko Gaudio
- Jovan Bafo
- Sambatino Bosio
- Feliks Bendulo
- Justus De lo Markeze
- **Sambatino Da Kanale**
- Marko Berengo
- Leo Bafo

Dominik Bafo
- Jovan Mauro
- Martin Askaro
- Dominik Berengo
- Vitalij Bandolo
- Jovan Berengo
- Sambatino Askaro
- Jovan Makiamano
- Martin Marino
- Gorio Nano
- Jovan Marino
- Andrej Marino
- Prosper Grimani
- Dominik Galiardo
- Marko Berengo
- Urso Buldulo
- Petar Bosio

Dominik Navigaioso
- Jovan Karaciakanape
- Litulfo Kaputinkolo
- Jovan Badovarij
- Letoito Kaputinkolo
- Henrik Bono
- Giperto Mihael
- Petar Tarvisiano
- **Giperto Da Kanale**
- Jovan Skofone
- Henrik Encij
- Vitalij Vigilioni
- Jovan Skandolarij
- Dominik Marzagnolo
- Mihael Akotantus
- Jovan De Rimano

Martinus Cassillarius.
Adalardus.
Pascalis Vitulinus.
Martinus Cauco.
Fuscarus Gatulus.
Petrus Magnus.
Dominicus Civitatis nove gastaldius.
Petrus Corradus.
Iustus Vitaliatus.
Bonus filius Buculo.
Dominicus Maurus.
Adam Geno.
Clemento Adrianus.
Maurus Albini.
Raynus Adrianus.
Adam Manno.
Iohannes Iudemeso.
Iosep.
Marinus Finiensis gastaldio.
Iubanus Calfone.
Vitalis Bonus.
Vitalis Navigaiosus.
Vitalis Scandolarius.
Contari Contarenus.
Bonus senior Geno.
Bellone.
Petrus Michael.
Laurencius Grotulo.
Dominicus Ursus.
Iohannes Marinus.
Iohannes Badricus.
Angelus Forencius.
Iohannes Liuni.
Augustinus Pampulus.
Benincasa Steniarini.
Petrus Badricus.
Petrus Pascalis.
Petrus Suffi.
Petrus Gatellus.
Dominicus Fabro.
Petrus Campulus.
Marinus Gimani. CC.

Dominicus Stornatus iudex.

Stephanus Staniarius.
Iohannes Ursus.
Iohannes Michael.
Samuel Serzi.
Vitalis Angelus.
Dominicus Grecus.
Petrus Bonoaldus.
Aurius Ciprianus.
Bonus filius Gilelmus.
Petrus Gorius.
Sulmo Fuscarus.
Matheus Da Cararia.
Marcus Bonus.
Dominicus Da Putheo.
Henricus Villàri.
Iohannes Valero.
Panchracius.
Iohannes Calbo.
Iohannes Da Putheo.
Baldoynus.
Iohannes Calbo gastaldio.
Baldus Apollenaris.
Fuscarus Tinus.
Henricus Gorius.
Bonus filius Basilio.
Gregorius Incinopus.
Iohannes Madroni.
Apollonius Barbus.
Basilius Barastro.
Marcus Betani.
Vitalis Barastro.
Iohannes Acotantus.
Tiberius Steno.
Iohannes Gorius.
Gabriel Barbus.
Aurius Trundonicus.
Marcus Columpna.
Urso Murianesicus.
Bonus filius Cupo.
Tribunus Minio.
Iohannes Senatori.
Dominicus Da Molinus.
Theonistus Michael.
Stephanus Ardulus.
Marcus Fuscarus.
Dominicus Francus.
Dominicus Florianus.
Marcus Ziani.
Heynricus Manducacaseum.
Iohannes Cupo.
Iohannes Navigaiosus.
Stephanus Murulus.
Petrus Magnus.
Leo Cusparius.
Iohannes Fuscarus.
Marcus Richo.
Leo Totulus.
Angelus Ciprianus.
Iustus Ledi.
Dominicus Walterius.

Stephanus Da Molinus.
Dominicus Tuscanus.
Petrus Fuscellus.
Benedictus Maruynus.
Marinus Michael.
Marinus Trunus.
Garinus.
Marcus Bembo.
Petrus Gatilessus.
Iohannes Da Ponte.
Iohannes Veneticus.
Sixtus Suppanicus.
Iohannes Staupus.
Dominicus Barbus.
Iohannes Ursus.
Marcus Ursus.
Michael Michael.
Grauso Grossoni.
Petrus Paulus.
Marcus Ziani.
Redulfus.
Marcus Ungarus.
Iohannes Luparenus.
Marcus Mantelfus.
Travalianus.
Iohannes Da Canale.
Heynricus Dandulus.
Romanus Gardoncius.
Adalelmus Michael.
Stephanus Zianus.
Dominicus Fradello.
Martinus Vitalis.
Vitalis De Griffo.
Dominicus Encius.
Dominicus Calbo.
Gandulfus.
Venerius Da Mare.
Petrus Scutarius
Dominicus Sulmolus. CCC.

Dominicus Basilius iudex.

Martinus De Bonauda.
Iohannes Albericus.
Iohannes Bertaldus.
Benedictus Calbo.
Marcus Baldus.
Iohannes Apollenaris.
Bonushomo.
Clemento.
Iohannes gastaldio.
Petrus Ursus.
Laurencius gastaldio.
Stephanus Albus.
Dominicus Balbus.
Iohannes Enriculus.
Marcus Gaudio.
Iohannes Baffus.
Sambatinus Bosius.
Felix Bendulo.
Iustus De lo Markese.
Sambatinus Da Canale.
Marcus Berrengo.
Leo Baffus.
Stephanus Maurus.
Oliverus Bosius.
Gislero Da Canale.
Iohannes Berrengo.
Sambatinus Balbus.
Dominicus Baffus.
Iohannes Maurus.
Martinus Ascarus.
Dominicus Berrengus.
Vitalis Bendulus.
Iohannes Berrengus.
Sambatinus Ascarus.
Iohannes Maciamanus.
Martinus Marinus.
Gorius Nanno.
Iohannes Marinus.
Andreas Marinus.
Prosper Grimani.
Dominicus Galiardus.
Marcus Berrengus.
Urso Burdulus.
Petrus Bosius.
Marcus Grimani.
Florianus.
Adam Patavinus.
Marinus Lupulus.
Dominicus Lupulus.
Dominicus Navigaiosus.
Iohannes Caraciacanape.
Litulfus Caputincollo.
Iohannes Badowarius.
Letoytus Caputincollo.
Heynricus Bonus.
Gipertus Michael.
Petrus Tarvisianus.
Gipertus Da Canale.
Iohannes Scofone.
Heynricus Encius.
Vitalis Vigilioni.
Iohannes Scandolarius.
Dominicus Marzagnolus.
Michael Acotantus.
Iohannes De Rimano.

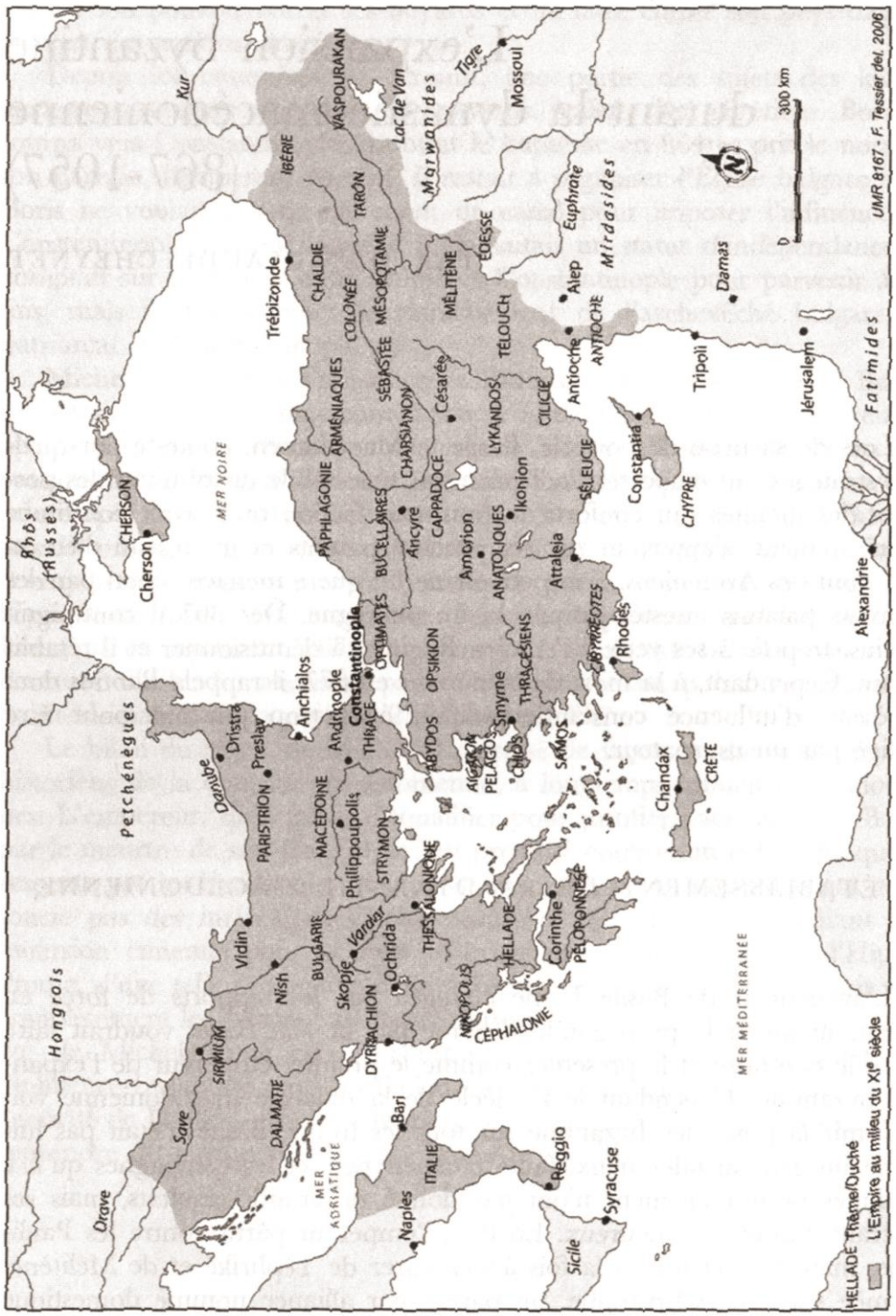
Kur
Tigre
Mossoul
Lac de Van
Marwanides
IBÉRIE
VASPOURAKAN
TARON
Euphrate
Mirdasides
Trébizonde
CHALDIE
COLONÉE
MÉSOPOTAMIE
MÉLITÈNE
ÉDESSE
Alep
Damas
ANTIOCHE
TELOUCH
SÉBASTÉE
Césarée
CHARSIANON
LYKANDOS
CILICIE
Antioche
Tripoli
Jérusalem
Fatimides
Rhos (Russes)
CHERSON
Cherson
MER NOIRE
PAPHLAGONIE
ARMÉNIAQUES
BUCELLAIRES
Ancyre
CAPPADOCE
Amorion
ANATOLIQUES
Ikonion
SÉLEUCIE
Constantia
CHYPRE
Attaleia
Alexandrie
Constantinople
OPTIMATES
OPSIKION
THRACE
Andrinople
Anchialos
Dristra
Preslav
Danube
Petchénègues
PARISTRION
MACÉDOINE
Philippoupolis
STRYMON
ABYDOS
Smyrne
THRACÉSIENS
CARABISIENS
Rhodes
Chandax
CRÈTE
SAMOS
CHIOS
PELAGOS
Vidin
BULGARIE
Nish
Skopje
Vardar
Ochrida
THESSALONIQUE
HELLADE
Corinthe
PÉLOPONNÈSE
Hongrois
SIRMIUM
DYRRACHION
NIKOPOLIS
CÉPHALONIE
Save
DALMATIE
MER ADRIATIQUE
Bari
ITALIE
Naples
Reggio
Syracuse
Sicile
Drave
MER MÉDITERRANÉE
300 km
HELLADE Thème/Duché
L'Empire au milieu du XIe siècle
UMR 8167 - F. Tessier del. 2006

Godine 1204. marta u Rivoaltu: Venecijanski bilježnik, Skadranin Dominik, ovjerava neki stari ugovor o jemstvu[104]

464.

U ime Boga našeg Ususa Hrista. Godine gospodove hiljadu dvjesta četvrte, u mjesecu martu, indiktu sedmom, u Rivoaltu. Mi, Leo Vitulino iz okruga Svetog Vita i Makaloto Pantaleo iz oblasti Svetog Luke, potvrđujemo da smo bili u kuriji u gore navedenom mjesecu, u prisustvu gospodara Rajnerija, sina gospodara našeg Henrika Dandula slavnog duksa Venecije, u čije je ime uživao dostojanstvo, kada je Kakaria Bolo iz oblasti Svetog Jovana Jevanđeliste, pročitao u našem prisustvu jedan spis o jemstvu, napisan godine gospodove hiljadu sto sedamdeset i pete, u mjesecu avgustu, indiktu osmom, koji je Dominik Malacia sačinio za svoju sestru Mariju, udovicu Dominika Hencija iz okruga Svetog Fantina, za pedeset livri venecijanskih denarija koje je primio od nje od početka do sredine te godine, kojeg kao istinsko svjedočtvo imamo i objavljujemo.

+ Ja Leo Vitulino svojeručno sam potpisao.
+ Ja Mikaloto Pantaleo svojeručno sam potpisao.
S. T. Ja Dominik Skadranin, prezviter i notar, popunio sam i potvrdio.

[104] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", Roma 1940, vol. 1, p. 454.*

464. *Leone Vitulino e Macarioto Pantaleo attestano la proclamazione di un credito fatta dinanzi al doge da Zaccaria Bollo contro Domenico Malaza per prestito da questi stipulato con Maria, vedova di Domenico Enzo.* Rialto, 1204 marzo.

S. Zacc. B. 26 - Ottima - 115×162 - Att. coevo: *la carta de Dominicus Malacia* - Att. I.B.: *proclamatio fata sopra lire cinquanta debiti per ser Domenego Malacia a Maria soa sorella, del 1240 de marzo.*

In nomine Domini nostri Ihesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo quarto, mense marcii, indicione septima, Rivoalto. Testificamur nos quidem Leo Vitulino de confinio Sancti Viti et Machalotus Pantaleo de confinio Sancti Luce, quod nos fuimus in curia in isto suprascripto mense, ante presenciam domini Ravnerii filii domini nostri Henrici Danduli incliti Venecie ducis cuius vice fruitur dignitatis, quando Çacharias Bollo de confinio Sancti Iohannis Evangeliste proclamavit ibi in nostro testimonio una caucionis cartula facta anno Domini millesimo centesimo septuagesimo quinto, mense augusti, indicione octava, quam fecerat Dominicus Malacia de confinio Sancti Raphaelis ad Mariam relictam Dominici Hencio sorore sue de confinio Sancti Fantini pro libris denariorum venecialium quinquaginta quas ab ea recepit inde in antea usque ad medium annum, et simus et per verum dicimus testimonium.

+ Ego Leo Vitulino manu mea subscripsi.

+ Ego Mihaloto Pantaleo manu mea subscripsi.

S.T. Ego Dominicus Scutarius presbiter et notarius complevi et roboravi.

Godine 1205. aprila u Rivoaltu: Primjerak trgovačkog ugovora iz notarske kancelarije Dominika Skadranina[105]

473. *Đovani i Đerardo iz Kalipsa i drugi ugovaraju sa Đovanijem Fradelom, Nikolom Mudacijem i Đovanijem Lisadom pomorski trgovački poduhvat kod Konstantinopolja, dajući im u jemstvo konje i ratnu opremu, a shodno jednom ugovoru o transportu roba za javnu prodaju*. U Rialtu, aprila 1205.

U ime Gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine Gospodove hiljadu dvjesta pete, u mjesecu aprilu, indiktu osmom, u Rivoaltu. Obaviješteni smo mi, odnosno Jakov i Žerar, obojica komesi iz Kalipsa, Mateo Testavado i njegov brat Vido, obojica iz Milana, Viljeljmo iz Kalina i Kapućio de Andris iz Brisana, Ato Karisimo iz Bergama, Žerar de Muco i Lanfranko de Burdonako, obojica iz Kremone, da smo zajedno sa našim nasljednicima primili od vas, odnosno Jovana Fradela, žitelja okruga Svete Marije Jubjanići petsto livara venecijanskih denarija, zatim od Nikolaja Mudacija iz okruga Svetog Severa dvjesta pedeset venecijanskih denarija, od Jovana Lisada iz okruga Svetog Martina de Jeminis dvjesta pedeset venecijanskih denarija, kao i u ime vaših nasljednika, koje treba sada da odnesemo odavde sa nama u Konstantinopolj i da smo dužni da u roku od trideset dana otkako prispijemo u gore pomenuti Konstantinopolj, od strane svih nas, ili nekih, ili nekoga, koje ili koga vi budete željeli da odredite, ili preko našeg poslanika, da damo i uručimo vama gore navedenima, ili dvojici, ili jednom od vas u čijoj ruci će se naći ovaj spis, vašem poslaniku u gore pomenutom Konstantinopolju, svakako i bezuslovno u ime vašeg pomenutog blaga osamdeset izmjerenih, starih valjanih zlatnih perpera; za to vaše pomenuto blago obavezujemo se i dajemo u jemstvo deset dekstrerija, koje šaljemo odmah u ranije pomenuti Konstantinopolj u bankarsku zalagaonicu Johana Bricina, takođe i deset kompleta ratne opreme, i to deset skuta (štitova), deset sela, deset lorika, dvadeset gvozdenih kaciga, petnaest pancira i kureta, četiri različita kompletna komada odjeće pokrivena crvenim skerletom, četiri superkokta, četiri (gunja od) crne vidrine kože, četiri nošene tunike i kabanice od različitog krzna. Sve ovo vi treba da pošaljete ili odnesete u gore pomenuti Konstantinopolj, bilo kojim brodom koji vam je po volji, no uz vaš rizik na moru i moguće nedaće od (zlih) naroda, i predate ih nama u Konstantinopolj poslije isplate gore pomenutih perpera. Osim toga, pošto gore pomenuti deksteriji odavde pa do Konstantinopolja moraju biti na naš rizik zaklinjemo se da će se sve pomenuto čuvati za vas prema gore pomenutoj odredbi: samo ja, pomenuti Mateja nijesam obavezan na pomenutu zakletvu. A u slučaju da ne budemo održali sve što je gore navedeno, ili se usudimo da prekršimo ovaj javni spis jemstva, tada ćemo mi sa našim nasljednicima morati da nadoknadimo dvostruko sve vaše što je gore navedeno, a od naših zemljišta i kuća, vinograda i pašnjaka, i iz svega što sada imamo ili ćemo imati u ovom vijeku, a zatim pa nadalje glavnicu i dvostruku dobit da ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenih Jakova, Žerara, Mateje, Vidona, Viljeljma, Kapucija, Atona, Žerara i Lanfranka koji su ovo potvrdili.

+ Ja Jovan, svjedok u ime velikog gospodara potpisao sam. + Ja Jakov Arimundo, svjedok potpisao sam.

[105] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", Roma 1940, vol. 2, 12*.

473. *Giovanni e Gerardo da Calipso ed altri stipulano con Giovanni Fradello e Nicolò Mudacio e Giovanni Lissado un cambio marittimo su Costantinopoli, garantito da pegno dei loro cavalli ed armature, in correlazione con un contratto di trasporto per la stessa piazza.* Rialto, 1205 aprile.

S. Zacc. B. 26 - Buona - 155×226 - Att. coevo: *in manibus domina abatisa Sancti Cahari qui le tegna per Iohannes Lisado et per Nicolaus Mudaco* - Att. I.B.: *1205 de avril, Iacomo di Chalipi e compagni confessano haver recevuto per portar in Constantinopoli de Zuane Fratello lire 25.* - Copia sincrona. - Cfr. l'atto seguente.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Ihesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo quinto, mense aprelis, inditione octava, Rivoalto. Manifesti sumus nos quidem Iacobus et Gerardus ambo comites de Kalipso et Matheus Testavadum et Vido frater eius ambo de Milano et Viglelmus de Calino et Capucius de Adris de Brisana et Ato Karissimo de Bergamo et Gerardus da Muco et Lanfrancus de Burdunaco ambo de Cremona quia recepimus cum nostris heredibus a vobis namque Iohanne Fradello habitatore in confinio Sancte Marie Iubianici libras denariorum venecialium quingentas et a Nicolao Mudacio de confinio Sancti Severi libras denariorum venecialium ducentas quinquaginta et de Iohanne Lissado de confinio Santi Martini de Ieminis libras denariorum venecialium ducentas quinquaginta et vestris heredibus, quas nobiscum portamus ad prescens de hinc in Constantinopoli et infra dies triginta ex quo primum intraverimus in suprascripta Constantinopoli, debeamus per nos omnes aut per eos vel per eum ad quoscumque vel ad quemcumque tenere vos volueritis aut per nostrum missum, dare et deliberare vobis suprascriptis aut duobus vestrum vel uni ex vobis in cuius manu hoc scriptum fuerit repertum vel vestro misso in suprascripta Constantinopoli pro pecunia vestra suprascripta perperos auri bonos veteres pensantes octingentos omni occasione et conditione abiecta, pro qua memorata peccunia vestra obligamus et damus vobis pro pignore decem dextrerios quos mittimus ad prescens in antedicta Constantinopoli in usserio Iohannis Bicino et armaturas decem scilicet decem scuta et sellas decem et loricas decem et viginti calligas ferreas et quindecim inter pançerias et curretos et quattuor indumenta varia cooperta scarlata rubea et quattuor supercocta nigra pelles de scillatis intus habentia et quattuor vestituras tunicas et mantellos pelles varias habentes et tria indumenta viridia pelles varias habentia. Que omnia predicta debetis transmittere vel ducere vobiscum in suprascripta Constantinopoli cum qualicumque nave vobis placuerit in periculo tamen vestro maris et gentis clarefacto et reddere ea nobis in suprascripta Constantinopoli post solucionem suprascriptorum perperorum excepto quod suprascripti dexterii in periculo nostro hinc usque Constantinopoli debent esse et de sacramento tenemur omnes sic omnia predicta vobis observare secundum ordinem superius comprehensum, preter ego antedictus Matheus quod de sacramento antedicto non teneor astrictus. Hec autem que suprascripta sunt si non observaverimus vel si contra hanc manifestationis cartulam ire presumpserimus, tunc emendare debeamus cum nostris heredibus vobis et vestris heredibus omnia vestra suprascripta in duplum de terris et casis, vineis ac pratis nostris et de omnibus que nunc habemus vel habituri sumus in hoc seculo et inde in antea caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascriptorum Iacobi et Gerardi et Mathei et Vidonis et Viglelmi et Caputii et Attonis et Gerardi et Lanfranchi qui hec fieri rogaverunt.

+ Ego Iohannes Magno Vicedomino testis subscripsi. + Ego Iacobus Arimundo testis subscripsi.

Godine 1205. aprila u Rivoaltu: Notar Dominik Skadranin potpisuje se kao svjedok na jednom aktu[106]

474.

U Rivoaltu, aprila 1205.

U ime Gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine Gospodove hiljadu dvjesta pete, u mjesecu aprilu, indiktu osmom, u Rivoaltu. Bili smo obaviješteni mi, odnosno Jakov i Žerar, obojica komesi iz Kalipsa, Mateo Testavado i njegov brat Vido, obojica iz Milana, Viljeljmo iz Kalina i Kapućio de Andris iz Brisana, Ato Karisimo iz Bergama, Žerar de Muco i Lanfranko de Burdonako, obojica iz Kremone, da smo zajedno sa našim nasljednicima primili od vas, odnosno Jovana Fradela, žitelja okruga Svete Marije Jubjanići petsto livri venecijanskih denarija, zatim od Nikolaja Mudacija iz okruga Svetog Severa dvjesta pedeset venecijanskih denarija, od Jovana Lisada iz okruga Svetog Martina de Jeminis dvjesta pedeset venecijanskih denarija, kako i u ime vaših nasljednika, koje treba sada da odnesemo odavde sa nama u Konstantinopolj i da smo dužni da u roku od trideset dana otkako prispijemo u gore pomenuti Konstantinopolj, od strane svih nas, ili nekih, ili nekoga, koje ili koga vi budete željeli da odredite, ili preko našeg poslanstva, da damo i uručimo vama gore navedenima, ili dvojici, ili jednom od vas u čijoj se ruci nalazi ovaj spis, vašem poslaniku u gore pomenutom Konstantinopolju, savakako i bezuslovno a u ime vašeg pomenutog blaga osamdeset izmjerenih, starih valjanih zlatnih perpera, a za koje vaše pomenuto blago se obavezujemo i dajemo u jemstvo deset dekstrerija, koje šaljemo odmah u ranije pomenuti Konstantinopolj u bankarsku zalagaonicu Johana Bricina, takođe i deset kompleta ratne opreme, i to deset skuta (štitova), deset sela, deset lorika, dvadeset gvozdenih kaciga, petnaest pancira i kureta, četiri različita indumenta pokrivenih crvenim skerletom, četiri superkokta, crne vidrine kože, četiri nošene tunike i kabanice od različitog krzna. Sve ovo treba da pošaljete ili odnesete sa vama u gore pomenuti Konstantinopolj, bilo kojim brodom koji vam je po volji, no uz vaš rizik na moru i nedaće od naroda, i predate ih nama u Konstantinopolj poslije isplate gore pomenutih perpera; gore pomenuti deksteriji odavde pa sve do Konstantinopolja moraju biti na naš rizik i zaklinjemo se da će se sve pomenuto čuvati za vas prema gore pomenutoj odredbi. Izuzet sam ja, pomenuti Mateja jer nijesam obavezan na pomenutu zakletvu. A u slučaju da ne budemo održali sve što je gore pomenuto ili se usudimo da prekršimo ovaj javni spis, tada ćemo mi sa našim nasljednicima morati da nadoknadimo sve dvostruko od vašeg što je gore navedeno, a od naših zemljišta i kuća, vinograda i pašnjaka, i iz svega što sada imamo ili ćemo imati u ovom vijeku, a zatim pa nadalje glavnicu i dvostruku dobit da ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenih Jakova, Žerara, Mateje, Vidona, Viljeljma, Kapucija, Atona, Žerara i Lanfranka koji su ovo potvrdili.

+ Ja Jovan, svjedok u ime velikog gospodara potpisao sam. Ja Marin, prezviter Svetog Jeremije i notar, popunio sam i potvrdio.

+ Ja Dominik Skadranin, prezviter i notar, pošto sam vidio kako se sve piše svjedok sam ispravnosti napisanog.

[106] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", Roma 1940, vol. 2, p. 14.*

474. *Giovanni e Gerardo conti di Calipso ed altri stipulano con Nicolò Mudazo, Giovanni Lissado e Nicolò Bilongo un prestito marittimo su Costantinopoli con il rischio delle loro armature che costituiscono in pegno insieme ai loro cavalli.* Rialto, 1205 aprile.

Proc. di C. Marco B. CCXLIII - Mediocre - 117 × 213 - Att. coevo: *in manibus domna abatisa Sancti Çaharia per Nicolao Bilongo et per Nicola Mudaço et per Iohannes Lisado in comendacione et daralo a uno de nobis quicquid de terciada.* - Att. XVIII: *Compagnia tra Giacomo et Girardo conti de Calipso et Mattio Testavado et Udelmo Calino.* - Copia coeva, mese di maggio. - Cfr. l'atto precedente.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Ihesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo quinto, mense aprelis, inditione octava, Rivoalto. Manifesti [sumus] nos quidem Iacobus et Gerardus comites de Kalipso et Matheus Testavadum et Vido frater eius ambo de Milano et Viglelmo de Calino et Caputius de Adris de Brisana et Ato Karissimo de Bergamo et Gerardus da Muço et Lanfrancus de Burdunaço ambo de Cremona quia recepimus cum nostris heredibus a vobis namque Nicolao Mudaço de confinio Sancti Severi et Iohanne Lisado de confinio sancti Martini de Ieminis et Nicolao Bilongo de confinio Sancti Iacobi de Luprio et vestris heredibus tantum de vestro habere quod ad prescens nobiscum portamus de hinc ad Constantinopoli per quod dictum habere infra dies triginta ex quo primum intraverimus in suprascripta Constantinopoli debeamus per nos omnes aut per eos vel per eum ad quoscumque vel ad quemcumque tenere vos volueritis aut per missum nostrum dare et deliberare vobis suprascriptis aut duobus vestrum aut uni ex vobis in cuius manu hoc prescens scriptum fuerit repertum vel vestro misso ibidem perperos auri veteres bonos pensantes quadrigentos, omni conditione et occasione abiecta, pro quo memorato habere vestro obligamus et damus vobis pro pignore quattuor dexterios quos mittimus ad prescens in dicta Constantinopoli in usserio Io-

+ Ja Petar Mihail, sudija, pošto sam vidio kako se sve piše svjedok sam vjerodostoj-nosti napisanog.

S. T. Ja Marin prezviter Svetog Jeremije i notar, pregledao sam ovaj primjerak (dokumenta) u istoj godini, u mjesecu maju i gore navedenom indiktu, i pošto u njemu nijesam ništa umanjio ili dodao, ispunio sam ga i potvrdio.

hannis Bicino et loricas septem et quattuor pançeras et tres corretos et octo calligas ferreas et tria indumenta varia cooperta et scarlata rubea et armaturas octo scilicet octo scuta et sellas octo. Que omnia supradicta debetis transmittere vel ducere vobiscum in suprascripta Constantinopoli cum qualicumque navi vobis placuerit in periculo tamen vestro maris et gentis clarefacto et reddere ea nobis in suprascripta Constantinopoli post solutionem suprascriptorum perperorum, excepto quod supradicti dexterii in periculo nostro hinc usque Constantinopoli debent esse, et de sacramento tenemur omnes sic omnia predicta vobis observare secundum ordinem superius comprehensum preter ego suprascriptus Matheus quod de sacramento antedicto non teneor astrictus. Hec autem que suprascripta sunt si non observaverimus vel si contra hanc manifestationis cartulam ire presumpserimus, tunc emendare debeamus cum nostris heredibus vobis et vestris heredibus suprascriptos quadrigentos perperos in duplo de terris et casis, vineis ac pratis nostris et de omnibus que nunc habemus vel habituri sumus in hoc seculo et inde in antea ipsum caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascriptorum Iacobi, Gerardi et Mathei, Vidonis, Viglelmi, Caputii, Atonis et Gerardi et Lanfranchi qui hec fieri rogaverunt.

+ Ego Iohannes Magno vicedomino testis subscripsi. Ego Marinus Sancte Yeremie presbiter et notarius complevi et roboravi.

+ Ego Dominicus Scutarius presbiter et notarius ut vidi in matre testis sum in filia.

+ Ego Petrus Michael iudex vidi in matre testis sum in filia.

S.T. Ego Marinus Sancti Yeremie presbiter et notarius hoc exemplum exemplavi hoc eodem anno, mense madii, inditione suprascripta in quo nec minui nec auxi, complevi et roboravi.

Oko 1224-1225. maja 12:
Vitalije Skadranin i njegov nećak Jovan po nalogu venecijanskog duksa i pod prijetnjom novčanom kaznom hapse plemića[107]

[118]. – Na isteku XII dana maja. Vitalij Skadranin i njegov nećak Jovan Skadranin određeni su da uhapse i privedu gospodaru duksu Gizulfina koji je bio u Ferariju, pod prijetnjom kazne od C venecijanskih livri; da dovedu pomenutog Gizulfina pred gospodara duksa tada kada on zatraži i naredi da se ispituje kako treba, sve dok taj Gizulfino ne bude osuđen ili oslobođen zbog prekršaja za koji se priča da je skrivio i zbog koga je bio zatvoren. A pod uslovom da, ako Vitalij Skadranin i njegov nećak Jovan ne postupe kako je navedeno, moraju da plate obojica gospodaru duksu C livri, ili samo jedan od njih, kako im je po volji. Prisutni svi konsilijari, izuzev I-ja. U kvirinalu.

[107] *Roberto Cessi: "Deliberazioni maggior consiglio di Venezia", Bologna 1950, vol. 1, p. 78*.

[118]. – Die XII exeunte madio. Vitalis Scutaro et Iohannes Scutaro, eius nepos, de confinio S. Salvatoris, steterunt plegii et pagatores domino Duci pro Gisulfino, qui fuit de Ferraria, sub pena librarum c venecialium, videlicet quod dictum Gisulfinum conducent ante dominum Ducem, quando ipsum petet vel faciet requiri, hoc silicet usque dum fuerit iudicatus vel absolutus idem Gisulfinus de illa offensione, quam dicebatur ipsum fecisse, cuius occasione fuerat positus in carcere. Et ita, quod si ita non adtenderent, ut dictum est, quod liceat domino Duci illas libras c aufferre illis ambobus vel tantum uni, quali voluerit. Presentes omnes Consiliarii, excepto Io. Quirino.

Godine 1232. avgusta u Rivoaltu: Prezviter Jakov Skadranin svjedok sklapanja jednog ugovora[108]

668. *Nikola Emo je primio izvjesnu sumu od Đirarda Albica za trgovinu u Lombardiji, Franačkoj i Germaniji.* U Rialtu, avgusta 1232.

S. Zacc. B.27 – Buona – Spis pocepan Att, I, B.: *pozajmica Đirardu Albicu od Nikole Ema, 1232. u avgustu.* – Potpis Marka Ajma drugim mastilom.

U ime Gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine Gospodove hiljadu dvjesta trideset druge, u mjesecu avgustu, undiktu petom, u Rivoaltu. Ja Nikola Emo iz okruga Svetog Leonarda, i u ime mojih nasljednika, izjavljujem da sam primio od tebe Đirarda Albica iz istog okruga, i u ime tvojih nasljednika, sto livri venecijanskih denarija sa kojima treba da trgujem na kopnu i moru i svugdje gdje mi se čini da je korisno, odavde pa kroz čitavu Lombardiju, Franačku i Germaniju, noseći, povjeravajući, dajući i uzimajući cjelinu ili dio prema dozvoli gospodara duksa i cijelog savjeta, tako da najprije prođem kroz čitav Karlovarij do šestog indicija i tada ili ranije da se vratim u Veneciju, i u roku od trideset dana čim ja, ili gore pomenuti imutak, budem donio u Veneciju, moram ja lično ili preko mog izaslanika, da predam i uručim tebi ili tvom izaslaniku, ovdje ili u Rivoaltu, cijelu tvoju glavnicu uz tri dijela od cijelog dobitka, kako je Bog to odredio, sa pravednim računom i bez prevare, zadržavajući za sebe četvrti dio dobitka. No, tvoj gore navedeni imutak mora da bude na tvoj jasno utvrđeni rizik na moru i kopnu. A ako ne ispunim sve što je gore navedeno, onda sa mojim nasljednicima moram tebi i tvojim nasljednicima da nadoknadim dvostruko od mojih zemljišta i posjeda i od svega što ću imati u ovom vijeku, a od sada pa ubuduće samu glavnicu i dvostruku dobit da ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenog Nikolaja koji je zamolio da se ovaj akt sačini.

+ Ja Marko Ajmo svjedok potpisao sam.

+ Ja prezviter Jakov Skadranin svjedok potpisao sam.

S. T. Ja prezviter Leonard Vendelino, pisar Svetog Vitalija i notar, ispunio sam i potvrdio.

[108] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", Roma 1940, vol. 2, p. 205*.

668. *Nicola Emo riceve da Girardo Albizo una somma per commerciare in Lombardia, Francia e Germania.* Rialto, 1232 agosto.

S. Zacc. B. 27 - Buona - 115×227 - Carta incisa - Att. I.B.: *credito Girardi Albizo a Nicola Emo, 1232 de avosto.* - La sottoscrizione di *Marcus Aymo* di altro inchiostro.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Ihesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo secundo, mense augusti, indicione quinta, Rivoalto. Manifestum facio ego quidem Nicolaus Aimo de confinio Sancti Leonardi cum meis heredibus quia recepi a te namque Girardo Albiço de eodem confinio et tuis heredibus libras denariorum venecialium centum cum quibus negociari debeam per terram et per aquam ubicumque michi bonum videbatur de hinc per totam Lombardiam, Franciam et Alamaniam portando, mandando, laxando et recipiendo totum vel partem secundum licentiam domini ducis et consilii a modo per totum Carlevarium prius venturum per indicionem sextam et tunc vel antea debeam in Venecia reverti et infra dies triginta ex quo ego vel suprascriptum habere in Venecia intraverit debeam per me vel per meum missum dare et deliberare tibi vel tuo misso hic in Rivoalto totam tuam suprascriptam capitaneam cum tribus partibus de toto prode quod inde Dominus dederit cum iusta racione sine fraude, retenta michi quarta parte de ipso prode. Tamen tuum suprascriptum habere debet esse in tuo periculo clarefacto aque et gentis. Hec autem que suprascripta sunt si non observavero, tunc emendare debeam cum meis heredibus tibi et tuis heredibus omnia tua suprascripta in duplo de terris et casis meis et de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo et inde in antea ipsum caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascripti Nicolai qui hec rogavit fieri.

\+ Ego Marcus Aymo testis subscripsi.

\+ Ego Iacobus Scutarius presbiter testis subscripsi.

S.T. Ego Leonardus Vendelino presbiter plebanus Sancti Vitalis et notarius complevi et roboravi.

---

(1) *L'atto è stato in buona parte ricostruito col formulario noto.*

Godine 1234. jula 13, u Reati: Skadarski i pulatski episkop ne priznaju vlast dubrovačkog arhiepiskopa[109]

168.

(1234) 13. jula. U Reati.
Papa Gregorije IX naređuje episkopu Treguanu i trogirskom kanoniku Gregoriju da otkriju zbog čega sufraganski episkopi odbijaju pokornost dubrovačkom arhiepiskopu.

1.

Episkop Gregorije, rob robova božjih, velečasnom bratu episkopu Treguano i voljenom sinu Magistru Gregoriju, trogirskom kanoniku, pozdrav i apostolski blagoslov. Požalio nam se naš poštovani brat (Arengarije), dubrovački arhiepiskop, da naša poštovana braća … skadarski i … polatski episkopi sufragani, odbijaju da mu pruže dužne pokornost i poštovanje, štaviše ponašaju se prema njemu nedolično i neprijateljski. Zato, preko apostolskog pisma naređujemo vašoj uviđavnosti da, pošto pozovete stranke i saznate razlog ovome, pod prijetnjom proziva na viši sud uredite da se ta stvar neminovno okonča, jer to što ćete odlučiti čuvaće se našom čvrstom voljom. A svjedoke koji budu pozvani, ako se zbog naklonosti, mržnje ili straha budu skrivali, preko crkvene cenzure neodložnim prizivom na viši sud primorajte da pruže dokaz istini.
U Reati, III ida jula, u godini VIII našeg pontifikata.

Originalni pergament u arhivu Dubrovnika. Na vrpci nedostaje bula. Dubrovački bularium (ms. Saec. XVIII) u arhivu mjesnosti Zagrabie, an str. 373 stoji bilješka: ”visi olovna bula Gregorija IX.”

2.

Pismo iste sadržine o nepokornosti … svačkog i … drivastskog episkopa.

Originalni pergament sa bulom koja visi na konopljanoj vrpci *u arhivu Dubrovnika*. Bul. Dubr. Str. 379.

*Smičiklas, Cod. III, 409. Kukuljević, Reg. n° 297.

[109] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 52*.

168.

(1234,) 13. iulii. Reatae.

Gregorius IX. papa Treguano episcopo et Gregorio canonico Traguriensi, ut audiant causam episcoporum suffraganeorum, qui archiepiscopo Ragusino oboedientiam denegaverint, mandat.

1.

Gregorius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri Treguano [1]) episcopo et dilecto filio magistro Gregorio canonico Traguriensi salutem et apostolicam benedictionem. Conquestus est nobis venerabilis frater noster (Arrengerius) [2]) archiepiscopus Ragusinus, quod venerabiles fratres nostri . . Scodriensis et . . Polatensis episcopi suffraganei sui obedienciam et reuerenciam sibi debitam denegant exhibere, alias iniuriosi et graues existentes eidem. Ideoque discrecioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus partibus conuocatis audiatis causam et appellacione remota fine debito terminetis facientes, quod decreueritis, auctoritate nostra firmiter obseruari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gracia, odio vel timore subtraxerint, per censuram ecclesiasticam appellacione cessante cogatis veritati testimonium perhibere. Datum Reate III. idus iulii pontificatus nostri anno VIII.

Membrana orig. in archivo Ragusae. In filo canapis bulla deest. Bullarium Rag. (ms. saec. XVIII) in arch. regnicolari Zagrabiae p. 373. habet notam: „pendet bulla plumbea Gregorii IX."

2.

Eiusdem tenoris litterae quoad inoboedientiam .. Suacinensis et . . Drivastinensis episcopi.

Membr. orig. cum bulla in filo canapis pendente *in arch. Ragusae.* Bull. Rag. p. 379.

*Smičiklas, Cod. III, 409. Kukuljević, Reg. nº 297.

[1]) De Treguano episcopo Traguriensi (1206—1246), vitae s. Johannis ep. Trag. auctore (a. 1203) v. Farlati IV. 310 ss.; Pavlović-Lucić, Memorie di cose dalm. Zara 1864.

[2]) Aringerius (Arengarius) 1227—1235. (Smičiklas III, 274—437.) Cf. Farlati VI, 91 ss.

Godine 1238. aprila u Rivoaltu: Jakov Skadranin svjedok na dužničkom dokumentu trgovca Sebastijana Dubrovčanina[110]

711. *Sebastijan Ragusko uzeo je izvjesnu sumu novca od Gabriela Marinjona za trgovanje kod Ankone*. U Rialtu, aprila 1238.

Proc. Di Marco, B. 293 – Ottima – 98 x 144 - Att. coevo: *spis Sebastijana o XVIII livri* – Potpis Jakova Skadranina drugim mastilom.

U Ime Gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine Gospodove hiljadu dvjesta trideset osme, u mjesecu aprilu, indiktu jedanaestom, u Rivoaltu. Ja Sebastijan Dubrovčanin iz okruga Svetog Jovana Krstitelja, izjavljujem da sam sa mojim nasljednicima primio od tebe Gabrijela Marinjona, iz okruga Svete Marije Formose, i tvojih nasljednika, osamnaest livri venecijanskih denarija za trgovanje morem i kopnom i svugdje gdje će mi se činiti da je korisno odavde do Ankone a po dozvoli gospodara duksa i njegovog savjeta; a zatim treba da se vratim u Veneciju ovog narednog mjeseca maja i dužan sam da u roku od trideset dana otkako budem ušao u Veneciju, lično ili preko mog izaslanika dam i uručim tebi ili tvom izaslaniku ovdje u Rivoaltu cijelu tvoju gore navedenu glavnicu zajedno sa tri dijela iz cjelokupnog dobitka koga Bog tamo bude dodijelio, zadržavajući za mene ostali dio od samog dobitka. Ipak, treba da bude jasno da je tvoj gore pomenuti imutak na tvoj rizik na moru i kopnu. A ako ne ispunim sve što je gore navedeno, onda moram sa mojim nasljednicima a tebi i tvojim nasljednicima da nadoknadim dvostruko sve tvoje što je gore pomenuto a od mojih zemljišta i imanja i iz svega što ću svakako steći u ovom vijeku, a od sada pa dalje samu glavnicu i dvostruku dobit da ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore pomenutog Sebastijana koji je zamolio da se ovo sačini.

+ Ja đakon Jakov, svjedok potpisao sam.

+ Ja prezviter Jakov Skadranin, svjedok potpisao sam.

S. T. Ja Donato, prezviter Svete Marije majke Božje i notar, ispunio sam i potvrdio.

[110] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", vol. 2, p. 242*.

711. *Sebastiano Raguseo riceve da Gabriele Marignoni una somma per commerciare ad Ancona.* Rialto, 1238 aprile.

Proc. di S. Marco, B. 293 - Ottima - 98 × 144 - Att. coevo: *cartula de Savastiane de libris* .XVIII. - La sottoscrizione di *Iacobus Scutarius* d'altro inchiostro.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Ihesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo octavo, mense aprilis, indicione undecima, Rivoalto. Manifestum facio ego Sebastianus Raguseo de confinio Sancti Iohannis Baptiste quia recepi cum meis heredibus a te Gabriele Marignoni de confinio Sancte Marie Formose et tuis heredibus libras denariorum venecialium decem et octo ad negociandum per aquam et per terram ubicumque michi bonum videbitur de hinc ad Anconam secundum licentiam domini ducis et sui conscilii, deinde vero in hac presentem muduam in Venecia redire debeam et infra dies triginta postquam in Venecia intravero, debeam per me vel per meum missum dare et deliberare tibi vel tuo misso hic in Rivoalto totam tuam suprascriptam capitaneam cum tribus partibus de toto prode quod Dominus inde dederit, retenta in me reliqua quarta parte de ipso prode. Verumtamen tuum suprascriptum habere debet esse in tuo periculo maris et gentis quod sit clarefactum. Hec autem que suprascripta sunt si non observavero, tunc emendare debeam cum meis heredibus tibi et tuis heredibus omnia tua suprascripta in duplo de terris et casis meis et de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo et inde in antea ipsum caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascripti Sebastiani qui hec rogavit fieri.

+ Ego Iacobus diaconus testis subscripsi.

+ Ego Iacobus Scutarius presbiter testis subscripsi.

S.T. Ego Donatus Sancte Marie Matris Domini presbiter et notarius complevi et roboravi.

Godine 1243. septembra u Rivoaltu: Prezviter Jakov Skadranin zakleti venecijanski bilježnik[111]

764. *Viviano Miliano uzeo je jednu sumu novca od Lazara Merkadantea za trgovinu gdje god treba.* U Rialtu, septembra 1243.

Proc. Di S. Marco B. CCXLIV – Ottima – 95 x 197.

U ime vječnog Boga, amen. Godine hiljadu dvjesta četrdeset treće od inkarnacije gospodara našeg Isusa Hrista, u mjesecu septembru, indiktu drugom, u Rivoaltu. Ja Vivijan Miliano iz okruga Svetog Vitalija sa mojim nasljednicima, izjavljujem da sam uzeo od tebe Lazara Mercadentea iz okruga Svetog Paula i tvojih nasljednika trista livri venecijanskih denarija za trgovanje kroz zemlju svugdje gdje će mi izgledati da je korisno, uz dozvolu gospodara duksa i njegovog savjeta, noseći, predajući, dajući i uzimajući cjelinu a ne dio od samog imutka, od sada pa do cijelog sljedećeg maja, do praznika Uskrsnuća Gospodovog kroz tu indiciju, i tada ili poslije, treba cijeli imutak ili ostatak da donesem ovdje u Veneciju i predam tebi i u tvoje ime preko povjerljivog čovjeka uz jemstvo odabranih ljudi; a u roku od trideset dana čim ja ili gore pomenuti imutak bude ušao u Veneciju, moram lično ili preko mog poslanika da predam i uručim tebi ili tvom poslaniku ovdje u Rivoaltu cijelu tvoju gore pomenutu glavnicu zajedno sa tri dijela iz cjelokupnog dobitka, onako kako je Bog odredio, bez prevare, zadržavajući za sebe četvrti dio iz tog dobitka. Ipak tvoj gore pomenuti imetak treba da bude na tvoj očigledan rizik na moru i kopnu. A ako ne budem ispunio sve ono što je gore navedeno onda sa mojim nasljednicima moram tebi i tvojim nasljednicima da nadoknadim dvostruko od mojih zemljišta i posjeda i iz svega što ću imati u ovom vijeku, a od sada pa dalje samu glavnicu i dvostruki dobitak da ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenog Vivijana koji je zamolio da se ovo sačini.

+ Ja Marin, prezviter Svetog Apolinara, svjedok potpisao sam.

+ Ja prezviter Sisije Sambatino, svjedok potpisao sam.

S. T. Ja Jakov Skadranin, prezviter Svetog Jakova iz Luprija i notar, ispunio sam i potvrdio.

[111] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", vol. 2, p. 290*.

764. *Viviano Miliano riceve da Lazzaro Mercadante una somma per commerciare dovunque.* Rialto, 1243 settembre.

Proc. di S. Marco B. CCXLIV - Ottima - 95×197.

In nomine Dei eterni amen. Anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi millesimo ducentesimo quadragesimo tercio, mense septembris, indicione secunda, Rivoalto. Manifestum facio ego quidem Wivianus Milliano de confinio Sancti Vitalis cum meis heredibus quia recepi a te Lacaro Marcadante de confinio Sancti Pauli et tuis heredibus libras denariorum venecialium trecentas ad negociandum per terram ubicumque michi bonum videbitur secundum licentiam domini ducis et sui consilii portando, mandando, laxando et recipiendo totum vel partem de ipso habere a modo per totam muduam primum venturam Pasce Domini Resurrectionis per eandem indicionem et tunc vel antea ipsum habere vel reliquum hic in Venecia ducere vel mittere debeam tibi et ad tuum nomen per credentem hominem in testimonio bonorum hominum et infra dies triginta postquam ego vel suprascriptum tuum habere in Venecia intraverit debeam per me vel per meum missum dare et deliberare tibi vel tuo misso hic in Rivoalto totam tuam suprascriptam capitaneam cum tribus partibus de toto prode quod inde Dominus dederit sine fraude, retenta michi reliqua quarta parte de ipso prode. Tamen suprascriptum tuum habere debet esse in tuo periculo maris et gentis clarefacto. Hec autem que suprascripta sunt si non observavero, tunc emendare debeam cum meis heredibus tibi et tuis heredibus omnia tua suprascripta in duplo de terris et casis meis et de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo et inde in antea ipsum caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum Signum suprascripti Wiani qui hec rogavit fieri.

+ Ego Marinus Sancti Apollinaris presbiter testis subscripsi.

+ Ego Systus Sambatino presbiter testis subscripsi.

S.T. Ego Iacobus Scutarius ecclesie Sancti Iacobi de Luprio presbiter et notarius complevi et roboravi

Godine 1255. septembar u Rivoaltu: Jakov Skadranin svjedok zaduživanja trgovca Tervizana[112]

831. *Đerardo Tervizan uzeo je od Pjetra Tervizana izvjesnu sumu novca za trgovinu u Marki Ankone.* U Rialtu, septembra 1255.

Proc. Di S. Marco B. CCXLIV – Ottima – 111 x 153.

U ime vječnoga Boga, amen. Godine hiljadu dvjesta pedeset pete od inkarnacije gospodara našeg Isusa Hrista, u mjesecu septembru, indiktu četrnaestom, u Rivoaltu. Ja Đerardo Tervizano iz okruga Svete Marije Majke Božje potvrđujem da sam zajedno sa mojim nasljednicima uzeo od tebe Petra Tervizana iz okruga Svetog Apolinara i tvojih nasljednika, osamdeset osam i po livri venecijanskih denarija za trgovanje zemljom i morem noseći ih, određujući, dajući i uzimajući svugdje gdje će mi izgledati da je korisno na ovom putu odavde pa kroz cijelu marku Ankone, uz dozvolu gospodara duksa i savjeta tako da ne smijem da trgujem na drugom mjestu i odande da se sa tvojim imetkom vratim u Veneciju i da sam dužan da u roku od trideset dana otkako uđem u Veneciju, lično ili preko mog poslanika, da predam i uručim tebi ili tvom poslaniku ovdje u Rivoaltu cijelu tvoju gore navedenu glavnicu sa tri dijela iz cijele dobiti bez prevare, zadržavajući za sebe četvri dio te iste dobiti. Ipak, treba da bude jasno da je tvoj gore pomenuti imetak na tvoj rizik na moru i kopnu. A ako ne ispunim sve ono što je gore navedeno, onda sam dužan, sa mojim nasljednicima, da ti sve tvoje gore navedeno nadoknadim dvostruko od mojih zemljišta i imanja i od svega što ću u ovom životu steći, a od sada pa dalje samu glavnicu i dvostruku dobit da ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenog Đerarda koji je zatražio da se ovo sastavi.

+ Ja prezviter Jakov Skadranin, svjedok potpisao sam.

+ Ja Petar, klerik Svetog Apolinara, svjedok potpisao sam.

S. T. Ja Marin, prezviter Svetog Apolinara i notar ispunio sam ovo i potvrdio.

[112] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", vol. 2, p. 357.*

831. *Gerardo Trevisan riceve da Pietro Trevisan una somma per commerciare nella Marca d'Ancona.* Rialto, 1255 settembre.

Proc. di S. Marco B. CCXLIV - Ottima - 111 × 153.

In nomine Dei eterni amen. Anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, mense septembris, indicione quartadecima, Rivoalto. Manifestum facio ego Gerardus Tervisano de confinio Sancte Marie Matris Domini quia recepi cum meis heredibus a te Petro Tervisano de confinio Sancti Apollinaris et tuis heredibus libras denariorum venecialium octuaginta octo et mediam ad negociandum per terram et per aquam, portando, mandando, laxando et recipiendo totum vel partem ubicumque michi bonum videbitur in isto presenti viatico de hinc per totam Marchiam de Anconam secundum licentiam domini ducis et consilii ita quod aliud taxegium muntare non debeam et inde cum tuum suprascriptum habere in Venecia reddire et infra dies triginta postquam in Venecia intravero debeam per me vel per meum missum dare et deliberare tibi vel tuo misso hic in Rivoalto totam tuam suprascriptam capitaneam cum tribus partibus de toto prode sine fraude, retenta michi reliqua quarta parte de ipso prode. Verumtamen tuum suprascriptum habere esse debet in tuo periculo maris et gentis clarefacto. Hec autem que suprascripta sunt si non observavero, tunc emendare debeam cum meis heredibus tibi et tuis heredibus omnia tua suprascripta in duplum de terris et casis meis et de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo et inde in antea ipsum caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascripti Gerardi qui hec rogavit fieri.

+ Ego Iacobus Scutarius presbiter testis subscripsi.

+ Ego Petrus clericus Sancti Appollinaris testis subscripsi.

S.T. Ego Marinus Sancti Appollinaris presbiter et notarius complevi et roboravi.

Godine 1258. avgusta u Rivoaltu: Notar Jakov Skadranin piše i ovjerava dokument o jednoj pozajmici[113]

843. *Filipo Venier uzeo je od Lazara Merkadentea izvjesnu sumu novca za trgovanje gdje god želi.* U Rialtu, avgusta 1258.

Proc. Di Marco B. CCLIX – Mediocre – 140 x 149. – Kopija iz 1261, 28. maja.

U ime vječnoga Boga, amen. Godine hiljadu dvjesta pedeset osme od inkarnacije gospodara našeg Isusa Hrista, u mjesecu avgustu, indiktu prvom, u Rivoaltu. Ja Filip Venero iz okruga Svetog Luke sa mojim nasljednicima izjavljujem da sam uzeo od tebe Lazara Mercadentea iz okruga Svetog Paula i tvojih nasljednika petsto livri venecijanskih denarija za trgovanje kroz zemlju svugdje gdje će mi izgledati da je korisno, uz dozvolu gospodara duksa i njegovog savjeta, noseći, predajući, dajući i uzimajući cjelinu niti dio od samog imetka (ne oštetivši), od sada pa do cijelog sljedećeg maja, do praznika Uskrsnuća Gospodovog kroz tu indiciju; i tada ili poslije, treba cijeli imetak ili ostatak da donesem ovdje u Veneciju i predam tebi i u tvoje ime preko povjerljivog čovjeka uz jemstvo odabranih ljudi, a u roku od trideset dana čim ja ili gore pomenuti imetak bude ušao u Veneciju, moram lično ili preko mog poslanika da predam i uručim tebi ili tvom poslaniku ovdje u Rivoaltu cijelu tvoju gore pomenutu glavnicu zajedno sa tri dijela iz cjelokupnog dobitka, onako kako je Bog odredio, bez prijevare, zadržavajući za sebe četvrti dio iz tog dobitka. Ipak tvoj gore pomenuti imetak treba da bude na tvoj očigledan rizik na moru i kopnu. A ako ne budem ispunio sve što je gore navedeno, onda sa mojim nasljednicima moram tebi i tvojim nasljednicima da nadoknadim dvostruko od mojih zemljišta i posjeda i iz svega što ću imati u ovom vijeku, a od sada pa dalje samu glavnicu i dvostruki dobitak da (se) ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenog Filipa koji je zatražio da se ovo sastavi. + Ja svjedok Antonije de Puteo potpisao sam. + Ja svjedok Francisko de Puteo potpisao sam. Ja Jakov Skadranin, prezviter Svetog Jakova iz Luprija i notar ispunio sam i potvrdio.

+ Ja Donato Pantaleo, prezviter crkve Svete Marije iz Muriana i notar, pošto sam vidio kako se sve piše potvrđujem vjerodostojnost napisanog.

+ Ja Rafael Betani, sudija istražitelj, pošto sam vidio sve napisano potvrđujem istinitost.

S. T. Ja Andrea Mauro, prezviter Svete Agnecije i notar pošto sam pregledao ovaj primjerak godine hiljadu dvjesta šezdeset prve od inkarnacije gospodara našeg Isusa Hrista, u mjesecu maju, na isteku četvrtog dana, četvrtog indikta, u Rivoaltu, ništa ne dodajući ni umanjujući kako bi se promijenila suština, ispunio sam ga i potvrdio.

[113] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", vol. 2, p. 367.*

843. *Filippo Venier riceve da Lazzaro Mercadante una somma per commerciare dovunque.* Rialto, 1258 agosto.

Proc. di S. Marco B. CCXLIV - Mediocre - 140×149. - Copia del 1261, maggio 28.

In nomine Dei eterni amen. Anno ab incarnacione Domini nostri Ihesu Christi millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, mense augusti, indicione prima, Rivoalto. Manifestum facio ego Phylippus Venero de confinio Sancti Luce cum meis heredibus quia recepi a te Laçaro Mardante de confinio Sancti Pauli et tuis heredibus libras denariorum venecialium quinquaginta ad negociandum per aquam et per terram ubicumque michi bonum videbitur portando, mandando, laxando et recipiendo totum vel partem de ipso habere secundum licentiam domini ducis et sui conscilii a modo per totam muduam primi venturi Pasce Domini Rexurrectionis et inde ad unum annum et tunc vel antea ipsum habere vel reliquum hic in Venecia ducere vel mitere debeam tibi et ad tuum nomen per credentem hominem in testimonium bonorum hominum et infra dies triginta postquam ego vel tuum suprascriptum habere in Venecia intraverit, debeam per me vel per meum missum dare et deliberare tibi vel tuo misso hic in Rivoalto totam tuam suprascriptam capitaneam cum tribus partibus de toto prode quod inde Dominus dederit sine fraude, retenta michi reliqua quarta parte de ipso prode. Tamen suprascriptum tuum habere debet esse in tuo periculo maris et gentis clarefacto. Hec autem que suprascripta sunt si non observavero, tunc emendare debeam cum meis heredibus tibi et tuis heredibus omnia tua suprascripta de terris et casis meis et de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo et inde in antea ipsum caput et duplum prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascripti Phylippi qui hec rogavit fieri. + Ego Antonius de Putheo testis subscripsi. + Ego Franciscus de Putheo testis subscripsi. Ego Iacobus Scutarius ecclesie Sancti Iacobi de Luprio presbiter et notarius complevi et roboravi.

+ Ego Donatus Pantaleo ecclesie Sancte Marie de Muriano presbiter et notarius vidi in matre testis sum in filia.

+ Ego Raphael Betani iudex examinator vidi in matre testis sum in filia.

S.T. Ego Andreas Mauro presbiter Sancte Agnetis et notarius hoc exemplum exemplavi anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi millesimo ducentesimo sexagesimo primo, mense maii, die quarto exeunte, indicione quarta, Rivoalto, nichil addens vel minuens quod sentenciam mutet, complevi et roboravi.

Godine 1260. marta u Rivoaltu: Lazar Skadranin daje zajam venecijanskom trgovcu[114]

856. *Riniero Trevizan uzeo je od Lazara Skadranina izvjesnu sumu novca da trguje gdje god želi.* U Rialtu, marta 1260.

Proc. di S. Marco B. CCXLV – Buona – 122 x 208 – Spis iskidan.

U ime vječnoga Boga, amen. Godine hiljadu dvjesta šezdesete od inkarnacije gospodara našeg Isusa Hrista, u mjesecu martu, indiktu trećem, u Rivoaltu. Ja Rajner Trevizan iz okruga Svetog Stefana Ispovjednika sa mojim nasljednicima izjavljujem da sam uzeo od tebe Lazara Skadranina iz okruga Svetog Bartolomeja i tvojih nasljednika toliko tvog novca koliko ste mi nabrojili, odnosno dvanaest livri venecijanskih denarija za trgovanje zemljom i svugdje gdje će mi izgledati da je korisno, uz dozvolu gospodara duksa i njegovog savjeta, noseći, predajući, dajući i uzimajući cjelinu ili dio od samog imetka, od sada pa tokom jedne godine; i tada ili poslije treba cijeli imetak ili ostatak da donesem ovdje u Veneciju i predam tebi i u tvoje ime preko povjerljivog čovjeka uz jemstvo odabranih ljudi, a u roku od trideset dana čim ja ili gore pomenuti imetak bude ušao u Veneciju, moram lično ili preko mog poslanika da predam i uručim tebi ili tvom poslaniku ovdje u Rivoaltu cijelu tvoju gore pomenutu glavnicu zajedno sa polovinom od cjelokupnog dobitka, zadržavajući za sebe polovinu od tog dobitka. Ipak tvoj gore pomenuti imetak treba da bude na tvoj očigledan rizik na moru i kopnu. A ako ne budem ispunio sve što je gore navedeno onda sa mojim nasljednicima moram tebi i tvojim nasljednicima da nadoknadim dvostruko od mojih zemljišta i pojseda i iz svega što ću imati u ovom vijeku, a od sada pa dalje samu glavnicu i dvostruki dobitak da (se) ostvaruju od pet do šest na godinu. Potpis gore navedenog Rajnera koji je zatražio da se ovo sačini.

+ Ja prezviter Marko Kito, svjedok potpisao sam.

+ Ja Miljorin Trivizan, svjedok potpisao sam.

S. T. Ja Jovan, prezviter Svetog Bartolomeja i notar, popunio sam i potvrdio.

[114] *"Documenti del commercio veneziano nei secoli XI-XIII", vol. 2, p. 382*.

856. *Riniero Trevisan riceve da Lazzaro Scutario una somma per commerciare dovunque.* Rialto, 1260 marzo.

Proc. di S. Marco B. CCXLV - Buona - 122×208 - Carta incisa.

In nomine Dei eterni amen. Anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi millesimo ducentesimo sexagesimo, mense marcii, indicione tertia, Rivoalto. Manifestum facio ego Raynerius Tervisanus de confinio Sancti Stephani Confessoris quia recepi cum meis heredibus a te Laçaro Scutario de confinio Sancti Bartholomei et tuis heredibus tantas tuas res quas michi computasti libras denariorum venecialium duodecim ad negociandum per terram et per aquam portando, mandando, laxando, recipiendo totum vel partem de ipso habere ubicumque michi bonum videbitur secundum licentiam domini ducis et consilii a modo usque ad unum annum et tunc vel antea totum tuum suprascriptum habere vel reliquum hic in Venecia ducere vel mittere debeam tibi et ad tuum nomen per credentem hominem in testimonium bonorum hominum et infra dies triginta postquam ego aut tuum suprascriptum habere in Venecia intraverit, debeam per me vel per meum missum dare et deliberare tibi vel tuo misso hic in Rivoalto totam tuam suprascriptam capitaneam cum medietate prodis, retenta in me alia medietate dicti prodis. Nullum quoque expendium facere debeo supra tuum suprascriptum habere. Tamen tuum suprascriptum habere debet esse in tuo periculo maris et gentis clarefacto. Hec autem que suprascripta sunt si non observavero, tunc emendare debeam cum meis heredibus tibi et tuis heredibus omnia tua suprascripta in duplum de terris et casis meis et de omnibus que habere visus fuero in hoc seculo et inde in antea ipsum caput, duplum et prode laborent de quinque sex per annum. Signum suprascripti Raynerii qui hec rogavit fieri.

+ Ego Marcus Cito presbiter testis subscripsi.

+ Ego Miglorinus Trivisan testis subscripsi.

S.T. Ego Iohannes presbiter Sancti Bartholomei et notarius conplevi et roboravi.

Oko 1260. godine: Georgije Skadranin dodjeljuje neko imanje manastiru Lemb[115]

XCII Bez godine, mjeseca novembra, indikta XIV
Georgije iz Skadra dodjeljuje zemljište manastiru

Drugo sudsko pismo radi zemljišta koje je kupio Kutulis od Krićanina, a prisvojio ga Keramaris

Monah Krićanin stiže prije nekoliko godina da ugovori sa nekim susjedom časnog manastira Lemba, po imenu Kutulis, imanje od roditelja naslijeđeno, od 6 modija i taj Kutulis kupivši ga imao ga je u posjedu šest godina po cijeni od jednog iperpirona[116] i nikada zbog toga nije bio optužen. Ali šta je učinio njegov susjed, Keramaris, pravnik i čovjek poznatog četovođe Gavalasa, koji bijaše bacio oko na imanje da bi ga koristio? Došao je ljubazno kod Krićanina koji ga je dočekao dobronamjerno i naveo ga na razmišljanje da traži od Kutulisa imanje koje mu je nekada prodao, ali na način da ovaj ode sa njega kako bi ga Krićanin prodao Keramarisu. Spletka bijaše Keramarisova. Dao je Kutulisu jedan iperpiron, koji ovaj nije htio da uzme želeći da posjeduje ono što je jednom bio kupio. Šta se dogodilo? Opet Keramaris nije prestajao da polaže pravo na imanje, tvrdeći da je on vlasnik imanja, jer je u vrijeme sjetve bespravno posijao imanje Kutulisa, koji nije učestvovao u sjetvi. Tada Kutulis, nemajući mogućnosti da se suprotstavi Keramarisu, ode Komanjanima od kojih dobivši pomoć načini jaram, uze taj jaram od Filita i tako bi prinuđen Keramaris da pošalje Komanjanima Fariseja da ljubaznošću ublaži njihov gnijev i da tamo zaplijeni jaram. To je i učinio. Ode tamo Farisej srete se sa Komanjanima i ubijedi ih uz vino, uz prisustvo Kutulisa njihovog prijatelja, da ovaj proda imanje za dva iperpirona. Učinivši to uze jaram i ode kući. Tada Keramaris shvativši da je posao ugovoren bez uobičajenog dokumenta i potpisa od strane Kutulisa, postade gospoodar imanja koje od tada do danas drži. Mi smo o ovome saznali od riječi do riječi od onog Krićanina da je Keramaris, kao što je prethodno rečeno, nasilnim putem oteo imanje od Kutulisa koji u vrijeme sjetve nije učestvovao u tome. A Keramaris, kako je rečeno, nije primio kupoprodajni dokument sa potpisom Kutulisa, odnosno Farisej koji je u njegovo ime ugovorio posao. Saznali smo pak da se zemljište, koje je bilo vlasništvo Kutulisa, vratilo časnom manastiru Lemba. Jer susjed manastira bijaše sin Keramarisa, sadašnji pravnik, koji to zemljište nikada zakonito nije posjedovao, pošto ga je dugi niz godina nasilno i nepravedno uzurpirao njegov otac. Vrijeme koje je proteklo nije moglo da bude izgovor za primjenu sile i nepravde, tako da je to bio dovoljan razlog da se osudi pravnik jer nije imao pismo Kutulisa, a on je svalio na Krićanina da ima navodno pismo. Krićanin nam je priznao da je za drugo zemljište sačinio njegovom ocu pismo, a da ga je onaj stavio u testament odvojeno, što se čini da je istina. Stoga smo u ime istine donijeli presudu u preciznoj istrazi, u prisustvu pravnika i njegovih prijatelja koji su u tu svrhu bili prisutni i Krićanina koji se glasno zaklinjao na to, i objavili smo da manastir polaže pravo na imanje Kutulisa, a da se pravnik Keramaris potpuno udalji sa njega, jer je nepravdom njegovog oca i njegovom sopstvenom bilo u njihovom posjedu. Zbog toga je sastavljena ova sudska zabilješka i predata je manastiru kao garancija, mjeseca novembra, XIV indikta.

[115] *Fr. Miklosich, Ios. Muller: "Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum orientis", Vindobonae-Athenae s.a., tomus primus-volumen quartum, p. 167.*
[116] Zlatna vizantijska moneta.

XCII. Sine anno, mense novembri, ind. XIV.

Georgius Scutariotes monasterio adiudicat campum.

† Ἕτερον κριτικὸν γράμμα χάριν τοῦ χωραφίου, οὗπερ ἐξωνήσατο ὁ Κουτούλης ἀπὸ τοῦ Κρητικοῦ καὶ κατεδυνάστευεν αὐτὸ ὁ Κεραμάρης †

† Ὁ μοναχὸς Κρητικὸς ἔφθασε πρὸ χρόνων διαπρᾶσαι πρός τινα πάροικον τῆς σεβασμίας μονῆς τῶν Λέμβων, Κουτούλην λεγόμενον, χωράφιον αὐτοῦ γονικόθεν διαφέρον τούτῳ μοδίων ἕξ, ὃς δὴ Κουτούλης καὶ ἐξωνησάμενος τοῦτο κατεῖχεν αὐτὸ χρόνους ἓξ ἐπὶ τιμήματι ὑπερπύρου ἑνός, μηδέποτε ἐπὶ τοῦτο ἀδικούμενος. εἶθ' οὕτως γείτων ὢν ὁ Κεραμάρης ἐκεῖνος ὁ νομικὸς, πρὸς δὲ καὶ ἄνθρωπος τοῦ Γαβαλᾶ ἐκείνου, τοῦ καὶ μεγάλου δρουγγαρίου χρηματίσαντος, φθονήσας τῷ τοιούτῳ χωραφίῳ ὡς ἐπικαρπήσαντι τυχὸν τῷ τότε, τί ἐποιήσατο; μετῆλθεν ἐπιτηδείως τὸν Κρητικὸν, συνέτυχε τούτῳ θελκτηρικῶς καὶ ἐντεῦθεν μετέστρεψεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀναλογῆσαι καὶ ζητεῖν τὸ χωράφιον αὐτοῦ ἐκ τοῦ Κουτούλη, ὃ ἐφάπαξ διέπρασε πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ τρόπῳ δὲ, ἵνα ἐξ αὐτοῦ ἀποσπάσαντος πωλῆσαι τοῦτο ὁ Κρητικὸς πρὸς τὸν Κεραμάρην· τὸ δὲ μηχάνευμα ἦν τοῦ Κεραμάρη. ἐδίδου πρὸς τὸν Κουτούλην τὸ ὑπέρπυρον, ὁ δὲ λαβεῖν οὐκ ἤθελε, ποθῶν ἔχειν, ὅπερ ἅπαξ ἐξωνήσατο. ἀλλὰ τί ἔτι; καὶ πάλιν ὁ Κεραμάρης τὰ τῆς δυναστείας οὐκ ἔληξέν, ἰσχύων τῷ τότε τὰ μέγιστα ὡς ἀπὸ τοῦ αὐθέντου αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ σπόρου τοῦ χωραφίου τοῦ Κουτούλη ἀδικίᾳ δραξάμενος τοῦτο κατέσπειρε. τοίνυν καὶ ὁ Κουτούλης μὴ ἔχων ἀντιμαχήσασθαι ἦγουν ἀντιδικῆσαι τῷ Κεραμάρῃ, φυγὰς ὁ Κουτούλης εἰς Κομάνους ᾤχετο, ἀφ' ὧν καὶ βοήθειαν λαβὼν ἀμάχιν ἐποίησεν, ἀπῆρε ζευγάριον τοῦ Φιλητοῦ, δι' οὗ καὶ ἀναγκασθεὶς ὁ Κεραμάρης τὸν Φαρισσαῖον πρὸς τοὺς Κομάνους ἀπέστειλεν ἐπὶ τῷ τούτους ἐπιτήδειος ὢν ἐκμειλίξασθαι καὶ τὸ ζευγάριον ἐκεῖθεν ἐξᾶραι, ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν· ἀπῆλθεν ἐκεῖσε ὁ Φαρισσαῖος, τοῖς Κομάνοις συνέτυχε, καὶ τούτοις κατέπεισε, τοῖς μὲν δι' οἴνου, ὃ φίλον τοῖς Κομάνοις ἐστὶ, τὸν δὲ Κουτούλην δι' ὑπερπύρων

δύο, καὶ οὕτω ποιήσας τὸ ἀμάχιν τούτων ἐξῆρε καὶ οἴκοι κατέλαβεν. ἔνθεν τοι τούτων τῶν ἔργων ὁ Κεραμάρης ὡς ἀσφαλείας τινὸς ἐφαψάμενος καὶ οἷον εἰπεῖν δικαίου τὸ χωράφιον τοῦ Κουτούλη χωρὶς ἐγγράφου συνήθους καὶ σταυροῦ τοῦ πολλαχῶς Κουτούλη τοῦ ἀληθῶς γεγονότος κυρίου κατασχὼν ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν κρατεῖ. τοίνον οὕτως ἡμεῖς κατὰ λέξιν γνωρίσαντες, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κρητικοῦ διεγνωμεν, εἶναι τοῦτο δίκαιον, ὡς ἐπείπερ τὰ πρῶτα μὲν ὁ Κεραμάρης καὶ, ὡς ἀνωτέρω λέλεκται, ὅτι δυναστικῷ τῷ τρόπῳ ἀπῆρε τοῦτο ἐκ τοῦ Κουτούλη καιρῷ σπόρου καὶ κατέσπειρεν ἀμετόχως. εἶθ' οὕτως γορεύσαντες τὸν Κουτούλην, καθὼς εἴρηται, καὶ γράμμα καταδοχῆς αὐτοῦ καὶ σταυρὸν οὐκ ἔλαβεν ὁ δηλωθεὶς Κεραμάρης ἢ ὁ ἐκεῖσε ἀπελθὼν Φαρισσαῖος, ἀλλ' οὕτως κρατεῖ τούτου ἀμετόχως. διέγνωμεν, ἵνα τὸ μὲν χωράφιον ἀντιστραφῇ πρὸς τὴν σεβασμίαν μονὴν τῶν Λέμβων, τὴν δεσπότιν τοῦ Κουτούλη ἐκείνου· πάροικος γὰρ ἦν οὗτος τῆς μονῆς, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κεραμάρη, ὁ νῦν νομικὸς, ἐκστῇ τῆς νομῆς τοῦ χωραφίου, ἐπεὶ οὐδὲ δίκαιόν τι ἐπ' αὐτῷ κέκτηται, οὐδὲ ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων βιαίως καὶ ἀδίκως τὸ χωράφιον κρατῶν ὁ τούτου πατήρ. λόγος γὰρ νόμιμος, ὅτι τὸ βίᾳ καὶ ἀδικίᾳ νεμόμενον χρόνος οὐ βοηθεῖ, ἐπεὶ δὲ καταδικασθεὶς ὁ νομικὸς, ὅτι οὐκ εἶχε γράμμα τοῦ Κουτούλη, προεβάλλετο τὸν Κρητικὸν, ὅτι ἔχει τούτου ὡς δῆθεν γράμμα, ὡμολόγησεν ἡμῖν ὁ τοιοῦτος Κρητικὸς, ὅτι ἐπ' ἄλλῳ αὐτοῦ χωραφίῳ ἐποίησε τῷ πατρὶ αὐτοῦ γράμμα, κἀκεῖνος δὲ ἔβαλε καὶ τὸ τοιοῦτον ἐντὸς τοῦ γράμματος βουλῆς τούτου χωρὶς, ὃ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ ὃ γὰρ ἅπαξ ἀπεβάλετο σταυρῷ αὐτοῦ καὶ γράμματι ἐγγράφῳ, καθὼς οὗτος ὁ Κρητικὸς παρίστησι λέγων, πῶς ἂν καὶ πάλιν γράμμα αὐτοῦ ἕτερον ποιήσειεν τῷ Κεραμάρῃ ἔμελλε; διὰ τοῦτο εἰς ἀλήθειαν διακρίναντες ταῦτα πάντα ἐν ἐξετάσει ἀκριβεῖ μετὰ τοῦ τοιούτου νομικοῦ, τῶν συντρόφων αὐτοῦ, παρόντος ἐπὶ τούτῳ καὶ τοῦ Κρητικοῦ καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ διαμαρτυροῦντος ταῦτα, ἀπεφηνάμεθα ἔχειν τὸ δίκαιον ἐπὶ τῷ τοιούτῳ χωραφίῳ τοῦ Κουτούλη τὴν μονὴν, τὸν δὲ Κεραμάρην νομικὸν ἀπέχειν τέλεον ἐξ αὐτοῦ, ὡς τοῦ πατρὸς καὶ τούτου ἀδικίᾳ τὸ τοιοῦτον χωράφιον κρατούντων. διὰ γὰρ τοῦτο ἐγεγόνει καὶ ἡ παροῦσα κρισίμη γραφὴ καὶ ἐπεδόθη τῇ μονῇ εἰς ἀσφάλειαν· μηνὶ νοεμβρίῳ ἰνδ. ιδ. †.

† Ὁ δοῦλος τῆς κραταιᾶς καὶ ἁγίας ἡμῶν κυρίας καὶ δεσποίνης Γεώργιος ὁ Σκουταριώτης †.

Ⓐ La Morée du XIIIe siècle au XVe siècle
22°
23°
DESPOTAT D'ÉPIRE
DUCHÉ DE NÉOPATRAS
COMTÉ PALATIN DE CÉPHALLÉNIE
(suzeraineté angevine)
Vonitsa
Leucade (Santa Maura)
Céphallénie (Cefalonia)
Angelokastro
Naupacte (Népanti)
Patras
Vostitsa (Voutice)
Zetouni (Lamia)
Neai Patrai (La Patre)
Boudonitsa (L'Abondance)
Oréos (Loreo)
Clisur
Salona (La Sole)
Vitrinitsa (Vetrenice)
Thèbes (Estives)
Livadostro (Rive d'Ostre)
Golfe de Corinthe
Hexamilion
Mégare (La Maigre)
Corinthe
Salamine
Haghios Georgios
Haghios Vasilios
Chalandritsa (Calandrice)
Kalavryta (Collovrate)
Glarentsa (Clarence)
Santameri (St-Omer)
Chloumoutsi (Clermont)
Andravida (Andreville)
Zacynte (Zante)
Pontikokastro (Beauvoir)
Mategrifon (Akova)
Alphée
Karytaina (Caraintaine)
Argos
Nauplie (Napoli di Romania)
Nikli (Nicline)
Bucelet ?
Gardiki
Chastelneuf
Veligosti
Arachova
Arkadia
Eurotas
Lacédémone (La Cremonie)
Gritsena (La Grite)
MISTRA
Kalamata
GERAKI
Zonklon (Port de Jonc)
Modon
Coron
Passavant
MONEMVASIE (Malvoisie)
Kythira (Cerigo)
M E R
I O N I E N N E
37°
38°
MISTRA Places cédées à Byzance en 1261
Morée byzantine en 1278
Morée byzantine en 1402
Reconquête de 1402 à 1415
Reconquête de 1415 à 1432
Duché d'Athènes et dépendances
Limites de l'Achaïe franque vers 1278
Territoires sous domination vénitienne
Principaux châteaux
Axes de communication
1/2 200 000
0 25 50 75 km

Godina 1262. jula 12: Komes Rikardo Orsini potvrđuje posjede crkve Zakinta[117]

II 6772-1262, 12 jul, indikta VII

Komes Palatin Rikardo Orsini gospodar Kefalonije, Zakinta i Itake potvrđuje posjede crkve Zakinta u prisustvu episkopa Henrika.

Bilješke presvete episkopije Kefalonije izložene i plaćene po volji grofa Rikarda, u prisustvu episkopa Henrika, u godini nastanka svijeta 6772, VII indikta, 12-og dana mjeseca jula.

Popis presvete episkopije Kefalonije počinje od dijela Halike … pokraj imanja Avastaga i Bariprata od 204 modija. Drugi dio na mjestu koje se zove Kampus, blizu Svete Petke kao i onaj omeđen pokraj imanja Hoidija i Koknila, od 2 modija. Dalje, na mjestu kod imanja Butziana, onako kako je omeđeno zajedno sa … od 201 modija. Dalje, od rijeke koja protiče blizu puta, teče do Flebotoma i Kajana i vraća se izvan njega nabujala blizu Sv. Dimitrija sa ondašnjim hramom od 201 modija. Dalje, niže doline od vinograda blizu imanja … drugo imanje Hilikija blizu imanja Antitoma od 4 modija. Drugo koje se zove Dorotejevo. Drugo imanje blizu Holorelija pored imanja Atinskog sa pogledom prema zapadu koji leži kod Sv. Đorđa, od 202 modija. Drugo od podnožja kuće Antitome koja je na imanju ispod Mandrahija, od 1 modija. Drugo imanje Stalosa blizu imanja Zume i Mandrakija od 201 modija. Drugo imanje blizu imanja Mandrakija, od 201 modija. Drugo Apegane blizu imanja Drosa i …drugo ….Skepanije blizu imanja Atinjanina, od 200 modija. Imanje Sv. Emilijana… na kojem postoji i hram, od 201 modija. Imanje Hipomalija izabrano … blizu imanja Skrdiara od 202 modija. Drugo na mjestu imanja Stroga, od 2 modija. I drugo imanje na mjestu blizu Monokita i Delasainita Fagronga, od 201 modija. Imanje Foradromandre. Drugo imanje pokraj Kontolumpa, od 1 modija. Drugo imanje Terogana, od 1 modija. Imanje Brdsko sa dva imanja Prina blizu imanja Sv. Lava Kurisimela, od 3 modija. Drugo, na mjestu blizu imanja Abastaga, od 200 modija. Imanje Skina, kako je omeđeno, od 3 modija. Drugo imanje u okrugu Talasije od rijeke do mora nazvano je po Arku. Drugo imanje pokraj hrama Sv. Đorđa i Holopeda onolika kolika i kakva su. Imanja Melapida pokraj Abastaga, od 1 modija. Drugo Kolone blizu imanja Altitena, od 1 modija. Drugo imanje u oblasti po imenu Stari Poros, blizu imanja Mandrakija, od 1 modija. Vinograd Batrosa pokraj vinograda Sv. Lava kako je od rijeke do zatona i penje se do vinograda Sv. Nikole na kojem se nalazi i hram, koji je blizu rijeke do mora, onoliko i onakav kakav jeste.

[117] *Fr. Miklosich, Ios. Muller: "Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum orientis", volumen quintum-tomus secundus, p. 16.*

II. 6772—1262. 12. mensis iulii ind VII.

Comes Palatinus Ricardus Orsini dominus Cephaloniae, Zacynthi' et Ithacae confirmat possessiones ecclesiae Zacynthi ad instantia episcopi Henrici.

Πρακτικὸν τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Κεφαληνίας ἐκτεθὲν καὶ πληρωθὲν ἐπὶ ἄρχοντος μὲν κόντε Ῥεκιάρδου, ἀρχιερατεύοντος δὲ Ἑνρίκου τινὸς τὸ ἔνομα ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ δευτέρῳ ἰνδικτιῶνι ἑβδόμῃ δωδεκάτῃ ἱσταμένου Ἰουλίου μηνός.

Ἡ ἀναγραφὴ τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Κεφαληνίας ἄρξεται ἀπὸ τὸ μέρος Παλικῆς . . . πλησίον χωραφίου τοῦ Ἀβαστάγου καὶ τοῦ Βκρυπράτη μοδίων δ′ ς″. ἕτερον εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν τὸ λεγόμενον τοῦ Κάμπου πλησίον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, καθὼς ἐστι περιωρισμένον πλησίον χωραφίου τοῦ Χοϊδιᾶ καὶ τοῦ Κοκυνζλῃ μοδίων β′. ἕτερον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Βουτζιάνου, καθὼς ἐστι περιωρισμένον μετὰ τῶν . . . μοδίων . . . ἀρ . . . α′ς″. ἕτερον τοῦ ῥύακος τὸ πλησίον τῆς διερχομένης ὁδοῦ μέχρι τοῦ Φλεβοτόμου καὶ τοῦ Καϊάνου, ᾧ κατέρχεται ἔξωθεν τούτου ὁ χείμαρρος πλησίον τοῦ ἁγίου Δημητρίου σὺν τοῦ κάτωθεν αὐτοῦ ναοῦ μοδίων α′ ς″. ἕτερον κάτωθεν τοῦ ἀμπελοχωραφίου τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ . . . ἕτερον χωράφιον τοῦ Χαλικίου τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Ἀντιθωμᾶ μοδίων δ′. ἕτερον τὸ καλούμενον τοῦ Δωροθέου. ἕτερον χωράφιον πλησίον τοῦ Χορολερίου τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Ἀθηναίου σὺν τοῦ προσκεφαλιδίου τοῦ κατὰ δυσμὰς κειμένου σὺν τοῦ ἁγίου Γεωργίου μοδίων δ′ ς″. ἕτερον τὸ ἀποκάτωθεν τῆς οἰκείας τοῦ Ἀντιθωμᾶ ὡς εἰς τὸ χωράφιον ἀποκάτω ἀπὸ τοῦ Μανδρακίου μοδίου α′. ἕτερον χωράφιον τοῦ Σταλοῦ τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Ζουμᾶ καὶ τοῦ Μανδρακίου μοδίων α′ ς″. ἕτερον [χωράφιον] τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Μανδρακίου μοδίων α′ ς″. ἕτερον τῆς Ἀπεγγάνης πλησίον χωραφίου τοῦ Δρόσου καὶ τοῦ . . . ἔχον. ἕτερον λαχίδια τῆς Σκεπαρνίας τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Ἀθηναίου μοδίου ς″. χωράφιον τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ . . ., ἐν ᾧ καὶ ὁ ναὸς ἵσταται μοδίων α′ ς″. χωράφιον τοῦ Ὑπεμαλίου τὸ ἐπιλεγόμενον τῆς . . . πλησίον χωραφίου τῆς Σκορδιάρι μοδίων β′ ς″. ἕτερον χωράφιον εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Στρόγγα μοδίων β′. καὶ ἕτερον χωράφιον εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν πλησίον τοῦ Μενοκήθου καὶ τοῦ Δηλασυνητοῦ τοῦ Φαγρὶ μοδίων α′ ς″. χωράφιον τῆς Φοραδωμάνδρας. ἕτερον χωράφιον πλησίον τοῦ Κοντολούμπου μοδίου α′. ἕτερον χωράφιον τοῦ Θηρογάνου μοδίου α′· χωράφιον τῶν Βουνῶν σὺν τῶν δύο χωραφίων τοῦ Πρινέως τῶν κλειομάτων τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ ἁγίου Λέων καὶ τοῦ Κουρυσυμέλις μοδίων γ′. ἕτερον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Ἀβαστάγου μοδίου ς″. χωράφιον τοῦ Σκίνου, καθὼς ἐστι περιωρισμένον, μοδίων γ′. ἕτερον χωράφιον λεγόμενον τοῦ Θαλαίου περιβάλλον ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ μέχρι θαλάσσης τὸ ἐκ τοῦ Ἀρκέως λεγόμενον. ἕτερον χωράφιον πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τῶν Χαλκιπέδων, ὅσα καὶ οἷά εἰσιν. χωράφιον τῆς Μηλακιπιδέας τὸ πλησίον τοῦ Ἀβαστάγου μοδίου α′. ἕτερον τῆς Κολώνης τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Ἀλτιθηνοῦ μοδίου α′. ἕτερον χωράφιον ἐν τῇ περιοχῇ τὸ λεγόμενον τοῦ Παλαιοῦ Πόρου τὸ πλησίον χωραφίου τοῦ Μανδρακ[ίου] μοδίου α′. ἐξάμπελον τῶν Βατζῶν τὸ πλησίον ἐξαμπέλων τοῦ ἁγίου Λέοντος, καθὼς ἐστιν ἀπὸ τὸν ποταμὸν μέχρι τοῦ στενοῦ καὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ ἐξαμπέλου τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐν ᾧ καὶ ὁ ναὸς ἵσταται, τὸ σύνεγγυς τοῦ ποταμοῦ μέχρι θαλάσσης, ὅσον καὶ οἷόν ἐστιν.

Godine 1270. maja: Imperator Mihailo Paleolog dodjeljuje privilegiju Teodoru Skadraninu mitropolitu Kizika[118]

XI

Privilegije koje se dodjeljuju Teodoru iz Skadra

I. [6778-1270], mjeseca maja, indikta XIII

Car Mihail Paleolog dodjeljuje đakonu Teodoru iz Skadra položaj dikeofilakona

Odluka cara (Mihaila Duke Anđela) Komnina (Paleologa) (Teodoru) iz Skadra (mitropolitu) Kizika, sveta odluka silnog i božijeg svetog našeg vladara i cara koji dodjeljuje titulu dikeofilakona.

† Moje carstvo podražava Mojsija, slavnog narodnog vođu i stoga težimo da dostignemo njegovo zakonodavstvo. Jer on je rukom Božijom napisavši zakon koji je sprovodio Aron, koji je u to vrijeme bio dostojanstvenik sveštenog staleža, preveo narod Izrailja, prema tome i moja vlast koju smo od Boga primili, a čiji su zakonit početak odredili naši prethodnici i od tada postoji kao živ zakon koji se u pisanoj formi čita i poštuje, prepoštovanom u patrijaršijskoj vlasti u molitvama gospodaru Teodoru đakonu iz Skadra, čovjeku provjerenom, koji u srcu nosi Boga i koji se bavi naukom i besjedništvom, dodjeljuje položaj dikeofilakona, koji je zaslužio po božijim i apostolskim kanonima i zakonima koje su mudraci izložili. Stoga je moja vlast odlučila ovom naredbom da isposlujete za izabranog prečasnog u patrijaršijskoj vlasti u molitvama gospodara Teodora đakona iz Skadra službu dikeofilakona, sa svim pravima koja se dodjeljuju toj službi i kao što je radio u prethodnoj službi i u ovoj neka učestvuje po časti i poretku u učiteljskoj stolici, načinu života i svemu drugom i bogodušnom kleru mojega carstva od davnine cijelog prilagođenog toj službi, odredbe sprovodi. O ovom događaju je donijeta ova carska odluka kao garancija, mjeseca maja, XIII indikta, carskom i božanskom rukom †.

[118] *Fr. Miklosich, Ios. Muller: "Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum orientis", volumen quintum-tomus secundus, p. 246.*

XI.

Privilegia Theodoro Scutariotae concessa.

I. [6778—1270], mense maio, ind. XIII.

Imperator Michaël Palaeologus diacono Theodoro Scutariotae confert dignitatem dicacophylacis.

Ὁρισμὸς τοῦ βασιλέως [Μιχαὴλ Δούκα Ἀγγέλου] Κομνηνοῦ [τοῦ Παλαιολόγου] πρὸς [Θεόδωρον] τὸν Σκουταριώτην γεγονότα [μητροπολίτην] Κυζίκου. ὁρισμὸς προσκυνητὸς τοῦ κραταιοῦ καὶ θεοστεφοῦς ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, ὅτε με τῷ τοῦ δικαιοφύλακος ἐτίμησεν ἀξιώματι.

† Μιμεῖται καὶ Μιῶσῆν ἐκεῖνον ἡ βασιλεία μου τὸν δημαγωγόν, καὶ πρὸς τὸν τῆς νομοθεσίας ἐκείνου ζῆλον ὡς ἐφικτὸν ἀπευθύνεται· ὡς γὰρ ἐκεῖνος τὸν δακτύλῳ θεοῦ γραφέντα νόμον ἐγχειρισθεὶς διὰ τοῦ Ἀαρών, σεμνυνομένου τὸ τηνικαῦτα τῷ ἱερατικῷ ἀξιώματι, τῷ ἰσραηλιτικῷ λαῷ διεπόρθμευε, κατὰ ταῦτα καὶ ἡ βασιλεία μου τὸ παντὸς τιμώμενον τῆς βασιλείας χρῆμα λαβοῦσα παρὰ θεοῦ, ἣν ἔννομον ἀρχὴν οἱ πάλαι ὡρίσαντο, κἀντεῦθεν οὖσα νόμος ἔμψυχος ἀτεχνῶς, ὡς καὶ τὸ δόξαν ταύτῃ καθάπερ νόμον γραπτὸν καὶ λέγεσθαι καὶ πιστεύεσθαι, τὸν ἐντιμότατον ἐν πατριαρχικοῖς ἄρχουσιν ἐπὶ τῶν δεήσεων κῦρ Θεόδωρον διάκονον τῶν Σκουταριώτην ἄνδρα εὑροῦσα κατὰ τὴν παλαμηφορουμένην θεῷ καρδίαν αὐτῆς, καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις λογικαῖς ἐπιστήμαις καὶ τοὺς λόγους ἀκριβῶς μελετήσαντα, καὶ τῷ ἱερῷ καὶ θείῳ καταλόγῳ ἐμπρέποντα, τῇ τοῦ δικαιοφύλακος ἀξίᾳ τιμᾶν· χρεὼν γὰρ τὸν ἔκ τε θείων καὶ ἀποστολικῶν κανόνων, ἔκ τε τῶν νόμων, οὓς σοφοὶ ἄνδρες ἐξέθεντο, γνῶσιν εἰς τὰ μάλιστα συλλεξάμενον καὶ τῷ δικαιφυλακικῷ ἐνσεμνύνεσθαι ἀξιώματι. ὅθεν καὶ διορίζεται ἡ βασιλεία μου διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως, διενεργεῖσθαι παρὰ τοῦ διαληφθέντος ἐντιμοτάτου ἐν πατριαρχικοῖς ἄρχουσιν ἐπὶ τῶν δεήσεων κῦρ Θεοδώρου διακόνου τοῦ Σκουταριώτου τὸ δικαιοφυλακικὸν ὀφφίκιον, μετὰ πάντων τῶν ἀπονενεμημένων αὐτῷ δικαίων καὶ καθὼς ἐνεργεῖτο καὶ παρὰ τῶν πάλαι κεκτημένον αὐτό, καὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης μετέχειν τοῦτον τιμῆς τε καὶ τάξεως, ἔν τε καθέδραις, στάσεσι καὶ πᾶσιν ἄλλοις, καὶ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τῆς βασιλείας μου, πάσας τε τὰς ἀνέκαθεν προσαρμοθείσας τῷ τοιούτῳ ὀφφικίῳ κρίσεις διεξάγειν καὶ περατοῦν. ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγεγόνει καὶ ἡ παροῦσα τῆς βασιλείας μου πρόσταξις δι' ἀσφάλειαν †.

† Εἴχε τό· μηνὶ μαΐῳ ἰνδικτιῶνος ιγ΄ διὰ τῆς βασιλικῆς καὶ θείας χειρός †.

Godine 1270. maja: Poslanica imperatora Mihaila Paleologa patrijarhu Josifu kojom traži unapređenje za Teodora Skadranina[119]

II. (6778-1270), mjeseca maja, indikta XIII

Imperator Mihail Paleolog piše patrijarhu Josifu da se unaprijedi đakon Teodor iz Skadra na viši crkveni položaj.

Druga štovana naredba silnog i svetog našeg vladara i cara kojom mi je u skladu sa njom dosuđen položaj u presvetoj crkvi božijoj i tako sam isključio neprijateljski stav i nedostojne sablazni na mjestu crkvenih poglavara, nakon što je zavladao mir. Ne mnogo nakon toga, zapečatio sam tefter i zaključao mjesto na kome se nalazi.

✝ Presveti moj gospodaru, ekumenski patrijarše. Tvoja svetost zna da je moja vlast obećala položaj prečasnog dikeofilakona gospodaru Teodoru iz Skadra i kakvi su i koliki njegovi napori i njegova ljubav prema božijim znanjima kao i njegova vrlina. Pošto je moja vlast već preuzela na sebe ovo, neka svakako od Tvoje svetosti i sazvanih poglavara u skladu sa tim učestvuje u počastima i redu u crkvenoj službi kao i u predavanjima i položajima. Onoga koga moja vlast cijeni treba jednako da cijeni i tvoja i da ga cijeni u carstvu i senatu i spram crkve tvoje i klera presvete božije velike crkve tvoja vlast da sprovodi ovu moju odluku. Premda su slavni i poštovani carevi odredili vrstu carskih i crkvenih službi kao što je od Boga prvi car Hrišćana, veliki i sveti Konstantin, prema blaženom Silvestru izložio, ne nejasno već najjasnije utemeljio, čemu i dugujemo primjer koji treba podražavati. U skladu sa tim je i naređeno da Svetost tvoja ima ovog sadašnjeg čuvara prava na visokom položaju u presvetoj božijoj velikoj crkvi, koji se izabran postavlja kleru presvete velike božije crkve zajedno sa prečasnim Gemistom, jednim od danas najpoznatijih učenjaka na velikim katedrama učenih crkvenih mudrih poglavara koji zavređuje da ima slične počasti u crkvenoj hijerarhiji i sa njima dijeli iste počasti i napredak. Moja vlast je o svemu tome dala izjavu Tvojoj svetosti koja treba da u skladu sa tim sprovede želju moje vlasti kao bogougodnu i pravednu. U vezi sa tim i ova sadašnja naredba moje vlasti da se uputi prečasnom dikeofilakonu gospodinu Teodoru iz Skadra kao garancija ✝.

✝ Mjeseca maja, indikta XIII ✝.

[119] *Fr. Miklosich, Ios. Muller: "Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum orientis", volumen quintum-tomus secundus, p. 247.*

II. [6778—1270], mense maio, ind. XIII.

Imperator Michaël Palaeologus scribit patriarchae Joseph, ut promoveat diaconum Theodorum Scutariotam ad altiorem dignitatem ecclesiasticam.

Ἕτερον πρόσταγμα σεπτὸν τοῦ κοσμοποθήτου κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, δι' οὗ μοι καὶ τόπος ἀπεδόθη κἀν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ ἀνάλογος, εἰ καὶ διὰ τά τινων ἀπρεπῆ σκάνδαλα καὶ τὴν ἐν τῷ χορῷ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων ἄφιλον στάσιν ἀπέκλινα, τὴν εἰρήνην αἱρετισάμενος· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ σακελλίου ἐσφραγίσθην, καὶ τὸν τόπον τοῦ σακελλίου ἀπέλαβον.

† Ἁγιώτατέ μου δέσποτα καὶ οἰκουμενικὲ πατριάρχα· οἶδεν ἡ ἁγιωσύνη σου, ὡς ἀνεδέξατο ἡ βασιλεία μου τὸν τιμιώτατον δικαιοφύλακα κῦρ Θεόδωρον τὸν Σκουταριώτην, καὶ οἵας. καὶ ὅσης[1]) αὐτὸν ἀξιοῖ προσπαθείας καὶ οἰκειώσεως, τῆς τε περὶ τὰ θεῖα γνώσεως αὐτοῦ χάριν, καὶ τῆς περὶ τὰ πράγματα προσούσης τούτῳ εἰδημοσύνης καὶ ἀρετῆς. ἐπεὶ οὖν οὕτως αὐτὸν ἀνεδέξατο καὶ οὕτως ἔχει τοῦτον ἡ βασιλεία μου καὶ τοιούτῳ ἀξιώματι κατεκόσμησεν, οὐ δέον πάντως τὸ μὴ καὶ παρὰ τῆς ἁγιωσύνης σου καὶ τῆς τῶν συγκλητικῶν [ἀρχόντων] αὐτὸν ἀναλόγως μετέχειν τιμῆς τε καὶ τάξεως ἔν τε τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὀφφικίῳ κἀν ταῖς καθέδραις καὶ στάσεσι· χρεὼν γὰρ τόν, ὃν ἡ βασιλεία μου κατὰ λόγον τιμᾷ, καὶ παρὰ τῆς ἁγιωσύνης σου κατ' ἴσον τιμᾶσθαι καὶ τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ κἀν τῇ συγκλήτῳ τίμιον καὶ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ σου καὶ τῷ κλήρῳ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τιμῆς καταξιοῦσθαι τῆς κρείττονος· εἴ περ ἐπιστημονάρχης, σὺν θεῷ φάναι, τῆς ἐκκλησίας σου ἡ βασιλεία μου καὶ κατὰ κρίσιν οἰκονομεῖ τοὺς λόγους αὐτῆς· πρὸς τύπον δὲ τῶν βασιλικῶν καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων παρὰ τῶν ἀοιδίμων καὶ φιλευσεβῶν βασιλέων ἐτάχθησαν, καθὼς κἀν τῷ θείῳ ἰδίῳ τοῦ πρώτου τῶν Χριστιανῶν βασιλέως, μεγάλου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὃ πρὸς τὸν μακάριον ἐξέθετο Σίλβεστρον, οὐκ ἀσαφῶς, ἀλλ' ἄριστα τεθέσπισται, ἐφ' ᾧ καὶ ὀφεῖλον τῷ πρωτοτύπῳ ἑπακολουθεῖν τὰ πρὸς μίμησιν. διά τοι τοῦτο καὶ οἰκονομήσαιτο ἡ ἁγιωσύνη σου ἔχειν ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν τοιοῦτον δικαιοφύλακα κἀν τῇ τοῦ θεοῦ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὀφφίκιον τῶν προβαθμίων καὶ ὑψηλῶν καὶ ὡς τῷ κλήρῳ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καταλεγόμενον ἵστασθαι καὶ προκόπτειν μετὰ τὸν νῦν τιμιώτατον πρωτέκδικον τὸν Γεμιστόν, ἕνα καὶ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἐξωκατακοίλων ἀπό γε τῆς σήμερον γνωριζόμενον, ἄτοπον γὰρ τὸν ἐν καθέδραις ταῖς μείζοσι καὶ προβαθμιαιτέραις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁγιοσοφιτῶν ἀρχόντων ὡς τὸ εἰκὸς συντιμώμενον, μὴ κἀν τῇ ἐκκλησιαστικῇ στάσει καὶ προκοπῇ τὸν προσήκοντα τόπον ἔχειν καὶ τοῖς ἐξωκατακοίλοις συνίστασθαι καὶ τῆς αὐτῆς συμμετέχειν τούτων τιμῆς τε καὶ προκοπῆς. ἡ μὲν οὖν βασιλεία μου ἤδη τὰ περὶ τούτου προεδήλωσε τῇ ἁγιωσύνῃ σου, ᾗ καὶ ἔργον ἔστι, πρὸς ἔργον ἀγαγεῖν καὶ πληρῶσαι τὸ τοιοῦτον τῆς βασιλείας μου θέλημα, ὡς θεάρεστόν τε καὶ δίκαιον· ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ τὸ παρὸν πρόσταγμα τῆς βασιλείας μου ἀπελύθη, ὀφεῖλον ἀντιστραφῆναι τῷ τιμιωτάτῳ δικαιοφύλακι κῦρ Θεοδώρῳ διακόνῳ τῷ Σκουταριώτῃ δι' ἀσφάλειαν †.

† Μηνὶ μαΐῳ ἰνδικτιῶνος ιγ' †.

---

[1]) πόσης Z.

Godine 1275 – 1282:
Imperator Mihailo Paleolog dodjeljuje najviše počasti kizičkom mitropolitu Teodoru Skadraninu[120]

III Između 1275. i 1282.

Car Mihail Paleolog nagrađuje mitropolita Kizika, Teodora iz Skadra, najvišom počašću.

Naredba mitropolitu Kizika

† Moja vlast prema prethodnom dobrom glasu, željela je ka zlatnom prosperitetu da vodi gradove, zemlje i božije crkve i da teži veličanstvenim djelima prijašnjih romejskih vrlih i veličanstvenih vladara i hitajući ka njihovim veličanstvenim djelima kao i božijim, dodjeljuje od davnine biljege vlasti svijetlog grada Kizika presvetom mitropolitu Kizika, kojem dodjeljujuje dostojnu prečasnu dužnost u uzvišenoj vlasti mitropolitskoj i povjerava mu u svetim misterijama odeždu i epitrahilj zubljonosni da ga nosi u cijeloj toj oblasti. O tome i odlučuje moja vlast da se nazove prečasnim izabrani mitropolit Kizika i da ima sve počasti koje od davnina pripadaju toj službi kao što je običaj, i u tu svrhu se dodjeljuje odežda i epitrahilj da ga nosi tokom božanskih i svetih misterija i zublju da nosi naprijed u cijeloj toj oblasti. Jer Hrist je učenicima pokazao svjetlost svijeta, pokazuje se to svjetlo u tami, kaže mu ljubljeni njegov učenik. Prema Gospodnjim učenicima i prema stanovnicima moga carstva na cijeloj zemlji, želeći da su prosvijetljeni, vrhovni sveštenici i u tami ovoga života da se najjasnije očituju vrlinom njihovom želi (sa nebeske stepenice sišla je naredba slugama Logosa i učenicima) posve prirodno i zublja ovog presvetog mitropolita Kizika da naprijed putuje i ostale počasti njemu su dodijeljene ovom naredbom koja treba da se pohrani među dokumenta arhive presvete Božije velike crkve †.

† Mjeseca …. indikta…. gramatom carske i božije ruke †.

[120] *Fr. Miklosich, Ios. Muller: "Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum orientis", volumen quintum-tomus secundus, p. 248.*

III. Inter 1275—1282.

Imperator Michaël Palacologus condecorat metropolitam Cyzici, Theodorum Scutariotam, hypertimi dignitate.

Πρόσταγμα πρὸς τὸν Κυζίκου μητροπολίτην.

† Ἡ βασιλεία μου πρὸς τὴν πρώην εὔκλειαν πρὸς τὰς χρυσᾶς ἐκείνας ἕννας καὶ εὐημερίας τάς τε πόλεις καὶ χώρας καὶ τὰς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐπανάγαγεῖν ἐθέλουσα καὶ ἀναβιοῦν τὰ τῷ μἀκρῷ χρόνῳ γηράσαντα, καὶ εἰς ζῆλον τῶν προβεβασιλευκότων τῆς Ῥωμανίας ἀγαθῶν βασιλέων καὶ μεγαλουργῶν ἀνατρέχουσα, καὶ τὰ ἐκείνων ἔργα μεγαλουργὰ ἅμα δὲ καὶ θεῖα καὶ ἔνσεμνα ἐπειγομένη ἀνανεοῦν καὶ τὰ ἀπονενεμημένα ἀνέκαθεν τοῖς ἀρχιερεῦσι τῆς λαμπρᾶς τῆς Κυζίκου πόλεως ἐπίσημα τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Κυζίκου ἐχαρίσατο, τὸ κεκτῆσθαι τοῦτον δηλονότι τὸ ἐμπρέπον ὑπέρτιμον τοῖς θεσπεσίοις ἀρχιερεῦσί τε καὶ [μητροπολίταις] ἀξίωμα, καὶ τὸ σάκκον καὶ πολυσταύριον ἐν ταῖς θείαις μυσταγωγίαις τοῦτον ἀμπίσχεσθαι καὶ λαμπαδοῦχον προτρέχειν αὐτοῦ ἀνὰ πᾶσαν τὴν αὐτῆς ἐνορίαν. ἐφ' ᾧ καὶ διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ὑπέρτιμον λέγεσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι τὸν διαληφθέντα μητροπολίτην Κυζίκου, καὶ πᾶν τὸ ἀνέκαθεν προσαρμόσαν τῷ τοιούτῳ ἀξιώματι σέμνωμα ἔχειν κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ συνήθειαν, ἐνδιδύσκεσθαι δὲ τοῦτον καὶ σάκκον καὶ πολυσταύριον ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς μυσταγωγίαις καὶ λαμπάδα φαίνουσαν ἔμπροσθεν τούτου προάγεσθαι [ἀνὰ] πᾶσαν τὴν ἐνορίαν· φῶς γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Χριστὸς ἀπεφήνατο, φαίνει δὲ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ, ὁ ἠγαπημένος αὐτῷ φησι μαθητής. κατὰ τοὺς κυριακοὺς οὖν μαθητὰς καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ὑπήκοον τῆς βασιλείας μου πᾶσαν γῆν ἀρχιερεῖς πεφωτισμένους εἶναι θέλουσα καὶ ἐν τῷ σκότει τοῦ βίου τούτου παμφαέστατα διὰ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν φαίνειν βουλομένη, (ὡς ἀπὸ μιᾶς γάρ τινος οὐρανομήκους κλίμακος τῶν ὑπηρετῶν τοῦ λόγου καὶ μαθητῶν τὸ μέγα τῆς ἀρχιερωσύνης χρῆμα καὶ πρᾶγμα καὶ εἰς αὐτοὺς καταβέβηκεν), εἰκότως καὶ φῶς τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ μητροπολίτου Κυζίκου προπορεύεσθαι κέκρικε, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ἐπίσημα αὐτῷ ἐδωρήσατο διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως, ἥτις καὶ γεγονυῖα ἐπεδόθη αὐτῷ, ὀφείλουσα ἐγκαταστρωθῆναι [1]) καὶ τοῖς τοῦ ἱεροῦ χαρτοφύλακος χαρτίοις τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας †.

† Εἶχε τό· μηνὶ . . . καὶ ἰνδικτιῶνι . . . δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς [καὶ θείας] χειρός †.

E codice manuscripto Gerasimi archiepiscopi edid. Rhalles et Potles, Coll. can. V. p. 326. Zachariae, Jus graeco-romanum, III. p. 590 et 598.

---

[1]) ἐπιγνωσθῆναι Z.

Godine 1300. početkom juna u Dubrovniku: Sveštenik Stefan iz Skadra vikar Male braće[121]

474.

1300. početkom juna u Dubrovniku.

Fra Ivan de Krosio, biskup stonski ugovara pod kojim će uslovima sjediniti svoju Stonsku biskupiju sa korčulanskom.

U ime Hrista amen. Tekuće godine MCCC. Od njegovog rođenja, u indiktu XIII, početkom juna.

Ja fr. Jovan de Krosio, božanskom milošću korčulanski i stonski episkop, bez ikakvog izuzetka prava ili činjenice, obećavam, dogovaram se i slažem se sa ser Blazijem Kernotićem i ser Kepradom Obradićem, izaslanicima zajednice grada Korčule, prihvatajući ih sa ovlašćenjem i u ime plemenitog muža gospodara Marina Georgija, komesa Korčule i Mljeta, da će se sve što je dolje zapisano u vezi sa pomenutom opštinom i zajednicom neosporno izvršiti.

Najprije ću se sam, preko mojih rođaka i prijatelja, postarati kod pape da se stonska stolica prenese i priključi korčulanskoj, što i želim da se ostvari.

Zatim, da od desetina primam petinu desetine i ništa više, a za ostatak od desetina pomenuta zajednica biće dužna da mi da jedan vinograd u Lombardi i jedno imanje kod Svetog Vita.

Zatim, da ću postavljati kanonike koji će poslije moje smrti moći da odaberu drugog episkopa prema njihovoj želji.

Zatim, ako se ikada pojavi ili nastane neka parnica između hvarskog episkopa i moje, Korčulanske crkve, nastojaću da se ta parnica ili parnice završe i riješe na moj lični trošak.

Zatim, da ću pomenutu petinu desetine koju dobijam podijeliti na četiri dijela, i to tako što ću jedan dio čuvati za sebe, drugi za crkvu, treći ću davati kanonicima, a četvrti ću trošiti na siromahe.

Takođe da u prvoj godini ne primam od opštine nikakvu desetinu.

Takođe da osim onoga što je gore pomenuto ubuduće ne smijem da primam ništa drugo od opštine ili zajednice.

Takođe da ću za pola godine, pošto se budem priključio korčulanskoj stolici, postaviti kanonike.

O ovome su napravljena tri jednaka spisa, jedan za pomenutog episkopa, drugi za Korčulansku opštinu i treći za oce predikatore (dominikance) u Dubrovniku.

Sastavljeno je u Dubrovniku, u crkvi braće dominikanaca, u prisustvu uglednih vjernika fr. Stefana iz Skadra, vikara Male braće dubrovačkog konventa, i gospodara Petra de Petranjio, dubrovačkog kanonika, sa svjedocima koji su za ovu priliku bili posebno zamoljeni i pozvani, a svakako i drugih.

Ja Jovan Adriani de Mutina, vladarskom voljom javni notar, prisustvovao sam svemu ovome i pozvan da to zapišem zapisao sam i mojim uobičajenim pečatom i imenom potvrdio.

A da bi ovaj javni i autentični dokument imao čvrstinu i važnost ja, pomenuti episkop, lično sam stavio svoj pečat.

Farlati Illyr. sacr. VI. 329. Isto 369-370.

[121] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 8, Zagreb 1910, p. 580.*

1300, početkom juna. U Dubrovniku.

Fra Ivan de Crossio, biskup stonski ugovara, pod kojim uvjetima hoće sjediniti svoju stonsku biskupiju sa korčulskom.

In Christi nomine amen. Anno currente a nativitate eiusdem MCCC. indictione XIII. intrante iunio.

Ego fr. Joannes de Crossio miseratione divina Curzolensis et Stagnensis episcopus solemniter sine aliqua exceptione iuris vel facti promitto et convenio et in concordia existo cum ser Blasio Cernotich et ser Cepreda Obradich ambasciatoribus universitatis civitatis Curzolae, recipientibus vice et nomine nobilis viri domini Marini Georgio comitis Curzolae et Melitae, et dicti communis et universitatis omnia et singula infrascripta irrefragabiliter adimplere.

In primis, quod ego procurabo apud summum pontificem per me et per meos parentes et amicos meos, quod sedes Stagnensis translatabitur et appelabitur in sedem Curzolensem, et volo facere.

Item, quod quintum decimum in decimas percipiam et non plus, et pro residuo decimarum tenebitur mihi dare communitas praedicta vineam unam in Lombarda et unum campum apud sanctum Vitum.

Item, quod faciam canonicos, qui possint post obitum meum alium episcopum, secundum quod eis placuerit, eligere.

Item, quod si tempore aliquo quaestio erit vel orietur intra episcopum Pharensem et meam ecclesiam Curzolensiem, quod tenear ipsam quaestionem vel quaestiones meis expensis propriis terminare et defendere.

Item, quod quintum decimum praedictum teneor in quatuor partes dividere, videlicet, quod unam partem pro me tenebo, pro ecclesia aliam, tertiam canonicis dabo, et quartam pauperibus erogabo.

Item, quod hoc primo anno decimas aliquas non recipiam a communi.

Item, quod ultra praedicta nihil aliud a communi vel universitate Curzolae debeam requirere in futurum.

Item, quod infra medium annum postquam applicuero Curzolae faciam canonicos.

De hoc autem factae sunt tres chartae similes, una pro dicto episcopo, alia pro communi Curzolae, tertia apud patres Praedicatores in Ragusio.

Actum est in Ragusio in ecclesia fratrum Praedicatorum, praesentibus discretis religiosis viris fr. Stephano de Scutari vicario fratrum Minorum conventus Ragusii, et domino Petro de Petragnio canonico Ragusino testibus ad hoc specialiter rogatis et vocatis, nec non aliis.

Ego Joannes Adriani de Mutina imperiali auctoritate notarius publicus omnibus praesens fui, et rogatus scribere scripsi, et meo sigillo solito et nomine roboravi.

Et ad firmitatem et notitiam ego dictus episcopus meum duxi sigillum praesentialiter apponere huic publico et autentico instrumento.

Farlati Illyr. sacr. VI. 329. Ibidem 369.—370.

Godine 1303. jula 1:
Dozvola dubrovačkom lađaru da preveze Mihajla de Andrika iz Skadra u Veneciju[122]

G. 1303.

DANA PRVOG JULA. – U Malom vijeću *itd*. prihvaćeno je i javno objavljeno preko oglašivača Mateje da svi koji žele da uvoze životinje u Dubrovnik mogu da dobiju dozvolu o prodaji i to u iznosu od V folara za funtu mesa od uškopljene životinje, a za druga mesa jedan folar više za funtu, a tokom čitavog idućeg mjeseca avgusta.

Istog dana u pomenutom Malom vijeću data je dozvola Feliciju de Felice da može sa svojom lađom da preveze Mihajla de Andrika iz Skadra u Veneciju, na njegov rizik i sreću, i da treba da plati carinu za sve stvari koje bude natovario u Dubrovniku i odnio ih u Veneciju; a Mihail je obećao i potvrdio pred gospodarem komesom i njegovim savjetom da će platiti carinu za sve stvari koje bude donio iz Venecije u Dubrovnik.

[122] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 54.*

Die primo julii. — In minori conscilio *etc.* captum fuit et publice clamatum fuit per Matheum preconem, quod omnes ille persone, que voluerint aducere bestias in Ragusium, habeant licenciam vendendi ad follaros v pro libra carnes de castrato et alias carnes ad follarum unum plus pro libra per totum Augustum proximum.

Eodem die in dicto conscilio minori data fuit licencia Felicio de Felice, quod possit portare cum suo ligno Venecias Michaelem de Andriço de Scutaro ad suum risicum et fortunam, et debeat solvere doanam de omnibus rebus, quas portaverit de Ragusio et aduceret de Veneciis; et Michael promisit et confessus fuit coram domino comite et suo conscilio solvere doanam de omnibus rebus quas aduxerit de Veneciis in Ragusium. —

Godine 1318. novembar 4:
Dubrovčani plaćaju dažbinu glasnicima kralja Uroša – skadarskom episkopu Stefanu i komesu Zete Iliji[123]

642.

(1318) 4. novembra. U Dubrovniku.

"Velepoštovani muž gospodar Stefan, božjom milošću episkop Skadra, i plemeniti muž, gospodar Ilija, komes Cente (Zete), glasnici (!) poslani od strane preuzvišenog gospodara kralja Uroša, kako je sadržano u pismu pomenutog gospodara kralja", primili su od upravnika blagajne Dubrovačke opštine 2000 perpera na ime dažbine za nedavno prošli praznik Sv. Dimitrija.

Arch. Rag. Div. Notarie 1318-20.

1318. 1. novembra Malo vijeće je utvrdilo da se "skadarskom episkopu Stefanu i gospodaru Iliji, komesu Cente (Zete), glasnicima kralja Uroša" isplati pomenuta dažbina; takođe da je istima predat u količini od šest iperpera." Ed. M. Rag. * 5, 126 (greškom za g. 1319) i 2, 316 (iz bilježaka P. Mateja) … - O dažbini S. Demetrija v. Jiriček, 62 n. 49. Cf. niže dok. iz 1320. 27. oktobra.

[123] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 193*.

⟨1318,⟩ 4. novembris. Ragusii.

„Venerabilis vir dominus Stephanus [1]), dei gracia episcopus Scutari, et nobilis vir dominus Elias comes de Çenta, nuctii (!) missi per serenissimum dominum regem Vrossium, ut in licteris dicti domini regis continetur“ accipiunt a camerariis communis Ragusii 2000 perperos tributi s. Dimitrii proxime praeteriti.

Arch. Rag. Div. Notarie 1318—20.

1318, 1. novembris consilium minus statuit, ut „Stephano episcopo Scutarensi et domino Elie comiti Çente, nuntiis d. regis Urossi“ solvatur dictum tributum; item, ut eisdem „presentetur usque ad quantitatem sex yperperorum“. Ed. *M. Rag.* *5, 126 (erronee ad a. 1319) et 2, 316 (e P. Matthei excerptis). — De tributo s. Demetrii v. Jireček, Bedeutung von Ragusa 62 n. 49. Cf. infra doc. 1320, 27. oct.

Godine 1319. oktobra 27:
Skadarski episkop Paskva i Junek Minoslavić
naplaćuju dažbine za kralja Uroša – ubiranju duga prisustvuju gospodar Skadra Stefan i đakon Dimitrije Skadranin[124]

658.

1319, 27. oktobra. (U Dubrovniku.)

"Paskva, božjom milošću skadarski episkop i Jurek Minoslavić, glasnici gospodara kralja Uroša", potvrđuju da su zbog duga nekih Dubrovčana primili od dubrovačke opštine 600 solda venecijanskih groša. U prisustvu (*između ostalih*) "gospodara Stefana iz Skadra, đakona Dimitrija iz Skadra."

[124] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 198*.

1319, 27. octobris. ⟨Ragusii.⟩

„Pasqua dei gratia episcopus Scutarensis et Jurech Minosclavich, nunctii domini regis Vrossi“ se pro debito quorundam Ragusinorum a communi Ragusii 600 soldos gross. Venetorum recepisse declarant. Praesentibus (*inter alios*) „domino Stephano [3]) de Scutari, diacono Dimitri de Scutari“.

Godine 1320. oktobra:
Skadarski episkop i komes Dabiživ naplaćuju za kralja Uroša dažbine u "dobrim dinarima"[125]

667.

(1320. mjeseca oktobra)

Stefan Uroš (II), kralj Srbije, javlja komesu i dubrovačkim konsilijarima da je poslao skadarskog episkopa i komesa Dabiživa koji treba da prime dažbinu za (praznik) Svetog Dimitrija (“tamo je moje kraljevstvo poslalo episkopa skadarskog i kneza Dabiživa”). Traži dobre (*bonos*) denarije, jer loše (*malos*) denarije Grci ne žele da primaju.

Pismo na orig. papirusu u knizi “Različite kancelarije 1320.” (Dubrovački arhiv).

Pucić, Spomenici II, 2, n° 3 = Smičiklas, Cod. Dipl. VIII, 574 (Jiriček, Spomenik XI, 99 popravaka nedostaje).

Vrijeme se doznaje iz bilješke kod br. 668.

[125] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 199*.

⟨1320, mense octobri⟩.

Stephanus Uroš (II.), Serbiae rex, comiti et consiliariis Ragusinis nuntiat se episcopum Scutarensem et comitem Dabiživ tributum s. Dimitrii accepturos misisse (ТАМО ПОСНЛА КРАЛЬСТВО МН ЄПНСКОПА СКЬДРЬСКАГО Н КНЄZА ДАБНЖНВА). Bonos denarios petit, nam malos denarios Graeci accipere nolunt.

Litterae orig. papyr. in libro „Diversa Cancellarie 1320“ (arch. Ragusanum).

Pucić, Spomenici II, 2, n° 3 = Smičiklas, Cod. dipl. VIII, 574 (Jireček, Spomenik XI, 99 emendationes affert).

Tempus ex annotatione sub n° 668 deducitur.

Godina 1320. oktobra 26:
Skadarski episkop Petar izaslanik kralja Uroša prima 2000 iperpera od Dubrovčana[126]

668.

1320. 26. oktobra. (U Dubrovniku.)

"Petar, božjom i kraljevskom milošću skadarski episkop, poslanik" kralja Uroša, određen posebno (v. br. 667) za dolje navedeno, izjavljuje da je u prisustvu (između ostalih) "Tome de Paolo de Toma i Nikole Arbanasa" primio 2000 iperpera od Dubrovačke opštine", "za tamjan i dažbinu u istom danu S. Dimitrija."

Iz knjige "Različite kancelarije 1320" (Dubrovački arhiv).

Ed. Pucić II, 3 n° 4 = Smičiklas, Cod. Dipl. VIII, 575 (Jiriček, Spomenik XI, 99 popravaka nedostaje). – Cf. niže sa br. 674.

[126] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 199*.

1320, 26. octobris. ⟨Ragusii.⟩

„Petrus [1]) dei et regis gratia episcopus Scutarensis, nuntius“ regis Urossi ad infrascripta specialiter constitutus (*v. n° 667*) se praesentibus (*inter alios*) „Thoma de Polo de Toma et Nicchola Arbanese“ „pro incensu seu tributo in isto die s. Dimitrii“ a communi Ragusii 2000 yperp. recepisse declarat.

E libro „Diversa Canc. 1320“ (arch. Rag.)

ed. Pucić II, 3 n° 4 = Smičiklas, Cod. dipl. VIII, 575 (Jireček, Spomenik XI, 99 emendationes affert). — Cf. infra cum n° 674.

Godine 1321. oktobra 23:
Skadarski episkop Petar piše Dubrovčanima[127]

672.

(1321) 23. (oktobra). U Skadru.

Skadarski episkop Petar piše komesu i dubrovačkim konsilijarima: ”Neka zna vaša plemenitost da je gospodar kralj naložio meni i kefaliji da dođemo da uzmemo vaš danak. No Bog me svojom voljom kori i pokoravam mu se.” Zato je sa kefalijom poslao nećaka prezvitera Stefana i svog rođaka Barda.

Originalna pisma u kartoteci sudskog arhiva Dubrovnika. Ranije su bila priključena knjizi “Različite kancelarije 132”. (v. br. 674. Fragment pečata: Marija držeći infanta.”

Jiriček, Spomenik XI, 24, n° 6.

U originalu se čita: ”dana petka u mjesecu septembru dana XXIII.” No, dan 23. septembar pada na dan *merkurija* srijeda, pa je dan *veneris* bio 23. oktobra, što se slaže sa br. 674. Jiriček l. c. nota 3.

[127] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 203*.

⟨1321,⟩ 23. ⟨octobris.⟩ Scutari.

Petrus episcopus Scutarensis comiti et consiliariis Ragusinis scribit: „Sciat uestra nobilitas, quod dominus rex misit nobis et chephalie, quod ueniremus accipere uestrum dacium. Deo uolente me Deus castigat et iaceo“. Propterea cum chephalia nepotem suum presbyterum Stephanum et familiarem suum Bardum mittit.

Litterae originales chartaceae in arch. iudiciali Ragusii. Olim in libro „Diversa Cancellarie 1320“ (v. nº 674) *erant affixae. Fragmentum sigilli: Maria infantem tenens.*

Jireček, Spomenik XI, 24, nº 6.

In originali legitur: „die veneris mense septembris die XXIII.“ Sed dies 23. septb. in diem mercurii cadit, dies veneris 23. octobris fuit, quod etiam cum nº 674, convenit. Jireček l. c. nota 3.

Godina 1321. oktobra 23. u Skadru: Skadarski episkop Petar piše dubrovačkom komesu Bartolomeju[128]

25.

1321. 23. oktobra. U Skadru.

Petar biskup skadarski piše Bartolomeju Gradenigu knezu dubrovačkomu, kako je kralj srpski poručio njemu i ćefaliji Iliji, da idu u Dubrovnik

Plemenitom mužu i poznatom po velikoj uviđavnosti, gospodaru dubrovačkom komesu Bartolomeju, svakako i sudijama i konsilijarima tog grada, Petar, božjom milošću skadarski episkop, pozdrav i svako dobro. Neka zna vaša plemenitost da je gospodar kralj poručio meni i kefaliji da dođemo da uzmemo vaš danak. No Bog me svojom voljom kori i pokoravam mu se. Zato molim vaše prijateljstvo i ljubav da me izvolite opravdati. No, takođe, zajedno sa kefalijom šaljem svog nećaka Stefana i svog rođaka Bardu, i što god da se dogovorite sa kefalijom neka bude zauvijek plemenito. U Skadru, dana petka, mjeseca septembra.

Na pozadini: "Plemenitom mužu i poznatom po velikoj uviđavnosti, gospodaru dubrovačkom komesu, svakako i sudijama i konsilijarima tog grada."

Original na papiru u dubrovačkom arhivu, koji je bio u Diversa cancellariae (Različite kancelarije) za g. 1320. kako se vidi po zapisu od 27. oktobra 1321.

Jireček Spom. Srp. Br. 6, 24.

[128] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 9, p. 34.*

1321, 23. oktobra. U Skadru.

Petar biskup skadarski piše Bartolu Gradenigu knezu dubrovačkomu, kako je kralj srpski poručio njemu i čefaliji Iliji, da idu u Dubrovnik ubrati dohodak svetodmitarski.

Viro nobili ac multa discrecione pollenti, domino comiti Ragusinen-[si] Bartollomeo nec non çudicibus(!) et consiliaris ciuitatis eiusdem Petrus dei gracia episcopus Scutaren[sis] salutem et omne bonum. Sciat uestra nobilitas, quod dominus rex misit nobis et chephalie, quod ueniremus accipere uestrum dacium. Deo uolente me deus castigat et iaceo. Ideo rogamus uestram amiciciam et dilecxionem (!), quatenus nos uelitis abere excusatum. Et eciam mittimus nostrum nepotem presbiterum Stephanum et familiarium nostrum Bardum cum dicto chefalia, et quicquid faciatis cum chefalia, ualeat nobilitas per te[m]pora ogiora[1]. Data in Scutaro, die ueneris, mense septembris[2] die XXIII.

Na leđjima: »Viro nobili ac multa discretione pollenti domino comiti Ragusinen[si] Bartollomeo, nec non iudicibus et consiliariis ciuitatis eiusdem«.

Original na papiru u dubrovačkom arkivu, koji je bio u Diversa cancellariae za g. 1320., kako se vidi po zapisu od 27. oktobra 1321.

Jireček Spom. srp. br. 6, 24.

Godine 1321. oktobra 27:
Zetski kefalija Ilija izjavljuje da je u prisustvu Tome i Stefana Skadranina a pred svjedocima primio dug od Dubrovčana[129]

674.

1321, 27. oktobra. U Dubrovniku.

"Plemeniti i moćni muž kefalija Ilija, glasnik i poslanik presvetog kralja Uroša", u prisustvu Tome sina Paula de Tome, skadarskog prezvitera Stefana nećaka gospodara Petra, skadarskog episkopa, i dvojice svjedoka Dubrovčana, izjavljuje da je primio 2000 perpera od Dubrovačke opšine za tamjan i danak od jučerašnjeg praznika S. Dimitrija."

Iz "Diversa cancellarie 1320" u sudskom arhivu Dubriovnika.
Ed. Jireček, Spomenik XI, 24. n° 6. – Cf. sa n° 668 i niže dok. 1335, m. oktobra.

[129] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 204*.

1321, 27. octobris. Ragusii.

„Nobilis et potens vir dominus Ylia cefalia [1]), nunctius et ambaxator serenissimi regis Vrossi", praesentibus Thoma filio Pauli de Thoma, presbytero Stephano nepote domini Petri episcopi Scutarensis et duobus testibus Ragusinis se a communi Ragusii 2000 perperorum „pro incensu seu tributo heri die festi s. Dimitri" recepisse declarat.

E „Diversis Cancellarie 1320" in arch. iudicali Ragusii

ed. Jireček, Spomenik XI, 24. nº 6. — Cf. cum nº 668 et infra doc. 1335, m. octobri.

Godine 1322. aprila 26: Spor povodom naplate pijačarine[130]

G. 1322.

DANA XXVI APRILA. Od strane gospodara komesa i njegove kurije poslana su pisma Marku de Zani i Marinu Novelu da od dana kada ih dobiju mora da se pojave pred nama i našom kurijom, lično ili preko ovlašćenog zastupnika, ako žele nešto da kažu, opovrgnu ili navedu kao dokaz da ne treba osloboditi od neke naplaćene pijačarine (taksa na skladištenje na otvorenom prostoru? - plazaria) Kerna de Bona, Vita de Drika, Mateja de Picinika i Andrea de Pabera kod Andrea de Despana iz Skadra, inače dogodiće se onako kako se njima čini da je pravedno, bez obzira na njihovo odsustvo.

[130] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 120*.

Die xxvi aprilis. Misse fuerunt littere ex parte domini comitis et sue curie Marco de Zanni et Marino Nouello, quod a die presentationis earum debeat per se vel per sufficientem responsalem coram nobis et nostra curia comparere, si vollunt aliquid dicere, opponere et allegare, se non esse absolutum a quadam plazaria, quam fecit pro Cherno de Bona, Vita de Dricas, Mathe de Picinico et Andrea de Pabera penes Andream de Despan de Scutori, alioquin procedetur pro(ut) eis videbitur esse iustum. eorum absentia non obstante et termino.

Godina 1323. aprila 9:
Dubrovčani opremaju brod da u Apuliju prevezu Marka de Lukara i Vitu Skadranina, poslanike kralja Uroša koji se ženi u Skadru[131]

687.

1323, 9. aprila. U Dubrovniku.

Veliko vijeće je odlučilo da se ”opremi opštinski mali lignum (brod) i preda izaslaniku gospodara kralja, odnosno Marku de Lukaru i đakonu Vitu iz Skadra (!) za odlazak u Apuliju” na opštinski trošak za XX dana.

Zatim je utvrđeno još i da “svi koji žele da nose žito, vino ili bilo kakve druge namirnice u Skadar za svadbu gospodara kralja Uroša, mogu da ih prevoze kopnom i morem bez ikakve nadoknade”, “od dana kada Marko de Lukaro i don Vito iz Bara (!) budu isplovili iz grada Dubrovnika putujući u Apuliju, pa sve do sredine mjeseca maja.”

M. Ragusina I, 81 s. – O ovome v. niže n° 689.

[131] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 215*.

1323, 9. aprilis. Ragusii.

Consilium maius statuit, ut „lignum parvum communis armetur et commodetur ambaxatori domini regis videlicet Marco de Lucaro et diacono Vite de Scutaro (!) ad eundum in Apuliam“ expensis communis per XX dies.

Statuitur porro, ut „omnes volentes ferre frumentum vinum et alia quecumque victualia Scutarum ad nuptias domini regis Urosii possint ea portare et navigare sine aliqua pena“ „a die quo decesserint a civitate Ragusii Marcus de Lucaro et don Vita de Antibaro (!) ituri in Apuliam usque per medium mensem madii“.

M. Ragusina I, 81 s. — De re v. infra nº 689.

Godine 1330. maja 12. u Skadru:
Skadarski bilježnik Kliment šalje opomenu Dubrovčanima zbog nekog duga[132]

744.

1330, 12. maja. (U Skadru)

Dio dokumenta koji je napisao notar skadarske opštine.

Od strane gospodara komesa i njegove kurije napisano je pismo Jakovu, sinu Milgosta iz Dubrovnika, sa preporukom da u roku od naredna IIII mjeseca od njegovog prijema, mora lično ili preko zakonskog zastupnika da se pojavi pred gospodarem komesom i njegovom kurijom, kako bi odgovarao po pravu Domanu de Mence ili njegovom zakonskom zastupniku o nekom dugu od LIIII iperpera i njegovoj pravosnažnosti, koji treba da vrati, kako stoji u spisu napisanom rukom Klimenta, sina Gina, notara skadarske opštine, godine gospodove hiljadu trista tridesete, dana XII maja, a za isplatu ako bude odlučeno od kurije - - -.

Ovaj citat je zapisan dana 22. oktobra u Knjizi Reform. 1334-36, fol. 77 b (tab. Ragusinum).
(Jireček, Asl. Phil. 25, 520 i 26, 214; Romanen 3, 30 B.)

[132] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 222*.

1330, 12. maii. ⟨Scodrae.⟩

Vestigium instrumenti a notario communis Scodrensis scripti.

Ex parte domini comitis et sue curie misse fuerunt lictere Jacobo filio Milgosti de Ragusio, precipiendo sibi, quod a die presentationis harum ad IIII^{or} menses subsequentes debeat comparere coram domino comite et sua curia per se vel suum legitimum responsalem, ad respondendum de iure Domane de Mençe seu eius legitimo procuratori de quodam debito de yperperis LIIII et de vigore ipsorum, quos sibi dare tenetur, ut continentur in carta scripta manu Climentis filii Gini, notarii communis Scutari in anno domini millesimo trecentesimo trigesimo die XII madii et ad solvendum si a curia sententiabitur - - -.

Citatio haec die 22. octobris 1336 inscripta est Libro Reform. 1334—36 fol. 77 v (tab. Ragusinum).

(Jireček, AslPhil. 25, 520 et 26, 214; Romanen 3, 30 B.)

Godine 1332. januara 5 u Kotoru:
Gvin Skadranin pozajmljuje novac od jednog Venecijanca[133]

757.

1332, 5. januara. U Kotoru.

Gvin, nećak Petra Hranimira iz Skadra obavezuje se na krst da će Francisku Skarpatiju iz Venecije vratiti 53 perpera...

Arch. Catari, Not. Cat. 1326-1334.

[133] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 225*.

1332, 5. ianuarii. Cathari.

Guin, nepos Petri Chranimir de Scutaro obligat se dare Francisco Scarpatio de Venetiis 53 perperos de cruce.

Arch. Catari, Not. Cat. 1326—1334.

Godine 1336. maja 27: Skadarski opat Pavle zapljenjuje vosak dubrovačkog trgovca[134]

801.

1336, 27. maja. U Dubrovniku.

Radi se o dubrovačkom vosku koji je uzeo (Pavle) opat S. Sergija.

Tolan de Radoe požalio se "na opata S. Sergija, tvrdeći da mu je kod S. Sergija uzeo" jednu salmu voska od 270 funti "i poslije toga se dogovorio sa njim da ako Nikola de Buka (Bućа) potvrdi da je opat uzeo pomenuti vosak za gospodara kralja, onda se koristi svojim pravima u odnosu na gospodara kralja, no ako potvrdi da ga nije uzeo za gospodara kralja, onda taj opat treba da pruži nadoknadu Tolanu za pomenuti vosak, počev od sada pa do praznika Svetog Petra." Svedok Krisa de Bergo: "Bio sam prisutan u Skadru kada se Tolan potužio na opata Svetog Segija za jednu salmu voska koju mu je ovaj uzeo, a opat mu je odgovorio (*kao u Tolanovoj tužbi gore*)..."

Arch. Rag., Div. Canc. 1334/ II.

[134] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 227*.

1336, 27. maii. Ragusii.

Agitur de cera Raguseo cuidam per ⟨Paulum?⟩ abbatem S. Sergii ablata.

Tholan de Radoe conqueritur „supra abbatem S. Sergii, dicens quod ei abstulit apud S. Sergium“ unam salmam cere librarum 270 „et post hoc fuit in hac concordia secum, quod si Nicola de Buca scribet ipsum abbatem accepisse dictam ceram pro domino rege, quod utatur iuribus suis contra dominum regem, et si scribet non accepisse eam pro domino rege, ipse abbas stetit contentus satisfacere eidem Tolan de dicta cera hinc ad festum sancti Petri proximum“. Crissa de Bergo testis: „ego fui presens in Scutaro, quando Tolan conquerebatur supra abbatem Sancti Sergii de una salma cere, quam sibi abstulerat et ipse abbas respondebat ei“ *(ut supra Tholano conquerenti)*.

Arch. Rag., Div. Canc. 1334 II.

---

[1]) de nomine v. Jireček, Romanen III, 63.

[2]) alb. mirę bonus, pulcher, mira bonitas. Jireček, Romanen II, 73 B.

Godine 1336. juna 27:
Novljanin u Skadru silom oduzima robu dubrovačkom trgovcu[135]

803.

1336. 27. juna. U Dubrovniku.

Miha Utolčić se žalio na Dragoslava Visigačija de Kanal (iz Kanala, Herceg Novog) "da mu je od Genta pod Skadrom" silom oduzeo stvari u vrijednosti od 40 iperpera.

Arch. Rag. Div., Canc. 1334/II.

[135] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 239*.

1336, 27. iunii. Ragusii.

Miha Vtolcich conqueritur de Dragoslavo Vissighachia de Canal „quod a Genta sub Scutar (o) per fortiam accepit ei res valoris 40 yperperorum.

Arch. Rag. Div., Cane. 1334/II.

Godine 1336. juli u Dubrovniku:
Vlastelin kralja Raške i sin komesa Skadra silom uzimaju tkanine dubrovačkim trgovcima[136]

804.

1336, 11. juli. U Dubrovniku.

Neki Dubrovčanin se požalio na nepravdu koja mu je nanijeta blizu Skadra.

Godoe de Raktiko potužio se gospodaru komesu na Vraktika, barona gospodara kralja Raške, tvrdeći da mu je u mjesecu maju kod Skadra uzeo u svilenim tkaninama IIII komada stanacija(?) iz Milana i polovinu hiljade u gvožđu, u vrijednosti od CLXXX groša za krst.

Arch. Rag., Div. Canc. 1334/II.

1335. 8. jula u Dubrovniku: Godoe de Rastiko i Roden Spiko potužili su se da im je "Mile, sin komesa iz Skadra" uzeo 2 fustana, 4 fustana iz Venecije i jedan iz Marke. /Ibidem/.

[136] *"Axta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 239*.

1336, 11. iulii. Ragusii.

Raguseus quidam conqueritur de inuria prope Scutarum sibi illata.

Godoe de Ractico coram domino comite conqueritur supra Vracticum, baronem domini regis Raxie, dicens quod de mense madio ad Scutar(um) sibi abstulit in drappis IIII petias stanaciorum (?) de Mediolano et medium miliarium de ferro, valoris ypp. CLXXX grossorum de cruce.

Arch. Rag., Div. Canc. 1334 II.

1335, 8. iulii Ragusii: Godoe de Ractico et Raden Spiço conqueruntur, quod „Mile[1]) filius comitis de Scutaro“ eis 2 petias fustagni, 4 fustagnos de Venetia et unum de Marchia abstulit. (*Ibidem.*)

Godine 1352. septembra: Upravitelj Konstantinopolja moli poglavara Skadra da svoje sveštenike privede redu[137]

CXXXVIII (6861-1352) septembra, indikta VI

Kalist opominje posjetioca Konstantinopolja poglavara Skadarskog da se umjeri sveštenstvo.

†Postavljen na bogomslavni Konstantinopolj oblasti Aronove, presveti prezvitere i poglavare skadarski, milost od Boga i milosrđe želi ti Moja malenkost. Prošle godine je, kao što znaš, za milost Hristovu Naša malenkost zamolila pismeno da se udalje sveštenici i monasi od kafana i da se vrate pristojnosti koja im dolikuje. Isto tako je promislila Naša malenkost i preporučila i pozivala na razne načine da se povuku u samoću i da se poprave troženci, nezakonito oženjeni, četvoroženci, mnogoženci i preljubnici, zbog čega dolazi gnijev Božiji direktno na sinove, kao što kaže veliki apostol. Zbog toga neka se ubuduće ne ponavlja tako nešto nakon tolikih pokliča i preporuka Naše malenkosti, jer bolest je prešla u ogorčenje i zlovolju uglavnom od Boga i zbog toga pazi, i moli te Naša malenkost nakon prve, druge i treće opomene da se kazne oni koji preziru ove naredbe i oni koji su nepokorni božijoj crkvi. Vodeći brigu za zajedničku korist, kroz milost božiju da od danas, dana 3. septembra imate svuda pažnju i štovanje i neka se niko ne usudi da preinači ovu bulu već da se popravi onaj koji žudi zajedno sa tobom ka Našoj malenkosti i brže ka onome što zahtijeva hrišćanski položaj pravednog iskušenja, daju se ova preporuka i bula, da se utiša bura veselog i dobrostivog Boga ka našem napaćenom rodu i da se preinači u vedro nebo, dok dobrostivo odozgo gleda na nas Gospod naš Isus Hrist, sa bogatim blagoslovom i milosrđem i da primimo spasenje od njega. Znaj, pošto niko neće biti izbavljen, neka se postara Tvoja svetost da se ispune ove naredb, jer će inače svako biti uklonjen sa položaja. S obzirom na toliki broj sveštenika i monaha i sada opet kliče i navješćuje Naša malenkost da ne samo da se udalje iz kafana ali i od ostalih nemoralnih mjesta i da se regulaju u načinu života i da žive sa dobrim manirima uzorno i na liniji dobra, pošto ako zanemariš opet one koji srljaju ka onome što je zabranjeno, ti snosiš odgovornost po kanonima i dovodiš u opasnost svoj položaj. I ovo moli Naša malenkost, da svi sveštenici koji se nalaze u tom kraju obavljaju službu sa najvećom marljivošću nadasve i pozivaju se u proslavama svetaca i pomenima preminulima, kao i na svim crkvenim ceremonijama, ukratko tokom svih svetih događaja, da se sve čini onako kako se Bogu sviđa i kako je u skladu sa crkvenim poretkom i tradicijom. Onaj ko nakon ove naše naredbe bude u tajnosti radio i pokušao da ukine ovo što je rečeno, biće ekskomuniciran i platiće globu ako krišom bude djelovao. Milost Božija neka je sa Tobom †.

[137] *Fr. Miklosich, Ios. Müller: "Acta patriarchatus Constantinopolitani MCCCXV-MCCCCII", Vindobonae s. a.,vol. 1, p. 318.*

CXXXVIII. (6861—1352) septembri ind. VI.

Callistus monet visitatorem Constantinopoleos Scutariotam, ut clerum moderetur.

† Ὁ εἰς ἔξαρχον ἀνατεθειμένος τῆς κατὰ τὴν θεοδόξαστον Κωνσταντινούπολιν ἐνορίας τῆς τοῦ Λαρῶν, θεοσεβέστατε πρεσβύτερε καὶ ταβουλλάριε Σκουταριῶτα, τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ χάριν καὶ τὸ ἔλεος ἐπεύχεταί σοι ἡ μετριότης ἡμῶν. τὸν πέρυσι καιρὸν προμηθεσαμένη χάριτι Χριστοῦ ἡ μετριότης ἡμῶν, ἵνα ἀπέχωσιν οἵ τε ἱερωμένοι καὶ οἱ μοναχοὶ ἀπὸ τῶν καπηλείων, καὶ ἀναστρέφωνται κατὰ τὸ πρόσαρμόζον αὐτοῖς σχῆμα, παρεκελεύσατο ἐγγράφως, ὅσον γινώσκεις, ὡσαύτως προεμηθεύσατο ἡ μετριότης ἡμῶν καὶ παρήνεσε καὶ ἐπεφωνήσατο διαφόρως, ἵνα γένωνται ἐκ τοῦ μέσου καὶ διορθωθῶσιν αἱ τριγαμίαι, αἱ ἀθεμιτογαμίαι, αἱ τετραγαμίαι, αἱ πολυγαμίαι, αἱ μοιχοζευξίαι, δι' ἅπερ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, κατὰ τὸν μέγαν ἀπόστολον· ἐπεὶ γοῦν οὐδὲν πλέον ἐγένετο καὶ μετὰ τὰς τοσαύτας παρεγγυήσεις καὶ παραινέσεις τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἀλλὰ προσχώρησεν ἡ νόσος εἰς παροξυσμὸν καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ θεοῦ μᾶλιστα, διὰ τοῦτο ἐπισκήπτει καὶ παρακελεύεταί σοι ἡ μετριότης ἡμῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι, ἐπεὶ κατὰ τὴν τῶν φιλευσεβῶν νόμων διαταγὴν μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην ἐπιφώνησιν γίνεται καὶ ἐκδίκησις εἰς σωφρονισμὸν καὶ ἀναστροφὴν τῶν περιφρονούντων καὶ ἀπειθούντων τῇ ἐκκλησίᾳ θεοῦ, τοῦ κοινοῦ συμφέροντος προνοουμένη διὰ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος, ὡς ἂν ἀπὸ τῆς σήμερον, ἥτις ἐστὶ τρίτη τοῦ σεπτεβρίου, ἔχητε παντοίαν προσοχὴν καὶ συντήρησιν, καὶ οὐδὲν τολμήσῃ τις ζητῆσαι καὶ λαβεῖν βοῦλλαν ἀλλαχόθεν συνοικεσίου μέλλοντος προβαίνειν, ἀλλ' ἀνατρέχῃ ὁ ζητῶν μετά σου εἰς τὴν ἡμῶν μετριότητα καί, δοκιμασίας πρότερον κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τῇ χριστιανικῇ καταστάσει ἐννόμου γινομένης, διδῶται ἡ προτροπὴ καὶ ἡ βοῦλλα ἐντεῦθεν, ἵνα εὐδοκοῦντος τοῦ φιλαγάθου θεοῦ παύσηται καὶ ἡ ἐπελθοῦσα τῷ ταλαιπώρῳ ἡμετέρῳ γένει κατακρίς, καὶ μεταποιηθῇ εἰς αἰθρίαν, διορθώσεως γενομένης, εὐμενῶς ἐπιβλέφαντος ἄνωθεν ἐφ' ἡμᾶς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πλουσίου ὄντος ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἀποδεχομένου γίνωσκε γάρ, ὡς, εἴπερ οὐδὲν συντηρηθῇς εἰς τοῦτο, ἀμεταθέτως μέλλεις ἐκπεσεῖν καὶ τῆς σῆς ἱερωσύνης καὶ καθαίρεσιν παντελῆ ὑποστῆναι οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἱερωμένων καὶ μοναχῶν καὶ νῦν πάλιν προαναφωνεῖ καὶ προαγγέλλει ἡ μετριότης ἡμῶν, ὡς ἂν οὐ μόνον ἀπέχωσιν ἀπὸ τῶν καπηλείων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν τῶν κατεγνωσμένων, καὶ πολιτεύωνται ἐν στενότητι βίου καὶ ἀγαθοῖς τρόποις, εὑρισκόμενοι τοῖς ἄλλοις εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὴν τοῦ καλοῦ, ἐπεί, ἐὰν σοῦ ἀμελοῦντος πάλιν ἐμπίπτωσιν οὗτοι εἰς τὰ τοιαῦτα ἀπηγορευμένα, σὺ μέλλεις εὐθυνθῆναι κανονικῶς καὶ κινδυνεῦσαι ἀργίαν τῆς ἱερωσύνης σου. παρακελεύεται δὲ καὶ τοῦτο ἡ μετριότης ἡμῶν, ἵνα οἱ περὶ τὸ μέρος τῆς τοιαύτης ἐνορίας εὑρισκόμενοι ἅπαντες ἱερεῖς ποιῶσιν ἔργον ἐπιμελέστατον πρὸ παντός, καὶ προσκαλῶνται τὸν τοιοῦτον αὐτῶν ἔξαρχον ἔν τε ἑορταῖς ἁγίων καὶ μνήμαις τῶν ἀποιχομένων καὶ εὐχελαίοις καὶ πάσαις ἁπλῶς ταῖς λοιπαῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὅπως ἐποπτεύῃ καὶ ἐπιτηρῇ προσηκόντως καὶ κατὰ τὸ ἀρέσκον θεῷ ἐνεργεῖσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ παράδοσιν· ὅστις δὲ ἀπὸ τούτων φωραθείη μετὰ τὴν παρακέλευσιν ταύτην τῆς ἡμῶν μετριότητος μή ποιῶν οὕτως, ἀλλὰ χωρηθῇ εἰς ἀθέτησιν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ὑποστήσεται καὶ ἀργίαν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, καὶ καταδίκῃ ἑτέρᾳ σωφρονισθήσεται, καὶ ἀνενέργητον ἔσται, ὅπερ ἂν χωρὶς τῆς παρουσίας τούτου λάθρᾳ ἐνεργηθῇ. ἡ χάρις τοῦ θεοῦ εἴη μετά σου †.

Bez godine (1352-1355?): Konstantinopoljski sinod isključuje iz crkve (skadarskog?) mitropolita Filipa[138]

LXXV Bez godine

Sinod ekskomunicira mitropolita Filipa

† Ekskomunikacija Filipa †

† Kod Naše svetosti i kod svetog i božijeg sinoda pokrenuta je ekskomunikacija mitropolita Filipa zbog zločina koji je počinio i kao što je prirodno u prisustvu ispitanika i najmoćnijeg i svetog mog vladara. Između drugih pojavio se i zločin druge kategorije tj; razbludništva o čemu su vršene mnoge precizne istrage i to ne jednom, dva ili tri, već više puta. Upravo kad su uzmanjkali svjedoci u istrazi i nastojanju da se sazna istina, pojavili su se iskušenici monasi časnog manastira Protosinđela u kojem je i ovaj stanovao: jeromonah Grogorije, jeromonah Jerotej i đakon i monah Grigorije koji su rekli i svjedočili pismeno sljedeće:

† "Ja jeromonah Grigorije kažem: blagosloven Bog i otac Gospoda našeg Isusa Hrista koji je na vjeki, ne lažem i zaklinjem se na svetim Božijim jevanđeljima da sam vidio Petralifinu kako rano uveče, u pratnji mitropolitovog čovjeka Alvanita Mihaila, preko avlije manastrirske ulazi u ćeliju mitropolitovu, odjevena u muško ruho i opet kako izlazi zajedno sa ovim Alvanitom u zoru. Takođe sam je gledao i raznim danima kako javno dolazi i odlazi. †"

† "Ja, jeromonah Jerotej kažem: blagosloven Bog i otac Gospoda našeg Isusa Hrista koji je na vijeke, ne lažem i zaklinjem se na svetim jevanđeljima Božijim da je osumnjičena Petralifina dolazila puno puta u ćeliju mitropolitovu i zajedno sa njim se gostila, pila i noćila sa njim. Katkad je dolazila danju, katkad noću, a posebno je dolazila u ćeliju mitropolitovu tri dana i noći. Kad su jeli i pili nekad sam bio prisutan i ja i služio ih, a nekad sam i ja sijedao da jedem odvojeno.†''

† "Ja, Grigorije monah i đakon kažem: blagosloven Bog i otac našeg Gospoda Isusa Hrista koji je na vjeki, ne lažem i zaklinjem se na svetim božijim jevanđeljima da sam vidio osumnjičenu Petralifinu kako ulazi preko avlije manastirske i odlazi u ćeliju mitropolitovu zajedno sa drugim ženama njenim u vrijeme ponoćne i drugi put kada se poje četvrti čas, oko zore zajedno sa dvije njene žene."

Pošto smo se uvjerili da je počinjen zločin koji zahtijeva ekskomunikaciju, bilo putem svjedoka ili na drugi način, neporecivo i sigurno i prema tome pošto nijedan svjedok nije lagao, spremno kroz zakletvu imajući uvjerenje da je to tako, imajući uporište u našim kanonima, pred svetim jevanđeljima Hristovim, pod zaštitom crkve, uradili smo i obezbijedili sledeće:

† "Ja, rob silnog i svetog našeg vladara i cara, časni Jovan Trihas zaklinjem se na svetim božijim jevanđeljima i na časnom i životvornom krstu da sam iz usta Asane kir Mihaila čuo između ostalog i ovo što mi je rekao o nevjeri da po tom pitanju imamo i sudionika crkve i kad sam ga pitao ko je taj, reče mi mitropolit Filip.†"

† "Ja, rob silnog i svetog našeg vladara i cara, Manuil Avramios kažem i potvrđujem da kad sam došao kod Asane gledao sam Filipa kako drži predavanje ovome i sprijateljivši se sa mnom pitao me kako predajem i onda ja rekoh da me žalosti što više ne predajem, nego, ili da posreduje za mene kod silnog i svetog našeg vladara i cara ili da me prihvati, reče mi da ti

[138] *Fr. Miklosich, Ios. Müller: "Acta patriarchatus Constantinopolitani MCCCXV-MCCCCII", vol. 1, p. 168.*

LXXV. Sine anno.

Synodus excommunicat metropolitam Philipporum.

† Καθαίρεσις τοῦ Φιλίππων †.

† Ἐκινήθη ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς καὶ θείας συνόδου κατὰ τοῦ μητροπολίτου Φιλίππων καθοσιώσεως ἔγκλημα, οὗτινος, ὡς εἰκὸς, ἐξεταζομένου παρουσίᾳ καὶ τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος μεταξὺ τῶν περὶ τοῦ τοιούτου ἐγκλήματος λεγομένων ἀνέκυφέ τις ἑτέρα κατηγορία ἐγκλήματος μοιχικοῦ, περὶ οὗ καὶ πολλῆς καὶ ἀκριβοῦς ἐξεστάσεως γενομένης οὐχ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, ἐπειδήπερ ἐδέησε μαρτύρων εἰς τὴν τῆς ἀληθείας εὕρεσιν καὶ παράστασιν, παρῆχθησαν ἀπὸ τῶν ἐνασκουμένων μοναχῶν τῇ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου σεβασμίᾳ μονῇ, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς τὴν οἴκησιν ἐποιεῖτο, ὁ ἱερομόναχος Γρηγόριος, ὁ ἱερομόναχος Ἱερόθεος καὶ ὁ διάκονος καὶ μοναχὸς Γρηγόριος, οἵτινες καὶ εἶπον καὶ ἐμαρτύρησαν ἐγγράφως ταῦτα·

† „Ἐγὼ ὁ ἱερομόναχος Γρηγόριος λέγω εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὢν εἰς τοὺς αἰῶνας, οὐ ψεύδομαι, καὶ ὀμνύω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια, ὅτι εἶδον τὴν Πετραλοιφίναν εἰσαγομένην κατὰ πρῶτον ὕπνον παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ μητροπολίτου, τοῦ Ἀλβανίτου Μιχαὴλ, διὰ τῆς αὐλῆς τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸ κελλίον τοῦ μητροπολίτου, ἀνδρα φοροῦσαν ἐνδύματα, καὶ πάλιν ἐξιοῦσαν μετ' αὐτοῦ τοῦ Ἀλβανίτου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ὄρθρου, ὡσαύτως ἔβλεπον αὐτὴν καὶ κατὰ διαφόρους ἡμέρας εἰσερχομένην καὶ ἐξερχομένην φανερῶς †".

† „Ἐγὼ ὁ ἱερομόναχος Ἱερόθεος λέγω· εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὢν εἰς τοὺς αἰῶνας, οὐ ψεύδομαι, καὶ ὀμνύω εἰς τὰ ἅγια εὐαγγέλια τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡ ὑποπτευομένη Πετραλοιφίνα ἤρχετο πολλάκις εἰς τὸ κελλίον τοῦ μητροπολίτου, καὶ συνήσθιε καὶ συνέπινε καὶ συνδιημέρευεν αὐτῷ, καὶ ἐξήρχετο ποτὲ μὲν ἡμέρας οὔσης, ποτὲ δὲ νυκτὸς, ἰδίως δὲ διεβίβασεν ἐντὸς τοῦ κελλίου τοῦ μητροπολίτου νυχθήμερα τρία ὅτε δὲ συνήσθιον καὶ συνέπινον, ποτὲ μὲν παριστάμην καὶ ὑπηρέτουν αὐτοῖς, ποτὲ δὲ καθήμενος ἤσθιον καὶ ἐγὼ ἰδίως †".

† „Ἐγὼ Γρηγόριος μοναχὸς καὶ διάκονος λέγω· εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὢν εἰς τοὺς αἰῶνας, οὐ ψεύδομαι, καὶ ὀμνύω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια, ὅτι εἶδον τὴν ὑποπτευομένην Πετραλοιφίναν εἰσερχομένην διὰ τῆς αὐλῆς τοῦ μοναστηρίου καὶ ἀπερχομένην εἰς τὸ κελλίον τοῦ μητροπολίτου μετὰ καὶ ἑτέρων γυναικῶν αὐτῆς τεσσάρων κατὰ τὸν καιρὸν τῆς φαλμφδίας τοῦ μεσονυκτικοῦ, καὶ ἄλλοτε, ὅτε ἐφάλλετο ἡ τετάρτη φδὴ, κατὰ τὸν ὄρθρον, μετὰ δύο γυναικῶν αὐτῆς."

Ἐπὶ τούτοις ἀπηντήθησαν παρ' ἡμῶν καὶ αὐτοὶ οἱ τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα κεκινηκότες πιστώσασθαι, εἴτε διὰ μαρτύρων εἴτε

ni o čemu nemaš pojma, jer izgubivši jednoga, eto imaš drugog. Nijedno od toga mi se nije učinilo prihvatljivim, a kad sam rekao da je velika razlika između to dvoje, reče mi opet: Znaj u potpunom uvjerenju da smo izgubili jednog, a imamo drugog, i možda zato što je mnogo toga rečeno među nama ne sjećam se svega što je on rekao meni i ja njemu, stoga nikakvu zakletvu u vezi sa tim ne dajem. Da sukrivac i sudionik nevjere bijaše Asana, tačno znam to i zaklinjem se na svetim božijim jevanđeljima i na časnom i životvornom krstu da govorim istinu i ne lažem, jer tačno znam da je u ovom slučaju i on bio sukrivac i sudionik."

† Zbog toga Naša malenkost i skupština presvetih arhijereja Efesa, Iraklija, Kizika, Sarda, Stare Patre, Drača, Apra, Amastrida, Lakedemona, Madita, Metimne, Galize, Kosa i Midije glasali smo ekskomunikaciju njegovu i biće svakako udaljen sa arhijerejskog položaja, jer je dokazana krivica njegova prema onome što je rečeno, da je kriv za oba rečena zločina. †

τρόπον ἄλλων ἀναντίρρητον καὶ βέβαιον τὰ κατ' αὐτὸ, καὶ ἐπεὶ μάρτυρας οὐδὲν εἶχον παραγαγεῖν, ἑτοίμως δὲ δι' ἐνόρκου ἀσφαλείας ἔχειν τὰ κατ' αὐτὸ πιστῶσαι διετείνοντο, εὕρομεν δὲ καὶ παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν ἐν τοῖς κωδικίοις διαπράξεων παραπλησίαν ἐνδεδομένην τὴν δι' ἐνόρκου ἀσφαλείας πίστιν καὶ ἀπόδειξιν, ἀκόλουθα κατεπράξαμεν, καὶ δὴ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων τοῦ Χριστοῦ προτεθέντων ἐπ' ἐκκλησίας, ἠσφαλίσαντο τάδε·

† „Ἐγὼ ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως σεβαστὸς Ἰωάννης ὁ Τριχᾶς ὀμνύω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια καὶ εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν, ὅτι ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Ἀσάνη κῦρ Μιχαὴλ ἔχω καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων, ὧν μοι εἶπε περὶ τῆς ἀπιστίας, ὅτι εἰς τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ἔχομεν καὶ μέρος τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὡς εἶπον ἐγὼ πρὸς αὐτὸν, τί ἔνι τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας, ὅπερ λέγεις; εἶπέ μοι, ὅτι ὁ μητροπολίτης Φιλίππων †".

† „Ἐγὼ ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως Μανουὴλ ὁ Ἀβράμιος λέγω καὶ διαβεβαιοῦμαι, ὅτι ὅτε ἀπηρχόμην εἰς τὸν Ἀσάνην, ἔβλεπον τὸν Φιλίππων σχολάζοντα εἰς αὐτὸν, καὶ ὡς γνωριμώτατα ἔχων εἰς ἐμὲ ἠρώτησέ με, πῶς σχολάζω καὶ ἐγὼ, καὶ μεθ' εἶπον περὶ ὧν ἐλυπούμην, καὶ ὅτι δι' οὐδὲν ἄλλο σχολάζω ἀλλ' ἢ ἵνα μεσιτεύσῃ με εἰς τὸν κραταιὸν καὶ ἅγιον ἡμῶν αὐθέντην καὶ βασιλέα, ἢ δέξηταί με, εἶπέ μοι, ὅτι μηδὲν ἔχῃς ἔννοιαν, ἐχάωσας γὰρ ἕνα, καὶ ἔχεις ἰδοὺ ἄλλον, ὡς δὲ οὐδὲν ἐφαίνετό μοι εὐπαράδεκτον τοῦτο, ἀλλ' ἔλεγον, ὅτι πολλὴ ἔνι ἡ μέσον τῶν δύο διαφορὰ, εἶπέ μοι πάλιν ὅτι· γίνωσκε ἐν πληροφορίᾳ, ἐχαώσαμεν ἕνα, καὶ ἔχομεν ἄλλον, εἴτε δὲ καὶ πλείονας τούτων λόγους ἢ εἶπον πρὸς αὐτὸν ἢ εἶπέ μοι, οὐδὲν ἐνθυμοῦμαι, ἴσως δὲ καὶ ἵνα λανθάνῃ με τὸ πῶς ἐλαλήθησαν μέσον ἡμῶν οἱ τοιοῦτοι λόγοι, διὰ τοῦτο οὐδὲν ὅρκον περὶ τούτου δίδωμι. ὅτι δὲ μέτοχος καὶ κοινωνὸς ἦν τῆς ἀπιστίας τῶν Ἀσανίων, ἀκριβῶς οἶδα τοῦτο, καὶ ὀμνύω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια καὶ εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν, ὅτι ἀληθεύω καὶ οὐ ψεύδομαι, ὡς ἀκριβῶς ἐπίσταμαι, οἷα δὴ καὶ αὐτὸς τοῦ πράγματος κοινωνὸς, ὅτι μέτοχος ἦν καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο καὶ κοινωνός."

† Διὰ ταῦτα ἡ μετριότης ἡμῶν καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ὁμήγυρις τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τοῦ Ἐφέσου, τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Κυζίκου, τοῦ Σάρδεων, τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, τοῦ Δυρραχίου, τοῦ Ἄπρω, τοῦ Ἀμάστριδος, τοῦ Λακεδαιμονίας, τοῦ Μαδύτων, τοῦ Μηθύμνης, τοῦ Γαλίτζης, τοῦ Κῶ καὶ τοῦ Μηδείας, κατεψηφισάμεθα τούτου καθαίρεσιν, μέντοι γε καὶ ἔσται τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀποτετμημένος τοῦ τῶν ἀρχιερέων χοροῦ, ἅτε δὴ ἀπελεγχθεὶς τρόπον, καθ' ὃν εἴρηται, ἀμφοτέροις τοῖς δηλωθεῖσιν ἐγκλήμασιν ἐνεχόμενος †.

Oko 1355. godine: Konstantinopoljski sinod osuđuje epirske Slovene koji su odbili da priznaju suverenu vlast vizantijskog cara[139]

LXXVI Bez godine

Sinod kažnjava neke ustanike Epira

✝ Saznala je Naša malenkosti i ovaj božiji Sveti sinod da su sveštenici presvete mitropolije Janine i ostali stanovnici ovog bogougodnog grada, prije nekog vremena, kad je preminuo tiranin vlastodržac i vladar Toma potpali pod vlast i ropstvo onog slavnog i blaženog svetog cara, djeda silnog i svetog mog vladara i bijahu podložni carstvu od Boga datom i ostajahu pod njegovom vlašću onako kako su se zakleli. Nakon toga se pojavila zabuna kao posljedica razlika koje su se izrodile među carevima, budući da je grof kir Nikolaos onaj koji je dospio do počasti vlastelinske, pogazivši zakletve, otišao u napad na utvrđenje koja su bila pod carskom vlašću i poveo vojsku protiv tih gradova, opkolio njihove bedeme, a rođeni njegov brat, kir Ioanis Dukas, kasniji vlastelin privržen silnom i svetom mom vladaru, usprotivio se svom rođenom bratu i poveo bitku protiv njega, jer je vidio da su se i stanovnici Janine njemu usprotivili, da bi ih spasio i da polože zakletvu da bi, ako ga prihvate u tom gradu za vođu ne za vladara, bili pod vlašću cara od Boga i ništa strašno da im se ne učini. Ne prisvajajuću vlast njihovu za sebe, pristao je na njihov zahtjev i nije položio zakletvu, odmetnuvši se kasnije od vlasti silnog i svetog mog vladara, a oni ga prihvatiše za svog vladaoca, što se ni na čemu nije temeljilo, jer su, kako je rečeno, bili položili zakletvu caru. Ali pošto se to događa ljudima, oni osjetiše sumnju i uskratiše pokornost koju su dugovali carstvu, kako je rečeno, zakletvom, i iđahu od zla ka gorem, položiše zakletvu samima sebi i voljeli su kao vladare ženu i njegovo dijete, a kasnije naravno pohitali su i uručili im carsku vlast. Međutim, učiniše milost i priznanje, zatražiše doličan lijek nakon mnogih apela da ga dobiju, jer je svetom i božijem sinodu koji je nadležan za to došao i slučaj sveštenika tog grada koji su bili obučeni u crkveno ruho, imajući u rukama božija i sveta jevanđelja, donio je odluku o ekskomunikaciji cijelog naroda koji je učestvovao u ustanku, kako niko od stanovnika tog grada posebno i jednostrano ne bi, bilo pojedinačno ili grupno, došli poglavaru onog kraja, ljubaznom zetu silnog i svetog mog vladara, napisali su mu poruku ili pismo o sopstvenom položaju i zatražili milost i lijek za sebe. Što se tiče zajedničkog slučaja stanovnika pomenutog grada, zaključili smo da ih je kao prvo bilo potrebno udaljiti od vlasti rečenog Duke, a njega iz crkvene zajednice, potom, budući da i to se dogodilo, kad je ovaj umro ponovo podvesti pod vlast silnog i svetog mog vladara, kome su se bili zakleli, pošto su bili pogazili zakletve prema njemu i položili novu o tome da su pod vlašću i prisegom njegove žene i sina. Samim tim morali su biti kažnjeni i zbog opsade grada, pa smo, u skladu sa kanonima zaključili sljedeće: oni koji su rukovodili rečenom pobunom i koji su je potpomagali i kasnije se zakleli njegovoj ženi i sinu i prvi se pokazali kao pokretači pobune, udaljavaju se na tri godine iz euharistije božijih službi, računajući od trenutka kad im je uručeno ovo pismo i stojaće pokorni pred crkvenim vratima tri mjeseca i za to vrijeme neće dobijati pričešće, nego samo panagiju nakon jela. Za to vrijeme ne smiju da jedu meso, svaka četiri dana i petkom moraju da poste i piju samo vodu i svakog dana da čine pokoru, u trajanju od 50 dana osim subotom i nedeljom, tokom koje

[139] *Fr. Miklosich, Ios. Müller: "Acta patriarchatus Constantinopolitani MCCCXV-MCCCCII", vol. 1, p. 171.*

LXXVI. Sine anno.

Synodus poenis ecclesiasticis afficit quosdam rebelles Epiri.

† Ἀνήνεγκαν εἰς τὴν ἡμῶν μετριότητα καὶ τὴν περὶ αὐτὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον οἵ τε κληρικοὶ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ἰωαννίνων καὶ οἱ λοιποὶ ἔποικοι τῆς τοιαύτης θεοσώστου πόλεως, ὡς πρὸ χρόνων ἀποθανόντος τοῦ τυραννικῶς ἐπικρατοῦντος καὶ αὐθεντεύοντος εἰς αὐτοὺς τοῦ Θωμᾶ ἐκείνου προσελθόντες καὶ ὑποταγέντες εἰς τὴν ὑποχειριότητα καὶ δουλοσύνην τοῦ ἀοιδίμου καὶ μακαρίτου ἁγίου βασιλέως ἐκείνου, τοῦ πάππου τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος, ἦσαν ὑποκείμενοι τῇ ἐκ θεοῦ βασιλείᾳ καὶ ἐμμένοντες τῇ ὑποταγῇ αὐτῆς κατὰ τοὺς ἐπὶ τούτῳ γεγονότας ὅρκους παρ' αὐτῶν, εἶτα τῆς μέσον τῶν βασιλέων διαφορᾶς γεγονυίας καὶ τῆς ἐντεῦθεν τῶν πραγμάτων συμβάσης συγχύσεως, ἐπεὶ ὁ κόντος κῦρ Νικόλαος ἐκεῖνος, ὃς καὶ δεσποτικῷ ἔφθασε τιμηθῆναι ἀξιώματι, ἀθετήσας τοὺς οὓς ὤμοσεν ὅρκους, ἐχώρησεν εἰς μάχην τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ κάστρων, καὶ κατὰ τῆς τοιαύτης πόλεως στρατὸν συναγαγὼν ἐκινήθη, ὡς καὶ πολιορκίᾳ περιλαβεῖν τὰ τείχη αὐτῆς, ὁ αὐτάδελφος ἐκείνου κῦρ Ἰωάννης ὁ Δούκας, ὁ ὕστερον καὶ αὐτὸς δεσποτικῷ τιμηθεὶς ἀξιώματι παρὰ τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος, ἐναντία φρονήσας αὐτῷ τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ καὶ μάχην κεκινηκὼς κατ' αὐτοῦ, ἐπεὶ ἀνθισταμένους εἶδε καὶ τοὺς τῶν Ἰωαννίνων ἐποίκους ἐκείνῳ, τούτοις προσρυεὶς καὶ ὅρκους δεδωκὼς, ὥστε, εἰ δέξαιντο τοῦτον ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ὡς κεφαλὴν καὶ οὐχ ὡς αὐθέντην, ἀλλ ὡς ὅλον ὄντα τῆς ὑποχειριότητος τοῦ ἐκ θεοῦ βασιλέως καὶ μηδὲν τοῦ πρᾶξαι δεινὸν κατ' αὐτῶν μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν σφετερίσασθαι, ἐδέχθη παρ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἣν ἐποιήσατο ζήτησιν καὶ οὓς ἔδωκεν ὅρκους, ἀποστατήσαντα δὲ τοῦτον ὕστερον τῆς ὑποταγῆς τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος, ἐδέξαντο καὶ εἶχον ὡς αὐθέντην.

će biti unutar crkve za vrijeme pojanja stojeći iza pojaca, a nakon devet mjeseci sastaće se sa vjernicima i zajedno će se moliti sa njima i nakon ispunjenja kazne biće smatrani dostojnim euharistije božijih službi. Oni koji su ih bez potrebe slijedili, udaljavaju se iz euharistije božije službe na dvije godine, rukovodeći se primjerom onih koji su kažnjeni na tri godine i analogno tome na dva mjeseca će biti udaljeni iz crkve i stojaće izvan nje za vrijeme pojanja i neće primati pričešće nego će samo dobijati panagiju nakon jela, i za ta dva mjeseca neće jesti meso a svaka četiri dana i petkom će postiti i činiće pokoru 50 dana svakog dana, osim subotom i nedeljom, tokom šest mjeseci biće u crkvi za vrijeme pojanja, a nakon četiri mjeseca će se sastati sa vjernicima i moliće se zajedno sa njima i nakon ispunjenja svega toga smatraće se dostojnim zajednice božije i smatraće se i na drugi način sposobnim. Oni koji u pobuni učestvovali pod prinudom i povukli u opsadu, biće kažnjeni na godinu dana i za njih će se računati kazna analogno onima koji je izdržavaju tri i dvije godine. Ukoliko se među njima nalaze i sveštena lica, ako su prvoj kategoriji neće obavljati sveštenu službu za vrijeme od tri godine, oni koji su u drugoj kategoriji na dvije godine i oni koji su u trećoj kategoriji na godinu dana. S druge strane, biće pozvani sveštenici koji će obavljati njihovu službu, a sljedstveno prethodnim primjerima žene i djeca biće podvrgnuti rečenim kaznama na četrdeset dana. Ako se, naravno, dogodi da se neko razboli za vrijeme trajanja kazne od bolesti koja bi mogla imati fatalan ishod, tako da zbog toga ne učestvuje u božijim službama, ako ozdravi biće lišen božijih službi, dok ne prođe vrijeme koje je predviđeno. I u obavezi su da ispune te kazne koje se odnose na ekskomunikaciju i oni koji to preziru na svaki način imaju odgovornost kao i sveštenici u crkvi, a samo se arhijereju dopušta, i to nakon dugog razmišljanja i savjetovanja koje se duguje božanskim zakonima, jer se inače kao urota i sektašenje kažnjavaju ovi prestupi, zaključili smo da će za tri godine biće dopušteno presvetom arhijereju Janine i prepoštovanom voljenom našem u Gospodu bratu i koepiskopu da im da oprost od kazne za njihovo pokajanje, ako on tako presudi ✝.

ἐν οὐδενὶ θέμενοι, οὓς εἶχον, ὡς δεδήλωται, ὅρκους εἰς τὴν βασιλείαν· ἐπεὶ δὲ οὗτος ἤδη ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, δέον αὐτοὺς εἰς συναίσθησιν ἐλθεῖν καὶ ἀνακαλέσασθαι τὴν εἰς τὴν ἐκ θεοῦ βασιλείαν ὑποταγήν, ἣν ὤφειλον καθ' οὓς εἶχον, ὡς εἴρηται, ὅρκους, οἱ δὲ κακῷ τὸ κακὸν ἰώμενοι, ὃ λέγεται, ὅρκοις μὲν ἑαυτοὺς ἐνεπέδωσαν, στέργειν ὡς αὐθέντας τήν τε γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον ἐκείνου, ὕστερον μέντοι προσέδραμον καὶ ἐνεχείρισαν ἑαυτοὺς τῇ ὑποταγῇ καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τῇ βασιλικῇ, οὗ χάριν καὶ τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην ποιούμενοι, τὴν προσήκουσαν θεραπείαν ἐζήτησαν μετὰ πολλῆς τῆς παρακλήσεως λαβεῖν, καθὼς ἂν τῇ ἱερᾷ καὶ θείᾳ συνόδῳ κριθείη ἁρμόδιον, προσθέντες καὶ τοῦτο ὡς τῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ἱερέων ἐνδυσαμένων τὰς ἱερατικὰς στολάς, καὶ τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ ἀνὰ χεῖρας ἐχόντων εὐαγγέλια, ἀφορισμὸς ἐκπεφώνηται παντὸς εἰς ταὐτὸ τοῦ λαοῦ συνδραμόντος, ὥστε μηδένα τῶν ἐποίκων τῆς τοιαύτης πόλεως ἰδίως καὶ μονομερῶς ἢ καθ' ἕνα ἢ κατὰ συστήματα προσελθεῖν τῷ εἰς κεφαλὴν τοῦ ἐκεῖσε μέρους ταχθέντι, καὶ τὰ κατὰ τὴν αὐτῶν προσέλευσιν οἰκονομοῦντι περιποθήτῳ γαμβρῷ τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος, τῷ εὐγενεστάτῳ πιγκέρνῃ, ἢ μηνύματι ἢ γράμματι χρήσασθαι πρὸς αὐτὸν, ὅντινα δὴ ἀφορισμὸν παρ' οὐδὲν θέμενοί τινες καὶ ἔγραψαν καὶ ἐμήνυσαν καὶ καταστάσεις ἑαυτῶν χάριν ἐποιήσαντο, ἃς ἐποίησαν, οἱ δὴ καὶ αὐτοὶ τυχεῖν θεραπείας ἐπὶ τούτοις ὁμοίως ἐζήτησαν. περὶ μὲν οὖν τῆς κοινῆς ταύτης ὑποθέσεως τῶν ἐποίκων τῆς εἰρημένης πόλεως, ἐγκλήματι μὲν αὐτοὺς ἐπιορκίας περιπεσεῖν διέγνωμεν, προηγουμένως γὰρ ἔδει ἀποστῆναι αὐτοὺς ἐπιχειρήσαντος τὸ κατ' ἀρχὰς τῇ ἀποστασίᾳ τοῦ εἰρημένου Δούκα τῆς κοινωνίας αὐτοῦ, ἔπειτα, εἰ καὶ τοῦτο προσέπταισαν, ἀποθανόντος γοῦν αὐτοῦ ἐπαναδραμεῖν εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος, καθ' οὓς ἐποιήσαντο ὅρκους, νῦν δὲ παραβάντες τοὺς εἰς τὴν βασιλείαν προτέρους ὅρκους αὐτῶν ὅρκους ἑτέρους δεδώκασιν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ὑποταγὴν τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ παιδίου εἶναι ἐκείνου, δι' ἃ καὶ ἐπιορκίᾳ τούτους ἁλόντας ἐχρῆν μὲν τοῖς διηγορευμένοις τῷ περὶ τούτου κανόνι ὑπαχθῆναι ἐπιτιμίοις, συγκαταβάσει δ' ὅμως χρησάμενοι, ταῦτα διέγνωμεν ἐκδουλεῦσαι αὐτοὺς τὰ ἐπιτίμια· οἱ μὲν ἀπὸ τούτων οἰκονομήσαντες τὴν εἰρημένην ἀποστασίαν καὶ συνδραμόντες εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ὕστερον δὲ

γεγονότας ὅρκους ἐπὶ τῇ γυναικὶ καὶ τῷ παιδίῳ ἐκείνου πρῶτοι φανέντες αἴτιοι, ἀφέξονται ἐπὶ τριετίαν τῆς κοινωνίας τῶν θείων μυστηρίων ἀπὸ τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν διακομισθῇ τὸ παρὸν γράμμα αὐτοῖς, ἔσονται δὲ ἱστάμενοι καὶ προσκλαίοντες ἔξω τῆς ἐκκλησίας ψαλλούσης ἐπὶ τριμηνιαῖον καιρόν, τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν οὔτε ἀντιδώρου μεταλήψονται, οὔτε ἁγίασματος πιοῦνται, μόνην δὲ παναγίαν λήψονται μετὰ τὸ φαγεῖν, ὀφείλουσι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ κρέατος ἀπέχεσθαι τετράδα δὲ καὶ παρασκευὴν, ξηροφαγεῖν καὶ ὑδροποτεῖν, καὶ ποιεῖν ἑκάστης ἡμέρας μετανοίας πεντήκοντα, ἄνευ σαββάτου καὶ κυριακῆς, ἐπὶ ἐνιαυτῷ ἐντὸς ἵστασθαι τῆς ἐκκλησίας ψαλλούσης, ὄπισθε μέντοι τῶν ψαλλόντων, ἐπὶ δὲ τῷ ἑτέρῳ ἐνὶ καὶ τοῖς ἐννέα μησὶν ἔσονται συνεστῶτες καὶ συνευχόμενοι τοῖς πιστοῖς, καὶ μετὰ τὴν τούτων συμπλήρωσιν ἀξιωθήσονται τῆς κοινωνίας τῶν θείων μυστηρίων καὶ ἄλλον τρόπον ἔχοντες πρὸς τοῦτο ἀξίως. οἱ δὲ ἀκολουθήσαντες αὐτοῖς ἄνευ ἀνάγκης ἀφέξονται ἐπὶ διετίαν τῆς κοινωνίας τῶν θείων μυστηρίων, οἰκονομηθήσεται δὲ αὐτοῖς ὁ τοσοῦτος καιρὸς κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀνωτέρω δοθείσης τριετίας, ὥστε κατὰ τὸ ἀνάλογον προσκλαίειν ἐπὶ διμηνιαῖον καιρόν, καὶ τῆς ἐκκλησίας ψαλλούσης ἔξω ἵστασθαι, καὶ μήτε ἀντιδώρου μεταλαμβάνειν, μήτε ἁγιάσματος πίνειν, μόνην δὲ παναγίαν λαμβάνειν μετὰ τὸ φαγεῖν, ἀπέχεσθαί τε ἐπὶ τοῖς δυσὶ τούτοις μησὶ κρέατος, καὶ τὰς τετράδας καὶ παρασκευὰς ξηροφαγεῖν καὶ ὑδροποτεῖν καὶ ποιεῖν ἑκάστοτε μετανοίας πεντήκοντα, ἄνευ σαββάτου καὶ κυριακῆς, ἐπὶ ἑξαμηνιαῖον ἐντὸς μὲν ἵστασθαι τῆς ἐκκλησίας ψαλλούσης, ὄπισθεν δὲ τῶν ψαλλόντων, ἐπὶ δὲ τῷ ἑτέρῳ ἐνιαυτῷ καὶ τοῖς τέσσαρσι μησὶν ἔσονται συνεστῶτες καὶ συνευχόμενοι τοῖς πιστοῖς καὶ μετὰ τὴν τούτων συμπλήρωσιν ἀξιωθήσονται τῆς κοινωνίας καὶ ἄλλον τρόπον ἔχοντες πρὸς τοῦτο ἱκανῶς. οἱ δὲ ἀναγκασθέντες καὶ παρασυρέντες εἰς τὴν εἰρημένην ἐπιορκίαν ἔσονται ὑπὸ τὰ ἐπιτίμια ἐπὶ χρόνον ἕνα, καὶ ἐπιμετρεθήσονται αὐτοῖς ταῦτα ἀναλόγως, ὡς πρὸς τὴν τῶν τριῶν χρόνων καὶ τῶν δύο ἀπαρίθμησιν. εἴπερ δὲ εὑρίσκονται μετὰ τούτων καὶ ἱερωμένοι, εἰ μὲν εἰς τοὺς πρώτους τεταγμένοι, ἀργήσουσι παντὸς ἔργου ἱερατικοῦ ἐπὶ τριετίαν, οἱ δὲ εἰς τοὺς δευτέρους ἐπὶ διετίαν, οἱ δὲ εἰς τοὺς τρίτους, ἐπὶ ἐνιαυτὸν, προσκληθήσονται δὲ ἄλλοθεν ἱερεῖς, οἵτινες ἔσονται εἰς ἁγιασμὸν τούτων. αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία ἐπὶ τεσσαρακονθήμερον ὑποκείσονται τοῖς

εἰρημένοις ἐπιτιμίοις κατὰ τὸ ἀνάλογον. εἴπερ μέντοι συμβῇ τινα τούτων διὰ μέσου τοῦ τῶν ἐπιτιμίων καιροῦ ἀσθενίᾳ περιπεσεῖν θάνατον ἀπειλούσῃ, ὀφείλει οὗτος διὰ τὸ μὴ ἀπελθεῖν ἀνεφοδίαστος καὶ ἀμέτοχος τῶν θείων μυστηρίων μετλαβεῖν, ἐὰν δὲ εἰς ὑγείαν ἐπανέλθῃ, ἀπέχεσθαι τούτων, μέχρις ἂν ὁ τεταγμένος παρέλθῃ καιρός. καὶ ταῦτα μὲν ὀφείλουσι δουλεῦσαι τὰ ἐπιτίμια οὗτοι, περὶ δὲ τοῦ γεγονότος ἀφορισμοῦ, ἐπεὶ καὶ οἱ περιφρονήσαντες τοῦτον, ὁπωσδήποτε καὶ ἐγένετο, εὐθύνῃ ἐνέχονται, καὶ οἱ ἐκφωνήσαντες τοῦτον ἱερεῖς ἀσύνηθες τῇ ἐκκλησίᾳ ἔργον εἰργάσαντο, καὶ μόνῳ τῷ ἀρχιερεῖ ἐφειμένον, καὶ τούτῳ μετὰ μεγάλης σκέψεως καὶ συμβούλοις χρωμένῳ τοῖς θείοις κανόσι καὶ νόμοις, ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ τοῦ ἐπὶ τῇ συνωμοσίᾳ καὶ φατρίᾳ κανόνος ἅπτεται αὐτῶν τῶν διαπραξαμένων τὸ τοιοῦτον ἔργον, διέγνωμεν, ὡς ἂν ἐπὶ ἑτέραν τριετίαν καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ τὸν ἀφορισμὸν ἀθετήσαντες τῷ κανόνι τούτῳ καὶ τοῖς ἐπιτιμίοις δουλεύσωσιν, ἐπὶ ταύτῃ τῇ τριετίᾳ δὲ ἐξέσται τῷ ἱερωτάτῳ ἀρχιερεῖ Ἰωαννίνων καὶ ὑπερτίμῳ, ἀγαπητῷ ἡμῶν κατὰ κύριον ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, πρὸς τὴν συντριβὴν καὶ μετάνοιαν αὐτῶν καὶ ἄνεσιν ἐπιχορηγῆσαι αὐτοῖς τῶν τοιούτων ἐπιτιμίων, καθὼς ἂν διαγνοίη †.

Godine 1367. o majskim kalendama u Avinjonu: Papa Urban V imenuje novog skadarskog episkopa[140]

PAPA URBAN V, 1367.

CCCLII.

Antonije de Salucije, profesor iz reda predikatora (dominikanaca) postavlja se za episkopa Skadarske crkve. Reg. An. V. cod. Chart. Tom. 15. fol. 55.

Episkop Urban itd. voljenom sinu Antoniju de Salucije, skadarskom izabraniku, pozdrav itd. Apostolska služba itd. Još ranije je naš prethodnik, u srećnoj uspomeni papa Inokentije VI, želeći da se Skadarskoj crkvi kojom je tada upravljao sada blaženo upokojeni skadarski episkop Marin, i pošto je ona ostala upražnjena, preko brige Apostolske stolice postavi na čelo pogodna ličnost, posebno je obezbijedio da se u njegovo ime vrši izbor u uređivanju i raspoređivanju te crkve, no odlučujući od tada o tome bezuspješno i zaludno, jer se dogodilo da se, razumno ili nerazumno, naopako pokušavalo da se za to određuje bilo ko, bilo sa kakvim ugledom. Dakle, pošto je već pomenuta crkva zbog smrti navedenog Martina koji je svoj posljednji dan završio izvan kurije, ostala lišena pastirske brige i pošto je pomenuti prethodnik, koji se nije brinuo o pomenutoj crkvi kako je Bogu milo, bio maknut s puta, mi, pošto smo iz vjerodostojnih izvještaja uočili ovu upražnjenost, radi brzog i srećnog izbora za tu crkvu, u šta niko osim rimskog pontifeksa nije smio, niti smije umjesto njega da se upusti, suprotstavljajući se gore pomenutima zadržavanjem prava i dekretom kako sama crkva ne bi zbog duže upražnjenosti trpjela štete, nastojeći očinskim i marljivim zalaganjem, poslije marljivog savjetovanja koje smo imali sa našom braćom o tome da se na čelo te crkve postavi korisna i svakako plodotvorna ličnost, napokon smo pogled našeg razmišljanja usmjerili na tebe, poznatog profesora iz reda braće predikatora (dominikanaca), potvrđenog u svešteničkoj službi, istaknutog u vjerskoj revnosti, ispunjenog književnim znanjem, časnog u životu i čestitosti običaja, brižnog u duhovnim i razboritog u svjetovnim stvarima, i sa drugim zaslugama u mnogobrojnim vrlinama, kako smo saznali iz vjerodostojnih svjedočenja. Tako, pošto smo poslije dužnog razmatranja procijenili sve ovo, mi i naša braća prihvatajući tvoju ličnost zbog toga što to zahtijevaju tvoje pomenute zasluge, po savjetu iste te braće, apostolskom voljom pobrinuli smo se za tu crkvu i tebe postavljamo za njenog episkopa i pastira, povjeravajući ti u potpunosti brigu i upravljanje same crkve u duhovnim i svjetovnim stvarima, u onome koji daje milosti i obilno pruža nagrade, ubijeđeni da će uz pomoć Boga koji će ti milostivo pomagati, pod tvojim srećnim rukovođenjem pomenutom crkvom biti uspješno i mudro upravljano i (da ćeš ti) primiti milostive blagodeti u tim istim duhovnim i svjetovnim stvarima. Dakle, prihvatajući sa potpunom pokornošću nametnuti ti Gospodnji jaram na tvoja ramena, nastoj da pomenutu brigu i upravljanje izvršavaš marljivo, vjerno i razumno, kako bi se sama crkva radovala time što je prepuštena razumnom upravitelju i uspješnom administratoru, a ti zbog toga da zaslužiš ono što ti izdašno pripada, nagradu vječnog uzdarja, našu blagonaklonost i blagoslov i milost pomenute stolice. U Avinjonu VIII kalenda maja, godine pete našeg pontifikata.

U e. m. velepoštovanom bratu … barskom arhiepiskopu, voljenoj braći kapitula Skadarske crkve, kleru i narodu grada i Skadarske dijeceze.

[140] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 257*.

Antonius de Saluciis ordinis Praedicatorum professor ecclesiae Scutarensi in episcopum praeficitur.
Reg. An. V. cod. chart. Tom. 15. fol. 55.

URBANUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Antonio de Saluciis Electo Scutarensi, salutem etc. Apostolatus officium etc. Dudum siquidem felicis recordacionis Innocentius papa VI. predecessor noster cupiens ecclesie Scutarensi, cuius tunc regimini bone memorie Marinus Episcopus Scutarensis presidebat, cum ipsam vacare contingeret, per apostolice sedis providenciam ydoneam presidere personam, provisionem eiusdem ecclesie ordinationi et dispositioni sue ea vice specialiter reservavit, decernens ex tunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero predicta ecclesia per obitum dicti Marini, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, pastoris solatio destituta, dictoque predecessore, per eum dicte ecclesie non proviso, sicut domino placuit, sublato de medio, nos vacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad ipsius ecclesie provisionem celerem et felicem, de qua nullus preter Romanum pontificem ea vice se intromittere potuit, neque potest, reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia ipsa ulterioris vacationis detrimenta subiret, paternis et solicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et eciam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinis fratrum Predicatorum professorem, in sacerdotio constitutum, religionis zelo conspicuum, litterarum sciencia preditum, vite ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum et in temporalibus circumspectum, et aliis multiplicium virtutum meritis, prout fidedignis testimoniis accepimus, insignitum direximus oculos nostre mentis: quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua, nobis et eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta, eidem ecclesie de ipsorum fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica providemus, teque illi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administrationem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo, qui dat gracias et largitur premia, confidentes, quod dextera domini tibi assistente propitia, prefata ecclesia sub tuo felici regime prospere et salubriter dirigetur, ac grata suscipiet in eisdem spiritualibus et temporalibus incrementa. Iugum igitur domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam et administrationem predictas sic exercere studeas solicite, fideliter et prudenter, quod ipsa ecclesia gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque proinde eterne retributionis premium, et benivolencie nostre ac sedis predicte benedictionem et graciam uberius consequi merearis. Datum Avinione VIII. Kalendas Maii, Pontificatus nostri Anno Quinto.

In e. m. Venerabili fratri ... Archiepo Antibarensi, dilectis filiis Capitulo ecclesie Scutarensis, et Clero ac populo Civitatis et diocesis Scutarensis.

Godine 1368. aprila 26. u Veneciji: Venecijanci razmatraju ponudu sultana Murata da preuzmu Skadar[141]

CLXV. God. 1368. 26. aprila u Veneciji.

Riješeno da se primi Skutari uTurskoj ponuđen od sultana Murata.

Da se ljubazno odredi našem poslaniku koji će ići u Konstantinopolj itd. 1368. dana XXVI aprila. Svi savjetnici izuzev ser Andreja Venerija. Prihvaćeno: poznato je kako iz pisma ser Aurea Paskvaliga, ranije konstantinopoljskog bajula, tako i iz izvještaja ser Petra Permarina i ser Marka Gena, ranijih konsilijara, da bi Murat, sin pokojnog Orhana, rado želio da se vratimo u svoje krajeve i bio bi sklon da nam da neko mjesto u oblastima Turske po našoj želji. Onda je pomenuti ser Aureo sa svojim konsilijarima zatražio mjesto Skadar i napisao nam je da je samo mjesto pogodno i povoljno za nas, da ima dobru luku i može da se brani nizom (tvrđavica, opkopa?), i da je dobro da se ne zanemaruje činjenica da je to korisno i povoljno za naše trgovce i bezbjedno za njihovu robu i lađe. Zaključeno je da se povjeri našem poslaniku koji će otići u Konstantinopolj da, kada bude smatrao da je u prilici, na najprikladniji i najsigurniji način ugovori i uredi sa pomenutim Muratom da nam da ranije pomenuto mjesto za boravak i povratak naših trgovaca i da nastoji da se to mjesto, sa svim troškovima vezanim za njega, vrati i učvrsti tako da u njemu naši trgovci prebivaju sigurni i mogu da izvršavaju svoje poslove bez bilo kakve prijetnje i opasnosti, te da u samom mjestu budu komotni i slobodni i da mogu opštiti, boraviti i trgovati na svoje zadovoljstvo, slobodno i bez ikakvih dažbina ili plaćanja trgovačke takse na promet kako pri dolasku tako pri odlasku, kako pri kupovini tako pri prodaji, a, takođe, da i u drugim njihovim mjestima imamo sve ove pogodnosti, preimućstva, prava i slobode, koje bi trebalo što bolje zadržati. Zatim, ako pomenuti Murat bude sklon da nam da pomenuto mjesto i pruži pomenuta preimućstva, tada pomenuti poslanik da nastoji da se samo mjesto utvrdi što je moguće brže i da o ovome od strane Murata budu sačinjene javne privilegije sa potrebnim i prikladnim odredbama i obavezama, i da nas o svemu što će naš poslanik učiniti i dobiti od gore pomenutog, što može brže obavijesti svojim pismom.

Misti XXXII 121, u mlet. arhivu.

[141] *Sime Ljubić: "Listine", Zagreb 1874, vol. 4, p. 92.*

CLXV. God. 1368. 26 travnja, u Mletcih.

Riešeno, da se primi Skutari u Turskoj ponudjen od sultana Murata.

Quod in bona gratia comittatur ambaxatori nostro ituro Constantinopolim etc. 1368 die XXVI aprilis. Sapientes excepto ser Andrea Venerio. Capta: quia tam per litteras olim ser Aurei Pasqualigo baiuli Constantinopolis quam per relationem ser Petri Permarino et ser Marci Geno olim ibidem consiliariorum habetur, quod Moratus condam Orchani libenter vellet, quod conversaremur in partibus suis, et esset contentus dare nobis quemdam locum ad velle nostrum in partibus Turchie, et dictus ser Aureus cum consiliariis suis examinare fecerit quemdam locum vocatum Scutari, et scripserit, ipsum esse locum abilem et dextrum pro nobis, et quod habet bonum portum, et posset prohici una cathena, et bonum sit non relinquere istud factum, sed in ipso procedere pro bono et dextro nostrorum mercatorum et securitate haveris et navigiorum suorum; vadit pars, quod committatur ambaxatori nostro ituro Constantinopolim, quod, quando sibi videbitur, per illum dexteriorem et cautiorem modum, quo poterit, faciat tractare et procurare cum dicto Morato, quod det nobis locum predictum pro habitatione et reducto nostrorum mercatorum, quem locum faciat omnibus suis expensis reducere et fortificare taliter, quod in ipso nostri mercatores stent securi, et possint facere facta sua sine dubio vel periculo aliquo, et quod in ipso loco nostri sint franchi et liberi, et possint uti, stare et mercari ad beneplacitum suum libere sine aliquo datio vel comercio persolvendo tam intrando quam exeundo et tam emendo quam vendendo, et quod habeamus etiam in aliis locis suis omnes illas franchisias, avantagia et iurisdictiones ac libertates, quas melius poterit obtinere; et si dictus Moratus erit contentus dare nobis dictum locum, et facere nobis dicta avantagia, tunc procuret dictus ambaxator, quod ipse locus fortificetur quam citius esse poterit, et quod de hoc fiant per ipsum Moratum privilegia publica cum cautelis et obligationibus necessariis et opportunis, et omnia, que in predictis dictus noster ambaxator fecerit et habuerit, nobis notificet per suas litteras quam citius poterit. De parte 66.

Misti XXXII 121, u mlet. arkivu.

Godine 1372. avgusta: Blažo Skadranin poziva se na sud u Dubrovnik[142]

240.

AVGUSTA 1372.

Poziv Vlahu i Nikoli Kabužiću da povrate Jaku Sarkočeviću neki dug Dživa Kabužića.

Koan Bonić upravnik Dubrovnika zajedno sa našim sudijama Blažom Babaljevićem i Martolom Tudisijevićem: Plemeniti i uvaženi Blažo i Nikola Dživiću iz Kaboge, pozdrav i sve najbolje. Znajte da se Jako Sarkočević pred nama pojavio sa notarskim dokumentom pisanim rukom ser Koana de Fini, tada zvaničnog notara Dubrovnika, u indiktu X, dana XXI juna, iz kojeg se vidi da je Dživo, sin Blaža Kabulića, prethodno i svojevoljno priznao da se obavezao da do kraja II sljedeća mjeseca da i isplati Jaku, sinu Nikole Džakomi de Sorgo, IIICLXXX perpera...nastojeći i zahtijevajući od nas da ostvarimo njegovo pravo. Zato vas mi obavještavamo o tome naređujući vam da kada primite ovo pismo, u roku od jednog mjeseca poslije njegovog prijema, obavezno morate da se pojavite pred nama ili vi lično ili preko vašeg legitimnog zastupnika, kako bi odgovorili pomenutom Jaku u vezi sa gore pomenutim dokumentom. Znajte da ćemo po završetku pomenutog roka pristupiti sudskoj odluci u vezi sa dugom pomenutog Dživa a prema uredbi Dubrovnika...

Milas Bogosavčić – Serdan Merkal, imena kurira.

Dana XX avgusta.

Milas i Serdan, ranije pomenuti, pred gospodarem rektorom i zakletim svjedocima ser Klementom de Dersa, ser Blazijom de Grede i ser Martolom de Tiodosio, pošto su prisutni položili su zakletvu i izjavili da su dana merkurija /srijeda/ ovog mjeseca avgusta dostavili Blaziju de Kaboga u Skadru pismo gore navedenog sudskog poziva.

Reform. XXII, 54/.

[142] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 250*.

АУГУСТА 1372

Позив Влаху и Николи Кабужићу да поврате Јаку Соркочевићу неки дуг Цива Кабужића.

Çoan de Bona, rector de Ragussi, cum li nostri judici Blasio de Babalio, Blasio de Grede et Martolo de Tudisio: Ali nobili et savi Blasio et Nicola de Çiue de Chaboga salude et tuto bene. Sapie che Jache de Sorgo si aparse avanti de nuy cum l carta de noder scrita per man de Çoan de Fini, alora çurado noder de Ragussi, in MIIICXL, indictione X^{a}, die XXI de luyo, per la qual apar che Çiue, fiol de Blasio de Chaboga, confessa che sopra si et li sui beni infina a II mesi proximi che de vignir, se obliga a dar et a pagar a Jache, fiol de Nicola de Jacomo de Sorgo, perperi IIICLXXX . . . , domandando et requirando da nuy che nuy li debiamo farli rasion. E pero nuy ve mandemo chomandando che reçevando questa letera debie comparer personalmentre over per vostro legiptimo procurador avanti de nuy a responder alo dito Jache sopra la dita carta infra l mese reçevando questa letera. Sapiando che pasado lo dito termene de l mese nuy procederemo a sententia sopra li beni del dito Çiue, segondo l ordene de Ragussi . . .

Millas Bogauçich — Serdan Merchal, nomina cursorum.

Die XX augusti.

Millas et Serdan, predicti, coram dicto domino rectore et juratis judicibus ser Clemento de Dersa, ser Blasio de Grede et ser Martolo de Thiodisio, dato illis corporali iuramento, dixerunt, quod die mercurii XI presentis mensis augusti presentaverunt litteram suprascripte citationis Blasio de Chaboga in Scutaro.

Reform. XXII, 54 .

Godine 1372. novembra 26 – decembra 9: Sud u Dubrovniku poziva udovicu Skadranku Juranu da sa sinom dođe da reguliše dug pokojnog muža[143]

247.

26. NOVEMBRA 1372.

Poziv Kira Ani udovi Mateja Bobaljevića i sinu njezinom Andrušku da polože račune o novcu koji je pokojnom Mateju bio predao Miho Bobaljević dajući ga u zajedničko trgovačko društvo.

Godine Gospodove MIIICLXXII, u indiktu X, dana XXVI novembra.

Kopija sudskog poziva upućenog Kiri, ženi pokojnog Mateje de Bobalio i Andrušku, sinu pomenutog Mateja, na zahtjev ser Blazija de Bobalio i njegovog brata Mihaila.

Litt. Et comm. Rag. I.

Blažo Gredić upravnik Dubrovnika sa zakletim svjedocima ser Jovanom Bonićem, ser Jakovom Sorgićem i ser Jovanom Gredićem: Tebi Jurani, ženi pokojnog Mateja Babaljevića, i tebi Andruško, njegovom sinu, pozdrav i sve najbolje. Znajte da se ser Mihajlo Babaljević, u svoje i u ime svog brata, pojavio pred nama sa notarskim dokumentom pisanim rukom Tuodora, našeg notara i povjerenika, 1368. godine, u indiktu šestom, dana VII mjeseca decembra u Dubrovniku, iz koga se vidi da je Mateja Babaljević, kako je navedeno, priznao i svojevoljno u potpunosti prihvatio da drži i čuva MCLXXX zlatnih dukata iz poslovnog udruženja i saveza sa ser Mihajlom i njegovim bratom, a koje je morao da drži i čuva u postojećem stanju. Kako je jasno naznačeno na kraju jedne godine morao je da ih stavi na njihov račun. Pošto su nas obavijestili da je to uredno izloženo u pomenutom dokumentu od nas su zatražili da vas prinudimo da to učinite. A mi, pošto nikako ne možemo da osporimo razlog njihovog zahtjeva, obavještavamo vas o tome i naređujemo vam da poslije prijema ovog pisma morate u roku od mjesec dana da dođete u Dubrovnik kako bi odgovorili pomenutim Blažu i Mihajlu na njihov navedeni dokument ili da pošaljete vašeg legitimnog zastupnika. U protivnom mi ćemo pristupiti sudskoj odluci... Dostavu ovog pisma sa punim povjerenjem prepuštamo dvojici navedenih kurira.

Dana VIIII decembra.

Rade – Ratko, kuriri, pred gospodarem rektorom ser Georgijem de Georgio i zakletim svjedocima ser Jakovom de Sorgo i ser Jovanom de Grede, potvrdili su zakletvom da su lično dana IIII ovog mjeseca decembra dostavili pisma pomenutim Jurani i Andruški sa gore navedenom sadržinom, Jurani u Skadru a Andrušku u Drivastu, kako je sadržano ovdje u priloženom spisu.

Reform. XXII, 62.

[143] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 257*.

26 НОВЕМБРА 1372

Позив Кира Ани удови Матеја Бобаљевића и сину њезином Андрушку, да положе рачуне о новцу које је покојном Матеју био предао Михо Бобаљевић дајући га у заједничко трговачко друштво.

Anno Domini MIIICLXXII, indictione X, die XXVI novembris.

Copia letere citatorie destinate Çhure, uxori quondam Mate de Babalio et Andruscho, filio dicti Mate, ad petitionem ser Blasii de Babalio et Michaelis, fratris eius.

Litt. et comm. Rag. I.

Blasius de Grede, rector de Ragussi, cum iuratis judicibus ser Johanne de Bona, ser Jacobo de Sorgo et ser Johanne de Grede: Tibi Çurane, uxori quondam Mate de Babalio, et Andruscho, suo fio, salude et tuto bene. Sapie che ser Michael de Babalio per si et per ser Blasio, suo frar, si comparse avanti de nuy cum l carta de noder scrita per man de Tuodoro, nostro noder et cancelier, in millesimo trecentesimo sexagesimo octavo, indictione sexta, die VII men is decembris Ragusii, per la qual apare che Mathe de Babalio confessa che sopra se et sopra tuti li sui beni a abudo et reçevudo in compagnia over collegança a imtade da ser Blasio de Babalio et da ser Michel, frar suo, ducati d oro MCLXXX, li quali deva tignir et guadegnar cum essi. Et infin de uno anno deveva far a lor rasion a clar fato; renunciando; segondo che in la dita carta ordenatamentre se contiene, domandando da nuy che nuy ve devessemo far citar. Et nuy non possando denegar la rasion a chi la domanda, nuy si ve mandemo chomandando che reçevando quisto nostro chomandamento infra uno mese debie vignir a Ragussi a ressponder ali diti Blasio et Michel per la dita sua carta over mandar vostro legiptimo procurador sopra de ço. In altra mainera nuy procederemo ala sentencia . . . Et dela presentacion de questa letera daremo plena fe a questi II choreri.

Et avanti che se faça la sentencia desse far citar li tudori del fiol menor del dito Mate che son in Ragussi.

Die VIIII decembris.

Rade — Ratcus, cursores, coram domino rectore ser Georgio de Georgio et iuratis judibibus ser Jacobo de Sorgo et ser Johanne de Grede per sacramentum testifficati fuerunt, quod ipsi presentaverunt dictis Jurane et Andrusco litteras suprascripti tenoris, die IIII huius mensis decembris, Jurane in Scutaro et Andrusco in Drivasto, prout hinc in littera apposita continetur.

Reform. XXII, 62.

Godine 1374. marta 23 – aprila 8: Trgovac piše dubrovačkom sudu iz Skadra[144]

265.

23. MARTA 1374.

Poziv Pribiću Krtešiću da vrati neki novac Marinu Baški. – Pribić odovara is Skadra da je spreman doći, ali ne može zbog nevremena.

MIIICLXXIIII, u indiktu XII, dana XXIII marta.

Kopija pisma sudskog poziva poslatog Pribiću Kertešiću u Kotor na zahtjev Marina de Ba[ka, njegovog zajmodavca.

Paulo de Baraba, rektor Dubrovačke opštine, Blazije de Babalio, Jakov de Mence i Klems Marini de Goce, zaklete sudije ovog grada: Uglednom i razumnom Pribiću Kertešiću, našem dubrovačkom građaninu, pozdrav i iskrena ljubav. Da znaš da se Marin de Baška nazvan Saro pojavio pred nama u našoj kancelariji, XXII dana nedavno prošlog januara, sa jednim odgovarajućim spisom uz koga se jasno vidi da ste ti, Blazije de Radoano i Mirko stacionar, kao jemci u ime Bratana de Skrenja, bili obavezani da mu u roku od II mjeseca, kako vama prikladno bude, predate LX dukata. Sada traži da te obavezno požurimo na to, jer je rok prošao a on treba da dobije svoj novac. I zato … ti na zahtjev o tome ovdje prisutnog Marina, počurujemo i diskretnom preporukom nalažemo da se u roku od VIII sljedećih dana, počinjući od dana kada ti ovo naše pismo bude uručeno, ti, ili preko svog zakonskog zastupnika, moraš prema zakonu da se pojaviš pred nama u gradu Dubrovniku, odgovarajući i postupajući onako kako ćeš morati po pravu pomenutog Marina. U protivnom slučaju …A da ti se ovo pismo dostavi daćemo puno povjerenje njegovim nosiocima Radoslavu Petroviću i Miloju Medoševiću, našim zakletim glasnicima.

Dana XIII mjeseca aprila.

Radoslav i Miloje, pomenuti kuriri, pred gospodarem rektorom ser Stefanom de Sorgo i zakletim sudijama ser Jakovom de Mence, ser Klementom de Goce i ser Blazijom de Sorgo, pošto su se zakleli izjavili su da su pomenuti sudski poziv predali imenovanom Pribiću u Skadru V dana ovog mjeseca aprila, na što je Pribić odgovorio svojim pismom koje je ovdje priključeno.

Reform. XXI, 72.

Skadar, 8. aprila.

Plemeniti i mudri upravniče i sudije zemlje dubrovačke – Pribić Kertešić, vaš građanin, pozdravlja vas. Vaše je pismo primljeno i dobro proučeno. U vezu sa činjenicom da me je vaše gospodstvo poslalo sa nalogom da se sretnem i razgovaram u Dubrovniku sa Pribce Scestano, dolazeći kao vaš poslanik, izvještavam vas da nijesam pravovremeno mogao da stignem dalje od ušća Drima, pa tako nijesam ni mogao stići do tog mjesta. Bog čuvao vašu preuzvišenost.

Ovaj dokument primio sam u Skadru.

Na dan VIII aprila.

Dodatak: Plemenitom i uvaženom upravniku i sudijama Dubrovnika.

Reform. XXII, ad 72 na posebnom papiru.

[144] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 277*.

23 МАРТА 1374

Позив Прибишу Кртешићу да врати неки новац Марину Башки. — Прибиш одговара из Скадра да је спреман доћи, али не може због невремена.

MIIICLXXIIII, indictione XII[a], die XXIII marcii.

Copia littere citatorie misse Pribissio Chertessich in Catharum ad petitionem Marini de Basca, sui creditoris.

Paulus de Baraba, rector comunis Ragusii, Blasius de Babalio, Iacobus de Mençe et Clemens Marini de Goçe, iurati judices civitatis eiusdem: Discreto et sapienti Pribissio Chertessich, nostro civi Ragusino, salutem et dilectionem sinceram. Scias quod Marinus de Bascha dictus Saro conparuit coram nobis cum uno apthay scripto in nostra cancellaria die XXII mensis ianuarii proxime preteriti, per quod apparet quod tu et Blasius de Radoano et Mircus staçonarius, tamquam fideiussores pro Bratano de Screngna, tenemini sibi dare ducatos LX ad terminum II mensium ad melius tenente; renuntiant; petens a nobis quod te debeamus citare quia transivit terminus et debet habere suam solutionem. Et ideo . . . ad ipsius Marini petitionem tenore presentium te citamus et discrete precipiendo mandamus, quod infra dies VIII proxime futuros, incipiendo a die quo fuerint nostre presentes littere tibi presentate, per te vel per tuum legitimum procuratorem in civitate Ragusii coram nobis debeas legitime conparere responsurus et soluturus si debebis de iure Marino prefato. Alioquin . . . De quarum presentatione tibi fienda latoribus ipsarum dabimus plenam fidem, videlicet Radoslauo Petrouich et Milloye Medosseuich, nostris nunciis iuratis.

Die XIII° mensis aprilis.

Radoslauus et Milloye, cursores predicti, coram domino rectore ser Stephano de Sorgo et juratis judicibus ser Jacobo de Mençe, ser Clemente de Goçe et ser Blasio de Sorgo, iurati eorum sacramento, dixerunt se presentasse prefatam litteram citatoriam dicto Pribissio in Scutaro, die V presentis mensis aprilis, qui Pribissius respondit per suas litteras hic affixas.

Reform. XXII, 72.

Скадар, 8 априла.

Allo nobili et savii rector et iudiçi dela tera de Ragusa, — Pribis Chertiesich, vestro citadin, salute. Litera vestra recevi et ben intesi. Del fato che la signoria vestra me mande a dir io sosteso conçado de gnir a Ragusa con Pribçe Scestano ananto che li curieri veni, salvo ch el tenpo no me lasa ad isir fora dela foça del Drin, et per tera non oso vegnir. Dio ve mantegna la vostra signoria.

Et questa charta si me trova in Scutaro.

Fata die VIII d april.

Extra: Allo nobili et savii rector et iudiçi de Ragusa.

Reform. XXII, ad 72 на посебном папиру.

Godine 1376. juna 12 - 19: Dubrovački sud poziva trgovca koji se nalazi u Baru ili Skadru da podmiri dug[145]

306

12. JUNA 1376.

MIIICLXXVI, dana XII juna.

Kopija sudskog poziva koji je na zahtjev Zivichi Longhi upućen Niku Hranislaviću.

Mihail Babaljević upravnik Dubrovnika, Blažo Babaljević i Đakomo Menčeti zaklete sudije pomenute zemlje: Uglednom i uvaženom Niku Hranislaviću, našem dubrovačkom građaninu, pozdrav uz iskrenu ljubav. Znajte da se Džive Longo pojavio sa jednim zvaničnim dokumentom, napisanim rukom Sofreda koji je bio zvanični notar naše opštine a iz godine Gospodove MIIICLIIII, indikta VII, dana X mjeseca novembra, da nas obavijesti, što se iz priloženog jasno vidi, da ste se vi Niko i Slavko (prebrisano: de Clanisclavo) de Marin de Flori obavezali da u roku od tri mjeseca date i isplatite Lavru Razumenoviću MVIIC i osam dukata..., baš kako je jasno sadržano u pomenutom dokumentu, tražeći i nastojeći da te uz obavezu podsjetimo da si dužan da se pojaviš pred nama kako bi odgovorio pomenutom Dživu u vezi sa sadržinom gore navedenog dokumenta. Pošto mi zbog službe koja nam je povjerena ne možemo da izbjegnemo pravo zahtjeva koji nam je upućen, podsjećamo te na molbu pomenutog Dživa i zapovijedamo ti da, ako budeš u Baru u roku od XV dana, a ako budeš u Skadru onda u roku od jednog mjeseca, računajući od dana kada će ti biti predano ovo naše pismo, moraš uredno da nas izvijestiš da ćeš se revno pojaviti pred nama u Dubrovniku kako bi odgovorio pomenutom Dživu i branio svoj stav. Inače... A da će ti ovaj sudski poziv biti sigurno dostavljen dajemo puno povjerenje njegovim nosiocima Giucho de Desseno i Obradu Mecavolti.

Dana XVIIII juna.

Ziviko de Deseno i Obrad Mecavolta pred gospodarem rektorom ser Mihajlom de Babalio i zakletim sudijama ser Martinom de Todosio i ser Bazijem de Sorgo, pošto su pozvani da se zakunu da će govoriti, potvrditi i iznijeti istinu o predaji gore navedenog pisma, pod zakletvom izjavili su da su dana XV ovog mjeseca juna donijeli i predali pomenuto pismo navedenom Niku de Klano (!) u Baru.

Cijelo je pismo unakrst precrtano.

Na margini: Suđenje otkazano od strane gospodara rektora i svih njegovih sudija, pošto je od strane Nika Hranislava bila dostavljena priznanica o tom dugu putem notarskog zapisa.

Lettere Lev. II, 100.

[145] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 329.*

12 ЈУНА 1376

Суд позива Ника Храниславића да поврати дуг Лавру Разуменовићу.

M°IIICLXXVI, die XII junii.

Copia lictere citatorie destinate, ad peticionem Ziuichi Longhi, Nico de Cranisclauo.

Micchel de Babalio, rettor de Ragusa, Blasio de Babalio et Jacomo de Mençe, jurati judici dela detta terra: Alo discreto et savio Nicho de Cranisclauo, nostro cittadino de Ragusa, salute cum sincero amore. Sappi che Giue Longo comparte (!) denançi da nuy cum una carta publica scritta per mano de Sofredo, jurato notaro chi fu delo nostro comun, in anni Domini M°IIICLIIII, indictione VII, di X del mese de novembrio, per la quale manifestamente appare cha tu Nico et Slauco (*cancell.*: de Clanisclauo) de Marin de Flori a termini de tre mesi proximi ve obligasti dever dare et pagare a Laure de Rasumen perperi MVIIC octo ad ducati . . . , sico in la detta carta ordenatamente si contene, petando et requirando che te debiamo citare che debi comparire denançi da noy a respondere al detto Giue sovra lo tenore dela detta carta. Nuy adunqua che per lo nostro offiçio a nuy commesso non potemo ne devemo denegare la rason a zascheduno a chi da nuy la domanda, a peticione delo detto Giue ti zitemo et chomandemo che se saray trovado in Antibari infra di XV, et se saray trovado in Scutari infra uno mese proximo che vignera, scomenzando dalo di chi ti sara presentada questa nostra lettera, debi comparere legiptimamente dinançi da nuy a Ragusa a rispondere alo detto Giue et defendere la tua rason. Altrementi . . . Dela presentason dela qual chi ti sara facta daremo plena fede a Giucho de Desseno et Obrad Meçauolta, aportadori d essa.

Die XVIIII[a] junii.

Ziuicus de Desseno et Obrad Meçauolta coram domino rettore ser Micchaele de Babalio et juratis judicibus ser Martolo de Todisio et ser Blasio de Sorgo, jurati dicere et testificari ac referre veritatem super presentacione lictere suprascripte, eorum sacramento dixerunt, quod die XV huius mensis junii dederunt et presentaverunt dictam licteram dicto Nico de Clano (!) in Antibaro.

Цело је писмо унакрст прецртано.

In margine: Cassum demanda to domini rectoris et omnium suorum judicum, quia pro parte Nici de Chranislauo fuit ostensa quitacio isto debito per cartam notarii.

Lettere Lev. II, 100.

Godina 1377. februara 23: Dubrovčani pišu svom zastupniku na dvoru Đurđa Balšića u Skadru[146]

318.

23. FEBRUARA 1377.

Odgovor Matku Đorđiću, dubrovačkom poslaniku kod Đura Balšića, kojemu ima da navede sva prava koja Dubrovčani uživaju od starine u njegovim lukama, te se ima da zauzme za sve dubrovačke trgovce koji mu se potuže na postupanje Đura ili njegovih ljudi, a Đuru će još objasniti zašto je u Dubrovnik dolazio poslanik bosanskog bana.

MIIICLXXVII, dana XXIII februara.

Kopija pisma upućenog Matku Đorđiću, poslaniku opštine kod Đurđa Balšića.

Blažo de Grede upravnik Dubrovnika sa savjetom molilaca: Plemenitom i uvaženom Matku Đorđiću našem dubrovačkom poslaniku, pozdrav uz iskrenu ljubav. Primili smo pismo koje si nam nedavno poslao i dobro smo proučili njegovu sadržinu, pa stoga želimo i naređujemo ti da ako ovo naše pismo budeš primio kod Bara onda da se obavezno vratiš kod gospodara Đurđa Balšića kako bi mu iznio ovo što ti poručujemo. Najprije, u vezi sa starim običajem koji želimo da se sačuva, valja da mu kažeš – kada se u Dagnum (Danj) dolazilo sa lađom plaćao se jedan groš za vezanu salmu, a u slučaju da se roba donosila bez lađe nije se plaćalo ništa. U Krivoj Rijeci palaćala su se dva groša za vezanu salmu.

U vezi sa Brankom Kolanovićem – mi ga smatramo za našeg građanina. U vezi sa pitanjem naših trgovaca koji se nalaze pod ugovorom u tvojoj komisiji: ako ti se požale da im je pričinjena šteta od strane Đurđa i nekih njegovih ljudi, kako onih od kojih si dobio potvrdu tako i onih od kojih ćeš možda dobiti potvrdu da nijesu pod ugovorom, treba da se pobrineš i postupaš kao što si postupao prema onima koji su bili pod ugovorom.

Takođe želimo a i naređujemo ti: ako Đurađ Balšić upita za Krasoja, čovjeka bana iz Bosne, sa kojim je došao iz Trebinja u Dubrovnik, valja da mu odgovoriš – "Krasoje je došao sa nekima iz Trebinja u Dubrovnik i od gospodara bana Bosne pomenuti Krasoje je ponovo zatražio da se za bana Bosne daju jemstva budući da je ban izvršio sve što je obećao. Ali razumni ljudi iz Dubrovnika uopšte nijesu htjeli da se upliću u te poslove jer ste naši prijatelji i vi i ban, pa se ni na kakav način ne smije naštetiti ni vama, ni banu". A ako te ništa ne upita za razlog Krasojevog dolaska ne treba ništa da mu kažeš sa tim u vezi.

Isto tako dajemo ti na znanje da je naše nastojanje takvo: ako treba da se vratiš kod Đurđa onda se vrati samo ako je Đurđe u Skadru ili nekom mjestu u okolini i to ako nije previše udaljeno i ako te naši kuriri nađu u Baru ili negdje prema Skadru. Ali, ako se nalaziš u nekom mjestu kod Bara a nijesi otišao kod Đurđa onda treba da se vratiš u Dubrovnik. Ako ipak odeš kod Đurđa da mu preneseš ono što smo mu poručili i uspiješ da postigneš to što budeš mogao, onda od njega treba da uzmeš privilegiju i obavezno dođeš u Dubrovnik.

Lettere Lev. II, 106 - Mon. Rag. IV, 153.

[146] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 346*.

23 ФЕБРУАРА 1377

Одговор Матку Ђорђићу, дубровачком посланику код Ђура Балшића, којему има да наведе сва права која Дубровчани уживају од старине у његовим лукама, те се има да заузме за све дубровачке трговце који му се потуже на поступање Ђура или његових људи, а Ђуру ће још објаснити зашто је у Дубровник долазио посланик босанскога бана.

M°IIICLXXVII, die XXIII februarii.

Copia littere destinate Matcho de Georgio, ambassiatori communis ad Juram de Balça.

Blasio de Grede, rector de Ragusa, cum lo Consinglio de Pregati: Alo nobile et savio Matcho de Georgio, nostro anbassadore de Ragusa, salute cum sincero amore. Ricevessimo la tua lettera che novamente mandasti et lo tenor d essa ben intendessimo, et perzo volemo et comandemo che se questa nostra lettera ti sera presentada fin ad Antibari, et tu di presente debi tornare a messer Georgi de Balsa cum questo che ti comettemo. Primieramente sovra lo fatto delle usançe antiche, chi vol saver, li debi dir che al Dangno, quando se pareçava cum ladia, se pagava grosso uno per zascuna salma, et quando se trasia sença ladia non se pagava nienti. A Chriua Richa non se pagava niente. Ala Ponta de Spas se pagava grossi due per zascuna salma.

Delo fatto de Brancho de Colanne noy l avemo per nostro zittadino. Delo fatto deli nostri mercatanti che non sono scritti in la tua commession chi ti se lamento, ca lor fo tolto da Zura et dali suoy homini, tanto de quelli, che tanto de quelli che ti si a lamentado, quanto de quelli che ti si lamentera, che non se scritti, debi procurare et fare chomo faray per quelli che ti son dati scritti.

Ancora volemo et comandemo che se Zura de Balsa te domandera ad che Crassoe, homo del bano de Bossina, cum quelli de Tribingna ando a Ragusa, et tu li debi respondere: „Crassoe venne cum alcuni de Tribingna in Ragusa, et da parte de messer lo bano de Bossina lo detto Crassoe rechiese Ragusa che fusse pleço per lo bano a quelli de Tribingna, che lo bano lo osservasse tutto quello che lo prometesse. Et li zentili homini de Ragusa non se volse niente impaçar de questi serviçii, perzo che avemo voy per amico, et lo bano per amico, et per nessuno modo elli non vorria desplaçer a voy ne al bano". Et se ello non ti domandara di questa vegnuda de Crassoe, et tu non li debi dir nienti de questo fatto.

Et damoti a saver cha la nostra intençion se che tu debi tornare a Zura, se Zura fosse a Scutari et a quelli luoghi circavisin, altrementi non s ello fosse pluy lontano, et se lo corrieri ti trovara in Antibari overo in la ver Scutari, ma se ti trovara da questo lado de Antibari, et tu non andar a Zura, ma debi vegnir a Ragusa. Et se andaray a Zura abiandoli detto quello che ti cometemo de su et otegnando da esso quello che porray, debi reçever comiado da esso et debi vegnir spazatamente a Ragusa..

Lettere Lev. II, 106 . — Mon. Rag IV, 153.

Godine 1378. juna 7 – 16: Dubrovački sud uručuje poziv jednom svom građaninu u Skadru[147]

337.

7. JUNA 1378.

Sudski poziv Dživu Puciću da isplati sav iznos koji duguje za imanje kupljeno na Šipanu od nasljednika pok. Junija Kačice.

MIIICLXXVIII, dana VII juna.

Kopija sudskog poziva koji je poslan Dživu Puciću na zahtjev ser Blaža Babaljevića, epitropa Junija Kačice.

Piero de Gondola upravnik Dubrovnika, Martolo de Thodosio, Nikola de Gondola i Blasio de Sorgo sudije pomenute zemlje: Plemenitom i razumnom Dživu Puciću pozdrav uz iskrenu ljubav. Blažo Babaljević, kao jedini nasljednik Junija Kačice, došao je nedavno kod nas sa dokumentom o prodaji pisanim u našoj kancelariji godine Gospodove MIIICLVII, dana XVIII oktobra, iz koga se vidi da su nasljednici pomenutog Dživa kako bi izvršili njegov testament i podmirili dug Rade de Sracha, prodali tebi Dživu jedno imanje sa vinogradima i zemljištima na Šipanu po cijeni od IIM perpera, pa je zamolio i zatražio da te mi po dužnosti lično požurimo da platiš ostatak pomenutog iznosa. Pošto snazi moći naše službe dolikuje da ispunjavamo pravdu i vršimo pravo onome ko nam se obrati i ko je od nas traži, sadržinom ovog našeg pisma podsjećamo te na zahtjev pomenutog Blaža i naređujemo ti da se u roku od mjesec dana, računajući od dana kada primiš ovo pismo, pojaviš pred nama u Dubrovniku, ili lično ili preko opunomoćenog zastupnika, kako bi se u ime onoga što je gore navedeno izvršila isplata određene sume novca Blažu Babaljeviću koju ti treba da platiš kao ostatak pomenutog poravnanja. Ako se ne pojaviš u pomenutom roku valja da znaš, kako je već navedeno, da tvoje odsustvo i tvrdoglavost neće predstavljati smetnju i da ćemo učiniti onako kako nalažu zakoni naše zemlje... Da bi ti ovo pismo bilo pouzdano dostavljeno pružamo puno uzdanje Bogoslavu Terkuliću i Kranecu Milgostiću, našim zakletim kuririma.

Dana XVI juna.

Bogoslav i Kranec, gore pomenuti kuriri, pošto su dali tjelesnu zakletvu (zakleli se u život cijelim svojim bićem) pred gospodarem rektorom ser Petrom de Gondula i zakletim sudijama ser Martolom de Tiodosio, ser Marinom de Badica i ser Nikolajem de Gondula izjavili su da su predali pomenuti sudski poziv ser Zivi de Poka u Skadru, skorašnjeg dana petka, XI dana mjeseca juna.

Lettere Lev. II, 114/.

[147] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 365*.

7 ЈУНА 1378

Судски позив Живу Пуцићу да исплати сав износ који дугује за имање купљено на Шипану од наследника пок. Јунија Кашице.

MIIICLXXVIII, die VII° junii.

Copia littere citatorie misse Ziue de Poça ad petitionem ser Blasii de Babalio, epitropi Junii de Casiça.

Piero de Gondola, rector de Ragusa, Martholo de Thodisio, Nichola de Gondola et Blasio de Sorgo, judesi dela ditta terra: Al nobile et savio Ziue de Poza salute cum sinciero amore. Perche Blasio de Babalio, sichomo epitropo solo de Zugno de Chasiça, comparsi ananti de nuy cum una vendicion scritta in la nostra chancellaria in anni Domini MIIICLXVII, a di XVIII de octubro, per la qual appare che li pitropi del ditto Zugno per satisfare lo suo testamento et per pagar la dota de Rade de Saracha hano vendu a ty Ziue una possession de vigne et terre posta in Zuppana al chavo de zu per perperi IIM, domandando et requirando da nuy che te debiamo citar personalmente a sua peticion per pagarli lo resto del pagamento dela ditta compara. Et imperzo nuy chi semo tegnudi per lo vigore del nostro officio dare justisia et rason a zaschaduno chi la domanda ananti de nuy, per lo tenor dele presente nostre littere te citemo a peticion del ditto Blasio et chomandemote che infra termino de uno miese da esserte numerado dalo die in lo qual tu haveray reçevuda questa nostra littera, debi comparer in Ragusa ananti de nuy personalmente o per tuo legittimo procurador per dover pagar al ditto Blasio de Babalio, per nome ditto de sovra, certa quantita de moneda, la qual tu resti a dar per la ditta compara. Sapiando tu che se tu non compareray infra lo ditto termino chomo e ditto de sovra, la tua absencia over contumacia non obstante, faremo quello chi vora li ordini de rason dela terra nostra. ... Dela presentacion dela qual da esser a ti fatta daremo plena fe a Bogoslau Terchulich et a Chraneç Milgostich, nostri chorieri jurati.

Die XVI junii.

Bogoslau et Chraneç, cursores supradicti, dato ipsis corporali iuramento, coram domino rectore ser Petro de Gondula et juratis judicibus ser Martholo de Thiodisio, ser Marino de Bodaça et ser Nicolao de Gondula retulerunt (*se presentasse*) prefatam litteram citationis dicto ser Ziue de Poça in Scutaro, die veneris proxime preterito, XI die dicti mensis junii.

Lettere Lev. II, 114.

Godine 1379. decembra 2 – 20: Dubrovački sud poziva svog građanina u Crnoj Gori, u Skadru, da vrati dug sunarodniku[148]

360.

2. DECEMBRA 1379.

Sudski poziv Dživu Puciću da vrati dug Luki Buniću.

MIIICLXXVIIII, dana II decembra.

Kopija sudskog poziva upućenog Dživu Puciću na zahtjev Luke Bonića.

Andreja de Sorgo upravnik Dubrovnika, Đakomo de Menze, Marin de Slauze i Đakomo de Sorgo sudije pomenute zemlje: Plemenitom i razumnom Dživu Puciću, našem dubrovačkom građaninu, pozdrav uz iskrenu ljubav. Nedavno je kod nas došao Luka Bonić sa jednim notarskim dokumentom pisanim rukom Teodora Skolmafožda iz Brundizija, inače zvaničnog notara i kan-celara naše opštine, godine Gospodove MIIICLXXVI, četrnaestog indikta, X dana mjeseca juna u Dubrovniku; iz dokumenta se jasno vidi da Zive de Volce, tvoj zakonski zastupnik, kako se to jasno vidi iz punomoćja po tom pitanju zavedenog u kancelarijskoj prokuratorskoj knjizi iz MIIICLXXII, VIIII mjeseca aprila, koja je bila pregledana, pročitana i u potpunosti proučena od našeg gore navedenog notara, priznaje da se ti Dživo Pucić obavezuješ da ćeš za sve tvoje gore navedene dugove u roku od dva sljedeća mjeseca dati i isplatiti Luki Boniću MDCL zlatnih dukata... (Tvoj zakonski zastupnik) zamolio je i zatražio od nas da te po dužnosti obavijestimo da si obavezan da se pojaviš pred nama kako bi mu odgovorio na gore pomenuti notarski dokument. Pošto smo mi zahvaljujući našoj službi dužni da izvršavamo i pružamo pravdu onome ko nam se obrati i traži je od nas, ovim našim sudskim pozivom naređujemo tebi, Dživu Puciću, a na zahtjev pomenutog Luke obavještavamo te da si u roku od jednog, narednog, mjeseca ako te ovo naše pismo nađe u ovom dijelu Zernegore (Crne Gore), a u roku od dva mjeseca ako te nađe u drugom dijelu Zernegore (Crne Gore), svakako računajući i pomenute rokove od prvog dana kada ti bude uručen ovaj sudski poziv, obavezan da se pojaviš pred nama, ili lično ili preko ovlašćenog za-stupnika, kako bi odgovorio Luki u vezi njegovog gore navedenog dokumenta. U protivnom... A za dostavu ovog (pisma) pružamo puno povjerenje Utjeku Juanoviću i Milaku Sebjašu našim zvaničnim kuririma.

Dana XX decembra.

Utjek i Milak, gore pomenuti kuriri, određeni lično od ser Marina de Krosi, došli su pred gospodara rektora ser Andreja de Sorgo i zaklete sudije ser Jakova de Mence, ser Marina de Slavce i ser Jakova de Sorgo i otkako su bili upitani kog dana i na kom mjestu su predali sudski poziv sa gore navedenom sadržinom imenovanom Zivi, poslije položene zakletve izjavili su: na dan lune, XII ovog mjeseca decembra u Skadru, u kući Obrada, nećaka Juana Ogrea, poslije podneva "predali smo sudski poziv sa gore navedenom sadržinom gore pomenutom Zivi de Poka."

Lettere Lev. II, 126.

[148] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 394*.

2 ДЕЦЕМБРА 1379

Судски позив Циву Пуцићу да врати дуг Луки Буниħу.

MIIICLXXVIIII, die II° decembris.

Copia littere citatorie destinate Ziue de Poça ad petitionem Luce de Bona.

Andrea de Sorgo, rector de Ragusa, Jachomo de Menze, Marin de Slauze et Jachomo de Sorgo, judesi dela dit a terra: Allo nobile et savio Ziue de Poça, nostro zitadino de Ragusa, salute cum sinciero amore. Perche Lucha de Bona comparsi ananti de nuy cum una carta de nodaro scritta per man de Theodoro Scolmafogia de Brundusio, jurato notaro et chanciliero del nostro comun, in anni Domini MIIICLXXVI, indictione quartadecima, a di X del miese de lullo in Ragusa per la qual carta manifestamente appare che Ziue de Volçe, procurador tuo legittimo, sichomo dela prochura de questo muodo claramente appar in lo libro dela chancellaria cele procure in MIIICLXXII, a di VIIII del miese d april, del sovraditto notaro vizuda, letta et plenariamente intelletta, confessa che sovra te Ziue de Poça et sovra tuti li tuoy beni infin a duy miesi proximi che de vignir obligo te Ziue de Poça dare et pagare al ditto Luca de Bona duchati d oro mille sexcento et çinquanta....., domandando et requirando de nuy che a sua peticion te debiamo citare che ananti de nuy debi comparere a responderli sovra la ditta sua carta de notar, la qual he renunciant. Nuy adonqua, li quali per debito del officio a nuy commesso semo tegnudi fare et render rason a zaschaduno chi la domanda ananti de nuy, per la presente nostra littera citatoria chomandemo a ty Ziue de Poça et citemote a peticion del ditto Lucha, che infra termino de uno miese proximo chi de vignir, se questa nostra littera te trovara de questa parte de Zernagora, et infra termino de duy miesi, se la ditta nostra littera te trovara de quella parte de Zernagora, da esserti numeradi li ditti termini dalo primo di chi ti sera presentada questa nostra littera citatoria, debi comparer ananti de nuy personalmente o per tuo legittimo procurador a responder al ditto Lucha sovra la ditta sua carta. Altramente... Et dela presentacion de quella daremo plena fe a Vtiech Juanouich (= Ivanovich) et a Milach Sebiach, nostri chorieri zurati.

Die XX decembris.

Vtiech et Milach, cursores supradicti, constituti personaliter coram ser Marino de Crosy, locumtenente domini rectoris ser Andree de Sorgo, et juratis judicibus ser Jacobo de Menze, ser Marino de Slauze et ser Jacobo de Sorgo, et interogati quo die et in quo loco presentaverunt litteram citatoriam tenoris supradicti dicto Ziue, qui suo sacramento dixerunt, quod die lune, XII° presentis mensis decembris in Scutaro, in domo Obradi, nepotis Juanni (= Ivanni) Ogrea, post prandium „presentavimus litteram citatoriam tenoris supradicti Ziue de Poça supradicto."

Lettere Lev. II, 126.

Godina 1379. decembra 2 – 20: Dubrovački sud poziva svog građanina iz Skadra da donese novac koji je dobio prodajom tuđeg srebra u Pulji[149]

361.

2. DECEMBRA 1379.

Sudski poziv Dživi Puciću da položi račun o srebru koje mu je bio predao Klement Vulkasović da rasproda u Pulji.

MIIICLXXIIII, dana II decembra.

Kopija sudskog poziva upućenog Dživu Puciću na zahtjev Klementa Vulkasovića.

Andreja de Sorgo upravnik Dubrovnika, Đakomo de Menze, Marin de Slauze i Đakomo de Sorgo, sudije pomenute zemlje: Plemenitom i razumnom Dživu Puciću, našem dubrovačkom građaninu, pozdrav uz iskrenu ljubav. Kliment de Vulkaso nedavno je došao kod nas žaleći se na tebe i tvrdeći da ti je na tvoju molbu u Dubrovniku dao XXII pločice i VI zetskih u srebru što u cjelini teži oko XXIIII livre srebra. Ti si bio obavezan da pomenuto srebro prodaš u Pulji, da prikupiš dobitak od prodaje pomenutog srebra, ali pošto mu nijesi vratio pomenuto srebro niti isplatio novac od njegove prodaje, zamolio je i tražio od nas da te po dužnosti a na njegov zahtjev pozovemo pred nas. Kako smo mi po dužnosti koju nalaže naša služba obavezni da vršimo pravdu onome ko se za nju obrati i traži je od nas, preko ovog našeg sudskog poziva naređujemo tebi Dživo Puciću i obavještavamo te da na zahtjev pomenutog Klimenta moraš da se pojaviš pred nama, ili lično ili preko ovlašćenog zastupnika, kako bi odgovorio na pomenutu pritužbu a u roku koji navodimo: ako te ovaj poziv na sud nađe u Draču poručujemo ti da pred nama moraš da se pojaviš u roku od četiri i po mjeseca – određujemo ti mjesec i po po prvom nalogu, takođe drugi mjesec i po po drugom nalogu, i kao neizbježni i posljednji rok treći mjesec i po po trećem nalogu. Ako te ovaj naš sudski poziv nađe u Centi (Zeti), kraju koji se ovdje naziva Zernagora (Crna Gora), poručujemo ti da pred nama moraš da se pojaviš u dolje navedenom roku od tri mjeseca – prvi mjesec ti određujemo po prvom nalogu, drugi po drugom, a treći i posljednji a neizbježni po trećem nalogu. Ako te, pak, naš pomenuti sudski poziv nađe u nekom kraju izvan Zernegore (Crne Gore), poručujemo ti da si dužan da se pred nama pojaviš u dolje navedenom roku od šest mjeseci – prva dva ti određujemo po prvom, druga dva po drugom a treća dva po trećem, posljednjem i bezuslovnom nalogu. Određujemo da ti se svi rokovi računaju od dana kada će ti ovaj naš sudski poziv biti uručen. Stavljamo ti na znanje: ako se po pritužbi pomenutog Klimenta ne pojaviš pred nama u nekom od navedenih rokova, tvoje odsustvo i tvrdoglavost neće smetati da... Za nošenje ovog akta puno povjerenje dajemo Utjeku Juanoviću i Milaku Sebjakiću, na-šim zvaničnim kuririma.

Dana XX decembra.

Utjek i Milak, gore pomenuti kuriri, određeni lično od ser Marina de Krosi, došli su pred gospodara rektora ser Andreja de Sorgo i zaklete sudije ser Jakova de Mence, ser Marina de Slavce i ser Jakova de Sorgo i upitani kog dana i na kom mjestu su sudski poziv sa gore navedenom sadržinom uručili imenovanom Zivi, poslije položene zakletve, izjavili su i potvrdili da su na dan lune, XII ovog mjeseca decembra u Skadru, u kući Obrada, nećaka Juana (= Ivana) Ogrea, poslije podneva predali sudski poziv sa gore navedenom sadržinom gore pomenutom Zivu de Poka.

Lettere Lev. II, 126/.

[149] *Jorjo Tadić: "Litterae et commissiones Ragusinae", I, p. 396*.

2 ДЕЦЕМБРА 1379

Судски позив Живу Пуцићу да положи рачун о сребру које му је био предао Клеменат Влкасовић да распрода у Пуљи.

MIIICLXXVIIII, die II° decembris.

Copia littere citatorie destinate Ziue de Poça ad petitionem Clementis de Vulchasso.

Andrea de Sorgo, rector de Ragusa, Jachomo de Menze, Marino de Slauze et Jachomo de Sorgo, judesi dela ditta terra: Allo nobile et savio Ziue de Poça, nostro zitadino de Ragusa, salute cum sinciero amore. Perche Climento de Vulchasso comparsi ananti da nuy lamentandosi sovra te et digando che ello te ha dado per rogatia in Ragusa in ladice XXVIIII et zenture VI d arçento che fo de pieso in tuto circa libre XXIIII° de arcentera, e che li dovessi vender la ditta arçentera in Pullya et adurli la presa dela vendicion dela ditta sua arcentera, et non li ay torna ni la ditta arçentera ni lo pagamento de quella, domandando et requirando da nuy che a sua peticion te debiamo citar ananti de nuy. Nuy adonqua, li quali per debito delo nostro officio semo tegnudi de render rason a zaschaduno chi la domanda ananti de nuy, per questa nostra littera citatoria comandemo a ty Ziue de Poça et citemote a peticion del ditto Clemento de Vulchasso che debi comparer ananti de nuy personalmente o per tuo legittimo procurador a responderli sovra lo ditto lamento infra li termini infraditti, zoe se questa nostra littera citatoria te trovassi a Duraço, volemo che debi comparer ananty de nuy infra termino de quatro miesi e meço, deli quali te assignemo uno e meço per lo primo chomandamento, et l altro uno et meço per lo segondo chomandamento, et lo terço uno et meço per lo terço, ultimo et peremptorio termino. E se questa nostra littera te trovassy in Çenta de qua de Zernagora, volemo che debi comparer ananti de nuy infra termino de tre miesi, deli quali lo primo te assignemo per lo primo chomandamento, lo segondo te assignemo per lo segondo chomandamento, et lo terço te assignemo per lo terço, ultimo et peremptorio chomandamento. Et se la ditta nostra littera te trovassy de quella parte de Zernagora, volemo che debi comparer ananty de nuy infra termino de sey miesi, deli quali li primi duy te assignemo per lo primo chomandamento, li altri duy per lo segondo chomandamento, et li terçi duy te assignemo per terço, ultimo et peremptorio chomandamento, li quali tuti termini sovraditti volemo che ti sia numeradi dalo primo di in lo qual te sera presentada questa nostra littera, dagandote a savere che se tu non compararay ananti de nuy infra alguno deli ditti termini a peticion delo ditto Clemento, la tua contumacia over absencia non obstante... Et dela presentacion d essa daremo plena fe a Vtiech Juanouich (= Ivanovich) et a Milach Sebyach, nostri chorieri jurati.

Die XX decembris.

Vtiech et Milach, cursores supradicti, constituti personaliter coram ser Marino de Crosy, locumtenente domini rectoris ser Andree de Sorgo, et juratis judicibus ser Jacobo de Menze, ser Marino de Slauze et ser Jacobo de Sorgo et interogati quo die et in quo loco presentaverunt et dederunt Ziue de Poça supradicto litteram citatoriam tenoris supradicti, qui suo sacramento dixerunt et testificati fuerunt, quod ipsi dederunt dictam litteram citatoriam dicto Ziue die lune, XII° presentis mensis decembris post prandium in Scutaro, in domo Obradi, nepotis Juanni (= Ivanni) Ogrea.

Lettere Lev. II, 126.

Godine 1394. februar 3:
Venecijanci pišu gospodaru Ulcinja i skadarskom arhiepiskopu da odbijaju da preuzmu Skadar jer je grad u rukama Turaka[150]

(530)

1394. II 3. - *Delib.1388-1397 (Secr.,) Senato, 1 – R^{0} R(E). copia^{a}, Rubrica, c.25*

dana 3. Februara c. 302

Libro Antico - - - c.

Da se odgovori gospodaru episkopu *Skadra* na njegovo darivanje koje nam je učinio, da se u naše ruke preda mjesto *Skadar*.

Copia II, s. 302

Dana III februara

Prihvaćeno

Da je već više dana dolazio našoj vlasti poštovani otac, *Skadarski* Episkop u svojstvu poslanika gospodara *Ulcinja*, nudeći da nam u ime pomenutog gospodara da mjesto *Skadar*, kao i neka druga njegova mjesta unutar zemlje, nastojeći da se o tome pobrinemo onako kako će biti razumno i pravedno, i tražeći naš odgovor.

Poslije razmatranja (ponude) zaključeno je da pomenuta mjesta nijesu pri moru već veoma udaljena i mogu više da nam budu na štetu nego od koristi, a zaključeno je, takođe, da je pomenuto mjesto *Skadar* uglavnom u rukama *Turaka*, tako da bez velikog nereda ne može da se preuzme, pa tako, i zbog mnogih drugih razloga a korisnim i valjanim riječima da se odgovori gospodaru episkopu, odbijajući ponuđeno u korist naših drugih interesa.

Bili su za - - - - - - - - svi ostali

Protiv - - - - - - 6

Uzdržani - - - - 2

((AD II 513))

[150] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 234*.

1394 II 3 - Delib. 1388-1397 (Secr.), Senato, I - R° R(E), copia I[a], Rubrica, c.25

die 3. Februarj c.302

Libro Antico – – – c.

Quod respondeatur Domino (1) Episcopo *Scutari* ad oblationem suam nobis factam, de dando in manibus nostris locum *Scutari*.

Copia II, c. 302

Die iii.Februarij

Capta

Cum iam multis diebus comparuerit ad praesentiam Dominij, Reuerendus pater Dominus Episcopus *Scutarensis*, tamquam Ambasiator Domini *Dulcigni*, offerens dare nobis, nomine dicti Domini Locum *Scutari*, et aliqua alia sua Loca infra terram, uolentibus nobis prouidere de eo secundum quod erit rationabile atque iustum ac requirens superinde nostram responsionem.

Vadit pars, considerato quod dicta Loca non sunt ad Marinam immo ualde remota et forent pocius damnosa nobis, quam utilia considerato etiam quod dictus Locus *Scutari* principaliter est in mannibus *Turcorum*, ita quod malè sine scandalo intromitti posset, et quampluribus alijs rationibus quod cum istis et alijs utilibus et bonis uerbis, et rationibus, que Dominio uidebuntur fiat responsio ipsi Domino Episcopo, Lutanando se à facto pro utilitate agendorum nostrorum -

Fuerunt de parte - - - omnes alij

De non - - - - - - - - 6

Non sinceri - - - - - 2

((AD II 513))

Godine 1394. septembra 28:
Venecija pokušava da oslobodi svoje ljude koje je turski zapovjednik Skadra zarobio u Draču[151]

(567)

1394. IX 28. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 24(22)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 43
Da je povjereno vicekapetanu zaliva (Boke kotorske) da se pobrine za povratak ljudi koji su zarobljeni u oblastima *drača* od strane *turčina* koji je u *skadru* i od strane *dimitrija Jonama* - - - [c.] 30

Ibid., R^0 43, c. 28(29)t

MCCCLXXXXIV. U indiktu II dana XXVIII Septembra.
Savjetnici vijeća
Savjetnici stranaka
Prihvaćeno
da je neophodno da se na neki način postaramo za oslobođenje naših ljudi koje je zarobio *turčin* koji se nalazi u *Skadru* i *dimitrije Jonema*. Zaključeno je da se piše vicekapetanu našeg zaliva (Boke kotorske) da sa galijama koje su pod njegovom komandom mora da otplovi u dračke krajeve i tamo se poveže sa bajulom i kapetanom našeg pomenutog mjesta i ako uspije da ih oslobodi, da ih uzme pod svoju zaštitu. Međutim, ako ne uspije da ih oslobodi, onda mora lično, i uz prisustvo nadkomesa drugih galija, da odluči da li bi bilo korisno da se radi oslobođenja pomenutih ljudi uđe sa galijama "u rukavac Svetog Sergija". Ako zaključe da bi bilo korisno, onda neka se pobrinu da sa svoje strane pišu ili pošalju glasnika sa porukama koje im se čine valjanim do *Sajna*, kapetana *turaka* u *Skadru*, tražeći slobodan povratak pomenutih ljudi i tvrdeći kako su voljni u slučaju da ih vrati da ostanu u miru sa njim. No, ako i tada Turčin ne bude želio da ih oslobodi, onda da mu usmeno prenesu ili pišu, ako budu odlučili da pišu, da će se pobrinuti za njihovo oslobođenje na ovaj ili onaj način i onako kako priliči našoj časti. (Ako, pak, na putu kojim će ploviti naše galije unutar rukavca, uoče ili saznaju da *georgije stracimir* može da oslobodi pomenuto mjesto *Skadar*, onda neka ga obavijeste o tome na oprezan i prikladan način, kako bi mogli da se dogovore sa njim i postupe pravilno, no ni u kom slučaju neka ne iskrcavaju ljude sa naših galija na kopno, niti plove do takvog mjesta gdje bi bili izloženi ma kakvoj opasnosti. Za je bilo 47.
ser *Leonardo dandulo*, vitez prokurator, savjetnik vijeća,
tražio je još i izjašnjavanje pomenutih prijatelja o svemu tome).
za – 8
protiv – 7
uzdržani – 4
((AD II 526))

[151] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 263*.

1394 IX 28 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 24(22)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 43

Quid commissum fuit vicecapitaneo culphy pro recuperatione animarum illarum que capte fuerunt in partibus *durachij* per *turchum* qui est in *scutari* et per *dimitrium Jonama* - - - [c.] 30

Ibid., R° 43, c. 28(29)t

Mccclxxxxiiij. Jndictione ij^a^. die xxviij°. Septembris
Sapientes consilij
Sapientes ordinum
Capta

Quia necessarium est facere aliquam prouisionem pro recuperatione animarum nostrarum captarum, per illum *turchum* qui est in *Scutari* et per *dimitrium Jonema*. Vadit pars quod scribatur vicecapitaneo nostro culphy quod cum galeis que remanserunt secum, Jre debeat ad partes *durachij*, et ibi se presentare Baiulo et capitaneo nostro dicti loci, et sentire ab eo si recuperauerit animas predictas, et si recuperauerit eos, reuertatur ad custodiam suam. Quando autem non recuperasset ipsas, Tunc esse debeat personaliter, habendo etiam supracomitos aliarum galearum et deliberare si esset utile ad recuperationem animarum predictarum intrare cum galeis *flumeriam sancti Sercij*, et si deliberabunt quod sit utile, tunc prouideant de scribendo uel mittendo parte eorum vnum nuncium cum illis uerbis que eis vtilia videbuntur, *Sayno* capitaneo *turchorum* in *Scutarj* requirendo liberam restitutionem animarum predictarum, et offerendo se in casu quo illas restituat, de volendo stare in pace secum. Quando autem ipsas relaxare nollet, tunc dici sibi faciant, uel scribant si scribere deliberabunt, quod prouideant ad recuperationem earum, per illum modum et sicut viderint spectare honori nostro. [Et si in ista via, quam facient galee intra flumeriam, viderent et cognoscerent, quod *georgius stracimirj*, posset recuperare dictum locum *Scutarj*, tunc cauto et dextro modo, notificent hoc sibi, ut possit ponere se in ordine et intelligere se cum eis, non ponendo modo aliquo gentes galearum nostrarum in terram, nec eundo cum galeis ad locum ubi subiacerent alicui periculo. fuerunt de parte - 47
ser *Leonardus dandulo* miles procurator Sapiens consilij
Volebat partem sociorum predictorum per totum usque [
de parte - 8
fuerunt de non 7
fuerunt non sinceri - 4
(AD II 526)

Godine 1396. marta 21:
Venecija zabranjuje svojim trgovcima da posluju u oblastima Skadra[152]

(616)

1396. III 21. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 145(144) (tit. E)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 43
Provizori *skadra* ne mogu da obavljaju trgovinu, niti da učestvuju u njoj - - - [c.] 121

Ibid., $R^0$43, c. 120(121)

dana XXI mjeseca marta.
Ser *Nikolaj fuskari* konsilijar
prihvaćeno
da provizori odabrani za oblasti *Skadra* ne mogu, niti smiju, na bilo koji način, u bilo kakvom obliku, sami, ili preko drugih a u svoje ime, da obavljaju ili učestvuju u trgovini u oblastima gdje će putovati, pod kaznom da prilikom bilo kog prekršaja izgube što će steći, uz takvu kaznu da se bilo kom prekršiocu ne može dati milost, oproštaj, pomilovanje ili obeštećenje, a i sa kaznom od sto dukata za bilo kog konsilijara, starješinu, savjetnika ili svakog ko djelom učestvuje ili dopušta prekršaje. A ispitivanje ovih prekršaja da se povjeri advokatima opštine, kao i svim drugim službenim licima koja su određena za krijumčare - njima da se prepusti da vode istragu o prekršiocima. Imaju pravo da određuju kazne kao što propisuju nadležnosti njihove službe, a ako za to bude određen tužilac, on da bude treći i prima se sa povjerenjem - i da se priključi komisiji od svih onih koji vode istragu. Za – 89 - - - , protiv - - 2, uzdržani - - 1.

[152] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 319.*

1396 III 21 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 145(144) (tit. E)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 43

Prouisores *scutari* non possint facere nec fieri facere de mercationibus - - - [c.] 121

Ibid., R° 43, c. 120(121)t

die xxj . mensis Marcij

Ser *Nicolaus fuscari* Consiliarius

capta

Quod Prouisores eligendi ad partes *Schutari,* non possint, nec debeant, ullo modo, uel forma, per se, uel alios, eius *(sic)* nomine, facere, nec fieri facere de mercationibus, ad partes ad que *(sic)* Jbunt, sub pena perdendi totum id, in quo fuerit quomodolibet contrafactum, de qua pena, non possit fieri alicui contrafacienti, gratia, donum, remissio, uel recompensatio, sub pena ducatorum centum pro quolibent *(sic)* consiliario, capite, Sapiente, uel alio ponente, uel consentiente partem partem *(bis)* in contrarium. Et hec committantur Jnquirenda Aduocatoribus comunis, et omnibus officialibus contrabanorum qui Jnquirant de contrafacientibus, et penas exigant habendo partem, ut de alijs sui officij, Et si inde fuerit Accusator, habeat tercium, et teneatur de credentia, et hec addantur in commissione omnium ad quos spectant. de parte - -89 - - - - - de non - - 2, non sinceri - - 1.

Godine 1396. marta 26:
Venecija određuje plate svojim zastupnicima kod Skadra[153]

(617)

1396. III 26. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 154(144) (tit. E)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 43
Da se pomenutim provizorima da plata za tri mjeseca - - - [c.] 120

Ibid., R^0 43, c. 120(121)

Mccclxxxxvj. U indiktu četvrtom – Dana xxvj, Marta.

Prihvaćeno
Da se zbog lošeg primjenjivanja istog načela treba drugačije postupati, kako kod slanja naših provizora u oblasti *Skadra*, tako i kod prihvatanja (kupovine – poklona?) poljskih imanja i posjeda mjesta koja su nam dodijeljena, takođe i kod tamošnjeg određivanja zasluga, a isto tako i kod zadržavanja uprave nad pomenutim mjestima, kako je sadržano u molbama, sve dok se ne odredi redovan upravitelj - zaključeno je. Pošto se mnogi rado stavljaju na raspolaganje za odlazak, da se svima kao provizorima odredi plata za dva mjeseca u iznosu od L dukata na mjesec, s tim da prije njihovog odlaska treba da im se da plata za tri mjeseca, pod uslovom - ako se zadrže manje da prime samo pomenutu platu, a ako ostanu više od tri mjeseca da dobiju toliko više srazmjerno vremenu boravka u iznosu od L dukata za mjesec za svakog. Bili su za - - - 88, Protiv - - - - - - 14, Uzdržani – 5.

[153] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 319-320*.

1396 III 26 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 145(144) (tit. E)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 43
Detur dictis prouisoribus paga trium mensium - - - [c.] 120

Ibid., R° 43, c. 120(121)

Mccclxxxxvj°. Jndicione quarta - Die xxvj. Marcij.
Capta
Quia pro isto principio male aliter fieri posset, quam mittere ad partes *Scutari,* nostros prouisores, tam pro accipiendo tenutam et possessionem locorum que nobis dantur, tam pro examinando bene facta deide, et etiam pro stando ad regendum dicta loca, secundum quod captum est in rogatis, donec prouidebitur de Rectore ordinario Vadit pars, vt omnes libentius se disponant ad eundum, quod sicut ipsis prouisoribus dabatur paga duorum mensium in ratione ducatorum .L. in mense, ita dari debeat ante suum recessum paga trium mensium, cum condicione quod si starent minus, habeant nichilominus totam dictam pagam Si uero starent ultra tres menses, habeant tantum plus pro rata temporis, in ratione ducatorum .L. in mense pro quolibet. Fuerunt de parte - - - 88
Fuerunt non - - - - - - - - - 14
Fuerunt non sinceri - 5

Godine 1396. marta 21: Venecijanci određuju providure koji će od Balšića preuzeti Skadar[154]

DXI. God. 1396. 21. marta, u Veneciji

Tri providura određena te izabrana da pođu uzeti posjed grada Skadra.

1396. dana XXI marta. Savjetnici vijeća i savjetnici stranaka. Prihvaćeno: da je neophodno, brinući se za sve što je potrebno da se uradi u Skadru, kako kod prihvatanja njegovog posjeda i posjeda drugih mjesta koje nam je važnošću dogovora i sporazuma dodijelio uzvišeni gospodar Georgije Stracimir, tako, zatim, i zbog regulisanja zaštite, utvrđivanja i upravljanja, da se hitno pošalju naši provizori u te krajeve, koji treba da čine i izvršavaju pomenute stvari, kao i sve druge koje im se povjere. Zaključeno je da se sada u ovom vijeću, preko četiri kruga izbora, ljubazno odaberu tri potrebna provizora koji mogu da služe na svakom mjestu u službi i sudskoj nadležnosti o zahtjevima, ne uzimajući više od jednog za gospodarstvo i jednog za službu, a da vrše službu svakodnevno tamo gdje su određeni, ili u drugim ili trećim mjestima, i da ne zanemaruju dobijenu dužnost pod prijetnjom kazne od sto livri za svakog, kako i da se služe ustupcima za dobrobit vlasti, a da otputuju sa jednom od naših graničnih lađa. Takođe je prihvaćeno da kapetan treba da plovi kako mu bude naređeno od strane kolegijuma - treba da ode do Svetog Nikolaja na obali kako bi ukrcao pomenute provizore i da ih zajedno sa njihovim porodicama odveze do pomenutog mjesta.

Izabrani provizori su: vitez ser Jakov Gradeniko, ser Jovan Kapelo i ser Jovan de Kanali (iz Herceg Novog).

Misti XLIII. 119, u mlet. arhivu.

[154] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 362.*

DXI. God. 1396. 21 ožujka, u Mletcih.

Tri providura odredjena te izabrana, da podju uzeti posied grada Skadra.

1396. die XXI marcii. Sapientes consilii et sapientes ordinum Capta: quia est necessarium facere provisionem ad illa, que necessaria sunt pro factis Scutari, tam pro accipienda possessione eius et aliorum locorum, que nobis dat vigore pactorum in simul contractorum magnificus dominus Georgius Stracimiri, quam pro regulando custodiam, fortilicias et regimen deinde, mittere presto nostros provisores ad illas partes, qui faciant et exequantur predicta et omnia alia, que sibi comittentur; vadit pars, quod in bona gratia eligantur de presenti in hoc consilio tres nostri provisores sufficientes per quatuor manus electionum, qui possint accipi de omni loco et offitio et judicatu petitionum, non accipiendo ultra unum pro domo et unum pro offitio, et respondeant die, qua eligentur vel altera ad tercias, non possendo refutare sub pena librarum centum pro quolibet, et teneantur recedere ad beneplacitum dominii, et ire cum uno ex lignis riperiarum nostrarum. Et ex nunc sit captum, quod ille capitaneus, qui ire debebit secundum quod sibi mandabitur per collegium, venire debeat ad sanctum Nicolaum de litore ad levandum dictos provisores et portandum eos cum sua familia ad locum predictum.

Electi provisores ser Jacobus Gradenico miles, ser Johannes Cappello, ser Johannes de Canali.

Misti XLIII. 119, u mlet. arkivu.

Godine 1396. aprila 6: Venecijanski provizori kreću put Skadra sa naređenjem da sačuvaju i Drivast[155]

DXII. God. 1396. 6. aprila, u Veneciji.

Ustanovljuju se neke odredbe koje se tiču primanja Skadra i drugih ondašnjih mjesta u vlast mletačku.

1396, u indiktu četvrtom, dana VI aprila. Savjetnici vijeća i savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto su naši provizori koji će ići u Skadar bili obaviješteni o stvarima koje su im neophodne ili mogu da im budu neophodne, iznijeli su u pismima neke neophodne potrebe, posebno o tome da im je nužna neka vrijedna i vjerna osoba da je povedu sa sobom kako bi je postavili da čuva mjesto Drivast, takođe spominjući i nekog trucimana(?) a i mnogo šta drugo. Zaključeno je da im se dozvoli da povedu pomenutu potrebnu osobu iz redova balistara (zapovjednika opsadnih mašina), koja bi, ipak, bila po volji kolegijuma, kako bi je postavili za čuvanje pomenutog mjesta, a sa mjesečnom platom od deset dukata. Ta osoba će uza sebe imati jednog pomoćnika. Pored toga, takođe, neka pomenuti kolegijum dobije slobodu da mu dodijeli jednog trucimana, sa platom i položajem prema njihovom izboru. Takođe, da se zbog koristi naše opštine i zbog izbjegavanja troška povodom mnogih lađa koje su im neophodne, ali i balistarijima koji se tamo šalju, kao i zbog utvrda, valja odlučiti da im se prepusti ona okretna galija koja spremna stoji u našem arsenalu, ili može za kratko vrijeme da bude spremna, sa kojom treba da isplovi kapetan priobalne marke koji je tamo sa svojom posadom a sa provizorima i njihovim porodicama i našim balistarijima koji se šalju u pomenute krajeve sa njihovim oružjem i stvarima. Takođe, treba da se ukrcaju bombarde (laki topovi), baliste, veretoni, oružja, provijant i sve drugo što se od strane našeg kolegijuma šalje za odbranu tih mjesta. Da se u određene balistarije ubroji i jedan marangon sa određenim povlasticama, kako bi mogli da obave ono što će biti neophodno za pomenuto poslanstvo. Osim toga, pošto će provizor koji će tamo prebivati ostati sa više osoba, premda će mu bivak biti ograničen jer će sa svima biti zajedno, kod sebe može zadržati notara sa slugom, kuvara i prevodioca; novac za trošak od dvjesta dukata koji mu je određen neće mu biti dovoljan, pa da se utvrdi da za vrijeme kada će boraviti sam može da dobija za trošak dva i po dukata na dan, a mogao je da troši samo dva.

Takođe da se utvrdi da drugoj dvojici treba omogućiti put i način za povratak onda kada budu spremni; ako se naš kapetan zaliva (Boke kotorske) vratio u zaliv, a plemeniti muž Jovan Lauredano koji treba da bude tamo još nije vratio, onda oni sami treba da nađu način da na (određenom) mjestu blagovremeno uzmu jednu od njihovih galija koja treba da ih odvede do Pole (Pule?), a odande da se vrate u Veneciju na način koji će im odgovarati, a galija da se vrati u sklonište.

Prihvaćeno: da se, osim toga, piše bajulu i starješini našeg Drača da nastoje da se potrude da na potpuni zahtjev pomenutih provizora po njih pošalju naoružani brigantin kako bi sa njim mogli da rade i raspolažu kako im se čini da je potrebno.

Budući da su ovdje poslanici gospodara Georgija Stracimira sa kojima su se obavljale ove pripreme, da se utvrdi da i oni sa svojim porodicama treba da se ukrcaju na pomenutu galiju i da im se pokrivaju troškovi sve dok ne dođu kući i u svoj kraj, u ime dostojanstva naše vlasti.

[155] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 362-363.*

DXII. God. 1396. 6 travnja, u Mletcih.

Ustanovljuju se njeke odredbe tičuće se primanja Skadra i drugih ondješnjih miesta u vlast mletačku.

1396. indictione quarta, die VI aprilis. Sapientes consilii et sapientes ordinum. Capta: quia provisores nostri, qui ituri sunt Scutarum, informati de hiis, que eis necessaria sunt et esse poterunt, dederunt in scriptis aliquas provisiones necessarias, et presertim de una persona sufficienti et fida, quam ipsi ducere possint pro ponendo ad custodiam loci del Drivasto, et etiam de uno trucimano et de pluribus aliis; vadit pars, quod concedatur eisdem, quod possint accipere dictam sufficientem personam de numero ballistariorum ordinatorum, que tamen placeat collegio, pro ponendo ad dicti loci custodiam, cum salario ducatorum decem in mense, habendo unum ragacinum secum. Insuper etiam habeat collegium predictum libertatem de dando sibi unum trucimanum cum illo salario et ordine, qui videbuntur eisdem. Item pro utilitate nostri communis et pro vitando expensam multarum barcharum, que eis et ballistariis, qui illuc mittuntur, ac munitionum, essent necessarie, ordinetur, quod dari debeat eis illa galea subtilis, que parata est in nostro arsenatu, seu de brevi parata erit, super quam recedat capitaneus riperie Marchie, qui ibi est cum zurma sua, ipsi provisores cum sua familia et ballistarii nostri, qui mittuntur ad dictas partes cum suis armis et rebus; poni etiam debeat ille bombarde, balliste, veretoni, arma, biscotum et omnia alia, que per dictum collegium mittentur pro munitione locorum; accipiatur etiam in numero ballistariorum ordinatorum unus marangonus cum aliqua prerogativa, ut possint deinde

Isto tako, pošto postoji vijest da je jedan od značaja Skadra kupovina i prodaja soli, to se nikako ne smije obavljati preko drugih već preko nas, jer su tako uvijek radili gospodari pomenutog mjesta, pa neka se utvrdi da se tim našim provizorima dodijeli IIII hiljade dukata iz sredstava naše opštine kako bi na isti način mogli da se brinu o obavljanju kupovine i prodaje pomenute soli da se ne izgubi uobičajena dobit. Takođe da im se poruči da nam po onoj dvojici koji se vraćaju u Veneciju, ako bude moguće, pošalju glavnicu od pomenutog prihoda, a da ostatak čuvaju uredno izračunat, kako bi mogla da se vidi korist koja se dobija od prodaje soli.

Misti XLIII. 121, u mlet. arhivu.

fieri ea, que necessaria forent de dicto misterio. Insuper quia provisor, qui remanere debebit deinde, remanebit cum pluribus personis, quam sint eidem limitate, quando simul sunt, quia remanebit secum notarius cum famulo, cochus et interpres, ita quod male posset facere expensam de ducatis duobus sibi taxatis, ordinetur, quod de tempore, quo ipse provisor remanebit solus, possit expendere ducatos duos cum dimidio in die, ubi poterat spendere solum duos.

Item ordinetur, ut alii duo habeant viam et modum possendi repatriare, quando erunt expediti, quod capitaneus noster culphy, si redisset intra culphum, et si non redisset nobilis vir Johannes Lauredano, qui debet ibi esse, debeant tenere modum, quod suo loco et tempore ipsi habeant unam de suis galeis, que eos conducat usque Polam, unde postea debeant rediro Venetias per illum modum, qui eis videbitur, et galea ad suam custodiam revertatur.

Capta: Preterea scribatur baiulo et capitaneo nostro Durachii propter casus, qui possent occurrere, quod ad omnem requisitionem provisorum predictorum mittere eis debeat brigentinum suum armatum, ut de illo possint facere et disponere, secundum quod eis videbitur opus esse.

Insuper quia hic sunt ambassiatores domini Georgii Stracimeri, cum quibus ista negotia tractata sunt, ordinetur, quod ipsi levari debeant cum sua familia super galea predicta, et quod fiant eis expense oris, donec erunt ad domum suam, pro honore nostri dominii.

Item quia habetur informatio, quod una de utilitatibus Scutari est in emendo salem et illum vendendo, quod fieri non potest per alios quam per nos, quia ita semper servaverunt domini dicti loci, ordinetur, quod istis nostris provisoribus dari debeant ducati IIII millia de pecunia nostri communis, ut in isto principio possint providere de emi faciendo et vendi dictum salem, ut usus solitus non deficeret; committendo eis, quod per illos duos, qui Venetias revertentur, nobis, si fieri poterit, portetur pecunia antedicta capitalis tantum, et quod de reliqua teneat computum ordinate, ut videri possit utilitas, que consequitur ex ipsa salis vendicione.

Misti XLIII. 121, u mlet. arkivu.

Godine 1396. aprila 9:
Jovan iz Herceg Novog prvo odbija a potom prihvata da bude venecijanski provizor u Skadru[156]

(624)

1396. IV 9. *Viši savjet, Leona (R^0 21), c. 91 (87)*

Dana devetog Aprila.

Konsilijari
Prihvaćeno.
ošto su plemići ser *Jovan kapelo* i ser *Jovan de kanali* (iz Herceg Novog) u savjetu predlagača bili izabrani za provizore u oblastima *Skadra*, a kako je rok za prihvatanje službe bio za dva tri dana a sami nijesu mogli da se odluče, otkazali su. Zato je svaki kažnjen sa C livri. A kada su poslije ponovo izabrani za provizore u pomenutim oblastima Skadra, rado su se složili i prihvatili da idu u službu vlasti, no zatražili su da budu oslobođeni od pomenute kazne od C livri. Zaključeno je da je pravedno, pošto su u našoj službi, da ne snose kaznu. A da se stranka koja se protivi da se takve i slične kazne mogu opraštati podsjeti kako se prema ustanovljenim odredbama pomenuta kazna za imenovane ser *Jovana kapela* i ser *Jovana de Kanali* može oprostiti.

[156] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 327*.

1396 IV 9 *Maggior Consiglio, Leona (R⁹ 21), c. 91 (87)*

Die nono Aprilis.

Consiliarij

Capta.

Cum nobiles uiri ser *Johannes capello* et ser *Johannes de canali* electi fuissent in consilio Rogatorum prouisores ad partes *Scutari*. et quia terminus acceptandi erat altera die ad tertiam ipsi non potuerunt deliberare super hoc et propterea refutaverunt. Et ideo ceciderunt ad penam librarum .C. pro quolibet. Et postea iterato electi fuerunt prouisores ad dictas partes *scutari* et illariter acceptauerunt et obtulerunt ire ad seruicium dominij, Et requirant quod absoluantur a dicta pena librarum .C. Et iustum sit postquam uadunt ad nostrum seruicium quod non paciantur penam, vadit pars. Quod pars que prohibet, quod de dictis penis uel similibus non possit fieri gratia, Reuocetur in tantum quod dictis ser *Johanni capello* et ser *Johanni de Canali* possit fieri gratia de dicta pena, cum consilijs ordinatis.

Godine 1396. juna 22:
Venecijanski provizori nakon dolaska u Skadar izvještavaju da su "grad i kastrum u lošem stanju"[157]

DXX. God. 1396, 22. juna, u Veneciji.

Pošto provizori koji su poslani u Skadar pišu da su grad i kastrum našli u lošem stanju i bez odgovarajuće kuće za boravište rektora, zaključeno je da im se pošalje sve što im je potrebno i da im se dozvoli da mogu da potroše dvjesta dukata za uređenje kuće za rektora.

Misti XLIII, 138,u mlet. arhivu.

[157] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 377.*

DXX. God. 1396. 22 lipnja, u Mletcih.

Quia providitores, missi Scutarum, scribunt, invenisse civitatem et castrum malo in ordine et sine domo decenti pro habitatione rectoris, capta pars, quod mittantur illis omnia requisita per ipsos, et detur eis libertas, quod possint expendere ducatos ducentos in aptatione domus pro rectore.

Misti XLIII. 138, u mlet. arkivu.

Godine 1396. avgusta 22: Venecijanci biraju komesa i kapetana Skadra na period od dvije godine[158]

DXXV. God. 1396. 22. aprila, u Veneciji.

Izabira se providur za Skadar, te mu se podijeljuje naputak i opredeljuje plaća.

1396. u indiktu četvrtom, dana dvadeset i drugog avgusta. Savjetnici vijeća i savjetnici stranaka. Prihvaćeno: da je, pošto su razmotrene prilike koje sada postoje u oblastima Skadra i Albanije, korisno da se sa najvećim obzirom pobrinemo da u gradu Skadru postavimo jednog valjanog i potrebnog rektora koji treba da zna da upravlja i da se brine za sve ono što je potrebno u pomenutoj oblasti. Zaključeno je da se se uz dobru volju, samo putem dva kruga izbora i još jednog za prikupljanje glasova od gospodara, konsilijara, poglavara i savjetnika, odredi jedan komes i kapetan Skadra na dvije godine, ali i onoliko duže dok se njegov zamjenik ne odluči da ode tamo, koji može da se prihvati svake nadležnosti, službe i sudske uprave, kao i drugih postojećih službi, da ima pomoćnike za donošenje presuda, provizore za žito i druge koji će biti potrebni, a da je dužan da napismeno odgovori onog ili sljedećeg dana kada bude izabran i spremi se za odlazak na određenu mu službu, kada i kako mu bude odredio gospodar. Da ima platu od devedeset livri groša u godini i na godišnjem računu, i da uzme ovu jednogodišnju platu kako bi mogao dobro da se potpomogne u neophodnim potrebama, dok bi mu se od ostatka isplaćivalo po tri puta na tri mjeseca od početka službe a u iznosu od trideset i četiri groša za dukat u moneti; da ne koristi za sebe nikakav drugi poklon, prilog ili povlasticu, već da svi oni na neki način pređu u korist naše opštine, prodajući ih ili iznoseći ih na prodaju putem javne licitacije i uredno bilježeći šta, koliko i kojima su bile prodate, a novac da se položi na račun naših službi kako bi uvijek mogao da bude kontrolisan. Platu za službu da počne da dobija od dana kada pristane na kopno u oblasti Skadra ili Drača, ili, zatim, u druge oblasti gdje isti savjet bude odlučio da treba da ide. U upravljanju treba o svojoj plati i trošku da ima i drži dvojicu dobrih i potrebnih venecijanskih saradnika, prema izboru dukalske vlasti, izdvajajući za obojicu XL dukata godišnje za troškove boravka, zatim jednog notara sa platom od trideset dukata, pet dobrih i potrebnih domicela, dvojicu momaka i šest konja, od kojih bi četiri koštala, manje ili više, trideset dukata, jednog poklisara koji kada bude neophodno treba da služi pomenutom komesu i kapetanu; da putuje lično onda kada izgleda da je potrebno da to čini i da naši ljudi putuju s njim, već kako će mu se činiti da je bolje i korisnije za dobro i sigurnost oblasti. Da se uredi: ako neko vrijeme komes i kapetan prebiva izvan kastruma najmanje jedan od njegovih saradnika mora ostati unutar kastruma radi zaštite i sigurnosti mjesta.

Pomenuti komes i kapetan treba sa svom svojom službom i nadležnošću da upravlja pomenutim gradom i da ga čuva u ime naše časti, podvrgavajući svojoj upravi sve unutrašnje i spoljašnje objekte, vršeći službu u građanskim i krivičnim stvarima formom, načinom i odredbom koje će utvrditi sopstvenim odlukama.

Ni u kom slučaju ne može obavljati niti biti učesnik u trgovačkim poslovima, niti to mogu činiti njegovi saradnici u njegovo ime ili ime drugih, u svom domu ne smije držati nekoga ko to radi, takođe tokom svoje službe ne smije uzimati lično za sebe nikakav poklon, niti dozvoliti da se na neki vješt način dosjetljivo istog domogne. Pored ovog da se i druge glavne odredbe već utvrđene u nalogu za bajula Drača a koje se nalaze u odluci za rektore izvan

[158] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 381.*

DXXV. God. 1396. 22 travnja, u Mletcih.

Izabire se providur za Skadar, te mu se podieljuje naputak i opredjeluje plaća.

1396. indictione quarta, die vigesimo secundo augusti. Sapientes consilii et sapientes ordinum. Capta: quia consideratis condicionibus, in quibus ad presens sumus in partibus Scutari et Albanie, est utile providere pro omni bono respectu, quod habeamus unum bonum et sufficientem rectorem in civitate Scutari, et qui sciat regere et providere ad illa, que necessaria fuerint in dicta contracta; vadit pars, quod in bona gratia fiat pro ista vice tantum per duas manus electionum et una per scruptinium inter dominum, consiliarios, capita et sapientes utriusque manus unus comes et capitaneus Scutari per duos annos et tantum plus, quantum suus successor defferreret illuc ire, qui possit accipi de omni loco et offitio et indicatu petitionum et de aliis officiis existentibus, ut sunt auditores sententiarum, provisores bladi et alii, si qui forent, qui teneatur respondere ea die, qua fuerit electus vel sequenti per diem et recedere pro eundo ad suum regimem predictum, sicut et quando sibi per dominium fuerit ordinatum. Habeat de salario libras nonaginta grossorum in anno et ratione anni, recipiendo hic pagam unius anni, ut possit bene se fulcire de rebus necessariis, ut de residuo sibi solvat de tribus in tres menses de introitibus deinde ad rationem grossorum trigintaquatuor pro ducato de moneta illa non habendo aliquam aliam regaliam, utilitatem vel honorificentiam, sed omnes quomodocumque pervenire debeant in nostrum commune, vendendo seu vendi faciendo ipsas ad publicum incantum, et notando ordinate, quod et quantum ac quibus vendite fuerint, et pecuniam ponendo ad rationem nostrorum introituum, ut clare semper videri possint; quod salarium perservire incipiat die, qua descendet in terram in partibus Scutari vel Durachii seu in aliis partibus deinde, ubi deliberaretur per istud consilium

zaliva (Boke kotorske), stave u nalog za navedenog komesa i kapetana pošto bude određen od strane pomenutog kolegijuma. Prije odlaska treba da dođe ovdje, da se pobrine o načinu kako valja da se postupa prilikom njegovog odlaska i dolaska, kao i za sve propise i odredbe koje treba da dobiju naši ljudi koji će ići zajedno sa njim u te krajeve, zbog dobra, sigurnosti i zaštite naših mjesta; utvrđeno je da svi naši moraju prihvatiti moći i zadovoljavati ih kako bi štitili našu čast. Za 47 - 53.

Izabran je za komesa i kapetana Skadra ser Jovan Kapelo.

Provizori ser Jovan Gradoniko, vitez, i ser Jovan de Kanali (iz Herceg Novog) su se vratili iz Skadra. Da se dobrom voljom u višem savjetu, preko četiri kruga glasanja izabere jedan komes Skadra i da se potvrdi onaj koji će imati više glasova, više od polovine savjeta, a da bude postavljen na dvije godine i toliko više koliko treba da dođe njegov nasljednik. Da se može prihvatiti svake nadležnosti, službe i presuđivanja zahtjeva, i mora da vrši ustupke za dobrobit vlasti. Da dobija platu u godišnjem iznosu od osamsto dukata, s time što će jednogodišnju platu primiti ovdje u Veneciji, a ostatak kasnije, i to po tri puta na tri mjeseca a u iznosu od trideset četiri groša za dukat, a da se ostatak potom isplaćuje njegovom domaćinstvu koje treba da se sastoji od dvojice pomoćnika, koji treba da budu po volji gospodarevog kolegijuma od XL konsilijara i starješina, provizorima Skadra ili njihovom većem dijelu, zatim za četiri domicila, četiri konja i jednog momka, da se niti on, niti bilo ko iz njegovog domaćinstva ne bavi za sebe ili nekog drugog trgovačkim poslovima, da ne prima dar ili prilog, niti prisvaja za sebe nekakvu povlasticu, već da sve to pređe u našu opštinu. Takođe, pomenuti komes treba pod oružjem da jaše sa našim ljudima kada prema njegovoj procjeni to bude potrebno, a biće potrebno da se preko istog savjeta pobrine i za druge stvari koje neophodno treba da se urede prije njegovog odlaska. Za 28, 32, protiv 4, uzdržani 15, 9.

Misti XLIII. 146, u mlet. arhivu.

ipsum descendere debere. In ipso regimine habere et tenere debeat suis salario et expensis duos socios venetos bonos et sufficientes, qui placeant ducali dominio, dando utrinque eorum ducatos XL auri in anno ultra expensas oris, unum notarium cum salario ducatorum triginta, quinque domicellos bonos et sufficientes, duos ragacios et sex equos, quorum quatuor sint pretii ducatorum triginta ad minus vel inde supra et de annis quatuor et ultra, unum tubetam, qui quando necesse erit, serveat dicto comiti et capitaneo, si personaliter equitaret, quod facere possit, si sibi videbitur, et similiter gentibus nostris, que equitarent de per se, secundum quod pro bono et securitate contrate sibi melius et utilius videretur. Verum ordinetur, quod de quanto tempore ipse comes et capitaneus staret extra castrum, quod ad minus unus de sociis suis semper remaneat intra castrum pro custodia et securitate loci.

Et debeat dictus comes et capitaneus regere dictam civitatem cum toto suo comitatu et districtu et conservare ad nostrum honorem, regendo omnes tam interiores quam exteriores suo regimini subiectos, et eis iustitiam ministrando in civilibus et criminalibus secundum formam, modum et ordinem, qui sibi dabitur per suam comissionem.

Verum non possit facere nec fieri facere de mercationibus, nec socii sui per se vel per alios, nec tenere i domo aliquem, qui faciat, nec recipere donum vel presens aut recipi aliquo modo vel ingenio per totum tempus sui regiminis. Et alia capitula generalia posita in commissione baiuli Durachii et solita poni in comissione rectorum de extra culphum, ponantur etiam in commissione dicti comitis et capitanei, secundum quod per dictum collegium fuerit terminatum. Sed ante eius recessum venietur huc, et providebitur de modo, quem servare habebit in recedendo et de suo descensu et de omnibus modis et ordinibus, qui dandi erunt gentibus nostris, que iture sunt ad illas partes pro bono, securitate et conservatione locorum nostrorum, ita quod omnes se intelligent, et poterit bene et sufficienter procurari honor noster. De parte 47 53.

Electus comes et capitaneus Scutari ser Johannes Capello.

Ser Jacobus Gradonico miles, ser Johannes de Canali, provisores reversi a Scutaro. Quod in bona gratia eligatur in maiori consilio per quatuor manus electionum unus comes Scutari, et ille, qui habebit plures ballotas aliis, transeundo medietatem consilii, sit firmus, et fiat per duos annos et tantum plus, quantum successor suus illuc ire distulerit; possit accipi de omni loco et officio et iudicatu peticionum et de aliis officiis, qui sunt ad dictam condicionem, et debeat recedere, ad beneplacitum dominii. Habeat de salario in anno et ratione anni ducatos octo centum, percipiendo pagam unius anni hic in Venetiis et residuum deinde de tribus in tres menses ad rationem grossorum triginta quatuor pro ducato, et ad dictam rationem solvere debeat deinde familie sue toti, que familia debeat esse duo socii, qui placeant collegio domini, consiliariorum et capitum de XL, sapientium ambarum manuum, provisoribus Scutari vel maiori parti, unum notarium, quatuor domicellos, quatuor equos et unum ragacium, non possendo facere nec aliquem de sua familia per se vel per alium de mercatoribus, nec accipere donum vel presens nec aliquam regaliam sibi appropriare, sed omnes perveniant in nostrum commune. Et debeat equitare dictus comes cum nostris gentibus armorum, quando necesse fuerit de comissione sua, et aliis, quibus necesse est dari ordinem, providebitur per istud consilium ante suum recessum. De parte 28, 32, de non 4, non sinceri 15, 9.

Misti XLIII. 146, u mlet. arkivu.

Godine 1397. februara 8: Venecijanski se najamnici iz Skadra zapućuju u Drač[159]

DL. God. 1397, 8. februara, u Veneciji.

Da se prihvati da se oružani ljudi iz mjesta Skadar pošalju u krajeve Drača sa sopstvenim komandantom, takođe i da se umjesto Jovana Kapela, koji je otkazao službu, izabere drugi komes za pomenuto mjesto Skadar sa manjom platom.

Misti XLIII. 170, u mlet. arhivu.

[159] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 401*.

DL. God. 1397. 8 veljače, u Mletcih.

Quum captum fuerit, quod gentes armorum loco Scutari mittantur ad partes Durachii sub proprio gubernatore, ideo loco ser Johannis Capello, qui refutavit, eligatur unus alius pro comite dicti loci Scutari cum minori salario.

Misti XLIII. 170, u mlet. arkivu.

Godine 1398. avgusta 8: Venecijanci nude veliku platu onome ko pristane da preuzme upravu nad Skadrom[160]

DLXV. God. 1398. 8. avgusta, u Veneciji.

Povisuje se plaća za skadarskoga načelnika,
da se tako nađe za to mjesto osoba svome poslu dorasla.

1398. dana VIII avgusta. Ser Viktor Diedo, ser Jakov de Prioli, ser Leonardo Mocenigo i ser Georgije Lauredano, konsilijari. Prihvaćeno: pošto je teško naći pogodnu ličnost koja želi da upravlja Skadrom sa ovom utvrđenom platom za rektora pomenutog mjesta, a bilo bi dobro i potrebno da se tamo nalazi jedan komes i kapetan koji bi bio poznata ličnost i korisna za našu opštinu i za napredak mjesta. Zaključeno je da se plata za pomenutog komesa i kapetana poveća za još sto dukata na godinu i u godišnjem iznosu, no da je on dužan da odgovori u roku od tri dana, pa da otputuje u roku od petnaest dana poslije prihvatanja službe; ovi rokovi važe kako za povećanje plate, tako i za odlazak u to mjesto. Za 63, protiv 34, uzdržana 3.

Misti XLIV. 59, u mlet. arhivu.

[160] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 413.*

DLXV. God. 1398. 8 kolovoza, u Mletcih.

Povisuje se plaća za skadarskoga načelnika, da se tako nadje za to miesto osoba svomu poslu dorasla.

1398. die VIII augusti. Ser Victor Diedo, ser Jacobus de Priolis, ser Leonardus Mocenigo, ser Georgius Lauredano, consiliarii. Capta: quia male reperitur persona sufficiens, que velit ire ad regimen Scutari cum salario limitato rectori dicti loci, et bonum ac necessarium sit, quod ibi sit unus comes et capitaneus, qui sit persona notabilis et utilis pro nostro communi et pro augmentatione loci; vadit pars, quod dicto comiti et capitaneo addantur adhuc ducati centum de salario in anno et ratione anni, sed teneatur respondere infra terciam diem, et recedere infra quindecim postquam acceptaverit, que tam de additione salarii quam de recessu locum habeant pro ista vice tantum. De parte 63, non 34, non sinceri 3. Sunt in totum ducati IX centum de salario.

Misti XLIV. 59, u mlet. arkivu.

Godine 1398. januara 9:
Komesu i kapetanu Skadra dozvoljava se da uzme u službu tumača[161]

DLXX. God. 1399. 9. januara, u Veneciji.

Dopušta se načelniku skadarskome, da uzme tumača i da ga plati iz prihoda one općine.

1398. dana devetog januara. Konsilijari. Prihvaćeno: da se dozvoli plemenitom mužu ser Nikolaju Polani, komesu i kapetanu Skadra, da uzme jednog prevodioca neophodnog za davanje odgovora onima koji dolaze kod njega a koji ne mogu tako brzo da dobiju odgovor zbog jezika koji pomenuti ser Nikolaj ne zna. Može ga plaćati, što će biti neophodno, od novca koji se nalazi u skadarskoj opštini a namijenjen je za obnovu tog mjesta.

Misti XLIV: 82, u mlet. arhivu.

[161] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 417.*

DLXX. God. 1399. 9 siečnja, u Mletcih.

Dopušća se načelniku skadarskomu, da si uzme tumača, i da ga plati iz prihoda one občine.

1398. die nono ianuarii. Consiliarii. Capta: quod concedatur nobili viro ser Nicolao Polani comiti et capitaneo Scutari, quod pro accipiendo unum interpretem omnino necessarium pro dando expeditionem comparentibus coram eo, qui expediri non possunt ita cito propter lingnam, quam nescit dictus ser Nicolaus, possit expendere illud, quod erit necessarium, de denariis, qui remanent in communi Scutari pro reparatione illius loci.

Misti XLIV: 82, u mlet. arkivu.

Godine 1399. oktobra 3:
Venecijanci šalju novu vojsku u Skadar i u oblasti Zete i Albanije jer se stanovništvo diglo na ustanak protiv njihove vlasti[162]

DLXXIX. God. 1399. 3. oktobra, u Veneciji.

Budući da se iznevjerio skadarski i drivastski kotar, šalje se onamo vojnička pomoć, te se određuje da se i galije kroz rijeku protisnu do Skadra.

1399. dana trećeg oktobra. Savjetnici vijeća, savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto se, kako piše našoj vlasti plemeniti muž ser Nikolaj Polani, komes i kapetan Skadra, cijela provincija digla na ustanak protiv naše vlasti, tako da su samo gradovi Skadar i Drivast ostali odani nama, neophodno je da se povede briga o odbrani kastruma pomenutih gradova, kako bi mogli da odbrane čast naše vlasti; zaključeno je da se poruči našima koji su zaduženi za ratne prilike da moraju što je moguće brže da odaberu dvadeset dobrih i priznatih, zvaničnih balistarija za odlazak u Skadar. Oni koji odmah budu odabrani mora da se pošalju u Skadar, poručujući komesu i kapetanu da ih rasporedi za čuvanje pomenutih kastruma, onako kako će mu izgledati da je najbolje. O plati za pomenute balistarije, kao i načinu i sredstvu kako će moći da je dobiju, treba da se odluči na kolegijumu gospodara, konsilijara, starješina i savjetnika obostranim glasanjem, onako kako se čini da je potrebno. Osim toga da se utvrdi da se od strane vlasti pošalju pomenutom skadarskom komesu novac, barut za bombarde i druga potrebna oprema. Takođe da se piše bajulu i našem kapetanu Drača da je dužan da, ako komesu i kapetanu Skadra bude neophodna pomoć, brigantine koje tamo ima, ili nešto drugo, neka mu pošalje ne bi li se sačuvala ta mjesta. Za – 48.

Zabilješka: da je gore pomenuti kolegijum odredio da gorepomenuti balistariji treba da dobijaju šesnaest livri po mjesecu i u mjesečnom iznosu, platu za četiri mjeseca i po potrebi za naredna četiri.

Ser Petar Gauro, konsilijar: da bi se gradovi mogli uspješnije čuvati a sa njima i naša čast i da se povrati provincija, kao i da se uradi ono što treba u tim krajevima, valja nastojati da se što je moguće prije odredi sto pješaka (koji su već bili u venecijanskoj službi) a pod vođstvom četvorice dobrih i istaknutih komestabila među kojima treba najviše da ima balistarija i barem polovina da bude sa određenom i stalnom platom, a koji će utvrđenim sredstvima i načinima biti određeni obostranim izborom od strane kolegijuma gospodara, konsilijara, starješina i savjetnika. Čim budu određeni i potvrđeni odmah da se pošalju u te oblasti i rasporede na dužnosti čuvanja tih mjesta, onako kako bude korisnije i bolje. Takođe, kada komestabil dođe u Skadar, bilo bi veoma korisno i plodonosno da se naše galije upute i uplove u flumeriju Skadra, pa da se poruči ser Andreji de Molino, našem vicekapetanu zaliva (Boke kotorske) i drugim našim galijama koje se budu našle u zalivu, u sporazumu sa našim komesom i kapetanom Skadra da otplove i uplove u pomenutu flumeriju i brode uzvodno do mjesta koje će im izgledati pogodno za odbranu i povratak provincije. Ipak neka ne iskrcavaju naše ljude na kopno i ne izlažu ih bilo kakvoj opasnosti. Svakako da se pošalje novac i obezbijede sredstva i piće za bajula i kapetana Drača kako su odlučili savjetnici vijeća i stranaka. Za 25, protiv 0, uzdržanih 7.

Misti XLIV. 127, u arhivu.

[162] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 421.*

DLXXIX. God. 1399, 3 listopada, u Mletcih.

Budući se iznevierio skadarski i drivatski kotar, šalje se onamo vojnička pomoć, te se odredjuje, da se i galije kroz rieku protisnu do Skadra.

1399. die tercio octubris. Sapientes consilii, sapientes ordinum. Capta: cum, sicut scribit nostro dominio nobilis vir ser Nicolaus Polani comes et capitaneus Scutari, tota contracta rebellavit nostro dominio, ita quod non remansit nisi solummodo civitas Scutari et Drivasti obedientes nobis, et propterea necessarium sit providere ad custodiam et defensionem castrorum dictarum civitatum, ut in omni casu possint defendi ad honorem nostri dominii; vadit pars. quod committatur nostris solutoribus armamenti, quod quanto prestius fieri poterit solidare debeant viginti bonos et sufficientes balistarios forenses pro mittendo Scutarum, qui subito cum fuerint solidati mitti debeant Scutarum; committendo comiti et capitaneo, quod de illis disponat ad custodiam dictorum castrorum, prout cognoverit opus fore; de soldo autem dictorum balistariorum et firma ac de modo, quo fieri habebunt, provideri debeat per collegium domini, consiliariorum, capitum et sapientum utriusque manus, prout eis videbitur opus fore, ac insuper provideatur per dominium de mittendo prefato comiti Scutari denarios, pulverem a bombardis et alias res requisitas, prout videbitur expedire; et similiter scribatur baiulo et capitaneo nostro Durachii, quod, si ipsi comiti et capitaneo nostro Scutari esset necessaria subventio brigantini, quem ibi habet vel alterius rei, quod ipse sibi debeat subvenire pro conservatione locorum. De parte — 48.

Nota: quod per collegium supradictum terminatum fuit, quod supradicti ballistarii habere debeant libras sexdecim in mense et ratione mensis, pagam quatuor mensium et ratione aliorum quatuor.

Ser Petrus Gauro consiliarius: vult, quod, ut ille civitates melius conservari valeant ad nostrum honorem, et reduci contracta, utque fieri possit id, quod fieri habebit in dictis partibus, fieri debeat quanto prestius esse poterit centum pedites sub quatuor comestabilibus bonis et sufficientibus forenses, inter quos sint quam plures ballistarii esse poterunt et saltem medietas cum illo soldo et firma ac per illas vias et modos, qui fuerint deliberati per collegium domini, consiliariorum, capitum et sapientum utriusque manus, qui cum soldati et facti erunt, mittantur ad illas partes, et dividantur ad custodiam locorum, sicut utilius et melius apparebit. Verum quia per illa, quo dicit comestabilis, qui venit de Scutari, esset valde utile et fructuosum, quod galee nostre se presentarent et irent in flumeriam Scutari, commitatur ser Andree de Molino vicecapitaneo nostro culphi et aliis nostris galeis, que venirent intra culphum, quod, intelligendo se cum comite et capitaneo nostro Scutari, intrare debeat infra dictam flumeriam, et ire sursum usque ad dictum locum, qui sibi videbitur pro asecurando et reducendo contratam, non ponendo tamen gentes nostras in terram, nec subiicendo se alicui periculo, et mittatur pecunisa et alias res requisitas, et similiter scribatur baiulo et capitaneo Durachii, ut dicunt sapientes consilii et ordinum. De parte 25, de non 0, non sinceri 7.

Misti XLIV. 127, u mlet. arkivu.

Godina 1399. decembra 4: Venecijanska vlast traži obavještenja o situaciji u Skadru[163]

DLXXXI. God. 1399, 4 decembra, u Veneciji.

Da se po komesu i kapetanu Skadra poruči onome koji će sprovoditi vlast u Drivastu da kada tu vlast priključi Skadru mora djelovati zajedno sa komesom Skadra. Istovremeno neka se ispitaju prilike u Skadru i Drivastu, razlozi koji su doveli do ustanka, neka se utvrdi "broj ljudi u čitavoj provinciji potrebnih radi njihove zaštite, načini i putevi preko kojih možemo da pronijarije (zemljoradnike sa sopstvenim posjedima) provincije držimo vjerne i pokorne nama te koliko ih ima". Neka nas obavijeste o tome da bi se moglo postupiti kako je neophodno.

Misti XLIV, 130, u mlet. arhivu.

[163] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 422*.

DLXXXI. God. 1399. 4 prosinca, u Mletcih.

Committitur comiti et capitaneo Scutari nec non potestati ituro Drivastum, quod cum idem potestas Scutarum applicuerit, debeat esse cum comite Scutari, et insimul diligenter examinare conditiones Scutari et Drivasti, causas rebellionis „totius contracte quantitatem gentium sufficientem ad eorum custodiam, modos et vias, per quas possemus pronarios ipsius contracte tenere fideles et nobis obedientes, et quot sunt numero", et deinde informent super hoc, ut possit provideri, sicut erit necesse.

Misti XLIV. 130, u mlet. arkivu.

Drivast

Godine 1199. aprila 14:
Episkop Drivasta zaklinje se na vjernost dubrovačkom arhiepiskopu[164]

297.

1199, 14. aprila. Dubrovnik.

Ivan biskup od Drivasta potvrđuje prisegom vjernost nadbiskupu dubrovačkome.

Ja Jovan, episkop Drivastske crkve, odmah pošto sam sopstvenim očima vidio da je potvrđena autentična privilegija Rimske apostolske crkve, zaklinjem se na sveta božja jevanđelja da ću tokom svih dana moga života iskreno pružati dužnu pokornost Dubrovačkoj mitropolitskoj crkvi. Napisano u sjedištu dubrovačkog arhiepiskopata, u prisustvu komesa Dobroslava, Ursacija Milina, Dersimira, Petra Bubane, arhiđakona M, đakona Marina notara, podđakona Mateja, klerika Lukara, klerika Gatalda i notara koji je ovo napisao. Godine gospodove hiljadu sto devedeset devete, u mjesecu aprilu početkom XIIII dana.

Ja episkop Jovan sopstvenom sam rukom potpisao.

Original u arhivu u Dubrovniku (fasc. I. no. 32).
Kukuljević, Codex II. 203.

[164] *T. Smičiklas: "Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 2, p. 315.*

1199, 14. aprila. Dubrovnik.

Ivan biskup od Drivasta potvrdjuje prisegom vjernost nadbiskupu dubrovačkomu.

Ego Johannes Driuastine ecclesie episcopus huic metropolitane Ragusine ecclesie super sancta dei euangelia iuro, secundum quod propriis oculis illius briuilegia autentica romane ecclesie apostolice confirmata inspexi, sine fraude diebus vite mee debitam obseruare reuerentiam. Actum est hoc in ede archiepiscopatus Ragusini presente comite Dobroslauo, Vrsacio Milini, Dersimiro, Petro Bubanne, archidiacono M., Marino diacono notario, clerico Matheo, subdiacono Matheo, clerico Lucaro, clerico Gataldo et notario, qui et scripsit. Anno domini millesimo centesimo nonagesimo nono, mense aprilis XIIII. die intrante.

Ego Johannes episcopus manu mea subscribo.

Original u arkivu u Dubrovniku (fasc. I. no. 32).
Kukuljević Codex II. 203.

Godine 1261-1282:
Vizantijski car Mihajlo Paleolog potvrđuje, preko svog zastupnika Progona Paštrovića, porodici Mihajla Anđela, duksa Drivasta, povelju i prava koja je njihovim dalekim precima dao prvi protovizantijski car Sloven Lav I u V vijeku[165]

468.

(1261-1282.)

(Sadržina iz XVI. v.)

Mihajlo Paleolog (!), car Grka, u svojoj povelji koju je poslao "preko uzvišenog komesa Progona Paštrovića", potvrđuje Mihajlu Anđelu i njegovom sinu Andreji, duksevima Drivasta, privilegiju cara Lava I, dodijeljena praocima Mihajla i Andreja, "koji su, kako sigurno znamo, iz svojih sopstvenih sredstava osnivali Drivastski grad onakav kakav je u ovim prilikama, a svakako i katedralnu crkvu sa jednom kanonskom kućom, nazvanom kanonika."

Ova povelja čija nemoguća hronološka bilješka (koja glasi "g. 1295, 33. godine od carevanja Mihajla"; cf. pribilješka Konstantina Musaka kod *Hopf. Hroniques* 336) iz g. 1567. od Andreja Anđela duksa Drivasta, koji je ranije privilegijom o doktorskom laureatstvu bio imenovan za doktora, čuva se među mješovitim spisima u tajnom arhivu Vatikana, kaže Farlati (*Illyr. sacrum VII, 232 s.*). Kod njega o ovoj stvari može da se nađe više.

Ovaj dokument Andreja Anđela, pošto je donesen sa sramnom geneaologijom (*Hopf. Chroniques 304 cf. p. XXXV*) nudio je čvrst razlog da se provjerava. V. *Hecquard, Haute Albanie (Paris 1858), 137. Glasnik 13 (1861), 356. Cf. Mijatović, Spomenik 10 (1891), 1. Ippen, Bos. Glasnik 12 (1900), 523 ss.* Lica koja se spominju u diplomi su istorijske ličnosti, no svakako nijesu živjela u XIII već u XV vijeku.U geneologiji porodice "*des Spans grands feudatiore de Drivasto*" pominju se Mihail (+ 1442) i njegov sin Andreja. (*Hopf, Chroniques 533*.) *Du Cange, Familiae byzantinae (Venetis 1729), 172 s. Cf. Mijatović, Glasnik 49 (1881), 138. 147.*

[165] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 140*.

(1261—1282.) 1295.

(*Fabula saec. XVI.*)

Michael Palaeologus (!), Graecorum imperator, in diplomate suo „per magnificum comitem Progonum Pastrovichium" misso, Michaeli Angelo et Andreae eius filio ducibus Drivasti privilegia a Leone I. imperatore concessa progenitoribus Michaelis et Andreae, „qui ut clare cognoscimus Drivastensem civitatem, ut in praesentiarum iaceat, nec non ecclesiam cathedralem una cum domo canonicali, canonica nuncupata, de propriis suis bonis fundarunt", confirmat.

Quod diploma (cuius impossibilis nota chronologica est „a. *1295*, annus imperii Michaelis 33"; cf. adnotationes Constantini Musachi apud Hopf, Chroniques 336) a. 1567. ab Andrea Angelo duce Drivasti, qui quendam pro sua potestate doctorem creasset, privilegio de laurea doctoris insertum inter instrumenta miscellanea arch. secreti Vaticani servari ait Farlatus, Illyr. sacrum VII, 232 s., ubi de hac re etiam plura invenias.

Documentum hocce a. *1567*. confectum a dicto Andrea Angelo, falsario genealogiarum famoso (Hopf, Chroniques 304 cf. p. XXXV) confectum fuisse nec ullum in historia fundamentum habere superfluum est probare. V. Hecquard, Haute Albanie (Paris 1858), 137. Glasnik 13 (1861), 356. Cf. Mijatović, Spomenik 10 (1891), 1. Ippen, Bos. Glasnik 12 (1900), 523 ss. Verum tamen actores in diplomate memorati personae historicae fuisse, at non saeculo XIII. sed saec. XV. vixisse videntur. In genealogia videlicet familiae „des Span grands feudataires de Drivasto" Michael († 1442) filiusque eius Andreas memorantur. (Hopf, Chroniques 533.) Du Cange, Familiae byzantinae (Venetiis 1729), 172 s. Cf. Mijatović, Glasnik 49 (1881), 138. 147.

---

[1]) Apud Farlatum perperam „Arbanensis" (Croensis), nam nullum est dubium, quin hic episcopus cardinalis Albanensis intelligendus sit.

[2]) Cf. infra doc. 1293, 18. iunii.

Godine 1302. septembra 9: Drivaštanin Vasilije namiruje dug dubrovačkom trgovcu[166]

G. 1302.

DANA VIIII SEPTEMBRA. U Savjetu predlagača prihvaćena je odluka da se pošalje pismo kapetanu Palulogu da položi račun Laurenciju de Klimu ili njegovom posebnom glasniku o tome da mu je Vasili Divasto … poslao XXII perpera. Ako ne bude položio račun da da garanciju pomenutom Laurenciju za XXII perpera.

Pomenutog dana prihvaćena je odluka u Savjetu predlagača da Marin de Stilo ne smije odlaziti iz Dubrovnika, isto i Vito de Babali, a bez dozvole gospodara komesa i njegovog savjeta, pod prijetnjom kazne koju će gospodar komes po svojoj volji odrediti u visini do 500 iperpera za svakog, sve do dolaska naših poslanika.

[166] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 38*.

Die viiii intrante septembris. Capta fuit pars in conscilio rogatorum, quod mictantur literas capitaneo Palulogo quod faciat racionem Laurencio de Climo vel suo nuncio speciali de eo quod Vasili Divasto . . . intromisit sibi perp. xxii, et si non fecerit racionem det salvamentum dicto Laurencio de yperp. xxii.

Die predicta capta fuit pars in conscilio rogatorum, quod Marinus de Stillo non audeat exire de Ragusio sine licencia domini comitis et sui conscilii, et Vita de Babaili sub pena quam dominus comes eis accipere vellet de yperperis d pro uno quoque, usque ad aventum nostrorum ambaxiatorum.

Godine 1322. o martovskim kalendama: Papa Jovan imenuje novog drivastskog episkopa Nikolaja[167]

PAPA JOVAN XII, 1322.

CC.
Nikolaj, profesor iz reda isposnika, postavlja se za episkopa drivastske crkve.
Reg. An. VII, par. 1, ep. 558.

Episkop Jovan itd. Voljenom sinu Nikolaju, drivastskom izabraniku, pozdrav itd. Pošto je od pastirske službe itd. Kako je zbog smrti blaženo upokojenog drivastskog episkopa Dominika, koji je u tim krajevima stupio na put sveopšteg ovaploćenja, Drivastska crkva duže vrijeme ostala bez apostolske brige jer su voljeni sinovi starješinstava te crkve zanemarili da u određenom roku izvrše izbor ili postavljanje budućeg episkopa, naš velepoštovani brat Andrija, arhiepiskop Barske mitropolije, prisvajajući sebi moć da se umjesto crkve pobrine za pastora, što mu po pravu pripada prema odredbi vrhovnog koncila, po nadležnosti te moći, kako je izjavio, pobrinuo se za pomenutu crkvu preko tebe, profesora iz reda braće isposnika a u svešteničkoj službi, određujući te za drivastskog episkopa i pastora i potvrđujući kod Apostolske stolice da ti, pošto je prethodno dobijena dozvola za tebe, budeš u zakonskom roku prihvaćen na to zvanje. Ipak, prije nego što budeš određen (za glavu) administracije te crkve, pošto je pred nama i našom braćom izloženo tvoje postavljenje za izvršavanje te službe, mi, u prisustvu naše braće procjenjujući tu službu, kolebali smo se i brinuli. I to zbog određenih zakonskih razloga i (iz straha) da se povodom izbora od strane pomenutog arhiepiskopa ne izrodi nešto (loše). Međutim, slijedeći nastojanja pomenute crkve da se izabere pogodna ličnost koja će upravljati i biti od koristi toj crkvi, poslije marljivog procjenjivanja sa našom braćom, na kraju smo pažnju našeg razmišljanja usmjerili na tebe, za koga smo na osnovu vjerodostojnih svjedočenja saznali da te krase revnost u vjeri, urednost u životu, čestitost u običajima, znanje književnosti, marljivost u razmatranju i zasluge u drugim vrlinama. Na kraju, poslije svih preispitivanja u (procesu) dužnog razmatranja i po savjetu pomenute braće, izabrali smo tvoju ličnost za pomenutu Drivastsku crkvu i postavljamo te za njenog episkopa i pastora, povjeravajući ti u potpunosti brigu i upravljanje nad njom kako u duhovnim tako i u svetovnim stvarima, sa čvrstim pouzdanjem da će uz Božje vođstvo u tvojim djelima, pomenuta crkva dobiti posvećenje blagodati spasenja i napretka. Zbog toga, tvojoj uviđavnosti preko apostolskog pisma naređujemo da nametnuti ti teret od Boga prihvatiš ponizno, da nastojiš pomenutu brigu i upravljanje da izvršavaš vjerno i razumno, pomažući sebi u životu zaslugom, a drugima primjerom, tako da se crkva raduje prepuštena tvojoj korisnoj brizi i plodonosnom upravljanju, a ti osim nagrade vječne retribucije od nas, zaslužiš da dobiješ postojani blagoslov i ljubav same stolice. U Avinjonu II kalenda marta, u sedmoj godini našeg pontifikata.

U e.m. Voljenim sinovima kapitula Drivastske crkve, kleru i narodu drivastskog grada i dijeceze, svim podanicima Drivastske crkve i velepoštovanom bratu … barskom arhiepiskopu.

[167] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 154*.

CC.

Nicolaus ord. Heremitarum professor ecclesiae Drivastensi in episcopum praeficitur. Reg. An. VII. par. I. ep. 558.

Iohannes episcopus etc. Dilecto filio Nicolao electo Drivastensi, salutem etc. Cum pastoralis officii etc. Dudum siquidem ecclesia Drivastensi per obitum bone memorie Dominici Episcopi Drivastensis, qui fuit in illis partibus viam universe carnis ingressus, pastoris solatio destituta, cum dilecti filii Capitulum ipsius ecclesie ad electionem, vel postulationem de futuro eorum Episcopo procedere infra tempus debitum neglexissent, Venerabilis frater noster Andreas Archiepiscopus Antibarensis loci metropolitanus, asserens potestatem providendi ea vice ipsi ecclesie de pastore fuisse iuxta generalis statuta Concilii ad se legitime devolutam, ex potestate huiusmodi sibi competentis, ut dicebat, de te ordinis fratrum Heremitarum professore, in sacerdotio constituto, ecclesie prefate providit, preficiendo te illi in Ep̃um et pastorem, tuque apud sedem apostolicam constitutus provisioni huiusmodi, obtenta super hoc a tuo superiore licencia, infra tempus legitimum consensisti. Demum vero, antequam te administrationi eiusdem ecclesie ingessisses, huiusmodi provisionis negotio pro parte tua coram nobis et fratribus nostris exposito, nos in ipsorum fratrum presencia eodem examinato negotio ex certis causis legitimis cassavimus et irritavimus, quicquid super hoc actum extitit per Archiepiscopum prelibatum. Et subsequenter intendentes ecclesie predicte de persona ydonea, que ipsi ecclesie preesse ac prodesse salubriter valeat, providere, post deliberationem, quam cum eisdem fratribus super hoc habuimus diligentem, tandem in te, cui religionis zelum, vite mundiciam, honestatem morum, litterarum scienciam, circumspectionis industriam et aliarum virtutum merita ex fidedignis testimoniis suffragari percepimus, intuitum direximus nostre mentis: quibus omnibus debita meditatione discussis, de persona tua eidem ecclesie Drivastensi de fratrum predictorum consilio providemus, teque ipsi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administrationem illius tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie commictendo, firma concepta fiducia, quod dirigente domino actus tuas dicta ecclesia salutis et prosperitatis votiva suscipiet incrementa. Quocirca discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi onus a domino subportans humiliter, curam et administrationem predictas gerere studeas fideliter et prudenter, proficiendo tibi per vite meritum et aliis per exemplum, ita quod eadem ecclesia pastori utili et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque preter eterne retributionis premium a nobis et eadem sede continuum benedictionis et gracie propterea merearis percipere incrementum. Datum Avinione II. Kal. Marcii, Pontificatus nostri Anno Septimo.

In e. m. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Drivastensis, Clero et populo Civitatis et diocesis Drivastensis, universis Vassallis ecclesie Drivastensis et Venerabili fratri ... Archiepiscopo Antibarensi.

Godina 1323. o kalendama aprila:
Papa Jovan traži da se novi episkop Drivasta odmah zaputi u svoj grad[168]

PAPA JOVAN XII, 1323.

CCI.

Episkopu Nikolaju daje se dozvola da ode iz kurije. Reg. An. VII. part. 1. ep. 559.

Episkop Jovan itd. Poštovanom bratu Nikolaju, drivastskom episkopu, pozdrav itd. Pošto je nedavno Drivastska crkva ostala lišena apostolske brige, mi, obraćajući pažnju našeg razmišljanja na tvoju ličnost, poznatu po vjerskoj revnosti, urednom životu, književnom znanju i drugim poznatim vrlinama, po savjetu naše braće postavljamo te za drivastskog episkopa i pastora, povjeravajući ti brigu i administraciju te crkve kako u duhovnim tako i u svetovnim stvarima. Da bi ti preko velepoštovanog našeg brata Berengarija, portuenskog episkopa, uručili dar posvećivanja, tvojoj ljubaznosti preko apostolskog pisma nalažemo da, potvrđujući te blagougodnostima Apostolske stolice, sa milošću našeg blagoslova požuriš u pomenutu Drivastsku crkvu, kako bi se ona, kad se marljivo i brižno prihvatiš njenog upravljanja sasvim zasluženo radovala prepuštena brizi korisnog upravitelja, i kako bi se miris slave od tvojih korisnih djela naširoko raširio. Osim nagrade vječne retribucije da zbog toga u potpunosti stekneš milost i naklonost našeg blagoslova. U Avinjonu XV. Kalenda aprila, u sedmoj godini našeg pontifikata.

[168] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 155*.

IOANNIS PP. XXII. ANNO VII. CHRISTI 1323.

CCI.

Eidem Nicolao episcopo conceditur licentia a curia recedendi. Reg. An. VII. part. I. ep. 559.

IOHANNES EPISCOPUS etc. Venerabili fratri Nicolao Episcopo Drivastensi, salutem etc. Pridem Drivastensi ecclesia solatio destituta pastoris, nos ad personam tuam religionis zelo, vite mundicia, litterarum sciencia aliisque virtutum titulis insignatam nostre mentis aciem dirigentes, te de fratrum nostrorum consilio eidem in Ep̄um prefecimus et pastorem, curam et administrationem ipsius tibi in spiritualibus et temporalibus committentes. Cum autem per Venerabilem fratrem nostrum Berengarium Episcopum Portuensem tibi postmodum fecerimus munus consecrationis impendi, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus apostolice sedis beneplacitis te conformans ad predictam Drivastensem ecclesiam cum nostre benedictionis gratia te conferre procures, sic te in administratione ipsius diligenter et sollicite habiturus, ut utilis administratoris industrie non immerito gaudeat se commissam, ac fame laudabilis tue odor ex tuis probabilibus actibus latius diffundatur, et preter retributionis eterne premium nostre benivolentie gratiam et favorem exinde plenius consequaris. Datum Avinione XV. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Septimo.

Godine 1323. februara 28:
Na zahtjev barskog arhiepiskopa papa Jovan potvrđuje imenovanje Nikolaja za episkopa Drivasta[169]

683.

(1323) 28. februara. U Avinjonu.

Papa Jovan XXII, Nikolaja, profesora iz reda braće isposnika (koga je već Andreja, arhiepiskop mitropolitskog mjesta Bara, poslije "smrti blaženo upokojenog drivastskog episkopa Dominika, koji je u tim krajevima stupio na put sveopšteg ovaploćenja a pošto starješinstvo te crkve nije žurilo sa novim izborom, odredio za drivastskog episkopa, iako se oko prihvatanja arhiepiskopskih dispozicija za utvrđivanje pomenutog Nikolaja kod Apostolske stolice pontifeks "iz određenih zakonskih razloga" kolebao) postavlja za episkopa Drivastske crkve.

Na isti način "voljenim sinovima u kapitulu Drivastske crkve" –"kleru i narodu drivastskog grada i dijeceze" – "svim podanicima Drivastske crkve" – "velepoštovanom bratu (Andreji) barskom arhiepiskopu."

"Pošto je od pastirske službe." /Na početku dok. br. CC/

Reg. Av. 18, fol. 388 v. Reg. Vat. 74, (An. VII, pars I) ep. 558.

Ed. Theiner, M. Slav. I, 154. Argument pružaju Farlati, Illyr. sacrum 7, 66 A i 236 A. Mollat n° 16989 (Eubel, Hier. I, 235.) – Cf. dolje sa n° 685.

[169] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 206*.

(1323,) 28. februarii. Avenione.

Johannes XXII. papa Nicolaum ordinis fratrum heremitarum professum — quem iam Andreas archiepiscopus Antibarensis loci metropolitanus post „obitum bone memorie Dominici episcopi Drivastensis, qui fuit in illis partibus viam universe carnis ingressus", capitulo eiusdem ecclesiae electionem novam non curante, episcopum Drivastensem praefecerat, sed cuius archiepiscopi dispositiones per dictum Nicolaum apud sedem apostolicam constitutum acceptas pontifex „ex certis causis legitimis" cassaverat — ecclesiae Drivastensi episcopum praeficit.

In eundem modum „dilectis filiis capitulo ecclesie Drivastensis — „clero et populo civitatis et diocesis Drivastensis" — „universis vassallis ecclesie Drivastensis" — „venerabili fratri (Andree) archiepiscopo Antibarensi".

Godine 1324. decembra 17: Papa Jovan premješta episkopa Drivasta u Ahaju[170]

701.

(1324,) 17. decembra. U Avinjonu.

Papa Jovan XXII Nikolaja, drivastskog episkopa, prebacuje u Argolidsku crkvu.

Velečasnom bratu Nikolaju, argolidskom episkopu, pozdrav, itd. Rimska crkva koja božanskom odredbom ima prvenstvo među svim crkvama svijeta, iz svog sjedišta bdijući majčinskom ljubavlju nad svim crkvama pojedinačno, kao brižna majka umješno se brine da napreduju, marljivo se trudeći za njihovu blagodat, naročito za blagodat katedralnih crkava, i to postupkom koji podrazumijeva dužnost jednostavnog izbora ili odgovarujućeg premještaja i to onda kada potrebe i prilike traže da se to uspješno uradi.

Kako je nedavno Argolidska crkva zbog smrti blaženo upokojenog argolidskog episkopa Nikolaja, koji je svoj posljednji dan proveo na prostorima Apulije, ostala lišena pastirske brige, mi, kada smo iz vjerodostojnih izvještaja saznali da je upražnjena, marljivim se nastojanjem trudeći da se na čelo pomenute Argolidske crkve postavi odgovarajuća ličnost, naredili smo da se izbor za tu crkvu prepusti isključivo mojoj (papskoj) i odluci Apostolske stolice, dajući svima na znanje da je jalovo i uzaludno da se bilo ko, bilo sa kakvom moći, znajući ili ne znajući, tome suprotstavi. Da Argolidska crkva zbog duge upražnjenosti ne bi zapala u neprilike, brižno promišljajući kako da se ta crkva što hitnije privede redu, pošto se nakon našeg određivanja i odluke niko osim nas niti u naše ime neće smjeti da miješa u uređivanje Argolidske crkve, nakon marljivog savjetovanja sa našom braćom koja pogodna ličnost da se postavi na njeno čelo, pažnju smo usmjerili na tebe, tada drivastskog episkopa. Dakle, nastojeći da se uspješno i korisno pobrinemo kako za Argolidsku crkvu tako i za njeno božje stado, oslabađamo te veze koju si imao sa drivastskom crkvom i po savjetu naše braće i sa punom apostolskom moći prebacujemo te u pomenutu upražnjenu Argolidsku crkvu i postavljamo te za njenog episkopa i pastora, potpuno ti prepuštajući brigu o njoj i rukovođenje u duhovnim i svetovnim stvarima. Dajemo ti slobodu da se prebaciš u pomenutu Argolidsku crkvu čvrsto ubijeđeni da ćeš uz božje vođstvo u svojim djelima njom uspješno upravljati, te da će pomenuta Argolidska crkva uz tvoju marljivu službu steći brojne počasti i mnogostruke blagougodnosti. Stoga tvojoj bratskoj ljubavi naređujemo preko apostolskog pisma da pomenutu Argolidsku crkvu, pristupajući joj sa milošću našeg blagoslova, vodiš brižno i marljivo se brineš za nju, starajući se da uveća svoje zasluge i dobiti na način da božje stado koje je povjereno tvojoj budnosti vodiš takvim učenjem i dokazivanjem djela kako bi zbog toga tvoja slava blistala i kod dalekih i kod bliskih. Neka se sa tvojim željama ostvaruje milostiva blagonaklonost.

U Avinjonu XVI kalenda januara u godini devetoj.

Na isti način "voljenim sinovima kapitula Argolidske crkve" – "svim podanicima Argolidske crkve" – "velečasnom bratu... korintskom arhiepiskopu" – "voljenom sinu, plemenitom mužu Jovanu, princepsu Ahaje".

[170] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 209*.

701.

(1324,) 17. decembris. Avenione.

Johannes XXII. papa Nicolaum episcopum Drivastensem ad ecclesiam transfert Argolicensem.

Venerabili fratri Nicolao episcopo Argolicensi salutem *etc.*[1]) Romana ecclesia que super universas orbis ecclesias obtinet divina dispositione primatum circa singulas materne dili gentie cura sedula vigilans earum profectibus velut mater solicita solerter intendit, studens ecclesiarum ipsarum presertim cathedralium commoda nunc per simplicis provisionis officium, nunc per ministerium translationis adcomode[2]) prout locorum et temporum qualitas exigit efficaciter promovere.

Dudum siquidem Argolicensi ecclesia per obitum bone memorie Nicolai Argolicensis episcopi, qui in partibus Apulie diem clausit extremum, solatio destituta pastoris, nos vacatione

[1]) etc. deest in *Vat.*
[2]) *Vat.* accomode;

huiusmodi fidedignis relationibus intellecta cupientes[1]) regimini dicte Argolicensis ecclesie personam utilem nostre solicitudinis studio presidere, provisionem ipsius ecclesie ea vice dispositioni nostre ac sedis apostolice duximus specialiter reservandam decernentes extunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit[2]) attemptari. Postmodum vero de ipsius ecclesie ordinatione celeri, ne prolixe vacationis subiaceret incommodis, mente vigili cogitantes cum nullus preter nos hac[3]) vice de ipsius ecclesie Argolicensis ordinatione se intromictere potuerit post reservationem ac decreti huiusmodi interpositionem, post deliberationem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem cum fratribus nostris habuimus diligentem, in te tunc Dirivastensi (!) episcopo noster animus requievit. Intendentes igitur tam dicte Argolicensi ecclesie quam gregi dominico eiusdem salubriter et utiliter providere, te a vinculo quo tenebaris Dirivastensi ecclesie cui preeras de dictorum fratrum nostrorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes te ad prelibatam Argolicensem ecclesiam sic vacantem transferimus teque ipsi Argolicensi ecclesie in episcopum preficimus et pastorem, curam et administrationem ipsius tibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie commictendo liberamque tibi dando licentiam ad dictam Argolicensem ecclesiam transeundi, firma concepta fiducia quod dirigente domino actus tuos eandem Argolicensem ecclesiam prospere gubernabis ac per tuum ministerium studium (!) ecclesia ipsa multiplicis honoris et commodi suscipiet incrementa. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus ad dictam Argolicensem ecclesiam cum gracia[4]) nostre benedictionis accedens geras solicite ac fideliter curam eius, in ipsius ampliandis honoribus et profectibus procurandis sic te reddas sine intermissione solicitum gregem dominicum in illa vigilantie tue commissum doctrina verbi et operis informando, ut exinde apud remotos et proximos tua fama clareat per effectum et in delectationem nobis veniat graciose te opor-

[1]) *Vat.* cupiente;
[2]) *Av.* contigeret;
[3]) *Av.* ac, *Vat.* hac
[4]) *Vat.* gracie;

tuno tempore prosequi ac tuis desideriis favorem benevolum impertiri.

Datum Avinione XVI kal. ianuarii anno nono.

In. e. m. „dilectis filiis capitulo ecclesie Argolicensis“ — „universis vassallis ecclesie Argolicensis“ — „venerabili fratri . . archiepiscopo Corrinthensi“ — „dilecto filio nobili viro Gualterio duci Athenarum“ — „dilecto filio nobili viro Johanni principi Achaie“.

Reg. Avin. 22 (Joh. XXII t. 21) fol. 372, ep. 576 (cum nota taxae 24×6) = *Reg. Vat. 78 (Io. XXII com. ann. IX, pars I) fol. 187, ep. 576* (sine nota taxae).

Argumentum praebet Mollat nº 21239 (Farlatus 7, 236 B; Eubel, Hier. I, 106).

Godine 1371. o kalendama decembra: Papa traži pomoć od episkopa Drivasta jer je barski arhiepiskop protjerao episkopa Lješa[171]

CCCLXXVII.

Drivastskom episkopu da dovede natrag lesienskog episkopa, pošto je protjeran nametljivac Jovan, zvani Crni. Reg. An. I. cod. Chart. Tom 1, fol. 543.

Episkop Gregorije itd. Poštovanom bratu … drivastskom episkopu, pozdrav itd. Molba koja nam je dostavljena od strane našeg velečasnog brata, lesienskog episkopa Dominika, odnosila se na njegovu ličnost: kada je zbog smrti blaženo upokojenog Lesienskog episkopa crkva ostala upražnjena, voljom blaženo upokojenog pape Urbana V, našeg prethodnika, kanonski se prihvatio staranja o Lesienskoj crkvi lično Dominik koji je njome upravljao neko vrijeme mirno i spokojno. Ipak, naš velečasni brat, barski arhiepiskop Jovan, otjerao ga je iz pomenute lesienske crkve i uz pomoć novca, kako se priča, potrudio se i uspio da se pomenutoj crkvi, preko laičke moći, bespravno nametne Jovan zvani Crni, koji je, opak u svojoj duši, nasilnički nepravedno držao tu crkvu. Zato smo zamoljeni od strane pomenutog episkopa Dominika da se sa apostolskom milošću udostojimo da se u vezi sa gore pomenutim pobrinemo za njega. Mi, pak, u vezi sa ovom molbom naklonjeni tvojoj smjernosti, apostolskim pismom nalažemo ti da pozoveš one koje treba pozvati i saslušaš predstavke obje strane i da, ako bude pravedno i kanonski, višom apelacijom (presudom iza koje stoji pontifeks) odlučiš da se pomenuti episkop Dominik vrati u lesiensku crkvu; nastoj da se to što budeš odlučio čvrsto održava (uz podršku) naše moći, a ako se svjedoci koji budu imenovani povuku zbog naklonosti, mržnje ili straha, da ih tom istom moći neodložnom apelacijom prinudiš da posvjedoče istinu. U skladu sa odlukama blaženopočivšeg pape Bonifacija VIII da se pazi da se niko ne poziva na suđenje izvan granica svoje dijeceze, osim u izuzetnim slučajevima i u onima izvan jedne diete, niti da sudije upućene od strane Apostolske stolice nastoje da se neki dovedu preko jedne diete od granice njihove dijeceze, a od dvije diete (radi prisustva) vrhovnom konciliju, kao i da se pazi na druge odluke koje su protivne apostolskim, ili ako je pomenutom arhiepiskopu i Jovanu zvanom Crni, ili bilo kojim drugima, zajednički ili pojedinačno, data dozvola od strane pomenute stolice o zabranjivanju, isključivanju i ekskomunikaciji. Oni se ne mogu pozivati na suđenje preko apostolskih pisama ili izvan ili preko utvrđenih mjesta, ako ne daju puno i jasno obrazloženje od riječi do riječi o ovoj dozvoli. U Avinjonu, XI kalenda decembra, u godini prvoj našeg pontifikata.

[171] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 273*.

CCCLXXVII.

Episcopo Drivastensi, ut Dominicum episcopum Lessiensem (al. Lessensem) restituat, expulso Ioanne dicto Nigro intruso.
Reg. An. I. cod. chart. Tom. 1. fol. 543.

Gregorius episcopus etc. Venerabili fratri . . . Episcopo Drivastensi, salutem etc. Exhibita nobis pro parte Venerabilis fratris nostri Dominici Episcopi Lessiensis peticio continebat, quod licet de persona sua ecclesie Lessiensi, dudum vacanti per obitum bone memorie Dionisii Episcopi Lessiensis, auctoritate felicis memorie Urbani pape V. predecessoris nostri canonice provisum fuerit, idemque Dominicus ecclesiam ipsam aliquandiu rexerit et gubernaverit pacifice et quiete: tamen Venerabilis frater noster Iohannes Archiepiscopus Antibarensis eundem de dicta ecclesia Lessiensi expulit, et in ea mediante, ut dicitur, pecunia Iohannem dictum Nigrum, alias Lursi, ordinis fratrum Predicatorum professorem, qui a predicto ordine per plures annos apostatavit, in dicta ecclesia per potenciam laicalem intrudi procuravit et fecit, ipsum Dominicum Episcopum predicta Lessiensi ecclesia indebite spoliando, prefatusque Iohannes dictus Niger ecclesiam ipsam detinet indebite occupatam in anime sue periculum, dicti Dominici Episcopi preiudicium et scandalum plurimorum: quare pro parte dicti Dominici Episcopi nobis fuit humiliter supplicatum, ut providere ei in premissis de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicacionibus inclinati fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi, et auditis hinc inde propositis, dictoque Dominico Episcopo ad ipsam Lessiensem ecclesiam, prout iustum fuerit, restituto, quod canonicum fuerit, appellacione remota, decernas, faciens quod decreveris, auctoritate nostra firmiter observari, Testes autem, qui fuerint nominati, si se gracia, odio vel timore subtraxerint, auctoritate eadem, appellacione cessante, compellas veritati testimonium perhibere, Non obstantibus tam fel. record. Bonifacii pape VIII. predecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem et diocesim nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a sede apostolica deputati aliquos ultra unam dietam a fine diocesis eorumdem trahere presumant, et de duabus dietis in concilio generali, quam aliis constitucionibus apostolicis contrariis quibuscumque, seu si eidem Archiepiscopo et Iohanni dicto Nigro, vel quibusvis aliis communiter vel divisim a predicta sit sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mencionem. Datum Avinione xi. Kal. Decembris, Pontificatus nostri Anno Primo.

Godine 1374. o kalendama maja: Namjesnik crkve Svetog Andrije iz Padove imenuje se za episkopa Drivasta[172]

CCCCX.

Atanasije, namjesnik crkve Svetog Andreja Paduanskog postavljen za episkopa Drivastske crkve i prema običaju preporučen. Reg. An. IV. Cod. Chart. Tom 21. fol. 60.

Episkop Gregorije itd. Voljenom sinu Atanasiju, drivastskom izabraniku, pozdrav itd. Apostolska dužnost itd. Pošto je drivastska crkva ostala upražnjena, jer je naš velečasni brat sada kotorski episkop Bernard, prije toga drivastski, izabran kod Apostolske stolice, po savjetu naše braće i potpunošću apostolske moći razriješen od veze u kojoj je bio sa Drivastskom crkvom kojom je tada upravljao i koga smo apostolskom voljom prebacili u Kotorsku crkvu koja je tada bila bez pastora, postavljajući ga za episkopa i pastora pomenute Kotorske crkve, mi, u odlučnoj i dragovoljnoj brizi za Drivastsku crkvu kako ne bi zbog duge upražnjenosti bila izložena neprijatnostima, trudeći se očinskim i brižnim nastojanjima, a poslije marljivog savjetovanja sa našom braćom koja korisna i plodotvorna ličnost da se postavi na čelo Drivastske crkve, napokon smo pažnju našeg razmišljanja usmjerili na tebe, namjesnika crkve Svetog Andreja Paduanskog, dokazanog u svešteničkom zvanju i o čijem smo književnom znanju, neporočnosti života, čestitosti običaja, brizi u duhovnim i razumnosti u svjetovnim stvarima, kao i drugim darovima mnogobrojnih vrlina, dobili vjerodostojne dokaze. Pošto smo u dužnom razmatranju procijenili sve to, mi i naša braća prihvatili smo tvoju ličnost zbog tvojih pomenutih, istaknutih zasluga, po savjetu te braće i brinući se apostolskom moći za Drivastsku crkvu, određujemo tebe za njenog episkopa i pastora, povjeravajući ti u potpunosti brigu i administraciju Drivastske crkve u duhovnim i svetovnim stvarima, u onome što se odnosi na diobu milosti i darovanja nagrade vjernicima, da se pomenuta Drivastska crkva pod tvojom srećnom upravom, uz pomoć božanske milosti, uspješno vodi i, uz Božju darežljivost, prima korisna blagostanja u duhovnim i svjetovnim stvarima. Zbog toga preko apostolskog pisma naređujemo tvojoj smjernosti da, primajući ponizno teret koji ti je nametnut od Boga za upravljanje pomenutom Drivastskom crkvom, marljivo nastojiš da se korisno vodi briga o njoj, tako da se sama crkva raduje što je prepuštena razumnom upravniku i plodotvornom administratoru, a ti zboga toga, osim nagrade vječne retribucije, izdašnije zaslužiš da stekneš blagoslov i milost našu i Apostolske stolice. Napisano kod Viamnovam u avinjonskoj dijecezi III kal. maja, u godini četvrtoj našeg pontifikata.

U e. m. Voljenim sinovima kapitulu Drivastske crkve, kleru i narodu drivastskog grada i dijeceze i velečasnom bratu barskom arhiepiskopu.

[172] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 291*.

CCCCX.

Athanasius praepositus ecclesiae s. Andreae Paduanae praeficitur ecclesiae Drivastensi in episcopum, et de more commendatur. Reg. An. IV. cod. chart. Tom. 21. fol. 60.

Gregorius episcopus etc. Dilecto filio Athanasio Electo Drivastensi, salutem etc. Apostolatus officium etc. Sane ecclesie Drivastensi ex eo vacante, quod nos hodie Venerabilem fratrem nostrum Bernardum Catharensem, tunc Drivastensem, Episcopum apud sedem apostolicam constitutum a vinculo, quo ipsi ecclesie Drivastensi, cui tunc preerat, tenebatur, de fratrum nostrorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes, ipsum ad ecclesiam Catharensem tunc pastore carentem auctoritate apostolica duximus transferendum, preficiendo ipsum dicte Catharensi ecclesie in Episcopum et pastorem: Nos ad provisionem eiusdem ecclesie Drivastensis celerem et felicem, ne longe vacationis exponeretur incommodis, paternis et solicitis studiis intendentes, post deliberacionem, quam de preficiendo eidem Drivastensi ecclesie personam utilem ac eciam fructuosam cum dictis nostris fratribus habuimus diligentem, demum ad te Prepositum ecclesie sancti Andree Paduane, in sacerdocio constitutum, cui de litterarum sciencia, vite mundicia, honestate morum, spiritualium providencia et temporalium circumspectione et aliis multiplicium virtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur, direximus oculos nostre mentis: quibus omnibus debita meditacione pensatis, de persona tua, nobis et eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta, eidem Drivastensi ecclesie de ipsorum fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica providemus, teque illi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administracionem ipsius ecclesie Drivastensis tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gracias et largitur premia confidentes, quod dicta Drivastensis ecclesia sub tuo felici regimine, gracia tibi assistente divina, prospere dirigetur, et salubria, dante domino, in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Quocirca discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi a domino onus regiminis dicte Drivastensis ecclesie suscipiens reverenter, sic te in eius cura salubriter exercenda diligentem exhibeas studiosum, quod ecclesia ipsa gabernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque proinde preter eterne retributionis premium nostram et apostolice sedis benedictionem et graciam uberius consequi merearis. Datum apud Villamnovam Avinionensis diocesis III. Kal. Maii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

In e. m. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Drivastensis, Clero et populo Civitatis et diocesis Drivastensis, et Venerabili fratri Archiepiscopo Antibarensi.

Godine 1376:
Papa traži od dubrovačkog arhiepiskopa da hitno postavi nekog od svojih ljudi u dubrovački manastir u Drivastu[173]

PAPA GREGORIJE XI, 1376.

CCCCXXXVI.

Dubrovačkom arhiepiskopu: ako jednoga od dvojice već pomenutih Paske i Paula postavi za opata u manastiru Sv. Mihaila u Poklini, onda da za opata u manastiru Sv. Jovana Krstitelja u Drivastskoj dijecezi postavi drugoga ili nekog trećeg koji odgovara. Reg. An. Bull. Divers. Tom. L, foll. 114.

Episkop Grigorije itd. Voljenom bratu … dubrovačkom arhiepiskopu pozdrav itd. Brižno posvećujući pažnju procjenjivanju statusa svih crkava i manastira, onako kako zahtijeva briga pastirske službe, sa velikom radošću nastojimo da crkve i manastiri dobiju spasonosni lijek, kako se ne bi zbog duge upražnjenosti mučili u neprijatnostima. Pošto je manastir Svetog Mihaila u Peklinu, iz reda Svetog Benedikta iz tvoje Dubrovačke dijeceze, zbog smrti Pina koji je umro izvan Rimske kurije ostao upražnjen, a otkako nam je lično u konzistorijumu izloženo da je voljeni sin Paska, ključarski starješina tog manastira, koristan i pogodan za upravljanje imenovanim manastirom, a njegovo je postavljenje još prije smrti pomenutog Pina, putem odluke bilo posebno određeno dispozicijom Apostolske stolice, mi smo ti preko našeg drugog pisma povjerili i odredili da se obavijestiš o podobnosti i zaslugama pomenutog Paska i ako se na taj način budeš uvjerio da je pomenuti Paska koristan i pogodan za upravljanje tim manastirom, onda da se u ime naše volje pobrineš za ličnost Paske, možda i za neku drugu korisnu i pogodnu ličnosti iz tog reda, te da samog Pasku ili drugu odgovarajuću ličnost, pošto se, kako je rečeno, pobrineš za to u samom manastiru, postaviš za opata u njemu, povjeravajući joj u potpunosti brigu i upravljanje nad manastirom u duhovnim i svjetovnim stvarima. No, zatim nam je u istom konzistorijumu lično predočena odluka da je voljeni sin Pavle Bosati, monah manastira Svete Marije iz Insulatreme iz pomenutog reda i dijeceze, odlukom jasno izabran i postavljen u svešteničku službu, bez ovlašćenja i odluke pomenutih, a od strane voljenog sina Pragonija iz Polata, monaha pomenutog manastira Svetog Mihaila, takođe bez odluke i ovlašćenja pošto tada tamo nije postojao nijedan drugi monah a manastir je bio upražnjen; bio je određen za njegovog opata prije dobijanja pisma pa sam Pavle kao korisna i pogodna ličnost već vodi brigu i upravlja manastirom. Mi, pošto nastojimo da ovakav izbor, ili bilo kakav drugi sljedeći, ne odstupa od zakona, poslali smo tebi drugo pismo nalažući ti, da ako ima vremena iako ti je poslano drugo pismo, i ako se nijesi još pobrinuo za Pasku ili neku drugu ličnost za postavljenje u pomenutom manastiru, onda da se marljivo obavijestiš da li je Pavle pogodan i odgovara za tu dužnost; ako poslije tog obavještenja uočiš da je pomenuti Pavle pogodan i odgovara da upravlja pomenutim manastirom Svetog Mihaila, da utvrdiš koja bi ličnost, imajući u vidu Pasku i Pavla, bila pogodnija i više odgovara za upravu manastirom Svetog Mihaila. Ako niti jedan od njih ne bude pogodan onda da se odmah, u ime naše volje, na isti način kao što smo opteretili tvoju savjest za ovu dvojicu, pobrineš za neku treću osobu iz istog reda koja bi bila pogodna i odgovarala da upravlja manastirom Svetog Mihajla, i da Pasku, Pavla ili tu treću ličnost postaviš za opata tog manastira, prepuštajući joj u potpunosti brigu i upravljanje u duhovnim

[173] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 308*.

CCCCXXXVI.

Archiepiscopo Ragusino, ut si alterum ex supradictis Pascha et Paulo monasterio s. Michaelis de Peclina in abbatem praefecerit, altrum aut alium idoneum monasterio s. Ioannis Bapt. Drivastensis dioecesis in abbatem praeficiat. Reg. An. VI. Bull. divers. Tom. 1. fol. 114.

Gregorius episcopus etc. Venerabili fratri ... Archiepiscopo Ragusino, salutem etc. Solicite consideracionis indaginem, prout pastoralis officii solicitudo requiritur, circa statum ecclesiarum et monasteriorum omnium extendentes, operose diligencie studium libenter impendimus, ut ecclesiis et monasteriis ipsis, ne longe vacacionis incommodis pregraventur, de salubri remedio succurratur. Sane dudum monasterio sancti Michaelis de Peclina ordinis sancti Benedicti tue Ragusine diocesis per obitum quondam Pini dicti monasterii Abbatis extra Romanam curiam defuncti vacante, ac exposito in consistorio coram nobis, quod dilectus filius Pascha Prior claustralis eiusdem monasterii ad regimen ipsius monasterii, cuius provisio ante obitum dicti Pini erat disposicioni sedis apostolice cum interposicione decreti specialiter reservata, utilis et ydoneus existeret, nos tibi per alias nostras litteras commisimus et mandavimus, ut de prefati Pasche ydoneitate et meritis te informans, et si per informacionem huiusmodi eundem Pascham ad regimen dicti monasterii utilem et ydoneum fore repperires, de persona eiusdem Pasche, alioquin de alia persona dicti ordinis ad hoc utili et ydonea dicto monasterio ea vice auctoritate nostra provideres, ac eundem Pascham vel personam huiusmodi, de qua ipsi monasterio provideres, ut prefertur, eidem monasterio preficeres in Abbatem, curam et administracionem ipsius monasterii sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo. Et deinde proposito in eodem consistorio

i svjetovnim stvarima, a dobijajući za sebe dužnu čast i poštovanje od njegovih potčinjenih, kako jasno piše u navedenom pismu. Uistinu, dok je još pokojni Muhajlo, opat manastira Svetog Jovana Krstitelja iz pomenutog drivastskog reda, upravljao tim manastirom Svetog Jovana, mi, želeći da preko brige Apostolske stolice samim manastirom, kada bude upražnjen, upravlja korisna i pogodna ličnost, naredili smo da se isključivo u naše ime utvrdi izbor pri određivanju i raspoređivanju za manastir Svetog Jovana, obznanjući još tada da je zaludno i štetno da se bilo ko, bilo kakvom voljom, znajući ili ne znajući, usudi da se suprotstavi ovom a u slučaju kada bude poznato da je manastir Svetog Jovana upražnjen poslije smrti pomenutog Mihajla; niko osim nas nije smio, niti smije, da u naše ime preuzme uređenje manastira Svetog Jovana, suprotstavljajući se već obavljenom izboru i donijetoj odluci. Zato mi, želeći da se razumno pobrinemo za pogodnu ličnost za manastir Svetog Jovana, kako ne bi zbog duže upražnjenosti trpio neprijatnosti, tvojoj smjernosti, u koju u ovim i drugim stvarima imamo posebno pouzdanje u Boga, preko apostolskog pisma povjeravamo i nalažemo da, ako si se pobrinuo da jednog od Paska ili Pavla odrediš ranije za pomenuti manastir Svetog Mihaila, a za preostalog od njih preko razumnog obavještenja otkriješ da je potreban i prikladan za upravljanje pomenutim manastirom Svetog Jovana, onda se pobrini da tog preostalog, ili možda neku drugu ličnost iz pomenutog reda koja je korisna i pogodna za to, čiji izbor prepuštam tvojoj savjesti, u ime naše volje odrediš za manastir Svetog Jovana, i da tog preostalog, ili tu drugu ličnost, postaviš za opata u pomenuti manastir, povjeravajući joj u potpunosti brigu i administraciju samog manastira u duhovnim i svjetovnim stvarima, a sticući za sebe čast i poštovanje koje su dužni da ti pruže njegovi potčinjeni, sprječavajući drugostepenom apelacijom one koji se protive navedenoj odluci. Onoj ličnosti koju odrediš tom manastiru pruži dar blagoslova ili nastoj da učiniš da joj neki drugi katolički starješina omogući da dobije milost i pričešće Apostolske stolice. Takođe želimo da ti ili taj drugi starješina koji pruži pomenuti dar toj ličnosti, primiš ili primi u naše ili u ime Rimske crkve od te ličnosti uobičajenu zakletvu dužne vjernosti, prema formi koju ti šaljemo zapečaćenu našom bulom. Formu, pak, pomenute zakletve koju će dati ta ličnost da požuriš da nam se dostavi što brže preko sopstvenog glasnika od riječi do riječi a u njegovom pismu, zapečaćenom njegovim ličnim pečatom. U Avinjonu, II. kalenda marta, u godini šestoj P. n.

coram nobis, quod dilectus filius Paulus Bossati monachus monasterii sancte Marie de Insulatreme ordinis et diocesis predictorum, ordinem ipsum expresse professus et in sacerdocio constitutus, reservacionis et decreti predictorum ignarus, per dilectum filium Pragonium de Polato monachum dicti monasterii sancti Michaelis huiusmodi, reservacionis et decreti similiter inscium, cum nullus alius monachus ibidem tunc existeret, in Abbatem eiusdem monasterii sic vacantis ante datam litterarum ipsarum fuerat electus, et quod ipse Paulus pro regimine et administracione predictis utilis et ydoneus existebat: nos attendentes, quod electio huiusmodi et quecumque inde secuta iuribus non subsistebant, tibi nostris aliis dedimus litteris in mandatis, ut si tempore, quo huiusmodi secunde littere tibi presentaretur, de ipsius Pasche vel alia persona huiusmodi per te eidem monasterio provisum non esset, de huiusmodi Pauli sufficiencia et idoneitate diligenter te informans, et si per informacionem huiusmodi dictum Paulum pro regimine dicti monasterii sufficientem et ydoneum esse repperires, de illius ex ipsis Paulo et Pascha persona, quam pro regimine dicti monasterii sancti Michaelis sufficienciorem et magis ydoneam fore repperires, ac si neuter ipsorum ad hoc ydoneus foret, de alia persona huiusmodi dicti ordinis ad hoc utili et ydonea, super quibus tuam consciencia oneravimus, eidem monasterio sancti Michaelis ea vice auctoritate nostra provideres, ac Paulum seu Pascham aut aliam personam huiusmodi eidem monasterio preficeres in Abbatem, curam et administracionem eiusdem monasterii sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, sibique faciendo a suis subditis honorem et reverenciam debitos exhiberi, prout in eisdem litteris plenius continetur. Verum cum dudum quondam Michael Abbate monasterii sancti Iohannis Baptiste dicti ordinis Drivastensis diocesis regimini eiusdem monasterii sancti Iohannis presidente, nos cupientes ipsi monasterio, cum vacaret, per apostolice sedis providenciam utilem et ydoneam presidere personam, provisionem eiusdem monasterii sancti Iohannis ordinacioni et disposicioni nostre ea vice duxerimus specialiter reservandam, decernentes extunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari, dictumque monasterium sancti Iohannis per obitum eiusdem Michaelis vacare noscatur, nullusque preter nos hac vice de provisione ipsius monasterii sancti Iohannis se intromittere potuit, neque possit, reservacione et decreto obsistentibus supradictis: nos cupientes eidem monasterio sancti Iohannis, ne prolixe vacacionis subiaceat incommodis, de persona ydonea salubriter provideri, fraternitati tue, de qua in hiis et aliis specialem in domino fiduciam obtinemus, per apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus si de altero ex ipsis Paulo et Pascha prefato monasterio sancti Michaelis provideris, et reliquum ex eis pro regimine dicti monasterii sancti Iohannis per diligentem informacionem sufficientem et ydoneum esse reppereris, de ipso reliquo, alioquin de alia persona dicti ordinis ad hoc utili et ydonea, super quibus tuam consciencia oneramus, eidem monasterio sancti Iohannis sic vacanti hac vice auctoritate nostra provideas, ac ipsum reliquum seu aliam personam huiusmodi eidem monasterio preficias in Abbatem, curam et administracionem ipsius monasterii sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, sibique faciendo a suis subditis obedienciam et reverenciam debitas exhiberi, Contradictores auctoritate predicta, appellacione postposita, compescendo, ac nichilominus illi persone, de qua eidem monasterio providebis, munus benedictionis impendas, vel per alium catholicum Antistitem graciam et communionem dicte sedis habentem impendi facias et procures. Volumus autem, quod tu vel idem Antistes, qui eidem persone prefatum munus impendes vel impendet, nostro et ecclesie Romane nomine ab eadem persona fidelitatis debite solitum recipias, seu recipiat iuramentum iuxta formam, quam sub bulla nostra mittimus interclusam: formam autem iuramenti predicti, quam ipsa persona prestabit, de verbo ad verbum per eius patentes litteras suo sigillo signatas per proprium nuncium procures, seu procuret quantocius destinare. Datum Avinione II. Kal. Marcii, P. n. Anno Sexto.

Godine 1376. maja 6 - 8:
Teodor iz Drivasta želi da postane episkop Korčule pa ga Dubrovčani protjeruju iz svog grada[174]

DANA VI. MAJA. U Velikom vijeću u prisustvu 81 konsilijara, od strane 44 … da od sada pa dalje episkop Dominik Tobia ne smije da boravi u Dubrovniku, niti u srezu, i da se odredi kako mora da ode odavde u roku od 8 dana zbog razloga i uzroka koji su utvrđeni u ovom vijeću.

(Vidi 1350 8. nov. i 18. maja 1436., svakako i 16. dec. 1360)

Takođe da se dozvoli gospodaru rektoru i Savjetu predlagača da se mogu dogovarati sa onima iz Budve kako im je volja.

Takođe da im se da sloboda odlučivanja u vezi sa Tuodorom iz Drivasta koji je napisao pismo za službu episkopa iz Korčule a protiv časti i uređenja Dubrovnika.

Takođe da se odvoji 50 dukata iz sredstava arhiepiskopata kako bi se poslali gospodaru Petru Crnom u Rimskoj kuriji a za izbor arhiepiskopa.

DANA VIII. MAJA. U savjetu predlagača, u kome je 32 (konsilijara) za istjerivanje iz Dubrovnika Tudora iz Drivasta i da mu se da odgovarajući rok, odnosno u trajanju od jednog mjeseca.

[174] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 224.*

Die vi. madii. In maiori consilio, in quo consiliarii lxxxi, per xliv . . . quod a modo in antea episcopus Dominicus Tobia non debeat morari Ragusii, nec in districtu, et quod licentietur, ut debeat recedere hinc usque ad viii dies rationibus et causis raciozzinatis de ipso in hoc consilio.

(Vide 1350 8. Nov. et 18. Madii 1436. noc non 16. Dec. 1360.)

Item de dando arbitrium domino rectori et consilio rogatorum posse se concordare cum illis de Budua, prout videbitur eis.

Item de dando licentiam eisdem super facto Tuodori de Drivasto, qui scripit litteras pro servitio episcopi de Curzola contra honorem et ordinem Ragusii.

Item, quod dentur ducati l de denariis archiepiscopatus, ut possint mittere dominum Petrum Nigri ad curiam Romanam pro archiepiscopo elligendo.

Die viii. madii. In consilio rogatorum, in quo xxxii. (consiliarii), de expellendo de Ragusio Tudorum[1] de Drivasto, et dando ei terminum competentem, hoc est intra unum mensem.

Die xvii. madii. Marinus de Vitane, Georgius Pasche de Georgio in minori consilio facti fuerunt procuratores archiepiscopatus.

Godine 1396. septembra 1:
Venecijanci biraju starješinu Drivasta određujući mu platu[175]

DXXVI. God. 1396. 1. septembra, u Veneciji.

Odlučeno je da se izabere starješina Drivasta na dvije godine, sa platom od trideset livri groša na godinu, i da o svom trošku drži notara, dva domicela, momka i tri konja; da ne smije da prima poklone, niti da prisvaja za sebe regalije, da se sam ili preko drugog ne bavi trgovačkim poslovima i odriče se dobiti u korist vlasti; da sjedi u "kancelariji za dijeljenje pravde svakog dana ponedjeljkom, srijedom i petkom, od jutra do najmanje trećeg časa, a isto tako i poslije ručka do večeri, a danima utorkom i četvrtkom da bude dužan da dijeli pravdu samo poslije ručka."

Misti XLIII. 148, u mlet. arhivu.

[175] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 381.*

DXXVI. God. 1396. 1 rujna, u Mletcih.

Terminatum, quod eligatur potestas Drivasti per duos annos cum salario librarum triginta grossorum in anno, tenendo suis expensis notarium, duos domicellos, ragatium ac tres equos; nec possit accipere donum, nec sibi apropriare regalias, neque facere mercationes per se vel per alium, et recedat ad beneplacitum dominii; sedeat „ad banchum ad jus reddendum omni die lune, mercurii et veneris de mane usque ad tercias ad minus, et similiter post prandium usque vesperum, die vero martis et iovis solummodo teneatur post prandium ad reddendum jus".

Misti XLIII. 148, u mlet. arkivu.

Godine 1396. oktobra 29: Komesu Skadra i starješini Drivasta Venecija propisuje obaveze i dužnosti[176]

DXXXVI. God. 1396, 29. oktobra, u Veneciji.

Naputak za kneza u Skadru i načelnika u Drivastu, kako da sude u građanskih i karnih stvari. Vladini dohodci u gradu Drivastu.

1396. dana XXIX mjeseca oktobra. Prihvaćeno: budući da u izboru našeg komesa i kapetana u Skadru stoji da je lično dužan da u civilnim i krivičnim parnicama presuđuje našim vjernicima tamo zakonski i pravedno, a kako mu je to povjereno od strane savjeta onda je prikladno da mu se utvrdi i odredba kojom treba da se služi pri tome. Zaključeno je da u krivičnim parnicama treba lično da presuđuje sam naš komes i kapetan u Skadru, zakonski i pravedno prema formi naših odredaba. U građanskim parnicama da se odredi da sudije, izabrane od ljudi iz pomenutog kraja, treba da presuđuju za pravnu odluku manju od deset iperpera, dok za veću od deset iperpera svoje pravo na presuđivanje polaže naš rektor, prema tome kako će njemu, po Bogu i pravdi, izgledati pravednije i časnije, obznanjujući da svaki čovjek ima slobodu prigovora na presude koje se odnose na njega, a koje budu donijeli lično komes i kapetan; to pravo može da važi i za druge naše podanike kako u građanskim tako u krivičnim parnicama. Na odluke donijete od strane pomenutih sudija imaju pravo na žalbu do samog našeg komesa i kapetana, a zatim, pošto je on razmotri, treba da budu pravosnažne i izvršne.

"Prihvaćeno: da se starješini Drivasta odredi isto, da u krivičnim parnicama presuđuje zakonski i pravedno u odnosu na svoje podanike a prema formi naših odredaba, a u građanskim kako mu se čini da je po njemu samom i Bogu pravednije i razumnije, pridržavajući se koliko bude mogao odluka, odredaba i običaja, i to onoliko koliko se njemu čini da je pravedno i razumno, sa takvim uslovom da protiv odluka koje je on donio svako može da ima pravo prigovaranja kod naših advokata i auditora ako bude smatrao da je oštećen."

Da se doda još šta treba da se učini ako se bajul Drača, koji je teško obolio, oprosti od života. Provizoru je dat jedan komad firentinskog sukna za Komina Spata i komesa Niketu, kako bi mogao lakše da ih privoli da se podvrgnu intenciji naše države.

"Prihvaćeno. Da je dobro da se tačno utvrdi cijena i izda odredba o tome šta moraju da daju i plaćaju našoj opštini naši vjernici iz Drivasta, kada je potrebno da dolaze u našu opštinu sa teritorija i posjeda koje imaju. Uzevši u obzir da teritorije pomenutog mjesta pripadaju našoj opštini i da su uvijek pripadale gospodarima koji su gospodarili pomenutom teritorijom, onda nema sumnje da su njih posjedovali i da ih i sada posjeduju. Zaključeno je da se sa njima sada postupa milostivije nego što se postupalo tokom prošlih vremena, jer su raniji gospodari uzimali za sebe šta su željeli i koliko im je bilo po volji, dok su sada naši vjernici dužni da plate i daju svake godine našoj opštini deseti dio od svih prinosa žitarica, vina i ulja, koje i kada dobiju sa posjeda i teritorija koje imaju, ipak ostajući sa utvrđenim transportnim obavezama, kako ličnim, tako i drugim na koje su obavezani našoj opštini: od ovih transportnih obaveza pomenuti starješina ne može da ih oslobodi ni na koji način. No da bi se dobijalo više od toga što naša opština dobija, treba da se vidi i ispita kako bi trebalo da se postupa dalje, pa ako se uoče drugi put i način da se povećaju korist i transportne obaveze i ostale takse od ulazaka u našu opštinu, da nam se tačno i uredno piše o tome kako bi mogli da se pobrinemo kako će za nas biti korisno."

Misti XLIII. 157, u mlet. arhivu.

[176] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 388*.

DXXXVI. God. 1396. 29 listopada, u Mletcih.

Napuiak za kneza u Skadru i načelnika u Drivastu, kako da sude u gradjanskih i u karnih stvarih. Vladini dohodci u gradu Drivastu.

1396. die XXIX mensis octubris. Capta: quia in ellectione comitis et capitanei nostri Scutari continetur, quod ipse debeat facere rationem et iusticiam fidelibus nostris loci sibi comissi in civilibus et criminalibus, sicut ei committatur per istud consilium, propter quod est opportunum dare sibi ordinem, quem servare habeat super hoc; vadit pars, quod ipse comes et capitaneus noster Scutari debeat facere rationem et iustitiam in criminalibus secundum formam ordinum nostrorum; in civilibus autem ordinetur, quod per iudices solitos eligi per homines dicte terre, qui sunt quatuor, fieri debeat ius ab ipperperis decem infra, ab ipperperis decem supra rector noster faciat eis ius, secundum quod ei secundum deum et iusticiam apparebit justius et honestius, adherendo quantum poterit ordinibus et consuetudinibus deinde, in quantum sibi iusti et rationabiles videantur; declarando, quod quilibet habeat libertatem appellandi se de sententiis, que fierent per ipsum comitem et capitaneum contra eos, secundum quod habent alii nostri subditi tam in civilibus quam criminalibus; de sententiis autem, que fierent per ipsos iudices, possint infra unum mensem habere recursum ad ipsum nostrum comitem et capitaneum, et illud, quod per ipsum terminatum, debeat habere vigorem et mitti executioni.

„Capta: Potestati autem Drivasti similiter ordinetur, quod faciat rationem et iustitiam suis subditis in criminalibus secundum formam nostrorum ordinum, in civilibus autem, secundum quod sibi secundum deum et iustitiam iustitius et rationabilius apparebit, adherendo quantum poterit statutis, ordinibus et consuetudinibus deinde in quantum sibi iusti et rationabiles appareant, cum conditione quod de sententiis latis per eum quilibet possit habere recursum ad advocatores et auditores nostros, si reputaverint se gravatos."

Subjungitur, quid faciendum, si baiulus Durachii, graviter infirmatus, e vita decederet. Data una pecia panni florentini provisori pro Comino Spata et comite Nicheta, ut possit facilius inducere ipsos ad se submittendum intentioni reipublicae.

„Capta. Item quia bonum est limitare et dare ordinem de eo quod dare et solvere debent nostro communi fideles nostri Drivasti de introitibus debentibus pervenire in nostrum commune de territoriis et possessionibus, quas possident; habito respectu, quod territoria dicti loci sunt nostri communis, et semper fuerunt dominorum, qui dominati fuerunt dicte terre non obstante, quod illas possederint et possedeant ad presens; vadit pars, tractando ipsos benignius quam tractati fuerint per tempora preterita, quia domini sui preteriti accipiebant sibi illud, quod volebant et quantum eis placebat, quod ipsi nostri fideles solvere et dare debeant omni ano nostro communi decimam partem omnium fructuum bladorum, vinorum et olei, quos et que percipient de territoriis et possessionibus, quas possident, remanentibus tamen firmis aliis angariis tam personabilibus quam aliis, in quibus obligati sunt nostro communi, a quibus angariis dictus potestas non possit eos absolvere ullo modo. Verum ultra hoc mittatur dicto nostro potestati, quod, quando erit deinde, videre et examinare debeat, si videret aliam viam et modum de possendo procurare utilitatem et avantagium introituum nostri communis, quod scribat nobis omnia distincte et ordinate, ut possimus providere, secundum quod nobis utile apparebit."

Misti XLIII. 157, u mlet. akivu.

Godine 1397. juna 5:
Venecijanci traže od pape da ne smjenjuje odsutnog Jovana episkopa Drivasta[177]

DLV. God. 1397, 5. juna, u Veneciji.

Piše se papi islied molbe drivastske općine na korist ondješnjega biskupa Ivana.

1397. petog dana juna. Da se u korist velečasnog muža gospodara Jovana, drivastskog episkopa, koji se potužio da će, kako se čini, gospodar vrhovni pontifeks u njegovom odsustvu postaviti drugog episkopa u pomenutoj oblasti, bez da ga pozove i potraži, napišu pisma pomenutom gospodaru papi, kardinalima i drugima, na onaj način koji će vlasti izgledati da je pogodan, i to tako da ga ova opština traži za sebe, a i da je građanin porijeklom odavde. (Prihvaćeno).

Misti XLIIII, 2, u mlet. arhivu.

[177] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 407*.

DLV. God. 1397. 5 lipnja, u Mletcih.

Piše se papi uslied molbe drivastske općine na korist ondješnjega biskupa Ivana.

1397. die quinto iunii. Quod in favorem venerabilis viri domini Johannis episcopi Drivastensis, qui conquesitur, quod dominus summus pontifex videbitur alium episcopum fecisse dicte terre in eius absencia et ipso non citato nec requisito, possint scribi litere eidem domino pape et cardinalibus ac aliis in illa forma, que videbitur dominio, quia illa communitas ipsum nobis recommendat, et est civis originarius deinde. (Capta).

Misti XLIIII, 2, u mlet. arkivu.

Godine 1397. jula 5: Venecijanci odgovaraju na zahtjeve grada Drivasta o smanjenju obaveza koje je nametnula njihova vlast[178]

DLVI. God. 1397, 5. jula, u Veneciji.

Odgovor poslanikom grada Drivasta.

1397, dana petog jula, u indiktu petom. Savjetnici vijeća. Prihvaćeno: pošto su se pred našom vlašću pojavili neki poslanici grada Drivasta i u spisima iznijeli neke zahtjeve na koje traže odgovor, zaključeno je da im se odgovori na pomenute zahtjeve, i to najprije na prvi u kome iznose kako je od strane gospodara Georgija Stracimira naređeno da se pomenutim ljudima i opštini oduzmu neki posjedi i daju i potvrde nekom građaninu Skadra. Treba da se pobrinemo da ih povrate tako da pomenuti ljudi i opština mogu ponovo da ih imaju i raduju se što su njihovi. Kako oni dobro znaju, pošto je sam gospodar Georgije, koji je bio gospodar pomenutih mjesta, mogao u vrijeme njegove vlasti a po sopstvenoj volji da raspolaže tim njihovim zemljištima i posjedima, uzeo ih je i dao, tako da mi ne možemo da se pobrinemo za to jer se to nije dogodilo za vrijeme naše vlasti već za vrijeme vlasti prethodno pomenutog gospodara Georgija.

Na drugi zahtjev u vezi sa krajinom i selom zauzetim od strane opštine Skadar a nalaze se u našim granicama i uobičajeno su bili podložni pomenutom gradu Drivastu koji je snosio obaveze zajedno sa ljudima pomenute zemlje, za koje moli da mu se vrate, neka im se odgovori da su se, prema obavještenju koje smo nedavno dobili, okupile te opštine, naš kapetan Skadra i starješina Drivasta u vezi sa tim pomenutim pitanjem: pokazalo se da su saglasnošću opštine neka sela vraćena u posjed Drivasta. Ne smatramo da će se ponovo pojaviti neka druga nevolja, a kako dolazak našeg komesa i kapetana uskoro očekujemo saznaćemo od njega više o pomenutoj stvari i ako nam se onda učini da treba da povedemo brigu o nečemu drugom mi ćemo to učiniti i pobrinućemo se za to kako budemo smatrati da je pravedno i da odgovara.

Na treći zahtjev da se poštuju njihove stare odredbe itd., da im se odgovori da smo naredili našem starješini da mora da služi po zakonu i pravedno, onako kako njemu izgleda da je pravo i da odgovara, pridržavajući se njihovih odredaba i običaja tamo gdje se vidi da su pravedni i korisni. Naše nastojanje je da i jedne i druge moraju da izvršavaju i poštuju bez kolebanja, pa će tako sami tokom vremena jasno uočiti i osjetiti plodotvornost našeg upravljanja, tako da će biti veoma zadovoljni i neće imati razlog za tužbe.

Na četvrti i peti, u vezi sa činjenicom da im uobičajeno njihov notar sastavlja dokumente, testamente i akte a što naš starješina sada želi da se obavlja preko našeg notara, kao i za odluke koje prima, da se odgovori kako se slažemo i da smo zadovoljni da njihov pomenuti notar treba da im sastavlja njihova akta i testamente uz njegov pristanak i da ne budu obavezani od strane naših rektora da idu kod njihovih notara osim ako to sami žele, sve dok je pomenuti notar ispravan i dobar: o tome će se oni pobrinuti po svojoj sopstvenoj odluci, kako uobičajeno rade.

Na vijesti o uvoznom vinu, za koje traže da se ne smije uvoziti i prodavati u gradu sve dok ima njihovog domaćeg, jer je uvijek bilo uobičajeno da se tako postupa sve dok im pomenuti starješina, ne protiveći se pomenutom običaju, ne da dozvolu uvoza i prodaje pomenutih

[178] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 408*.

DLVI. God. 1397. 5 srpnja, u Mletcih.

Odgovor poslanikom grada Drivasta.

1397. die quinto iulii, indictione quinta. Sapientes consilii. Capta: cum comparuerunt coram dominio aliqui ambaxatores civitatis Drivasti, et in scriptis dederint aliqua sua capitula, quibus petunt responsionem, ut habita expeditione rèdire possint ad propria; vadit pars, quod respondeatur eisdem ad dicta capitula; et primo ad primum, per quod dicunt, per dominum Georgium Strazmirim oblatas fuisse certas possessiones hominum et communitatis predicte, et illas cuidam civi Scutarensi dedisse et consignasse, et quod propterea provideamus, quod recuperari possint, ita quod homines et communitas predicta possint habere et gaudere, quod suum est. Et sicut bene sciunt, ipse dominus Georgius, qui erat dominus dictorum locorum, et de illis ac territoriis et possessionibus eorum disponere poterat pro libito voluntatis tempore sui dominii, accepit et dedit possessiones predictas, et propterea non videtur nobis, quod possimus aliquam provisionem superinde facere, cum hoc factum non fuerit tempore dominii nostri sed tempore et dominio domini Georgii antedicti etc.

Ad secundum capitulum de facto confinium et de villis, que occupate sunt per communitatem Scutari, et sunt intra suos confines, ac solite erant esse subiecte dicte civitati Drivasti et supportare onera cum hominibus dicte terre, quas supplicant reduci, ut primo erant; respondeatur, quod per informationem, quam noviter habuimus, convenerunt simul commune et capitaneus noster Scutari et potestas Drivasti ob differentiam antedictam, et apparet, quod de communi concordio alique ex dictis villis reducte sunt sub potestaria Drivasti, ita quod pro presenti non videtur nobis, quod sit fienda alia novitas de novo, sed adveniente ipso nostro comite et capitaneo, quem in brevi expectamus, habebimus eum super dicta materia, et si videbitur nobis de faciendo aliquam aliam provisionem, nos faciemus et providebimus superinde, secundum quod nobis iustum et conveniens apparebit.

Ad tercium capitulum, quod observentur eis antiqua statuta sua etc; respondeatur, quod nos dedimus in mandatis potestati nostro, quod ipse debeat eis ius et iusticiam ministrare, secundum quod iustum sibi et conveniens videatur, adherendo quantum plus poterit statutis et consuetudinibus suis, ubi iusti et rationabiles videantur; et ita est nostra intentio, quod ipsi et alii debeant facere et observare, non dubitantes, quod ipsi in processu temporis clare videbunt et sentient bonum fructum regiminis nostri, ita quod remanebunt bene contenti, nec habebunt causam querele.

Ad quartum et quintum de facto sui notarii soliti sibi conficere instrumenta, testamenta et cartassuas, que potestas noster vult modo confici per suum notarium, et de solutionibus, quas accipit; respondeatur, quod sumus contenti et placet nobis, quod dictus suus notarius debeat facere eis cartas suas et testamenta sua ad beneplacitum suum, et quod non astringantur per nostros rectores ad eundum ad notarios suos, nisi quantum procedat de eorum beneplacito, dummodo dictus notarius sit legalis et bonus, cui notario suo providebunt de sua solutione, sicut soliti sunt.

Ad sextum de vino forensi, quod petunt non posse conduci nec vendi in civitate, donec vinum terrigenarum durat, quia sic semper solitum est servari, ubi dictus potestas ad presens non obstante dicta consuetudine con-

vina, da se odgovori kako nam je to po volji i da smo već dali naredbu našem sadašnjem starješini, a i budućem, da se strana vina iz Apulije ne smiju uvoziti i prodavati u gradu Drivastu sve dok bude trajalo vino Drivaštana i drugih iz sreza Drivasta, jer želimo da o tome postoji takva odredba da dok dobijaju vino od građana ne smije da se uvozi i prodaje vino, bez razlike da li je to vino tuđe, kako je i pravedno.

Na sedmi zahtjev kojim opština traži da ne bude obavezana da našoj vlasti plaća desetinu za vino, žito i ulje, koja se svake godine sakuplja od njih, da se odgovori: kada smo odredili ovaj danak da našoj vlasti daju desetinu od pomenutih plodova, potrudili smo se da dobijemo dobra obavještenja o uslovima koji su im bili postavljeni od strane prethodnika, njihovih gospodara. Utvrđeno je da su oni njima davali mnogo veće količine, pa zato želeći da se sa njima postupa humano i milostivo, odlučili smo se na pomenuti danak i zato ne treba da se žale, jer se u ovome mi odnosimo prema njima mnogo blaže i milosrdnije nego što se prethodno postupalo sa njima.

Na osmi zahtjev da se o trošku episkopata popravi jedna od kuća episkopata za boravak našeg rektora dok se ne sagradi nova, da se odgovori kako nam je po volji da dozvolimo i naredimo našem starješini da dozvoli da se obnovi ta kuća, takođe i episkopat i druge njegove kuće a iz prihoda episkopata. Kuće treba brzo da se obnove kako bi moglo da se stanuje u njima, a naše je nastojanje, i tako smo poručili našem starješini, da nađe način da se sa njihove strane kupi ili sagradi jedna kuća za njegov boravak, na šta su i dužni, jer, kao što se vidi, naš starješina ne može stalno da boravi u kućama episkopata, što nije ni dostojanstveno, jer kada dođe episkop on ih sve zauzme.

Na deveti i posljednji, da se sveštenici i klerici ne opterećuju izvršavanjem čuvarskih službi i drugim transportnim obavezama koje izvršavaju svetovnjaci, da se odgovori da bi željeli da im udovoljimo kada bi to moglo da se ostvari bez štete za čitavu zemlju i njihovu, jer sami dobro znaju da ako ne obavljaju čuvarske službe, što su uvijek uobičajeno činili, zemlja ne bi bila dobro čuvana, što nije bez opasnosti, posebno u današnje vrijeme, pa zbog toga želimo da oni rade i staraju se onako kao što su do sada činili, jer čuvajući svoj grad čuvaju sebe i svoja dobra, a ako bi bilo drugačije izvrgli bi se očiglednoj propasti.

Misti XLIV. 10, u mlet. arhivu.

cedit eis licentiam conducendi et vendendi dicta vina; respondeatur, quod placet nobis, et sic dedimus in mandatis potestati nostro presenti et futuris, quod vina forensia de Apulea non possint conduci nec vendi in civitate Drivasti, donec durabit vinum Drivastinorum et aliorum de comitatu Drivasti, quod volumus habere condictionem in hoc, quam habent vina civium, scilicet quod introduci et vendi possit, nec intelligentur talia vina esse vina forensia, ut est iustum.

Ad septimum capitulum, per quod ipsa communitas petit, non astringi ad solvendam decimam nostro dominio vini, frumenti et olei quolibet anno recolletorum per eos; respondeatur, quod quando nos fecimus provisionem, quod darent nostro dominio decimam fructuum predictorum, nos voluimus habere bonam informationem de modis, qui in hoc servati fuerunt per antecessores dominos suos, et habito, quod multo maiores quantitates eis auferebantur, volentes secum humane et benigne pertransire, deliberavimus per modum predictum, de quo gravari non debent, quia in hoc tractantur valde mitius et benignius per nos, quam tractati fuerint temporibus preteritis.

Ad octavum de faciendo ad expensas episcopatus reparari unam de domibus episcopatus pro habitatione nostri rectoris, donec per eos fabricabitur domus, quam facere deberit pro nostro rectore predicto; respondeatur, quod placet nobis committere et tradere in mandatis ipsi nostro potestati, quod ipsam domum et etiam episcopatum et alias domus ipsius reparari faciat de introytibus episcopatus, quos procuret recuperari facere, ita quod habitare in ipsis possit; nihilominus est nostra intentio et sic dicto potestati committemus, quod teneat modum, quod per eos ematur vel fabricetur una domus pro habitatione ipsius, sicut obligati sunt, quia sicut viderit potestas noster non posset semper stare in domibus episcopatus, nec esset honestum, quod adveniente episcopo illas occuparet.

Ad nonum et ultimum, quod presbiteri et clerici non graventur in faciendo custodias et alias angarias, sicut faciunt seculares; respondeatur, quod vellemus bene posse sibi complacere, si fieri posset, sine preiudicio tocius terre et suo, nam bene vident, quod non facientibus eis custodias, sicut semper facere soliti sunt, terra non foret bene custodita, quod non esset sine dubio presertim tempore presenti, et propterea placet nobis, quod ipsi faciant et observent, sicut fecerunt hucusque, nam custodientibus eis civitatem, custodiunt se et bona sua, ubi si aliter fieret, subiacerent periculo evidenti.

Misti XLIV. 10, u mlet. arkivu.

Godine 1397. oktobra 30: Venecijanci stavljaju Drivast pod upravu skadarskog kapetana[179]

DLX God. 1397, oktobra 30, u Veneciji.

Dignut načelnik a postavljen kastelan u Drivastu, te je ovaj grad stavljen neposredno pod vlast skadarskog načelnika. Naredbe tičuće se prometa u Albaniji.

1397. pretposljednjeg dana oktobra. Provizije ser Jovana Kapela za Skadar i Drivast. Prihvaćeno: da je korisno i neophodno da se pobrinemo u vezi sa povećavanjem velikog troška koji imamo u našim mjestima Skadar i Drivast, kako bi mogli da iz prihoda pomenutih mjesta pokrijemo neophodne troškove, a kako je poznato iz našeg mjesta Drivast ne dobijamo nikakve koristi već imamo veći trošak i to posebno za rektora koji dobija trista zlatnih dukata u godini i nije neophodan. Postojanje rektora u Drivastu vezano je za neprekidne sporove i neslogu Skadrana i Drivaštana, pa bi zato bilo korisno da naši vjernici iz tog sreza postanu složni i budu u nadležnosti samo jednog rektora. Zaključeno je da više ne postoji rektor u Drivastu, već da treba da se opozove i umjesto pomenutog rektora valja postaviti jednog narodnog kastelana Drivasta koji treba da dobija godišnju platu u mjesečnom iznosu od osam zlatnih dukata i da na svoj trošak drži jednog slugu, koji treba da se odredi od strane kolegijuma gospodara, konsilijara, starješina i savjetnika vijeća i stranaka i otpremi tamo lađom na trošak naše opštine. On mora u svemu da se pokorava i sluša naređenja našeg komesa i kapetana Skadra. Da bi se siromaštvo ljudi iz pomenutog mjesta Drivast i okolnih sela olakšalo, kako ne bi morali za svaku sitnicu da dolaze u Skadar, da se odredi da sudije Drivasta mogu i moraju da pružaju pravne usluge svima koji ih traže, i to za deset iperpera pa i manje, a za više od toga da je potrebno da idu kod komesa i kapetana Skadra. Ako, pak, neki budu smatrali da su oštećeni presudama donesenim od strane pomenutih sudija, mogu da se požale komesu i kapetanu Skadra koji ima slobodu da pomenute presude odobri ili poništi, kako se njemu bude činilo da je pravedno. A u krivičnim parnicama za sve da presuđuje i bude nadležan komes i kapetan Skadra.

Za – 47 – protiv – 21 – uzdržanih – 2.

Prihvaćeno: takođe radi koristi naše opštine da se odredi da svi koji dovoze žito iz oblasti Sklavonije i izvan Danja, pošto plaćaju za carinu Danja dva groša ubuduće ne moraju ništa da plaćaju. No, ako ti uvoznici to žito predaju opštini u Skadru za XVI groša za modij i uzimaju so, onako kako plaćaju za svaku saumu soli za prevoz do Danja pomenuta dva groša, neka ubuduće plaćaju jedan groš, kako bi imali razloge da dovoze žito i dolaze u našu opštinu. Komes i kapetan Skadra dužan je da primi žito po pomenutoj cijeni i koliko bude mogao nižoj, a njima da da so po pomenutoj cijeni. So će se prodavati u carinarnici Svetog Sergija.

Pošto je uobičajeno da se za svaki komad tkanina koje se donose u krajeve Sklavonije preko Skadra plaća trideset groša od te monete za prevoz do carine Danja, što je nepodnošljiv namet za trgovce, zaključeno je da umjesto trideset groša koji su se plaćali za svaki komad tkanina, ubuduće trgovci neka plaćaju osamnaest groša te monete, kako bi imali razlog da tamo vrše taj prevoz.

Takođe, da se naloži komesu i kapetanu Skadra da se sljedeće godine na mjesto i vrijeme učini da se u Skadru osveti carina a zbog koristi naše opštine. Pismo je sastavljeno ... i poslano u Skadar.

Misti XLIV. 24, u mlet. arhivu.

[179] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 410.*

DLX. God. 1397. 30 listopada, u Mletcih.

Dignut načelnik a postavljen kastelan u Drivastu, te je ovaj grad stavljen neposredno pod vlast skadarskoga načelnika. Naredbe tičuće se prometa u Albaniji.

1397. die penultimo octobris. Provisiones ser Johannis Capello pro Scutaro et Drivasto. Capta: quia utile et necessarium est providere ad scansandam expensam magnam quam habemus in locis nostris Scutari et Drivasti, ut possimus facere de introitibus dictorum locorum expensas necessarias, et sicut notum est de loco nostro Drivasti nullam sequimur utilitatem, ymo magnam partimur expensam et specialiter de rectore, qui habet ducatos trecentos auri in anno, et non est necessarius, ymo existente rectore in Drivasto est causam tenendi continue contractam illam in discordia inter Scutarinos et Drivastinos, et utile sit providere, quod fideles nostri ipsius contracte sint uniti et ad obedientiam unius solius rectoris ; vadit pars, quod de cetero non fiat amplius potestas Drivasti, et omnino revocetur, et loco dicti potestatis fiat unus castellanus Drivasti popularis, qui habeat de salario in mense et ratione mensis ducatos octo auri, et tenere debeat suis expensis unum famulum, qui castellanus fieri debeat per collegium domini, consiliariorum, capitum et sapientum consilii et ordinum, et conducatur illuc ad expensas nostri communis, videlicet nabuli navigiorum, qui esse debeat ad omnem obedientiam et mandatum comitis et capitanei nostri Scutari, Verum pro aleviatione pauperum personarum dicti loci Drivasti et villarum circumstantium, ut non habeant causam pro omni minima re veniendi Scutarum, ordinetur, quod iudices Drivasti possint et facere debeant ius omnibus petentibus a decem iperperis infra, et ab inde supra ire debeant ad comitem et capitaneum Scutari; sed si aliqui reputabunt se gravatos de sententiis per dictos iudices factis, possint habere recursum ad comitem et capitaneum Scutari, qui habeat libertatem dictas sententias laudandi et incidendi, prout ei vid ebitur de iure. In criminalibus autem in omnibus spectet et pertineat comiti et capitaneo Scutari.

De parte — 47 — De non — 21 — non sinceri — 2.

Capta: item pro utilitate nostri communis ordinetur, quod omnes conducentes frumentum de partibus Sclavonie et de ultra Dagnum, sicut solvunt ad dohanam Dagni grossos duos pro sauma, ita de cetero nihil solvere teneantur. Verum si isti tales conducentes frumentum dabunt illud communi pro grossis XVI modio de Scutaro et accipient salem, sicut solvunt pro qualibet sauma salis ad transitum Dagni predicti grossos duos, ita de cetero solvant grossum unum, ut dicti habeant causam conducendi frumentum et illud dandi nostro communi, et comes et capitaneus Scutari teneatur illud frumentum accipere pro pretio antedicto et inde infra quam melius poterit, et dare illis talibus salem pro pretio, quod venditur in dohana sancti Sergii.

Item cum consuetum sit, quod pro qualibet petia panni, que conducitur ad partes Sclavonie per viam Scutari, solvuntur grossi triginta illius monete ad transitum dohanne Dagni, quod est importabile mercatoribus, vadit pars, quod sicut pro qualibet pecia solvuntur grossi triginta, ita de cetero solvi debeant grossos decemocto illius monete, ut mercatores habeant causam inde transitum faciendi.

Item comittatur comiti et capitaneo Scutari, quod anno futuro suo loco et tempore faciat in Scutaro incantari dohanam folexelli pro utilitate nostri communis. Facta fuit littera dictarum partium et missa Scutarum.

Misti XLIV. 24, u mlet. arkivu.

Godine 1398. marta 14: Naređuje se upravniku Drivasta da se vrati u Veneciju[180]

DLXI. God. 1398, 14. marta, u Veneciji.

Knez drivatski od službe odpušćen i neka se u Mletke vrati, a neka knez skadarski jednoga, koj će isti grad čuvati do dolazka već imenovana

1398. dana 14. u mjesecu martu. Konsilijari. Prihvaćeno: da se plemeniti muž ser Paulo Nani, starješina Drivasta, oslobodi od pomenutog upravljanja i da se vrati u Veneciju, a da naš komes i kapetan Skadra postavi umjesto njega čovjeka koji mu se dopada, sve dok tamo ne stigne kastelan koji će biti određen, sa platom, pod uslovima i sa pravima koja treba da ima narodni kastelan. Kastelan će otići u Drivast i biti određen po načinu koji je prihvaćen na ovom savjetu.

Misti XLIV. 35, u mlet. arhivu.

[180] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 411.*

DLXI. God. 1398. 14 ožujka, u Mletcih.

Knez Drivastski od službe odpuščen i neka se u Mletke vrati, a neka knez skadarski jednoga, koj će isti grad čuvati do dolazka već imenovana kastelana pučkoga.

1398. die 14 mensis marcii. Consiliarii. Capta: quod nobilis vir ser Paulus Nani potestas Drivasti absolvatur a regimine predicto, et possit redire Venetias; verum comes et capitaneus noster Scutari ibidem ponat unum, qui sibi placeat, donec illuc applicuerit castellanus illuc iturus, cum illis salario, conditionibus et modis, cum quibus esse et ire debet dictus castellanus popularis, qui factus est pro eundo ad dictum locum secundum formam partis capte in hoc consilio super hoc.

Misti XLIV. 35, u mlet. arkivu.

Godine 1399. novembra 6:
Propisuju se plata i obaveze za starješinu Drivasta koga bira skadarski kapetan[181]

DLXXX. God. 1399, 6. novembra, u Veneciji.

Prihvaćeno da se izabere jedan starješina Drivasta na dvije godine sa platom od četrdeset livara groša na godinu, uz isplatu trideset četiri groša za dukat. Starješina ne može ni u kom slučaju da uzima dar i poklon, niti da prisvaja za sebe nekakvu opštinsku regaliju, niti da bavi trgovačkim poslovima. Neka (nam) odgovori u roku od tri dana i otputuje uz blagonaklonost vlasti. Obavezan je da sjedi u kancelariji radi sprovođenja zakona svakog dana. Ponedeljkom, srijedom i petkom najmanje do tri, a poslije ručka sve do večeri, a utorkom i četvrtkom samo poslije ručka. Izabran je 9. februara ser Jovan Diedo, pokojnog ser Jakova.

Misti XLIV. 128, u mlet. arhivu.

[181] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 413*.

DLXXX. God. 1399. 6 studenoga, u Mletcih.

Captum, quod eligi debeat potestas Drivasti per duos annos cum salario librarum quadraginta grossorum in anno, ad rationem grossorum triginta quatuor pro ducato, non possit ullo modo accipere donum et presens, nec sibi appropriare aliquam regaliam communis, nec facere de mercationibus; respondeat infra tertiam diem, et recedat ad beneplacitum dominii. Sedeat ad banchum pro ius reddendo omni die lunae, mercurii et veneris de mane usque ad tertiam ad minus et post prandium usque ad vesperas, die vero martis et iovis solummodo post prandium. Electus 9 februarii ser Johannes Diedo quondam ser Jacobi.

Misti XLIV. 128, u mlet. arkivu.

Godine 1400. marta 9:
Zahtijeva se od kapetana Skadra i upravnika Drivasta
da prinude vojnike da izvršavaju obaveze kao u doba pređašnjih gospodara[182]

DLXXXIII. God. 1400, 9. mart, u Veneciji.

Piše se knezu skadarskomu i drivastskomu, neka nastoje, da oni, koji uživaju dobra na dužnost njeke javne službe, tu dužnost ispune.

1400. dana devetog marta. Ser Andreja Mauroceno, ser Toma Mihail, savjetnici stranaka. Prihvaćeno: kako mnogi naši podanici iz Skadra i Drivasta, žitelji pomenutih gradova koji imaju neke obaveze zbog kojih su u vrijeme gospodara koji su ranije vladali tim gradovima bili dužni da jašu i vrše određene poslove, sada ne mare da jašu i izvršavaju ono na šta su bili obavezani, zaključeno je da se piše našim rektorima Skadra i Drivasta da, pošto isto tako imaju obaveze koje treba da izvršavaju i pružaju našoj vlasti, moraju da ih izvršavaju kao što su ih izvršavali i pružali minulim gospodarima.

Misti XLV. 2, u mlet. arhivu.

[182] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 1, p. 422*.

DLXXXIII. God. 1400. 9 ožujka, u Mletcih.

Piše se knezu skadarskomu i drivastskomu, neka nastoje, da oni, koji uživaju dobra uz dužnost njeke javne službe, tu dužnost izpune.

1400. die nono martii. Ser Andreas Mauroceno, ser Thomas Michael, sapientes ordinum. Capta: cum sint multi nostri fideles Scutari et Drivasti habitatores dictarum civitatum, qui habent aliquas promas, propter quas tempore dominorum, qui dominabantur dictis civitatibus; tenebantur equitare et facere certas angarias, et modo non curant equitare nec observare id, ad quod sunt obligati, vadit pars, quod scribatur rectoribus nostris Scutari et Drivasti, quod faciant, quod huiusmodi habentes promas observent et faciant nostro dominio id, quod ob dictas promas fatiebant et observabant dominis preteritis.

Misti XLV. 2, u mlct. arkivu.

Godine 1400. marta 23:
Nalog zapovjednicima Skadra i Drivasta
da dogovorom riješe pitanje granica između dva grada[183]

DLXXXIV. God. 1400, 23. marta, u Veneciji.

Nalog Nikolaju Polanu, komesu i kapetanu Skadra, i Paulu Baksiliju, starješini Drivasta, da u slučaju razlika po pitanju granica Skadra i Drivasta moraju da se sastanu i uz učešće savjeta sa podanicima obiju strana miroljubivo i mirno odrede pomenute granice. Ako se bude pojavilo neko neslaganje onda da ga proslijede republici i za sada više neka ne preduzimaju ništa više. Takođe je odlučeno da ubuduće u Skadru budu 32 balistarija a u Drivastu 20.

Misti XLV. 4, u mlet. arhivu.

[183] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 423*.

DLXXXIV. God. 1400. 23 ožujka, u Mletcih.

Mandatum Nicolao Polani comiti et capitaneo Scutari et Paulo Baxilio potestati Drivasti quod occasione differentiarum in materia confinium Scutari et Drivasti esse debeant ad invicem, et participato consilio cum fidelibus illarum partium, pacifice et quiete ponere confinia predicta; et si aliqua differentia foret, tunc ipsam reipublicae denoţent, et interim ulterius non procedant. Statutum etiam, quod in Scutaro sint de caetero 32 et in Drivasko 20 ballistarii.

Misti XLV. 4, u mlet. arkivu.

Godine 1400. juna 27: Venecija pruža pomoć predjelima Skadra i Drivasta koje su opustošili Turci[184]

DXC. God. 1400, 27. juna, u Veneciji.

Pruža se pomoć gradovom Skadru i Drivastu, porobljenim od Turaka.

1400. dana XXVII juna. Pošto je utvrđeno da je oblastima u kojima se nalaze naši gradovi Skadar i Drivast, kojima su Turci izvana nanijeli štetu, i to žitnim poljima, vinogradima i drugim posjedima, potrebno da se dostavi pomoć u žitu i drugim neophodnim stvarima, zaključeno je da kolegijum gospodara, konsilijara i starješina i savjetnika vijeća i stranaka dobije slobodu da pošalje pomenutim našim gradovima onoliku pomoć u ljudima, žitu i drugim stvarima kako i koliko im se čini da je potrebno a na način i postupkom koji će izgledati bolji i povoljniji.

Misti XLV. 20, u mlet. arhivu.

[184] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 426*.

DXC. God. 1400. 27 lipnja, u Mletcih.

Pruža se pomoć gradovom Skadru i Drivastu, porobljenim od Turaka.

1400. die XXVII. iunii. Quia consideratis terminis, in quibus se reperiuntur civitates nostre Scutari et Drivasti, quibus Turchi dederunt guastum bladorum et vinearum ac aliarum rerum de extra, est omnino danda eis subventio bladorum et aliarum rerum necessariarum, ut non pereant nec vadant ad manus Turchorum; vadit pars, quod collegium domini, consiliariorum et capitum et sapientum consilii et ordinum habeat libertatem mittendi dictis civitatibus nostris illas subventiones, que sibi videbuntur et gentium, bladorum et aliarum rerum, et cum illo modo et ordine, qui prestior et melior apparebit.

Misti XLV. 20, u mlet. arkivu.

Sarda

Godine 1281. juna 16:
Crnomir episkop Sarde obavještava papu da napušta dužnost[185]

90.
16. JUNA 1281.

Crnomir, biskup sardijski, daje punomoć nekom franjevcu, da mu od pape ishodi dozvolu da se odreče biskupske časti i da stupi u franjevački manastir.

Dana šesnaestog juna (1281). U Dubrovniku itd. Ja Cernomir (*precrtano*: božjom milošću) božanskim sažaljenjem sardski episkop uzimam, postavljam, određujem i biram brata … (*mjesto imena samo dvije tačke, prema tome će se episkop tek kasnije riješiti kome da povjeri tu misiju*) iz reda franjevaca za svog legitimnog zastupnika i posebnog glasnika u vezi sa otkazivanjem i napuštanjem episkopske obaveze, no ne i časti koja je određena a koja je u rukama presvetog oca, gospodara M(artina), vrhovnog pontifeksa presvete Rimske crkve, i dobijanja dozvole od istog vrhovnog pontifeksa za pristupanje redu i učenju franjevačke braće, u kome nastojim i želim vječno da služim bogu i obećavam da ću bilo šta a što bude naloženo od strane pomenutog zastupnika i specijalnog glasnika posebno određenog za to, razumno i čvrsto izvršavati i da se nikada neću tome suprotstaviti i opirati. A ovo itd. Ovo su svjedoci: Vitanja de Cerna, zakleti sudija, i Muhail Dersi. A radi bolje evidencije i potpunije sigurnosti stavio sam svoj lični pečat na ovaj dokument.

Deb. Not. I f. 58[a] .

[185] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 50.*

90

16. ЈУНА 1281.

Црномир, бискуп сардијски, даје пуномоћ неком фрањевцу, да му од папе исходи дозволу да се одрече бискупске части и да ступи у фрањевачки манастир.

Die sextodecimo iunii [1281]. Ragusii etc. Ego Cernomirus, [*прецртано:* dei gratia] divina miseratione episcopus Sardan[ensis], facio, constituo, ordino atque creo fratrem .. [*место имена само две тачке, према томе ће се бискуп тек касније решити коме да повери ту мисију*] de ordine minorum legittimum meum procuratorem et nuntium specialem ad renuntiandum et cedendum oneri episcopali et non honori in manibus sanctissimi patris domini M[artini], sacrosancte Romane ecclesie summi pontificis, et impetrandum licentiam ab eodem summo pontifice intrandi ordinem et religionem fratrum minorum, in qua intendo et volo deo perpetuo famulari et quicquid per predictum procuratorem et nuntium specialem ad hoc specialiter constitutum factum fuerit in predictis et quolibet predictorum, ratum et firmum habere promitto et nullo tempore contrafacere vel venire. Hec autem etc. Hii sunt testes: Vitagna de Cerna, iuratus iudex et Michael Dersie. Et ad maiorem evidentiam et certitudinem pleniorem huic instrumento sigillum meum feci apponi.

Deb. Not. I f. 58ª.

Baleacija

Godine 1350-1351. o kalendama juna: Franjevac Andreja postavlja se za episkopa Baleacije[186]

PAPA KLEMENS VI, G. 1350

CCCIV.

Andreja Citer, profesor iz reda franjevaca, određen je za episkopa Baleacenske crkve. Reg. An. X. Tom. L. ep. 22.

Episkop Klemens itd. Voljenom sinu Andreji Citeru, baleacenskom izabraniku, pozdrav itd. Sa najvećim ovlašćenjem Rektora određenih za upravljanje sveopštom crkvom itd. Dok je još baleacenski episkop, blaženo upokojeni Gerviko, upravljao Baleacenskom crkvom, mi, želeći da toj crkvi, kada bude upražnjena preko brige Apostolske stolice postavimo na čelo pogodnu ličnost, naredili smo da se briga za tu Baleacensku crkvu isključivo prepusti našem raspoređivanju i određivanju, dajući na znanje od tada da je jalovo i uzaludno ako se ovome bilo ko, sa bilo kakvom moći, znajući ili ne znajući, usudi da drugačije postupa. Pošto je pomenuta crkva zbog smrti pomenutog Gervika koji je nedavno svoj posljednji dan završio izvan Rimske kurije, ostala lišena pastorske brige, mi, pošto smo iz vjerodostojnih izvještaja saznali za njenu upražnjenost, trudeći se očinskim i brižnim nastojanjima oko brzog i uspješnog izbora za tu crkvu, u šta niko umjesto nas ili u naše ime ne smije da se miješa, pošto smo se takvima suprotstavili zadržavanjem prava i dekretom, pa želeći da na njeno čelo postavimo ličnost koja zna, želi i može da je sačuva od šteta i nevolja, čvrsto se drži njenih prava i još ih povećava, poslije marljivog savjetovanja sa našom braćom koja korisna i plodotvorna ličnost treba da se postavi ne čelo te crkve, napokon smo pažnju našeg razmišljanja usmjerili na tebe, profesora iz reda franjevačke braće, dokazanog u svešteničkoj službi, punog književnog znanja, istaknutog po revnosti u vjeri, koga krase časnost u životu i običajima, brižnog u duhovnim i razboritog u svjetovnim stvarima, i sa drugim zaslugama zbog mnogobrojnih vrlina, kako smo saznali iz vjerodostojnih svjedočenja, pa tebe postavljamo za episkopa i pastora njoj, povjeravajući ti u potpunosti brigu i administraciju Baleacenske crkve u duhovnim i svjetovnim stvarima, u onome koji daje milosti i obilno pruža nagrade, ubijeđeni da će ta Baleacenska crkva pod tvojim srećnim upravljanjem, uz pomoć božanske milosti, biti uspješno vođena i dobiti spasonosne napretke. Zato, prihvatajući ponizno nametnuti ti božiji jaram na tvojim ramenima i smjerno podmećući vrat za njegov teret, marljivo da se staraš o toj Baleacenskoj crkvi, poučavajući riječju i djelom u vjeri božansko stado koje ti je u njoj prepušteno, tako da se pomenuta Baleacenska crkva raduje što je prepuštena razumnom upravniku i plodotvornom administratoru i da se naširoko širi miris tvog dobrog glasa od pohvala koja su ti pružene, a ti osim nagrade vječne retribucije da zaslužiš obilnije da stekneš milost naše blagonaklonosti. Napisano kod Vilamnove u Avinjonskoj dijecezi kalenda juna, u desetoj godini našeg pontifikata.

Na isti način voljenim sinovima u kapitulu Baleacenske crkve, narodu grada i Baleacenske dijeceze i poštovanom bratu … barskom arhiepiskopu.

[186] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 226*.

CCCIV.

Andreas Citer ord. Minorum professor ecclesiae Balazensi praeficitur in episcopum. Reg. An. X. Tom. 1. ep. 22.

CLEMENS EPISCOPUS etc. Dilecto filio Andree Citer Electo Balazensi, salutem etc. Summi dispositione Rectoris ad regimen universalis ecclesie deputati etc. Dudum siquidem bone memorie Gervico Episcopo Balazensi regimini Balazensis ecclesie presidente, Nos cupientes eidem ecclesie, cum vacaret, per apostolice sedis providenciam ydoneam presidere personam, provisionem ipsius ecclesie Balazensis ea vice dispositioni et ordinationi nostre duximus specialiter reservandam, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero prefata ecclesia per obitum eiusdem Gervici, qui nuper extra Romanam Curiam diem clausit extremum, pastoris solatio destituta, nos vacatione huiunmodi fidedignis relatibus intellecta, ad provisionem ipsius ecclesie celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potest, reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne ipsa Balazensis ecclesia longe vacationis exponeretur incommodis, paternis et solicitis studiis intendentes, ac cupientes eidem talem preesse personam, que sciret, vellet et posset eam preservare a noxiis et adversis, et in suis manutenere iuribus et etiam adaugere, post deliberationem, quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinis fratrum Minorum professorem, in sacerdotio constitutum, litterarum sciencia preditum, religionis zelo conspicuum, vite ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum et temporalibus circumspectum, aliisque multiplicium virtutum meritis, prout etiam fidedignorum testimoniis accepimus, insignitum, pro quo etiam dilecti filii Capitulum dicte ecclesie nobis super hoc humiliter supplicarunt, direximus oculos nostre mentis: quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua eidem ecclesie de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica providemus, teque illi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administrationem ipsius tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gratias et largitur premia confidentes, quod eadem ecclesia Balazensis sub tuo felici regimine, gratia tibi assistente divina, prospere dirigetur et salubria suscipiet incrementa. Iugum igitur domini tuis impositum humeris suscipiens reverenter, et suavis eius oneri humiliter colla summittens, eiusdem Balazensis ecclesie solicitam curam geras, gregem dominicum in illa tibi commissum doctrina verbi et operis informando, ita quod dicta Balazensis ecclesia gubernatori circumspecto et fructuoso administratori gaudeat se commissam, ac bone fame tue odor ex laudabilibus tuis actibus latius diffundatur, tuque preter eterne retributionis premium nostre benevolencie gratiam valeas uberius promereri. Datum apud Villamnovam Avinionensis diocesis Kalendis Iunii, Pontificatus nostri Anno Decimo.

In e. m. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Balazensis, populo Civitatis et diocesis Balazensis, et Venerabili fratri... Archiepiscopo Antibarensi.

Godine 1356. o kalendama novembra: Papa Inokentije traži da se drivastski manastir u Kraljevstvu Raške prepusti baleacenskom episkopu[187]

PAPA INOKENTIJE VI, G. 1

CCCXX.

Manastir S. Jovana u Drivastskoj dijecezi u Kraljevstvu Raške da se prepusti upravljanju baleacenskom episkopu Andreji. Reg. An. IV. Cod. Chart. Tom. 12. fol. 71.

Episkop Inokentije itd. Poštovanom bratu Andreji, baleacenskom episkopu, pozdrav itd. Pošto za sve crkve svijeta i manastire, čija briga itd. mi treba neprestano da razmišljamo, također i o prelatima, a posebno o onima koji su ukrašeni pontifičkim dostojanstvom i kada ih muči oskudica treba nastojanjem pobožne ljubavi da im pomognemo u njihovim neophodnim potrebama. Kako smo saznali, manastir Svetog Jovana iz reda braće Svetog Benedikta u Drivastskoj dijecezi, koji se nalazi u Kraljevstvu Raške i bio je od šizmatika tog kraljevstva sasvim upropašćen, zbog smrti Andreje, posljednjeg opata pomenutog manastira koji je bio istaknuti katolik i koji je svoj posljednji dan života završio izvan Rimske kurije, stoji sada upražnjen i stajao bi još veoma dugo da briga za njega zakonski ne pripada Apostolskoj stolici. Kako tvrdiš tvoja Baleacenska crkva koja se nalazi u pomenutom kraljevstvu bila je upropašćena od istih šizmatika i u svojim prihodima tako osakaćena da ti od nje ne možeš da dobiješ ništa, pa zato moraš u životu da se pridržavaš samo najneophodnijih potreba. Mi, pak, želeći da se pomoću neke subvencije pobrinemo kako za sam manastir, koliko to mogućnost stvari i prilika dopušta, tako i za tvoje neophodne potrebe, da ne bi na sramotu pontifičkog dostojanstva bio prinuđen da prosiš, a također naklonjeni tvojim molbama, pomenuti manastir koji je, kako je potvrđeno, od tvoje Baleacenske crkve udaljen jedva samo pet milja, tako upražnjenog sa svim njegovim pravima i prinadležnostima, apostolskom moći naređujemo da ti se preda na čuvanje i upravljanje u duhovnim i svjetovnim stvarima na dvije godine. Za to vrijeme treba da uspiješ da manastir stekne svoja dobra i prava, pa ti prepuštamo staranje, vlast, puno i slobodno upravljanje i administraciju tog manastira u istim tim duhovnim i svjetovnim stvarima, no u potpunosti zabranjujući ti otuđivanje nepokretnih dobara, svakako i crkvenog pokućstva i ukrasa, kao i drugih pokretnih dobara koja su namijenjena božanskom slavljenju. Također želimo da se prema ovoj odredbi, zbog božanskog i uobičajenog slavljenja vjere nikako ne smanjuje broj monaha i slugu tog manastira, a pošto budu izvršene dužne i uobičajene obaveze samog manastira i njegovog konventa moći ćeš slobodno da raspolažeš viškom prinosa i prihoda da bi slobodno mogli da se raspoređuju opati pomenutog manastira koji u to vrijeme prebivaju u njemu. Zato, tvojoj bratskoj ljubavi preko apostolskog pisma naređujemo da staranje, vlast, upravu i administraciju, trajnom odredbom koja važi za tebe, drugog ili druge, vodiš tako brižljivo, vjerno i razumno da se pomenuti manastir raduje prepušten korisnom upravniku, a ti osim nagrade vječne retribucije i ljudske zahvalnosti zbog toga da obilnije stekneš blagoslov i ljubav našu i Apostolske stolice. U Avinjonu VII. kalenda novembra, u četvrtoj godini našeg pontifikata.

[187] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 236.*

CCCXX.

Andreae episcopo Balazensi monasterium s. Ioannis Drivastensis dioecesis in regno Rasciae existens in commendam conceditur. Reg. An. IV. cod. chart. Tom. 12. fol. 71.

INNOCENTIUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri Andree Episcopo Balazensi, salutem etc. Sicut de cunctis orbis ecclesiis et monasteriis, quorum cura etc. nos oportet assidue cogitare, sic eorum prelatis et presertim pontificali dignitate preditis, dum rerum premuntur inopia, nos decet pietatis studio in suis necessitatibus subvenire. Cum itaque, sicut accepimus, monasterium sancti Iohannis ordinis sancti Benedicti Drivastensis diocesis in Regno Rassie consistens, et ab ipsius Regni scismaticis quasi totaliter dissipatum, per obitum quondam Andree ultimi Abbatis dicti monasterii, qui catholicus extitit et extra Romanam curiam diem clausit extremum, vacet ad presens, et tanto tempore vacaverit, quod eius provisio est ad sedem apostolicam legitime devoluta, tuaque etiam, ut asseris, ecclesia Balazensis in prefato Regno consistens ab eisdem scismaticis sit destructa, suisque redditibus adeo diminuta, quod tu ex ea habere non potes, inde valeas in vite necessariis sustentari: Nos volentes tam ipsi monasterio, quantum locorum et temporum qualitas presentialiter suadet, quam prefatis necessitatibus tuis, ne in pontificalis dignitatis opprobrium mendicare cogaris, de alicuius subventionis auxilio providere, tuis etiam in hac parte supplicationibus inclinati prefatum monasterium, quod ab ecclesia tua Balazensi per quinque dumtaxat, sicut asseritur, milliaria parva distat, sic vacans cum omnibus iuribus et pertinenciis suis per te tenendum, et in spiritualibus et temporalibus gubernandum tibi usque ad biennium a tempore, quo possessionem administrationis, bonorum et iurium ipsius monasterii pacifice assecutus fueris, computandum auctoritate apostolica commendamus, curam, regimen, gubernationem et administrationem plenam et liberam eiusdem monasterii tibi in eisdem spiritualibus et temporalibus committentes, alienatione tamen bonorum immobilium, necnon vasorum et ornamentorum ecclesiasticorum aliorumque bonorum mobilium ad cultum divinum deputatorum ipsius monasterii tibi penitus interdicta. Volumus autem, quod propter commendam huiusmodi cultus divinus et solitus monachorum et ministrorum numerus in eodem monasterio nullatenus minuatur, quodque debitis et consuetis ipsius monasterii et eius conventus oneribus supportatis, de residuis fructibus et proventibus eiusdem monasterii libere disponere valeas, sicut potuerunt disponere Abbates dicti monasterii, qui ei pro tempore prefuerunt. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, ut curam, regimen, gubernationem et administrationem huiusmodi dicta commenda durante per te vel alium seu alios sic geras solicite, fideliter et prudenter, quod dictum monasterium utili gubernatori gaudeat se commissum, tuque preter retributionis eterne premium et humane laudis preconium, que perinde mereberis, nostram et dicte sedis benedictionem et gratiam uberius consequaris. Datum Avinione VII. Kalendas Novembris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Svač

Godine 1317:
Benedikt, episkop Svača postaje arhiepiskop Dubrovnika[188]

PAPA JOVAN XXII, 1317.

CLXXXVIII.

Svački episkop Benedikt prebacuje se u Dubrovačku crkvu. Reg. An. I part. 4. ep. 3365.

Episkop Jovan itd. Velečasnom bratu Benediktu, dubrovačkom arhiepiskopu, pozdrav itd. Koliko je opterećena nevoljama, koliko je ispunjena opasnostima i koliko nepravilnosti nosi sa sobom dugotrajna upražnjenost crkava, procjenjujući utvrđenom dužnošću razmišljanja itd. Kako je baš nedavno Dubrovačka crkva ostala bez pastorskog upravljanja, jer smo našeg velečasnog brata Bartolomeja, sada tranijskog a tada dubrovačkog episkopa oslobodili od veze u kojoj je bio sa pomenutom Dubrovačkom crkvom, kojom je do tada dobro upravljao i bio joj od koristi, te smo naredili da se prebaci u Tranijsku crkvu koja je tada bila bez pastora, postavljajući ga istoj Tranijskoj crkvi za arhiepiskopa i pastora. Brinući se o Dubrovačkoj crkvi, da ne bi zbog upra-žnjenosti dospjela u nevolje i brižno razmišljajući koju pogodnu ličnost da postavimo na čelo te Dubrovačke crkve, poslije marljivog savjetovanja koje smo imali sa našom braćom, uputili smo pogled našeg razmišljanja na tebe, svačkog episkopa, sa blagoslovenim darovima milosrđa koji-ma je Bog tvoju ličnost mnogostruko obilježio, tako da ćeš ti tamo još snažnije neprestano napredovati iz vrline u vrlinu i uvjerićeš se da si tom promjenom uzdignut još više. Dakle, pošto smo sve to poslije dužnog razmatranja procijenili, oslobađamo te od veze u kojoj si bio sa Dvačkom crkvom kojom si tada upravljao, i po savjetu naše braće i sa punim pravom apostolske moći prebacili smo te u pomenutu Dubrovačku crkvu, postavljajući te istoj za arhiepiskopa i pastora, dozvoljavajući ti slobodno pravo prelaska u navedenu Dubrovačku crkvu i prepuštajući ti brigu i upravljanje njom, a zatim palijum sa tijela blaženog Petra, očigledan znak pontifičke službe, koji si tražio sa upornošću koja te krasi, naredićemo da ti se preda preko našeg voljenog brata Napoleona, kardinalskog đakona svetog Adrijana, sa čvrstom vjerom i nadom, pošto si ti čovjek hvale vrijednog života i časnog ophođenja, obdaren književnim znanjem, urešen čestitošću običaja, marljiv u duhovnim stvarim i razborit u svjetovnim, da će Dubrovačka crkva pod tvojim srećnim upravljanjem, milošću koju ti Bog pruža, zdravo i uspješno biti rukovođena. Iz tog razloga apostolskim pismom nalažemo tvojoj smernosti da, podnoseći nametnuti ti tovar od Boga, nasto-jiš da pomenuto staranje i upravljanje vodiš razumno i korisno prosljeđuješ, tako da Dubrovačka crkva pod tvojim nadzorom neprestano jača u posvećenim blagoprijatnostima i napreduje u zasluženim blagostanjima, a ti, zbog toga obilnije da zaslužiš kao blagosloveni sin našu milost i milost Apostolske stolice. U Avinjonu, VIII ida jula, u prvoj godini našeg pontifikata.

U e. m. poštovanim sinovima kapitula Dubrovačke crkve i narodu grada i Dubrovačke dijeceze.

[188] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 133*.

EPISTOLAE IOANNIS PP. XXII.

CLXXXVIII.

Benedictus episcopus Suacinensis ad ecclesiam Ragusinam transfertur. Reg. An. I. part. 4. ep. 3365.

Iohannes episcopus etc. Venerabili fratri Benedicto Archiepiscopo Ragusino, salutem etc. Quam sit onusta dispendiis, quam plena periculis quantaque discrimina secum trahat diutina ecclesiarum vacatio, sollicite considerationis indagine perscrutantes etc. Nuper siquidem ecclesia Ragusina ex eo pastoris regimine destituta, quod nos Venerabilem fratrem nostrum Bartholomeum Tranensem tunc Ragusinum Archiepiscopum a vinculo, quo tenebatur dicte ecclesie Ragusine, cui tunc preerat, absolventes ipsum ad Tranensem ecclesiam tunc pastore carentem duximus transferendum, preficiendo eum ipsi ecclesie Tranensi in Archiepiscopum et pastorem. Postmodum vero de provisione ipsius ecclesie Ragusine, ne vocationis dispendia prolixa (incurrat), sollicite cogitantes, post deliberationem, quam de preficiendo eidem ecclesie Ragusine personam ydoneam, que sibi preesset salubriter et prodesset, cum nostris fratribus habuimus diligenter, ad te tunc Episcopum Suacinensem, consideratis muneribus gratiarum, quibus personam tuam dominus multipliciter insignivit, quodque tu eo iugiter de virtute proficisceris ardentius in virtutem, quo ex mutatione illius ad altiora noveris te promotum, direximus oculos mentis nostre: quibus omnibus debita meditatione pensatis, te a vinculo, quo tenebaris ecclesie Suacinensi predicte, cui tunc preeras, absolvimus, et ad prefatam ecclesiam Ragusinam transtulimus de fratrum nostrorum consilio et apostolice plenitudine potestatis, preficiendo te ipsi ecclesie Ragusine in Archiepum et Pastorem, liberam tibi concedendo licentiam ad prefatam Ragusinam ecclesiam transeundi, curamque et administrationem ipsius tibi in spiritualibus et temporalibus committendo, et deinde palleum de corpore beati Petri sumptum, insigne videlicet Pontificalis officii, a te cum ea qua decuit instantia postulatum per dilectum filium nostrum Napoleonem sancti Adriani diaconi Cardinalis tibi fecimus exhiberi, firma spe fiduciaque tenentes, quod cum sis vir vite laudabilis et conversationis honeste, litterarum scientia preditus, morum honestate decorus, in spiritualibus providus et in temporalibus circumspectus, eadem Ragusina ecclesia sub tuo felici regimine, gratia tibi suffragante divina, salubriter et prospere dirigetur. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi honus a domino devote supportans, sic curam et administrationem predictam diligenter gerere studeas et utiliter prosequaris, quod eadem ecclesia Ragusina sub tua vigilantia votivis iugiter amplietur commodis et felicibus proficiat incrementis, tuque proinde vestram et dicte sedis gratiam tanquam benedictionis filius uberius consequi merearis. Datum Avinione viii. Idus Iulii, Pontificatus nostri Anno Primo.

In e. m. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Ragusine, et populo Civitatis et diocesis Ragusine.

Godine 1318:
Dominikanac Zaharije postavlja se za svačkog episkopa[189]

CXC.

Zaharije iz reda predikatora postavljen za episkopa Svačke crkve.

Episkop Jovan itd. Voljenom bratu Zahariju, svačkom episkopu itd. Pošto pastirska služba za sve crkve svijeta koje su nam božjim uređenjem prepuštene podstiče naš um da brižno razmišljamo o povoljnom i uspješnom statusu tih crkava, a posebno o onima koje su, kako vidimo, zbog upražnjenosti podložne štetama, to još marljivije razmišljamo kako da se njima, našim brižnim nastojanjem, odrede prikladni pastori koji će znati i umjeti uspješno da upravljaju i koriste tim crkvama. Pošto je nedavno Svačka crkva ostala upražnjena zbog prebacivanja blaženoupokojenog dubrovačkog episkopa Benedikta, prije toga svačkog episkopa lično određenog od Apostolske stolice, to smo učinili jer je Dubrovačka crkva bila bez pastora, nastojeći da niko osim nas ne smije da vodi brigu za Svačku crkvu, pošto smo dugo prije ove upražnjenosti naredili da se pod našu nadležnost stavi raspoređivanje za sve katedralne i druge crkve koje su tada bile upražnjene kod same Apostolske stolice, kao i za one koje će ubuduće biti upražnjene, odlučujući bez srdžbe i ljutnje ako se bilo ko, bilo kakvom voljom, znajući ili ne znajući, usudi da postupi drugačije, počeli smo marljivo da razmišljamo o postavljanju na čelo Svačke crkve odgovarajuće ličnosti, bliske našem srcu, i poslije marljivog vijećanja sa našom braćom, napokon smo pažnju usmjerili na tebe, profesora iz reda braće predikatora, postojanog u svešteničkoj službi, kome su revnost u vjeri, čistota života, ozbiljnost običaja, znanje književnosti i druge poznate vrline darovi koji mu, svakako, idu u prilog, pa, pošto smo poslije dužnog razmišljanja procijenili izneseno o tvojoj ličnosti, po savjetu naše braće i apostolskom voljom odredili smo tebe za navedenu Svačku crkvu i postavljamo te za episkopa i pastora Svačke crkve u potpunosti povjeravajući ti brigu i administraciju u njoj kako u duhovnim tako u svjetovnim stvarima, pa ćemo učiniti da preko našeg velepoštovanog brata Nikolaja, ostienskog episkopa, dobiješ dar posvećivanja u onome koji daje milosti i obilno nagrađuje vjernike, tako da ćeš Svačkom crkvom, uz milostivu božju pomoć, uspješno rukovoditi, a ona sama će preko tvoje marljivosti i doktrine o spasenju i napretku božjom voljom dospjeti do blagostanja. A božanski jaram koji ti je lako i ugodno nametnut na vrat i ramena, da podnosiš ponizno, a pomenuto staranje i upravljanje da izvršavaš vjerno i razumno, tako da o rukovođenju koje ti je povjereno možeš gospodaru da pružiš dostojan uvid i od nas i pomenute stolice da zaslužiš da dobiješ obilniji blagoslov i veću milost. U Avinjonu, za avgustovskih kalenda. U drugoj godini našeg pontifikata.

[189] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1. p. 134*.

CXC.

Zacharias ex ord. Prædicat. ecclesiæ Suacinensi in episcopum præficitur. Reg. An. II. par. 2. ep. 1785.

Iohannes episcopus etc. Venerabili fratri Zacharie Episcopo Suacinensi, salutem etc. Cum pastoralis officii nobis super cunctis orbis ecclesias superna dispositione commissi sollicitat mentem nostram, ut de ipsis ecclesiis pro statu earum salubri et prospero sollicite cogitemus: sed de illis precipue, quas intuemur vacacionum dispendiis subiacere, attencius cogitamus, ut eis, cum expedit, per nostre providencie studium preficiantur pastores ydonei, qui sciant et possint eisdem ecclesiis preesse utiliter et prodesse. Dudum siquidem vacante ecclesia *Suacinensi* per translacionem per nos factam de bone memorie Benedicto Archiepiscopo Ragusino, olim Suacinensi *Episcopo*, tunc apud sedem apostolicam personaliter constituto, ad ecclesiam Ragusinam tunc pastore carentem, nos attendentes, quod nullus preter nos de provisione ipsius ecclesie Suacinensis ea vice se intromittere poterat, pro eo quod nos diu ante vacacionem huiusmodi omnes Cathedrales et alias ecclesias tunc apud sedem ipsam vacantes, et in antea vacaturas disposicioni nostre duximus reservandas, decernendo ex tunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari, de preficiendo *eidem ecclesie Suacinensi personam iuxta cor* nostrum ydoneam cogitare cepimus diligenter: et post deliberationem, quam exinde cum fratribus nostris attentam habuimus, tandem in te ordinem fratrum Predicatorum professorem, in sacerdotio constitutum, cui sacre religionis zelus, vite mundicia, morum gravitas, litterarum scientia aliaque virtutum insignium dona suffragari noscuntur, intuitum direximus nostre mentis: ac de te premissis in persona tua debita meditatione pensatis dicte Suacinensi ecclesie de fratrum predictorum consilio auctoritate apostolica providimus, teque ipsi *ecclesie* Suacinensi *prefecimus* in Episcopum et pastorem, curam et administrationem illius tibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie committendo, et deinde per Venerabilem fratrem nostrum Nicolaum Episcopum Ostiensem munus tibi *fecimus* consecrationis impendi, in eo qui dat gratias et largitur premia confidentes, quod eandem ecclesiam Suacinensem, dextera domini tibi assistente propitia, laudabiliter gubernabis, ipsaque per tuam industriam et doctrinam salutis et prosperitatis, auctore domino, suscipiet incrementa. Iugum itaque dominicum tam leve *collis humilibus quam suave* tuis impositum humeris supportans humiliter, curam et administracionem predictas exerceas fideliter sollicite ac prudenter, ita quod de villicacione tibi credita dignam domino possis reddere racionem, et a nobis et sede predicta uberem benedictionem et graciam ampliorem percipere merearis. Datum Avinione xvii. Kal. Augusti, Pontificatus nostri Anno Secundo.

Godine 1318:
Papa traži od svačkog episkopa da pomogne u zaređenju barskog arhiepiskopa[190]

638.

……..
……..

U Avinjonu, VIII ida juna, u drugoj godini.

Na isti način velečasnoj braći … tranijskom arhiepiskopu i (Andreji) iz Kroje, i … svačkom episkopu, pozdrav. Zasluge korisnosti itd, sve do posebnog predloga. Zbog toga vašoj bratskoj ljubavi preko apostolskog pisma nalažemo da vi, ili obojica, ili jedan od vas, preko vas, ili drugog, ili drugih, ovu beneficiju sačuvanu sa naše strane, ako su u vrijeme kada mi zadržavamo pravo na nju, grad i Barska dijeceza upražnjeni ili su od tada bili upražnjeni, ili može da se dogodi da budu upražnjeni, poslije prihvatanja ovog našeg naloga pobrinite se da je sa svim njenim pravima i prinadležnostima donesete i predate pomenutom Jovanu ili njegovom zastupniku u njegovo ime, uvodeći njega ili njegovog zastupnika u njegovo ime, u fizički posjed te beneficije i prava, kako i pomenutih prinadležnosti, braneći odluku i čineći da on ili njegov zastupnik u njegovo ime, kako je uobičajeno, prihvate ovu beneficiju i da se isključivo njemu odgovara o plodovima, dobicima, koristima, pravima i prihodima ove beneficije, ne suprotstavljajući se ničemu što je gore navedeno, no samo ako je pomenutom arhiepiskopu ili bilo kojim drugima, zajednički ili zasebno, data dozvola od pomenute stolice, da zabranjuju, odstranjuju ili ekskomuniciraju, ne mogu preko apostolskih pisama da čine punu i tačnu napomenu od riječi do riječi za ovu dozvolu. One koji se suprotstavljaju voljom itd. Datum kao gore.

Reg. Avin. 9, fol. 187 v ep. 1325 (sa dodatkom takse Xx=11 + 13) = *Reg. Vat. 68, fol. 105 ep. 1325.*

Argument pruža Molat n^{0} 7391.

[190] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 192*.

Datum Avinione VIII idus iunii anno secundo.

In e(odem) m(odo) venerabilibus fratribus . . archiepiscopo Tranensi et (Andree) Croensi ac . . Suacinensi episcopis salutem. Merita probitatis *etc.* usque mentio specialis. Quocirca fraternitali vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios huiusmodi benefitium per nos, ut premittitur, reservatum, si tempore huiusmodi nostre reservationis in dictis civitate et diocesi Barensi vacabat vel extunc vacavit vel quamprimum illud vacare contigerit, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis dicto Johanni vel eidem (!) procuratori pro eo, post acceptationem huiusmodi auctoritate nostra conferre et assignare curetis, inducentes eum vel procuratorem suum pro eo, eius nomine in corporalem possessionem eiusdem beneficii ac iurium et pertinentiarum predictorum et defendentes inductum ac facientes ipsum vel dictum procuratorem eius nomine ad huiusmodi beneficium, si dignitas vel personatus extiterit, ut est moris admitti, sibique de ipsius beneficii fructibus, redditibus, proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi; non obstantibus omnibus supradictis, seu si predicto archiepiscopo vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sede indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; contradictores auctoritate *etc.* Dat(um) ut supra.

Reg. Avin. 9, fol. 187 v ep. 1325 (cum adnotatione taxae $X\overline{\overline{X}} = 11 + 13$) = *Reg. Vat. 68, fol. 105 ep. 1325.*

Argumentum apud Mollat n° 7391.

Polat

Godine 1367. o kalendama maja u Avinjonu: Papa Urban imenuje polatskog episkopa Nikolu[191]

PAPA URBAN V, G. 1367.

CCCL.

Filadelfijski episkop Nikolaj prebačen u Polatsku crkvu. Reg. An. cod. Chart. Tom. 15. fol.56.

Episkop Urban itd. Kako nam je povjereno raspoređivanje itd. Baš nedavno kada je, u blaženom sjećanju, episkop Polatske crkve Petar upravljao njom, mi želeći da toj crkvi, kada bude upražnjena, preko brige Apostolske stolice postavimo na čelo pogodnu ličnost, naredili smo da se briga oko uređivanja i raspoređivanja u toj crkvi posebno obezbijedi nama i u naše ime, odlučujući još od tada da je jalovo i uzaludno da se u ovo bilo ko ili bilo kakvom moći, znajući ili ne znajući, usudi da se meša. Zatim, pošto je pomenuta crkva zbog smrti tog episkopa Petra, koji je svoj posljednji dan završio izvan Rimske kurije, ostala lišena pastorske brige, mi, preko verodostojnih izvora saznajući za upražnjenost, u brizi oko brzog i srećnog izbora za tu crkvu, u koji niko osim nas nije smio niti smije da se miješa, suprostavljajući se onima koji se protive zadržavanjem prava i dekretom, kako sama crkva zbog duže upražnjenosti ne bi bila podložna neprijatnostima, nastojeći očinskim i marljivim zalaganjima, posle marljivog savjetovanja kojeg smo imali sa našom braćom o tome koja korisna i plodotvorna ličnost da se postavi na čelo te crkve, na kraju smo pažnju našeg razmišljanja usmerili na tebe filadelfijskog episkopa, poznajući zasluge tvojih velikih vrlina i darove milosrđa kojima je tvoju ličnost bog obilno darovao, kao i da si do sada pohvalno rukovodio Filadefijskom crkvom. Pa zato, nastojeći da se pobrinemo kako za samu Polatsku crkvu, tako i da se zdravo i korisno pobrinemo za njeno božje stado, tebe po savjetu naše pomenute braće i punoćom apostolske moći oslobađamo od veze sa Filadefijskom crkvom, kojom si tada upravljao, i apostolskom voljom prebacujemo te u pomenutu Polatsku crkvu i postavljamo te za njenog episkopa i pastora u potpunosti povjeravajući ti brigu i administraciju same Polatske crkve u duhovnim i svetovnim stvarima, dozvoljavajući ti slobodu i dozvolu prelaska u pomenutu Polatsku crkvu, imajući čvrstu veru i nadu da će pomenuta Polatska crkva korisno rukovođena i srećno upravljana, uz pomoć koju će ti bog pružiti, primiti korisna blagostanja u duhovnim i svjetovnim stvarima. Zato tvojoj bratskoj ljubavi preko apostolskog pisma naređujemo da, pristupajući pomenutoj Polatskoj crkvi sa milošću našeg blagoslova, marljivo nastojiš da se pomenuto staranje i administracija izvršavaju vjerno i razumno, poučavajući pomenuto stado koje ti je prepušteno sa neumornom brigom riječi i djelima, tako da se sama polatska crkva raduje prepuštena razumnom plodonosnom upravniku, a ti osim nagrade večne retribucije izdašnije da zaslužiš da stekneš blagoslov i milost našu i pomenute Apostolske stolice. U Avinjonu XI. Kal. maja, u petoj godini našeg pontifikata.

Na isti način velečasnom bratu … barskom arhiepiskopu, voljenim sinovima i kapitulu Polatske crkve, kleru i narodu grada i Polatske dijeceze.

[191] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 255*.

CCCL.

Nicolaus episcopus Philadelphiensis ad ecclesiam Polatensem transfertur. Reg. An. V. cod. chart. Tom. 15. fol. 56.

Urbanus episcopus etc. Venerabili fratri Nicolao Episcopo Polatensi, salutem etc. Credite nobis dispensationis etc. Nuper siquidem bone memorie Petro Episcopo Polatensi regimini Polatensis ecclesie presidente, nos cupientes eidem ecclesie, cum vacaret, per apostolice sedis providenciam ydoneam presidere personam, provisionem eiusdem ecclesie ordinationi et dispositioni nostre ea vice duximus specialiter reservandam, decernendo ex tunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero dicta ecclesia per obitum eiusdem Petri Episcopi, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, pastoris solatio destituta, nos vacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad provisionem ipsius ecclesie celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potuit neque potest, reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne dicta ecclesia longe vacationis exponeretur incommodis, paternis et solicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et eciam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te Episcopum Philadeffiensem, consideratis grandium virtutum meritis et muneribus graciarum, quibus personam tuam dominus earum largitor multipliciter insignivit, et quod Philadeffiensi ecclesie laudabiliter hactenus prefuisti, direximus oculos nostre mentis. Intendentes igitur tam eidem Polatensi ecclesie, quam eius gregi dominico salubriter et utiliter providere, te a vinculo, quo tenebaris eidem ecclesie Philadeffiensi, cui tunc preeras, de predictorum fratrum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes, te ad prefatam Polatensem ecclesiam auctoritate apostolica transferimus, teque illi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administrationem ipsius Polatensis ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, liberamque tibi dando licenciam ad dictam Polatensem ecclesiam transeundi, firma spe fiduciaque conceptis, quod prefata Polatensis ecclesia, gracia tibi assistente divina, regetur utiliter et prospere dirigetur, grataque in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus ad dictam Polatensem ecclesiam cum gracia nostre benedictionis accedens, curam et administrationem predictas sic exercere studeas solicite, fideliter et prudenter, gregem predictum cure vigilancie tue commissum doctrina verbi et operis informando, quod ipsa Polatensis ecclesia gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque preter eterne retributionis premium nostram et dicte sedis benedictionem et graciam uberius consequi merearis. Datum Avinione xi. Kal. Maii, Pontificatus nostri Anno Quinto.

In e. m. Venerabili fratri ... Archiepiscopo Antibarensi, dilectis filiis Capitulo ecclesie Polatensis, et Clero ac populo Civitatis et diocesis Polatensis.

Godine 1376:
Mateja de Nursio postavlja se za episkopa Polata[192]

PAPA GREGORIJE XI, G. 1376.

CCCCXLVIII.

Mateja de Nursia iz reda S. Augustina postavljen za episkopa Polatske crkve.
Reg. An. VI. Bull. divers. Tom I. fol. 152.

Episkop Gregorije itd. Voljenom sinu Mateju de Nursia, pozdrav itd. Između ostalih stvari koje su višnjim uređenjem prepuštene nama da ih izvršavamo, svakako je i to, na što obraćamo posebnu pažnju, da upražnjenim crkvama određujemo pastore čijim brižnim naporom i nastojanjem korisno valja da se brinemo o njihovoj sigurnosti kako bi same crkve mogle da napreduju u duhovnim i svjetovnim stvarima. Pošto smo još ranije naredili da se postavljenja za sve katedralne crkve koje su tada bile upražnjene kod Apostolske stolice, i koje će biti upražnjene, prepušte našem određivanju i raspoređivanju, dajući na znanje još od tada da je jalovo i uzaludno da se ovome bilo ko, sa bilo kakvim autoritetom, znajući ili ne znajući, usudi da se suprotstavi. Zatim, pošto je Polatska crkva zbog smrti blaženoupokojenog polatskog episkopa Laurencija, koji je posljednji dan završio kod pomenute stolice, ostala upražnjena, mi, pošto smo iz verodostojnih izvora saznali za njenu upražnjenosti, radi brzog i srećnog izbora, u koji niko osim nas ili u naše ime nije smio, niti smije da se miješa, suprostavljajući se onima koji se protive zadržavanjem prava i dekretom, kako ne bi sama crkva zbog duge upražnjenosti bila podložna neprijatnostima, nastojeći očinskim i brižnim naporima, poslije marljivog savjetovanja koje smo imali sa našom braćom koju korisnu i plodotvornu ličnost da postavimo na na čelo te crkve, na kraju smo pažnju našeg razmišljanja usmjerili na tebe, pofesora iz reda braće isposnika Svetog Augustina, potvrđenog u sveštenićkoj službi, o čijoj smo revnosti u vjeri, književnom znanju, čistoći u životu, časnosti običaja i mnogim drugim darovima vrlina, dobili vjerodostojna svjedočenja. Pošto smo poslije dužnog razmatranja procijenili sve ovo mi i naša braća, prihvatajući tvoju ličnost zbog toga što to zahtijevaju tvoje pomenute zasluge, po savjetu te iste braće apostolskom voljom pobrinuli smo se za tu crkvu i tebe postavljamo za njenog episkopa i pastora; povjeravamo ti u potpunosti brigu i upravljanje samom crkvom u duhovnim i svjetovnim stvarima, u onome koji daje milosti i obilno pruža nagrade, ubijeđeni da ćeš imati naklonost Boga koji će ti milostivo pomagati, te da će pod tvojim srećnim rukovođenjem pomenuta crkva primiti milostive blagodati u tim istim duhovnim i svjetovnim stvarima. Želimo da kada primiš ovo poslato pismo o postavljenju, što brže pristupiš toj crkvi i lično upravljaš njom, a da osim u gradu možeš svakako da obavljaš pontifičke dužnosti i u Polatskoj dijecezi. Dakle, prihvatajući sa potpunom pokornošću nametnuti ti Gospodnji jaram na ramena, treba da nastojiš da pomenutu brigu i upravljanje izvršavaš marljivo, vjerno i razumno, kako bi se sama crkva radovala što je prepuštena razumnom upravitelju i uspješnom administratoru, a ti da osim nagrade vječnog uzdarja izdašnije zaslužiš i dobiješ zbog toga našu milost i milost Apostolske stolice. Kod Vilamnove /Novograda/ u avinjonskoj dijecezi VI. kal. septembra, u šestoj godini našeg pontifikata.

Na isti način barskom arhiepiskopu, kapitulu, kleru, narodu i podanicima Polatske crkve.

[192] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 317*.

CCCCXLVIII.

Matthaeus de Nursia ord. s. Augustini ecclesiae Polatensi in episcopum praeficitur. Reg. An. VI. Bull. divers. Tom. 1. fol. 152.

Gregorius episcopus etc. Dilecto filio Matheo de Nursia Electo Polatensi, salutem etc. Inter cetera, que superna disposicione nobis imminent peragenda, ad id nimirum soliciti reddimur, ut viduatis ecclesiis tales preficiamus in pastores, per quorum industriam et solicitudinem circumspectam indempnitati earum provideatur salubriter, ac ecclesie ipse in spiritualibus et temporalibus valeant adaugeri. Dudum siquidem provisiones omnium ecclesiarum Cathedralium tunc apud sedem apostolicam vacantium, et imposterum vacaturarum ordinacioni et disposicioni nostre duximus reservandas, decernentes extunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Postmodum vero ecclesia Polatensi per obitum bone memorie Laurencii Episcopi Polatensis, qui apud sedem predictam diem clausit extremum, apud sedem predictam vacante, nos vacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad provisionem ipsius celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potuit, neque potest, reservacione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia ipsa longe vacacionis subiaceret incommodis, paternis et solicitis studiis intendentes, post deliberacionem, quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et eciam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini professorem, in sacerdocio constitutum, cui de religionis zelo, litterarum sciencia, vite mundicia, honestate morum aliisque multiplicium virtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur, direximus oculos nostre mentis: quibus omnibus debita meditacione pensatis, de persona tua, nobis et eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta, de eorumdem fratrum nostrorum consilio eidem ecclesie Polatensi auctoritate apostolica providemus, teque illi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administracionem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo, qui dat gracias et largitur premia, confidentes, quod, dextera domini tibi assistente propicia, prefata ecclesia sub tuo felici regimine prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Volumus autem, quod quamprimum huiusmodi provisionis litteras habueris expeditas, ad ecclesiam ipsam accedas et personaliter resideas in eadem, et quod tu preterquam in civitate et diocesi Polatensi officia pontificalia minime valeas exercere. Iugum igitur domini tuis impositum humeris prompta devocione suscipiens, curam et administracionem predictas sic diligenter geras sicque solicite prosequaris, quod eadem Polatensis ecclesia gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque preter eterne retribucionis premium nostram et dicte sedis graciam exinde uberius consequi merearis. Datum apud Villamnovam Avinionensis diocesis VI. Kal. Septembris, Pontificatus nostri Anno Sexto.

In e. m. Archiepiscopo Antibarensi, Capitulo, Clero et populo et Vassalis ecclesie Polatensis.

Albanija

Godine 1079. juna 16: Episkop Albanije kao papin izaslanik kod akvilejskog patrijarha[193]

PAPA GREGORIJE VII

VI. 38. *Akvilejskom patrijarhu Henriku se dozvoljava korišćenje palijuma zbog toga što je dobro prihvatio papske poslanike, albanskog episkopa Petra i patavinskog Udalrika, i zbog napora oko sklapanja mira.*

1079. Jun 16.

Episkop Gregorije, rob robova božjih, najdražem u Bogu bratu i akvilejskom koepiskopu Henriku pozdrav i apostolski blagoslov.

Tvoja bratska ljubav je preko svog poslanika ponizno zamolila da joj osim za one praznike koji su sadržani u privilegiji vašoj crkvi dozvolimo korišćenje palijuma i za praznike blaženog Hristovog mučenika i pontifeksa Udalrika[3] i blažene mučenice Afre[4]. Zato, pošto čvrsto vjerujemo da je tvoja ljubav prema nama iskrena, jer si naše poslanike albanskog[5] i paduenskog[6] episkopa milostivo dočekao i kako priliči prijateljski znao da im pomogneš[7], napokon pošto si se mnogo namučio nastojeći da se sklopi mir, rado udovoljavamo tvom zahtjevu. Tako, sa moći ove odluke dajemo ti slobodu da koristiš palijum u slavljenu misa za praznike blaženog Hristovog mučenika i pontifeksa Udalrika i blažene mučenice Afre. I da znaš da ti je ovo dozvoljeno zbog tvog života, a ne zbog položaja. U Rimu 16. kalenda jula, u indiktu 2.

[193] *Philippus Jaffé: "Monumenta Gregoriana", Berolini1865, p. 367*.

VI 38. *Heinrico patriarchae Aquileiensi ob Petrum Albanensem et Udalricum Patavinum episcopos legatos suos bene tractatos, et ob operam conciliandae paci datam, pallii usum concedit.*

1079 Iun. 16 Gregorius episcopus servus servorum Dei Heinrico karissimo in Christo fratri et coepiscopo Aquilegiensi salutem et apostolicam benedictionem.

Tuae dilectio fraternitatis per legatum suum humiliter exoravit, quatenus sibi praeter eas sollempnitates, quae in privilegio ecclesiae vestrae continentur, in beati Udalrici confessoris Christi atque pontificis[3] sed et in beatae Afrae martiris[4] festivitatibus usum pallii concederemus. Cuius ecclesiastici honoris excellentia, sicut pravis et inoboedientibus iuste denegatur, ita bonis et morum honestate praeditis apostolica moderatione pro meritis quandoque supereroganda fore videtur. Proinde, quia te sincere dilectionis erga nos affectum habere confidimus, quia legatos nostros, Albanensem videlicet episcopum[5] et Paduensem[6], benigne tractasse et fideliter sicut oportuit adiuvisse dinosceris[7], postremo quia pro componenda pace multum desudasse probaris, petitionem tuam libenter accepimus. Huius igitur tibi praecepti auctoritate concedimus, ut in sollempniis beati Udalrici confessoris atque pontificis et beatae Afrae martiris in missarum celebritate pallio utendi licentiam habeas. Quod tamen tibi in tua vita, non loco tuo, concessum esse cognoscas. Data Romae 16 Kalendas Iulii, indictione 2.

Godine 1081:
Papa Gregorije obavještava episkopa Albanije i princepsa Salerna da je nekadašnja Galija počela da plaća danak Apostolskoj stolici po obavezi koju je svojevremeno propisao Karlo Veliki[194]

EPISTOLA XXIII
ZA ALBANSKOG EPISKOPA I SALERNITANSKOG PRINCEPSA
(Godine 1081)

Naređuje Galima da odrede da svaka kuća plaća godišnji danak od jednog denarija za blaženog Petra i ističe darežljivost cara Karla prema Rimskoj crkvi.

Episkop Gregorije, rob robova Božjih, našim voljenim sinovima P ….. albanskom episkopu i G ….. salernitanskom princepsu, pozdrav i apostolski blagoslov.

Ne mogu da se zanemare dužnosti koje su vam povjerene, koje su kako vaše tako i naše, pošto je tamo naše predstavljanje sadržano u vama i morate da ga izvršavate sa punim dostojanstvom. Zato treba svim Galima da se kaže i putem istinske pokornosti da se naredi da svaka kuća plaća barem jedan denarij za blaženog Petra, budući da njega po drevnom običaju prihvataju kao Petra i svog pastira. Naime, car Karlo je (kako piše u njegovoj tomi koja se čuva u arhivu crkve blaženog Petra) na tri mjesta skupljao godišnje hiljadu i dvjesta livara za izvršavanje poslova Apostolske stolice, odnosno kod Akvisgrana, kod podijuma Svete Marije i kod Svetog Egidija, izuzimajući ono što je svako prilagao prema sopstvenoj pobožnosti. Veliki car je, takođe, posvetio Saksoniju blaženom Petru pomoću koga je nju pokorio, što svi Saksoni imaju napismeno, a to sigurno znaju njihovi učeni ljudi.

[194] *P. Migne: "Patrologia latina", vol. 148, p. 602*.

EPISTOLA XXIII.

AD EPISCOPUM ALBANENSEM, ET PRINCIPEM SALERNITANUM.

(Anno 1081.)

Jubet Gallis præcipiant ut unaquæque domus pro censu denarium unum annuatim solvat beato Petro; et Caroli imperatoris erga Romanam Ecclesiam munificentiam ostendit.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nostris P..... Albanensi episcopo, et G..... principi Salernitano legatis nostræ apostolicæ sedis in Gallias, salutem et apostolicam benedictionem.

Vobis commissa negotia non latent etiam vos, ita ac si nostra, imo quia nostra ibi in vobis præsentia est, cuncta digne peragite. Dicendum autem est omnibus Gallis, et per veram obedientiam præcipiendum ut unaquæque domus saltem unum denarium annuatim solvat beato Petro, si eum recognoscunt Patrem et pastorem suum more antiquo. Nam Carolus imperator (sicut legitur in tomo ejus, qui in archivo ecclesiæ Beati Petri habetur) in tribus locis annuatim colligebat mille et ducentas libras ad servitium apostolicæ sedis, id est Aquisgrani, apud Podium Sanctæ Mariæ, et apud Sanctum Ægidium; excepto hoc quod unusquisque propria devotione offerebat. Idem vero magnus imperator Saxoniam obtulit beato Petro, cujus eam devicit adjutorio, et posuit signum devotionis et libertatis, sicut ipsi Saxones habent scriptum, et prudentes illorum satis sciunt.

Godine 1204. februara 25:
Papa Inokentije obavještava trnovskog arhiepiskopa, primasa Bugara i Vlaha, da je miropomazanje braničevskog obavio episkop Albanije, te da je ubuduće obavezan da vrši miropomazanje u ime Rimske crkve[195]

52

Episkop Inokentije itd. velečasnom bratu B., trnovskom arhiepiskopu, primasu Bugara i Vlaha, pozdrav itd. Kada je došao u našu Apostolsku stolicu naš brat … brandizuberenski (braničevski) episkop, jasno nam je iznio da pri svom posvećenju nije primio sveto pomazanje, jer kod vas ne postoji običaj da se prilikom posvećivanja pontifeksi pomazuju. Dakle, pošto je bio zanemaren mi smo naredili da se to nadoknadi, pomazujući njegovu glavu i ruke od strane velečasnog brata Ia, albanskog episkopa, koji ga je uz pomoć dvojice episkopa, prema svetom crkvenom običaju, pomazao svetom krizmom. Naime, katolička crkva čini ovo ne samo prema božanskom naređenju, već i prema primjerima apostola. Tako se u Ishodu čita kako je gospod naredio Mojsiju da pomaže Arona i njegove sinove, kako bi mogli da izvršavaju svešteničku službu, a i Anaklet, porijeklom Grk, koji je od blaženog Petra bio određen za sveštenika i poslije je u apostolskoj službi nasledio Klimenta, istakao je u svojoj odredbi da se episkopi moraju pomazivati po običaju apostola i Mojsija, jer je potpuno osvećenje sadržano u Svetom duhu, čija je nevidljiva sila pomiješana sa svetom krizmom.

(Slijedi duži religijski tekst u kome se objašnjavaju funkcija i značaj miropomazanja u katoličkoj crkvi)
.....
.....
.....

[195] *P. Theodosius Haluščynskyj: "Acta Inocentii PP. III (1198-1216)", Vaticanis 1944, p. 258.*

52

1204 febr.

De sacra in consecratione episcoporum unctione.

Reg. Vat. 5, a. VII, fol. 111, n. 3. — Vat. Lat. 1378, fol. 22; 2509 fol. 165; 6091, fol. 76v; 7215 fol. 22v.

Edd. Bréquigny II, 2, 444. — *MPL* 215, 282. — A. Theiner, *Mon. slav. merid.* I, 25. — *Mon. Hung. hist. dipl.* XI, 272. — *Corp. iur. can.* (ed. Friedberg) II, 131-134, Decret. L, I, tit. XV, cap. 1. — Dujčev Iv., in Op. cit. — Po I, n. 2138.

B[asilio] archiepiscopo Trinovitano, Bulgarorum et Blachorum Primati.

Cum venisset ad apostolicam sedem ven[erabilis] f[rater] n[oster] ... Episcopus Branduziberen[sis] [a], clara nobis insinuatione monstravit, quod in consecratione sua sacram non acceperat unctionem, quoniam

[a] Nomen corruptum; sermo de Blasio, Episcopo Branicensi — ἡ Βρανίζα — slavo: Branitshevo. Cf. Dujčev Iv. Innocentii PP. III Epistolae ad Bulgariae historiam spectantes, in Annuaire de l'université à Sofia (1942) T. XXXVII, 3, p. 83; Idem Artic.: Braničevo, in Dictionnaire d'Histoire et de Géographie ecclesiastique. T. IX, col. 426.

apud vos non consuevere pontifices, cum consecrantur inungi. Nos ergo, quod illi defuerat, mandavimus in ipso suppleri, facientes caput eius et manus per ven[erabilem] f[ratrem] n[ostrum] Io., episcopum Albanensem, assistentibus ei duobus episcopis, secundum morem ecclesiasticum sacro crismate deliniri. Hoc enim catholica tenet ecclesia non solum ex praecepto divino, verum etiam apostolorum exemplo. In Exodo quippe legitur praecepisse Dominus Moysi, ut Aaron et filios eius ungeret (1), quatenus ei sacerdotio fungerentur. Et Analectus, origine Graecus, qui a beato Petro fuit in presbiterum ordinatus et postea in Apostolatus officio Clementi successit, tradit in ordinatione sua ungendos [b] episcopos more apostolorum et Moysis, quia omnis sanctificatio in Spiritu Sancto consistit, cuius invisibilis virtus sancto crismati est permixta.

Unctionem in episcoporum consecratione Ecclesia catholica ex praecepto tenet divino et apostolorum exemplo.

Unde scire te volumus duas esse species unctionis: Exteriorem, quae materialis est et visibilis; et interiorem, quae est spiritualis et invisibilis. Exteriore visibiliter ungitur corpus, interiore invisibiliter ungitur cor. De prima Iacobus apostolus ait: Infirmatur quis in vobis, inducat presbiteros ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, et oratio fidei salvabit infirmum (2). De secunda Iohannes [c] apostolus inquit: Vos unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis, et non necesse habetis, ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio eius vos docet de omnibus (3). Unctio visibilis et exterior signum est interioris et invisibilis unctionis, nec solummodo signum, sed etiam sacramentum, quia si digne sumatur, vel agit vel auget absque dubio, quod designat. Ad exhibendam igitur exteriorem et visibilem unctionem benedicitur oleum, quod dicitur cathecuminorum vel infirmorum; et conficitur crisma, quod ex oleo fit et balsamo mystica ratione [d]. Per oleum enim nitor conscientiae [e] designatur, iuxta quod legitur: Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus (4). Per balsamum autem exprimitur odor [f] famae, propter quod dicitur: Sicut balsamum aromatizans odorem dedi (5). Hoc igitur crismate ungi debet episcopus non tam in corpore quam in corde, ut et interius habeat nitorem conscientiae [g] quoad Deum, et exterius habeat odorem [h] famae quantum ad proximum. De nitore conscientiae dicit apostolus: Gloria nostra hoc est testimonium conscientiae nostrae (6), nam omnis gloria filiae Regis est ab intus (7). De odore famae idem apo-

Duae sunt species unctionis: exterior materialis; et invisibilis interior.

De unctione episcoporum.

[b] Vat. 2509, esse ipsos. [c] Vat. 2509, Iacobus et Vat. 1378. [d] Vat. 2509, unctione. [e] Vat. 2509, scientiae. [f] Vat. 2509, addit: bonae. [g] Vat. 2509, scientiae. [h] Vat. 2509, nitorem.

(1) Exod. XXX, 30. (2) Iac. V, 14-15. (3) I. Io. II, 27. (4) Mt. XXV, 4. (5) Eccli. XXIV, 20. (6) II Cor. I, 12. (7) Ps. XLIV, 19.

Episcopus iniungitur in capite et manibus.

stolus ait: Christi bonus odor sumus in omni loco, et aliis sumus odor vitae in vitam, aliis odor mortis in mortem (8). Debet enim Episcopus bonum habere testimonium, et ab hiis, qui sunt intus, et ab hiis, qui sunt foris (9), ut cortina cortinam trahat, et qui audit dicat, veni. Hoc unguento caput et manus episcopi consecrantur: per caput enim mens intelligitur iuxta illud: Unge caput tuum et faciem tuam lava (10). Per manus opera designantur, secundum illud: Manus meae destillaverunt mirram (11). Manus igitur unguntur oleo pietatis, ut episcopus operetur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. Caput autem inungitur balsamo caritatis, ut episcopus diligat Deum ex toto corde, et ex tota mente, et ex tota anima, et proximum s[uum] sic[ut] se ipsum (12). Caput inungitur propter auctoritatem et dignitatem, manus propter ministerium et officium. Caput inungitur, ut ostendatur illius repraesentare personam, de quo dicit propheta: Sicut unguentum in capite eius, quod descendit in b[arbam], b[arbam] Aaron (13). Caput enim viri Christus, caput Christi Deus (14), qui de se dicit: Spiritus Domini super me, propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me (15). Manus unguntur episcopo, ut ostendatur accipere potestatem benedicendi et consecrandi. Unde cum eas consecrator inungit: Consecrare, inquit, et sanctificare digneris Domine manus istas, per istam unctionem et nostram benedictionem, ut quaecunquae consecraverint, consecrentur, et quaecunquae benedixerint benedicantur in nomine Domini. V[eru]m in Veteri T[estamento] non solum ungebatur sacerdos, sed rex et propheta, sicut in Libro regum Dominus praecipit Elyae: Vade et revertere in viam tuam per desertum in Damascum. Cumque perveneris illuc, unges Azael regem super Siriam et Ieu, filium Namsi, unges Regem super Israel. Elyseum autem, filium Saphat, qui est de Abelmaula, unges prophetam pro te (16). Sed ubi Iesus Nazarenus, quem unxit Deus Spiritus Sancto, sicut in Actibus apostolorum habetur: Unctus est oleo prae consortibus suis (17), qui secundum apostolum est caput Ecclesiae, quae est corpus ipsius (18). Principis unctio a capite ad brachium est translata, ut princeps ex tunc non ungatur in capite, sed in brachio vel in humero sive armo, in quibus principatus congrue designatur, iuxta quod legitur: Factus est principatus super humerum eius, ad quod etiam designandum, Samuel fecit poni armum ante Saul, cui dederat locum in capite ante eos, qui fuerunt invitati (19). In capite vero pontificis sacramentalis est delibutio conservata, quia

(8) II Cor. II, 15-16. (9) I Tim. III, 7. (10) Mt. VI, 17. (11) Cant. V, 5. (12) Mt. XXII, 37; Mc. XII, 30; Lc. X, 27. (13) Ps. CXXXII, 2. (14) I Cor. XI, 3. (15) Lc. IV, 18. (16) III Reg. XIX, 15-16. (17) Ps. XLIV, 8. (18) Eph. V, 23; Col. I, 18. (19) I Reg. IX, 24.

personam capitis in pontificali officio repraesentat. Refert autem inter pontificis et principis unctionem, quia caput pontificis crismate consecratur, brachium vero principis oleo delinitur, ut ostendatur, quanta sit differentia inter auctoritatem pontificis et principis potestatem.

De regum unctione et de differentia inter unctionem regum et pontificum.

Quia vero Christus in sanguine suo fecit nos Deo nostro regnum et sacerdotes propter quod Petrus apostolus ait: Vos estis genus electum, regale sacerdotium ([20]); idcirco in Novo Testamento non solum sacerdotes et reges unguntur, sed etiam omnes christiani bis ante baptismum, sed oleo benedicto primum in pectore, deinde inter scapulas, et bis post baptismum, sed crismate sacro, primum in vertice, demum in fronte. In pectore namque ungitur baptizandus, ut per Spiritus Sancti donum abiciat errorem et ignorantiam, et suscipiat fidem rectam, quia iustus ex fide vivit. Inter scapulas autem baptizandus inungitur, ut per Spiritus Sancti gratiam excutiat negligentiam et torporem, et bonam operationem exerceat, quia fides sine operibus mortua est ([21]), ut per fidei sacramentum sit munditia cogitationum in pectore. Per operis exercitium sit fortitudo laborum in scapulis, quatenus fides per dilectionem secundum apostolum operetur. In vertice vero baptizatus inungitur, ut sit paratus omni poscenti de fide reddere rationem, quia per caput intelligitur mens iuxta quod legitur: Oculi sapientis in capite eius ([22]), cuius superior pars est ratio, et inferior sensualitas. Unde bene per verticem, qui est suprema pars capitis, intelligitur ratio, quae superior pars est mentis. In fronte ungitur baptizatus, ut libere confiteatur, quod credit, quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem ([23]), memor eius quod Dominus ait: Qui me confessus fuerit coram hominibus, con[fiteor] et e[go] e[um] co[ram] p[atre] meo ([24]). Ante baptismum vero inungitur oleo benedicto, et post baptismum crismate sacro, quia crisma soli competit christiano. Christus enim a crismate dicitur, vel potius a Christo dicitur crisma, non secundum nominis formam, sed secundum fidei rationem. A Christo vero christiani dicuntur, tamquam uncti derivantur ab uncto, ut omnes currant in odorem unguentorum illius, cuius nomen oleum est effusum ([25]). Per frontis crismationem manus impositio designatur, quae alio nomine dicitur confirmatio, quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur et robur. Unde cum caeteras unctiones simplex sacerdos, idest presbyter valeat exhiberi, hanc nonnisi summus sacerdos idest episcopus debet conferre, quia de solis apostolis legitur, quorum vicarii sunt episcopi, quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant, quemadmodum Actuum apostolorum lectio manifestat. Cum

De christianorum omnium unctione.

De unctione in Sacramento Confirmationis, quam unctionem solus episcopus confert.

([20]) I Pet. II, 9. ([21]) Iac. II, 17. ([22]) Eccl. II, 14. ([23]) Rom, X. 10. ([24]) Mt. X, 32. ([25]) Cant. I, 2-3.

audissent, inquit, apostoli, qui erant Ierosolimis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Iohannem; qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent spiritum sanctum ([26]). Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos et accipiebant Spiritum sanctum, cuius adventum per unctionis mysterium designatur, quia columba in qua Spiritus Sanctus super Christum in baptisma descendit, ad vesperam in cathaclismo revertens, ramum retulit virentis olivae, cuius utique sacramentum David propheta praenoscens, exhilarandam faciem in oleo praedicavit ([27]). Unguntur praeterea secundum ecclesiasticum morem, cum consecratur altare, cum dedicatur templum, et cum benedicitur calix, non solum ex mandato legis divinae verum etiam exemplo beati Silvestri, qui cum consecrabat altare, illud crismate perungebat. Praecepit enim Dominus Moysi, ut faceret oleum unctionis, de quo ungeret tabernaculum testimonii et archam testamenti, mensamque cum vasis ([28]), de quibus etiam unctionibus, si forsan dubitaveris, cum a te fuerimus requisiti, fraternitatem tuam plenius instruemus. Verumptamen unctionis sacramentum aliud quidem efficit et figurat in Novo quam in Veteri Testamento, unde non iudaiizat ecclesia, cum unctionis celebrat sacramentum, sicut aliqui mentiuntur, qui neque scripturas, neque Dei novere veritatem. Mo[nemus] igitur f[raternitatem] t[uam] et ex[hortamur] at[tentius], per a[postolica] t[ibi] s[cripta] mandantes, quatenus ad mandatum dil[ecti] fil[ii] n[ostri] L[eonis], tit[uli] Sanctae Crucis presbiteri Cardinalis, a[postolicae] s[edis] l[egati], tu quoque sacram suscipias unctionem, ne quid tibi desit ad plenitudinem sacramenti, et cum sacro fueris crismate delibutus, Archiepiscopos et episcopos tuos similiter ungas et per eos facias manus sacerdotum inungi oleo benedicto, illum de caetero in ordinandis presbiteris et consecrandis episcopis morem servans, quem apostolica sedes observat, quae disponente Domino, cunctorum fidelium mater est et magistra. Mittimus autem tibi per Cardinalem praedictum pontificalia ornamenta: caligas et sandalia, amictum et albam, cingulum et succinctorium, orarium et manipulum, tunicam et dalmaticam, cirothecas et annulum, planetam et mitram. Palleum vero per dil[ectum] fil[ium] I[ohannem], Capellanum n[ostrum], antea miseramus. Et licet Romanus pontifex non utatur baculo pastorali, tum propter ystoricam tum etiam propter misticam rationem, tu tamen ad similitudinem aliorum pontificum poteris eo uti, quorum omnium rationem idem Cardinalis sicut a nobis accepit, te poterit edocere.

De unctionibus in consecratione altaris, dedicatione templi et benedictione calicis.

Episcopi manus sacerdotum inungunt oleo benedicto.

Pontificalia ornamenta.

Summus Pontifex propter historicam et mysticam rationes baculo pastorali non utitur.

([26]) Act. VIII, 14-17. ([27]) Ps. CIII, 15. ([28]) Exod. XL, 9-11.

Godina 1209:
Papa obavještava episkopa Albanije da je Drački arhiepiskopat postao katolički i da je venecijanski vojni zapovjednik Drača prognao novoizabranog katoličkog arhiepiskopa[196]

XCV.

ALBANSKOM EPISKOPU
O istoj stvari
(U Viterbu, XV kal. septembra)

Iz pisma našeg velečasnog brata dračkog episkopa saznali smo da su ga kanonici Dračke crkve izabrali za arhiepiskopa i naš velečasni brat, konstatinopoljski patrijarh njegov izbor itd., da i pored svega upravnik Veneta koji borave kod Drača itd. da ga je i pored svega istjerao odatle. Dakle, pošto ovo, ako je istinito, predstavlja napad na utvrđeni sud o crkvenoj slobodi, tvom bratstvu preko apostolskog pisma nalažemo da pomenutog upravnika i Venete koji prebivaju kod Drača razumno opomeneš i upozoriš da, pošto su sva dobra Dračke crkve obnovljena, tom arhiepiskopu i njegovim prinadležnostima ne pričinjavaju nikakvu smetnju ili teškoću, a njih zbog toga itd., i pored ostalog prisiljavajući ih.

U Viterbu, XV kal. septembra, godine dvanaeste.

[196] *J. P. Migne: "Patrologia latina", vol. 216, p. 106*.

XCV.

ALBANIENSI EPISCOPO.

De eadem re.

(Viterbii, xv Kal. Septembris.)

Ex litteris venerabilis fratris nostri Duraciensis archiepiscopi nostris est auribus intimatum quod cum Ecclesiæ Duraciensis canonici eumdem in archiepiscopum elegissent, et venerabilis frater noster Constantinopolitanus patriarcha electionem, etc. *ut in alia usque* rector Venetorum apud Duracium commorantium, etc. *ut in alia usque* recedere coegit ab illa. Cum igitur hæc, si vera sunt, in præjudicium sint libertatis ecclesiasticæ attentata, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus memoratum rectorem et Venetos apud Duracium commorantes, ut restitutis bonis Duraciensis Ecclesiæ universis, eidem super archiepiscopatu præfato et pertinentiis ejus nullam inferant molestiam vel gravamen, prudenter moneas et inducas, ipsos ab hoc, etc. *ut in alia usque* compellens.

Datum Viterbii, xv Kal. Septembris, anno duodecimo.

Godine 1208. februara 27:
Papa šalje legata na dvor princepsa Albanaca Dimitrija
jer princeps želi da prihvati katoličanstvo[197]

GODINA XI PONTIFIKATA
22 febr. 1208 – 21 febr. 1209

106

Odanost i pokornost princepsa Albanaca prema Rimskoj crkvi kod koga je poslan legat da obrazloži njegovu službu.

Reg. Vat. 7A, a. XI, fol. 46^{v}, n. 6.
Edd. Bal. II, 141. – MPL 215, 1343. – Po I, n. 3311.

Plemenitom mužu Demetriju, princepsu Albanaca.

Za odanost i pokornost, za koje se zna da ih gajiš prema presvetoj Rimskoj crkvi povjeravajući ih u Bogu, zahvaljujemo se davaocu svih dobara, jer je tebi i tvojima koji živite među Grcima koji ne poznaju katoličku vjeru, milostivo nadahnuo istinsku vjeru, da spoznaš ono što je Bog rekao blaženom Petru: ti si Petar i na ovome kamenu sazidaću crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati, i daću ti ključeve od carstva nebeskoga, i što svežeš na zemlji biće razdriješeno na nebesima[1]); i opet o stradanju njegovom: Simone, ja se molih za tebe da tvoja vjera ne prestane; i ti kad god obrativši se utvrdi braću svoju[2]). I na kraju poslije svog Uskrsnuća treći put govoreći rekao mu je: Ako me voliš, pasi jaganjce moje[3]). Preko tvog pisma, koje smo sa očinskom blagonaklonošću primili, tražiš da se udostojimo da ti sa naše strane pošaljemo legata koji će tebe i tvoje poučiti u čistoti vjere. Pošto smo mi odredili legata za te krajeve koji će ti pomagati, potvrđivati i ispravljati ono što nađe da treba da se ispravlja, šaljemo ti najprije voljenog brata Nikolaja, arhiđakona Latina u Draču, stavljajući mu, preko pisama koje smo mu uputili, u zadatke da, kada dođe u Albaniju, zajedno sa našim velečasnim bratom Pavlom, albanskim episkopom, tebe i tvoje pouči i potvrdi u onim stvarima za koje bude smatrao da ih treba ispraviti, da vas kada dođe legat – legat nađe djelom poučene. Napominjemo tvojoj plemenitosti i podstičemo te u Bogu, nalažući ti preko apostolskog pisma, da, prihvatajući s poštovanjem pomenutog arhiđakona i odnoseći se časno prema njemu, smjerno prihvatiš i slijediš njegove korisne savjete i odluke, kako bi ti zbog toga u potpunosti zaslužio nebesko uzdarje, a mi mogli da s pravom preporučimo tvoju odanost.

U Lateranu, III kal. marta, g. XI.

[197] *P. Theodosius Haluščynskyj: "Acta Inocentii PP. (1198-1216)", Vaticanis 1944, p. 337.*

PONTIFICATUS ANNUS XI
22 febr. 1208 – 21 febr. 1209

106

Devotio et reverentia Arbanorum Principis erga Romanam Ecclesiam, ad quem Legatus Apostolicus mittitur, eiusque officium describitur.

ANNO 1208
die 27 febr.

Reg. Vat. 7 A, a. XI, fol. 46v, n. 6.
Edd. Bal. II, 141. — *MPL* 215, 1343. — Po I, n. 3311.

Nobili viro Demetrio, Arbanorum Principi.

Devotionem et reverentiam, quam erga sacrosanctam Romanam ecclesiam habere dinosceris, in Domino commendantes, gratias referimus bonorum omnium largitori, quod ti[bi] et tuis inter Graecos minus catholice sentientes degentibus fidem rectam misericorditer inspiravit, ut recognoscens beato Petro a Domino esse dictum: Tu es Petrus et s[uper] h[anc] p[etram] ae[dificabo] e[cclesiam] m[eam] et p[ortae] in[feri] non prae[valebunt] ad[versus] e[am], et ti[bi] d[abo] c[laves] r[egni] c[oelorum], et qu[odcumque] l[igaveris] s[uper] t[erram] e[rit] l[igatum] et in c[oelo], et q[uodcumque] s[olveris] s[uper] te[rram] e[rit] s[olutum] et in c[oelo] (1); et iterum circa passionem ipsius: Simon, ego pro te ro[gavi], ut non de[ficiat] f[ides] t[ua] et tu aliquando con[versus] con[firma] f[ratres] t[uos] (2). Rursumque post resurrectionem suam trino repetito vocabulo eidem dixisse: Si diligis me, pa[sces] o[ves] me[as] (3). Per litteras tuas, quas benignitate paterna suscepimus, postulares, ut a latere nostro legatum, qui te ac tuos erudiat in fidei puritate, mittere dignaremur. Nos ergo proponimus, ut ad partes illas legatum, qui pascat, confirmet, et corrigat, quae corrigenda invenerit, transmittamus dil[ectum] fil[ium] Nicholaum, archidiaconum Latinorum Durrachii, per nostras dantes litteras in mandatis, ut ipse interim ad Arbanam accedat, et te ac tuos una cum ven[erabili] f[ratre] n[ostro] Paolo, Arbanensi episcopo, instruat et confirmet in hiis, quae viderit expedire, ut cum legatus advenerit, vos ex parte inveniat eruditos. Monemus igitur no[bilitatem] t[uam] et exhor[tamur] in Domino per a[postolica] tibi s[cripta] m[andante]s, quatenus praedictum Archidiaconum suscipiens honorifice ac honeste pertractans, eius salubria monita et praecepta devote recipias et observes ut ex hoc cumulus tibi aeternae retributionis accrescat, et nos devotionem tuam possimus merito commendare.

Datum Laterani III kal. martii a. XI.

Devotio et reverentia erga sanctam Romanam Ecclesiam.

Legati Apostolici missio eiusque negotium.

(1) Mt. XVI, 18-19. (2) Lc. XXII, 32. (3) Io. XXI, 17.

Godina 1209:
Papa traži od svojih ovlašćenika da prinude princepsa Albanaca Dimitrija da vrati dobra koja je oteo Dračkom arhiepiskopatu[198]

God. 1209.

LXX.

Opatu s. petra u Lingrariku i dračkom arhiđakonu, da natjeraju albanskog sudiju Demetrija da vrati neke posjede dračkom arhiepiskopu. Reg. An. XII. ep. 97.

Episkop Inokentije itd. Voljenim sinovima … opatu svetog Petra u Lingrariku i … dračkom arhiđakonu, pozdrav i apostolski blagoslov. Primili smo žalbu našeg velečasnog brata … dračkog arhiepiskopa koja sadrži da plemeniti muž Demetrije, albanski sudija, protivpravno drži u vlasništvu posjede njegove crkve, kao i druga dobra, zbog čega smo njemu, pismom koje smo mu predali, naložili da te posjede i druge, zajedno sa plodovima koji su od njih dobijeni, vrati pomenutom arhiepiskopu, kako je u pismu sadržano. Zato, u pogledu toga, naređujem vašoj uviđavnosti, u slučaju ako pomenuti Demetrije ne želi da ispuni ono što smo mu naložili, da ga pomoću apostolske cenzure, apelacijom pred višim sudom i zakonom, primorate da sve vrati. U Viterbu, XVII kalenda septembra, dvanaeste godine našeg pontifikata.

U e. m. /istom mjesecu/ pisano je o tome pomenutom sudiji.

[198] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 45*.

LXX.

Abbati s. Petri de Lingrarica et archidiacono Duraciensi, ut Demetrium iudicem Albanorum ad quasdam possessionem archiepiscopo Duracensi restituendas compellant. Reg. An. XII. ep. 97.

Innocentius episcopus etc. Dilectis filiis ... Abbati sancti Petri de Lingrarica et ... Archidiacono Duraciensi, salutem et apost. ben. Querelam venerabilis fratris nostri ... Duraciensis Archiepiscopi recepimus continentem, quod nobilis vir Demetrius Iudex Albanorum quasdam possessiones ecclesie sue, ac alia bona contra iustitiam detinet occupata: unde ipsi nostris dedimus litteris in mandatis, ut possessiones ipsas et alia cum fructibus perceptis ex eis Archiepiscopo memorato restituat, ut tenetur. Quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus si dictus Demetrius, quod mandavimus, neglexerit adimplere, vos eum ad restitutionem ipsorum per censuram apostolicam, appellatione remota, iustitia mediante cogatis. Datum Viterbii xvii. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri Anno Duodecimo.

In e. m. scriptum est eidem Iudici super hoc.

Godine 1209:
Papa traži od princepsa Kumana Mihalicija da vrati posjede Dračkom arhiepiskopatu[199]

LXXI.

Mihaliciju Kuminianu iz Romejske zemlje da mirno prepusti dračkom arhiepiskopu dobra njegove crkve koje on drži. Reg. An. XII. ep. 96.

Episkop Inokentije itd. Voljenom sinu, plemenitom mužu Mihaliciju Kuminijanu romejskom, pozdrav itd. Ako prepoznaješ sebe kao slugu onoga koji svoje sluge prihvata za sinove i kruniše za kraljeve, onda ne samo što ne dolikuje da vrijeđaš njegovu vjerenicu koja njegovom rukom stoji u pozlaćenoj haljini, već treba da je obasipaš počastima. Zato tvoju plemenitost usrdno molimo i opominjemo, nalažući ti preko apostolskog pisma da mirno prepustiš našem velepoštovanom bratu dračkom arhiepiskopu posjede za koje se zna da ih njegova crkva drži u tvojoj zemlji, ujedno vraćajući mu sve plodove za koje znaš da ih je primio poslije smrti njegovog prethodnika, u ime onoga koji ono što je dobro ne ostavlja nenagrađeno, a loše nekažnjeno. U Viterbu, XVI kalenda septembra, dvanaeste godine našeg pontifikata.

[199] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 45*.

LXXI.

Michalicio Cuminiano Romanie, ut archiepiscopo Duraciensi bona eius ecclesiae pacifice possidere permittat.
Reg. An. XII. ep. 96.

INNOCENTIUS EPISCOPUS etc. Dilecto filio nobili viro Michalicio Cuminiano Romanie, salutem etc. Si te servum recognosceris illius, qui servos suos adoptat in filios et coronat in reges, ipsius sponsam, que a dexteris eius in vestitu deaurato consistit, non solum te convenit non offendere, verum etiam honoribus prevenire. Inde est, quod Nobilitatem tuam rogamus attentius et monemus, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus venerabilem fratrem nostrum Duraciensem Archiepiscopum possessiones, quas eius ecclesia in terra tua obtinere dinoscitur, permittas pacifice possidere, fructus, quos ex illis a morte predecessoris ipsius diceris percepisse, sibi restituens universos eius intuitu, qui bonum irremuneratum aliquod non relinquit, et malum non pretererit impunitum. Datum Viterbii XVI. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri Anno Duodecimo.

Godine 1209:
Papa obavještava albanskog episkopa o posjedima otetim od Dračkog arhiepiskopata[200]

LXXII.

Albanskom episkopu o istom slučaju. Reg. An. XII. ep. 95.

Episkop Inokentije itd. Poštovanom bratu … albanskom episkopu, pozdrav itd. Iz pisma našeg velečasnog brata dračkog episkopa, saznali smo da su itd. I pored svega upravnik Veneta koji borave kod Drača itd. istjerao ga je odatle. Dakle, pošto ovo, ako je istinito, predstavlja napad na utvrđeni sud o crkvenoj slobodi, tvom bratstvu preko apostolskog pisma nalažemo da pomenutog upravnika i Venete koji prebivaju kod Drača razumno opomeneš i upozoriš da, pošto su sva dobra dračke crkve obnovljena, tom arhiepiskopu i njegovim prinadležnostima ne pričinjavaju nikakvu smetnju ili teškoću, a njih zbog toga itd., i pored ostalog prisiljavajući ih.

U Viterbu, XV kal. septembra, dvanaeste godine našeg pontifikata.

[200] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. I, p. 45*.

LXXII.

Episcopo Albanensi super eodem argumento. Reg. An. XII. ep. 95.

INNOCENTIUS EPISCOPUS etc. Venerabili fratri ... Episcopo Albaniensi, salutem etc. Ex litteris venerabilis fratris nostri Duraciensis Archiepiscopi nostris est auribus intimatum etc. ut infra usque recedere coegit ab illa. Cum igitur hec, si vera sunt, in preiudicium sint libertatis ecclesiastice attemptata, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus memoratum Rectorem et Venetos apud Duracium commorantes, ut restitutis bonis Duraciensis ecclesie universis, eidem super Archiepiscopatu prefato et pertinentiis eius nullam inferant molestiam vel gravamen, prudenter moneas et inducas ipsos ad hoc etc. ut infra usque compellens. Datum Viterbii xv. Kal. Septembris, Pontificatus nostri Anno Duodecimo.

Godine 1209:
Papa obavještava svoje episkope da Venecija ne želi da vrati posjede Dračkom arhiepiskopatu[201]

LXXIII.

Episkopima paduanskom i cenetenskom itd. da posreduju kod Veneta za dračkog arhiepiskopa. Reg. An. XII, ep. 94.

Episkop Inokentije itd. Poštovanoj braći, episkopima … paduanskom i … cenetenskom, i … opatu … svetog Martina de Kole u Cenetenskoj dijecezi, pozdrav itd. Iz pisma našeg poštovanog brata … dračkog arhiepiskopa doznali smo da, otkako su ga kanonici izabrali za arhiepiskopa i poštovani naš brat konstantinopoljski patrijarh potvrdio njegov izbor i posvetio ga u episkopa i poslao na upravljanje u pomenute crkve, … starješina Veneta koji je zauzeo domove, posjede, blago i druga dobra pomenute crkve, nije dozvolio tom Dračaninu da uđe u grad, niti da boravi na toj teritoriji, pa ga je kao nekog stranca koji je došao u grad preko svojih pomoćnika prinudio da ode iz njega. Zbog toga je došao u Veneciju i ponizno zatražio od duksa Veneta i njegovih konsilijara da mu oni dozvole da tamo slobodno poseduje pomenuti arhiepiskopat; no oni ne samo što nijesu primili njegove molbe, već nijesu željeli ni da ga oslove kao arhiepiskopa, tvrdeći da niko u njihovom distriktu osim Veneta ne smije, niti može da se koristi crkvenim dostojanstvom, osim, možda, onoga koji će biti ozvaničen njihovom dozvolom. Zato, pošto ovo, ako je istinito, predstavlja napad na utvrđeni sud o crkvenoj slobodi, vašoj uviđavnosti preko apostolskog pisma dajemo nalog, budući da pomenuti duks i narod Veneta dozvoljavaju njemu da slobodno služi u pomenutom arhiepiskopatu, jer je tamo i određena njegova služba, a naređujući starješini i Venetima koji prebivaju kod Drača, da otkako vrate sva dobra Dračkoj crkvi potom ne nanose nikakvu teškoću ili nevolju; da ih razumno opomenete i istinski ukažete njima samima da se ništa drugo ne smije dogoditi osim onoga što će izgledati i što će se pokazati da je razumno, primoravajući ih preko crkvene cenzure, podnijetoj i suprostavljenoj bilo kom prigovoru i apelaciji. U Viterbju, XV kal. septembra, u dvanaestoj godini našeg pontifikata.

[201] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 45*.

LXXIII.

Paduano et Cenetensi episcopis etc. ut apud Venetos pro archiepo Duraciensi intercedant. Reg. An. XII. ep. 91.

Innocentius episcopus etc. Venerabilibus fratribus ... Paduano et ... Cenetensi Episcopis, et ... Abbati sancti Martini de Colle Cenetensis diocesis, salutem etc. Ex litteris venerabilis fratris nostri ... Duraciensis Archiepiscopi nostris est auribus intimatum, quod cum ecclesie Duraciensis Canonici eumdem in Archiepiscopum elegissent, et venerabilis frater noster Constantinopolitanus Patriarcha electionem confirmasset ipsius et in Epum consecrasset, eumque direxisset ad regimen ecclesie memorate, ... Rector Venetorum, qui domos, possessiones, thesaurum et alia bona dicte ecclesie occuparat, non permisit eumdem Duraciensem ingredi Civitatem, nec in eiusdem territorio commorari, et cum quadam vice tamquam extraneus eamdem Civitatem intrasset, ipsum per suos satellites recedere coegit ab illa: propter quod accedens Venetias a nobili viro Duce Venetorum et Consiliariis eius humiliter petiit, ut Archiepiscopatum predictum ipsum permitterent libere possidere; sed iidem non solum preces non admiserunt ipsius, verum etiam noluerunt aliquatenus sustinere, quod ipsum quisquam Archiepiscopum nominaret, asserentes neminem in suo districtu nisi Venetum debere vel posse perfrui ecclesiastica dignitate, nisi forsan de ipsorum consensu extiterit ordinatus. Cum igitur hec, si vera sunt, in preiudicium sue libertatis ecclesiastice attemptata, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus predictos Ducem et populum Venetorum, ut ipsum in Archiepiscopatu predicto, prout ad eius officium pertinet, permittant libere ministrare, precipientes Rectori et Venetis apud Duracium commorantibus, ut restitutis bonis Duraciensis ecclesie universis, eidem super Archiepiscopatu prefato et pertinentiis eius nullam inferant molestiam vel gravamen, monetis prudenter et efficaciter inducatis ipsos ad hoc, nisi aliquid rationabile, quare id fieri non debeat, obiectum fuerit et ostensum, per censuram ecclesiasticam, sublato cuiuslibet contradictionis et appellationis obstaculo, compellentes. Quod si non omnes etc. duo vestrum etc. Datum Viterbii xv. Kal. Septembris, Pontificatus nostri Anno Duodecimo.

Godine 1210. avgusta 27: Papa piše albanskom episkopu povodom njegovog spora oko imenovanja upravitelja jednog manastira[202]

166.

GODINE 1210.
Dana 27. avgusta.

O sudskoj presudi ili dogovoru određenom apostolskim potvrđivanjem.

Reg. Vat. 8, a. XIII, fol. 31, n. 129. – kopija u: *Tabulariju kriptoferatenske opatije*: Documenta, vol. II, fol. 6.
Edd. Bosquet, 113. – Bal. II, 473. – MPL 216, 316. – Po I, n. 4071.

Albanskom episkopu Jovanu.

Oni koji presuđuju ili utvrđenom saglasnošću (odlučuju) treba da nas uvjere u apostolsku nepokolebljivost, da ne bi oživjele odbačene žalbe i ponovo se vratila sumnja na pomenute tužbe. Dakle, pošto je voljeni sin Benedikt, u zvanju kardinalskog prezvitera Svete Suzane, parnicu koja se vodila između tebe, s jedne, i manastira Kripte, s druge strane, o postavljanju i otpuštanju sveštenika crkve Svetog Nikolaja u Neptunu, završio razumnom odlukom, mi, naklonjeni tvojim pravednim molbama, tu odluku zakonski sprovedenu potvrđujemo apostolskom moći. Njenu smo sadržinu radi njih naredili da se zapiše od riječi do riječi: ”U ime Oca i Sina i Svetoga duha. Amen. Pošto je gospodar papa naredio Benediktu, zvanjem kardinalskog prezvitera Svete Suzane, da se parnica u vezi crkve svetog Nikolaja u Neptunu, koja se vodila između gospodara Jovana, albanskog episkopa, s jedne strane, i opata iz Kripte, s druge, donese nama na saslušanje, zastupnik episkopa je sa svoje strane izložio pred nama činjenicu protiv opata, da opat i i monasi iz Kripte prisvajaju utvrđenu administraciju sveštenika iz pomenute crkve, koju je u odnosu na opata i monaha već pomenuti episkop donio i odredio da osoba u pomenutoj crkvi i sveštenik, prema utvrđenom vjerskom običaju, mora da pruži zakletvu njemu kao svom episkopu. Tako, pošto je pomenuta crkva u Neptunu bila po dijeceskom zakonu podložna pomenutom episkopu, tražio je da se tamo postavi sveštenik za administraciju i personal, koji bi se za tog episkopa brinuo o duhovnim, a za monahe u svjetovnim stvarima. Suprotno tome, ekonom manastira odgovorio je da se administracija, kako u svjetovnim tako i u duhovnim stvarima i često pominjana crkva tiče samo manastira, a nikako episkopa, jer manastir isključivo i bez izuzetka, kako u cjelini, tako i u djelovima, pripada Rimskoj crkvi. Nastojao je da to potvrdi preko svoje privilegije, koju, posle mnogih odlaganja i rokova koji su mu bili dati da dokaže svoje tvrđenje pred nama, nije dostavio sudu. Napokon je rekao samo toliko da zbog davnašnjeg običaja opat i monasi imaju moć da u crkvama slobodno određuju administratora za temporalije. Zatim, pošto to nije mogao da dokaže, taj ekonom je u našem prisustvu priznao da je episkop odredio i potvrdio pomenutog sveštenika u gore pomenutoj crkvi za izbor opata i monaha. Mi, pošto smo vidjeli i čuli činjenice koje su o tome bile ovdje iznesene naredili smo da se često pominjani episkop vrati administraciji i personalu pomenute crkve. Dakle nijedan čovjek ne smije da prekrši ovu stranicu našeg po-tvrđivanja ili se usudi da joj se suprotstavi. A ako neko to pokuša izložiće se prezrenju sve-mogućeg Boga i blaženih apostola Petra i Pavla. U Lateranu II kal. septembra, godine XIII.

[202] *P. Theodosius Haluščynskyj: "Acta Inocentii PP. (1198-1216)", Vaticanis 1944, p. 396.*

ANNO 1210 die 27 aug.

De sententiae in iudicio vel concordia terminatae apostolica confirmatione.

Reg. Vat. 8, a. XIII, fol. 31, n. 129. — Copia in: *Tabulario Abbatiae Cryptaferratensi*: Documenta, vol. II, fol. 6.
Edd. Bosquet, 113. — Bal. II, 473. — *MPL* 216, 316. — Po I, n. 4071.

Iohanni, Episcopo Albanenesi.

Confirmatio apostolica sententiae in iudicio terminatae.

Hiis quae iudicio sunt vel concordia terminata, decet nos robur apostolicum impertiri, ne sopitae querimoniae reviviscant, et relabantur iterum in recidivae scrupulum quaestionis. Cum igitur dil[ectus] fil[ius] B. tit[uli] sanctae Susannae, presbyter Cardinalis, causam quae inter te ex parte una, et monasterium Criptae ferratae ex altera, vertabatur super institutione ac destitutione presbyteri ecclesiae sancti Nicolai de Neptuno, ⟨sententiae⟩[a] calculo duxerit terminandam, nos tuis iustis precibus inclinati eandem sententiam exigente iustitia promulgatam auc[toritate] a[postolica] confir[mamus], et pr[aesentis] s[cripti] pa[trocinio] com[munimus]. Cuius tenorem de verbo ad verbum praesentibus facimus adnotari: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen. Cum causam, quae super ecclesia sancti Nicolai de Neptuno inter Dominum I. Albanensem Episcopum ex una parte, et Abbatem de Cripta ferrata vertebatur, Nobis B. tituli S. Susannae, presbytero Cardinali, Dominus Papa mandaverit audiendam. Procurator Episcopi pro parte sua contra Abbatem coram Nobis proposuit, quod Abbas et monachi de Cripta ferrata

Privatio presbyteri administratione ecclesiae ab episcopo instituti.

privaverunt administratione presbyterum ecclesiae praenominatae, quem ad repraesentationem Abbatis et monachorum iam dictus episcopus investiverat et instituerat pro persona in iam dicta ecclesia, et idem presbyter eidem, ut suo episcopo fidelitatis more solito praestiterat iuramentum; unde cum praedicta ecclesia de Neptuno sit praefato Episcopo dioecesano lege subiecta, petebat restitui sacerdotem ad administrationem et personatum, et ut eidem episcopo de spiritualibus, monachis vero de temporalibus responderet. Yconomus vero monasterii econtra respondebat, administrationem tam in temporalibus quam in spiritualibus et ecclesiam saepedictam ad monasterium tantummodo pertinere, nec in aliquo episcopo teneri, cum sit ipsum monasterium Romanae Ecclesiae speciale ac exemptum tam in capite quam in membris, quod probare per sua privilegia intendebat. Quae post multas indutias et terminos peremptorie sibi datas ad probandam suam intentionem in iudicio coram nobis exhibere non curavit, dicebat tandem de longa consuetudine, Abbatem et monachos habere potestatem in suis ecclesiis administratorem temporalium libere ordinare. Quod cum probare noluisset, idem Yconomus postmodum confessus fuit in nostra praesentia, quod episcopus praefatum sacerdotem in supradicta ecclesia ad praesentationem Abbatis et monachorum instituit et confirmavit. Nos vero visis et auditis allegationibus hinc inde propositis, et confessionibus utriusque partis, dicimus presbiterum saepedictum restituendum ad administrationem et personatum ecclesiae memoratae.

De restituendo presbytero ab administratione ecclesiae iniuste amoto.

Nulli ergo ⟨omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si qui autem hoc attemptare praesumpserit indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum se noverit incursurum⟩.

Datum Laterani II kal. septemb. a. XIII.

Godine 1210. septembar: Venecijanski dužd dodjeljuje privilegiju Draču pošto se arhiepiskop grada zakleo na vjernost Veneciji a ne papi[203]

CCXXV.

Privilegija Draču učinjena od strane gospodara Petra Ziana, duksa Venecije, povodom učinjene investicije za Manfreda, dračkog arhiepiskopa.

A. d. 1210, m. Septembra.

Liber Albus /Bela knjiga/ fol.108. Libri Pactorum I /Knjiga dogovora I/, fol.193; II, fol.213.

Laurencije de Monakis l. l. str. 145.: *Takođe se i episkop Drača zakleo na vjernost zajednici Venecije g. 1210; uveden od duksa de Billis de Mosii (*čitaj *de villis Domosii), obećao je da će pjevati hvale duksu.*

U ime gospoda Boga i spasitelja našeg Isusa Hrista. Godine gospodove hiljadu dvjesta desete, u mjesecu septembru, četrnaestom indiktu. U Rivoaltu.

Pošto ste pred prisutnim plemenitim muževima Jovanom Barokijem[1]), Markom Viturom[2]), Bartolomejom de Kanale (iz Herceg Novog?), i Markom Venerom, Marinom Dandulom i Marinom Premarinom, našim konsilijarima; takođe uz prisustvo još i gospodara Jovana Alberika i Dominika, kanonika crkve Svete Marije Milostive, i magistra Barnarda, dračkog kanonika i Jakova de Molino i mnogih drugih, vi, gospodaru Petre Ziani, Božjom milošću slavni duks Venecije, Dalmacije i Kroacije, i vladar četvrtine i po Romejskog carstva, na isteku osmog dana gore navedenog mjeseca, u vašoj palati uveli ste mene Manfreda, istom Božjom milošću dračkog arhiepiskopa, u moje ime i u ime moje crkve na ime feuda od dvije livre manojlovskih zlatnika (novac koji su kovali Komneni), svakako i onih dvanaest livri starih manojlovskih zlatnika koje naša Dračka crkva duguje vama zbog vila Demosija[1]: pošto smo se zakleli na sveta Božja jevanđelja, sadržinom ovog pisma potvrđujemo da ćemo od sada pa ubuduće biti pokorni vama i vašim nasljednicima sve dok budemo živi i da ćemo bez ljage i prevare izvršavati svoju službu, jer zajednica ljudi iz Drača, a i sam grad Drač sa svojim pertinencijama dužan je da bude vjeran vama i vašim naslednicima, svakako i Veneciji. A kada u bilo koje vrijeme duks Drača, ili bilo koji drugi od njegovih nasljednika koji će upravljati Dračem, pozove na poslušnost, mi ćemo sa dobrom voljom služiti vama i vašim nasljednicima u Veneciji, i zajednici Drača, a služićemo sa takvim ubjeđenjima sve dok se vi ne oslobodite od njih.

U ime ovoga zaklinjemo se da ćemo vama i vašim nasljednicima držati hvalospjeve pet puta svake godine, i to na Pashu, dan Rođenja, na Bogojavljenje, o prazniku blaženog Marka jevanđeliste i svetog Isarija. Takođe ćemo dočekivati vas i vaše nasljednike zajedno sa klerom i noseći naprijed krst dolazićemo do obale i zatim ćemo ići sa vama do crkve pjevajući prazničnu kantiku, kada god vi ili vaši nasljednici budete dolazili. U prisustvu gore navedenih svjedoka zakleli smo se na sve ovo.

[203] *Dr. G. L. Fr. Tefel, Dr. G. M. Thomas: "Urkunden zur Älteren handels-und Staatsgeschishte der Republik Venedig", vol. 1, Amsterdam 1964, p. 123.*

CCXXV.

Privilegium Durachii factum per dominum Petrum Ziani, Ducem Venecie, occasione investitionis per ipsum facte Manfredo, Archiepiscopo Durachino.

A. d. 1210, m. Septembri.

Liber Albus fol. 108. Libri Pactorum I, fol. 193; II, fol. 213.

Laurentius de Monacis l. l. p. 145: *Archiepiscopus etiam Durachii juravit fidelitatem communi Venetiarum a. d. 1210.; investitusque a Duce de Billis de Mosii* (leg. *de villis Domosii*), *decantare laudes Duci pollicitus est.*

In nomine domini Dei et saluatoris nostri Jhesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo decimo, mense Septembris, indictione quarta decima. Rivoalto.

Quia presentibus viris nobilibus Johanne Barocio[1]), Marco Uituri[2]), Bartholomeo da Canale, Marco quoque Venero, Marino Dandulo et Marino Premarino, consiliariis nostris; presentibus etiam dominis Johanne Alberico et Dominico, canonicis ecclesie sancte Marie de caritate, et magistro Bernardo, canonico Dyrachino, et Jacobo da Molino et aliis pluribus, vos, domine Petre Ziani, Dei gratia Venecie, Dalmacie atque Chroacie Dux inclite, et quarte partis ac dimidie tocius Imperii Romanie dominator, die octauo exeunte, suprascripto mense, in palatio vestro investistis nos Manfredum, eadem gratia Archiepiscopum Dyrachinum,

---

[1]) Baroccio LP. | [2]) Vitturi LP.

Ja, arhiepiskop Manfred, svojeručno sam potpisao.
Ja, sveštenik Andrea Gorio, pozvani svjedok potpisao sam.
Ja, svjedok Sebastijan Barbadiko, potpisao sam.

Ja Nikolaj Žirardo, sveštenik i notar, zapisao sam i potvrdio.

nomine nostro et ecclesie nostre ad nomen feudi de duabus libris Emanuelatorum, illarum videlicet librarum duodecim de Emanuelatis veteribus, quas ecclesia nostra Dyrachina vobis et ducatui vestro debet propter villas Domosii[1]): existimus manifesti presentis scripti continentia, quod ad evangelia iuravimus sancta Dei, quia vobis amodo in antea et vestris successoribus erimus fideles, usque dum vixerimus, et dabimus operam sine nostris expensis fideliter sine fraude, quod comunitas hominum civitatis Durachii et ipsa civitas cum omnibus suis pertinentiis debeat stare ad fidelitatem vestram et successorum vestrorum et Venecie; et quandocunque a duce Durachii vel eo, qui Durachii regimen per vos vel successores vestros habuerit, vocati fuerimus ad consiliandum eum, consiliabimur ipsum bona fide ad honorem vestrum et successorum vestrorum et Venecie et comunitatis Durachii; et quod credentias servabimus, quas servandas nobis dixeritis, donec ab eo fuerimus de credentiis ipsis soluti.

Juravimus quoque, quod vobis et successoribus vestris laudes omni anno quinquies faciemus levari, in Pascha videlicet et Natali, in Epiphania et in festo beati Marci evangeliste et sancti Yssarii; et quod ad recipiendum vos et successores vestros cum clero, cruce precedente, veniemus ad ripam, usque ad ecclesiam vobiscum euntes sollempni cantico, si quando vos vel successores vestros illuc venire contigerit. Hec omnia iuravimus, presentibus testibus suprascriptis.

Ego Manfredus, archiepiscopus, manu mea subscripsi.
Ego Andreas Gorio, presbiter, rogatus testis subscripsi.
Ego Sebastianus Barbadicus testis subscripsi.

Ego Nicolaus Girardus, presbiter et notarius, compleui et roboraui.

---

[1]) Domossii LP.

Gdine 1210. septembra:
Drački arhiepiskop Manfred potpisuje u ime svog grada i njegovih teritorija vječnu vjernost duksevima Venecije, Dalmacije i Kroacije[204]

CCXXVI.

Vjernost dračkog arhiepiskopa Manfreda pod gospodarem Petrom Zianom o teritoriji i mjestima oko Drača.

A.d. 1210, m. Septembra.

Liber Albus fol. 108. Libri Pactorum I, 194; II, 214.

O ovim dračkim dogovorima učeno raspravlja E. Cicognal. L. IV, 540. 541. Također se možeš koristiti marljivošću Le Quienii. L. III, 949, o još nedovoljno izučenom Manfredu.

Sadržinom ovog pisma želimo da se obznani kako je Manfred, Božjom milošću dračkі arhiepiskop, obećao, obećavajući u ime nas, vama Petru Ziani, istom milošću slavnom duksu Venecije, Dalmacije i Kroacije i gospodaru četvrtine i po čitavog Romejskog carstva, kao i vašim nasljednicima, da ćemo, kada se dogodi da vi ili vaši nasljednici dođete u Drač, vama samima i onima koji na vaš trošak budu sa vama i vašim nasljednicima dati prokuratorstvo.

Dukseve, pak, koje vi ili vaši nasljednici budete upućivali tu, kao i vaše kapetane i kapetane vaših nasljednika koji budu prispijevali tu, učinićemo da budu prihvaćani od klerika više crkve, kod kapije te crkve sa svetom vodom i tamjanom. I mi ćemo tada biti u samoj crkvi i primaćemo ih u miru, ako budu dolazili kod nas u ovu crkvu u miru.

A sve ovo odredili smo i određujemo za vaše legate i legate vaših nasljednika, također za gore pomenute dukseve koje budete upućivali tu vi ili vaši nasljednici, i za vaše maloprije pomenute kapetane koji budu pristizali ovdje.

Ja Manfred, dračkі arhiepiskop, svojeručno sam potpisao.

Ja Andreas Gorio, prezviter, ovlašćeni svjedok, potpisao sam.

Ja Sebastijan Barbadiko kao svjedok potpisao sam.

Ja Nikolaj Giradus, prezviter i notar, učinio sam cjelovitim i ovjerio sam.

[204] *Dr. G. L. Fr. Tefel, Dr. G. M. Thomas: "Urkunden zur Älteren handels-und Staatsgescishte de Republik Venedig", vol. 1, Amsterdam 1964, p. 125*.

CCXXVI.

Fidelitas Manfredi Archiepiscopi Durachini sub domino Petro Çiani de territorio et locis circa Durachium.

A. d. 1210, m. Septembri.

Liber Albus fol. 108. Libri Pactorum I, 194; II, 214.

De his pactis Dyrrhachinis docte disseruit E. Cicogna l. l. IV, 540. 541. Simul inde succurras sedulitati Le Quienii l. l. III, 949, de Manfredo nondum edocti.

In nomine domini Dei et saluatoris nostri Jhesu Christi. Anno Domini millesimo ducentesimo decimo, mense Septembris, indictione quarta decima. Riuoalto.

Presentis scripti continentia fieri uolumus manifestum, quia nos Manfredus, Dei gratia Archiepiscopus Dyrachynus, promittentes[1]) promittimus vobis domino Petro Çiani, eadem gratia Venecie, Dalmacie atque Chroacie Duci inclito, et domino quarte partis et dimidie tocius Imperij Romanie, vestrisque successoribus, quia, si quando vos vel successores vestri Dyrachium venire contigerit, quod vobis ipsisque et hijs, qui vobiscum ad expendium vestrum proprium erunt et ipsorum vestrorum successorum, unam dabimus procurationem.

Duces vero, quos illuc direxeritis vos vel successores vestri, et capitaneos vestros et successorum vestrorum, qui aplicuerint ibi, a clericis maioris ecclesie recipi faciemus ad eiusdem ecclesie portam cum aqua sancta et incenso. Et nos tunc erimus in ipsa ecclesia, et eos recipiemus ad pacem, si ad pacem suscipiendam in eadem ecclesia ad nos accesserint.

Hec eadem faciemus fieri et faciemus vestris legatis et successorum vestrorum, *[at]*que[2]) ducibus suprascriptis, quos illuc destinaueritis vos vel successores vestri, et capitaneis vestris ante dictis, qui aplicuerint ibi.

Ego Manfredus, Duraciensis archiepiscopus, manu mea subscripsi.

Ego Andreas Gorio, presbiter, rogatus testis subscripsi.

Ego Sebastianus Barbadicus testis subscripsi.

Ego Nicolaus Girardus, presbiter et notarius, compleui et roboraui.

---

[1]) promittens LA. [2]) quæ LP.

Godina 1211:
Papa Inokentije saglašava se sa akvilejskim patrijarhom da novi drački arhiepiskop bude venecijanski namjesnik[205]

God. 1211.

LXXV.

Gradenskom patrijarhu i kastelanskom episkopu da, ako se uvjere kako je izbor dračkog arhiepiskopa kanonski, potvrde njega. Reg. An. XIV, ep. 93. fol. 66.

Episkop Inokentije itd. Poštovanoj braći … gradenskom patrijarhu i … kastelanskom episkopu, pozdrav itd. Iz pisma voljene braće dračkog kapitula saznali smo da su se oni, pošto je blaženopočivši M., njihov arhiepiskop, stupio na put opšteg ovoploćenja, kako ne bi pomenuta crkva zbog nedostatka svog pastira trpjela štetu i propadala, a pošto je već dovoljno dugo oplakivana smrt pastora, skupili zajedno i pozivajući se na milost Svetoga duha složno izabrali za svog pastora poštovanog sina A., postojećeg konstantinopoljskog namjesnika Veneta, ponizno nas moleći, budući da Konstantinopljska crkva ne zna za sadašnju upražnjenost, a od koje bi trebalo da se zatraži potvrđivanje izbora, da se mi apostolskom moći udostojimo da potvrdimo izbor i učinimo da se izabraniku dodijeli dar posvećivanja. U vezi sa tim preko apostolskog pisma naređujemo vašem bratstvu da marljivo ispitate vjerodostojnost izbora i ako utvrdite da je kanonski ustoličena odgovarajuća ličnost, otkako se ukloni prepreka prigovaranja, da je potvrdite i zatim joj dodijelite dar posvećivanja. U Lateranu, IIII nona avgusta, u četrnaestoj godini našeg pontifikata.

[205] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 46*.

LXXV.

Patriarchae Gradensi et episcopo Castellano, ut si electionem archiepiscopi Duraciensis canonicam esse invenerint, eam confirment. Reg. An. XIV. ep. 93. fol. 66.

Innocentius episcopus etc. Venerabilibus fratribus ... Patriarche Gradensi et ... Episcopo Castellano, salutem etc. Ex litteris dilectorum filiorum Capituli Durachiensis accepimus, quod bone memorie M. ipsorum Archiepiscopo viam universe carnis ingresso, iidem, ne dicta ecclesia, que iamdudum per tempora ex deffectu pastoris lapsum gravem senserat et ruinam, pastoris absentiam diutius deploraret, convenientes in unum, et spiritus sancti gratia invocata, dilectum filium A. Constantinopolitanum prepositum Venetiis existentem sibi elegerunt concorditer in pastorem, nobis humiliter supplicantes, ut quia Constantinopolitana ecclesia noscitur nunc vacare, a qua fuerat confirmationis gratia expetenda, et ipsam electionem confirmare auctoritate apostolica dignaremur, et electo faceremus munus consecrationis impendi. Quocirca fraternitati vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus inquiratis de ipsa electione diligentius veritatem, et si eam inveneritis canonice de persona idonea celebratam, ipsam auctoritate nostra, sublato appellationis obstaculo, confirmetis, electo consecrationis munus postmodum impendentes. Datum Laterani III. Nonas Augusti, Pontificatus nostri Anno Quartodecimo.

Godine 1267. decembra 5: Poslanica albanskog episkopa legata Apostolske stolice[206]

BR. 5. A. D. 1267. (5. decembra).

Radulfo, božanskom milošću albanski episkop, legat Apostolske stolice, našem velečasnom bratu (Bartolomeju) polinianskom episkopu, pozdrav i iskrena ljubav u Bogu. Naše svakodnevno nastojanje je da se vodi briga za sve crkve, a posebno za one koje stradaju zbog teškoća oskudice. Tako, opatija svetog Benedikta u Kupersanu je nedavno pretrpjela takvu nevolju da je dospjela do takve bijede da nije imala niti opata, niti sabor, niti neke vjernike koji bi tamo služili bogu. Zato smo, po nalogu presvetog oca gospodara pape Klementa IIII, naredili da se zauvijek ustupe ženski manastir i konvent ranijeg manastira Svete Marije iz Verge iz cistercitskog reda, Metonske dijeceze, a takođe smo naredili da se istoj toj opatiji Svetog Benedikta u Kupersanu prepusti crkva Svetog Benedikta, smještena u polinenskom gradu, koja je ranije bila monalium, pa sa autoritetom kojim služimo naređujemo vašoj diskreciji da lično prepuštajući ih opatiji u Kupersanu, lično predate ženski manastir i konvent pomenutih monahinja u tjelesni posjed pomenutoj opatiji Svetog Benedikta u Kupersanu, sa svim njihovim posjedima i pravima, kako i pomenutu crkvu Svetog Benedikta u Polinianu sa njenim pravima i prinadležnostima i pošto budu predate da ih štitite. Da se potrudite da pomenuta opatija prima dužnu pokornost i poštovanje od svojih potčinjenih, a od pomenutog vazala da se opatiji, kako je običaj, zajamči zakletva vjernosti. Sprječavajući one koji se suprotstavljaju apelacijom preko crkvene cenzure dostavljene do nas. U Brundiziju, III nona decembra, druge godine pontifikata gospodara pape Klementa IIII.

[206] *"Codice diplomatico Barese", vol. 17, p. 7.*

N. 5. A. D. 1267. (5 dicembre).

Data di luogo Brindisi.
Rogatario (*manca*).
Descrizione Gotica, 33 × 16.
Contenuto Radulfo, vescovo di Albano e cardinale Legato, scrive al vescovo di Polignano che il convento di Conversano, già rovinato e senza abbati, passi sotto la direzione di Dameta, insieme con la chiesa di S. Benedetto di Polignano, con tutti i suoi diritti e le possessioni.
Bibliografia Ughelli, *Italia sacra*, tomo VII, pag. 700 e segg.

Radulphus miseratione divina episcopus Albanensis Apostolice sedis legatus venerabili fratri nostro [Bartholomeo] Episcopo Polinianensi salutem et sinceram in domino caritatem. Instantia nostra cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum existit et illarum precipue que tedia viduitatis deplorant. Cum igitur Abbatiam sancti Benedicti de Cupersano que ad tantam desolationem devenerat malitia preteriti temporis faciente, quod nec abbatem nec conventum, nec religiosos aliquos habebat, qui ibidem domino famulárentur. De mandato sanctissimi Patris domini Clementis pape IIII. abbatisse et conventui quondam monasterii sancte Marie de Verge cisterciensis ordinis Methonensis diocesis, duxerimus in perpetuum concedendam, et etiam ecclesiam sancti Benedicti in civitate polinianiensis sitam, que fuit quondam monialium, eidem abbatie sancti Benedicti de Cupersano duxerimus muniendam, Discretioni nostre qua fungimur auctoritate mandamus, quatenus ad dictam abbatiam sancti Benedicti de Cupersano personaliter accedentes, Abbatissam et conventum monalium predictarum in corporalem possessionem dicte abbatie sancti Benedicti de Cupersano cum omnibus possessionibus et iuribus suis et dictam ecclesiam sancti Benedicti de Poliniano cum iuribus et pertinentiis suis personaliter inducatis, et inductas defendatis easdem. Facientes dicte abbatisse debitam obedientiam et reverentiam a suis subditis exiberi (*sic*), et a vassallis predicte, abbatie sicut moris est, iuramentum fidelitatis prestari. Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione ad nos interposita compescendo. Datum Brundusiis. III nonas decembris Pontificatus Dominis Clementis Pape IIII anno secundo.

Godine 1267. decembra 17:
Albanski episkop, papin legat, šalje poslanicu svim vjernicima Kraljevstva Sicilije[207]

BR. 292. A. D. 1267. (*) (17. decembra).

† Radulfo, božanskom milošću albanski episkop, legat Apostolske stolice, svim Hristovim vjernicima utvrđenim u kraljevstvu Sicilije, pozdrav u Bogu. Između drugih sakramenata kojima bog koji dolazeći kao vjerenik u sobu svoje jedine vjerenice, crkve svoje, nju sprema, štiti i ukrašava, s pravom je posvećivanje hrama sa odličjima koja Hristove sluge u njoj očigledno pružaju, neprestano uzdižući u hramu božanskom tajnom dušu vjernika, gdje i druge duše koje tamo budu prihvaćene mogu da se uzdignu do poimanja za ljudsku ljubav domaćina. Zbog toga treba da se običaji posvećivanja slave u vrijeme praznika kada se obasipaju sa posebnom ljubavlju i oseća oprost grijehova koji donose svete tajne. Zato smo mi odredili da se crkva Blažene Marije vječne djevice iz Barula, u tranenenskoj dijecezi, u čast same djevice po kojoj je nazvana, posveti XV kalenda januara, kako bi je svi Hristovi vjernici, pokajnici i pokornici, zbog nagrada ili zasluga, posjećivali na dan posvećivanja same crkve i u pojedinim danima sve do idućeg praznika očišćenja, u roku od jedne godine i četrdeset dana. Onima, pak, koji svake godine sa pokornošću budu posjećivali pomenutu crkvu, u roku od sto dana sa milošću svemogućeg boga i njegovih apostola Petra i Pavla koju izvršavamo moći koja nam je povjerena, milosrdno ih oslobađamo od nametnute im pokore. U Barolu, XV kalenda januara, godine treće pontifikata gospodara pape Klementa IV.

(*) Prema grčkoj godini, 1268.

[207] *"Codice diplomatico Barese", vol. 6, p. 390.*

N. 292. A. D. 1267. (*) (17 dicembre).

Provenienza Cattedrale.
Data di luogo Barletta.
Rogatario (*manca*).
Descrizione Taglio rettang.: alt. 0,15, largh. 0,23. È staccato il suggello di piombo; restano i fili di seta rossi e gialli.
Scrittura Gotica pontificia. (*V. facsimile*).
Contenuto ***Radulphus episcopus Albanensis apostolice sedis legatus*** nel giorno della consacrazione solenne della chiesa di s. Maria di Barletta (17 dicembre) concede a' fedeli l'indulgenza di un anno e quaranta giorni sino al giorno della festa della Purificazione (2 febbraio).
Bibliografia Inedita.

† Radulphus miseratione divina episcopus Albanensis apostolice sedis legatus universis Christi fidelibus per regnum Sicilie constitutis salutem in domino. Inter cetera sacramenta quibus tamquam sponsus procedens de thalamo suo dominus unicam sponsam suam ecclesiam scilicet instituit munit et ornat, dedicatio templi merito habetur insignis cum que per Christi ministros in illa visibiliter exhibentur mistice in templo fidelis anime divinitus peragantur, et que ibi cernuntur externis facile ad internorum amorem humanum excitent intellectum. quare dignum est ut dedicationis sollempnia celebrantes pro temporali sollempnitate quam peragunt speciali munere gratulentur sentiantque veniam peccatorum qui sacra misteria venerantur. Cum itaque nos ecclesiam beate Marie semper virginis de Barulo tranensis diocesis in honorem ipsius virginis cuius est eadem ecclesia vocabulo insignita XV kalendas ianuarii duxerimus consecrandam ut Christi fideles per premia quasi ad merita invitentur omnibus vere penitentibus et confessis, qui die dedicationis ipsius ecclesie et singulis diebus usque ad festum purificationis proximo futuram unum annum et quadraginta dies. Illis vero qui in anniversario eiusdem annis singulis cum devotione predictam ecclesiam visitaverint centum dies de iniuncta eis pena de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius et qua fungimur auctoritate confisi misericorditer relaxamus. Datum Baroli XV Kalendas ianuarii pontificatus domini Clementis pp. IV anno tertio.

(*) Secondo l'anno greco, 1268.

Godine 1269. jula 5: Trgovački ugovor o izvozu drvene građe iz Albanije[208]

BR. 13. A. D. 1269. (5. jula, u indiktu XII)

† U ime vječnoga Boga. Godine hiljadu dvjesta šezdeset devete od božanske inkarnacije. Petog dana mjeseca jula, u dvanaestom indiktu. Ja Giljeljmo de Simeone, žitelj Melfite, pred Jovanom de Arhidiakonom, javnim protonotarom Drača, gospodarem Jakovom, klerikom crkve S. Marije Amalfitanske, Peregrinom Rusom, magistrom Nikolajem Barijskim, građanima Drača i drugim uglednim muževima, dolje potpisanim svjedocima koji su za to bili posebno pozvani i zamoljeni, ovim spisom izjavljujem da sam se dogovorio sa vama Konradom de Petrom, Georgiom de Poveda i Georgijem Labrom, građanima Dubrovnika i zakupio od vas lađu koja se sada nalazi u luci Drača, kako bi se na nju natovarilo tri hiljade dasaka unutar rijeke Debali, kod mjesta nazvanog Karbostasijum, gdje vi sa vašom lađom treba da dođete za utovar mojih pomenutih dasaka i da ih sa tom vašom lađom prevezete do Melfite, bez štete bogu i ljudima, a za račun od po dva kraljevska zlatnika za unciju težine za svaku pojedinačnu hiljadu od pomenutih dasaka, čija ukupna vrijednost u sumi za težinu pomenutih uncija iznosi šest zlatnika, koje uncije vama ili vašem povjerljivom glasniku ili zakonskom zastupniku, kome će ovaj dokument izgledati da je po zakonskoj moći validan, moram isplatiti i doznačiti, bez ikakvog protivljenja i izuzetka ili umanjivanja, u roku od četiri dana otkako sa pomenutim daskama stignemo u Melfitu. Od pomenute količine dasaka dvije hiljade i petsto dasaka da budu dužine sedam pedalja i manje, a ostalih petsto dasaka da budu dužine od sedam do osam pedalja. Osim toga, u dogovoru između nas da stoji, da ako cijelu navedenu količinu dasaka ne budem dobio za utovar, onda da onoliko koliko bude nedostajalo od te količine toliko da nadoknadite i popunite od mojih drugih dasaka zbog nedostatka pomenutih dasaka, a u vašu pomenutu lađu dužni ste da na taj način, kako je rečeno, natovarite i zbog pomenute ….. količine sa drugim našim natovarenim daskama dovezete kod Melfite. A ako nešto nedostaje ….. od navedenog roka ….. od strane ljudi iz Dalmacije kod kraljevstva Apulije se donese ….. i vi se ne budete usudili da sa tom drvenom građom dovezete kod Melfite radi njenog istovarivanja tamo, prema ugovoru koji je zaključen među nama, a takođe i sporazumu, dužni ste da pomenutu građu istovarite kod mjesta koje se zove Sveti Kozma blizu Melfite i meni ….. dostavite nju, ali prije nego ona ne bude istovarena za nas tamo, dužan sam da isplatim i doznačim vama pomenutih šest uncija zlata u cjelokupnoj težini, bez ikakvog umanjivanja kako smo se dogovorili. (*Zbog više lakuna tekst je djelimično nejasan*). No, ako pomenutu građu budete istovarili kod Melfite, a u roku od pomenuta četiri dana ne budem želio ili ne budem mogao da isplatim pomenutih šest uncija zlata za prevoz pomenutih dasaka, kako smo se dogovorili i sporazumjeli i kako je izneseno, onda sam dužan sve do moje konačne isplate da nadoknadim i u potpunosti pokrijem sve vaše troškove, bez uslova i pogodbe (sic) i bilo kakvog dodatog uslova. Obećao sam da vam se sve ovo ispuni i ostvari svečanim zavjetom između uslužitelja(?) i mene, po vašim dogovorima i uslovima, pod prijetnjom kazne od dvadeset i četiri uncije zlata, i to da se polovina isplati vašoj strani, a druga polovina kuriji i određena kazna svakako da obuhvata, ispunjava i u potpunosti se odnosi na sve što je navedeno. Na moju molbu ovo je zapisao Jovan de Arhidiakono, javni protonotar Drača, koji je bio prisutan sa svima pomenutima, navedene godine, mjeseca, dana i indikta.

[208] *"Codice diplomatico Barese", vol. 13, p. 27.*

N. 13. **A. D. 1269.** (5 luglio, Indiz. XII).

Data di luogo Durazzo.
Rogatario Iohannes de Archidiacono protonot.
Descrizione Taglio rettang.: alt. 0,28, largh. 0,19. Sciupata in alcuni punti (*V. Osservazioni particolari*).
Scrittura Gotica molto nitida. Notevole l'uso accurato dei segni d'interpunzione (*punto, punto e virgola*, con la virgola arrovesciata sul punto, usato generalmente per la virgola, e raramente la *virgola*).
Contenuto *Guillelmus de Symeone*, abitante in Molfetta, contratta con alcuni nocchieri di Ragusa il trasporto con la loro barca da Durazzo al porto di approdo detto *Sanctus Cosmas* presso Molfetta di 3000 doghe, presentemente *intus in flumine Debali ad locum dictum Carabostasium*, per il nolo di once d'oro due per ogni migliaio di doghe, da sborsarsi nei quattro giorni dall'arrivo della barca alla destinazione e prima che la merce sia scaricata.
Bibliografia Per le relazioni commerciali tra la Puglia e l'Albania, vedi vol. X *Documenti e Monografie*, Carlo d'Angiò nei rapporti politici e commerciali con Venezia e l'Oriente (Bari, 1911).
Osservazioni particolari Il documento è preciso in tutte le condizioni poste in contratto e, per la storia economica, ha rilevante importanza. Fu al centro di esso, dalla parte dello scritto, cucito un quaderno di appunti di amministrazione, certamente dallo stesso proprietario delle doghe, in carta bambacina. Il quaderno costa di sei pagine scritto dal *recto* e dal *verso*, ed offre speciale argomento di studio: qui non possiamo che segnalarne l'importanza.

La cucitura del quaderno distrusse poche parole del documento, come notammo nella rubrica *Descrizione*.

† In nomine domini dei eterni. Anno dominice incarnationis Millesimo ducentesimo sexagesimo nono. Die Veneris quinto mensis iulii duodecime indictionis. Ego Guillelmus de Symeone habitator Melfitte coram Iohanne de Archidiacono puplico Dyrrachii protonotario. dompno Iacobo clerico ecclesie s. Marie Amalfitanorum. Peregrino russo. magistro Nicolao barensi civibus Dyrrachii et aliis probis viris testibus subscriptis ad hoc specialiter convocatis atque rogatis. presenti scripto declaro quod conveni me vobiscum Conrado de Petro. naucleriis Georgio de poveda et Georgio labro civibus Ragusii et nauligavi a vobis barcam unam ad presens intus in portu Dyrrachii existentem pro honerandis in ea tribus millibus dogis intus in flumine Debali ad locum dictum Carabostasium ubi vos cum vestra predicta barca conferre debetis pro honerandis meis dogis predictis deferendis per vos cum ipsa vestra barca apud Melfittam sine impedimento dei et hominum. ad rationem de unciis auri duabus ponderis generalis Regni pro singulis mille dogis predictarum dogarum. que tota pecunia est in summa ad pondus predictum unciarum auri sex, quas uncias vobis vel vestro certo nuntio seu procuratori legitimo cui hoc instrumentum cum auctoritate legitima sanum videbitur, dare solvere et assignare debeo omni oppositione et exceptione cessantibus sine diminutione aliqua infra dies quattuor postquam aput Melfittam cum ipsis dogis adfuerimus. de qua predictarum dogarum quantitate duomilia quingente doge erunt longitudinis palmorum septem et infra. relique quingente doge erunt longitudinis palmorum

† Ja Jakov, sveštenik crkve Svete Marije Amalfitanske, svjedok sam.

† Svojeručni znak krsta Peregrina Rusa koji je prisustvovao kao svjedok.

† Svojeručni znak krsta magistra Nikolaja Barijskog koji je prisustvovao zajedno sa svim pomenutim svjedocima.

† Svojeručni znak krsta Giljeljma koji potvrđuje sve što je dolje potpisano.

septem usque ad octo. Preterea stetit ex pacto inter nos quod si totam predictam quantitatem dogarum non habuero ad honerandum, quantum de ipsa defuerit quantitate, tantum de aliis meis lignaminibus bene compensatis et adequatis ad defectum dogarum ipsarum, in dicta vestra barca teneamini modis eisdem honerare, et pro dicta . . . . . quantitate cum aliis dogis nostris honerandis deferre aput Melfittam ut dictum est. et si quod absit . . . . . a dicto tempore . . . . . per homines Dalmacie ad Regnum Apulie se deferre . . . . . et hoc vos non auderetis cum ipsis lignaminibus aput Melfittam vos conferre causa exhonerandi ipsa ibidem secundum pactum inter nos tractatum pariter et conventum, teneamini dicta lignamina exhonerare ad locum dictum sanctus Cosmas prope Melfittam, et michi . . . . . assignare eadem, set antequam ibidem ipsa per nos fuerint exhonerata, vobis predictas sex uncias auri ponderis generalis sine diminutione aliqua dare solvere et assignare tenear quia sic tractatum estitit inter nos. Si autem aput Melfictam dicta lignamina exhoneraveritis, et infra terminum predictarum dierum quattuor vobis dictas sex uncias auri a me pro naulo predictarum dogarum vobis promissis pariter et conventis ut dictum est solvere noluero vel nequivero, tenear usque ad solucionem vobis a me factam omnes expensas quas feceritis vobis prebere et integre ministrare sine lege et occassione (*sic*) et absque ullo interposito capitulo. Que omnia vobis adimplere et observare promisi solempni stipulatione interposita servatis (?) et michi a vobis pactis et condicionibus supradictis sub pena unciarum auri viginti quattuor medietatem parti vestre et alia medietate curie persolvenda, et pena soluta nichilominus predicta omnia attendere observare et penitus adimplere. Quod meo scripsit rogatu predictus Iohannes de Archidiacono puplicus Dyrrachii protonot. qui omnibus predictis interfuit anno mense die et indictione pretitulatis.

† Ego Iacobus presbiter ecclesie sancte Marie Amalfitanorum testis sum.

† Signum crucis proprie manus Peregrini russi qui testis interfuit.

† Signum crucis magistri Nicolai barensis qui omnibus predictis testis interfuit.

† Signum crucis proprie manus Guillelmi qui subscripta confirmat (1).

---

(1) Questa sottoscrizione fu apposta nel margine superiore del documento, prima del protocollo iniziale, per mancanza di spazio a piè di esso: onde giustamente la formola *subscripta confirmat.*

Godine 1278. oktobra 20: Albanci taoci kralja Karla I[209]

387.

(1278,) 20. oktobra. U Lukeriji.

Kralj Karlo I naređuje kastelanu Averse da se pobrine oko hrane za taoce Albance i da se dobro odnosi prema njima.

Pisano je kastelanu kastruma Averse itd. Tanusije Skura, talac iz Albanije, koji sa ostalim taocima Albancima boravi pod tvojim nadzorom u našem kastrumu Averse, došavši nedavno k nama izložio je kako on i njegovi drugovi taoci oskudevaju u hrani i ne bi mogli pristojno da žive ako ne bi tražili od ljudi te zemlje hostijatske milostinje. Pošto to ne dolikuje našem ugledu, tvojoj vjernosti čvrsto i odlučno naređujemo da se sa svoje strane pobrineš o ishrani tih talaca sve do našeg dolaska u zemlju Tvorca, koja će ubuduće biti pod Božjom upravom, a kada im to budeš dobavio mi ćemo ti nadoknaditi sve ono što ćeš platiti. Pazi se dobro da pomenutog Tanusija i njegove drugove ne maltretiraš prekomjerno i zlostavljaš pod izgovorom što je on bez tvog znanja došao k nama, već nastoj da njega i njegove drugove u pomenutom logoru, prema ustaljenom običaju čuvaš i dobro se odnosiš prema njima, kako je, uostalom, tebi milostivo bilo naloženo od strane njegovog visočanstva kada smo bili u kastrumu Averse. U Lukeriji XX oktobra.

Reg. Ang. 30 (1278 B),fol. 21 c.

Italski arg. Pruža Minieri, Astit. IV ser. 1 (1878), 440 n. 3. (Hopf I, 300 n. 81 i 323 n. 23; Makušev, 25 n. 1.)

[209] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 113*.

387.

(1278,) 20. octobris. Luceriae.

Carolus I. rex castellano Aversae mandat, ut obsidibus Albanensibus de victu provideat eosque bene tractet.

Scriptum est castellano castri Aversie *etc.* Tanusus Scura obses de Albania, qui in castro nostro Averse cum aliis obsidibus Albanie sub tua custodia morabatur, ad nostram nuper presentiam veniens nobis exposuit, qualiter ipse et predicti obsides eius socii defectum in victu maximum substinent et bono modo vivere nequeunt, nisi petant ab hominibus terre helemosinas hostiatim. Cumque idem honori nostro non cedat, fidelitati tue firmiter et distincte precipiendo mandamus, quatenus obsidibus ipsis de victu necessario usque ad adventum nostrum in terram Laboris, qui deo duce erit in proximo, de tuo provideas et tunc totum illud, quod propterea solveris, si dederis, tibi restitui faciemus. Cavens attente, ne predictum Tanusium et socios eius pretextu, quod idem absque tua conscientia venit ad nos, graves ultra solitum vel offendas, set eum eiusque socios in castro predicto solito more custodias ac tractes curialiter, prout alias per celsitudinem, cum in castro eramus Averse, tibi horetenus est iniunctum. Datum Lucerie XX° octubris.

Reg. Ang. 39 (1278 B), fol. 21 v.

Arg. italicum praebet Minieri, Astlt. IV ser. 1 (1878), 440 n. 3. (Hopf I, 300 n. 81 et 323 n. 23; Makušev, 25 n. 1.)

---

[1]) De situ loci v. infra doc. 1282, 29. oct. Impetus in Raguseos probabiliter in valle fluminis Cijevna (alb. Zem super „magna via de Zenta“ factus est. Cf. Jireček, Handelsstr. 69 s. Steinmetz apud Patsch, Zur Kunde III, 2.

Godine 1278. novembra 2:
Dubrovački trgovci dovoze u svoj grad drvenu građu iz Albanije[210]

4.

O prevozu šindre od Sv. Petra na Drimu u Dubrovnik.

(1278) 2. novembra. U Dubrovniku.

Pred komesom Markom Genom, brodovlasnici Leo Mucije iz Venecije, Martin iz Kalmote, Peroce iz Korčule dovezli su "dvije hiljade /komada/ suve šindre iz Svetog Petra na reci Drim".

Odluke rektora I, iz nestalog 3. kvaterniona te knjige, fol. 50[a] Preštampano iz "Acta Albaniae" I, br. 388, c. 113.

[210] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 19.*

4

2. НОВЕМБРА 1278.

О превозу шиндре од Св. Петра на Дриму у Дубровник.

(1278) 2. novembris. Ragusii.

Coram Marco Geno comite Leo Mucius de Venetiis, Martinus de Calmota, Peroçe de Curçula naucleri conduxerunt »duo milliaria de scandolis siccis de Sancto Petro in flumine Drini.«

Praecepta rectoris I, из несталог 3. кватерниона те књиге, fol. 50a. Прештампано из «Acta Albaniae« I, бр. 388, с. 113.

Godine 1279. maja 24:
Potjera za albanskim taocima koji su pobjegli iz tvrđave Averse[211]

392.

(1279,) 24. maja. Kod kule S. Erazma.

Naređenje lučkim magistrima da budno paze u marinama kako ne bi slučajno prebjegli bjegunci albanski taoci.

Pisano je magistru prokuratoru principata itd. Budući da je pet talaca iz Albanije, koji su po nalogu našeg visočanstva bili držani u našem kastrumu Averse, noću pobegli iz njega, tvojoj odanosti naređujemo, pod prijetnjom kazne za tebe lično i sva tvoja dobra, da odmah po prijemu ovog pisma, bez oklijevanja i zadržavanja i bilo kakvim izgovorima, postupiš tako da se sve i pojedinačne luke, pomorske riperije i pleroje (!) koje su ti povjerene marljivo i pažljivo čuvaju, tako da niko ne bi mogao pobjeći. Da nam odmah odgovoriš šta si učinio oko navedenih stvari, brižljivo pazeći da nešto ne zanemariš ili propustiš ako želiš da izbjegneš pomenutu kaznu. Kod kule Svetog Erazma bluzi Kapue, XXIIII maja.

Reg. Ang. 30 (1278 B), fol. 100.

(Hahn, Reise 278; Hopf I, 323 n. 4.) Iz zabeležaka Karla Lolija (smatrajući da je ovdje folium uništen) argument pruža Minieri-Riccio, Dela dominazione l, 6.

[211] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 114*.

392.

⟨1279,⟩ 24. maii. Apud turrim S. Erasmi.

Mandatum magistris portulanis, ut invigilent in marinis, si forte pervenerint obsides Albanenses fugitivi.

Scriptum est magistro procuratori Principatus *etc.* Quia quinque obsides de Albania, qui in castro nostro Averse de mandato nostre celsitudinis tenebantur, de castro ipso noctis tempore aufugerunt, — fidelitati tue precipiendo mandamus sub pena persone et omnium bonorum tuorum, quatenus statim receptis presentibus mora et occasione quibuscumque sublatis omnes et singulos portus, maritimas riperias et plerias (!) provincie tibi decrete studiose, diligenter et solliciter facias custodiri ita quod effugere nequeant aliquatenus; nobisque statim rescribas, quicquid feceris in predictis; cautus existens, ne aliquam in hoc commictas negligentiam seu defectum, sicut penam predictam desideras evitare. Datum apud turrim Sancti Herasmi prope Capuam XXIIII° madii.

Reg. Ang. 30 (1278 B), fol. 100.

(Hahn, Reise 278; Hopf I, 323 n. 4.) E notis Caroli Lellis (folium hocce deperditum esse putans) argumentum praebet Minieri-Riccio, Della dominazione I. 6.

Godine 1280. maja 27: Venecijanci utvrđuju Drač[212]

CXXVII.

1280, 27. maja, ind. VIII, u Napulju.

(god. XIV kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid., *Reg. Ang.*, 37, fol. 166[t] - Neobjavljeno.

Pisano je Jovanu Skotu, vojničkom kapetanu Drača i Albanije i određenom blagajniku Gvarinu Kanesu sa njegovim vjernicima itd. da ćemo se pobrinuti da se u našem kastrumu Drača iznova izvrše radovi, i to da se zid koji se nalazi između velike kurte i kule gdje je cisterna podigne za jednu kanu. Takođe da se kula gdje je kapela podigne za kanu i po. Takođe da se u kastrumu Drača napravi jedna kapija sa unutrašnje strane tog kastruma od dobrih, čvrstih dasaka koje bi bile debljine polovine ručnog pedalja. Takođe kapija koja gleda prema polju da se ojača gvožđem i od zida utvrđenja na zemlji da se podigne jedan zid dužine osam kana i postavi na vrhu samog zida preko cijele brohe od dvadeset i četiri daske, od kojih svaka da ima dužinu od dva palma, tako da jedan palm bude unutar zida a drugi izvan zida blizu pomenutog kastruma, a da se postave više tih broha, nalažući preko tvog pisma justicijaru zemlje Idronti, Patriciju de Kauru, da to svakako treba da kupi i da nam preko svog specijalnog glasnika pošalje na nekom vakselu koji će ploviti u ove krajeve, denarija ….. venecijanskih po slobodnoj procjeni sedam koji su potrebni da se pobrinemo za izvršavanje pomenutih poslova. Zato tvojoj odanosti nalažemo da odmah, pošto primite ovo, obezbijedite vašim magistrima lapidium i tesarske čekiće a svim drugim našim podanicima u tim oblastima sve u čemu su sposobni, i da se potrudite da vjerno i razumno steknete povjerenje za sve vas od svih i od pojedinih u svemu što je neophodno da se uradi, a za to da sastavite dva jednaka zvanična dokumenta, od kojih jedan da zadržite kod vas u vašem računovodstvu zbog njegovog sprovođenja, a drugi da dostavite magistrima računovođama naše velike kurije. Sve navedene poslove u pomenutom kastrumu da uradite prema pravednim potrebama i sa umjerenim troškovima od dobijenog novca. Pomenuti novac da uzmete od glasnika navedenog justicijara, a za ono što ćete platiti da uzmete od onih kojima je plaćeno neophodno potrebnu garanciju za vas, doznačujući nama i pomenutim računovodstvenim magistrima količinu novca koju ste uzeli od tog glasnika i upotrijebili za pomenute poslove, pomno pazeći da povjerenje bude zakonito i iskreno, jer ako ne bude zakonito i to što je izgledalo da je čista istina o tebi samome ispadne potpuna neistina, učinićemo onako kako je o tome odlučeno u statutu donijetom od strane naše kurije. U Napulju, XXVII maja.

[212] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 137.*

CXXVII.

1280, maggio 27, ind. VIII, Napoli.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XIV).

A Giovanni Lescaut, capitano di Durazzo e di Albania, ed al suo tesoriere si ingiunge di provvedere a riparazioni od innovazioni importanti nel castello della stessa Durazzo.

Ibid., *Reg. Ang.*, 37, fol. 166 t — Inedito.

Scriptum est Ioanni Scotto militi capitanio Durachii et Albanie et Guarino Channes deputato thesaurario cum eodem fidelibus suis *etc.* Cum in castro nostro Durachii subscripta opera fieri de novo providerimus. videlicet quod murus qui est inter curtim magnam et turrim ubi est cisterna elevetur canna una. Item turris ubi est cappella elevetur canna una et media. Item quod fiet porta una in castro Durachii ex parte interiori eiusdem castri de bonis lignaminibus fortibus qui sint grossitudinis dimidii pedis manualis. Item quod porta que est versus pratum plactetur de ferro et a muro fortellicie castri eiusdem usque ad murum fortellicie terre fiat murum unum longitudinis cannarum octo criscellatum et ponatur in summitate ipsius muri per totum broche de ligno viginti quatuor. quarum quelibet sit longitudines palmorum duorum. ita quod unus palmus sit intus murum et alius extra murum prope castrum predictum. broche ipse magis fuisse ponantur. iniuncto per literas tuas Patricio de Chauro iusticiario terre Ydronti quod incontinenti emat et ad nos mictat per suum nuncium specialem in aliquo vaxello primo navigaturo ad partes illas denariorum . . . . . venetorum libere numero septem quos necessarios esse providimus costructione operum predictarum. fidelitati tue precipiendo mandamus quatenus. statim receptis presentibus. adhibitis vobis magistris lapidium et ascie et aliquibus aliis de fidelibus nostris ipsarum parcium in hiis aptis. extimacionem vobis presentibus diligenter et fideliter fieri faciatis de omnibus et singulis que pro hiis omnibus faciendis necessaria fuerint. factisque exinde duobus puplicis instrumentis consimilibus quorum unum vobis retineatis in vestri raciocinio producendum et alterum magistris rationalibus magne nostre Curie destinetis. Prescripta opera omnia in castro predicto fieri faciatis cum iustis necessariis et moderatis expensis de ipsa pecunia facienda. de receptione autem dicte pecunie faciatis nuncio dicti iusticiarii et recipiatis de hiis que solveritis a quibus soluta fuerint vestri cautelam ydoneam apodixam. significaturus nobis et magistris rationalibus preditis quantitatem predicte pecunie quam ab eodem nuncio receperitis et in predictis operibus duxeritis convertendam. cauti existentes quod extimacio ipsa legaliter et fideliter fiat. quia si legaliter non fuerit. totum id quod puram veritatem excessit de tuo proprio exigi procul dubio faciemus iuxta statutum in hiis per nostram Curiam factum. Datum Neapoli XXVII maii.

Godine 1280. maja 28:
Kapetan Drača i Albanije omogućava obnovu flote kralja Sicilije Karla I Anžujskog[213]

CXXVIII.

1280, 28. maja, ind. VIII, u Napulju.

(god. XIV kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid., *Reg. Ang., n.* 37, fol. 67 – Neobjavljeno.

Pisano je Jovanu Skotu, kapetanu Drača i Albanije itd. U vezi sa tvojim pismom poslatim našoj uzvišenosti, kojim si označio dolje navedenu količinu drvene građe koja je sa tvoje strane nedavno isječena u tim krajevima, od strane naše kurije naređujemo da se radi popravki naših veksela dostavi viceadmiralu Simonu de Belovidere od rijeke ….. sve do Kutrona, naznačujući da je isječena i da već dovoljno nje možeš da odvezeš iz šume do mora i doneseš tamo, kako bi se na nekoj vekseli određenu za tu građu prevezla do Brundizija. No, pošto se tamo nije našla pogodna veksela, za što se, kako pišeš, nije pobrinulo naše veličanstvo, odgovaramo ti da smo baš pomenutom Simonu preko našeg pisma naredili da bez oklijevanja pošalje kod tebe u Drač jedan naš brod, pomenutu dugu teridu koja se nalazi u luci Brindizija, a sa njom i jednog svog potrebnog i pogodnog glasnika za preuzimanje pomenute drvene građe. A ti odmah čim taj brod uplovi tamo da predaš navedenu drvenu građu pomenutom glasniku naše kurije, kako bi se natovarila na brod i dovezla do kopna Brindizija. Da radi popravaka pomenutih vaksela, kako stoji u nalozima našeg veličanstva, doznačiš nama i računovodstvenim magistrima naše velike kurije dokaz za odgovarajući prijem i označavanje, količinu i kvalitet te drvene građe koju si mu predao. A količina pomenute građe je ova: hiljadu greda, svaka dužine četiri kane i više za svaku kvadraturu jednog palma od kane i više. Takođe hiljadu greda, svaka dužine dvadeset palma za pravljenje dokova i brodova koji će biti u rezervi. U Napulju, dvadeset i osmog maja.

[213] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 138*.

CXXVIII.

1280, maggio 28, ind. VIII, Napoli.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XIV).

Allo stesso Giovanni Lescaut, capitano in Durazzo, il Re notifica avere disposto quanto era necessario per il trasporto a Brindisi de' legnami fatti tagliare in Albania onde sopperire ai bisogni della regia flotta, ed impartisce altri ordini a ciò relativi.

Ibid., *Reg. Ang.*, n. 37, fol. 67. — Inedito.

Scriptum est Ioanni Scotto capitanio Durachii et Albanie *etc.* ad literas tuas celsitudini nostre missas per quas significasti subscriptam lignaminum quantitatem. quam per te pridem in partibus illis indici et aput Brundusium destinari mandamus pro reparationibus vaxellorum nostrorum Symoni de Bellovidere viceamirato a flumine . . . . . usque Cutronem pro parte nostre Curie. assignanda incisam esse et iam satis eam de nemoribus ad maritimum extrahi poteris ut de mictendo illuc vaxello aliquo pro lignaminibus ipsis aput Brundusium deferendis. cum ibi vaxella aliqua ad hoc ydonea non inveniantur. ut scribis. non provideat celsitudo nostra. tibi taliter respondemus quod ecce dicto Symoni per literas nostras iniungimus. ut incontinenter navim unam nostram dictam teridam longam in portu Brundusii existentem ad te aput Durachium mictat et aliquem suum sufficientem et ydoneum nuncium cum eadem pro recipiendis lignaminibus supradictis. tu vero statim quc navis ipsa illuc applicuerit predicta lignamina predicto nuncio suo pro parte nostre Cur assignes. oneranda in navi predicta et ad dictam terram Brundusii deferenda. pro repar cionibus predictorum vaxellorum sicut habent a nostra celsitudine in mandatis apodixa exinde idoneam recepturam et significaturam nobis et magistris rationalibus magne Curie n stre quantitatem totam et qualitatem huiusmodi lignaminum. quam ei duxeris assignandar quantitas autem predictorum lignaminum hec est. trabes mille quelibet longitudinis canna rum quatuor et plus pro qualibet quatratura palmi unius de canna et plus. Item trab mille quelibet longitudinis palmorum viginti ad faciendum laccas et cathenas mortuas. D tum Neapoli vigesimo octavo madii.

Godine 1280. jula 31: Kralj Sicilije Karlo I Anžujski opsijeda Beograd (Berat) i priprema izgradnju opsadnih mašina[214]

CXXXI.

1280, 31. jula, ind. VIII, Lagopesole.

(god. XVI od kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid., *Reg. Ang.*, 37, fol. 86[t]. – Neobjavljeno.

Pisano je Jovanu Skotu i Gvarinu Kavelu, valektu blagajne upućenom sa njim itd. Odredbom naređujemo vašoj odanosti da na zahtjev plemenitog muža Hugona, nazvanog Ruso de Suliako, našeg kapetana u oblastima Romanije, cijenjenog vojnika, porodičnog savjetnika i našeg podanika, neophodno drvo koje je potrebno da se naprave ratne mašine i sprave neophodne za opsadu kastruma Beograda, a koje se nalazi u šumama oko Drača, kada pomenuti Ruso bude zatražio da se posiječe to učinite bez kolebanja i da se pobrinete da se na vekselama koje vi treba da nabavite po pravednoj i umjerenoj cijeni od novaca naše kurije, koji imate ili ćete imati, preko vaših ruku dostavite kod Avelana ili Spinarsa ili tamo gdje sam Ruso bude odredio, predajući ga samom Rusu ili njegovom pouzdanom glasniku. Za predaju tog drveta od njega i od vlasnika vaksela koji će ih prevoziti da uzmete ili da se potrudite, radi vaše sigurnosti, da dobijete odgovarajući dokaz. Da budete pažljivi da pri slanju pomenutog drveta ne dozvolite neko odugovlačenje, nemarnost ili nedostatak, jer pošto imate našu veliku ljubav nastojte da izbjegnete naš veliki gnjev. Sasvim je sigurno da će vam se tokom dostavljanja pomenute građe dogoditi neka teškoća i da će se prilikom njenog slanja dogoditi neki gubitak za našu kuriju, no pošto nećemo moći na najbolji način da nadoknadimo cijeli taj gubitak i ono što će se dogoditi sa vašim dobrima, onda kada ćemo moći da se vratimo u vaše krajeve učinićemo da se našoj kuriji to nadoknadi iz samih vaših dobara. Kod jezera Pensile, posljednjeg dana jula.

[214] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 145*.

CXXXI.

1280, luglio 31, ind. VIII, Lagopesole.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XVI).

Ordine a Giovanni Lescaut ed al suo tesoriere in Albania di far tagliare i legnami necessari all'espugnazione del castello di Belgrado, e provvedimenti per il loro trasporto.

Ibid., *Reg. Ang.*, 37, fol. 86 t. — Inedito.

Scriptum est Iohanni Scotto capitaneo Durachii et Guarino Chavel vallecto thesaurarii deputato cum eo etc. fidelitati vestre precipiendo mandamus quatenus ad requisitionem nobilis viri Hugoni dicti Russi de Suliaco capitanei nostri in partibus Romanie dilecti militis consiliarii familiaris et fidelis nostri lignamina necessaria faciendis machinis et ingeniis in expugnatione castri Bellogradi necessariis in nemoribus pertinentiarum Durachii. in quibus idem Russus requisiverit incidi facere. sine dilacione qualibet faciatis. et ipsa cum vaxellis conducendis per vos iusto et moderato pretio de pecunia Curie nostre que est vel erit per manus vestras aput Avellanum vel Spinarsam aut ubi idem Russus providerit destinare curetis. eidem Russo vel certo suo nuncio assignandis. a quo de ipsorum assignatione lignaminum et a patronis vaxellorum ipsorum de ipsis que pro ipsorum lignaminum delatura exolvendis recipiatis vel recipi faciatis ad vestram cautelam ydoneam apodixam. cauti existentes ne in missione lignaminum predictorum moram aliquam commictatis negligentiam vel defectum. sicut gratiam nostram charam habeatis et indignationem nostri culminis cupitis evitare. Facturus pro certo quod si in missione dictorum lignaminum tarditatem aliquam commiseritis et occasione missionis ipsorum dapnum aliquid Curie nostre emerserit. totum ipsum dapnum et interesse quod in bonis vestris bono modo recuperare non possemus immo ad partes vestras haberemus recursum de ipsis bonis vestris faciamus eidem nostre Curie resarciri. Datum aput Lacumpensilem ultimo iulii.

Godine 1280. jula 30: Kralj Karlo I oslobađa nekadašnjeg gospodara Drača Jovana Musaka[215]

416.

(1280) 30. jula. Kod jezera Pensile.

Kralj Karlo I naređuje kastelanu Brindizija da oslobodi iz zatvora Jovana Musaka.

O oslobođenju zarobljenika Jovana Musaka.

Pisano je Ugonu iz Vilanova, kastelanu kastruma Brindizija itd. Na nastojanje plemenitih muževa Drača i Albanije naređujemo tvojoj odanosti da po prijemu ovog pisma požuriš da Jovana Musaka koji se kao zatvorenik drži u pomenutom kastrumu Brindizija, oslobođenog predaš Gofridu de Seli koji će sa Jovanom Skotom, kapetanom Drača biti u našoj službi, da ga isti Gofrid dovede i preda pomenutom kapetanu, kako bi taj kapetan zatim postupio onako kako će mu pismeno naložiti moja preuzvišenost. A od pomenutog Gofrida kao garanciju da uzmeš odgovarajuće pismo o dostavljanju Jovana Musaka, u kome ćeš nama i odgovornim magistrima velike kurije označiti dan kada si pomenutog Jovana Musaka predao Gofridu. Kod jezera Pansile, pretposljednjeg dana jula, VIII indikta.

Reg. Ang. 37 (1279-80 B), fol. 86 v.

Srg. pruža Minieri, Astit. 3 (1879), 164 n. 1. (Hahn, Reise 278; Hopf I, 323 n. 25; Makušev 29 n. 4 i 30 n. 1)

[215] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 126.*

416.

(1280,) 30. iulii. Apud lacum Pensilem.

Carolus I. rex castellano Brundusii mandat, ut Johannem Musac e carcere liberet.

Pro liberando Johanne Musac captivo.

Scriptum est Ugoni de Villanova castellano castri Brundusii *etc.* ⟨Ad instantiam nobilium virorum Durachii et Albanie⟩[2]) fidelitati tue precipimus, quatenus receptis presentibus Johannem dictum Musac, qui captivus in predicto castro Brundusii detinetur, Goffrido de Selli militi cum Johanne Scocto capitaneo Duracii in serviciis nostris moraturo liberum a carcere assignare procures per eundem Goffridum ad dictum capitaneum ducendum et assignandum, ut idem capitaneus inde faciat, quod sibi per maiestatis nostre licteras[3]) demandatur. A quo predicto Goffrido de ipsius Johannis Musac assignacione scriptum competens recipias ad cautelam, significaturus nobis et magistris racionalibus magne curie nostre diem, quo predictum Johannem Musac eidem Goffrido duxeris assignandum. Datum apud lacum Pensilem die penultimo iulii VIIIe indictionis.

Reg. Ang. 37 (1279—80 B), fol. 86 v.

Arg. praebet Minieri, AstIt. 3 (1879), 164 n. 1. (Hahn, Reise 278; Hopf I, 323 n. 25; Makušev 29 n. 4 et 30 n. 1.)

---

[2]) Sic explemus ex operibus Makuševii et Minierii documentum hocce nobiscum, ut videtur, incomplete communicatum.

[3]) De liberatione Johannis Musac capitaneus Duracii die 1. augusti certior fit (*Reg. Ang. 37, fol. 86 v* et 30, fol. 234, quod hodie deest cuiusque vestigium in *coll. Hopfii* invenimus). — Cf. supra cum n° 396.

Godina 1280. jula:
Kralj Karlo I naređuje starješini Drača da koristi usluge lokalnog stanovništva[216]

417.

(1280, u mjesecu julu)

*(Kralj Karlo I) naređuje starješini Drača da u vezi sa poslovima oko našeg kastruma učini ono što smatra da je potrebno, kao što mi kroz razne oblasti našeg kraljevstva Sicilije činimo razna dela. I da smo od strane Gazuma Kinarda, vojnika u našoj službi sa porodicom, saznali da su ljudi iz dračkih sela u vrijeme pokojnog Filipa Kinarda koji je držao zemlju i sama sela, imali običaj da sijeku drvenu građu.

Zabilješka Karla Lelija iz Reg. Ang. 30 (1278 B), fol. 233v (što nedostaje Durijeu I, 293; Caoasso 44), koja je u ed. Minieri, della dominazione I, 4.

Vrijeme je u vezi sa n. 410 i 414.

[216] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 126*.

417.

⟨1280, mense iulio.⟩

*⟨Carolus I. rex⟩ capitaneo Durachii mandatum super operibus castri nostri Durachii, quod faciet extimare, sicut nos observamus, cum per diversas partes regni nostri Sicilie diversa opera fieri facimus. Et per Gazzum Chinardum [1]) militem familiarem intelleximus homines casalium Durachii tempore quondam Philippi Chinardi, [2]) qui terram et casalia ipsa tenebat, consuevere (!) lignamina incidere.

Nota Caroli de Lellis e Reg. Ang. 30 (1278 B), fol. 233 v (quod deest Durrieu I, 293; Capasso 44) sumpta. quam ed. Minieri, Della dominazione I, 4.

Tempus e coniectura cum n° 410 et n° 414 nititur.

---

[1]) Cf. supra cum n° 270.

[2]) Cf. supra cum n° 294.

Godina 1280. avgusta 3: Karlo I šalje najamnike kao pojačanje za opsadu Belograda (Berata)[217]

418.

(1280), 3. avgusta. Kod jezera Pensile.

Šalju se 200 armigera i 60 konja u Avelonu za Rusa de Soliako.

Pisano je Mauru Pirontu Kastaldu de Ravelo, lučkim magistrima i prokuratorima Apulije itd. Pošto smo odredili da se za našeg plemenitog muža Ugona, nazvanog Ruso de Soliako, kapetana u oblastima Romanije upute kod Avelona dvjesta armigera sa četrdeset konja i, svakako, dvadeset tovarnih konja iz naših vojnih štala u Apuliji, kako bi se plaćenicima obnovili konji koji su boraveći tamo u našoj službi kod Avelora (!) ili Spinarsa pocrkali, takođe i dvanest terida naše kurije, za koje smo sada naredili da se opreme u luci Brundizija, brinući se da se za te konje natovari ječam za ishranu tokom pet noći koliko će trebati da se plovi morem na tim teridama – vašoj odanosti naređujemo da čitavu količinu pomenutog ječma za ishranu konja i kontingent životinja, koja u sumi za ječam iznosi osamdeset sedam salmi i polovinu za glavnu salmu, natovari u pomenute teride i iz luke Brindizija odveze do Avelona, a da se ne dozvole bilo kakve teškoće. Budite oprezni da ne bi neko, pod sadašnjim izgovorom, odnio iz same luke veću količinu ječma i druge hrane, ako želite da izbjegnete opasnost za vaše ljude i gubitak stvari. Kod jezera Pensile, trećeg dana avgusta, u VIII indiktu.

Reg. Ang. 35 (1279 B), fol. 25.

Glavne podatke pruža Minieri, Astit, 3 (1879), 165 n. 1. Cf. 164 n.

[217] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 126*.

418.

(1280,) 3. augusti. Apud lacum Pensilem.

Mittuntur 200 armigeri et 60 equi Avelonam ad Russum de Soliaco.

Scriptum est Mauro Pironto et Nicolao Castaldo de Ravello magistris portulanis et procuratoribus Apulie *etc.* Cum aput Avellonam ad nobilem virum Ugonem dictum Russum de Soliaco capitaneum in partibus Romanie armigeros ducentos cum equis quatraginta nec non et pultros viginti de marescallis nostris Apulie, restituendos stipendiariis cum eo morantibus loco equorum suorum mortuorum in serviciis nostris aput Avellorum (!) vel Spinarsam, cum teridis curie nostre duodecim, quas in portu Brundusii ad presens armari mandavimus, duxerimus destinandos, proviso quod pro equis ipsis aput Avellonam trasfretaturis ordeum pro annona quinque noctium tantum in eisdem teridis debeat onerari, — fidelitati vestre precipimus, quatenus totam quantitatem predicti ordei pro annona ipsorum equorum et animalium contingentem, que est in summa ordei salme octoginta septem et medie ad salmam generalem, in predictis teridis onerari et de portu Brundusii cum eisdem extrahi ferendam aput Avellonam sine molestia permictatis; cauti existentes, ne pretextu [presencium] maior ordei seu aliorum victualium quantitas de portu ipso aliquatenus extrahatur sicut personarum vestrarum periculum et rerum dispendium cupitis evitare. Datum aput lacum Pensilem die tercio augusti VIII[e] indictionis.

Reg. Ang. 35 (1279 B), fol. 25.

Continentias praebet Minieri, AstIt. 3 (1879), 165 n. 1. Cf. 164 n. 3.

Die 4. augusti (Reg. Ang. 37, fol. 85 v) aliae copiae (200 armigeri et 300 balistarii) mittuntur Hugoni de Soliaco. V. Minieri l. c. 165 n. 2, ubi etiam Reg. Ang. 30, fol. 236 et 237 citantur, quae hodie desunt (Durrieu I, 293): 1280, 4. augusti, *An Sully, armigeri, gesandt nach Belgrad (*e collect. Hopfii*).

Godine 1280. avgusta 16:
Kralj Karlo I Anžujski naređuje svom upravniku Drača da izgradi bedem oko čitavog grada[218]

420.

(1280), 16. avgusta. Kod jezera Pensile.

*(Karlo I) Skotu o odbrani Drača	* ”Kralj Karlo piše svom vikaru u Draču (Jovanu Skotu) da, čim dovrši zidanje novog dračkog kastela, počne podizati zid kao ogradu oko grada”.

Reg. Ang. 30 (1278 B), fol. 234 (što danas nema kod Durrieua I, 293; Capasso 44)

Iz korišćenih kolekcija Hopfii Berolini	Minieri, AstiI.3 (1879), 165 n. 4.

[218] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 127*.

420.

(1280,) 16. augusti. Apud lacum Pensilem.

* ⟨Carolus I.⟩ an Scotto de munitione Durachii.

*„Re Carlo scrive al suo vicario de Durazzo ⟨Johanni Scotto⟩ che appena terminatasi la costruzione del nuovo castello di Durazzo faccia edificare le mura per la cinta della città.“

Reg. Ang. 30 (1278 B), fol. 234 (quod nunc deest Durrieu I, 293; Capasso 44).

E collectaneis Hopfii Berolini servatis.

Minieri, AstIt. 3 (1879), 165 n. 4.

Godina 1280. septembra 22: Kralj Karlo I naređuje prodaju žita stanovnicima Albanije koji su prihvatili njegovu vlast[219]

CXXXIII.

1280, 22. septembra, IX ind., u Napulju.

(god. XVI od kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid., *Reg. Ang*.., 41, fol. 56 – Neobjavljeno.

Za kuriju. Pisano je Mateju Rufulu itd. Pošto smo preko jednog drugog našeg pisma još ranije naredili tebi da ako kapetan Jovan Skoto i nadzornik blagajne Gvarino Glavelo budu u oblastima Albanije i Drača potražili određenu količinu namirnica za ishranu naših plaćenika koji sa kapetanom borave u tim krajevima, onda da se preko tebe pošalje kod Drača oko dvije hiljade salmi žita i petsto salmi ječma i da se predaju našim podanicima i vjernicima u tim krajevima po cijeni od šezdeset unci zlata za svakih sto salmi žita i po četrdeset unci zlata za svakih sto salmi ječma, sada ti ponovo naređujemo da se potrudiš da se istima, kapetanu i nadzorniku blagajne, dostavi za te stipendarije količina do petsto salmi žita i isto toliko ječma, kako bi ih oni dali i uračunali tim stipendarijama u njihove plate prema navedenoj cijeni, uz to, da se za svakog pojedinog srazmjerno odrede cijene po njihovim platama, prema odredbama naše kurije. No, pošto smo se pobrinuli i naredili da se od pomenute količine žita pošalje za kapetana i nadzornika blagajne u našem kastrumu pomenute zemlje Drača dvjesta salmi koje treba da posluže za zalihu i zaštitu, dopada nam se i želimo da tih petsto salmi žita i petsto salmi ječma predate samom kapetanu i blagajniku i uzmete odgovarajući dokaz da je od te količine unijete preko njih u kastrum pomenutih dvjesta salmi žita, a da je ostatak od te količine žita, sa cijelom navedenom količinom ječma dodijeljen i predat sa njihove strane stipendarijima i sračunat na pomenuti način, kako im je naređeno preko našeg pisma. No, ipak tako da trgovci koji budu nosili pomenute namirnice ne znaju da te namirnice pripadaju našoj kuriji, već da su njihove sopstvene koje su oni kao trgovci donijeli da ih prodaju u gore pomenutim krajevima. A preko tvog pisma da odmah obavijestiš nas i magistre računovođe naše velike kurije da su pomenute namirnice donijete tamo, i kada i koliku količinu si predao pomenutom kapetanu i blagajnicima (sic). U Melfiji, dana XXII septembra.

[219] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 146*.

CXXXIII.

1280, settembre 22, ind. IX, Napoli.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XVI).

Provvedimenti del Re per fornire di vettovaglie gli stipendiarî di Albania ed il castello di Durazzo, affidato al Lescaut. Ad evitare i rischi del trasporto, il Re ingiunge che i mercanti fornisori di frumento dichiarino sempre questo essere di loro propria pertinenza e non della r. Curia, che in effetti l'ha comprato.

Ibid., *Reg. Ang.*, 41, fol. 56. — Inedito.

Pro Curia. Scriptum est Matheo Ruphulo etc. Licet mandaverimus tibi per alias licteras nostras. ut si Iohannes Scottus capitaneus et Guarinus Clavellis thesaurarius in partibus Albanie et Duratii requirerent aliquam victualium quantitatem pro usu stipendiariorum nostrorum in partibus ipsis cum eodem capitaneo morantium de duobus milibus salmarum frumenti et quingentis salmis ordei que per te apud Duratium mitti mandavimus. ad vendendum fidelibus et devotis nostris ipsarum partium ad rationem de unciis auri sexaginta pro singulis centum salmis frumenti et de unciis quadraginta pro singulis centum salmis ordei. faceres assignari eisdem capitaneo et thesaurario pro stipendiariis ipsis usque ad quantitatem quingentarum salmarum frumenti et totidem ordei per eos ipsis stipendiariis exhibendum et computandum in gagiis eorum ad rationem predictam. iuxta quod uniquemque contingere pro rata gagiorum ipsis per nostram Curiam statutorum. tamen quia de predicta quantitate frumenti providimus et mandavimus inmitti per ipsos capitaneum et thesaurarium in castro nostro predicte terre Duratii. salmas ducentas ibidem pro thesauro et munitione ipsius servandas. placet nobis et volumus quod ipsis capitaneo et thesaurario predictas salmas frumenti quingentas et quingentas ordei facias assignari. et exinde recipi ydoneam apodixam. ut de quantitate ipsa inmittantur per eos in castro ipso predicte salme frumenti ducente. et reliqua quantitas ipsius frumenti cum toto predicto ordeo distribuatur et exhibeatur per eos dictis stipendiariis computanda modo predicto. sicut habent per nostras licteras in mandatis. Ita tamen quod mercatores qui victualia predicta detulerint nullam faciant mentionem quod victualia ipsa Curie nostre sint. set eorum propria. delata per eos tamquam mercatores ad vendendum in partibus supradictis. Et significes per licteras tuas nobis et magistris rationalibus magne Curie nostre statim quod predicta victualia illuc delata fuerint et quando et quam quantitatem dictis capitaneo et thesaurariis *(sic)* feceris assignare. Data Melfie die XXII septembris.

Godine 1280. novembra 2: Zapovjednicima Karla I u Albaniji popunjavaju se zaprege za vuču oružja[220]

CXXXIV

1280, 2. novembra, IX. Ind., u Brindiziju.

(god. XVI kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid., *Reg. Ang.*, fol. 19^{t}. – Neobjavljeno.

Pisano je Jovanu Skotu, vojnom kapetanu Drača, i Gvarinu Kavelu, blagajniku poslatom sa njim itd. Pošto ste nas nedavno vašim pismom obavijestili da su nekima od najamnika koji su bili u tvojoj pratnji, pokrepali konji za vuču oružja i tako bili izgubljeni za naše potrebe, pa radi njihovog interesa ponizno ste zamolili da se za nadoknađivanje tih konja njima pobrine naša svjetlost, evo, priklanjajući se vašim i njihovim molbama, naredili smo da vam se preko viceadmirala Simona de Belovidere pošalje i dostavi kod Drača petnaest dolje navedenih armijskih konja. Zato tvojoj odanosti naređujemo da te konje preuzmeš od izaslanika pomenutog Simona i njih, u ime nadoknade koja vam je neophodna, dostaviš tvojim pomenutim plaćenicima, čiji su konji crkli ili bili izgubljeni za službu, za što treba da uzmete odgovarajuću pismenu potvrdu, a za četiri dana da napravite dva posebna spisa, jedan sa imenima i prezimenima onih stipendarija kojima će to nadoknađivanje biti pilaturas, balsanaturas, mercaturas i drugi koji će sadržavati starost i vrijednost za svakog od njih i onih kojima su konji pocrkali i bili izgubljeni za službu, sa vremenom i mjestom smrti ili uginuća, pojedinačno i ponaosob za svakog konja, od kojih ćete jedan zadržati kod vas, a za drugog ćete se pobrinuti da se dostavi našim računovođama, uzimajući, svakako, od tih stipendarija pismenu potvrdu ili dokaz koje imaju, ili su dužni da ih imaju o smrti i uginuću tih pocrkalih ili poginulih konja, koje ćete prepisati i tako u prepisima čuvati u vašem računovodstvu, dostavljajući, zatim, navedenim službenicima pomenutog viceadmirala odgovarajući dokaz o nadoknadi tih konja, koji će sadržavati sve njihove pojedinačne razlike, pilature, balsamature, merkature, starost i druge oznake i cijenu tih konja koju oni svakako imaju. Jedan konj *liardus balsanus* na čelu, u vrijednosti je od šest uncija zlata. Jedan vranac sa zvijezdom na čelu i balsanus na zadnjim nogama, u vrijednosti je od četiri uncije zlata. Jedan vranac u vrijednosti je od četiri uncije zlata. Jedan vranac balsanus na zadnjoj lijevoj nozi, u vrijednosti je od četiti uncije zlata. Jedan *liardus* mrki, balsanus na čelu, njušci i zadnjoj desnoj nozi, u vrijednosti je od šest uncija zlata. Jedan riđan u vrijednosti je od pet uncija zlata. Jedan dorat u vrijednosti je od četiri uncije zlata. Jedan vranac sa malom *balsanaturom* na čelu i desnoj zadnjoj nozi, u vrijednosti je od četiri uncije zlata. Jedan riđan balsanus od čela pa sve do njuške, u vrijednosti je od šest uncija zlata. Jedan dorat u vrijednosti je od pet uncija zlata. Jedan pjegavi konj sa prugama na njušci, u vrijednosti je od pet uncija zlata. Jedan riđan balsanus od čela pa sve do njuške i na svim nogama, u vrijednosti je od četiri uncije zlata. Jedan dorat u vrijednosti je od sedam uncija zlata. Jedan dorat balsanus na čelu, u vrijednosti je od šest uncija zlata. Svi ovi konji, koji koji imaju od tri do četiri godine, bili su prodati našoj kuriji u punom naponu snage. Pored ovoga, da se pobrinete i pomno pazite da, ako su konji tih stipendarija koji su uginuli

[220] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 147.*

CXXXIV.

1280, novembre 2, ind. IX, Brindisi.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XVI).

Reali ordini per rifornimento di cavalli agli stipendiarî di Albania comandati dal Lescaut.

Ibid., *Reg. Ang.*, 38, fol. 19 t. — Inedito.

Scriptum est Iohanni Scotto capitanio Durachii militi et Guarino Chavel thesaurario deputato cum eo etc. quia maiestati nostre nuper vestris literis intimasti quod quibusdam ex stipendiariis nostris tecum capitaneo deputatis equi eorum ad arma mortui et assellati sunt in servitiis nostris et pro parte ipsorum humiliter supplicastis ut de restitucione eorumdem equorum nostra eis serenitas provideret. ecce vestris et eorum supplicationibus annuentes equos ad arma quindecim infrascriptos per Simonem de Bellovidere vice ammiratum aput Durachium mitti et vobis assignari mandamus. Ideoque fidelitati tue precipimus quatenus equos ipsos a nunciis dicti Simonis recipiatis et eos predictis stipendiariis tuis quibus equi

ili poginuli bili manje vrijednosti od naših navedenih konja sa kojima će se izvršiti nadoknada, cijelu tu razliku u vrijednosti konja uzmite od njihovih prvih plata, a ako su možda vrijedjeli više da im kažete kako ćemo se sa naše strane pobrinuti da im se ta razlika nadoknadi. U Brindiziju, drugog dana novembra, u devetom indiktu.

eorum ad arma mortui vel assellati sunt. de quo plenarie vobis costet. restitucionis nomine assignetis. apodixam exinde idoneam receptam et in quaternis duobus redigi particulariter faciatis: nomina et cognomina stipendiariorum ipsorum quibus restitucio ipsa fiet pilaturas. balsanaturas. mercaturas et alia si qua tempus et valorem cuiuslibet ipsorum exibendorum eisdem et pro quibus equis eorum mortuis et assellatis cum tempore et loco mortis assellacionis eorum particulariter et distincte. quorum unum penes vos retento. alterum nostris rationalibus destinare curetis. recipiatis nihilhominus ab eisdem stipendiariis licteras vel apodixam quas habent et habere debent de morte et assellatione equorum eorum mortuorum et assellatorum quos laceratis et sic laceratos custodiatis vestro raciocinio producendos. facturus dictis serviciis predicti vice ammirati de repetitione equorum ipsorum idoneam apodixam. distinctiones eorum omnes particulariter continentem. pilature autem. balsanature. mercature tempus et alia signa. et extimacio equorum ipsorum hec sunt videlicet. Pultrus unus liardus balsanus in fronte extimatus valore unciarum auri sex. Pultrus unus morellus stellatus in fronte et balsanus in pedibus posterioribus extimatus valore unciarum auri quatuor. Pultrus unus bayus balsanus in fronte et pede sinistro posteriore extimatus valore unciarum auri quatuor. Pultrus unus morellus extimatus valore unciarum auri quatuor. Pultrus unus morellus balsanus pede sinistro posteriore extimatus valore unciarum auri quinque. Pultrus unus liardus obscurus balsanus in fronte et musso pede destro anteriori extimatus valore unciarum auri sex. Pultrus unus saurus extimatus valore unciarum auri quinque. Pultrus unus bayus extimatus valore unciarum auri quatuor. Pultrus unus morellus cum parva balsanatura in fronte et pede destro posteriore extimatus valore unciarum auri quatuor. Pultrus unus saurus balsanus in fronte usque ad musellum extimatus valore unciarum auri sex. Pultrus unus bayus extimatus valore unciarum auri quinque. Pultrus unus vayrolus cum listis de morello extimatus valore unciarum auri quinque. Pultrus unus saurus balsanus a fronte usque ad musellum et omnibus pedibus extimatus valore unciarum auri quatuor. Pultrus unus bayus extimatus valore unciarum auri septem. Pultrus unus bayus balsanus in fronte extimatus valore unciarum auri sex. Qui omnes pultri sunt trium annorum in quatuor mercati merco Curie nostre ad florem de lisa. Provideatis insuper et caveatis actente quod si equi stipendiariorum ipsorum mortui vel assellati modo predicto minoris valoris fuerint predictorum equorum nostrorum. de quibus restitucio fiet eis modo predicto. totum id quod minus ipsi equi eorum valuerint. de ipsorum primis gagiis deducatis et si forte magis valuerint quam prescripti dicere ipsis ex parte nostra poteritis quod defectus huiusmodi eis vice alia mandabimus restaurari. Datum Brundusii die secunda novembris nona indictione.

Godine 1281. marta 22:
Najamnici Saraceni (Turci?) pod zapovjedništvom oficira Karla I kreću iz Drača u opsadu Berata[221]

CXXXV.

1281, 22. marta, IX ind., u Napulju.

(god. XVII kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid. *Reg. Ang*., 40, fol. 43^{t}. – Neobjavljeno.

Pisano je Saracenu Rikardu, kapetanu vojske Saracena koja se nalazi u Draču itd. Pošto je, kako smo saznali, kastrum Beligrada (Berata) zauzet i gospodar duks treba što brže da ga povrati, pobrinućemo se da Jovan Skoto, kapetan Drača , sa svim svojim ljudima podvrgavajući se tvojoj komandi dođe kod Huga, zvanog Ruso de Soliako, kapetana tih krajeva, pa ti sa svojom pratnjom i ljudima koji se nalaze pod tvojom komandom zajedno sa pomenutim Jovanom treba da odeš kod tog Huga, zato tvojoj odanosti naređujemo da pošto …… sa pomenutim Jovanom kod pomenutog Huga de Soliako, ti zajedno sa svojom pratnjom i našim ljudima koji su pod tvojom komandom moraš da se priključiš imenovanom Hugu radi osvajanja pomenutog kastruma Belograda, što će se moćno i hrabro učiniti. U Napulju, dvadeset drugog dana marta, devetog indikta.

[221] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 149*.

CXXXV.

1281, marzo 22, ind. IX, Napoli.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XVII).

Ordine a Riccardo saraceno, e capitano dei saraceni in Durazzo, di congiungersi con le sue genti a Giovanni Lescaut, inviato a Belgrado, per l'espugnazione di quel castello.

Ibid., *Reg. Ang.*, 40, fol. 43. — Inedito.

Scriptum est Riccardo sarraceno militi capitaneo sarracenorum existencium in Durachio etc. Cum sicut accepimus castrum Belligradi in statu capiens existat. et ut cicius duce Domino capiatur. Ioannem Scottum capitaneum Durachii cum tota gente nostra in capitania tua sistente ad Hugonem dictum Russum de Soliaco capitanio illarum partium providerimus accessurum et te cum familia et gente tua sub tua capitania morantibus cum predictum Iohannem ad quem eundem Hugonem ire debere fidelitati tue precipimus quatenus . . . . . cum predicto Ioanne ad predictum Hugonem de Soliaco cum familia et gente nostra sub tua capitania morantibus conferre te debeas circa predictum Hugonem ad debellacionem dicti castri Bellogradi et potenter et viriliter potiturus. Neapoli die vigesima secunda martii none indictionis.

Godine 1281. marta 22:
Kapetana Drača i Albanije Jovana Skota zamjenjuje u odsustvu Filip de Benevile[222]

CXXXVI.

1281, 22. marta, IX ind., kod kule s. Erazma.

Ibid., *Reg Ang*., 40, fol. 43^{t}. – Neobjavljeno.

Dato je na znanje svim ljudima Drača i Albanije itd. Pošto je zbog nekih naših dužnosti Jovan Skoto, naš kapetan Drača i Albanije, otišao kod Beograda, odlučujemo da ga u samom komandovanju zamijeni Filip de Benevile, naš cijenjeni vojnik i podanik, koga evo ovdje u našoj kuriji određujemo, a tvojoj odanosti naređujemo da se Filipu de Benevile iskreno pokoravaš i uspješno ga podržavaš u svemu što se odnosi na kapetansku službu, kao kapetanu koji je u tim krajevima određen od strane naše ekselencije. Tako će on pomoću naše potpune odanosti moći da izvršava svoju službu kako treba, a vi koji ste tamo postavljeni zbog izvršavanje posla da mu marljivo služite. Kod kurije svetog Erazma blizu Kapue, dana XXII marta, VIIII indikta.

[222] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 149-150.*

CXXXVI.

1281, marzo 22, ind. IX, Torre s. Erasmo.

(Regni Caroli I reg. Sic. an. XVII).

Il re manda Philippo de Beneville in Albania a sostituire nel comando delle truppe il Lescaut, dovendo questi partire per altro incarico a Belgrado.

Ibid., *Reg. Ang.*, 40, fol. 43 t. — Inedito.

Scriptum est universis hominibus Durachii et Albanie etc. cum pro quibusdam nostris serviciis Ioannem Scottum capitaneum nostrum Durachii et Albanie aput Bellogradum proficisci mandamus substituto sibi per nos in capitania ipsa Philippo de Beneville dilecto militi familiari et fideli nostro quem ecce illuc de nostra Curia destinamus. fidelitati tue precipimus quatenus eidem Philippo de Beneville de omnibus quas ad ipsius capitanie spectant officium tamquam capitanio in partibus ipsis per nostram excellentiam ordinato ad honorem et fidelitatem nostram devote pareatis et efficaciter intendatis. Ita quod devocionis nostre promptitudine mediante officium ipsum exercere valeat. sicut decet. vosque inde possitis pro effectu operis de diligentia commendare. Datum aput curiam sancti Herasmi prope Capuam die XXII martii VIIII indictionis.

Godina[223] 1281. maja 30: Emnostija iz Belograda (Berata) stupa u službu jednog Dubrovčanina

87.
30. MAJA 1281.

Emnostija iz Beograda (Berata) stupa u službu kod Mihajla Držića na 12 godina.

Pretposljednjeg dana maja (1281). U Dubrovniku itd. Ja Emnostija iz Belgrada potvrđujem da sam svojom dobrom voljom pristala i prihvatila da služim kod Mihajla Dersija u roku od dvanaest godina, i to pod takvim uslovima da treba da ga vjerno čuvam, da se brinem o samom Mihajlu i njegovim stvarima i da izvršavam sve poslove prema njegovom zahtjevu. Ja, pomenuti Mihajlo treba pomenutoj Emnostiji da dajem hranu, odjeću i odgovarajuću obuću. A kada prođe pomenutih dvanaest godina imenovana Emnostija može slobodna i bez obaveza da ode zauvijek od mene. A ovo itd. Svjedok sudija Vitanja iz Cerne [/// f ^{ca}].

Deb. Not. I, f. 55^{a} .

[223] *Dr Gregor Čremošnik: "Kancelariski i notariski spisi 1278-1301", p. 48.*

87

30. MAJA 1281.

Емностија из Београда (Берата) ступа у службу Михајлу Држићу на 12 година.

Die penultimo madii [1281]. Ragusii etc. Ego quidem Emnostia de Belgrado confiteor, quod mea bona voluntate dedi et locavi me ad standum cum Michaele Dersie usque ad duodecim annos, tali videlicet ordine, quod debeo ipsum Michaelem et res suas fideliter salvare et custodire et omnia servicia ad eius voluntatem facere. Et ego dictus Michael debeo dare dicte Emnostie victum et vestimenta et calciamenta convenientia. Completis vero dictis duodecim annis prenominata Emnostia exeat a me libera et franca in perpetuum. Hec autem etc. Testis Vitagna de Cerna, iudex. [/// f^ca.]

Deb. Not. I f. 55^a.

Godine 1281. jula 12: Kapetan Drača i Albanije zarobljava albanskog duksa Ginija Tamiska i rođaka Paleologa (turskog?) velikaša Masuda[224]

CXXXVII.

1281, 12. jula, IX ind., u Civativekiju.

(God. XVII od kraljevanja Karla I, kralja Sic.)

Ibid., *Reg. Ang.*, 38, fol. 82[t]. – Neobjavljeno.

Pisano je istom Jovanu Leskou itd. Našem prijatelju Henriku Kabaleru načelniku Brunduzija šaljemo sada ovo naše pismo sa nalogom da albanskog duksa Ginija Tamiska i nekog Grka po imenu Masuda, iz kruga velikaša kurije Paleologa, naše neprijatelje zarobljene od strane Jovana Skota, kapetana Drača i Albanije, našeg vojnika, savjetnika, prijatelja i podanika, uhvaćene zbog izdaje i predate njemu od strane tog kapetana, ako se dogodi da na svom povratku sa vakselama naše kurije, kojima upravlja po nalogu našeg visočanstva, iz Drača u Apuliju stigne kod Manfredonije, pa preplovivši more prispje kod Trane i te zarobljenike preda tebi na čuvanje, ti njih treba da čuvaš u samom kastrumu u čvrstim gvozdenim okovima, kako ne bi postojala nikakva mogućnost za njihovo bjekstvo. No ako se dogodi da sa vakselama najprije prispje kod Brindizija i njih preda vitezu Patriciju de Klauru, justicijaru zemlje Idronta i našem prijatelju, on treba da ih pod punom zaštitom uputi tebi, pa zato tvojoj odanosti naređujemo da, ako pomenuti protontin Brindizija stigne kod Trane i preda tebi pomenute zarobljenike, onda da ih uzmeš od njega i kao garanciju daš pismenu potvrdu, a ako pomenuti protontin najprije prispje kod Brindizija i te zarobljenike preda pomenutom justicijaru, taj justicijar treba da ih pod sigurnom zaštitom prebaci tebi preko svojih izaslanika, kako stoji u nalogu naše ekselencije, a ti da ih u interesu naše kurije primiš od pomenutih izaslanika tog justicijara i sve dok namjeravamo nastojiš da se dobro i bezbedno čuvaju. Za prihvatanje tih zarobljenika da ti daju sigurne garancije, a ti da ih ne oslobađaš bez našeg posebnog naloga zapečaćenog sa obje strane velikim i malim pečatom koji će ti za tu priliku biti tajno upućen. Takođe treba da obavijestiš našu ekselenciju da li ćeš zarobljenike primiti od pomenutog protontina ili od gore pomenutog justicijara, kao i o vremenu kada ti ti zarobljenici budu predati. Kod Starog grada, XII jula.

[224] *"I documenti storicci di Corato", vol. 1, p. 150.*

CXXXVII.

1281, luglio 12, ind. IX, Civitavecchia.

(Regni Caroli I regis Sic. an. XVII).

Giovanni Lescaut avendo fatto prigionieri G. Tamisco duca albanese ed un greco della Curia del Paleologo, nemici di re Carlo d'Angiò, questi dà gli ordini al protontino di Brindisi per la severa custodia dei due captivi, quando per mare saranno giunti a Manfredonia, a Trani, ovvero a Brindisi istessa.

Ibid., *Reg. Ang.*, 38, fol. 82 t. — Inedito.

Scriptum est eidem etc. Cum Henrico Caballero prothontino Brundusii familiari nostro ad presens nostras damus litteras in mandatis. ut ducem Ginium Tamiscum albanensem et quemdam grecum nomine Masuda de Magnatibus Curie Palialogi inimici nostri captas per Iohannem Scottum capitaneum Durachii et Albanie militem consiliarium familiarem et fidelem nostrum ob causam proditionis eorum et sibi per eumdem capitaneum assignatos si in reditu suo cum vaxellis Curie nostre. quibus de mandato nostre celsitudinis preest. a Durachio in Apulia aput Manfridoniam ipsum venire contigerit. discurrendo maritimam aput Tranum accedat. et captivos ipsos tibi assignet custodiendos per te in castro ipso cum bonis compeditibus ferreis sicque de ipsorum fuga non sit aliquatenus dubitandum. vel si primo aput Brundusium cum vaxellis ipsis redierit eos Patricio de Clauris militi. iusticiario terre Ydronti familiari nostro assignare debeat per eum ad te sub fida custodia destinandos. fidelitati tue precipimus quatenus si predictus prothontinus Brundusii aput Tranum accessisset et captivos predictos tibi duxerit assignandos. ipsos ab eo recipias et sibi scriptum competens facias ad cautelam. si vero dictus protontinus aput Brundusium primo redierit et captivos ipsos dicto iusticiario assignaverit. idemque iusticiarius sub fida custodia per nuncios suos ipsos tibi transmiserit. sicut habet a nostra excellentia in mandatis. eos a predictis nunciis eiusdem iusticiarii pro parte Curie nostre recipias et in castro ipso usque ad nostrum beneplacitum bene ac studiose facias custodire tuo iusticiario. de ipsorum captivorum receptione cautelam faciant competentem non liberans eos sine speciali manda nostro utroque sigillo nostro magno pendenti et parvo secreto tibi propterea dirigendo. S gnificaturus excellentie nostre utrum a predicto prothontino captivos ipsos receperis vel iusticiario supradicto et tempus quo captivi ipsi tibi fuerint assignati. Datum aput Urbe veterem XII iulii.

Godina 1282. januara 1: Naređuje se justicijaru Idronta da se sa svim efektivima stavi pod zapovjedništvo kapetana Drača i Albanije[225]

461.

(1282), 1. januara. Kod Starog Grada.

Naređuje se justicijaru Idronta da se pokori kapetanu Drača.

Pisano je tom justicijaru (zemlje Idronta) itd. Premda smo ti jednim drugim pismom naložili da Jovanu Skotu, našem kapetanu Drača, pomogneš pješadijom i škutama u odbrani te zemlje, jer je taj poduhvat veoma prirastao našem srcu, sada hitno zahtijevamo i naređujemo ti da sve što taj kapetan bude smatrao da je neophodno da ti sa drugima doneseš na njegov zahtjev, to morate da učinite i ispunite njemu, jer ti to možeš da uradiš pružajući mu savjet i pomoć i ne uzdržavajući se bilo kakvih napora i troškova. A za sve troškove koje budu neophodni da trošiš pravilno i odmjereno od bilo kog novca naše kurije (*slijede odredbe*). Kod Starog Grada, prvog januara, X indikta.

Reg. Ang., 44 (128 B), fol. 88 v.

[225] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 138*.

461.

(1282,) 1. ianuarii. Apud Urbem Veterem.

Mandatur iustitiario Ydronti, ut pareat capitaneo Dyrrachii.

Scriptum est eidem iusticiario ⟨terre Ydronti⟩ *etc.* Licet tibi per alias nostras licteras iniungamus,[1]) ut Johanni Scocto capitaneo nostro Durachii de gente pedite ac scutis pro defensione ipsius terre subvenias, quia tamen negocium ipsum multum insidet cordi nostro, — volumus et mandamus tibi expresse, quod omnia que capitaneus ipse ad defensionem eamdem necessaria et utilia esse providerit teque de illis duxerit requirendum iuxta requisicionem suam facere debeas et complere omne sibi, quod sibi poteris, consilium et auxilium extiturus nullis parcendo laboribus et expensis. Pro quibus omnibus expensas, que necessarie fuerint, facias iustas et moderatas de quacumque pecunia curie nostre (*sequuntur formulae*). Datum aput Urbem Veterem primo ianuarii X indictionis.

Reg. Ang. 44 (1282 B), fol. 88 v.

---

[1]) V. supra nº 460.

Godina 1282. januara 13: Karlo I Anžujski pohvaljuje justicijara Idronta[226]

462.

(1282,). 13. januara. Kod Starog Grada.

Kralj Karlo I odobrava ono što je justicijar Idronta učinio za odbranu Drača.

Pisano je tom (justicijaru zemlje Idronta) itd. Sa zadovoljstvom smo primili tvoje pismo i tvoje zaključke koje si poslao našoj preuzvišenosti i otkako smo razgledali njihovu sadržinu koju si izložio, odgovaramo ti na svaku pojedinačnu sadržinu istih. Tako, izvijestio si nas preko jedne od tvojih napomena, da si Jovanu Skotu, kapetanu Drača, našem voljenom vojniku, savjetniku, prijatelju i podaniku, koji ti je ranije, prošlog mjeseca jula u VIIII indiktu, preko svog pisma zatražio da mu pošalješ četu plaćenih vojnika radi utvrđivanja i odbrane naše dračke zemlje, gdje se tada sa strahom očekivala neprijateljska vojska, pridržavajući se volje jednog našeg pisma-odgovora, napisanog kod Starog Grada XV jula pomenutog devetog indikta, koga smo ti uputili u vezi sa nekim tvojim određenim napomenama, kojima smo hitno naredili da sa koliko je moguće većom silom plaćenih vojnika treba da pomogneš pomenutom kapetanu, poslao sa svoje strane šezdeset plaćenika iz novca za opštu pomoć, koja je prošle godine bila stavljena pod tvoju jurisdikciju za tri utvrđena mjeseca i koja je potrebna za pomenutog kapetana, od čega si njima isplatio za platu pojedinačno za svakoga po dvanaest zlatnika na mjesec, odnosno u cjelini sedamdeset i dvije uncije zlata. Drugom napomenom si nas, takođe, izvestio da si na zahtjev kapetana, upućenog preko raznih pisama, da mu pošalješ pomoć u ljudstvu zbog odbrane te zemlje protiv nekog sina Paleologovog (!), šizmatika i našeg neprijatelja, odgovorio da ćeš mu priteći u pomoć sa velikom vojskom konjanika i naoružanih pješaka, po savjetu plemenitog muža Narzona de Tučiako, poštovanog vojnika i bliskog rođaka, i Žerarda iz Marselja, viceadmirala od rijeke Tronti do Kutrona i drugih naših vojnika, prebacio si pomenutom kapetanu trista i devet ljudi tada prisutnih u našem gradu Brindiziju, koji se opremljeni kako valja nalaze kod pomenutog viceadmirala (*sa drugima koji su ispušteni)*; i svi oni, izuzev nekih koje je pomenuti protontin <Brindizija> poslao da danju i noću čuvaju dvije pomenute galije u luci Drača, zajedno sa svojim kapetanom boraviće tamo sve dok treba da se boravi radi odbrane same zemlje. *(Drugi su ispušteni)*. Kod Starog Grada, XIII. Januara, X. indikta.

Reg. Ang., 44 (1282 B), fol. 88v.

[226] *"acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 138*.

462.

(1282,) 13. ianuarii. Apud Urbem Veterem.

Carolus I. rex approbat ea, quae iustitiarius Ydronti pro defensione Dyrrachii fecerat.

Scriptum est eidem ⟨iustitiario terre Ydronti⟩ *etc.* Benigne accepimus licteras et capitula tua per te nunc celsitudini nostre missa et intellectis hiis que ipsarum tenor explicuit ad singula tibi tenore presencium respondemus: significasti siquidem per unum capitulorum ipsorum, quod — Johanne Scocto capitaneo Duracii dilecto milite consiliario familiari et fideli nostro olim infra mensem iulii primo preterite VIIIIe indictionis te per suas licteras requirente de mictendo sibi exforcio servientum pro municione et defensione dicte terre nostre Durachii, ubi tunc inimicorum exercitum expectabat, — tu auctoritate quarumdam nostrarum responsalium licterarum tibi super certis tuis capitulis directarum, quorum data est aput Urbem Veterem XV iulii dicte none indictionis, quibus expresse tibi mandavimus, ut in quantum bono modo fieri posset de predicto servientum exforcio deberes eidem capitaneo subvenire, servientes sexaginta per te de pecunia generalis subvencionis eodem anno proximo preterito in iurisdictione tua imposita pro tribus mensibus solidatos ad predictum capitaneum destinasti, quibus de predicta pecunia pro eorum solidis exolvisti ad racionem de tarenis auri duodecim pro quolibet eorum per mensem uncias auri septuaginta duas ponderis generalis. Item per aliud capitulum similiter nunciasti, quod subsequenter ab eodem capitaneo per diversas licteras requisitus de mictendo sibi succursu gentis pro eiusdem terre defensione, contra quam filius Palialogi (!) scismatici inimici nostri dicebatur cum maximo equitum et peditum armatorum exercitu adventurus, de consilio nobilis viri Narzoni de Tucziaco militis dilecti consanguinei familiaris et Gerardi de Marsilia viceammirati a flumine Tronti usque Cutronum et aliorum militum nostrorum, in civitate nostra Brundusii tunc presentes trecentos et novem homines de armis curie nostre penes dictum viceammiratum existentibus decenter munitos cum duabus galeis eiusdem curie nostre in portu Brundusii existentibus eidem capitaneo trasmisisti (*aliis ommissis*); qui omnes exceptis illis, quos dictus prothontinus ⟨Brundusii⟩ pro custodia dictarum duarum galearum in portu Durachii die noctuque providit moraturos, pro defensione ipsius terre sunt cum predicto capitaneo moraturi. (*Aliis ommissis.*) Datum aput Urbem Veterem XIII ianuarii X^{e} indictionis.

Reg. Ang. 44 (1282 B), fol. 88 v.

Godine 1283. maja 3:
Kastelan Avalone razmjenjuje ženu svog najamnika koju su ugrabili Albanci za zarobljenu ženu albanskog zapovjednika[227]

472.

(1283,) 3. maja. U Nikoteriji.

Naređuje se kastelanu Avalone da razmijeni neku ženu koju su zarobili Albanci sa jednom zarobljenicom Albankom.

Jovanu de Taksiaku, kastelanu kastruma Avelone.

Pisano je istom itd. Radulfo de Kali, stipendarij (najamnik) gospodara oca našeg, dostavio nam je molbu koja sadrži da mi, pošto su Albanci oteli njegovu ženu Mahaldu i nju kao svoje vlasništvo drže u zatvoru, a ti ženu Giljeljma iz Albanije koja ti je bila poslata na čuvanje u kastrumu Avelone držiš zatvorenu, ljubazno i milostivo odredimo da se odobri razmjena sa njegovom ženom. Naklonjeni njegovoj molbi o razmjeni između žene pomenutog Giljeljma iz Albanije koju ti držiš zatvorenu i pomenute žene Radulfa, ljubazno smo se složili da se ona ostvari. Zato, po kraljevskom nalogu naređujemo tvojoj ljubaznosti da se odmah, kada primiš ovo pismo, bez oklijevanja pobrineš da ženu pomenutog Giljeljma iz Albanije koju ti držiš zatvorenu daš Radulfu koji treba da je preda tom Giljeljmu radi razmjene za njegovu ženu, a zbog tvoje sigurnosti uzećeš za to odgovarajući pismeni dokaz. U Nikoteriji III maja.

[227] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 141*.

472.

⟨1283,⟩ 3. maii. Nicoterae.

Mandatur castellano Avlonae, ut mulierem quandam ab Albanensibus captam captiva una Albanensi permutet.

Johanni de Taxiaco castellano castri Avellone.

Scriptum est eidem *etc.* Porrecta nobis Radulfi de Challis stipendiarii domini patris nostri peticio continebat, quod, cum Albanenses ceperint Machaldam uxorem suam et ipsam teneant in carcere mancipatam, uxorem Guillelmi de Albanis (!), quam in castro Avelone tue custodie deputato captivam detines, pro excambio dicte uxoris sue assignare sibi graciose benigne mandaremus. Cuius peticionibus inclinati uxorem dicti Guillelmi de Albania, quam captivam detines, eidem Radulfo pro excambio dicte uxoris sue graciose providimus exhibendam. Quocirca devocioni tue ex regia parte precipiendo mandamus, quatenus statim receptis presentibus uxorem dicti Guillelmi de Albania, quam captivam detines, eidem Radulfo exhibendam per eum eidem Guillelmo pro excambio dicte uxoris sue studeas sine mora qualibet assignare; recepturus ab eo exinde ad tui cautelam ydoneam apodixam. Datum Nicotere III maii.

Reg. Ang. 46 (1283 E), fol. 81 v.

(Hahn, Reise 279. Hopf I, 329 n. 13. Makušev, Ist. raz. 29 n. 6.)

Godina 1283. maja 8: Naredba kapetanu Drača da pohvata porodice zarobljenih Albanaca (najamnici Saraceni u službi kralja Karla I)[228]

473.

(1283), 8. maja. U Nikoteriji.

Pismo za kapetana Drača o raznim poslovima.

Giljeljmu Berardu, kapetanu Drača.

Pisano je istom itd. Sa zadovoljstvom smo primili tvoje zabilješke koje si poslao i pošto smo marljivo razgledali njihovu sadržinu, odgovaramo ti na svaku pojedinu. U vezi sa šest zarobljenika Albanaca koji se drže u kraljevskom zatvoru u Brinduziju smatramo da u zasjedama treba da pohvataš njihove sinove i da zatim narediš da se marljivo čuvaju u kastrumu Drača. Pošto ih uhvatiš, to da nam pismeno javiš kako bi, kada budemo obaviješteni sa tvoje strane, naredili da se ovi zarobljenici iz pomenutog kastruma Brindizija prebace u Drač, gdje će boraviti pod tvojim nadzorom sve dok se zemlja (!) u tim djelovima od strane njihovih rođaka, koji će se pojaviti kada to potvrdiš, ne oslobodi i vrati u stanje koje nikada nije bilo bolje poslije srećnog vladanja gospodara oca našeg, kako sadrži zahtjev koji su nam dostavili sami zarobljenici. A za ono što preko tih bilježaka tražiš da ti se pošalje dvadeset konjanika Saracena, za koje tvrdiš da su najpogodniji u tim krajevima, prema tvojoj podnijetoj molbi naredili smo vojnicima Rikardu i Musu iz Lukerije, a takođe i Jovanu iz Salerna, ranije justicijaru Kapitanate, da dvadeset konjanika Saracena od onih za koje smo naredili da se odaberu od strane justicijara i pošalju kod naše vojske, požure da ih upute tebi za ……

Određenih preko samog justicijara, nalažući Filipu de Hrervila, justicijaru zemlje Idronta, da se pobrine za njihovu odgovarajuću opremu za prevoz njih i njihovih konja od Brindizija do Drača. Pored toga tražiš da ti se pošalje novac za plate tvojih stipendarija (najamnika) i servienta (plaćenika-pješaka) koji prebivaju kod tebe. U vezi sa tim želimo da znaš da smo najprije sekretara Laurencija Rufula itd. preko našeg pisma izvijestili o potrebi da ti se odmah pošalju i predaju četiri stotine uncija, a takođe smo mu drugim našim pismom naložili da ti odmah, bez bilo kakvog zadržavanja, pošalje dvjesta salmi žita u sklopu generalne salme, tako da pošto primiš novac i žito možeš tri meseca da isplaćuješ utvrđene plate za tebe i pomenute stipendarije i serviente. Nikolaju Zupiji, vojniku koji s tobom tamo boravi i za koga si nas molio posebnim pismom, davaćeš platu kao vojniku samo dok kao vojnik bude opremljen oružjem, konjima i bude sa porodicom, ne protiveći se što je do sada bio plaćen kao peharnik po kraljevom nalogu. Od pomenutog žita sa pedesetoricom Albanaca koje još uvijek držiš tamo i koji su ti, kako si napisao, najviše korisni i od kojih dobijaš taoce, vršićeš zamjenu tokom tri mjeseca, a samo žito ćeš im uračunavati po onoj cijeni po kojoj se tamo prodaje, a ako što od njega preostane da se sačuva u korist kraljevih potreba i to onda kada će biti potrebno da se upotrijebi. Premda smo sada, prikljanjajući se prijateljski tvojim savjetima i zahtjevima, naredili da ti se dostavi ovaj novac i žito, ipak ne želimo da te zanemarimo, već budno motrimo na tebe, jer tvoji prethodnici koji su ranije bili uzimali su za sebe i ljude koji su im bili upućivani onoliko koliko bi se pokazalo da im je potrebno, kako od prihoda soli, tako

[228] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 141*.

473.

(1283,) 8. maii. Nicoterae.

Litterae ad capitaneum Dyrrachii de diversis negotiis.

Guillelmo Berardi capitaneo Durachii.

Scriptum est eidem *etc.* Benigne receptis licteris quas misisti et ipsarum tenore diligentius intellecto tibi ad singula respondemus. Super negocio siquidem sex captivorum Albanensium, qui in castro Brundusii regio carcere detinentur, placet nobis, quod filios eorum in obsides recipere debeas et in castro Durachi custodiri facias diligenter; quibus receptis id nobis per licteras tuas significes, ut per te exinde informati captivos eosdem de predicto castro Brundusii transmicti apud Durachium iubeamus sub tua custodia moraturos usque quo terram (!) illarum parcium per eorum consanguineos, qui se ad hoc ut asseris obtulerunt, reducatur et ponatur in statu, quo unquam melius extitit post felix dominium domini patris nostri, sicut porrecta super hoc nobis captivorum ipsorum peticio continebat. Ad id vero quod per easdem licteras requirebas tibi transmicti debere Saracenos viginti equites, quos in partibus ipsis tecum asseris plurimum oportunos, tua supplicacione admissa ecce Riccardo et Muse militibus de Luceria ac etiam Johanni de Salerno olim iusticiario Capitinate per licteras nostras iniungimus, quod viginti Saracenos equites de illis, quos per eundem iusticiarium solidare mandavimus et ad exercitum nostrum micti, ad te destinare procurent pro . . . . . per ipsum iusticiarium solidatos; iniuncto Philippo de Hervilla iusticiario terre Ydronti, quod ipsis a Brundusio usque Duracium pro transitu eorum et equorum suorum de vasis provideat oportunis. Petebas insuper pro gagiis tuis stipendiariorum et servientium tecum morancium pecuniam ad te micti; super quo scire te volumus quod prius Laur[entio] Rufulo secreto *etc.* per nostras licteras scripseramus de mic-

i ljetina, zbog čega se nije tražilo ništa od novca gospodara oca našeg. Pa tako ti prihvaćajući i sve bolje primjenjući te odredbe i postupke tako brižljivo da napreduješ, da tvojim postupcima od gospodara oca našeg i nas zaslužiš pohvale i milostive nagrade. Pored toga, od strane braće dominikanaca u Draču bili smo najbrižljivije zamoljeni da neku kuću koja se nalazi na mjestu u blizini njihove kurije i koja je bila razrušena, a koja bi im bila vrlo potrebna, milostivo prepustimo njima. Mi, pak, želeći da prethodno saznamo stanje i položaj pomenute kuće, naređujemo tvojoj odanosti da nas putem tvog pisma dužno obavijestiš o sadašnjoj vrijednosti kuće i da li je blizu kastruma ili mora ili zidina grada, pa ako se utvrdi da je vrijedna pažnje, onda da se pobrinemo za to i odlučimo kako ćemo postupiti. U Nikoteriji VIII maja, XI indikta.

Reg. Ang., 46 (1283 E), fol. 83.

Reg. italicum pruža Minieri, Astit. 5 (1880), 182 n 5. (Hopf I, 329 n. 16.)

Istog dana 8. maja brinulo se za transport 400 uncija zlata, vina, žita (500 salmi), ječma (300) salmi iz zaliha, do Avalone za kastelana Jovana de Taksija. (*Reg. Ang. 46, fol. 82 v).*

tendis in continenti et assignandis tibi unciis quadrigentis; dato sibi ad presens per alias licteras nostras in mandatis, quod frumenti salmas ducentas ad salmam generalem ad te statim sine aliqua tarditate transmictat; propter quod pecuniam et frumentum ipsum recipiens statuta gagia tibi et predictis stipendiariis ac servientibus pro mensibus tribus de pecunia ipsa solvas; exhibiturus Nicolao Zappies militi tecum moranti, pro quo nobis inde per tuas speciales licteras supplicasti, gagia tamquam militi, dummodo ut miles armis equis et familia sit munitus, non obstante quod hactenus tamquam scutifer de mandato regio solvebatur. De frumento autem predicto quinquaginta Albanensibus per te hucusque retentis, quos tibi plurimum utiles esse dicis et de quibus obsides habere scripsisti, mutuum facias pro tribus mensibus; frumento ipso computato eisdem ad illam racionem ad quam communiter valet ibi, et si quid ex eo supererit, conservato in utilibus serviciis regiis prout expediens fuerit convertendo. Quamquam ad presens consiliis et peticionibus tuis fiducialiter annuentes tibi destinare mandemus huiusmodi pecuniam et frumentum, te tamen latere non volumus set diligenter actendere, quod precessores tui qui fuerunt pro tempore se et gentem deputatam cum eis tam de reditibus salis quam aliis terre proventibus substentabant et alia diversa servicia prout imminebat necessitas faciebant, nulla propterea a domino patre nostro pecunia requisita. Tu igitur in percipiendis et de bono in melius promovendis eisdem iuribus et proventibus sic curiose procedas, quod tuis obsequiis dignas a domino patre nostro et nobis laudes ac grata premia merearis. Ceterum ex parte fratrum predicatorum Durachii nobis fuit actencius supplicatum, ut, cum quedam domus sit in Durachio prope locum eorum ad curiam per excadenciam devoluta, que valde necessaria foret eis, ipsam sibi graciose concedere deberemus; nos autem prescire volentes statum et condicionem predicte domus devocioni tue mandamus, quod nos per licteras tuas debeas informare de annuo valore ipsius et si est prope castrum vel mare aut muros civitatis et si cura oportuna consistat, ut hiis scitis provideamus et mandemus inde sicut videbimus expedire. Datum Nicotere VIII° madii XIe indictionis.

Reg. Ang. 46 (1283 E), fol. 83.

Reg. italicum praebet Minieri, AstIt. 5 (1880), 182 n 5. (Hopf I, 329 n. 16.)

Eodem die 8. maii de transportu 400 unciarum auri, vini, frumenti (500 salmae) ordei (300 salmae), pecoris *Avellonam* ad Johannem de Taxi castellanum providetur (*Reg. Ang. 46, fol. 82 v*).

Godine 1283. maja 9:
Kapetan Drača dodjeljuje kuću dominikancima[229]

474.

(1283,) 9. maja. U Nikoteriji.

Naredba kapetanu Drača da braći dominikancima preda jednu kuću

Giljeljmu Berardu, kapetanu Drača.

Pisano je istom itd. Premda smo ti jednim drugim našim pismom[1] naložili da nas svojim pismom dužno obavijestiš o položaju, vrijednosti i stanju kuće u Draču u blizini kurije, razrušene razaranjem, koja se nalazi tamo blizu mjesta braće dominikanaca i koju su sama braća ponizno zatražila od nas jer im je neophodno potrebna, ipak, želeći da im se božanskom milošću pruži potpuna naklonost, naređujemo tvojoj odanosti, ako ta kuća ne vrijedi više od dvije ili tri uncije u godišnjim prihodima i ako je neophodna službenicima gospodara oca našeg, a ne vidi se da može biti na nekakvoj šteti kastrumu Drača, onda da dužno predaš tu kuću pomenutoj braći kako bi se proširilo njihovo mjesto, a nas da obavijestiš što god budeš učinio.

Reg, Ang. 46 (1283 E), fol. 82 v.

(Hopf I, 330 n. 21.)

Dana 20. decembra 1283. ponovo * An Giljeljmu Bernardu, kapetanu u Draču (*Iz kolekcije Hopfi*: Reg. Ang. 48 (1284 B), fol. 126 v, što danas nedostaje Kapasu 61).

[229] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 142*.

474.

⟨1283,⟩ 9. maii. Nicoterae.

Mandatum capitaneo Dyrrachii, ut domum unam fratribus Praedicatorum assignet.

Guillelmo Berardi capitaneo Durachii.

Scriptum est eidem *etc.* Licet tibi per alias licteras [1]) nostras iniungamus, quod de situ valore et condicione domus in Durachio per excadenciam ad manus curie devolute, posite prope locum fratrum Predicatorum ibidem, quam a nobis fratres ipsi velut eis nimium oportunam humiliter postularunt, nos tuis debeas licteris informare, — volentes tamen ipsis divine pietatis intuitu graciam facere pleniorem devocioni tue mandamus, quatenus, si domus ipsa non valet ultra duas vel tres uncias in reditibus annuatim et serviciis domini patris nostri necessaria non esistit (!), nec per eam dampnum aliquod castro Duracii posse videatur inferri, domum eamdem dictis fratribus pro ampliando loco eorum debeas assignare, nobis quicquid inde feceris rescripturus. Datum Nicotere VIIII° madii.

Reg. Ang. 46 (1283 E), fol. 82 v.

(Hopf I, 330 n. 21.)

Die *20. decembris* 1283 iterum *An Guillelmo Berardi capitaneo in Durachio (*E collect. Hopfii*: Reg. Ang. 48 [1284 B], fol. 126 v, quod hodie deest Capasso 61).

Godine 1284. marta 16:
Kralj Karlo I zapovijeda da se najviđeniji albanski velikaši uzmu u njegovu službu[230]

482.

(1284), 16. marta. U Melfiji.

Kralj Karlo I naređuje kapetanu Drača i Albanije
da četvoricu najplemenitijih ljudi iz Albanije uzme za kraljevu službu.

Za kuriju.

Pisano je gospodaru Giljeljmu Berardu, kapetanu Drača i Albanije itd. Pošto želimo da se kod vas zadrže četvorica od najplemenitijih ljudi iz Albanije na plati kurije, vašoj odanosti nalažemo da otpustite četvoricu stipendarija (plaćenika) koji su manje vrijedni među onima koji su sada sa vama na kraljevskoj plati i umjesto njih, kako je već rečeno, da zadržite sa vama za istu kraljevsku platu drugu četvoricu od najplemenitijih ljudi Albanije, koji su iskusni, vješti i, po mišljenju dračkog arhiđakona Jovana, naši odani vjernici, koji nas je za to ponizno zamolio. Njima, kao i drugima, sve dok budu u kraljevskim službama da dajete platu prema utvrđenom iznosu od novca kurije koji je ili će vam biti dostavljen bez ikakvog nedostatka, dok oni sami treba da budu pristojno naoružani od svojih ljudi i svako od njih za pomenute službe da vodi sa sobom šest konja, pošto će biti vojnik ili štitonoša i pet gargiona (pratilaca) naoružanih onako kako gargioni treba da budu naoružani. No tako, da se plate svakome od njih kao stipendariju (plaćeniku) štitonoši nikako ne povećavaju. Radi vaše sigurnosti za one koje ćete primiti pribavićete odgovarajuće potvrde. U Melfiju, dana šesnaestog marta, XII indikta.

Reg. Ang. 45 (1283 A), fol. 125 i 48 (1284 C), fol. 129 v (što danas nedostaje Kapasu 61; čije sadržine nalazimo u kolekcijama Hifija).

(Makušev, Raz. 24 n. 5.)

[230] *"Acte et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 145*.

482.

(1284,) 16. martii. Melfiae.

Carolus I. rex capitaneo Dyrrachii et Albaniae mandat, ut quatuor de nobilioribus Albaniae ad servitia regia accipiat.

Pro curia.

Scriptum est domino Guillelmo Berardi capitaneo Duracii et Albanie *etc.* Cum quatuor de nobilioribus Albanie velimus per vos ad gagia curie retineri, devocioni vestre precipimus, quatenus licentiatis quatuor aliis stipendiariis minus utilibus de hiis qui vobiscum ad gagia regia sunt ad presens, loco ipsorum alios quatuor stipendiarios de nobilioribus ut predicitur Albanie, qui sunt probi strenui et fideles iuxta consilium Johannis archidiaconi Durachini devoti nostri qui proinde nobis humiliter supplicavit, ad eadem gagia regia retineatis vobiscum. Quibus, donec in eisdem regiis servitiis fuerint, statuta gagia ad racionem, sicut aliis exibentur, de pecunia curie que est vel erit per manus vestras sine defectu quolibet tribuatis; dum ipsi de personis eorum sint decenter armati et quilibet eorum habeat secum in predictis serviciis equos sex, sive miles fuerit sive scutifer, et gargiones quinque armatos sicut huiusmodi gargiones debent esse armati. Ita tamen quod statuta gagia eorum cuilibet tanquam stipendiario scutifero propterea nullatenus augeantur; recepturi de hiis, que sibi exinde exhibueritis ad vestri cautelam ydoneas apodixas. Datum Melfie die sexto decimo martii XIIe indictionis.

Reg. Ang. 45 (1283 A), fol. 125 et *48 (1284 C), fol. 129 v (quod hodie deest Capasso 61; cuius continentias in collectaneis Hopfii invenimus).*

(Makušev, Raz. 24 n. 5.)

Godine 1284. marta 18: Dračanima se garantuju povlastice u Apuliji[231]

483.

(1284), 18. marta. U Melfiji.

Nalog sekretaru Apulije da nastoji da se održavaju privilegije Dračana u oblastima pod njegovom jurisdikcijom.

O nepovredivostima ljudi iz Drača.

Pisano je istom sekretaru (Apulije) itd. Pošto mi želimo da se nepovredivosti i slobode za ljude iz Drača, koje su im milostivo date od strane našeg presvijetlog gospodara oca kroz cijelo kraljevstvo, nepovredivo čuvaju, vašoj odanosti nalažemo da, pošto je proučena sadržina privilegija pomenutog gospodara oca našeg o pomenutim nepovredivostima i slobodama koje su im date, sve te nepovredivosti i slobode sadržane u tim privilegijama za pomenute ljude iz Drača u krajevima pod vašom jurisdikcijom, priključujući i njihova dobra i trgovačke robe, održavaćete vi i naredite da se nepovredivo čuvaju od strane vaših nižih službenika. Ipak, nikakvo izuzimanje od plaćanja za to nije donijeto od kurije, pošto prema carinskom običaju za nepovredivosti i slobode koje su od strane kraljevske preuzvišenosti ranije bile dozvoljene, kurija ni za koga ne dozvoljava nikakvo izuzimanje. U Melfiju, dana XVIII marta, XII indikta.

Reg. Ang. 47 (1284 A), fol. 65 v.

(Hopf I, 330 n. 22. Makušev, Raz. 33 n. 2.)

[231] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 145*.

483.

(1284,) 18. martii. Melfiae.

Mandatum secreto Apuliae, ut privilegia Duracinorum ad partes iurisdictionis sue accedentium observari faciat.

De immunitatibus hominum Durachii.

Scriptum est eidem secreto ⟨Apulie⟩ *etc.* Cum nos hominibus Durachii devotis nostris immunitates et libertates eis per serenissimum dominum patrem nostrum graciose concessas [1]) ubique per regnum volumus inviolabiliter observare, — devocioni vestre precipimus, quatenus inspecto tenore privilegiorum predicti domini patris nostri eis super predictis immunitatibus et libertatibus indultorum omnes immunitates et libertates in privilegiis ipsis contentas predictis hominibus Durachii ad partes iurisdictionis vestre cum eorum rebus et mercimoniis accedentibus et vos observetis et per subofficiales vestros faciatis inviolabiliter observare; nulla tamen excomputacione proinde curie proponenda, cum sit de ritu dohane, quod de immunitatibus et libertatibus ab olim per regiam maiestestatem concessis nulla curie per aliquos excomputacio proponatur. Datum Melfie die XVIII° marcii XIIe indictionis.

Reg. Ang. 47 (1284 A), fol. 65 v.

(Hopf I, 330 n. 22. Makušev, Raz. 33 n. 2.)

Die *15. martii* 1284 *Universis hominibus Duracii: immunitates et libertates zu halten, die ihnen Carl I. verlieh, auch wegen des Salzes der dortigen Salinen (*E collect. Hopfii*: Reg. Ang. 48 [1284 C], fol. 130, quod hodie deest Capasso 61). Die *18. martii* *deshalb an capitaneus Durazzos (*Ib.* fol. 130 v).

[1]) V. n° 312.

Godina 1303. o kalendama aprila: Dominikanci šalju svoje redovnike iz Ugarske u Albaniju[232]

EPISTOLE PAPE BENEDIKTA XI
God. 1303.

CLXXI.

Prioru braće predikatora u Ugariji o slanju braće u Albaniju i druge provincije.

Episkop Benedikt itd. Voljenom sinu … prioru braće predikatora u Ugariji, pozdrav itd. Pošto je jedanaesti čas otkucao ljudima da izađu (slijedi manji dio teksta sa navodima i tumačenjima Apokalipse)... Dakle, pošto smo saznali da postoje neke velike i naseljene provincije, Albanija, Kumanija i Polat, a takođe i Drač, koje su smještene blizu Ugarije, u kojima mnogi episkopi i mnogi sveštenici i klerici žive pod nametnutom vlašću Grka, a koji iskrenim srcem vole vjeru Rimske crkve i rado služe ljudima, koje su u vrijeme našeg prethodnika, blaženopočivšeg pape Inokentija IIII, njegovom voljom takođe posjećivala vaša braća i uspješno ih učila božjoj riječi. Isto tako i mi, pridržavajući se postupaka našeg prethodnika, u svetoj uspomeni, pape Aleksandra IIII, tvojoj uviđavnosti preko apostolskog pisma naređujemo da neke od braće koji su ti povjereni, koji su iskusni u konverzaciji i životu, moćni u djelu i govoru, pošalješ u pomenute zemlje u kojima treba da se širi božja riječ; njih možeš da uklanjaš i postavljaš druge ako uvidiš da je potrebno, i dopustiš im opraštanje grjehova za sve u naše ime, i neka se rasijavaju preko mnogih mora u onome koji sigurno vlada svijetom, da budu sigurni u prosvjetljavanju mnoštva i uništavanju jeretičke laži, u potvrđivanju kolebljivih duša i vjernika, podstićući ih svjetlošću govora i pouzdanjem u djelo koje im je određeno. Neka jure istinskim putem bez spoticanja. A da bi se njihova služba slavila potpunije i izvršavala časnije, onoj braći koju pošalješ za to dozvoljavamo voljom prisutnih da klericima i laicima koji u tim zemljama treba da se pojave ili su već tamo utvrđeni i koji su, držeći se vjerno vrline i pokornosti Apostolske stolice, spremni da mole za oproštenje zbog krivica, pružaju beneficiju rekoncilijacije ako su bili u nekakvoj ekskomunikaciji prema utvrđenom načinu crkve, vodeći računa da pošto je ova ekskomunikacija bila od postavljenih episkopa mjesta razumno objavljena, da se po njihovom savjetu isto tako oprosti, a uzimajući u obzir to da će ekskomunicirani slaviti božje službe, svakako zajedno sa onima koji su od grčkih episkopa ili prema običaju Grka određeni ispod zakonske dobi ili u neodgovarajućim prilikama, ili oni koji su svi u istom danu (kršteni), ili koji su (kao) viši prepušteni nižima, ili su, takođe, prema istom običaju nastojali da budu zaređeni po nekoj određenoj cijeni. Sve to treba da jednako i brižljivo urede. Takođe da se toj braći dozvoli da saslušavaju ispovijesti svih vjernika u pomenutim zemljama i da im određuju spasonosna pokajanja, kanonski da oslobađaju ekskomunicirane prema crkvenom pravu i još da na istinski način nadoknađuju stradalnicima nepravdu i štetu. Da se pomenutoj braći, zajedno sa duhovnicima iz tih krajeva i, takođe, sa klericima rođenim mimo zakona, samo ako se ne radi o rođenim iz preljube, incesta ili od duhovnika, u slučajevima u kojima obično odlučuju legati Apostolske stolice da se dodijeli moć odlučivanja koju treba da imaju u odnosu na one koji su odstupili od jedinstva katoličke crkve ili vjere, ili klerikalnog reda, tako da ako žele ponizno da se vrate i dostojno opravdaju za prestupe, mogu da ih kao same vjernike prime nazad na svoja mjesta uz spasonosno

[232] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 120*.

CLXXI.

Priori fratrum Praedicatorum in Hungaria de mittendis fratribus ad Albaniam et alias provincias. Reg. An. I. ep. 688.

Benedictus episcopus etc. Dilecto filio ... Priori fratrum Predicatorum in Ungaria, salutem etc. *Cum hora undecima* sit diei hominibus, ut exeant ad opus usque ad mundi vesperam deputati, et illud apocalipsis *elogium cito credatur cum matris ecclesie consolatione complendum*, videlicet oporteret viros spirituales vite munditiam et *intelligentie gratiam cum Iohanne sortitos populis et gentibus*, linguis Regibusque multis denuo prophetare, quia non sequitur reliquiarum Ierusalem per Esaiam prophetam salvatio, nisi iuxta Paulum apostolum prius introeat gentium plenitudo. Nos licet immeriti super apostolice sedis speculam constituti, fideliter ac prudenter dispensandis dei ministeriis et operibus coadunandis intendimus, si vergente plenitudine temporis, post pia priorum studia in vineam dñi Sabaoth novos et pene novissimos, qui sapientiam longum didicere per otium, operarios mittere procuramus. Quia igitur quasdam amplas et populosas provincias, Albaniam, Cumaniam et Polatum ac Duratium prope *Ungariam sitas esse percepimus, in quibus* aliqui Episcopi ac plurimi sacerdotes et clerici sub Grecorum dominio constituti habitant, qui ritum sancte Romane ecclesie sincera *mente* diligunt, et pro viribus libenter observant, quas etiam tempore felicis recordationis Innocentii pape IIII. predecessoris nostri auctoritate eiusdem vestri fratres adierunt, et in verbo dei efficaciter instruxerunt: Nos pie memorie Alexandri pape IIII. predecessoris nostri vestigiis inherendo, discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus aliquos ex fratribus tibi commissis, qui sunt probate conversationis et vite, ac potentes in opere et sermone, mittas ad terras memoratas, in quibus verbum dei proponatur, quos tibi amovere liceat, aliosque substituere, cum videris expedire, quibus vice nostra in peccatorum omnium remissionem iniungas, ut seminari super aquas multas, in illo tantum, qui mundum dixit se vicisse, confisi, ad *illuminationem cece multitudinis et exterminium heretice* falsitatis, ad confirmandum nutantium animos et fidelium confirmandos in luce sermonis, et *certitudine operis propositum sibi iter sine* offensione percurrant. Ut autem ministerium ipsorum honoretur plenius et honorabilius impleatur, eisdem fratribus, quos ad hoc miseris, presentium auctoritate concedimus, ut ipsis clericis et laicis de ipsis terris oriundis vel ibidem constitutis, qui virtutem et obedientiam sedis apostolice fideliter amplectentes sunt parati satisfacere de commissis, reconciliationis, et si aliqua excommunicatione tenentur, absolutionis beneficium iuxta formam ecclesie largiantur, proviso ut si huiusmodi excommunicatio ab ordinariis locorum Epis fuerit rationabiliter promulgata, iuxta formam eandem cum eorum consilio relaxetur, et cum clericis ex predictis, super eo quod excommunicati celebraverunt divina, necnon cum illis, qui ab Episcopis Grecis aut iuxta ritum Grecorum ordines infra etatem legitimam vel temporibus indebitis, aut qui omnes eadem die, vel superiores pretermissis inferioribus, aut etiam soluto aliquo pretio

učenje reda; a one od već pomenutih koji su bili vezani okovom ekskomunikacije da mogu na pomenuti način i na način pomenute satisfakcije oslobode i, kako je gore istaknuto, da ih sa duhovnicima raspodijele. U bračnim slučajevima, kada se dogodi da ih iznesu na saslušanje pred njima, da odlučuju zakonski i da tjeraju posvađane da se vrate miru i slozi, a one koji neuredno žive praveći ispade da ih, onako kako bi bilo pravedno, primoravaju preko crkvene cenzure da pružaju satisfakcije, kao i da svoje episkope odvraćaju od sablazni - data je toj braći slobodna moć. Pored toga u mjestima u kojima se desi da prebivaju, ili u mjestima tih krajeva gdje naprave rezidenciju, da se slavi misa i ostale božanske službe i da ne izbjegavaju da sa onima koji su određeni tamo, iako su vezani nekakvom ekskomunikacijom, opšte riječima, hranom i drugim načinima, nastojeći da njih kao i druge okrenu jedinstvu hrišćanske vjere, da dobiju slobodnu dozvolu i punu moć da ih pokrštavaju i priključuju djeci crkve, da daju indulgencije, mijenjaju zavjete i primaju ih i na kopnu i na moru.

Pored toga, pomenutoj braći smo dozvolili da od katoličkih patrijarha, arhiepiskopa i episkopa mogu da primaju episkopska odličja i druge crkvene sakramente, svešteničke odjeće, oltarske mantije, korporalije preko njih, da oni koji su među samom braćom prezviteri, što je neophodno, daju blagoslove tamo gdje nedostaju katolički episkopi i da za klerike u njihovim zemljama preko svojih pisama daju dozvole da se određuju od latinskih episkopa. Uz to, da se pomenutoj braći da moć da utvrđuju ubice klerika i vjernika u tim krajevima. I budući da tamo nedostaju katolički prelati, zbog toga što su latinske crkve zauzete od grčkih episkopa, a pošto se prema njihovom običaju upravnici i klerici, vjernici i svjetovnjaci, najčešće određuju u njima pomoću simonije i svjetovne moći, mi, ne želeći da se zbog nedostatka katoličkih episkopa ubuduće preuzimaju takvi, pomenutoj braći koja su za tu službu bila upućena tamo, dajemo punu moć da postavljaju i određuju upravnike i klerike u latinskim crkvama, kako duhovne tako i svjetovne, jer treba da se zamijene oni koji su u tim provincijama zadržani od grčkih episkopa. Zatim, ako se kojim slučajem dogodi da se provincija Ungarije podijeli na više provincija, što se ranije dogodilo sa drugima, želimo i ovom moći određujemo da prior one provincije u kojoj bude grad Drač, prema sada izloženome može da napreduje u onome što je istaknuto, na onaj način koji je povjeren tebi da ga izvršiš. Dakle, niko itd. naše dozvole, volje i odredbe itd. U Rimu kod Svetog Petra, II. kal. aprila, u prvoj godini našeg pontifikata.

secundum ritum eundem recipere presumpserunt, valeant dispensare. Sit etiam eisdem fratribus licitum omnium fidelium in terris predictis confessiones audire, ac ipsis iniungere penitentias salutares, et excommunicatos a canone iuxta formam ecclesie absolvere, dummodo iniuriam et dampna passis satisfaciant competenter. Cum regularibus autem partium earumdem in casibus, quibus solent Legati sedis apostolice dispensare, ac etiam cum clericis ipsarum partium defectum natalium, dummodo non sint de adulterio vel incestu, aut de regularibus procreati, sit fratribus predictis dispensandi facultas: quam circa illos similiter habeant, qui ab unitate catholice ecclesie seu religione vel clericali ordine discesserunt, si humilitor redire voluerint et digne satisfacere de commissis, ita quod ipsi religiosi ad sua loca salva disciplina ordinis resumantur: et illos ex iamdictis, qui excommunicationis vinculo sunt astricti, iuxta premissam formam et predicte satisfactionis modum absolvere valeant, et cum regularibus ex eisdem, sicut est expressum superius, dispensare. De causis matrimonialibus, quas in partibus illis ad audientiam ipsorum deferri contigerit, legitime cognoscendi, ac discordantes inter se adinvicem, quod ad pacem et concordiam redeant, necnon quod inordinate viventes de suis excessibus, sicut iustum fuerit, satisfactionem exhibeant, compellendi per censuram ecclesiasticam, Episcoporum suorum scandalo evitato, ipsis fratribus libera sit facultas. Insuper in locis, in quibus eos hospitari contigerit, vel in locis partium earundem, in quibus residentiam facient, missam et cetera divina celebrare officia, et constitutis ibidem, non obstante si aliqua sunt excommunicatione ligati, in verbis et cibo ac aliis secure communicare, et ipsos seu etiam alios converti ad unitatem fidei christiane cupientes recipere, baptizare et aggregare ecclesie filiis valeant, ac dare indulgentias, commutare vota, ultramarino et continentie votis dumtaxat exceptis, liberam licentiam et plenam habeant facultatem. Ceterum fratribus prefatis concedimus, quod a catholicis Patriarchis, Archiepiscopis et Episcopi possint ordines et alia ecclesiastica sacramenta suscipere, ac vestes sacerdotales, altaris pallas, corporalia per eos, qui ex fratribus ipsis sunt presbiteri, cum necesse fuerit, benedicere, ubi catholicorum Episcoporum copia non habetur, et earundem terrarum clericos per litteras suas licentiare, ut a Latinis Epis ordinentur. Ad hec sit memoratis fratribus absolvendi facultas occisores clericorum et religiosarum personarum in predictis partibus constitutos. Et quia ibi habetur prelatorum catholicorum defectus, pro eo quod ecclesie Latine a Grecis Epis detinentur, et secundum eorum ritum Rectores et clerici religiosi et seculares quandoque mediante vitio symonie, quandoque per potentiam secularem instituuntur sepius in eisdem, Nos nolentes, quod propter catholicorum Epōrum defectum talia inibi de cetero presumantur, predictis fratribus, qui ad huiusmodi ministerium fuerint deputati, super instituendis et destituendis Rectoribus et clericis in Latinis ecclesiis tam regularibus quam secularibus, que ut premittitur a Grecis Episcopis in eisdem provinciis detinentur, plenam concedimus facultatem. Quod si forsan provinciam Ungarie in plures provincias dividi, prout de aliis aliquando factum extitit, contingat, volumus et presentium auctoritate statuimus, ut Prior illius provincie, in qua Civitas Duracensis exstit, iuxta presentium tenorem procedere valeat in premissis, illa iuxta formam tibi traditam adimplendo. Nulli ergo etc. nostre concessionis, voluntatis et statuti etc. Datum Rome apud Sanctum Petrum II. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Primo.

Godine 1306. avgusta 6:
Filip, princeps Ahaje, despot Romejske zemlje i gospodar Kraljevstva Albanije preko skadarskog episkopa Stefana prima zakletvu Uroša kralja Raške[233]

580.

1306, 6. avgusta. "U logorima blizu Bosticije."

Filip, "princeps Ahaje, despot Romanije i gospodar Kraljevstva Albanije", Franciska Bizacenskog, episkopa, kancelara i svog prijatelja, određuje za prokuratora radi prihvaćanja zakletve Uroša, kralja Raške "o nekim utvrđenim dogovorima između skadarskog episkopa Stefana, izaslanika pomenutog kralja, sa jedne strane, i nas sa druge", kako je veoma jasno sadržano u "napisanom i zapečaćenom spisu pomenutog episkopa."

Original na pergamentu, pečat istrgnut; *u arh. Komesa Blagaja u Bidimpeštanskoj nacionalnoj biblioteci.*

Ed. Thaloczy-Barabas, *Kodeks komesa Blagaja* (Mon. Hungariae hist. I. classis, vol. 28) 70-71 (Suuflay, *Vjestnik hrv.* Ark. 8 (1906), 227).

Kako je ovaj dokument došao u posjed familije Blagaj ne znamo, no ipak ne treba da se čudimo tome, jer znamo da je jedan član ove familije, Jovan Babonić, ban Slavonije napredovao milošću princepsa Filipa (v. dok. g. 1324. kod Thalloczy, Geschichte der Grafen von Blagay, Adler 8 (1896), 82). Zato je sasvim vjerovatno da je čovjek iz loze Babonića, pridruživši se episkopu, kod kralja Srbije bio postavljen za komesa i bio određen za čuvara ovih prokuratorskih pisama. Cf. sljedeći dok.

[233] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 171*.

580.

1306, 6. augusti. „In campis prope Bosticiam.“

Philippus „princeps Achaye et Tarenti, Romanie despotus et regni Albanie dominus“ Franciscum Bisaciensem episcopum, cancellarium et familiarem suum procuratorem facit ad recipiendum ab Vrossio rege Rassiae iuramentum „super certis factis et conventionibus habitis et initis inter Stephanum episcopum Scutarensem nuncium dicti regis ex una parte et nos ex alia“, prout haec in „scriptis factis et sigillatis sigillo predicti episcopi“ clarius continentur.

Orig. in perg., sigillum avulsum; *in arch. comitum Blagay in bibliothecca nationali Budapestini.*

Ed. Thallóczy-Barabás, Codex comitum de Blagay (Mon. Hungariae hist. I. classis, vol. 28) 70—71 (sufflay, Vjestnik hrv. ark. 8 [1906], 227).

Quomodo documentum hocce in possessionem familiae Blagay pervenerit, ignoramus; attamen non est, quod in hoc miremur, nam scimus familiae huius membrum unum Johannem Babonić, banum Slavoniae, principis Philippi gratia floruisse (v. doc. a. 1324. apud Thallóczy-Barabás o. c. 95. Cf. ib. introductio p. CXIII = Thallóczy, Geschichte der Grafen von Blagay, Adler 8 [1896], 82). Unde hominem de stirpe Babonićiana episcopo ad Serbiae regem pergenti se comitem adiunxisse procuratoriarumque harum litterarum custodem fuisse verisimile est. — Cf. doc. subsequens.

Godine 1315. januara 13: Saraceni, građani Apulije, prodaju se sa svom imovinom kao roblje[234]

CCXLVIII.

Ibid., *Reg. Ang*., 112, fol. 144. – Neobjavljeno.

Za kuriju. Pisano je vojniku Giljeljmu de Pontijaku i Gvidonu de Tobia, računovodstvenim magistrima naše velike kurije, njihovim podanicima itd. Preko jednog kvaternuma informacije naša kurija je bila obaviještena od strane Petra de Angariaka, blagajnika u crkvi Svetog Nikolaja u Bariju, o hvatanju i prodaji Saracena i njihovih stvari, nekadašnje zemlje Lukerije, učinjene u justicijarijatu zemlje Barija od strane upravnika blagajne, svakako Franciska de Ebula, tadašnjeg justicijara tog regiona, i vojnika Simona de Marciaka, naših podanika. Utvrđeno je da su skoro svi doljenavedeni, u doljenavedenim zemljama tog justicijarata, Saraceni, naizmenice muškarci i žene u dolje utvrđenom broju, i da su od prodaje stvari Saracena dolje zapisane količine novca, i to ….. u Kauratu sudiji Tafuru, Milotu de Grizantiju, Nikolaju de Tafuru i Milotu, sudiji Samara, deset osoba, i to sedam muškaraca, tri žene ….. zbog čega želimo i vašoj odanosti čvrsto i hitno naređujemo da odmah čim primite ovo pismo ….. za prodaju svih tih Saracena, kako muškaraca, tako i žena, i to po onoj cijeni koja je određena od strane naše kurije u takvim slučajevima, prosljeđujući što je moguće brže ….. novac uzet od njihove prodaje ….. najkasnije do osmog februara do naše kamare preko pouzdanih izaslanika naših blagajni, označenog za dio naše kurije, uzimajući preko asignacije pismene dokaze o njima i doznačujući ih računovodstvenim magistrima naše velike kurije koji su sa nama, svakako i rezidencijama u Napulju, količinu novca koju ste poslali. Od nekih ćete uzimati pojedinačno i različito, a ako neki od njih samih možda žele da preko zakonski izloženih dokaza od strane naše kurije saznaju određene količine koje treba da se doznače i isplate, to da im predate i da nastojite da svima njima marljivo pružite račune o prodaji Saracena i njihovih stvari. Originalne dokaze koje ćete dobiti od isplate novca i drugih stvari koje su učinjene u korist naše kurije bilo kojim osobama, nastojaćeš da dobiješ na svoje ruke, a same originalne primjerke u jednom kvaternu, zaštičenom našim pečatom, radi potpune informacije uputićete što brže možete istim tim računovodstvenim magistrima, no najprije utvrdivši iz samih dokaza od onih koji treba da se doznače one pod našim pečatom, kako su pojedini od njih bili doznačeni ….. U Napulju od strane računovodstvenih magistra itd., dana XIII januara, XIII indikta.

[234] *"I documenti storici di Corato", vol. 1, p. 274*.

CCXLVIII.

1315, gennaio 13, ind. XIII, Napoli.

(Regni Roberti regis Sic. an. VII).

Si ingiunge dalla r. Curia a Guglielmo de Pontiaco e Guidone de Tobia, maestri razionali, che liquidino presto la vendita dei Saraceni e dei loro effetti, già descritti in un elenco ufficiale da Pietro de Angeriaco, tesoriere di s. Nicola di Bari, e dei quali Saraceni alcuni si trovavano in Corato. In pari tempo si dispone la spedizione delle somme che si ricaveranno, e dei relativi documenti.

Ibid., *Reg. Ang.*, 112, fol. 144. — Inedito.

Pro Curia. Scriptum est Guillelmo de Pontiaco militi et Guidoni de Tobia magne nostre Curie magistris rationalibus fidelibus suis *etc.* Per quaternum unum informationis assignatum Curie nostre per Petrum de Angiriaco thesaurarium in ecclesia sancti Nicolai de Baro de captione et venditione Sarracenorum et rerum eorum terre olim dicte Lucerie. facta in iustitiariatu Terre Bari per eumdem thesaurarium nec non Franciscum de Ebulo tunc iustitiarium regionis ipsius et Symonem de Marciaco militem fideles nostros. inventum est quod penes subscriptos in subscriptis terris iusticiariatus ipsius restant Sarraceni. inter mares et feminas. in numero subdistincto et de venditione rerum Sarracenorum infrascripte pecunie quantitates videlicet . . . . in Caurato penes iudicem Tafurum. Milottum de Grisantio Nicolaum de Tafuro et Milottum iudicis Samari persone decem. scilicet mares septem. mu lieres tres . . . . propter quod volumus et fidelitati vestre firmiter et expresse precipimus quatenus statim. receptis presentibus . . . . ad venditionem Sarracenorum ipsorum omnium tam marium quam feminarum. illo videlicet pretio per nostram Curiam alias in talibus ordinato. cum omni celeritatis instantia procedentes . . . pecuniam percipiendam ex venditione ipsorum . . . . ad tardius infra octavum instantis februarii ad cameram nostram per fidos nuncios thesaurariis nostris. pro parte nostre Curie. assignandam. apodixas de ipsis per assignationem ydoneas recepturi et significaturi magistris rationalibus magne nostre Curie nobiscum morantibus nec non et Neapoli residentibus quantitatem pecunie quam miseritis. A quibus receperitis ipsam particulariter et distincte. et si aliqui ipsorum de predictis per legitimas apodixas recipientium pro parte nostre Curie forte docuerint quantitates aliquas assignasse et solvisse. id eis de huiusmodi residuis deducatis. et quibus omnibus de vendicione Sarracenorum ipsorum et rerum eorum studeatis statim diligenter recipere rationes debitas et finales. Apodixas autem originales. quas produxeritis de solutione pecunie et aliorum factas pro parte nostre Curie quibuscumque personis. ad manus tuas procuretis recipere. ipsasque originales exemplatas in quaterno uno sigillis nostris munito ad informationem habendam exinde pleniorem eisdem magistris rationalibus. quam citius poteritis. dirigatis. factis transumptis apodixarum ipsarum assignantibus eas sub sigillis nostris prout ipsorum singuli assignabunt . . . . . Datum Neapoli per magistros rationales *etc.* die XIII ianuarii. XIII inditionis.

Godina 1315. oktobra 24:
Filip, titularni latinski car, vladar je Kraljevstva Albanije[235]

(26)

1315 X 24 *Commemoriali, I, c. 262t (n° 684)*

Godine hiljadu trista petnaeste od božanske inkarnacije, u vrijeme kraljevanja *Petra (ime precrtano u MS – radi se o Robertu Andegavenskom*), božjom milošću najslavnijeg kralja *Jerusalema i Sicilije*, vojvodstva *Apulije* i principata provincije *Kapue* i *Folchachier* i *Pedemonta* u sedmoj godini vladanja komesa njegovih kraljevstava, na ostrvu *Korfu*, u vrijeme našeg slavnog gospodara *Filipa*, božjom milošću *Konstantinopoljskog* cara *Romeja*, vladaoca u Kraljevstvu *Albanije* i grada *Drača*, znamenitog gospodara princepsa *Tarentina*, u dvadeset i prvoj godini njegove vlasti, srećno Amen. (*ispušteno)...*

[235] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 11*.

(26)

1315 X 24 *Commemoriali, I, c. 262t (n° 684)*

Anno dominice Jncarnationis millesimo trecentesimo quintodecimo Regnante domino *Petro* (1) *(nomen cancellatum in MS)* dei gratia gloriosissimo Rege *Jerusalem Sicilie* ducatus *Apulie* et principatus *Capue prouincie* et *Folchachier* ac *pedimontis* Comite Regnorum eius Anno septimo dominante autem in Jnsula *Corphyy* Jllustri domino nostro *Phylippo* dei gratia *Constantinopolitano* Jmperatore *Romeorum* moderatore Rege *Albaniae*, ac Ciuitatis *durachii* domino Jnclito principe *Tarentino* dominii eius anno vicesimo primo feliciter Amen. *(omissis)*

(1) Robertus, non Petrus quidam, Andegavensis, "Siciliae Rex" erat.

Godine 1320. jula 17. u Avinjonu: Papa dozvoljava dominikancima u Albaniji da jedu hranu zabranjenu propisima njihovog reda[236]

666.

(1320), 17. jula. U Avinjonu.

Papa Jovan XXII dopušta braći predikatorima da oni koji putuju po pravilima manastira ne dobijaju hranu.

Voljenom sinu … prioru braće reda predikatora u Draču, onaj koji je sada i koji će nadalje biti, pozdrav.

Pošto, kako nam je izloženo, u Kraljevstvu Albanije sigurno postoji[1] jedno mjesto koje pripada Dračanima iz reda predikatora i da braća iz tog mjesta radi propovijedanja božje riječi hrišćanskom narodu, slušanja ispovijesti vjernika i dužno podupiranje njihovih svetih milostinja, moraju više puta da obilaze pomenuto kraljevstvo i vrlo često da stanuju kod prelata, barona i crkovnih starješina, a da im ne bi bili previše na teretu ponizno su nas zamolili da se udostojimo da im dozvolimo da mogu da se hrane hranom koja je za pomenutu braću zabranjena odlukom tog reda, kako bi se otklonilo hranjenje kod prelata, barona i crkovnih starješina. Mi, pak, milostivo se prikljanjajući molbama te braće, sadržinom ovog pisma dozvoljavamo mogućnost vašoj uviđavnosti da se dogovorite sa tom braćom onako kako se tebi čini da treba postupiti prema pomenutom redu i potrebama reda, da pomenuta braća, kako bi se uklonila od tolikih gostoljublja i da se ne događa da budu ugošćavani, odlukama reda dobiju dozvolu da mogu da se hrane hranom koja im je zabranjena, a ukoliko nije u suprotnosti sa statutom istog reda, što će za njih vrijedjeti najmanje pet godina.

U Avinjonu, XVI kalenda avgusta, godine četvrte.

Reg. Avin. 13, fol. 564 v,ep. 1197 (folim uništen; taxa XXv = 26) = *Reg. vat. 70, fol. 488, ep. 1197.*

Argument pruža Mollat n° 11783.

[236] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 202*.

666.

(1320,) 17. iulii. Avenione.

Johannes XXII. papa fratribus ord. Praedicatorum Dyrrhachii permittit, ut itinerantes regulis monasterii quoad cibos non teneantur.

Dilecto filio . . priori fratrum ordinis Predicatorum Duracen(si), qui nunc est et qui pro tempore fuerit, salutem.

Cum, sicut fuit expositum coram nobis, in regno Albanie non nisi unus locus videlicet locus Duracensis de ordine fratrum ordinis Predicatorum existat[1]) et fratres ipsius loci ad proponendum verbum dei populo christiano, confessiones fidelium audiendum et ad eorum sustentationem pias elemosinas postulandum dictum regnum frequenter oporteat circuire ac ipsos cum eiusdem regni prelatis, baronibus et ecclesiarum rectoribus sepius hospitari contingat, et ne fratres ipsi nimis eis onerosi existant, fecerint nobis humiliter supplicari, ut cibis predictis fratribus per ipsius ordinis constitutiones prohibitis vesci valeant, cum eos ad eorundem prelatorum, baronum et rectorum hospicia declinare contigerit, licentiam concedere dignaremur, — nos itaque eorundem fratrum supplicationibus benignius annuentes, discretioni tue dispensandi cum eisdem fratribus, sicut tibi pro dicto ordine ac ipsius ordinis negotiis videbitur expedire, quod prefati fratres, quotiens eos ad eadem hospicia declinare seu hospitari contigerit, cibis eis per ipsius ordinis constitutiones prohibitis vesci possint, quocumque statuto eiusdem ordinis non obstante, tenore presentium concedimus facultatem, presentibus post quinquennium minime valituris.

Dat(um) Avinione XVI kalendas augusti, anno quarto.

Reg. Avin. 13, fol. 564v, ep. 1197 (folium corrosum; taxa XX$\overline{\text{v}}$ = 26) = *Reg. Vat. 70, fol. 488, ep. 1197.*

Argumentum praebet Mollat nº 11783.

Godine 1324. maja 21. u Napulju: Filip, princeps Tarenta i gospodar Albanije, daje povelju o posjedima Jovanu, banu Slovenske zemlje[237]

XLIX.

U Napulju, 1324. 21. maja.

Filip prvorođeni, slavni princeps Tarenta, veliki despot Romanije, gospodar Kraljevstva Albanije i grada Drača, svima onima koji će sada i ubuduće čitati ovo pismo. Pouzdana postojanost vjere potčinjenih i potvrđena nepromjenljivost odanosti u hvale vrijednim djelima u na taj način dostojanstvenom životu, nalaze kod princepsa svetu pažnju da se salušaju molbe zaslužnih. Baš zato je od od strane plemenitog muža Jovana, bana čitave Sklavonije nekada pokojnog kralja Ungarije, našeg poštovanog najdražeg rođaka i našeg vjernog podanika, naše visočanstvo bilo zamoljeno da zemlje, posjede, kastrume, utvrđenja i druga feudalna dobra koja on sam i njegovi rođaci u vojvodstvu Sklavonije sa dokazanim pravom drže i posjeduju, milostivo potvrdimo njima. Mi, uzimajući u obzir ugodnosti, koristi i izvršene usluge koje je taj Jovan dobrovoljno pružio slavnom kralju Ungarije, našem plemenitom stricu, što je isto kao da ih je uistinski pružio nama, sa velikim zadovoljstvom i blagonaklonošću uvažavamo ih, milostivo naklonjeni njegovoj molbi, njemu i njegovim rođacima iz pomenute zemlje posjede, kastrume, utvrđenja i sva druga feudalna dobra, koja koncesijom katolika Kraljevstva Ungarije ili bilo kog drugog opravdanog razloga s pravom drže i posjeduju ili pribavljaju u tim krajevima, i što se tiče nas, mi sa našim sigurnim znanjem i posebnom milošću ovog pisma potvrđujemo da kao što ih sada drže i posjeduju mogu to i ubuduće, no, ipak u ostavštini pomenutog kralja Ungarije, pod čijom se moći i višom vlasti ona, kako je poznato, nalaze sa dobrom voljom i odobravanjem i uvijek valjanim zakonima naše kurije i bilo koga drugog. Kao svjedočanstvo ovoga naredili smo da se napiše ovaj dokument i zapečati našim velikim visećim pečatom. U Napulju, u odsutnosti očevog kancelara i našeg, godine gospodove MCCCXXIIII., dana XXI. maja, VII. Indikta.

[237] *Thalloszy Lajos, Barabas Samu: "A Blagay-Csalad okleveltara", Budapest 1897, p. 95*.

XLIX.

Nápoly, 1324. maj. 21.

Fulop, Romagna fejedelme, Albania és Durazzo ura, János volt tótországi bánt és utódait, érdemeire való tekintetből, mindennemű birtokaiban megerősíti.

Philippus illustris principis Tarentini primogenitus, magnus Romanie despotus, regni Albanie ac civitatis Dyracii dominus universis presentes literas inspecturis tam presentibus quam futuris. Subiectorum fidei probata constantia et experte devotionis integritas laudabilibus operibus, coad vite digne, apud principes promerentibus votivum inveniunt in eorum petitionibus exauditionis affectum. Sane pro parte nobilis viri Iohannis bani quondam totius Sclavonie illustris regis Ungarie, reverendi consobrini nostri carissimi, fidelis nostrique devoti fuit celsitudini nostre noviter supplicatum, ut terras, possessiones, castra, fortellitias et omnia alia bona feudalia, que ipse et consanguinei sui in ducatu Sclavonie iusto rationis titulo tenent et possident, illis confirmare benignius dignaremur. Nos igitur attendentes grata, utilia pariter et accepta servitia, que idem Iohannes illustri regi Ungarie prefato patruo nostro gratanter exhibuit, que non minus, quam si ea nobis corporaliter prestitisset, grata quamplurimum et placida reputamus, ipsius supplicationi benignius inclinati sibi pro se et consanguineis suis dictas terras, possessiones, castra, fortellitias et omnia alia bona feudalia, que ex concessionibus cathelicorum regum Ungarie seu alio quocunque iusto rationis titulo in eisdem partibus tenent et posssident seu acquirere, possidere et tenere modo quo supra poterunt in futurum, quantum in nobis est, de certa nostra scientia et gratia speciali tenore presentium confirmamus, reservato verumtamen prefati regis Ungarie, sub cuius potestate et maiori dominio bona ipsa consistere dinoscuntur, beneplacito et assensu, iuribus etiam curie nostre et cuiuslibet alterius semper salvis. In cuius rei testimonium presentes patentes literas fieri et magno pendenti sigillo nostro iussimus communiri. Datum Neapoli, in absentia cancellarii
1324. paterni et nostri, anno domini Millesimo CCC. XXIIII., die
maj. 21. XXI. Maji, VII. indictionis.

Eredetije hártyán, alján a pecsét zsinórjának áthuzására két lyukkal s felhajtásán *Rtam* följegyzéssel, *H.*

Godine 1329. maja 28. u Napulju:
Robert, kralj Sicilije i gospodar Kraljevstva Albanije, dopušta da komes Albanije Topija preuzme najamnike koji su u zatvoru na Siciliji radi odbrane svojih zemalja[238]

736.

1329, 28. maja. U Napulju.

Robert, kralj, dopušta Topiji, komesu Albanije, da uzme u svoju službu banite.

Za komesa Albanije.

Robert itd. Svima, kako sadašnjim, tako i budućim koji će razmatrati sadržinu ove povlastice. Božanski zakon milosrđa određuje da se nepravedna djela prepuste zaboravu i tako izbriše krivica onome od koga je učinjena, jer o pojedinicima ne treba prethodno da se sudi. Pa tako, plemeniti muž Tobija, komes Albanije, pouzdan i odan našem veličanstvu, nedavno je ponizno zamolio – pošto se neki njegovi neprijatelji i naši ne-podanici, takođe i nevjernici spremaju da napadnu njegovu zemlju i silom je zauzmu, a za suzbijanje nedopuštenih mahinacija nema dovoljno boraca – da se udostojimo da mu milostivo dozvolimo da sa kod nas utamničenim i kažnjenim oružanim konjanicima i pješadincima na službi u tvrđavama iz Kraljevstva Sicilije, oko tri stotine na broju, koji treba da dođu kod pomenutog komesa u pomoć, prema ustaljenim običajima, zaključi dogovor o njihovim službama, a kazne na koje su, kako je poznato, osuđeni, božanskom milošću oprostimo. Mi, pak, slijedeći koliko možemo postupke milosrdnog boga, naklonjeni milostivim i blagougodnim molbama pomenutog komesa, ovim aktom dozvoljavamo njemu da preko sudije Nikolaja de Odorasija de Mariliano, koga sam sa svoje strane odredio za te kažnjene konjanike i pješadince koji bi trebalo da stupe u službu kod pomenutog komesa – svakako izuzev onih koje je pomenuti muž Gofrid Gajetano, voljeni komes, konsilijar, prijatelj i naš vjernik, po nalogu jednog našeg drugog pisma uputio u vojsku koju iznova vodi protiv zemalja Rajnolda de Supina – može njih tri stotine, pod zakriljem naše milosti, da pošalje za njegove službe, a koji će tamo boraviti tri mjeseca i duže, onako kako se taj komes ili pomenuti sudija Nikolaj, u njegovo ime, bude dogovorio sa nama, od kojih neki, ako budu stari ili onemoćali, mogu da služe preko pogodnih zamjenika. A onim konjanicima i pješadincima koji su se pokorili, cijelu kaznu i utamničenje na osnovu svih donijetih presuda, a za zločine u koje su se, kako je poznato, upleli, u onoj mjeri koja se odnosi na našu kuriju, sa našim sigurnim pouzdanjem i urođenom nam milošću opraštamo.

Napisano u Napulju rukom Jovana Grila iz Salerna itd., godine gospodove MCCCXXVIIII, dana XXVIII maja, u XII indiktu godine XXI našeg kraljevanja.

Reg. Ang. 259 (1324-25 C) fol. 219.

Sadržine pruža Minieri, AstNap. 7 (1882), 669 n. 4.

[238] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 218*.

736.

1329, 28. maii. Neapoli.

Robertus rex Topiae comiti Albaniae permittit, ut bannitos in servicium suum accipiat.

Pro comite Albanie.

Robertus *etc.* universis presentis indulti seriem inspecturis tam presentibus quam futuris. Lex clemencie que divina describitur iniuriosa flagicia oblivioni relinquens sic culpam commissi notantis obliterat, ut privatis preiudicium non adducat. Sane nobilis vir Thobia comes Albanie discretus et devotus noster maiestati nostre nuper supplicavit humiliter, ut—cum, nonnulli eius hostes et emuli nostrique pariter indevoti terram suam parent invadere et illam pro viribus occupare, per quod ad propulsandas macchinaciones illicitas caterva indiget bellatorum, — dignaremur sibi benigne concedere, ut cum bannitis et foriiudicatis in regno nostro Sicilie circa numerum trecentorum accedentibus ad dictum comitatum in eius subsidium super ipsorum mora in suis serviciis pactum inire valeat, ac bannicionis et foriiudicacionis sententias, quibus irretiti noscuntur, illis benignitate dominica relaxare. Nos autem miserentis dei vestigia, qui parcit peccantibus, indulget errantibus, sequentes, ut possumus, dictique comitis supplicacionibus benignis affectibus annuentes presencium sibi tenore concedimus, quod per iudicem Nicolaum de Oddorisio de Mariliano, quem ad id pro sua parte proposuit, de bannitis et foriiudicatis eisdem, qui ad dictum comitatum in eius servicium accederent, — illis dumtaxat exceptis, quos vir nobilis Goffridus Gajetanus fundorum comes dilectus consiliarius familiaris et fidelis noster in exercitu per nos indicto noviter contra terras Rainaldi de Supino militis habet per alias nostras licteras deputari, — trecentos numero ad gracie nostre sinum possit admictere in eius serviciis trimenstri(!) spacio moraturos et ultra, prout idem comes vel dictus iudex Nicolaus pro parte sua cum illis poterit convenire; quorum si forsan aliqui sint senes aut valitudinarii, servire possint per idoneos substitutos. Quibus quidem bannitis et foriiudicatis reconciliatis taliter penăm omnem et contumaciam per ipsos commissas nec non bannicionis et foriudicacionis sententias, in quas incurrisse noscuntur, in quantum nostra curia tangitur, de certa nostra sciencia et innata nobis clemencia relaxamus (*sequuntur formulae*).

Datum Neapoli per manus Johannis Grilli de Salerno *etc.* anno domini MCCCXXVIIII° die XXVIII° maii XII° indictionis regnorum nostrorum anno XXI°.

Reg. Ang. 278 (1329 E) fol. 74 v et valde contractum infra sub n° 738.

Continentias praebet Minieri, ÁstNap. 7 (1882), 669 n. 4.

---

[1]) bullam exemptionis eodem die concessam invenias apud Theiner o. c. I, 171 (Farlatus VI, 444).

[2]) Quae die 15. martii per cursores „comiti, iudicibus, consilio et communi Dulcinensi" praesentantur (M. Rag. V, 262).

Godine 1329. juna 7. u Napulju: Robert, kralj Sicilije i gospodar Albanije, dopušta da komes Albanije Topija iz Italije izveze 30 konja[239]

737.

1329, 7. juna. U Napulju.

Robert kralj Sicilije dozvoljava komesu Topiji da dovede trideset konja u Albaniju.

Za komesa Albanije.

Robert itd. lučkim magistrima i prokuratorima Brindizija, svojim podanicima itd. Budući da se plemeniti muž Topija, naš cijenjeni i odani komes Albanije, sada vraća u navedene krajeve Albanije vašoj odanosti odlučno naređujemo da zbog uvoza trideset konja ne pravite nikakvu smetnju njemu i njegovoj pratnji u ljudima i stvarima, takođe i oružju, a onima koje odvodi iz same luke da dozvolite slobodan prevoz, ne tražeći ništa od njega prema zakonu prolaza i izlaza i ne suprotstavljajući mu se bilo kakvom odredbom ili nalogom. U Napulju godine gospodove MCCCXXVIIII, dana VII. Jula, XII. indikta, XXI godine našeg kraljevanja.

Reg. Ang. 259 (1324-25 C) fol. 219.

Minieri, AstNap. 7 (1882), 669 n. 7 (reg). – Cf. gore sa n° 736.

[239] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 219*.

737.

1329, 7. iunii. Neapoli.

Robertus rex Siciliae comiti Topiae 30 equos in Albaniam traducere permittit.

Pro comite Albanie.

Robertus *etc.* magistris portulanis seu procuratoribus Brundusii fidelibus suis *etc.* Quia nobilis vir Tobias comes Albanie dilectus et devotus noster ad dictas partes Albanie redit ad presens, fidelitati vestre mandamus expresse, quatenus nullam sibi sueque familie in personis vel rebus molestiam inferentes equos triginta, eciam si videantur ad arma, ultra illos, quos duxit in regno de ipso portu, traducere libere permictatis; nichil pro iure passagii sive exiture ab eo quomodolibet exigentes; ordinacione seu mandato quocumque contrario non obstante. Datum Neapoli anno domini MCCCXXVIIII° die VII° iunii XII° indictionis regnorum nostrorum anno XXI°.

Reg. Ang. 259 (*1324—25 C*) *fol. 219.*

Minieri, AstNap. 7 (1882), 669 n. 7 (reg.). — Cf. supra cum n° 736.

Godine 1334. februara 2. u Napulju: Kralj Sicilije i gospodar Albanije Robert traži da dubrovački trgovci poštuju obaveze u trgovini sa Albanijom[240]

774.

1334, 2. februara. U Napulju.

Kralj Robert traži od opštine Dubrovnika da trgovci te opštine ispunjavaju ugovore o kupovini soli zaključene sa kapetanom Drača.

Za gospodara duksa Drača.

Robert itd. plemenitim i uviđavnim muževima, komesu, savjetu (kleru), narodu i opštini grada Dubrovnika, svojim voljenim prijateljima i podanicima, pozdrav i iskrena ljubav. Ugledni muž Jovan, duks Drača i kraljevstva Albanije, gospodar Gore Svetog Anđela i komes Gravine, naš najdraži brat, nedavno se potrudio da nas izvijesti kako su između kapetana i vikara, takođe i blagajnika tog duksa u Draču sa jedne strane, i sira (!) Lampruma (!), vašeg sugrađanina, sindika, prokuratora i izaslanika nekih vaših i njegovih trgovaca sa druge strane, međusobno bili zaključeni i potvrđeni ugovori o prodaji i isporuci određene količine soli u Draču tim trgovcima, pripremljene od ljudi u službi duksa, za cijenu koja dogovorena sa ove i one strane, kako stoji u javnom dokumentu koji je sačinjen o tome. Pomenuti službenici duksa potrudilu su se, kako treba, da utvrđenu količinu soli dovezu do rijeka Sklavonije (Slovenske zemlje) i tamo je predaju pomenutim trgovcima, no pomenuti trgovci, držeći se cijene koja je bila dogovorena za tu so, nijesu željeli, niti žele da plate ništa više od toga, a ostatak dogovorene količine soli, premda su pomenuti službenici bili spremni i još jesu da je prodaju uprkos ništavnoj cijeni ne žele da je prime na nepotrebnu štetu i očigledni gubitak za samog duksa. Zato, pošto je sami duks zatražio da se mi pobrinemo za prikladno i odgovarajuće rješenje u ovoj stvari, tražimo i marljivo podstičemo vašu plemenitost i velikodušnost da, ukoliko dobro procijenite da su sporazumi i ugovori koji su međusobno zaključeni služe u korist bilo koga od njih, onda da pomenute trgovce, vaše sugrađane, umješno i prikladno priklonite tom ugovoru i da se, kako bi bilo pravedno, pošto su već uzeli so namijenjenu njima, dostojno i odgovarajuće udovolji pomenutim službenicima duksa, ili ovlašćenoj ličnosti u njihovo ime, pa da uzmu pomenutu količinu navedene soli koja se, kako se tvrdi, čuva u Draču i da se zadovolje cijenom koja im je bila ponuđena i da se više ne suprotstavljaju duksu nikakvom tužbom, jer bi onda trebalo da se mi drugim sredstvima pobrinemo za ovaj slučaj. Sastavljeno u Napulju od strane Jovana Grila iz Salerna itd., godine gospodove MCCCXXXIIII, dana II februara, II indikta XXV godine našeg kraljevanja.

Reg. Ang. 293 (1333-34 C) fol. 57.
(Hopf I, 441 n. 36.)

[240] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 230*.

774.

1334, 2. februarii. Neapoli.

Robertus rex commune Ragusii requirit, ut mercatores communis pactis cum capitaneo Durachii de emendo sale initis satisfaciant.

Pro domino duce Duracii.

Robertus *etc.* nobilibus et discretis viris comiti consilio [clero] populo et comuni civitatis Ragusii dilectis amicis et devotis suis salutem et dileccionem sinceram. Spectabilis vir Johannes dux Duracii regni Albanie et honoris Montis Sancti Angeli dominus ac Gravine comes frater noster carissimus nuper nobis insinuare curavit, quod inter capitaneum et vicarium ac thesaurarium eiusdem ducis in Duracio ex una parte et siri (!) Lamprum (!) concivem vestrum syndicum procuratorem et nuncium nonnullorum mercatorum vestrorum suorumque concivium ex altera certa sunt mutuo inita et firmata infra presentem annum convenciones et pacta de vendenda et assignanda eisdem mercatoribus certa quantitate salis in Duracio confecti per eosdem dicti ducis officiales pro certa hinc inde conventa pecunie quantitate, prout confectum exinde continere ponitur publicum instrumentum. Et licet prefati ipsius ducis officiales certam ex ipso convento sale quantitatem fecerint deferri ad flumina Sclavonie et inibi iamdictis mercatoribus assignari, prefati tamen mercatores contingens precium pro sale huiusmodi assignato eisdem officialibus dicti ducis seu persone legitime pro eisdem solvere minus debite non curarunt nec curant et residuam quantitatem ex dicto sale conventam pro statuto et finito invicem precio maliciose recipere denegant et recusant, quamvis officiales ipsi illam assignare parati fuerint atque sint, in ipsius ducis gravamen indebitum et preiudicium manifestum. Petito itaque pro parte eiusdem ducis sibi per nos in hac parte de oportuno congruoque remedio provideri, nobilitatem et dileccionem vestram requirimus et hortamur actente, quatenus provise pensantes, quod intra convenciones et pacta, que inter contrahentes eosdem per eorum quemlibet rationabiliter sunt servanda, prefatos mercatores concives vestros sic ad ipsa pacta servanda arte oportuneque cogatis, quod de iam recepto sale per eos prefatis officialibus dicti ducis seu persone legitime pro eis, ut iustum fuerit, satisfacio integra et condigna proveniat dictamque reliquam residuam dicti salis quantitatem recipiant, que ad opus eorum in Duracio dicitur conservari, satisfaciantque de precio sicut successive illam receperint, ita quod nullam ipsi duci de contrario exhibeant querele materiam, quia nos oporteret de alio in hac parte remedio providere. Datum Neapoli per Johannem Grillum de Salerno *etc.* anno domini MCCCXXXIIII° di II februarii II indictionis regnorum nostrorum anno XXV°.

Reg. Ang. 293 (1333—34 C) fol. 57.
(Hopf I, 441 n. 36.)

Godine 1334. februara 27: Robert, kralj Sicilije, dozvoljava izvoz konja u Albaniju[241]

775.

1334, 27. februara. U Napulju.

Kralj Robert dozvoljava da kapetan Drača može dovesti konje iz Apulije.

Za duksa Drača.

Robert itd. lučkim načelnicima Apulije, ljubav itd. Nedavno je naše veličanstvo zamolio odani i ugledni duks Drača, naš najdraži brat, da – pošto sada treba lično da pošalje kod grada Drača Tomazija Kaputgrosa iz Salerna, svog dobrog prijatelja, kod kapetana koji upravo ondje boravi i odvede sa sobom tamo tri skutifera sa sedam konja, za službu kod pomenutog duksa – odobrimo da mu se izda dozvola tom Tomaziju da može vašim provincijskim dekretom da iz luka izveze izvan kraljevstva pomenute konje koje treba da preveze do pomenutog grada Drača. Mi, naklonjeni tom zahtjevu, želimo i vašoj odanosti nalažemo da pomenuti Tomazio, njegov poslanik i prokurator ovim pismom naznačen vama, vašim provincijsklim dekretom dozvolite i dopustite da ih izveze, ili naredite da se izvezu iz pomenutih luka i odredite namirnice za one koji će prevoziti pomenutih šest konja odande preko mora, izvan kraljevstva do pomenutog grada Drača i istovariti ih tamo zbog pomenutih razloga, a, takođe da odredite onu stočnu hranu za pomenute konje za koju utvrdite da je neophodna zbog udaljenosti mjesta, odnosno određenu količinu ječma, a pomenuti ječam, svakako, prema zakonu izvoza i dvadesetine i pomenute konje po zakonu naše kurije koji je kompetentan za to, ne dozvoljavajući nikakvo suprotstavljanje *(slijede propisi)*. Sastavljeno u Napulju, u našoj kancelariji, godine gospodove MCCCXXXIIII, pretposljednjeg dana februara, II indikta, u XXV godini našeg kraljevanja.

Reg. Ang. 293 (1333-34 C) fol. 181.
(Hahn, Reise 282; Hopf I, 441 n. 37.)

[241] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 230-231.*

775.

1334, 27. februarii. Neapoli.

Robertus rex permittit, ut capitaneus Durachium iturus equos ex Apulia extrahat.

Pro duce Duracii.

Robertus *etc.* magistris portulanis Apulie fidelibus nostris gratiam *etc.* Supplicavit nuper maiestati nostre devocius spectabilis Duracii dux frater noster carissimus, ut, — cum ipse mictat ad presens ad civitatem Duracii Thomasium Caputgrossum de Salerno familiarem ipsius pro capitaneo inibi moratum ducatque secum illuc scutiferos equites tres cum equis sex ad servicia dicti ducis, — eidem Thomasio, quod extrahere possit dictos equos de portubus decrete vobis provincie extra regnum ad dictam civitatem Duracii deferendos, licenciam concedere dignaremur. Nos autem supplicacioni annuentes eidem volumus et fidelitati vestre mandamus, quatenus prefatum Thomasium, nuncium seu procuratorem suum presentes vobis licteras assignantem extrahere seu extrahi facere de predictis portubus decrete vobis provincie licitis et permissis et ad extracciones victualium deputatis predictos equos sex ferendos abinde per mare extra regnum ad dictam civitatem Duracii ac exonerandos ibidem pro causa premissa, nec non et pro annona dictorum equorum illam, quam considerata locorum distancia necessariam videritis, ordei quantitatem libere, dictum videlicet ordeum a iure quolibet exiture et vicesime dictosque equos a iure quocumque nostre curie proinde competenti sine contradicione aliqua permictatis (*sequuntur formulae*). Datum Neapoli in camera nostra anno domini M°CCCXXXIIII° die penultimo februarii IIe indictionis regnorum nostrorum anno XXV°.

Reg. Ang. 293 (1333—34 C) fol. 181.
(Hahn, Reise 282; Hopf I, 441 n. 37.)

Godine 1336. juna 12:
Kralj Sicilije Robert za svog savjetnika i ispovjednika bira brata komesa Topije, albanskog sveštenika Dominika[242]

802.

1336, 12. juna. U Napulju,

Kralj Robert bira za svog kapelana i savjetnika brata Dominika Topiju iz Albanije.

Za brata Dominika.

Robert itd. svima onima koji će sada i ubuduće razmatrati sadržaj ovog pisma. Dostojno je da se među vrlinama hvali vjernost i da se, pošto krasi ostale i ističe iznad drugih, posebno uzdiže počastima. Zato, odmjeravajući zasluge vjernosti plodotvornog religioznog muža, brata Dominika iz reda predikatora (dominikanaca), rođenog brata našeg odanog i vjernog komesa Topije iz Kraljevstva Albanije, zbog kojih je uspio da stekne za sebe veliku milost, ovim pismom uzimamo za kapelana, konsilijara i našeg pridružnika i priključujemo ga zajednici sličnih, želeći da ga ubuduće svi poštuju kao kapelana, kosilijara i našeg pridružnika i da se dužno tako odnose prema njemu. Kao potvrda za ovo naređujemo da mu se napiše ovo pismo i zapečati visećim pečatom našeg veličanstva. U Napulju, godine gospodove MCCCXXXVI, dana XII, meseca juna, IIII indikta, godine XXVIII. Našeg kraljevanja.

Reg. Ang. 299 (1335 D) fol. 79.
(Hahn, Reise 282; Hopf I, 442 n. 48.)

O ovom Dominiku, kasnije korčulanskom episkopu (1351-1364), aspirantu za dubrovačku arhiepiskopsku stolicu (Farlatus 6, 135, 333), tada zadarskom arhiepiskopu (Farlatus 5, 99) svojevremeno (pod. dok. 1360 od 4. maja) smo opširnije razlagali.

[242] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 242*.

802.

1336, 12. iunii. Neapoli.

Robertus rex fratrem Dominicum Topia de Albania capellanum et consiliarium suum creat.

Pro fratre Dominico.

Robertus *etc.* universis harum seriem inspecturis presentibus et futuris. Digne inter virtutes fidelitas honoratur, ut, quia decorat ceteros et illustrat super aliis, specialiter honoribus efferatur. Igitur attendentes merita fidei fructuosa religiosi viri fratris Dominici[1]) ordinis Predicatorum germani viri nobilis comitis Thopie de regno Albanie devoti et fidelis nostri, ex quibus nostram sibi ut expedit ad maiora graciam vindicavit, eum in capellanum, consiliarium, familiarem nostrum presencium tenore recipimus et ceterorum similium consorcio aggregamus; volentes ipsum in antea tamquam capellanum, consiliarium et familiarem nostrum ad honorem et fidelitatem nostram haberi ab omnibus et sub debita prosecucione tractari. In cuius rei testimonium has ei licteras fieri et pendenti maiestatis nostre sigillo iussimus communiri. Datum Neapoli anno domini M°CCCXXXVI° die XII° mensis iunii IIIIe indictionis, regnorum nostrorum anno XXVIII°.

Reg. Ang. 299 (1335 D) fol. 79.

(Hahn, Reise 282; Hopf I, 442 n. 48.)

---

[1]) De Dominico hocce, postea Curzolensi episcopo (1351—1364), sedem archiepiscopalem Ragusinam aspirante (Farlatus 6, 135. 333), tum archiepiscopo Jadrensi (Farlatus 5, 99) suo loco (sub doc. 1360, 4. maii) fusius disseremus.

Godine 1337. jula 18: Kralj Sicilije Robert potvrđuje ugovore koje je brat duksa Drača sklopio sa despotom Albanije Andrijom Musakijem[243]

810.

1337, 18. jula. U Kastromare de Stabia.

Robert, kralj Sicilije potvrđuje dogovore koje je Ludovik, brat dračkog duksa Karla, sklopio sa despotom Albanije Andrejom Musakijem.

Robert itd. sadržinom ovog pisma obavještavamo sve, pošto je to istinito, da plemeniti muž Andreja Musakija, despot Albanije, ima spremnu volju prema nama i potrebama uglednog duksa Drača, najšeg najvoljenijeg rođaka, i pokazuje iskrenu vjeru i pruža svoje pomoći, što je u pohodu uglednog Lodovika, drugorođenog brata pomenutog duksa, i u prosljeđivanju njegovih potreba dokazao i da će, kako se nadamo, pomenuti Andreja u svoje ime i u ime svojih nasljednika i sljedbenika ostati u toj vjeri prema nama, braći i nasljednicima našim i njegovim i da će i ubuduće tako pohvalno produžiti. Dolje navedena obećanja i ustupke za pomenutog Lodovika, carskom moći i moći više vlasti ovim našim pismom naredili smo da se potvrde istom despotu na latinskom i grčkom jeziku, redigovane u jednom tekstu. A odredbe, sadržine, određeni ugovori i obećani sporazumi koji od strane pomenutog Lodovika treba da posluže pomenutom Andreji su ovi... Ovo naše pismo zapečaćeno visećim pečatom našeg visočanstva, kao važan dokaz i garancija za prethodno izneseno, naredili smo da se preda onima kojima je važno. Napisano u Kastromare de Stobia od strane Jovana Grila iz Salerna itd., godine gospodove MCCCXXXVII, dana XVIII. Jula, V indikta, godine XXVIIII našeg kraljevanja.

Reg. Ang. 304 (1336 E) fol. 141-142.

Sadržinu pruža Minieri, AstNap 8 (1883), 200 n. 1 (Hopf I, 442 n. 47).

[243] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", p. 244*.

810.

1337, 18. iulii. In Castromaris de Stabia.

Robertus rex Siciliae pacta Ludovici, fratris Caroli ducis Duracii, cum Andrea Musacio, Albaniae despoto, inita confirmat.

Robertus *etc.* tenore presencium notum facimus universis, quod accepto fidedigne, quod nobilis vir Andreas Musacius regni Albanie despotus promptam voluntatem habet ad nos et negocia spectabilis ducis Duracii carissimi nepotis nostri et fidem sinceram ostendit circa sua subsidia, sicut in accessu spectabilis Lodovici secundogeniti fratris ducis eiusdem et prosecutione negociorum suorum exhibuit, — si, ut speramus, in fide predicta per se et heredes ac successores suos persisterit Andreas predictus erga nos et fratres ac heredes nostros et suos et continuaverit illa laudabiliter in antea, — subscripta eidem despoto promissa et concessa per Lodovicum prefatum in latina et greca scriptura uno contextu redacta ex potestate principalis et superioris dominii nostri tenore presencium duximus confirmanda. Capitula vero continencia certa pacta et convenciones promissa observari per dictum Ludovicum eidem Andree sunt ista videlicet: *(sequitur doc. 1336, 30. decembris, v. supra n° 808).* Has igitur nostras licteras pendenti sigillo maiestatis nostre munitas in premissorum testimonium et cautellam quorum interest duximus concedendas. Datum in Castromare de Stabia per Johannem Grillum de Salerno *etc.* anno domini MCCCXXXVII° die XVIII° iulii V^e^ indictionis regnorum nostrorum anno XXVIIII°.

Reg. Ang. 304 (1336 E) fol. 141—142.

Continentias praebet Minieri, AstNap 8 (1883), 200 n. 1 (Hopf I, 442 n. 47).

Godine 1338. o Idama januara: Papa Benedikt između ostalih piše i albanskom episkopu i opatu manastira Svetog Petra Albanskog[244]

PAPA BENEDIKT XII. G. 1338

.

CCLX.

Sudijama, pošto su odstranjeni svi protivnici, da uvedu sinjskog episkopa Jovana u posjed i dobra tog episkopata i učine da mu oni koji su mu potčinjeni pružaju dužnu pokornost. Reg. An. III. part. 1. ep. 395.

Episkop Benedikt itd. Velečasnoj braći … albanskom i … ausarenskom[245] episkopu i voljenom sinu … opatu manastira Svetog Petra Arbanskog, pozdrav itd. Dok je još blaženopočivši sinjski episkop Georgije upravljao sinjskom crkvom, naš prethodnik, u blaženoj uspomeni papa Jovan XXII, dok se bavio ljudskim poslovima, želeći da se toj crkvi, pošto se dogodilo da još od tada stoji upražnjena, preko Apostolske stolice postavi na čelo odgovarajuća ličnost, posebno je obezbijedio svom raspoređivanju i u ime pomenute stolice izbor za onu crkvu koja je iz bilo kog razloga ili bilo gdje ostala upražnjena, dajući na znanje još od tada da je jalovo i uzaludno ako se ovome od strane bilo kojih, bilo kakvom moći, znajući ili ne znajući, pokuša suprotstaviti. Zatim, pošto je pomenuta crkva zbog smrti imenovanog episkopa Georgija, koji je u tim krajevima završio posljednji dan, ostala lišena pastorske brige, pomenuti prethodnik kada je iz vjerodostojnih izvora saznao za ovu upražnjenost, nastojeći da se niko osim njega, ili u njegovo ime, ne smije da se miješa u izbor za pomenutu crkvu, suprostavljajući se zadržavanjem prava i dekretom, poslije savjetovanja koje smo imali sa našom braćom koja korisna ličnost da se postavi na čelo već pomenute crkve, od broja onih koje smo tada imali, napokon se, sa pažljivim premisama o rečenoj crkvi i po savjetu svoje pomenute braće, pobrinuo za našeg velečasnog brata Jovana, sinjskog episkopa, profesora iz reda braće isposnika Svetog Augustina, dokazanog u svešteničkoj službi, o kome zbog revnosti u vjeri, književnom znanju, časnosti u običajima i životu, i mnogih drugih vrlina s pravom svjedoče vjerodostojni dokazi, i apostolskom moći postavio ga je toj crkvi za episkopa i pastora, povjeravajući mu brigu i administraciju iste, kako u duhovnim tako i u svjetovnim stvarima, a zatim dodjeljujući mu preko našeg velečasnog brata, albanskog episkopa Gaucelina, dar posvećivanja, što je u potpunosti sadržano u pismu samog prethodnika. Isto tako je taj prethodnik radi prihvatanja episkopa Jovana, prema običaju Rimske crkve, uputio druga pisma našem velečasnom bratu splitskom arhiepiskopu, njegovom mitropolitu, a svakako i kapitulu već pomenute sinjske crkve, kleru i narodu sinjskog grada i dijeceze, kako i drugim svojim podanicima. No, nedavno je, naime, u našem prisustvu i prisustvu naše braće u konzistorijumu istaknuta odluka u odnosu na ranije pomenutog episkopa Jovana, da su pomenuti iz kapitula poslije i nasuprot pomenutog zadržavanja prava na izbor i dekreta, *de fakto* izabrali za svog episkopa Bernarda, tada opata manastira Svetog Georgija iz reda Svetog Benedikta u pomenutoj dijecezi, a sam Bernard se nepromišljeno potrudio da se ovaj izbor potvrdi mitropolitskim autoritetom i sebe istinski posveti za sinjskog episkopa, pa se tako pod izgovorom ovog izbora, potvrđivanja i posvećivanja u stvari nametnuo sinjskom episkopatu i njega nedolično zauzeo i drži ga zauzetog, koristeći već dugo njegovu dobrobit. A kada je sam

[244] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 195*.
[245] Episkopu Rijeke.

CCLX.

Iudicibus, ut Ioannem episcopum Signensem in possessionem episcopatus et bonorum ipsius inducant, amotis detentoribus quibuscumque, ipsique obedientiam faciant ab eius subditis exhiberi. Reg. An. III. part. 1. ep. 395.

Benedictus episcopus etc. Venerabilibus fratribus ... Arbensi et ... Ausariensi Episcopis, ac dilecto filio ... Abbati Monasterii sancti Petri Arbensis, salutem etc. Dudum bone memorie Georgio Episcopo Signensi regimini Signensis ecclesie presidente, felicis recordationis Iohannes papa XXII. predecessor noster, dum ageret in humanis, cupiens eidem ecclesie, cum eam ex tunc vacare contingeret, per apostolice sedis providenciam ydoneam presidere personam, provisionem ipsius ecclesie, quam primum illa quovis modo et ubicumque vacaret, dispositioni sue et dicte sedis ea vice specialiter reservavit, decernendo ex tunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero dicta ecclesia per obitum dicti Georgii Episcopi, qui in partibus illis diem clausit extremum, pastoris regimine destituta, dictus predecessor

episkop Jovan noseći pomenuto pismo prispio u te krajeve gdje se nalazi pomenuti episkopat, vjerujući da će u njega ući sigurno i mirno, njemu se isti suprotstavio prijeteći i zastrašajući ga preko plemenitih muževa Dujna i Bartolomeja, vladajućih komesa Vergle u navedenom sinjskom civitatu, uljeza Bernarda, kapitula, klera i pomenutih ljudi, time da će se pomenuti episkop Jovan ako se usudi da uđe u pomenuti grad i dijecezu suočiti sa smrtnom opasnošću. I tako je taj episkop Jovan iz istinskog straha od pomenute opasnosti odlučio da se zadrži u arbenskom gradu koji je susjedstvu pomenute dijeceze i od tamo je, voljom i dozvolom našeg velečasnog brata … arbenskog episkopa, suprostavljajući se svojim protivnicima u tom episkopatu postojećom moći, preko različitih svojih pisama opomenuo pomenutog uljeza Bernarda, zatim Jakova tada arhiđakona, Georgija tada arhiprezvitera i Jovana tada primicerija te Sinjske crkve, i pojedine kanonike u pomenutom kapitulu i sam kapitul, svakako Mihajla iz gore pomenutog Svetog Georgija i Franciska iz manastira Svetog krsta iz reda Svetog Benedikta i opate iz pomenute dijeceze, navedene komese, plemiće vicekomesa Davida, Jakova i Gvidona braću pokojnog Filipa vicekomesa, sinove domicela, sinjske građane koji su tada bili u vlasti sinjskog grada, laike Greksolu i Rusa tada sudije tog sinjskog grada, glavne zaštitnike samog nametljivca Bernarda u ovom njegovom zauzimanju i držanju i istaknutije prigovarače i protivnike pomenutom episkopu Jovanu koji su na različite načine sprječavali navedenog episkopa Jovana da može tamo slobodno da sprovede svoju pravosudnu nadležnost, i uopšte sve druge sekularne i duhovne prelate iz njihovog kapitula i konventa, i druge klerike i laike iz pomenutog sinjskog grada i dijeceze koji su se javno priklonili pomenutom nametljivcu Bernardu i suprotstavili imenovanom episkopu Jovanu, da uljez Bernard mora slobodno i bez ikakve smetnje da prepusti pomenuti arhiepiskopat i da se Jakov tada arhiđakon, Georgije tada arhiprezviter i Jovan tada primicerij, kanonici, kapitul, opati Mihail i Francisko, kako i ostali prelati, starješine, konvent i klerici koji su gore pomenuti, sasvim otkažu od pokornosti prema tom uljezu Bernardu, te navedenog episkopa Jovana otpreme u njegov episkopat i pruže mu svoju dužnu pokornost i poštovanje, a komesi i domiceli koji su tada upravljali, Kreksolo i Ruso tada sudije, i drugi laici iz pomenutog grada i Sinjske dijeceze, da se otkažu od svake zaštite i pomoći za pomenutog uljeza Bernarda i prihvate za svog pastora pomenutog episkopa Jovana. A pošto su imenovani koji su bili opomenuti, odbacujući svaki razuman dokaz, buntovno odbili da to učine, pomenuti episkop Jovan je za uljeza Bernarda, Jakova tada arhiđakona, Georgija tada arhiprezvitera, Jovana tada primicerija, kanonike, opate Mijala i Franciska, komese, domicele koji su tada upravljali, Kreksola i Rusa tada sudije, kako i za druge gorenavedene prigovarače i protivnike, objavio odluku o opštoj ekskomunikaciji, a zbog rastućeg nezadovoljstva klera i naroda zbog opomenutih i ekskomuniciranih, pomenuti sinjski grad i dijecezu podvrgao je crkvenoj zabrani i poimenice je tako ekskomunicirane, svakako i sinjski grad i dijecezu, javno obavijestio da su podvrgnuti crkvenoj zabrani i naredio je da se to objavi. No, pošto su Jakov tada arhiđakon, Georgije tada arhiprezviter, Jovan tada primicerij, pomenuti opati Mihail i Francisko, veoma naklonjeni pomenutom uljezu Bernardu, još snažnije prionuli uz njega i otvorenije mu pomagali, pomenuti episkop Jovan je Jakova tada arhiđakona u arhiđakonatu, Georgija tada arhiprezvitera u arhiprezviterstvu i Jovana tada primicerija u primicerijatu, radi pouke lišio tih zvanja kao i drugih beneficija koje su imali u toj crkvi ili ih dobili od nje, a opate Mihajla i Franciska po pravu odstranio iz duhovnog i svjetovnog upravljanja u njihovim pomenutim manastirima. I ma koliko da se od strane Jakova tada arhiđakona, Georgija tada arhiprezvitera, Jovana tada primicerija i kapitula, u roku određenog zakonom mogao da se istakne, kako se naziva, prigovor kod Apostolske stolice oni nijesu dostavili taj prigovor, mada su mogli da ga proslijede u kratkom roku. No, pošto su se, kako je potvrđeno, ti ekskomunicirani i stavljeni

huiusmodi vacatione ipsius fidedignis intellecta relatibus attendens, quod nullus preter eum de ordinatione prefate ecclesie se illa vice intromittere poterat, reservatione ac decreto huiusmodi obsistentibus, post deliberationem, quam de preficiendo ecclesie antedicte personam utilem cum fratribus suis, de quorum numero tunc eramus, habuit diligentem, demum de Venerabili fratre nostro Iohanne Episcopo Signensi, ordinis fratrum Heremitarum sancti Augustini professore, in sacerdotio constituto, cui super religionis zelo, litterarum sciencia, honestate morum et vite aliaque multiplicium virtutum merito suffragabantur testimonia fidedigna, premissis attentis ecclesie prelibate de dictorum fratrum suorum consilio apostolica auctoritate providit, ipsumque illi prefecit in Episcopum et pastorem, curam et administrationem eiusdem sibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie committendo, eique deinde per Venerabilem fratrem nostrum Gaucelinum Ep̃um Albanensem munus fecit consecrationis impendi, prout in ipsius predecessoris litteris plenius continetur. Idemque predecessor super receptione ipsius Iohannis Episcopi ad Venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Spalatensem Metropolitanum suum, necnon ad Capitulum iam dicte Signensis ecclesie et Clerum ac populum Signensis Civitatis et diocesis, aliosque subditos suos iuxta morem ecclesie Romane alias suas litteras destinavit. Pridem namque in nostra et fratrum nostrorum presencia in consistorio propositum extitit pro parte Iohannis Episcopi antedicti, quod predicti Capitulum post et contra reservationem et decretum prefata Bernardum, tunc Abbatem Monasterii sancti Georgii ordinis sancti Benedicti predicte diocesis, de facto in eorum Ep̃um elegerunt, ipseque Bernardus electionem huiusmodi auctoritate metropolitica confirmari, seque in Signensem Episcopum consecrari etiam de facto temere procuravit, ac electionis, confirmationis et consecrationis huiusmodi pretextu in Episcopatu Signensi de facto similiter se intrusit, ipsumque dampnabiliter occupavit et detinet occupatum, iam diu fructus percipiens ex eodem. Et dum ipse Iohannes Episcopus ferens litteras supradictas se personaliter contulisset ad partes illas, ubi dictus Episcopatus existat, credens illum tute ac pacifice introire, minatorie ac terribiliter sibi predictum extitit ex parte nobilium virorum Duyni et Bartholomei Comitum Vegle dominantium dicte Civitati Signensi, et Bernardi intrusi, Capituli, Cleri et populi predictorum, quod si dictus Iohannes Episcopus auderet Civitatem et diocesim ingredi prelibatas, periculum incurreret sue mortis. Sicque idem Iohannes Episcopus ex metu verisimili periculi antedicti ad Civitatem Arbensem prefate diocesis vicinam declinare curavit, et ibidem de voluntate ac licencia Venerabilis fratris nostri ... Episcopi Arbensis contra rebelles suos in eodem Episcopatu procedens, auctoritate ordinaria per suas diversas litteras canonice monuit dictum Bernardum intrusum, Iacobum tunc Archidiaconum, Georgium tunc Archipresbiterum et Iohannem tunc Primicerium eiusdem ecclesie Signensis, singulosque Canonicos de dictis Capitulo, et ipsos Capitulum, necnon Michaelem supradicti sancti Georgii et Franciscum sancte Crucis monasteriorum ordinis sancti Benedicti et diocesis predictorum Abbates, dictosque Comites, nobiles viros David Vicecomitem, Iacobum et Guidonem fratres quondam Phylippi Vicecomitis filios Domicellos, cives Signenses, dicte Civitatis Signensis tunc regimini presidentes, Crexolam et Rousam laicos tunc Iudices ipsius Civitatis Signensis, principales fautores ipsius Bernardi intrusi, ac eius in huiusmodi occupatione et detentione fautores, dictoque Iohanni Episcopo notorie contradictores et rebelles, ac impedientes diversimode prefatum Iohannem Ep̃um, quominus huiusmodi iurisdictione sua ordinaria uti libere posset, et generaliter cunctos alios Prelatos seculares et regulares, eorumque Capitula et Conventus, aliosque clericos et laicos dictarum Signensium Civitatis et diocesis prefato Bernardo intruso publice adherentes, dictoque Iohanni Episcopo similiter rebelles, ut Bernardus intrusus ipsi Iohanni Episcopo prefatum Episcopatum liberum et expeditum dimitteret, et Iacobus tunc Archidiaconus, Georgius tunc Archipresbiter et Iohannes tunc Primicerus, Canonici, Capitulum, Michael et Franciscus Abbates, ceterique Prelati, Capitula, Conventus et Clerici supradicti moniti ab eiusdem Bernardi intrusi obediencia penitus resilirent, et dictum Iohannem Episcopum in Episcopum eorum admitterent, sibique obedienciam et reverenciam debitam exhiberent: Comites vero, Domicelli tunc regimini presidentes, Crexola et Rausa tunc Iudices et alii laici dictarum Civitatis et diocesis Signensium ab omni fautoria et adherencia dicti Bernardi intrusi recederent, et in ipsorum pastorem Iohannem Episcopum reciperent memoratum. Et quia prenominati moniti hec efficere, cessante omni causa rationabili, rebelliter denegarunt, predictus Iohannes Episcopus in Bernardum intrusum, Iacobum tunc Archidiaconum, Georgium tunc Archipresbiterum, Iohannem tunc Primicerium, Canonicos, Michaelem et Franciscum Abbates, Comites, Domicellos tunc regimini presidentes, Crexolam et Rousam tunc Iudices specialiter, et in alios monitos prefatos contradictores et rebelles generaliter excommunicacionis sentenciam promulgavit, ac ipsorum monitorum

pod crkvenu zabranu još uvijek čvrsto držali svoje nepopustljivosti i pomenuti uljez Bernard takođe držao zauzet taj episkopat i svi oni osuđivali te odluke i postupke, a pomenuta duhovna lica i klerici, premda opomenuti, i dalje božanske službe, štaviše uistinski su ih skrnavili već tri godine i više, preduzimajući to na propast svojih duša i crkvenog učenja, ne mareći da se laici vrate crkvenom jedinstvu, uz očiglednu osudu samog episkopa Jovana i teško negodovanje mnogih imenovanih, episkop Jovan nas je sa svoje strane ponizno zamolio da se udostojimo da mu protiv njihove bezočnosti, a kako ne bi uzaludno nosio ime episkopa, pružimo odgovarajuću pomoć. Mi smo naredili našem voljenom sinu Petru, sa titulom kardinalskog prezvitera svetog Klimenta, da ovu stvar sasluša i procijeni i da ono što otkrije požuri da nam dojavi; prosuđujući zajedno sa pomenutim episkopom o tome, i pošto od njega dobije neka apostolska i druga zvanična pisma, javna dokumenta, njegove odluke i dokaze, a pomenuti ih kardinal primi dostavljene, marljivo pregleda i procijeni, onda da nam o njima u konzistorijumu dostavi pun i vjerodostojan izvještaj. Zato mi, pošto ne želimo da se zbog sumnje i pogubne nepromišljenosti izrodi nezgoda, a takođe ne smijemo dozvoliti da se preko toga pređe zatvorenih očiju, vašoj uviđavnosti preko apostolskog pisma naređujemo da vi, ili dvojica, ili jedan od vas, preko vas ili preko drugog ili drugih, tog episkopa Jovana ili njegovog zastupnika u njegovo ime, našom voljom uvedete u tjelesni posjed pomenutog sinjskog episkopata i crkve, u njihova prava i prinadležnosti i tako uvedenog štitite, uklanjajući od njih i od upravljanja svih dobara gore navedenog Bernarda koji se silom nametnuo pomenutoj Sinjskoj crkvi, i bilo kog drugog njegovog protivnika, čineći da se istom episkopu Jovanu kapitul, kler i narod njihovog sinjskog grada i dijeceze smjerno pokore i priklone kao njihovom istinskom i zakonitom poglavaru, ocu i pastoru njihovih duša, a da se od strane svih podanika te crkve, prema uobičajenim službama i nadležnostima koje se odnose na nju, svakako za sve prinose, prihode, dohotke, vlasništva i poreze koji su u međuvremenu bili uzeti od uljeza Bernarda iz pomenutog episkopata i crkve, episkopu Jovanu pruži potpuna satisfakcija. Takođe da se protiv pomenutog uljeza i onih koji su bili ekskomunicirani i pod crkvenom zabranom, zbog toga što su pomenute odluke suzbijali tri godine i više i još ih suzbijaju okorelim dušama vršeći božanske službe, čak još više idući dalje u skrnavljenjima i pored kanonskih sankcija, isto tako i protiv prigovarača postupaju preko crkvene cenzure i neodložnom apelacijom, prinuđujući ih i prizivajući ih na ono što je gore opšte i pojedinačno izneseno, a ako bude potrebno i uz pomoć sekularne ruke, tako da se ne sprječavaju da se pozovu na sud i generalni koncilijum oni do dvije diete (udaljenosti od Sinja), kako je sadržano u odluci blaženoupokojenog našeg prethodnika, pape Bonifacija VIII, koja se čuva između ostalih, i oni preko jedne diete od granice svoje dijeceze, i sa bilo kojim drugim odredbama koje su donijete od naših rimskih pontifeksa u vezi sa tim, preko kojih vam je predata izvršna moć i sprovođenje vašeg presuđivanja o gorepomenutom kako bi mogli da se spriječe, no ako je nekima zajednički ili pojedinačno bilo dozvoljeno od Apostolske stolice da se ne mogu ekskomunicirati, suspendovati ili zabraniti preko apostolskih pisama, ne pružajući potpuno i tačno itd. obrazloženje. U Avinjonu VIII. ida januara, u godini trećoj našeg pontifikata.

et excommunicatorum Cleri et populi prefatorum contumacia excrescente, Signenses Civitatem et diocesim predictas ecclesiastico supposuit interdicto, ac nominatim excommunicatos taliter ligatos, necnon Signenses Civitatem et diocesim prefatas dicto interdicto subesse publice nunciavit et fecit etiam nunciari. Sed quia Iacobus tunc Archidiaconus, Georgius tunc Archipresbiter, Iohannes tunc Primicerius, Michael et Franciscus Abbates predicti amplius indurati dicto Bernardo intruso fortius adherebant et patentius favebant eidem, prelibatus Iohannes Episcopus Iacobum tunc Archidiaconum Archidiaconatu, Georgium tunc Archipresbiterum Archipresbiteratu et Iohannem tunc Primicerium predictos Primiceriatu et quibuscumque aliis beneficiis ecclesiasticis, que in eadem et ab eadem Signensi ecclesia obtinebant, sentencialiter privavit, ipsosque Michaelem et Franciscum Abbates ab administratione spiritualium et temporalium suorum monasteriorum predictorum iusticia suadente suspendit. Et quamvis pro parte Iacobi tunc Archidiaconi, Georgii tunc Archipresbiteri, Iohannis tunc Primicerii et Capituli predictorum ab huiusmodi processibus dicti Iohannis Episcopi, post tempus tamen a iure statutum, ad sedem eandem extitisset, ut dicitur, appellatum, ipsi tamen appellationem huiusmodi non fuerunt, quamquam potuissent, infra tempus debitum prosecuti. Cum autem, sicut asseritur, ipsi excommunicati et interdicti adhuc in eorum obstinacia perseverent, dictusque Bernardus intrusus eundem Episcopatum detineat etiam occupatum, et omnes ipsi processus et sentencias contempnant eosdem, ac persone ecclesiastice et Clerici moniti antedicti divina officia celebrare, immo verius quantum in eis prophanare praesumpserint per triennium et amplius, ac presumant in suarum perniciem animarum et ecclesiastice discipline contemptum, aliis personis laicalibus redire non curantibus ad ecclesie unitatem, in ipsius Iohannis Episcopi preiudicium manifestum et grave scandalum plurimorum: Nos ex parte dicti Iohannis Episcopi, qui ad sedem prefatam propterea laboravit, nobis humiliter supplicato, ut adversus illorum proterviam, et ne ipse inane Episcopi nomen gerat, adhibere sibi congruum remedium dignaremur, dilecto filio nostro Petro tituli sancti Clementis presbitero Cardinali commisimus oraculo vive vocis, ut negocium huiusmodi audiret et examinaret, et quod inde inveniret, nobis referre curaret: coram quo predicto Iohanne Episcopo in iudicio comparente, et ab eo productis nonnullis apostolicis et aliis patentibus litteris, publicis instrumentis, iuribus et munimentis suis, dictus Cardinalis huiusmodi producta recipit, diligenter vidit et examinavit, nobisque de illis etiam in Consistorio relationem fecit plenariam et fidelem. Nos igitur tante presumptionis et dampnabilis temeritatis excessus nolentes, prout etiam nec debemus, conniventibus oculis pertransire, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios eumdem Iohannem Episcopum, vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem Episcopatus et ecclesie Signensium predictorum, ac iurium et pertinenciarum ipsorum auctoritate nostra inducatis, et defendatis inductum, amoto ab eis et omnium administratione bonorum Episcopatus et ecclesie Signensium prefatorum supradicto Bernardo, qui in dicta Signensi ecclesia taliter se intrusit, et quolibet alio detentore, facientes eidem Iohanni Episcopo a supradictis Capitulo, ac Clero et populo Civitatis et diocesis Signensium earumdem tamquam vero et legitimo eorumdem Antistiti, ac patri et pastori animarum suarum obediri efficaciter et intendi, et ab universis Vassallis eiusdem ecclesie de consuetis servitiis et iuribus ad eum spectantibus, necnon de fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis Episcopatus et ecclesie predictorum pertinentibus ad eumdem integraliter responderi, et a dicto Bernardo intruso de huiusmodi fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus medio tempore perceptis ex Episcopatu et ecclesia prelibatis eidem Iohanni Episcopo satisfactionem plenariam exhiberi, contra prefatos etiam intrusum, excommunicatos et interdictos, super eo quod dictas sentencias per triennium et amplius sustinuerunt et adhuc sustinent animis induratis, divina officia celebrantes, immo quantum in eis est prophanantes procedatis iuxta canonicas sanctiones, Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, invocato ad premissa omnia et singula, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, Non obstantibus tam de duabus dietis in concilio generali, quam felicis recordacionis Bonifacii pape VIII. predecessoris nostri, qua inter cetera cavetur, ne aliquis extra suam Civitatem vel diocesim nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine sue diocesis ad iudicium evocetur, et quibuslibet aliis constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis Pontificibus in contrarium editis, per quas tradite vobis potestatis executio et vestre iurisdictionis explicatio super premissis possint quomodolibet impediri, Seu si aliquibus communiter vel divisim a sede sit indultum eadem, quod excommunicari, suspendi vel interdici non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam etc mentionem. Datum Avinione viii. Idus Ianuarii, Pontificatus nostri Anno Tercio.

Godine 1338:
Albanski episkop kao papin izaslanik posreduje u stvari sinjskog episkopa[246]

CCLXII.

Naređuje se kleru i narodu sinjskog grada i dijeceze da se pokore opomenama i naredbama episkopa Jovana i odbace poslušnost uljezu Bernardu. Reg. An. III. part. 1. ep. 20.

Episkop Benedikt itd. Voljenim sinovima u kapitulu Sinjske crkve i svim opatima, priorima, dekanima, starješinama, arhiđakonima, arhiprezviterima, plebanima i njihovim kapitulima i konventima svih redova, upravnicima i ostalim prelatima crkava koji su postavljeni kroz sinjski grad i dijecezu, svakako kleru i narodu pomenutog grada i dijeceze, pozdrav itd. Dok je još blaženopočivši sinjski episkop Georgije upravljao Sinjskom crkvom, naš prethodnik, u blaženoj uspomeni papa Jovan XXII, dok se bavio ljudskim poslovima, želeći da se toj crkvi, pošto se dogodilo da još od tada stoji upražnjena, preko Apostolske stolice postavi na čelo odgovarajuća ličnost, posebno je obezbijedio svom raspoređivanju i u ime pomenute stolice izbor za onu crkvu koja je iz bilo kog razloga ili bilo gdje ostala upražnjena, dajući na znanje još od tada da je jalovo i uzaludno ako se ovome od strane bilo kojih, bilo kakvom moći, znajući ili ne znajući, bilo ko pokuša suprotstaviti. Zatim, pošto je pomenuta crkva zbog smrti imenovanog episkopa Georgija, koji je u tim krajevima završio posljednji dan, ostala lišena pastorske brige, pomenuti prethodnik otkako je iz vjerodostojnih izvora saznao o ovoj upražnjenosti, nastojeći da se niko osim njega, ili u njegovo ime, ne smije da se miješa u izbor za pomenutu crkvu, suprostavljajući se zadržavanjem prava i dekretom, poslije savjetovanja kojeg smo imali sa našom braćom koja korisna ličnost da se postavi na čelo već pomenute crkve, od broja onih koje smo tada imali, napokon se, sa pažljivim premisama o rečenoj crkvi i po savjetu svoje pomenute braće, pobrinuo o našem velečasnom bratu Jovanu, sinjskom episkopu, profesoru iz reda braće isposnika Svetog Augustina, dokazanom u svešteničkoj službi, o kome zbog revnosti u vjeri, književnom znanju, časnosti u običajima i životu, i mnogih drugih vrlina s pravom svjedoče vjerodostojni dokazi, i apostolskom moći postavio ga je toj crkvi za episkopa i pastora, povjeravajući mu brigu i administraciju iste, kako u duhovnim tako i u svjetovnim stvarima, a zatim dodjeljujući mu preko našeg velečasnog brata, albanskog episkopa Gaucelina, dar posvećivanja, i o prihvatanju samog episkopa Jovana kod vas, prema običju Rimske crkve uputio je svoja pisma kapitulu, kleru, narodu i drugim ostalim. No, kako sadrži insinuacija tužbe pomenutog episkopa Jovana, učinjena nedavno u konzistorijumu i u našem prisustvu i prisustvu naše braće, vi pomenuti iz kapitula poslije i suprotno od pomenutog zadržavanja prava izbora i dekreta, poslije smrti episkopa Georgija praktično ste izabrali za svog episkopa Bernarda iz reda Svetog Benedikta, tada opata u manastiru Svetog Georgija u Sinjskoj dijecezi, a sam Bernard se nedolično potrudio da svoj izbor potrvrdi mitropolitskom moći i sebe posveti za sinjskog episkopa, pa tako se pod izgovorom ovog izbora, potvrđivanja i posvećivanja u Sinjskom episkopatu u stvari nametnuo njemu i nedostojno ga zauzeo i još ga drži zauzetog. Kada je taj episkop Jovan prispeo u te krajeve, uvidio je da ste vi očigledno u toj nametnutosti, okupaciji i spriječenosti od strane Bernarda naklonjeni njemu i podržavate ga i njega u tome čuvate i branite, pa je pomenuti Jovan protiv nekih od vas i nekih drugih koje je našao da su u ovome uvijek neposlušni i buntovni, moći koja mu je bila dodijeljena preduzeo je određene procese i odredio razne kazne i odluke u odnosu na one za koje smo sadržinom našeg pisma naredili da se postupi protiv njihovih ispada

[246] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 198-199.*

CCLXII.

Mandatur clero et populo civitatis et dioecesis Signensis, ut monitis et mandatis eiusdem Ioannis episcopi obediant, et ab obedientia Bernardi intrusi resiliant. Reg. An. III. part. I. ep. 29.

Benedictus episcopus etc. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Signensis, ac universis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Prepositis, Archidiaconis, Archipresbiteris, Plebanis eorumque Capitulis et Conventibus quorumcumque ordinum, Rectoribus et ceteris ecclesiarum Prelatis per Signensem Civitatem et diocesim constitutis, necnon Clero et populo dictarum Civitatis et diocesis, salutem etc. Dudum bone memorie Georgio Episcopo Signensi ecclesie presidente, felicis recordationis Iohannes papa XXII. predecessor noster, dum ageret in humanis, cupiens eidem ecclesie, cum eam extunc vacare contingeret, per apo-

sa kanonskim sankcijama. A kako smo saznali, taj uljez Bernard pomoću vaših naklonosti i zaštite još uvijek ostaje u toj okupaciji i zadržavanju kao ranije, a i vi, takođe, u svojoj pobuni čvrsto istrajavate u preziranju Apostolske stolice i očiglednoj osudi pomenutog episkopa Jovana. Mi, međutim, želeći da se sazna da li je u vašem poštovanju, ljubavi i odanosti prema svetoj Rimskoj crkvi, pokroviteljici svih vjernika, gospodarici i učiteljici, i prema pomenutom episkopu Jovanu, ocu i pastoru vaših duša, ostala neka iskra koja će zasvijetljeti u vatri vašeg pokajanja i pomirenja, vašu zajednicu pomno podstičemo, opominjemo i još pomnije ohrabrujemo u gospodu Isusu Hristu, preko apostolskog pisma u potpunosti i strogo nalažući da se sasvim otkažete od istinski nametnute pokornosti pomenutom uljezu Bernardu, štaviše da se potrudite da se taj uljez Bernard sasvim i bez oklijevanja odstrani iz pomenute okupacije i zauzimanja, kao i od svakog upravljanja u duhovnim i svjetovnim stvarima gore pomenute Sinjske crkve, u potpunosti i ponizno nastojeći da episkopu Jovanu kao vašem istinskom i zakonitom pastoru pružite dužnu pokornost i poštovanje, prihvatajući smjerno njegove kanonske savjete i naredbe, i uspješno izvršavajući ih, da se ne bi sa naše strane i službe pomenute stolice podigla protiv vas palica osvete i uz božju volju zaprijetila vam teškom nevoljom na vašu štetu. Zato da se sa očiglednošću svojih pohvalnih djela smjerno, ponizno i odano priklonite ovom zahtjevu, opomeni, podsticanju i nalogu, kako bi bili zadovoljeni od djelioca svih dobara, da se sa potpunim blagoslovom i naklonošću te stolice za vas iskupite i steknete našu blagonaklonost, pa da kao ponizni i odani sinovi, sa spremnom vrlinom pokornosti zaslužite da se sa dostojnim pohvalama preporučite u Bogu. U Avinjonu VII (ida) januara, u godini trećoj p. n.

stolice sedis providenciam ydoneam providere personam, provisionem ipsius ecclesie, quam primum illam quovis modo et ubicumque vacaret, dispositioni sue ac dicte sedis ea vice specialiter reservavit, decernendo extunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero dicta ecclesia per obitum dicti Georgii Episcopi, qui in partibus illis diem clausit extremum, pastoris regimine destituta, dictus predecessor huiusmodi vacatione ipsius ecclesie fidedignis intellecta relatibus attendens, quod nullus preter eum de ordinatione prefate ecclesie se illa vice intromittere poterat, reservatione ac decreto huiusmodi obsistentibus, post deliberationem, quam de preficiendo ecclesie antedicte personam utilem cum fratribus suis, de quorum numero tunc eramus, habuit diligentem, demum de Venerabili fratre nostro Iohanne Episcopo Signensi, ordinis fratrum Heremitarum sancti Augustini professore, in sacerdotio constituto, cui super religionis zelo, litterarum sciencia, honestate morum et vite aliarumque multiplicium virtutum suffragabantur testimonia fidedigna, premissis attentis, ecclesie prelibate de dictorum fratrum suorum consilio apostolica auctoritate providit, ipsumque illi prefecit in Episcopum et pastorem, curam et administrationem eiusdem sibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie committendo, eique deinde per Venerabilem fratrem nostrum Gaucelinum Episcopum Albanensem munus fecit consecrationis impendi, et super receptione ipsius Iohannis Episcopi ad vos, filii Capitulum, Clerum et populum, aliosque iuxta morem ecclesie Romane suas litteras destinavit. Sed, sicut habet querula insinuatio Iohannis Episcopi prefati facta pridem in Consistorio in nostra et fratrum nostrorum presencia, vos predicti Capitulum post et contra reservationem et decretum prefata, ipso Georgio Epo defuncto, Bernardum tunc Abbatem monasterii sancti Georgii ordinis sancti Benedicti Signensis diocesis de facto in vestrum Episcopum elegistis, ipseque Bernardus electionem huiusmodi auctoritate metropolitica confirmari, seque in Signensem Episcopum consecrari etiam de facto temere procuravit, ac electionis, confirmationis et consecrationis huiusmodi pretextu in Episcopatum Signensem de facto similiter se intrusit, ipsumque dampnabiliter occupavit et detinet occupatum. Et cum idem Iohannes Episcopus, postquam ad partes illas accessit, notorie invenerit vos in intrusione, occupatione et detentione huiusmodi Bernardo adherere ac favere iamdicto, ipsumque fovere ac defensare in illis, prefatus Iohannes Episcopus contra certos ex vobis et quosdam alios, quos super hiis precipue inhobedientes et rebelles reperit, auctoritate ordinaria certos processus fecit diversas penas et sentencias continentes, contra quos etiam per nostras certi tenoris litteras mandamus procedi super dictis eorum excessibus iuxta canonicas sanctiones. Cum autem, prout ex dicta insinuatione percepimus, adhuc vobis faventibus et defendentibus, idem Bernardus intrusus incumbat occupationi et detentioni huiusmodi sicut prius, vosque in rebellione huiusmodi etiam perduretis in dicte sedis contemptum et ipsius Iohannis Episcopi preiudicium manifestum: Nos interim experiri volentes, an in vobis reverencie, caritatis et obediencie ad sanctam Romanam ecclesiam, caput quidem cunctorum fidelium, dominam et magistram, dictumque Iohannem Episcopum patrem et pastorem animarum vestrarum scintilla remanserit, que in flammam vestre penitudinis et reconciliationis erumpat, Universitatem vestram attente requirimus, monemus et attentius exhortamur in domino Ihesu Christo, vobis nichilominus per apostolica scripta districtius iniungentes, quatenus ab obediencia prefati Bernardi intrusi realiter indilate ac penitus resilire curetis, quinimo ipsum Bernardum intrusum de occupatione ac detentione predictis, omnique administratione spiritualium et temporalium supradicte Signensis ecclesie omnino et absque mora propellere studeatis, ac eidem Iohanni Episcopo tamquam vero et legitimo pastori vestro plene ac humiliter intendentes, obedienciam et reverenciam debitas, sinceras et efficaces exhibeatis eidem, eiusque salubria monita et mandata suscipiendo devote ac effectualiter adimplendo, ne per nostrum et dicte sedis ministerium contra vos virga erigatur canonice ultionis et depressa in grave periculi vestri dispendium, auctore domino, convertetur. Sic itaque requisitioni, monitioni, exhortationi et iniunctioni huiusmodi reverenter, humiliter et devote acquiescatis per evidenciam operum laudandorum, quod vobis exinde a retributore bonorum omnium rependatur, eiusdemque sedis benedictionis et favoris plenitudinem pro vobis decetero redimatis, nostramque benivolenciam adipisci et velut humiles et devoti filii de virtute prompte obediencie dignis in domino commendari laudibus valeatis. Datum Avinione VII. (Idibus) Ianuarii, P. n. Anno Tercio.

Godina 1338. aprila 17: Robert kralj Sicilije potvrđuje privilegiju duksa Drača komesu Topiji[247]

817.

1338, 17. aprila. U Napulju.

Kralj Robert smatra da je dobra privilegija koja je od strane Agnecije i Karla, duksa Drača, data komesu Tanusiju Topiji.

Za komesa Topiju.

Robert itd. svima, kako sadašnjim, tako i budućim, koji će razmatrati ovo pismo. Premda darežljiva ruka principesa obuhvata ne samo one koji su zaslužni i pokorni, već se sa ogromnom darežljivošću pruža i na nepoznate i strance, ipak se dodijeljene milosti, potvrđene u posebnoj odgovarajućoj pomoći, radije pružaju jednima nego drugima. Tako, od strane plemenitih muževa Giljeljma iz Svetog Severina, voljenog vojnika, kancelara, konsilijara, prijatelja i našeg podanika, i našeg odanog komesa Tanusija Topije (ili Tanusija, komesa Topije), nedavno su u našoj kancelariji bila donijeta i predstavljena neka pisma ugledne Agnecije, vojvotkinje Drača, majke i zaštitnika uglednog Karla, duksa Drača i poštovanog gospodara Albanije i Gore Svetog Anđela, komesa Gravine, i (pismo) pomenutog duksa, naših (!) najmilijih nećaka (!), zapečaćenih njihovim visećim pečatima, čija je sadržina ova... Pomenuti komes Topija i Giljeljmo ponizno su zamolili naše veličanstvo da kao vrhovna vlast odobri pomenutu povlasticu i potvrdu i da se sa božanskom blagonaklonošću udostojimo da ih snagom našeg potvrđivanja učvrstimo. Pošto smo se mi uvjerili da se taj komes vratio hrišćanskoj vjeri i našoj pokornosti i da je pokazao da se čvrsto pridržava njih, a i zbog oslobođenja pomenutog Giljeljma, prikljanjajući se ljubazno ovim podnijetim molbama i pokoravajući se pomenutoj apostolskoj povlastici, dobijenoj našim moćnim zakonima, navedenu povlasticu i potvrdu, koje su sadržane u pomenutim pismima, kako od strane naše kraljevske vlasti, tako i dukalske odobravamo sa našom sigurnom pouzdanošću i posebnom milošću ih potvrđujemo, no pod uslovom da se pomenuti komes Topija iskreno i sa dužnom pokornošću vrati našoj kraljevskoj i dukalskoj vjeri, tvrdo istrajavajući u njoj. Želeći sada da milošću ovog odobrenja i potvrđivanja, obećanje pomenutog komesa bude uspješno i ostvarivo u našoj pouzdanosti i u našim ili bilo čijim drugim uvijek postojanim zakonima, naredili smo da se kao potvrda ovoga sastavi ovo pismo i zapečati visećim pečatom našeg veličanstva. Napisano u Napulju od strane Jovana Grila iz Salerna itd. godine gospodove MCCCXXXVIII, dana XVII aprila, VI indikta, XXVIIII godini našeg kraljevanja.

Reg. ang. 308 (1337 A) fol. 38.
Sadržine pruža Minieri, AstNap. 8 (1883), 208 n. 3 (Hopf I, 442 n. 50).

[247] *"Acta et diplomata res Albaniae Mediae Aetatis", vol. 1, p. 246.*

817.

1338, 17. aprilis. Neapoli.

Robertus rex privilegium Agnetis et Caroli ducis Duracii comiti Tanusio Topia concessum ratum habet.

Pro comite Thobie.

Robertus *etc.* universis presentes litteras inspecturis tam presentibus quam futuris. Si munifica dextera principum non solum amplectitur merentes et subditos set ad ignotos et exteros cum liberalitatis promptitudine derivatur, libencius tamen concessas illis ab aliis gracias confirmacionis opportuno presidio prosequitur speciali. Sane pro parte virorum nobilium Guillelmi de Sancto Severino militis dilecti cambellani, consiliarii, familiaris et fidelis nostri et Tannusii comitis Topie devoti nostri nuper ostense et presentate in camera nostra fuerunt quedam patentes littere spectabilis Agnetis ducisse Duracii matris et balie spectabilis Caroli ducis Duracii, regni Albanie et honoris Montis Sancti Angeli domini, Gravine comitis, dictique ducis, nepotum (!) nostrorum (!) carissimorum eorum sigillis pendentibus munite, quarum tenor talis est: (*sequitur diploma 1338, 15. aprilis, v. supra n° 816*). Supplicatumque pro parte prefatorum comitis Topie et Guillelmi maiestati nostre devocius, ut prescriptis concessioni et confirmacioni tamquam superior dominus assentire illisque confirmacionis nostre robur adicere de benignitate dominica dignaremur. Nos considerato, quod idem comes ad christiane fidei nostreque devocionis cultum redire et in eis persistere constanter obtulit, ac pro liberacione dicti Guillelmi amabiliter obtinenda huiusmodi supplicacionibus annuentes et supponentes predictam concessionem apostolicam salvis superioribus nostris iuribus rite factam, concessioni et confirmacioni prescriptis in predictis licteris contentis, dum tamen dictus comes Thopias redeat sincere et cum affectu debito ad nostram fidem regiam et ducalem perseverando in illa et cum liberacione prefati Guillelmi assignandi Duracii, tam pro parte nostra regia quam ducali assentimus de certa nostra sciencia illasque de speciali gracia confirmamus; volentes, quod ipsi comiti modo promisso huiusmodi nostri assensus et confirmacionis gracia efficax sit et realis, fidelitate nostra nostris et cuiuslibet alterius iuribus semper salvis. In cuius rei testimonium presentes licteras fieri pendenti maiestatis sigillo iussimus communiri. Datum Neapoli per Johannem Grillum de Salerno *etc.* anno domini M°CCCXXXVIII° die XVII° aprilis VIe indictionis regnorum nostrorum anno XXVIIII°.

Reg. Ang. 308 (1337 A) fol. 38.

Continentias praebet Minieri, AstNap. 8 (1883), 208 n. 3 (Hopf I, 442 n. 50).

Godina 1346: Početak spora i rata između francuskih i njemačkih vladara pored ostalog i oko prava na Albaniju[248]

PAPA KLEMENS VI. God. 1346.

CLXIX.

Prokuratorijum Karla, izabranog kralja Romana, poslan papi Klemensu VI, kojim u svoje ime daje moć svojim zakletim prokuratorima da poslije ovog potvrđivanja mogu glavne procese i odluke donijete od strane cara H, njegovog ujaka, protiv kralja Sicilije i njegovog brata duksa Drača, njihovih privrženika u kraljevstvu, koje treba uništiti itd. Takođe je obećao da sa duksom Bavarije neće sklapati nikakvo prijateljstvo i zajednicu, niti rodbinsku ili bračnu vezu, sve dok bude tako uporno istrajavao u tolikoj pokvarenosti prema crkvi.

Iz originala.

Presvetom u Hristu ocu i gospodaru, gospodaru Klemensu, božjim proviđenjem vrhovnom pontifeksu presvete Rimske i sveopšte crkve, Karlo, božjom milošću izabrani kralj Romana, zauvijek uzvišeni, sa iskrenom i dužnom poniznošću ljubim blažene noge. Žudeći žarkom željom da se priključim vama kao mom najmilijem ocu i gospodaru, kao i odredbama i naklonostima Apostolske stolice, velečasnog praškog arhiepiskopa Arnesta i ugledne muževe komese, Ademara valentinskog i Amadea Gebenskog, Ludovika de Sabaudia, Gaukera de Montilio i Jovana de Asperomonte, moje rođake, svakako i uviđavne muževe Jovana de Celebrio traverenskog načelnika, Giljeljma Pintona abricenskog i magistra Geralda de Magnaco de Bauthesio, arhiđakone u konstancejskoj crkvi, Jovana de Pistorio dekana S. Salvatora trajektenskog, Rudolfa Lioze traverenskog službenika, mogutienskog dekana, Nikolaja iz Luksemburga prepozita Saksonaca iz Praške dijeceze, magista Nikolaja Luksumburškog sholastika S. Paulina izvan traverenskih zidova, takođe i plemenite muževe, vitezove gospodara Valdorama iz Kajsenburga, gospodara Arnolda iz Pitinga i Isembarda iz Ruldinga, moje vjerne podanike i savjetnike u čiju odanost i marljivost imam puno povjerenje, utvrdio sam i utvrđujem, postavljam i određujem za moje posebne prokuratore i izaslanike, posebno ih određujući kod vas u moje ime i u ime mog carstva. Pošto su od strane mog djeda, u slavnoj uspomeni gospodara cara Henrika, ili njegovom voljom bili pokrenuti mnogi procesi, a takođe i donijete mnoge glavne odluke i proskripcije dobara, a bile su, kako kažu, učinjena i javno objavljene radi kazni i globa u različitim rokovima kako protiv u slavnoj uspomeni gospodara Roberta, kralja Sicilije, tako i protiv dračkog duksa, gospodara Jovana, njegovog brata blizanca, takođe i protiv vazala i drugih koji su posredno ili neposredno bili podložni Kraljevstvu Sicilije i komitatu provincije, i iz drugih zemalja toga kralja, kao i protiv nekih građana i naseljenika rimskog civitata, svakako protiv firentinskog grada i opštine, starješina, kapetana, službenika, ministara i nekih pojedinih osoba iz tog grada, takođe i protiv drugih gradova i mjesta i pojedinih osoba tih gradova i osoba koje su se u vrijeme pomenutog g. Henrika priklonile pomenutom kralju, dajem i dozvoljavam tim mojim prokuratorima, ili trojici od njih koji su prisutni u Rimskoj kuriji, punu i slobodnu moć i poseban nalog da u moje ime i umjesto mene, da se zakunu u moju dušu kod vaše Svetosti, ili nekog drugog koji je određen ili će biti određen sa vaše strane, ili drugih koji su određeni ili će biti određeni, da ja, poslije mog potvrđivanja koje će biti učinjeno od strane vaše Svetosti, u vezi

[248] *Augustin Theiner: "Codex diplomaticus domini temporalis S. Sedis", Rome 1862, vol. 2, p. 172*.

CLXIX.

Procuratorium Caroli in regem Romanorum electi missum Clementi PP. VI. dantis potestatem procuratoribus suis iurandi, se ipsum post approbationem suam processus et sententias capitales factas per quondam H. imperatorem, avum suum, contra regem Siciliae et ducem Duracii eius fratrem, ac vassallos eiusdem regni annullaturum etc. Item promisit, quamdiu dux Bavariae permaneret in tali perfidia contra ecclesiam, nullam amicitiam et societatem cum ipso facere, nullamque parentelam aut matrimonium contrahere.

Ex originali.

Sanctissimo in Christo patri et dño, dño CLEMENTI divina providencia Sacrosancte Romane ac Universalis ecclesie summo Pontifici, CAROLUS dei gracia in Regem Romanorum Electus semper Augustus, Cum devota et debita reverencia pedum oscula beatorum. Cupiens ferventi desiderio Vobis patri ac domino meo Clementissimo, et Apostolice sedis disposicionibus et beneplacitis me coaptare, Venerabilem Arnestum Archiepiscopum Pragensem, et Spectabiles viros Ademarum Valentinensem et Amadeum Gebennensem Comites, Ludovicum de Sabaudia, Gaucherum de Montilio et Iohannem de Asperomonte, Consanguineos meos, nec non discretos viros Iohannem de Celobrio Prepositum Treverensem, Guillelmum Pinthon Abrincensem et Magistrum Geraldum de Magnaco de Bauthesio in ecclesia Constanciensi Archidiaconos, Iohannem de Pistorio Decanum S. Salvatoris Traiectensis, Rudulphum Loize Officialem Treverensem, Decanum Moguntinensem, Nicolaum de Lucemburch Prepos. Saccensem Pragen. dioc., ac Magistrum Nicolaum de Lucemburch Scolasticum S. Paulini extra muros Treverensis, Nobiles quoque viros Waldorum dominum de Maynsenburch, Arnoldum dominum de Pittinga ac Isembardum de Rouldinga milites, fideles et dilectos Consiliarios meos, de quorum fidelitate et industria plenam fiduciam obtinens, feci et facio, constituo et ordino Procuratores meos et Nuncios speciales, ipsosque ad Vestram presenciam pro mei et Imperii negociis specialiter destinans. Cum per clare memorie dñum Henricum Imperatorem, Avum meum, seu auctoritate ipsius plures Processus facti fuisse, ac etiam plures sentencie capitales et proscriptiones bonorum, et aliarum penarum et mulctarum diversarum inflictive diversis temporibus promulgate fuisse dicuntur, tam contra clare memorie dñum Robertum Regem Sicilie, quam contra quondam dñum Iohannem Du-

sa bilo kojim i bilo kakvim ekscesima, pobunama, neposlušnostima i nepravdama zbog kojih su bili pokrenuti pomenuti procesi i donijete odluke, obećavam i zaklinjem se da ću, ako budem prihvaćen za kralja Romana, sve ove procese i odluke do stanja dokle su napredovali obnoviti, svakako poništiti njihov efekat i u potpunosti ukinuti, a svakako i ono što je od njih ili preko njih proizašlo. Pored toga, sve ekscese, pobune, neposlušnosti, nepravde i uvrede koji ili koje su bili ili bi bili počinjeni od strane kralja i drugih gorepomenutih ili nekih drugih, od strane gradova, opština i pomenutih mjesta u Italiji protiv pomenutog g. Henrika ili njegovih službenika, ili protiv carstva, ukoliko budu produžili i mogu da se tiču mene, ako dobijem vlast sasvim ću ih prekinuti, poništiti i satrti, a, nasuprot tome, u potpunosti ću zadovoljiti pomenute gradove, opštine i mjesta, tako da ne budu imali priliku ili razlog da oni sami ili njihovi nasljednici budu sa moje strane, ako, kako se tvrdi, budem priznat za kralja Romana, ili od strane bilo kog od mojih nasljednika, ili od strane drugih, u moje ime ili u ime mojih nasljednika, u bilo koje vrijeme napadani ili uznemiravani, ili, takođe, na bilo koji način uopšte potlačivani, obećavajući i zaklinjući se u svoje ime i u svoju dušu, da nasljednike pomenutog kralja Sicilije iz bilo kakvog razloga ili povoda radi neke krivice, pljačke ili prekršaja, ili zbog bilo kojih drugih razloga iz minulog vremena prema opštinama Provincije, Folkalkvera i Peremonta neću uznemiravati, goniti, niti na bilo koji način njih ili nekog drugog zbog gorenavedenog ili nečega drugog što su učinili njihovi prethodnici sudski proganjati. Takođe, dajem moć i posebno ovlašćenje pomenutim prokuratorima, ili trojici od njih, obećavajući u moje ime i kuneći se u svoju dušu, da ću ako se dogodi da me priznaju, kako se tvrdi, zbog poštovanja prema vašoj svetosti i Rimskoj crkvi i, takođe, dobrobiti mira sa vama, mojim gospodarom papom, i vašim nasljednicima, nesumnjivo dozvoliti i dati punu slobodnu moć pomirenja i praštanja svim gradovima i opštinama iz bilo kojih mjesta u oblastima Italije, svakako i za sve pojedince iz njihovih oblasti koji imaju nekakav status ili pravo, u odnosu na sve nepravde, pobune, neposlušnosti i nepravde koje su do sada, bilo kada i bilo kako bile počinjene protiv vlasti i kraljeva i careva rimskih, ili službenika, ministara i njihovih ljudi, a, takođe, za sve procese i odluke proizašle iz toga kod kraljeva i careva rimskih koji su svojevremeno bili, kao i sudsku odluku i kaznu koje su se ticale njih, a ako, kako se tvrdi, budem priznat za kralja i moglo bi se dogoditi da njihova prosekucija pripadne meni, onda treba da se uklone, poništе, odstrane i sasvim anuliraju, a bilo koje tjelesne i materijalne kazne, takođe i globe i ponižavanja koji su donijeti radi i povodom njihovog završetka, ili mogu ubuduće da se donesu, treba da se odstrane i sasvim poništе, a što se tiče pomenutih ekscesa, procesa, odluka i poniženja njih treba u potpunosti preispitati i za njih, u odnosu na sve kao i pojedine, bilo kada i kada god vam je volja, zajednički ili posebno, preko vas ili drugog, treba odrediti i postaviti druge prema tome kako se dopada vašoj svetosti, a tražeći to u pismu ili bez pisma, svakako otkako već budem potvrđen kao nosilac kraljevske ili carske vlasti. Obećavam sa moje strane i u ime mojih nasljednika da ću biti voljan i blagonaklon tada kada, kako je istaknuto, budem potvrđen u kraljevskoj ili carskoj vlasti i za bilo šta što je gore izneseno i na bilo koji način za njih bude od strane vaše pomenute svetosti oprošteno, ispravljeno, ukinuto, poništeno, ponovljeno i obnovljeno, prema vašoj (milosti) pružiću vam zvanična pisma potvrđena mojim pečatom, onoliko puta koliko vi to zatražite od mene.

Želim da gore istaknuta moć traje neprekidno jednu godinu, računajući od dana kada preko vaše često navođene svetosti steknem pomenuto priznanje i da vam tada povjerim moć i dam da se napiše pismo o tom povjerenju moći, ipak dodajući to, da ako se poslije pomenutog potvrđivanja u trajanju od jedne navedene godine, oni ili neki od njih o kojima je bilo riječi prijateljski dogovore sa mnom, mogao bih njima ili za njih da dozvolim praštanje i druge milosti, svakako uz dozvolu pomenute svetosti ako se uopšte ne suprotstavlja ovim postupcima u

cem Duracii eiusdem Regis germanum, ac etiam contra Vassallos et alios eidem Regi mediate vel immediate subiectos Regni Sicilie et Comitatus Provincie, et aliarum terrarum Regis eiusdem, quam contra nonnullos cives et incolas Civitatis Romane, necnon contra Civitatem et Commune Florentinum ac Potestates, Capitaneos, Officiales, Ministros et nonnullas singulares eiusdem Civitatis personas, ac etiam contra alias Civitates et loca et nonnullas singulares personas, que quidem Civitates et persone tempore dicti dñi Henrici adheserunt Regi prefato, Do et concedo eisdem Procuratoribus meis, vel tribus ex eis in Rom. curia presentibus plenam et liberam potestatem et speciale mandatum promittendi nomine meo et pro me, ac iurandi in animam meam in manibus Sanctitatis Vestre, vel alterius seu alterorum aliorum a Sanctitate Vestra deputati seu deputandi, aut deputatorum seu deputandorum, post Approbationem meam per eandem Sanctitatem Vestram factam, quod propter quoscunque et qualescunque excessus, rebelliones, inobediencias et iniurias predicti Processus facti fuerint et sentencie promulgate, ego promitto et iuro, quod si fuero in Regem Romanorum receptus omnes huiusmodi processus et sentencias, quatenus processerunt, revocabo, necnon effectum eorum anullabo et tollam in totum, et quicquid etiam ex eis factum est, vel ob eos, Et insuper omnes excessus, rebelliones, inobediencias, iniurias et offensas, qui vel que commissi vel commisse fuerint per Regem et alios supradictos vel aliquos, et per Civitates, Communitates et loca predicta in partibus Italie contra prefatum dñm Henricum, vel suos Officiales seu contra Imperium quovismodo, in quantum processerunt, et ad me, si electus fuero ad Imperium, pertinere possunt, remittam, tollam et penitus abolebo, et in integrum adversum predicta restituam omnes et singulos suprascriptos, ac Civitates, Communitates et loca predicta, sic quod illorum occasione vel causa ipsi vel successores eorum non possint per me, si in Regem Romanorum, ut prefertur, approbatus fuero, aut meos quoslibet Successores, vel per alios meo vel eorundem Succescessorum nomine ullo unquam tempore impeti seu inquietari, vel etiam alias quomodolibet molestari, ac promittendi et iurandi nomine meo et in animam meam, quod Successores dicti Regis Sicilie ratione vel occasione cuiuscunque commissionis, confiscationis seu incursus, seu ex quavis alia causa pro predicto tempore super Comitatibus Provincie, Forcalquerii et Pedemontis non inquietabo, non molestabo, nec aliquomodo ius in eis vel aliquo eorum ob premissa vel eorum aliqua vendicabo. Item do potestatem et speciale mandatum eisdem Procuratoribus vel tribus ex eis promittendi nomine meo, et iurandi in animam meam, quatenus si contingat me approbari, ut prefertur, ob reverenciam

vezi sa njima, što traje u svojoj potpunoj snazi, kao i za sve drugo o čemu tada neću naređivati da se odlučuje. Takođe, pošto je, kako je kroz različite krajeve svijeta nadugačko i naširoko poznato da Ludovik iz Bavarije zvog svojih mnogobrojnih, teških, mrskih i pretjeranih ispada, mržnji, nepravdi, pobuna, neposlušnosti i prezrenja, takođe i jeresi i šizmi i još nekih drugih gadnih zločina koji su, kako je opštepoznato učinjeni sa njegove strane, i zbog njegovih očiglednih, stečenih i zastrašujućih krivica, bio i je od strane Apostolske stolice osuđen raznovrsnim, različitim i drugim kaznama i odlukama ekskomunikacija i anatema i sa potpunim pravom, jer mu se nikada u Kraljevstvu i Carstvu rimskom nikada nije moglo pružiti povjerenje, po pravdi zauvijek je lišen svih svojih feuda koje je tada posjedovao od Rimske crkve i drugih crkava ili od pomenutog carstva, a posebno od vojvodstva Bavarije, takođe i od svih svojih pokretnih i nepokretnih dobara, nadležnosti i jurisdikcija, a zbog jeresi i šizme i drugih različitih zločina i ekscesa osuđen i javno proglašen za jeretika i šizmatika, pa zbog toga na različite kazne i presude, kako zbog procesa koji su od strane pomenute stolice ovim povodom bili pokrenuti protiv njega, tako i stoga što se s pravom takvi postupci osuđuju, bio je i jeste proglašen krivim i javno osuđen od strane Hristovih vjernika, ja, kao odani sin svete Rimske crkve i istinski poštovalac katoličke vere, grozeći se tvrdokorne i suviše opasne tvrdoglavosti i pokvarenosti pomenutog Ludovika i marljivo motreći na procese koje, kako je poznato, pomenuta stolica vodi protiv njega i, takođe, smatrajući da jeretike i šizmatike treba otjerati od katoličkih ljudi i da vjernicima ne dolikuje da sa tim jereticima ili šizmaticima imaju ili sklapaju prijateljstva, druženja, saveze, dogovore, povezivanja ili neke druge veze, zbog vjernosti prema Bogu i njegovoj vjeri i zbog časti same svete Rimske crkve, moje majke, i zbog odanosti koju gajim prema njoj, a takođe podstaknut punom savješću, nastojeći da se zbog niza njegovih postupaka onako kako ću moći razračunam sa pomenutim Ludovikom, dajem i povjeravam mojim pomenutim prokuratorima, ili trojici od njih, punu i slobodnu moć i poseban nalog da obećaju u moje ime i zakunu se u moju dušu, da sve dok taj Ludovik bude istrajavao u toj pokvarenosti, jeresi, šizmi, tvrdokornosti, izgredima, i zločinima, i sve dok bude podvrgnut gorepomenutim kaznama i presudama, i sve dok bude izvan milosti pomenute stolice, neću sklapati sa njim nikakvo prijateljstvo, zajednicu, savez, dogovor, povezivanje ili vezu, a ako sam do sada neke imao ubuduće ih neću koristiti. Takođe njima, ili trojici od njih, dajem moć i nalog da obećaju u moje ime i zakunu se u moju dušu da neću sa pomenutim Ludovikom sklapati nikakvo rodbinstvo, srodstvo ili tazbinu, niti neke brakove ili vjeridbe ili rodbinstvo, srodstvo ili tazbinu sa nekim ili nekom, ili nekima koji potičću od muške ili ženske linije pomenutog Ludovika bez dogovaranja sa rimskim pontifeksom i bez posebne dozvole same stolice, niti će se tom Ludoviku pružiti nekakav savjet, pomoć ili zaštita sa moje strane ili od strane drugih, direktno ili indirektno, javno ili tajno, štaviše tog Ludovika zbog obuzdavanja njegovih postupaka napašću svim svojim snagama, goniću ga i tjeraću ga, a to ću činiti koliko mogu u potpunosti, realno i efikasno. Pored toga njima ili trojici od njih jednako dajem moć i nalog da obećaju i da se zakunu u moje ime i u moju dušu, da ću sve pojedino što sam iz pomenutih razloga i na pomenuti način u pogledu njih obećao, pravednom i čistom vjerom, bez bilo kakve ljage i prijevare u potpunosti izvršavati i završiti, kao i da protiv pomenutih ili nekih od njih, preko mene ili nekog drugog ili drugih, direktno ili indirektno, javno ili tajno bez određenog povoda ili potrebe, značaja ili važnosti, nikako neću ići, svakako dajući i dozvoljavajući pomenutima, ili trojici od njih koji budu prisutni, punu i slobodnu moć da određuju, rade i izvršavaju sve drugo što je u vezi sa pomenutim, i što god bude neophodno za njih i njihovu postojanost, ili da na bilo koji odgovarajući način za takve stvari koje traže poseban nalog obećaju da ću zauvijek biti nepokolebljiv, naklonjen i ubijeđen u ono što u svemu i za sveopšte i pojedino moji prokuratori,

Sanctitatis Vestre et Romane ecclesie, et propter etiam bonum pacis Vobis domino meo pape et Successoribus Vestris concedam irrevocabiliter, et dabo plenam et liberam potestatem quictandi et remittendi omnibus Civitatibus et Communitatibus quorumcunque locorum partium Italie, necnon et quibuslibet personis singularibus partium earumdem, cuiuscunque status aut conditionis existant, omnes iniurias, rebelliones, inobediencias et offensas commissas hactenus quandocunque et quomodocunque contra Imperium et Reges ac Imperatores Romanorum, seu Officiales, Ministros vel gentes eorum, ac etiam Processus quoscumque et sentencias inde secutas, quatenus ad Reges et Imperatores Romanorum, qui fuerunt pro tempore, pertinuit cognitio et punitio predictorum, et ad me, si in Regem Romanorum, ut prefertur, approbatus fuero, illorum prosecutio iure Regni vel Imperii potuerint pertinere, tollendi, cassandi, revocandi et totaliter anullandi, penasque quaslibet corporum et bonorum, mulctas etiam et infamias a iure vel homine illorum excessuum occasione vel causa inflictas, vel infligi possibiles in futurum, remittendi et penitus abolendi, Et contra predictos excessus, processus, sentencias, penas et infamias huiusmodi in integrum restituendi, et alias de illis et super illis omnibus et singulis, quandocunque et quocienscunque Vobis placuerit, insimul vel divisim per Vos vel alium ordinandi et disponendi alte et basse pro libito voluntatis, quicquid placuerit Vestre Sanctitati, et in scriptis vel sine scriptis, me etiam ad Regnum et ad Imperium tunc approbato absente et non vocato, nec alio quocunque pro me etiam requisito. Ratum quoque et gratum per me ad Regnum vel Imperium tunc, ut prefertur, approbatum, et pro Successoribus meis habiturum promitto, quicquid super premissis et eorum quolibet per Sanctitatem Vestram predictam remissum, sublatum, cassatum, anullatum, revocatum, restitutum et abolitum fuerit, vel quomodolibet ordinatum, et super hoc sufficientes iuxta voluntatem vestram patentes Vobis concedam litteras meo munitas Sigillo, quociens per Vos super hoc fuero requisitus.

Potestatem autem premissam durare volo per Annum integrum computandum a termine, quo postquam per sepefatam Sanctitatem Vestram Approbationem prefatam assecutus fuero, et postquam Vobis potestatem huiusmodi concessero, et eiusdem concessionis potestatis litteras fecero assignari, Eo tamen adiecto, quod si post Approbationem predictam durante Anno predicto illi vel aliqui ex eis, de quibus premittitur, mecum amicabiliter convenirent, possem eis vel pro eis Remissionem et alia premissa facere, Concessione Sanctitatis predicte super hiis facta nequaquam obstante, que tamen in suo pleno effectu remaneat quo ad omnia alia, de quibus sic non duxero ordinandum. Item cum, sicut est per diversas orbis parte longe lateque diffusum et notum, ac etiam divulgatum, Ludovicus de Bavaria propter multiplices, graves, execrabiles et enormes atque notorios eius excessus, offensiones, iniurias, Rebelliones, contumacias et contemptus, ac hereses et Scismata atque nonnulla detestabilia crimina notorie commissa per eum, ac exigentibus suis demeritis et culpis horrendis, fuerit et sit per sedem Apostolicam presentibus variis et diversis excommunicationum et Anathematum et aliis penis et sentenciis innodatus, ac omni iure, si quod unquam sibi in Regno et Imperio Romano competere potuisset, nec non omnibus feudis, que tunc a Romana vel aliis ecclesiis vel dicto Imperio obtinebat, et specialiter Ducatu Bavarie, ac etiam bonis suis aliis omnibus mobilibus et immobilibus, iuribus vel iurisdictionibus privatus perpetuo iusticia suadente, ac de heresi et Scismate, et aliis diversis criminibus et excessibus condempnatus, et Hereticus et Scismaticus publice nunciatus, et propterea in penas et sentencias diversas tam in processibus dicte sedis huiusmodi occasione habitis contra eum contentas, quam in iure contra tales inflictas incidisse, et eas omnino incurrisse, sit et fuerit declaratus, ac etiam Christifidelibus expositus impugnandus, Ego tamquam devotus sancte Romane ecclesie filius, verusque cultor catholice fidei obstinatam et perniciosam nimiam Ludovici prefati pertinaciam et perfidiam abhorrens, et consultius attendens processus dicte sedis, ut premittitur, habitos contra eum, et considerans etiam, quod heretici et Scismatici sunt a Catholicis pro viribus expugnandi, Et quod eidem fidelibus non licet cum ipsis hereticis vel Scismaticis Amicicias, Societates, confederationes, pactiones, colligationes vel ligas aliquas facere vel habere, ob zelum dei et eiusdem fidei, ac ad honorem ipsius sancte Romane ecclesie matris mee, et ob devotionem, quam habeo ad ipsam, ac etiam consciencia merito me urgente, intendens Ludovicum prefatum iuxta ipsorum Processuum seriem, prout michi erit possibile, impugnare, Do et concedo dictis procuratoribus meis, vel tribus ex eis plenam et liberam potestatem ac speciale mandatum promittendi nomine meo, et iurandi in Animam meam, quod quandiu idem Ludovicus in huiusmodi perfidia, heresi, Scismate, pertinacia, excessibus et criminibus permanebit, et quandiu subiacebit penis et sentenciis supradictis, et quandiu erit extra graciam dicte sedis, Nullam Amicicíam, Societatem, confederationem, pactionem, colligationem vel ligam cum eo faciam, et si aliquas hactenus fecissem, eis de cetero non utar.

Item do eis vel tribus ex eis potestatem et mandatum, ut supra, promittendi et iurandi nomine meo et in Animam meam, quod nullam parentelam, consanguinitatem vel affinitatem cum Ludovico

ili trojica od njih koji budu tamo, narede, učine, izvrše, dozvole i obećaju. Pored toga želim da moji pomenuti prokuratori i glasnici svi zajedno, ili trojica od njih, kako bi učinili prokuratorijum složnijim, uz dobre preporuke mogu sa njihovim pečatom u moje ime i u ime moje ličnosti da čine sve što treba u vezi pomenutom stvari u slučaju da neko među pomenutima bude umro. Kao očigledni dokaz i potvrda svega ovoga naredio sam da se napiše i objavi ovo pismo preko uviđavnog muža Isembarda de Antinga, apostolskom i carskom voljom i od mog roditelja, blaženoupokojenog Jovana, slavnog kralja Češke (Boemije), zvaničnog notara, i da se potvrdi prilaganjem mog pečata markionata Moravije i notarskim potpisom. Sastavljeno i napisano kod virdunenskog grada u episkopskom dvoru, godine MCCCXLVI od rođenja Gospodovog. U indiktu XIIII, posljednjeg dana mjeseca septembra, u prisustvu veličanstvenih i moćnih muževa, gospodara Frederika duksa de Techke i Jovana komesa de Salims, takođe i plemenitih muževa Jovana gospodara de Meckelburga i Jovana gospodara de Beaurelbareta, senešala mog luksemburškog komitata, Jovana gospodara de Rupe i Rodulfa de Vaiten, kao i mnogih svjedoka koji su bili posebno pozvani i izabrani u vezi sa navedenim.

I ja Isembard, pokojnog Mateje iz Antringa, klerik megenske dijeceze, apostolskom i carskom voljom zvanični notar, pošto sam odredbom, izborom i dozvolom moći i naloga pomenutih prokuratora, i sa pouzdanim obećanjem, zajedno sa navedenim svjedocima, prisustvovao sam svemu opštem i pojedinom što je gore navedeno, vidio sam i čuo da se od strane gospodara Karla u Rimskom carstvu, kako je bilo obećano, odvijalo i uradilo, pa po njegovoj naredbi i zahtjevu sastavio sam ovo pismo ili prokuratorijum u obliku zvaničnog dokumenta, napisao i objavio, i mojim uobičajenim pečatom i potpisom potvrdio.

prefato, nec matrimonium vel sponsalia aliqua, aut parentelam, consanguinitatem vel affinitatem cum aliquo vel aliqua, seu aliquibus ab eodem Ludovico per masculinam vel femininam lineam descendentibus contraham, Romano Pontifice inconsulto et absque ipsius sedis licencia speciali, Nec eidem Ludovico consilium, auxilium vel favorem impendam per me vel alium seu alios directe vel indirecte, publice vel occulte: quinymmo eundem Ludovicum iuxta ipsorum Processuum continenciam totis meis viribus impugnabo, expugnabo et persequar, et super hys faciam totaliter et realiter et efficaciter posse meum. Do insuper eis vel tribus ex eis similem potestatem et mandatum promittendi et iurandi meo nomine et in animam meam, me premissa omnia et singula ex causis predictis et ob eas modo predicto recta et pura fide, sine omni dolo et fraude efficaciter servaturum et completurum toto posse, et quod contra predicta vel eorum aliqua per me vel alium seu alios directe vel indirecte, publice vel occulte aliqua ratione, occasione vel causa, ingenio vel colore nullatenus veniam, Dans nichilominus et concedens prenominatis, vel tribus ipsorum, qui presentes fuerint, plenam et liberam potestatem omnia alia faciendi, agendi et exercendi, que circa premissa et quodlibet eorum ac firmitatem eorumdem necessaria fuerint, vel quomodolibet oportuna, etiamsi talia, que mandatum requirant speciale, Promittens me ratum, gratum et firmum perpetuis temporibus habiturum, quicquid in et de premissis omnibus et singulis per dictos procuratores meos, aut tres ipsorum, qui presentes fuerint, iuratum, factum, prestitum, concessum fuerit ac promissum. Volo insuper, salvis premissis, quod predicti Procuratores aut Nuncii mei possint omnes insimul, aut tres ipsorum facere procuratorium fortius, quam fieri poterit, nomine meo et in persona mea sub sigillo eorum ad predicta facienda, si defectus aliquis fuerit in predictis. In quorum omnium evidens testimonium et robur presentes litteras per discretum virum Isembardum de Antinga, apostolica et Imperiali auctoritate publicum, et clare memorie Iohannis Regis Boemie Illustris genitoris mei Notarium, scribi et publicari, ac Sigilli mei Marchionatus Moravie, quo adhuc utor, appensione eiusdem subscriptione et signo Notar. feci communiri. Datum et Actum apud Civitatem Virdunensem in Aula Epali, anno a Nativitate dñi MCCCXLVI. Indict. XIIII. mensis Septemb. die ultima, Presentibus Magnificis et potentibus viris dñis Frederico Duce de Techke et Iohanne Comite de Salmis, ac Nobilibus viris Iohanne dño de Meckelburch et Iohanne dño de Beaurelbaret Senascallo Comitatus mei Lucemburgensis, Iohanne domino de Rupe ac Rodulpho de Waiten, et pluribus Testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et Ego ISEMBARDUS Mathei quondam de Antringa, clericus Metensis diocesis, publicus Apostolica et Imperiali auctoritate Notarius, quia Procuratorum predictorum constitutioni, ordinationi, potestatis et mandati concessioni, et de ratum habendo promissioni, ac omnibus aliis et singulis suprscriptis una cum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula, dum per eundem dominum Carolum in Imp. Roman. Electum, ut premittitur, agerentur et fierent, vidi et audivi, et de eius speciali mandato et requisitione presentes exinde litteras sive procuratorium in forma publici Instrumenti confeci, scripsi et publicavi, ac signo quoque meo consueto et nomine roboravi.

Godine 1346. septembra 19: Karlo Njemački i Češki dobija carska znamenja i vlast nad teritorijama Svetog rimskog carstva – prestaju sporovi sa francuskim vladarima pošto su sva neriješena pitanja, i o vlasti nad Albanijom, prepuštena sudu rimskog pontifeksa (car Zapadnog carstva svoja jemstva, pored ostalih i u prisustvu poljskog plemstva, ovjerava pečatom Moravske)[249]

CLXVI.

Dokument koji sadrži kako je Karlo, pošto je izabran za kralja Romana, obećao i zakleo se da će sve procese i glavne odluke njegovog djeda Henrika u odnosu na kralja Sicilije i duksa Drača, njegovog rođenog brata, i podanika itd. ispuniti poslije potvrđivanja njegovog carstva po odobrenju pape Klemensa VI, kome je, takođe, dao mogućnost povratka u roku od jedne godine. Takođe je sva neslaganja između cara sa jedne strane i Filipa, kralja Francuske sa druge, stavio u nadležnost pomenutog gospodara pape. Takođe, dokle god Ludovik iz Bavarske bude ekskomuniciran zbog svojih nevjerstava, nikakvo prijateljstvo, rodbinsku vezu itd. neće imati sa njim. *Iz originala.*

U ime Boga, amen. Godine hiljadu trista četrdeset i šeste od njegovog rođenja, u XIIII indiktu, devetnaestog dana mjeseca septembra, za pontifikata presvetog u Hristu oca i gospodara našeg, gospodara Klemensa, božjom providnošću pape VI, u godini petoj. Da znaju svi koji su sada i koji će biti ubuduće, da se ja presvijetli princeps g. Karlo, božjom milošću odabran za zauvijek uzvišenog kralja Romana i kralj Bohemije, u prisustvu dolje navedenih svjedoka i mog zvaničnog notara kao recipijenta i u ime gospodara našeg pape i Rimske crkve, kao i svih onih kojima je sada ili će ubuduće biti u interesu, poslije mnogih zakletvi i obećanja koja je on lično pružio i učinio, a koja su sadržana u jednom drugom spisu ili javnom dokumentu, sastavljenom od mene dolje potpisanog notara, napisanog i današnjim danom objavljenog, svakako od strane samog gospodara Karla markiza Moravije zapečaćenog velikim visećim pečatom, koji se zakleo na sveta jevanđelja, obećao i uz datu zakletvu učinio onako kako niže slijedi. Jer su od strane mog deda, u slavnom sjećanju Henrika, posljednjeg cara, ili njegovom voljom mnogi procesi itd., kako stoji gore..., za sve drugo što nijesmo tako naredili da se odredi.

Takođe, ako se odluči i dogodi da budem potvrđen za kralja i cara, zakletvom na sveta božja jevanđelja, lično i svojevoljno pobrinuću se za sve pojedinačne rasprave itd., između rimskih kraljeva i careva i Rimskog kraljevstva i carstva sa jedne strane i preuzvišenog principesa, gospodara Filipa, božjom milošću slavnog kralja Francuske itd., kako stoji gore...

Takođe, kako je kroz različite strane svijeta nadugačko i naširoko rasprostranjeno i poznato, a takođe i razglašeno da Ludovik iz Bavarije zbog mnogih teških, mrskih, pretjeranih i opštepoznatih njegovih ispada itd., kako stoji niže... tog Ludovika zbog upornog nastavljanja tih postupaka napašću svim svojim snagama, pobijediću ga i kazniću, a sve to ću učiniti u potpunosti, realno i efikasno koliko mogu. I sve to opšte i pojedinačno iz pomenutih razloga i zbog onih itd. sve dok ne dođem.

Za sva ova opšta i pojedinačna potvrđivanja ja, Karlo ranije izabrani, naredio sam da se ovo moje pismo, napisano od strane gore pomenutog i doljepotpisanog zvaničnog notara Isembarda, napiše i objavi i potvrdi pečatom velike marke moje Moravije koji sada koristim. Napisano u Kastro Lucembergensi /Luksemburškom kastrumu/, pomenute godine, indikta, dana, mjeseca i pontifikata, u prisustvu religioznih, poštovanih i odanih muževa gospodara

[249] *Augustin Theiner: "Codex diplomaticus domini temporalis S. Sedis", Rome 1862, vol. 2, p. 170*.

CLXVI.

Instrumentum continens, quomodo idem Carolus in regem Romanorum electus promisit et iuravit omnes processus et sententias capitales per Henricum imperatorem, avum suum, contra regem Siciliae et ducem Duracii eius germanum, ac vassallos etc. eis remittere post approbationem sui Imperii ad voluntatem Clementis PP. VI., cui etiam dedit potestatem remittendi infra annum. Item omnes controversias etc. inter ipsum imperatorem ex una parte et Philippum regem Franciae ex altera posuit in ordinatione dicti domini papae. Item quamdiu Ludovicus de Bavaria excommunicatus in sua perfidia permaneret, nullam amicitiam, parentelam etc. cum eo contrahere. *Ex originali.*

In nomine domini, amen. Anno a Nativitate eiusdem Millesimo trecentesimo quadragesimosexto, Indictione XIIII. die decimanona mensis Septembris, Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dñi Clementis divina providencia pape VI. Anno Quinto. Noverint Universi presentes pariter et futuri, quod Serenissimus Princeps dñus Carolus dei gracia in Regem Romanorum Electus semper Augustus et Rex Boemie, In presencia testium infrascriptorum et mei Notarii publici, recipientis vice et nomine ipsius dñi nostri pape ac sancte Romane ecclesie, et omnium quorum interest vel interesse poterit in futurum, post alia plurima iuramenta et promissiones per ipsum prestita et facta, que et prout continentur in quadam alia littera, sive pu-

Simona, opata manastira Blažene Marije u Luksemburgu iz reda Svetog Benedikta, i gospodara Giljeljma Pinkona, abracenskog arhiđakona, saksonskog namjesnika Nikolaja i Nikolaja, dekana olomuckih crkvi, kao i Kina de Kasteljone, doktora prava, i još mnogih drugih pouzdanih svjedoka klerika, laika i vojnika koji su zbog ovoga bili tamo posebno pozvani i zamoljeni.

I ja, Isembard Mateja od pokojnog Antringa, klerika metenske dijeceze, apostolskom i carskom voljom zvanični notar itd. kao gore.

blico Instrumento per me infrascriptum Notarium facto, scripto et hodierna die publicato, necnon et ipsius domini Caroli Marchionatus Moravie magno pendenti Sigillo munito, tactis sacrosanctis Evangeliis, iuravit, promisit, fecit, iuramento prestitit, prout infra sequitur. Quia per clare memorie dominum Henricum ultimum Imperatorem, Avum meum, seu auctoritate ipsius plures processus etc. ut supra Nro CLVII. pag. 160. quo ad omnia alia, de quibus sic non duxerimus ordinandum.

Item in eum casum et eventum, in quo me contingat approbari in Regem in Imperatorem promovendum, super omnibus et singulis litibus etc. que inter Reges seu Imperatores Romanos et Regnum et Imperium Romanum ex una parte, et Excellentissimum Principem dñum Philippum dei gratia Regem Francie Illustrem etc. ut supra pag. 162. usque, ac iuro ad sancta dei Evangelia a me corporaliter et sponte tacta me servaturum.

Item cum sicut est per diversas orbis partes longe lateque diffusum et notum, ac etiam divulgatum, Ludovicus de Bavaria propter multiplices, graves, execrabiles et enormes atque notorios eius excessus etc. ut infra Nro CLXX. pag. 175. usque, qu. eundem Ludovicum iuxta ipsorum processuum continenciam totis meis viribus impugnabo, expugnabo et persequar, et super hys faciam totaliter, realiter et efficaciter posse meum. Quequidem omnia et singula ex causis predictis et ob eas etc. usque nullatenus veniam.

In quorum omnium et singulorum testimonium Ego Carolus Electus prelibatus presentes meas patentes litteras per Isembardum publicum supra et infrascriptum Notarium scribi, publicari feci et Sigillo magni Marchionatus mei Moravie, quo utor ad presens, iussi appensione muniri. Datum in Castro Lucembergensi Anno, Indictione, die, mense et Pontificatu predictis, presentibus Religioso, Venerabilibus et discretis viris dompno Symone Abbate Monasterii beate Marie in Lucemburch ordinis sancti Benedicti, et dñis Guillelmo Pinchon Archidiacono Abrincensis, Nicolao Prepposito Saccensis et Nicolao Decano Olomucensis ecclesiarum, ac Chyno de Castellione Doctore Legum et quampluribus ibidem tunc aliis fidedignis clericis, laicis et militibus testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Isembardus Mathei quondam de Antringa clericus Metensis diocesis, publicus Apost. et Imperiali auctoritate Notarius etc. ut supra.

Godina 1346. septembra 19: Zakletva Karla kralja Rimljana (Romeja) i Češke[250]

CLXVII.

Zakletva istog Karla zajamčena preko notara. *Iz originala*.

U ime Boga, amen. Godine hiljadu trista četrdeset i šeste od rođenja istog, XIIII indikta, devetnaestog dana mjeseca septembra, godine pete pontifikata presvetog u Hristu oca i gospodara našeg, božjim proviđenjem gospodara pape Klemensa VI. da znaju svi koji su sada i koji će biti ubuduće da je presveti princeps, gospodar Karlo, izabran za zauvijek uzvišenog kralja Romana /Romeja/ i kralja Bohemije, u prisustvu dolje navedenih svjedoka i mog zvaničnog notara kao recipijenta i u ime gospodara našeg pape, Apostolske stolice i svete Rimske crkve i u ime svih onih kojima je sada, ili će biti ubuduće u interesu, obećao, učinio i zakleo se na presveta jevanđelja na ovaj način: Ja Karlo, božjom milošću izabran za zauvijek uzvišenog kralja Romana i kralj Boemije, Isembardu, apostolskom i carskom voljom i voljom presvijetlog princepsa, u svijetloj uspomeni gospodara Jovana, slavnog kralja Boemije, našeg pokojnog oca, kao notaru recipientu i zastupniku presvetog u Hristu oca i gospodara našeg g. Klemensa, pontifeksa presvete Rimske i sveopšte crkve, čvrstom namjerom obećavam i zaklinjem se da ću, ako se božjom milošću dogodi da ja sada izabran za kralja Romana, poslije budem prihvaćen za cara i potvrđen preko Apostolske stolice, učiniti, pokazati, dopustiti itd., kako je gore... sve do: napisano u Rimu kod S. Sabine itd.

Za sva ova opšta i pojedinačna potvrđivanja, ja Karlo, izabranik za kralja Romana i kralja Boemije, naredio sam da se ovo moje pismo ili ovaj javni dokument napisan od strane Isembarda, zvaničnog i doljepotpisanog notara, rediguje u zvaničnu formu i objavi i potvrdi mojim pečatom markionata Moravije koji sada koristim. Napisano u Luksemburškom kastrumu, pomenute godine, indikta, dana, mjeseca i pontifikata, u prisustvu religioznih, poštovanih i odanih muževa gospodara Simona, opata manastira Blažene Marije u Luksemburgu iz reda Svetog Benedikta, i gospodara Giljeljma Pinkona, abracenskog arhiđakona, saksonskog namjesnika Nikolaja i Nikolaja, dekana olomuckih crkvi, kao i Kina de Kasteljone, doktora prava, i još mnogih drugih pouzdanih svjedoka klerika, laika i vojnika koji su zbog ovoga bili tamo posebno pozvani i zamoljeni.

I ja, Isembard Mateja od pokojnog Antringa, klerika metenske dijeceze, apostolskom i carskom voljom zvanični notar itd. kao gore.

[250] *Augustino Theiner: "Codex diplomaticus domini temporalis S. Sedis", Rome 1862, vol. 2, p. 170-171*.

CLXVII.

Eiusdem Caroli iuramentum in manibus notarii praestitum. *Ex originali.*

In nomine domini, amen. Anno a Nativitate eiusdem Millesimo trecentesimo quadragesimosexto, Indictione XIIII. die decimanona mensis Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo patris et domini nostri, dñi Clementis divina providencia pape VI. Anno Quinto. Noverint Universi presentes pariter et futuri, quod Serenissimus Princeps dñus Carolus in Regem Romanorum Electus semper Augustus, et Rex Boemie, In presencia testium infrascriptorum et mei Notarii publici, recipientis vice et nomine ipsius domini pape et sedis Apostolice ac sancte Romane ecclesie, et omnium quorum interest vel interesse poterit in futurum, promisit, fecit et iuramenta prestitit, tactis sacrosanctis Evangeliis, in hunc modum: Ego Carolus dei gracia in Regem Romanorum Electus semper Augustus, et Rex Boemie, Isembardo Apostolica et Imperiali auctoritate publico, ac Serenissimi Principis clare memorie domini Iohannis Regis Boemie Illustris, quondam genitoris nostri, Notario recipienti vice et nomine Sanctissimo in Christo patris et domini nostri, dñi Clementis Sacrosancte Romane ac Universalis ecclesie summi Pontificis, pro ipso et ecclesia Romana, promitto bona fide et iuro, quod si, Deo favente, contingat Electionem de me factam in Regem Romanorum, in Imperatorem postmodum assumendum, per sedem Apostolicam approbari, faciam, prestabo, concedam etc. ut supra Tom. I. pag. 455. usque Dat. Rome apud s. Sabinam etc.

In quorum omnium singulorum testimonium Ego Carolus in Regem Romanorum Electus et Rex Boemie presentes meas patentes litteras sive presens publicum Instrumentum per Isembardum publicum supra et infrascriptum Notarium scribi, in publicam formam redigi et publicari feci, et Sigilli mei Marchionatus Moravie, quo utor ad presens, iussi appensione muniri. Datum in Castro Lucemburgensi Anno, Indictione, die, mense et Pontificatu predictis, Presentibus Religioso, Venerabilibus et discretis viris dompno Symone Abbate Monasterii beate Marie in Lucemburch ordinis S. Benedicti, et dñis Guillelmo Pinchon Archidiacono Abrincensis, Nicolao Preposito Saccensis et Nicolao Decano Olomucensis ecclesiarum, ac Magistro Chyno de Castellione Doctore legum et quam pluribus ibidem tunc aliis fidedignis militibus, clericis et laicis testibus ad premissa omnia et singula vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Isembardus quondam Mathei de Antringa clericus Metensis diocesis, Apostolica et Imperiali auctoritate publicus Notarius, predictis promissionibus, iuramentis omnibus etc. ut supra.

Godine 1347. februara 22: Nikola Albanski izabran za opata manastira u Stonu[251]

G. 1347.

DANA XXII FEBRUARA. U velikom vjeću na zvuk zvona, kako je običaj, a kome su prisustvovala LXII konsilijara, u vezi sa tim da se zemlja pomogne ječmom i žitom, bilo je prihvaćeno i potvrđeno od strane njih LX, da gospodar komes sa svojim Malim vijećem može natovariti jedan inprontum od libr. sto gros. sa toliko ljudi, kako će njemu odgovarati a koji će njemu odgovarati. A ako se gospodaru komesu i njegovom Malom vijeću učini da je bolje, onda da uzme pomenutih sto livri dajući lično u zamjenu onu proviziju u pomenutim denarima, kako se njemu za LX ljudi bude činilo da je bolje.

U Malom vijeću, prema ovlašćenju i odluci koja je bila data gospodaru komesu i njegovom Malom vijeću od Velikog i glavnog vijeća, kako stoji gore, bilo je prihvaćeno da se zbog dobrobiti i koristi čitave zemlje i zbog pomoći zemlji u ječmu i žitu odredi jedan inpront libr. šezdeset gros. od LX ljudi

Paulo de Gondola, Marin Simoni de Binzola, Andreja de Lukari, Nikola de Mence i Andreja de Bodaca bili su u Malom vijeću izabrani da se pobrinu oko pomenutog inpronta od LX ljudi.

U Malom vijeću, koje se po običaju skupilo na zvuk zvona, a kome su prisustvovala LXII kosilijara, bilo je prihvaćeno od strane XXXVI konsilijara da se ne smije prekršiti odredba statuta u kome se govori o ugljarima, da nijedna osoba, građanin, stranac ili bilo ko drugi ni pod kojim uslovom ne smije, niti na neki način da preduzima, ili da se svojevoljno bavi ili dozvoli da se obavlja ugljarstvo ili (priređuju) ugljarske igre, i ova izmjena da traje tokom cijele jedne godine.

Gospodar Nikola Albanski bio je u Malom vijeću izabran za sveštenika crkve manastira u Stonu, nazvane S. Marija, koji treba od opštine da dobije XXX iperpera kao pomoć za proizvodnju vina u pomenutom manastiru. A poslije te jedne godine treba od opštine da dobija svake godine po X iperpera sve dok bude tamo, a dohodak od proizvodnje i prodaje vina iz pomenutog manastira, koji se zakleo itd. Treba da se zna i ovo, da tokom života pomenutog gospodara Nikole, osim zbog nekog prekršaja i krivice pomenutog gospodara Nikole, vlast ne želi da pomenutog gospodara Nikolu otjera iz pomenutog manastira.

[251] *"Monumenta Ragusina", vol. 1, p. 255*.

Die xxii februarii. In maiori consilio, sono campane ut moris est, in quo interfuerunt lxii consiliarii, ad hoc ut terra fulciatur blado et furmento captum fuit et firmatum per lx ipsorum, quod dominus comes cum suo minori consilio possit imponere unum inprontum libr. centum gross. in tot personis, quod sibi videbitur et quibus sibi videbitur. Et si domino comiti et suo minori consilio pro meliori videretur, quod possit dictas libras centum accipere ad personam mutuo dando illam provisionem de dictis denariis, prout eis fuerit quin videbitur.

In minori consilio ex virtute et albitrio dato domino comiti et dicto suo minori consilio, a maiori et generali consilio ut supra, captum fuit, quod pro commodo et utilitate totius terre et pro fulciendo terram de blado et furmento fiat unum inpronptum libr. sexaginta gross. in personis sexgintis.

Paulus de Gondola, Marinus Symonis de Binzola, Andreas de Lucari, Nicola de Menze, Andreas de Bodaza in minori consilio electi fuerunt ad ponendum dictum inprontum lx personis.

In maiori consilio, sono campane ut moris est congregato, in quo interfuerunt lxii consiliarii, captum fuit per xxxvi dicti consilii, quod non obstante forma statuti, qui loquitur de carbonosiis, nulla persona civis vel forensis et alterius cuiuscumque conditionis hoc anno audeat vel presumat modo aliquo vel ingenio se facere vel fieri facere carbonosium neque ludum carbonosii, et ista reformatio duret usque ad unum annum completum.

Dompnus Nicola Arbanensis in minori consilio electus fuit presbiter ecclesie monasterii Stagni vocata s. Maria, qui habere debet a communi pro primo anno yp̃p̃ xxx pro adiutorio laborerii vinee dicti monasterii. Et post dictum annum habere debet a communi omni anno yp̃p̃ x donec ibi steterit, et reditum introitum et usumfructum vine(e) dicti monasterii, qui iuravit etc. Et hoc intelligendum est, in vita dicti dompni Nicole, nisi per defectum et culpam dicti dompni Nicole dominatio vellet dictum dompnum Nicolam expellere de dicto monasterio.

In minori consilio factus fuit scribanus Mate de Priba, super condura cuius patronus Gride.

Godine 1360. maja, u Dubrovniku: Dubrovčani zabranjuju da Dalmatinac, Albanac ili Venecijanac budu imenovani za njihovog arhiepiskopa[252]

G. 1360.

G. MCCCLX, IV. MAJA. Š*alje se kod pontifeksa kancelar Tuodor radi određivanja arhiepiskopa Dubrovačke crkve.*

G. G. MCCCLX, U IND. XIII, DANA IV. MESECA MAJA. Ja Nikola de Zavarnjigo, upravnik opštine Dubrovnika, zajedno sa našim Malim vijećem određujemo tebi Tuodoru, našem voljenom kancelaru, da u ime gospoda moraš otići u Rimsku kuriju. A tamo moraš da predstaviš ovo naše pismo sa kojim te šaljemo, na takve lijepe načine za koje tvoja razumnost i uviđavnost smatra da će biti dobri i prikladni, uz zadatak koji smo ti povjerili, da dobijemo dobrog prelata, neophodnog za našu crkvu.

Tim našim pismom koje se upućuje, treba da preporučiš nas i cijelu našu zemlju sa takvim ugodnim i lijepim riječima za koje ti smatraš da odgovaraju. A odatle ne smiješ da se vraćaš sve dok ne bude izabran i određen naš arhiepiskop.

No ako se slučajno dogodi da neki Dalmatinac, Albanac, Venet ali iz naše dubrovačke zemlje zaželi da se nametne našem pomenutom arhiepiskopatu, suprotstavi se njima sa svim našim prijateljima i na sve načine i uz predostrožnosti koje se tvojoj uviđavnosti čine najpogodnijim.

Ako, pak, neko od onih gospodara episkopa koje ti poznaješ želi da se nametne za dobijanje našeg pomenutog arhiepiskopata, onda kaži i izloži vrhovnom pontifeksu i gospodi kardinalima njihove nedostatke i smetnje, i da će se, ako smatraš da je potrebno, poslati drugo zvanično episkopsko pismo.

Lettere e commissioni di Levante, vol. a. 1361-80. p. 15. a.

[252] *"Monumenta Ragusina", vol. 1, p. 290*.

A. MCCCLX, IV. MADII. *Mittitur ad pontificem cancellarius Tuodorus ad impetrandum archiepiscopum ecclesiae Ragusinae.*

A. D. MCCCLX, IND. XIII., DIE IV. MENSIS MADII. Nos Nicola de Zavarnigo, rector communis Ragusii, cum nostro minori consilio chomittimus tibi Tuodoro, nostro cancellario dilecto, quatenus in nomine domini ire debeas ad curiam Romanam. Et ibi debeas litteras nostras presentare, quibus diriguntur, cum illis pulcris modis, qui prudencie et discretioni tue videbuntur fore placibiles et boni, secundum formam quam tibi dedimus, pro habendo prelatum bonum et sufficientem pro ecclesia nostra.

Et presentatis litteris nostris, quibus diriguntur, recomenda nos et totam terram nostram eisdem cum illis verbis amenis et pulchris, prout tibi videbitur convenire. Et inde recedere non debeas, donec fuerit electus et creatus archiepiscopus noster.

Et si casus occurerit, quod aliquis Dalmatinus, Albanensis, Venetus aut de terra nostra Ragusii vellet dictum nostrum archiepiscopatum impetrare, et tu obsta eis cum omnibus amicis nostris et cum omnibus modis et cautelis, qui et que tue discretioni videbuntur.

Et si aliquis illorum dominorum episcoporum, de quibus tu scis, se intromittere vellet ad impetrandum predictum nostrum archyepiscopatum, et tu dic et expone summo pontiffici et dominis cardinalibus ipsorum et malitias ac etiam obstende illas II litteras episcopi curcolensis, si tibi videbitur expedire.

Lettere e commissioni di Levante, vol. a. 1361—80. p. 15. a.

Godine 1361. septembra 28: Dubrovčani postavljaju tutora nasljedniku Nikole Albanca[253]

G. 1361.

POMENUTOG DANA (XXVIII SEPTEMBRA). U Velikom vijeću glasačkih kuglica LXXXXVII.

Prva stranka je da gospodar upravnik sa onom šestoricom koji su izabrani još treba da izvršavaju naloge gospodara našeg, gospodara kralja, sa onom slobodom koju su imali ranije. *Prihv. od strane* LXVIIII.

Prva stranka je da gospodar upravnik sa šestoricom ima slobodu da izvršava naloge gospodara kralja u roku od I meseca. *Prihv.* od strane LXX.

POMENUTOG DANA.

Nikšo, pokojnog Sime de Bincola, u Malom vijeću koje se uobičajeno skupilo na zvuk zvona, bio je postavljen za tutora nasljedniku Nikole Arbanskog /Albanca/, uz Nikolu de Kerpa i Blaksija /Blaža/ de Mence.

[253] *"Monumenta Ragusina", vol. 3, p. 121*.

Die predicta (xxviii septembris). In maiori consilio ball. lxxxxvii.

Prima pars est, quod dominus rector cum illis vi, qui fuerunt ellecti, adhuc esse debeant ad exequenda mandata domini nostri domini regis cun. illa libertate, quam habuerant prius. *Capt. per* lxviii.

Prima pars est, quod dominius rector cum vi habeant libertatem exequendi mandata domini regis usque ad i mensem. *Capt.* per lxx.

Die predicto.

Nixa quondam Syme de Binçola in minori consilio, sono campane more solito congregato, factus fuit tutor heredis Nicole Arbanensis iuxta Nicolam de Cherpa et Blaxium de Mençe.

Godina 1364. maja 14: Naredba kojom se albanski brodovi oglašavaju za neprijatelje Venecije[254]

CXXI. God. 1364. 14. maja, u Veneciji.

Nalaže se kapetanu pomorskomu, da, ako sretne na moru oružane galije arbanske iduće proti Drača, postupi proti njih kao proti neprijatelju, neka brodove uništi a ljude štedi; a kad bi se usudili napasti na Mletčane, tada neka sve uništi.

1364. drugog indikta, dana XIIII meseca maja. Poslanici stranaka: da se piše ser Andreju Genu, pomorskom kapetanu, i to na ovaj način: Nedavno smo saznali da neki Albanci u okolini Drača u zloj nameri naoružavaju određene galije i lađe, na štetu onih iz Drača, što nam se, ako je tako, uopšte ne dopada, jer su pomenuti iz Drača naši bliski prijatelji i jer nikako ne želimo da niti Albanci, niti bilo koji drugi drže naoružane brodove na moru, pošto čuvanje tog zaliva pripada i s pravom se proteže na nas, a dobro znate koliko troškova podnosimo za sigurnost svih koji plove morem. Zato zajedno sa našim savjetnicima iz Malog vijeća, Savjeta predlagača i XL, naređujemo vama da marljivo ispitate pomenuto i obavijestite se o tome, pa ako ustanovite da je pomenuto tačno, onda želimo da prijateljski zatražite i opomenete pomenute Albance sa takvim riječima koje će vam izgledati da su korisne, da se u potpunosti moraju uzdržati od naoružavanja i držanja pomenutih naoružanih brodova na moru na štetu drugih, jer nikako ne možemo da podnesemo da to rade; pa ako se poslije vaše opomene otkažu od toga, onda dobro, u protivnom, zajedno sa našim pomenutim savjetnicima, poručujemo i naređujemo od sada vama da, ako uspijete da pronađete i utvrdite kako pomenuti Albanci sa nekim naoružanim brodovima na moru očigledno nanose štete našem narodu, onda da zarobite i njih i njihove brodove i da ih kaznite kao naše javne neprijatelje, a ako ne utvrdite da oni nanose štete našem narodu, onda da spalite samo njihove naoružane brodove a ljude pustite da odu. Želimo, isto tako, da ohrabrite one iz Drača da ostanu postojani i čvrsti u svojoj odbrani protiv Albanaca, jer mi nastojimo da se na svaki način učini i spriječi da ti Albanci ne drže na moru nikakve naoružane brodove protiv njih, niti bilo kojih drugih, zbog sopstvene sigurnosti i sigurnosti svih koji plove. Zatim, pošto nam je kazano da su, također, ti Albanci počeli da grade neko utvrđenje ili kastrum iznad marine kod rta Malija, što veoma lako kod nas i kod moreplovaca može da pobudi veliku sumnju da se radi o skrovištu svih protivnika zlonamjernika, želimo da se obavijestite o položaju i stanju pomenutog kastruma ili utvrđenja i što god budete otkrili da nam o tome pišete; pa vam od sada zajedno sa našim savjetnicima poručujemo da, otkako doplovi tamo naša armada, za koju se očekuje da će doploviti u najskorije vrijeme, i otkaoko se okupite zajedno, ako otkrijete da je pomenuto utvrđenje ili kastrum štetno za naš položaj ili za položaj moreplovaca, morate taj kastrum ili utvrđenje bez ikakvog odlaganja sasvim da razrušite, vodeći pri tome računa da se naši ljudi ne izlažu očiglednoj opasnosti i radi najbolje namjere da čuvate ovo kod vas u tajnosti. A u pogledu ovoga treba da se napiše pismo dukisi Drača i da se o pomenutom slučaju odgovori izaslaniku gospodara de la Skala koji je ovdje, na taj način i tim riječima koje će odgovorati vlasti.

Misti XXXI 61, u mlet. arkivu.

[254] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 70.*

CXXI. God. 1364. 14 svibnja, u Mletcih.

Nalaže se kapetanu pomorskomu, da, ako sretne na moru oružane galije arbanaske iduće proti Draču, postupa proti njim kao proti neprijatelju, neka brodovc uništi a ljude štedi; a kad bi se usudili napasti na Mletčane, tada neka svc uništi.

1364. indictione secunda, die XIIII mensis maii. Sapientes ordinum. Capta: quod scribatur ser Andree Geno capitaneo culfi in hac forma, videlicet: Nuper intelleximus, quod quidam albanenses circa partes Dirachii male dispositi armant certas galeas et ligna ad damnum illorum de Dirachio, quod nobis valde displiceret, si sic esset, tum quia predicti de Dirachio sunt nostri intimi amici, tum eciam quia nolemus ullo modo, quod nec ipsi Albanenses nec alii tenerent navigia armata in mari, quia custodia istius culfi ad nos spectat et pertinet de iure, et bene scitis, quantas expensas substinemus pro securitate omnium navigantium. Et propterea mandamus vobis cum nostris consiliis minori, rogatorum et XL, quatenus de predictis diligenter inquiratis, et vos informetis, et si inveneritis predicta sic esse, volumus, quod amicabiliter requiratis et amoneatis, dictos Albanenses cum his verbis, que circa hoc vobis utilia videbuntur, quatenus ab armando et armata tenendo dicta navigia in mari ad damnum aliquorum se debeant penitus abstinere, quia nullo modo possemus substinere, quod hoc facerent; et si per amonitionem vestram se removebunt ab hoc, bene quidem, alioquim ex nunc committimus et mandamus vobis cum dictis nostris consiliis, quatenus, si predicti Albanenses cum aliquibus navigiis armatis in mari reperiri contingerint, et inveneritis, eos manifeste damnificasse gentem nostram, tunc eos et navigia sua capiatis et damnificetis tamquam manifestos cursarios et inimicos nostros, verum si non inveniretis eos damnificasse gentem nostram, tunc comburi faciatis solum navigia sua armata, et homines permittatis abire. Volumus etiam, quod hortemini illos de Dirachio, quod stent constantes et fortes ad deffendendum se contra dictos Albanenses, quia nostre intencionis est omnino obviare et facere, quod ipsi Albanenses in mari non teneant aliqua navigia armata contra ipsos nec contra aliquos pro securitate sua et omnium navigantium. Ceterum quia dicitur nobis, quod etiam ipsi Albanenses faciunt fieri quamdam fortiliciam seu castrum supra marinam ad caput Meliarum, quod de levi posset nobis et navigantium maximum preiudicium generare, quia esset receptaculum omnium cursariorum et male dispositorum, volumus, quod vos informetis de situ et conditione castri seu fortilitie prelibate, et nobis, quicquid inveneritis, rescribatis; et ex nunc vobis committimus cum dictis nostris consiliis, quatenus descendente armata nostra, que speratur in proximo descensura, et conferente in simul, si inveneritis dictam fortiliciam seu castrum esse damnosum statui nostro et navigantium, ipsum castrum seu fortiliciam penitus destruere debeatis omni causa remota, habendo tamen respectu de non ponendo gentem nostram ad manifestum periculum, et tenentes hoc secretum apud vos pro omni bono respectu. Et circa hoc possint scribi litere ducisse Dirachii, et respondeatur ambaxatori dominorum de la Scala hic existenti dicta de causa in ea forma et cum illis verbis, que dominio videbuntur.

Misti XXXI 61, u mlet. arkivu.

Godine 1364. maja 14: Nalog venecijanskom zapovjedniku Boke da uništava albanske brodove[255]

(196).

1364. V 14. *Sen. Mix., Rubr. I, c. 171 (169) (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^{o}] 31
Da je bilo napisano ser *Andreji genu*, kapetanu Zaliva (Boke kotorske) u vezi sa *Albancima* itd. – [c.] 61.

Ibid., R^{o} 31, c. 63 (61)

Hiljadu trista šezdeset četvrte. U drugom indiktu dana
xiiij meseca Maja.

Savjetnici stranaka
Prihvaćeno
Da se piše ser *Andreji genu*, kapetanu zaliva, i to na ovaj način.
Nedavno smo saznali da neki *Albanci* u okolini *Drača* u zloj namjeri naoružavaju određene galije i lađe, na štetu onih iz *Drača*, što nam se, ako je tako, uopšte ne dopada, jer su pomenuti iz *drača* naši bliski prijatelji i jer nikako ne želimo da niti *albanci*, niti bilo koji drugi drže naoružane brodove na moru, pošto čuvanje tog zaliva pripada i s pravom se proteže na nas, a dobro znate koliko troškova podnosimo za sigurnost svih koji plove morem. Zato zajedno sa našim savjetnicima iz Malog vijeća, Savjeta predlagača i XL, naređujemo vama da marljivo ispitate pomenuto i obavijestite se o tome, pa ako ustanovite da je pomenuto tačno, onda želimo da prijateljski zatražite i opomenete pomenute *Albance* sa takvim riječima koje će vam izgledati da su korisne, da se u potpunosti moraju uzdržati od naoružavanja i držanja pomenutih naoružanih brodova na moru na štetu drugih, jer nikako ne možemo da podnesemo da to rade; pa ako se poslije vaše opomene otkažu od toga, onda dobro, u protivnom, zajedno sa našim pomenutim savjetnicima, poručujemo i naređujemo od sada vama da, ako uspijete da pronađete i utvrdite kako pomenuti *albanci* sa nekim naoružanim brodovima na moru očigledno nanose štete našem narodu, onda da zarobite i njih i njihove brodove i da ih kaznite kao naše javne neprijatelje, a ako ne utvrdite da oni nanose štete našem narodu, onda da spalite njihove naoružane brodove a ljude pustite da odu. Želimo, isto tako, da ohrabrite one iz *drača* da ostanu postojani i čvrsti u svojoj odbrani protiv *albanaca*, jer mi nastojimo da se na svaki način učini i spriječi da ti *albanci* ne drže na moru nikakve naoružane brodove protiv njih, niti bilo kojih drugih, zbog sopstvene sigurnosti i sigurnosti svih koji plove. Zatim, pošto nam je kazano da su, takođe, ti *albanci* počeli da grade neko utvrđenje ili kastrum iznad marine kod rta Malija, što veoma lako kod nas i kod moreplovaca može da pobudi veliku sumnju da se radi o skrovištu svih protivnika zlonamjernika, želimo da se obavijestite o položaju i stanju pomenutog kastruma ili utvrđenja i što god budete otkrili da nam o tome pišete; pa vam od sada zajedno sa našim savjetnicima poručujemo da, otkako doplovi tamo naša armada, za koju se očekuje da će doploviti u najskorije vrijeme, i otkako se okupite zajedno, ako otkrijete da je pomenuto utvrđenje ili kastrum štetno za naš položaj ili za položaj moreplovaca, morate taj kastrum ili utvrđenje bez ikakvog odlaganja sasvim da razrušite, vodeći pri tome računa da se naši ljudi ne izlažu očiglednoj opasnosti i radi najbolje namjere da čuvate ovo kod vas u tajnosti. A u pogledu ovoga treba da se napiše pismo dukisi *Drača* (Jovanki Andegavenskoj) i da se o pomenutom slučaju odgovori izaslaniku gospodara de la Skala koji je ovdje, na taj način i tim riječima koje će odgovorati vlasti.
(Ad II 197)

[255] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 177.*

(196)

1364 V 14 *Sen., Mix., Rubr. I, c. 171(169) (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 31
Quid Scriptum fuit ser *Andree geno* Capitaneo culfi pro facto *Albanensium* etc. — [c.] 61

Ibid., R° 31, c. 63(61)

Millesimo trecentesimo sexagesimoquarto. Jndictione secunda
Die xiiij° mensis Maij.

Sapientes ordinum
Capta
Quod scribatur ser *Andree geno* capitaneo culfi in hac forma videlicet.
Nuper Jntelleximus quod quidam *Albanenses* circa partes *Durachij* male dispositî, armant certas galeas et ligna ad dannum, illorum de *Durachio,* quod nobis ualde displiceret, si sic est, tum quia predicti de *durachio* sunt nostri Jntimi amici, tum eciam quia nollemus ullo modo, quod Nec ipsi *albanenses,* nec alij tenerent nauigia armata in mari quia custodia Jstius culfi ad nos spectat et pertinet de Jure, et bene scitis, quantas expensas subs-

tinemus pro securitate omnium nauigantium. Et propterea Mandamus uobis cum nostris consilijs maius rogatorum et xL, quatenus de predictis diligenter Jnquiratis, et vos Jnformetis, et si inueneritis predicta sic esse, Volumus quod amicabiliter requiratis et amoneatis dictos *Albanenses,* cum his uerbis que circa hoc uobis utilia videbuntur, quatenus ab armando, et armata tenendo, dicta nauigia in mari, ad dannum aliquorum se debeant penitus abstinere, quia nullo modo possemus substinere quod hoc facerent et si per amonitionem vestram se remanebunt ab hoc bene quidem, Alioquin ex nunc, comittimus et mandamus uobis cum dictis nostris consilijs, quatenus si predicti *albanenses* cum aliquibus nauigijs armatis in mari reperiri contingerint, et Jnueneretis eos manifeste, dannificasse gentem nostram, tunc eos et Nauigia sua capiatis et dannificetis tamquam manifestos cursarios et Jnimicos nostros Verum si non Jnueneritis eos dannificasse gentem nostram, tunc comburi faciatis solum Nauigia sua armata et homines permittatis abire, Volumus eciam quod hortemini illos de *durachio* quod stent constantes et fortes ad deffendendum se contra dictos *albanenses*, quia nostre Jntentionis est omnino obuiare et facere quod ipsi *albanenses* in mari non teneant, aliqua Nauigia armata, contra ipsos, nec contra aliquos, pro securitate sua et omnium Nauigantium, Ceterum quia dicitur nobis ipsi *albanenses* faciunt fieri quamdam fortiliciam seu castrum super marinam ad *caput meliarum,* quod de leui posset nobis et Nauigantibus maximum preiudicium generare, quia esset receptaculum omnium cursariorum et male dispositorum, volumus quod uos informetis de situ et condicione castri seu fortilicie prelibate, et nobis quicquid inueneritis rescribatis, Et ex nunc uobis committimus, cum dictis nostris consilijs, quatenus descendente armata nostra que speratur in proximo descensura, et conferrente insimul si Jnueneritis dictam fortiliciam seu castrum esse dannosum statui nostro et Nauigantium, ipsum castrum seu fortilicium penitus destruere debeatis omni causa Remota, habendo tamem respectum de non ponendo gentem nostram ad manifestum periculum, et teneatis hoc secretum apud uos pro omni boni respectu.

Et circa hoc possint scribi litere Ducisse *Dirachij*, (1) et Respondeatur Ambaxatori dominorum de la *scalla* hic existenti dicta de causa, in ea forma et cum illis verbis que dominio videbuntur. (AD II 197)

(1) Joannae Andegavensi.

Godine 1366. jula 25: Dubrovčani šalju izaslanika kod Karla Topije[256]

G. 1366.

DANA XXV JULA. U Velikom vijeću glas. kug. LXI. Prva stranka je da se da dozvola gospodaru upravniku i Malom vijeću, sa Savjetom predlagača, da mogu odobriti i poslati kod Karla Topije jednog plemenitog čovjeka prema njihovom izboru, da se odredi nadoknada za izabranog i da nalog koji smatraju da će odgovarati kako bi Veliko vijeće moglo da postupa. *Prihv. od strane* LI.

ISTOG DANA. U Savjetu predlagača *glas. kug*. XXXIIII. Prva stranka je da se onome koji će biti izabran da ide kod Karla Tobije odredi plata za troškove od L perpera. *Prihv. od strane* XXXII.

Prva stranka je da se onome koji će biti izabran odredi veća nadoknada od one koja bi bila prema odredbi. *Prihvaćeno* - - .

Prva stranka je da se onome koji će biti izabran da ide kod Karla odredi nadoknada od L perpera; no da nema nikakvog opravdanja ako ide kopnom. *Prihvaćeno* - - .

Prva stranka je da se onome koji će biti izabran daju za troškove svakog dana po VIII groša za njega i dvojicu slugu. *Prihvaćeno* - - .

Druga stranka stranka je da se njemu sa dvojicom slugu daje X groša na dan za troškove *(ispušteno).*

Ser Blazij de Grede *ball. 0 (odbijen).* – Mateja de Bodaka *ball.* XXV – *(izabran da ide kod Karla Tobije)* – Andreja de Georgio *ball. 0 (odbijen).*

[256] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 48.*

Die xxv julii. In consilio maiori *ball.* lxi. Prima pars est, de dando arbitrium domino rectori et parvo consilio cum consilio rogatorum posse elligere et mittere ad Karolum Tobia i nobilem hominem, si eis videbitur, et ponere penam elligendo, et dare commissionem prout eis videbitur convenire, sicut maius consilium facere posset. *Capt. per* li.

Eodem die. In consilio rogatorum *ball.* xxxiii. Prima pars est, de dando illi qui eligetur ad eundum ad Karolum Tobiam de salario ultra expensas perperos l. *Capt. per* xxxii.

Prima pars est, de ponendo illi qui eligetur maiorem penam quam sit pena statuti. *Captum* — —

Prima pars est, de ponendo penam perperorum i. illi qui eligetur ut vadat ad Karolum; et qui fuerit ellectus si vadit per plateam, nullam habeat excusacionem. *Capt.* — —

Prima pars est de dando de expensis qualibet die grossos viii illi qui eligetur pro se et famulis duobus. *Captum* — —

Secunda est de dando ei cum famulis ii grossos x in die pro expensis *(cassum).*

Ser Blasius de Grede *ball. 0 (cassus).* — Mateus de Bodaça *ball.* xxv — *(ellectus ut vadat ad Karolum Tobiam).* — Andreas de Georgio *ball. 0 (cassus).*

Godina 1368. marta 29: Venecijanci traže pregovore sa princepsom Albanije Karlom Topijom pošto je zauzeo Drač[257]

(213)

1368. III 29. *Sen., Mix., Rubr. I, c. 228 (233)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^{o}] 32
Data je dozvola pomenutom kapetanu (Marino Venier) da u vezi sa lađama koje *karlo topija*, princeps *albanije*, drži naoružane itd. – [c.] 120.

Ibid., R^{o} 32, c. 116 (114,115)t

Pomenuti savjetnici [t. j. redovi]
Prihvaćeno
Pošto se zna da gospodar *karlo topija*, princeps *albanije*, koji je nedavno zauzeo *drač*, drži neke brodove na moru, sa kojima može da našteti onima koji plove morem, zaključeno je da se poruči kapetanu Zaliva (Boke kotorske) da se na svoj način potrudi da razgovara sa pomenutim *karlom*, kome treba da kaže da je naše nastojanje da nikako ne smije da drži na moru neke naoružane lađe na štetu drugih, već da svojim lađama plovi časno, bez štete, nevolje ili neugodnosti za druge, pa ako bude tako postupao biće dobro, u protivnom pobrinućemo se za to onako kako nalaže naša čast.
Za svi drugi, protiv 3, uzdržanih 2.
(AD II 239 s. d. 28. marta)

[257] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 193*.

(213)

1368 III 29 *Sen., Mix., Rubr. I, c. 228(233)t (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 32
Comissum adhuc dicto Capitaneo (1), factum domini *karoli topie* principis *albanie* pro lignis quos tenet armatos etc. — [c.] 120.

Ibid., R° 32, c. 116(114, 115)t

Sapientes predicti [i. e. Ordinum].
facta litera capitum]
Capta
Cum habeatur, Quod dominus *karollus topie,* princeps *albanie,* qui de modo cepit *durachium* tenet aliqua nauigia in mari, cum quibus dannificare possit nauigia euntia per mare, Vadit pars, Quod committatur capitaneo culfi, Quod in via sua, det suam operam de loquendo dicto *karollo,* cui dicat, Quod nostre intencionis est, Quod ullo modo non teneat in mari aliqua nauigia armata, ad dannum aliquorum, sed si nauiget honeste cum suis nauigijs sine danno, molestia, uel offensione aliquorum, quod si faciet bene quidem, Alioquin prouidebimus superinde prout honori nostro conueniet.
de parte alij, de non 3, non sinceri 2.
(AD II 239 s. d. 28 martii)

(1) Marino Venier.

Godina 1370. avgust 25: Kurija šalje misionare da pokrštavaju šizmatike u Albaniji[258]

212.

25. avg. 1370.

U Albaniju se šalju mnogi episkopi radi preobraćenja šizmatika.

Velečasnom bratu … dračkom arhiepiskopu pozdrav itd.

Pošto se nedavno saznalo da u krajevima Albanije koji su susjedni tvojoj Dračkoj crkvi ima mnogo katedralnih crkava koje su ostale upražnjene, od kojih su neke ranije bile držane od šizmatika, njima smo od katoličkih i pogodnih ljudi sa strahopoštovanjem u Boga, koji bi željeli i mogli da rade za dobrobit duša, i to od naše velečasne braće, episkopa Jovana arban., Laurencija polaten., Jovana lisien. i m. Jovana avelon, i voljenog brata Rajmunda sarden., izabranih u crkvama, odredili da vode brigu postavljajući neke od njih u pojedine pomenute crkve za episkope i pastore, što je, kako je poznato, ustanovljeno u našim različitim pismima koja su o tome sastavljena. Zato, pošto je poznato koliko je velika tvoja milostiva blagonaklonost prema tim episkopima i izabraniku u sticanju i mirnom održavanju posjeda pomenutih crkava, takođe njihovom upravljanju, tvoju bratsku ljubav pomno molimo, nalažući ti da pomenute episkope i izabranike, koje radi preobraćenja i spasa duša šizmatskog naroda šaljemo u pomenute krajeve, zbog usrdnosti katoličke vjere i poštovanja Apostolske stolice i našeg, prihvatiš sa ljubavlju u srcu, pomažući im tvojim razumnim savjetima i uspješnim podsticajima, tako da zbog toga zaslužiš nagradu od Boga i potpuniju blagonaklonost našu i pomenute Apostolske stolice.

Kod Montemflaskona, osmih kalenda septembra, godine osme.

[258] *"Acta Urbani V", p. 352*.

25 aug. 1370 *In Albaniam ad convesionem schismaticorum plures mittuntur episcopi.*

Reg. Vat. 250 fol. 142.

Venerabili fratri ... archiepiscopo Duracen.[1] salutem etc.

772
Quatuor episcopi pro diocesibus olim a schismaticis in Albania detentis missi archiepo Duracen. commendantur.

Intellecto nuper, quod in partibus Albaniae, ecclesiae tuae Duracen. vicinis, quamplures ecclesiae cathedrales, quarum aliquae per schismaticos olim detentae fuerant, vacabant, eis de viris catholicis et idoneis Deum timentibus, qui[2] velint et possint animarum fructum facere, videlicet Ven. fratrum nostrorum Ioannis Arbanen.[3], Laurentii Polaten.[4], Ioannis Lisien.[5] et Ioannis Avelon.[6] episcoporum et dilecti filii Raymundi Sardanen.[7] electi ecclesiis, de Fratrum nostrorum consilio, auctoritate apostolica duximus providendum, praeficiendo singulos eorum singulis praedictis ecclesiis in episcopos et pastores, prout in diversis nostris litteris inde confectis noscitur apparere. Cum itaque favor tuus eisdem episcopis et electo in adeptione et retentione pacificae possessionis dictarum ecclesiarum et alias in earum regimine noscatur esse plurimum oportunus, Fraternitatem Tuam attente rogamus, mandantes, quatenus dictos episcopos et electum, quos ad conversionem et salutem animarum populorum schismaticorum dictarum partium destinamus[8], ob zelum catholicae fidei ac reverentiam Apostolicae Sedis ac nostram, habeas in caritatis visceribus commendatos, ipsis tuis providis consiliis ac efficacibus favoribus assistendo, ita quod proinde a Deo praemium et nostram ac dictae Sedis pleniorem benevolentiam merearis.

Datum apud Montemflasconem, octavo kalendas septembris, anno octavo.

---

[1] Non constat, qui nam fuerit tunc temporis Duracen. archiepsicopus. Cf. EUBEL, I 232; THALLÓCZY, o. c. II p. 275 A.

[2] *Reg.* habet: quae

[3] O. P. EUBEL, I 100 not. 5; THALLOCZY, II 263 B.

[4] *de Purtegno*, O. P.: 1370-76. EUBEL, I 403; THALLOCZY, II 286 A.

[5] i. e. *Lissanen.* (Lissus, Alessium). — *Hueti de Cadomo*, O. P.: 1370-73. EUBEL, I 309; THALLOCZY, II 263 B.

[6] *Avlona*, in Epiro. — *Ioannes* (Petri de Piperno), O.P.: 1370-72. EUBEL, I 122.

[7] *Sardanen.* etiam *Polaten. Minor* (cf. THALLOCZY, II, 289, 286). Nil, praeter nomen de hoc Sardanen. electo novimus; sed cf. EUBEL, I 434 et THALLOCZY, II n. 270 et 354.

[8] Aperte affirmatur hos episcopos ad schismaticos Albaniae convertendos mitti.

Godine 1370:
Dominikanac Jovan Lurli imenuje se za episkopa Albanije[259]

CCCLXIX.

Jovan Lurli iz reda predikatora određuje se za episkopa Arbanske crkve.
Reg. An. VIII. Tom. 23, fol. 43.

Episkop Urban itd. Voljenom sinu Jovanu Lurliju arbenskom izabraniku, pozdrav itd. Apostolska služba itd. Još dok je blaženoupokojeni arbenski episkop Andreja upravljao arbenskom crkvom, mi želeći da se istoj, kada se dogodi da bude upražnjena, preko brige Apostolske stolice postavi na čelo korisna i plodonosna ličnost, naredili smo da se briga oko uređivanja i raspoređivanja u toj crkvi posebno obezbijedi nama, odlučujući još od tada da je jalovo i uzaludno da se bilo ko preko bilo kojih, bilo kakvim autoritetom, znajući ili ne znajući, usudi da se suprotstavi ovome. Zatim pošto je pomenuta crkva zbog smrti samog episkopa Andreja, koji je posljednji dan završio izvan Rimske kurije, ostala upražnjena, mi, otkako smo za ovu upražnjenost saznali iz vjerodostojnih izveštaja, radi brzog i uspješnog izbora za tu crkvu, u što niko osim nas ili u naše ime nije smio niti smije da se miješa, suprotstavljajući se gore pomenutima zadržavanjem prava na izbor i dekretom, nastojeći očinskim i brižnim naporima, poslije marljivog savjetovanja sa našom braćom koju ličnost da postavimo na čelo te crkve, na kraju smo usmjerili pažnju našeg razmišljanja na tebe, profesora iz reda predikatora, potvrđenog u svešteničkoj službi, istaknutog u vjerskoj revnosti, ispunjenog književnim znanjem, časnog u životu i običajima, brižnog u duhovnim i razboritog u svjetovnim stvarima, i sa drugim zaslugama u mnogobrojnim vrlinama, kako smo saznali iz vjerodostojnih svjedočenja. Pa tako, pošto smo poslije dužnog razmatranja procijenili sve ovo, mi i naša braća prihvatajući tvoju ličnost zbog toga što to zahtijevaju tvoje pomenute zasluge, po savjetu te iste braće apostolskom voljom pobrinuli smo se za tu Arbanensku crkvu i postavljamo te za njenog episkopa i pastora, povjeravajući ti u potpunosti brigu i administraciju same crkve u duhovnim i svjetovnim stvarima, u onome koji daje milosti i obilno pruža nagrade, kako bi pomenuta Arbanenska crkva pod tvojim uspješnim rukovođenjem, uz pomoć božanske milosti, bila uspješno usmjeravana i u duhovnim i svjetovnim stvarima i stigla do milostivih blagostanja. Dakle, prihvatajući sa potpunom pokornošću nametnuti ti gospodnji jaram na tvoja ramena, treba da nastojiš da pomenutu brigu i administraciju izvršavaš marljivo, vjerno i razumno, kako bi se sama Arbanenska crkva radovala prepuštena razumnom upravitelju i uspješnom administratoru, a ti osim nagrade vječne retribucije da zaslužiš da zbog toga stekneš izobilniju milost i blagoslov našu i Apostolske stolice. Kod Montemflaskona IIII. Kalenda jula, u godini osmoj našeg pontifikata.

Na isti način velečasnom bratu … barskom arhiepiskopu, voljenim sinovima kapitula Arbanenske crkve, kleru i narodu arbanskog grada i dijeceze.

[259] *Augustino Theiner: "Monumenta vetera Slavorum meridionalium", vol. 1, p. 267*.

CCCLXIX.

Ioannes Lourlis ord. Praedicatorum ecclesiae Arbanensi in episcopum praeficitur. Reg. An. VIII. Tom. 23. fol. 43.

Urbanus episcopus etc. Dilecto filio Iohanni Lourlis Electo Arbanensi, salutem etc. Apostolatus officium etc. Dudum siquidem bone memorie Andrea Episcopo Arbanensi regimini Arbanensis ecclesie presidente, nos cupientes eidem ecclesie, cum ipsam vacare contingeret, utilem et fructuosam per apostolice sedis providenciam preesse personam, provisionem eiusdem ecclesie ordinacioni et disposicioni nostre ea vice duximus specialiter reservandam, decernendo ex tunc irritum et inane, si secus super hiis per quoscunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero dicta ecclesia per obitum ipsius Andree Episcopi, qui extra Romanam curiam diem clausit extremum, vacante, nos vacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad provisionem ipsius ecclesie celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potuit neque potest, reservacione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia ipsa longe vacacionis subiaceret incommodis, paternis et solicitis studiis intendentes, post deliberacionem, quam de preficiendo eidem ecclesie personam huiusmodi cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinis fratrum Predicatorum professorem, in sacerdocio constitutum, religionis zelo conspicuum, litterarum sciencia preditum, vite ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum et in temporalibus circumspectum, et aliis multiplicium virtutum meritis, prout ex fidedignis testimoniis percepimus, insignitum direximus oculos nostre mentis: quibus omnibus debita meditacione pensatis, de persona tua, nobis et eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta, eidem Arbanensi ecclesie de eorumdem fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica providemus, teque illi preficimus in Episcopum et pastorem, curam et administracionem ipsius Arbanensis ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gracias et largitur premia confidentes, quod prefata Arbanensis ecclesia sub tuo felici regimine, gracia tibi assistente divina, prospere dirigetur, et grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Iugum igitur domini tuis impositum humeris prompta devocione suscipiens, curam et administracionem predictas sic exercere studeas solicite, fideliter et prudenter, quod ipsa Arbanensis ecclesia gubernatori provido ac fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque preter eterne retribucionis premium nostram et sedis apostolice benedictionem et graciam exinde uberius consequi merearis. Datum apud Montemflasconem III. Kalendas Iulii, Pontificatus nostri Anno Octavo.

In e. m. Venerabili fratri ... Archiepo Antibarensi, dilectis filiis Capitulo ecclesie Arbanensis, Clero et populo Civitatis et dyocesis Arbanensis.

Godina 1372. juna 16: Dubrovčani traže odštetu za lađu koju je napala galija Karla Topije[260]

G. 1372.

DANA XVI JUNA. Ind. X. Ovo je primjerak pisma poslatog Karlu Topiji u vezi sa Pavlom Klapovićem.

Veličanstveni i moćni gospodaru, ljubazni pozdrav. Od strane Pavla Klapovića, našeg građanina u Dubrovniku, bila nam je podnijeta tužba da je nedavno, kada je sam Pavle plovio sa nekom lađom naših Dubrovčana, na oko X milja na moru daleko od kopna, naspram rta neka vaša naoružana lađa na piratski način zarobila samog Pavla sa svim njegovim stvarima kod grada Drača i oduzela mu XVIII komada tkanina i druge ostale stvari, odvodeći pomenutu lađu sa Pavlom i njegovim mornarima kao zarobljenike. Ako je tako, veoma se čudimo ovome i nikako ne možemo da povjerujemo, zbog naklonosti i velikog prijateljstva koje imamo sa vama, da je prethodno izneseno bilo učinjeno po vašem nalogu ili protiv njega. A najviše jer se govori o tome kako u našem gradu nijeste mogli da sprovedete pravdu prema Andreji de Drinkasa, pošto ste dozvolili da se izneseno izvrši, o čemu ste, vaša poštovana smjernosti bili loše obaviješteni, jer ne samo vama, našem najsrdačnijem prijatelju, već i bilo kom drugom koji lično od nas zatraži pravdu, mi smo uvijek bili spremni, spremni smo i bićemo spremni da pružimo utvrđenu pravdu. Sada, pak, pošto smo kod vaše vlasti i prijateljstva poslali donosioca ovog pisma Boleslava Petrovića zbog pomenute stvari, u vezi sa tom molimo vaše prijateljstvo da se udostojite, ako vam je po volji, da se, u ime pravde i našeg prijateljstva, pomenuti komadi tkanina i druge stvari koje je otela vaša lađa vrate u cjelini i doznače pomenutom Boleslavu, a pomenuta lađa sa svim našim ljudima oslobodi. U vaše prijateljstvo smo potpuno ubijeđeni i u to vjerujemo. Takođe, ako imate bilo šta da zatražite protiv nekog našeg građanina spremni smo, kada pošaljete nekog vašeg glasnika, da vam to ispunimo prema utvrđenoj pravdi. A u vezi sa soli pokojnog Grubea de Mence, molimo vas, ako vam je po volji, da nadoknadite nju ili njenu cijenu.

Lett. Comm. Lev. 1361-80. fol. 80.

[260] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 131*.

Die xvi junii. Ind x. Hoc et exemplum littere misse Carolo Tobia pro facto Pauli Clappovich.

Magnifice et potens domine, grata salutacione premissa. Quia ex parte Pauli Clappovich, nostri civis de Ragusio, facta fuit nobis ex parte eius querela, quod nuper, eunte ipso Paulo cum quadam barcha nostrorum Ragusinorum, cum suis rebus et mercacionibhs ad civitatem Durachii, quodam vestrum lignum armatum, circa x miliaria in mari longe a terra, supra palos piratico modo cepit eundem Paulum, et abstulit sibi pecias xviii pannorum et certas alias res, portando dictam barcham cum dictis Paulo et marinariis ipsius ad suum velle captivos. De quo si ita est, admiramur quam plurimum, et nullatenus credere possumus, propter benevolenciam et magnam amiciciam, quam habemus vobiscum, quod premissa, de vestro mandato vel contra, facta fuissent; et maxime quia dicitur ex eo, quod iusticiam habere non potuistis in nostra civitate contra Andream de Drincasso, ideo premissa fieri fecistis; de quo, salva vestra reverencia, fuistis male informatus ex eo, quod non solum vobis nostro cordialissimo amico, set unicuique alio coram nobis iusticiam postulanti, semper parati fuimus, sumus et erimus expeditam iusticiam ministrare. Nunc autem quia Boleslavum Petrovich, latorem presencium, ad vestram dominacionem et amiciciam transmisimus pro premissis, incirca vestram amiciciam deprecamur, quatenus iusticie et nostri amoris intuitu prefatas pecias pannorum et alias res a dicto vestro ligno ablatas, dicto Boleslavo integraliter dari et assignari dignemini facere, si placebit; et prefatam barcham cum omnibus nostris hominibus liberari, sicut de vestra amicicia plene confidimus et speramus; et si quidvis habetis petere contra aliquem nostrum civem, parati sumus, quando aliquem vestrum nuncium miseritis vobis facere favorabilis iusticie conplementum; et pro facto salis quondam Grube de Mençe rogamus vos, ut illud seu eius precium si placeat restituatis.

Lett. Comm. Lev. 1361—80. fol. 80.

Godine 1372. avgusta 14:
Dubrovčani vraćaju svoj i drački dug zetskom trgovcu Milošu Poviću koji leži u tamnici na Obodu[261]

DANA XIV AVGUSTA. Primjerak naloga dat Blaziju de Vodopia u vezi sa Milošem Povićem.

Mi, Jovan de Bona, upravnik opštine Dubrovnika, sa Malim vijećem, sa ovlašćenjem koje nam je dato od Savjeta predlagača nalažemo tebi Vlahoti de Vodopia, našem građaninu, da u ime Boga moraš da otploviš na lađi do Starog Grada kod Oboda i tamo da nađeš Miloša Povića, brata logofeta Gureca, a treba da se iskrcaš na kopno i da povedeš sa sobom našeg kancelara i neke svjedoke od mornara. Zatim treba u prisustvu našeg kancelara i svjedoka Latina i Sklava, koji će biti prisutni tamo, da kažeš pomenutom Milošu: ”Miloše, često si preko jednog tvog sluge slao nama i opštini Drač različita pisma da ti se vrate oni vaši denarii koji se nalaze u opštini. Takođe su i tvoji zastupnici Give Longo i Radiša, na vaš zahtjev, na sličan način tražili njih, jer vama se moraju dati vaši pomenuti denarii. Zato su me plemići i opština Dubrovnika poslali kod vas sa tim pomenutim denarijima koje treba da vam ih predam. Oni iznose VIICLXXXII dukata i XV groša od cjelokupnog duga kojeg opština Dubrovnika treba da isplati vama. Pa zato treba da ih uzmeš svojom sopstvenom rukom.” Zatim treba da ih izbrojiš i predaš njemu i kažeš: ”Treba da potvrdite da ste ih primili.” Ako, pak, možda ne želi da ih primi, onda da mu kažeš: ”Pošto opština Dubrovnika nikako ne želi da drži vaše denarije zato morate da ih primite”, pa ako onda bude želio da ih primi, treba svakako da mu ih predaš i da se zapiše kako je priznao da ih je primio, a i ako nije. Takođe treba da kažeš Stjepasiju koji drži pomenutog Miloša zatvorenog i da ga zamoliš od naše strane da treba da oslobodi pomenutog Miloša, kako je obećao opštini Dubrovnik.

Lett. Comm. Lev. 1361-80. fol. 76.

[261] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 132*.

Die xiv augusti. Exemplum commissionis facte Blasio de Vodopia pro facto Milossii Povicha.

Nos Johannes de Bona, rector comunis Ragusii, cum parvo consilio, ex autoritate nobis data a consilio rogatorum, commitimus tibi Vlachota de Vodopia, noster civis, quod in nomine Dei debeas ire in barcha ad Civitatem Veterem in Obod, et ibi invenies Milossium Povicha fratrem Gureç logofeti; et debeas descendere in terram et portare tecum Johannem nostrum cancellarium et aliquos testes de marinariis. Et debeas dicere dicto Milossio, in presencia nostri cancellarii et testium latinorum et sclavorum, qui erunt ibi presentes: Milossi, sepe tu scripsisti per tuas litteras, quas misisti per unum tuum famulum nobilibus et comuni Ragusii, quod deberent tibi dare illos vestros denarios, quos habent in comuni. Et eciam Give Longus et Radicha, tui procuratores, ad vestram requisicionem simili modo sepe requisiverunt eos, quod debeant vobis dare dictos vestros denarios. Et ideo nobiles et comune Ragusii miserunt me ad vos cum dictis denariis, quod vobis illos debeam dare. Qui denarii sunt ducati viiclxxxii et grossi xv de toto debito, quod vobis dare tenetur comune Ragusii. Et propterea recipias illos cum vestra manu; et debeas numerari illos, et dare sibi, et dicas ei: Confitere quomodo recepisti eos; et si forte ipse nollet eos precipere, et tu dicas ei; quod nullo modo comune Ragusii vult tenere vestros denarios ita, quod accipiatis eos; et sic si voluerit recipere, sic vero debeas illos sibi dare, et facere scribi, quomodo illos recepit sic si confessus fuerit recepisse, sic si non. Et debeas dicere Stjepasio, qui tenet dictum Milossium incarceratum, et rogare ipsum ex parte nostra, ut debeat dictum Millossium affrancare, sicut promisit comuni Ragusii.

Lett. Comm. Lev. 1361—80. fol. 76.

Godine 1373. maja 12:
Venecijanci traže robu i brodove koje su zaplijenili podanici princepsa Albanije Karla Topije[262]

(243)

1373. V 12. *Sen., Mix., R^{o} 34, c. 50*

Dana xij Maja

Ser *Marin bono*
Ser *Petar grimani* Savjetnici stranaka
Ser *Marko kontareno*

Prihvaćeno.
Pošto su od strane *karla Topije*, princepsa *Albanije*, bile zadržane jedna koha i jedan panfil plemenitih muževa, naših građana, braće *Andreja i gratona dandula*, pod izgovorom da nijesu platili svoju carinu za drvenu građu, natovarenu na pomenutim brodovima za potrebe onih koji vrše poslove u tim krajevima, a koju carinu pomenuti plemići tvrde da nijesu dužni da plaćaju pošto imaju dogovor sa samim *karlom* da ne plaćaju ništa za pomenutu drvenu građu, osim jedan komad tkanine, pa kako je zbog zadržavanja nekih brodova samim plemićima određena najveća carina, a kako je potrebno da se pomogne našim građanima zaključeno je da se piše kapetanu Zaliva (Boke), da ako u ovom slučaju o kome smo uputili pismo navedenom *karlu*, čija je kopija poslana i samom kapetanu, naši pomenuti plemići ne mogu da ostvare svoju namjeru, onda sam kapetan mora da sprovede marljivo ispitivanje i dobije potpunu informaciju o tome, pa ako utvrdi da je tačno onako kako tvrde naši pomenuti plemići, onda da se uspješno pobrine za oslobađanje i vraćanje pomenutih brodova na sve one načine i svim sredstvima koji mu se čine najpogodnijim za uspjeh pomenute stvari. Za bilo – 49.
ser *Jovan de prioli*, poslanik stranaka.
Odobrava gore navedeni dio u cjelini sa ovim dodatkom. Da kapetan u ostvarivanju ovoga ne izazove nekakvu nevolju. Bili su: za – 42 Protiv – 0 Uzdržanih – 2
((AD II 311))

[262] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 1, p. 218*.

(243)

1373 V 12 *Sen., Mix., R° 34, c. 50*

Die xij° Maji.

ser *Marinus bono*
ser *Petrus grimani* } Sapientes ordinum
ser *Marcus contareno*

Capta.

Cum per *karolum Topie,* principem *Albanie,* Retenta Sit vna cocha, et vnus panphilus nobilium virorum *Andree* et *gratoni dandulo* fratrum, ciuium nostrorum, Sub pretextu, Quod non soluerint doanam suam, de lignamine posito in dictis nauigijs, laboratis in Jllis partibus, quam doanam dicti nobiles, asserunt non debere soluere, eo quod habuerunt pactum cum ipso *karulo,* de non soluendo aliquid pro dicto lignamine, nisi solum vnam peciam panni, propter Retencionem quorum Nauigiorum, Jpsi nobiles maximum dannum, sustinuerunt, et bonum sit nostris ciuibus Subuenire, Vadit pars, Quod scribatur capitaneo culfi, Quod in casu quo per literas quas dirrigimus dicto *karulo* Super Jnde, quarum copia Jpsi capitaneo transmittatur, dicti nostri nobiles, non possent suam Jntencionem obtinere, tunc Jpse capitaneus facta diligenti Jnquisitione, et habita plenaria Jnformatione de hoc facto, Si inuenerit Jta esse prout asserunt dicti nostri nobiles, procuret efficaciter, Relaxationem et recuperationem dictorum Nauigiorum, cum omnibus Jllis modis et experimentis, qui sibi videbuntur, pro bono facti predicti. Fuerunt de parte — 49

ser *Johannes de priollis* Sapiens ordinum

Vult partem suprascriptam per totum, cum hac addictione, Quod capitaneus pro hoc facto, non procedat Ad aliquam nouitatem Fuerunt de parte — 42 Fuerunt non — 0 Fuerunt non sinceri — 2

((AD II 311))

Godine 1374. marta 9:
Venecijanci se žale Karlu Topiji
tražeći da njegov kapetan vrati robu zaplijenjenu od venecijanskog trgovca[263]

CCVI. God. 1374. marta 9., u Veneciji.

Pisano je Karlu Topiji, gospodaru Uratija, da se pobrine o zadovoljavanju i nadoknadi venecijanskom građaninu Filipu Bareli, kome je od strane nekog njegovog kapetana u luci S. Anastasije silom oduzeta jedna bala tkanina i šest burića komposta, a isto tako /da se piše/ i kapetanu Zaliva (Boke) da se pobrine kod samog Karla da se venecijanskom građaninu isplati nadoknada i pruži zadovoljenje za njegovu štetu.

Misti XXXIV 88, u mlet. arhivu.

[263] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 106*.

CCVI. God. 1374. 9 ožujka, u Mletcih.

Scriptum Carolo de Topia domino Ouratii, quod provideat de satisfatione et emenda civis veneti Philippi Barelli, cui violenter ablata fuit una balla pannorum et barilia sex compostarum per quemdam suum capitaneum in postu s. Anastasiae, et similiter capitaneo culphi, ut procuret cum omni instantia apud ipsum Karolum, quod civi veneto fiat emenda et satisfactio de suo damno.

Misti XXXIV 88, u mlet. arkivu.

Godine 1374. maja 20: Dubrovčani šalju izaslanika Karlu Topiji tražeći povelju koja će dubrovačkim trgovcima jamčiti sigurnost[264]

25.

1374. 20. maja. (U Dubrovnuku).

Dubrovačka općina šalje Karlu Tobiji svog poslanika Pelegrina da zatraži od njega povratak stvari otetih Dubrovčaninu Pavlu Klapoviću; nadalje da od njega isposluje povelju, kojom zajamčuje Dubrovčanima sigurnost u kraju u kojem je prije bio gospodarom Blaž Mattorongo.

Dana XX. Maja. Nalog dat bratu Pelegrinu, u službi opštine Dubrovnika a poslanog kod gospodara Karla Tobije.

Ja Marin Junio de Mence, upravnik opštine Dubrovnika, zajedno sa našim Malim vijećem koje se uobičajeno skupilo na zvuk zvona, po nalogu koji nam je dao Savjet predlagača, određujemo: Vi, časni i poštovani mužu, naš voljeni brate Pelegrine, morate u Božje ime da odete kod gospodara Karla Tobije, pristajući u neku luku koja će vam izgledati najpogodnija, ali ne kod grada Drača, i otkako ga pozdravite sa naše strane prikladnim biranim riječima, treba da mu predate naše povjerljivo pismo koje ćete nositi sa vama. A kada dobijete audijenciju, vi na način koji će vam izgledati da je najprikladniji treba da mu kažete: ”Gospodaru Karlo, plemići i opština Dubrovnika, davnašni prijatelji vaših prethodnika a sada i vaši, pisali su često vašoj vlasti da Pavlu Klipoviću, njihovom građaninu i trgovcu, vratite robu i stvari koje ste mu oduzeli, zbog čega živi u izgnanstvu i ne smije da dolazi u Dubrovnik jer je dužnik mnogim plemićima iz Dubrovnika koji su mu dali na povjerenje pomenute stvari, a sve do sada nijeste ništa vratili pomenutom Pavlu. Zato vas molim i tražim u ime plemića dubrovačke opštine da imate sažaljenja prema pomenutom Pavlu i da mu vratite njegove stvari ili nadoknadite njihovu vrijednost, kako bi sa sigurnošću dolazio u Dubrovnik i odande dovozio neophodnu robu vama i tako vam služio bolje nego što je služio do sada.” Pa ako vam pomenuti gospodar Karlo vrati stvari ili nadoknadi njihovu vrednost ili obeća da deo da sada a ostatak kasnije, da prihvatite. A ako ne bude dao ništa, već obeća da će dati, da prihvatite njegovo obećanje i da za to uzmete od njega što god možete.

Takođe želimo da mu sa naše strane kažete: ”Gospodaru Karlo, vi kao mudar gospodar veoma jasno znate koliku korist donose trgovci iz Dubrovnika koji se kreću kroz mjesta koja su podložna vašoj vlasti, donoseći neophodnu robu i prodajući je kroz vaše srezove, a sada, božjom milošću, gospodarimo u fluminarijama Drevala i Vrega, gdje su Dubrovčani trgujući donosili najveću blagodat i korist ser Blažu Matorangu, tada gospodaru pomenutih mjesta. Zato, radi koristi vaših povlastica i učvršćivanja vaših ljudi u tim korisnim poslovima i radi bolje ekspedicije njihovih stvari, biće veoma dobro da trgovci iz Dubrovnika mogu da dolaze sa svojim stvarima i trgovačkom robom i da obilaze vaše srezove, kako je bilo uobičajeno ranije. Pa ako vam je po volji da se pomenuti trgovci zbog prodaje slobodnije kreću, treba opštini i plemićima iz Dubrovnika da napišete jedno pismo sa vašim pečatom, pružajući sigurnost u vašoj vjeri da želite da svi i pojedini Dubrovčani dolaze kod vas i u vaša mjesta, da niti ljudima niti stvarima neće biti nanijeta neka nepravda ili šteta, a ako im se nešto oduzme da ćete učiniti da im se to bez oklijevanja vrati ili nadoknadi i zakunete vašim zavjetom

[264] *T. Smičiklas "Diplomatički zbornik Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", vol. 15, p. 38*.

25.

1374. 20. maja. ⟨U Dubrovniku⟩.

Dubrovačka općina šalje Karlu Tobiji svog poslanika Pelegrina da zatraži od njega povratak stvari otetih Dubrovčaninu Pavlu Klapoviću, nadalje da od njega isposluje povelju, kojom zajamčuje Dubrovčanima sigurnost u kraju u kojem je prije bio gospodarom Blaž Mattorango.

Die XX. madii. Commissio facta fratri Pelegrino misso ad dominum Carolum Tobie in servicium comunis Ragusii.

Nos Marinus Junii de Mençe, rector comunis Ragusii, cum nostro minori consilio sono campane more solito congregato, de commissione nobis data a consilio rogatorum comittimus: Honorabilis et circumspecte vir, frater Pelegrine noster dilecte quod in nomine dei debeatis ire ad dominum Carulum Tobiam descendendo ad aliquem portum, ubi vobis melius videbitur, sed non ad civitatem Duracii, et faciendo sibi salutacionem ex parte nostra cum illis ornatis verbis, que erunt condecencia, debeatis sibi presentare nostram litteram credencialem, quam portabitis vobiscum. Et quando dabit vobis audienciam et vos per pulchriorem modum, qui vobis videbitur, debeatis sibi dicere: »Domine Carule, nobiles et comune Ragusii, vestrorum antiquorum semper et nunc vestri amici, scripserunt sepe vestre dominacioni, quod restitueretis Paulo Clappovich, eorum civi et mercatori, mercancias et res, quas sibi abstulistis, propter quas ipse exulat et non audet ire in Ragusium, ex eo, quod est debitor multis nobilibus de Ragusio, qui dederunt sibi in

da će se pomenuto čuvati, pa ćete onda imati veliku navalu trgovaca Duvrovčana, od kojih ćete dobiti najveću korist i poštovanje." A otkako će vam on pružiti svoju zakletvu i dati pismo povjerenja i sigurnosti, uzćete od njega dozvolu i vratićete se u bez oklijevanja u Dubrovnik.

No, ako on sam bude na sličan način tražio da vi sa naše strane pružite sigurnost za njegove ljude, kako bi oni sa sigurnošću dolazili u Dubrovnik i putovali kroz čitavu našu opštinu, vi da pružite sigurnost za njih, a ako on sam bude želio da dobije od nas pismo pomenutog povjerenja, vi da obećate da ćemo mu ga poslati. U vezi gore navedenog morate sa vašom izuzetnom diskretnošću da se potrudite tako uspješno kako bi mi ostvarili našu namjeru, a vi da zasluženo ostanete hvaljeni kod nas, što ćete, nadamo se, ostvariti.

Lettere e commissioni di Levante 1359-1380 f. 82.

Libri reformationum IV. 140-141.

credencia dictas res, et vos usque ad presens nichil restituistis dicto Paulo. Quare supplico vobis et rogo ex parte nobilium comunis Ragusii predictorum, quod habeatis compassionem de dicto Paulo et restituatis sibi res suas vel valorem ipsarum, ut vadat secure Ragusium et aducat inde de rebus vobis necessariis et serviet vobis melius, quam servit in presenti.» Et si dictus dominus Carolus restituerit vobis res, vel precium ipsarum, vel partem pro nunc et residuum promittet dare, et vos accipiatis. Et si non dabit aliquid, sed promittet dare et vos recipiatis suam promissionem et obtineatis super ista materia quicquid poteritis ab eo.

Item volumus, quod dicatis sibi ex parte nostra: »Domine Carule, vos, sicut sapiens dominus, clare scitis quantam utilitatem dabant mercatores de Ragusio, conversando per loca vobis subiecta vestre dominacioni, aducendo de mercanciis necessariis et emendo per vestras contratas, nunc per dei graciam dominamini in fluminariis Drevali et Vreghi, ubi Ragusini conversantes dabant maximum fructum et utilitatem Blasio ser Mattorango, tunc domino dictorum locorum. Quare, pro utilitate iurium vestrorum, et pro municione vestrorum hominum, de rebus illis opportunis et pro meliore expedicione rerum suarum, satis bonum foret, quod mercatores de Ragusio venirent cum rebus et mercanciis, et conversarentur per vestras contratas, sicut erant soliti pro tempore preterito. Et si vobis placet, quod dicti mercatores libentius se moveant ad veniendum, scribatis comuni et nobilibus de Ragusio unam litteram cum vestro sigillo, affidando in fide vestra omnes et singulos Ragusinos volentes venire ad vos et loca vestra, quod in personis seu in rebus nullam habebunt injuriam vel offensam, et si aliquid eis auferetur, quod facietis eis restitui id, vel valorem, sine mora, et iuretis cum vestro sacramento adtendere premissa, et habebitis concursum mercatorum Ragusinorum, a quibus percipietis maximam utilitatem et honorem.« Et faciendo vobis suum iuramentum et dando vobis litteras affidacionis et securitatis, recipiatis licenciam ab ipso et veniatis Ragusium sine mora.

Et si ipse simili modo voluerit, quod vos pro parte nostra affidetis homines suos, qui secure veniant Ragusium et per totum nostrum districtum, et vos affidetis illos, et si ipse voluerit habere litteras affidacionis predicte a nobis, et vos promitatis sibi quia illas sibi mittemus, et circa premissa cum vestra copiosa discrecione debeatis sic efficaciter laborare, ut nos habeamus nostrum intentum, et vos remaneatis penes nos merito colaudandus, et sic speramus quod facietis.

Lettere e commissioni di Levante 1359–1380 f. 82.
Libri reformationum IV. 140–141.

Godine 1376. januara 29: Venecijanci dozvoljavaju gospodaru Albanije da plovi sa dvije naoružane lađe[265]

CCXVIX. God. 1376. 29. januara, u Veneciji.

Dozvola Karlu Topiji da može ploviti sa jednom svojom naoružanom galijom i sa jednom naoružanom lađom radi ispunjavanja svojih obećanja, pod uslovom da se ne smije usuditi da našteti bilo kome, niti da se bavi trgovinom, i što prije da se dogovori sa Andrejom i Gratonom Dandulom i Filipom Sanutom o tome što oni traže od njega, u protivnom pomenute koncesije neće imati nikakvu vrijednost.

Misti XXXV 80, u mlet. arhivu.

[265] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 110.*

CCXVIX. God. 1376. 29 siečnja, u Mletcih.

Permissum Karulo Thopiae, quod possit ire cum una sua galea armata et cum alio ligno armato ad percomplendum vota sua, sub conditione, quod non audeat alicui damnum inferre nec mercationes facere, et quod prius se concordet cum Andrea et Gratono Dandulo et Philippo Sanuto de hiis, quae isti ab eo petunt, alioquin dicta concessio sit nullius valoris.

Misti XXXV 80, u mlet. arkivu.

Godina 1379. maja 28:
Izaslanik Karla Topije oslobađa se poreza[266]

G. 1379.

DANA XXVIII MAJA. U Savjetu predlagača *gl. kugl*. XXII. Prva stranka je za oslobođenje od poreza za dio tovara žita i drugih stvari Jana, izaslanika Karla Tobije. *Prihv. od strane* XVIIII.

Prva stranka je o osiguranju ljudi Karla Topije, stvari samog Karla i stvari pomenutih ljudi, kako bi mogli sa sigurnošću da dolaze u Dubrovnik, prebivaju i vraćaju se po svojoj volji. *Prihv. od svih.*

Prva stranka je o odašiljanju lađe Andreja Monokula iz Drača, ako se slažu ostali Dračani. *Prihv. od svih.*

Prva stranka je za oslobađanje devet Ankonjana, pod uslovom da im Leon garantuje sigurnost sa dozvolom Donatina i Pavla, poslanika Ankonjana i za puštanje samog Leona, pošto bude obezbijeđena pomenuta sigurnost. *Prihv. od svih.*

Prva stranka je o puštanju Vlahota Bogdanića da na dva mjeseca ide u Bosinu, pod uslovom da dovede svoju porodicu u Dubrovnik. *Prihv. od strane* XXI.

(On je otišao dana II juna da dovede porodicu).

[266] *"Monumenta Ragusina", vol. 4, p. 217.*

Die xxviii madii. In consilio rogatorum *ball.* xxii. Prima pars est de affrancando partem oneris frumenti et aliarum rerum Jani ambassiatoris Karoli Tobia. *Capt. per* xviiii.

Prima pars est de assecurando homines Karoli Tobia, et res ipsius Karoli, et res dictorum hominum, ut possint tute venire in Ragusium et stare et recedere ad eorum voluntatem. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de dimittendo barcham Andree Monoculi de Durachio, si alii Duraceni contentabuntur. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de affrancando novem Anchonitanorum cum condicione, quod Leonus faciat nobis securitatem cum consensu Donatini et Pauli ambassiatoris Anconitanorum, et de dimictendo ipsum Leonum facta dicta securitate. *Capt. per omnes.*

Prima pars est de dimictendo Vlachotam Bogdanich per duos menses ire in Bossinam, cum condicione quod aducat Ragusium suam familiam. *Capt. per* xxi.

(Qui ivit die ii Junii pro aducendo dictam familiam).

Godine 1386. avgusta 12: Venecijanci odgovaraju Karlu Topiji[267]

(315)

1386. VIII 12. Sen., Mix., Rubr. II, c. 76 (tit. C)

[Sen. Delib. Mix. R^0] 40
Odgovor koji treba dati poslaniku gospodara *karla topije*, princepsa *Albanije* i gospodaru *drača* - - - [c.] 41

Ibid., R^0 40, c. 44(41)

Mccclxxxxvj. U indiktu devetom, dana xij^0 Avgusta.
Savjetnici stranaka.
Prihvaćeno.
Da se odgovori poslaniku gospodara *karla Topije*, princepsa *albanije* i gospodara *drača*.
Kao prvo, za obećanja koja taj poslanik u ime pomenutog gospodara Karla daje nama, a koja su prije svega, da želi da se obaveže da našoj vlasti plača svake godine po šeststo dukta za bilo koji naš generalni rat dok rat traje. Drugo, da ako naša vlast želi da ima polja žita u svom posjedu, onda sama da ga prepusti njemu, a ne da dozvoli da pomenuta polja ima neka druga država. Treće, da nijedan trgovac osim *veneta* ne smije da boravi, niti trguje u njegovom dominijumu, da se odgovori da za pomenuta obećanja veoma zahvaljujemo njegovom visočanstvu jer znamo da ona proizlaze iz velikog poštovanja i potpune ljubavi i zbog toga ih rado prihvatamo, čvrsto se nadajući da ćemo gospodara *Karla* nalaziti uvijek veoma naklonjenog na svake naše dobronamernosti i časti.
§ Na zahtjev koji pomenuti gospodar *Karlo* ili njegov poslanik postavlja nama u njegovo ime da može za svoj novac da iznese iz *Venecije* oružje, naoružane ljude i balistarije i druge stvari. Da se odgovori kako smo skloni da mu udovoljimo. No, nastojimo da, ako balistarii ili ljudi u bilo kojoj drugoj službi koje iznosi, budu *Veneti* ili žitelji *venecije*, njih treba da drži u svojim fortilicijama i nikako da ih ne šalje vani na bojno polje, dok druge balistarije ili naoružanje ljude može da određuje i raspoređuje po svojoj volji.
§ O galiji koju traži, da se odgovori da smo skloni da mu udovoljimo sa jednom galijom koju, prema njegovom zahtjevu, treba da opremi za svoj novac.
§ Na kraju da se naglasi pomenutom poslaniku da u znak iskrene i potpune ljubavi, želimo da pomenuti gospodar *karlo* obeća i obaveže se našoj vlasti da će sve naše prijatelje imati za svoje prijatelje, a neprijatelje za svoje neprijatelje. Mi, pak, nudimo i obećavamo pomenutom gospodaru da ćemo kada god on sam bude vodio neki rat ili imao nevolju sa nekim drugim gospodarem ili prijateljskom ili neprijateljskom osobom, na moru ili na kopnu, slati na sopstveni trošak, ako to bude po volji samom gospodaru *Karlu*, naša pisma ili poslanstva, u nastojanju da se zaključi mir i sloga sa onima sa kojima bude imao pomenuti rat ili nevolju, brinući se o njemu kao da je naš građanin.
Svi za.

[267] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 25.*

(315)

1386 VIII 12 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 76 (tit. C)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 40

Responsio danda Ambaxiatori domini *karoli topie* principis *Albanie* et domini *durachij* - - - [c.] 41

Ibid., R° 40, c. 44(41)

Mccclxxxxvj. Indictione nona, die xij° Augustj.

Sapientes ordinum

Capta.

Quod Respondeatur Jsti Ambaxiatori domini *karoli Thopie,* principis *albanie,* et domini *durachij.*

Et primo ad Oblationes, quas idem Ambaxiator, pro parte dicti domini *carolj* nobis facit, que sunt, primo, de uolendo obligare se, ad soluendum nostro dominio, quolibet anno ducatos vj centum, pro qualibet nostra guerra generalj, durante ipsa guera. Secundo, quod si dominatio nostra, uolet habere tractam frumenti in suo dominio, Jpse sibi concedit illam, et non permittet, quod aliqua alia patria habeat dictam tractam. Tercio quod nullus mercator possit stare, nec transitare, in suo dominio preter *venetos,* Respondeatur ei, quod de dictis oblationibus valde regratiamus magnificentie sue, quia cognoscimus illas procedere a magna dilectione et perfecto amore, Et propterea illas acceptamus alacriter sperantes firmissime, quod ipsum dominum *Carolum* Jnveniemus semper prompte dispositum, ad quelibet nostra beneplacita et honores.

§ Ad petitionem vero, quam dictus dominus *Carolus,* seu dictus eius ambaxiator, pro eo nobis facit, de possendo extrahere de *Venetijs* arma, gentes armatas et balistarios pro sua pecunia et cetera. Respondeatur, quod sumus contenti complacere sibi. Verum intendimus, quod balistarij, uel cuiuscumque conditionis homines, quos extraxerit si erunt *veneti,* uel habitatores *Venetiarum,* Jpse teneat eos in fortilicijs suis, Et quod non mittat ipsos extra ad campum aliquo modo, de alijs uero ballistarijs, uel gente armigera, qui non essent *veneti,* nec habitatores *Venetiarum,* possit ordinare et disponere ut sibi placuerit.

§ De galea, uero quam petit, dicatur, quod sumus contenti, complacere sibj, de vna galea, cum suis furnimentis pro sua pecunia secundum requisitionem suam.

§ Vltimo dicatur dicto Ambaxiatori, quod Jn Signum sincere et perfecte amicicie, volumus, quod dictus dominus *carolus* promittat et se obliget nostro dominio, de habendo omnes nostros amicos, pro amicis et Jnimicos, pro Inimicis. Nos uero offerimus, et promittimus dicto domino, quod, quandocumque ipse haberet guerram uel nouitatem, cum aliquo domino, uel persona fidelj, uel Jnfidelj, Jn mari et Jn terra, mittemus suis expensis, illj domino uel persone, si placuerit ipsi domino *Carulo* nostras literas, uel Ambaxiatam, ad procurandum, de pacificando et concordando ipsum, cum illo uel illis, cum quibus dictam guerram uel nouitatem haberet. Fauendo sibi ubique tamquam ciui nostro.

Omnes de parte.

Godine 1386. avgusta 17: Venecijanci određuju pravnog zastupnika za saradnju sa gospodarem Albanije[268]

(316)

1386. VIII 17. Misc. AA. Dipl. E Priv., B[a] 27, n[o] 810

U ime Hrista, amen. Godine hiljadu trista osamdeset šeste od njegovog rođenja, u devetom indiktu, dana petka sedamnaestog mjeseca avgusta. Presvijetli i uzvišeni gospodar *Antonio Venerio*, božjom milošću duks *venecije* itd., zajedno sa članovima Malog vijeća i Savjeta predlagača i njih četrdeset, koji su za dolje navedeno i ostalo dobili punu slobodu, posebno okupljenih na zvuk zvona i oglašavanjem koji su zajedno sa gospodarem duksom jednoglasno i složno, bez ikakve nesuglasice među sobom i pratiocima, a u ime i za opštinu *veneciju* i sa svim pravima, načinima i formama kojima su najbolje mogli, izabrali, odredili postavili za svog i za venecijanskog sindika, advokata, prokuratora, rukovodioca poslova i posebnog poslanika, i sve što još može da se kaže, plemenitog i mudrog muža, gospodara *Nikolaja Fuskara*, poštovanog građanina *Venecije*, odsutnog ili prisutnog za sve njihove i *venecijanske* opštine parnice, rasprave, žalbe i tužbe, kako građanske tako i krivične, sadašnje i buduće, a posebno da ih vodi, dogovara, određuje i potvrđuje, takođe i da sklapa ugovore i sporazume sa poslanikom i prokuratorom uzvišenog i veličanstvenog gospodara, gospodara *Karla*, princepsa *Albanije*, gospodara Drača itd., pod takvim odredbama, obećanjima, načinima i uslovima koji odgovaraju pomenutom sindiku. Da traži, pravi i prihvaća spise i dokumenta sa pogodbama, zakonskim obligacijama, garancijama, kaznenim odredbama, opozivanjima, mjerama predostrožnosti i odgovarajućim klauzulama, i uopšte da vodi brigu i da se stara za sve opšte i pojedinačno što u pomenutim opštim i pojedinim, u prinadležnostima i koneksijama, kao i prema strancima bude neophodno i potrebno i što traže i zahtijevaju potrebe prilika i poslova, određujući, bude li potrebno, da ih sprovodi lično on, dajući i prepuštajući njihovom pomenutom sindiku i prokoratoru u pomenutim i oko pomenutih stvari, i u prinadležnostima i koneksijama i odnosu prema strancima, punu slobodu i generalno ovalašćenje, a, takođe, posebno tamo gdje će se zahtijevati sa punom slobodnom i opštom administracijom i moći, obećavajući da će se sigurno, postojano i povoljno imati, držati, čuvati i izvršavati sve što će njihov sindik učiniti u prethodno pomenutom i oko prethodno pomenutog, u prinadležnostima i koneksijama i u odnosu na strance, i da ne radi nedopušteno ili da dovede pod obligaciju sva dobra venecijanske opštine. Sastavljeno u *Veneciji*, u dukalskoj palati, u prisustvu plemenitog i razumnog muža, gospodara *Rafajna* de *Karesini*, poštovanog kancelara *Venecije*, i razumnim i poštovanim muževima ser *Desiderata Lucija*, ser *Petra de kvadraginta*, ser Giljeljma de Klaruti i ser Petra de la Kosta, svim notarima i svjedocima dukalstva *venecije*, posebno pozvanim i zamoljenim za prethodno izneseno, kako i drugima. A za punu vjerodostojnost i evidenciju gore iznesenog, pomenuti znameniti gospodar duks naredio je da se sastavi ovaj dokument sindika i zapečati njegovom olovnom visećom bulom.

Ja *Leonardo de Anzoleli* iz *Venecije*, carskom voljom i voljom dukalstva *Venecije* notar, prisustvovao sam svemu opštem i pojedinačnom što je gore navedeno i po nalogu pomenutog znamenitog gospodara duksa zapisao sam i zamoljen objavio sam.

na poleđini

[268] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 27.*

(316)

1386 VIII 17 *Misc. AA. Dipl. e Priv., Bª 27, nº 810*

Jn christi nomine amen. Anno natiuitatis eiusdem Millesimotrecentesimooctuagesimosexto Jndictione nona die Veneris decimoseptimo mensis Augusti. Serenissimus et Excellentissimus dominus dominus *Anthonius Venerio* dei gratia Dux *veneciarum* et cetera vna cum suis Consilijs Minori Rogatorum quadraginta et Çonte habentibus ad infrascripta et alia plenissimam libertatem ad sonum Campane et voce preconia specialiter congregatis, Et ipsa Consilia vna cum ipso domino Duce vnanimiter et concorditer nemine discrepante per se et successores suos ac nomine et vice Comunis *veneciarum* et omnibus Juribus modis et formis quibus melius potuerunt, Fecerunt, constituerunt et ordinauerunt suum et dicti Comunis *veneciarum* Sindicum actorem, procuratorem negociorum gestorem et nuncium specialem et quicquid amplius dici potest Nobilem et sapientem virum dominum *Nicolaum Fuscari*, honorabilem ciuem *Venetiarum* absentem velut presentem, Jn omnibus eorum et dicti Comunis *Venetiarum* causis litibus, questionibus, et querelis Ciuilibus et criminalibus presentibus et futuris Et specialiter ad tractandum, paciscendum, conueniendum et firmandum, Ac tractatus pacta et conuentiones faciendum cum Ambaxiatore et procuratore Excelsi et Magnifici domini, domini *Karoli Albanie* Principis durachij domini et cetera. Sub quibuscumque articulis promissionibus modis et condicionibus que dicto Sindico videbuntur . Cartas Jnstrumenta Rogandum faciendum et recipiendum cum stipulacionibus obligacionibus Juramenti prestationibus penis renuntiationibus cautelis et clausulis opportunis , Et generaliter ad omnia alia et singula gerendum et faciedum que in predictis et singulis et in dependentibus et conexis et prorsus extraneis necesssaria fuerint et opportuna et que merita causarum et negociorum exigant et requirant et que ipsimet Constituentes facere possent si adessent, Dantes et concedentes dicto eorum sindico et

(tuđom rukom:) 1386. *Venecija Albanija Drač*
Prokuratorijum gospodara *Antonija Venerija*, duksa itd. opštine *Venecije* o dogovaranju sa *Karlom*, princepsom *Albanije* i gospodarem *Drača*

XVIII

(tuđom rukom:) Miscellanea Atti Diplomatici e privati 810 /Miscelane diplomatskih i privatnih akata 810/

procuratori in predictis et circa predicta et in dependentibus et conexis et prorsus extraneis plenum liberum et generale mandatum ac etiam speciale vbi exigitur cum plena libera et generali administratione et potestate Et promittentes firma rata et grata habere tenere attendere et adimplere quecumque dictus eorum sindicus in predictis et circa predicta et in dependentibus et conexis et prorsus extraneis duxerit facienda, Et non contrafacere uel venire sub obligatione omnium bonorum Comunis *venetiarum*. Actum *Venetijs* in ducali palatio, presentibus Nobili et Sapiente viro. domino *Raphayno* de *Caresinis* honorabili Cancellario *Veneciarum* ac prouidis et circumspectis viris ser *Desiderato Lucio*, ser *Petro de quadraginta*, ser *Guillelmo de Clarutis* et ser *Petro de la Costa* omnibus Ducatus *venetiarum* notarijs testibus ad premissa vocatis specialiter et Rogatis et alijs. Jn premissorum autem fidem et euidentiam pleniorem prefatus Jnclitus dominus Dux presens Jnstrumentum sindicatus fieri mandauit, et bulla sua plumbea pendente Muniri.
Ego *Leonardus de Ançolellis* de *Venetijs* Jmperiali auctoritate et Ducatus *Venetiarum* notarius suprascriptis omnibus et singulis presens fui, et ipsa de mandato prefati Jncliti domini Ducis scripsi et publicaui Rogatus.

tergo

(alia manu:) 1386 *Venetijs Albania Dyrrhachium*
Procuratorium Domini *Antonij Venerio*, Ducis etc comunis *Venetiarum* pro paciscendo cum *Carolo* principe *Albaniae* et *Dyrrhachij* Domino

XVIII

(alia manu:) Miscellanea Atti Diplomatici e privati 810

Godine 1386. avgusta 18: Venecijanci sklapaju ugovor o pomoći i saradnji sa gospodarem Albanije[269]

(317)

1386. VIII 18. *Commemoriali, L.VIII, c. 113rt (n° 230)*

Za gospodara *Karla Topiju*
U ime Hrista amen. Godine Mccclxxxvj od njegovog rođenja, u indiktu devetom, dana subote, osamnaestog mjeseca avgusta. Plemeniti i mudri muž gospodar *Nikolaj Fuskari*, poštovani građanin *Venecije*, sindik i prokurator presvijetlog i preuzvišenog gospodara *Antonija Venerija*, božjom milošću slavnog duksa *Venecije* itd. i *Venecijanske* opštine, posebno je određen za izvršavanje dolje navedenih stvari i ostalih, kako stoji u javnom dokumentu sindika, napisanog od mene *Leonarda de Anzela*, carskom voljom zvaničnog notara i pisara dukalstva *Venecije*, gore navedene godine i indikta. Dana petka sedamnaestog ovog mjeseca avgusta, sa sindikarijom i prokuratorstvom u ime pomenutog gospodara duksa i opštine *Venecije*, svim načinima, pravom, formom itd. kojima je što je bolje mogao s jedne strane, i poštovani otac, gospodar *Jovan Vergensi*, episkop, poslanik, prokurator i rukovodilac poslova preuzvišenog principesa i gospodara, gospodara *Karla Topije*, principesa *Albanije* i gospodara *drača* itd., posebno određenog za izvršavanje doljenavedenih stvari i ostalih, kako stoji u javnom dokumentu napisanom rukom *liberalija de Vakini* iz *ferarija*, carskom voljom notara, gore navedene godine i indikta, a prvog dana mjeseca jula pregledanog i pročitanog od mene notara, prokuratorstvom u ime pomenutog gospodara *Karla*, na svim načinima, pravom, formom kojima je što je bolje mogao sa druge strane, kako bi se složili oko dolje navedenih ugovora, sporazuma, obećanja i obaveza. Prvo, taj poslanik i prokurator pomenutog gospodara *Karla* sa navedenim imenom, svojevoljno je ponudio, obećao i obavezao se u ime istog tog gospodara *Karla*, da sam gospodar *Karlo* plaća pomenutom gospodaru duksu i opštini *Venecije* svake godine šeststo zlatnih dukata uopšte za bilo koji rat gospodara duksa i opštine *Venecije*, dok taj rat traje. Drugo, ponudio je i obećao u ime pomenutog da ako dukalska vlast i opština *Venecije* žele da imaju polja žita u dominijumu gospodara *Karla*, sam gospodar *Karlo* dozvoliće dukalskoj vlasti taj trakt i neće dozvoliti da bilo koja druga osoba ima taj trakt. Treće, ponudio je i obećao u ime pomenutog da nijedan trgovac, osim *Veneta*, ne može boraviti i trgovati u dominijumu pomenutog *Karla*. Ova obećanja, pošto su o njima bili obavešteni od veličanstvenosti gospodara *Karla*, gospodar duks i pomenuti sindik prihvatili su veoma zadovoljni, znajući da sve proizlazi iz velikog poštovanja i potpune ljubavi, i potpuno uvjereni da će samog gospodara *Karla* uvijek naći u potpunosti naklonjenog prema bilo kojim dobronamernostima i blagonaklonostima dukalske vlasti *Venecije*. Osim toga, pomenuti poslanik i prokurator već pomenutog gospodara *Karla*, takođe u ime pomenutog, zatražio je da sam gospodar *Karlo* ili njegov izaslanik mogu da iznesu iz *Venecije* oružje, naoružane ljude i balistarije za novac već pomenutog gospodara *Karla*, i pošto su bili obaviješteni o tome gospodar *Venecije* i gorenavedeni sindik u njegovo ime bili su skloni da mu udovolje, no pod takvim uslovom da balistariji ili ljudi koje će pod bilo kakvim uslovom izvesti, ako budu *Veneti* ili žitelji *Venecije*, gospodar *Karlo* mora da ih drži u njegovim fortilicijama i nikako da ih ne šalje napolje, na bojno polje, dok druge balistarije i naoružane ljude koji nijesu *Veneti* može da određuje i raspoređuje po svojoj volji. Takođe je pomenuti poslanik i prokurator, u

[269] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 30.*

(317)

1386 VIII 18 *Commemoriali, L.VIII, c. 113rt (nº 230)*

Pro domino *Karolo Topia*

In christi nomine Amen. Anno natiuitatis ejusdem. Mccclxxxvj. Jndictione nona, die sabbati, decimooctavo mensis Augusti. Nobilis et sapiens vir dominus *Nicolaus Fuscari*, honorabilis Ciuis *Venetiarum*, sindicus et procurator Serenissimi et Excellentissimi domini domini *Anthonij Venerio*, dei gratia Jllustris ducis *Venetiarum* et cetera ac Comunis *Venetiarum* ad infrascripta et alia exercenda specialiter constitutus, vt constat publico Jnstrumento sindicatus scripto per me *Leonardum de Ançolellis*, publicum Jmperiali autoritate notarium et ducatus *Venetiarum* scribam, suprascriptis Anno et Jndictione. Die vero Veneris decimo septimo presentis mensis augusti sindicario et procurario nomine prefati domini ducis et comunis *Venetiarum*, omnibus Jure forma et cetera quibus melius potuit ex vna parte Et Reuerendus Pater dominus *Johannes Vergensis* Episcopus Ambaxator procurator et negotiorum gestor Excellentissimi principis et domini domini *Karoli Topie Albanie* principis et *durachij* domini et cetera. Ad infrascripta et alia exercenda specialiter constitutum vt constat instrumento publico, scripto, manu *liberalis de Vachinis* de *ferraria* publici Jmperiali auctoritate notarii suprascriptis anno et Jndictione, die vero primo mensis Julii a me notario infrascripto viso et lecto. procuratorio nomine prefati domini *Karoli*, et omnibus modis Jure forma et in quibus melius potuit ex parte altera,

ime pomenutog gospodara *Karla*, zatražio da može iznijeti iz *Venecije* jednu galiju sa njenom opremom na trošak gospodara *Karla*, za što su pomenuti gospodar duks i gorenavedeni sindik u njegovo ime bili skloni da udovolje ranije pomenutom gospodaru *Karlu*. Na kraju, pomenuti poslanik i sindik, u ime pomenutog, svojevoljno je obećao i preko javnog dogovora se složio da će u znak iskrene i potpune ljubavi pomenuti gospodar *Karlo* sve i pojedinačne prijatelje dukalske vlasti *Venecije* imati za prijatelje, a neprijatelje za svoje neprijatelje. A sam sindik gospodara duksa i opštine *Venecije*, u ime pomenutog je ponudio i obećao pomenutom poslaniku i prokuratoru gospodara *Karla*, da će se, kada god sam gospodar *Karlo* bude imao rat ili sukob na moru i kopnu, slavni gospodar, gospodar duks i opština *Venecije* pobrinuće se da se na trošak gospodara *Karla* onima sa kojima on bude imao pomenuti rat ili sukob, ako to bude po volji gospodaru *Karlu*, pošalju dukalska pisma ili poslanstvo sa nastojanjem da se sklope mir i sloga, brinući se o njemu kao da je građanin *Venecije*. Sve opšte i pojedinačno što je gore izneseno, gorepomenuti sindici i prokuratori obiju strana u ime sindikarija i prokuratorija, kako stoji gore, obećali su jedna strana drugoj i obratno da se ova obostrano važeća svečana pogodba čuva,

na poleđini

njeguje i uspješno sprovodi, u dobroj namjeri i bez prijevare i da se ni u čemu ne krši ili zbog bilo kakvog razloga ili povoda da dođe, po pravu ili samovoljno, pod prijetnju dvostruke štete i do toga da se obnavljaju štete i troškovi …i sve opšte i pojedinačno što je u njoj sadržano postojano da se čuva, a za sve opšte i pojedinačno što treba da se očuva, pomenuti gospodar *Nikolaj fuskari* u ime gorenavedenog sindikarija obavezao je sva dobra opštine *Venecije*, a takođe je i gospodar episkop *Jovan* u ime ranije pomenutog prokuratorstva obavezao sva dobra pomenutog gospodara *karla*. Osim toga, gore navedeni gospodar *Jovan*, episkop, poslanik i prokurator u ime prokuratorstva pomenutog gospodara *karla*, svojom voljom i zbog određenog saznanja, obećao je gorenavedenom gospodaru *Nikolaju Fuskari*, sindiku i u ime sindikarija pomenutog gospodara duksa i opštine *Venecije*, dogovoraču i primaocu, da će gospodar *karlo Topija* ovaj dokument i sve što je u njemu opšte i pojedinačno sadržano priznati, odobriti, potvrditi i ozvaničiti u roku od dva iduća mjeseca preko zvaničnog dokumenta, u kome će se nalaziti sva sadržina ovog dokumenta pod gore navedenim kaznama i obavezama. Sve gore navedeno bilo je sastavljeno u gradu *Veneciji*, u dukalskoj palati i kancelariji opštine *Venecije*, u prisustvu plemenitih i razumnih muževa, gospodara *Rafajla de Karesini*, poštovanog kancelara *Venecije*, i ser *frančeskina Minija*, sina plemenitog muža ser *Mafeja Minija*, građanina *Venecije*, svakako i razumnih i poštovanih muževa ser *Petra de xl*. Ser *Giljeljma de klaruti* i ser *Petra de la kosta*, svih notara dukalstva *Venecije* i časnih muževa, gospodara *teodora iz Albanije*, sina pokojnog Ilije iz pomenutog mjesta, i (*dvaput) Martina iz Albanije*, sina pokojnog *Sergija iz kurasa* (?), obojice pratilaca gore pomenutog gospodara episkopa, svih svjedoka posebno pozvanih i zamoljenih za gorenavedeno, i drugih. Ja *Leonard de Anzoleli* iz *Venecije*, carskom voljom i voljom dukalstva *Venecije* notar, prisustvovao sam svemu i pojedinačnom gorenavedenom i voljom i naredbom od strane gorenavedenih, zamoljen zapisao sam i objavio i po običaju stavio sam svoj notarski znak u znak istinitosti i potvrđivanja.
((AD II 402))

ad infrascripta pacta conuentiones. promissiones et obligationes concorditer deuenerunt, videlicet. Primo Jdem Ambaxator et procurator prefati domini *Karoli* dicto nomine, sponte obtulit promisit et obligauit eundem dominum *Karolum*, quod ipse dominus *Karolus* soluet prefato domino duci et Comuni *Venetiarum* quolibet anno ducatos sexcentos auri, pro qualibet guerra generali ipsius domini ducis et Comunis *Venetiarum* durante ipsa guerra. Secundo obtulit et promisit dicto Nomine, quod si ducale dominium et Comune *Venetiarum* volet habere tractam frumenti in dominio eiusdem domini *Karoli*, ipse dominus *Karolus* concedet ducali dominio ipsam tractam, et non permittet quod aliqua alia persona habeat ipsam tractam, Tercio obtulit et promisit dicto nomine quod nullus mercator possit stare nec traficare in dominio dicti domini *Karoli* preter *Venetos*. Quas quidem oblationes Jdem dominus dux et sindicus predictus Acceptarunt Regratiantes valde de ipsis magnificentie domini *Karoli* prelibati cognoscentes illas procedere a magna dilectione et amore perfecto et firmiter tenentes, quod ipsum dominum *Karolum* Jnuenient semper prompte dispositum ad quelibet beneplacita et honores ducalis dominij *Venetiarum*. Preterea predictus Ambaxiator et procurator Jamdicti domini *Karoli* dicto etiam nomine pecijt, quod Jdem dominus *Karolus* seu nuntij sui possint extrahere de *Venetiis* arma gentes armigeras et balistarios pro pecunijs prenominati domini *Karoli*, de quo prelibatus dominus dominus dux *Venetiarum* et sindicus suprascriptus dicto nomine contenti fuerunt complacere sibi cum tali conditione videlicet, quod balistarij uel cuiuscumque conditionis homines quos extraxerit si erunt *Veneti*, vel habitatores *Venetiarum*, Jpse dominus Karolus, teneat eos in fortilicijs suis et ne mittat ipsos extra ad campum aliquo modo, de alijs vero balistarijs et gente armigera qui non essent *Veneti*, nec habitatores *Venetiarum*, possit ordinare et disponere ut sibi placuerit, Jtem pecijt dictus Ambaxiator et procurator nomine dicti domini *Karoli* quod possit extrahere de *Venetiis* unam galeam cum suis furnimentis, pro pecunia eiusdem domini *Karoli* de quo prefatus dominus dux et sindicus suprascriptus dicto nomine contenti fuerunt complacere domino *Karolo* antedicto. Vltimo predictus Ambaxator et sindicus, dicto nomine sponte obtulit et per

pactum expressum convenit in signum sincere et perfecte Amicitie, quod dictus dominus *Karolus* habebit omnes et singulos amicos ducalis dominij Venetiarum pro amicis et Jnimicos pro Jnimicis. Jpse autem Sindicus domini ducis et Comunis *Venetiarum* dicto nomine obtulit et promisit dicto Ambaxatori et procuratori eiusdem domini *Karoli* quod quandocumque ipse dominus *Karolus* habebit guerram uel Jllis cum quibus dictam guerram uel nouitatem haberet fauendo mari et in terra, Jllustris dominus dominus dux et Comune *Venetiarum* mittent expensis dicti domini *Karoli* illi domino uel persone si placuerit domino *Karolo* suprascripto literas ducales, uel ambaxiatam ad procurandum de pacificando et concordando ipsum cum illo uel Jllis cum quibus dictam guerram uel nouitaeem haberet fauendo sibi ubique tamquam Ciui *Veneciarum* Et predicta omnia et singula suprascripti sindici et procuratores utriusque partis sindicarijs et procuratorijs nominibus, quibus supra, promiserunt vna pars alteri et altera alteri parti stipulationem solemnem hinc inde interuenientem attendere

tergo

obseruare et efficaciter adimplere bona fide sine fraude, et in nullo contra facere uel venire aliqua ratione uel causa de Jure uel de facto, sub pena dupli danni et Interesse, et refectionis dannorum et expensarum, totiens committenda et exigenda, quociens fuerit contrafactum, qua soluta uel non presens contractus et omnia et singula in ipso contenta, Jmmobiliter obseruentur, pro quibus omnibus et singulis obseruandis, predictus dominus *Nicolaus foscari* sindicario nomine suprascripto obligauit omnia bona comunis *Venetiarum* Et dictus dominus *Johannes* Episcopus procuratorio nomine antedicto obligauit omnia bona predicti domini *karoli*,. Preterea suprascriptus dominus *Johannes* Episcopus Ambaxiator et procurator ac procurario nomine prefati domini *karoli* sponte et ex certa scientia promisit suprascripto domino *Nicolao Fuscari*, sindico et sindicario nomine prelibati domini domini ducis et Comunis *Venetiarum*, stipulanti et Recipienti, quod Jdem dominus *karolus Topia*, presens Jnstrumentum et omnia et singula in eo contenta, approbabit omologabit confirmabit et ratificabit usque duos menses provime venturos per publicum Jnstru-

mentum, in quo sit Jnsitus totus tenor presentis Jnstrumenti sub penis et obligationibus suprascriptis. Acta fuerunt suprascripta omnia in Ciuitate *Venetiarum* in ducali palatio in Cancelleria comunis *Venetiarum*, presentibus Nobilibus et Sapientibus viris, domino *Rophayno de Caresinis* honorabili Cancellario *Venetiarum* ac ser *franceschino Minio*, filio nobilis viri ser *Maphey Minio*, Ciue *Venetiarum*, necnon prouidis et circumspectis viris ser *Petro de xl.* ser *Guillelmo de clarutis*, et ser *Petro de la costa*, omnibus notarijs ducatus *Venetiarum* ac honestis viris dompno *theodoro de Albania* filio quondam *Elie*, de dicto loco, et et *(bis) Martino de Albania* filio quondam *Sergij* de *curassa (?)*, ambobus familiaribus suprascripti domini Episcopi, omnibus testibus ad suprascripta vocatis specialiter et Rogatis et alijs. Ego *Leonardus de Ançolellis* de *Venetijs* Jmperiali auctoritate et ducatus *Venetiarum* notarius suprascriptis omnibus et singulis presens fui, et ipsa de voluntate et mandato suprascriptarum partium scripsi et publicaui Rogatus, signumque meum notariatus in fidem et testimonium premissorum apposui consuetum.
((AD II 402))

Godine 1387. marta 30: Venecija traži od Karla Topije da Drač ne preda drugom gospodaru[270]

CCCXXXV. God. 1387. 30. marta, u Veneciji.

Odobrava se knez drački Karlo Topia, neka nikomu ne daje Drača.

1387. pretposljednjeg dana marta. Savjetnici stranaka. Prihvaćeno: da se naloži našem kapetanu Zaliva (Boke) i našim provizorima koji će ići na Korfu (Krf), da kada stignu u krajeve Drača moraju, onako kako im se čini da je bolje da pošalju nekoga ili da jedan od njih ode sa našim povjerljivim pismom do uzvišenog gospodara Karla Topije kako bi mu se izložilo od strane naše vlasti, naravno najprije ga pozdravivši kako dolikuje, da smo nedavno saznali da je isti taj gospodar Karlo poslao u određene krajeve svoje izaslanike i glasnike radi sklapanja određenih dogovora i nuđenja Drača drogome, čemu se veoma čudimo. A najviše zbog toga što je pomenuti gospodar Karlo jednom prilikom poslao kod nas svog izaslanika, sa kojim smo došli do određenih sporazuma i dogovora i koje smo jedino dopustili radi dobrobiti njegovog statusa kao da je naš poštovani građanin, a kopije tih dogovora dostavljamo pomenutom kapetanu i našim provizorima radi njihove informacije.

Zato, neka naši pomenuti plemići, sa takvim prikladnim i mudrim riječima koje se njima čine pogodnim, nastoje da ga vrate na njegovo ranije mišljenje i ubjeđenje, podstičući ga da ostane istrajan i hrabar, muški podnoseći svoje stanje i da se ne priklanja drugome. Naši pomenuti plemići koji su bili poslani treba zatim, zbog naše informacije, da nam pišu što god budu uradili i ostvarili. No ako na tom njihovom putu gospodar Karlo ne bude u Draču, naš kapetan Zaliva (Boke) treba da ima časnu i prikladnu odredbu da ga na svom povratku, kada prispije u Korfu, pomenuti gospodar može primiti, kod koga naš pomenuti kapetan treba da pošalje svog odgovarajućeg glasnika, kako bi mu izložio ovo naše gore izloženo nastojanje.

Misti XL. 65, u mlet. arhivu.

[270] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 233.*

CCCXXXV. God. 1387. 30 ožujka, u Mletcih.

Obodrava se knez drački Karlo Topia, neka nitkomu nedaje Drača.

1387. die penultimo marcii. Sapientes ordinum. Capta: quod committatur capitaneo nostro culfi et provisoribus nostris ituris Corphoy, quod, quando erunt in partibus Durachii, debeant per illum modum et sicut eis melius videbitur mittere vel unus eorum ire cum nostris litteris credulitatis ad magnificum dominum Carolum Topiam ad exponendum ex parte nostri dominii, facta primo salutatione, ut convenit, quod intelleximus nuper, qualiter idem dominus Carolus transmisit ad certas partes suos ambaxatores vel nuntios ad tractandum certas compositiones et de offerendum Durachium alteri, de quibus novitatibus valde miramur. Quia predictus dominus Carolus alias ad nos transmisit suam ambaxiatam, cum qua devenimus ad certas compositiones et pacta, et ad eas solummodo condescendimus pro bono status sui tamquam honorabilis civis nostri, quorum pactorum copia detur predictis capitaneo et provisoribus nostris pro sua informatione.

Et ideo fatiant predicti nostri nobiles totum posse suum ad removendum eum de opinione et prosequutione predicta cum illis dextris et sapientibus verbis, que eis videbuntur, ortando illum, ut permaneat constans et fortis ad substinendum viriliter statum suum, et non subicere se alicui. Expediti vero predicti nostri nobiles deinde, debeant nobis scribere, quicquid fecerint et habuerint, pro nostra informatione; verum si in ista via sua dominus Carolus non esset in durachio, debeat capitaneus noster culphi dare ordinem abilem et honestum, quod in reversione sua, quando recesserit a Corphu, possit recipere dictum dominum circa illas partes Durachii, ad quem dictus noster capitaneus debeat mittere nuncium suum sufficientem ad exponendum sibi hanc nostram intentionem superius enarratam.

Misti XL. 65, u mlet. arkivu.

Godine 1387. aprila 17:
Venecijanci odgovaraju princepsu Albanije Karlu Topiji koji od njih traži pomoć[271]

CCCXXXVII. God. 1387. 17. aprila, u Veneciji.

Odgovor na njeke tražbine Karla Topie dračkoga kneza.

1387. dana XVII aprila. Ser Petar Kontareno, ser Georgije Lauredano, ser Jovan Mauroceno, ser Petar Gauro, savjetnici stranaka. Prihvaćeno: da se odgovori izaslanicima gospodara Karla Topije, i to prvo na zahtjev kojim su zatražili da im se da jedna opremljena i uređena galeota i da im se, po volji naše vlasti, daju ljudi koji bi je odveli do krajeva Drača, onako kako smo ranije odgovorili drugom poslanstvu koje nam je poslao isti gospodar Karlo, da smo skloni da se od strane naših službenika koji su izabrani za ovo odredi toliko ljudi koliko je neophodno da se pomenuti galedelus odvede do Drača i da se u Veneciji izabere galedelus, opremljen onako kako je potrebno i racionalno, a cijena kako za galadelus, tako i za ljude određene zbog pomenutog razloga, da se isplati od strane pomenutog gospodara Karla Topije našem kapetanu Zaliva, ne dozvoljavajući da pomenuti galadelus krene na put na neki drugi način.

Na drugi zahtjev, i to, da pošaljemo jednog poslanika u krajeve Drača koji treba da pregleda prihode carine, jer od nje gospodar Karlo traži dva djela i da se treći odredi za platu i najamninu balistarija koji su mu neophodni za odbranu Drača, koje želi da uzme u Veneciji itd.: da ne smatramo korisnim da šaljemo tamo bilo koga našeg radi navedenog razloga, već, kako smo ranije odgovorili drugom poslanstvu koje nam je pomenuti gospodar poslao, mi smo zadovoljni i skloni da za svoj novac može odabirati od balistarija i drugih ljudi žitelja Venecije za odbranu svojih mjesta toliko koliko mu je potrebno, tako da za svoj novac može da odabere pomenute balistarije i druge i da ih plati, pa zbog toga nije korisno da šaljemo nekoga radi pregleda njegovih prihoda.

Na treći zahtjev, i to da naložimo našem kapetanu Zaliva da sa našim galijama koje su mu povjerene treba u odgovarajućim prilikama da pritekne u pomoć dračkoj zemlji na moru, da se odgovori da smo naredili našem kapetanu Zaliva, a tako ćemo i odgovoriti preko našeg pisma pomenutom kapetanu, da treba u svemu da pruža pomoć i zaštitu pomenutom gospodaru Karlu i njegovim mjestima.

Za – 70, protiv 19, uzdržanih – 15.

Misti XL. 68, u mlet. arhivu.

[271] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 234.*

CCCXXXVII. God. 1387. 17 travnja, u Mletcih.

Odgovor na njcke tražbine Karla Topie dračkoga kneza.

1387. die XVII aprilis. Ser Petrus Contareno, ser Georgius Lauredano, ser Johannes Mauroceno, ser Petrus Gauro, sapientes ordinum. Capta: quod respondeatur ambaxatoribus domini Caroli Thopie, et primo ad peticionem, quam faciunt de galeota sibi danda parata et in ordine, et quod placeat nostre dominationi dare homines, qui eam conducant ad partes Durachii: quod sicut alias respondimus alteri ambaxiate nobis misse per eumdem dominum Carolum, quod sumus contenti dare unum galedellum paratum, et sic placet dictis ambaxiatoribus; verum pro singulari amore, quem gerimus ad eumdem dominum Caroluin, sumus contenti, quod per officiales nostros ad hec deputatos soldentur tot homine, quot sint sufficientes ad conducendum dictum galedellum usque Durachium, et quod in Veneciis extimetur galedellus sic paratus secundum quod est iustum et rationabile, et pretium tam galedelli quam hominum soldandorum pro causa supradicta solvatur per dictum dominum Carolum Thopiam capitaneo nostro culfi, non possendo dictum galedellum ire in cursum per aliquem modum.

Ad secundam requisitionem, videlicet, quod mittamus unum nostrum nuncium ad partes Durachii, qui videat intratas doane, quia de ipsa dominus Carolus predictus vult duas partes, et quod tertia pars deputetur pro soldo et stipendio balistatiorum sibi necessariorum pro custodia Durachii, quos vult accipere in Venetiis etc: quod non videtur nobis expediens mittere aliquem nostrum illuc dicta de causa, sed sicut alias fecimus responsionem alie ambaxiate dicti domini ad nos misse, nos sumus contenti et placet nobis, quod pro sua pecunia possit soldare de balistariis et aliis gentibus habitatoribus Venetiis pro custodia tantum locorum suorum ad beneplacitum eius, ita quod cum sua pecunia posset soldare dictos balistarios et alios, et solvere eis, quia non est expediens, quod mittamus aliquem ad videndum intratas suas.

Ad tertiam requisitionem, videlicet, quod precipiamus capitaneo nostro culfi, quod cum galeis nostris sibi commissis debeat in casibus opportunis succurrere dicte terre Durachii per mare, dicatur, quod mandavimus capitaneo nostro culfi, et sic repplicabimus per nostras litteras dicto capitaneo, quod debeat esse in omne auxilium et favorem dicti domini Caroli et locorum suorum.

—70—dp non 19 non sinceri—15.

Misti XL. 68, u mlct. arkivu.

Godine 1387. aprila 1:
Venecija traži informacije o neprijateljstvima Albanaca[272]

(328)

1387. IV 1. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 7 (tit. A)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 40
Šta je bilo napisano ser *Marinu Maripjetru*, provizoru *korfa* (Krfa), o neprilici od strane *albanca Jona* … [c.] 66

Ibid., R^0 40, s. 68(65)t

Mccclxxxvij (*ispušteno*) prvog aprila.

Savjetnici stranaka..
prihvaćeno.
Pošto nam je plemeniti muž ser *Marino Maripetro*, naš provizor *Korfa*, pisao o neprilici u tim krajevima od strane onog *albanca jona*, da se odredi našim provizorima koji će ići u *Korfu* da su dužni da dobiju svaku informaciju koju mogu od pomenutog ser *Marina* o navedenoj stvari, jer se preko njega samog, kao upravnika, i njegovih nasljednika i naših pomenutih provizora treba pobrinuti za pripremu odbrane i oslobađanja zarobljenika, onako kako će njima ili većini njih izgledati da je korisnije. A ako se naš kapetan Zaliva bude našao u tim krajevima, treba da se pojavi kod naših navedenih provizora radi izvršavanja pomenutih poslova, pa ako pomenuti kapetan i naši provizori smatraju da na tom putu treba da se pojave kod navedenih mjesta zbog koristi u tim stvarima, onda da se pojave i urade u vezi pomenutog onako kako će njima ili većem dijelu izgledati da je korisnije.

[272] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 44.*

(328)

1387 IV 1 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 7 (tit. A)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 40
Quid scriptum fuit ser *Marino Maripetro* prouisori *corphoy* super nouitate commissa per *Joni albanensem* - - - [c.] 66

Ibid., R° 40, s. 68(65)t

Mccclxxxvij *((omissis))* primo aprilis
Sapientes ordinum
capta.
Quia nobilis vir ser *Marinus Maripetro* prouisor noster *Corphoy*, scribit nobis de illa nouitate facta, in illis partibus per illum *Joni albanensem*, Committatur prouisoribus nostris ituris *Corphoy* Quod debeant recipere omnem informationem quam poterunt a dicto ser *Marino*, super dicto negotio, Super quo debeat prouideri, per ipsum tamquam Rectorem et successores suos, et predictos nostros prouisores de aptando defensas *(?)*, et redimendo captiuos prout eis uel maiori parti eorum utilius apparebit. Et si capitaneus noster culfi se reperiret in dictis partibus debeat esse apud dictos nostros prouisores ad fatienda facta predicta, verum si uideretur predicto capitaneo et prouisoribus nostris, in isto itinere suo, presentare se ad dicta loca, pro bono istorum agendorum debeat se presentare et facere super predictis, prout eis uel maiori parti utilius apparebit.

Godina 1387. maja 14: Karlo Topija u strahu od Turaka nudi Drač Veneciji[273]

CCCXLIII. God. 1387. 14 maja, u Veneciji.

Prima se predlog kneza Karla Topije da je voljan u slučaju pogibelji ustupiti Mletčanom Drač uz primjernu naknadu.

1387. u indiktu X, dana XIV maja. Ser Fantino Georgije, ser Petar Kontareno, ser Georgije Laureano, ser Jovan Mauroceno, ser Petar Gvoro, savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto su poslanici uzvišenog gospodara Karla Topije, otkako su dobili odgovor koji je juče bio usvojen u ovom savjetu, iznova produžili da govore da zbog moći Turaka njihov gospodar ne može lako da odbrani i spase grad Drač sa njegovim utvrđenjima, već je neophodno potrebno da se pobrine o sebi i samom mjestu, pa zato, pošto je Venet i drag prijatelj ovog gospodara, više bi želeo da on pređe u naše ruke, nego u ruke drugih, zaključujući na kraju da pošto njihov gospodar posjeduje to samo mjesto i dobio je određenu količinu novca, rado bi želio da zna koliko bi mu naša vlast mogla da da ako bi joj on dao pomenuto mjesto. Na to je tim poslanicima dat odgovor sa prijateljskim i biranim riječima, zbog čega su odstupili od pomenutog zahtjeva, no i dalje su produžili govoreći kako bi njihov gospodar, u slučaju da se dogodi gore pomenuto, da ne može braniti samo mjesto, radije želio da može da se povuće sa svojim stvarima i dobrima, slobodno i sigurno, u zemlje i mjesta našeg dominijuma, poručujući našem kapetanu Zaliva ili onima iz Korfa, da će im predati pomenuto mjesto, no želi da se u tom slučaju naša vlast pobrine o njemu dajući mu i doznačujući mu u našim mjestima u Kandidi ili Nigroponteu, toliko od naših teritorija koliko je potrebno da časno proživi svoj život. I to, da je neophodno da im se na to odgovori onako kako dolikuje našoj vlasti. Zaključeno je da im se odgovori tako da bi oni sami mogli jasno i očigledno da spoznaju iskrenu naklonost koju naša vlast ima prema njihovom uzvišenom gospodaru i očuvanju njegovog statusa, pa zato podstičemo samog gospodara da zbog dostojanstva svoje uzvišenosti, zbog dobra čitavog hrišćanstva i zbog spasenja ljudi koji su mu potčinjeni, mora cijelim srcem da bdi i motri nad zaštitom, odbranom i očuvanjem pomenutog mjesta, jer će nama biti najmilije da ono ostane u njegovoj vlasti i pod njegovom upravom i u tome ćemo mu pomoći od sveg srca. No, ako se dogodi da, na žalost, čujemo kako pritisnut od Turaka mora da ostavi mjesto i preda ga drugom, onda, pošto njegovo veličanstvo preda svoju zemlju i utvrđenja Drača u ruke i pod zaštitu našeg kapetana Zaliva, koji će moći da ga preuzme s punim pouzdanjem, mi ćemo se pobrinuti za život njegovog visočanstva u nekim našim zemljama ili mjestima, tako da će moći zasluženo da bude prihvaćen i kod kojeg /mjesta/ ili koje /zemlje/ će moći slobodno i sigurno da ode sa svojim stvarima i dobrima, i tamo da boravi i živi po slobodnoj volji, jer će biti tretiran kao uvaženi i uzvišeni prijatelj naše vlasti i kao naš najvoljeniji građanin.

Našem kapetanu Zaliva da se da informacija o ovom našem odgovoru, kome treba da se poruči da, u slučaju ako bi pomenuti gospodar Karlo želio da mu preda i doznači dračku zemlju sa kastrumima i utvrđenjima, treba da ih sa velikom zahvalnošću preuzme pod svoju vlast i da se pobrine da se sa balistarijima i vojnicima na galijama dobro čuva, ipak u ime samog gospodara, sve dok ne bude dobio od nas drugo naređenje. Svakako, da nas odmah obavijesti štod da se dogodi i kako će se pojedinačno i različito odvijati situacija, da bi mogli, pošto primimo njegovu informaciju, da se pobrinemo o tome onako kako će nama izgledati da je korisnije i bolje.

Za 108, protiv 8, uzdržanih 10.

Misti XL. 69, u mlet. arhivu.

[273] *sSime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 239*.

CCCXLIII. God. 1387. 14 svibnja, u Mletcih.

Prima se predlog knеza Karla Topije, da je voljan u slučaju pogibelji ustupiti Mletčanom Drač uz primiernu naknadu.

1387. indictione X, die XIV maii. Ser Fantinus Georgius, ser Petrus Contareno, ser Georgius Lauredano, ser Johannes Mauroceno, ser Petrus Guoro, sapientes ordinum. Capta: cum ambaxiatores magnifici domini Caroli Topie, habita responsione, que in hoc consilio pridie capta fuit, de novo dicere habuerint, quod propter potentiam Turchorum de facili dominus suus defendere et salvare non posset civitatem Durachii cum fortiliciis suis, sed opporteret de necessitate providere sibi et de loco predicto; unde, quia Venetus est et carus amicus huius dominii, vellet potius, quod perveniret ad manus nostras quam aliorum, concludentes, quod quia dominus suus ipsum locum habuit et emit certa quantitate pecunie, vellet libenter scire, quantum nostra dominatio vellet sibi dare, si daret eidem locum predictum. Ad quod data fuit responsio ipsis ambaxatoribus cum verbis amicabilibus et honestis, per quam se removerunt a dicta petitione, sed postea processerunt dicentes, quod dominus suus vellet libentor posse se reducere cum rebus et bonis suis occurente casu supradicto, quod non posset ipsum locum defendere, ad terras et loca nostri dominii libere et secure, mittendo pro capitaneo nostro culphy seu pro illis de Corphu, quibus tradetur locum predictum, sed vellet, quod tunc per nostrum dominium provideretur de eo in dando et assignando sibi in locis nostris Candide vel Nigropontis tantum de territoriis nostris, quod posset honorifice ducere vitam suam. Et necessarium sit dare eis responsionem ad istam partem, que sit secundum honorem nostri dominii; vadit pars, quod respondeatur eis, quod ipsi clare et manifeste cognoscere poţuerunt sinceram dispositionem, quam dominatio nostra habet ad magnificum dominum suum et conservationem sui status, et propterea hortamur ipsum dominum, quod pro honore magnitudinis sue bono totius christianitatis et conservatione animarum sibi subiectarum vigilare et attendere debeat toto corde ad custodiam, defensionem et conservationem loci predicti, quia valde gratissimum nobis erit, quod permaneat sub dominio et gubernatione sua, et ad hoc, sicut alias diximus, nos offerimus bono corde. Verum si casus daret, quod dolenter audiremus, quod oppressus a Turchis oporteret relinquere locum et dare ipsum alteri, tunc assignante magnitudine sua terram et fortilicias Durachii in manibus et custodia capitanei nostri culphy, quem requirere poterit confidenter, nos providebimus de vita magnitudinis sue in aliqua terrarum vel locorum nostrorum taliter, quod habebit merito commendari, ad quem vel quam ire poterit cum rebus et bonis suis libere et secure, et ibi stare et morari pro suo libito voluntatis, quia tractabitur tanquam honorabilis et magnificus amicus nostri dominii ac ut carissimus civis noster.

Capitaneo vero culphi detur informatio istius nostre responsionis, cui committatur, quod in casu quo dictus dominus Carolus pro eo mitteret et assignare vellet terra Durachii cum castris et fortiliciis suis, quod ipsa in bona gratia accipere debeat in potestate sua, et de ballistariis et gentibus galearum facere bene custodiri sub nomine tamen ipsius domini Caroli, donec a nobis aliud habuerit in mandatis Significando nobis de presenti, quicquid fecerit, et quomodo stabit factum particulariter et distincte, ut habita informatione sua providere possimus, sicut nobis utilius et melius apparebit.

De parte 108, non 8, non sinceri 10.

Misti XL. 69, u mlet. arkivu.

Godine 1387. jula 4:
Zabranjuje se venecijanskim kastelanima da za sluge uzimaju Grke i Albance[274]

(336)

1387. VII 4. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 7 (tit. A)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 40
Kastelan kastruma del *butentro* treba da drži dvojicu slugu sa govorom iz tih oblasti itd. - - - [c.] 80

Ibid., R^o 40, c. 83(80)

navedenog dana
svi pomenuti provizori
Prihvaćeno.
Pošto je kastelan koji je sada u mjestu del Butentro, nalogom za njega zadužen da drži dvojicu slugu nacionalnosti i govorom koji njemu odgovara, jer nije dobro da ih je previše, a uzimajući u obzir zaštitu i obnovu pomenutog mjesta, određeno je da kastelani koji ubuduće treba da dođu i borave prema sadašnjim prilikama, moraju da drže dvojicu slugu sa govorom iz tih krajeva koji su po volji upravniku koji će tada biti tamo. No, ako se tokom njihovih upravljanja njihove pomenute sluge, ili jedan od njih razboli ili se povuče, onda pomenuti kastelani moraju da na upražnjeno mjesto ili mjesta odrede i uzmu drugog slugu ili druge sluge sa govorom iz tih krajeva, ali ne Grke, osim iz Kandida Nigroponte, Korona i Motona, a nikako Albance. Ali da pomenuti kastelani imaju slobodu da u iznenadnom, pomenutom slučaju uzimaju pomenute sluge odakle god mogu da ih nađu. I da se priključe u pomenuti nalog za kastelane del Butentra, uz sve druge uslove koji su sadržani u pomenutom nalogu u vezi sa ovim. Sličan uslov treba da važi za oba kastelana dva kastruma grada Korfu.
svi ostali za
protiv----------3
uzdržanih-------5

[274] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 51.*

(336)

1387 VII 4 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 7 (tit. A)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 40
Castellanus castri del *butentro*, debeat tenere duos famulos lingue partium ponentis etc - - - [c.] 80

Ibid., R° 40, c. 83(80)

die dicto
omnes prouisores predicti
Capta.
Cum Castellanus, qui ad presens est in loco del *butenthro*, per suam commissionem, teneatur tenere duos famulos, de qua cognatione (natione ?) et lingua placet Eidem, quod non bene redundat, habito respectu ad Custodiam et conseruationem dicti locj. Ordinetur. Quod Castellanj qui decetero fient, et erunt pro tempore, debeant tenere duos famulos lingue partium ponentis, qui placeant rectori qui tunc temporis erit. Verum, si infra tempus suorum regiminum, dicti sui famuli, uel alter eorum defficeret uel recederet, debeant dicti Castellanj, loco defficientis uel defficientum remittere et recuperare alium famulum uel alios famulos lingue partium ponentis et non *grecos* nisi de *candida nigroponte, corono* et *Mothono*, nec *albanenses*. Sed sit in libertate dictorum Castellanorum occurrente predicto casu possendi accipere dictos famulos ubicumque ipsos poterunt recuperare. Et addantur predicta Jn commissione Castellanorum del *butentro*, cum omnibus alijs condicionibus contentis in sua predicta commissione circa hoc. Et ad similem conditionem sint et esse debeant ambo castellani amborum castrorum ciuitatis *Corphu*
omnes alij de parte.
de non - - - - - - - 3
non sinceri - - - - 5

Godine 1388. januara 30: Venecija priprema odbranu Drača od Turaka[275]

CCCXLIX. God. 1388. 30. januara, u Veneciji.

Piše se konsulu u Draču u poslu odbrane onoga grada od Turaka.

1387. pretposljednjeg dana januara. Savjetnici stranaka. Prihvaćeno: da se piše razumnom mužu Antoniju de Pjeri Picoli, konzulu Venecije u Draču, na ovaj način: Antonije. Primili smo mnoga tvoja pisma a nedavno usmenu poruku preko našeg podanika Leonarda Kurokota; obavijestili ste našu vlast o jadnom i bijednom stanju grada Drača i njegovih oblasti zbog napada Turaka. Takođe smo u potpunosti razumjeli postupke koje je prijatelj sa svojim podržavaocima i drugim našim podanicima preduzimao kako taj grad ne bi podlegao i prešao u ruke Turaka, uz toliko pokolja mnogih žitelja pomenutog grada. Zbog toga veoma žalimo, no, ipak, postupci su nam se veoma dopali i zbog toga vaša razumnost s pravom treba da se diči. I želimo, što ste i dužni, da pomenutog prijatelja i sve njegove najefikasnije ljude podstaknete da istraju i da se najupornije trude oko očuvanja već pomenutog grada i njegove slobode, što svi treba da žele više od života, kako sami grad ne bi prešao u zle i okrutne ruke Turaka; obavještavamo te zbog tvoje informacije da smo naredili da se opreme naše galije radi odbrane Zaliva, koje ćemo iz istog razloga poslati što je moguće brže. Poručićemo našem kapetanu Zaliva da dođe u te krajeve radi očuvanja i spasa pomenutog grada od tolikog i tako opasnog turskog ropstva, ne sumnjajući da će pomenuti vrijedni ljudi iz Drača, koji se već toliko vremena drže muški, istrajati i biti uporni još samo toliko dugo dok naše pomenute galije ne stignu u te krajeve radi njihove pomoći i zaštite.

Misti XL. 103, u mletačkom arhivu.

[275] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 243*.

CCCXLIX. God. 1388. 30 siečnja, u Mletcih.

Piše se konsulu u Draču u poslu obrane onoga grada od Turaka.

1387. die penultimo ianuarii. Sapientes ordinum. Capta: quod scribatur provido viro Anthonio de Pieri Pizoli consuli Venetorum in Durachio in hac forma, videlizet: Anthoni. Recepimus quamplures litteras tuas et nuper oretenus per Leonardum Chuorocoto fideli nostro notificasti nostro dominio de debili et misera conditione civitatis Durachii et illorum partium propter insultus Turchorum. Intelleximus etiam plenissime modos, quos tenuit amicus cum attinentibus suis et similiter cum aliis fidelibus nostris de inde, ne illa civitas sucumbat nec perveniat ad manus Turcorum cum tanta strage omnium habitantium in civitate predicta, de quo plurimum condolemus, tamen modi observati, ut superius continetur, placuerunt nobis valde, et ex inde prudentia vestra est merito commendanda. Et volumus, quod debeatis hortari efficacissime amicum predictum et omnes suos, ut perseverent et constantissime attendant ad conservationem civitatis iamdicte et libertatis sue, quam omnes debent plusquam vitam optare, ut ipsa civitas non perveniat ad tam iniquos et crudelos manus Turchorum, notificando tibi pro tua informatione, quod facimus armare galeas nostras pro custodia culphi, quas fatiemus exire quam celerius fieri poterit solummodo ista de causa. Et committemus capitaneo nostro culphi, quod veniat ad partes illas pro conservatione et bono dicte civitatis a tanto et sic periculoso vinculo servitutis Turcorum, non dubitantes, quod predicti boni homines Durachii, qui se iam tanto tempore viriliter tenuerunt, perseverabunt et erunt constantes etiam isto modico tempore, quo galee nostre predicte ad predictas partes pervenient pro conservatione et bono ipsorum.

Misti XL. 103, u mletačkom arkivu.

Godine 1388. februara 26: Venecija šalje pomoć Draču[276]

CCCL. God. 1388. 26. februara, u Veneciji.

Šalje se pomoć Draču, a knez se bodri, neka nastoji o obrani grada.

1387. dana XXVI februara. Ser Andrea Bembo konsilijar, ser Petar Moceniko prokurator, ser Simon Dalmario, savjetnici vijeća; ser Jakov Suriano savjetnik stranaka. Prihvaćeno: pošto poslovi u vezi sa Dračom treba da sljeduju pravilno određeni i da se ostvaruju sa zrelim razmišljanjem, odlučeno je da se odmah i bez oklijevanja opremi jedna naša zalivska galija i pošalje u oblasti Drača, a prije njenog odlaska da se održi savjet i odluči onako kako će se činiti da je bolje za čast i dobro naše vlasti. Takođe najmanje za jedan dan da se pripremi prisutni galadelus, kojim će se poslati pismo godpodaru Drača i drugima, ako se učini da je potrebno, hrabreći samog gospodara da održi svoj status, prema tome kako će odlučiti kolegijum ili veći deo – 79.

Ser Petar Kornario prokurator savjetnik vijeća; ser Jakov Valareso, ser Jovan Alberto, savjetnici stranaka. Da se u korist gore iznesenog napiše (i izvijesti) preko tog galadeluma gospodaru Drača i drugima ako bude potrebno, o dobijanju njihovog pisma, hrabreći samog gospodara da održi svoj status, prema tome kako će kolegijumu ili većem dijelu izgledati da je bolje i korisnije. Pored toga, da se poruči plemenitom mužu ser Nikolaju Genu koji se sprema da ide na Krit i krene ovim galadelumom, da, osim preko pomenutog pisma, on treba da ohrabri pomenutog gospodara od strane naše vlasti da hrabro održava svoj položaj, dajući na znanje navedenom gospodaru da ćemo što brže možemo spremiti naše zalivske galije, koje ćemo za kratko vrijeme poslati u krajeve Drača za spas i očuvanje njegovog statusa, a i sa drugim dobrim i korisnim riječima koje će, kako je rečeno, biti po volji kolegijuma. A našim zalivskim galijama da se svakako dozvoli ekspedicija, no prije njihovog odlaska da se održi kolegijum i pobrine o pomenutim poslovima onako kako će biti u interesu časti i dobra naše vlasti; takođe da se tokom sjutrašnjeg dana pošalje prisutni galadelus. No, ako ser Nikolaj Geno ne bude otplovio sa prisutnim galadelumom da se napiše pismo na taj način i onako kako će biti po volji kolegijumu ili većem dijelu, kako je već rečeno. Za 10, protiv 2, uzdržanih 2.

Bio je izvršen izbor između dvojice nadkomesa za opremanje gorepomenute galije na prihvaćeni način i odabran je onaj označen krstom.

16 ser Hermolaj Lamberto, ✝ 70 ser Nikolaj Superancio.

Misti XL. 104, u mletačkom arhivu.

[276] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 244.*

CCCL. God. 1388. 26 veljače, u Mletcih.

Šalje se pomoć Draču, a knez se bodri, neka nastoji o obrani grada.

1387. die XXVI februarii. Ser Andreas Bembo consiliarius, ser Petrus Mocenico procurator, ser Symon Dalmario, sapientes consilii; ser Jacobus Suriano sapiens ordinum. Capta: quod, ut ista negotia Durachii ordinate procedant et fiant cum matura deliberatione, expediatur subito et sine mora una galea nostra culfi, et mittatur ad partes Durachii, et ante eius recessum venietur ad istud consilium, et fiet, sicut melius videbitur pro honore et bono nostri dominii. Et nihilominus expediatur cras per diem presens galedellus, per quem scribantur littere domino Durachii et aliis, sicut videbitur, hortando ipsum dominum ad substinendum statum suum, sicut videbitur collegio vel maiori parti — 79.

Ser Petrus Cornario procurator sapiens consilii; ser Jacobus Valaresso, ser Johannes Alberto, sapientes ordinum. Quod pro bono istorum agendorum scribatur per istum galedellum domino Durachii et aliis, sicut videbitur, de receptione litterarum suarum, hortando ipsum dominum ad conservationem status sui, sicut melius et utilius videbitur collegio vel maiori parti. Insuper committatur nobili viro ser Nicolao Geno ituro ad armandum in Cretam, et recedit cum presenti galedello, quod ultra litteras predictas debeat hortari dictum dominum ex parte nostri dominii ad substinendum viriliter statum suum, dando ad intelligendum dicto domino, quod expedimus galeas nostras culfi quam cicius possimus, quas mittemus in brevi ad partes Durachii pro bono et conservatione status sui cum hiis et aliis bonis et utilibus verbis, que videbuntur collegio, ut dictum est. Et nihilominus detur expeditio galeis nostris culfi, ante quarum recessum venietur ad istud consilium, et providebitur super istis negociis, sicut videbitur pro honore et bono nostri dominii; etiam expediatur cras per diem presens galedellus. Verum si ser Nicolaus Geno non recederet cum presenti galedello, scribantur littere in illa forma et sicut videbitur collegio vel maiori parti, ut dictum est. De parte 10, de non 2, non sinceri 2.

Facta fuit proba duorum supracomitorum culfi pro armando galeam suprascriptam iuxta formam partis capte, et remansit cruce signatus.

16 Ser Hermolaus Lamberto, † 70 Ser Nicolaus Superantio.

Misti XL. 104, u mletačkom arkivu.

Godine 1388. marta 19: Venecijanci traže od svog nadkomesa informacije o stanju u Draču i situaciji u turskom taboru[277]

CCCLII. God. 1388. 19. marta, u Veneciji.

Naputak za pomorskoga kapetana u poslu obrane Drača.

1388. XIX. Marta. Ser Petar Moceniko prokurator, ser Petar Kornario, ser Pantalej vitez, savjetnici vijeća: da se sa blagonaklonošću da nalog plemenitom mužu ser Nikolaju Superanciju, našem nadkomesu, i to na ovaj način: da mora sa galijom koja mu je povjerena da ide u krajeve Drača i pošto prispije kod mjesta Drač što je moguće bolje dobije informaciju od našeg konzula, ali i od drugih, o stanju mjesta Drač i gospodara pomenutog mjesta, kako i o zahtjevima i uslovima Turaka. Treba sa našim pismom povjerenja da se pojavi pred pomenutim gospodarem, ne dozvoljavajući tada iskrcavanje na kopno /nikome/ osim onima koje žele da povedu sa sobom u pratnji zbog časti naše vlasti i svoje. Pošto pozdravi i uobičajeno dariva gospodara Drača od strane naše vlasti sa riječima ljubavi i poštovanja, treba da izloži, da smo od strane plemenitog muža, vojnika ser Jovana Barbadika tada našeg kapetana Zaliva i od strane plemenitog muža ser Marka Gena, našeg građanina, a takođe preko pisama samog gospodara Drača obaviješteni u vezi sa neprilikama od strane Turaka, zbog čega smo imali i imamo u našim srcima i mislima najveće nezadovoljstvo kao da se radi o najdražem i najposebnijem prijatelju naše vlasti, čiji status i zaštitu smatramo kao našu sopstvenu i nastojimo da se neprestano održava, dodajući da se od strane naše vlasti pojavljuje lično kod samog gospodara sa tom galijom radi ohrabrivanja njegove preuzvišenosti sa naše strane, jer mora da bude čvrst i hrabar u održavanju svog statusa i svojih mjesta tako da mjesto Drač ne padne u ruke Turaka, obavezujući se pomenutom gospodaru, da ako vidi da se od strane naše vlasti može učiniti nešto u korist i zaštitu njegovog statusa, naći će nas uvijek spremne i blagonaklono raspoložene.

A pošto čuje odgovor pomenutog gospodara na navedene riječi i ako tada gospodar Drača po svojoj želji zatraži, kako nam je poručio preko plemenitog muža, pomenutog ser Marka Zena, balistarije ili druge ljude na njegovu platu i za njegove denarije, u tom slučaju naš nadkomes treba da se obaveže da će učiniti da oni dođu odmah i za kratko vrijeme kod njega, u onom broju koji će mu odgovarati za njegove denarije, kako je prethodno rečeno. Ako se, pak, našem nadkomesu učini da gospodar Drača namjerava i dovodi po volji te balistarije i (ili) ljude na naš trošak, tada da se obaveže da će mu poslati do XXV balistarija, s time što naš nadkomes treba da se pobrine o tome da gospodar plati za tih XXV balistarija onoliko koliko bi mogao da drži. Ako bi gospodar Drača rekao da ne može ili nema da plati za pomenute balistarije, onda da ne bi takva pomoć propala, da mu obeća tih XXV balistarija na trošak naše opštine u roku od jedne godine.

Pored toga, naš navedeni nadkomes treba da izloži i obeća pomenutom gospodaru da će pronaći način i učiniti da se neke od naših lađa upute do oblasti Drača sa žitaricama i prehrambenim namirnicama, od kojih će moći da kupuju za svoje denarije za svoju pomoć, prema svojoj potrebi.

Takođe, ako pomenuti gospodar zatraži od našeg nadkomesa da se radi svoje zaštite i svog statusa, po želji, iznad njegovih utvrđenja u Draču podigne naša zastava svetog Marka, naš nadkomes treba da bude zadovoljan time u ime naše vlasti, no tražeći sa naše strane od samog gospodara Drača, da u slučaju kada se bude pojavila očigledna opasnost od Teukrora i

[277] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 245.*

CCCLII. God. 1388. 19 ožujka, u Mletcih.

Naputak za pomorskoga kapetana u poslu obrane Drača.

1388. XIX marcii. Ser Petrus Mocenico procurator, ser Petrus Cornario procurator, ser Panthaleo miles, sapientes consilii. Capta cum additione ultima posita per ser Johannem Alberto sapientem ordinum: quod in bona gratia fiat commissio nobili viro ser Nicolao Superantio supracomito nostro, in hac forma, videlicet: quod debeat cum galea sibi commissa ire ad partes Durachii, et applicato ad locum Durachii, et habita informatione a consule nostro de inde et ab aliis quam melius poterit de conditione loci Durachii et domini loci predicti et de novis et conditionibus Turchorum, debeat cum nostris litteris credulitatis comparere ad presentiam domini predicti, non permittendo tunc descendere in terram nisi illos, quos vollet ducere secum in compagnia pro honore nostri dominii et persone sue, cui domino Durachii facta salutatione et oblatione generali ex parte nostri dominii cum verbis amoris et dilectionis, exponere debeat, quod per nobilem virum ser Johannem Barbadico militem tunc capitaneum nostrum culfi et per nobilem virum ser Marcum Geno civem nostrum et etiam per litteras ipsius domini Durachii propter molestias Turchorum, de quo recepimus et recipimus in cordibus et mentibus nostris maxinam displicentiam tamquam de carissimo cive et specialissimo amico nostre dominationis, cuius statum et conservationem velut nostrum proprium reputamus et intendimus perpetuo reputare, subiungendo, quod ex parte nostri dominii presentat se cum ista galea nostra ad presentiam ipsius domini ad ortandum magnificentiam suam ex parte nostra, quod debeat esse constans et fortis ad substinendum statum et loca sua, ita quod locus Durachii non vadat ad manus Turchorum, ad offerendum se domino predicto, quod si videt, quod per nostram dominationem fieri possit aliquid pro bono et conservatione statùs sui, inveniet nos semper dispositos et leta mente paratos.

Audita vero responsione domini predicti ad vèrba predicta, si dominus Durachii requiret,sicut nobis misit dicendo per nobilem virum ser Marcum Zeno predictum, videlicet de volendo balistarios vel alias gentes ad suum soldum pro suis denariis, in hoc casu supracomitus noster offerat se de fatiendo illos sibi

sama zemlja ne može da se odbrani od Turaka, on treba da nađe način da ta zemlja sa svojim utvrđenjima pređe u ruke naše vlasti, jer ne služi na čast našeg dominijuma da naša zastava svetog Marka dospije u ruke Turaka, dajući na znanje samom gospodaru Drača da ćemo se mi, ako stavi to mjesto u ruke naše opštine, kako je rečeno, pobrinuti tako o njegovoj osobi da će s pravom biti zadovoljan. A ako uslov pomenutog gospodara bude takav da mu je odmah neophodna pomoć u ljudima, naš nadkomes treba da mu pomogne sa balistarijima i ljudima iz svoje galije najviše do broja XX, koji bi bili balistariji za manji dio.

A pošto bi moglo da se dogodi da gospodar Drača, uviđajući svoj položaj, po svom nahođenju i dragovoljno odluči da mjesto Drač sa njegovim utvrđenjima da u ruke i moći naše vlasti, tada, koristeći pomenuti slučaj, naš nadkomes treba da primi pomenuto mjesto u ime naše vlasti.

A ako se dogodi da pomenuti gospodar teško onemoća i dospije u opasno i rđavo stanje za svoj život i njegovi dragovoljno žele da sa voljom svog pomenutog gospodara to mjesto daju nama, onda, isto tako, u tom slučaju naš nadkomes treba da primi pomenuto mjesto u ime naše vlasti. A ako gospodar Drača bude istinski otišao iz ovog života, jer smo smrtnici, a njegovi žele da nam daju pomenuto mjesto, onda, isto tako, naš nadkomes treba da primi to mjesto u ime naše vlasti.

Da se poruči našem pomenutom nadkomesu da treba preko svih lađa i svakog mogućeg puta da nam piše i obavijesti nas radi naše informacije o svemu što bude učinio i ostvario u pomenutim poslovima, a posebno ako bude dao pomenutom gospodaru Drača neke od svojih balistarija ili ljudi sa svoje galije, kako bi mogao odmah i bez oklijevanja da ih nadoknadi odavde; takođe da mu se poruči da treba sa svojom galijom da se kreče oko tih krajeva i često da se pojavljuje kod mjesta Drač radi svog mira i spokojstva. Pored toga, naš navedeni nadkomes da ima slobodu, ako mu se učini da je korisno i dobro, da dolazi sve do mora Jadra, kako bi nam dao na znanje šta treba da uradi pravilno. Takođe navedeni nadkomes da ima slobodu procjenjivanja po glasnicima i lađama o tome šta će biti neophodno i, zatim, pošto napiše i označi sve što će biti potrebno da se uradi i ostvari, da se što je moguće brže vrati u oblast Drača radi sigurnosti i zaštite pomenutog mjesta, tako da taj naš nadkomes neprestano ima dobro obaveštavanje i saznanje o nevoljama i uslovima u kojima se nalaze oblast Drača i gospodar pomenutog mjesta, a i o nevoljama, napredovanjima i kretanjima pomenutih Turaka. 38 38.

Ser Jovan Alberto savjetnik stranaka. Prihvaćeno: odobrava gore zapisani deo u celini, sa ovim pravednim i razumnim dodatkom: Da u slučaju ako se gospodar Drača ne obazire na naše pomenuto nastojanje, kako je prethodno redom navedeno, i čini se da je sam gospodar Drača, sklon da mjesto Drača sa njegovim utvrđenjima preda u ruke Turaka, ili da ga ne može održati, tada, kako bi se izbjegla ta opasnost u slučaju kad bude očigledno da će samo mjesto preći u ruke Turaka ili da ga navedeni gospodar neće moći održati, treba da se nastoji i pronađe način sa ljudima odande, sa kojima se treba dogovoriti da to mjesto sa njegovim utvrđenjima pređe u ruke naše vlasti, ipak dopuštajući da će sam gospodar Drača prihvatiti to radi obećanja koja su mu učinjena preko gore navedenih dijelova, sa sigurnošću obavještavajući našeg nadkomesa da to treba da učini u slučaju kada bude smatrao da se to može razumno ostvariti. – 45 – 55.

Ser Jakov Valareso, savjetnik stranaka: da su poslovi oko Drača veliki i teški i traže zrelo razmišljanje u postupcima koji treba da uslijede; zaključeno je u ime Hrista da se odaberu dva provizora za ser Nikolaja Superancija, našeg nadkomesa Zaliva, a treba da budu od strane većeg dijela njih tri i da se rasporede i pošalju na izvršavanje službe prema tome kako bude sadržano u nalogu koji treba da im se da. Pomenuta dva provizora da se izaberu odmah

venire subito et de brevi in illa quantitate, que placebit sibi pro suis denariis, ut superius dictum est. Si vero nostro supracomito videretur, quod dominus Durachii attenderet et golizaret ad volendum ipsos balistarios vel gentes ad nostras expensas, tunc offerat sibi de faciendo ei venire usque ballistarios XXV, procurante nostro supracomito posse suo, quod ipse dominus solvat de illis ballistariis XXV illud, quod poterit obtinere. In fine vero facta experientia possibili, si dominus Durachii diceret, non posse vel non habere unde solvere dictis ballistariis, tunc, ut tantum bonum non remaneat, offerat sibi illos XXV ballistarios ad expensas nostri communis per unum annum.

Insuper debeat dictus supracomitus noster exponere et offerre domino predicto, quod tenebit modum et faciet, quod de nostris navigiis declinabunt ad locum Durachii cum blado et victualibus, de quibus emere poterunt pro suis denariis pro sua subventione secundum suam requisitionem.

Item si dominus predictus requiret a supracomito nostro de volendo pro conservatione sua et status sui levare insegnam nostram sancti Marci super suis fortiliciis Durachii, debeat noster supracomitus contentari ad hoc ex parte nostre dominationis, rogando ipsum dominum Durachii ex parte nostra, quod in casu quo videret manifestum periculum Teucrorum, et non posset ipsam terram defendere a Turchis, quod debeat tenere modum, quod ipsa terra cum suis fortiliciis veniat ad manus nostre dominationis, quia non esset honor nostri dominii, quod insegna nostra sancti Marci veniret ad manus Turchorum, dando ad intelligendum ipsi domino Durachii, quod ponendo ipsum locum in manibus nostri communis, ut dictum est, providebimus taliter de persona sua, quod habebit merito contentari. Et si conditio domini predicti esset talis, quod subito esset necessaria aliqua subventio gentium, debeat noster supracomitus sibi subvenire de ballistariis et hominibus sue galee usque ad numerum de XX, qui sint ballistarii pro maiori parte.

Et quia posset occurrere, quod dominus Durachii, videns suam conditionem, motu proprio et voluntarie vellet dare locum Durachii cum suis fortiliciis in manibus et forcia nostri dominii, tunc occurrente dicto casu noster supracomitus debeat ipsum locum accipere nomine nostri dominii.

Et si dominus predictus esset gravatus infermitate et in periculoso et malo statu persone sue, et sui voluntarie vellent ipsum locum nobis dare cum voluntate sui domini predicti, tunc etiam in dicto casu supracomitus noster dictum locum accipere debeat nomine nostre dominationis. Si vero dominus Durachii de hoc seculo transivisset, quia sumus omnes mortales, et sui vollent nobis dare dictum locum, tunc etiam noster supracomitus debeat ipsum locum accipere nomine nostri communis.

Et committatur dicto nostro supracomito, quod per omnia navigia et per omnem viam possibilem debeat nobis scribere et notificare, quicquid fecerit et habuerit in factis predictis pro nostra informacione, et specialiter si dederit aliquos de suis ballistaris vel hominibus galee sue domino Durachii predicto, ut dictum est supra, ut possit subito et sine mora ei mitti de hinc, et cum sua galea debeat se nutrire circa illas partes, et sepe presentare se ad locum Durachii pro suo conforto et consolatione. Insuper sit in libertate dicti supracomiti nostri, si videbitur sibi utile et bonum, de venie ndo usque in aquis Jadre pro dando ad sciendum nobis,

preko dva kruga glasanja u Savjetu predlagača i adicije i preko izbora u kolegijumu gospodara, konsilijara, starješina, savjetnika vijeća i savjetnika stranaka, a treba da odgovore odmah čim budu izabrani i otputuju sa prisutnom galijom i ne smiju da odbiju pod prijetnjom kazne od C. dukata za svakog. Ti provizori treba da dobiju u novcu L. dukata mjesečno za svakog i platu za dva mjeseca i da drže dvojicu slugu za svoj novac i troškove pojedinačno za svakoga. Za 6, protiv 1, uzdržanih 7 – 4.

Misti XL. 108, u mlet. arhivu.

quicquid fecerit ordinate. Et habeat etiam libertatem dictus supracomitus expendendi in nuntiis et barchis id, quod erit necessarium, et statim, sicut ipse scripserit et notificaverit ea, que fecerit et habuerit, quam cicius poterit debeat redire ad partes Durachii pro conforto et conservatione dicti loci, existente ipso nostro supracomito continue bene previso et avisato de novis et conditionibus loci Dirachii et domini dicti loci et de novis et progressibus et motibus Turchorum predictorum. 38 38.

Ser Joannes Alberto sapiens ordinum. Capta: vult partem suprascriptam per totum cum ista additione iusta et rationabili: Quod in casu, quo dominus Durachii non attenderet ad intentionem nostram predictam, ut superius per ordinem dictum est, et videretur ipse dominus Durachii dispositus dare locum Durachii cum suis fortiliciis in manibus Turcorum, vel quod non posset tenere eum, tunc ad evitandum istud periculum, in casu quo videatur supracomito nostro, locum ipsum esse iturum in manibus Turçorum vel quod dominus dicti loci non posset tenere eum, debeat procurare et modum tenere cum illis de inde, cum quibus debeat se consulere, quod locus ille cum fortiliciis suis veniat ad manus nostri dominii, non obstante tamen, quod ipse dominus Durachii acceptasset de oblationibus sibi factis per partes superius annotatas, informando bene supracomitum nostrum, quod faciat istud in caso quo sibi videatur posse hoc rationabiliter facere. — 45 — 55.

Ser Jacobus Valaresso sapiens ordinum: quia ista negotia Durachii sunt magna et ardua, et requirunt maturam deliberationem in factis, que occurrerent deinde; vadit pars in nomine iesu christi, quod eligantur duo provisores apus ser Nicolaum Superantio supracomitum nostrum culfi, et per maiorem partem ipsorum trium debeat fieri et disponi et executioni mitti, secundum quod in comissione eis danda continetur. Et eligantur dicti duo provisores statim per duas manus electionum in isto consilio rogatorum et additionis et per scruptinium in collegio domini, consiliariorum, capitum, sapientum consilii et sapientum ordinum, qui provisores respondeant statim cum fuerint electi, et recedant cum presenti galea, et non possint refutare sub pena ducatorum C. pro quolibet; qui provisores habere debeant de salario ducatos L. in mense pro quolibet et pagam duorum mensium, tenendo duos famulos ad suum salarium et expensas pro quolibet. 6, de non 1, non sinceri 7 — 4.

Misti XL. 108, u mlet. arkivu.

Godine 1388. februara 26-27:
Jedna venecijanska galija se iz Bokokotorskog zaliva šalje u vode Drača[278]

(350)

1388. II 26. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 76 (tit. C)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 40
Sprema se jedna od naših zalivskih galija i šalje u *drač*, a svakako sprema se i galadelus preko koga se piše --- [c.] 104.

Ibid., R^0 40, c. 107(104)t

(Mccc l xxxvij. U indiktu xj.[a]) Dana xxvij februara

ser *Andrea bembo* konsilijar
ser *petar moceniko* prokurator savjetnici vijeća
ser *Simon dalmario*
ser *Jovan Suriano*, savjetnik stranaka

Prihvaćeno
Pošto poslovi u vezi sa *Dračom* treba da sljeduju pravilno određeni i da se ostvaruju sa zrelim razmišljanjem, odlučeno je da se odmah i bez oklijevanja opremi jedna naša zalivska galija i pošalje u oblasti *drača*, a prije njenog odlaska da se održi savjet i odluči onako kako će se činiti da je bolje za čast i dobro naše vlasti. Takođe, najmanje za jedan dan da se pripremi prisutni galadelus, kojim će se poslati pismo gospodaru *drača* i drugima, ako se učini da je potrebno, hrabreći samog gospodara da održi svoj status, prema tome kako će odlučiti kolegijum ili veći dio.
- 79.

ser *petar kornario* prokurator, savjetnik vijeća
ser *Jakov valaresko* savjetnici stranaka
ser *Jovan Alberto*

Da se u korist goreiznesenog napiše /i izvijesti/ preko tog galadeluma gospodaru *drača* i drugima ako bude potrebno, o dobijanju njihovog pisma, hrabreći samog gospodara da održi svoj status, prema tome kako će kolegijumu ili većem dijelu izgledati da je bolje i korisnije. Pored toga, da se poruči plemenitom mužu ser *nikolaju Genu* koji se sprema da ide na *Krit* i krene ovim galadelumom, da, osim preko pomenutog pisma, treba i on da ohrabri pomenutog gospodara od strane naše vlasti da hrabro održava svoj položaj, dajući na znanje navedenom gospodaru da ćemo što brže možemo spremiti naše zalivske galije, koje ćemo za kratko vrijeme poslati u krajeve *drača* za spas i očuvanje njegovog statusa, a i sa drugim dobrim i korisnim riječima koje će, kako je rečeno, biti po volji kolegijuma. A našim zalivskim galijama da se svakako dozvoli ekspedicija, no prije njihovog odlaska da se održi kolegijum i pobrine za pomenute poslove onako kako će biti u interesu časti i dobra naše vlasti; takođe da se tokom sjutrašnjeg dana pošalje prisutni galadelus. No, ako ser *nikolaj geno* ne bude otplovio sa prisutnim galadelumom da se napiše pismo na taj način i onako kako će biti po volji kolegijumu ili većem dijelu, kako je već rečeno.- 10.
protiv. - - 2
uzdržanih. - 2

[278] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 60.*

(350)

1388 II 26 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 76 (tit. C)*

[Sen. Delib. Mix. R⁰] 40
Expediatur una de galeis nostris culphy et mittatur *durachium*, et nichilominus expediatur galedellus per quem scribatur - - - [c.] 104

Ibid., R⁰ 40, c. 107(104)t

[Mccc 1 xxx vij. Jndictione .xj.ª] Die xxvij februarij

ser *Andreas bembo* consiliarius
ser *petrus mocenico* procurator
ser *Simon dalmario*
} sapientes consilii
ser *Johannes Suriano* sapiens ordinum

Capta
Quod ut ista negotia *Durachij* ordinate procedant et fiant cum matura deliberatione Expediatur subito et siue mora una galea nostra culfi et mittatur ad partes *durachij*, et ante eius recessum venietur ad istud consilium, Et fiet sicut melius uidebitur pro honore et bono nostri dominij. Et nichilominus expediatur cras per diem presens galedellus, per quem scribantur litere domino *durachij* et alijs sicut uidebitur hortando ipsum dominum ad substinendum statum suum, sicut uidebitur collegio uel maiori parti.
- 79

ser *petrus cornarius* procurator sapiens consilii
ser *Jacobus vallaresso*
ser *Johannes Alberto*
} sapientes ordinum

Quod pro bono istorum agendorum scribatur per istum galedellum domino *durachij* et alijs sicut uidebitur de receptione literarum suarum ortando ipsum dominum ad conseruationem status sui sicut melius et utilius uidebitur collegio uel maiori parti. Jnsuper committatur nobili viro *nicolao Geno* ituro ad armandum in *Cretam* cum presentj galedello, quod ultra literas predictas debeat hortari dictum dominum ex parte nostri dominij ad substinendum uiriliter statum suum dando ad intelligendum dicto domino. Quod expedimus galeas nostras culfi quam cicius possumus, quas mittemus in breui ad partes *durachij* pro bono et conseruatione status sui cum hijs et alijs bonis et utilibus uerbis, qui uidebuntur collegio ut dictum est. Et nichilominꝰ detur expeditio galeis nostris culfi. Ante quarum recessum veniatur ad istud consilium et prouidebitur super istis negocijs sicut uidebitur pro honore et bono nostri dominij et etiam, expediatur cras per diem presens galedellus. Verum si ser *nicolaus geno* non recederet cum presenti galedello Scribantur litere in illa forma et sicut uidebitur collegio uel maiori parti ut dictum est .-10.
de non - - 2
non sinceri - 2

Godina 1388. oktobra 24: Spor oko plaćanja venecijanskih isporuka žita Draču[279]

(372)

1388, X 24. *Sen., Mix., Rubr. II, c. 117 (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 40
Šta je bilo napisano kapetanu Zaliva o tome da je *bencivena de forlivo* dužan za žito, od gospodara *drača*, itd. - - - [c.] 134.

Ibid., R^0 40, c. 137(133,138)t

savjetnici
Prihvaćeno.
Da je tokom nedavno prošlog meseca juna naš građanin *Benciveni de forlivio* poslao jedan brod za utovar žita na Siciliju, čiji je gazda bio *Bartolo lugarino*, i koje je trebalo da preveze u *drač* i da gospodaru *Georgiju topiji*, gospodaru te zemlje za četiri livre i deset solda venecijanskih starija prema odredbi dogovorenoj sa poslanicima imenovanog gospodara, a prema dogovoru koji je tada bio zaključen sa pomenutim poslanicima, gorenavedeni gospodar je bio dužan da to žito primi i isplati u roku od deset dana. No otkako je pomenuti brod uplovio u *drač* i žito bilo dovezeno i predato gorenavedenom gospodaru, on nije isplatio koliko je bio dužan, već je platio samo hiljadu trista pedeset dukata, trvrdeći da mu je naša vlast dozvolila da plati polovinu i to isključivo po tadašnjoj cijeni žita u *draču*. A kako je tada mantia vrijedjela tri dukata, platio je dukat i po za mantiu, odnosno gorenavedenu količinu novca /denarija/. Takođe to što je navedeni gospodar *drača* tvrdio da mu je bilo dozvoljeno od strane naše vlasti, nikada mu nije bilo obećano niti dozvoljeno, već je istina onakva kako je gore izneseno, da je bio dužan da plati četiri livre sa polovinom parva za venecijanski starij. Zaključeno je da se piše našem kapetanu Zaliva, obaveštavajući ga o ovoj činjenici, i naredi mu se da je dužan da sam traži od pomenutog gospodara isplatu pomenutog žita prema pomenutom iznosu od četiri i po livre za starij, kako je bilo dogovoreno sa njegovim poslanicima, brinući se o tome uspješno i koliko će moći, ostvarujući u putpunosti da se dobije pomenuta isplata, uvijek na našu čast i bez primjene bilo kakvog nasilja nekome.

[279] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 79.*

(372)

1388 X 24 *Sen., Mix., Rubr. II, c. 117 (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 40
Quid scriptum fuit capitaneo culphy, pro facto *benciueni de forliuio* habere debentis pro frumento, a domino *durachij,* etc. - - - [c.] 134.

Ibid., R° 40, c. 137(133,138)t

Mccclxxxviij°. Indictione xij^a^. *(Omissis)* die xxiiij. octubris

consiliarij
Capta
Cum de mense Junij nuper elapso *Benciueni* de *forliuio* ciuis noster miserit vnam nauim, cuius erat patronus *Bartolus lugarinus,* ad caricandum frumentum *sicilie,* Et illud debebat conducere *durachium,* et dare domino *Georgio topie,* domino illius terre pro libris quatuor et soldis decem starium *venetum* secundum ordinem datum cum Ambaxatoribus dicti domini, Et per pacta tunc facta cum Ambaxatoribus predictis suprascriptus dominus debebat illud frumentum recepisse et soluisse vsque decem dies, postquam dicta nauis applicuisset *durachium,* quod frumentum conductum et traditum fuit suprascripto domino *durachij,* Et ipse non fecerit solutionem sicut tenebatur sed dederit solummodo ducatos Mille trecentos quinquaginta, Asserendo quod habuerit de gratia a nostro dominio de soluendo medietatem, tantummodo, eius pretij, quod tunc frumentum valeret Jn *durachio.* Et quia manthia seu menti tunc valebat ducatos tres, dedit in ratione ducati vnius cum dimidio, de mantia, scilicet suprascriptam quantitatem denariorum. Et illud quod asserit dictus dominus *durachij durachij (v. cancell.)* obtinuisse a nostro dominio nunquam fuerit sibi promissum neque concessum, sed veritas sit, vt supra continetur videlicet quod ipse debebat soluere in ratione librarum quatuor cum dimidio paruorum pro stario *veneto* Vadit pars, Quod scribatur capitaneo nostro Culphy, Jnformando ipsum de hoc facto, et committendo sibi, quod ipse debeat requirere a dicto domino Restum solutionis dicti frumenti in ratione predicta librarum quatuor cum dimidio pro stario sicut fuit patizatum cum Ambaxiatoribus suis. procurando efficaciter, et faciendo totum Jd quod poterit, de habendo dictam solutionem, semper cum honore nostro, et absque inferendo aliquam violentiam alicui.

Godine 1389. februara 27: Duks Venecije piše provizorima Drača[280]

(378)

1389. II 27. *Commemoriali, L. 8, c. 136 (139)t (n^0 368)*

Plemenitim provizorima *drača*
Antonio Venerio, božjom milošću duks *Venecije* itd. Svim i pojedinim, kako prijateljima tako i vjernicima, sadašnjim i budućim, da bude jasno da smo mi sa punom razumnošću i najvećom pažnjom kako za poštovanog oca, gospodara episkopa *dimitrija*, tako i za plemenite muževe *Tanusija Tobija*, kapetana *Gurena Skuta* (možda – Progon Skuro), vojvode *Borila Andreja Misakija* i *Aleksija Rikarda dimarno*, svi poštovani građani *drača* koji rade u čast naše vlasti i posebno imajući na umu čast našeg dominijuma u tome da grad *Drač* ne pređe u ruke *Turaka*, brinemo za sve njih i svakoga pojedinog tako kao da su naši intimni, najpovjerljiviji prijatelji. Zato želimo da od sada od novca naše opštine svako dobija po trideset dukata u godini, prema dobroj volji naše vlasti. I da znaju da im kao našim intimnim najpovjerljivijim prijateljima dajemo na znanje, ako grad *drač* pređe u ruke naše vlasti, da ćemo se pobrinuti za njih tako da će biti s pravom zadovoljni. Napisano u našoj dukalskoj palati dana devedeset sedmog februara, u indiktu dvanaestom, hiljadu trista osamdeset i osme.
((AD II 439))

[280] *"Acta Albanie Veneta", vol. 2, p. 90.*

(378)

1389 II 27 *Commemoriali, L. 8, c. 136 (139)t (n° 368)*

Pro Nobilibus prouisionatis *durachij*

Anthonius Venerio dei gratia dux *Venetiarum* etc.. – Vniuersis et singulis tam Amicis quam Fidelibus presentibus et futuris pateat euidenter Quod nos cum nostris consiliis Attenta prudencia et optima dispositione quam reuerendus pater dominus *dimitrius* Episcopus (1) ac Nobiles viri *Thanussius Tobia, Gurenus Schuto* (2) capitaneus, *Borille* voyuoda *Andreas Misachi* et *Alexius Ricardi dimarno*, Omnes honorabiles ciues *durachij*, gerunt ad honorem nostri dominij et specialiter ad habendum semper menti honorem nostri dominij in facto Ciuitatis *Durachij* ne perueniat ad manus *Turchorum* prouidemus ipsos et quemlibet eorum uelut intimos nostros habere efficaciter commendatos. Et ex nunc uolumus ut de pecunia nostri comunis habere debeant ducatos Triginta in anno pro quolibet. Ad beneplacitum nostri dominij. Et ut cognoscant quod efficaciter ipsos habere intendimus commendatos Notificamus eis quod si ciuitas *durachij* perueniet ad manus nostri dominij prouidebimus de eis quod habebunt merito contentari. Datum in nostro ducali palatio die vigesimaseptima Februarii Jndictione duodecima Milletrecentesimo octuagesimo octauo.

((AD II 439))

(1) Nesa

(2) « Schuro » in AD, quae nobis interpretatio potius quam lectio videtur (cfr. infra, n. 488, in serie simili « Proganus Scuro », sed etiam, n. 494, « comes Guoro »).

Godine 1390. decembra 12:
Venecijanci pišu komesu Kefalonije
da ne računa na njihovu pomoć ako ratuje sa Albancima[281]

(407)

1390. XII 12. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 9(7)t (tit. A)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 41
Odgovor dat poslaniku gospodara *Karla,* komesa *kefalonije* na sedam zahtjeva itd. - - - [c.] 112

Ibid., R^0 41, c. 122(111,119)t

Mccclxxxx. U indiktu xiiij – dana xij decembra.

ser *Petar mocenigo*
ser *Petar kornario* prokuratori
ser *Benedikt Superancio* Savjetnici vijeća
ser *Marko Geno*

ser *Bartolomej marcelo*
ser *Robert mauroceno*
ser *Jakov kontareno* Savjetnici stranaka
ser *Leonard mocenigo*
ser *Benedikt kapelo*

Prihvaćeno
Da se odgovori na zahtjeve koji su nam predstavljeni od strane gospodara *Karla,* komesa *Kefalonije* na ovaj način, i to najprije na prvi zahtjev kojim nas lično moli da se udostojimo da mu se preporučimo sa njegovim mjestima i stvarima tako da napokon ne trpi nikakvu poteškoću od naših službenika itd. Jer od dana kada je njegov uzvišeni otac sa svojim sinovima i nasljednicima želio da se priključi broju naših građana pa do danas mi smo se prema njima, njihovim mjestima i podanicima odnosili milostivo i blagonaklono, pošto smo dužni da se tako odnosimo prema svim našim građanima.
Takođe i ubuduće raspoloženi smo da se prema tom gospodaru i njegovim mjestima odnosimo prema djelima koja on čini za nas i naše.
Na drugi i treći zahtjev da se potčinjeni i upravitelji dobara navedenog gospodara komesa ne primaju i ne zadržavaju u našim mjestima, niti da ih naši zaštićuju u njegovom posjedu i da se ne ukrcavaju na naše galije i lađe da bi otplovili odande itd., da se odgovori da naše nastojanje nikada nije bilo, niti je, da naše galije ili lađe ukrcavaju ili primaju njegove ljude i potčinjene i tako je bilo i jeste u našim naredbama. No istina je da su naša mjesta otvorena i pristupna svima koji žele da dolaze radi dobrog rada i sa dobrom namjerom da žive u njima; niti su ikada takvi ljudi bili istjerivani od strane naših upravitelja, tako da u ime naše časti to ne možemo zabraniti nekima koji dolaze iz pomenutog razloga, jer bi bilo sasvim suprotno tome što je uvijek od naše strane i strane naših isticano da se poštuje.

[281] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 112.*

(407)

1390 XII 12 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 9(7)t (tit. A)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 41
Responsio facta Ambaxator. domini *Caroli* comitis *cephalonie* ad septem capitula etc. - - - [c.] 112

Ibid., R° 41, c. 122(111,119)t

M°cccl°xxxx°. Jndictione xiiij^{a} - die xij° decembris.

ser *Petrus mocenigo* } procuratores
ser *Petrus cornario* }
ser *Benedictus Superantio* } Sapientes consilij
ser *Marcus Geno* }

ser *Bartholomeus marcello* }
ser *Robertus mauroceno* }
ser *Jacobus contareno* } Sapientes ordinum
ser *Leonardus mocenigo* }
ser *Benedictus capello* }

Capta
Quod respondeatur ad ista capitula nobis presentata pro parte domini *Karoli* comitis *Cefalonie* in ista forma et primo ad primum capitulum per quod ipse nos rogat, ut dignemur, cum subditis locis et rebus suis, habere recommendatum, ita quod deinceps nullam grauitatem habeat, ab officialibus nostris etc. Quod a die quo magnificus pater

(Nedostaje)

Na peti zahtjev koji sadrži da mi nastojimo da mu pošaljemo naša pisma u kojima stoji da se slažemo da naši brodovi kada prolaze kroz kanal *Svete Mavre* plaćaju putarinu kao što rade drugi narodi, da se odgovori kako se mi veoma čudimo ovakvom zahtjevu koji nije niti pravedan niti častan, jer prema onima koje smo razgledali, što je sam gospodar *karlo* bio dužan da učini, sasvim je jasno da to mjesto po zakonu pripada našim plemićima iz kuća *georgio* koji imaju svoje autentične privilegije gospodara atinskog duksa o njegovoj akviziciji, tako da se nikako ne slažemo sa pomenutim zahtjevom koji je toliko daleko od puta časti i pravde.
Na šesti zahtjev kojim traži da mu pošaljemo odgovor na naša pisma u kojima stoji da u slučaja kada gospodar komes vodi rat sa *albancima*, Veneti niti drugi naši podanici neće se uplitati u pomenuti rat, niti pružati pomoć ili naklonost; da se odgovori da se prema ustanovljenom običaju naša opština ne upliće u rat ili ratove drugih, čega jednako nastojimo da se pridržavaju svi naši upravnici i podanici. Ipak ne izgleda nam nečasno ispuniti pomenuto obećanje, jer ne želimo da budemo protiv slobode i odlučivanja naših u budućim vremenima. No, da pomenuti gospodar *karlo* sigurno zna da naši upravnici ili podanici nikada ne pružaju pomoć nekima protiv onih za koje se zna da su prijatelji i odani našoj vlasti.

(Nedostaje)

eius cum suis filijs et heredibus, voluit in numero nostrorum ciuium aggregarj, usque nunc, nos semper tractauimus eos et loca et subditos suos, dulciter fauorabiliter et benigne, quia ita facere tenemur omnibus nostris ciuibus.

In futuro autem tempore, dispositi sumus tractare eundem dominum *carolum* et loca sua, secundum operationes quas faciet uersus nos et nostros.

Ad secundum capitulum et tercium, quod subditi et subditi *(2 v. cancell.)* et villici dicti domini comitis, non receptentur nec retineantur in locis nostris, nec defendantur a nostris in danum suum, et quod non leuentur per galeas et nauigia nostra inde transeuntia etc. Respondeatur quod nostra intencio nunquam fuit nec est, quod galee uel nauigia nostra debeant leuare uel accipere homines et subditos suos, et ita semper habuerunt, et habent in mandatis a nobis. Sed ueritas est quod loca nostra patentia sunt et comunia omnibus qui pro bene faciendo et bona causa uolunt ire, ad habitandum in eis, nec tales unquam expellerentur per nostros Rectores, ita quod cum honore nostro hoc prohibere non possemus, aliquibus qui irent dicta causa quia foret expresse contra id quod semper per nos et nostros extitit obseruatum.

(Omissis)

Ad quintum capitulum continens quod velimus ei concedere literas nostras per quas nauigia nostra transeuntia per canale *Sancte maure*, soluant pedagia ut faciunt alie nationes. Respondeatur quod miramur ualde de tali requisitione, que non est neque Juridica nec honesta, consideratis his que ipse dominus *carolus* considerare deberet, et maxime quomodo locus ille de Jure est nostrorum nobilium de cha *georgio* qui habent priuilegia sua auctentica domini duche *athenien-sis* de acquisitione eiusdem, Jta quod nullo modo assentiremus dicte requisitioni, que est tantum semota a uia honestatis et Juris.

Ad sextum capitulum per quod nos requirit quod concedamus nostras literas continentes, quod in casu quo dominus Comes haberet guerram cum *albanensibus*, *veneti* nec alij nostri subditi, non se impediant de dicta guerra, nec dent eis auxilium uel fauorem. Respondeatur quod licet de more nostri comunis sit non impedire se in guerris aliorum, quod similiter per omnes nostros rectores et subditos volumus obseruarj Tamen non videtur nobis honestum facere dictam promissionem, quia non vellemus esse contra libertatem et arbitrium nostrum in futuris temporibus. Sed sit certus predictus dominus *karolus*, quod rectores nec subditi nostri numquam preberent fauorem aliquibus contra illos quos cognoscerent amicos et fideles nostro dominio.

(Omissis)

Godine 1391. aprila 14:
Kapetan Boke prevozi vojnike za pomoć Draču[282]

CCCCXI. God. 1391. 14. aprila, u Veneciji.

Da se naloži kapetanu Zaliva da preveze u Drač balistarije koji su mu za to dati i ispita stanje vojske u dračkoj kuli, koju država drži za sebe, da se obavijesti o problemima i u kojim granicama se nalazi gospodar Drača i grad, odlazeći kasnije do priobalja Sklavonije (Zemlje Slovena) i do Polmentarija zbog terora pirata.

Misti XLI. 134, u mlet. arhivu.

[282] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 287.*

CCCCXI. God. 1391. 14 travnja, u Mletcih.

Committitur capitaneo culphy, quod deponat in Durachio ballistarios ad hoc sibi datos, et examinet statum militum in turri Durachii, quam respublica pro se tenet, informet se de novis deinde et in quibus terminis stat dominus Durachii et civitas, discurrendo subsequenter riperiam Sclavoniae usque ad Polmentarias ad terrorem piratarum.

Misti XLI. 134, u mlet. arkivu.

Godina 1391. maja 2:
Kapetani Boke ili Krfa u slučaju smrti zapovjednika Drača treba da preuzmu grad[283]

CCCCXII. God. 1391. 2. maja, u Veneciji.

Prihvaćeno, da se u slučaju smrti gospodara Drača kapetan Zaliva ili bajul i kapetan Korfoa, ako mogu dobrovoljno da dobiju kastrum i vlast pomenute zemlje to treba da prihvate u ime venecijanske vlasti i da obezbijede tamo odgovarajuću zaštitu zbog njihove sigurnosti, kako ne bi prešli u ruke Turaka.

Misti XLI, 137, u mlet. arhivu.

[283] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 287.*

CCCCXII. God. 1391. 2 svibnja, u Mletcih.

Capta, quod in casu mortis domini Durachii capitaneus culphy vel bajulus et capitaneus Corphoy, si potuerint habere voluntarie castrum et dominium dictae terrae, debeant accipere nomine veneti dominii, et ponere ibi sufficientem custodiam pro securitate ipsorum, ne pervenirent in manus Turchorum.

Misti XLI. 137, u mlet. arkivu.

Godine 1392. marta 8:
Kapetan Boke polazi da predloži princepsu Albanije da mu prepusti Drač[284]

CCCCXVIII. God. 1392. 8. marta, u Veneciji.

Pošto je grad Drač podložan očiglednoj opasnosti da pređe u ruke Turaka, da se piše kapetanu Zaliva da ode kod gospodara te zemlje i da ga zamoli da dozvoli "da se kastrum Drača pomogne i čuva od strane našinaca, na naš trošak u njegovu čast i radi njegovog statusa, te da se vrati da živi u gradu sa svojom porodicom, imajući vlast i upravu i službu, da sprovodi pravdu i bude gospodar kao do sada", obećavajući mu na kraju godišnju platu sve do sume od 500 dukata. Ako pored svih pokušaja ne bude mogao to da postigne, onda da se kapetan potrudi i učini tako "da pomenuti kastrum bude pod našom vlašću, pomažući ga i čineći da se čuva prema našem nalogu, šaljući samog gospodara da živi sa svojom porodicom u gradu i da vrši službu i bude gospodar kako je do sada, dobijajući onu platu koja mu je bila obećana."

Secr. Cons. Rog. R. 74, u mlet. arhivu.

[284] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 290.*

CCCCXVIII. God. 1392. 8 ožujka, u Mletcih.

Cum civitas Durachii subiaceat manifesto periculo perveniendi ad manus Turchorum, scribitur capitaneo culphy, ut se presentet domino illius terrae et roget eum, ut sinat „quod castrum Durachii fulciatur et custodiatur per nostratos nostris expensis ad honorem suum et status sui, et se reducat ad habitandum in civitate cum familia sua, habendo regimen et gubernationem ac introitus, et faciat iustitiam, et sit dominus, ut est ad presens“, promittendo ei in ultimo de provisione annuali usque ad summam 500 ducatorum. Si facta omni experientia hoc non poterit obtinere, tunc capitaneus procuret et faciat ita „quod dictum castrum sit in potestate nostra, fulciendo et faciendo custodiri ipsum ad nostrum mandatum, dimittendo ipsum dominum habitari cum sua familia in civitate et habere introytus et esse dominum ut est ad presens, habendo illam provisionem, que fuisset ei promissa.“

Secr. Cons. Rog. R. 74, u mlci. arkivu.

Godine 1392. mart 21-april 18: Venecija imenuje svog kastelana Drača koji za poslugu ne smije da uzima Albance[285]

(1392. III 21 – 1392. IV 18)

PRVI KASTELAN KASTRUMA DRAČA

Savjetnici vijeća
Savjetnici stranaka
Prihvaćeno.
Da se treba pobrinuti za odbranu i zaštitu kastruma *drača* koji je od strane gospodara pomenutog mjesta predat u ruke našeg kapetana Zaliva, kako bi naš kapetan mogao da prihvati svoje balistarije i ljude sa galije koje je poslao tamo. Sa blagonaklonošću je zaključeno da se zbog tolikih potreba izabere u tom vijeću jedan kastelan za pomenuti kastrum na dvije godine i toliko više koliko njegov nasljednik odgađa svoj dolazak tamo, i ne može da bude mlađi od trideset godina, a da se izabere putem dva kruga glasanja u tom vijeću i još jedanput za izbor kod gospodara, konsilijara, starješina i savjetnika, sa platom od xxiiij livri groša u godini i godišnoj plati, da platu mora da prima u prvoj godini prije njegovog odlaska a poslije od šest na šest mjeseci, držeći dvojicu slugu sa njegovom platom i na njegov trošak, koji treba da imaju od dvadeset godina naviše i manje od pedeset, da ne budu *albanci* ili iz *drača*. A pomenuti kastelan da odgovori onog dana kada bude izabran, ili od drugog do trećeg. Da sprovodi godišnji račun i pravdu među svojim balistarijima iz kastruma i balistarijima iz donje kule, da ne smije ni na koji način da se lično bavi trgovinom, niti da dopusti da se trgovina za njega odvija preko nekog drugog, da ne odlazi iz kastruma osim dva dana u nedelji, a kada bude izlazio pomenutih dana da se potrudi da dvojica starješina od balistarija koji su upućeni u kastrum ostaju unutra. Osim toga, da ne smije da ne dozvoljava pomenutim balistarijima kastruma da za čuvanje kastruma ne ostaje barem dvadeset balistarija. Da krene sa galijom koja će ići na *krit* za potrebe *nigroponta*. No prije svog odlaska treba da se povuče ako misli drugačije o svom poslu.
Pored toga, treba da se odaberu dvojica starješina balistarija za pomenuti *venecijanski* kastrum, sa dvanaest balistarija za svakog i sa onom platom koju će odrediti pomenuti kolegijum. Ipak, starješine treba da dobijaju po xxv livri u mjesecu za svakoga. No, oni koji žele da kao starješine idu treba da se zapišu kod kamere i da se potvrde u pomenutom kolegijumu da su pogodne ličnosti, onako kako zahtijeva stanje pomenutog mjesta. Takođe da se za učvršćivanje pomenutog kastruma i donje kule moraju poslati sa pomenutom galijom grede i druge stvari koje se čini da su neophodne kako za napad, tako i za odbranu, prema tome kako će smatrati pomenuti kolegijum.
Pored toga da se piše našem kapetanu Zaliva oslanjajući se na njegovu razboritost i učinjene postupke sa njegove strane, da se obavijesti o onome o čemu smo se pobrinuli i naredi da se potrudi da pomogne kastrum sa uljem, sirom, usoljenim mesom i sirćetom, a zatim što će moći bolje sa novcem koji ima, jer smo ga s vremena na vrijeme pomagali njime, a takođe da sloboda da može sa balistarijima da uništi onaj dio donje kule bez koga se zna da sama kula ne može postojati. Takođe, pošto naš konzul u *draču* piše da narod *drača* nastoji da se napravi ona tajata koja treba da se uradi zbog postavljanja zemlje na ostrvo i da žele da prilažu od svojih prihoda dok ne budu određeni troškovi, da se piše i naredi tom kapetanu da se potrudi da vidi i ispita, ili da učini /naredi/ da se dobro vidi u ispita ta činjenica, da li taj rudnik može

[285] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 147-148.*

PRIMUS CASTELLANUS CASTRI DURACHIJ

Sapientes Consilij
Sapientes ordinum
Capta.

Quia prouidendum est de custodia et conseruatione castri *durachij* assignati per dominum dicti loci, in manibus capitanei nostri culphy, ut ipse noster capitaneus, possit accipere ballistarios suos, et homines galearum quos ibi dimisit. Vadit pars in bona gratia, quod pro ista vice tantum, eligatur in isto consilio, Vnus castellanus dicti castri, per duos annos, et tantum plus quantum successor suus differret illuc recedere, qui non possit esse minoris etatis quam triginta annorum. et fiat per duas manus electionum in ipso consilio, et una per scruptinium inter dominum consiliarios, capita, et sapientes utriusque manus cum salario librarum xxiiij^{or} grossorum in anno et ratione anni, quod salarium recipere debeat pro primo anno ante suum recessum et postea de sex in sex menses tenendo duos famulos ad suum salarium et expensas qui sint a viginti annis supra et quinquaginta infra, nec sint *albanenses* uel de *durachio*. Et respondeat dictus castellanus, ea die qua fuerit electus uel altera ad tercias. Faciat rationem et justiciam inter ballistarios suos castri et ballistarios turris inferioris. verum non possit facere nec fieri facere de mercationibus per se uel alium ullo modo, nec exire de castro nisi diebus duobus in ebdomada, et si quando exibit dictis diebus, teneat modum quod duo capita ballistariorium que deputabuntur in castro remaneant intus. Insuper non possit dare licenciam dictis ballistarijs castri per modum, quod semper non sint ad custodiam castri saltem ballistarij viginti. Recedat cum galea que itura est in *cretam* pro factis *nigripontis*. Et ante suum recessum de sua commissione si aliud sibi videbitur committendum.

Jnsuper fieri debeant duo capita ballistariorum pro dicto castro *veneta*, cum ballistarijs duodecim pro quolibet, et cum illo soldo quod videbitur collegio predicto. Verum capita habeant libras xxv pro quolibet in mense. Sed illi qui ire uolent pro capitibus, fatiant se scribi ad cameram, et probentur in dicto collegio ut habeantur persone sufficientes sicut requirit condicio loci predicti.

da se napravi i kako, sa koliko truda, ljudi i troškova i kako da se pronađu i dobiju potrebni ljudi i slične stvari, i koliko će moći da se iskopa. Isto tako da nas obavijesti u kakvom je stanju i položaju sama teritorija i da li može dobro da se kopa da se ne bi poslije kajao, pa ako poslovi mogu da se izvršavaju sa sigurnošću da se pristupi djelu, takođe doznajući od gospodara Drača i od drugih kako i koliko oni žele da se potroši kako bi se ostvarilo to djelo toliko korisno i neophodno za njihovu zaštitu, a da nas u potpunosti obavesti šta je po njemu neophodno i očigledno, kako bi mogli sa punom jasnoćom i saznanjem da se pobrinemo za pomenute stvari.
Izabrani Kastelan
Ser *Paulo de kanali* (iz Herceg Novog?)
Pouzdanik ser *Paulo Nani*
(AD II 481)

Item pro munitione dicti castri, et turris inferioris mitti debeant cum dicta galea biscotum et alie res que necessarie videbuntur tam pro offensione quam pro defensione. secundum quod dicto collegio apparebit.
Insuper scribatur capitaneo nostro culphy Recommendando sapientiam suam et modos seruatos per eum, et informetur de eo quod prouidimus, ac sibi mandetur, quod procuret de fulciendo castrum, oleo, caseo carnibus salitis et aceto deinde, quantum melius poterit, cum pecunia quam habet, quia de ea sibi de tempore in tempus subueniemus, et similiter detur sibi libertas cassandi de ballistarijs turris inferioris illam partem sine qua cognoscet ipsam turrim stare posse. Verum quia consul noster *durachij* scribit quod populus *durachij* multum affectat, quod fiat illa taiata que fieri potest, pro ponendo terram in insula, et quod uellent contribuere quantum suarum intratarum semper, donec soluta foret expensa que fieret scribatur et mandetur ipsi capitaneo, quod det operam de videndo et examinando, aut videri et examinari faciendo bene istud factum, et si dicta caua fieri potest et quomodo, et in quanto opere, et cum quot personis, et quanta expensa, et quomodo jnuenirentur et haberentur persone necessarie, et res similiter, et quantum foret expediens cauare. Similiter nos informet, cuius sortis et conditionis est ipsum territorium, et si bene cauari possit, ita quod postea non amoniretur, et si operarij possent secure stare ad opus, Senciendo etiam a domino *durachij* et ab alijs, quomodo et quantum ipsi vellent expendere, ut fieret istud opus, tantum utile et necessarium ad conseruationem suam. Jnformando nos, ita ad plenum de sibi, necessarijs et distincte, quod possimus cum plena claritate et informatione prouidere factis predictis.
Electus Castellanus
ser *Paulus de canalj.*
probatus ser *Paulus Nanj*
(AD II 481)

Godine 1392. avgusta 9: Venecijanci odgovaraju Georgiju Topiji gospodaru Albanije[286]

(449)

1392. VIII 9. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 140(139)t (titi. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Odgovor dat poslanicima gospodara *drača* na više zahtjeva - - - [c.] 70

Ibid., R^0 42, c. 74(73)rt

Mccclxxxxij u indiktu xv, dana devetog mjeseca Avgusta (*ispušteno*).
Gore navedeni savjetnici (*tj*. savjetnici vijeća i savjetnici stranaka).
Prihvaćeno.
Da se odgovori na one zahtjeve koji su nam dostavljeni od strane uzvišenog gospodara *Georgija Topije*, gospodara *drača*, na ovaj način i prvo na prvi zahtjev, kojim njegovi poslanici u njegovo ime traže da imamo dobru volju da preko naših zvaničnih pisama, potvrđenih zlatnom bulom, potvrdimo i odobrimo dokument o zaključenim dogovorima između njega i plemenitog muža ser *Saracena dandula*, našeg kapetana Zaliva (Boke), u vezi sa kastrumom i gradom *dračom* itd. Pošto smo u svakom slučaju čvrsto ubijeđeni da će nas pomenuti gospodar u potpunosti poštovati, što je sadržano u pomenutom dokumentu, zadovoljni smo i po volji nam je da se pomenuti dokument odobri i učini da se potvrdi preko naših zvaničnih pisama kako traže, obećavajući potpunu sigurnost, prema onome kako stoji u njegovom drugom zahtjevu, da se pomenuti gospodar neće uznemiravati ili zlostavljati, niti da će se dozvoliti da se uznemirava ili zlostavlja u njegovom statusu i vlasti koju sada ima, preko sadržine pomenutih dogovora, sve dok oni služe nama kako je gore istaknuto.
Na treći i četvrti zahtjev, čije sadržine treba da dostavimo našem sadašnjem kapetanu Zaliva i budućima, da su dužni da tom gospodaru *georgiju* pružaju pomoć i zaštitu u sticanju privilegija nadomak marine, gradova i kastruma koji postoje u tim oblastima itd., da se odgovori kako gospodar *georgije* treba da bude sasvim siguran da volimo njega i njegov status kao našeg najposebnijeg prijatelja, tako da sve što ćemo moći da učinimo prema našoj časti za dobro njegovog statusa i za pomirenje sa njegovim susjedima, činićemo uvijek radosno i sa zadovoljstvom, a tako treba da čine i naši kapetani Zaliva kojima ćemo ovo davati u naredbama.

na poleđini

Na peti zahtjev kojim traže da se poništi i ukloni iz grada *drača* ona moneta koja se tamo naziva koracij i jeste od naših tornesolora, jer se ne može trošiti i u potpunosti je na veliku štetu čitavog grada itd., da se odgovori da smo mi, saznajući i videći da je pomenuta moneta u opticaju i da se troši u svim krajevima *Romanije* i da je u krajevima okolnih susjeda na veću korist naroda od našeg soldina, bili odlučili da se tamo pošalje količina pomenutih tornesija, no pošto oni kažu da im nije na koristi već na štetu otkazaćemo se od slanja veće količine pomenute monete, jer ne želimo da činimo nešto što bi bilo na njihovu štetu.
Na šesti zahtjev koji sadrži da se udostojimo da samom gospodaru *drača* damo pravo odlučivanja i moć da se pobrine za *albance* koji prebivaju u *turskoj* a žele da dođu da žive u *draču*

[286] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 151*.

(449)

1392 VIII 9 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 140(139)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Responsio facta Ambaxiatoribus domini *durachij*, ad plura capitula --- [c.] 70

Ibid., R° 42, c. 74(73)rt

Mccclxxxxij°. Jndictione xv^{a} die nono mensis Augusti *(omissis)*
Sapientes suprascripti *(i. e.* Sapientes consilij et Sapientes ordinum*)*
Capta.
Quod Respondeatur ad ista capitula nobis porrecta pro parte magnifici domini *Georgij Topie*, domini *durachij* in hac forma, et primo ad primum capitulum quod quidam ambasiatores sui suo nomine requirunt, quod nobis placeat confirmare et Ratifficare, per nostras patentes literas, bulla aurea communitas, instrumenta pactorum contractorum inter ipsum et nobilem virum ser *Saracenum dandulo* capitaneum nostrum culphy, super facto castri et ciuitatis *durachij* etc., Quod habentes ymo pro constanti tenentes quod dictus dominus plenarie obseruabit nobis, quecumque contenta in instrumento predicto, contenti sumus et placet nobis, dictum instrumentum Ratifficari et approbari facere, per nostras patentes literas sicut requirunt, promittentes ad abundantem cautelam, secundum quod in suo secundo capitulo continetur, non inquietare, uel molestare, nec inquietari uel molestari facere, dictum dominum, de statu et dominio suo quod nunc tenet, ultra continentiam pactorum predictorum, donec illa nobis seruauerit ut superius est expressum.
Ad tercium et quartum capitulum, continentia quod debeamus committere capitaneo nostro culphy presenti et futuris, quod debeant prestare eidem domino *georgio*, auxilia et fauorem in acquirendo Jura de prope marinam, ac ciuitates et castra in illis partibus existentia, necnon turrim del *pirgo* etc. Respondeatur quod dominus *georgius* debet esse certissimus, quod nos amamus eum et statum suum, cordialiter, tamquam singularissimum amicum nostrum ita quod omnia que facere poterimus cum honore nostro, pro bono status sui et pro reconciliando eum cum circhauicinus suis, faciemus semper alacriter et liberaliter, et ita faciant capitanei nostri culphy, quibus hoc dabimus in mandatis.

tergo

Ad quintum capitulum per quod requirunt, quod remoueatur et eleuetur de ciuitate *durachij*, illa moneta, que uocatur ibi coracij, et est nostrorum tornesellorum, que spendi non potest, et redundat in maximum dannum totius civitatis etc. Respondeatur quod nos cognoscentes et videntes quod dicta moneta currebat et spendebatur in omnibus partibus *Romanie*, et in partibus ibi circhauicinis cum

i srezu sa svojim ljudima i dobrima, jer će tamo moći sigurnije da prebivaju i da će se boraveći i živeći tamo odnositi kako se odnose i drugi građani *drača*, da se odgovori da smo zadovoljni i da nam je po volji da pomenuti gospodar *drača* može da se pobrine za pomenute *albance* koji žele da se vrate sa svojim ljudima i dobrima unutar grada *drača*, jer ukoliko rade i čine dobro sa poštovanjem naše vlasti i samog gospodara *georgija*, mogu tamo da borave sa punom sigurnošću, a mi ćemo se odnositi prema njima ljubazno i blagonaklono kao i prema ostalim građanima *drača*.

Na sedmi zahtjev koji sadrži da se udostojimo, da posebnom milošću pomenutom gospodaru *drača* zbog neophodnosti koju ima sada odredimo i pozajmimo pet stotina zlatnih dukata, za koje se obavezuje da će učiniti da se od njegovih prihoda vraćaju i predaju s vremena na vrijeme našem kastelanu i, kako kažu pomenuti poslanici, gore navedeni novac u potpunosti isplatiti za šest mjeseci, da se odgovori istima da smo, naklonjeni blagougodnosti ranije pomenutog gospodara, spremni učiniti da im se pozajme pomenuti dukati pošto nam sačine dokument obligacije za pomenutu količinu i o vraćanju s vremena na vrijeme našem kastelanu, s time da će u roku od šest mjeseci otkako tu sumu primi pomenuti gospodar, prema tome kako su se obavezali, cijelu pomenutu vratiti.

Na osmi zahtjev kojim traže našu zlatnu zastavu, da se odgovori kako smo spremni da im je dostavimo, no molimo gospodara *georgija* da se drži toga da se ta zastava ne šalje u neki kraj izvan grada bez našeg znanja ili znanja naših kapetana koji predstavljaju našu vlast, jer ne želimo da se pod našom zastavom dogodi nešto što bi ponizilo čast naše vlasti i gore navedenog gospodara.

Na deveti zahtjev u vezi sestre (Jelene?) pomenutog gospodara *georgija*, koju nastoji da uda, tražeći neku pomoć za sebe, da se odgovori da ako imenovani gospodar uda imenovanu gospodaricu i poslije nam kaže šta treba da se učini u vezi sa pomenutom činjenicom, mi ćemo mu dati takav odgovor kakav ćemo smatrati da odgovara našoj časti.

Na kraju da se kaže tim poslanicima i o tome da se napišu posebna pisma samom gospodaru *drača*, da ga mi hvalimo, podstičemo i ohrabrujemo koliko možemo na to da mora nastojati da prema svojim podanicima i vjernicima postupa blagonaklono i milostivo, služeći im po pravu i pravednosti, onako kako mora biti, jer radeći tako građani napreduju i narodi se sve više stavljaju na raspolaganje častima i ugodnostima gospodara.

((AD II 483))

maiori comodo populorum quam nostri soldini, principiauimus illuc mittere de tornesijs antedictis, Sed postquam dicunt quod non est eis utilis sed dannosa, Restabimus de mittendo amplius de dicta moneta, quia nollemus facere rem que dannosa esset eisdem.
Ad sextum capitulum continens, quod dignemur dare arbitrium et potestatem ipsi domino *durachij*, assecurandi *albanenses* qui stant in *turchia*, et vellent venire ad habitandum in *durachio* et districtu cum personis et bonis suis, quod secure poterunt ibi stare, et quod stantibus et habitantibus ibi, tractabuntur prout tractantur alij ciues *durachij*, Respondeatur quod sumus contenti et placet nobis, quod dictus dominus *durachij*, possit assecurare *albanenses* predictos qui volent se reducere cum personis et bonis suis, intra ciuitatem *durachij*, quod de quanto operabuntur et bene facient, cum honore nostri dominij, et ipsius domini *georgij*, poterunt ibi stare cum plena securitate, et tractabuntur per nos dulciter et benigne prout alij ciues *durachij*.
Ad septimum capitulum continens, quod dignemur, de speciali gratia concedere et mutuare dicto domino *durachij* propter necessitatem quam habet ad presens, ducatos quingentos aurj, quos se offert dari facere et restituere castellano nostro de suis intratis, de tempore in tempus, et dicunt dicti ambasiatores quod in sex menses bene soluentur denarij supradicti. Respondeatur eisdem, quod dispositi ad beneplacita domini antedicti, sumus parati facere eis mutuarj dictos ducatos quingentos faciendo nobis fieri instrumentum obligationis dicte quantitatis, et restituendo eos de tempore in tempus castellano nostro, ita quod in sex menses postquam applicuerit ad dictum dominum suum, tota dicta quantitas, secundum quod se offerunt restituta sit.
Ad octauum capitulum vexilli nostri aurei quod requirunt. Respondeatur quod sumus parati illud sibi facere assignari sed rogamus dominum *georgium*, quod teneat modum, quod illa banderia non mittetur in aliquam partem extra ciuitatem, sine nostra conscientia, uel capitaneorum nostrorum representantium nostrum dominium, quia nollemus, quod sub ipsa nostra banderia, aliquid occurreret minusquam honorabile nostro dominio et domino supradicto.
Ad nonum capitulum de facto (1) sororis dicti domini *georgij*, quam maritare intendit, petens aliquid in suum auxilium, Respondeatur quod si dictus dominus, maritabit dictam dominam, et dici nobis postea aliquid fecerit super facto predicto, nos sibi dabimus illam Responsionem, quam honorj nostro videbimus conuenire.
Vltimate dicatur istis ambasiatoribus, et de hoc fiant speciales litere ipsi domino *durachij*, quod nos laudamus satis, et ad hoc eum inducimus et hortamur quantum possumus, quatenus debeat tenere modum, de tractando subditos et fideles suos dulciter et benigne, ministrando eis, ius et iusticiam, secundum quod fieri debet, quia faciendo per istum modum, ciuitates crescunt, et populi amplius se disponunt ad honores et comoda dominorum.
((AD II 483))

(1) Helenae?

Godine 1392. avgusta 9:
Venecijanci šalju šećer i odjeću za poklon bolesnom Georgiju Topiji[287]

(450)

1392. VIII 9. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 140(139)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Da se mogu za šećer i odjeću potrošiti 25 dukata, poslatih kao dar gospodaru *drača* - - - [c.] 71

Ibid., $R^0$42, c. 74(73)t

Prihvaćeno
Pošto je gospodar *drača*, kako je poznato, teško obolio i, kako nam piše naš kapetan Zaliva, biće veoma zadovoljan ako bude nagrađen sa šećerom i odjećom, zaključeno je da sa za one stvari, za koje vlast smatra da treba, mogu potrošiti dvedeset i pet dukata u ime pomenutog dara i nagrade.
((AD II 483))

[287] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 154.*

(450)

1392 VIII 9 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 140(139)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Quod possint expendi ducati 25 in zucharo et confectionibus mittendis dono domino *durachij* - - - [c.] 71

Ibid., R° 42, c. 74(73)t

Capta
Quia dominus *durachij*, ut notum est, est grauiter infirmus de persona, et secundum quod nobis scribit capitaneus noster culphy, habebit ualde gratum, si presentabitur de cucharis et confectionibus Vadit pars, quod in illis rebus que dominio videbuntur, possint spendi ducati vigintiquinque, pro donando et presentando domino supradicto.
((AD II 483))

Godine 1392. avgusta 18: Georgije Topija, gospodar Albanije, predaje Drač Venecijancima[288]

(451)

1392. VIII 18. *Commemoriali L. VIII, c. 163(165)t (n^0 383)*

Potvrđivanje dogovora započetih između gospodara *Georgija topije*, gospodara *drača* i gospodara *Saracena Dandula*, kapetana Zaliva (Boke), u ime opštine *Venecije* u vezi *drača*, učinjeno od strane slavnog gospodara duksa i *Venecijanske* opštine.
Antonije Venerio, božjom milošću duks *Venecije* itd. Svim i pojedinim, kako sadašnjim tako i budućim, ovo zvanično pismo da bude na očigledan uvid, da, pošto se uzvišeni i moćni gospodar *Georgije Topija*, gospodar *drača*, kao katolički princeps i zbog neprestanih pljačkanja i pustošenja njegovih podanika koja su činili *turci*, bojao da sam grad u preziranju hrišćanskog imena ne pređe u njihove ruke sa gubitkom duša i tijela tolikih vjernika hrišćana, radi svojeg spasenja, spasenja grada i povjerenog mu naroda došao je do određenih sporazuma i dogovora sa plemenitim mužem *Saracenom Dandulom*, našim kapetanom Zaliva, o kojima je između njih bio zaključen zvanični dokument. Iz tog razloga taj gospodar poslao je kod nas poštovanog oca gospodara *Jovana*, božjom i apostolskom milošću *dračkog* arhiepiskopa, i razborite muževe, protovistarija *Filipa Barela* iz *Venecije* i građanina *drača filipa* de *zaperinija* kao svoje poslanike, koji su sa velikim nastojanjem tražili u njegovo ime da se odobrovoljimo da pomenute sporazume i dogovore prihvatimo i odobrimo preko zvaničnog pisma, radi njegove utjehe i utjehe naroda pomenutog grada. Zbog toga mi, uviđajući sasvim očigledno i bez sumnje da će se istinski dogoditi pomenute opasnosti i bojeći se gubitaka i šteta (koje ako taj grad pređe u ruke pomenutih nevjernika, nesumnjivo bi se dogodile čitavom hrišćanstvu), sa našim prikladnim savjetima, taj dokument sporazuma i dogovora sa svime što je opšte i pojedinačno u njemu sadržano prihvatamo, blagosiljamo i odobravamo i želimo da budu povoljni, postojani i čvrsti u svemu kako je postavljeno, obećavajući da se od sada neće dozvoliti da se radi ili ide protiv tih sporazuma i dogovora, niti dozvoliti da ih sam gospodar *Georgije* u vlasti koju sada ima uznemirava ili povređuje, ili učini da se povređuje ili ide protiv sadržine pomenutih dogovora, dokle je živ i dok bude služio u onome što nam je obećao i što je u pomenutom dokumentu dogovora i sporazuma određenije sadržano, a čija sadržina slijedi u ovim riječima: U ime gospodara našeg Isusa Hrista i našeg zaštitnika blaženog *Marka* jevanđeliste, hiljadu trista devedeset i druge, u petnaestom indiktu, u kastrumu *drača*, uz prisustvo gospodara *Jovana*, božjom milošću *dračkog* arhiepiskopa, gospodara *filipa Barela* iz *Venecije*, gospodara *Almora lombarda* iz *Venecije*, magistra *Nikolaja*, lekara, sina pokojnog *Franciska de Seravale*, gospodara *Žakomela boarela* iz *Venecije*, prezvitera *andriola iz Venecije*, pozvanih i utvrđenih svjedoka. Plemeniti i slavni gospodar gospodar *Georgije topija*, gospodar *drača*, po svojoj saglasnosti i volji dao je i predao *dračkí* kastrum plemenitom i slavnom mužu gospodaru *Saracenu dandulu*, sindiku, prokuratoru i vrhovnom kapetanu Zaliva u ime dukalske vlasti *Venecije*, pod ovim dogovorima i uslovima. Najprije da se istakne znak ili zastava blaženog *Marka* jevanđeliste u ime i prava vlasti i opštine *Venecije*. Takođe, da vlast čuva, štiti, brani i drži u svojim rukama taj kastrum sa njegovim utvrđenjima i ljudima braniocima i čuvarima. Isto tako da ti čuvari prizivaju i ističu odbranu umjesto i u ime slavnog gospodara *Georgija tobije*, gospodara *drača*. Isto tako da pomenuti gospodar *Georgije* ima svoje prihode i da raspoređuje svoje službenike i naređuje njima kao ranije izvan

[288] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 154.*

(451)

1392 VIII 18 *Commemoriali L. VIII, c. 163(165)t (n° 383)*

Ratificatio pactorum initorum inter dominum *Georgium topia* dominum *durachij* et dominum *Saracenum Dandulo* capitaneum culfi

kastruma u svojoj dračkoj zemlji. Isto tako da neke koji su pobjegli i radi svoje sigurnosti otišli u pomenuti kastrum, sama vlast je dužna da ih preda u *Georgijeve* ruke. Isto tako za neke koji su izvan grada bili pobunjenici da se ta vlast pobrine i prikloni ih da ponovo zadobiju naklonost pomenutog gospodara. Takođe u slučaju ako vlast pošalje poslanike kod gospodara *turaka,* ta vlast treba da se pobrine i nastoji da se ustanovi mir i sloga sa pomenutim gospodarem *Georgijem*. Takođe ako gospodar *Georgije* izrazi volju da neki od njegovih podanika budu zatvoreni, da može njih poslati u kastrum i da je sama vlast dužna da ih čuva po volji i želji pomenutog gospodara. Takođe da pomenuti gospodar *Georgije* može po svojoj volji i želji da raspoređuje i razmješta svoje crkvene stvari koje se nalaze u crkvama kastruma, kao i druga svoja pokretna dobra. Takođe ako se dogodi da sami gospodar *Georgije* ode iz ovog života, da njegovi plemići i vjernici, kao i vazali mogu da borave, idu i vraćaju se u pomenuti grad *drač* bez ikakvih smetnji i tegoba. Isto tako, da su, kako gospodar *georgije*, tako i vlast *Venecije*, dužni da služe statutima i odredbama pomenutog grada *dračа*. Takođe plemeniti i slavni gospodar *Georgije tobija*, gospodar *dračа*, zakleo se i obavezao na sakramenta da pazi i održava gore pomenuto i da će posle njegove smrti grad *drač* slobodno preći u ruke i moći vlasti i grada *Venecije*, kao što je i na drugom mjestu obećao. A i sada. I obratno, plemeniti muž i slavni gospodar *Saracenus dandolo*, sindik, prokurator i vrhovni kapetan Zaliva zakleo se i obavezao na sakramenta, umjesto i u ime vlasti i gradaVenecije, da pazi i održava gore pomenuto. Ja *Jovan* pokojnog *pizarina de arimino*, carskom voljom notar i određeni sudija, prisustvovao sam svemu pomenutom i pojedinom, potpisao sam i objavio, i postavio sam svoj uobičajeni znak. Osim toga, pošto je pomenuti gospodar *Georgije* preko svojih poslanika, između ostalog tražio od nas da se udostojimo da mu sa posebnom milošću dozvolimo da ima vlast i moć odlučivanja da svi *Albanci* koji se vrate da prebivaju i žive u *draču* budu sigurni za svoje ljude i stvari. Na to smo sa našim savjetnicima utvrdili da mu se odgovori kako se slažemo da gospodar *Georgije* može garantovati sigurnost svim pomenutim *Albancima* koji žele da se vrate sa svojim ljudima i imovinama da žive u pomenutom gradu, i da im se dozvoli da ukoliko rade i čine dobro, sa poštovanjem naše vlasti i samog gospodara Georgija, mogu da prebivaju tamo i žive u potpunoj sigurnosti, jer ćemo se mi odnositi prema njima ljubazno i blagonaklono kao prema ostalim građanima pomenutog grada *dračа*. Naredili smo da ovo naše pismo bude puno povjerenje i sigurnost u premisama i učvrstili smo ga našom zlatnom bulom. Sastavljeno u našoj dukalskoj palati godine gospodove hiljadu trista devedeset i druge, u mjesecu avgustu, osamnaestog dana, u petnaestom indiktu.
(AD II 484))

nomine comunis *Venetiarum* pro factis *durachij*, facta per illustrem dominum ducem, et comune *Venetiarum*.
Anthonius Venerio dei gratia dux *Venetiarum* etc. Uniuersis et singulis tam presentibus quam futuris has nostras patentes literas Jnspecturis pateat euidenter, Quod cum magnificus et potens dominus *Georgius Topia* dominus *durachij* tamquam catolicus princeps et qui propter predas continuas et depopulationes suorum subditorum factas a *turchis* timebat ne ciuitas ipsa, in contemptu nominis Christiani perueniret ad manus eorum cum perditione animarum et corporum tot fidelium christianorum pro salute sua, ac ciuitatis et populi sibi subiecti ad certas conuentiones et pacta deuenerit cum nobili uiro *Saraceno Dandulo* capitaneo nostro culfi de quibus inter eos contractum fuit publicum instrumentum. Et ob hanc causam ipse dominus miserit ad nostram presentiam Reuerendum patrem dominum *Johannem* dei et apostolice sedis gratia Archiepiscopum *duracensem* et circumspectos uiros *Phylippum Barelli* de *Venetijs* prothouistiarium et *phylippum* de *zaperinis* ciuem *durachij* in suos ambaxiatores cum magna instantia, suo nomine requirentes, quatenus placeret nobis dictas conuentiones et pacta, per nostras patentes literas approbare, et ratifficare pro consolatione sua, et populi dicte ciuitatis. Jdcircho nos euidentissime cognoscentes uera fore dubia et pericula supradicta et timentes danna et detrimenta (que si ipsa ciuitas pervenisset ad manus dictorum infidelium toti christianitati infalibiliter prouenissent). Cum nostris consiliis oportunis, ipsum instrumentum conuentionum et pactorum et omnia et singula in eo contenta, ratifficamus, gratifficamus, et approbamus, ac grata rata et firma, esse uolumus in omnibus prout iacent, promittentes ex nunc, contra ipsas conuentiones et pacta, non facere uel venire nec ipsum dominum *Georgium*, de dominio in quo ad presens est, inquietare uel molestare, aut inquietari uel molestari facere, ultra continentiam pactorum predictorum, donec uitam duxerit in humanis; et dum nobis obseruauerit uice versa, ea que nobis promisit, et que in dicto instrumento pactorum et conuentionum distinctius continentur cuius tenor struitur in hec uerba,. Jn nomine domini nostri Yhesu christi ac protectoris nostri beati *Marci* euangeliste

Millesimo trecentesimo nonagesimo secundo. Jndictione quintadecima Jn castro *durachij*, presentibus domino *Johanne* dei gratia Archiepiscopo *durachij* domino *phylippo Barello* de *Venetiis*, domino *Almoro lombardo* de *Venetiis*, Magistro *Nicolao* filio condam *Francisci de Seraualle* medico. domino *Iacomello boarello* de *Venetiis* presbitero *andriolo de Venetiis* testibus conuocatis et rogatis. Nobilis et egregius dominus dominus *Georgius topia* dominus *durachij*, dedit et tradidit castrum *durachij* de consensu et voluntate sua Nobili et egregio uiro domino *Saraceno dandulo*, Sindico et procuratore ac capitaneo generali culfi, pro ducali dominatione *Venetiarum*, hijs pactis et conditionibus. Primo quod leuetur insigne siue uexillum beati *Marci* euangeliste nomine et iure dominationis ac comunitatis *Venetiarum*. Jtem quod dominatio teneatur tuerj defendere et manutenere ipsum castrum suis municionibus et hominibus defensoribus et custodibus. Jtem quod ipsi custodes uocent et clament tutellam uice ac nomine Egregii domini *Giorgij tobie* domini *durachij*. Jtem predictus dominus *Giorgius* habeat suos redditus, et suos officiales disponat et eis precipiat prout antea, extra castrum in terra sua *durachij*. Jtem si aliqui essent fugitiui, qui ad ipsum castrum pro sua securitate irent. Quod predicta dominatio teneatur illos in manibus dicti domini *Georgii* tradere. Jtem si aliqui essent extra ciuitatem rebelles Quod ipsa dominatio procuret et solicitet illos reconciliare in favorem dicti dominus *Georgius* possit distribuere ac disponere res suas ecclesia- ad dominum *turchorum*, ipsa dominatio prouideat et procuret ponere pactum et concordiam cum predicto domino *Giorgio*. Jtem si ipsi domino *Giorgio* uoluntas inesset, aliquos suos subditos carcerari, quod possit illos mittere ad castrum, et ipsa dominatio teneatur illos conseruare ad libitum et voluntatem prefati domini, Jtem prefatus dominus *Giorgius* possit distribuere ac disponere res suas ecclesiasticas *(?)* existentes in ecclesia dicti castri et alia sua bona mobilia secundum libitum et uoluntatem. Jtem si continget ipsum dominum *Georgium* emigrare ab hoc seculo quod nobiles et fideles ac vassalli sui possint stare ire reddire, in dicta ciuitate *durachij*, sine aliqua molestia et tedio. Jtem quod tam ipse dominus *georgius* quam dominatio *Venetiarum* tenentur seruare statuta et ordinationes dicte ciui-

tatis *durachij*. Jtem Nobilis et egregius dominus *Giorgius tobia* dominus *durachij* suprascriptus iurauit et sacramentauit obseruare et manutenere suprascripta, et post eius mortem ciuitatem *durachij* in manibus et potestate dominationis siue ciuitatis *Venetiarum* libere deuenire prout alias promisit. Et in presenti. Et econtra nobilis uir et egregius dominus *Saracenus dandolo*. sindicus et procurator ac capitaneus generalis culfi, iurauit et sacramentauit, vice et nomine dominationis ac ciuitatis *Venetiarum* obseruare et manutenere supradicta. Ego *Johannes* quondam *pizarini de arimino*, imperiali auctoritate notarius et iudex ordinarius predictis omnibus et singulis presens interfui subscripsi et publicaui signumque meum consuetum apponere posui. Jnsuper quia dictus dominus *Georgius* per suprascriptos suos ambaxatores inter alia requiri fecit a nobis quatenus dignaremur eidem concedere de gratia speciali quod habeat arbitrium et potestatem assecurandi omnes *Albanenses*, quos reduceret ad standum et habitandum in *durachio* in personis et bonis suis. Ad hoc cum dictis nostris consilijs sibi fecimus responderi, sicque contenti sumus quod dominus dominus *Georgius* possit securitatem facere omnibus dictis *Albanensibus* qui se volent reducere cum personis et bonis suis ad habitandum ciuitatem antedictam, eisque permittere quod de quanto bene operabuntur et fatient cum honore nostri dominij et ipsius domini, ipsi cum plenissima securitate poterunt ibi stare et habitare quia tractabuntur in personis et bonis suis a nobis et nostris omnibus dulciter fauorabiliter et benigne sicut alij ciues dicte ciuitatis *durachij*. Jn premissorum autem fidem et credentiam pleniorem presentes nostras literas fieri iussimus et bulla nostra aurea pendenti munimus. Datum in nostro ducali palatio Anno domini Millesimo tercentesimo nonagesimo secundo mense Augusti die decimo octavo. Jndictionis quintedecime.
(AD II 484))

Godine 1392. novembra 14: Venecija upućuje svoje provizore u Drač[289]

(458)

1392. XI 14. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 140(139)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Nalog plemenitim muževima ser *Mihaelu kontarenu* i ser *Petru kvirinu*, provizorima za oblasti *Drača* - - - [c.] 83

Ibid., R^0 42, c. 87(86)-88(87)

Mcccclxxxxij. Mjeseca Novembra, dana xiiij.
Savjetnici vijeća i stranaka
Bilo je prihvaćeno da se izda nalog provizorima koji će ići u oblasti *Drača*, u ovom obliku.
Mi *Antonije veneri*, božjom milošću duks *Venecije* itd. Određujemo vama, plemenitim muževima *Mihaelu kontarenu* i *petru kvirinu*, našim građanima i vjernicima, po našem nalogu a kao naši provizori da otputujete u oblasti *dračа* i kada sa božjom voljom prispijete do tog mjesta, dužni ste da dođete do svake informacije koju možete da dobijete od ser *paula de KANALI* (iz Herceg Novog?), našeg kastelana tamo, i od upravnika i gubernatora ser *Marina kauka*, koji je poslan u grad od strane našeg kapetana Zaliva (Boke), kao i od svih drugih koji se vama ili nekom od vas učine podobnim za to. A prvenstveno za ovo. Od našeg kapetana Zaliva, ako ga sretnete na putu, kako o fortifikaciji kastruma civitata i teritorije pomenutog mjesta, tako i o jarkovima za koje se govori da mogu biti (iskopani) radi premještanja na ostrvo određenog dijela distrikta pomenutog grada, takođe i o upravljanju i pravu povratka naših podanika odande, isto tako i o odredbama, običajima, carinskim službama, prihodima i troškovima kojih svakako ima u pomenutom mjestu, a i o onima koji će biti neophodni za uređivanje i održavanje pomenutog mjesta na naš ponos i pod dobrom zaštitom i vođstvom; takođe i o neslogama i razlikama ako se budu pojavile među našim podanicima, o načinu na koji oni treba da borave i da se vrate i svi slože, kako oni koji su tamo, tako i oni koji su vani da bi imali razlog da nam budu odani i žive u slozi i miru, za što se uz božju volju nadamo.
A u ime Boga, prvo i prije svega želimo da budete upravnici i gubernatori kastruma grada i cijele oblasti i za plemiće i za sve druge koji prebivaju u pomenutim kastrumima grada i njegovoj oblasti, kako unutra tako i vani, u građanskim i krivičnim parnicama, pa zbog toga vam naređujemo da dok tamo ne dođe upravnik, koga imamo namjeru da uskoro pošaljemo tamo, morate vi obojica složno da vladate i upravljate prema zakonima i odredbama pomenutog grada *Drača*, budući da smo mi gospodari tog mjesta, odnosno naš kapetan u naše ime, a i poslaniku pomenutog gospodara tako smo obećali dok bude živ. Ako tamošnji zakoni i odredbe ne budu dovoljni, onda da odlučujete i postupate prema zakonima i odredbama *Venecije*, zbog prekršaja ne pomažući prijatelju, ne šteteći neprijatelju, u što vjerujemo i od vas očekujemo. A kada se oko nečega ne slažete, onda treba da pozovete ser *paula de kanali* (iz Herceg Novog?), našeg kastelana tamo, koji treba da bude treći u pomenutim parnicama i svemu drugom što smo vam povjerili i što ćemo vam bilo kada povjeravati, prema odredbi koja je bila prihvaćena kada ste bili izabrani.

[289] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 164.*

(458)

1392 XI 14 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 140(139)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Commissio nobilium virorum ser *Michaelis contareno* et ser *Petri quirino* prouisorum ad partes *Durachij* - - - [c.] 83

Ibid., R° 42, c. 87(86)-88(87)

MCCClxxxxij.° Mensis Nouembris. die xiiij.°
Sapientes consilij et ordinum
Capta fuit Quod committatur prouisoribus Jturis ad partes *Durachij* in hac forma videlicet.
Nos *Anthonius venerio*, dei gratia dux *Venetiarum* etc. Committimus vobis Nobilibus viris *Michaeli contareno* et *petro quirino* Ciuibus et fidelibus nostris, Quod de nostro Mandato Jre debeatis in nostros prouisores sollemnes ad partes *durachij*, Ad quem locum amnuente domino Cum applicueritis, debeatis suscipere omnem illam informa-

Takođe, budući da je potrebno da se marljivo pazi na zaštitu kastruma i cijelog grada radi njegovog očuvanja u našu čast, treba pomno i neumorno da navodite šta je i gdje potrebno da se iznova popravi i utvrdi i da nastojite da se to izvrši sa vašom potpunom moći. U svim slučajevima imate slobodu da trošite od novca naše opštine namijenjenog za tamo, vodeći se principom da potrošite što manje možete. No, kada vam se učini da će biti neophodno da se naprave veliki troškovi, kada je u pitanju neki veliki zahvat, ili fortilicijum ili fortifikacija, želimo da budemo obaviješteni u potpunosti, tako što ćete vaše zaključke staviti u prijemne akte koje ćete nam dostaviti kada se vratite u *Veneciju*, ili napišete uredna pisma, kako bi mogli da se za to pobrinemo u ovom savjetu onako kako će izgledati da je pravilno.
Takođe, ako vam se čini da se sa manje balistarija od onih koji su sada tamo, sa sigurnošću mogu čuvati kastrumi, kula i grad, dok postoje fortilicije, da imate slobodu da odstranite i umanjite njihov broj sa koliko možete manje troškova, jer u troškovima stoji iznos predviđen za to mjesto. Takođe, treba da se pobrinete ili putem pribavljanja, ili kupovinom, ili na neki drugi način koji vam se čini boljim za kuću ili prebivalište u koje upravnik, koga šaljemo sa njegovom porodicom, može da se naseli. I da bude u redu i za pohvalu ta kuća i odgovarajuće i kako valja prebivalište koje ćete urediti i za koje ćete se pobrinuti kada pomenuti rektor bude prispio tamo, kako je pravo.
Takođe u vezi sa prihodima i rashodima, kao i carinskim dažbinama, ne želimo da se sa vaše strane uvodi neka novina, već da se produže stari i dobri običaji pomenutog mjesta. No želimo, naređujući vam, da marljivim ispitivanjem i istraživanjem činjenica morate da regulišete i uređujete te i takve pomenute prihode, rashode i carinske dažbine, tako da se nikakva prijevara ne može dogoditi na štetu naše opštine ili pojedinih ljudi, imajući pravo da zbog pomenutog razloga određujete službenike i pisare, sa onom platom za koju ćete smatrati da odgovara, koji će trebati da rade i budu u pomenutim službama, sve dok se od strane naše vlasti ne bude drugačije odredilo i uredilo.

na poleđini

Takođe, pošto u prinadležnosti *dračа* spada i neki kastrum nazvan *kroja*, koga je starija sestra nekadašnjeg gospodara *dračа* držala poslije njegove smrti, koja se nedavno udala za nekog ser *Marka barbadika* koji već dugo vremena živi u pomenutim krajevima, a taj pomenuti kastrum je udaljen od grada dvadeset hiljada koraka, u kome postoji običaj da se daje znak dima danju, a vatre noću, kada se čini da neprijateljski narod želi napasti srez ili teritoriju *dračа*, kako bi svi, i oni unutra i oni napolju, bili zbrinuti i mogli da dođu do spasonosnog mjesta, i treba se pobrinuti da u vrijeme koje dolazi ne padne u tuđe ruke, već u ruke naše vlasti, naređujemo vam da se informišete ko ga drži i pod čijom je zaštitom i da učinite sve i pobrinete se da se dobije zavjet pomenute gospodarice i muža, da će držati i čuvati pomenuti kastrum pod našim imenom i prema našoj časti i nalogu. Takođe da ostanu uobičajeni signali kako je navedeno.
Takođe smo dobili informaciju da treba da se otvaraju neki objekti na nekom dobrom dijelu dobrog i plodnog terena, koje grad *Drač* može da postavi na ostrvu ili na seraleum-u (?) i da su neke starješine tih *albanaca* ponudile da sa dijelom svojih ljudi lično prisustvuju i učestvuju u kopanju sve dok se ne završi posao. Slično govore i oni iz grada i ponudili su se da plaćaju troškove posla za pet godina, započinjući novih pet godina pošto prođe pet godina, kako bi mogli pored svega toga i ponešto drugo da urade, pa vam zato naređujemo da treba marljivo da ispitate pomenuti posao i da li pomenuti seraleum može da se pripravi i za koliko vremena potom sa žiteljima, sa koliko troškova i na kojim mjestima, i sigurno da doznate od

t:onem, quam poteritis habere a ser *paulo de canalj* Castellano nostro ibidem, et a ser *Marino caucho* rectore et gubernatore, in ciuitate dimisso per capitaneum nostrum culphy, et ab omnibus alijs, qui vobis et cuilibet vestrum videbuntur. Et principaliter. A capitaneo nostro culphy si eum reperietis in itinere, tam super fortificationem castrorum Ciuitatis et territorij dicti loci, ac fouearum que dicuntur fieri posse pro ponendo in Jnsulam aliquam partem districtus dicte ciuitatis et super gubernatione et Jus reddendo fidelibus nostris deinde, quam etiam de statutis, consuetudinibus, offitiis datijs gabellis, Jntroytibus et expensis, que quomodolibet sunt et fiunt in dicto loco, et quas fieri necesse foret pro regulatione et conseruatione dicti loci ad nostrum honorem, et sub bona Custodia et regimen, Et etiam de discordijs et differentijs, sique forent Jnter fideles nostros deinde, Et de modo sedandi, et remouendi eas, et concordandi omnes tam Jntus quam extra, ut habeant causam essendi nobis obedientes, et standi in pace et tranquilitate, ut domino concedente speramus.

Et Jn Dei nomine, primo et ante omnia, volumus quod sitis Rectores et gubernatores Ciuitatis castrorum et totius districtus, et nobilium ac omnium aliorum degentium in dictis locis castris Ciuitate et eius districtu, tam intus quam extra in Ciuilibus et Criminalibus, Et Jdeo Mandamus vobis, quatenus, donec illuc applicuerit Rector, quem Jlluc de breui mittere Jntendimus, debeatis vos ambo in concordio regere et gubernare, ac ciuilibus facere Jus et Justiciam, secundum statuta et ordines dicte Ciuitatis *Durachij*, quoniam sic domino dicti loci, Capitaneus noster culphy nostro nomine, et ambaxatori dicti domini dum viueret nos promisimus, quando uero defficerent statuta et ordines deinde, Rẽgatis et fatiatis, secundum statuta et ordines *Venetiarum*, Amicum non Juuando, nec Jnimico nocendo per fraudem, ut de uobis confidimus, et speramus. Quando vero essetis in aliquo discordes, debeatis vocare *ser paulum de canali* castelanum nostrum ibidem, qui debet esse tertius in predictis et omnibus alijs, que uobis committimus et committemus quomodolibet, secundum formam partis capte, quando ellecti fuistis.

Jtem quia pre alijs est vigillandum ad fortificationem castrorum et Ciuitatis totius pro conseruando eam ad nostrum honorem, debeatis

pomenutih *albanskih* starješina koliko ljudi namjeravaju da daju, i da li će trebati njima nešto da se plati ili ne, a od građana *drača* da li su spremni da snose troškove kako smo obaviješteni, pa kada ćete moći treba uredno da nam napišete što god da ste doznali i otkrili o pomenutom, kako i vaša mišljenja o tome, da bi mogli da se pobrinemo i učinimo onako kako će ovaj savjet smatrati da je bolje, takođe obaveštavajući nas o stvarima koje će biti neophodno da se pošalju tamo radi pomenutog truda i posla.
Takođe treba da ispitate stanje luke i da nas informišete *(posljednje riječi precrtane)*, da li može da postane moguće da galije i druge lađe mogu da se kreću, kako bi mogli da nam date potpunu informaciju i potrudite se da bude prikladna.
Takođe pošto, kako se tvrdi, izvan *drača* ima mnogo *albanskih* starješina a slično je i u gradu, od kojih *albanskih* starešina neki žive u gradu, neki katkad izvan a katkad u gradu sa ženom, djecom i porodicom, a neki sasvim izvan grada, od kojih su četvorica pod zaštitom naše vlasti i koji su, sa svima ostalima, veoma odani našoj vlasti, a među njima postoje neki koji posjeduju veliku teritoriju, moć i uticaj na ljude izvana, skupljaju žito i druge stvari u velikoj količini i drže plodnu dračku zemlju, pa je dobro svim tim starješinama i plemićima dati razlog i osnovu da nikako ne odstupaju od svoje dobre volje, već da iz dobrog pređu na bolje, poručujemo vam da treba da nas obavijestite o stanjima svih pomenutih i da ih uvažavate prema njihovom stepenu vrijednosti. Takođe da se držite načina da govorite sa njima sa plemenitim riječima blagonaklonosti i ljubavi, uvjeravujući ih i podstičući tako da budu odani nama, jer ih mi poštujemo iz sveg srca, i upućujući ih da čuvaju mjesto u spoljašnjem miru kako bi imali mogućnost da se uzdižu i poboljšavaju svoje stanje. A ako se među njima izrodi neka greška ili nered, dužni ste da sa svom vašom sposobnošću nađete način da odstranite greške i neslaganja, te ih pomirite i smirite, kako se ne bi izrodile neka šteta, nevolja ili neprijatnost.
Osim toga, kako se priča, postoji među pomenutima neki *albanski* starješina po imenu *Niketa*, koji je veoma moćan i posjeduje teritorije koje obiluju žitaricama u odnosu na oblasti starešine iz *melie*. Taj komes *niketa* je zatražio da mu se sa posebnom milošću dozvoli da obnovi jedan maleni kastrum koji je tamo odavno postojao, jedino radi povlačenja njegovog i njegove porodice u slučaju iznenadne opasnosti, i da mu se dodijele dva magistra koji će ponovo izgraditi pomenuti kastrum, i da je baš taj *niketa*, kako izvještava *Antonije de petropozili* koji je tamo bio konzul, bio i jeste veoma odan našoj vlasti i da je sam komes voljan da u ime garancije i jemstva da našoj vlasti svoja dva sina ili unuka koji će prebivati ili u *Veneciji* ili bilo gdje drugdje gdje je nama po volji, a i da će pomenuti kastrum upravljati po volji i nalogu naše vlasti. Pomenuti *Antonije* je, takođe, istakao da vjeruje kako će pomenuti komes biti zadovoljan, kada pomenuti kastrum bude obnovljen, da se glavna kula čuva na njegov trošak od strane naših ljudi i čuvara i preko naše vlasti, pa ste zato dužni da ispitate tu stvar i da nas obavijestite o tome šta će biti potrebno da se uradi za dobro pomenute teritorije i naše časti, tako da se iz vašeg izvještaja može uočiti šta je korisnije i bolje da se učini.
Takođe, kako se priča, da je ona kula del *prergo*, koja je ranije bila darovana i data od nas gospodarici *Avalone* smještena u mjestu koje bi bilo veoma korisno našoj vlasti u vezi sa *dračom* i da se lako može preuzeti od pomenute gospodarice, naređujemo vam da ste dužni da se obavijestite i ispitate položaj pomenutog mjesta i načine koji bi bili neophodni da se preuzme pomenuta kula sa odobrenjem pomenute gospodarice, kako bi poslije vašeg povratka moglo da se pobrine za to, ili da nam pišete prije vašeg povratka ako vam se bude činilo da je tako korisno i dobro.
Osim toga, pošto se susjedi *turaka* nalaze u blizini *drača* i više puta trpe štete od samih *turaka*, nalažemo vam da nas obavijestite da li može, ako se djeluje kod nekih *turaka*, da se izdejstvuje takva dobra volja da se više ne uznemirava teritorija *drača*, pa ako to može da se

sollicite et perspicaciter examinare, vbi est necessarium repararj et fortificarj de nouo, et ad illud fieri fatiendum attendere toto vestro posse. Quibus de causis habeatis libertatem Expendendi de pecunia nostri comunis deinde, fatiendo pro hoc principio quam minores expensas poteritis. Verum si vobis videretur fore necessarium, si aliquod magnum opus, siue fortiliciam aut fortificationem, ex qua fieri opporteret Magnas expensas, volumus, quod informati plenarie, ponatis opiniones vestras in scriptis, quas nobis ostendatis cum redieritis *Venetias*, vel scribatis vestris literis ordinate, ut possit superinde prouideri in hoc consilio, prout visum fuerit opportunum.
Jtem si uobis videretur posse fieri cum pautioribus ballistarijs illis, qui nunc sunt ibidem ad Custodiam castrorum turrium et Ciuitatis, dummodo fortillicie remaneant, cum securitate, habeatis libertatem cassandi et reducendi numerum eorum in illis minoribus expensis, quas poteritis, cum in expensis constet prerogatiua nostra illius loci.
Jtem prouidere debeatis, aut per affictum aut per emptionem, aut per illum alium modum, qui uobis melior videbitur de domo siue habitatione in qua rector, quem mittemus cum sua familia, possit descendere. Et quod sit in ordine et in puncto illa domus et habitatio competens et conueniens, quam ordinabitis et prouidebitis quando Rector predictus illuc applicuerit ut est Justum.
Jtem super facto Jntroytuum et datiorum ac gabellarum, Nolumus quod aliquid Jnnouetur per uos, sed procedatur secundum antiquas et bonas consuetudines dicti loci, Sed uolumus vobis mandantes, quod diligenti examinatione et Jndagatione factis, debeatis regulare et ordinare, ita et taliter dictos Jntroytus, datia et gabellas quod nulla fraus committi possit in dannum nostri comunis, aut specialium personarum, possendo dicta de causa constituere officiales et scribas, cum illo salario, quod uobis videbitur, qui debeant Exercere et esse in dictis offitijs, donec per nostrum dominium aliud fuerit prouisum et ordinatum.

tergo

Jtem quia Jn pertinentijs *durachij* est quoddam Castrum vocatum *croya*, quod Maior soror domini quondam *durachij*, post eius mortem tenebat, que nuper nupsit cuidam ser *Marco barbadico* qui Jam

ostvari, onda vi treba na vrijeme i na način koji vam izgleda pogodan, no da se to ne otkrije tako lako pošto ne vjerujemo *turcima*, da pošaljete odgovarajuću ličnost kod pomenutih *turaka* koja bi ih pozdravima, darovima i izabranim riječima ljubavi i blagonaklonosti priklonila da žive u miru i prijateljstvu sa našim vjernicima tamo, naglašavajući im da je vlast grada *drača* prešla u naše ruke preko odluke i po sopstvenoj volji nekadašnjeg gospodara pomenutog mjesta. Pri tome podsjećajući ih na veliku ljubav i postojeći mir između njihovog gospodara *bajazita* i naše vlasti, i podstićući ih da nađu način da putevi u tim krajevima ostanu i budu sigurni, kako bi naši trgovci i roba mogli neometano da prolaze, jer ako se to dogodi onda za kratko vrijeme će se naši trgovci vratiti kod našeg pomenutog mjesta *drač* i biće toliko prometa da će i njihov gospodar i oni sami imati velike dobiti u svojim mjestima, pa bi tako, iz pomenutog razloga, živjeli bolje, sa ovim i drugim riječima za koje vi smatrate da će biti korisne. No, ako susjedni *turci* ne bi imali slobodu da sami odlučuju o gore pomenutom, tako da bi bilo neophodno da se deluje kod *Munuhuma (Mimichum, Murathum?)* ili nekog drugog turskog velikaša, onda, želeći da se ostvari pomenuto, imate slobodu da iz pomenutog razloga djelujete onako kako se vama učini da je potrebno. Takođe bi bilo korisno, čak i neophodno, radi održavanja prohodnih i sigurnih puteva trgovačkih roba, kojima će oni ići i vraćati se iz *drača* u *sklavoniju* i radi dobrobiti trgovaca koji se kreću u pomenutim krajevima, da se dogovori i dobije blagonaklonost gospodara *vuka* (Brankovića) i drugih, preko čijih puteva i na čijim teritorijama se odvijaju trgovine i prolaze robe. Zato vam naređujemo da ste, u vrijeme i na način koji vam se čine pogodnim, dužni da se sa prijateljskim riječima pobrinete, ako to bude moguće, da naši trgovci i njihove trgovačke robe pri ulasku i izlasku, kupovini i prodaji, budu slobodni i bezbjedni, što je, kako se priča, uobičajeno u tim krajevima. No ako se na putevima ili na nekom od mjesta pomenutih gospodara nešto opljačka i nepravedno oduzme, onda da gospodar tog mjesta bude dužan na nadoknadu i da nadoknadi sve u cjelini, pa ako možete pomenuto da ostvarite u potpunosti, potrudite se da se postignu i dobiju takvi dogovori i sporazumi sa pomenutim gospodarima tako da svi budu povoljni za dobrobit naših trgovaca, uzimajući u obzir informaciju o tamošnjim starim običajima, za koje vjerujemo da ne mogu biti ništa drugo osim dobri, pa da u poslovima steknete blagonaklonost na ovim ili onim načinima koji će vam izgledati da mogu pridonijeti ljubavi i slozi, kao i sigurnosti puteva i prolaza.

Takođe vam određujemo da ste dužni da brod, koji će vas dovesti u *drač*, oslobodite odmah kako bi se vratio čuvanju svoje obale, a ako nešto uočite i vidite na putovanju tim brodom dužni ste da nam to napišete pojedinačno i precizno, kako bi bili obaviješteni i mogli da se o tome pobrinemo onako kako će izgledati da je potrebno. Zatim, osim o onim stvarima o kojima vam dajemo slobodu da se tamo brinete i određujete ih, želimo da od dana kada pristignete u *Veneciju* pa u roku od tri mjeseca imate slobodu da vi, ili jedan od vas, dostavite izvještaj ili izvještaje savjetu predlagača o svim potrebama i odredbama koji se vama, ili jednom od vas, čine da će u svakom pogledu biti potrebni u odnosu na kastrume, gradove, srezove i ljude, kako i za prihode, službe i troškove *drača*, ipak, najprije dolazeći gospodaru i savjetu sa vašim pismenim mišljenjima i savjetima, da bi se vidjelo i ispitalo kako treba da se postupi.
((AD II 488))

longo tempore habitauit in dictis partibus, Et distat dictum Castrum a Ciuitate passuum miliaria .xx. in quo est consuetum fieri signa fumi de die, et ignis de nocte, quando gens Jnimica, videtur deinde velle Jngredi districtum, sive territorium *durachij*, ut omnes sint prouisi, tam Jntus quam extra. et possint se reducere ad locum salutis, Et sit prouidendum, quod per tempus venturum, non iret ad manus alienas, quam nostri dominij, Mandamus vobis, quatenus debeatis Jnformare uos, quis Jllud tenet, et sub cuius custodia est, et omnia facere et prouidere, quod detur sacramentum dicte domine et Marito tenendi et custodiendi dictum castrum, sub nomine et ad honorem et Mandatum nostrum. Et quod fiant signa solita ut superius dictum est.

Jtem data est nobis Jnformatio quod faciendo aliquas cauas, Ciuitas *Durachij*, cum aliqua bona parte boni et fertilis terrenj, potest poni in Jnsula siue seraleum, Et quod aliqua capita illorum *albanensium* obtullerunt se cum parte suarum gentium personaliter stare et facere cauare usque ad complementum operis Et similiter illi de Ciuitate se obtullerunt soluere in quinque annis expensas operis, Jncipiendo dictos quinque annos, elapsis annis quinque, ut possint Jnterim aliquantulum se refficere, Et Jdeo Mandamus vobis, quod debeatis diligenter Examinare dictum negotium, Et si dictum Seraleum potest fieri et in quanto tempore cum Jncolis deinde, et cum quanta Expensa, et in quibus locis, et scire firmiter a dictis capitibus *albanensibus*, quot homines uolunt ponere, et si illis debet fieri aliqua solutio uel non, a Ciuibus *durachij*, si sunt contenti soluere Expensas ut nobis relatum est, Et quatinus poteritis, debeatis nobis scribere ordinate, quicquid habueritis et Jnueneritis in predictis, et vestras opiniones super predictis ut possit prouideri et fieri, prout melius videbitur huic consilio, Auisando etiam nos, de rebus, que forent necessarie illuc mitti, pro dicto laborerio uel opere.

Jtem debeatis Examinare conditionem portus, et Jnformare vos *(ult. verb. cancell.)* nos si posset reduci ad modum uel formam, quod saluarj possent galee et alia nauigia, ut nobis possitis dare Jnformationem ad plenum, et prouidere ut erit opportunum.

Jtem quia ut dicitur, sunt extra *durachium* multa capita *albanensium*,

et similiter Jn ciuitate *albanensium* quorum aliqua habitabant in Ciuitate, aliqua Jnterdum extra et Jnterdum Jntus cum uxore filiis et familia, et aliqua omnino extra ciuitatem, quorum quatuor videntur habere prouisionem a nostro dominio, que cum omnibus alijs videntur esse fidelissima nostrj dominij, et ex istis sunt aliqua, que habent Magna territoria et potentiam et sequelam hominum de extra, et colligunt blada et res alias in quantitate, que tenent terram *durachij* ubertosam, quibus omnibus capitibus et nobilibus, bonum est dare causam et materiam quod nedum perseuerent in hac sua bona uoluntate, sed de bono in melius, se disponant. Committimus uobis, quod debeatis nos Jnformare, de conditionibus omnium predictorum, et honorare eos secundum gradus suos. Ac tenere modum, loquendo secum cum verbis generalibus beniuolentie et amoris, dicendo et hortando eos nostri parte taliter quod firmiter teneant, nos eos diligare toto corde, Et inducendo eos, quod conseruent locum de extra pacifice, ut habeant causam possendi se refficere et augere facultatem suam. Et si inter eos oriretur aliquis error uel scandalum, debeatis toto vestro posse tenere modum remouendi errores et differentias, et pacificandj et quetandi eos, ne paesium dannum uel Jncomodum recipiat.

Preterea est quoddam, ut fertur caput *albanensium* Jnter predictos uocatus comes *Nichetta*, valde potens, et habens territoria profectissima a bladis uersus partes capitis de le *melie*, qui comes *nicheta* petit de gratia speciali, posse hedifficare vnum paruum castrum, quod fuit ibidem temporibus preteritis solummodo pro reductu sui et familie sue occurrente casu nouitatis, Et quod sibi concedantur duo Magistri, qui rehedifficent castrum predictum, qui quidem comes *nichetta* ut reffert *Anthonius de petropizolis*, qui fuit ibidem consul, fuit et est fidelissimus nostri dominij, et quod ipse comes esset contentus, pro cautione et obsidibus ponere et dare dominio nostro duos filios suos uel nepotes qui starent, aut *Venetijs* uel alibj Juxta beneplacitum nostrum Et quod dictum castrum teneret ad honorem et omne Mandatum nostri dominij. Jtem dicit dictus *Anthonius*, quod credit dictum comitem

c.88(87)

fore contentum, quod rehedificato dicto castro, Rocha principalis ipsius custodiretur suis Expensis ab hominibus et Custodibus nostris et per nostrum dominium Et Jdeo debeatis Examinare dictum negotium et Jnformare vos plenarie, de eo, quod foret fiendum pro bono dicte terre et honore nostro Jta quod in Reuersione vestra, possit prouideri et fieri quod vtilius et melius videbitur.
Jtem quia dicitur, quod illa turris del *prergo*, alias donata et data per nos domine *Aualone* et sita in loco qui esset ualde decster nostro dominio pro facto *durachij*, Et quod leuiter posset rehaberi a domina predicta Mandamus vobis, quod Jnformare et Examinare debeatis situm dicti loci, et modos, qui essent necessarij tenerj pro rehabendo dictam turrim cum uoluntate dicte domine, ut in uestra Reuersione possit prouideri, aut scribatis nobis ante reditum vestrum etiam si vobis vtile videretur et bonum.
Ceterum quia *turchorum* confines sunt propinqui territorio *durachij* Et multociens dannificantur per ipsos *turchos*. Committimus vobis, Quod debeatis Jnformare nos, si mittendo ad aliquos ex *turchis* circumstantibus, posset tractarj talis beniuolentia, quod territorium *durachij* non dannificaretur Et si hoc esset, debeatis quando uobis tempus et modus uideretur, ne ita cito ostendatur, quod dubitemus de ipsis *turchis*, mittere personam sufficientem ad dictos *turchos*, que cum salutationibus et oblationibus, ac verbis generalibus amoris et beniuolentie, Jnducat eos ad uiuendum pacifice et amicabiliter cum fidelibus nostris deinde, dicendo de peruentione dominij ciuitatis *durachij* ad manus nostras, per ordinationem et uoluntatem spontaneam quondam domini dicti loci. Reducendo eis ad memoriam magnum amorem et pacem vigentem Jnter *baysitum* dominum eorum, Et nostrum dominium, et hortando eos, quod teneant modum, quod Jtinera illarum partium, stent et sint secura, ut mercantie et mercatores possint tute transire quia si hoc esset, ad dictum locum nostrum *durachij* in breui tempore se reducent mercatores, et mercimonia multa, que erunt tanta, quod dominus suus, et ipsi poterunt habere magnos Jntroytus suorum locorum, qui etiam efficientur meliores dicta de causa, cum his et alijs verbis, que uobis videbuntur pro bono facti. Verum si circauicini *turchi* non haberent libertatem super

predictis, Jta quod necesse foret mittere ad *Munuchum* (*Mimuchum*, *Murathum*?) uel alium Magnum turchum, volendo obtinere predicta, habeatis libertatem mittendi, prout uobis videbitur, dicta de causa. Jtem cum vtile sit ymo necessarium. pro tenendo apertas et securas stratas mercantie, per quas Jtur et reuertitur de *durachio* in *sclauoniam*. et econuerso. Et pro bono mercatorum conuersantium in dictis partibus Jntelligare se et captare beniuolentiam cum domino *vucho* (1) et alijs per quorum passus et in quorum terris fiunt mercantie et transitus. Mandamus vobis, quatenus quando tempus et modus videbitur uobis, debeatis procurare cum verbis amicabilibus, si possibile erit, quod mercatores nostrj et eorum mercantie, eundo et redeundo emendo et uendendo. sint liberi et franchi, ut dicitur esse consuetum in illis partibus. Et si aliquid depredaretur, aut Jndebite acciperetur Jn stratis, aut in aliquo ex locis dictorum dominorum, quod dominus illius loci, teneatur ad satisfactionem, et satisfatiat Jntegraliter Sin autem predicta in totum obtinere poteritis, procuretis obtinere et habere omnia illa pacta et conuentiones cum dictis dominis, que poteritis meliora in auantagium nostrorum mercatorum, suscipiendo Jnformationem de consuetudinibus antiquis, quas credimus non posse esse nisi bonas, Et in Jstis tractatibus captetis beniuolentiam, cum his et alijs modis, qui uobis videbuntur posse esse causa amoris et concordij, ac securitatis Jtinerum et stratarum.
Jtem committimus vobis, quod presto debeatis licentiare lignum, quod conducet uos *durachium*, vt redeat ad Custodiam Ripe sue, Et per dictum lignum, si aliquid prouideritis, vel examinaueritis, debeatis nobis omne id scribere particulariter et distincte, vt simus Jnformati et possit prouideri prout erit Expediens. Verum vltra ea in quibus damus vobis libertatem possendi per uos prouidere fieri et determinare deinde, volumus, quod a die, qua applicueritis *Venetias*, usque menses tres, habeatis libertatem uos et uterque vestrum ponendi partem et partes in hoc consilio Rogatorum, super omnibus illis prouisionibus et ordinibus, qui videbuntur vobis et utrique vestrum fieri in omnibus rebus quomodolibet spectantibus castra, ciuitates districtus et homines, ac Jntroytus, offitia et Expensas *durachij*, ve-

(1) Brankovichio.

niendo tamen primo ad dominium et consilium, cum opinionibus et consilijs vestris in scriptis, ut possint viderj et examinarj, prout videbitur.
((AD II 488))

Godine 1393. aprila 15: Uputstva venecijanskim službenicima u Draču i Albaniji da se ne upuštaju u sporove lokalnog stanovništva[290]

(486)

1393. IV 15. *Sen., Mix., Rubr. III, s. 141(140) (tit. B)*

[Se. Delib. Mix. $R^{0]}$ 42
Neki poslovi i brige saopšteni od strane plemenitih muževa ser *Mihaela kontarena* i ser *petra kvirina*, nekada provizora *drača* - - - [c.] 104

Ibid., R^0 42, c 107(106)t

dana xv Aprila

ser *Mihael kontareno* i
ser *petar kvirino* provizori *drača*

Prihvaćeno
Pošto su u vrijeme uzvišenog gospodara *georgija topije*, gospodara *drača*, kako od strane njegovih službenika, tako i od strane njegovih barona i podanika bile učinjene krađe i ucjene, kako u novcu, tako i u drugim stvarima, *dračanima* i drugima, u kojima skoro niko nije ostao netaknut time, jer su pomenute krađe i ucjene bile izvršene u vrijeme pokojnog gospodara *georgija* kada je kao gospodar mogao da čini sve i dopusti da se čini, zaključeno je da se piše bajulu i našem kapetanu Drača, kao i njihovim nasljednicima da nikako ne smiju da se upuštaju u postupke i djela pokojnog gospodara *georgija*, već da sve pomenuto puste da ostane u stanju u kakvom je sada, a jedino pomenuti bajul i kapetan i ostali drugi upravnici da nastoje i trude se da sprovode pravdu i zakon kako je ispravno, od dana kada je naša vlast preuzela grad *drač* - - - uzdržanih 20 - - protiv - - - 9 - - -
((AD II 496))

[290] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 189.*

(486)

1393 IV 15 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Quedam partes et prouisiones posite per nobiles viros ser *Michaelem contareno* et ser *petrum quirino* olim prouisores *durachij* - - - [c.] 104

Ibid., R° 42, c 107(106)t

die xv Aprilis

ser *Michael contareno* et ser *petrus quirino* olim } prouisores *durachij*

Capta
Cum tempore quondam Magnifici domini *georgij tupia* domini *durachij*, tam per eius officiales, quam per alios suos barones et subditos facte fuissent multe robarie, et extorsiones, tam de denarijs quam de alijs rebus, *durachinorum* et aliorum, in quibus modo aliquo non est intrandum eo quia dicte robarie et extorsiones facte fuerunt tempore quondam ipsius domini *georgij* et tunc omnia tamquam dominus facere poterat et fieri facere, Vadit pars, et sic scribatur baiulo et capitaneo nostro *durachij* et successoribus suis quod de gestis et factis tempore quondam ipsius domini *georgij* nullo modo se impedire debeant sed omnia predicta permittant Remanere in eo statu quo sunt ad presens Et solummodo predictus haiulus et Capitaneus et ceteri alij rectores nostri *durachij* teneantur et debeant Justiciam et rationem ministrare a die qua dominatio nostra habuit dominium ciuitatis *durachij* citra ut Justum est - - - non sinceri 20 - - de non - - - 9 - - -
((AD II 496))

Godine 1393. aprila 15:
Dozvoljava se albanskom komesu Nikiti da gradi kastrum na svojoj zemlji[291]

(487)

1393. IV 15. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Takođe da komes *niketa* može kod vrha *melie* da izgradi jedan kastrum itd. - - - [c.] 105

Ibid., R^0 42, c. 107 (106)ts

ser *mihael kontareno*
i ser *petro kvirino* nekada provizori *drača*

Prihvaćeno
Pošto u našem srezu živi neki veoma moćan plemić po imenu komes *Niketa*, veoma odan našoj vlasti, koji je još ranije zamolio našu vlast da po našem nalogu može u okolini *drača*, na svoj ckelokupni trošak da izgradi jedan kastrum radi povlačenja njega i njegove porodice u slučaju da bude očigledno da neprijateljski narod želi da napadne tu teritoriju, što je povjerio našim provizorima da procjene kako bi se našlo u njihovoj odluci, pa je i sam komes u *draču* uporno tražio to od naših provizora, a i sada su dva *albanca* u njegovo ime ponizno molila našu vlast, zaključeno je da pomenuti komes *niketa* može da planira i odredi da se izgradi jedan kastrum kod vrha *melie* na sav njegov trošak, da ga, takođe, na sav njegov trošak čuva u našu čast i dok je to po volji naše vlasti, pod uslovom da zbog priznanja pomenute milosti, mora i treba svake godine, u ime naše vlasti, da daje i određuje od svojih nasljednika jednog nasljednika (za taoca) našem bajulu i našem kapetanu *drača* koji će biti u to vrijeme - - - uzdržanih - - - 1. - - - protiv - - - 1. - - - ostali za.
((AD II 496))

[291] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 190*.

(487)

1393 IV 15 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Jtem quod comes *nicheta* possit facere construi ad caput de le *melie* unum castrum etc. - - - [c.] 105

Ibid., R° 42, c. 107(106)t

ser *michael contareno* et ser *petrus quirino* } olim prouisores *durachij*

Capta
Cum in districtu nostro *durachij* sit quidam nobilis valde potens qui nominatur comes *Nicheta* fidelissimus nostri dominij, qui alias dominationi nostre supplicare fecit, possendi de mandato nostro in pertinencijs nostris *durachij* omnibus suis expensis hedificari facere vnum castrum pro reductu suo et familie quando gens Jnimicha uideretur quod uolet ingredi territorium, quod commissum fuit examinandum prouisoribus nostris ut in commissione sua continetur et personaliter in *durachio* hoc idem comes, prouisores nostros instanter petiisset, et modo nostro dominio sui parte isti duo *albanenses* supplicauerunt, Vadit pars, quod dictus comes *nicheta*, possit construi et hedificari facere ad caput de le *melie* vnum castrum omnibus suis expensis, quod omnibus suis expensis debeat custodire ad honorem nostrum et dum dominio nostro placuerit cum conditione quod pro recognitione dicte gratie annuatim ipse teneatur et debeat et sui heredes dare et consignare nomine dominationis nostre baiulo et Capitaneo nostro *durachij* vnum austorem qui sit baiuli et capitanei nostri *durachij* qui pro tempore fuerit - - - non sinceri - - - 1. - - - de non - - - 1. - - - alij de parte
((AD II 496))

Godina 1393. aprila 15: Venecijanci određuju platu za svoje provizionate u Albaniji[292]

(488)

1393. IV 15. *Sen., Mix., R.[0] 42, c. 107(106)t*

dana xv Aprila

ser *mihael kontareno*
ser *petar kvirino* provizori *drača*

Prihvaćeno
Pošto su već od ranije od strane naše vlasti u gradu *draču* bila određena šestorica provizionata, kako bi se sa toliko njih nastojalo i brinulo da grad *drač* sa srezom ne padne u ruke Turaka, kako je zabilježeno u našim dukalskim pismama, na kraju je preko određenog pisma pružena nada, da ako pomenuti grad bude prešao u ruke naše vlasti o njima će postojati takva briga da će s pravom biti zadovoljni, pa milošću najuzvišenijeg pomenuti grad sa cijelim srezom je prešao u ruke naše vlasti, a pomenuti provizionati, od kojih su ostali trojica, i to *burila Andrea musaki i progano skuro*, još i pored njih neki *Andrea Nesa*, brat pokojnog episkopa *dimitrija*, takođe provizionata, koji je kao episkop neprestano bio glavni u nastojanju i podsticanju da naša vlast dobije upravljanje nad tim gradom. Takođe je i taj *Andrea nesa*, brat tog episkopa, jednako kao veliki podanik naše vlasti, pa ma koliko da nije bio pominjan u pismima tih provizionata neprestano zastupao naš interes, a kako su drugi poslije smrti njegovog brata od dijela samog episkopa brata *dimitrija*, kao provizionati tada dobijali platu od trideset dukata za svakoga, kao što su je imali prije nego što je upravljanje tim gradom postalo naše, zaključeno je, radi dobrog primjera drugima, ubuduće pomenuti provizionati da dobijaju od strane naše vlasti u ime plate četrdeset dukata za svakoga, umjesto što su ranije dobijali po trideset. I da pomenuti *Andrea nesa* koji se ne pominje u pismima preuzme mjesto njegovog brata, pomenutog episkopa *dimitrija*, pod istim uslovima i sa platom kao i drugi provizionati - - - uzdržanih - 0 - - - protiv - 1 - - - ostali za.
((AD II 496))

[292] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 191*.

(488)

1393 IV 15 *Sen., Mix., R.° 42, c.107(106)t.*

die xv Aprilis

ser *michael contareno*
ser *petrus quirino* } provisores *durachij*

Capta.
Cum a magno tempore citra in ciuitate nostra *durachij* fuissent prouisionati sex. nostri dominij. ut totis uiribus instarent et procurarent quod ciuitas *durachij* cum districut non perueniret ad manus *turcorum* sicut in literis ducalibus nostris fit mentio, in fine quarum literarum datur spes predictis quod si dicta ciuitas pervenerit in manibus nostri dominij taliter de eis prouidebitur quod poterunt merito contentari Et gratia altissimi dicta Ciuitas cum toto districtu peruenta sit in manibus nostri dominij Et predicti prouisionati de quibus in tres restant, videlicet dominus *burila Andreas musachi et proganus scuro*. ac ultra ipsos quidam *Andreas Nesa* frater quondam Episcopi *dimitri* similiter prouisionati, qui Episcopus continuo fuit principalis causa solicitandi et instandi ut dominatio nostra haberet dominium ciuitatis eiusdem. Et idem *Andreas nesa* frater ipsius Episcopi similiter sit fidelissimus nostri dominij, et quantumvis in litera ipsorum prouisionatorum non sit nominatus, continuo habuerit prouisionem nostram ut alij a morte fratris citra nomine ipsius Episcopi *dimitri* fratris, qui prouisionati ita modo habeant de pensione pro quolibet ducatos triginta sicut prius habebant antequam dominium dicte ciuitatis esset nostrum, uadit pars pro bono exemplo aliorum quod de cetero dicti prouisionati annuatim habere debeant de prouisione a dominio nostro ducatos quadraquinta *(sic)* pro quolibet. Sicut prius habebant triginta. Et quod dictus *Andreas nesa* in literis non nominatus sit assumptus loco dicti Episcopi *dimitri* eius fratris et sit ad condictionem et precium aliorum prouisionatorum - - - non sinceri - 0 - - - de non - 1 - - - de parte omnes.
((AD II 496))

Godine 1393. aprila 15:
Albanac Inkleti dobija za zasluge platu od Venecijanaca[293]

(489)

1393. IV 15. *Sen., Mix., R^0 42, c. 107(106)t*

ser *mihael kontareno*
ser *petar kvirino* *dračk*i provizori

Prihvaćeno
Pošto u gradu *draču* postoji neki *Albanac Inkleti* koji je postojano bio kastelan gornjeg kastruma *drača* u vrijeme pokojnog gospodara *georgija* i koji je kao veliki vjernik naše vlasti danju i noću bdio nad čašću naše vlasti i u pomenutom kastrumu podigao zastavu svetog *marka*, boreći se tako odano da se s pravom treba za njega pobrinuti, zaključeno je da se zbog poštovanja u svakom pogledu i radi očiglednog primjera drugima pomenuti *Inkleti* primi kao poklonik naše vlasti i da prema primjeru drugih naših provizionata treba godišnje da dobija od naše vlasti za svoju platu četrdeset dukata - - - uzdržanih - 3 - - - protiv. - 4 - - - za ostali.

[293] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 192*.

(489)

1393 IV 15 *Sen., Mix., R° 42, c. 107(106)t*

ser *michael contareno*
ser *petrus quirino* } prouisores *durachij*

Capta
Cum in ciuitate *durachij* sit quidam *Inclethi Albanensis* qui continuo fuit castellanus Castri superioris *durachij*, tempore quondam domini *georgij* et qui tamquam fidelissimus nostri dominij die noctuque vigilauit ad honorem nostri dominij, et in dicto Castro eleuauit uexilum sancti *marci*, ita fideliter se gerendo, quod merito debeat prouideri. Vadit pars pro omni bono respectu et pro euidenti exemplo aliorum quod dictus *Inclethi* tamquam uerus seruitor nostri dominij recipiatur, et sit ad conditionem aliorum prouisionatorum nostrorum qui annuatim habere debeat a dominio nostro pro prouisione sua ducatos quadraginta - - - non sinceri - 3 - - - de non - 4 - - - de parte - alij

Godina 1393. aprila 18: Venecija dijeli poklone albanskim plemićima[294]

(494)

1393. IV 18. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Isto tako da se pošalju komadi sukna koji treba da se podijele albanskim baronima i plemićima zbog uspješnog ulaska naše vlasti u *drač* itd. - - - [c.] 105

Ibid., R^0 42, c. 109(108)

ser *mihael kontareno*
ser *petar kvirino* raniji provizori *drača*

Prihvaćeno.
Također da se odredi i zaključi tako, da u korist zasluge što je naša vlast preuzela upravu u gradu *draču*, treba da se podijele i daruju albanskim baronima i plemićima tkanine u vrijednosti od 355 dukata, koje treba da se podijele između samih barona i plemića, kao što je donijeta odluka u *drač* od strane bajula, kapetana i naših provizora i što je očigledno preko jedne bilješke koju su sami procijenili i donijeli (?) - - uzdržanih - 5 - - - protiv 23 - - za - 37.
najprije gospodaru *kominu spati* iiij komada tkanina, 2 od dukata 20 i 2 od dukata 16, komesu *niketi* iij komada, 2 od 16 dukata i 1 od 20 dukata, *Andreji venapulu* (*ili*: eruopulu?) 1 komad od 16 dukata, *martinu skuri* 1, - od dukata 18 komada, *budinu* ij komada od 20 dukata, *proganu sakatu* j komad od dukata 20, *Kruaču* j komad od dukata […], komesu *gvoru* j komad od 20 dukata, *simeonu Jati* – j od dukata 20, također da se pošalju iiij komada od 16 dukata, pojedinačno bajulu i kapetanu, koje treba da podijele između drugih barona i plemića onako kako će njima izgledati da dolikuje časti naše vlasti.
(AD II 497)

[294] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 195*.

(494)

1393 IV 18 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Jtem quod mittantur certe pecie panni diuidende inter barones et hobiles de l*albano* pro bona beneintrata nostri dominij in *durachio* etc. - - - [c.] 105

Ibid., R° 42, c. 109(108)

ser *michael contareno*
ser *petrus quirino* } quondam prouisores *durachij*

Capta.
Jtem ordinetur et sic uadit pars, quod pro bono benemerentium, dominij nostri in sumendo dominium ciuitatis *durachij,* debeat dispensari et donarj, baronibus et nobilibus de l*albano* pannus ad valorem ducatorum 355, qui pannus debeat diuidi inter ipsos barones et nobiles pro ut extitit in *durachio* consultum per baiulum et capitaneum et prouisores nostros et ut patet per vnam cedulam per ipsos examinatam et transatam (?) - - non sinceri - 5 - - - da non. 23 - - de parte - 37
primo domino *comini spata* pecie iiij. panni 2 a ducatis 20 et 2 a ducatis 16, comiti *nicheta* pecie jji 2 a ducatis 16 et 1 a ducatis 20 *Andree venapula (aut:* eruopula? (1)) pecie 1. a ducatis 16 *marthin* (2) *scura* pecie .1. - a ducatis 18 pecia, *budino* (3) pecie .ij. a ducatis 20 pecia *progano sachato* pecie j[a] de ducatis 20, *Cruachus* (4) pecia j[a]. a ducatis [...], Comiti *guoro* (5) pecia .j[a] a ducatis 20 *simeon Jatta* (6) - j[a]. a ducatis 20, Jtem mittantur pecie iiij. a ducatis 16 singulam baiulo et capitaneo, quos diuidere debeat inter alios barones et nobiles prout sibi uidebitur pro honore nostri dominij.
(AD II 497)

(1) Sic transcriptum in AD.
(2) Perperam *Marchia* in AD.
(3) *Buduio* in AD.
(4) Perperam *Cruachul* in AD.; forte idem ac *Cursachus*.
(5) Forte hoc nomen venetum irrepsit pro albanico *Sguro*.
(6) Perperam *Scura* (omisso praenomine) in AD.

Godina 1393. aprila-jula: Venecija preuzima kastrum Lješ[295]

(497)

(1393, između IV i VII) *Commemoriali, L. VIII, c. 171(181)t (n^0 409)*

Kopija dogovora utvrđenih od strane plemenitog muža, ser *Jovana Miana*, kapetana Zaliva (Boke), sa nekim plemićima u vezi sa kastrumom *Leksi*.

Ovo su dogovori o kastrumu u *Leksiu* (Lješu), sa svim njegovim granicama, prinadležnostima i posjedima, napravljeni i potvrđeni od strane plemenitih muževa, gospodara i braće *Progona* i *Tanusa*, sinova pokojnog gospodara *lete dukagija*, gospodara pomenutog kastruma, u svoje ime i u ime i umjesto drugog gospodara *Progona dukagija* (Dukađinija), brata pokojnog gospodara, *Paula Tanusa dukagija* pokojnog gospodara *Paula*, rođene braće i rođaka pomenutih gospodara *progona* i *Tanusa*, za koje su obećali itd. sa istaknutim i plemenitim gospodarem *Jovanom Mijani*, po dukalskom nalogu kapetanu Zaliva, koji predstavlja duksa i vlast *Venecije*.

Najprije su pomenuti gospodari *Progon* i *Tanus dukagi* obećali i ponudili, u gore navedeno ime, da daju pomenuti kastrum u *Leksiju* sa cijelom teritorijom, njegovim vanjskim posjedima i prinadležnostima i sa cijelom vlašću i zaštitama u nadležnost duksa i gospodara *Venecije*, i pomenutom gospodaru kapetanu, koji predstavlja samog gospodara i *venecijansku* vlast, pod ovim uslovom: da pomenutim kastrumom, sa cijelom teritorijom i njegovim prinadležnostima, mora da se upravlja i čuva u ime duksa i vlasti *Venecije*, i oni da budu pod zaštitom pravde i vladarskog žezla samog duksa i gospodara *Venecije*. Od prihoda i dobitaka kastruma, najprije i prije svega treba da se odvoje neophodni troškovi za čuvanje i obnovu istog i kada se odrede ne treba da se potroši više od osamsto zlatnih dukata, a ako se potroši više, taj višak da se potroši u ime duksa i gospodara *Venecije*, uz to što će biti sam dužan da pomaže trgovinu solju tog kastruma. Ostatak od pomenutih prihoda treba da se podijeli na tri dijela, od koji dva da pripadnu duksu i gospodaru *Venecije*, a treći dvojici braće *progonu* i *Tanusu* i njihovim nasljednicima.

Takođe traže da im se sa posebnom milošću dodijeli pet sela podložnih vlasti pomenutog kastruma, jer je vlast tog kastruma i čitave vanjske teritorije pod vladarskim žezlom i vlasti duksa i gospodara *Venecije*, tako da sela pomenutog gospodara mogu i treba mirno da uživaju pod pomenutom vlašću *Venecije*, objavljući to zauvijek, da su pomenuti gospodari *Progon* i *Tanus*, kao i svi njihovi bliski i rođaci i pomenuta braća spremni na sve naredbe duksa i gospodara *Venecije*.

Takođe traže da u pomenutom kastrumu, pertinencijama, teritoriji i njihovim mjestima, ne mogu niti smiju da žive, dolaze i prebivaju izdajice, pobunjenici i zlonamjernici spremni na izdaju. No i da duks i gospodar *Venecije*, ili njegovi upravnici moraju da im se suprotstave sa cijelom svojom moći. I obratno, pomenuti gospodari *progon* i *Tanus* obećavaju samom gospodaru kapetanu u ime duksa i gospodara *Venecije*, da su, kada god neke izdajice, pobunjenici i zlonamjernici protiv duksa i gospodara *Venecije*, pobjegnu od vlasti duksa i gospodara *Venecije*, i od moći i vlasti upravnika ili samog upravnika kastruma, sami gospodari *progon* i *Tanus* dužni su i moraju na svaki zahtjev duksa i gospodara *Venecije*, ili upravnika ili njihovih službenika, te takve zlonamernike i pobunjenike da uhvate i predaju u ruke pomenutih, ili da ih pobiju, tako kako će im biti zatraženo i određeno.

[295] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 199.*

(497)

(1393, inter IV et VII) Commemoriali, L. VIII, c. 171(181)t (n° 409)

Copia pactorum firmatorum per nobilem virum ser *Johannem Miani*

Capitaneum culphy cum aliquibus nobilibus pro castro *Lexij.*

Jsta sunt pacta pro castro de *Lexio,* cum omnibus confinibus et pertinenciis ac habentiis suis. facta et firmata per Nobiles viros dominos *Progon* et *Tanus* fratres filios quondam domini *lethe duchagij* dominos dicti Castri suo nomine et nomine et vice alterius domini *Progon duchagi* fratris condam domini, *Paula Tanus duchagi* condam domini *Pauli* germanorum et consanguineorum ipsorum dominorum *progon* et *Tanus* pro quibus promiserunt etcetera. Cum Egregio et Nobili viro domino *Johanne Miani* de ducali mandato Capitaneo Culfi, qui Representat dominum ducem et dominium *Veneciarum.*

Primo dicti domini *Progon* et *Tanus duchagi,* promiserunt et offerunt, nomine quo supra dare Castrum predictum de *Lexio* cum toto territorio exteriori habenciis et pertinentiis suis et cum toto dominio et guardis in mandatis domini ducis et dominij *Venetiarum,* et domini Capitanei predicti, qui representat ipsum dominum ducem et dominium *Veneciarum,* cum hac conditione, quod dictum Castrum debeat dominari et custodiri nomine domini ducis et dominij *Venetiarum,* cum toto territorio et pertinentijs suis, et sint sub Justicia et baculo ipsius domini ducis et dominij *Veneciarum,* Et de ipsius vtilitatibus, et prouentibus, Primo et ante omnia debeant extrahi expense necessarie pro custodia et reparatione ipsius si fuerint expedientes non possendo expendere in anno in dictis custodia et reparatione ultra ducatos octingentos auri et si plus expendatur, id plus expendatur nomine domini ducis et dominij *Venetiarum,* iuxta posse suum teneatur tenere forum ipsius castri fulcitum sale, Et de residuo dictarum vtilitatum debeant fieri tres partes, quarum due sint domini ducis et dominij *Venetiarum* et tercia ipsorum duorum *progon* et *Tanus* fratrum et heredum suorum.

Jtem petunt de gratia spetiali quod eis concedantur quinque casalia subiecta dominio Castri predicti, quia dominium castri predicti et totius territorij exterioris est sub baculo et dominio domini ducis et dominij *Venetiarum,* que casalia predicti domini possint et debeant sub dicto dominio *Veneciarum* pacifice gaudere, hoc semper declarato, quod dicti domini *Progon* et *Tanus,* et omnes ipsorum propinqui

Takođe je pomenuti gospodar kapetan, zbog sopstvenog mira, u ime pozajmice od dijela koji se odnosi na te gospodare *Progona* i *Tanusa* od prihoda, obećao da će pomentim gospodarima dati zbog pozajmice šeststo dukata u *Veneciji*, kako se kome bude dopalo.
Takođe pomenuti gospodar kapetan želi da navedeni gospodari *Progon* i *Tanus*, ni jedan ni drugi koji ima pod sobom seljake ili vazale, ne mogu niti smiju da primoravaju bilo koga od svojih seljaka ili vazala da rade nešto više od onoga što su im dužni po njihovim zakonima, a ako imaju da nešto rade sa nekima od svojih ljudi treba da traže dozvolu od postojećeg upravnika u navedenom kastrumu *Leksa*.
((AD II 501))

et consanguinei ac germani predicti, sint ad omnia mandata domini ducis et dominij *Veneciarum* parati.
Jtem petunt quod in dicto castro pertinentijs territorio, et locis suis omnibus, non possint nec debeant habitare venire nec stare proditores Rebelles sui, nec homines male conditionis proditorie. Sed quod dominus dux et dominium *Veneciarum* seu ipsius Rectores, debeant eis obstare toto posse. Et versa vice dicti domini *progon* et *Tanus* promittunt, ipsi domino capitaneo nomine domini ducis et dominij *Veneciarum,* quod quandocumque aliqui proditores Rebelles et homines male conditionis domini ducis et dominij *Veneciarum,* aufugerent de sub dominio ipsius domini ducis et dominij *Veneciarum,* et de sub potestate et baculo, et Rectorum seu Rectoris ipsius castri, quod ipsi domini *progon* et *Tanus* teneantur et debeant ad omnem requisitionem domini ducis et dominij *Veneciarum,* seu Rectorum uel officialium suorum, illos tales malefactores et rebelles, capere et dare in manibus predictorum uel ipsos cecidi facere prout eis fuerit requisitum et ordinatum.
Jtem prefatus dominus capitaneus pro sua consolatione nomine mutui, super parte spectante ipsis dominis *Progon* et *Tanus* de vtilitatibus Castri, promictit dare prefatis dominis, ducatos sexcentos causa mutui, ut supra, in *Venecijs* cuicumque eis placuerit.
Jtem vult prefatus dominus Capitaneus, quod dicti domini *Progon* et *Tanus* nec aliquis alter, qui haberet sub se villanos seu vassallos, non possint nec debeant, artare aliquem de suis villanis siue vassallis, ad aliquid faciendum ultra hoc quod sibi tenentur pro Juribus suis, et si aliquid haberent agere cum aliquibus ex suis hominibus, debeant petere Jus a Rectore existenti in dicto castro de *Lexio*
((AD II 501))

Godine 1393. maja 6:
Kursak, muž Vojislave Topija, dobija rentu[296]

(498)

1393. V 6. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Da se pobrinulo za gospodara *kursaka*, muža gospodarice *vojsklave*, sestre pokojnog gospodara *Georgija* - - - [c.] 106

Ibid., R^0 42, c. 110(109)

dana vi maja
ser *mihael kontareno*
ser *petar kvirino* provizori *drača*

Prihvaćeno
Pošto su se naši provizori koji se nalaze u *draču* pobrinuli za nekog *kursaka*, muža gospodarice *Vojsklave*, sestre pokojnog gospodara *georgija*, da od svih prihoda koji su pripali samom pokojnom gospodaru *georgiju* iz njegovih posjeda on dobije polovinu za potrebu i održavanje sebe i svoje porodice, znajući da je dospio do krajnjeg siromaštva i da je veoma pokoran našoj vlasti, zaključeno je, pošto su i drugi plemići bili zbrinuti, da pomenuti *kursak* treba da uživa u polovini svih dohodaka i prihoda koji su se odnosili i protezali na pokojnog gospodara *georgija*, i to uz blagonaklonost naše vlasti, a uz to da mu se da sto zlatnih dukata sa kojima će moći da se pobrine za svoje neophodne potrebe - - uzdržanih - 6 - - - protiv 2, ostali za.
((AD II 499))

[296] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 201*.

(498)

1393 V 6 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Quid prouisum fuit de domino *cursacho* marito domine *voisclaue* sororis condam domini *Georgij* - - - [c.] 106

Ibid., R° 42, c. 110(109)

die vi maij
ser *michael contareno* } prouisores *durachij*
ser *petrus quirino* }
Capta
Cum per prouisores nostros existentes in *durachio* prouisum fuerit de quodam *cursacho* marito domine *Voisclaue* sororis quondam domini *georgij*, quod de omnibus utilitatibus que proueniebant ipsi quondam domino *georgio* ex possessionibus suis ipse haberet medietatem pro usu et substentatione sua et familie sue, considerato quod in maxima paupertate deductus est, et multum est obediens mandatis nostri dominij. Vadit pars postquam de alijs nobilibus prouisum est, quod dictus *cursacho* gaudere debeat medietate omnium Reddituum et prouentuum spectantium et pertinentium quondam ipsi domino *georgio* Et hoc ad beneplacitum dominationis nostre Et ultra quod pro dono sibi dentur ducati centum auri, cum quibus poterit suis maximis necessitatibus obstare - - non sinceri - 6 - - - de non 2 de parte alij
((AD II 499))

Godine 1393. avgusta 17:
Predstavnici Drača u Veneciji iznose svoje zahtjeve
(Venecija ukida ropstvo za hrišćane)[297]

(510)

1393. VIII 17. *Sen., Mix., Rubr. III, s. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Potvrda zahtjeva dostavljenih gospodaru od strane poslanika *Drača*, na načine koji su ovde sadržani - - - [c]) 121

Ibid., R^0 42, c. 123(12)t-125(124)

Savjetnici stranaka
Prihvaćeno
Pošto se pred našom vlašću pojavio poslanik našeg grada *drača*, ponizno moleći da se udostojimo da im sa posebnom milošću odobrimo i potvrdimo dolje zapisane zahtjeve, koji su nam dostavljeni sa njihove strane i, kako je bogougodno, da im sa našom moći pomognemo onoliko koliko možemo, a i zbog toga što je naš pomenuti grad pretrpio veliku štetu, zaključeno je da im se odgovori i da se potvrde njihovi zahtjevi koji su dolje zapisani, sa ispravkama koje su niže umetnute. I to ovako. Najprije o prvom zahtjevu kojim traže da svi građani *drača* njihove zimske i ljetnje pašnjake, livade, šume i onaj pašnjak koji se naziva *Varo*, svakako vinograde i polja, svakojake vrtove i solane, takođe i vodenice, posjeduju slobodno i mirno, da prodaju i daju po njihovoj sopstvenoj volji i da novac za korišćenja ili zakupnine, kako *albanci* tako i drugi, uobičajeno daju *dračkim* građanima, dok same livade radi pašnjaka ne smiju da se nude na prodaju ili da se otuđuju od strane pomenutih u *draču* itd., zaključeno je da se pomenuti zahtjev potvrdi u potpunosti onako kako traže, ipak sa tim da sami *dračani*, kako bi mogli slobodno da uživaju i raduju se svemu gore navedenom što su tražili, a čemu se očigledno raduju, pomenute stvari ne treba da povezuju, niti smiju da ih povezuju sa našom opštinom, niti pak naša opština da ima neko pravo u njima, ne oštećujući ih zbog toga u nekom prihvaćenom dijelu u našim savjetima predlagača i adiciona, sadržavajući da *albanci* mogu da se raduju svim i pojedinim posjedima i drugim stvarima koje su im darivane od strane pokojnog gospodara *georgija*, gospodara *drača* itd., kako je sadržano u pomenutom djelu.

124(123)

U pogledu drugog zahtjeva kojim traže da pomenito oslobađanje od poreza uživaju svi koji budu došli da žive u *draču* i zbog slobode grada, *dračani* treba da se ujedine itd., zaključeno je da ovaj zahtjev treba da se izmijeni, i to na takav način da uopšte svi, kao i pojedini javni službenici stranci koji su zbog nekakvog razloga tu, koji su došli sa svojim porodicama da žive u *draču* i ostali sa svojim pomenutim porodicama radeći i podnoseći obaveze, poslove i odbrane pomenute zemlje, za pet godina postanu građani *drača* i moraju da budu prihvaćeni kao *dračani* i tako da uživaju opšte i pojedine beneficije i povlastice koje uživaju građani *drača*, što će najviše koristiti gradu. No, ako pomenuti javni službenici odu sa svojim porodicama u drugo mjesto, onda da se tretiraju kao da žive izvan pomenutog grada.

[297] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 212.*

(510)

1393 VIII 17 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42

Confirmatio capitulorum porrectorum dominio per Ambaxatorem *Durachij*, per modos ibi contentos - - - [c.] 121

Ibid., R° 42, c. 123(122)t-125(124)

Sapientes ordinum

Capta

Cum coram nostro dominio comparuerit Ambaxator ciuitatis nostre *durachij*, humiliter supplicantes, quatenus dignaremur de gratia speciali eis concedere, et confirmare capitula Jnfrascripta per eos nobis porrecta, et pium sit eis in quantum possimus cum honore nostro subuenire, etiam pro populando ciuitatem nostram predictam, Vadit pars quod eis respondeatur et confirmentur Capitula infra scripta, cum correctionibus inferius annotatis et in eis insertis. Videlicet. Et primo super primo capitulo, per quod petunt quod omnes Ciues *durachij*, pascua eorum Jemalia et Estiua, prata, et montana, et illud pascuum cui dicitur *Varo*, nec non vineas et campos, quoscumque ortos et salinas, nec non molendina aquea, possideant libere, et quiete, uendant, et tradant pro eorum arbitrio uoluntatis et quod ratione vsatici, seu affitature quam *albanenses* uel alij, consueuerunt dare dictis Ciuibus *duracenis*, pro ipsis pratis, ratione pascuorum non possint impediri venditiones, seu alienationes fiende, per predictos de *durachio* etc. Vadit pars, quod dicta peticio confirmetur omnino, sicut petunt, cum hoc tamen quod ipsi *durachinj*, possint gaudere, libere omnibus suprascriptis per eos petitis, quibus presentialiter gaudent, et perfruuntur dummodo dicte res, non spectent nec spectare possint nostro comuni nec in eis nostrum comune Jus habeat, non derogando etiam propterea in aliqua parte capta in nostris con-

O trećem zahtjevu kojim traže da crkve latinske i grčke, kako u arhiepiskopatu, tako i u episkopatu, svakako klerici i manastiri i njihove stvari, prema njihovim pravima i običajima budu slobodni i povlašćeni, a najviše njihove milostinje, zaključeno je da se pomenuti zahtjev izmijeni na sljedeći način: da sve milostinje koje budu date braći, klericima, manastirima i crkvama, budu slobodne i oslobođene od svih dažbina i carina, ne podrazumijevajući u ovome koncesije dohodaka i prihoda manastira, crkava, pomenute braće i klerika, a takođe i salem (?) koji na neki način uzimaju od milostinja, kao dohodak za same manastire, crkve i njih same.
O četvrtom zahtjevu kojim traže da zakleti magistar bude građanin Drača i treba da bude izabran od strane građana *drača* sa znanjem kapetana ili bajula, prema njihovom starom običaju, zaključeno je da se ovaj zahtjev izmijeni na sljedeći način, tako da *Antonije de petropizoli* bude zakleti magistar po milosti koja mu je učinjena od strane naše vlasti, a drugi zakleti magistar treba da bude izabran od strane *dračana*, objavljući da onaj koji bude izabran treba da je građanin *drača* koji je po volji upravnika i da bude potvrđen od strane rektora, i ne može da vrši svoju službu više od jedne godine, pa onaj koji je bio jednu godinu ne može da bude druge, kako bi mnogi dobili pomenutu beneficiju.
O petom zahtjevu kojim traže da ni jedan građanin pomenutog grada dok boravi izvan njega ne bude obavezan za čuvanje grada, prema njihovom starom običaju, zaključeno je da se navedeni zahtjev potvrdi *dračanima*, i to na taj način da oni od pomenutih koji budu išli na neki put, nijesu dužni da izvršavaju službu zaštite, niti da bilo što plaćaju za stražare, izuzev u slučaju opasnosti.
O vi-om zahtjevu kojim traže da ni jedan stranac, izuzev *veneta*, ne smije da prodaje ili kupuje nešto, osim od građana *drača*, zaključeno je da se ovaj zahtjev izmijeni na sljedeći način, da nijedan stranac, osim *veneta*, kao i svi, tako i pojedini podanici naše vlasti ne smije da prodaje ili kupuje nešto osim od dračkih građana, s tim da *dračani*, *veneti* i svi podanici naše vlasti imaju tu povlasticu da tokom jednog dana u nedjelji mogu da donesu robe za prodaju kod *drača*, a kada taj dan prođe da budu svi u tom položaju u kome su sada. Svakako pri ovom ograničenju, ne uzimajući u obzir namirnice koje su potrebne za život i ishranu ljudi i životinja, kako je i pravedno.
O vii-om zahtjevu u kome se žale da, pritisnuti u oblastima *apulije* od strane gospodara upravnika i carinika *(sic) apulije*, odvajaju trideset i tri grane za svaku unciju od vrijednosti svojih roba, što je stalno bila njihova dužnost, dok sada, otkako je uprava grada *drača* prešla u naše ruke, od strane naših konzula u tim krajevima prinuđeni su da kao *veneti* i naši podanici plaćaju dukat

na poleđini

četiri za svaki centenarij salmi za našu crkvu Svetog *Marka*, pa dok se od prvog plaćanja, koje čine kao *dračani*, uopšte ne mogu odbraniti, nije ni pravo ni časno da doprinose dvije dažbine, zaključeno je da se pomenuti *dračani* oslobode od plaćanja četiri dukata koje plaćaju našim konzulima za našu crkvu Svetog *Marka*, i to na zadovoljstvo naše vlasti i tako da se napiše našim konzulima tamo.
ser *Marko Mauroceno*, i
ser *Benedikt kapelo*
(nedostaje "prihvaćeno" i takođe krst)
O viii-om zahtjevu kojim se žale da je gospodar *georgije topija*, njihov pokojni gospodar, za vrijeme svog života bespravno otuđio neke posjede i mjesta radi određenih *albanaca*, dajući im i otuđujući ta pomenuta mjesta zajedno sa ljudima koji su živjeli na njima, a takođe dodeljući

silijs rogatorum et additionis, continente, quod *albanenses* possint gaudere, omnibus et singulis possessionibus et alijs omnibus eis donatis per quondam dominum *georgium*, dominum *durachij* etc. sicut in dicta parte continetur.

124(123)

Super secundum capitulum. per quod petunt, quod predicta immunitate, gaudeant quicumque uenerint habitatum *durachium*, propter libertatem Ciuitatis *durachij* et debeant *duracenis* copulari et cetera. Vadit pars, quod dicta peticio, reformetur, in hunc modum videlicet quod omnes, et singuli forenses, cuiuscumque condicionis existant, qui uenerint, cum eorum familijs habitatum *durachium* et steterint cum dictis suis familijs fatiendo et supportando onera, et fationes, et guardias dicte terre, per quinque annos, sint Ciues *durachij* et debeant tractari, pro *duracinis* ac etiam gaudere omnibus, et singulis beneficijs et immunitatibus, quibus gaudent Ciues *durachij*, Et hoc ut Ciuitas melius apopuletur. Verum si predicti forenses irent habitatum alio, cum sua familia, sint extra dictam Ciuilitatem.

Super tercio capitulo, per quod petunt quod ecclesie latine, et grece, tam de archiepiscopatu, quam de episcopatu, necnon clerici, et monasteria, et eorum res, sint secundum eorum Jura, et consuetudines, liberi, et immunes, potissime, sue elemosine, Vadit pars, quod dicta peticio reformetur in hunc modum videlicet quod omnes elemosine, que date fuerint fratribus clericis, monasterijs, et ecclesijs, sint libere, et franche, ab omnibus datijs, et gabellis, non Jntelligendo in hac concessione redditus, et prouentus Monasteriorum, ecclesiarum, et dictorum fratrum, et clericorum, ac etiam salem, quem aliquo modo perciperent tam de elemosinis, quam pro redditu ipsorum Monasteriorum, et ecclesiarum, ac ipsorummet.

Super quarto capitulo, per quod petunt, quod Magister Juratus, sit Ciuis *durachij*, et debeat elligi per Ciues *durachij*, de scientia Capitanei siue baiuli, secundum eorum antiquam consuetudinem, Vadit pars, quod hec peticio reformetur in hunc modum videlicet quod *Anthonius de petropizolis* sit Magister Juratus secundum gratiam sibi factam, per dominationem nostram, et alter magister Juratus elligi debeat, per *duracenos*, declarando, quod Jlle, qui fuerit electus, sit

im i pomenute ljude, zbog čega pomenuti *albanci* posjeduju te ljude koji su *dračani*, hrišćani i dobri ljudi, kao sluge i robove, zbog čega su prinuđeni da skitaju kroz razne krajeve *apulije* i kroz tuđe zemlje prosjačeći, na veliku štetu našeg grada *drača* koji zbog nemilosrdnosti nekih *albanaca* ostaje da ga naseljavaju takvi siromašni ljudi, zaključeno je da piše i naredi bajulu i našem kapetanu *drača* da moraju da pozovu kod sebe te *albance* koji imaju tuđa vlasništva i drže izvan *drača* i pomenuta mjesta i te ljude, za koje tvrde da su sluge i robovi, ukazujući im sa najubedljivijim razlozima i riječima da oni nikako nijesu, niti mogu da budu sluge i robovi jer po naciji nijesu sluge i robovi, i premda im je gospodar *georgije*, njihov pokojni gospodar, darovao teritorije i mjesta koja drže, o kojima se sa njima ne vodi nikakav spor, i premda im je te teritorije i mjesta dodijelio zajedno sa ljudima koji žive na njima, ipak to ne smije da se radi, jer božanski zakon zabranjuje da se hrišćani po narodnosti prodaju za robove, nastojeći tako sa ovim i drugim razlozima i riječima da se podstaknu ti *albanci* da se odobrovolje i slože da se pomenuti ljudi, koje su dobili kao tuđu svojinu i prodali, a koji su pobjegli i sada ne smiju da se pojave tu, već prebivaju izvan pomenutih teritorija, mogu vratiti u *drač* i da sa sigurnošću prebivaju u našem gradu *draču* i drugim našim mjestima, te da se sa njima ne postupa kao sa slugama i robovima, jer oni uopšte ne postoje kao sluge i robovi, kako je pravedno, djelujući u ovome koliko se može da se ostvari naše pomenuto nastojanje, a ako se ono ostvari, onda treba da se napravi tako da se u kancelariji uprave tačno napiše pristanak *albanaca*, radi sjećanja onih budućih. No, ako one ne mogu da se ostvare, onda treba građanima pomenute zemlje da se obznani naše nastojanje koje se sastoji u tome da niko po rođenju ne može da bude sluga ili rob, niti sluga koji može da se kupuje ili muči, premda je prebivao na teritorijama koje su bile prodate od strane pokojnog gospodara *georgija*, ili drugog od pomenutih *albanaca*, pa je tako sa samim teritorijama bio predat pomenutim *albancima*, a od strane tih *albanaca* bio otuđen, već može i treba sa punom sigurnošću i bez ikakve nevolje da dođe i živi u našem gradu *Draču* i drugim našim mjestima. Zato smatramo da od sada oni neće više biti sluge, niti robovi, objavljujući usvojeni zaključak u našim savjetima predlagač i adiciona 1393. petog dana aprila, upravo tako da niti naš pomeniti bajul, niti njegovi nasljednici, ne treba da polažu račun pred pomenutim *albancima* o ropstvu tih ljudi koji priznaju da su robovi uprkos istinskoj činjenici da nijesu bili robovi prije nego je pokojni gospodar *georgije* darovao navedena mjesta pomenutim *albancima*, a što se tiče ostalih ljudi o svakome treba da se vodi briga i sprovodi pravda.

ZA - - 4 - -

ser *Antonije brigadino*

Želi zaključak u potpunosti i zato traži da, ako naš bajul ne može da sprovede naše nastojanje na pomenuti način, iako je časnije da se pobrine na taj način, onda, kako naši podanici ne bi bili iznuđivani, naš pomenuti bajul treba da postupi tako da se javno objavi da svi naši građani i naši vjernici, *dračani* i *albanci*, koji su bili i jesu prodati, otuđeni i sl., zbog novca ili nagrade, mogu sa sigurnošću, slobodno i bez ikakve smetnje ili nevolje da dođu u naš grad *drač* i druga naša okolna mjesta kod *drača* sa svojim porodicama, dajući im na znanje da od sada, kako je bilo odlučeno i utvrđeno od strane naše vlasti, oni više ne mogu da budu niti sluge, niti robovi.

125(124)

ser *Antonije brigadino*, savjetnik stranaka

Pored toga da svi oni koji nijesu robovi, već se samo drže i obavezani su da za određeno vrijeme služe nekome radi novca, stoke ili neke druge nagrade, podrazumijevajući i takve razloge

Ciuis *durachij*, qui placeat Rectorj, et sit confirmatus per dictum rectorem, et non possit stare in dicto offitio, nisi, per vnum annum, Et quod ille qui fuerit vno anno, non possit esse alio anno, ut omnes participent dicto beneficio.
Super quinto capitulo, per quod petunt, quod nullus Ciuis dicte Ciuitatis teneatur ad Custodiam ipsius Ciuitatis, donec fuerit extra eam, nec soluat guardiam secundum eorum antiquam consuetudinem, Vadit pars, quod dictum capitulum dictis *duracenis* confirmetur in hunc modum videlicet quod Jlli ex predictis, qui ibunt ad aliquod viagium, non teneantur facere guardiam, nec soluere pro custodijs aliquid excepto quod in casu nouitatis.
Super .vj°. capitulo, per quod petunt, Quod nullus forensis preter *venetos* possit vendere uel emere nisi ,a, Ciuibus *durachij*, Vadit pars, quod hec peticio, in hunc modum reformetur, quod nullus forensis, preter *venetos*, et omnes, et singulos subditos nostri dominij, possit uendere, uel emere, aliquid, nisi ,a, Civibus *duracinis*, habentibus ipsis *duracinis*, *venetis*, et omnibus subditis nostri dominij hanc prerogatiuam per vnam diem naturalem, qua mercationes fuerint delate ad Ciuitatem nostram *durachij*, Elapso autem illo die naturali omnes sint eo statu, quo sunt ad presens, non intelligendo nichilominus in hac strictura, victualia, pro viuere, et nutrimento hominum et animalium, ut iustum est.
Super vij°. capitulo, per quod petunt, quod cum in partibus *apulee*, per dominos, rectores, et guberlatores *(sic) apulee*, astringantur ad soluendum granas triginta tres, pro qualibet vncia, ualoris mercationum suarum, et sic continuo fuit eis obseruatum et modo postquam dominium Ciuitatis *durachij*, peruenit ad manus nostras, per consules nostros illarum partium, coguntur tamquam *veneti*, et subditi nostri, ad soluendum ducatos

tergo

quatuor, pro quolibet centenario salmarum, pro ecclesia nostra Sancti *Marci*, Et de prima solutione, quam fatiunt tamquam *duraceni* minime possunt se tueri, Et non sit licitum neque honestum, quod duo onera supportent, Vadit pars, quod dicti *durachini*, sint absoluti ,a, solutione ducatorum quatuor, quos soluunt Consulibus nostris,

zbog kojih su se našli i bili uvučeni oni koji su od strane pokojnog gospodara *georgija* na bilo koji način bili poklonjeni, jednako mogu da dođu u naš pomenuti grad i u njemu, kao i u našim drugim mjestima da borave tokom jedne godine bez ičijeg suprotstavljanja ili uznemiravanja, dajući im na znanje da će naš bajul sprovoditi potpunu pravdu i neće dozvoliti da budu mučeni od bilo koga i na bilo koji način, već da će biti oslobođeni ropstva i premda su dužni da određeno vrijeme služe nekome, ipak ne treba da odustaju da dolaze sa sigurnošću, jer će se od strane našeg bajula pronaći način da budu u slozi sa onima kojima su se obavezali, tako da s pravom budu zadovoljni, napominjući da u slučaju kada u roku manjem od jedne godine koji se mora prihvatiti, od dana kada su oni ili neko od njih došli u *drač*, sami ne mogu da se prilagode, niti da budu u slozi sa onima sa kojima treba da se slože na način koji im je po volji, naš pomenuti bajul kome je sa najvećom slobodom povjereno da se brine o izvršavanju svega što je navedeno, treba njima ili bilo kome god od njih da odredi takav rok kada mogu da krenu i odu iz *drača* i drugih naših mjesta, no tako da mogu ići gdje budu željeli na svoje zadovoljstvo.
za – 17 – 17 – 17 – 14 –
ser *Antonije kontareno*
Prihvaćeno.
Želi u zaključak potpunosti (…….), da ako naš pomenuti bajul ne bude mogao da na pomenuti način ostvari naše nastojanje, jer je pravedno i pobožno da se pomaže nesrećnima i siromašnima, kao i za jasnu dobrobit dračke zemlje da oni ne budu primoravani da skitaju sa svojom djecom i porodicama prosjačeći kroz tuđe zemlje, tada treba da se potrudi da se javno obznani kako svaki naš građanin, podanik i vjernik iz našeg grada *drača* i drugih naših mjesta koja su u okolini *drača*, bilo da je *dračanin* ili *albanac*, ne podrazumijevajući među njima nekoga iz *venecije*, niti nekoga koga je poslala *venecija*, niti bilo koju drugu ličnost koja je otišla iz *drača*, i od dana kada smo preuzeli upravu samoga grada, bila izvan pomenutog grada i mjesta koja su nam podložna u tim oblastima iz bilo kog razloga sve do današnjeg dana, izuzev ubojice, može sa sigurnošću i bez ikakve smetnje da dođe živjeti u naš grad *drač* i naša druga mjesta tamo u roku od sljedećih pet godina, dajući im na znanje da u roku od tih pet godina neće nikome biti uskraćeno pravo, jer će na taj način naša pomenuta dračka zemlja izgubiti i zato se te obaveze mogu prihvatiti, a kada prođu tih pet pomenutih godina naš pomenuti bajul i njegovi nasljednici dužni su i moraju da pruže brigu i pravdu svakome koji je traži u odnosu na bilo koga, objavljući usvojenu odluku u Savjetu predalagača i Savjetu adiciona, godine 1393. dana v (*pravilno:* xv) aprila, tako da naš pomenuti bajul i njegovi nasljednici smiju da se miješaju i brinu samo o onima koji su od strane pokojnog gospodara Georgija na bilo koji način bili predati *albancima*, pa preko tih *albanaca* otuđeni drugima, za koje smatramo, po bogu i istinskoj pravdi, da nikako niijsu sluge, niti robovi.
Za - - - 34 – 37 – 37 – 41 –
Protiv - - - - 7
Uzdržanih - - 11 – 20 – 20 – 19 –
((AD II 506))

pro Ecclesia nostra Sancti *Marci*, Et hoc ad beneplacitum nostri dominij. Et sic scribatur nostris consulibus deinde.
ser *Marcus Mauroceno*, et
ser *Benedictus capelo*
(deest « capta » et etiam crux)
Super .viij°. capitulo, per quod, conqueruntur, quod dominus *georgius tobia* quondam dominus suus, tempore vite sue, alienauit indebite aliquas possessiones et loca aliquibus *albanensibus*, dando, et alienando dicta loca cum hominibus existentibus super eis, et etiam dando, de dictis hominibus propter quod dicti *albanenses*, habent dictos homines, qui sunt *durachinij*, christicole, et boni homines esse seruos, et sclauos, ob quam causam coguntur ire per partes *apulee*, et alienas terras, mendicando, cum maximo danno Ciuitatis nostre *durachij* que propter duriciem aliquorum *albanensium* uolentium sic tractare, istos pauperes homines, remanet inhabitata, Vadit pars, quod scribatur, et mandetur baiulo, et capitaneo nostro *durachij*, quod debeat ad se conuocare istos *albanenses*, qui alienauerunt, et tenent, extra *durachium*, et loca predicta, tales homines, asserentes eos, esse seruos, et sclauos, ostendendo eis, cum efficacissimis rationibus, et verbis, quod non sunt neque esse possunt serui nec sclaui, ullo modo, quia non sunt serui, nec sclaui natione, Et licet dominus *georgius*, quondam dominus suus, eis donauerit, territoria, et loca, que tenent, de quibus eis, lis aliqua non mouetur, et ipsa territoria, et loca, eis dederit cum hominibus, existentibus super eis, hoc tamen facere non potuit, quia lex diuina prohibet, quod christiani natione uendi non possint pro seruis, procurando, cum his, et aliis rationibus, et verbis, de inducendo ipsos *albanenses*, quod sint contenti, et uelint, quod dicti homines, quos alienauerunt et uendiderunt, et qui aufugerunt, et non audent comparere, et sunt super territoriis predictis et in *durachio* possint repatriare, et stare secure in Ciuitate nostra *durachij*, et alijs locis nostris, et ab eis non tractentur pro seruis nec sclauis, ipsis non existentibus seruis, nec sclauis, ut iustum est, fatiendo circa hoc posse suum de obtinendo Jntencionem nostram predictam, quam si obtinebit, tunc scribi fatiat seriose in cancellaria sui regiminis assensum predictorum *albanensium* ad memoriam fu-

turorum. Quando uero eam obtinere non posset, tunc debeat dicere Ciuibus dicte terre intencionem nostram, que est, quod quicumque non esset seruus nec sclauus natione, nec seruus emptus, aut seruus macinature, licet stetisset super territorijs donatis quondam per dominum *georgium*, uel aliter prefatis *albanensibus*, et cum ipsis territorijs fuisset donatus prefatis *albanensibus*, et per ipsos *albanenses* alienatus, possit, et ualeat secure, et sine aliquo Jmpedimento uenire habitatum Ciuitatem nostram *Durachij*, et alia loca nostra. Cum ex nunc habeamus ipsos non fore seruos, nec sclauos, declarando partem captam, in nostris consilijs, rogatorum, et additionis, in .1393. die quinto aprilis in tantum, quod prefatus noster baiulus, nec successores sui, non debeant facere rationem dictis *albanensibus*, de seruitudine talium hominum quos asserunt esse seruos, ullo modo saluo si non fuissent serui ante quam prefatus quondam dominus *georgius*, donasset dicta loca predictis *albanensibus*, de reliquis uero hominibus, debeat facere vnicuique rationem, et iusticiam.

de parte – – 4 – –

ser *Anthonius bragadino*

Vult partem per totum, Saluo quod uult, quod quando dictus noster baiulus, non posset nostram intencionem obtinere, per modum predictum, quia sanctum est taliter prouidere, quod subditi nostri non tortizentur, debeat prefatus noster baiulus facere publice proclamari, quod omnes Ciues, et fideles nostri *durachinj* et *albanenses*, qui fuissent, et essent uenditi, alienati in al., et expulsi de terra nostra *durachij* et aliis locis nostri dominii, per pecuniam, uel per premium possint secure, libere, et sine aliquo impedimento, uel nouitate, uenire ad Ciuitatem nostram *durachij*, et alia loca nostra circumstantia *durachio*, cum suis Familijs, notificando eis, quod exnunc cognitum, et determinatum fuit per nostrum dominium eos non fore seruos, nec sclauos.

125(124)

ser *Anthonius bragadino* sapiens ordinum

Jnsuper, quia omnes illi, qui non sunt serui, nec sclaui, sed solum tenentur, et obligatj sunt, certo tempore seruire alicui, per pecuniam *(lege:* pro pecunia*)*, bestiamine, uel alio premio, talibus causis per-

cepto, Jn quibus intelligantur, et inclusi sunt illi, qui per prefatum, quondam dominum *georgium*, quouis modo, fuissent donati, similiter possint uenire, ad Ciuitatem nostram predictam et in ea, et aliis locis nostris, secure morari, per vnum annum, sine contradictione, uel impedimento alicuius, notificando eis, quod baiulus noster, plenum Jus ministrabit, nec permittet, quod tortizentur, ab aliquo ullo modo ymo liberabuntur ,a, seruitudine, et licet tenerentur seruire aliquibus certo tempore, tamen non desistant quin secure ueniant, nam per prefatum nostrum baiulum, tenebitur modus, quod erunt in concordio, cum illis quibus forent obligati, per modum, quo se habebunt, merito contentari, declarando, quod in casu, quo, infra terminum vnius anni, qui incipere debeat ,a, die, quo, Jpsi, uel aliquis eorum applicuerint *durachium*, ipsi non possent se aptari, nec esse in concordio, cum illis, quibus tenerentur, per modum eis gratum, dictus noster baiulus, cui committatur cum plenissima libertate, executio procurandi, omnia suprascripta, debeat eis, et cuilibet eorum, talem terminum assignare, quod possint se leuare, et recedere de *durachio* et alijs locis nostris deinde Jta quod possint ire quo uoluerint, ad beneplacitum suum.
de parte – 17 – 17 – 17 – 14 –
ser *Anthonius contareno* sapiens ordinum
Capta.
Vult partem sotiorum per totum, saluo quod vult, quod quando dictus noster baiulus non posset per modum predictum, nostram intencionem obtinere, quia iustum, et pium est succurere miseris, et pauperibus et pro manifesto bono terre *durachij*, ne ipsi cogantur ire cum suis filijs, et familia per alienas terras mendicando, tunc debeat facere publice proclamari quod quicumque Ciuis, subditus et fidelis, Ciuitatis nostre *durachij*, et aliorum locorum nostrorum, circumstantium *durachio*, qui sit *durachinus*, uel *albanensis*, non Jntelligendo in his aliquem *venetum*, nec qui pro *veneto*, expediatur, nec aliqua alia persona, que pro debito recessisset de *durachio* ,a, die, qua, habuimus dominium ipsius Ciuitatis, esset extra dictam Ciuitatem, et alia loca, nobis subiecta, in partibus illis, quouis modo, usque presentem diem preter quam pro homicidiis, possit secure et

sine aliquo impedimento, accedere habitatum Ciuitatem nostram *durachij*, et alia loca nostra deinde, usque quinque annos, proximos, dando eis, ad Jntelligendum, quod infra spatium dictorum quinque annorum contra predictos, non fiet Jus alicui ullo modo, nam per istum modum terra nostra *durachij* predicta apopulabitur, et interim ista negocia, poterunt aptari, Transacto uero termino quinque annorum predictorum, prefatus noster baiulus, et successores sui teneantur, et debeant facere rationem et iusticiam, vnicuique eam petenti, contra quemcumque, declarando partem, captam in nostris consiliis Rogatorum, et additionis, in 1393. die v°. *(recte:* xv°) aprilis, in tantum quod dictus noster baiulus nec successores sui, non debeant se impedire de illis tantum, qui per prefatum quondam dominum *georgium*, quouis modo, fuissent dati, *albanensibus*, et per ipsos *albanenses*, in alios alienati, quos non habemus, secundum deum, et omnem bonam equitatem, esse seruos, nec sclauos, ullo modo.
De parte – – – 34 – 37 – 37 – 41 –
de non – – – – 7
non sinceri – – 11 – 20 – 20 – 19 –
((AD II 506))

Les Balkans : relief et itinéraires
20°
24°
28°
44°
40°
36°
CARPATES
Danube
PANNONIE
TRANSYLVANIE
CROATIE
DOBROUDJA
Sirmium
Singidunum
Save
Morava
VALACHIE
Danube
ALPES DINARIQUES
BOSNIE
Novæ
MER NOIRE
Varna
RASCIE
Ras
Naissus
Tirnovo
BALKAN
Mesembria
Anchialos
Serdica
MER
Raguse
ZETA
Philippopolis
Maritsa
Andrinople
Constantinople
ADRIATIQUE
Rhodopes
Arcadiopolis
ALBANIE
Drin
MACEDOINE
Vardar
Dyrrachium
Ochrida
Serres
Héraclée
Chalcédoine
Bari
Brindisi
Valona
Castoria
Thessalonique
Athos
Abydos
Otrante
ÉPIRE
Lemnos
Larissa
Corfou
Ionina
Pinde
Sporades du Nord
Lesbos
ANATOLIE
Arta
MER
Skyros
Leucade
MER
Salona
Negrepont
Chio
Smyrne
Naupacte
Céphallénie
Patras
Thèbes
Éphèse
Méandre
Athènes
ÉGÉE
Samos
Corinthe
Mégare
Zante
Nauplie
Cyclades
Patmos
IONIENNE
Naxos
Sporades du Sud
Kos
Kalamata
Sparte
Modon
Rhodes
Coron
Monemvasie
Cap Malée
Cythère
Karpathos
Crète
Candie
Montagnes
Collines
Plaines
Principales routes
1/7 500 000
0
100
200 km
MER MÉDITERRANÉE

Godine 1393. avgusta 28: Venecija odbija zahtjev Marka Barbadika da mu vrati kastrum Kroju[298]

(514)

1393. VIII 28. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Odgovor dat od strane vlasti plemenitom mužu ser *Marku barbadiku* o nekim njegovim zahtjevima, kako za kastrum *kroju* tako i za druge - - - [c.] 124

Ibid., 42, c. 128(127)

Mccclxxxxiij.^{0}dana xxviij^0 mjeseca Avgusta, u prvom indiktu

ser *petar Mocenigo*
ser *bernardo dandulo* vitez prokurator savjetnici vijeća
ser *benedikt superancio*
savjetnici stranaka
Prihvaćeno
Da se odgovori plemenitom mužu ser *Marku barbadiku*, da, otkako smo marljivo pregledali sve zahtjeve koji su nam pruženi o tom slučaju, kako i ove u kojima je želio da mu se potvrde i priključe postojeća dobra, poslije marljivog istraživanja i informisanja o njima, odgovaramo mu da imamo jasno i očigledno saznanje da niti on sam, niti njegova savladarka, gospodarica *jelena*, imaju ikakvog prava u kastrumu *kroja*, iz razloga koji su mu od strane naših savjetnika ozbiljno i razumno izloženi. Ipak, da bi lično ser *Marko* sa svojom pomenutom gospodaricom osetio blagost naše vlasti, premda ne mora da smo tome naklonjeni, dopada nam se da mi i naša vlast pružimo samom ser *Marku* i imenovanoj gospodarici *jeleni*, njegovoj savladarki, krajnji ustupak i veliko smirenje, kako o pomenutom kastrumu *kroja*, tako i o svemu drugom što na svaki način žele ili mogu da traže od naše opštine, dajući na znanje i njemu samom i gore imenovanoj, nama i našoj vlasti, u vezi svih prava za koje tvrde da ih imaju u pomenutom kastrumu, da taj ser *Marko* sa svojom pomenutom gospodaricom svojom savladarkom, posebnom milošću drži, ima i posjeduje kastrum i oblast *kroju* isključivo u ime naše opštine, sprovodeći u tom kastrumu zakon i pravdu u građanskim i krivičnim parnicama, onako kako će se njemu, prema bogu i časti, činiti da treba i prihvatajući zavet vjernosti nama, u svoje i u ime svoje žene, da će rukovoditi samim kastrumom na ponos opštine *Venecije* i u naše ime, a naklonjeni smo i da taj ser *Marko* sa svojom gospodaricom *jelenom* uživa slobodno u svim zemljištama i posjedima koji su njemu i istoj gospodarici *jeleni* predati od strane naših provizora koji su bili u tim krajevima i tako ćemo napisati u našem pismu. Takođe smo zadovoljni da ser *marko* sa svojom gospodaricom istraje u vjernosti prema nama zajedno sa *kursakom* i ženom tog *kursaka* (Vojislava Topija) i da rukovodi tim kastrumom na našu čast, kako bi on sa pomenutom gospodaricom *jelenom* dobijao godišnje sto dukata na zadovoljstvo naše i naše opštine, a isto da dobija i *Kursak* sa svojom ženom, tako da sam *Marko* može, sa božjom voljom, da putuje i lično dobro i zakonski da izvršava sve poslove prema našoj časti i odredbi, jer ako postupa tako da budemo zadovoljni njegovim hvale vrijednim djelima; to će nam dati razloge da ponovo steknemo povjerenje, a ubuduće ugodnosti i blagoprijatnosti, i kada

[298] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 219.*

(514)

1393 VIII 28 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Responsio facta per dominium nobili viro ser *Marco barbadico*, super requisitionibus suis, tam pro castro *croy* quam pro alijs requisitis - - - [c.] 124

Ibid., R° 42, c. 128(127)

Mccclxxxxiij.° mensis Augusti die xxviij.° Jndictione prima
ser *petrus Mocenigo*
ser *bernardus dandulo* miles procurator } sapientes consilij
ser *benedictus superantio*
sapientes ordinum
Capta
Quod respondeatur nobili viro, ser *Marco barbadico*, quod visis, et diligenter quibuscumque capitulis, pro casu, nobis porrectis, et his, que dicere, et alligare uoluit, ac habita bona, et matura collatione et informatione super iis, nos ei respondimus, quod licet cognoscamus clare et manifeste ipsum, nec dominam *helenam* consortem suam non habere aliquod Jus in castro *croy*, propter causas per nostros Sapientes, ei seriose et sapienter allegatas, Tamen ut ipse ser *Marcus* cum domina sua predicta sentiat amenitatem nostri dominij, licet non teneamur nos sumus contenti, et placet nobis, quod faciente ipso ser *Marco*, et nomine prefate domine *helene*, consortis sue, finem remissionis et quetationis generalem nobis, et nostro dominio, tam

god budemo određivali poslanstvo kod *Muratovog* sina (Bajazita), njega i njegov kastrum *Kroju* preporučivaćemo njegovoj ekselenciji kao *veneta* i našeg građanina i kao naš kastrum i naše mjesto.
bili su za - - - - - - 62
bili su protiv - - - 19
bili zu uzdržani - -15
((AD II 507))

de dicto Castro *croy*, quam de omnibus alijs, que quomodocumque Jpsi uellent, uel petere possent comuni nostro, ac renuntianti, ipso, pro se, et nomine, quo supra, nobis, et nostro dominio, cuncta Jura, que in dicto castro dicerent habere, quod Jdem ser *Marcus*, cum prefata sua domina, eius consorte, de gratia speciali teneat, habeat et possideat Castrum, et terram *croy*, solum nomine nostri comunis, et fatiendo in ipso Castro, rationem, et iusticiam, in Ciuilibus, et Criminalibus, prout ei, secundum deum et honorem nostri dominij, uidebitur expedire, et accipiendo sacramentum fidelitatis, nobis pro se, et nomine vxoris sue de manutenendo ipsum castrum ad honorem comunis *Venetiarum* et nomine nostro, Sumus etiam contenti, quod ipse ser *Marcus*, cum prefata domina *helena*, gaudeat libere, omnibus terris, et possessionibus ei, et eidem domine *helene*, concessis, per prouisores nostros, qui fuerunt ad illas partes et sic notifficabimus, per literas nostras. Sumus etiam contenti ut ipse ser *marcus* cum prefata consorte sua habeat causam perseuerandi in fidelitate nostra cum *cursacho*, et vxore ipsius *cursachi* (1), et manutenendi ipsum Castrum *Croy* ad honorem nostrum, quod Jpse cum prefata domina *helena*, habeat annuatim ducatos centum aurj, ad beneplacitum nostrum, a nostro comuni, Et similiter habeat *Cursachus* cum vxore sua, Jta quod Jpse ser *Marcus*, potest ire, cum gratia dei, et exercere suam personam bene, et legaliter, ad cuncta concernentia honorem, et statum nostrum, nam ipso fatiente sic, prout certi sumus ipse fatiet, secundum laudabilia opera sua, Jpse dabit nobis materiam de habendo ipsum recommissum, et de fatiendo ei per futura tempora de rebus placibilibus et comodis, Et quotienscumque destinabimus ambaxiatam nostram ad filium *Moratj* (2), eum, et Castrum *Croy* recommendabimus sue excellentie tam quam *venetum* et Ciuem nostrum, et tamquam Castrum et locum nostrum.
fuerunt de parte - - - - - 62
fuerunt de non - - - - - 19
fuerunt non sinceri - - 15
((AD II 507))

(1) Voisclava Thopia.
(2) Bajazetem.

Godine 1393. avgusta 30: Venecija sklapa novi ugovor sa Markom Barbadikom i njegovom ženom Jelenom kćerkom Karla Topije[299]

(515)

1393. VIII 30. *Commemoriali, L. VIII, c. 182(184)t-183(185) (n^0 414)*

Oblik dogovora načinjenog od strane dukalske vlasti sa plemenitim mužem se *Marko Barbadikom.* U ime Hrista amen. Godine njegovog rođenja Mccclxxxxiij, pretposljednjeg dana u mjesecu avgustu, indiktu prvom, u kneževskoj palati u *Veneciji*, iznad dvorane Velikog vijeća, u prisustvu uvaženog i razumnog muža gospodara *petra*, od pokojnog gospodara *Jakobina de Rubeis*, poštovanog venecijanskog kancelara, i razumnog muža *Jovana vida*, poštovanog kneževskog notara *venecije*, i plemenitih muževa ser *Bartolomeja Barbadika* pokojnog ser *Franciska*, i ser *Andrea Maurocena*, sina viteza *petra*, pozvanih svedoka i za to preporučenih i određenih i drugih. Još i plemeniti muž gospodar *Marko barbadiko*, pokojnog gospodara *Marina*, koji je, kako u svoje lično ime, tako i umjesto i u ime istaknute i plemenite gospodarice Jelene, ćerke pokojnog veličanstvenog gospodara *karla Topije*, ranije gospodara *drača*, znajući i sasvim siguran da su presvijetli i uzvišeni gospodar gospodar *Antonije venerio*, božjom milošću slavni i znameniti duks *Venecije* itd. i opština *venecije* istinski i zakonski gospodari, posjednici i vladari i da se na njih zakonski, pravedno i sa punim pravom, slobodom, sudom i moći proteže i pripada im istinska, slobodna i puna vlast nad gradom *drač*, njegovom obalom i srezom i svim zemljama, mjestima, kastrumima, utvrđenjima, teritorijama i jurisdikcijama koje su pod vlašću tog grada i upravom postojećih, imajući sam gospodar *Marko* za to i za sve drugo što treba uraditi, punu i slobodnu moć, vlast i slobodu od strane gospodarice *jelene*, njegove savladarke, kako stoji u prokuratorskom dokumentu i nalogu preko *Jovana de Morigija*, pokojnog *Antonija iz Mediolana* (Milana), voljom vlasti notara, i preko gospodara bajula i kapetana grada *drača*, kancelara, napisanog i objavljenog godine Mccclxxxxiij, u prvom indiktu, subotnjeg dana xxvj, mjeseca jula, od mene doljepotpisanog notara pregledanog i pročitanog, a zbog sebe, svojih nasljednika i sljedbenika sa punim znanjem, bez prijetnje i prinude, već svojom sopstvenom i slobodnom voljom, na sve načine, svim sredstvima, pravom, formom i razlogom, kojima je najbolje što je mogao i može, učinio je kraj i pružio punu sigurnost izvrsnom i plemenitom mužu *Marku Maurocenu*, sinu pokojnog gospodara *Bernarda*, sindiku i prokuratoru slavnog gospodara duksa i *Venecijanske* opštine, kako stoji u dokumentu sindikata, takođe sa moje strane dolje potpisanog notara (u dokumentu) napisanom i objavljenom ranije navedene hiljadite godine, indikta i dana, i lično istom *Marku Maurocenu*, takođe prisutnom kao dogovaraču i primaocu, i u ime gore navedenih, priznao je i potvrdio cijelo izvršno pravo i jurisdikciju koje i koja sam gospodar *Marko barbadiko*, u svoje ime i u ime svoje pomenute žene, ima ili može da ima u kastrumu i mjestu nazvanom *Kroja*, obuhvatajući i sadržavajući vlast i upravljanje nad gradom *dračom*, svakako i u svemu drugome što na bilo koji način sam gospodar *Marko* i njegova žena Jelena žele ili traže od pomenutog duksa i opštine *Venecije*, kako u odnosu na pomenuti kastrum *Kroju*, tako i u svakom drugom slučaju, namjeri ili razlogu, što se na bilo koji način može zahtijevati, željeti ili naći; dajući i ustupajući sa svoje strane i sa strane njegove žene što god imaju ili mogu da imaju, u ime i od strane gorenavedenih, istom ovom *Marku* kao ugovaraču i primaocu. Pomenuti *Marko Mauroceno*, sindik i provizor pomenutog slavnog gospodara duksa

[299] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 221.*

(515)

1393 VIII 30 Commemoriali, L. VIII, c. 182(184)t-183(185) (n° 414)

Forma compositionis facte per ducale dominium cum nobile viro ser *Marco Barbadico*.

Jn christi nomine amen. Anno natiuitatis eiusdem M°ccc°lxxxxiij°, mense Augusti, die penultimo, Jndictione prima, *Venetijs* in ducali palacio, super sala maioris consilij, presentibus Circumspecto, et sapienti viro, domino *petro*, condam domini *Jacobini, de Rubeis*, honorabili *venetiarum* cancellario, ac prouido viro, ser *Johanne vido*, honorabili notario ducatus *venetiarum*, ac nobilibus viris ser *Bartholomeo Barbadico*, condam ser *Francisci*, et ser *Andrea Mauroceno*, nato domini *petri* Militis, testibus vocatis et ad hoc rogatis et specialiter conuocatis et alijs. Jbique vir nobilis, dominus *Marcus barbadico*, condam domini *Marini*, tam suo nomine proprio, tam vice et nomine Egregie et nobilis domine *helene* vxoris sue, nate condam Magnifici, domini *karoli Topie*, olim domini *durachij*, Cognoscens, et certus existens, Serenissimum, et Excellentissimum dominum dominum *Anthonium venerio*, dei gratia Jllustrem et Jnclitum ducem *Venetiarum* etc. ac Comune *venetiarum* esse ueros et legittimos dominos, possessores, et dominatores, ac eis legittime, Juridice, cum omni pleno iure, libertate, arbitrio, et potestate, pertinere, et spectare merum, liberum, et plenum dominium, ac mixtum et merum Jmperium, Ciuitatis *durachij*, litoris et districtus eius ac omnium terrarum, locorum, Castrorum, opidorum, territoriorum, et Jurisdictionum, sub ipsius Ciuitatis dominio, et gubernatione existentium, habens ad hoc, et alia exercenda, Jpse dominus *Marcus*, plenam et liberam potestatem, arbitrium, et libertatem ,a, prefata domina *helena*, consorte sua, ut patet instrumento procuratorio, et mandati per *Johannem de Morigijs*, condam *Anthonij* de *Mediolano* Jmperiali auctoritate notarium, ac domini Baiuli, et Capitanei Ciuitatis *durachij*, cancellarium, scripto, et publicato, in M°ccc°lxxxxiij°, Jndictione prima, die sabati xxvj°. mensis Julij, a me, notario infrascripto, viso et lecto per se et suos heredes, et successores, et certa de scientia, et non per errorem, non vi, uel coacte, sed ex sua propria, et libera uoluntate, omnibus

i opštine *Venecije*, posebnom milošću sa njihove strane dao je i ustupio istom gospodaru *Marku*, u njegovo ime i u ime njegove žene, pomenuti kastrum i mjesto *Kroju*, pod takvim uslovom, da od strane gorenavedenih dobije i posjeduje pomenuti kastrum i mjesto *Kroju* i to u ime pomenutog slavnog gospodara duksa i opštine *Venecije*, sprovodeći u samom kastrumu zakon i pravdu u građanskim i krivičnim djelima, kako će mu izgledati da treba da radi prema Bogu i dukalskoj časti. Sam *Marko* je obećao i obećava goreimenovanim da će taj kastrum držati, čuvati, održavati i odano rukovoditi na ponos gorepomenutog slavnog gospodara duksa i opštine *Venecije*, vjerno voditi i upravljati tim kastrumom tako da će u svakoj situaciji i prilici postupati s njim i odnositi se onako kako će ranije pomenutima, gospodaru duksu i opštini *Venecije*, biti po volji i želji, a zbog sigurnosti svega u ime goreimenovanih, pomenuti gospodar *Marko* će, kako pred pomenutim slavnim duksom *Venecije*, tako i lično *Marku Maurocenu*, ovom *(sic)* ugovaraču i primaocu od strane gorenavedenih, svojim pismima vjernosti i pokornosti i o poštovanju toga, pružiti uobičajenu i dužnu zakletvu. A pomenuti gospodar *Marko Mauroceno* dozvolio je i bio je sklon u ime svih gore, da ser *Marko barbadiko* i njegova pomenuta žena slobodno uživaju u posjedima koji su im predati od strane provizora *Venecije* koji

183(185)

su bili u tim krajevima, i da sam ser *Marko*, sa svojom pomenutom savladarkom, ima razlog da čvrsto ostane u vjernosti prema *venecijanskoj* opštini i da rukovodi tim kastrumom na čast pomenutih, gospodara duksa i venecijanske opštine, a da on, zajedno sa svojom ženom, dobija godišnje od *venecijanske* opštine, uz dukalsku blagonaklonost gospodara *venecije*, sto zlatnih dukata. Pomenuti gospodar *Marko Mauroceno* je još i obećao u ime gorenavedenih, da će kada god slavna dukalska vlast bude upućivala svoje poslanstvo kod uzvišenog sina pokojnog *Murata*, preporučivati samog gospodara *Marka barbadika*, njegovu ženu i kastrum *Kroju* tako kao da su *veneti* i građani, a kastrum i mjesto opštine *Venecije*. Sve opšte i pojedinačno gore zapisano pomenute strane, u ime gorenavedenih, obećale su među sobom, i to jedna drugoj i druga drugoj da sprovode i efikasno izvršavaju, i da se ne protive i rade za sebe ili drugog iz nekakvog razloga ili povoda, po pravu i činjenici, prema načinima i uredbama koji su dolje navedeni, pod prijetnjom kazne i kaznom od deset hiljada livara, a prema pomenutom dogovoru treba da se odredi i zahtijeva za stranu koja poštuje dogovoreno od strane koja to ne poštuje toliko, koliko će među navedenima ili bilo ko od navedenih nanijeti štetu, sa određenom kaznom ili ne, plaćenom ili ne, da ovaj dogovor svakako traje u svojoj čvrstini, izvještavajući pomenute strane u ime gorenavedenih o svakom izuzetku, prevari, šteti, i bez razloga ili sa nepravednim razlogom o svakoj tužbi i pomoći zakona koji mu odgovara ili će mu odgovarati, o stvari, nedjelu i faktu, i svakom drugom razlogu i povodu kojima mogu na bilo koji način da se štite itd.
Ja *Jovan de andalo*, pokojnog gospodara *petra* iz *venecije*, voljom vlasti zvanični notar i pisar Venecije, svemu ovome opštem i pojedinom prisustvovao sam i pozvan zapisao sam i objavio.
((AD II 508))

modis, vijs, Jure, forma, et causa, quibus melius potuit, et potest, fecit finem, datam, refutationem resignationem, et plenariam securitatem, Egregio, et nobili viro domino *Marco Mauroceno*, condam domini *Bernardi*, Sindico et procuratori prefatorum Jllustris domini ducis et comunis *Venetiarum*, vt patet Jnstrumento Sindicatus, et pariter per me notarium infrascriptum, scripto et publicato infrascriptis anno, Millesimo, Jndictione, et die, et in manibus eiusdem domini *Marci Mauroceno*, Jbidem presentis, stipulantis, et recipentis, nominibus, quibus supra, remisit et assignauit, omne Jus actionem, et Jurisdictionem, quod et quas, Jpse dominus *Marcus barbadico*, nomine suo, et uxoris sue predicte, habet, seu habere posset, in castro, et loco, uocato *Croy*, pertinente, et spectante dominio et gubernationi Ciuitatis *durachij*, necnon de omnibus aliis que quomodocumque ipse dominus *Marcus*, et uxor eius, domina *helena*, petere, aut requirere possent a prefato domino duce et comune *Venetiarum*, tam nomine dicti castri *Croy* quam omni alia occasione, ratione, uel causa, que quomodolibet dici, peti, uel excogitari posset; dans et concedens, nomine suo, et nomine prefate vxoris sue omnia Jura actiones, et rationes que et quas predicti vir et vxor quomodolibet haberent, uel habere possent, nominibus et partibus supradictis, eidem domino *Marco* presenti, et nomine quo supra, stipulanti et recipienti. Prefatus uero, *Marcus Mauroceno* sindicus et prouisor prefatorum Jllustris domini ducis et comunis *Veneciarum*, et eorum nomine de gratia speciali dedit et concessit eidem domino *Marco*, nomine suo et uxoris sue predictum castrum et locum *Croy* cum hac conditione quod ipse nominibus suprascriptis habeat, et possideat, dictum Castrum et locum *Croy*, videlicet nomine prefatorum Jllustris domini ducis et comunis *Venetiarum*, fatiendo in ipso castro, rationem, et iusticiam in Ciuilibus et criminalibus prout ei secundum deum et honorem ducalis dominij uidebitur expedire. Quod quidem castrum, Jpse dominus *Marcus*, promisit, et promittit, nominibus, quibus supra, tenere, custodire, conseruare, et fideliter manutenere, ad honorem prefati Jllustris domini ducis et comunis *Venetiarum*, et ipsum castrum fideliter regere et gubernare, et in omni casu, et aduentu, de eo facere et disponere, primum quod prefatis, domino

duci, et comuni *Venetiarum*, uidebitur, et placebit, Jn quorum omnium obseruatione, prefatus dominus *Marcus barbadico*, nominibus suprascriptis, tam coram prefato Jllustre domino duce *Venetiarum*, tam in manibus prefati domini *Marci Mauroceno*, presenti *(sic)* stipulanti, et recipienti, nominibus, quibus supra, personaliter tactis scripturis fidelitatis, et obedientie ac de sic obseruando, solemne, et debitum prestitit Juramentum. Concessit autem predictus dominus *Marcus Mauroceno*, et fuit contentus nominibus quibus supra, quod ipse ser *Marcus barbadico*, et prefata domina *helena* vxor sua gaudeant libertate, omnibus liberis in possessionibus, eisdem concessis, per prouisores comunis *Venetiarum* qui

183(185)

fuerunt ad partes illas, Et ut ipse ser *Marcus*, cum prefata consorte sua, habeat causam perseuerandi in fidelitate Comunis *venetiarum*, et manutenendi dictum castrum, ad honorem prefatorum domini ducis et comunis *venetiarum*, quod ipse, cum dicta vxore sua, habeat annuatim ,a, Comune *venetiarum*, ad beneplacitum ducalis dominij *venetiarum*, ducatos centum auri. Obtulit et prefatus dominus *Marcus Mauroceno*, nominibus quibus supra, quod quocienscumque Jllustre ducale dominium, destinabit ambaxatam suam ad Magnificum condam filium *Morati*, ipsum dominum *Marcum barbadico*, et vxorem suam, ac Castrum *Croy* predictum, eidem recommendabit, tam quam *venet.*, et Ciues, Castrum et locum comunis *Venetiarum*. Que omnia, et singula suprascripta, promiserunt dicte partes, nominibus, quibus supra, sibi ad inuicem videlicet vna pars alteri, et altera alteri, attendere, et obseruare, ac effectualiter adimplere, et non contrafacere, uel uenire, per se, uel alium, aliqua ratione, uel causa, de Jure uel de facto, secundum modos, et ordines suprascriptos, sub pena, et in pena, librarum decem millium, stipulatione premissa, tociens, committenda, et exigenda, pro parte obseruante ,a, parte non obseruante, quotiens in predictis, uel quolibet predictorum, fuerit quomodolibet contrafactum, Qua pena commissa, uel non commissa, et soluta, uel non soluta, nichilominus presens contractus, in sua permaneat firmitate, Renuntiantes dicte partes, nominibus, quibus supra, omni exceptioni, doli, mali, conditioni in factum, et sine causa, aut ex

iniusta causa, omnique actioni, et auxilio legis, sibi competenti, uel competituro, et rei, non sic geste, et facte, et omni alij rationi, et legi, quibus possent quomodolibet se tueri etc.
Ego *Johannes de andalo* condam domini *petri* de *venetijs,* publicus Jmperiali auctoritate notarius, et ducatus Venetiarum scriba, his omnibus, et singulis presens fui, et Rogatus scripsi, et publicaui.
((AD II 508))

Godine 1393. septembra 20: Venecija pokušava da vrati građane Drača izbjegle iz grada[300]

(518)

1393. IX 20. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. $R^{0]}$ 42
Šta je bilo napisano bajulu i kapetanu *drača* o povratku i proklamaciji koji treba da se izvrše za građane *drača* koji su izvan itd. - - - [c.] 127

Ibid., R^0 42, c. 130(129)t-131(130)

Mccclxxxxiij. (*propušteno)*
dana xx Septembra
ser *Nikolaj Mudaco* i
ser *Bernardo kapelo* savjetnici stranaka
Kako je juče od strane savjeta bilo prihvaćeno i naređeno bajulu i našem kapetanu *drača* da u slučaju ako ne može da uspije da izdejstvuje kod *Albanaca* da se slože s tim da se oni koji se nalaze izvan *drača* i naših teritorija zbog svojih prekršaja vrate nazad, onda da se naredi da se javno objavi kako svaki građanin, podanik i vjernik našeg grada *Drača* i drugih naših mjesta u okolini *drača* koji je *dračanin* ili *Albanac*, ne računajući među njima ni jednog *veneta* ili nekoga koji je bio poslat u *veneciju*, niti neku drugu osobu koja je zbog dužnosti otišla iz *drača*, koji je od dana kada smo uzeli taj grad bio izvan njega i drugih mjesta koji su u tim krajevima potčinjeni vama *(sic)*, može u roku od pet godina da dolazi da živi u našem gradu *draču* itd., da se u tom kraju ozbiljno čuva, i kako smo nedavno saznali preko pisama bajula i našeg kapetana u *draču* da je *Kursak* koji je moćan u tim krajevima naredio da se ubije neki *Borila* i zbog tog ubistva se nalazi izvan grada *drača*, pa zato što se sam bajul koleba, jer nije učinio nikakav prekršaj u *draču*, i ipak je odbio da ga prihvati bez dozvole naše vlasti, treba da se razmisli da li je potrebno, zbog prezrenja i oholosti pomenutog *Kursaka*, da naš pomenuti bajul naredi da se donese pomenuta objava. Zaključeno je da se sa najvećim respektom piše i naredi bajulu i kapetanu da prije prijema ove naše odluke nikako ne donose pomenutu objavu,

c. 131(130)

a njeno donošenje treba da se odloži sve dok o tome ne budemo naredili drugačije. U vezi sa navedenim ubistvom pobrinućemo se kasnije onako kako će nama izgledati da je ispravnije.
Za – 20 – 21 – 22 – 20
ser *Antonije Kontareno*
Prihvaćeno
Da treba sprovesti ono što je prihvaćeno, jer to dovodi do izuzetnog dobra i koristi za naš grad *drač* i sva druga naša mjesta, kako je svima poznato, takođe uzimajući u obzir da je naša vlast uvijek budno pazila i pazi, i to najviše milošću najuzvišenijeg, da se očuva naš statut, pošto je pravda uvek vladala u našim zemljama i mjestima, jer se preko nje svime upravlja. Zaključeno je da se našem pomenutom bajulu ne piše ništa od onoga što žele pomenuti savjetnici, već da se prepusti našem bajulu da sprovede to što mu bude naređeno od strane ovog savjeta, zato

[300] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 224.*

(518)

1393 IX 20 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Quid scriptum fuit baiulo et capitaneo *durachij* super facto redditus et proclamacionis, propterea fiende de ciuibus *durachij* qui sunt extra etc. - - - [c.] 127

Ibid., R° 42, c. 130(129)t-131(130)

Mccclxxxxiij.° *(omissis)*
die xx. Septembris.
ser *Nicolaus Mudaço* et ser *Bernardus capello* } Sapientes ordinum
Cum pridie per istud consilium captum et mandatum fuerit baiulo et capitaneo nostro *durachij* quod in casu quod non posset procurare cum *Albanensibus*, quod forent contenti, quod illi qui sunt extra *durachium*, et territoria nostra deinde ob sua crimina, repatriarent, quod faceret publice proclamari quod quicumque Ciuis, subditus et fidelis Ciuitatis nostre *Durachij* et aliorum locorum nostrorum circumstantium *durachio* qui sit *durachinus* uel *Albanensis* non Jntelligendo in his aliquem *venetum*, nec qui pro *veneto* expediatur, nec aliqua alia persona que pro debito recessisset de *durachio*, a die qua habuimus ipsam Ciuitatem, extra ipsam esset et alia loca vobis *(sic)* subiecta, in partibus illis, posset usque quinque annos venire habitatum Ciuitatem nostram *durachij* etc., ut in parte illa seriose cauetur, Et sicut notum est nuper habuimus per literas Baiuli et Capitanei nostri *durachij* quod *Cursachus* qui est potens in illis partibus, fecit matari quendam *Borila* Et occasione ipsius homicidij stat extra *durachium*, propter quod ipse Baiulus dubitat, quod non faciat aliquam nouitatem *durachio* quia recusauit affidare eum sine licentia nostri dominij, Et est etiam considerandum quod si dictus noster baiulus faceret fieri dictam proclamationem esset causa Jndignandi animum predicti *Cursachi*. Vadit pars, quod omni bono respectu, quod scribatur et mandetur Baiulo, et Capitaneo quod in casu quo ante receptionem huius nostri mandati, non fecisset fieri proclamationem.

c. 131(130)

predictam, debeat supersedere in faciendo eam, donec aliud habebit in mandatis, a nobis, superinde Nam super facto dicti homicidij, postea prouidebimus, sicut nobis utilius apparebit.
de parte - 20 - 21 - 22 - 20,
ser *Anthonius Contareno* sapiens ordinum
Capta

što je to dobro za čitavu zajednicu *drača* i sva naša mjesta tamo, a u vezi sa ubistvom pomenutog *Burile* razmislićemo dobro i odlučićemo svi onako kako će izgledati da je pravedno i dobro.
za – 27 – 27 – 29 – 31
protiv – 4
uzdržanih – 8 – 11 – 9 – 9
(AD II 509)

Ut possit fieri quod captum est, quod redundat ad bonum et utilitatem Ciuitatis nostre *durachij* et omnium aliorum locorum nostrorum deinde, ut omnibus notum est, etiam attento quod dominacio nostra semper vigilauit et vigillat, et hoc solum gratia altissimi, conseruauit statum nostrum, quod fieret Justicia in terris et locis nostris, quia per Justitiam cuncta reguntur. Vadit pars quod non scribatur aliquid prefato nostro Baiulo, prout volunt prefati Sapientes, sed permittatur quod dictus noster Baiulus executioni mittat id, quod sibi mandatum fuit, per hoc consilium, quod est bonum ratione tocius vniuersitatis *durachij*, et locorum nostrorum deinde, Nam super facto homicidij dicti *Burile*, Sapienter prouidebitur, prout nobis videbitur omnibus consideratis fore Justum et bonum.
de parte - 27 - 27 - 29 - 31
de non - 4
non sinceri - 8 - 11 - 9 - 9
(AD II 509)

Godine 1393. septembra 26:
Venecija odgovara Vuku Brankoviću na njegov zahtjev
da mu se vrati miraz njegove sestre, žene pokojnog Georgija Topije

(526)

1393. IX 26. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^0] 42
Da je bilo odgovoreno *vuku brankoviću* u vezi sa krunom i ogrlicom koja i koje su kod našeg kastelana u *draču* etc. - - - [c.] 138

Ibid., R^0 42, c. 131(130)t

navedenog dana xxvi septembra

savjetnici stranaka
Prihvaćeno
Da se odgovori uzvišenom gospodaru *Vuku brankoviću*, najbliskijem prijatelju našeg gospodara, da smo razgledavši njegovo pismo kojim nas najupornije moli da, ako nam je volja, potvrdimo da se stvari koje su bile date pokojnom gospodaru *Georgiju tobiji* kao miraz za njegovu sestru nalaze u rukama našeg kastelana *Drača*; pisali smo o tome i naložili našem pomenutom bajulu i kapetanu *drača*, da, uzimajući u obzir postupanje njegove uzvišenosti prema našoj vlasti, podanika i vjernika u praktičnim i časnim stvarima, postupi tako da će njegova uzvišenost s pravom biti zadovoljna. Zato je našem kapetanu naređeno da se na one razumne, dobre i povoljne načine, za koje on smatra da su pogodni, pobrine oko gospodara *vuka* tako da on lično bude zadovoljan, pa da putevi budu prohodni i stoje otvoreni i da se građani, trgovci i naši vjernici prihvataju prijatno i milostivo u njegovim mjestima i oblastima, i da im se uobičajeno potvrđuju slobode, franšize i povlastice, potrudivši se da se o pomenutim stvarima sastavi pismeni akt na jedan dobar način, među kojima treba da se prihvati i zaključi da naš bajul drača treba da dostavi jednu zlatnu krunu i četiri para bisernih ogrlica koji se nalaze kod našeg pomenutog kapetana u *Draču*, a koji su pripadali pomenutoj gospodarici i koji se po pravu odnose na nju. Ostali za
uzdržanih - - 2
protiv - - - - 4
((AD II 510))

(526)

1393 IX 26 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140) (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 42
Quid responsum fuit domino *volcho de brancho* ad factum corone et cercellorum que et qui sunt apud castellanum nostrum *durachij* etc. - - - [c.] 138

Ibid., R° 42, c. 131(130)t

dicta die xxvi septembris
sapientes ordinum
Capta
Quod Respondeatur Magnifico domino *Vulcho de brancho*, Jntimo Amico nostri Dominij, Quod Jntellectis literis suis, nos Jnstantissime deprecantibus, quatenus nobis placeat sibi facere consignari res existentes in manibus Castellanj nostri *Durachij* (1), que fuerunt date quondam domino *Georgio tobie*, pro dote sororis sue (2), Quod scripsimus super inde et dedimus in mandatis prefato nostro Baiulo, et Capitaneo *durachij*, quod faciendo Magnificentia sua erga nostrum dominium et subditos et fideles nostros, de rebus rationabilibus, et honestis, quod ipse noster Baiulus faciet, quod ipsa sua Magnificentia habebit se merito contentarj. Capitaneo uero nostro predicto mandetur, quod cum illis sapientibus, bonis, et dextris modis, qui sue sapientie videbuntur debeat procurare cum domino *volcho*, quod ipse sit contentus, quod Jtinera currant, et stent aperta Et quod Ciues, mercatores, et fideles nostri tractentur, in locis et terris suis, dulciter et benigne, et quod eis confirmentur solite libertates, et franchisie, et meliores si poterit obtinere, Faciendo, quod de predictis appareat scriptura in bona forma, quibus sic pactis, et in eis conclusis, debeat Jdem noster Baiulus *durachij* consignari facere, vnam coronam auri, et paria quatuor cercellorum perlarum, existentia, apud Castellanum nostrum *Durachij* predictum, que fuerunt prefate domine, cui predicte res spectant de Jure de parte alii
non sinceri - - 2
de non - - - - - 4
((AD II 510))

(1) Pauli Canal.
(2) Voisclavae Brankovichiae.

Godine 1394. jula 16: Venecija pokušava da utvrdi pravila trgovine između Drača i Lješa kada Turci drže dobar dio albanske teritorije[301]

CCCCLXIX God. 1394. 16. jula, u Veneciji.

Republika dozvoljuje, da prodaja soli bude i u Draču kao što u Aleksi obzirom na njekoga Sajna Turčina gospodara okolostojećih prediela, te potvrđuje gradski zakonik drački.

1394., u indiktu drugom, dana XVI jula. Savjetnici vijeća. Prihvaćeno: da zbog ponovo poslatog naloga bajulu i našem kapetanu Drača zbog dolaska onih Dukađina (Duchaynorum) koji su juče bili kod naše vlasti iz razloga da se ne dozvoli izvoz soli iz Drača na drugo mjesto osim u Lesiju, jer je kastrum pripadao pomenutim Dukađinima, došla su ovdje dva poslanika u ime opštine pomenute zemlje, izlažući između ostalog da u slučaju da se ostvari pomenuti nalog taj grad bi sasvim propao, što takođe, pišu i pomenuti bajul i kapetan, jer taj grad ima jurisdikciju da se rekama koje teku okolo ne može prevoziti so ni iz kog drugog mjesta osim iz Drača, tako što sami Dračani nose svoju so njima, iz čega i naša opština ima svoju korist. Pored toga imaju određene dogovore sa Turčinom Sajnom, gospodarem trgovišta Svetog Sercija i njemu se od dračke soli daje određena korist, jer ako mu se ne daje on ne bi dozvolio ni da kakvi karavani, ili bilo ko drugi dođe u Drač, pošto ima sve prolaze u svojim rukama, što je na veliku štetu njima i našoj opštini, a čak bi mogao zbog pomenutog razloga lako da opljačka cijelu zemlju. Pošto je razmotreno pomenuto zaključeno je, s obzirom na to da je jedan od Dukađina, pošto je drugi umro, ovim zadovoljan, da se poruči pomenutim poslanicima i naredi samom bajulu i kapetanu, da smo u vezi sa solju zadovoljni da upotrijebi one odgovarajuće načine koje se njegovoj razumnosti čine pogodnim, tako da ovaj grad i njegovi podanici ne budu povrijeđeni u njihovim jurisdikcijama i da imaju na pamet da u trgovini sa Lješom našoj opštini slijedi korist, jer ne želimo da tamo imamo trošak bez koristi.

Prihvaćeno: pošto, pored toga, navedeni poslanici mole našu vlast da se udostojimo da pomenutoj opštini Drača dostavimo naše zvanično pismo u kome će biti sadržan onaj zahtjev koji je umetnut u privilegiju datu na drugom mjestu njenom gospodaru, svakako Georgiju Topiji, gdje stoji da naša vlast treba da se brine o zakonima i uredbama pomenutog grada Drača, zaključeno je, pošto je bilo tako, kako naši podanici moleći ističu, da im se pruži naše pomenuto pismo u kome treba da stoji gorepomenuta odredba, kako bi se iz toga uvjerili u blagonaklonost naše vlasti i kako bi se što više podanika priklonilo našoj pomenutoj vlasti.

Misti XLIII. 16, u mlet. arhivu.

[301] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 330.*

CCCCLXIX. God. 1394. 16 srpnja, u Mletcih.

Republika dozvoljuje, da prodaja soli bude i u Draču kao što u Aleksi obzirom na njekoga Sajna turčina gospodara okolostojećih prediela, te potvrdjuje gradski zakonik drački.

1394. indictione secunda, die XVI iulii. Sapientes consilii. Capta: cum propter mandatum de novo missum baiulo et capitaneo nostro Durachii per adventum illorum Duchaynorum, qui pridie fuerunt ad presentiam dominii, scilicet, quod non permitteret portari salem Durachii alio quam ad castrum Lesii, quod castrum fuit Duchaynorum predictorum, venerint huc duo ambasiatores nomine communitatis dicte terre, exponentes inter cetera, quod si mandatum predictum servari deberet, illa civitas esset ex toto deserta, et hoc scribit etiam baiulus et capitaneus predictus, quia illa civitas iurisdicionem habet, quod in fluminibus ibi circumstantibus non potest conduci sal de aliquo alio loco nisi de Durachio, ita quod Durachini soli portant salem suum in illis, et de hoc commune nostrum habet suam utilitatem; habent etiam certa pacta cum Sayno Turcho, domino mercati sancti Serci, et illi datur de sale Durachii secundum usum, et si non daretur sibi, ipse non permitteret aliquas caravanas nec aliquem alium venire Durachium, quia habet passus omnes in manibus suis, quod esset cum magno damno suo et nostri communis, posset etiam de facili propter dictam causam predari totam patriam; vadit pars predictis consideratis, et quod unus de dictis Duchaynis, quia alter mortuus est, est de hoc contentus, quod dicatur dictis ambasiatoribus, et sic mandetur ipsi baiulo et capitaneo, quod in hoc facto salis sumus contenti, quod observet illos bonos modos, qui sue sapientie videbuntur, ita quod illa civitas et fideles nostri non patiantur incomodum in iurisditionibus suis, et quod ponat etiam mentem, quod de mercato Lesii nostrum commune consequatur utilitatem, ut non habeamus ibi expensam sine utili.

Capta: insuper quia dicti ambasiatores supplicant nostro dominio, quod dignemur dicte communitati Durachii facere literas nostras patentes, in quibus contineatur illud capitulum, quod insertum est in privilegio alias dato domino suo, scilicet, domino Georgio Topie, continens, quod dominatio nostra debeat servare statuta et ordines dicte civitatis Durachii: vadit pars cum ita sit, ut dicti fideles nostri supplicant, quod fiant eis dicte nostre litere, in quibus sit insertum capitulum suprascriptum, ut ex hoc videant benignitatem nostri dominii, et ut magis fideles reddantur nostro dominio antedicto.

Misti XLIII. 16, u mlet. arkivu.

Godine 1394. jula 16: Venecija dozvoljava da se Vojislava, sestra Georgija Topije, uda za Pregona Dukađina[302]

CCCCLXXI God. 1394. 16. jula, u Veneciji.

Dozvoljeno Vojslavi, sestri pok. Gospodara Dračkoga Tome, kojoj je republika davala godišnju potporu,da se uda za Pregona Dukajina.

1394. u indiktu II, dana 16. jula. Prihvaćeno: kako je nedavno, kada je bilo prihvaćeno u ovom savjetu da gospodarica Vojsklava, sestra pokojnog gospodara Georgija Topije, gospodara Drača, treba da dobija potporu koju smo davali njenom mužu i njoj, pod uslovom da u slučaju da želi da se uda treba da uzme osobu koja će biti po milosti naše vlasti; a sada sama piše kako želi da se uda za Pregona Dukađina, koji je jedan od onih plemića koji su nedavno bili kod nas, u slučaju da to bude po našoj blagonaklonosti, zaključeno je da se ponovo piše bajulu i našem kapetanu Drača, da sa naše strane treba da se izvijesti prethodno pomenuta gospodarica i sam Pregon, koji nam je takođe pisao, kako smo zadovoljni, pošto je to i njemu po volji, da pomenuti brak sklope u dobroj volji.

Misti XLIII. 16, u mlet. arhivu.

[302] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 331.*

CCCCLXXI. God. 1394. 16 srpnja, u Mletcih.

Dozvoljeno Vojslavi, sestri pok. gospodara Dračkoga Tome, kojoj je republika davala godišnju podporu, da se uda za Pregona Dukajina.

1394. indictione II, die 16 iulii. Capta: quia pridie, quando captum fuit in hoc consilio, quod domina Voyasclava, soror condam domini Georgii Topie domini Durachii deberet habere provisionem, quam dabamus marito suo et sibi cum conditione, quod in casu quo vellet se maritare, accipere deberet personam, que foret dominio nostro grata; et nunc ipsa scribat, quod optat se copulare Pregono Duchayno, qui est unus ex illis nobilibus, qui pridie fuerunt ad nostram presentiam, in casu quo de beneplacito nostro sit; vadit pars, quod rescribatur baiulo et capitaneo nostro Durachii, quod dicere debeat parte nostra domine antedicte et similiter ipsi Pregono, qui etiam nobis scripsit, quod sumus contenti, postquam ita sibi placet, quod simul in bona gratia complere debeant matrimonium antedictum.

Misti XLIII. 16, u mlet. arkivu.

Godine 1394. jula 24: Venecijanci pozivaju gospodara Kroje na sud jer je počeo pregovore sa Turcima[303]

CCCCLXXII

Marko Barbadiko plemić mletački i gospodar Kroje, koj se s Turci dogovarao na škodu Drača, pozvan pred sud u Mletke, da se opravda.

1394. u drugom indiktu, dana XXIV jula. Gospodar, konsilijari, starešine od XL, savjetnici vijeća i savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto se ser Marko Barbadiko, gospodar kastruma Kroja, kako se saznalo i preko pisma bajula i našeg kapetana Drača, i preko drugih izvora, vratio od Bajazita sa njegovim nalogom da nastoji da zauzme čitav srez sve do oblasti Drača, što je sasvim suprotno našoj časti i na najveću štetu otadžbine, jer je već počeo da obrlaćuje čitav narod, a zamoljen od strane našeg vicebajula da se vrati našoj pokornosti to je očigledno odbio, tako da se u potpunosti treba pobrinuti za dostojanstvo naše vlasti, zaključeno je da se naloži našem pomenutom bajulu i kapetanu, da u slučaju ako se po prijemu ovog našeg naloga ne dobije saglasnost od pomenutog ser Marka da će prihvatiti ovu našu naredbu, treba da se na pojedinim mjestima pomenutog grada objavi da pomenuti ser Marko Barbadiko zbog zločina učinjenih sa njegove strane protiv naše časti i protiv zakletve i obećanja koja nam je dao, treba da se pojavi pred našom vlašću u roku od tri sljedeća mjeseca, od dana koji je određen da pripremi svoju odbranu za ono za šta je optužen, a u slučaju da se ne pojavi pošto prođe navedeni rok, postupiće se protiv njega onako kako će se činiti da je pravedno i potrebno; označujući nam preko svog pisma dan objavljivanja pomenute proklamacije, kako bi o tome bili obaviješteni. No ako odbije da dođe zbog svojih obaveza i dužnosti prema drugima, onda da se napiše jedno pismo puno obaveza i uslova, kako je dužan da od tog dana pa u roku od jednog mjeseca dođe u Veneciju, koje treba da se pošalje na ruke pomenutom bajulu i naloži da o istom obavijesti navedenog ser Marka, pišući mu kako mu je od nas naloženo da ga obavijesti kada treba da se pojavi pred nama, kako je već rečeno i kako treba da se izvrši.

Misti XLIII. 18, u mlet. arhivu.

[303] *Sime Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 331.*

CCCCLXXII. God. 1394. 24 srpnja, u Mletcih.

Marko Barbadico plemić mletački i gospodar Kroje, koj se s Turci dogovarao na škodu Drača, pozvan pred sud u Mletke, da se opravda.

1394. indictione secunda, die XXIV iulii. Dominus, consiliarii, capita de XL, sapientes consilii et sapientes ordinum. Capta: cum ser Marcus Barbadico dominus castri Croy, ut habetur tam per literas bailli et capitanei nostri Durachii quam per alias vias redierit a Basaito cum mandato suo possendi acquirere totam contratam usque ad terram Durachii, quod est maxime contra nostrum honorem et in maximam destructionem patrie, nam iam incepit subvertere totum populum, et requisitus per ipsum nostrum vicebaiulum, quod redeat ad nostram obedientiam, hoc recusare facere videatur, ita quod est penitus providendum superinde pro honore nostri dominii; vadit pars, quod mandetur baiulo et capitaneo nostro predicto, quod in casu quo in receptione presentis nostri mandati non habuerit rem a dicto ser Marco, per quam videatur sibi de indutiando istud nostrum mandatum, debeat in locis solitis dicte civitatis facere publicari, quod dictus ser Marcus Barbadico propter attentata per eum contra nostrum honorem et contra iuramentum et promissionem nobis factam, comparere debeat coram nostro dominio usque tres menses tunc proximos a die dicte cride ad faciendum suam difensionem de his, que obiciuntur sibi, alioquin elapso dicto termino et eo non comparente procedetur contra eum secundum quod iustum et conveniens apparebit; notificando nobis per suas literas diem proclamationis predicte, ut de illa informationem habeamus. Verum quia recusare posset venire propter debita sua et quia est aliis obligatus, fiat una litera salvi conductus et affidationis auctoritate istius consilii per unum mensem a die, qua Venetias applicuerit, que mittatur ad manus dicti baiuli, et comittatur eidem, quod de ipsa dictum ser Marcum debeat informare, scribendo sibi, quod habet in mandatis a nobis de dando sibi illa, in casu quo compareat ad nostram presentiam, ut est dictum, et sic debeat observare. De parte 61, de non 9, non sinceri 2.

Misti XLIII. 18, u mlet. arkivu.

Godine 1394. avgusta 4: Venecija imenuje za dračkog kastelana Viktora Delfina[304]

CCCCLXXIV God. 1394. 4. avgusta, u Veneciji

Naputak za kastelana Dračkoga.

1394. dana IV avgusta, u indiktu II. Savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto je u ovom savjetu ranije bilo prihvaćeno da se izabere kastelan Drača sa platom od XX livri groša na godinu, sa nalogom i sa drugim odredbama koje ima i onaj koji je sada tamo, a kako je procijenjeno da u nalogu za ser Paula de Kanali (iz Herceg Novog?) koji je tamo i u nalogu za bajula i kapetana Drača, neke stvari treba da se poprave i dodaju, zaključeno je da nalog za idućeg kastelana Drača treba bude u ovom obliku.

Mi Antonije Venerio, božjom milošću duks Venecije itd., određujemo tebi plemenitom mužu Viktoru Delfinu, voljenom našem građaninu i podaniku, da po našem nalogu odeš kao kastelan u dračku kastrum na dvije godine, i toliko više koliko tvoj nasljednik bude odlagao da ode tamo, da kastrum sa balistarijima koje ćeš tamo imati čuvaš i obezbjeđuješ, da u njemu samom obezbijediš i narediš da se obezbijedi danju i noću dobra i marljiva zaštita, tako da bude dobro štićen, jer u tvoju ličnost i korisnost imamo potpuno povjerenje i nadu.

Da ne smiješ da izlaziš iz kastruma osim dva dana u nedjelji i u ta dva dana da nađeš način da dvojica starješina balistarija koji su tamo, uvijek kada ćeš izlaziti ostaju u kastrumu radi njegove dobre zaštite. Takođe određujemo da ne smiješ da daješ slobodu pomenutim starješinama i njihovim balistarijima da izlaze iz kastruma, osim tako da za njegovu zaštitu uvijek ostane barem XX balistarija.

Takođe, treba da znaš da za čuvanje pomenutog kastruma moraju da budu ta dvojica pomenutih starješina balistarija sa dvanaest balistarija za svakoga, što u cjelini iznosi XXVI koje ćeš raspoređivati i postavljati za čuvanje i zaštitu kastruma prema tome kako će tebi izgledati da je korisnije i najneophodnije.

Stvari, oružje, provijant i sve drugo što će ti predati tvoj prethodnik, plemeniti muž Paulo de Kanali, učinićeš da se smjeste i čuvaju u kastrumu onako kako će tebi izgledati da je korisnije i bolje, i o njima ćeš se s vremena na vrijeme brinuti i narediti da se brine, kako bi se sve dobro sačuvalo i ne bi rasparčalo, pišući nam što će trebati da ti se dostavi sa računa naše opštine. Za platu ćeš imati XX livri groša u godini i godišnjem računu, a plate ćeš dobijati na sljedeći način, i to učinićemo da ti se prije tvog odlaska da plata za prvu godinu, a odonda pa dalje primaćeš je na svakih šest mjeseci. Zatim, dužan si za tvoj novac da imaš i držiš dvojicu slugu koji ne treba da budu stariji više od XX godina a mlađi od L, i ne želimo da budu Albanci ili Dračani, a i nikako ne smiješ da se baviš trgovinom.

Pored gorenavedenog, obavještavamo te da u nalogu bajulu i kapetanu Drača stoji jedna odredba koja sadrži, da svi oni koji su upućeni ili će biti upućeni za čuvanje i zaštitu grada Drača, kastruma i mjesta koja se odnose na pomenuti grad, moraju da budu u pokornosti i pod komandom našeg pomenutog bajula i kapetana. Da tu odredbu ukoliko se bude odnosila na tebe moraš da poštuješ i narediš da se poštuje. Sve što ćemo ti narediti poštovaćeš itd.

Misti XLIII. 21, u mlet. arhivu.

[304] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 334.*

CCCCLXXIV. God. 1394. 4 kolovoza, u Mletcih.

Naputak za kastelanu Dračkoga.

1394. die IV. augusti, indictione II. Sapientes ordinum. Capta: cum alias captum fuerit in hoc consilio, quod castellanus Durachii elligeretur cum salario librarum XX grossorum in anno et cum commissione et aliis conditionibus, cum quibus est ille, qui ad presens est ibidem, examinata comissione ser Pauli de Canali, qui illic est, et commissione baiuli et capitani Durachii, aliqua sint corrigenda et addenda; vadit pars, quod fiat commissio castellano ituro Durachium in hac forma.

Nos Antonius Venerio dei gratia dux Venetiarum etc, committimus tibi nobili viro Victori Delphyno dilecto civi et fideli nostro, quod de nostro mandato vadas castellanus castri Durachii per duos annos, et tantum plus, quantum successor tuus illuc venire distulerit, quod castrum cum ballistariis, quos ibi habebis, diligenter custodis et salvabis, et de ipso habebis et haberi facies die noctuque bonam et diligentem custodiam, ita quod bene conservetur, sicut de persona et probitate tua plene confidimus et speramus.

Et non debes exire de castro nisi duobus diebus in ebdomada, et in illis tenebis modum, quod duo capita ballistariorum, que ibi sunt, semper quando exibis remaneant in castro pro bona custodia ipsius. Volumus etiam, quod non possis dare licentiam dictis capitibus et ballistariis suis de exeundo de castro per modum, quod non remaneant semper ad custodiam ipsius saltem ballistarii XX.

Scias etiam, quod apud te ad custodiam dicti castri esse debent dicta duo capita ballistariorum cum ballistariis duodecim pro quolibet, qui erunt in totum XXVI, quos divides et pones ad custodiam et conservationem illius castri secundum quod utilius et magis necesse apparebit tibi.

Res, arma, biscotum et omnia alia, que tibi assignabit vir nobilis Paulus de Canali precessor tuus facies locari et salvari in castro secundum quod tibi utilius et melius apparebit, et de illis de tempore in tempus providebis et provideri facies, ut omnia bene conserventur, et non disperdantur, scribendo nobis per tuas literas omnia, que tibi assignabuntur de ratione nostri communis. Habere debes de salario libras XX grossorum in anno et ratione anni, quod salarium recipere debes in hunc modum, videlicet, quia ante tuum recessum fecimus tibi dari salarium primi anni, et abinde in antea habere illud de sex in sex menses. Et propterea habere et tenere debes tuis salario et expensis duos famulos, qui sint a XX annis supra et L. infra, et nolumus, quod sint Albanenses nec Durachini, nec potes facere de mercationibus.

Et ultra predicta informamus te, quod in commissione baiuli et capitanei Durachii est quoddam capitulum continens, quod omnes illi, qui deputati sunt et deputabuntur ad custodiam et conservationem civitatis Durachii, castrorum et locorum spectantium dicte civitati, esse debeant ad obedientiam et mandatum baiuli et capitanei nostri predicti. Quod capitulum in quantum ad te spectat debeas observare et facere observari. Omnia, que tibi dicendo mandabimus, observabis et cet. — Jurastis et cet.

Misti XLIII. 21, u mlet. arkivu.

Godine 1394. septembra 6: Venecija piše svom kapetanu Drača po pitanju Marka Barbadika i kastruma Kroja[305]

(564)

1394 IX 6 – *Delib. 1388-1397 (Secr.), Senato, I - R^{o} R(E), copia I^{q} , Rubrica, c. 26*

dana 7. (*sic)* Septembra (*ispušteno)*
navedenog dana

Liber Antiquus - - - c.
Da se piše našem bajulu i kapetanu *drača* u vezi sa *Markom Barbadikom*.

Ibid., c. 317-318

Navedenog dana

Prihvaćeno u gore navedenom kolegijumu snagom pomenute slobode.
Da se piše našem bajulu i kapetanu *Drača* na ovaj način. Pošto smo pažljivo pročitali vaše pismo koje ste nam poslali preko vašeg prijatelja u vezi sa *Markom Barbadikom* i onim što ste nam izložili sa vaše strane, i pošto smo procijenili prevelike zahtjeve koje nam je postavio taj *Marko* preko svog zastupnika *Liberala*, pobrinuli smo se sa naše strane i preko našeg kolegijuma, imajući (*sic*) o tome punu slobodu od strane Savjeta predlagača o tome da se ostane u dogovoru sa pomenutim *Liberalom*, koji ste vi sklopili sa pomenutim *Markom*, tako da se ne preduzima ništa sve dok ne dobijete ovaj naš odgovor sa porukom i naredbom vama, a najstriktnije pišemo i sa pomenutim kolegijumom, snagom pomenute slobode, naređujemo da, ako ste se ikada brinuli i pazili da se neka stvar dovede do njenog ostvarenja, onda ćete se pobrinuti da kastrum *Kroja* padne u vaše ruke, a da bi ste to mogli uspješnije da ostvarite i izvršite dajemo vam slobodu da u vezi sa tim, dobijanja pomenutog kastruma i *Marka*, možete da potrošite sve do četiri hiljade dukata na način koji će vam se učiniti da je koristan i neophodan. Pa ako istinski možete da dobijete gore pomenuti kastrum

na poleđini

Kroju, čime vas obavezujemo koliko možemo, dajemo vam slobodu da možete da potrošite sve do količine od tri hiljade dukata, prema tome kako će se vašoj mudrosti učiniti da treba, a lično za pomenutog *Marka Barbadika* hiljadu dukata, kako bi uz volju Boga mogli da ispunite i dovedete do ostvarenja naše nastojanje, podsjećajući vas da je naše nastojanje u svakom pogledu takvo da, iako njegova žena *Jelena* uživa našu naklonost to da ne spriječi naše nastojanje da pošto sam *Marko* padne u vaše ruke nađete način da, dok ga budete držali kod vas pod oružjem i dobrom zaštitom, pišete odmah našem kapetanu Zaliva (Boke) ili drugim našim nadkomesima za koje ćete saznati da su u Zalivu ili u okolini, da dođu u *Drač* i da ga oni, ili oni kojima ćete biti dužni da predate ser *Marka*, na jednoj galiji dovezu u *Veneciju*, a radi sigurnosti preko naših pisama koja smo ranije poslali poručujemo samom kapetanu i drugim nadkomesima da na svaki naš zahtjev dođu kod vas kako bi ispunili pomenuto djelo o dovođenju pomenutog ser *Marka* kod nas, pišući im, takođe, da ako vam bude neophodno, jer ste se

[305] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 260*.

(564)

1394 IX 6 - Delib. 1388-1397 (Secr.), Senato, I - R° R(E), copia I^a, Rubrica, c. 26

die 7. *(sic)* Septembris *(omissis)*
die dicta c.317

Liber Antiquus – – – c.
Quod scribatur Baiulo, et Capitaneo nostro *Durachij* super facto istius *Marci Barbadico.*

Ibid., c. 317-318

Die dicta

Capta In Collegio suprascripto uigore libertatis praedictae
Quod scribatur Baiulo, et Capitaneo nostro *Durachij* in hac forma. Intellectis litteris uestris nobis missis per socium uestrum super facto *Marci Barbadico*, et his, que nobis retulit parte uestra, ac examinatis enormissimis requisitionibus, quas nobis fieri facit idem *Marcus* per *Liberalem* suum procuratorem, prouidimus per nos, et nostrum Collegium habentes *(sic)* ad hoc plenissimam libertatem à Consilio Rogatorum de stando in tractatu cum dicto *Liberali* propter conuentionem, quam fecistis cum dicto *Marco*, quod nulla motio fiat, donec habueritis nostram responsionem, et de scribendo, et mandando uobis, et sic strictissime scribimus, et mandamus cum dicto Collegio, uigore libertatis praedicte, quia si unquam fuistis solicitus, et cautus ad dicendum rem aliquam ad affectum sitis ad istam, uidebitis de habendo Castrum *Croy* cum *Marco Barbadico* praedicto in mannibus uestris, quod ut melius adimplere et facere ualeatis damus uobis libertatem possendi expendere propter hos, in habendo dictum Castrum, et dictum *Marcum*, usque ad quantitatem ducatorum quatuormillium per illum modum sicut, et quomodo utile et neccessarium apparebit. Verum si possetis habere supradictum Castrum

tergo

Croy de quo oneramus uos quantum possumus, damus uobis libertatem possendi expendere usque ad quantitatem ducatorum termillium, secundum quod sapientie uestre uidebitur, et pro persona dicti

sa vašim ljudima uputili u uzvršavanje gore pomenutog djela ili radi zaštite tog kastruma ako uspijete da ga dobijete, da vam pomognu sa dvadeset balistarija zbog zaštite mjesta koja su vam predata. No, premda vam dajemo veliku slobodu trošenja gore navedenih količina novca, ipak smo sigurni, budući da imamo dobro mišljenje o vama, da ćete učiniti što možete bolju pogodbu, jer sigurno znamo da četiri hiljade dukata u tim krajevima vrijede više nego deset ovdje, i da je to svakako dovoljno, kako smo gore naveli, da se pažljivo, brižno i sigurno ispuni naše nastojanje, tako da se možete zauvijek preporučiti nama.
Bili su za - - - 8
Ser *Servilije Kvirino* konsilijar.
Nastojao je da se pomenutom bajulu i kapetanu dozvoli da ima na raspolaganju pet hiljada dukata zajedno za kastrum i za *Marka Barbadika*, i to četiri za kastrum i hiljadu za pomenutog *Marka* –
Bili su za - - - 3.

Marci Barbadico ducatos mille, ut placente Domino possitis adimplere, et ducere ad effectum intentum nostrum, reducentes uobis ad memoriam quod in omni casu intentio nostra est habere uxorem suam Dominam *Helenam* apud nostram gratiam recommissam, ut per hoc non impediretur uoluntas nostra, et si poteritis adimplere nostram intentionem praedictam, ita quod ipse *Marcus* ueniret ad mannus uestras, teneatis modum, quod donec ipsum retinebitis stet in Ferris sub bona custodia, scribendo presto Capitaneo nostro Culphi, aut alijs nostris supracomitis, quos sentiretis intra Culphum, uel alibi, qui ueniant *Durachium*, et illi, uel illis debeatis ipsum ser *Marcum* assignare, ut nobis cum una Galea *Venetias* conducatur, et ad cautellam scribimus per litteras nostras prius alligatas ipsi Capitaneo, et alijs supracomitis, quod ad omnem nostram *(sic)* requisitionem ueniant ad uos, et quod adimpleant factum predictum de conducendo nobis dictum ser *Marcum*, scribendo eis etiam, quod si uobis necesse foret, quia misissetis de gentibus uestris pro adimplendo factum suprascri-

ptum

ptum, uel ad custodiam Castri in casu quo ipsum haberetis uobis subueniat *(sic)* de Ballistarijs uiginti pro custodia Locorum uobis commissorum, et licet demus uobis dictam magnam libertatem expendendi quantitates suprascriptas, sumus tamen certi, facientes bonam opinionem de uobis, quod facietis quam meliorem massaritiam poteritis, quia consideramus, quod quattuormille ducatos *(sic)* sunt plures *(sic)* in dictis partibus, quam decem in istis, et nihilominus ut supra dicimus sitis ita sollicitus, cautus, et attentus ad complendum istam nostram intentionem, quod ualeatis apud nos perpetuo comendari.

Fuerunt de parte - - - 8

Ser *Seruilius Quirino* Consiliarius

Volebat quod daretur libertas dicto Baiulo, et Capitaneo de ducatis quinquemille habendo Castrum, et *Marcum Barbadico* simul, et quattuormille in Castro ac mille in dicto *Marco* -

Fuerunt de parte - - - 3

Godina 1395. jun 8:
Progon Dukađin u Veneciji[306]

(582)

1395. VI 8. *Sen., Mix., R^{o}. 43, c. 70(71)rt.*

8. Juna

(Savjetnici stranaka?)
Prihvaćeno
Da je ovdje neki *progano dukađin* (Dukajno) koji je jedan od onih *dukađina* (Dukajna), plemića *albanije*, od koji je naša vlast dobila kastrum *Lesij* /Lješ/ i da je pomenutoj dukalskoj vlasti dostavio neke zahtjeve u pogledu sebe i svoje žene, sestre pokojnog gospodara *drača*, moleći da dobije obavještenje i odgovor, kako bi mogao da se vrati svojima jer ovdje boravi uz veliki trošak. Zaključeno je da mu se odgovori na pomenute zahtjeve onako kako je niže izloženo. Najprije, na prvi zahtjev kojim traži da se od strane naše vlasti naredi našem kapetanu *Lesija* da je dužan da mu sa svoje strane doznačuje i očituje njegove račune koje se odnose na prihode pomenutog kastruma, da mu se odgovori i kaže da ćemo narediti pomenutom rektoru da mu očituje pomenute račune na njegovo zadovoljstvo, kako bi jasno mogao da zna koliko treba da dobije za sebe.
Na drugi zahtjev kojim traži, uzimajući u obzir da treba da sredi svoje sadašnje teško stanje, da mu se za novac koji je dužan da daje našoj opštini ne pravi nikakav problem sve dok ne bude u mogućnosti da poveća svoje dohotke, da mu se odgovori da što se tiče njegovog novca neće mu se u roku od dvije godine praviti nikakav problem.
Na treći kojim traži da mu se prepuste neke teritorije koje su u nadležnosti kastruma *Lesij*, kako bi mogao da ih obrađuje i sadi, da bi od određenog dijela koji dobie mogao da živi, da mu se odgovori da mi nemamo informaciju o pomenutim teritorijama, već svakog dana očekujemo da nas o tome obavijeste naš kapetan i bajul *drača* i *Antonije pjeripikoli*, pa pošto dobijemo tu informaciju pisaćemo našem rektoru i odobrićemo mu da odluči o tome onako kako će smatrati da je pošteno.
Na četvrti kojim traži da mu se posebnom milošću da provizija koju je dobijala gospodarica *jelena*, njegova rođakinja, koja je bila i jeste protivnik naše vlasti a koja je, takođe, dala *turčinu* kastrum *kroju* tako da su zbog nje izgubljene sve pomenute oblasti, da se odgovori da se naša vlast pobrinula da daje proviziju pomenutoj gospodarici jer je njoj predala kastrum *kroju* koji je zatim bio u njenim rukama i kojim je u svoje ime upravljala, no pošto sada ne posjedujemo pomenuti kastrum ne bi ni trebalo da joj se daje već pomenuta provizija.
Na peti zahtjev, koji sadrži da mu se da onaj redukt koji je unutar civitata *lesija* i da mu se odredi od strane plemenitog muža ser *Jovana mijana* kada nam bude predat pomenuti kastrum, da se odgovori kako mi odobravamo da se u neophodnom slučaju može vratiti u okolinu kastruma na svoju bezbjednost.
Na šesti koji sadrži da treba da se piše kapetanu *drača* da mu ostvari pravo na neka dobra koja su pripadala njegovoj majci i u vezi sa nekim njegovim dužnikom, da mu se kaže da ćemo narediti istom da mu ostvari to pravo, osim ako ne dobije drugačiju naredbu od nas.
Na sedmi kojim moli da mu zbog njegovih neophodnih potreba pomognemo pozajmicom od osamsto zlatnih dukata naplaćujući ih od ser *Jakova barbe*, kome je priložio prethodno pomenute

[306] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 280*.

(582)

1395 VI 8 *Sen., Mix., R°. 43, c. 70(71)rt*

8 Junij

(Sapientes ordinum?)

Capta

Cum sit hic quidam *proganus duchainus*, qui est vnus ex illis *duchainis* nobilibus *albanie*, a quibus dominato nostra habuit castrum *Lesij*, et porrexit supradicto ducali dominio, certa capitula pro parte sua, et pro parte sue vxoris, sororis quondam domini *durachij*, supplicans habere expeditionem et responsionem, ut possit redire ad propria, cum stet hic cum magna expensa. Vadit pars quod Respondeatur eidem, ad dicta capitula prout inferius continetur. Et primo ad primum capitulum per quod petit mandari per dominium capitaneo nostro *Lesij*, quod debeat dessignare et ostendere sibi rationes suas partis sibi spectantis de introitibus dicti castri, Respondeatur et dicatur quod mandabimus dicto Rectori quod ostendat sibi rationes predictas ad beneplacitum suum, ut clare videat quantum debet habere pro parte sua.

Ad secundum capitulum per quod petit considerata debili sua condicione presenti ordinare quod de pecunia quam debet dare nostro comuni, ulla molestia illi fiat, donec erit in terminis, quod possit gaudere bonis suis, Respondeatur quod prouidebimus quod usque ad annos duos, de ipsa pecunia ulla nouitas ei fiet.

Ad tercium per quod petit sibi concedi aliqua territoria pertinentia castro *Lesij*, ut possit illa facere laborarj et coli ut in aliqua parte habeat unde possit uiuere, Respondeatur quod nos non habemus

prihode koje dobija od pomenutog kastruma, da mu se odgovori da on dobro zna da smo mu u vezi sa dijelom njegovih prihoda iz *lesija* pozajmili drugih osamsto dukata koje smo morali da naplaćujemo s vremena na vrijeme onako kako su se trošili, a i zbog troškova koji su nastali mi više nemamo ni jednog solda da mu sada ponovo udovoljavamo zbog njegove nemarnosti, jer nije zadržao ništa za sebe, tako da ne vidimo dobar razlog da mu se treba udovoljiti, no ako pomenuta količina bude obnovljena onda bismo mogli da nađemo neki drugi način u vezi sa tim, koga za sada nemamo.

na poleđini

Prihvaćeno.
Na osmi zahtjev kojim u ime svoje žene traži da određeni dio dobara i jokalija koji su poslije smrti gospodara *drača*, njenog brata, ostali u rukama našeg kastelana, treba da se predaju njemu, da se odgovori da je prema informaciji koju smo dobili ostala određena količina srebra u vrijednosti od ij^{cn} 1. dukata ili približno toliko, sa kojima je, kao i sa nekim drugim tkaninama skupljeno toliko novca da je naša opština dobila petsto dukata koje je on trebalo da da nama jer ih je pozajmio od nas.
Na deveti zahtjev koji sadrži da mu se ostvari pravo u vezi sa nekim zalogama koje je dao u ruke gospodara dračkog arhiepiskopa (Francisko Dandolo) za XXVI dukata koja mu je ovaj pozajmio, a vrijedele su LXXX dukata ili približno toliko, jer je pomenuti gospodar arhiepiskop odredio da se obnovi plaćanje pomenutih dvadeset i pet dukata. Da se odgovori da ćemo narediti našem pomenutom bajulu i kapetanu *drača* da se prema njemu postupi zakonski u vezi sa gorepomenutim zalogama.
Na posljednji kojim traži da mu se daju neke solane koje su pripadale veličanstvenom gospodaru *karlu topiji*, kao posjedi za samu njegovu gospodaricu, da se odgovori kako čekamo da dobijemo informaciju od našeg rektora u vezi sa pomenutim solanama i kada je dobijemo pobrinućemo se o tome onako kako će izgledati da je pravedno i da odgovara.

informationem territoriorum predictorum, sed expectatur hic de die in diem, baiulus et capitaneus noster *durachij*, et *Antonius pieripiçoli*, a quibus se dominium informabit, et illa informatione habita, scribemus Rectori nostro, et complacebimus sibi de eo quod fieri honeste poterit.

Ad quartum per quod petit de gratia speciali sibi dari prouisionem quam habebat domina *helena* cognata sua, que fuit et est rebellis dominij nostri, que etiam dedit castrum *croie turcho*, ita quod per illam amisse sunt omnes dicte contrate. Respondeatur quod dominatio nostra prouidit dare prouisionem domine predicte quia dedit sibi castrum *croie*, quod erat in manibus suis et illud postea suo nomine gubernabat, ita quod non habendo dictum castrum, non foret conueniens quod daretur prouisio antedicta.

Ad quintum capitulum continens quod detur sibi, reductus ille, qui est intra ciuitatem *lesij*, et concessus sibi fuit per nobilem virum ser *Iohannem miani* quando dessignatum fuit nobis dictum castrum. Respondeatur, quod sumus contenti quod in casu necessitatis possit se reducere intra circham castri cum securitate eius.

Ad sextum continens quod scribatur capitaneo *durachij* quod faciat sibi ius de aliquibus bonis que fuerunt matris sue, et de aliquibus debitoribus eius, dicatur quod mandabimus eidem quod faciat sibi ius, in casu quod non habeat aliud in mandatis a nobis.

Ad septinum per quod Supplicat quod in istis suis necessitatibus subueniamus sibi mutuo de ducatis .viij. centum aurj exigendo illos a ser *Iacobo barbo*, cui affictauit introitus antedictos quantos habet de dicto castro, Respondeatur quod sicut ipse scit mutuauimus eidem super ista parte suorum introitum de *lesio* alios ducatos viij. centum, quos deffalcare debebamus de tempore in tempus sicut exigebantur, et per ea que apparent, nos nondum habuimus vnum soldum, et modo de nouo complacemus sibi in supersedendo, quod non retineatur sibi aliquid, ita quod non videmus bene modum possendi complacere sibi, sed si dicta quantitas restituta foret, nos potuissemus tenere aliquem alium modum superinde, quem tenere non possumus ad presens.

Capta

Ad octauum capitulum, per quod petit nomine uxoris sue, quod certa pars bonorum et Jocalium que remanserunt ad mortem domini *durachij* fratris sui, in manibus castellani nostri, sibi debeat assignari, Respondeatur, quod per informationem quam habemus, ad mortem dicti domini *georgij*, est verum quod bene remansit certa quantitas argenteriarum pro ualore ducatorum ij^{cn} l. uel circha, de quibus, et de aliquibus alijs pannis dicti domini *georgij*, recuperati sunt tot denarij, quod comune nostrum habuit ducatos .v centum quos ipse nobis dare debebat, quia illos mutuo a nobis habuerat.

Ad nonum capitulum continens quod fiat sibi ius de aliquibus pignoribus que posuit in manibus domini Archiepiscopi *durachini* (1), pro ducatis xxvj quos sibi mutuauerit et erant valoris ducatorum lxxx. uel circha, cum dictus dominus Archiepiscopus ordinauerit, quod sibi restituerentur soluendo dictos ducatos vigintiquinque. Respondeatur, quod mandabimus dicto Baiulo et capitaneo nostro *durachij* quod faciat sibi ius de pignoribus suprascriptis.

Ad ultimum per quod petit sibi dari certas salinas que fuerunt Magnifici domini *karoli topie* tamquam res ad ipsam dominam suam, spectantes Respondeatur quod accipiemus informationem a nostro Rectore de facto Salinarum predictarum, qua habita prouidebimus secundum quod iustum et conueniens apparebit.

(1) Stephani Guillelmi de Neapoli? seu potius Joannis praedecessoris.

Godine 1395. jula 9: Venecija besplatno prevozi Progona Dukađinija do Drača[307]

(587)

1395. VII 9. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 25(23) (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R^{o}] 43
Plemeniti muž *progano Dukanjin* (Duhajno) može da se ukrca na galiju mudacija i da ih ona poveze u *Drač* i da se za njega i sluge pokriju troškovi ishrane itd. - - - [c.] 67

Ibid., R^{o} 43, c. 66 (67)

Dana devetog Jula.

Konsilijari:
Prihvaćeno
Da se uz najveće poštovanje dozvoli plemenitom mužu *proganu dukađinu* (Duhajnu), da može da se ukrca na galiju *mudacija*, sa dvojicom slugu i lakim arnesijama u da se odvezu u *drač* slobodno i bez ikakve pomorske takse i da se za njega i dvojicu slugu, na trošak naše opštine, pokriju neophodni troškovi ishrane do *drača*.

[307] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 287*.

(587)

1395 VII 9 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 25(23) (tit. H)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 43
Vir nobilis *proganus Duchaini* possit leuari super galea *mudacia* et conduci *Durachium*. et fiant sibi et famulis expense oris etc. - - - [c.] 67

Ibid., R° 43, c. 66 (67)

Die nono Julij.

Consiliarij:
Capta
Quod pro omni bono respectu concedatur viro nobili *progano duchaini*, quod possit leuari super ista galea *mudacia*, cum duobus famulis, et leuibus arnesijs, et conduci *durachium* libere, et sine aliquo nabulo, et quod fiant sibi, et dictis suis famulis, expense oris neccessarie, usque *durachium*, de pecunia nostri comunis.

Godine 1395. jula 8: Venecija razmatra mogućnosti da povrati Kroju[308]

CCCXCVI. God. 1395. 8. jula u Veneciji.

Da se piše bajulu Drača kako neki Antonije iz Novog Grada tvrdi da postoji način da se povrati kastrum Kroja koji je pao u ruke Konstantina. Zato da dobro procijeni način koji predlaže taj Antonije i dozvoli ukoliko se u potpunosti može da se na taj ili neki drugi način dobije i povrati pomenuti kastrum, no pošto on sam obezbijedi sigurnost i zaštitu Drača. A kako bi mogao da lakše to ostvari, da mu se da sloboda da potroši količinu od tri hiljade dukata i da nekoliko dana zadrži kod sebe jednu galiju. Tako da se ohrabri da se potrudi da dobije kao pojačanje Marka Barbadika koji boravi u zemljama gospodara Georgija Stracimira, i da za to može da potroši do hiljadu dukata.

Tajna dokumenta Savjeta predlagača R. 115, u mlet. arhivu.

[308] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 349*.

CCCCXCVI. God. 1395. 8 srpnja, u Mletcih.

Scribitur baiulo Durachii, quod quidam Antonius de Civitate Nova asserat se habere modum recuperandi castrum Croie, quod erat in manibus Constantini. Ideo examinet bene modum, quem proponit iste Antonius, et det operam toto posse per istum vel alium quemcumque modum de habendo et recuperando castrum predictum, cum ab ipso pendet securitas et conservatio Durachii. Et ut possit facilius in hoc agere, datur ei libertas expendendi usque ad quantitatem trium milium ducatorum, et per aliquos dies apud se retinere unam galeam. Hortatur etiam, ut procuret habere in fortiam Marcum Barbadico degentem in terris domini Georgii Stracimiri, et possit expedere in hoc usque a mille ducatos.

Secreta Consilii Rogatorum R. 115, u mlet. arkivu.

Godine 1395. oktobra 5: Episkop Albanije obavještava Veneciju da može da dobije Avalonu, Janjinu i još dva grada[309]

CCCXCVII. God. 1395. 5. oktobra, u Veneciji.

Episkop Albanije kao poslanik gospodarice Avalone obaveštava venetsku vlast: ”da je pomenuta gospodarica spremna i da se obavezuje da preda njena mjesta koja su četiri, i to: Avalona, Janina, Cimera i kule Pirga, brinući se za sebe i svog sina na taj način, tako da može ići u bilo koji kraj, i da sama može časno voditi svoj život.” Pošto je episkop tvrdio da prihod iz pomenutih mjesta iznosi oko VIIII hiljada dukata, a da sama gospodarica traži samo VII hiljada dukata godišnje za svoj život i život svog sina, odlučeno je da se piše kapetanu Zaliva (Boke) da se informira o statusu tih mjesta i njihovim prihodima, kako bi se konačno mogli pobrinuti o tome.

Misti XLIII. 89, u mlet. arhivu.

[309] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 349*.

CCCCXCVII. God. 1395. 5 listopada, u Mletcih.

Episcopus Albaniae tanquam ambasciator dominae Avalonae refert dominationi venetae: „quod dicta domina est contenta et se offert dare loca sua, que sunt quatuor, scilicet: Avalona, Janina, Cimera et turris Pirgi, providendo de ea et filio suo taliter, quod in quamcumque partem ire velit, ipsa possit honorabiliter ducere vitam suam.“ Asserente episcopo, quod introitus predictorum locorum possint esse circa VIIII millium duc., et quod ipsa domina requirat tantum VII mil. duc. in anno in vita sua et filii sui; deliberatum scribere capitaneo culphi, quod se informet de statu illorum locorum et de introitibus eorum, ut possit finaliter provideri superinde.

Misti XLIII. 89, u mlet. arkivu.

Godine 1395. oktobra 5:
Venecija procjenjuje koliko može da zaradi preuzimanjem Avalone i Janjine[310]

(598)

1395. X 5. *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R^{o}] 43
Nekakav odgovor dat poslaniku gospodarice *Avalone* - - - [c.] 89

Ib., c. 25(23) (tit. H)

[Sen. Delib. Mix. R^{o}] 43
Da je bilo poručeno kapetanu Zaliva (Boke) u vezi sa gospodaricom *avalone* da - - - [c.] 89

Ibid., R^{o}43, c. 88(89)

Mccclxxxxv^{o}. U četvrtom indiktu – petog dana oktobra

ser *Gasparino mauroceno*
ser *Francisko kauko* starješine iz xl

Prihvaćeno.
Da je već više dana ovdje episkop *Albanije*, poslanik gospodarice *Avalone*, govoreći da je pomenuta gospodarica spremna i da se obavezuje da preda našoj vlasti svoja mjesta koja su četiri, i to *Avalona*, *Janina (čitaj: Kanina*), *cimera* i kula *pirgo*, brinući se o sebi i svom sinu na taj način da može ići u bilo koji kraj i da sama može časno provoditi svoj život. I pošto je pomenuti gospodar episkop želio da se dobije informacija o prihodima pomenutih mjesta i o tome šta sama gospodarica želi od nas, rekao je da je od nje saznao kako prihodi iz tih mjesta mogu da budu od oko viiij hiljada dukata na godinu, a da ona sama želi od nas vij hiljada dukata na godinu za svoj život i život svog sina. I da bi bilo dobro da se samom gospodaru episkopu udovolji za ono što traži. Zaključeno je da mu se odgovori onim riječima koje se vlastima čine da su podobne, odnosno da iz poruke koja nam je izložena preko njega uviđamo da nas njegova ranije pomenuta gospodarica poštuje sa velikom naklonošću, na što joj zahvaljujemo. No, pošto prihod pomenutih mjesta ne treba da se utvrđuje bez dobre informacije, koju na žalost za sada nemamo, odlučili smo da tu stvar prepustimo našem kapetanu Zaliva i da mu se naredi da prije svog povratka u *veneciju* mora pažljivo i u potpunosti da nas obavijesti o svemu onome što bi moglo da se uradi i preduzme, jer otkako se dobije ta informacija mi ćemo moći jasnije i bolje da se pobrinemo za ono što bi bilo plodotvornije i korisnije za obje strane.
+ Da se našem kapetanu Zaliva odmah pošalje pomenuta informacija koja nam je bila dostavljena i odredi da se prije svog povratka u *veneciju*, bez vojne štete i da se ne vraća nazad iz okoline *Avalone* kada bude primio tu naredbu, na takav način i takvim postupkom koji će mu izgledati da je potreban, pažljivo i u potpunosti obavijesti o položaju i uslovima pomenutih mjesta, o prihodima koji mogu da se dobijaju pojedinačno i odvojeno, o troškovima, koliko ima žitelja u njima, kako su situirani i na koji način bi moglo sa naše strane da im se pomogne

[310] *"Acta Albaniae Veneta", vol. 2, p. 294*.

(598)

1395 X 5 *Sen., Mix., Rubr. III, c. 141(140)t (tit. B)*

[Sen. Delib. Mix. R°] 43
Quedam responsio facta Ambaxiatori domine *Aualone* - - - [c.] 89

ib., c. 25(23) (tit. H)

[Sen. Delib. Mix. R°] 43
Quid commissum fuit Capitaneo culphy super facto domine *aualone* - - - [c.] 89

Ibid., R° 43, c. 88(89).

Mccclxxxxv°. Jndicione quarta - die quinto octubris

ser *Gasparinus mauroceno* } capita de xl.
ser *Franchus chauco* }

Capta.
Quia iam multis diebus est hic, Episcopus *Albanie*, ambassiator domine *Aualone*, dicens, quod dicta domina, est contenta, et se offert dare, loca sua que sunt quatuor, scilicet *Aualona, Janina (lege: Canina?), cimera* et turris *pirgi* nostro dominio, prouidendo de ea et filio suo taliter quod in quamcumque partem ire velit, ipsa possit honorabiliter ducere vitam suam. Et volendo habere informationem, a dicto domino Episcopo, de introitibus locorum predictorum, et de eo quod ipsa domina vellet a nobis, ipse dicat, quod ut ab ea habuit, introitus locorum, possunt esse circha summam viiij^{m}, ducatorum in anno, illud autem quod ipsa vellet a nobis esset ducat .vij^{m}. in anno

i šta bi svi oni ili neki od njih mogli da urade za naš status, kao i o svemu drugom što smatra da će nam pružiti punu i jasnu informaciju, tako da kada se vrati budemo sasvim jasno obaviješteni kako bi mogli da se pobrinemo za to.
bili su za - - - 45
Bili su protiv - - - - - - 30
Bili su uzdržani - - - - 6.
(AD II 540)

in vita sua, et filij sui predicti. Et bonum sit dare expeditionem ipsi domino episcopo sicut requirit. Vadit pars quod Respondeatur eidem cum illis uerbis que dominio uidebuntur, Quod nos ex ambassiata per eum nobis exposita, videmus bonam dispositionem sue domine antedicte ad nostros honores, de quo sibi regratiamur. Sed quia intromissio dictorum locorum non esset fienda sine bona informatione quam hic pro presenti, male habere possemus, deliberauimus committere istud factum capitaneo nostro culphy, et sibi mandare, quod ante reditum suum *venetias*, debeat se de omnibus que facere et spectare possent ad hoc, diligenter et plenarie informare, qua informatione habita, postea lucidius et melius poterit prouideri per nos superinde, et procedere ad illa que sint fructuosa et vtilia pro utraque parte.

Et ex nunc mittatur capitaneo nostro culphy Jnformatio ambassiate predicte, et committatur eidem, quod ante reditum suum *venetias*, non existendo cum incomodo armate, nec redeundo retro in casu quo reciperet istud mandatum ab *Aualona* citra, per illum modum, et cum illo ordine, qui sibi videbitur debeat se diligenter et plenarie informare, de termino et conditionibus locorum predictorum, et de introitibus quos habere possunt singulariter et distincte, et de expensis, et in quibus et quomodo, et qualiter sunt habitata et situata ac quomodo subueniri possent per nos et si facerent pro statu nostro omnes, uel aliquis eorum, et de omnibus alijs, de quibus videbit posse dare nobis plenam et claram informationem, ita quod ad suum reditum, simus plenarie informati et prouidere ualeamus super inde. Fuerunt de parte - - - 45
Fuerunt non - - - - - - - 30
Fuerunt non sinceri - - 6
(AD II 540)

Godine 1398. oktobra 24: Drački izaslanici u Veneciji[311]

DLXIX. God. 1398, 24. oktobra, u Veneciji.

Odgovor na razne molbe dračke općine.

1398. dana XXIV oktobra. Prihvaćeno: pošto se već duže vreijme kod naše vlasti pojavljuju dvojica poslanika opštine Drača, iznoseći neke zahtjeve na koje traže odgovor od nas, zaključeno je da se odgovori i pobrine kako je niže izloženo.

Najprije, na prvi zahtjev preko kojeg mole da im se vrati i dodijeli jedno skerletno sukno koje su prilikom jednog izuzetnog slučaja dali Turčinu Sagubasu, pošto su i veoma siromašni i sasvim upropašćeni i oštećeni od strane Turaka i svojih susjeda, da im se odgovori kako smo naklonjeni da im vratimo i dodijelimo pomenuto sukno iz gore navedenih razloga.

Na drugi zahtjev kojim traže da se razgleda i procijeni jedan prolaz kod grada Drača od pet milja kako bi se mogao utvrditi, što bi pretstavljalo mali trošak a veliku korist za zemlju, da se odgovori kako prepuštamo našem bajulu i kapetanu Drača i našem kapetanu Zaliva (Boke) da na svom povratku u Veneciju odu zajedno tamo i sa svojim nadkomesima vide i procijene šta bi sve bilo potrebno za utvrđivanje pomenutog fortilicijuma, kako i potrebni trošak da bi se to učinilo, da li je korisno ili ne i da li bi trebalo da se drugačije postupi, da li treba da se utvrđuje ili ne, sa koliko troškova i kako, i sve drugo što bi bilo neophodno oko toga, tako da poslije njihovog povratka možemo da dobijemo informaciju o svemu što je prethodno pomenuto, pa da se o tome pobrinemo onako kako će nam odgovarati.

Na treći zahtjev kojim skreću pažnju da su njihovi običaji prekršeni od strane Mafea Gradonika, time što je donijeta so za prodaju iz drugog mjesta a ne iz Drača, moleći da se pobrinemo o tome, da se da odgovor da je i naše nastojanje bilo, a tako ćemo i izvršavati službu, da sve dok Drač bude imao svoju so neće smjeti da se donosi druga so namijenjena oblasti Lješa i Skadra, kako je još ranije ustanovljeno za Drač. Kada, pak, u Draču ne bude pomenute dračke soli, tada ćemo se pobrinuti da se naše prodaje potpomognu drugom solju i korist naše opštine. Takođe, naše nastojanje je da se mora odrediti cijena dračke soli po kojoj će oni iz Drača morati da je prodaju, a koja ne smije da pređe dvadeset i osam dukata za centenarij džakova. Takođe da se donese odredba da svake godine pravovremeno mora da se pripremi kanal kojim treba da teče voda do solana, kako bi se na vrijeme dobila so.

Na četvrti kojim traže da se pobrinemo za zaštitu zemlje, da im se kaže da ćemo pisati njihovom rektoru, da je dužan da nas izvijesti o tome šta on misli o ovom zahtjevu, da li mu se čini da je korisnije i bolje držati konjanike koji se nalaze u Draču radi čuvanja i obezbjeđivanja grada i otadžbine, ili mu se čini da je bolje i korisnije da se oni uklone i umjesto njih uzmu pedeset ili šezdeset vještih balistarija koji će zajedno sa drugima paziti na zaštitu zemlje i kastruma, a da drže kod sebe šest konjanika koji bi se slali vani da saznaju pokrete tuđih ljudi, kao i za druge slučajeve koji bi mogli da se dogode. No, ako smatra da treba postupiti drukčije onda da nas obavijesti o svojoj namjeri, za koju ćemo se mi postarati da se sprovede onako kako se nama čini da je najbolje.

Na peti zahtjev kojim traže da se pobrinemo u pogledu tornesela da se odgovori da ćemo se za to pobrinuti tako da s pravom budu zadovoljni.

Na šesti u kome traže da se smanji porez u Dračkoj opštini kako bi mogli da plaćaju neophodne troškove, da uslijedi odgovor da je naše nastojanje, pošto je taj porez određen od

[311] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 415*.

DLXIX. God. 1398. 24 listopada, u Mletcih.

Odgovor na razne molbe dračke občine.

1398. die XXIV octubris. Capta: cum iam multo tempore comparuerint ad presentiam dominii duo oratores communitatis Durachii, producentes aliqua capitula, quibus requirunt habere responsionem a nobis; vadit pars, quod respondeatur et provideatur ad ipsa capitula singulariter, ut inferius continetur.

Et primo, ad primum capitulum, per quod supplicant, quod una pecia panni nostri communis scarlatina, quam donaverunt in exemo facto Agubasse turcho, remittatur et donetur eisdem, cum sint pauperrimi et multotiens destructi et consumpti a Turchis et malis vicinis suis; respondeatur, quod sumus contenti sibi remittere et donare peciam antedictam causis suprascriptis.

Ad secundum capitulum, per quod petunt, quod videatur, et examinetur unus passus apud civitatem Durachii per quinque miliaria existens, ut fortificare possit, quia erit parve expense et magne utilitatis dicte torre; respondeatur, quod committimus baiulo et capitaneo nostro Durachii et capitaneo nostro culfi, quod in suo reditu Venecias sint simul et cum supracomitis suis, et videant et examinent fortilicium antedictum, et illa, que ad eius fortificationem forent necessaria, et expensam, que posset intrare, et si esset utile vel non, et similiter laltera (sic) si fieri posset, et fortificari vel non, et cum quanta expensa et quomodo et omnia, que circa illa forent necessaria, ut in suo reditu possimus habere informationem omnium predictorum, et providere, sicut nobis fuerit opportunum.

Ad tercium capitulum, per quod faciunt mentionem de consuetudinibus suis sibi fractis per ser Mapheum Gradonico in facto salis conducti ad illa mercata aliunde quam de Durachio, supplicantes, quod ille serventur eisdem; detur responsio, quod intentio nostra erat et sic servare faciemus, quod donec in Durachio erit de sale suo, alius sal non poterit conduci ad partes Lexi et Scutari et per illas flumerias, quam de Durachio secundum antiquam cosuetudinem; quando autem non esset in Durachio

strane naših rektora i taj novac mora da se preda na čuvanje, da se ne troši za drugo osim za popravljanje kula sa puškarnicama grada i kastruma i za utvrđivanje zidova i kanala, bez obzira na boravak rektora, a da rektor blagajne stalno ima na uvidu prihod i rashod pomenutog poreza da bi se jasno moglo vidjeti na šta se troši novac od pomenutog poreza.

Na sedmi zahtjev kojim mole da za trideset i pet kapitula njihovih odredbi koje se nalaze kod braće Svetog Franciska, kao i za druge koje bi se našle, nastojimo da se dužno izvršavaju od strane naših rektora u Draču, da se odgovori da ćemo se pobrinuti da naš rektor dobije valjane ljude u Draču koji će ga marljivo poučavati i obavještavati ako žele da upravlja prema propisima i odredbama Venecije i ako sa ovim budu zadovoljni, onda da nam odmah pišu, a ako ne budu zadovoljni da nam pošalju te odredbe njihovih propisa na koje su nam skrenuli pažnju, koje ćemo razgledati i zatim se pobrinuti da nam služe časno i razumno.

Na osmi kojim traže da se utvrde i odrede cijene za spise koje sastavljaju kancelari upravnika, da se odgovori tim moliocima da ćemo poručiti rektoru kako je dužan da se preko povjerljivih ljudi obavijesti o odlukama onih spisa koje pišu kancelari i da se za sve akte koji su potvrđeni odredi cijena, tako da ti ljudi nemaju razlog za žalbe, a i da kancelari mogu lakše da izvršavaju svoju dužnost.

Na deveti kojim traže da se opozove neka odluka donijeta od strane naših rektora da nijedan notar ne smije da pravi testamente ili druge dokumente, osim kancelari rektora, da se odgovori da smo naklonjeni tome i da ćemo naložiti našem rektoru da mora opozvati uredbu.

Na deseti i posljednji, u kojem nam skreću pažnju na određeno neslaganje koje postoji između arhiđakona Martina Arbanenca i arhiđakona Nikole, tražeći da se donese odluka kako arhiđakon Martin treba da se silom otjera, kao što je i silom došao, da se odgovori da ćemo našem rektoru poslati pomenuti zaključak i da ćemo narediti da se to obavezno ispita, pa ako ispadne da je tako kako tvrde, onda da se deponuju i daju na upravljanje nekom valjanom čovjeku svi prihodi i rashodi pomenutog arhiđakonata, sve dok se u Rimskoj kuriji ne razriješi nesuglasica među obojicom, uzimajući prije svega u obzir i vodeći brigu o postupku pomenutog arhiđakona Martina Makarata. Zatim, ako se uoči da zbog njega između građana Drača i unutar zemlje mogu da se izrode neprijatnosti, onda da se nađe način da se ograniči njegov boravak tamo sve dok mi ne odredimo drugog.

Osim toga, pošto imamo informaciju da su naši drački kastrumi bez ikakvog obezbjeđenja životnih namirnica i samo sa neophodnim naoružanjem i drugim potrebnim stvarima, da se piše našem rektoru, da ako postoji način da se pomenuti kastrumi zaštite, onda da se to obavezno učini, ali ako ne postoji takav način, onda da nam odmah pišu o svemu onome što će smatrati da im je neophodno i potrebno pojedinačno i odvojeno, da bi se mi pobrinuli za to onako kako ćemo smatrati da je potrebno.

Misti XLIV. 68, u mlet. arhivu.

de dicto sale Durachii, tunc provideri faciemus, quod mercata nostra erunt fulcita de alio sale pro bono nostri communis. Verum est nostra intentio, quod statui debeat precium ipsi sali Durachii, ad quod precium ipsi de Durachio illum vendere teneantur, non possendo transire precium ducatorum viginti octo pro centenario sachorum. Datur etiam ordo, quod anno quolibet bona hora aptetur fossa, per quam aqua salsa ire possit ad salinas, ut fiat sal ad tempus debitum.

Ad quartum, per quod requirunt, quod provideatur de custodia terre, dicatur, quod scribemus vestro rectori, quod debeat dare nobis informationem de eo, quod videretur sibi super illo capitulo, videlicet si videretur ei utilius et melius tenere gentes equestres, que sunt in Durachio pro custodia et conservatione civitatis et patrie, an melius et utilius videretur cassare illas et loco earum accipere quinquaginta vel sexaginta bonos balistarios, qui attenderent cum aliis ad custodiam terre et castri, et apud illos habere sex caballarios pro mittendo extra ad senciendum de motibus gentium de extra, et pro aliis casibus, qui possent occurere; vel si alius modus sibi servandus videtur, mittendo nobis consilium suum, quo habito providebimus, sicut nobis melius videretur.

Ad quintum capitulum, per quod petunt, quod provideamus ad factum tornesellorum, dicatur, quod providebimus superinde ita, quod habebunt merito contentari.

Ad sextum, in quo requirunt habere in commune Durachii dacium mali denarii parvi, ut possint facere expensas necessarias, fiat responsio, quod nostra intentio est, quod istud dacium exigatur per nostros rectores, et quod ista pecunia depositari debeat, nec in alium expendi, quam in reparatione bertescharum civitatis et castri, in fortificatione murorum et fossarum, non intelligendo de habitationibus rectorum, et quod per camerarium teneatur continue computum introytus et expense dacii supradicti, ut videri possit quomodo et in quibus expendentur pecunie dicti dacii.

Ad septimum capitulum, per quod supplicant, quod capitula triginta-quinque statutorum suorum, reperta apud fratres sancti Francisci, et alia, que reperirentur, deberemus facere servari per nostros rectores Durachii, provideatur, quod rector noster habere debeat bonos homines Durachii, et ab illis diligenter scire et investigare, si vellent regi secundum ordines et statuta Veneciarum, et si de hoc forent contenti, scribat nobis de presenti, quando autem contenti non forent, mittat nobis illa capitula suorum statutorum, de quibus faciunt mentionem, quia videbimus illa, et postea providebimus, ut nobis honestum et rationabile apparebit.

Ad octavum, per quod requirunt limitari et tanxari precia scripturarum, que fiunt per concellarios rectorum, respondeatur ipsis oratoribus, quod committemus rectori, quod cum bonis hominibus deinde debeat se informare de solutionibus scripturarum, que fiunt per ipsos cancellarios, et quod omnibus examinatis debeat limitari precia ipsis scripturis, ita quod boni homines non habeant causam querele, et quod cancellarii ipsi possint habiliter pertransire.

Ad novum, per quod requirunt, quod revocetur quidam ordo factus per nostros rectores, quod aliquis notarius non possit facere testamenta vel alia instrumenta nisi cancellarii rectorum, detur responsio, quod sumus contenti et sic dabimus nostro rectori in mandatis, quod debeat revocare

ordinem antedictum ita quod quilibet notarius publicus possit facere testamenta et quelibet alia instrumenta.

Ad decimum et ultimum, in quo faciunt mentionem de certa differentia, que est inter quemdam archidiaconum Martinum Albonensem et archidiaconum Nicolam, requirentes in conclusione, quod ille archidiaconus Martinus expellatur per vim sicut per vim intravit; fiat responsio, quod mittemus nostro rectori dictum capitulum, et mandabimus, quod ipsum examinare debeat, et si ita erit, ut dicunt, faciat deponi et sequestrari penes aliquem bonum virum deinde omnes redditus et proventus dicti archidiaconatus, donec videbitur finis, quem capiet differentia, que inter ambos est in curia romana, habendo ultra hoc mentem et curam ad facta dicti archidiaconi Martini Macarathe; et si videret, quod per ipsum possent inter cives Durachii et intra terram scandala exoriri, quod teneat modum de licentiando eum ita, quod non stet ibi, donec aliter providebitur per nos.

Insuper quia habemus informationem, quod castra nostra Durachii stant sine aliqua munitione victualium et similiter cum modico armorum et aliarum rerum necessariarum, scribatur ipsi nostro rectori, si habet modum possendi ipsa castra fulcire munitionibus predictis, quod hoc facere debeat, quondo autem non haberet modum, scribat nobis presto omnia illa, que viderentur sibi necessaria et opportuna singulariter et distincte, quia nos hic providebimus, secundum quod nobis videbitur opus esse.

Misti XLIV. 68, u mlet. arkivu.

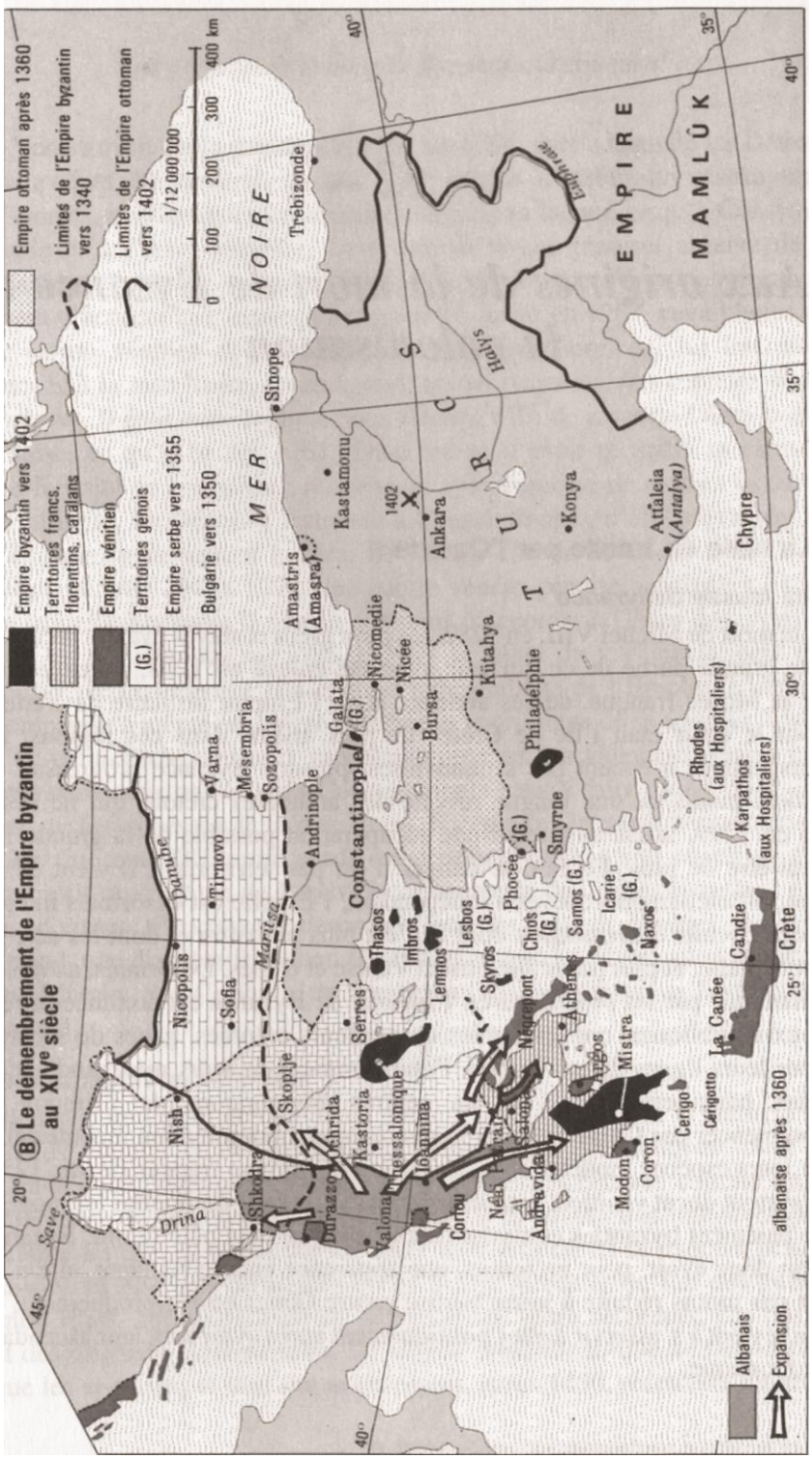
B Le démembrement de l'Empire byzantin au XIVe siècle
Empire byzantin vers 1402
Territoires francs, florentins, catalans
Empire vénitien
(G.) Territoires génois
Empire serbe vers 1355
Bulgarie vers 1350
Empire ottoman après 1360
Limites de l'Empire byzantin vers 1340
Limites de l'Empire ottoman vers 1402
1/12 000 000
0 100 200 300 400 km
MER NOIRE
TURCS
EMPIRE MAMLÛK
Trébizonde
Sinope
Kastamonu
Amastris (Amasra)
Ankara
Konya
Attaleia (Antalya)
Chypre
Nicomédie
Nicée
Bursa
Kütahya
Philadelphie
Galata (G.)
Constantinople
Varna
Mesembria
Sozopolis
Andrinople
Tirnovo
Nicopolis
Sofia
Nish
Skoplje
Shkodra
Durazzo
Ochrida
Kastoria
Thessalonique
Valona
Joannina
Corfou
Néai Patrai
Andravida
Salona
Négrepont
Athènes
Mistra
Argos
Modon
Coron
Cerigo
Cérigotto
La Canée
Candie
Crète
Rhodes (aux Hospitaliers)
Karpathos (aux Hospitaliers)
Smyrne
Phocée (G.)
Chios (G.)
Samos (G.)
Icarie (G.)
Naxos
Lesbos (G.)
Skyros
Lemnos
Imbros
Thasos
Serres
Danube
Maritsa
Drina
Save
Euphrate
Halys
Albanais
Expansion
albanaise après 1360

Godine 1398. septembra 27: Venecija kupuje kuću u kojoj će za života stanovati Vojislava Topija[312]

DLXVIII. God. 1398. 27. septembra, u Veneciji.

Mletačka vlada nalaže načelniku Drača, neka kupi kuću, u kojoj bi za svoga života stanovala Vojslava kćer pok. Gjorgje Topije dračkoga gospodara.

1398. u VII. indiktu, dana 27. septembra. Pomenuti savjetnici stranaka. Prihvaćeno: pošto smo bili zamoljeni od strane gospodarice Vojslave, sestre pokojnog gospodara Georgija Topije nekada gospodara Drača, da naša vlast treba da uzme u obzir njeno stanje, jer je ona zbog male provizije koju ima, i to od sto dukata u godini, prinuđena da prosjači od kuće do kuće, pa bi zbog toga trebalo da se pobrinemo za jednu kuću za njeno stanovanje, zaključeno je da se naredi našem rektoru pomenutog mjesta, da je zadužen da potroši šezdeset dukata za jednu kuću u kojoj pomenuta gospodarica može da stanuje tokom svog života, a koja će se poslije njene smrti vratiti opštini, na zadovoljstvo same gospodarice. Za svi ostali, protiv 6, uzdržanih 0.

Misti XLIV. 64, u mlet. arhivu.

[312] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 415*.

DLXVIII. God. 1398. 27 rujna, u Mletcih.

Mletačka vlada nalaže načelniku Drača, neka kupi kuću, u kojoj bi za svoga života stanovala Vojslava kćer pok. Gjorgje Topije dračkoga gospodara.

1398. indictione VII, die 27 septembris. Sapientes ordinum predicti. Capta: insuper quia suplicatum nobis est pro parte domine Voyslave, sororis quondam domini Georgii Tobie olim domini Durachii, quod dominatio nostra dignetur habere respectum sue conditionis, videlicet, quod propter parvam provisionem, quam habet, scilicet ducatorum centum in anno, oportet ire mendicanto de domo in domum, et propterea dignetur eidem providere de una domo pro sua habitatione; vadit pars, quod mandetur rectori nostro dicti loci, quod expendere debeat ducatos sexaginta in una domo, in qua ipsa domina habitare possit in vita sua, et post mortem suam reducatur in commune pro complacentia ipsius domine. De parte omnes alii, de non 6, non sinceri 0.

Misti XLIV. 64, u mlet. arkivu.

Godine 1399. aprila 21: Sinovi Vuka Brankovića traže miraz Vukove sestre, žene Georgija Topije[313]

DLXXIII. 1399. 21. aprila u Veneciji.

Riešeno da se povrate sinovom pok. Vuka Brankovića njeke dragocienosti, pripadajuće sestri Vukuvoj a ženi Gjorgja Topije, ako se dokaže, da na njih imaju pravo.

1399. dana XXI. meseca aprila. Ser Petar Civrano i ser Joakov Tervizano, konsilijari. Prihvaćeno: da su se jednom ranije pojavili pred našom vlašću poslanici uzvišenog gospodara Vuka Brankovića, moleći nas najupornije da dozvolimo da im se vrate neke stvari koje se nalaze u rukama našeg kastelana Drača, a koje su bile date pokojnom Georgiju Topiji kao miraz za njegovu sestru, i da je tada bilo pisano našem kapetanu i bajulu Drača da je dužan da se dogovori sa pomenutim gospodarem Vukom, da ovaj dozvoli da putevi budu prohodni i stoje otvoreni i da se naši građani i trgovci ugodno i blagonaklono prihvataju u njegovim zemljama i mjestima, pa ako u tome uspije onda je dužan da jednu zlatnu krunu i četiri para bisernih ogrlica koji se nalaze kod kastelana Drača doznači osobi kojoj po pravu pripadaju itd. Tako je i sada, baš nedavno, došao kod nas jedan zastupnik sinova pomenutog, već pokojnog gospodara Vuka, sa njihovim pismom kojim odlučno traže da dozvolimo da im se vrate pomenuta zlatna kruna i ogrlice jer im s pravom pripadaju i bilo bi pravedno, pošto pomenute stvari ne pripadaju našoj vlasti, da naredimo da se predaju onima kojima zakonski pripadaju. Zaključeno je da se piše našem bajulu i kapetanu Drača da se kod nas pojavio neki poslanik sinova pokojnog gospodara Vuka Brankovića, moleći nas da se potrudimo da se njima vrati jedna kruna i četiri para bisernih ogrlica i da se njemu naredi silom ovog konsilijuma, da u slučaju da se kod njega pojavi neki zastupnik sinova gore pomenutog, pokojnog gospodara Vuka, sa odgovarajućim zastupništvom, dužan je da marljivo procijeni i ispita njegove pravne zahtjeve i ako preko njih, otkako ih dobije, procijeni i uvidi da pomenuti kruna i ogrlice s pravom pripadaju njima, onda mora da nju i njih doznači i preda njemu, no u tom slučaju, koliko najviše može, da se potrudi da zauzvrat ti gospodari obezbijede sigurne franšize i slobode našim građanima i trgovcima koji žive u njihovim zemljama i mjestima i obilaze ih. No, ako utvrdi i dozna da pomenute stvari ne pripadaju njima, dužan je da ih kao takve sačuva i da nam piše kako će dalje postupati u vezi sa tim.

Sinovima, pak, gospodara Vuka da se odgovori da smo primili njihovo pismo u kome nam pišu o smrti njihovog pomenutog oca i da treba da se potrudimo da se njima kao nasljednicima njihovog pomenutog oca predaju jedna zlatna kruna i četiri para bisernih ogrlica koji se nalaze kod našeg kastelana Drača, te da mi želimo da ih imamo kao naše građane i drage prijatelje, kao što smo imali njihovog pomenutog oca itd. Jer bog zna da mi zbog smrti njihovog pomenutog oca žalimo isto kao da se radi o našem dragom prijatelju i građaninu, koga smo imali i poštovali, a tako smo isto naklonjeni da i njih imamo i poštujemo ubuduće, otkako se ubijedimo da će se prema našim trgovcima, građanima i podanicima odnositi i brinuti prijateljski, ljubazno i blagonaklono i neće dozvoliti da im se nanosi bilo kakva šteta ili neugodnost. A u vezi sa krunom i ogrlicom obavještavamo ih da smo pisali našem kapetanu Drača i njegovim sljedbenicima da, u slučaju da se kod njega pojavi neki njihov zastupnik, mora da procijeni njihova prava i da u odnosu na njih postupi onako kako će smatrati da je zakonski, pa zato mogu da pošalju svog zastupnika u Drač kod našeg pomenutog bajula, dajući im na znanje da će se po našem nalogu prema njihovom zastupniku u potpunosti ispuniti zakonska dužnost.

Misti XLIV. 99, u mlet. arhivu.

[313] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 418*.

DLXXIII. 1399. 21 travnja. u Mletcih.

Riešeno, da se povrate sinovom pok. Vuka Brankovića njeke dragocienosti, pripadajuće sestri Vukovoj a ženi Gjorgja Topije, ako se dokaže, da na njih imaju pravo.

1399. die XXI mensis aprilis. Ser Petrus Civrano et ser Jacobus Tervisano, consiliarii. Capta: cum alias comparuerit coram nostro dominio quidam nuntius magnifici domini Volchi de Brancho, rogans nos instantissime, ut nobis placeret eis facere consignari res existentes in manibus castellani nostri Durachii, que fuerant date quondam domino Georgio Topie pro dote sororis sue, et scriptum fuerit baiulo et capitaneo nostro Durachii, quod procurare deberet cum dicto domino Volcho, quod esset contentus, quod itinera currerent et starent aperta, et quod cives et mercatores nostri tractarentur in terris et locis suis dulciter et benigne, et si sic faceret, deberet coronam unam auri et paria quatuor zerzelorum perlarum, existentium apud castellanum Durachii, consignari facere illi persone, cui de iure spectarent etc. Et modo nuper compareat ad presentiam nostram unus procurator filiorum dicti quondam domini Volchi cum litteris suis, per quas nos instanter rogant, ut dignemur dictam coronam auri et zerzellos eis consignare debere, cum sibi de iure spectant, et iustum sit, postquam dicte res non spectant nostro dominio, facere eas dare, quibus spectant de iure; vadit pars, quod scribatur baiulo et capitaneo nostro Durachii, qualiter comparuit ad nostram presentiam quidam nuntius filiorum quondam domini Volchi de Brancho, rogans nos, ut dignemur eis consignari facere coronam unam auri et paria quatuor zerzellorum perlarum, et mandetur eidem auctoritate istius consilii, quod in casu quo ad presentiam suam compareat aliquis procurator filiorum suprascripti quondam domini Volchi cum procuratorio sufficiente, debeat videre et examinare diligenter iura sua, et si per ea, que habebit, videbit et cognoscet, dictam coronam et zerzellos de iure eis spectare, debeat illam et illas sibi dare et consignare, et in hoc casu procuret toto posse suo, quod idem domini observent franchisias et libertates solitas civibus et mercatoribus nostris in terris et locis suis existentibus et circumstantibus; quando vero haberet et cognosceret, predictas res eis non spectare, debeat illas sic conservari facere, et nobis scribere, quid sequutum fuerit superinde.

Filiis autem domini Volchi respondeatur, quod recepimus litteras suas, per quas nobis scripserunt mortem dicti quondam patris sui, et eis tamquam successoribus dicti eorum patris dignemur consignari facere unam coronom auri et paria quatuor zerzellorum perlarum existentium apud castellanum nostrum Durachii, et quod vellimus habere eos in cives et caros amicos, ut habuimus dictum patrem suum etc. Quod de morte patris sui predicti nos deus novit satis dolemus tamquam de caro amico et cive nostro, quem habebamus, et tenebamus, et sic dispositi sumus eos habere et tenere tempore futuro, cum reddamus nos certos, quod omnes mercatores, cives et fideles nostros, in terris et locis suis mercantes et conversantes, tractabunt et videbunt amicabiliter, dulciter et benigne, et non permittent eis ullam molestiam vel novitatem inferri. Ad factum vero corone et zerzellorum eis dicimus, quod scripsimus capitaneo nostro Durachii et suis successoribus, quod in casu quo compareat ad suam presentiam aliquus suus procurator, debeat iura sua examinare, et facere eisdem id, quod sibi spectabit de iure, et propterea possunt procuratorem suum Durachium destinare ad dictum nostrum baiulum, denotando eis, quod secundum nostrum mandatum procuratori suo cum expeditione fiet iuris debitum complementum.

Misti XLIV. 99, u mlet. arkivu.

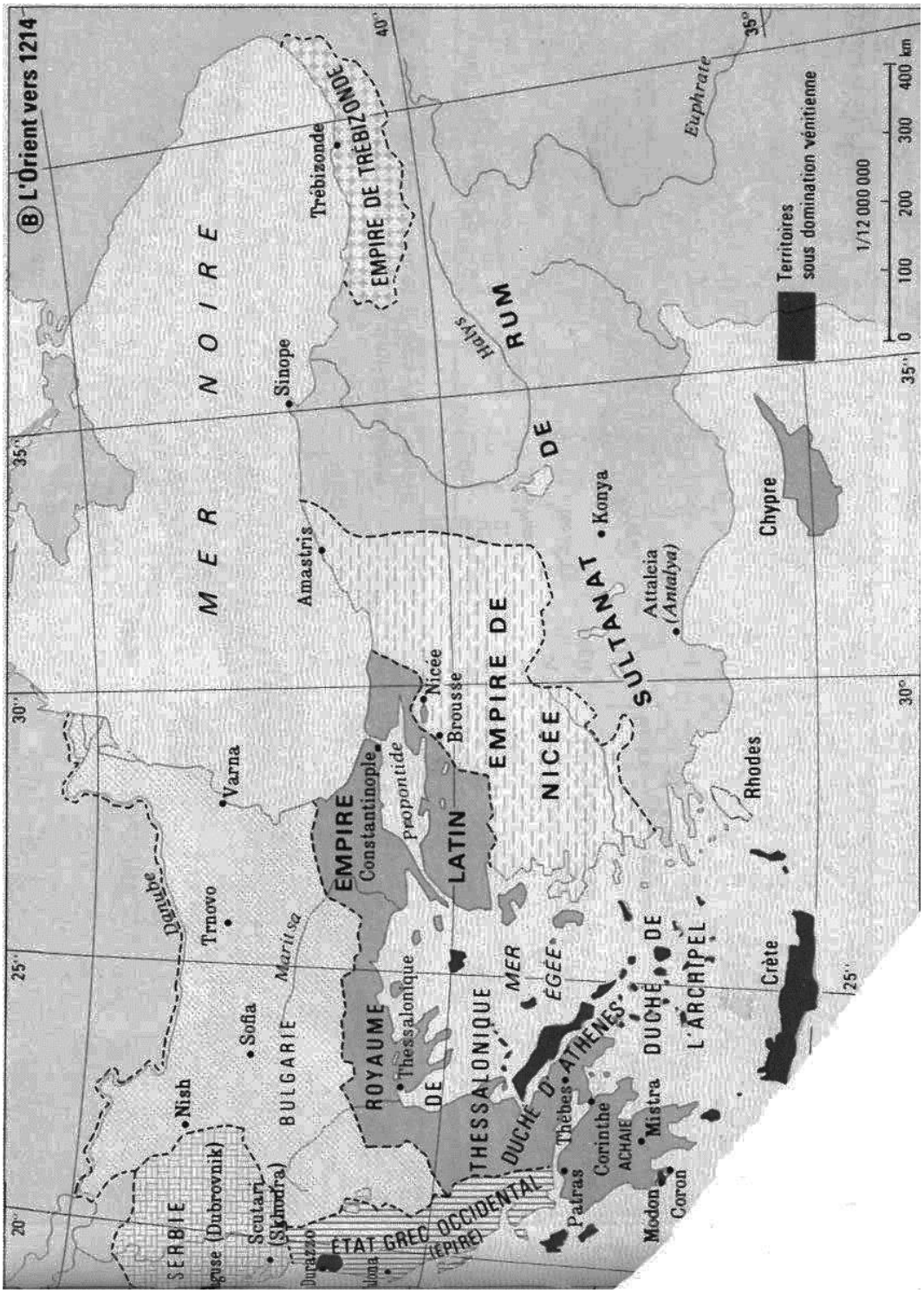
⑧ L'Orient vers 1214
MER NOIRE
EMPIRE DE TRÉBIZONDE
Trébizonde
Sinope
Amastris
Euphrate
Halys
SULTANAT DE RUM
Konya
Attaleia (Antalya)
Chypre
Rhodes
Crète
EMPIRE LATIN DE CONSTANTINOPLE
Nicée
Brousse
Constantinople
Propontide
EMPIRE DE NICÉE
ROYAUME DE THESSALONIQUE
Thessalonique
DUCHÉ D'ATHÈNES
Thèbes
Corinthe
ACHAÏE
Mistra
DUCHÉ DE L'ARCHIPEL
Patras
Modon
Coron
ÉTAT GREC OCCIDENTAL (ÉPIRE)
Durazzo
SERBIE
Nish
Scutari (Skhodra)
Sofia
BULGARIE
Tmovo
Varna
Danube
Maritsa
MER ÉGÉE
Territoires sous domination vénitienne
1/12 000 000
0 100 200 300 400 km
20°
25°
30°
35°
40°

Godine 1400. novembra 4: Venecija odlučuje da prisvoji miraz sestre Vuka Brankovića[314]

DXCII. God. 1400. 4. novembra, u Veneciji.

Budući izvestio knez Drački, da njeke dragocienosti pok. Vojslave žene Gjorgja Topije gospodara Dračkoga nepripadaju sinovom pok. Vuka Brankovića, republika nalaže istomu knezu, neka to otpremi u Mletke, a da će ona pako o tom konačni sud izreći.

1400. dana 4. novembra. Prihvaćeno: pošto je naš bajul i kapetan Drača ustanovio da kruna i ogrlice koji su mu bili doznačeni od strane njegovog prethodnika kao dio dobara pokojnog gospodara Georgija Topije, pripadaju našoj opštini a ne sinovima gospodara Vuka Brankovića koji su tražili pomenute krunu i ogrlice kao dobra pokojne gospodarice Vojslave, jer je njih pomenuti gospodar Georgije dao i odredio gradu Draču, a sva svoja druga dobra opštini Venecije, i da bi bilo dobro da se pobrinemo za to, zaključeno je da se piše i naredi bajulu i kapetanu Drača da je dužan da preko povjerljive ličnosti pošalje u Veneciju pomenute krunu i ogrlice koji su ubilježeni u naše stare službene račune, kako bi zatim taj savjet mogao da se pobrine za pomenute stvari onako kako će izgledati da je pravedno.

Misti XLV. 38, u mlet. arhivu.

[314] *S. Ljubić: "Listine", vol. 4, p. 427.*

DXCII. God. 1400. 4 studenoga, u Mletcih.

Budući izviestio knez Drački, da njeke dragocienosti pok. Vojslave žene Gjorgja Topije gospodara Dračkoga nepripadaju sinovom pok. Vuka Brankovića, republika nalaže istomu kneza, neka to odpremi u Mletke, a da će ona pako o tom konačni sud izreći.

1400. die 4 novembris. Capta: cum baiulus et capitaneus noster Durachii scribat, quod videtur sibi, quod corona et cercelli ei assignati per precessorem suum tamquam de bonis condam magnifici domini Georgii Thopie, spectent nostro communi et non filiis domini Vulchi de Brancho, petentibus dictam coronam et cercellos tamquam bona condam domine Voyslave, quia dictus dominus Georgius dedit et dimisit civitatem Durachii et omnia sua bona communi Venetiarum, et bonum sit providere super hoc, vadit pars, quod scribatur et mandetur baiulo et capitaneo Durachii, quod debeant mittere Venetias per personam confidentem ad manus nostrorum ofiicialium rationum veterum dictam coronam et cercellos, ut postea possit per istud consilium provideri de dictis rebus, sicut iustum videbitur.

Misti XLV. 38, u mlet. arkivu.

Rezimei

Archdiocese of Bar (Antivari) until 1400

Efforts towards catholicization of Slovene regions of Dalmatia and expansion of Roman influence into the interior of Illiricum begun with the first Council held in Split in 925 after the Croatian strategist Tomislav on account of Constantinople stopped the campaign of Bulgarians against Pannonia and Syrmium. Borders were established between Archdioceses of Doclea (Dioclea) and Salona (Split – Salona, Spalato), Kotor (Cataro) and Dubrovnik (Ragusa) became church seats under their dual authority, Croatian kings and noblemen were obliged to protect interests of the pontifical office, usage of the Slovene language in church services was forbidden and any possibility of cooperation with the Slovene church was denied. The only representative of Archdiocese of Doclea in this Council was Bishop of the "free town" of Ulcinj. As Doclea was destroyed in 980, gradual reorganization of Provinces of New and Old Epirus and Dalmatia was carried out in the course of several decades. As Praevalitane (Praevalitane) was abolished by the Emperor Basil I (Basile I) during the first half of the 11th century, the Archdioceses of Bar (Antivari) and Dubrovnik, apart from Ohrid, became successors of power prerogatives of Doclea, what caused conflicts and war between the two towns, which lasted for more than two centuries. Ulcinj with all the episcopal seats in the Upper Dalmatia and New and Old Epirus belonged to the Diocese of Bar, but in 1189, after dissapearance of the Kingdom of Slovenes, its Bishop in a short time accepted the religious authority of Dubrovnik and pontifical office. In the course of 1193 Ulcinj's Bishop Nikola and his town became vassals of the King of Sicily Tancred (Tancred) and his son Roger (Roger): they got properties in the south that once belonged to the Kingdom of Slovenes. A year later, the town community empowered Ulcinj's Bishop to join the alliance of the German ruler Henry IV of Germany. Ulcinj together with Bar waged war against Dubrovnik until 1242: Princeps of Doclea had to make peace with Dubrovnik on order of Georgius (Georgius) on April 22 of the same year. The town gave one of its churches to Dominicans as a present in 1262, unsuccessfully tried to start a new war against Dubrovnik in 1278 by taking the ships of this town by force, and around 1280 the sister of the Queen of Serbia Hélène d'Anjou Maria de Hau (de Chau – Chieritz) with the title „Queen of Zeta" (Zenta, Xenta) determined Ulcinj as its capital. The town established close trade links with ports located in the northern Black Sea coast in 1302, and as subordinate to the Bysantine Emperor it started attacking and taking by force the boats of the people of Dubrovnik in 1326 – all war activities of Ulcinj were brought to an end by the end of 1331, when Dominican Toma was appointed as Ulcinj's Bishop, who was expelled from the town and Balkans by the town council after a month. Pontifical office appointed Catholic priest Gracia (Gracia) as Bishop, who succeeded to make peace between Ulcinj and Dubrovnik in 1337. People of Dubrovnik rejected to accept Gracia as their Archbishop and they expelled him. Therefore, Pope appointed Benedictine monks as Ulcinj's bishops, who succeeded to maintain peace between the two towns. From 1356 people of Ulcinj robbed from time to time the Venetian traders, what brought about several disputes – in January 1359-1360. Venice declared war to Ulcinj. The town fought at the sea on two fronts: against Venice and again against Dubrovnik. These conflicts, which used to be discontinued by one-month ceasefires, were ended in January 1374 at the request of the King of Serbia, when one of the leading Ulcinj's noblemen became the citizen of Venice. Conflicts between Ulcinj and Dubrovnik begun again in 1379; then people of Dubrovnik begun attacking both Kotor and Venetian's boats. Dubrovnik and Genoa reached an agreement to perform joint military activities at the sea. Such a situation

lasted until 1392: then the Ottoman Sultan Bayezid succeeded to capture George Stracimir Balšić (Strazimirus Balchicius) the ruler of Zeta and Ulcinj. During the next two years Ulcinj unsuccessfully sought Venetian help and then it fell into the Ottoman's hands.

Budva declared a long and exhausting war to Dubrovnik from so-called "small episcopal seats of the Archdiocese of Bar" in January 1324, what forced people of Dubrovnik to ask Venice for help and to destroy fortress in Budva by making a strong attack from the sea in 1359. When Venice rejected it in 1360, the people of Dubrovnik offered humiliating peace to the people of Budva – 1363, they returned their property in Lastva (Lastua) south of Kotor. Venice declared war to Budva on March 29, 1368, and the Hungarian King Ludovicus (Ludovicus), having heard that Venetians prepared a fleet to conquer Kotor, conquered two fortified towns of Budva at the request of the people of Budva in 1370, what represented the beginning of conflict between Dubrovnik and Hungarian kings, which ended in 1379-1380. Majority of so-called "small episcopal seats" rejected and cancelled orders of the pontifical office, did not permit catholic bishops to take over their churches until 1400 – the only exception was Svatch, whose bishops not rarely became archbishops of Dubrovnik, a bishop from Svatch even ordained an Archbishop of Bar and Primate of Serbia on behalf of Pope in 1318.

As former capital of Slovene kings and Archdiocese that was subordinate to Doclea and Bar, Shkodra became "town-friend to Venice" in the second half of the 11th century. Hired men from Shkodra and Boka Kotorska entered the service of the Venetian Republic in 1122, and Dominick of Shkodra became the official notary of Venice in 1204. Mercenaries of Shkodra, as police of the Venetian doge, arrested disobedient Venetian noblemen from 1224 to 1225, Shkodra made threats to Dubrovnik in 1234 and Jacob of Shkodra (Jacobus Scodritanus or Scutarius) became Venetian state notary with great power in 1243. Byzantine Emperor Michael Palaeologus gifted a charter to Teodor of Shkodra Archbishop of Cyzick (Cyzik) and at the same time members of the noble family Orsini made numerous presents to the town in 1270. Shkodra headed the rising of Slovenes from Epirus against Constantinople in 1355. Negotiations between Venice and Ottoman Sultan Murad begun in 1368 when the Sultan offered Venetians to take over Shkodra. Venice officially refused to take over Shkodra on February 3, 1394 because Ottoman authority was institutionalized in the town, and in early March 1396 it forbade to its traders to perform any business activities with this town and places south of Shkodra. Anyway, on March 21, 1396 the Venetian authority, after the Ottomans withdrew from Shkodra, accepted the offer of the ruler of Zeta George Balsic to take over the town and all the property that belonged to it, in particular the big fortress of Drivast (Drivastum). Venice appointed John Novljanin (Ioannes de Canali) as its provisor on April 9, 1396. Venetians sent their troops from Shkodra to assist Drach and other towns: The great uprising in 1399 against their authority in Zeta and Albania forced Venice to change its policy. A year later Venice began abandoning south territories of the Archdiocese of Bar, leaving them to Ottomans.

Albania came out as Diocese under the authority of Archbishop of Bar and as a territory with certain autonomy among the south-Slovene countries on June 16, 1079 – at that time Pope sent its bishop as its emissary to the Patriarch of Aquileia (aquilenses). The bishop of Albania came to the Bulgarian Court in 1204 as a representative of Pope, where he ordained the Bishop of Branitchevo (Branitsevo) in the presence of Archbishops of Bulgaria and Vlachs (Blachorum). Bishop of Albania became a representative of Pope in the Catholic Archdiocese of Drach in 1208, over which ecclesiastical seat Venice and pontifical office entered a dispute. The Pope sent his legate to the Court of Dimitrius (Demetrios) Princeps (princeps) of Albanians in February 1208 in order to convert him to catholic religion; a year

later the pontifical office tried to protect the Archdiocese of Drach, which was usurped by Dimitrius, who shared its property with the Princeps of Avars Cumanes (Cumanes) Michaelitios (Michailitios) and Venice. Drach and Archdiocese of Drach signed a contract on friendship with Venice in 1210 and they accepted sovereignty of the Venetian authority (Venetian doge put his signature on documents as duke of Venice, Croatia and Dalmatia). Pope and Patriarch of Aquileia signed an agreement in 1211: Archbishop of Drach and Albanian bishop became Venetian regents in the very south-west of Balkans. Venice established the Fortress of Drach in 1280, Drach and Albania renewed the fleet of their King Charles I of Anjou, who begun the Siege of Berat (Belegrad) in September of the same year and sold grain from its reserves at a favorable price to the Albanian inhabitants. Long war for Berat (Belegrad) forced Charles I of Anjou to fill up his troops with hired men from Saracenes and Ottoman Turks – In 1281 Charles I arrested the Duke of Albania Gini (Gini) and his advisor, Ottoman professional soldier Massud (Massud), who was sent to him by Paleologists. Finally, Charles I of Anjou decided to receive the most respected Albanian nobles in his service and make peace in the territories of dioceses of Albania in 1284. Albanian population started converting to Catholic religion in 1303 – Dominicans from Hungary came to carry out this mission. Princeps of Achaia (Achaie), despot of Romania (Romania) and ruler of the Kingdom of Albania Filip received the oath of Urosh King of Raska (Rassia) about peace and cooperation on August 6, 1306. „Ethnic cleansing“ of Apulia begun in 1315: all Saracenes were reduced to slaves, sold together with their property. Philip of Tarento (Tarento) was proclaimed King of Albania – on May 21, 1324 he let the big territories to be governed by John, viceroy of the Slovene country (Sclavoniae). The new ruler of the Kingdom of Albania Carlo Thopia (Carolus Tobia or Thopia depending on document) obtained assistance in arms from the Sicilian King Robert in 1329, who ordered Dubrovnik's traders to respect the laws of the Albanian Princeps. The King of Sicilia Robert appointed Carlo Thopia's brother as his confidential advisor in 1336; a year later he verified the agreements of the new ruler of Albania despot Andrew Musachi (Musaci). Dispute of French and German rulers over the Albanian authority begun in 1346; Charles of Germany and Czech verified the right to authority over Albania by the seal of old Sarmatian rulers of Moravia. Venice announced Albania its enemy in 1364 and begun the maritime war, which ended in 1368. Venetians concluded an agreement with Albania on assistance and cooperation on August 18, 1386. Two years later Venice started its conflict with Ottoman Turks in the territory of Albania: battle for Drach begun and Princeps of Albania George Thopia surrendered Drach and his territory to Venetians on August 18, 1392, one of the first measures of Venice was abolition of slavery for Christians. Dispute between Vuk Brankovic (Vulcus de Branco) and Venice begun over the estate of Vuk's sister, wife of George Thopia and it ended in 1400 when Venice refused to turn back her dowry. In the meantime, Vojislava (Vojkslava), George Thopia's sister with her husband got a half of all the revenues from former property of Carlo Thopia. At the moment when Turks take the majority of Albanian territories in 1394 she got married to Progon Dukagjini (Progon Ducajini).

L'Archevêché de Bar (Antivari) jusqu'à 1400

À partir du premier concile de Spalato tenu en 925, et après que Tomislav, stratège des Croates, arrêta la campagne des Bulgares à la Panonie et Sirmium pour le compte de Constantinople, commença la lutte pour la catholicisation des territoires slaves de Dalmatie et la propagation de l'influence romaine à l'intérieur d'Illyricum. Les frontières entre l'Archevêché de Dioclée (Dioclea) est celui de Salona (Spalato) furent déterminées, Kotor (Cataro) et Raguse (Raguza) devinrent sièges ecclésiastiques sous leur domination binaire, les rois et les gentilshommes des Croates s'engagèrent à protéger les intérêts de la chancellerie pontificale, l'emploi de la langue slave dans le service ecclésiastique fut interdit, toute possibilité de coopération avec l'Église Slave fut rejetée. L'unique représentant de l'Archevêché de Dioclée à ce concile fut l'évêque de la "ville libre" Ulcinj. Avec la destruction de Dioclée en 980., et durant plusieurs décennies fut effectuée la réorganisation successive des provinces: Nouvel et Ancien Épire et Dalmatie. Comme la Prévalitaine (Praevalitane) fut supprimée par l'empereur Basile I, au cours de la première moitié du XI-ième siècle les archevêchés d'Antivari et Raguse, y compris celui d'Ohrid, devinrent successeurs des prérogatives du pouvoir de Dioclée, ce qui produit le motif de conflit et guerre entre ces deux cités qui durèrent plus de deux siècles. Ulcinj, avec tous les sièges épiscopaux en Haute Dalmatie et au Nouvel et Ancien Épire, échut à l'archevêché d'Antivari, mais en 1189., après la disparation du Royaume des Slaves, son évêque accepta la suprématie religieuse de Raguse et de la chancellerie pontificale. Au cours de l'an 1193, l'évêque d'Ulcinj Nicolas et sa ville devinrent les vassaux du Roi de Sicile Tancrède et de son fils Roger: ils obtinrent en possession les biens au sud de l'Italie qui appartenaient autrefois au Royaume des Slaves. Un an plus tard l'évêque d'Ulcinj, avec l'autorisation de la communauté de sa cité, fit l'alliance avec le souverain germanique Henri IV. Jusqu'à 1242, Ulcinj avec Antivari fit la guerre contre Raguse : le 22 avril de cette année, d'après l'ordre de Georges (Georgius), princeps de Dioclée, il fut contraint de conclure la paix avec Raguse. En 1262, la cité fit cadeau d'une de ses églises aux Dominicains, en 1278 elle tenta sans succès d'engager une nouvelle guerre contre Raguse, en s'emparant de vaisseaux de cette cité, tandis que vers 1280., Marie de Hau (de Chau-Chieritz), qui portait le titre de « Reine de Zeta » (Zenta, Xenta), soeur de la Reine de Serbie Hélène d'Anjou, fit Ulcinj sa capitale. En 1302, la cité établit d'étroites relations commerciales avec les ports sur la côte du nord de la Mer Noire, et en 1326, en tant que cité assujettie à l'empereur byzantin, commença à attaquer et enlever les vaisseaux des Ragusains – toutes les activités de guerre d'Ulcinj se terminèrent vers la fin de 1331, quand le Dominicain Thomas fut nommé évêque d'Ulcinj, mais un mois après, il fut banni par le Conseil Municipal de la cité et des Balkans. La chancellerie pontificale nomma en fonction d'évêque Gracia (Gracia), prêtre catholique, qui réussit à établir la paix entre Ulcinj et Raguse en 1337 : les Ragusains refusèrent à accepter Gracia comme leur archevêque et ils le bannirent, si bien que le souverain pontife nomma en fonction d'évêques d'Ulcinj des moines bénédictins qui réussirent à maintenir la paix entre deux cités. Depuis 1356, les habitants d'Ulcinj pillaient de temps en temps les commerçants vénitiens ce qui entraîna toute une série de procès judiciaires – en janvier 1359-1360 la Venise déclara la guerre à Ulcinj. La cité lutta à deux fronts sur la mer: contre Venise et de nouveau contre Raguse. Ces conflits, interrompus par des armistices d'un mois, à la demande du roi de Serbie, se terminèrent au mois de janvier 1374, au moment où un d'éminents gentilhommes d'Ulcinj devint citoyen de Venise. En 1379, les conflits entre Ulcinj et Raguse se renouvelèrent ; maintenant, ce sont les

Ragusains qui commencèrent à attaquer les vaisseaux de Kotor et Venise. Raguse et Gênes signèrent un accord de communes activités militaires sur la mer. Cette situation dura jusqu'à 1392 : c'est alors que le sultan ottoman Bayezid réussit à capturer Georges Stracimir Balšić (Strazimirus Balchicius), souverain de Zeta et Ulcinj. Pendant deux suivantes années Ulcinj demanda vainement l'aide de Venise, si bien que la cité tomba dans les mains d'Ottomans.

Budva déclara une longue guerre épuisante à Raguse, en janvier 1324, de la part de soi-disant „petits sièges épiscopaux de l'archevêché d'Antivari", ce qui contraignit les Ragusains de s'adresser à Venise pour l'aide, en 1359, et de lui demander de détruire la forteresse de Budva, par un vif assaut de la mer. Comme Venise le refusa en 1360, les Ragusains offrirent la paix humiliante aux habitants de Budva – en 1363 ils leur rendurent les biens à Lastva (Lastua), au sud de Kotor. Le 29 mars 1368 Venise déclara la guerre à Budva, tandis qu'en 1370, aux nouvelles que les Vénitiens ont mobilisé la flotte pour envahir Kotor, à la demande des habitants de Budva, le roi hongrois Ludovique (Ludovicus) conquit deux cités fortifiées de Budva, ce qui marqua le début du conflit entre Raguse et les rois hongrois, qui s'acheva en 1379-1380. La plupart de soi-disant « petits sièges épiscopaux » jusqu'à 1400 refusèrent et annulèrent les ordres de la chancellerie pontificale, sans permettant aux évêques catholiques de reprendre leurs églises – l'unique exception est Svatch, dont les évêques devenaient non rarement archevêques de Raguse, et même en 1318, l'évêque de Svatch, au nom de souverain pontife, consacra l'archevêque d'Antivari et le primat de Serbie.

Scutari, ancienne capitale des rois des Slaves et archevêché assujetti à Dioclée et Antivari, devint en deuxième moitié du XI-ième siècle „cité-amie de Venise". En 1122, les mercenaires de Scutari et des Bouches de Kotor entrèrent au service de la République vénitienne, et en 1204 Dominique de Scutari devint notaire officiel de Venise. En 1224-1225, les mercenaires de Scutari, en qualité de police du Doge vénitien, arrêtèrent les gentilhommes vénitiens désobéissants, en 1234 Scutari adressa des menaces à Raguse, tandis qu'en 1243 Jacob de Scutari (Jacobus Scodritanus ou Scutarius) devint notaire public vénitien avec d'immenses autorisations. En 1270, Michel Paléologue, empereur byzantin, fit cadeau de charte à Théodore de Scutari, archévêque de Cyzic, tandis que les membres de la maison noble d'Orsini donnèrent de nombreuses offrandes à la cité. Scutari se mit au front de l'émeute des Slave d'Epire contre Constantinople. En 1368 commencèrent les négociations entre Venise et le sultan ottoman Murad, qui offrit aux Vénitiens de prendre Scutari. Le 3 février 1394 la Venise refusa officiellement de prendre Scutari, puisque le pouvoir ottoman était institutionnalisé dans la cité, et au début de mars 1396 interdit à ses commerçants toute affaire avec cette cité et autres contrées au sud de Scutari. Pourtant, le 21 mars 1396 les autorités vénitiennes, après que les Ottomans se retirèrent de Scutari, acceptèrent l'offre de George Balšić, souverain de Zeta, de prendre la cité ainsi que tous les biens qui lui appartenaient, tout particulièrement la grande forteresse Drivast (Drivastum). Le 9 avril 1396, Venise nomma Jovan Novljanin (Ioannes de Canali) pour son proviseur (provisorius). À titre de l'aide, les Vénitiens envoyèrent leurs troupes de Scutari à Durrës et autres villes: en 1399, une grande insurrection contre leur pouvoir à Zeta et en Albanie contraignit la Venise de changer de politique. Un an plus tard, la Venise commenca à abandonner les territoires méridionaux de l'Archevêché d'Antivari, en les cédant aux Ottomans.

C'est le 16 juin 1079 qu'apparut l'Albanie, en tant qu'évêché sous le pouvoir de l'archevêque d'Antivari et région avec une certaine autonomie dans le cadre des pays des Slaves sud – alors son évêque fut envoyé par le souverain pontife en qualité de son nonce chez le patriarche d'Aquilée. En 1204 l'évêque d'Albanie aparrut comme nonce apostolique à la Cour Bulgare, où, en présence de l'archévêque des Bulgares et Valaques (Blachorum), il fit

la consécration de l'évêque de Branitchevo. L'évêque d'Albanie devint en 1208 représentant du souverain pontife dans l'archevêché catholique à Durrës, dont le siège sacré faisait l'objet d'un différend entre la Venise et la chancellerie pontificale. Au mois de février 1208, le souverain pontife envoya son légat à la Cour de Dimitri (Demetrios), princeps des Albanais, afin de le convertir au catholicisme; un an plus tard la chancellerie pontificale tenta de protéger l'archevêché de Durrës, que Dimitrie avait usurpé en partageant ses biens avec Mihalicije (Michailitios), princeps des Avars Cumanes et Venise. En 1210 Durrës et l'archevêché de Durrës signèrent avec Venise un traité d'amitié et acceptèrent la souveraineté du pouvoir vénitien (le doge vénitien signait des actes en tant que duc de Venise, Croatie et Dalmatie). En 1211, le souverain pontife et le patriarche d'Aquilée signèrent un accord: l'archévêque de Durrës et l'évêque albanais devinrent des vicaires vénitiens au suprême Sud-ouest des Balkans. En 1280 la Venise renforce la forteresse de Durrës, Durrës et l'Albanie renouvelèrent la flotte de leur roi Charles I d'Anjou, lequel, en septembre de même année, commença le siège de Berat (Belegrad) et vendait le blé de ses réserves aux habitants d'Albanie, à des conditions favorables. La deuxième guerre pour Berat (Belegrad) contraignit Charles I d'Anjou de compléter ses troupes avec les mercénaires sarrasins et ottomans - Charles I captura en 1281 Gini (Gini), duc d'Albanie, et Masud (Massud), son conseiller-soldat professionnel ottoman, que les Paléologues lui avaient envoyé en aide. Finalement, en 1284, Charles I d'Anjou décida de prendre à son service les plus notables dignitaires albanais et d'établir la paix de l'évêché d'Albanie. C'est en 1303 qu'on commenca à convertir le peuple albanais au catholicisme – ce furent les Dominicains de Hongrie qui vinrent à effectuer cette mission. Le 6 août 1306, Philippe, princeps d'Achaiae, despote de Romanie (Romania) et souverain du Royaume d'Albanie reçut le serment de paix et de coopération d'Uroš, roi de Rascie (Rassia). En 1315 commenca la „purification ethnique" d'Apulie: tous les Sarrasins furent réduits en esclaves et vendus avec leurs biens. Philippe de Tarente se fit proclamer roi d'Albanie – le 21 mai 1324 il donna de nombreux territoires à Jean, ban de pays slave (Sclavoniae), pour en gérer. Carlo Topia (Carolus Tobia ou Topia selon le document), nouveau souverain du Royaume d'Albanie, obtint en 1329 le soutien armé de Robert, Roi de Sicile, qui donna l'ordre à Raguse, concernant le respect des loi du Princeps d'Albanie, de la part de ses commerçants. En 1336, Robert, Roi de Sicile prit le frère de Carlo Topia pour son conseiller confidentiel; un an plus tard il confirma les traités du despote André Mussachi (Musaci), nouvel souverain d'Albanie. En 1364 commença un différend entre les souverains français et germaniques, relatif au droit du pouvoir sur l'Albanie; Charles de Germanie et de Bohême confirma le droit au pouvoir sur l'Albanie par le sceau d'anciens souverains sarmates de Moravie. En 1364 la Venise désigna l'Albanie comme ennemi et commença une guerre maritime qui se termina en 1368. Le 18 août 1386, les Vénitiens conclurent le traité d'aide et de coopération avec l'Albanie. Deux ans plus tard la Venise entra en conflit avec les Ottomans sur le territoire d'Albanie : une bataille fut livrée pour la subsistance de Durrës, si bien qu'en date de 18 août 1392 Georges Topia, princeps d'Albanie remit Durrës et son territoire aux Vénitiens – une des premières mesures de Venise fut l'abolition de l'esclavage pour les chrétiens. Vuk Branković (Vulcus de Branco) entra en conflit avec Venise au sujet de la succession de sa soeur, épouse de Georges Topia, qui se terminera en 1400 par le refus de Venise de rendre sa dot. Dans l'entre-temps, Vojislava (Vojislava), sœur de Georges Topia, obtint avec son mari la moitié de tous les revenus d'anciens biens de Georges Topia. Au moment où les Ottomans envahirent la plus grande partie des territoires albanais, en 1394, elle prit pour époux Pregon Dukadjini (Progon Ducajini).

Erzbistum von Bar (Antivari) bis 1400

Mit dem ersten Konzil im Jahr 925 in Split, nachdem der Stratege der Kroaten, Tomislav, den Anmarsch von Bulgaren auf Panonien und Sirmium für Rechnung von Konstantinopel stoppte, beginnt der Kampf für die Katholizisierung der slawischen Gebiete von Dalmatien und die Verbreitung des römischen Einflusses ins Binnenland Illyricums. Es werden die Grenzen zwischen dem Erzbistum von Doklea (Dioclea) und dem von Solin (Split – Salona, Spalato) bestimmt, Kotor (Cataro) und Dubrovnik (Ragusa) werden zu Kirchensitzen unter deren Doppelverwaltung, die Könige und Adeligen der Kroaten verpflichten sich, die Interessen der Pontifikalkanzlei zu schützen, die Benutzung der slawischen Sprache im Kirchendienst wird verboten, jede Möglichkeit einer Zusammenarbeit mit der slawischen Kirche wird abgewiesen. Der einzige Vertreter des Erzbistums von Doklea auf diesem Konzil ist der Bischof der „freien Stadt“ Ulcinj. Mit dem Niedergang von Doklea im Jahr 980 wird während einiger Jahrzehnte eine allmähliche Umorganisierung der Provinzen Neu- und Altepirus und Dalmatien durchgeführt. Da Praevalitane in der ersten Hälfte des XI. Jahrhundert vom Imperator Vasilije I (Basile I) abgeschafft wurde, werden die Erzbistümer von Bar (Antivari) und Dubrovnik, neben Ohrid, zu Nachfolgern dokleanischer Machtprärogative, was zur Ursache der Konflikte und des Krieges zwischen diesen beiden Städten, der über zwei Jahrhunderte gedauert hat, wird.

Ulcinj wird samt allen Bistumssitzen in Oberdalmatien und Neu- und Altepirus dem Bistum von Bar zugewiesen. Nach dem Verschwinden des Königtums der Slawen, akzeptiert sein Bischof im Jahr 1189 für eine kurze Zeit die Glaubenszuständigkeit von Dubrovnik und der Pontifikalkanzlei. Im Laufe 1193 werden der ulcinjer Bischof Nikola und seine Stadt zu Vasallen des Königs Siziliens, Tancred und seines Sohnes Roger: sie bekommen Besitztümer im Süden Italiens, die einst dem Königtum der Slawen gehörten. Ein Jahr später schließt der ulcinjer Bischof mit Ermächtigung der Gemeinschaft seiner Stadt einen Bund mit dem germanischen Herrscher Heinrich IV. dem Deutschen. Bis 1242 führt Ulcinj zusammen mit Bar Krieg gegen Dubrovnik: am 22. April des gleichen Jahres muss es auf Befehl des Prinzeps von Doclea, Georgius, mit Dubrovnik Frieden schließen. Die Stadt schenkt 1262 den Dominikanern eine ihrer Kirchen, 1278 versucht sie erfolglos, einen neuen Krieg gegen Dubrovnik ausbrechen zu lassen, indem sie die Schiffe dieser Stadt an sich reißt. Gegen 1280 richtet die Schwester der Königin Serbiens Helene Anjou, Marie de Chau – Chieritz mit dem Titel „Königin von Zeta" (Zenta, Xenta) ihren Thronsitz in Ulcinj ein. Im Jahr 1302 stellt die Stadt enge Handelsbeziehungen mit den Häfen an der Nordküste des Schwarzen Meeres her und beginnt 1326 als eine dem byzantinischen Imperator unterworfene Stadt die Schiffe von Dubrovnik anzugreifen und an sich zu reißen. Alle Kriegsaktivitäten von Ulcinj hören gegen Ende 1331 auf, als zum ulcinjer Bischof der Dominikaner Toma ernannt wurde, der nach einem Monat vom Stadtrat aus der Stadt und vom Balkan verbannt wird.

Die Pontifikalkanzlei ernennt den katholischen Priester Gracia zum Bischof, dem es gelingt, im Jahr 1337 Frieden zwischen Ulcinj und Dubrovnik herbeizuführen: die Dubrovniker lehnen ab, Gracia als ihren Erzbischof zu akzeptieren und sie verbannen ihn, wonach der Papst die Benediktinermönche zu ulcinjer Bischöfen ernennt, denen es gelingt, den Frieden zwischen den beiden Städten aufrechtzuerhalten. Von 1356 plündern die Ulcinjer zeitweise die venezianischen Händler, was zu einer Reihe von Gerichtsstreitverfahren führt. Im Januar 1359-1360 erklärt Venedig Ulcinj den Krieg. Am Meer kämpft die Stadt auf zwei Fronten: gegen Venedig und wieder einmal gegen Dubrovnik. Diese von einmonatigen Friedensperioden

unterbrochenen Konflikte enden auf Verlangen des Königs Serbiens im Januar 1374, als einer der führenden ulcinjer Adligen zum Bürger Venedigs wurde. Im Jahr 1379 brechen die Konflikte zwischen Ulcinj und Dubrovnik erneut aus; jetzt beginnen die Dubrovniker, die Schiffe sowohl von Kotor als auch von Venedig anzugreifen. Dubrovnik und Genua schließen ein Abkommen über gemeinsame Militäraktivitäten am Meer ab. Die Situation dauert bis 1392 an: dann gelingt es dem türkischen Sultan Bajazit, Georg Strazimir Balšić (Strazimirus Balchicius), den Herrscher von Zeta und Ulcinj, gefangen zu nehmen. Im Laufe der zwei darauffolgenden Jahre bittet Ulcinj vergeblich um Hilfe von Venedig und fällt in die türkischen Hände.

Von den sog. „kleinen Bischofssitzen des Erzbistums von Bar" erklärt Budva im Januar 1324 Dubrovnik einen langen und erschöpfenden Krieg, weshalb sich Dubrovnik gezwungen sieht, 1359 Venedig um Hilfe zu bitten und von ihm zu verlangen, durch einen kräftigen Angriff vom Meer aus die Festung von Budva zu zerstören. Als Venedig das ablehnte, bietet Dubrovnik 1360 Budva einen erniedrigenden Frieden an – 1363 werden die Besitztümer in Lastva (Lastua) südlich von Kotor an Budva zurückgegeben. Am 29. März 1368 erklärt Venedig Budva den Krieg. Als 1370 die Nachricht, dass Venedig seine Flotte in Bewegung gesetzt hat, um Kotor einzunehmen, den ungarischen König Ludovicus erreichte, nimmt er auf Verlangen von Budva zwei feste Städte von Budva ein. Das ist der Anfang des Konfliktes zwischen Dubrovnik und den ungarischen Königen, der 1379-1380 endet. Eine große Zahl der sog. „kleinen Bischofssitze" leht ab und annulliert bis 1400 die Befehle der Pontifikalkanzlei. Sie erlauben den katholischen Bischöfen nicht, ihre Kirchen zu übernehmen. Die einzige Ausnahme ist Swatsch, dessen Bischöfe nicht selten zu dubrovniker Erzbischöfen werden. Der swatscher Bischof weiht sogar im Jahr 1318 im Namen des Papstes den Erzbischof von Bar und Primas Serbiens.

Die einstige Thronstadt der Könige der Slawen und das Doclea und Bar unterworfene Erzbistum, Skutari, wird in der zweiten Hälfte des XI. Jahrhunderts zur „Freundesstadt Venedigs". Im Jahr 1122 treten die Söldner aus Skutari und der Bucht von Kotor in den Dienst der venezianischen Republik, und im Jahr 1204 wird Dominik von Skutari zum offiziellen Notar Venedigs. Die Söldner von Skutari verhaften 1224-1225 als Polizei des venezianischen Herzogs die ungehorsamen venezianischen Adligen. 1234 droht Skutari Dubrovnik, und 1243 wird Jakob von Skutari (Jacobus Scodritanus oder Scutarius) zum venezianischen Staatsnotar mit enormen Ermächtigungen. 1270 schenkt der byzantinische Imperator Michael der Paläologe dem Erzbischof von Cyzik, Theodor von Skutari, eine Charte und gleichzeitig bekommt die Stadt zahlreiche Geschenke vom Adelshaus Orsini.

Im Jahr 1355 stellt sich Skutari an die Spitze des Aufruhres der Slawen von Epirus gegen Konstantinopel. 1368 beginnen die Verhandlungen zwischen Venedig und dem türkischen Sultan Murat, der den Venezianern anbietet, Skutari zu übernehmen. Am 3. Februar 1394 lehnt Venedig offiziell ab, Skutari zu übernehmen, weil in der Stadt die türkische Macht institutionalisiert war und verbietet Anfang März 1396 seinen Händlern, Geschäfte mit dieser Stadt und allen Gebieten südlich von Skutari zu tätigen. Nachdem sich die Türken aus Skuktari zurückgezogen hatten, akzeptiert die venezianische Regierung dennoch am 21. März 1396 das Angebot des Herrschers von Zeta, Georg Balšić, die Stadt samt allen ihr gehörenden Besitztümern, und insbesondere die große Festung Drivast (Drivastum) zu übernehmen. Am 9. April 1396 ernennt Venedig Jochannes Novljanin (Ioannes de Canali) zu seinem Provisorius. Aus Skutari senden die Venezianer ihre Truppen als Hilfe für Durazzu und andere Städte: der große Aufstand in Zeta und Albanien gegen seine Regierung 1399 zwingt Venedig, seine Politik zu ändern. Ein Jahr später beginnt Venedig, die südlichen Gebiete des Erzbistums von Bar zu verlassen und überlässt diese den Türken.

Als dem Erzbischof von Bar unterworfenes Bistum und ein Gebiet mit einer gewissen Autonomie im Rahmen der südslawischen Länder erscheint am 16. Juni 1079 Albanien – damals entsendet der Papst den albanischen Bischof als seinen Gesandten beim Patriarchen von Aquilaea (aquilenses). Als päpstlicher Vertreter erscheint der Bischof von Albanien 1204 am bulgarischen Hof, wo er im Beisein des Erzbischofs der Bulgaren und Vallachen (Blachorum) den Bischof von Branitsevo weiht. Der Bischof von Albanien wird 1208 zum päpstilichen Vertreter im katholischen Erzbistum von Durazzu, um dessen Priestersitz Venedig und die Pontifikalkanzlei streiten. Im Februar 1208 entsendet der Papst seinen Legaten an den Hof von Demetrios, dem Prinzeps der Albaner, um diesen zum Katholizismus zu bekehren; ein Jahr später versucht die Pontifikalkanzlei, das Erzbistum von Durazzu zu schützen, das von Demetrios usurpiert wurde, indem er seine Güter mit dem Prinzeps von Awaren Cumanes, Michailitios und Venedig teilte.

Durazzu und das Erzbistum von Durazzu unterzeichnen 1210 einen Freundschaftsvertrag mit Venedig und akzeptieren die Souverenität der venezianischen Macht (der venezianische Herzog unterzeichnet die Akten als Dux Venedigs, Koratiens und Dalmatiens). Im Jahr 1211 unterzeichnen der Papst und der Patriarch von Aquilae ein Abkommen: der Erzbischof von Durazzu und der albanische Bischof werden zu venezianischen Statthaltern im äußersten Südwesten des Balkans. Im Jahr 1280 befestigt Venedig die Festung von Durazzu, Durazzu und Albanien erneuern die Flotte ihres Königs Karl I. von Anjou, der im September des gleichen Jahres die Belagerung von Berat (Belegrad) beginnt und der Bevölkerung Albaniens Getreide aus seinen Vorräten unter günstigen Bedingungen verkauft. Der lange Krieg um Berat (Belegrad) zwingt Karl I. von Anjou, seine Truppen durch die sarazenischen und türkischen Söldner zu ergänzen – Karl I. nimmt 1281 den Dux Albaniens Gini und seinen Berater, den türkischen Berufssoldat Massud, der ihm als Hilfe von Paläologen gesandt wurde, gefangen. Im Jahr 1284 entschließt sich Karl I. von Anjou, die angesehensten albanischen Adeligen in seinen Dienst zu nehmen und auf den Territorien des Bistums Albaniens Frieden herzustellen.

Im Jahr 1303 beginnt die Bekehrung der Bevölkerung Albaniens zum Katholizismus – die Dominikaner aus Ungarn kommen, um diese Mission zu erfüllen. Am 6. August 1306 nimmt der Prinzeps von Achaie, der Despot des Romeischen Landes (Romania) und Herrscher des Königtums Albanien, Philipp, den Schwur vom König von Rassia, Uroš, über Frieden und Zusammenarbeit entgegen. Im Jahr 1315 beginnt die „ethnische Säuberung“ von Apuglia: alle Sarazenen werden zu Sklaven gemacht und zusammen mit ihren Gütern verkauft. Philipp aus Tarento wird zum König Albaniens erklärt – am 21. Mai 1324 übergibt er große Territorien dem Banus des Slawischen Landes (Sclavoniae), Johannes, zur Verwaltung. Der neue Herrscher des Königtums Albaniens, Karl Topia (Carolus Tobia oder Topia, je nach dem Dokument) bekommt 1329 eine Waffenhilfe vom sizilianischen König Robert, der Dubrovnik befiehlt, dass seine Händler die Gesetze des albanischen Prinzeps respektieren müssen. Der König Siziliens, Robert, lässt 1336 den Bruder von Karl Topia zu seinem vertraulichen Berater zu werden; ein Jahr später bestätigt er die Verträge des neuen Herrschers Albaniens, des Despoten Andreas Musaci. 1346 beginnt der Streit der französischen und deutschen Herrscher um das Machtrecht über Albanien; Karl der Deutsche und Tschechische beglaubigt das Machtrecht über Albanien mit dem Siegel der alten sarmatischen Herrscher von Morawien.

Im Jahr 1364 erklärt Venedig Albanien zum Feind und beginnt einen Seekrieg, der 1368 endet. Venedig schließt am 18. August 1386 einen Vetrag über Hilfe und Zusammenarbeit mit Albanien ab. Zwei Jahre später beginnen die Konflikte Venedigs mit den Türken auf dem

Territorium Albaniens: es beginnt die Schlacht um das Überleben von Durazzu. Am 18. August 1392 übergibt der Prinzeps von Albanien, Georg Topia, den Venezianern Durazzu und sein Territorium – eine der ersten Maßnahmen Venedigs ist die Aufhebung der Sklaverei der Christen. Es beginnt der Streit zwischen Vuk Branković (Vulcus de Branco) und Venedig um die Hinterlassenschaft der Schwester von Vuk, der Ehefrau von Georg Topia, der 1400 so endet, dass Venedig ablehnt, ihre Mitgift zurückzugeben. Inzwischen bekommt Vojislava (Vojkslava), die Schwester von Georg Topi mit ihrem Mann eine Hälfte aller Einnahmen von den einstigen Besitztümern von Karl Topi. Im Moment, in dem die Türken die meisten Territorien Albaniens einnehmen, heiratet sie 1394 Pregon Dukadjini (Progon Ducajini).

Барский (Antivari) архиепископат до 1400-ого года

Начиная с момента проведения первого собора в г. Сплите 925 года, так как стратег хорватов Томислав за счет Константинополя остановил наступление болгар в Панонию и Сирмиум, начинается борьба для католизации славянской территории Далмации и распространения римского влияния во внутренности Илирикума. Устанавливаются границы между дуклянским (Dioclea) и Солинским (Сплитского – Салона, Spalato) архиепископата, Котор (Cataro) и Дубровник (Raguza) становятся церковными центрами, подчиненные их двойному управлению, короли и дворяне хорватов обязуются защищать интересы понтификального офиса, запрещается использование славянского языка в церковной службе, отрицается любая возможность сотрудничества с Церквой славянской. Единственным представителем дуклянского архиепископата на данном соборе является епископ "свободного города" Улциня. Уничтожением Дукли 980 года, в течение нескольких десятилетий проводится реорганизация провинций Новый и Старый Эпир и Далмация. Так как существование Превалитаны (Praevalitane) отменил император Василий I (Basile I), в течение первой половины XI в. архиепископии в Баре (Antivari) и Дубровнике, за исключением Охрида, становятся наследниками дуклянских прерогативов силы, являющейся причиной столкновений и войны между двумя городами, которые продолжались более двух веков. Улцинь, включая епископские центры в Верхней Далмации и Новом и Старом Эпире принадлежит Барской епископии, но 1189 года, после прекращения Королевства Славян, его епископ на короткое время подчиняется компетенции церковной власти Дубровника и понтификального офиса. В течение 1193 года, улциньский епископ Никола и его город становятся вассалами короля Сицилии, Танкреда (Tancred) и его сына Роже (Roger): получают участки, которые на юге Италии когда то принадлежали Королевству Славян. Год спустя, улциньский епископ обладающий полномочиями сообщества своего города присоединяется союзу с германским правителем Генриком IV Немецким. До 1242 года Улцинь вместе с Баром воюет против Дубровника: 22 –ого апреля этого года по приказу Георгия (Georgius) принцепса Дукли должен заключить мир с Дубровником. Город в 1262 г. дарит одну из своих церквей доминиканцам, 1278. безуспешно пытается возбудить новую войну против Дубровника, захватывая корабли данного города, а примерно 1280 года сестра королевы Сербии Елены Анжуйской, Мария де Хау (de Chau – Chieritz) с титулом "королева Зеты" (Zenta, Xenta) размещает свою столицу в г.Улцинь. 1302 г. город устанавливает тесные торговые связи с портами на северном берегу Черного моря, а 1326 года, в качестве подчиненного византийскому императору, начинает атаковать и присваивать корабли жителей Дубровника – все военные активности Улциня завершаются под конец 1331 года, когда улциньским епископом назначается доминиканец Тома, которого после одного месяца городской совет выгоняет из города и с Балкан. Понтификальный офис назначает епископом католического священника Грацию (Gracia) которому удалось в 1337 году заключить мир между Улцинем и Дубровником: жители Дубровника отказываются принять Грацию своим архиепископом и выгоняют его, и папа улциньским епископом назначает бенедиктинских монахов, которым удается удержать мир между двумя городами. С 1356 года жители Улциня время от времени грабят венецианских торговцев, что приводит к ряду судебных споров – в январе 1359-1360 гг. Венеция объявляет войну Улциню. Городу пришлось воевать на

море на двух фронтах: против Венеции и снова против Дубровника. Данные столкновения с одномесячными перемириями по требованию короля Сербии завершаются в январе 1374 года, после становления одного из выдающихся улциньских дворянинов гражданином Венеции. 1379 года обновляются столкновения между Улцинем и Дубровником; теперь жители Дубровника начинают атаковать на венецианские корабли. Дубровник и Генуя заключают соглашение о совместных военных активностях на море. Такая обстановка продолжается до 1392 года: тогда турецкому султану Баязиту удается поставить в плен Георгия Страцимира Балшича (Strazimirus Balchicius) государя Зеты и Улциня. В течение двух следующих года Улцинь без результатов требует помощи от Венеции и турки берут их в плен.

От имени т.н. «малых епископских центров барского епископата», Будва 1324 г. объявляет длинную и изнуряющую войну Дубровнику, что привело граждан Дубровника в 1359 года обратиться за помощь Венеции требуя от них произвести сильный удар с моря разрушить будванскую крепость. После того что Венеция отказалась от этого, 1360 года граждане Дубровника предлагают оскорбительный мир населению Будвы – 1363 г. возвращают им участки в Ластве (Lastua) к югу от Котора. 29 марта 1368 года Венеция объявляет войну Будве, а 1370 года после информации, что венецианцы с своим флотом решили занять г. Котор, венгерский король Людвиг (Ludovicus) по требованию населения Будвы осваивает два будванских города, что означает начало столкновений между Дубровником и венгерскими королями которые завершаются 1379-1380. Большое число т.н. "малых епископских центров" до 1400 года отвергает и аннулирует поручения понтификального офиса, не разрешает католическим епископам взять обратно свои церкви. Единственным исключением является Свач, епископы которого нередко становятся дубровацкими архиепископами, даже 1318 года от имени папы епископ Свача рукополагает барского архиепископа и примаса Сербии.

Бывшая столица королей славян и архиепископия подчиненная Дукле и Баре, Шкодер во второй половине XI века становится "городом другом Венеции". 1122 года наемники из Шкодера и Боки-Которской вступают в службу венецианской Республики, а 1204 г. Скутецкий Доминик становится официальным нотариусом Венеции. Скадарские наемные солдаты 1224-1225 года, в качестве полиции венецианского дожа, арестуют непослушных венецианских дворян, 1234. Шкодер грозит Дубровнику, а 1243 Йаков Скутецкий (Jacobus Scodritanus или Scutarius) становится венецианским государственным нотариусом с огромными полномочиями. 1270 г. византийский император Михаил Палеолог дарит хартию Теодору Скутецкому архиепископу Кизика (Cyzik) и вместе с нею многочисленные дары городу дают и члены дворянского дома Орсины. В 1355 г. Шкодер возглавляет восстание эпирских Славян против Константинополя. 1368 г. начинаются переговоры между Венецией и турецким султаном Муратом, который предлагает Венецианцам взять в свои руки Шкодер. 3-его февраля 1394 года Венеция официально отказывает взять в свои руки Шкодер, потому что в городе институционализирована турецкая власть, а в начале марта 1396 года она запрещает своим торговцам все сделки с данным городом и районами южнее Шкодера. Однако 21-ого марта 1396 года венецианская власть, после того что турки отступили из Шкодера, согласилась с предложением государя зеты Георгия Балшича взять город и все участки, которые принадлежат ему, в частности большую крепость Дриваст (Drivastum). Венеция 9 апреля 1396 года своим провизором (provisorius) назначает Иоанна Новлянина (Ioannes de Canali). Из Шкодера венецианцы посылают свои войска в качестве помощи г. Дуррес и другим городам: 1399 года великое восстание против их

власти в Зете и Албании вынуждает Венецию менять политику. Год спустья, Венеция начинает покидать южные территории Барского епископата, передавая их туркам.

В качестве епископии под властью барского архиепископа и области с соответствующей автономией в рамках южнословянских стран, 16 июня 1079 года появляется Албания – и тогда ее епископа папа посылает как своего посланника аквилейскому (aquilenses) патриярху. В качестве папского представителя, епископ Албании появляется 1204 года на болгарском дворе где в присутствии архиепископа болгар и валахов (Blachorum) рукополагает епископа Браничева (Branitsevo). Епископ Албании 1208 года становится представителем папы в католическом архиепископате Дурессе, относительно священного местонахождения спорят Венеция и понтификальный офис. В феврале 1208 года папа посылает своего легата на двор Димитрия (Demetrios), принцепса (princeps) албанцев для того чтобы перевести его в католичество; год спустя понтификальный офис пытается защитить архиепископат Дуреса, который узурпировал Димитрий, разделив его добра с принцепсом Авара Кумана (Cumanes) Михалицием (Michailitios) и Венецией. Дуррес и Дурреский архиепископат в 1210 году подписывают договор о дружбе с Венецией и согласны с суверенитетом венецианской власти (венецианский дож на документах подписывается как дукс Венеции, Хорватии и Далмации). В1211. папа и аквилейский патриарх подписали согласие: дурреский архиепископ и албанский епископ становятся венецианскими наместниками на крайнем юго-западе Балкан. В 1280. Венеция укрепляет крепость Дурреса, Дуррес и Албания возобнавляют флот своего короля Карло I Анжуйского, который в сентябре т.г. начинают блокаду Берата (Belegrad) и на благоприятных условиях продает зерно из своих запасов жителям Албании. Вторая война для Берата (Belegrad) вынуждает Карло I Анжуйского свои войска пополнять наемниками Сараценами и Турками – Карло I берет в плен 1281 г. Дукса Албании Гини (Gini) и его советника, турецкого профессионального воина Масуда (Massud) которого отправили ему на помощь Палеологи. Наконец, 1284 года Карло I Анжуйский решил самых выдающихся албанских вельмож забрать в свою службу и установить мир на территориях епископата Албании. В 1303 году начинается переведение населения Албании в католичество – доминиканцы из Венгрии приезжают для выполнения данной миссии. В 1306 году в августе 6-ой принцепс Ахае (Achaie), деспот Ромейской страны (Romania) и государь Королевства Албании Филип принимает завещание Уроша, короля Рашки (Rassia) о мире и сотрудничестве. В 1315 г начинается «этническая очистка» Апулии: все Сарацины превращаются в рабы, продают их вместе с их имуществом. Филип из Таренто (Tarento) провозглашает себя королем Албании – он 1324 года, 21 мая предоставляет большие территории на управление Иоанну, бану славянской страны (Sclavoniae). Новый государь Королевства Албании Карло Топиа (Carolus Tobia или Topia в зависимости от документа) 1329. получает помощь в форме оружия сицилианского короля Роберта, который приказывает Дубровнику чтобы его торговцы уважали законы албанского принцепса. Король Сицилии Роберт 1336 года конфиденциальным советником берет брата Карло Топии; год спустя подтверждает договоры нового государя Албании, деспота Андрии Мусакия (Musaci). 1346 года начинается спор французских и немецких правителей о праве власти над Албанией; Карло Немецкий и Чешский заверяет право власти над Албанией, печатью старых сарматских правителей Моравии. 1364 года Венеция объявляет Албанию врагом и начинает войну на море, которая завершается 1368 года. Венецианцы 18 августа 1386 заключают договор по предоставлению помощи и сотрудничестве с Албанией. Два года

потом, Венеция сталкивается с Турками на территории Албании: начинается битва для выживания Дурреса и 18-ого августа 1392 года принцепс Албаии Георгий Топия передает г. Дуррес и свою территорию Венецианцам – одна из первых мер Венеции является отмена рабства для христян. Начинается спор между Вуком Бранковичем (Vulcus de Branco) и Венецией по поводу наследия сестры Вука, супруги Георгия Топии, который завершается 1400 года, отказом Венеции венуть ее приданное. В междувремени Воислава (Vojkslava), сестра Георгия Топии, получает с мужем половину всех доходов от бывшего имущества Карло Топии. В момент когда Турки осваивают самую большую часть албанской территории, 1394 года она выходит замуж за Прегона Дукажини (Progon Ducajini).

SADRŽAJ

PROSTORI NEKADAŠNJE PREVALITANE DO 1400. GODINE: SAMOSTALNI GRADOVI POD JEDINSTVENOM VJERSKOM UPRAVOM 7

Ulcinj

Oko 925. godine:
Zaključci Prvog sabora u Splitu o granicama između Dukljanskog i Solinskog arhiepiskopata, vršenju vlasti u zajedničkoj episkopiji Kotora i Dubrovnika, obavezama kraljeva i plemića Hrvata koji štite pontifikalne interese na svojoj teritoriji i o episkopu slobodnog grada Ulcinja – zabrana korišćenja slovenskog jezika i odluke koje se odnose na sveštenstvo Crkve slovenske 36
Godine 1189. maja 13. u Dubrovniku:
Ulcinjski episkop priznaje pravo vlasti Dubrovačke mitropolije nad Gornjom Dalmacijom 42
Godine 1193. aprila 23. u Monopoliju:
Ulcinjski episkop Nikola ponovo prima dio posjeda svojih crkve i manastira u južnoj Italiji 44
Godine 1193. maj:
Tankred kralj Sicilije, duks Apulije i princeps Kapue daruje Ulcinjanima pravo da napasaju stoku u južnoj Italiji 48
Godine 1194. juna 2. u Rimu:
Papa Celestin III traži imenovanje novog episkopa pošto je ulcinjski Nikola sa svim crkvenim i manastirskim blagom iz svoje benediktinske opatije prebjegao pod zaštitu Henrika VI Njemačkog 52
Oko 1240-1243 u Ulcinju:
Ulcinjski episkop Marko traži jemstvo za svoju bezbjednost na putu za Dubrovnik 54
Godina 1242. aprila 22. u Dubrovniku:
Po zapovijesti Đorđa princepsa Duklje i ulcinjskog komesa Miroslava Ulcinj i Dubrovnik sklapaju mir 56
Godine 1242. aprila 22. u Dubrovniku:
Ulcinjski episkop u ime svog grada, princepsa Duklje Đorđa i komesa Miroslava, prihvata vrhovnu vjersku vlast dubrovačkog arhiepiskopa 60
Godine 1242. avgusta 10:
Ulcinjska se crkva, ali ne i grad i njegovo stanovništvo, pokoravaju Dubrovačkom arhiepiskopatu 62
Godine 1252. aprila 22. u Peruđi:
Fragmenti pisma pape Inokentija IV u vezi sudskog procesa između Bara i Dubrovnika 66
Godine 1261. marta 6. kod Ulcinja:
Ulcinjski episkop ustupa dubrovačkim dominikancima crkvu Svetog Maura 68
Godine 1278. oktobra 14:
Dubrovčanin tuži Ulcinjanina Slavka zbog duga 70
Godine 1278. decembra 7:
Ročište u parnici povodom broda koga su uzaptili Ulcinjani 72

Godine 1279. januara 9 – aprila 19:
Marko de Viliariko tuži Ulcinjanina Slavka zbog duga 74
Godine 1279. juna 26:
Nastavak spora povodom broda koga su oteli Ulcinjani 76
Godine 1280. marta 26:
Dubrovčani se međusobno tuže zbog broda koji su im oteli Ulcinjani 78
Godine 1280. avgusta 23:
Bajul kraljice Srbije oteo stvari ulcinjskog zuparija Draginje 80
Godine 1283. aprila 5:
U prisustvu gospodarice Ulcinja, kraljice Zete Marije de Hau,
Ulcinjanin Dimitrije prodaje svoj jedrenjak 82
Godine 1283. maja 8:
Venecijanski trgovac preprodaje drvenu građu kupljenu u Ulcinju 84
Godine 1285. aprila 6:
Kraljica Zete i gospodarica Ulcinja Marija de Hau globi trgovca uljem 88
Godina 1302. avgusta 3-4:
Ovlašćenje Stefanu iz Ponta, Ulcinjaninu Slavu i Paski Pincinatu
da tokom avgusta mogu prevoziti žito od i do Ulcinja i Bara 90
Godine 1304. januara 21-maja 26:
Dubrovačka vlast poziva jednog Ulcinjanina na sud
i pokreće spor sa Ulcinjanima zbog voska 90
Godine 1313. januara 22:
Odluka dubrovačkih brodara da njihova plovila
za Romejske zemlje imaju pratnju 92
Godine 1326. septembra 23:
Dubrovčani organizuju potjeru za ulcinjskim gusarima 94
Godine 1329, 13. marta – 26. aprila:
Dubrovčani traže od Ulcinjana naknadu za zaplijenjene im ječam i so 96
Godine 1329. marta 14:
Dubrovčani pokušavaju da se dogovore sa Ulcinjanima
oko nadoknade štete njihovim građanima.
Ulcinjanima u Dubrovniku oduzimaju brod i prodaju ga na licitaciji 98
Godine 1331. septembra 24. u Avinjonu:
Dominikanac Toma, nakon smrti ulcinjskog episkopa Miroslava,
dobija njegovo mjesto 100
Godine 1331. oktobra 3. u Avinjonu:
Ulcinjski episkop Toma nakon imenovanja se povlači
jer se suočio sa gnjevnim Ulcinjanima 102
Godine 1337. maja 9. u Dubrovniku:
Ulcinjski episkop Gracije svojim potpisom
jemči odluku dubrovačkog arhiepiskopa 104
Godine 1337. decembra 11:
Ulcinjski episkop Gracija izabran je za dubrovačkog arhiepiskopa 108
Godine 1342. maja 31:
Papa Kliment VI ulcinjskog episkopa i nesuđenog dubrovačkog arhiepiskopa
Graciju prebacuje za episkopa Pule 110

Godine 1343. februara 9. u Avinjonu:
Papa Kliment VI postavlja
za ulcinjskog episkopa benediktinskog monaha Antonija 112
Godine 1347. jula 6:
Dubrovnik zabranjuje uvoz roba iz Ulcinja 116
Godine 1356. o novembarskim nonama:
Papa Inokentije dozvoljava ulcinjskom benediktincu
da se slobodno kreće između Dubrovnika i Ulcinja 118
Godine 1356. jula 21:
Ulcinjanin Luka de Klimo plijeni robu venecijanskih trgovaca 120
Godine 1357. maja 14:
Ulcinjani pišu venecijanskom duždu povodom optužbi
da su opljačkali mletačkog trgovca Paula Kvirina 122
Godina 1359. januar – decembar:
Ulcinjanin Luka de Klimo uzrok spora Dubrovčana i Ulcinjana
pošto je oteo so dubrovačkom trgovcu – dominikanski sveštenik
Ulcinjanin Lazar lektor dubrovačke skupštine – Ulcinjanin Junio de Sevasto
kupuje brod u Dubrovniku..... 124
Godine 1359. decembra 29:
Dubrovčani šalju izaslanika u Ulcinj..... 128
Godine 1360. februara 1:
Ulcinjanin Junije kupuje lađe u Dubrovniku 130
Godine 1360 (1359?), januara 8:
Venecijanci se spremaju da od Ulcinjana
namire štetu za dubrovačke trgovce – objava rata Ulcinju 132
Godine 1360. decembra 29:
Opština pozajmljuje novac Dubrovčaninu
kako bi poslao izaslanika u Ulcinj da namiri dug 134
Godine 1361. jula 3:
Dubrovnik obavještava kralja Srbije o sporovima sa Prizrenom
i sklapa jednomjesečno primirje sa Ulcinjem..... 136
Godina 1361. avgusta 23-24:
Glasanje u dubrovačkom velikom vijeću o odnosima sa Ulcinjem 138
Godina 1362. maj - septembar:
Zabrana izvoza dubrovačke soli u Ulcinj,
pokušaji mirenja sa Ulcinjanima i spor sa Kotorom 140
Godina 1364. septembra 19:
Dubrovčani pišu Ulcinjanima u vezi sa zalogama..... 144
Godine 1364. oktobra-decembra:
Dubrovački glasnici idu u Ulcinj i plijene se dobra Ulcinjana u Dubrovniku..... 146
Godine 1365. oktobra – godine 1366. februara:
Dubrovčani pišu Ulcinjanima tražeći da njihovi građani vrate dugove 150
Godine 1366. jula 28:
Dubrovčani učestvuju u sklapanju mira između Karla Topije i Đurđa Balšića
moleći Topiju da interveniše da im Ulcinjani vrate uzapćenu so 152
Godine 1368. septembra 28:
Pismo Ulcinjaninu da vrati brodsku opremu dubrovačkom brodovlasniku..... 154

Godine 1374. januara 24:
Ulcinjanin Bartolomej postaje građanin Venecije na petnaest godina 156
Godine 1374. januara 24:
Privilegija Ulcinjaninu Bartolomeju koju izdaje venecijanski dužd 158
Godine 1374. marta 9:
Ulcinjani plijene dubrovačke brodove za račun Karla Topije 160
Godine 1375. jula 9:
Venecijanci pišu svom konzulu u Ulcinju
da preda njihovo pismo Đurđu Balšiću 162
Godine 1375. avgusta 11-19:
Dubrovčani sudski pozivaju Marina Ulcinjanina
da vrati dug njihovom trgovcu 164
Godine 1376. maja 3:
Venecijanci traže da se roba njihovog preminulog građanina
iz Ulcinja i Dubrovnika vrati u Veneciju 166
Godine 1377. aprila 9:
Venecija dozvoljava svom trgovcu da izveze tkanine u Ulcinj 168
Godine 1378. septembra 12:
Ulcinjanima se dozvoljava da njihov glasnik u Zemlju Slovena
i Apuliju putuje na venecijanskom trgovačkom brodu 170
Godina 1378. septembar 12:
Ulcinjski glasnik za Zemlju Slovena i
Apuliju na venecijanskom ratnom brodu 172
Godine 1379. januara 15:
Dubrovčani šalju naoružani brod ka Ulcinju 174
Godine 1379. marta 2:
Naređenje zapovjedniku naoružanog dubrovačkog broda
koji plovi prema Ulcinju 176
Godine 1379. maja 6:
Zapovijest kapetanu dubrovačkog ratnog broda
da progoni kotorske i mletačke brodove do ulcinjskih voda 178
Godine 1379. aprila 23:
Dubrovčani naređuju zapovjednicima svojih ratnih brodova da plove
do Ulcinja u potjeri za dračkim lađama 180
Godine 1379. juna 4:
Dubrovčani naređuju svom naoružanom brodu da plovi do Drača 182
Godina 1379. juna 28:
Naređenje kapetanu naoružanog dubrovačkog broda da plovi do Barskog mora
(i Ulcinja) i plijeni kotorske i venecijanske brodove koji prevoze so 184
Godine 1379. septembra 25:
Dozvola da se jedan naoružani dubrovački brod zaputi ka Ulcinju
kao pratnja trgovačkom brodu koji plovi za Đenovu 188
Godine 1379. novembra 4:
Dubrovčani traže da Ulcinjani predaju srebro
preminulog dubrovačkog građanina 190
Godine 1380. aprila 6:
Dubrovčani nanovo traže od Ulcinjana srebro svog preminulog građanina 192

Godina 1380. maja 25 u Ulcinju:
Ulcinjani odgovaraju Dubrovčanima – srebro su predali
dubrovačkom izaslaniku 194
Godina 1380. jula 29:
Dubrovački posrednik putuje u Ulcinj kako bi izdejstvovao
da Ulcinjani vrate brod koji su zaplijenili Đenovljanima 196
Godine 1380. juna 4:
Fragment jednog dokumenta 198
Godine 1381. januara 13:
Venecijanci dozvoljavaju svojim trgovcima da izvezu tkanine u Ulcinj 200
Godine 1384. januara 15:
Venecijanski trgovci koji dovoze tekstil iz Ulcinja
oslobađaju se pomorskih i uvoznih taksa 202
Godine 1385. avgusta 28:
Venecijanskom trgovcu se dozvoljava da ponovo izveze robu u Ulcinj 204
Godine 1391. maja 22:
Antoniju iz Ulcinja zaplijenjen brod kojim je prevozio Albance 206
Godine 1391. jula 20:
Venecijanskim trgovcima se dozvoljava da vrate oštećenu robu iz Ulcinja 208
Godine 1391. decembra 19:
Dozvola venecijanskom trgovcu da vrati
oštećene tkanine koje je izvezao u Ulcinj 210
Godine 1392. oktobra 7:
Turski sultan Bajazit zarobljava upravnika Ulcinja
Đurđa Stracimira i njegovog rođaka 212
Godine 1393-1394. februara 3:
Poslaniku gospodara Ulcinja odgovara se da Venecijanci odbijaju
da preuzmu Skadar koji je već u rukama Turaka 216

Budva

Godina 1324. januara 21:
Dubrovčani šalju naoružani brod ka Budvi 220
Godine 1350:
Stefan Dušan car Bugarske i kralj Srbije
dodjeljuje Budvanima dva kaštela u Paštrovićima 222
Godine 1359. maj – oktobar:
Dubrovčani vode rat sa Budvanima – traže od Venecijanaca
da sruše budvansku tvrđavu 224
Godine 1360. april – maj:
Dubrovčani nude mir Budvanima 230
Godine 1361. septembar – novembar u Dubrovniku:
Dubrovačka opština dozvoljava budvanskom trgovcu da izveze tkanine 234
Godine 1362. marta – avgusta:
Budvanskom trgovcu se na ime pomoći odobrava da uzme žito
iz rezervi Dubrovačke opštine jer su ga opljačkali Kotorani 236
Godina 1363:
Budvani vraćaju u posjed svoje nekadašnje
a sada dubrovačko imanje u Lastvi 238

Godine 1364. novembra 30:
Dubrovčani sa naoružanom galijom šalju izaslanike u Budvu namjerni da izvuku porodicu lokalnog trgovca, sluge Balše Balšića, koji je sa njima sarađivao 240
Godina 1368. marta 29:
Budvani sa brodovljem štite Zetsko primorje ne dozvoljavajući prolaz venecijanskim lađama – Venecija im objavljuje rat 242
Godina 1370:
Na vijest da je venecijanska flota pod zapovjedništvom jednog Paštrovića krenula da zauzme Kotor ugarski kralj Ludovik šalje vojsku da zauzme dva paštrovićka kastela 244
Godine 1371:
Povjerljivo pismo koje su Dubrovčani poslali Andriji Paštroviću i kefaliji Radiču o boravku Vukašina Mrnjavčevića i njegovog sina Marka Kraljevića u Skadru, Kotoru i Onogoštu gdje su tražili pomoć pred bitku na Marici..... 246
Godine 1379, februar – mart:
Dubrovčani traže dobrovoljca koji bi brodom plovio do Budve 248

Skadar

Godine 1073. u avgustu, u Rivoaltu:
Laurencije Skadranin svjedok kod sklapanja trgovačkog ugovora o ortakluku..... 252
Godine 1088. marta u Konstantinopolju:
Venecijanski trgovac jemči imovinu rođacima koji su u Skadru 254
Godine 1122. u maju:
Dužd Mihail Dominik jemči bezbjednost građanima i trgovcima Barija na prostorima Venecije – u ime Skadra tu obavezu prihvata vođa najamnika iz ovog grada Petar a svojim potpisima to potvrđuju gastald Herceg Novog Dominik i novljanski trgovci i plaćenici..... 256
Godine 1204. marta u Rivoaltu:
Venecijanski bilježnik, Skadranin Dominik, ovjerava neki stari ugovor o jemstvu 266
Godine 1205. aprila u Rivoaltu:
Primjerak trgovačkog ugovora iz notarske kancelarije Dominika Skadranina ... 268
Godine 1205. aprila u Rivoaltu:
Notar Dominik Skadranin potpisuje se kao svjedok na jednom aktu..... 270
Oko 1224-1225. maja 12:
Vitalije Skadranin i njegov nećak Jovan po nalogu venecijanskog duksa i pod prijetnjom novčanom kaznom hapse plemića..... 274
Godine 1232. avgusta u Rivoaltu:
Prezviter Jakov Skadranin svjedok sklapanja jednog ugovora..... 276
Godine 1234. jula 13, u Reati:
Skadarski i pulatski episkop ne priznaju vlast dubrovačkog arhiepiskopa 278
Godine 1238. aprila u Rivoaltu:
Jakov Skadranin svjedok na dužničkom dokumentu trgovca Sebastijana Dubrovčanina..... 280
Godine 1243. septembra u Rivoaltu:
Prezviter Jakov Skadranin zakleti venecijanski bilježnik..... 282

Godine 1255. septembar u Rivoaltu:
Jakov Skadranin svjedok zaduživanja trgovca Tervizana 284
Godine 1258. avgusta u Rivoaltu:
Notar Jakov Skadranin piše i ovjerava dokument o jednoj pozajmici 286
Godine 1260. marta u Rivoaltu:
Lazar Skadranin daje zajam venecijanskom trgovcu 288
Oko 1260. godine:
Georgije Skadranin dodjeljuje neko imanje manastiru Lemb 290
Godina 1262. jula 12:
Komes Rikardo Orsini potvrđuje posjede crkve Zakinta 294
Godine 1270. maja:
Imperator Mihailo Paleolog dodjeljuje
privilegiju Teodoru Skadraninu mitropolitu Kizika 296
Godine 1270. maja:
Poslanica imperatora Mihaila Paleologa patrijarhu Josifu
kojom traži unapređenje za Teodora Skadranina 298
Godine 1275 – 1282:
Imperator Mihailo Paleolog dodjeljuje najviše počasti
kizičkom mitropolitu Teodoru Skadraninu 300
Godine 1300. početkom juna u Dubrovniku:
Sveštenik Stefan iz Skadra vikar Male braće 302
Godine 1303. jula 1:
Dozvola dubrovačkom lađaru da preveze
Mihajla de Andrika iz Skadra u Veneciju 304
Godine 1318. novembar 4:
Dubrovčani plaćaju dažbinu glasnicima kralja Uroša – skadarskom episkopu
Stefanu i komesu Zete Iliji 306
Godine 1319. oktobra 27:
Skadarski episkop Paskva i Junek Minoslavić naplaćuju dažbine
za kralja Uroša – ubiranju duga prisustvuju gospodar Skadra Stefan
i đakon Dimitrije Skadranin 308
Godine 1320. oktobra:
Skadarski episkop i komes Dabiživ naplaćuju za kralja Uroša
dažbine u "dobrim dinarima" 310
Godina 1320. oktobra 26:
Skadarski episkop Petar izaslanik kralja Uroša
prima 2000 iperpera od Dubrovčana 312
Godine 1321. oktobra 23:
Skadarski episkop Petar piše Dubrovčanima 314
Godina 1321. oktobra 23. u Skadru:
Skadarski episkop Petar piše dubrovačkom komesu Bartolomeju 316
Godine 1321. oktobra 27:
Zetski kefalija Ilija izjavljuje da je u prisustvu Tome i
Stefana Skadranina a pred svjedocima primio dug od Dubrovčana 318
Godine 1322. aprila 26:
Spor povodom naplate pijačarine 320

Godina 1323. aprila 9:
Dubrovčani opremaju brod da u Apuliju prevezu Marka de Lukara
i Vitu Skadranina, poslanike kralja Uroša koji se ženi u Skadru.....322
Godine 1330. maja 12. u Skadru:
Skadarski bilježnik Kliment šalje opomenu Dubrovčanima zbog nekog duga.....324
Godine 1332. januara 5 u Kotoru:
Gvin Skadranin pozajmljuje novac od jednog Venecijanca 326
Godine 1336. maja 27:
Skadarski opat Pavle zapljenjuje vosak dubrovačkog trgovca 328
Godine 1336. juna 27:
Novljanin u Skadru silom oduzima robu dubrovačkom trgovcu 330
Godine 1336. juli u Dubrovniku:
Vlastelin kralja Raške i sin komesa Skadra
silom uzimaju tkanine dubrovačkim trgovcima.....332
Godine 1352. septembra:
Upravitelj Konstantinopolja moli poglavara Skadra
da svoje sveštenike privede redu.....334
Bez godine (1352-1355?):
Konstantinopoljski sinod isključuje iz crkve (skadarskog?) mitropolita Filipa ...336
Oko 1355. godine:
Konstantinopoljski sinod osuđuje epirske Slovene
koji su odbili da priznaju suverenu vlast vizantijskog cara 340
Godine 1367. o majskim kalendama u Avinjonu:
Papa Urban V imenuje novog skadarskog episkopa.....346
Godine 1368. aprila 26. u Veneciji:
Venecijanci razmatraju ponudu sultana Murata da preuzmu Skadar.....348
Godine 1372. avgusta:
Blažo Skadranin poziva se na sud u Dubrovnik.....350
Godine 1372. novembra 26 – decembra 9:
Sud u Dubrovniku poziva udovicu Skadranku Juranu
da sa sinom dođe da reguliše dug pokojnog muža 352
Godine 1374. marta 23 – aprila 8:
Trgovac piše dubrovačkom sudu iz Skadra.....354
Godine 1376. juna 12 - 19:
Dubrovački sud poziva trgovca koji se nalazi
u Baru ili Skadru da podmiri dug.....356
Godina 1377. februara 23:
Dubrovčani pišu svom zastupniku na dvoru Đurđa Balšića u Skadru 358
Godine 1378. juna 7 – 16:
Dubrovački sud uručuje poziv jednom svom građaninu u Skadru.....360
Godine 1379. decembra 2 – 20:
Dubrovački sud poziva svog građanina u Crnoj Gori, u Skadru,
da vrati dug sunarodniku 362
Godina 1379. decembra 2 – 20:
Dubrovački sud poziva svog građanina iz Skadra
da donese novac koji je dobio prodajom tuđeg srebra u Pulji.....364
Godine 1394. februar 3:
Venecijanci pišu gospodaru Ulcinja i skadarskom arhiepiskopu
da odbijaju da preuzmu Skadar jer je grad u rukama Turaka.....366

Godine 1394. septembra 18:
Venecija pokušava da oslobodi svoje ljude koje je
turski zapovjednik Skadra zarobio u Draču 368
Godine 1396. marta 21:
Venecija zabranjuje svojim trgovcima da posluju u oblastima Skadra 370
Godine 1396. marta 26:
Venecija određuje plate svojim zastupnicima kod Skadra 372
Godine 1396. marta 21:
Venecijanci određuju providure koji će od Balšića preuzeti Skadar 374
Godine 1396. aprila 6:
Venecijanski provizori kreću put Skadra
sa naređenjem da sačuvaju i Drivast 376
Godine 1396. aprila 9:
Jovan iz Herceg Novog prvo odbija a potom prihvata
da bude venecijanski provizor u Skadru 380
Godine 1396. juna 22:
Venecijanski provizori nakon dolaska u Skadar
izvještavaju da su "grad i kastrum u lošem stanju" 382
Godine 1396. avgusta 22:
Venecijanci biraju komesa i kapetana Skadra na period od dvije godine 384
Godine 1397. februara 8:
Venecijanski se najamnici iz Skadra zapućuju u Drač 388
Godine 1398. avgusta 8:
Venecijanci nude veliku platu onome ko pristane
da preuzme upravu nad Skadrom 390
Godine 1398. januara 9:
Komesu i kapetanu Skadra dozvoljava se da uzme u službu tumača 392
Godine 1399. oktobra 3:
Venecijanci šalju novu vojsku u Skadar i u oblasti Zete i Albanije
jer se stanovništvo diglo na ustanak protiv njihove vlasti 394
Godina 1399. decembra 4:
Venecijanska vlast traži obavještenja o situaciji u Skadru 396

Drivast

Godine 1199. aprila 14:
Episkop Drivasta zaklinje se na vjernost dubrovačkom arhiepiskopu 400
Godine 1261-1282:
Vizantijski car Mihajlo Paleolog potvrđuje, preko svog zastupnika
Progona Paštrovića, porodici Mihajla Anđela, duksa Drivasta,
povelju i prava koja je njihovim dalekim precima
dao prvi protovizantijski car Sloven Lav I u V vijeku 402
Godine 1302. septembra 9:
Drivaštanin Vasilije namiruje dug dubrovačkom trgovcu 404
Godine 1322. o martovskim kalendama:
Papa Jovan imenuje novog drivastskog episkopa Nikolaja 406
Godina 1323. o kalendama aprila:
Papa Jovan traži da se novi episkop Drivasta odmah zaputi u svoj grad 408

Godine 1323. februara 28:
Na zahtjev barskog arhiepiskopa papa Jovan potvrđuje imenovanje
Nikolaja za episkopa Drivasta 410
Godine 1324. decembra 17:
Papa Jovan premješta episkopa Drivasta u Ahaju 412
Godine 1371. o kalendama decembra:
Papa traži pomoć od episkopa Drivasta jer je
barski arhiepiskop protjerao episkopa Lješa 416
Godine 1374. o kalendama maja:
Namjesnik crkve Svetog Andrije iz Padove imenuje se za episkopa Drivasta 418
Godine 1376:
Papa traži od dubrovačkog arhiepiskopa
da hitno postavi nekog od svojih ljudi u dubrovački manastir u Drivastu 420
Godine 1376. maja 6 - 8:
Teodor iz Drivasta želi da postane episkop Korčule
pa ga Dubrovčani protjeruju iz svog grada 424
Godine 1396. septembra 1:
Venecijanci biraju starješinu Drivasta određujući mu platu 426
Godine 1396. oktobra 29:
Komesu Skadra i starješini Drivasta Venecija propisuje obaveze i dužnosti 428
Godine 1397. juna 5:
Venecijanci traže od pape
da ne smjenjuje odsutnog Jovana episkopa Drivasta 430
Godine 1397. jula 5:
Venecijanci odgovaraju na zahtjeve grada Drivasta
o smanjenju obaveza koje je nametnula njihova vlast 432
Godine 1397. oktobra 30:
Venecijanci stavljaju Drivast pod upravu skadarskog kapetana 436
Godine 1398. marta 14:
Naređuje se upravniku Drivasta da se vrati u Veneciju 438
Godine 1399. novembra 6:
Propisuju se plata i obaveze za starješinu Drivasta
koga bira skadarski kapetan 440
Godine 1400. marta 9:
Zahtijeva se od kapetana Skadra i upravnika Drivasta
da prinude vojnike da izvršavaju obaveze kao u doba pređašnjih gospodara 442
Godine 1400. marta 23:
Nalog zapovjednicima Skadra i Drivasta
da dogovorom riješe pitanje granica između dva grada 444
Godine 1400. juna 27:
Venecija pruža pomoć predjelima Skadra i Drivasta koje su opustošili Turci 446

Sarda

Godine 1281. juna 16:
Crnomir episkop Sarde obavještava papu da napušta dužnost 450

Baleacija

Godine 1350-1351. o kalendama juna:
Franjevac Andreja postavlja se za episkopa Baleacije 454
Godine 1356. o kalendama novembra:
Papa Inokentije traži da se drivastski manastir
u Kraljevstvu Raške prepusti baleacenskom episkopu 456

Svač

Godine 1317:
Benedikt, episkop Svača postaje arhiepiskop Dubrovnika 460
Godine 1318:
Dominikanac Zaharije postavlja se za svačkog episkopa 462
Godine 1318:
Papa traži od svačkog episkopa
da pomogne u zaređenju barskog arhiepiskopa 464

Polat

Godine 1367. o kalendama maja u Avinjonu:
Papa Urban imenuje polatskog episkopa Nikolu 468
Godine 1376:
Mateja de Nursio postavlja se za episkopa Polata 470

Albanija

Godine 1079. juna 16:
Episkop Albanije kao papin izaslanik kod akvilejskog patrijarh 474
Godine 1081:
Papa Gregorije obavještava episkopa Albanije i princepsa Salerna
da je nekadašnja Galija počela da plaća danak Apostolskoj stolici
po obavezi koju je svojevremeno propisao Karlo Veliki 476
Godine 1204. februara 25:
Papa Inokentije obavještava trnovskog arhiepiskopa, primasa Bugara i Vlaha,
da je miropomazanje braničevskog obavio episkop Albanije,
te da je ubuduće obavezan da vrši miropomazanje u ime Rimske crkve 478
Godina 1209:
Papa obavještava episkopa Albanije da je Drački arhiepiskopat
postao katolički i da je venecijanski vojni zapovjednik Drača
prognao novoizabranog katoličkog arhiepiskopa 484
Godine 1208. februara 27:
Papa šalje legata na dvor princepsa Albanaca Dimitrija
jer princeps želi da prihvati katoličanstvo 486
Godina 1209:
Papa traži od svojih ovlašćenika da prinude princepsa Albanaca Dimitrija
da vrati dobra koja je oteo Dračkom arhiepiskopatu 488
Godine 1209:
Papa traži od princepsa Kumana Mihalicija
da vrati posjede Dračkom arhiepiskopatu 490

Godine 1209:
Papa obavještava albanskog episkopa
o posjedima otetim od Dračkog arhiepiskopata 492
Godine 1209:
Papa obavještava svoje episkope
da Venecija ne želi da vrati posjede Dračkom arhiepiskopatu 494
Godine 1210. avgusta 27:
Papa piše albanskom episkopu povodom njegovog spora
oko imenovanja upravitelja jednog manastira 496
Godine 1210. septembar:
Venecijanski dužd dodjeljuje privilegiju Draču
pošto se arhiepiskop grada zakleo na vjernost Veneciji a ne papi 498
Gdine 1210. septembra:
Drački arhiepiskop Manfred potpisuje u ime svog grada
i njegovih teritorija vječnu vjernost duksevima Venecije, Dalmacije i Kroacije .. 502
Godina 1211:
Papa Inokentije saglašava se sa akvilejskim patrijarhom
da novi drački arhiepiskop bude venecijanski namjesnik 504
Godine 1267. decembra 5:
Poslanica albanskog episkopa legata Apostolske stolice 506
Godine 1267. decembra 17:
Albanski episkop, papin legat,
šalje poslanicu svim vjernicima Kraljevstva Sicilije 508
Godine 1269. jula 5:
Trgovački ugovor o izvozu drvene građe iz Albanije 510
Godine 1278. oktobra 20:
Albanci taoci kralja Karla I 514
Godine 1278. novembra 2:
Dubrovački trgovci dovoze u svoj grad drvenu građu iz Albanije 516
Godine 1279. maja 24:
Potjera za albanskim taocima koji su pobjegli iz tvrđave Averse 518
Godine 1280. maja 27:
Venecijanci utvrđuju Drač 520
Godine 1280. maja 28:
Kapetan Drača i Albanije omogućava obnovu flote
kralja Sicilije Karla I Anžujskog 522
Godine 1280. jula 31:
Kralj Sicilije Karlo I Anžujski opsijeda Beograd (Berat)
i priprema izgradnju opsadnih mašina 524
Godine 1280. jula 30:
Kralj Karlo I oslobađa nekadašnjeg gospodara Drača Jovana Musaka 526
Godina 1280. jula:
Kralj Karlo I naređuje starješini Drača
da koristi usluge lokalnog stanovništva 528
Godina 1280. avgusta 3:
Karlo I šalje najamnike kao pojačanje za opsadu Belograda (Berata) 530
Godine 1280. avgusta 16:
Kralj Karlo I Anžujski naređuje svom upravniku Drača
da izgradi bedem oko čitavog grada 532

Godina 1280. septembra 22:
Kralj Karlo I naređuje prodaju žita stanovnicima Albanije
koji su prihvatili njegovu vlast 534
Godine 1280. novembra 2:
Zapovjednicima Karla I u Albaniji popunjavaju se zaprege za vuču oružja 536
Godine 1281. marta 21:
Najamnici Saraceni (Turci?) pod zapovjedništvom oficira Karla I
kreću iz Drača u opsadu Berata 540
Godine 1281. marta 22:
Kapetana Drača i Albanije Jovana Skota zamjenjuje
u odsustvu Filip de Benevile 542
Godina 1281. maja 30:
Emnostija iz Belograda (Berata) stupa u službu jednog Dubrovčanina 544
Godine 1281. jula 12:
Kapetan Drača i Albanije zarobljava albanskog duksa Ginija Tamiska
i rođaka Paleologa (turskog?) velikaša Masuda 546
Godina 1282. januara 1:
Naređuje se justicijaru Idronta da se sa svim efektivima
stavi pod zapovjedništvo kapetana Drača i Albanije 548
Godina 1282. januara 13:
Karlo I Anžujski pohvaljuje justicijara Idronta 550
Godine 1283. maja 3:
Kastelan Avalone razmjenjuje ženu svog najamnika koju su ugrabili Albanci
za zarobljenu ženu albanskog zapovjednika 552
Godina 1283. maja 8:
Naredba kapetanu Drača da pohvata porodice zarobljenih Albanaca
(najamnici Saraceni u službi kralja Karla I) 554
Godine 1283. maja 9:
Kapetan Drača dodjeljuje kuću dominikancima 558
Godine 1284. marta 16:
Kralj Karlo I zapovijeda
da se najviđeniji albanski velikaši uzmu u njegovu službu 560
Godine 1284. marta 18:
Dračanima se garantuju povlastice u Apuliji 562
Godina 1303. o kalendama aprila:
Dominikanci šalju svoje redovnike iz Ugarske u Albaniju 564
Godine 1306. avgusta 6:
Filip, princeps Ahaje, despot Romejske zemlje i gospodar Kraljevstva Albanije
preko skadarskog episkopa Stefana prima zakletvu Uroša kralja Raške 568
Godine 1315. januara 13:
Saraceni, građani Apulije, prodaju se sa svom imovinom kao roblje 570
Godina 1315. oktobra 24:
Filip, titularni latinski car, vladar je Kraljevstva Albanije 572
Godine 1320. jula 17. u Avinjonu:
Papa dozvoljava dominikancima u Albaniji
da jedu hranu zabranjenu propisima njihovog reda 574
Godine 1324. maja 21. u Napulju:
Filip, princeps Tarenta i gospodar Albanije,
daje povelju o posjedima Jovanu, banu Slovenske zemlje 576

Godine 1329. maja 28. u Napulju:
Robert, kralj Sicilije i gospodar Kraljevstva Albanije,
dopušta da komes Albanije Topija preuzme najamnike
koji su u zatvoru na Siciliji radi odbrane svojih zemalja 578
Godine 1329. juna 7. u Napulju:
Robert, kralj Sicilije i gospodar Albanije,
dopušta da komes Albanije Topija iz Italije izveze 30 konja 580
Godine 1334. februara 2. u Napulju:
Kralj Sicilije i gospodar Albanije Robert
traži da dubrovački trgovci poštuju obaveze u trgovini sa Albanijom 582
Godine 1334. februara 27:
Robert, kralj Sicilije, dozvoljava izvoz konja u Albaniju 584
Godine 1336. juna 12:
Kralj Sicilije Robert za svog savjetnika i ispovjednika bira
brata komesa Topije, albanskog sveštenika Dominika 586
Godine 1337. jula 18:
Kralj Sicilije Robert potvrđuje ugovore koje je brat duksa Drača
sklopio sa despotom Albanije Andrijom Musakijem 588
Godine 1338. o Idama januara:
Papa Benedikt između ostalih piše i albanskom episkopu
i opatu manastira Svetog Petra Albanskog 590
Godine 1338:
Albanski episkop kao papin izaslanik posreduje u stvari sinjskog episkopa 596
Godina 1338. aprila 17:
Robert kralj Sicilije potvrđuje privilegiju duksa Drača komesu Topiji 600
Godina 1346:
Početak spora i rata između francuskih
i njemačkih vladara pored ostalog i oko prava na Albaniju 602
Godine 1346. septembra 19:
Karlo Njemački i Češki dobija carska znamenja i
vlast nad teritorijama Svetog rimskog carstva – prestaju sporovi
sa francuskim vladarima pošto su sva neriješena pitanja,
i o vlasti nad Albanijom, prepuštena sudu rimskog pontifeksa
(car Zapadnog carstva svoja jemstva, pored ostalih i u prisustvu
poljskog plemstva, ovjerava pečatom Moravske) 610
Godina 1346. septembra 19:
Zakletva Karla kralja Rimljana (Romeja) i Češke 614
Godine 1347. februara 22:
Nikola Albanski izabran za opata manastira u Stonu 616
Godine 1360. maja, u Dubrovniku:
Dubrovčani zabranjuju da Dalmatinac,
Albanac ili Venecijanac budu imenovani za njihovog arhiepiskopa 618
Godine 1361. septembra 28:
Dubrovčani postavljaju tutora nasljedniku Nikole Albanca 620
Godina 1364. maja 14:
Naredba kojom se albanski brodovi oglašavaju za neprijatelje Venecije 622
Godine 1364. maja 14:
Nalog venecijanskom zapovjedniku Boke da uništava albanske brodove 624

Godine 1366. jula 25:
Dubrovčani šalju izaslanika kod Karla Topije 628
Godina 1368. marta 29:
Venecijanci traže pregovore sa
princepsom Albanije Karlom Topijom pošto je zauzeo Drač 630
Godina 1370. avgust 25:
Kurija šalje misionare da pokrštavaju šizmatike u Albaniji 632
Godine 1370:
Dominikanac Jovan Lurli imenuje se za episkopa Albanije 634
Godina 1372. juna 16:
Dubrovčani traže odštetu za lađu koju je napala galija Karla Topije 636
Godine 1372. avgusta 14:
Dubrovčani vraćaju svoj i drački dug zetskom trgovcu Milošu Poviću
koji leži u tamnici na Obodu 638
Godine 1373. maja 12:
Venecijanci traže robu i brodove koje su zaplijenili podanici
princepsa Albanije Karla Topije 640
Godine 1374. marta 9:
Venecijanci se žale Karlu Topiji
tražeći da njegov kapetan vrati robu zaplijenjenu od venecijanskog trgovca 642
Godine 1374. maja 20:
Dubrovčani šalju izaslanika Karlu Topiji
tražeći povelju koja će dubrovačkim trgovcima jamčiti sigurnost 644
Godine 1376. januara 29:
Venecijanci dozvoljavaju gospodaru Albanije
da plovi sa dvije naoružane lađe 648
Godina 1379. maja 28:
Izaslanik Karla Topije oslobađa se poreza 650
Godine 1386. avgusta 12:
Venecijanci odgovaraju Karlu Topiji 652
Godine 1386. avgusta 17:
Venecijanci određuju pravnog zastupnika
za saradnju sa gospodarem Albanije 654
Godine 1386. avgusta 18:
Venecijanci sklapaju ugovor o pomoći i saradnji sa gospodarem Albanije 658
Godine 1387. marta 30:
Venecija traži od Karla Topije da Drač ne preda drugom gospodaru 664
Godine 1387. aprila 17:
Venecijanci odgovaraju princepsu Albanije Karlu Topiji
koji od njih traži pomoć 666
Godine 1387. aprila 1:
Venecija traži informacije o neprijateljstvima Albanaca 668
Godina 1387. maja 14:
Karlo Topija u strahu od Turaka nudi Drač Veneciji 670
Godine 1387. jula 4:
Zabranjuje se venecijanskim kastelanima
da za sluge uzimaju Grke i Albance 672

Godine 1388. januara 30:
Venecija priprema odbranu Drača od Turaka 674
Godine 1388. februara 26:
Venecija šalje pomoć Draču 676
Godine 1388. marta 19:
Venecijanci traže od svog nadkomesa informacije
o stanju u Draču i situaciji u turskom taboru 678
Godine 1388. februara 26-27:
Jedna venecijanska galija se iz Bokokotorskog zaliva šalje u vode Drača 684
Godina 1388. oktobra 24:
Spor oko plaćanja venecijanskih isporuka žita Draču 686
Godine 1389. februara 27:
Duks Venecije piše provizorima Drača 688
Godine 1390. decembra 12:
Venecijanci pišu komesu Kefalonije
da ne računa na njihovu pomoć ako ratuje sa Albancima 690
Godine 1391. aprila 14:
Kapetan Boke prevozi vojnike za pomoć Draču 694
Godina 1391. maja 2:
Kapetani Boke ili Krfa u slučaju smrti zapovjednika Drača
treba da preuzmu grad 696
Godine 1392. marta 8:
Kapetan Boke polazi da predloži princepsu Albanije da mu prepusti Drač 698
Godine 1392. mart 21-april 18:
Venecija imenuje svog kastelana Drača
koji za poslugu ne smije da uzima Albance 700
Godine 1392. avgusta 9:
Venecijanci odgovaraju Georgiju Topiji gospodaru Albanije 704
Godine 1392. avgusta 9:
Venecijanci šalju šećer i odjeću za poklon bolesnom Georgiju Topiji 708
Godine 1392. avgusta 18:
Georgije Topija, gospodar Albanije, predaje Drač Venecijancima 710
Godine 1392. novembra 14:
Venecija upućuje svoje provizore u Drač 716
Godine 1393. aprila 15:
Uputstva venecijanskim službenicima u Draču i Albaniji
da se ne upuštaju u sporove lokalnog stanovništva 728
Godine 1393. aprila 15:
Dozvoljava se albanskom komesu Nikiti da gradi kastrum na svojoj zemlji 730
Godina 1393. aprila 15:
Venecijanci određuju platu za svoje provizionate u Albaniji 732
Godine 1393. aprila 15:
Albanac Inkleti dobija za zasluge platu od Venecijanaca 734
Godina 1393. aprila 18:
Venecija dijeli poklone albanskim plemićima 736
Godina 1393. aprila-jula:
Venecija preuzima kastrum Lješ 738

Godine 1393. maja 6:
Kursak, muž Vojislave Topija, dobija rentu 742
Godine 1393. avgusta 17:
Predstavnici Drača u Veneciji iznose svoje zahtjeve
(Venecija ukida ropstvo za hrišćane) 744
Godine 1393. avgusta 28:
Venecija odbija zahtjev Marka Barbadika da mu vrati kastrum Kroju 756
Godine 1393. avgusta 30:
Venecija sklapa novi ugovor sa Markom Barbadikom
i njegovom ženom Jelenom kćerkom Karla Topije 760
Godine 1393. septembra 20:
Venecija pokušava da vrati građane Drača izbjegle iz grada 766
Godine 1393. septembra 26:
Venecija odgovara Vuku Brankoviću na njegov zahtjev
da mu se vrati miraz njegove sestre, žene pokojnog Georgija Topije 770
Godine 1394. jula 16:
Venecija pokušava da utvrdi pravila trgovine između Drača i Lješa
kada Turci drže dobar dio albanske teritorije 772
Godine 1394. jula 16:
Venecija dozvoljava da se Vojislava, sestra Georgija Topije,
uda za Pregona Dukađina 774
Godine 1394. jula 24:
Venecijanci pozivaju gospodara Kroje
na sud jer je počeo pregovore sa Turcima 776
Godine 1394. avgusta 4:
Venecija imenuje za dračkog kastelana Viktora Delfina 779
Godine 1394. septembra 6:
Venecija piše svom kapetanu Drača po pitanju Marka Barbadika
i kastruma Kroja 780
Godina 1395. jun 8:
Progon Dukađin u Veneciji 784
Godine 1395. jula 9:
Venecija besplatno prevozi Progona Dukađinija do Drača 788
Godine 1395. jula 8:
Venecija razmatra mogućnosti da povrati Kroju 790
Godine 1395. oktobra 5:
Episkop Albanije obavještava Veneciju
da može da dobije Avalonu, Janjinu i još dva grada 792
Godine 1395. oktobra 5:
Venecija procjenjuje koliko može da zaradi preuzimanjem Avalone i Janjine 794
Godine 1398. oktobra 24:
Drački izaslanici u Veneciji 798
Godine 1398. septembra 27:
Venecija kupuje kuću u kojoj će za života stanovati Vojislava Topija 804
Godine 1399. aprila 21:
Sinovi Vuka Brankovića traže miraz Vukove sestre, žene Georgija Topije 806
Godine 1400. novembra 4:
Venecija odlučuje da prisvoji miraz sestre Vuka Brankovića 810

Rezimei

Archdiocese of Bar (Antivari) until 1400 815
L'Archevêché de Bar (Antivari) jusqu'à 1400 818
Erzbistum von Bar (Antivari) bis 1400 821
Барский (Antivari) архиепископат до 1400-ого года 825

Sadržaj **829**

Monumenta Montenegrina
knjiga V
tom 2

BARSKA ARHIEPISKOPIJA DO 1400. GODINE

Priredio i predgovor napisao
Vojislav D. Nik čevi ć

Preveli:
sa latinskog - *Mile Bogeski*
sa grčkog – *Ana Klikovac*

Izdavač
Istorijski institut Crne Gore

Za izdavača:
Prof. dr Božidar Šekularac

Lektura i korektura:
Marijan Miljić

Tehnika i kompjuterska obrada
Stevan Ljumović, dipl. ing.

Tiraž:
500 primjeraka

Štampa:
Štamparija "OBOD" AD - Cetinje

ISBN 978-86-7015-049-2

CIP Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

27-72-144(497.16) "... / 1400" (093.2)

MONUMENTA Montenegrina, Knj. 5, t. 2, Barska arhiepiskopija do 1400. godine / pripremio i predgovor napisao Vojislav D. Nikčević; preveli sa latinskog Mile Bogeski, sa grčkog Ana Klikovac. - Podgorica: Istorijski institut Crne Gore, 2008 (Cetinje: Obod). - 848 listova: ilustr. ; 29 cm. - (Iz prošlosti Crne Gore, Posebna izdanja / Istorijski institute Crne Gore)

Uporedo štampan prevod na srpski i orginal dokumenta na grčkom i latinskom jeziku. - Tiraž 500. - Prostori nekadašnje Prevalitane do 1400. godine; Samostalni gradovi pod jedinstvenom vjerskom upravom: [predgovor] : listovi 7-33. - Bilješke uz tekst.

ISBN 978-86-7015-049-2
1. Никчевић, Војислав Д. [сакупљач] [аутор додатног текста] 2. Богески, Миле [преводилац]
3. Кликовац, Ана [преводилац] [аутор додатног текста]
а) Барска архиепископија - до 1400. - Историјска грађа
б) Хришћанска црква - Црна Гора - до 1400. - Историјска грађа

COBISS.CG-ID 122884240

Национална библиотека Црне Горе
Б
III 47315/5/2 а
001607864
COBISS ©